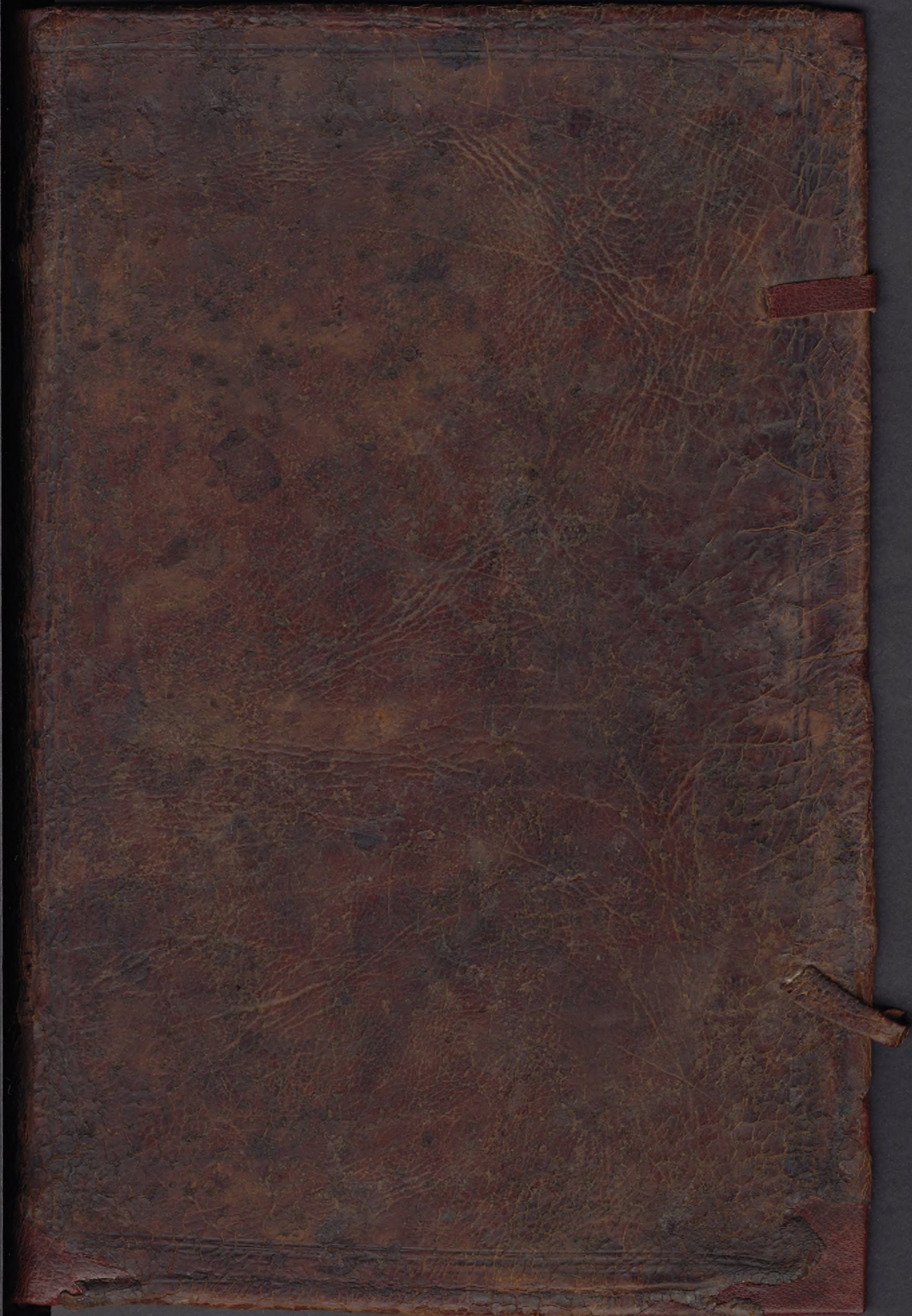
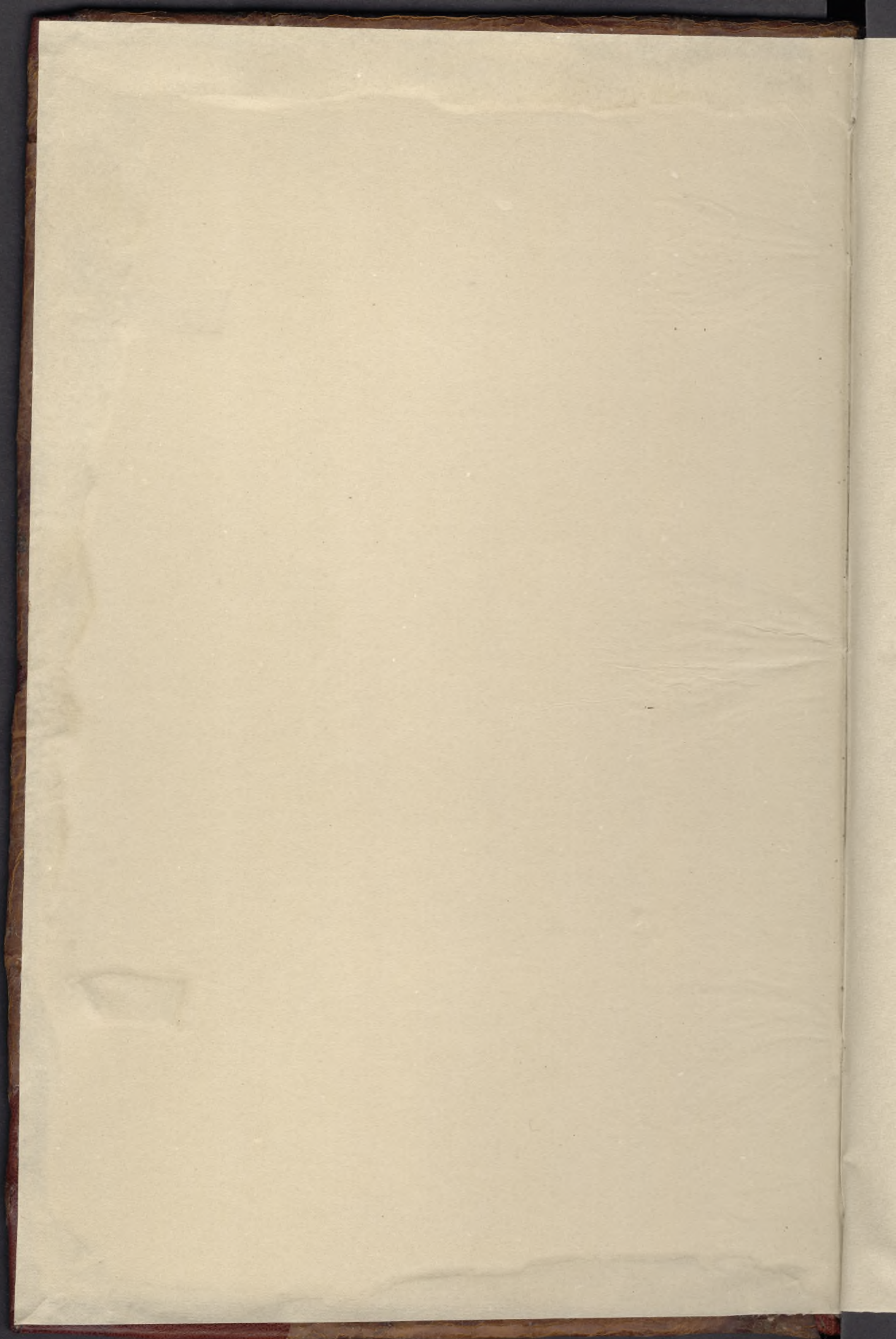
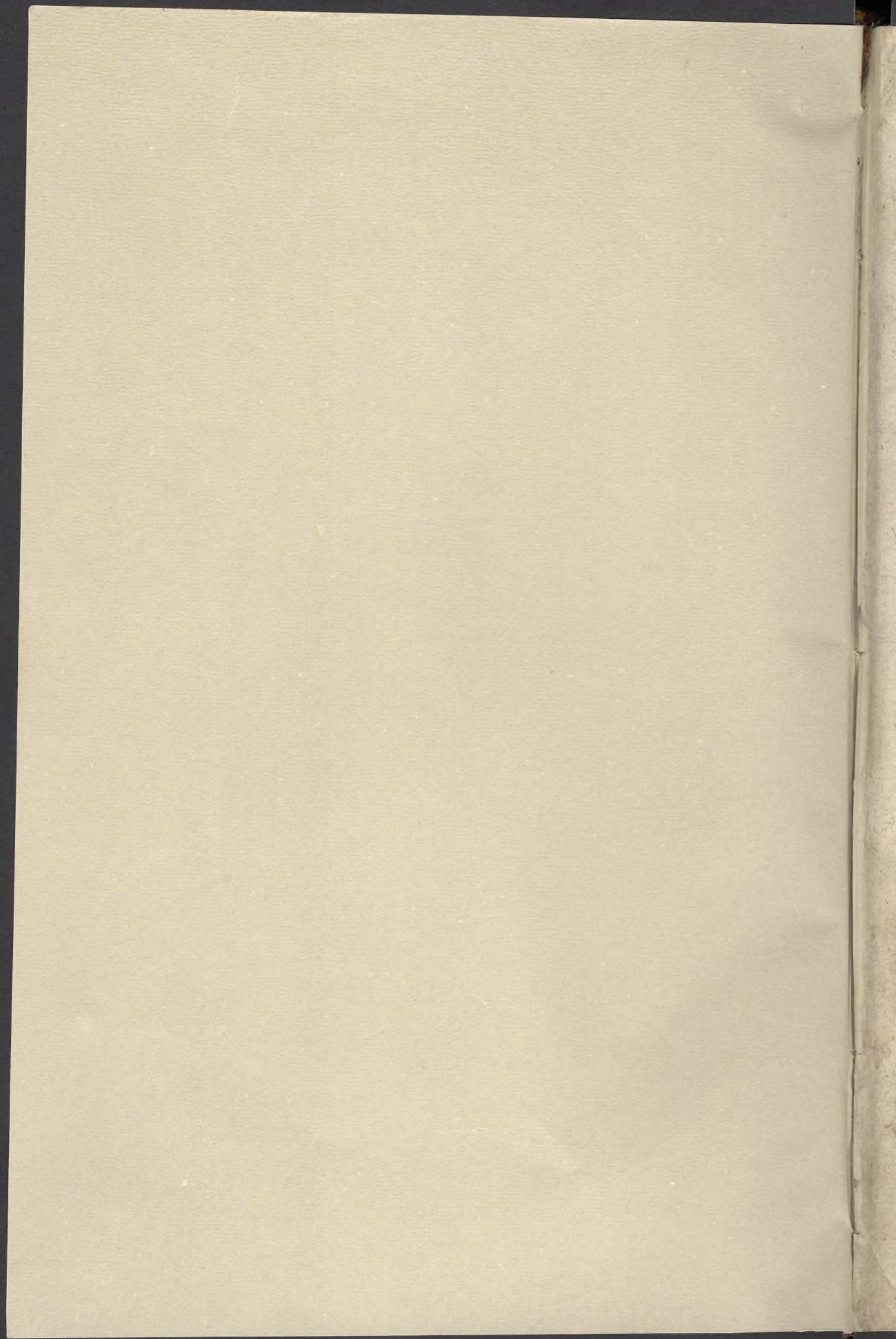

NUPTIÆ AGNĪ,

BARANKA APOKALIPTYCZNEGO,

A L B O

KAZANIA

Ná Vroczyſte Świętá,

Pána IEZUSOWE,
Nayswiętſzey PANNY,

y SVWIĘTYCH BOZYCH,
NAPISANE.

P R Z E Z

X. ANTONIEGO WĘGRZYNOWICZA,

Zakonu O. S. FRANCISZKA Reformatá, w Małopolskiej

Prowincyi ná ten czas Prowincyałá.

Y do Druku, z troiákim Regestrem, Piſmá S. Rzeczy
osobliwſzych, y Niedzielných Kazań, per reductionem,

PODANE.

*Applicatus hic Liber Bibliothecæ Cremonensisi ex gratia et dm
Lndi Custmri* Roku Pańskiego 1711. Łożycki P.B.L.

W KRAKOWIE,

W Drukárni Fránciszka Cezárego, I. K. M. y I. M. X. Biskupa Krákówſk. Xiażęciá
Siepackiego; także Przesławney Akadémij Krák. Ordynaryinego Typegrafa.

1338 st

Venerunt Nuptiæ Agni,

Apocalypsis 19. vers. 7.

Závvitály Gody Bárán-
kovve.

Z objáwieníá Ianá S. Rozdz. 19. mierß 7.

IASNIE OSWIECONEMV,
 á Mnie Wielce Mościwemu Pánu,
J. M. X. KAZIMIERZOWI
 Z Ł V B N Y
ŁUBIENSKIEMU,
 Z Bożey, y Stolicy Apostolskiej łáski,
BISKVPOVI KRAKOWSKIEMV,
 XIĄZĘCIV SIEWIERSKIEMV, Przesław. Akadémij
 Krákovskiej KANCLERZOWI.

JASNIE OSWIECONE MOSCIE XIĄŻE,
 A Mnie wielce Miłościwy Pánie y Dobrodźcieu.

Je záiste rozumiem przyzwoitszego nie
 było, Miłościwe Xiążę, nád to, iáko gdy-
 bym się był *cum praesenti opusculo meo* wygoto-
 wał, *pro ipso solemnii ingressu W. X. M. ad Cathe-*
dram suam; iákoż tego usilnie prágnałem.
 Vważałem bowiem sobie, że *ad Spirituales Nuptias*, kto-
 re W.

in Dedi-
cator. ad
Commēt
Senecæ.

re W. X. M. *solemni ritu nuper odpráwileś, cum Coronata Vavelli Sponsa, non inconcinnè mogt quadrare Agnus Cœlestis, cum simili Nuptiarum suarum pompa: lecz in valdè perturbato statu rerum, & inter prœlia ferientis mortis, feriari musiály, etiam prœla Typographica à continuando opere; factumq̃ est, że confertam gratulantium przy Wiądzie Xiążęcey Mci Coronam, cum votis & panegyricis suis, non sine laudabili invidia cernens, solo solabar desiderio; iákoż łátwieyby było ná ten czás, exiguitati meæ cum vili partu saltem vulgari congratulanti-um turbæ se immiscuisse, & nomine Provinciæ mihi concredita de- bitum venerationis publicè oddać homagium. Sporządžitá iednák nieskończona Prowidencya Boska, nie mniefy powážna y owśzem powabnieysza nieco, bo zá lat nászych niewidána okázýa, kiedy W.X.M. ingenti zelo, y niezwyczajná odwaga initia Pontificatûs sui okraśić chcąc, post primò visitatam Diœcesim, Sanctam zápowiedzia- wšzy Synodum, sacrum z cáley Dyecezyi Sacerdotum con- gregas cætum: który lubo quemq̃ alium mirum in modum re- creat atq̃ exhilarat, mnie iednák łamego nie pomátu zá- trudnia, gdy in facie tam sacri doctiq̃ Senatûs, cum vilitate mea waże sie prezentowác. Zátym gdy dłužey gradum tenere nequeo; iáko niegdy Przewacny Akadémik Lo- wáński Justus Lipsius, coram SS. Pontifice PAULO V. uczynił, Pontificiæ Tuæ, Celsissime PRINCEPS Cathedræ, sacrisq̃ pedi- bus advolvor, duo allaturus: Gratulationem & Donum. Illam cum omni, málobym powiedział, Diœcesis hujus, więc rze- kę, totius Regni populo, który in auspicijs novi Pontificatûs Tui exultat, & talem sibi in fluctibus procellisq̃ modernis rerum, ac di- uturna viduitate Ecclesiæ, voce, gestu, animo triumphando gloria- tur, z tey osobliwie okoliczności niepospolitey, že nie iuż ipsa fama, ále conspectus & opinio virtutum dotumq̃ W. X. M. adeò in cordibus universorum invaluerat, ut suffragia quidem Sacri Collegij, & principalitèr, DEI, Sedisq̃ Apostolicæ gratia, apicem hujus Honoris contulerint, iednák bárdziej vota
omnium*

omnium prius destinavere. Niech mi się godzi cum eodem Lovaniensi Doctore, exclamare: O magna vis virtutis! & occultum in animis praesagium, qui eò vocabant, quò DEUS & merita jam ducebant. Tuby zdamiś przynależało, more aliorum excurrere, & Avitæ Gentis Tuæ in Ecclesiam, Patriam, & Reges merita, iako też virtutum, dotumq̃ W. X. M. vel per compendium literarum numerare decora; ktore, y z pod grobowych kâmien, partim pro claritudine Domu tak zacnego, partim pro pietate, mille Oratores agunt. Pro claritudine (mowię) kiedy breve illud Sydus noctis, lubo Phoenix Regum Poloniae MICHAEL primus, od ktorego Łubieniana Prosapia, per nexum Sangvinis z Domem Naiásnieyszych XIAZAT Wiśniowieckich, sua participat lumina, tak pięknie y pozornie, przezacney Fâmilij irradiavit Ceras. Si pietatem Antenatorum tangam, iuż nie nieme kâmien, ale quod majus, de sub lapide sepulchrali, vel ipsi mortui in Primate Regni, MATTHIA ŁUBIENSKI abundè loquuntur; ktory inter mortuos quasi liber, nam hucusq̃; (ut oculatis credendum) corpore integer, hæterodoxis spoliatoribus w grobie własnym pokazawszy zelum & resistantiam, sanctitatis & pietatis Domu Tego, tam evidens perhibuit testimonium, że dowodnieyszego iuż po STANISŁAWIE Świętym, Antecessorze Wászey Xiażecy Mości wymyslić nie można. Iednakże y w tym samym, rád nie rád muszę stringere calamum, częścią że mnie zákas zaśzedł W. X. Mości, ne excurram w tey okázyi in laudes, quæ mundanas saperent vanitates; częścią że starodawna y oraz mądra owá Paræmia: Non eget hæderis alienis, quem suæ ornant laureæ, o W. X. M. evidentiùs cæteris weryfikuje się; częścią, że tam veloci passu w oczách Swiátá Polskiego, quâ pietate, quâ zelo Fidei, quâ fidelitate in Principes, quâ egregiè pro Patria gestu, merita Inchytae Prosapia & Tui propria crevere, iż tam celer non reperiaturs stylus, quàm Virtus Tua, Tuorumq̃, quæ adeò pernici pennâ in altum iverunt. Przecięż iednak mis-

sis alijs

*sis alijs považam się, chociaż quasi per transenam intueri
 semitam justitiæ quasi lux splendescens, ktora W. X. M. in
 Circo Ecclesiastico & Pontificali, stadia indefessè decurrendo, do-
 brze torowną po sobie zostawiles. Mijam y opu-
 szczam primos W. X. M. cursus w oczách całego Rzymu,
 & feliciter nunc in Sede Petri regnantis CLEMENTIS XI.
 olimq; sui Compalæstritæ; gdzie cum ingenti omnium spe, nec qui-
 dem (ut plerumq; contingit) vana, exercebatur aptabaturq; W.
 X. M. ulterioribus Apostolicis laboribus, eximius CHRISTI ago-
 notbeta; teraz tylko decurrentis sub triplici thyara, recentiores
 passus & vestigia observo; z ktorych zaraz emicantem, & in
 dies majorem agnosco lucem. Emicuit sanè primum iste virtutum
 splendor, z pod Hieropolitańskiej Insuły, gdy W. X.
 M. dum proprios non liceret, alienos saltim populos, exemplo, do-
 driną, sapientissimisq; suis edictis erudiebat, dirigebatq; ad salutem,
 latepatientis Diœcesis Cracoviensis, nedum Suffraganeus, sed iteratis
 quoq; vicibus Administrator. Squalidam, incultamq; quodammodo
 induerat pullam Ecclesia Diœcesis Chelmenis; a to częścią
 ob spolia hostium, częścią ob rudioris Ritûs Graci intermixtio-
 nem; lecz kiedy dignissimo Capiti W. X. M. Thyara & Pra-
 suleatus tamteczny cessit, łatwo lubo w krotkim czasie,
 Diœcesis tamteczna decorem induit, & præcinxit se, novum
 mutuata lumen, nie tylko a pretiosa suppellectili, ktora munifi-
 ca liberalitas W. X. M. pauperiores illius Diœcesis Ecclesias ador-
 naverat, ale tym bardziey, (quod pretium auget,) splendoribus
 morum, pietatis, zeli, doctrinaeq; W. X. M. illuminata. Inż
 tandem tertium Pontificalem W. X. M. auspaticissimè zacząles
 agonem, a Monte Coronato, & Arcibus Vavelli, quò Te divinis
 præordinationibus anteibat, & honor potestatis, & gloria merito-
 rum: nikt tego, by też zawisny przeczyć nie może,
 że in primis passibus agonis hujus, omnes semitæ justitiæ munerisq;
 Pastoralis, nie tylko ut lux splendens, ale præcoci, y owszem
 instantaneo (quod proprium est lucis) cursu, eunt in majorem & ma-
 jorem luminis augem, per insuetas admirandasq; inventiones chari-
 tatis,*

Novi No-
 focomij
 cis Portā
 Vistulae
 dictā, pro
 30. pau-
 peribus
 quotidie
 reficiendis
 fundatio.

tatis, ktoremi W. X. M. in Clero zelum, in Populo pietatem,
starałz się propagare, żadnym kosztem, a nawet y wła-
snemu zdrowiu non parcendo: tak dalece; że ad æquilibri-
um wzięwszy rzeczy, zgadnąć nie mogę, cui plus con-
gratulandum, czyli Orbi Polono, & maximè Dyecezyi Krá-
kowskiey, tanta lumina ab eximij dotibus Præsulis, czyli W.
X. M. hoc in Ecclesia DEI Honoris fastigium: iednak to
scrutinium puściwszy ná stronę, quod mihi in præsentí speciale
propositum est, nomine Religionis & Provinciæ, lubo późniey,
y po drugich congratulatoria in publico deferro vota, ciesząc
się ex corde, & submissè adorando W. X. M. in hac nova &
excelsa statione Hierarchiæ Ecclesiasticæ. Gratulationem jam
vides Celsissime PRINCEPS, sed donum etiam (ut promisi)
nunc offero & revelo: Przed rokiem y lepiey, ile negotia,
obsequia Religionis dopuściły czasu, dla przystugi na-
przed Pánu BOGV, a potym zbáwieniu ludzkiemu,
y dla iákieykolwiek wygody Káptánów tuteczney
Dyecezyi, rudi quidem Minervæ, eo tamen conatu eaq̃ methodo,
iáki Pan BOG raczył do serca podać, nápiśałem Ka-
zania Polskie ná Świętá całego Roku. pod Tytułem
Báránka Niebieskiego goduiacego: ktorego, że ex
præallegatis causis, ad Nuptias Vavellianas W. X. M. commo-
dè sprowadzić nie mogłem, teraz onegoż in medio Se-
natûs Ecclesiastici, solemniter ad Sanctam Synodum congregati, sisto
& præsentó W. X. M. Magno Nomini Tuo dedicando opus,
ejusq̃ patrocinio commendando; nec sine mysterio: Widział nie-
gdy Apokaliptyczny Prorok Ian S. Agnum stantem supra
Montem: więc y memu goduiacemu Báránkowi,
nie gdzie indziey przynależáło szukać securam statio-
nem & protectionem, tylko in Monte Vavelliano; y owlzem
in ipso thyarato apice, to iest, u W. X. M. Powiáda ie-
szcze tenże Prorok o tym Báránku, iż go widział
in medio Throni & Seniorum; to ia iuż sobie zá osobliwe
poczytam szczęście, że ná ten sam czás, moy Go-
dowy

Apocaly.
 Cap. 14.

Capit. 61

dowy Bárańek ugodził, gdy *in medio Seniorum, & Reverendissimi Consistorij*, y owfzem całej tak liczney Dyecezyi Prálatow, przy Kátedrze W. X. M. prezentować się może: zkad *nova & fausta* niech mi się godzi zabierać *omina*, iż tenże *Cælestis Agnus*, od ktorego do Kazań tych moich záciiagnąłem Allegoryi, iáko niegdy z wielkim uweseleniem całego onego Niebieskiego Senatu, zámknioną y siedmią pieczęci zapieczetowaną, otworzył y odpieczetował Księge; tak y teraz spráwi, że *abyssum sapientiae suae* otworzywszy, W. X. M. & *toti Senaculo Sacrae Synodi*, *revelabit consilia sua* arcana, ktorekolwiek potrzebne bydź moga *conservanda, formandaq; Religioni, virtuti, pietati, tam in Clero, quam in populo*. A iáko o Niebieskim Ieruzalem tãżé napisano iest, *Lucerna ejus est Agnus*, tegoż W. X. M. życze, to iest, áby tenże Niebieski Bárańek przyświecaiac *ubiq; radianti lumine gratiarum suarum, in tanta multitudine & arduitate negotiorum, per securas W. X. M. deducat conducataq; aternitatis vias*; á za ten osobliwy, ktorym to *opusculum meum* w Páńską swoje raczyłeś przyiać protekcyą, *Celsitudinem Vestram*, *post cumulos mensuramq; ab aeterno praordinatam tam annorum, quam meritorum, ad Nuptias suas Cælestes, Canticumq; Agni perenniter intonandum, invitet, & admittat*. Czego gdy *cum omnibus Fratribus Provinciae meae* W. X. M. *animitus* życze, iegoż samego szczegulney iásce y protekcyi Páńskiej, oraz z niemi wwszytkiemi zálecam się: zostáiac

WASZEY XIAZĘCEY MOSCI,

Dabam in Conventu Vielicensi, ad
S. P. N. FRANCISCVM,
A. D. 1711. Die 20. Septembris.

Niegodny Bogomoddá, y Slugá,

X. Antoni Reformat.

Do

Do Czytelniká.

ZA szczególną łaskawością Dobroci Bożkiej/ udzielającej y mego-
dnym (między któremi i am pierwszy) ratunkow swoich y sposobno-
ści iakieykolwiek/ otrzymales odemnie łaskawy Czytelniku nie bardo-
dawno/ dla twoiey wygody y Duchownego pożytku/ Kazan Niedzieli-
nych pierwszą Księgę/ pod Tytułem Siedmi Trab Apokaliptycznych/ przecia-
wko Siedmiom głównym grzechom. Drugą Księgę na też Niedziele przez
Kół/ inż od dwu lat napisaną/ pod Tytułem Siedmi Kolumn Mądrości/
albo Pobożności Chrześciańskiej/ o Cnotach SS. w ktorey się znajdują ną-
uki niektóre do Katechizmu dla prostych należące; ta że nie dawno pod prasą
Drukarską poczęła się/ troche opóźnić musi. Atoli tym czasem/ ponieważ wie-
lu sobie życzyło/ mieć co podobnego odemnie na Swiętą; co Pán BÓG niego-
dnemu podał do serca/ z okazyi Apokaliptycznego Wesela/ albo God Barán-
kowych/ na ktore Jan S. w Obiawieniu swoim patrzał/ y one z pilnością op-
isał; pod tymże podobieństwem God Baránkowych Swiętelné Kazania/ ile
można było y godziło się/ stosować rzeczy do pomienionej Allegoryi: gdzie na
Swiętą P. JEZUSOWE masz samego Oblubienca/ na Swiętą zaś Maryję
PANNĘ/ stroj Oblubienicy. Naostatek na Swiętą Droczyście Swiętych
Bożych/ masz prezenty rozmaite od każdego z nich/ na tym weselu ofiarowane.
Methodum, albo rozłożenie Kazania/ według zwyczajn mego taki zachować na-
mysłilem/ aby ile można iedną część zamykając w sobie naukę do obyczajow na-
leżącą: a drugą część żeby była Panegyrica: o chwale y o Cnotach Swiętego.
A że podobno zdadzą się przydluższe/ wolność będzie pierwszą Część opuścić/
albo co z niej odciąć: bo się każda dzieli na trzy probacze/ z Pismá S. figu-
ry/ y Historii. A owšem możesz pierwszej Części zażyć na Niedziele/ przez
Kół/ według Regestru Niedzielnych Kazan/ którymemci dla tego spo-
rządził na końcu. Zażyj tego na chwale Bożej/ y sobie na zasługę/
pamiętając przed Pánem BÓG JEZU na duszę życzliwego
sobie Authora/ Bądź łaskaw.

F A C U L T A S R E V E R E N D I S S I M I P A T R I S, V I C E C O M M I S S A R I I G E N E R A L I S.

Opusculum, cui Titulus Nuptiæ Agni Apocalyptici, seu Conciones Festivales per Annum, à Reverendo Patre ANTONIO WĘGRZYNOVIO, Reformatae Nostræ Provinciae, Poloniae Minoris pro secundâ vice Ministro Provinciali, compositum, necnon à Theologis Nostri Ordinis approbatum, ut Typis mandari queat, praesentium tenore facultatem impertimur, servatis in reliquo servandis. Datum in Conventu Nostro Romano, S. FRANCISCI Transtiberim, Die 2. Maii, 1711.

Fr. CAROLUS FRANCISCUS VARESIUS,
Vice-Commissarius Generalis

A P P R O B A T I O N E S T H E O L O G O R U M.

IN Nuptijs Agni temporalibus, jucundissime tum epulatus, dum librum Nuptiæ Agni intitulatum, ab A. R. P. ANTONIO WĘGRZYNOVIO, Ordinis Minorum Reformatorum Minoris Poloniae, Ministro Provinciali, S. Theol. Lectore & Prædicatore Emerito, compositum diligenter legi ex mandato Superiorum: in quo cum reperi, cibari animas cibo illo, quò refecti mortem non gustabunt in æternum: & potari nectare, quò satiatis: fiet fons aquæ salientis in vitam æternam: ut publicam lucem videat dignissimum ducor. Datum in Conventu Crac. 8. Septembris 1711 ad S. Casimirum,

Fr. MARIANUS ŁAPCZYŃSKIUS, Reform.
S. Th. Lector, prout Guard. Crac. mpp.

Opus Concionum Polonicarum intitulatum Nuptiæ Agni pro Festis Domini Sabaoth, & V. MARIE, aliorumq; Sanctorum, operâ, & indefesso labore A. R. P. ANTONII WĘGRZYNOVII, Ordinis Minorum Reformatorum S. FRANCISCI, Provinciae Minoris Poloniae, S. Th. Lectoris, ac Prædicatoris Emeriti, & jam secundò Ministri Provincialis editum, accuratè & tantâ cum voluntate animi legi, ut primis quasi labris prægustare delicias realium Nuptiarum caelestis Agni cum sua Sponsa. liceret in eo toties perlecto. Igitur cum nil in illo sane doctrinæ Oribodoxæ, nil moribus rectis disforme repperim; quin potius cum omnes Conciones uniformiter ad accendendum spiritum fidelium & elevandum anagogicè ergà Cælestes & Regias Agni dapes, moresq; ad conspectum Cælestis Sponsi benè componendos, conspirent, illud luci publicæ exponendum dignum censeo. Dabam in Conventu Becensi, ad S. ANNAM, Die 18. Martij, Anni 1711.

Fr. AUGUSTINUS STANIEWSCIIUS, Ejusdem Ordin. & Instituti, ac Provinciae Custos, S. Th. Lector Actualis, mpp.

A P P R O B A T I O D I O E C E S A N A.

Agni Apocalyptici Nuptias, Mystico æternæ Beatitudinis Convivio splendidas, seu Conciones super Solemnia Festa Salvatoris Domini, sanctissimæ Virginis, ac Sanctorum DEI, erudito labore Religiosissimi & Admodum Reverendi Patris ANTONIJ WĘGRZYNOWICZ, Ordinis S. FRANCISCI Reformati, & per Minorem Poloniam Provincialis conscriptas, atq; accurato ordine in quatuor Partes redactas, legi: quæ cum salutarem doctrinam quærendæ Beatitudinis in se contineant, ut propter spirituales omnium fidelium fructum prælo excudantur, facultatem dedi. In Majori Academiae Cracoviensis Collegio, Die 8. Mensis Augusti, Anno Domini 1711.

M. PETRUS PRACZLEWIC,
S. Th. Doctor & Professor; Canonicus
Cathedræ Cracovi: & in eadem Diocesi
Ordinarius Librorum Censor.

SUMMARYUSZ KAZAN.

Według Porządku Roczego.

Liczba znaczy kartę y Kolumnę.

Ná Nowe Łáto.	17.	Ná S. Marya Magdalene/	603.
Item Ná Nowe Łáto.	31	Ná S. Jakuba Apostolá/	465.
Ná Trzech Królow.	47.	Ná S. ANNE/	567.
Ná Dzień S. Agnieszki.	631.	Ná Dzień N. P. od Porcyuntuli/	365.
Ná Dzień N. P. Gromniczney	269.	Ná S. Wawrzynca/	715.
Ná Dzień S. Macieja Apostolá.	541.	Ná Dzień Wniebowz: N. Panny/	349.
Ná Dzień S. Kazimierza	643.	Ná S. Jácka/	727.
Ná Dzień S. Jozefa	553.	Ná S. Bartłomieja/	491.
Ná Dzień Świastowania P. N.	317.	Ná Narodzenie N. Panny/	285.
Ná Wielki Piątek.	63.	Ná Podwyższenie S. Krzyża/	233.
It. Ná W. Piątek o Bolesney N. P.	299.	Ná S. Mateusza Apostolá/	503.
Ná Wielkonocna Niedziela	95.	Ná S. Michała Archanyolá/	741.
Ná Poniedziałek Wielkonocny	109.	Ná S. O. Franciszka/	755.
Ná Wtorek Wielkonocny.	121.	Ná Dzień Rozánca Pr. Panny/	395.
Ná Dzień S. Woyciecha/	655.	Ná S. Jana Kantego/	785.
Ná Dzień Ss. Filippa y Jakuba/	481.	Ná S. Piotra z Alkantary/	799.
Ná Dzień Znalezenia S. Krzyża	219.	Ná Ss. Szymona y Judy/	529.
Ná Dzień S. Stanisława	669.	Ná Wszystkich SS.	797.
Ná Dzień Bożeg Wstapienia/	135.	Ná S. Marcina/	811.
Ná Niedziela Świąteczna/	149.	Ná S. Stanisława Koscie/	833.
Ná Poniedziałek Świąteczny/	165.	Ná S. Katarzyny/	823.
Ná Wtorek Świąteczny/	177.	Ná S. Jędrzeja Apostolá/	441.
Ná Dzień S. TRÓJCY/	191.	Ná S. Mikolaja Biskupa/	621.
Ná Dzień Bożego Ciała/	205.	Ná Dzień Niepok: Poczęcia N. P.	253.
Ná Dzień S. Antoniego z Padwie	683.	Ná S. Tomáša Apostolá	515.
Ná Narodzenie S. Jana/	417.	Ná Boże Narodzenie/	1.
Ná Ss. Piotra y Pawła/	429.	Ná S. Szczepana M.	579.
Ná Dzień Nawiedzenia N. P.	333.	Ná S. Jana Ewáng:	467.
Ná S. Młgorzate/	701.	Ná Dzień SS. Młodziankow/	591.
Ná Dzień Szkaplerza N. P.	381.		

P I E R.

PIERWSZA CZĘŚĆ
GOD BARANKOWYCH.
KAZANIA
NA ŚWIĘTA
P. IEZUSOWE,
A L B O
SABAOTH.

*Applicatur Bibliothecae Cremenecensi ex gratia Edmo Rendi Dni
Casimiri Rózycki Canonici Reg. Lat.*

NA BOZE NARODZENIE.

Sponsus Amorum.

Verbum Caro factum est. Ioann. 1.

Różne widze ponie-
kąd są w determinac-
cyach swoich Ru-
brycele nasze pospo-
lite Kąpląnskie/od
Rubrycel Dekre-
tow przedwiecz-
nych Niebieskich.

S. A. Zakaznia bowiem cämme/ pod-
terdżniejszy dni/ ślubow y god Ma-
żeńskich; gdyż w Sobocie przed pier-
wszą Niedziela. Adventu/ napisano
w nich bywa: Hodie in sero clau-
untur Nuptiae: y to zakazanie trwa/
aż do dnia Trzech Królow: iednak
według Dekretow Boskich/ naywie-
cey w tych dniach odprawuie się we-
sela y ślubow. Oto dziś pierwsze w
Betleemskiej hospie odprawuie się po-
ślubiny y wesele: na ktore/ pierw-
szę oraz y ostatnie wychodzą zapowiedzi/
obwołane nie z Ambony/ ale z obło-
kow Niebieskich przez Aniolow SS.
Annuntio vobis gaudium magnum,
quia natus est vobis Salvator: O-
powiadam wam wesele wielkie, gdyż się
wam narodził Zbawiciel. A czyż to
przecis wesele albo poślubiny; y z kim:
Verbum Caro factum est. Przy-
chodząca na świat Słowo Boskie/
to jest Syna Boskiego/ według elu-
mowania S. August. Dawid S. przy-
rownal do Oblubienicy: Tanquam
Sponsus procedens de thalamo suo.

psal. 18.

A O czym y na innym miejscu dacie znać
samże S. August. gdy tak mowi: Chri-
stus in hunc mundum ad nuptias
venit. Chrystus (prawi) przyszedł na
ten świat na poślubiny.

*in Joann
1. 8.*

Kogoż tedy Oblubiencomi temu/
Synowi Boskiemu/ Ociec tego przed-
wieczny na ten solemny Akt/ upa-
trzył do pary za Oblubienice: Nie
tego innego/ tylko Naturę ludzką;
Verbum Caro factum est. z ktora
w żywocie Przenayw. Panny przed-
dziewiactwa Nieścacy/ ścisłym wzajem
Unionis hypostaticae związawszy się/
to jest złączony z nią dożywotnie/
y owszem wiecznie: bo Quod semel
Christus assumpsit, nunquam dimi-
sit, napisał S. Anselmus; dziś dopie-
ro złączenia tego/ publiczny y solemny
odprawuie Akt; wshytkiemu światu
w ciele ludzkim pokazuie się BOG.
Verbum Caro factum est. Co ro-
zumieć się ma/ nie tylko de indivi-
duo, to jest w szczególności o Nātu-
rze tej/ ktora Syn Boski na się przy-
jął; ale też o wshytkiej y całej Na-
turze ludzkiej. O czym tak Cornel.
à Lapide in Prolog. ad Cant. Christus
humanitatem suam sibi copulavit,
& quasi despondit; hinc in ea, &
per eam pariter, totam naturam
humanam sibi despondit: ideo e-
nim humanam naturam assumpsit
ut per eam omnes homines ac fi-

Apos. 19

deles, quasi membra sibi copularet, & adstringeret; utq; eorum esset caput. Wisc tobie dziś natura ludzka/ y każdy w figuralności głosi wiege; służy one radosne w obławieniu Janá S. wolających głosi/ Gaudemus, quia venerunt Nuptiae Agni, &c. *Weselmy się, ponieważ za witamy Gody Barankowe: do ciebie ten weselny akt najbardziej należy; gdyż swoim sposobem w osobie Oblubienicy konkurrujesz do niego/ a z tym przynależy/ abyś tym pilnie wzięty okoliczności poślubin tych uważał sobie; y temu Nowonarodzonemu przypatrzyłaś się Oblubienicy swemu: który że wiele tytułów swoich ma w Dłanie S. y u Doktorów/ dziś go nazwiesz Sponsum Amorum, Oblubieńcem miłości: a to dla osławy miłości/ która z obudwu stron tak Oblubienicą jako y Oblubienicy zachodzi/ y zachodzić powinna przy tych poślubinach; które lubo się prywatnie w Domku Nadrzeńskim przed dziwiąciami Mieszczy odprawiły/ dziś jednak dopiero światu publikowane/ obławione są. to jest Mówić będą o miłości która BÓG przy Wcieleniu Syna swego/ y przy dzisiejszym Narodzeniu tego/ głowiekowi wyświadczył/ do zobowiązania ku BÓGU miłości każdego zachęcając. Ad M. DEI Gloriam.*

PARS
I.

O się tyż Osoby samego Oblubienicę/ Syna Bożego/ ná świat przychodzącego; że te poślubiny tego albo zjednoczenie się z naturą ludzką/ służy Sponsalia, y on sam Sponsus Amorum. Oblubieńcem miłości nazwane się może/ y owsem powinien: iasna tego przyczyna gdyż nie z powinności takiej/ ale z figury dobroci y miłości swojej ku głowiekowi/ złączył się BÓG z naturą ludzką. Na dowód tego dojść by nam było ná owych słowach u Proroka: Sponsabo me tibi in iustitia, & in iudicio, & in misericordia, & in miserationibus. *Poslubię cię w sprawiedliwości, w sędzie, w miłosierdziu, y w politowaniu. Mówi tu P. BÓG/ jako notuje Cornel. a Lap. ex Phisone*

Script.
Osea 2.

A Episc. Carpath. o poślubinach albo złączeniu sobie natury ludzkiej per unionem hypostaticam, Sens zaś ostatnich słów taki podaje tenże Cornel. In misericordia & miserationibus: id est, in misericordia summa miserationis, in misericordia maxima, utpotest profecta ex intimis visceribus, & ex viscerali commiseratione. to jest: w miłosierdziu nader wielkiego politowania, w miłosierdziu najmniejszym. które powsta z głębokości serca. y wewnętrznego politowania. **B** Lecz dla łatwiejszego wyrozumienia tej miłości Boskiej tu nam mówimy o tym przez podobieństwo. Ze trzech pospolicie okoliczności poznawamy/ że Oblubieniec taki/ obieca sobie y poślubia Osobę taką/ nie z respektu takiego/ ale tylko z figury miłości ku niej. Naprzód/ gdy zawnym/ bogatym bywamy/ bierzemy sobie Osobę bardzo podła y ubogą: drugą/ gdy bierzemy nieurodzimą/ szpetną; trzecią/ gdy is bierzemy z odwaga y niebezpieczeństwem zdrowia swotego. Z tych trzech okoliczności pokazuje się/ że Sponsalia zjednoczenie Natury ludzkiej z Boską/ były Sponsalia Amorum, to jest/ z figury dobroci y miłości Boskiej ku głowiekowi stało się to. A naprzód/ ztąd/ że ta Oblubienicą tego/ to jest Naturą ludzką/ była bardzo podła y ubogą/ sam Zbawiciel dowodzi/ y dochodzi także nieskonzonej miłości BÓGU ku głowiekowi; gdy tak mówi: Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret. *Tak Bog umiłował świat, że Syna swego jednorodzonego wydał. Mówi tu Corn. Nota singula Christi verba, habere magnam emphasim & emphaticè exaggerare amorem Dei: to jest/ że każde słowo przenikliwie wyraża miłość Boską. Wisc rozbiierając każde z nich/ poznajemy od tego jednego: Mundum to jest od Świata: przez który znałszy się głowiek; on bowiem zowie się parvus mundus. A coż też to jest głowiek? co za kondycja tego? jest jedno mizeractwo/ ubóstwo y lichota: choć go tylko uważać będziemy względem natury tego. Sam Pan*

Joann. 3.

Bog

Genes. 3.

Psalm. 58.

Job. 14.

Hebr. 2.

Isaia 63.

de Nativ.
Orat. 3.

BÓG nazwał go prochem y popioł; bo też y z tego ulepiony. Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem reverteris. Dáwid S. próżności. Verumtamen vanitas, omnis homo vivens. Job S. cieniem miśiatym/ światkiem presto wiedzniacym. Quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut umbra. S. Bernard mowi: Homo est spermatidum, saccus stercoreum, esca vermium. Człowiek iest obrzytałością śmierdzącą, wor gnoiu, potrawą robaków: Żatym tak podľa rzecz/ nie mogła/ y nie powinna była pociągnąć BÓG/ do tego hypostatycznego zjednoczenia się z sobą. Inaczej/ mogłaby była natura Anielska/ iako daleko zasenicyła/ iakieś pretendować prawo/ że bliższa była tego; y do tych posłubin dzwąć się mogła/ cum impedimento dirimente, gdyby się te Sponsalia dziać miały/ ex motivo dignitatis Sponsae. Ale nie miał tego respektu Pan BÓG: o czym S. Paweł. Nequaquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abraham apprehendit. Żatym w tych słowach: Sic Deus dilexit mundum, Tak Bog ukochał świat, pokazuje się affekt wielkiego podziwienia/ nad podłością tej nędzy/ ubogiej Oblubienicy obrasnej sobie od BÓG do tego Malżeństwa. Dalsze słowa: ut Filium suum Unigenitum daret. że Syna swego lednorodzonego wydał: pokazuje iż żgete to dobroci swojej BÓG użył/ gdy tak podľa do tego zjednoczenia obral sobie naturę: y te iej miłość świadczył. Nie posyła bowiem na poratowanie tej Anioła: co uważa Prorok: Non legatus, neq; Angelus, sed ipse salvavit nos: ale posyła Filium, Syna; nie cudzego/ ale suum, własnego: nad to/ Unigenitum, pierwszego y ostatniego: co S. Damascen za wielkiej miłości pozycza argument. Tanti Domine in me tuus amor fuit, ut non per Angelos, aut aliam creaturam salutis meae negotium obieris; verum ut primam factionem, sic etiam instaurationem, ipsemet efficiendam duxeris. Ostatnie słowo Daret, Da;

A y to nie iest bez tajemnice: nie mow concederet, mutaret, bo nie pożytycznym sposobem/ nie na rok/ nie na tysiąc lat/ ale na wszystkie wieczności zjednoczyło się Bóstwo z naturą ludzką. Nad czym zdumiały Job w Prorockim duchu mowi: Quid est homo, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? I coż iest Pánie człowiek, iż go tak wywyższasz, y że przykładasz twój affekt ku niemu. A znomi Dáwid. Quid est homo, quod memor es ejus. I coż iest człowiek, że pamiętasz na niego. A zaś tedy ex vilitate Sponsae. z tego samego/ że podľa naturę ulubił sobie BÓG/ nie pokazuje się wielka miłość iego ku głowiekowi: y przeto z tej okoliczności/ dzisiejszy ákt/ słusnie nazwany iest odemnie Sponsalia Amorum.

Druga okoliczność tych posłubin/ że sobie bierze BÓG Sponsam, Oblubienicę/ bardzo nieurodziną/ y szpetną/ to iest naturę ludzką/ oprocz podłości swojej przyrodzonej/ ośkarżającą moraliter dla grzechu niegdy rebelly/ niewdzięczności ku sobie/ y innych cieśkich grzechów między ludźmi zagnęzonych na ten czas: co samo pozyczał Paweł S. za idwny domod miłości Bożej ku głowiekowi: Commendat autem charitatem suam Deus in nobis; quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. Świadczy nam Bog miłość swoją, ponieważ gdyśmy ieszcze grzesznymi byli, Chrystus za nas ucierpiał. A żatym y narodził się. Piękna tego mieć możemy Figurę/ na Moysesiu y posłubinach iego z Seforą/ Córką Kapłana Madjanitow/ Jetro nazwanego: o czym tak w Piśmie: Juravit Moyses, quod habitaret cum eo; accepitq; Sephoram filiam ejus. Uxorem. Kto do brze wszystkie okoliczności uważy/ przyznac musi/ że to postanowienie Moysesowe z Seforą/ argumentem było wielkiego affektu Moysesia ku Seforze: gdyż sam będąc bardzo utrudzonym/ y piśknych wielce obyczajów/ iako pieśzono na Pálacu Śaradona wychowany/ obral iá sobie nie z iakiej

Job. 7.

Psalm. 8.

Roman. 5.

Figur.

Exodi 2.

18. de Ci-
uitate 32.

Num. 12.

urody / bo była komplety Murzyn-
skiej; dla czego też y samá Siostra Mo-
jżefowa / nie mogła ná nie y pátrzyć:
nie z obyčáíow též álbo bogactw / bo
byla pástorká: á do tego / pozeławszy
troche smierci Sáráoná / y wrociwszy
sis do swoiey przysposobionej Mátki /
Corki Krolewskiej / ználázla by oná by-
lá dla nie^o w Egipcie / iáko Pánna Kro-
lewskiego rodu / y urodziwa y bogata.
Záczy to postanowienie tego stánelo /
nie z innego respektu / tylko z osobliwe-
go effectu ku Seforze; z ktorým sie též
láwnie wydal / gdy obaczywszy one
z Siostrami swemi / bydló do wody pes-
dzaca / od napáści swywoľnych / wšy-
etke obronił. Mojżesz według s. Bá-
zylego, Grzeg. Cyrilla, August. z wielu
okolizności; ktorých osobliwše zebrał
Euseb lib. 3. demonst. Evang. figura
był Chrystusa Páná. Jetro Káplán
Mádyński / który sie tłumázy excel-
lens, explorans, funiculus, moze si-
gurowác Adámá / Przodká nášego.
A Seforá Corká tego / niech nam wy-
raza / cála Náture ludzka / od niego /
iáko od Oycá rozmnożona / ale bár-
dzo nieurodziwa / czarna iáko Murzy-
nka / dla pierwotnego grzechu. Adam
bowiem był wprawdzie excellens, bo
wysmięnicie / z dárami oraz stanu nie-
winności / stworzony od BOGA / po-
cym gdy sie zstál explorans, wiecey
prágnąc wiedziet / niż mu náležálo /
y skostował dla tego náđ zázánie z
drzewá wiádomości / zstál sie funicu-
lus, & Sacerdos Madian, gdy stes-
powawszy swoim grzechem cály Na-
rod ludzki iáko báráná / oddal z niego
osiáre Madian: to jest háránowi: bo
táť to słowko Madian tłumázy s.
August. Dość tedy iuż była nieuro-
dziwa / okopciála Murzynka / dla pier-
wotnego grzechu / Náture ludzka;
á przecie BÓG iá upodobał sobie / y
ebrał do ziednoczenia hypostátyczne-
go: o co samo záraz ná początku
swiátá między niektórymi Aniolámi
stálo sie Murmur, y owšem rebellia
przeciwko P. BOGU: iáko též nie-
gdy przeciwko Seforze Zonie Moj-
żefowej: Locutaq; est Maria & A-
aron contra Moysen, propter Uxo-
rem ejus Ethiopissam. Jednáť gdy

A iuż jam przeznaczony czas przyszedł /
kiedy raczył BÓG poślubić sobie tę
Murzynkę; tym iá bárdziej ospeco-
na / ogerniáta / okopciála zástal: al-
bowiem gdy BÓG natura ludzka ná
sis przysiał / y národzić sis w ciele ra-
czył / ná ten czas ludzie nájbárdziej sis
byli rozpúścili ná wšelákie zbrodnie:
iuż był práwie zátópciáł swiát / od
palenia ofiar diabelskich: bo kárá nie
było ná swiećie wolnego od báłwo-
chwałstwa: obrzydla též była natu-
rá ludzka / dla grzechu Sodomskie-
go / bárdzo zágrzzonego między lu-
dzmi: który grzech / pospolicie zowie
sis horrendum probrum naturae. A
náwet y oná garzka ludzka / kóra miála
wiádomość o BOGU prawdziwym /
to jest Lud Izráelski / w iáť hárádne
zabínal był grzechy / miára bráć z Kro-
lá Herodá náđ gósta tylko Krole-
stwa pánujacego; który / czego żaden
przed nim nie smiał / Messasem / á
zátym Bogiem sis czynił: iáko twier-
dzi s. Chrysostom y Teopit; y swoie o-
krucienstwo pokázal náđ niewinná-
ekámi / z trzema Synámi swoimi / ko-
re pozábijác kázal: umazác przyem-
kaje Caribagena, co zá Kápláni / Bi-
skupi ná ten czas byli; wšyscy ládaco /
y swistokupcy. A przecie tegoż sa-
mego času zstápiwszy BÓG z niebá /
raczył sis ziednoczyć hypostaticé z
Náture ludzka / táť spetna / táť pro-
motnemi náđ inne czasy okrádżona
grzechámi; záprawde / potáżny to ár-
gument y wywod / że to Máłženstwo
álbo ziednoczenie Natur / z bezerey
tylko miłości Boskiej stánelo / ná po-
dobienstwo Máłženstwa Mojżefowe-
go z Seforá. Bárdzo dobrze te si-
gury objaśnia zdániem swoim s. Ber-
nard, gdy táť mowi: Propter Ethi-
opissam istam, Filius Dei de longin-
quo venit, ut sibi desponsaret illam:
undé tibi ó humana anima, undé
tibi hoc? undé tám inástimabilis
gloria, ut ejus merearis Sponsa esse,
in quem desiderant Angeli prospici-
cere? Dla Murzynki tej, Syn Boży z
daleká przysedł, áby iá sobie poślubił,
á zkedze to tobie, ó duszo ludzka? zked
táť wielka chwálá, że się státa godná.

Sermon. 2.
Dom. 1. post
Epiph.

Histo-
rica.

bydź Oblubienica tego, na którego pragną Aniołowie patrzeć.

A z trzeciej okoliczności pokazuje się, że poślubiny albo zjednoczenie natury Boskiej z ludzką, były Sponsalia Amorum, z których dobroci Oblubienica BOGA Wszechmocnego pochodziła. *Natal. Comes l. 7. c. 8.* píše o starodawnym zwyczaju, że nikomu nie dawano Oblubienice, póki takiej znożney nie uczynił odwagi: y to samo miano/ za znak prawdziwego affektu y miłości ku niej/ im się kto na co trudniejszygo odważył: dla której kondycyi wiele ich życie swojełożyło y traciło: iedni od ludzi konkurruiących o też Oblubienice, inisi od bestyi/ albo smoków pozabijani: czego pełno znajdziesz w Pogańskich Historiach. A w dzisiejszym Oblubienicu Natury ludzkiej Synu Boskim/ten argument miłości idźnie się pokazuje: bo przy zjednoczeniu z nią/ rezolwował się dla zbawienia głowicki/ życie dać/ y śmierć Krzyżową ponieść: o czym sam razę w dzień Narodzenia swego dał znać onym Świstym trzema Krolom/ gdy iako píše *S. Chryzost.* przy oney cudowney gwiazdzie pokazał się na Ciebie w Osobie dzieciątka/ ktorego Panna piastowała; a nad głowę tego był Krzyż/ instrument przyszley Męki tego. Wic ex parte Sponsi, ze wszystkich trzech okoliczności dosyć iasna/ że te poślubiny zjednoczenie Natury Boskiej z ludzką/ były Sponsalia Amorum: to jest z których tylko dobroci Boskiej/ y miłości ku głowickowi zstało się to.

Cap. 2. su-
per Matt.

PARS
II.

O się tyż drugiey Osoby do dzisiejszego Aktu poślubin konkurruiacey/ to jest samey Oblubienice/ aliás samey Natury ludzkiej; y z tej strony słusnie dzisiejsze Sponsalia nazwać się mogą/ y owsem powinny Sponsalia Amorum: albowiem dzisiejsza Tajemnica Wcielenia Syna Bożego/ wielka jest y powinna bydź pobudką każdemu głowickowi osobliwie przy Świątach Narodzenia Pána JEZUSOWEGO, do nader gorących affektów miłości ku Pánu BOGU. Czego pierwsza proba niech będzie z

A Pisnia S. Wielkiego Kuchanek Pána Jezusa Jan S. Ewangelista. *Epist. 1. c. 4.* gdzie o samey miłości traktuje/ podobza głowicki do niej/ różnemi argumentami. Naprzód tedy poczyna od samego objectum Miłości/ gdy Pána BOGA miłością sama zowie/ raz y drugi powtarzając te słowa: Deus, charitas est, BOG miłością jest. Co się rozumieć może/ nie tylko de Charitate essentiali & notionali: to jest o miłości która jest attributum własność Natury Boskiej/ iako też y o Duchu Przenajświeższym/ który się appropriativie Charitas miłością zowie; bo z miłości od Oycy y Syna pochodzący: ale też de Charitate causali: to jest o miłości której BOG stworzeniu udziela. O czym słuchamy náuti S. Bernarda *Epist. 11.* Dicitur recte, Deus Charitas est, & DE donum. Itaq; Charitas dat charitatem, substantialis accidentalem. Wic daley Jan S. chce idźnie pokazać głowickowi/ w czym mu to Pan BOG osobliwie te miłość wyświadczył/ przypomina na to Akt Wcielenia Syna Bożego/ w te słowa: In hoc apparuit charitas DEI in nobis, quoniam Filium suum Unigenitum misit DEUS in mundum, ut vivamus per eum. W tym się pokazała miłość BOGA ku nam, ponieważ Syna swego jednorodzonego zesłał BOG na świat, abyśmy życie mieli przez niego. A potym na koncu tegoż rozdziału/ iakoby wszystkie náuke wzwyż położona o miłości Boskiej chce załozyc/ per consequentiam mówi: Nos ergo diligamus DEUM, quoniam DEUS prior dilexit nos. Wic y my miłujemy Pána BOGA, ponieważ on wprzód nas umiłował. Iakoby chciał Apostoł S. nauczyć głowicki/ że gdy sobie wspomni na miłość/ którą mu Pan BOG wyświadczył/ przez dzisiejsze Narodzenie Syna swego w Ciele ludzkim/ powinien zdobywać się/ iak na najwyższe akty miłości y wdzięczności ku Pánu BOGU. To konsekwencya upatrzyl *S. August. l. de Grat. c. 26. & Soliloqu. c. 19.* gdy tak mówi: Maximè propterea Christus advenit, ut cognosceret homo,

Script.
Joann. 4.

Soliloq. 19

quantum DEUS diligit eum: & ideo cognosceret, ut ejus dilectione, à quo prior dilectus est, inardesceret. Dla tego osobliwie Chrystus przyszedł, aby poznać człowieka, iako bardzo miłuje go BOG: a poznając to, aby pałał miłością ku temu, który go wprzód umiłował. A znowu tenże: Si amare pigeat, saltem redamare non pigeat: nulla enim est major ad amorem invitatio, quam praeveniri amando. Jeżeli nie sporo było miłować, przynajmniej miłość miłością oddać, niech cieńsko nie będzie: nie bowiem bardziej nie pobudza do miłości, iako uprzedzonym być od drugiego w miłości. Dość wprowadzić z dyskursu Janá S. iásnie się pokazuje obligacya człowieka do zamilowania się Páná BOGA / z okazyi Wcielenia Syná Bożego / y z dzisiejszego Narodzenia tego: iednak Bernard S. dla łatwiejszego rozpalenia ognia miłości w sercach ludzkich / wraca mnie ięszce do najpierwszych onych słów Janá S. DEUS, Charitas est. BOG, miłość jest. Pyta się bowiem tenże / ponieważ w Pánu BOGU wiele się innych znajduje atrybutów / osobliwie honor / godność / ié dla których go dzień jest Pan BOG od wszelkiego stworzenia poślanowania / rewerencyi y miłości; gdy do miłości chciał A postol ludzi pobudzić / sama tylko miłość go nazywa; DEUS, Charitas est. Słowa tego Doktorá o tym / w których zaraz y ná założona trudość odpowiada / takie są: *Serm. 83.*

in Cantic. Legi, quia DEUS, Charitas est, & non, quia honor vel dignitas, legi. Non quia honorem, non vult DEUS: qui ait: Si ego Pater vester, ubi est honor meus? Verum id Pater; sed si Sponsum se exhibeat, puto quia mutabit vocem & dicet: Si ego Sponsus, ubi est amor meus? Jáko by chciał rzec Doktor S. Lubo BOG / Pánem / Dycem nášym jest / y z tej miáry wini mu jesteśmy wszelkie poddaństwo / y rewerencya: iednak pospolicie miłość się nazywa. DEUS, Charitas est. aby tym przypominał często człowiekowi / że mu się z tej miłości stał Oblu-

Serm. 83.

biencem / przez zjednoczenie się z Naturą jego: o którym tamże wspomniá Jan S. a tak aby przez to samo skutek gniey y do gorących áktów wznie mney miłości ku sobie pobudził te Oblubienice swoje: to jest człowieka. Si ego Sponsus, ubi est amor meus?

Oblubienicá Salomonová nácieszywszy się do woli / Oblubiencem swoim / y nasyćiwszy serce swoje rozmaitemi miłości ku niemu áffektami / iuz to przy zobopólnych kolacyách / ná smácznych z Ogródów jego wetách / y przy delikáckich miodem y mlekiem słodzonych napoiách. Veniat dilectus meus in hortum suum, & comedat fructum pomorum suorum. A znowu: Bibi viam cum lacte meo. Już to y ná onym delikáckim spoczywając Oblubienicá swego lozu: Lectulus noster floridus, Już to y w ten czas gdy zgubionego náleží / miłosnie witalá. Inveni, quem diligit anima mea. Nádstátek / y przy chwalebney Koronacyi jego: o ktorey samá wspomina: Egredimini & videte filiae Sion Regem Salomonem in diademate. Wierc gdy iuz właśnie należało załozzyć miłosne áffekty swoje / a znowu / nowe y gorące w sercu swoim pozurczy upaly / od samey miłości Oblubienicá swego / miłosne swoje kontemplácyę poczynąc prágnie; gdy w ostatnim Rozdziale tak mówi. Quis mihi det te fratrem meum, surgentem ubera Matris meae. Ktożby mi to dał, abym cię bráćiská mego obaczyła ssącego pierśi Mátki moiej. Bratem tu zowie Oblubienicá swego: bo to pospolitey styl pieśzono się miłujących / iedno drugie brátem / álbo sióstrá nazywáć. *Scherlog. in Cant.* y innemi świeżemi elumáczámi / dochodzi z tych słów Oblubienicy / w sercu iey / niezwyčajnych / á práwie do hálénistwá przywodzących áffektów miłości ku Oblubiencowi swemu. Pielna się w tym do oblásnienia máteryi nášey podáć Figurá, Chrystus bowiem / iako się iuz powiedziáło / ratione anionis hypostatica, jest Náatury ludzkiej / á zácym káždého człowieka Oblubiencem / záeniejšym náđ Salomóná. Ecce hic, plusquam Salomon: Tenże oraz jest

Figur.

Cantic. 5.

Capit. 3.

Capit. 8.

Brátem

Hebra. 2.

Bratem naszym; według tego co napisał o nim Paweł S. Debut per omnia fratribus similari. Tę zaś Salomonową Oblubienicę/ którą tak gorąco pragnął oglądać Oblubienicę swego w postaci małego dzieciątka przy piersiach Matczyńskich/ figurowała duszę nabożną rozpamiętywającą Tajemnicę Narodzenia Pana JEZUSOWEGO, y niezwyčajne zapędy miłości w sercu tej z tego zdymujące się. Talem eum contemplari vult, qualis exhibitus mundo est, cum ubera suxit Matris suae MARIE. Per egregie autē suos exprimit affectus internos, quibus Mysterium Nativitatis Christi meditari aggreditur. Tak to miejsce tłumaczy Mich. Gisler. Prawda jest/ że ilekroć Oblubienicę tą zabawiła się z Oblubienicem swoim/ Panem JEZUSEM, przez rozpamiętywanie innych Tajemnic Żywota tego/ nie może być bez affektów miłosnych ku niemu: lubo to z nim zabawić się będzie przy bántiecie/ to jest uważając Tajemnicę Przenajświętszego Sakramentu; lubo łozętku tego przypatrując się będzie/ to jest na Krzyżu zawieszonemu: Crux est lectulus Christi. według S. Ambroz. Lubo zgubionego przez śmierć znalezionego przez Zmartwychwstanie z Mgłądałena widzieć będzie. Lub też Koronacy tego przy Wniebowstąpieniu tego dziwować się będzie: przy takich kontemplacyach nie trudno tej będzie o miłosne affekty ku Panu JEZUSOWI. Jednak kiedy z Oblubienicą ona wpierzy się na ubera sugentem, na braciškę swego/ y Oblubienicę Paną JEZUSĄ, a on w postaci małego dzieciątka/ Napisanie tej Dąnny y Matki swojej piersi porywa: z uwagania takiego/ daleko łaskawiej/ prędzej/ y do gorętszych affektów miłości poruży się serce tej. Ten bowiem osobliwy przywilej y Rurek ma uważanie dzisiejszej Tajemnice. Na to świadectwo lepszego mieć nie możemy/ iako od tego który tego przywileju na sobie doznał: a ten był Bernard S. Ten tedy że dzieciąciem też będzie/ na wielki ból głowy w dzień Narodzenia Pana JEZUSOWEGO

in Psalm.
118.

A od samej Napisawic. Dąnny/ która mu się była widomie z dzieciątkiem połażala uzdrowiony był/ osobliwie przeto miał nabożeństwo do tej Tajemnice napotyć. Wiec w te dni/ gdy przy iasnejszych medytacyach swoje odprętwiał/ co mu się od wielkich zapalów miłości trąsiło/ opowiada Serm de Nativit. Non me capio prae latitiā, quod summa Majestas Naturam tuam, naturā carnis meae & sanguinis sublevari, & me miserum in divitias gloriae suae non ad horam, sed in sempiternum includit, & sit frater meus, Dominus meus. Hęc exinanitio tam dignativa rapit affectum meum; & istorum memoriā concalescit cor meum. Nie pamiętam się sam od wielkości wesela, że najwyższy Majestat. Naturę swoją, naturę ciała mego y krwi zastonił, a mnie mizernego do bogactw chwycił swojej, nie na godzinę, ale na zawsze przypuszcza: zstąpił się Bratem moim. Pan moy. To uraczenie z wyniszczeniem się, porzuca affekt moy. y wspomnianiem sobie tego, rozpala się serce moje. A znówu w Wigilię Bożego Narodzenia/ gdy śpiewano Martyrologium, usłyszawszy one słowa: JESUS Christus Filius DEI nascitur in Bethleem Judae. JEZUS Chrystus Syn Boski, rodzi się w Betleem Judzkim. tak na nie pisze: O breve verbum, de VERBO abbreviato, sed coelesti suavitate referunt! Quis tam lapidei cordis, cuius anima non sit in hoc Verbo liquefacta? Quid annuntiari dulcius poterat, quid delectabilius commendari? Laborat affectio melliflua dulcedinis, copiam latius effundere gestiens, nec inveniens verba. O krotkie słowo, o słowie skroconym, ale p. lne niebieskiej słodkości! Ktoż tak twardego serca, aby się dusza jego na to słowo nie rozplynęła? Coż słodsze zawiązonego byż mogło, co rokoszniejszego mogło być opowiedziano? Morduje się affekt miodopłynnej słodkości. chcąc się sercem rozpostrzeć, a na to słow znaleźć nie może. Z którego świadectwa Doktor S. idźcie się dać znać/ iako dzisiejsza Tajemnica posłubin/ albo zjednoczenia Natury

Bostley

Histor

Boſkiey z ludzka/ oſobliwe y gorace
affekty miłości w ſercach uwaga
cych one / wzbudza y wzbudzać po
winna.

Piſe *Tympius*, że *Atenczykowie* mie
dzy innemi zaboronnemi *Świetami*
ſwemi/ zwykli byli co rok odprawo
wać *Festum Amoris*, *Święta Miło*
ści: tego zaś *Boſka*/ ná *ktorego* częś
odprawowano *Świeto*/ poſpolicie ná
go z *luktem* y z *ſtrzałami* malowa
no. Kto dobrze uwazy y to co ſie
tuſz wyſey powiedziało/ y inne okoli
cznoſci dſiętſeyſzych *Świate* *Narodze*
nia *Pána JEZUSOWEGO*, przynac
muſi/ że daleko ſuſnley názwac ſie
moga *Festa Amorum*, *Święta Miło*
ści: oſobliwe ztad / że ná *BOGA*
miłości/ *DEUS Charitas eſt*, pátrze
my nágiego w zlobie ná *ziemi* leża
cego: á ten oto *ſtrzałami* *affektow*
miłości/ w ſerce iákiey tákiey duſze u
gadza. *Ukwila* tá *ſtrzala* w ſercu
S. Auguſtyna/ ktory o teraſnieyſzych
Świetach/ ták wyznaſie: *Non ſatia*
bar illis diebus, conſiderare dulce
dine mirabili, altitudine conſilij
tui, ſuper ſalute generis humani.
Náſciłem ſię nie mogł w tych dniach,
przeſłodkaſzy uwazania wielkiej opá
trzoſci twoſey, ná zbawienie naro
du ludzkiego. Tegoż doznało wiele
inſzych duſz nabożnych/ między kto
remi: S. Futhertus Abb. Ciſterci: S. An
ſoni Pádenſki, y náſz ſubtelny Doktor
Ven. Joannes Duns Scotus; ktory w
dzień Narodzenia Pána JEZUSO
WEGO oſobliwe náwiedzenia otrzy
máli; y godni ſie zſtáli/ iż ná wlaſne
rece wiadomie od Nayeſwieſz. Pánny
wziawſzy naymilſze dſięciátko Pána
JEZUSA, do woli z nim ſie nácieſyli.
Ale to nayoſobliwiey ſłuży do máte
ryi moſey/ co piſe Spec. Exempl. o ies
dney ſláchetney w Brábancyi Pá
nience; ktora przez ſiedm lat proſiła
Nayeſwieſt. Pánny/ áby iey Syna zka
wego pokazać raczyła: w Wigilia te
dy Bożego Narodzenia/ pokazawſzy

lib. 9 Con
feſſ. c. 6.

num. 761.

A ſia iey *Przenayaw. Pánna* z *Syna*
gkiem/ dáła iey go ná *rece*/ áby ſie
z nim *ućeſyla*: w tym gdy go *piá*
ſnie/ rzecze do niey *dziecis*: *Wlucieſz*
mie? á ona: y *owſem*. A on: *Ják*
bárdzo? Tedy ona: *Wiſcey niſz ciáło*
moie. Ná co *Dziecis*/ *Ják* *mnie* *mi*
lucieſz A ona: *wiſcey niſz ſerce moie*:
rzecze Dziecis: á to *iáko?* á ona *zno*
wu: *Nie* *umiem* *powiedzieć*: *niechay*
moie ſerce *powie*: w tych *ſłowach* *zá*
ta *ſie* w niey *ſerce* *roſpádło*: *pádła*
umárła; á gdy *ſwiatełtość* *wielka* *nád*
mieſzkaniem iey *pokazała ſie*/ *zbiegła*
ſie *zela* *z* *Rápláni*: *pełne* *wanno*
ſci *niebieſkiej* *záſtaſz* *mieyſce*/ y *ge*
goſ *oſobliwego* *domyſlájac ſie*/ *wna*
trzoſci iey *otworzywſzy*/ *ſerce* *rozer*
niłone *náleſli*/ á ná *nim* *złotemi* *litera*
mi *nápiſano*: *Wlucis* *cie* *wiſcey* *niſz*
mnie/ *żeſ* *mnie* *ſtworzył*/ *odkupil*. *ob*
dąrzył.

Wiſc poniewaſz *iákanie* ſie *pokaza*
ły *ták* z *ſtrony* *Oblubienicá*/ *iáko* y z
ſtrony *Oblubienicy*/ to *ieſt*/ z *ſtrony*
Syna *Boſkiego* y *Natury* *ludzkiej*/
przyſtey *od* *niego*/ *ták* *wielkie* *argu*
mentá *miłości*/ *ſuſnie* *dſiętſeyſze*
Świate/ *przy* *ktorych* *roſpámietywa*
my *Táiemnice* *Wócielenia* *Syna* *Bożeg*/
názwać *ſie* *moga* *Spóſalia Amorum*,
y ſam *Pán JEZVS* *národzony*/ *Spon*
ſus Amorum, *Oblubieniec* *Miłości*.
Winſuy *tedy* *ſobie* *Natury* *ludzka*/
y *owſem* *káždy* w *ſzczegulnoſci* *gło*
wieze/ *ták* *wielkiego* *ſzczęſcia*/ *iákie*
y *ſamych* *nie* *poſkáło* *Aniolow*; *żeſ*
do *ták* *zacnych* *poſlubin* y *ſciſtego*
zwiaſtku z *BOGJEM* *przyſlá*: á
poſa *ſie* *dſiętſay*, *żeſ* *Sponſa* *Amo*
rum, *zdo* *bywájac ſie* *przy* *iaſte* *głach*
D *ná* *gorace* *affekty* *miłości*/ *tu* *ták* *mi*
łoſnemu *Oblubienicowi* *twemu*. A
przytym *mo* *wiſe* *do* *ćiebie* *cum* *S. Leone*,
Agnolce *dignitatem* *tuam*, & *Di*
viná *conſors* *factus* *naturá*,
noli *in* *veterem* *vilitatem*,
degeneri *converſatione*
redire. Amen.

Epilo
gus.

N A N O W E L A T O

Sponsus Sanguinum.

Postquam consumati sunt dies octo, ut circumcideretur Puer. Lucae 2.

Psalm. 18.

Exod. 4.

NWz to po drugi raz wyzdyne Dyecezaniskie Rubrycele zdadza sie nam przy Drogyssosciach Panskich zadawac trusdnosc/ gdy od samego Adwentu/ az do dnia Trzech Krolow/ slubow/ y aktow zakazaly weselnych. S. N. Wedlug bowiem Rubrycel Dekretow Niebieskich/ w dzien Narodzenia Bozego/ wysly przez Aniolow obwolane zapowiedzi/ y oraz odprawilo sie przy wesoley Niebieskiej Muzyce/ nayslawnieysze wesela y slub Oblubienca onego/ o ktorym Psalmista powiedzial: Tanquam Sponsus procedens de thalamo suo: to jest Syna Boskiego/ zlagzonego per unionem hypostaticam z natura nasha ludzka: o gym sie herodo dzis tydzien powiedzialo. Az oto y przy Oktawie prezentuje sie znowu w nowey posturze tenze Oblubieniec Chrystus JEZVS/ iakoby znowu do slabu; nie tak iuz w ubogich pielustkach/ iako w skarlacnym apparacie; gdy skrawione dziecinne Cialegko iego/ przy dzisieyszey Obrzezania starozakonnego Ceremonij sobie uwazam: dla czego samego slusnie mu sluzac moze ow rytul/ ktory niegdy Mojowi swemu Mojzeszowi/ Sefora Zona iego przy obrzezaniu Syna swego dala: y rzec do niego: Sponsus Sanguinum tu mihi es. *Szales mi sie* (prawi) *Oblubieniec krwawym.* Juz ci nowego/ na ten nowy Rok Oblubienca mamy; ale kogos mu do pary za Oblubienica dobierzemy? Wiem ia/ ze nayprzednieysza Oblubienica JEZVSOWA, wedlug Expozytorow byla y jest Przenaysw. Panna MARYA/ oraz y Matka iego: o niey to pospolita u Doktorow Roscielnych: Mater

A & Sponsa; Sponsa & Mater: tego dajac przyczyn Corn. a lap. in Prolog. Cantic. tak mowi: Quia Caro Christi assumpta a Verbo, fuit Caro B. Virginis: quare cum Carnem sibi despondit Christus, quasi B. Virginem sibi despondit: y ta Oblubienica zstala sie dzis niekato Sponsa Sanguinum, dla kompassji Matce, rzymskiego serca/ nad swiezarana naymilszego Syna zla swiego. Druga Oblubienica JEZVSOWA jest Rosciol S. ktoremu te pierwsha tropelka wylaney Krwie swioley/ ofiaruje Zbawiciela/ iakoby za upominek. Jednak moze sie zdac y ktos trzeci pomiescie za Oblubienica temu nowemu Oblubiencowi. Nowe Lato/ nowy Rok mamy na wydaniu Podobno smy nie kontenci z postanowieniami przeslego Roku: bo nam byl wzial slub z smiercia: goscia ze nas y na tym miejscu plaga powietrza po Polske grassutacego dotknela; goscia ze wiele nas bez pozytku duchownego/ y owsem podobno w grzechach/ albo w oziębłości ducha/ przeksly rok odprawilo. Wier slasznaby/ aby przy namniej to Nowe Lato/ ten Nowy Rok dobrze wydac: a nie mojemy lepiey/ iako za tego Oblubienca/ ktorey sie dnia dzisieyszego trafia/ y prezentuje/ iako Sponsus Sanguinum: to jest Zbawiciela nashogo/ pierwszy raz Kwia wlasna zfarbowanego. Przytuje sie tedy w tym laskom waszym/ y imieniem was oddam/ poslubie Nowe Lato/ Oblubiencowi temu: a po prostu mowiac: przypatrzysz sie okolicznosciom dzisieyszey Ciemnicy/ podam nauke duchowna/ iako po Chrzesciansku Nowy Rok pogynac potrzeba. Ad M. D. Gloriam.

PARS
I.

Dwie Osoby principaliter iako zwyczaj jest w takich okazyach/ do dzisiejszego weselnego koncurrus A ktu; to jest Oblubieniec/ y Oblubienica. Co sie tyze samego Oblubienca/ Sponsum Sanguinum, to jest Zbawiciela naszego; przy dzisiejszym Ciemnicy Obrzezania tego/ trzy uwazam okolicznosci; z ktorych sie oraz pokazuje przyczyna/ Gremium go nazwal Sponsum Sanguinum: to jest/ Cera tego/ karta slubna/ y intencya poslubin dzisiejszych. Na przod Cera tego/ ktora sie y na Ciele Oblubienca tego wydaie/ kwadrule do tego tytułu tego; bo widze krawa/ rumiana: y dzis specialiter wyskuta sis o nim owe slowa w Piesniach Salomonowych: Dilectus meus candidus & rubicundus. A po niemaz krawy/ czerwony na Ciele/ zwlaszcza na twarzy kolor/ bywa znakiem zapalonego serca miloscia takiej rzeczy/ albo Osoby/ y goracego pragnienia oney: wiec y ta Cera Oblubienca dzisiejszego/ wydaie goraca iakas milosc y pragnienie w sercu tego utdione. Rubicundus ab igne charitatis fornace, a Divini amoris incendio. mowi Scherlog. A to pragnienie tego nie inne bylo/ tylko iak nayprzedzey Krew iac dla zbawienia ludzkiego. Jaby zas wielkie bylo toz tego pragnienie/ pokazuje sie to z slow Ewangeli: gdzie dzisiejszy alt temi slowy opisuje Ewangeli. Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur Puer. Jak skoro wypelnilo sie dni osm, aby bylo obrzezano Dzieciatko. Wlasnie to tu Ewangeli. tak mowi/ iako by sto lat minelo/ miedzy dniem Narodzenia Pana JEZUSOWEGO, a dniem Obrzezania tego: bo ten termin Postquam: Jak skoro: praeponit longam moram: to jest/ nie zdzywamy go/ tylko w ten czas/ gdy kto takiej rzeczy dlugo bardzo czekiac/ godzinny dostapienia oney doczepta sie. Ale iakaz to dlugi czas/ osm dni: Mowi Ewangeli. Postquam consummati sunt dies octo, krotkiec prawda osm dni w sobie/ ale utestnio

A nemu sercu bardzo dlugie: pospolicie mowicie: Amanti, omnis mora longa: castno bylo Pana JEZUSA Narodzonego/ do lania Kwie dla zbawienia ludzkiego; y przeto kazdy on dzien z osmiu/ przez ktore trzeba bylo czekac/ wedlug Dekretow Niebieskich czasu naznaczonego/ stem lat zdal sie Panu JEZUSOWI; one osm dni/ za osmeset lat stansly mu. Vnaquaq; dies, videbatur Salvatorei saeculum: mowi Arsius. A przeto nie bez Ciemnice zazył tego slowa Ewangeli. Pan. Postquam Jak skoro: a to dla wyrzucenia goracego pragnienia JEZUSOWEGO/ do wylania Kwie. Tenze Author z okazy dalszych slow Ewangeli. Consummati sunt dies octo, Wy pelnilo sie osm dni, wszyna druga kwestya: to jest/ ze wedlug pomienionych slow/ dzien Nowego Lata/ albo Obrzezania P. JEZUSOWEGO/ mialby przypadac dze iutro; to jest/ dziewiatego dnia po Narodzeniu tego: alias po zupelnym skonzeniu osmiu dni. Consummati sunt dies octo: genuz tedy Kosciol S. zaraz na pogotku osmego dnia pamietke tej Ceremonij obchodzi: Wiec na te kwestya odpowiadac/ tak dykturue: wedlug Koscielnich y swieckich praw. In favorabilibus, res acceptantur statim praefixo termino: to jest/ powinien byl kto v.g. siedziec w wiezieniu dni trzydziesti: gdy nadchodzi dzien trzydziesty/ ma ten favor albo laska od prawa/ ze mu wolno zaraz z rana/ nie czekiac wieczora/ dnia trzydziestego wynisc z wiezenia: bo to favorable, pozadana rzecz wiezniciowi kazdemu. Podobnym sposobem Kosciol S. wiezac/ ze favorable, rzecz przyjemna y pozadana byla Panu JEZUSOWI/ wylac choc kropelke Kwie za Narod ludzki/ tego rozumienia jest o Panu JEZUSOWI/ ze zazył tego przywileju prawego/ y nie czekiac zupelnego skonzenia osmego dnia/ w samze ten dzien chcial ta Ceremonia starozakonna odprawic. Na tenze concept przyzwala pozesci Carthagena & Mansus. A w samej rzeczy dobrze przedtym

in Feste
Circumc.

Cantic. 5.

Script.

trafil

crąsil weni zdaniem swoim Młodo-
płynny Doktor/ *Serm. de Circumc.* w te
słowa mówiac: Vide, quantum ad
suscipiendos dolores festinavit;
quam promptus Sanguinem effun-
dere, circumcisis pro nobis die
Natiuitatis octavo Christus: diem
octavum à Nativitate sua vix ex-
pectat, ut suum tibi impendere
Sanguinem incipiat. Uważ, (prawi)
iako się spieszy do cierpienia, iako gotow
na lanie Krwie, obrzezany dla nas, dnia
po Narodzeniu osmego Chrystus: osmego
dnia po Narodzeniu swoim ledwie do-
czekał, aby był dla ciebie zaczął wyle-
wać Krew swoją. Dość tedy z piękna
y z przyzwolcia/ bo z rumiana/ dla po-
mienionego pragnienia/ do dzisiejsze-
go aktu/ ten Sponsus Sanguinum,
stawa Cera.

*Psal. 1.
cap. 6. S. 1.*

Powtore uważam/ że y do Cery y
do tytułu Oblubienicy tego/ kwadrus
ie stroj y hata iego slubna: przez kto-
ra rozumiem/ Najsławsza Kana ie-
go/ ktora odnosi na niewinnym Cia-
leczku swoim/ y zbrozona Krewia ona
partykulka Ciała tego/ ktorey przy dzi-
siejszej Ceremonij pozbydź raczył. Dre-
xel, de Christo Nasciente, piše o jednym
Arcybiskupie Juvawiańskim/ że tak był
wykwintnym w hatách/ iż też z wiel-
kim kosztm sprawił sobie był plahez
podszyty futrem zhywanym z samych
tylko skoreczek/ to jest futerek/ aliás
plategzow ptaszych/ koloru skarla-
tnego Aramitu/ ktore się wydata na
głowach niektorzych ptaszek małych;
zowiemy ie Cardueles, szczygłami.
Do tej purpurowey skoreczki/ ma po-
dobienstwo iakies najsławsza party-
kulka Ciała P. JEZUSOWEGO/
zpurpurowana własna Krewia tego;
w ktora iako Sponsus Sanguinum
na dzisiejszy Akt/ niby w hacie ozdobna
przybiera się. Czego piękna Figura
upatruia niektorzy: a naprzod *Jos.
Mansi*, na Książciu onym Sychimis-
tow: *Jacob. March. in Ration. T. 4. de
Circumc.* na Dawidzie. O tych obu-
dwu świadczy Pismo S. że gdy sta-
rali się o Oblubienice swoje/ na wiel-
ką odwagę zdobydź się musieli: pier-
wszy bowiem dla dostąpienia Dyny
Corki Jakubowey/ musiał ze wszystkich

*Figur.
Genes. 34.*

A mi poddánemi swemi/ poddać się pod
prawo o Obrzezaniu. Assensu sunt
omnes, circumcisis maribus. Da-
wid zaś uderzymy na Filistyny y one
pozabijawy/ zdobydź się musiał na
umowione podobne spolialy z pozab-
bijanych nieprzyjaciół. Percussit ex
Philistijn ducentos viros, & attulit
eorum præputia, & annumeravit
ea Regi, ut esset gener ejus. Zgola
obadwa do slubu z Oblubienicami
swemi/ nieiako w kwawo skarlacnym
stawić się musieli stroiu: słusnie prze-
to y onych mogłoby się nazwać Spon-
sus Sanguinum. Dyna poslubiona
Książciu Sychimskiemu/ według *Vn.
Bedam.* figurowała duszę grzeszną/ al-
bo według rozumienia *Syl. alleg.* Ro-
ściół Chrystusow; ktorego też wy-
borna Figura bydź może Michol/ po-
slubiona Dawidowi: gdyz Michol
tłumaczy się ex omnibus; Róściół
zaś S. nie co innego jest/ tylko zebrá-
nie wielu wiernych/ pod jedną głowá
Chrystusem/ ié. Na poslubiny tedy
tej mistycznej Dyny/ albo Micholi/
to jest/ tak Róściół S. iako też y
każdey duszy/ stawa dziś Chrystus
JEZUS/ iako Sponsus Sanguinum,
w podobnym skarlacnym apparacie/
gdy toż samo kwawo Spolium, nie-
winnego Ciała swego/ pełniac stáro-
zakońne przykazanie/ w Róściele Bo-
żym dziś prezentuje. Zgola stawa
dziś do tego aktu/ iakoby w purpu-
rowey hacie; dziecinne Cialeczko od
stározaconney rany skrawione mas-
lac. Jakoż bardzo to ozdobna tego
Oblubienicy hata/ y względem tego sa-
mego/ y względem Oblubienicy tego.
Względem tego samego: gdyz na-
u-
ga S. *Izydor*, że to najpierwszą krew/
za wielki honor pozyczał sobie Pán
JEZUS/ y nieiako pyśmł się z niej:
gdy się bowiem pyta ten Doktor/
jemu rázew się upodobáło Pánu
JEZUSOWI urodzić między J-
zraelczykami/ a nie między innemi
Narodami: na to odpowiada temi
słowy: Ideo Christus nascitur in
Judæa, & non in Gentibus; quia
Gentilitas carebat circumcisione:
& ideo in Judæa ostentat gloriam
suam, in primordio Nativitatis suæ,

1. Reg. 18.

lib. 3. c. 7.

in effusione sanguinis. *Dla tego Chrystus w Zydowskiej ziemi rodzi się, a nie między innymi Narodami; że one nie miały Ceremonij Obrzezania, i przez to w Zydowskiej ziemi obdawa chwałę swoją, na początku Narodzenia swego, przez Krew wylanie. Tą chwałą y ozdobą Krew dziś wylaney/ że się siewa y ná Kościół S. y owsem ná wszytek świat/ słuchamy o tym Chryzostomá S. tak mowiącego: Hic sanguis Christi Orbis terrarum decus est: hic est, quo Christus exornavit Ecclesiam: Sanguis hic pulchritudinem ejusdem Ecclesiae, quam semper irrigat, & facundat, languere non finit. Tá Krew Chrystusowa całego świata ozdoba jest: tá jest która Chrystus przyozdobił Kościół: Krew tá urodzi tegoż Kościoła, który zawsze oblewa. y żywym czyni, mienie się nie dopuszcza.*

Homil 45

Histor

Potrzenie uważam intentionem, albo koniec posłubin dziśiejszych P. JEZUSOWYCH. Wiemy to z starodawnych Historii, że krwawe wojny y długie / kontraktami małżeńskimi / ze dwóch przeciwnych sobie stron / zakonione bywały. Jakkie nie inny koniec był y dziśiejszych posłubin Chrystusowych z duszą ludzką / iako też y z całym Kościołem S. tylko zakonienie wojny / która był głowiek wypowiedział Pánu BOGU przez grzech: gdyż przychodzącego ná świat Chrystusa / nie dawno Kościół S. iako Krolá pokoju witał: Rex pacificus magnificatus est. y Prorok podobnyż przypisał Dzieciatku temu tytuł: Parvulus natus est nobis, --- Princeps pacis. Do czego samego wielce świadectwo / táż dziśiejsza trwająca Ceremonia: (bo iako notuje Rotabie) starodawny to był zwyczaj / że przy pokładach albo zamykaniu pokoju / zduywano krwi / która się obola kropiła stroną. Znowu tenże Auctor wspomina / iż Krolowi jednemu Oerkiem / urodził się był Syn / Jzrael imieniem; który z żywota Mátłi swojej / krew ná rękach wynosił; co widząc Ociec jego / prognostykował złe o nim; to jest / że miał być rozlewca krwi ludzkiej. Cielowięce

Brev. Rō.

Isaia 9.

A Chrześcianański / coś podobnego / ale w lepszy sposób / pomyśl sobie / to jest: iż świeżo Narodzony Pan JEZUS / przy dziśiejszej Ceremonii / prezentuje ci ná rękach swoich Krew swoją dziś przelaną / ale daleko rojna intencya; bo nie ta / aby miała ci być prognostykiem złym y grozić ci misa Boleską; ale raczej / aby się oświadczył przez to / że pokój chce uczynić między tobą y BOG JEZUS / ná cie zagniewanym y owsem / iako wiec światowi Kochankowie czynia / krew własną pisać listy / do tych / którzy sobie przy

B iągnięty; y on także Krew dziś przelaną / chce ci zachęcić ku sobie / aby cie wiecznie posłubił sobie. Albowiem służy do ciebie one Apostrofe, które dziś czyni Didac. scella do całego w pospolitości Kościoła. Expende etiam, quod Sponsus Sanguinem incipit Sanguinem pro Ecclesia Sponsa sua fundere. Christus antequam patiatur, factis statim cum Ecclesia sua sponsalibus, singularem ei donat margaritam, pro ejus redemptione Sanguinem suum fundens. Wraz, iako ten krew wy Oblubieniec, poczyną Krew swoją zá Oblubienicę swoją rozlewać. Chrystus niezeli ucierpiat, uczyniwszy zaraz ná początku z Kościołem swoim posłubin, zá ofobliwa onemu zostawia perłę Krew swoją ná odkupienie jego przelewając. Już tedy y z Cery / y z stroju weselnego / y z innych okoliczności Oblubienicą tego / pokazuje się / że słusznie jest nazwany / Sponsus Sanguinum.

D O się tyże drugiey Osoby / która między innymi do tego konkurruie Aktu / y która dziś myślemy zá Oblubienicę Pánu JEZUSOWY posłubić / y oddać: tá jest / Nowe Látó / nowy Rok: a to nie w inny sens / tylko przez ofiarowanie y oddanie Pánu JEZUSOWY ná chwałę tego świata / wszytkich całego rocznych dóbr / duszy y ciała naszego A tu trzy okoliczności z strony tej mistycznej Oblubienicy uważać sobie mamy / które pospolicie zachowywane bywają przy posłubinach / y wy-

dawaniu

PARS II.

Script

Aktor 1.

Thren. 1.

cap. 15.

dawaniu Pánienek/ to jest/ Consen-
sum Parentum, háte ieý slubná/ &
actuałem traditionem Sponso suo.
Naprzód, Co się tyje Consensum
Parentum: tego każą przestrzegać/
tak Róścielne iáko y Swieckie prá-
wá/ surowe karania kładąc/ ná
takie/ któreby bez woli Rodziców/
zá Mąż się wydawały: iákoż y Pan
BOG (gdy się to bez słusney y
gwałtowney przyczyny dzieje) takó-
wego postánowienia/ pospolicie nie
błogosławi. Nowe Látó/ nowy dżi-
sieýh Rok/ Pánienká to iestże: bo
tak trzymam/ że go nam iestże hátan
przez grzech śmiertelny nie zgwałcił.
A do kogoż tá Pánienká należy/ kto
Oycem/ kto Mátką/ tego Roku iest/
álbo sub cuius potestate zostáie?
Látwa ná to odpowiedź/ że iest sub
potestate DEI: bo każdy Rok zowie
się po Kátolicku/ Annus Domini.
Pogánie niewierni podchlebując Pá-
nom swoim/ y onym iákies dominium
nád gájami przyznájąc/ nowy Rok
pod tytułami ich pozynáli y podpi-
sowáli: Anno Imperij Augusti, Ju-
lij, Tyberij, &c. ále my Chryściá-
nie ináczey podpisujemy/ to iest/ An-
no Domini. Wyznájąc tym samym/
że sam Pan BOG iest Pánem/ iáko cá-
ley wieczności/ tak y każdego Roku:
bo powiedział Chrystus: Tempora,
quæ Pater posuit in sua potestate.
*Czasy, które w mocy swojej ma Ociec
Niebieski. Co y Prorok przyznał/ gdy
twierdził/ że z każdym z nas/ sádzić
się będzie BOG/ iáko o swoich wła-
sna rzec/ o Gás. Vocavit adversus
me tempus. Zád pogarek swoy
wzięły/ one chwalebne P. Gaspar. Dru-
żbicýj soci: JESU, dictamina conscien-
tia, które czytám in Vita ejus. Quid
festinas, & tempus DEI in laudibus
suffuraris? Numquid tempus, DEI
non est? An non ille fecit tempo-
ra? nè sis parcus in DEVM tem-
poris, qui est Author temporis.*
Słusnie tedy Pan BOG/ Pánem/
y owšem Oycem/ teráznieýhgo No-
wego Látá/ názwáć się ma. Spy-
tajmy się tedy Páná tego/ y Oycá
lat náýhych/ czy pozwala ná to/ áby-
śmy ten Nowy Rok oddáli/ pošlubili

A Pánu JESUSOWI/ przez ofiaro-
wanie wšytkich całego Roku ákeýi
ná chwałę Bożą: przez pobożne pro-
pozty/ chronienia się tego álbo owe-
go występu/ w ktorýmś gśściey nád
inne/ przešłego Roku wpadáli/ przez
ustánowienie sobie cwiżenia się w tá-
kiey ákeýi/ cnoće/ &c. Nie trzeba
bynammieý wąpić/ że pozwala ná to
Ociec náš BOG náš: y owšem tá
wólá tego iest/ ábyśmy iák nálepieý/
lat/ Gásu/ od niego nám pozwo-
nych záżyli: deklarował te wólá swo-
já przez Ekleýastyká do každého mo-
wiac: Fili, conserva tempus, & de-
clina á malo. Synu, umieý się obeýsć
z czásem, á oddalay się od złego. Kto-
re słowá tłumácząc Corn. á Lap. bár-
dzo nárzeka ná owych/ ktorzy tá navi-
milka Corezke Boska/ zá lada tego
wydawáją; to iest Gás sobie powie-
rzony/ ná prożnościach/ á co gorša/
ná obrázie Boskieý/ ná zbytkách/ ná
šwymoli trawia/ y gubia: y oraz ná-
uga/ iáko látá náše powinniśmy je-
nić/ łagyc z wiecznością: Impij vi-
ta fugit, tempus vadit, velut va-
por, fumus, &c. At pij jubentur
tenere & observare tempus; quod
præstant, dum in tempore. æterni-
tatis opera faciunt. To już mamy
Consens Oycowski. Spytajmy się
y Mátki nášej/ to iest/ Róściolá S.
czy pozwala ná to/ żebyśmy pomie-
nionym sposobem/ pošlubili Nowy
Rok Pánu JESUSOWI. Przez
ustá Ráznodzieie generalnego Páwla
S. deklaruje nám wólá swojá/ że nie
tylko pozwala ná to/ ále y upomina
o to každého/ ábyśmy ostrożni byli/
á nie dawáli teý miléý Corezki/ to
Diest/ lat náýhych w niewolá. Videte
fratres, quomodo caute ambuletis;
non quasi insipientes, sed ut sapi-
entes, redimentes tempus, quoni-
am dies mali sunt. *Przeštrzegáýcie
Brácia, ábyście ostrożnie šprawowali się;
nie iáko głupi, ále iáko mądrzy; odku-
pujac czás, ponieważ złe nástáły dni.*
Które słowá Apostolié/ tak tłumá-
cy Dionis. Carbus Redimentes
tempus: id est tempora, quæ infru-
ctuosè expendistis, reparantes pe-
fructuosissimam occupationem tem-

Eccles. 4.

Ephes. 5.

poris praesentis, atq; restantis; quatenus priores negligentias & impetates recompensetis, per ardentissimam conversationem temporis nondum elapsi. Jakoby przez podobienstwo mowi tu Apostol. Redimentes tempus, *Graca legit*, Mercari tempus, to jest: iáko Kupiec gdy iednego Roku stráci ná towárze/ ná ostatku towáru/ áby škody swoiey mogli powetować/ ná drugi rok/ pilno ráchuie/ zarobki miárkuie/ táry ostatka towáru podwyżsa: ták y ten/ ktory przešly Rok zmárnował/ chce wetować škody duchowney/ ma ná Nowy Rok ráchunki z soba czynić/ ákcyé wszystkie swoie lepiey zordynować/ y tu Pánu BOGU przez pobożné/ duchowne wylietować/ propozytá y intencye. Tá jest wola y consens, Mátki nášey Kościoła S. przez Páwla S. deklarowana/ o wydaniu/ álbo aplikácii Nowego nástepniacego Roku.

Figur.

Apos. 22.

Powtore. Uwazyć sobie mamy w iáka háts do slubu tego z Pánem JEZUSEM/ ts nowa Oblubienica/ Nowe Látó/ przybrać nam potrzebá: trzeba tu dobierać do koloru háty Sponsi Sanguinum, to jest/ powinna byđz krmáwo škárlatná: przez co/ rozumieć y káždého náuczyć chce/ iáko przy osiárówaniu wszystkich ákcyi/ myśli/ zc. przyšlorocznych/ áby tym wielkšy miáły swoy valor, y zaslugę/ trzeba onęz tynktuować we Krwi Pána JEZUSOWE: á to przez iednoczenie ich ze Krwiá/ z zaslugami Mátki Pána JEZUSOWE. Dla obiadńienienia tego/ záżyie swoim sposobem/ pierwnege mieysca z Obiadńienienia Janá S. gdzie slyše głos táki: Ego sum Alpha & Omega, primus & novissimus, principium & finis. Beati qui lauant stolas suas in Sanguine Agni. *Ja iesem Alpha y Omega.* (*Ja to pierwsza y ostatnia litera w Greckim obiecadle/*) pierwszy y ostatni, początek y koniec. Błogosławieni, ktorzy umyli háty swoie we Krwi Báráńkowej. Pierwsze słowá principium & propriissimé, weryfikują się záwsze o Pánu Bogu; przy zákonczeniu iednak stárego/ á początku nowego

A go Roku/ specialitér zdamis to służy Pánu BOGU. Principium & finis. w ten sens: że ponieważ (iáko się wyżej pokázáło z Písmá S.) on jest Pánem wszystkich czásów/ powinien też byđz początkiem Nowego/ á koncem stárego Roku: to jest/ z intencyi dobrey ná chwale iego święta/ y konczyć y poczynąć káždy Rok powinniśmy. A ná coż to przy tym końcu y początku/ o tynktuowanych we Krwi Báráńkowej/ Báráńka owego/ qui tollit peccata mundi, hárách wzmianká? Beati, qui lauant stolas suas in Sanguine Agni. *Może się nam z tego podać okázya do informácii/ iáko mamy konczyć stáry/ á poczynąć nowy Rok: to jest/ tynktuować/ farbować ná początku Roku/ wszystkie spráwy doroczne náše/ we Krwi/ ktora dziś przy Obrzezaniu/ ná Nowy Rok/ Niebieski Báráńek wylewa: á to nie innym sposobem/ tylko przez iednoczenie ákcyi nášych/ z zaslugami Krwi Pána JEZUSOWE.* Pyta się domćipny *Salmeron, y Didac. Stella,* co by w tym zá Táiemnicá bylá/ iż Kościół S. Nowego Roku/ nie pogyna od innego Święta/ náprzyklad/ od Národzenia Pána JEZUSOWEGO/ ále od wylania pierwszej Krwie iego przy Obrzezaniu? Ná co chce odpowiedzieć pomienioni Autorowie/ refleksia się nieco ná Kalendarze Żydowski: że też y oni według práwa Moyšesowego/ powinni byli poczynąć nowy Rok/ álbo pierwszy dzień Miesiáca Nisan názwánego/ tákże od wylania Krwie Báráńkowej; ktorego zabijáli onego dnia/ ná pámiątkę uwolnienia z niewoli Egipskiej/ y ktorego Krwiá Przodkowie ich w Egipcie badac/ drzewi y podwoie domow swoich farbowali. Podobnym tedy sposobem y Kościół S. pogyna ná Rok Nowy od Krwi Pána JEZUSOWE/ y nie náciáko drzewi to jest/ początek Nowego farbuie Roku. Ná coż to czyni? Náprzód ná to/ (iáko obserwuje pomieniony *Salmeron*) ábyśmy mieli w czym/ to jest we Krwi Pána JEZUSOWE obmyć grzechy/ defekty/

niedoskonałości

nie doskonałości / przeszłego Roku. **A** Primus dies, Mensis primi, apud Christianos Sanguinem Christi effusum celebrat, ad nostram redemptionem, Znowu dla tego (iako rozumie *Didac. stella*,) ut toto Anno fixum in nostra memoria haberemus Sanguinem, quem hodie pro nostra salute fudit DEVS. to jest / aby sie na cały Rok ta Krew Páná JEZUSOWA zafarbowała pamięć / rozum / wola / y owsem wszyscy dusze nasze / przez pobożne wznieśne akty / iednocząc niemi całorożne akty nasze / z zasługami Krewie Páná JEZUSOWEJ / y one w tej iedności ofiarować P. BGDV. Takie akty ziednoczenia akty swoich / iakoby wdzięczna dusze w oczach Oblubienicy / dzisiajszego czyniły / obiawił samże Gertrudzie S. raz w dzień Trzech Królow / pożytać takie akty / z równością sie trzymać onym dąrom ofiarowanym od SS Królow / a drugą raz / tarcza zaskamniająca y broniąca Tronu swego / takie akty nazywając.

*Infin. p. 4.
c. 6, § 13.*

Histor

Potrzebie, przy posługach powinna być traditio Sponsae. Wiscząc też już mistyczna Oblubienice / tak ustroniona / Włowe Lato oddać dzisiajszemu Oblubienicowi / to jest w samem rzeczy / uczynić intencja na cały Rok / iak naydoskonalsza. Dla lepszey w tym informacyi / daję przykład na iedney służebney Kucharczy / *ex Vit. P. P.* o ktorey obiawiono było z Niebá iednemu Pustelnikowi / że go światobliwość y zasługami przewyższała: od tej gdy Pustelnik dowiedzieć się chciał / coby za osobliwe akty swoje miał / niziego się od prostey y potorney białogłowy dowiedzieć nie mógł; tylko mu to rzekła: że (prawi) Ocyże / gdy drwá do kuchnie poschodach noże / mam w zwyciężeniu przypominać sobie / iako Pan JEZUS cięścił Krzyż dźwigał / y nioś na Górze Kalwaryjskiej dla zbawienia mego; więc y ia one moje prace / satyga / iednocząc z pracą y satygą iego / y tak ja ofiaruję Pánu BGDV. Podobnegoż każdy z nas / dzisiaj żąży sposobu / oddając Włowe Lato Sponsus Sanguinum, Pánu JEZUSOWI;

A to przez generalną na cały Rok intencja / y ofiarowanie wszystkich myśli / słów / spraw / nie tylko dobrych / ale y przyrodzonych: (iako są śpianie / śnienie / y tym podobne /) w ziednoczeniu zasług / prac / y Krewie Páná JEZUSOWEJ; do czego sam dzisiajszy Oblubieniec / każdego wabi / y okazuje mu dacie: gdy przy pogodziu Roku / Krew swoje świeża prezentuje. Przeto duszo Chrześcijańska / nie ociągaj się dłużej / czeka cie już u Oblubienicy / ten naybliżniejszy Sponsus Sanguinum: mówi do ciebie *Didac. stella*. Accede ad Christum, ne opulentus iste thesaurus, id est: Sanguis Christi, tua causa perdatur, imò eo utere. **P**rzyślepuy (prawi) do Chrystusa, aby tak bogaty skarb Krewiego nie ginął dla ciebie; y owsem żąży go. Do czego przykładu się y S. Ambroży. Dignum te gere tali Sanguinis pretio, ne veniat Christus, qui te mundavit, qui te redemit: & si in te peccatum invenit, dicat tibi: Quae utilitas in Sanguine meo, cum descendo in corruptionem. **U**spობай się do skutku tej Krewie, żeby przyśledszy Chrystus, który cie oczyścił, który cie odkupił, nalaższy w tobie grzech, nie rzekł ci: I na coż się Krew moja przydała. *Gr.*

*libr. 3. de
Virg.*

Ja tobie kroćta forme / tych całorożnych posług / albo intencyi generalney podaję taką: Pánie JEZU Chryste / ia lubo grzeszny / y nieczemne stworzenie twoje / biorę cie dzisiaj już nie za dożywotniego / ale za wiecznego Oblubienicę duszy moiej: a lubo wiem że przeszłych lat moich / sprofanowałem łóże twoje / rozmaitych dopuszczając się grzechów / wracam się do ciebie / w szereg pokucie; oddając Oblubienicę moją / cały następujący Rok / życie moje / myśli / słowa / y sprawy / łącząc to z zasługami Krewie twoiej przenaydroższej / która dzisiaj leży; aby się poświęciły y walor swój wzięły od niej. Łączę myśli / modlitwy moje / z myślami / z modlitwami twymi; choroby moje / y frasunki / które na mnie masz tego Roku dopuścić / z ranami / z smutkiem twoim w Ogroju; prace moje / satygi / około

powinności /

Epilogus.

powinności/ y zabaw stanu mego /
 okolo rzemieśla/ role/ zc. iacze z farys-
 gami/ pracami twoimi/ ktoreś ty
 ná tym świecie ponosił/ w ubogim
 rzemieślniczym stanie urodziwszy się:
 Naośtatek/ samo spánie/ iedzenie/pá-
 trzanie/ y inne przyrodzone ákce/
 áby wshytkie byly w ziednocze-
 niu oney intencyi/ z ktorameś ty tu
 żyłac ná ziemi/ podobneś ákce ods-
 prawował/ y ofiárował Oycu Nies-
 biestiemu. Tym tedy sposobem nowe-
 mu Oblubieńcowi/ Sponsó Sangui-
 num, Nowy Rok zá Oblubienice pos-

A ślubiaymy/ ofiárujemy. A ponieważ
 do ślubu idac Pánienti/ bráć zwykły
 błogosławieństwo od Oycá y Matki/
 prošmy y my Oycá Niebieskiego/ y
 oraz Przenayświeťhey Pánný/ słowy
 Dáwidowemi: Benedic coroná An-
 ni benignitatis: pobłogosław Pánie
 tym nabożnym intencyom nášym /
 przez przyczynę Náyświeťhey Pánný.
 A ná końcu ślubu tego / niech nam
 KáPELLÁ Niebieska / prošac zá
 námi BOGA/ zágta weselo/
 Confirma hoc DEVS.
 A M E N.

N A N O W E L A T O

Koľedá.

Sponsus cum strenis Sanguinum.

*Consumati sunt dies octo, ut circumcideretur
 Puer, Luca 2.*

N Je z tedney okoliżności
 przy początku Nowego
 Roku / albo (iáko stá-
 rzý mawiali) przy Ká-
 lendách Jánuárýjská do-
 brey Kóľedy od Pána JEZUSA o-
 trzymánie / czyni się nam nádzieľá.
 S. A. Albowiem Koľedá/ má swo-
 je denominacýa á Calendis; aliás
 miaľoby się mowić Káľedá/ nie Ko-
 ľedá: to słowo oraz ináczy rozmaíte
 podarunki / ktoremi według zázpisu
 tego od stárodawnych Rzymian zwy-
 száin/ przy tych dniách Pánowie pod-
 dányim swoim/ poddáni Pánom/ przy-
 iacieľe/ sásiedzi/ Málzonkowie/ zwy-
 šli sobie zobopólnie życzliwóści ieden-
 ku drugiemu áffekta świadczyć. Wice
 z tej miáry/ y nam od Pána JEZU-
 SA Nowonarodzonego/ ile od Pána
 nášego / nádzieľá się czyni Kóľedy.
 Przysťepule do tego y druga okoli-
 żność. W przeszłym / (albo przez
 słorocznym Kazániu) prezentowa-
 lem Láskom nášym weselny Ákt O-
 blubienicá Niebieskiego/ Nowonarod-

Czonego Pána JEZUSA/ tanquam
 Sponsum sanguinum; zá ktorego
 mloda Oblubienice / to jest / Nowe
 Látó wydáliśmy sięśliwie/ gdyśmy
 nas samych / y caloroczne ákce ná-
 še / ziednoczywszy one z zasługami
 Krwie Pána JEZUSOWEJ/ one-
 muś samemu ofiárowáli. A że przy
 weselnych áktách / osobliwśe dona-
 ria zwykły Oblubienice otrzymywáć/
 od swoich oblubieńcow / y rá okoli-
 żność przyczynia nam nádzieľe/ o o-
 sobliwey Kóľedzie od Żbáwiciela y
 Oblubienicá nášego. A coś nam też
 Ddaś po Kóľedzie / Náymlýšy Oblu-
 bienice duś nášych/ sam ubogim/ ná-
 gim / y wygnánym z Mlásta do by-
 dlecey šopy bywšy r. Guevarra pi-
 še/ że u Klámitow zwyczaj był / i
 przy posľubinách Oblubieniec z O-
 blubienicą/ własną swojá Krwiá zobo-
 polnie gestowáli się/ bo iedno drugie
 zálkowsky się w pálec / ná ktory pier-
 šcień Máljeński nosili/ sáć z niego y
 krew powinni byli pić. Podobnego coś
 dzisiaý uważam w Oblubienicu Pá-
 nu JEZU.

*in Horol.
 Princip.*

Eccle.
siastic.

Hebr. 2.

Fest. S. P.
N. Franc.

nu JESUS JE; którego nie darmo nazwałem przedym Sponsum Sanguinum. Nie miał nie na ten czas ubogi Pan JESUS / tylko Krew w Ciele swoim: wiec y te / tobie głowie / któryś mu przysłył Rół posłuszył / zadowolając ci ochotę / y udarować cię chce iak naybogaciey / za Róleda ofiaruie / gdy ons hoynie przy dzisieyşym swoim Obrzezaniu wylesła dla ciebie. Wiec aby się każdemu z nas dostało z tey Róledy przysłapisia iak z naywiększą rewerencyą / y te kilka kropel Krwi Pána JESUSOWEY / Ciałegła tego wlaśney pozbiierawşy / dzielac one między Stany / każdemu po kropelce / za Róleda a Sponso Sanguinum oddam.

Naprzód, Stanowi Duchownemu / wşytkim Prálatom / Beneficyárzom / y Pasterzom Duchownym / ofiaruie za Róleda Guttam primam: to iest / te kropelki / ktora nayspierw wytryskawşy z Ciałegła Dzieciátka / doctnęła się ręk administrującego te Ceremonia: który (iako pospolita opinia trzyma) musiał być z pokolenia Lewitow / umyślnie na to zaciągniony od Józefa S. y Panny Przenayświeżey. Ta tedy kropelka która naprzód zafarbowala ręce Kapłánów / de jure nicie / należeć powinna Duchownym. Wiemy to z nauki Pawła S. że Krew Pána JESUSOWA umie perorować. Accessistis ad .. Testamenti novi Mediatorem JESUM, & Sanguinis aspercionem, melius loquentem, quam Abel. Wiemy y to / że Rósciel S. Krew Pána JESUSOWA w Przenayśw: Sakramencie / Memoryalem nazywa: O Memoriale mortis Domini! co też swoim sposobem áplisować się może / y tey pierwszey kropelce Krwi Pána JESUSOWEY. Nie potrzebuie tedy ta Róleda / abym ia oddać ons Duchownym Prálatom / miał mieć iaká perorę do nich: iakoz wştydziłbym się bárdzo tych náuczyć / ktorych mi Ociec moy S. Fránciszek kazal w poşánowaniu mieć / bárdziej niż Aniolow: y Pánami moie / mi onych uczynił: Quia Domini mei sunt: gemitum ia też wielce rad.

Niechże tedy ta nayświeższa kropelka sama perorule do was: Przenayświelebnieyşí Prálati / y Pasterze: Mówi tedy naprzód do żarliwych / przykádnych / y pilnych w powinnościach urzędu swego; dziękuiac im / że umie / ia háfować Krew Pána JESUSOWA / w administracyi Sakramentow Świeżych / y stárzacia się aby w duszách owiegeł sobie powierzonych / nie ginieło pretium tey przenayświeżey Krwi; á iakby były mile Pánu JESUSOWI prace ich / niech się domyślacia z widzenia onego / które miewał B. Pet. Gonzales Ord. Prád. że ilekroć Spowiedzi słucha / albo kazal / zdało mu się iakoby kropelki Krwi Pána JESUSOWEY zbierał z ziemi / y one z wielkim ukontentowaniem Pána JESUSOWA w żył jego otwarte / náząd kładł. A jeżeli zaś w tych Apostolskich pracách / posilek swoy od teyże Krwi Pána JESUSOWEY mieli; przychodzi mi ná myśl to co pişe March o óym S. Birgietá miała obáwienie: że Przenayśw. Pánna Krew dzisieyşá Pána JESUSOWA / ná tuwałnia pozbiierawşy / y z ona párttykálka obrzeżanego Ciała zawnawşy / aż do śmierci przy sobie chowała; á przenosiac się z tego świata / Janowi S. Apostołowi / one świète Reliquie oddala: które on za wielką pociechę w pracách uświáigznych Apostolskich sobie pozyskał / y niemi się cieszył. Niechayże podobnym sposobem też kropelki przysła do serca swólego / wşyscy w podobnych pracách Apostolskich zostáci Prálati: y niech nia serce swoje posiláia / uważiac sobie pilno y gęsto pretium Sanguinis Christi, w owieglách sobie powierzonych. A jeżeli nie wşyscy mogą być doskonałi; niedoskonałym / táż kropelka Krwi Pána JESUSOWEY / Memoryaly trosknie zostawia. Pierwsze Memoriale Sanguinis Sacramentalis nápomina / aby iak z nayczyszşym sumieniem przystępowali do ofiar Ciała y Krwi Pána JESUSOWEY. O quam munda debent esse manus illae, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculatum

Lobert. de
zelo.Ration in
Circumc.

lib. 4. de
Imit. c. 11.
§ 6.

Eccli. 31.

Offic. 12. q.
2. Ep. 2.

Ezech. 2.

homil. 11.
in Ezech.

cor Sacerdotis, ad quem toties in-
greditur auctor puritatis. *moſi Tb.*
à Kemp. Drugie Memoriale dacie
Sanguinis, ſeù Patrimonij Chriſti:
boć to wſzytkie intraty duchownych/
fluſne ſie mogą nazwać: Succus
Sanguinis Chriſti; ponieważ pobos-
żni Fundatorowie zawiódzając P.
JĘZUSOWJ wylanie Krwie dla
zbawienia ſwego / krwawo nabytych
dobrze dożytych / na chwale iego ſwie-
ta / Duchownym uſtąpili. Moſe
każdy Beneficiarius, codziennie dſia-
kując Pánus JĘZUSOWJ / y pro-
ſząc go o łaskę / Vt ſic tranſeat per
bona temporalia, nē amittat æter-
na: żążyć onych ſłow do niego:
Quoniam in ſanguine animæ tuæ
comparaſti ea. A przetym w żąży-
waniu intrat / ma ſobie poſtępować /
iako że Krwia Pána JĘZUSOWA;
aby znać ná niepoſwiſcone mieſce
Krew tá nie upadła: to ieſt / aby ná
ſwieckie rzeczy / ná zbytki / nie obra-
cała ſie: W gym piſtka przeſtroga
Inſulat Medyolański S. Ambroży zoſt-
awił: Aurum Eccleſia habet, non
ut ſeruet, ſed ut erogat, & ſubve-
niat neceſſitatibus Chriſti. A S.
Bernard: Quidquid Sacerdos, præ-
ter neceſſarium victum & veſtitum
ſimplicem, de altari retinet, tuum
non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt.
Væ tibi Clerice, mors in olla, mors
in delicijs eſt: ideò præſertim, quia
quæ comedis, peccata ſunt populi.
Trzecie zoſtawile Memoriale San-
guinis, o którym Pan BÓG przez
Proroká do wſzytkich Paſterzów mo-
wi: Sanguinem ejus de manu tua
requiram: to ieſt / przypomina nieſt
którym gąyność okolo owiegeł duſz
Krwia droga odkupionych; aby ich
nie tylko poſtępkami ſwemi / nie gor-
ſzyli / ale ie teſz do dobrego / życia ſwe-
go przykłádem prowadzili: by znać
nie pożytni byli w liſzbe onych;
w których oſobie moſi S. Grzegorz /
Nos, qui Sacerdotes vocamur, lu-
pra ea mala, quæ propria habemus,
alienas quoque mortes addimus:
quia tot occidimus, quot ad mor-
tem ire quotidie tepidi & tacentes
videmus.

A *Powtore, Stanowi Zakonnemu*
oboſey plci / oddać od Pána JĘZU-
SA że Krwi iego dſis wylaney / Gut-
tam ſpumantem, krople Krwi pie-
niacey ſie. Piana ná Krwi / wydadie
fervore ſanguinis; iakoſz y pot zſpra-
cowanego ciała dobywający ſie / nie-
co innego ieſt / tylko ſpuma ſangi-
nis, zagrzaney Krwie excrementum.
Przetoſz w podobnyſz ſpoſob y tá ro-
zegrzana y nieiako pocaca ſie / ſwie-
ża kropelka Krwie Pána JĘZUSO-
WEX / do nas Zakonników abunde
loquitur; potrzebne nam po Kole-
B dzie memoryaly zoſtawiać. Naprzód /
abyſmy pámiatali / że dobrodziejſtwo
y łaska powołania nas z ſwiata do
Zakonu S. ieſt to znać / y iakoby ſuccus
ſerventiſſimi Sanguinis Chriſti; to
ieſt / iż Pan JĘZUS oſobliwa iakaſz
gaſtka Meſi ſwoiey ná to aplikował /
aby nam był zjednal ten dar / ta łaska
u Oycá przedwiecznego: z którym eſt
wiele tyſięcy ludzi inſzych pominal.
Non fecit taliter omni nationi.
To ſamo pobudzać nas powinno do
aſſektorow wdzięczności y nabożeńſtwa
tu Krwi Pána JĘZUSOWEX / y
coraz do wiſkſzego ukontentowania
w powołaniu naſzym. Druga przeſtro-
ga / ieſt tá: Ma to Krew / że extra ve-
nas corrumpitur: Poſi Krew w ciele /
w żyłach / poty ieſt membrum viven-
tis, nieiako żyje; ale wypuſzczona z
żyły / przeko ſie zſmierdzi / y gnije.
Podobnym ſpoſobem kropelka Krwie
Pána JĘZUSOWEX / która oſiá-
dła w ſercach naſzych / to ieſt / łaska
powołania / aſſekt do Zakonu; poſi
Zakonna duſza w ciele zoſtaje / to ieſt /
w zgromádzieniu / w Kłaſtorze z dru-
C giemi / ná poſpolitych áktach / poty
żyje y pomnaja ſie w niej ten aſſekt
y duch nabożeńſtwa: lecz iak puſciſz
ta Krew z żyły / to ieſt / wda ſie Zakonna
oſoba z ſwieckimi w korreſponden-
cyę / mieſzkać z niemi / zabawić ſie
z krewnymi / opiekac ſie niemi poſnie;
przeko obumiera tá Krew / zſchłonie
duch nabożeńſtwa / aſſekt do ſtanu
ſwego umnieſza ſie: náſtátok y ginie /
z gruntu tácy ſwánkuia dla ſwie-
ckich / dla krewnych / ná zbawieniu
ſwoim. S. Hieron. żáłoſnie o tym ná-
piſal:

ad Fabiol.

Hebr. 12.

pisal: O quanti Monachorum, nimis amando parentes suos, animas perdiderunt! *Potrzenie.* Cóż kropelka Krwie Pána JEZUSOWEJ/ perornie do oziębłego Zakonnika onemu słowy: Nondum ad sanguinem restitisti: to jest/ ta pieniąca/ pocąca się Krew Pána JEZUSOWA/ nąpomina nas/ aby sobie refleksya uczyniła Ojoba Zakonna/ wiele też przeszłego roku/ zawdzięczać za te kropelki Pánu JEZUSOWI/ kropel Krwie swojej/ stądś się o postęp w cnotach świętych/ odwdzięczył; lub to przez dyscyplinę/ lub przez pokorne zawstyżenie się/ wyznać na się gdzie należało defektu swoje; wiele też razy zapieniła się w nim krew/ figurerze z posłuszeństwem s. podejmując satyrę Zakonne/ w porożach/ w Ambonach/ w Konfessyonalach/ w pisanii/ w uczeniu się/ albo odprawowaniu tego/ do czego go Zakon obrotił. *Nasłatek.* przydaje y to tu pociesze twojej/ w pracach Zakonnych/ abyś sobie uważyl/ w idącym ścieżce sa poty/ y prace twoje Zakonne u Ciebie: gdyż iako dzisiaj (o czym już namieniłem) Najświętsza Páma spływające kropel Krwie Pána JEZUSOWEJ/ na twą łoną zbierała; tak też widziana była/ że pracujących Zakonników z posłuszeństwem/ kropel potu/ samą z Aniołami w złoty zbierała kielich/ y drogą twą łoną spocone gotą ich ocierała. Ciesze się tym duszo Zakonna/ że przy tej pocące się kropelce Krwie Pána JEZUSOWEJ/ tak wielką cenę mała/ poty y prace twoje Zakonne; a tym ochotniej nie żałuy się na podobne okazy.

Ordin
Eque-
stri.

ap. Drexel
de Christo
Mor. lib. 2
c. 8. §. 4.

Potrzenie. Wyżyjcie mojej Korony Polskiej/ Senatorom/ Wydziałom/ y całemu Stanowi Rycerskiemu/ albo Szlacheckiemu/ oddając za Rolado ze Krwie Pána JEZUSOWEJ trzecią Kropelę; która nazywam Guttam Ponderis; ważna bardzo; a to z tej okazyi wspomina s. Aug. że za czasów tego/ była ięszce pamiętka/ y niektorzy (o co ich też strofował S. Doktor) obchodzili Święto kilku kropel krwi/ iakieysi niewiasty/ które/

A gdy ta krew gwałtownie z zaufaniem złotych obierał/ y uszy tej zrdnionych/ wyprysnęły: te zaś kropel/ były to Gutta ponderis: bo te złotem odważano. Raptum est aurum (dicunt) de aure mulieris, & cucurrit sanguis, & positum est aurum in trutina, vel statera, & praeponderavit multum de sanguine. słowem sa S. Augustyn. Czytam znówu w Kwieciekiewiczu/ że Henryk Król Angielski/ zakładając Kaplicę/ albo Kościół bardzo kosztowny/ dostał był z Pálem/

B stony/ nieco Krwie prawdziwej Pána JEZUSOWEJ/ która w same fundamenty Kościoła onego włożył. Te dwie historyczne relacje/ tak do mojej rzeczy stosować mogą. Przez tamta/ o której S. Augustyn wspominał/ Matrona/ przystrojona w złote zaufanie/ chce rozumieć Koronę naszą Polską: uszy zaś tej/ ponteważ (według Apostoła) Fides ex auditu, stojąc się do zdania S. Cyrylla Alex. niech nam znająca ochota Polaków/

C z którą przyleci Wiara S. przez S. Cyrylla y Metodysza/ od Dabrowki/ Sionu Mieczysławia na to zaciągniętych/ opowiedzią: która widząc w Polakach ciż Ss. Mężowie/ zaraz na tychże fundamentach/ na których stoi powszechny Kościół S. y ten w Polsce partykularny założyli Kościół; to jest/ na Krew Pána JEZUSOWEJ; na nauce/ na zasługach Męki tego. Wisc zaraz Monarchowie Polscy/ świeżo do Wiary nawróceni/ nie mogli pátzwać na to/ aby Oblubienicą tą nową Chrystusową/ to jest/ Wiarą S. y Kościoły w Polskę/ nie

D miała być ochechli swojej; nauczywszy się tego oraz z Wiara/ y z nauki Kościelnej/ y z przykładu najpiętszego Chrześcianina Konstantyna W. Cesarza; że hojnie opatrzanie/ udarowanie Kościołów y Ráplánów/ wielce się podoba P. BOGU: przystroili przeto bogato Oblubienicę tę Chrystusową/ drogiemi niby zaufnicami/ gdy hojnemi prowentami/ y bogatemi aparatami Kościoły/ Klaszory fundując/ opatrzili. Ah! nieścisłość naszą! po lat blisko tysiącu/ doczekała się ta niegdy słowna

Anno Dom.
1245.

vide me as
7. Tabac
Domin. 13.
post Pent.
fol. 434.

1. Petr, 2.

Matrona/ to jest Kościół/ Ducho-
wienstwo Polskie/ tych niešťżeśliwych
czasow/ kiedy ja co żywo rwie za uszy;
które i skom już powiedzial/ symbolizu-
je Wiara prawdziwa: a naprzód rwie
ja potentia Heretycka/ pod różnemi
fortelami/ chce w Polskę swoje ble-
dy rozkrzewić; a co jałosnieysza; y ja-
mi Synowie Koronni niektorzy/ rzu-
cili się na złote iey zaufnice / y one
gwałtownie zdzierają/ gdy przez op-
pressyę/ y niezwyčajne kontrybucye
ná dobra duchowne/ bez wśhelkiej dy-
strecyi włożone/ według upodobania
swego/ przywiedli do tego/ że nie tyl-
ko majątności ich zruinowane zostá-
ły/ ale też złota y srebrá/ od pobo-
żnych Przodków ich nádane Kościo-
lom/ Klastorom/ dla ich niezbożney
exakcy/ sprzedane bydy musiały. A
że się to gwałtownie dzieje / y z lek-
kim poważaniem Klatem Kościel-
nych/ ná takie gwałtowniki dawno se-
rowanych/ wiec z nádrżanych uszu tey
Matrony/ to jest/ Królestwa Polskie-
go/ płynie nieálko Krew Pána JE-
ZUSOWA magni ponderis; bo
cena iey/ wśhelkie złota przeważa.

Non enim corruptibilibus auro
& argento redempti estis, sed pre-
tioso Sanguine Agni immaculati.
Plynie mowis/ gdy tak droga rzecz/
y BOGD oddana/ ná swywola/ ná
zbytki bezbożnych ludzi obraca się.
Do ciebie tedy Senatori y Rycer-
ski Stanie/ tá Matrona Duchowien-
stwo Polskie/ rekurs czyni/ y z skwa-
wionemi/ oberwánemi usymá przed
toba stánawşy/ inż non lacrymis, ale
Sanguine Christi loquitur. Nies-
chayże tá kropelká Krew Pána JE-
ZUSOWA/ będzie Gurta Ponde-
ris, niech ma powagę swojs u cie-
bie/ Cne Rycerstwo Polskie; uymij się
já ta Krew Pána JEZUSOWA/
w obrádkach wáşych publicznych/ mo-
wicie obmyślajcie o sposobách zfo-
gowania dobrom Kościelnym; a
wiedzcie o tym/ gdy tak jałrowie o
te Krew Pána JEZUSOWA/ o lu-
dzie Duchowne czynie badzicie/ táż
Krew Barántowa oddali od Króle-
stwa Polskiego/ Angelum percutien-
tem: to jest woyny / y inne plagi/

A od ktorych blisko już stá lat/ Wyzyńá
náša nişżeie.

Poczwarte, Polskiey náşey Milicyi/
Żolnierstwa/ dáie zá Róleda Gutram
bullientem, kropelka wrzacey Krewie
Pána JEZUSOWA; a to dla
rozgrzania ich przeciwko nieprzyja-
ciolom Wiary s. y Wyzyńiny. Pra-
wdác jest/ że u Rzymian bylo práwo/
gdy w okázyi żołnierzy/ złe się popisá/
albo z plácu ućiełł; in panam z obn-
rak krewie mu dostáctiem puszgano;
ná ktora kára/ podobno już nie ráz
dla bojáźliwego serca/ záslużyli nie-
ktorzy z náşych Kawálerow Polskich.
Jednáť daymy teraz tey exekucyi obo-
zowej pokoy: wola ná ten czas sřze-
pla krew ich rozgrzáć/ wrzaca kro-
pla Krewie Pána JEZUSOWA.
Kościelne historye pişá o Krewi S.
Jánuaryusá/ że gdy przy nley polo-
ża Głowa tego Swiętego/ záraz ro-
puszga się y wre. A náşych ci też
Kawálerow Polskich/ (luboć to nie
cudownie się dzieje) wre ná czas krew/
odważne miewá sęce/ ale przy glo-
wie martwey / albo málowaney: to
jest/ rádzi przy kielichu z swoiemi ro-
spóścierá sę odwagámi. Fortes
Athenienses, (fortes Poloni) sed
in tabula: leż żywego w polu oba-
czywşy nieprzyaciela/ krzepnie w wie-
lu ich tá krew/ uśtáie odwagá. Wre
ná czas w nich krew/ y ná plácu Már-
sowym/ ale ná krew Bráterská: zwla-
şzá pod ten czas niešťżeśliwy domo-
wey woyny. Coś się podobnego dzie-
je owemu/ co się działo w Jeruzalem/
zá Stárostwa Pilatowego; gdy bo-
wiem niektorzy z Galileyčyčkow wi-
dzac/ álko pod pánowánim Rzymian/
ktorych protekcyá przylili byli Przodu-
kowie ich/ ginela nie tylko wolność
Narodu/ ale y Wiara/ zebrałi się do
tupy/ opponuiac się zá pospolite do-
bro; Pilat ná nie przyćiągnáł z wo-
y. Kiem/ y zwycięstwo otrzymawşy/ krew
ich/ Bogom Pogániskim ofiarowál. o
czym y Ewángelista wspomina: Quo-
rum sanguinem Pilatus miscuit in
lacrificijs eorum. Wláśnie teraz
táť się dzieje w Wyzyńinie náşey: nie
było ná nieprzyaciela Woyská/ wy-
mawiano się/ że nie mamy ognistego
ludu/

Militi-
bus.

Brev. Rom

Luca 13.

ludu/ piechoty/ zé. oprzeć się mu nie można: a więc teraz gdy niektórzy delikatniejszyego sumnienia/ widząc że te obce protekcyje škodliwe są y woli ności/ y Wierze s. do kupy posili/ y w niej się utrzymują/ zdrowie y subsztancya losząc dla pospolitego dobra/ wezworzą przeciwko nich krew w sercach przeciwnych fałszy; nie trudno teraz o Wojsko/ o piechoty/ o Rączy/ których przedtym na nieprzyjaciela nie było/ serdecznie swoy swego bije/ znosi; y gdy się tamtey stronie poszczęści/ na czas/ oni iako Pilatowie obcym Narodom/ Protektorom swoim/ iakoby krew Braterską ofiarują/ gdy się ciebie z nemi y triumfują z tego. Zle to dla BOGA/ y ostatniej ruiny Wyginię nędzy znać: Invicem mordentes, invicem consumentes. mowi Paweł S. Inągę trzebą/ Rycerstwo Polskie. Zycę rzą uczyć/ iako niegdy uczył Catilina w Rzeczypospolitey Rzymskiej/ gdy dla lepszego serca/ utoczywszy z pierśi nieco krwi swojej w kielich winy/ każdego z Kawalerów swoich nią poszczęstował. Skutekniejszy daleko jest krew Pána JEZUSOWA/ która dziś ofiarują tobie/ Rycerstwo Polskie: ta niech rozgrzeje w sercach waszych krew/ to jest/ niech rozbudzi ślętopolską żarliwość o honor Boski/ o Kościół S. o dobro pospolite; a przeciwko nieprzyjacielowi/ y złym Synom Wyginię/ doda mściwą y odważną.

Seni-
bus.

Po piąte. Starym/ w lęka podestęgłym/ ofiarują ze krwi Pána JEZUSOWA/ Guttam emollientem. Pięta stary Złoty/ o Sólomonie/ że gdy budował on sławny Kościół/ na łamaniu kamieni/ nie młotem/ ale kwią robaczką pewnego/ którego mu była przyniosła Strusiśca/ używano; od której kwi misłniały y same się padały kamienie/ według ziemieślisk potrzeby. Pięte to Symbolum krwi Pána JEZUSOWA/ Nowonarodzonego/ który się sam robaczką nazywał/ Ego autem sum vermis, & non homo: A o Pasterkach wterdziejnych Kotulach śpiewamy: *Mowili mu, robaczkę moją.*

Psalm. 21.

A Stary pospolite bywa twórdzi iak kamień/ uparci/ nie użyci; nie namowisz na iakmężne; bo omnia vitia in senibus senescunt, sola avaritia iuvenescit. W chorobie drudy nie dają się namowić do Spowiedzi/ do Testamentu: mowia: ięże mi nie będzie nic. Inni/ zwłaszcza którzy młode lęda swymownie strawili/ od złych nalogów/ pędziw/ kłósterów/ od cielesności/ odwieść się nie dają. Co ię spetna jest na starego/ niech posłuchają s. Chryzost. Ab

B lurdum est, si senex in taberna se deat, senex ad circum festinet! &c. O smrotnaś to rzecz gdy stary siedzi na gospodzie, włoży się po weselach, uwija się, wykręca, kortczy stroi, iak młokos iaki: godzien z ięste posmiwiska: Rzeczysz mu co o to, zaraz się obruśy y skarzy się, że na śmwy włos tego respektu nie maś. Ty ieno wprzód miew w poszanowaniu śmiznę twoię; a teraz ty na nie respektu nie maś starym bymśy, czemuż się napieraś u młodych, aby onę w poszanowaniu mieli. poty S. Doktor. Na zmieśzenie tedy twórdęgo uparciego ich serca/ dają im te Kropelki/ Kwie Dzieciątka Pána JEZUSOWA, wśak też Medici twierdzą/ że piąc krew zdrowego dzieciątka/ mogłoby stary nieco odmłodnić. Niech tedy sobie pilnie uważa/ iako wżeńie/ ochotnie/ dla zbawienia ich Pan JEZUS krew swoją dziś leci/ której skutek zostawił dla nich w Sakramentach S. a to uważając/ niech też y oni bez odwołki/ wżeńie pomysła/ a skutecznie/ o zbawieniu swoim; a dawşy już śmwartym okazyom pokoy/ okolo nabożeństwa/ Spowiedzi/ okolo testamentu/ niech się szęerze żękrętna.

Po szóste. Młodzieństkom/ Pánienkom/ dają za Kłoda ze krwi dziśiey P. JEZUSOWA/ Guttam ornantem, florentem, ząkwistą, ru mianną krew Pána JEZUSOWA/ wśak też S. Pánienka Agnieszka przyciła się przed Tyránem/ z tegi że kwią Pána JEZUSOWA/ iako bąwizę iaką przymalowaną/ twarz swoją miala. Et Sanguis ejus, ornavit genas meas. Sanguis ornans, krew rumianną/ żędzy verēcundiam, wśędlność,

hom 4 in
Epistol ad
Hebra.

Adole-
scens.
Virgi-
nibus

Brey Rom

Psal. 118.

capit. 39.

Studi-
ofis.

Sanguis florens: alias, flos sanguinis, zowie się lac, mleko; które iako biały kwiateczek ex decoctione sanguinis, według Medyków rodzi się; przeto znaczy Cnota Pánienstwa/ czystości: do czego obcyga/ to jest do wstydlivosti/ do czystości/ ta kropelka Krwie Pána JEZUSOWEY tym samym nąpomina Młodzienia-
 ftkow/ y Pánientki. Ten flos sanguinis, albo Mleko/ to jest/ puritas Pánienstwa/ prestko może coagulari, według owego/ co Psálmista powie-
 dział: Coagulaturn est sicut lac eorum, a to od kwásu swyrolney kompánij/ od żartow beśpiecznych. Wisc gdy ná rákie okázye Młodzienia-
 maszek/ albo Pánientki trási/ ma pámietać ná te kropelki Krwie Pána JEZUSOWEY/ to jest/ zárumienić się/ záwstydzic się záraz/ ná namniemyse podobienstwo do zlego/ y iak náypredzey schronić się od takich ludzi/ y okázýi: przytym też w przeciwnych stanowi swemu pokusach/ farbować ma dusze swoje Krewi Pána JEZUSOWEY: przypominając sobie rany iego/ które podiał dla zbawienia dusze iey/ y dla ziednania rá-
 tunkow potrzebnych przeciwko tej pokusie. Mowi S. Job symboli-
 ce o tychże dzieciach: Pulli ejus lambent sanguinem. Dzieci iego sąc będą krew. Szczęśliwe to Pulli, szczęśliwe/ y tu pocieşe Rodzicow/ Dzieci/ Synagłowie/ Córki/ których albo sami Rodzice/ albo Dyrektorowie młodości ich/ powoli przywaga-
 ja do tej Krwie Pána JEZUSOWEY/ do wstydu/ do nabożenstwa/ tu Mlece Pána JEZUSOWEY; czytając im Pássye/ albo co podobne-
 go/ albo Obrázy Młeki iego onym pokázuiać/ zálecać/ y tdiemnice ich rospowiadáć. Nie mogą záiste Młá-
 tki piéknicy wystroić/ umálować Córce-
 czek swoich/ iako tála bérwizka Krwie Pána JEZUSOWEY. Dla Pánow záś Studentow do tej kropelki Krwie Pána JEZUSOWEY/ przydáie druga kropelka/ która się ná-
 zwáe może Sanguis Martyrum: to jest: zálecać im pilność w uczeniu/ opowiadám onymse/ iż w ogách

A Bolestich w ten czas jest naygrzeźniej-
 sy student/ nayrumianšy/ kiedy ná-
 Rástała zblednieć/ wynadzi się: al-
 bowiem praca iego/ pozytána bywa
 u Pána BOGA/ zá Krew Mázenn-
 ska. W gym abym onych utwier-
 dził/ czytalem in Spec. Exempl. iako w
 Bononii Zakonnica jedná ná-
 grobem jednego Studenta świežo po-
 choránego/ uyrzála Pánne świetno
 przybrána/ w zándrzeu trzymáca
 biala golabica; a tá byla duśa one-
 go Studenta: spytána cobyżac byłár
 rzekla: Jam jest Młácka Chrystusowa;
 przyśláam po duśe tego Studenta/
 który prawdziwie Mázennikiem jest.
 Bo prawdziwie żacy/ iestli żyja nie-
 winnie/ y rádzi się uga/ Mázenni-
 kámi są.

Posiadam, Stanowi Mázennskiemu
 ofidencie po Koledzie Guttam faderis, kropelki Krwie Pána JEZUSOWEY/pokoy przynosząca. Żywy był
 u Narodow/ gdy strony przeciwne
 między soba pokoy zámykály/ stroná
 strona kwia kropila/ ná pámiatke y
 utwierdzenie zawátego pokoiu. Kon-
 trakt Mázennski/ jest to jedno fadus,
 gdyż jedno drugiemu dożywotnia o-
 biecuje miłość y wierność; u nas Rá-
 tolikow nie odprawiać się to fadus,
 bez Krwie Pána JEZUSOWEY;
 bo mocno wyznáiemy z S. Conc. Try-
 dentckim, że Mázennstwo/ jest prawdzi-
 wym Sakrámentem/ od Chrystusa P.
 postanowionym/ przez który Młow-
 żency przy ślubie z záslug Krwie P.
 JEZUSOWEY odbierają lástke po-
 świecáca/ y inne obiecdne sobie má-
 ja ráunki do ponoszenia ciżzarow
 stanu onego. A zátym z tej młády
 D Krew Pána JEZUSOWEY słusnie
 się może názwáć ná ten czas Gutta
 faderis, która nieiako odbierá w
 skutku samym/ Młowżency przy ślu-
 bie. Jákóž bárdzo potrzebnie. Trá-
 fiáa się bowiem między innemi tru-
 dnościami/ w stanie Mázennskim tur-
 bácy/ niezgody/ nieukontentowania/
 swáry/ gniwoy/ woyná/ bitwá/ coraz
 musza się iednáć/ przeprašáć: ále
 szokroć te fadera pacis, nie ważne
 bywáia/ nie dlugo trwáia; zá láde-
 okázýa niepokoy w domu: czemu r

num. 649.

Conju-
gatis.

seff. 24.

bo bez

bo bez kropidła/ bez krwi odprawy-
ła się. Trąsac się w prawdzie na-
czas/ że jedno drugie suchym kropi-
dłem/ albo torbągem pokropi/ a cza-
sem aż do krwi: ale takim świece-
niem nie wyżenie z domu niezgody;
y owšem często więcej niepokoiu na-
robi. Trzeba się raczej w takiej okazy
udać ad Guttam faderis: to jest/ do
Krwie Pána JEZUSOWA/ która
duże ich skropione zostały przy ślubie
y kontraktcie Malżeńskim: to jest mądra
sobie przypominac/ że te rożerki bę-
dzo się przeciwia poprzyśiszoney przy
Sakramentalnym ślubie/ zobowiązney
miłości; mądra sobie uważac/ że oboje
tą Maj/ iako y Joná/ są to rzeczy
poświęcone/ namaszczone przez Sa-
krament S. Krwi Pána JEZU-
SOWA; wiać nie godzi się tak nieus-
zcirwie traktować jedno drugiego/
przeklinając/ znieważając/ bijąc/ kła-
sac. A osobliwie w takich okazy-
ach/ mądra się szczerym sercem uciekać
przez modlitwę do Krwi Pána JE-
ZUSOWA; z której zasług (iako
kom już powiedział) przy ślubie ex
vi Sacramenti, mądra sobie przygo-
towane ratunki przeciwko przygo-
dom stanu swego; y prosić pokornie
a z wielką ufnością Pána BOGA/
aby ich w onych turbacjach poratow-
wał/ y obojga ich sercá usposobił/ do
spokojnego z sobą pomieszkania.

Posłanie, Oświećcałym Wdowcom/
y wśytkim utrapionym/ utrzymowa-
nym/ oddać za Rolde Guttam sal-
tantes, Krew (kaczaca do gory. w ten
sposob. Piśe Kwiakiewicz, sub A. D.
1637, n. 9 że w Murzynskiej ziemi/
gdy jednego za wiara S. Maczen-
tá ex Soc. 1857 zabijano/ z ran tego
krew nie na ziemię plynęła/ ale do
gory/ ku niebu nieśko skakała/ z wiel-
kim podziwieniem samychże morder-
cow. Wzony Insulat Aresius, izy
nazywa Sanguinem cordis, iakoby
kropłami krwi serdeczney. Jás Duch
S. o tej mistyckey Krwi/ to jest/ o
lżach Wdowek/ a ztym y każdego
utrapienego głowiek/ coś podobne-
go twierdzi/ temu cośmy dopiero sły-
szeli o Krwi Maczenitá/ to jest/ że
nie na ziemię plynę/ ale do gory/ do

A Niebá skaga. Nonne lacrymæ Vi-
duæ ad maxillam descendunt, &
exclamatio ejus super deducentem
eas. A maxilla enim ascendunt usq;
ad cœlum. Izali (prawi) izy Wdo-
wy, nie spływają na twarzciey, y głos ie-
y nie jest przeciwko temu, kto ie-
y jest te-
go przyczyna. Z twarzy albowiem ie-
y, wstępują aż ku Niebu. A iakoż to/
y w iakim sensie Prawda jest/ że
principaliter dacie tu znac Duch S.
iako izy Wdowek/ y innych utr-
wionych/ pobudziá Pána BOGA
do praktycy zemsty nad oppressorami
ich: iednak y inſy drugi sens może
służyć do nauki duchowney: to jest/
Wiemy dobrze/ iż każda rzecz ciągnie
do centrum swojego/ y do tego/ do
czego wrodzona relacya ma. Krew
Pána JEZUSOWA/ która już z
ziemi do niebá podskoczyła/ gdy przy
Wniebowstąpieniu Tron chwaly swo-
iey na prawicy Oycowskiej ośiadł
Zbawiciel/ ta jest Centrum, tak
Krwie Maczenitow/ iako y Krwi
symbolizney/ to jest/ leż utrapiionych lu-
dzi: bo dla zjednoczenia zasług krwi
Pána JEZUSOWA/ y Krwi
Maczenitow/ y wśelkie utrapienia/
które cierpią tu na tym świecie lu-
dzie/ valor swoy y zasługi bróc po-
winny: a ztym zstąpić się Guttæ sal-
tantes, za centrum swoim/ za Krwi
Pána JEZUSOWA/ do gory się
mądra/ y mieć powinny. Z czego
się nauka dale wśytkim Wdo-
wcom y utrapionym; iako się starać
mądra: żeby izy/ które im czasem żal
serdeczny y przyrodzenie z oczu wy-
ciśnie/ nie plynęły na ziemi: to jest/ bez
zasługi swojej nie zostały/ mądra bydy
saltantes, mieć się do gory/ do Krwi
Pána JEZUSOWA: to jest/ po-
trzeba tego/ żeby żadney msty nie
życząc winowaycom swoim/ y owšem
za nie Pána BOGA prosić/ affekty
y żale przyrodzone w sobie miarkując/
izy one swoje/ żale/ y skody/ iedno-
czyli ze Krwi Pána JEZUSOWA/
y zasługami ie-
y: tym czasem nadsie-
la się cieśac; że swego czasu spełnia
się słowa one na nich: Absterget DE-
US omnem lacrymam ab oculis eo-
rum. Otrze BÓG, wśelkie izy z oczu ich.

Właściwie/

Ecdi. 31.

Apocal. 21.

Infirmis.

in festo
Circumc.

Náosiátku sam nie bardzo zdrowy bywamy / o chorych zapominać nie chcemy / którym dale ná choroby ich / że Krwi Páná JEZU OWEY Guttam Medicinalem. Piśa Naturalistowie / że Jelen / gdy przychodzi do stálat / z góla tego wypyskuje jedná kropelá krwi; przez co samo pozbywa wszelkich chorob / náwet y samey starości : á ona kropelká krwi ták zá lekástwo Jelenowi stoi. A ktoż tego nie wie / że Jelen w Piśmie S. jest Siggura Páná JEZUSA; pełno tego o nim / osobliwie w Pieniách Salomonowych mamy : w szczególności jedná Petr. Rota, aplikuje to Panu Jezusowi / przy dzisiejszym Obrzezaniu tego ; zowiąc go Cervam matutinam, Zarannym Jelonkiem, któremu Dawid wiele Psalmow przypisał / dając im ten tytuł / Oratio pro Cervam Matutina. Dzisiaj tedy ten Jelonek Niebieski zaranny / bo młodziasienki / ráno záraz / bo presto po Národzeniu swoim / z narówestwego Ciáslá swego wydaie kropelá Krwi / Guttam Medicinalem, sam zdrowy bywamy / nam chorym ná ulegzenie / ná poćieche / nie tylko w chorobách dusznych / ale y cielesnych ; jednym zdrowie obiecuiac / á drugim Niebieskie rázunki / aby im znośniejsze choroby ich y słabości były ; do czego ich u-
posabiac / żyje aby sobie z miłosną

A náo stanionym / zotogonym / Krwiá swóia wlaśna Dzieciatkem / Kompás-
sya / o dzisiejszej Ciemnicy pilna użynili medycyna.

Już tedy ma każdy z nas á Sponso sanguinum przy dzisiejszych posłubinách Nowego Lata / bogata dosyć Kolesa / z kropelá Krwi Páná JEZUSOWEY / przy obrzezaniu tego wyotogony. Wiac pokornie zá nie onemuż dzisiejszemu / użynimy ták / iáko sobie dzis postąpiła Nayswistsza Pánná. Piśe Jacob. March. sup. cit. że Przenawst: Pánná / nie kontentac sía / iż pilnie Krew plynaca dzis z Ciála Dzieciatka / w turwálnia zebrała / Pierśi swoie przegysie onáz Krwiá linivit námázáld / z wielkim affektem y nabożeństwem. A my przynamniey po góści násládujemy w tym Przenawstwey Pánnie : ta kropelká Krwi Páná JEZUSOWEY / ktora sía komu dostáld po Koleszcie / pierśi náhe / to jest pámiéc duše náhe / náukami zbáwiennemi / ktore nam zá memoryaly zostáwila Krew JEZUSOWA / námázujemy : aby záwsze pámiéć ná nie / tym lepiey mogliamy dochowác wiáry O-
blubiencomi nášemu Panu JEZUSOWI ; któremu chwálá ná wielki niechay będzie.

AMEN.

Epilogus.

N A D Z I E N T R Z E C H K R O L O W.

Sponsus Zelotypus.

Ecce Magi ab Oriente venerunt. Matth. 2.

Vz też Dycezdánska Rubrycellá / ktora nas w przeszle Drogystości zatrudniá nieśco bylá / poczyna sía zgadzác z Rubrycellami Niebieskimi / S. N. Albowiem dzis pod wiesgor zákazanie Kóscielne / slubow zábraniácie / konczy sía ; iuż ná jutro

Dnápisano gytam : Hodié in mane aperiuntur Nuptie : iuż ákty slubne / weselne / ktore od Niedziele Adwentowej / áże do tego gásu zákazane były / od dzisiejszego dnia godza sía. Jákoż y Kósciol S. według Rubrycel Dekretow Niebieskich odprawi-
wamy iuż dwoie P. JEZUSOWEGO
wesela /

Brey, Rom

Apoc. 19

Osa 2.

Ezech. 16.

wesela / jedno w dzień Narodzenia / drugie w dzień Obrzezania tego / dziś już trzecie wczesnie zapowiada y o wsem wesela odprawnie. Dziś bowiem Breniarz Rzymski śpiewa. Hodie celesti Sponsi, juncta est Ecclesia. Dziś Chrystusowi poślubiony jest Kościół święty. O tym ci to dziś śpiewamy wesela / użony Caribagena tłumaczy one Apokaliptyczne weselacych się głosy. Gaudeamus, quia venerunt Nuptiae Agni. *Weselmy się, bo nadszły Gody Barankowe.* Sponsa, quidem Ecclesia est, Sponsus Agnus ille, quem Joannes monstraverat, dicens: Ecce Agnus DEI, &c. O tych poślubinach dobrze przedtym opowiedziano przez Proroká: Sponsabo te mihi in iustitia, & in iudicio, & in misericordia, & sponsabo me tibi in fide; & scies, quia ego Dominus. *Posłubię cię sobie w sprawiedliwości, w sędzie, y w miłosierdziu; y mnie samego posłubię tobie w wierze; a poznasz, że ja Pan.* Przez to zaś nowa Oblubienica Ekspozytorowie rozumieją Kościół nowy / to jest zgromadzenie do Wiary Chrystusowej z Narodów / z ludźmi przedtym Bogá nieznających; których oto pierwiastki u zlobu Pána JEZUSOWEGO dziś się prezentują. Ecce Magi ab Oriente venerunt. Miał wprawdzie Pan BOG starożytna Synagoga długo za Oblubienicę swoją / która bardo strojny nosiła / y pieściono chował; iakoś tey to wymawia przez Proroká. Ale że to Pan BOG jest Sponsus Zelotypus, *Zarliwym Oblubieńcem.* gdy mu gęsto przemierzają się ta Oblubienica / y hárdo mu się stawiła / o toż ją dziś pogrywa repudiare, do rozvodu z nią przystępuje: a insey nowej Oblubienicy sobie szukając między Narodami niewiernymi / wyprowadza po nie Poślad Niebieskie / to jest nową Gwiazdę / w dalekie Kráie; iakoż ścześnie: bo się ten posel wraca / prowadząc za sobą nową Oblubienicę Pánu JEZUSOWI / w osobach tych Trzech Królów; którzy badac pierwiastkami nowego Kościoła Chrystusowego z Narodów / dziś imieniem tego nieiako ślub y Akte

A weselny z tym Oblubieńcem Nowo narodzonym odprawia. Temu tedy ślubnemu Aktowi Kościół S. y Pomie / Ceremoniom tego przypatrzemy się: wprzód z okazyi odrzuceney od BOGA Synagogi / rozważywszy sobie Święta Zelotypia Oblubieńcy tego: to jest / iako y temu P. BOG niektóre Oblubienice sobie przedtym kochane odrzucał / rozwod z nimi wieczny uczynił / innych sobie na ich miejsce dobiera. Ad Majorem DEI Gloriam.

B Rudności w tym wielkiej bydlę nie może, że P. BOG gęstość niektórych lubo przedtym wielce sobie posuwałych y miłych / odrzucał finaliter od łaski swojej / a na ich miejsce z innych podobnych / y o wsem y grzesznych / nowych sobie dobiera Oblubienicę; bo się to iasnie pokazuje z Litery Pisma S. z słow owego Męza Apokaliptycznego napominającego pewnego Biskupa. Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. *Syriacka cyta: Cave ne quis accipiat coronam tuam. Przestrzegaj tego co masz, aby żaden, albo kto insey, nie wziął zapłaty twojej.* Na które słowa także Paraphrasem daie Rich. Vic. lib 1. in Apocalip. p. 2. c. 10. Tene quod habes, fidem f. & bona opera, & in eis persevera: ne si non habueris perseverantiam, alius accipiat coronam tuam. Cum enim sit certus electorum suorum numerus, quando alius per culpam labitur, alius per misericordiam subinducitur; ut in locum unde lapsi sunt daemones, ascendant homines; & in cultum, quem Judaea reliquit, Gentilitas introivit. Co też Doktorowie Świsci exemplifikują na Dawidzie / którego na miejsce odrzuconego Króla Saula / obrał sobie Pan BOG / y ugruntował tak na Królestwie / iako finaliter w łasce swojej: także na Máciiu S. Apostole / który ten Tron Apostolski ośiadł / z którego zdrayca Judasz wypadł. Co wskazywa czyni Pan BOG tak morderując niekonieczną swoją Prowidencya rzeczy / żeby z liczby przeznaczonej

PARS
I.

Script.

Apocal. 3.

y iednego nie ubyło. Nád czym zdusi-
miály *Ambr. Ansbertus* w te słowa
mowi: Stupendâ prorsus conside-
ratione intuentes, huic sacratio ac
definito numero electorum nec ad-
di quenquam posse, nec minui:
cûm Dominus ac Redemptor no-
ster, sic istum propriam coronam
dicit amittere, ut alius eam perce-
pturus accedat. *Dziwnymy się (prós-
wi) nád ta święta y naznaczona licz-
ba wybranych; ktorey ani przydano, ani
nięto byż nie może: ponieważ Pan y Od-
kupiciel nasz opowiada, że gdy ieden ko-
ronę traci, zaraz inny następuje dla
otrzymania oney. Przeto Joann. Sylv:
piśac ná pomienione miejsce Pisma
S. piękne každemu dáie nápomnienie/
w te słowa: Ex quo magnum docu-
mentum datur, ut quilibet multâ
cautelâ se habeat, ne beatitudinis
corona sibi oblata & nuntiata, ab
alijs rapiatur & occupetur. Z czego
przeſtrogá się dáie, aby każdy z wielką
ostrożnością przeſtrzegá, żeby nazná-
czoney sobie błogostáwienſtwa zapláty,
kto inny nie doſtał. Drugi punkt pro-
pozycyi moiey/ to ieſt/ coby byłá zá
przyżyná rozvodu tego/ między du-
ſzą, ktora BÓG opuſzcza finalitèr,
á między P. BÓGJEM: tá się
dwóráka znáyduie / iedná ex parte
Sponſa, to ieſt/ z ſtrony ſamey duſzy;
á tá ieſt nayprzednieyſza: druga ex
parte Sponſi: to ieſt/ z ſtrony Pána
BÓGA; á tá ieſt ex conſequenti.
Z ſtrony ſamey opuſzczoney Oblubie-
nice/ ieſt nieſtátek iej; gdy poſlubie-
wſzy wiernoſć w zachowaniu przyta-
żania iego Boſkiego/ coráz gwałci
obietnice ſwoie; y od niego uciekſzy/
cudzołóży z gártem/ rozmaitych do-
puſzczájac ſię grzechow: á lubo lá-
ſkawego náder máiac Oblubienicá/
coráz go przez pokuta przepróſi/ y
przywrocona bywa znówu do loża/ to
ieſt/ do láſki iego/ przez używánie Sá-
krámentow Świetych/ przecieſſy znó-
wu wykrada ſię od niego/ wracájac
ſię do złego życia. Z ſtrony zá ſa-
mego Oblubienicá/ to ieſt Pána BÓ-
GA/ przyżyná rozvodu tego/ tá się
znáyduie/ iż Pan BÓG ieſt Sponſus
zelotus, zelotypus, ieſt Oblubieniec*

A bárdzo żarliwy; z czym ſam ſię prote-
ſtował przed Móyſzeſem/ Ego DEU-
zelotes: to ieſt/ że nie rad widzi w ſer-
cu Oblubienice ſwoiey wſſelkich do
tego innego/ oprocz niego ſamego/
zákazanych áffektow *Did. Niſſ Dom 14.
Pent. mowi: DEUM habemus tam in-
amando delicatum, ut & Solem,
qui nos ſpectat, zelotypus amule-
tur. Mamy Pána BÓGA ták pieſzczone-
go w miłoſci, że y ſamemu ſłońcu pá-
trzącemu ná nas, nie dowierza. Obie-
dnie iedná te przyżyny rozvodu te-
go duchownego wzdiemáie ſtoſuiac
do ſiebie/ pokázuie ſię/ że pierwſza/
ktora ieſt ex parte Sponſa, z ſtrony
ſamey duſze grzeſzney/ ieſt naypryncy-
pálnieyſza: bo nigdyby ſię P. BÓG
żarliwoſcią nie poruſzył/ do opuſzcze-
nia láſki ſwoię duſze/ gdyby ſamá
wprzód áffektámi ſwemi nie obrociła
ſię do ſtworzenia: To ſámo pokázuie
ſię z ſłow nápominiácych Páwła S.
Pacem ſequimini cum omnibus &
ſanctimoniam, ſine qua nemo vide-
bit DEUM: contemplantes ne quis
deſit gratiæ DEI. Pokoy záchowáycie
z káżdym, y ſmiéłbliwoſć; bez ktorey
nikt nie ogláda BÓGA: przeſtrzegájac
żeby ſię kto nie umknáł láſce Boſkiey.
Wáżá pilnie *Did. Niſſ* te oſtátnie
ſłowá: Ne quis deſit gratiæ DEI,
czemu to nie ráżey mowi Ápoſtol/
Ne cui deſit gratia DEI. Aby komu
nie umknęła ſię láſká Boſka. Coby
bárdziej podobno ſłużyło do látwiey
ſiego zrozumienia ſenſu/ tey Ápo-
ſtołſkiey przeſtrogi. Tá coteńże od-
powiáda: Sapientiſſimè monuit at-
tendere, ne quis deſit gratiæ DEI;
quia illa neminem deſtituit, niſi á
quo primùm deſeritur. Itaq; Pauli
verba, hunc ſenſum habent. Cu-
rate vos, ut ne gratiæ DEI deſitis:
quia illa vobis nunquam deerit.
Eſtote vos fidi, & fidum vobis DE-
UM certò promittite. Bárdzo má-
dre to nápomnienie, aby kto nie umknáł
ſię láſce Bożey: bo tá nikogo nie opuſzcza,
poki od niego opuſzczona nie będzie.
Słow tedy Páwła S. ten ſenſ ieſt: Stá-
ráycie ſię ábyſcie nie opuſzczáli láſki
Boſkiey: bo ná niey wam nigdy nie zę-
dzie. Bądźcie wy wierni, á zápewne*

Exod. 20

Hebra. 12.

Dom: Se-
xageſ.
Petri 4.

obiecnie

Figur.

obietwie nam, że wam BOG dotrzyma wiary. Tęcy nauce fundue sie owe pospolite Katoickich Doktorow Axioma: ktorego y S Conc Trydent. zażywa: DEUS neminem deserit, nisi prius ab homine deseratur. *Nikogo Pan BOG nie opuszcza, poki wprzód od niego samego opuszczon nie będzie.*

Dla objaśnienia tego / piatek sie nam podda Figurą na Krolow Vasthi nazwanej / Zonie Asswerá / Krola Perskiego y Medzkiego: o ktorey czytamy w Księgach Esther, że gdy na publicznym weselnym akcie / ktory wielkim do podziwienia tostem sprężał był Krol Assverus / dla wszystkich Książat / Senatorow Pánstwa swiego / obesiána od Krola / żeby była przysła na ten ák / pysno rozkazaniem Maja swolego wzgardził: Krol nárádżiwšy sie z áciemnia Senatorow swoich / rozwod z nią dla tey przyczyny uczynil; á inſia sobie / to jest Esterę pobożną / y pokorną / lubo z niewolniziego / bo z zawołowanego Narodu Żydowskiego / zá Zone obral / y Krolowá uczynil. Posuit diadema Regni in capite eius, fecitq; eam regnare in loco Vasthi. Vasthi, według Sylv. Alleg. tłumaczy sie bibens, duplicans, stamen, secundum Gloss. znaczy Synagoga / álbo Kościół Ścárożakanny / z ktorym náosłatek Pán BOG rozwod uczynil / y nim wzgardził. Vasthi, est typus plebis Judaicæ, á DEO repudiata. słowá sa wyiete ex Glossa. Według záś wzwyż polożonego wytłumaczenia słowá tego / Vasthi, bardzo dobrze może figurować duſka każda grzeszna. Vasthi bibens. Bo też o grzeszniku nápisano: Qui bibit, tanquam aquam, iniquitatem. *Pije, iáko wodę nieprawość.* Vasthi duplicans. bo każda grzeszna duſka dwoi serce swoje / y dzieli affektá / gdy oprocz BOGA szuka w stworzeniu ukontentowania swego / przez zátazána roſtoſi: zgola / iáko cudzołożna Oblubienica / jednym nie kontentue sie Oblubienicem. Oney to słuſza słowá Pŕezysłtá: Vx duplici corde & labijs, *Biáda ludziom dwoiákiego serca y ust.* Vasthi, stamen, przedżono: A grzesznicy tákſe przoo

da / robia sobie ná ſíte / ále bárdzo iáko dáta y sába: o nich pow edział Prorok: Telas aranex texuerunt. *Isaia 58.* Ktora ich przecis bárdzo sála koſtnie / bo iáko páſtá wnetrznóſci ſwoie wywlozyć muſſa, gdy słuſiac grzechow / zháwienie wieczne duſke ſwoiey ná to odwaſzúa. Ester záś bárdzo dobrze figurule Nowy Kościół Chryſtusow / ktory potissimum iest zgromádzony ex Gentibus, z ludzi iáko by niewolniziego ſtánu; bo pod niewola gártowſka y bólwánow niemych przed tym zóſtáſacych. A z teyſe przyczyny Esterá ona może tákſe figurować każda duſka z niewoli ſátániſkiey grzechowey ſwieſzo náwrocona do Pána BOGA. Wracam ſie tedy do Krolow Vasthi, ále figuruácej Kościół Ścárożakanny. Vzynil BOG rozwod z Synagoga ona; bo była Vasthi bibens, piła nie tylko tanquam aquam iniquitatem, ná wſelkie grzechy rozpúſciwšy ſie / ále też piła sanguinem, *Krew Prorokow / odwodzących one od grzechow.* Jeruſalem, Jeruſalem, quæ occidis Prophetas, *Marth. 23.* wymawia ſey Chryſtus. Vasthi duplicans, y ona nie kontentue ſie iednym BOG JEM / z innemi / diablu w bólwánach słuſiac / cudzołożná Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: mowi do ney Prorok Vasthi stamen: *Jerem. 3.* Przodá táſ Synagoga dlugo / przeplatáſc iáko by nie / zá nie / gdy coráz náwracáſc ſie do Pána BOGA / znowu wracá ſie do zlego; y uprzedlá ſobie ná ſuknia / ále ná ſuknia háńby wiezney; Ktora ſey odgráſzał Dáwid: Operiantur sicut diplode confusione ſua. Dla zego też táka ſwymolnica / ták nieſtátezna / y hárdá / wzgardził Pan BOG; á inſia Esterá / to iest Kościół S zebrány z Narodow / BOGA przedtym nieznáſacych / obral ſobie wieznemi gáſſy zá Oblubienice. Co pilnie uważel w dzień Národzenia Pána JEZUSOWEGO 8 Auguſt. ták bowiem roſteſzajáſc ſłowá Dáwidowe: Tanquam Sponsus procedens, &c. mowi: Proceſſit hodié de ſacro thalamo, hoc est beatorum Virgineorum viſcerum abſcuto. Proceſſit inde Virgini

Isaia 58.

Marth. 23.

Jerem. 3.

Sal. 108.

Serm. 54. de Nativ. domil. 23.

Filius, Virginis Sponsus: Filius MARIAE, Sponsus Ecclesiae. Ad has tales Nuptias Christi, Pater Sponsi, primum invitavit populum Iudeorum; sed quia, ut ait Evangelium: Qui invitati erant, non fuerunt digni: Invitata est postea universarum gentium multitudo. W ktor ych słowach wyrażił Doktor S. iako y zemu Pan BÓG rozwód uczynił z Stároząkonnym Kościołem/ ná iego miejsce/ w dzisiejszych Trzech Krolach/ obce obierając sobie Narody. A co się stało ná ten czas z Synagoga/ toż in particulari gestokroć dzieje się z wielą dusz; ktore gdy długo y często przemieszczają się Panu BÓGU/ nieściągane w dobrych prośbách/ po wielu Spowiedziach wracają się do cudzołóstwa/ to jest/ do grzechu; przychodzi náosłatek do tego/ że całych finaliter BÓG łaska swoją opuszcza/ a ná ich miejsce upadłszy sobie iakiego grzesznika/ y do pokuty prawdziwey usposobionym go/ w cności y w ślasku ugruntowanym/ z duszą iego iako z ułożoną Oblubienicą/ wiecznie przez łaskę iednościzny się.

Histor

Mamy ná to wiele przykładów: dwa z nich osobliwe. Pierwszy z Historii o 40. Mezennikach/ za Tyransktwa Licyniusa: tych gdy zimie obnażonych do iednego jeziora lodowatego nágnano/ aby je mrozem umorzono/ ieden z Pogańskich żołnierzy w nocy ná warcie badacy/ widząc/ że 39. koron z palmami zstąpiło z Nieba; y domyślając się/ że one Korony Mezennikom tam tym należały/ dzimować się począł/ że o 40. Mezennikach wiedząc/ dla iednego Korony nie mógł się dorachować: gdy w tych myślach zostaje/ aż ieden z Mezennikow/ sprzykrzywszy sobie w oney Mace/ przybiega/ y zapierając się Wiąry S. prosi się do ciepiey łaznie/ ktora umyślnie ná to gotowa była/ gdyby był kto chciał z onych Mezennikow odstąpić Wiąry. W tym dotknęła skuteczna łaska Boska serce onego żołnierza/ że począł pragnąć straconey od tamtego nieściągła Korony: więc zaraz zrzucił

A wszy z siebie ścisty/ wyznając Chrystusa/ poszedł do onego jeziora/ y między innemi Mezennikami miejsce ono zaślubił/ y Koronę Mezennika/ ktora tamten nieściągł utracił/ otrzymał. Masz y druga do násey materyi bardzo służąca Historya/ z Symonem Metaphrastą/ o S. Nicephorze/ iako otrzymał Koronę Mezennika/ ná miejsce Saprycyusza Kapłana/ ktory wiele mał wytrzymawszy/ gdy urządził pokornie kilkakroć iuz y ná placu Mezennikim/ przepraszającemu Nicetorowi odpuszczenie niechciał/ przed samym ścieciem Wiąry się zaprzął/ y uwolniony był; a tamten dobrowolnie wyznając Chrystusa ścisty został.

Bazując iuz/ iako Sponsus Zelotypus Pan BÓG/ y zemu z cudzołozna Synagoga rozwód uczynił; co swoim sposobem weryfikuje się y teraz ná niektórych nieściganych duszach; iuz się przypatrzmy Nowey Oblubienicy/ z ktora ná miejsce tamtey odrzuconey/ dnia dzisiejszego odprawia się ślubne zmowiny: to jest Kościołowi Nowemu Chrystusowemu/ w Dobre tych Świtych Krolow/ ktorzy najpierwsi z Narodow w Chrystusa uwierzyli/ do tego aktu stawiającemu. Jakoż/ gdy Ceremonie aktu tego uważam/ widzę że ta Oblubienica nowa/ wiedząc iako Oblubieniec ten bardzo zelotypus, wielce dogodnie do geniuszu tego/ w tych Trzech Meżach prezentuje się. Co naprzód obserwuje pożytkawszy ná twarz y ná oczy Iey. Valer. Max. pisze/ że za czasow tego/ Oblubienice do aktu/ zwiastują ślubnego idące/ powinny były mieć zakryta twarz y oczy/ subtelna iaka zapona: o Gym Claud. Et vultibus addunt. Flammae, sollicitum praevalitura pudorem. Ktora ceremonia zachowała Rebecka/ mądre się pierwszy raz prezentować Oblubiencomi swotemu: Tollenis cito pallium, operuit se. Znad (iako notuje S. Ambr.) Nuptiae dicuntur, quod pudoris gratia, puella se obnubarent. A to wszystko czyniły/ aby tym śnádniej upodobać się były mogły Oblubiencom swoim wstydli-

skarga
Vit. Ss.
29. Febr.

PARS
II.

lib. 6. c. 3.

Genes. 24.

wością

Script.
1. Cor. 13.

Hebra. 11.

wością ona; y tym wpełta okazywa do zelotypij oddać. Z podobną wi-
dzą Ceremonia Nowa Oblubienic
Kościoł S. w Osobach tych Meżow/
prezentuje się dziś Oblubienicowi swo-
mu Panu JEZUSOWI: bo takoby z
zaślubionemi oczami. Oczy duchow-
ne/ jest rozum dusze; które oay ra-
dyby wszystko widziały/ przeniknęły/
zrozumiały. Omnis homo natura-
liter scire desiderat. Zaślona tych
bystrych ogu jest Fides, Wiara. Quid
est Fides? est credere ea, quae non
vides. Przez odrzucenia subtelna bła-
welnice/ widzisz coś/ ale nie wszystko/
y niedoskonałe: tak y przez Wiara/
nie głowiek y mocno trzyma/ że to
prawda/ co B O G y Kościół tego
twierdzi; ale nie widzi wszystkiego/
to jest/ nie poymnie tak to bydz mo-
że: widzi/ takoby nie widział. Przy-
znacie to S. Paweł gdy mówi: Vide-
mus nunc per speculam, & in aeni-
gmate. O czym y August. 8. Ep. 222.
Habet Fides oculos suos, quibus
quodammodo videt verum esse,
quod non videt, Et quibus certifi-
simè videt, nondum videt, quod
credit. Ta jest nayspiętsza powin-
ność/ której wyciąga Oblubienic
nasz Pan B O G/ nie tylko po Ko-
ściele swoim/ ale y w szczególność
po każdym prawowiercym/ aby ta za-
pona Wiary S. oży swoje zaślubione-
mał: to jest/ aby rozum swoy w tru-
dnościach z strony Ciemnic Wiary/
poddawał pokornie pod naukę Wi-
ary/ która podaje Kościół S. Tak
bowiem o tym napisał Paweł S. Cre-
dere oportet, accedentem ad DE-
UM: takoby chciał rzec: Pierwszy to
 krok do B O G A/ wierzyc wszystko/ co
B O G przez Kościół swoy do wie-
rzenia podaje. Pan B O G/ jest to
Sponsus zelotypus: przeto/ taka O-
blubienic/ nie podoba mu się/ y za-
podeyżżana ona ma/ która to z pod-
tego velum podgląda/ to jest/ zbite-
żnie chce przeniknąć Ciemnic Wi-
ary S. wszystko się pyta/ czemu to tak
kaza wierzyć/ wszystko rada dysputu-
ie o Wierze: y taką Oblubienic/ mi-
dzy innemi/ była Synagoga Żydo-
wska: ta bowiem/ że pojąć nie mogła

owego Proroctwa o Messyasu/ że się
miał z Panny narodzić. Ecce Virgo
concipt, & pariet Filium. niechcia-
ła przyjąć Chrystusa; y przeto odrzu-
cona jest od B O G A: której że na-
ślądnią w tym Zbory Heretyckie/ dla
tego do tegoż repudium należą; ani
prawdziwą Oblubienicą Chrystusa
wa/ to jest/ Kościołem jego/ nie są.
Atac to zaślona Wiary przyślubione
oczy mając Kościół Chrystusow pra-
wdziwy/ w Osobie tych Trzech Kro-
low/ dziś prezentuje się Oblubienico-
wi Panu JEZUSOWI; gdy tak zaci-
B Krolowie ubogiemu Dzieciatku/ tak
mądrzy/ niemowlęciu/ oddają niski
pokłon/ B O G JE M prawdziwym
onego wyznając: któremu ich akto-
wi Wiary/ wydziwić się nie mogą/
y onego wychwalić/ Doktorowie S.
Bernard S. także do nich czyni Apo-
strophe, Serm. 1. de Epiph. Quid agi-
tis o Sancti Reges! Ergo nē DEUS
iste? DEUS certè in Templo San-
cto suo, DEUS in Caelo sedes ejus,
& vos eum quaeritis in vili stabulo,
in Matris gremio? Coż to czynicie
C Święci Krolowie? Izaliż to ten BO-
G JE M? B O G zaiste w Kościele Świętym
swoim. B O G w Niebie mieszkanie tego.
a wy go w stajni bydłowej szukacie, y na-
ręku Matki. S. Thom. Villan. Agno-
scite fratres horum Sapientum no-
tissimam fidem: nunquam enim
tām ardentè, tām fervidè adorare
cuperent Regem Judaeorum, nisi
ipsum etiam crederent Regem An-
gelorum, Uważajcie Bracia, tych Mę-
żow oczywista Wiara: bo nigdy tak go-
raco, tak chciwie, nie pragnęliby byli
oddac pokłon Krolowi Żydowskiemu.
D Gdyby byli nie wierzyli, iż tenże był Kro-
lem Aniołow. S. Laur. Justin. DE-
UM adoravere in homine, sapien-
tiam in carne, atq; in imbecillita-
te infantis, Dominum Majestatis.
Pokłon oddali B O G U w człowieku, mę-
drości w ciele, y w niemowlęciu, Panu
Majestatu. Co wszystko pilnie uwa-
żając Author imperf. z podziwieniem
zawołał w te słowa: O mira Fides!
insipientes facti sunt, ut fierent sa-
pientes. O Fides Magorum! non
contradixerunt Angelo admonenti

O cudowna Wiaro! proslakami stali się,
aby mogli być mądremi. O Wiaro tych
Krolow! gdy słowem Anielskim nie
sprzeciwili się. Wz się Kátoliku/
z tych pierwiastek Kościółu Chrystus
swego; iako ogy bystre rozumu twego
go / zbyt dworne w Tátemnicach
Wiary S. pokornie one poddając pod
naukę Kościółu S. pod zastona Wi-
ary trzymać maś; nie bądź tak śmia-
łym / nie uchylaj tej zastony / w nie-
potrzebne wdając się dyskursy / albo
li myśli o tym: dosyć ci niech będzie /
przez te zastony wiedzieć drogi / abyś
nie upadł; to jest / dosyć mię na
światle Wiary / która ciś nauka / że
BOG / który to obiawił Kościółowi
swemu / oszukać ciś nie może: y do te-
go niekonczenie mocen jest na uczy-
nienie wszystkiego / o czym twierdzi.
Dzięknie ciś o to nąpomina tákimi
słowy Euseb. Emiff. Sit pro luce ra-
tionis Omnipotentia Conditoris:
non causeris, si non subiaceat sen-
sui tuo, ordinationum coelestium
magnitudo. Excedit Divini Opifi-
cis dignitas, humanae mentis angus-
tias. Światłem rozumu twego, niech
będzie Wszechmocność Stworcy: nie ná-
rzekaj że zmysłom twoim nie podlega
dekretom Niebieskich niedostępność. Prze-
wyższa spraw Boskich godność, szczupłość
roзумu ludzkiego. Otoż ciś nąpomina
na S. Ludwik Krol Francuski przy-
kładem swoim: Temu / gdy dano znać
że w Kościele jednym w Paryżu / cud
się zstał / iż hostya poświęcona odmie-
niła się była widomie w Dzieciatko /
y rządzono mu / aby był pośełt ogła-
dać tákie cudo: odpowiedział: Niech
ten tam widzieć to idzie / kto nie do-
wierza: ia zaś codziennie okiem Wi-
ary moley widzę tam Chrystusa.

Manf. de
Fide d. 15.

Figur.

Powtore, uważam sobie stroy / w
którym Oblubienicą Kościółu S. w
Osobie tych Krolow / prezentuje się
do dzisiejszego aktu Oblubienicowi /
Pánu JEZUSOWI: ten widzę bardzo
wysmienity y bogaty; to jest / uczyn-
ki dobre / świete propozycje / y akty
cnot rozmaitych: w które iako w dro-
gie kleynoty przybrali się ci Śs. trzej
Krolowie na ten akt: Czego piktura
się podaje Figura / na Oblubienicy

A Salomonowey / w drogie bardzo kley-
noty przybraney / od samegoż Oblu-
bienicą swego: bo ták do nley mówia:
cego słysis: Murennulas aureas faci-
emus tibi, vermicalatas argento. *Cantic. 1.*
Zausznice złote zrobimy dla ciebie,
nabijane śrebrem. Miodopłynny Do-
ktor Bernard S. Serm. 41. in Cantic.
nauca / że te zausznice Oblubienicy
wyrażają uczynki dobre / albo Wiare
złazoną z uczynkami dobrymi: zego
przygrynie dając / ták mowi: Atq; hoc
propterea sic opinor, quia fides ex
auditur: & quam diu per fidem am-
bulatur, & non per speciem, danda
opera potius instruendo auditui,
quam visui exercendo: frustra nam-
que intenditur oculus, qui non sit
fide mundatus: quia ergo fides ex
auditur, & ex illa, visus purgatio
est, meritò illis ornandis auribus
intendebat. W tych słowach
Doktor S. Wiara S. ktorey przez
słuchanie użu nabývámy / przytówny-
wá do użu / uczynki zaś zbawienne
przy dobrej wierze / do zausznice zdo-
biących uchy. Do zego piktury
Cieśże upatrzył Figura S. Cyrillus
w onych kleynotach / w które ustróil
był Elizer Rebeke / przyšla Oblubie-
nicę Pána swego: o czym sam tenże
táką czyni relacya: Suspendi itaq;
inaures ad ornandam faciem ejus, *Genes. 24.*
& armillas posui in manibus ejus.
Zawiesiłem zausznice dla ozdoby twarzy
iej, y włożyłem mánice na ręce jej.
Już wiemy z dyskursu Bernarda S.
iaka proporcya máła / y genu / uchy
do aktów Wiary S. to jest / iż fides
ex auditu: która też proporcya kwá-
drate do tegoż / od samych zausznice
na uszach zawieszonych. Armilla zaś
to jest / mánice na rękach / wyrażają
uczynki dobre. Ob manuum etiam
opera celebrem fecerunt; hoc enim in *Genes*
armilla quae manibus imposita fu-
erunt sanè declarant. Słowa są S.
Cyrilla. Rebeke według Clem. Alex.
Figura jest / y była Kościółu S. kto-
ry w ogach Oblubienicą swego Chry-
stusa w Osobach Trzech Krolow pre-
zentuje się w podobnymże stroju / y
kleynotach / nie tylko cum inauri-
bus, ale oráz cum armillis: gdy Śs.

Trzej

Trzey Krolowie/ nie tylko żywey wi-
 ry akty (iakośmy to już wyżej wi-
 dzieli) ofiaruią Pánu JEZUsowi/
 ale też przy żywey Wierze/ zdoby-
 wają się na rozmaitych cnot h: ro-
 czne akty. Naprzód/ uważam w nich
 wielką pilność w dowiadowaniu się
 o prawdziwym Krolu y BOGU
 swoim; ktora nie tylko w tym po-
 kazali/ gdy się pytali śmieie po Jer-
 zolimie o niego: Ubi est, qui natus
 est Rex Iudaeorum: ale dobrze przede-
 tym mając przestroge od Przodków
 swoich/ albo iako rozumie S Chry-
 zostom/ od Setá Syná Adámowego/
 albo od Bálámá Proroka/ o poprze-
 dzającey Gwiazdzie Narodzenie Chry-
 stusowe/ dla tego co rok na pewney gorze/
 ktora zwano Mons Victoralis, przez
 trzy dni guiać/ y ofiary BOGU cze-
 niać/ wyglądali požadaney gwiazdy:
 ktora się im też w dzień sam Nar-
 dzenia Pána JEZUsowego pokazała;
 a przy niej śligna Pánienka piastu-
 iaca Dziecią/ Krzyż nad głową má-
 iace. Drugi akt w nich uważam wiel-
 kiey cierpliwości/ w onych niewz-
 sách podrożnych: bo iezeli (iako nie-
 ktorzy rozumieją) wiecey niż dwie le-
 cie/ dobrze przedtym awizowani z E-
 libá/ w tey drodze byli/ albowi ta też
 we dniach trzynastu (o czym po-
 leża jest opinia) odprawili: iedną-
 kó z wielkim niewz-
 sásem ludzi deli-
 kackich to bydź musiało/ pierwsze dla
 długości/ drugie dla przekłości: gdyż
 na bárdzo lotnych Dromadaryuśách/
 ktore na ieden dzień tyle mil ubiega-
 ła/ wiele może ubiedz przez trzy dni
 naylornieyszy kon/ droge te odprawili:
 wedlug onego co napisano: Droma-
 darij, Madian, & Ephra. Trzeci akt
 uważam/ meśtwá wielkiego/ przeci-
 wo wśelkim trudnościom/ y przesko-
 dom/ ktore ich od tey drogi y oddania
 poklonu Pánu JEZUsowi/ odwodzi-
 ły. Co pięknie opisał S. Thom. Villan.
 Non eos ardua Regnorum negotia,
 non domesticæ curæ, non dispo-
 nendarum rerum multitudo deti-
 nuit, non diu de itinere consulunt,
 non in longum protrahunt, non
 expensas & victualia parant, sed viso
 sydere omissis omnibus, iter arri-

Psalm.

in Epiph

piunt, viamq; cum omni celeritate
 percurrunt, & znouu: Furit Ty-
 rannus, turbatur Sacerdos, exan-
 delcit vulgus, praesentemq; omnia
 intentant mortem, sydus abscondi-
 tur, puer natus ignoratur, populus
 qui gratulari debuerat, de tanto
 Nuntio perturbatur: & perstant in
 negotio fortes, constantèr capta-
 sectantes. Czwarty akt w tych Ss.
 Mszách upátwie *Joseph. Mansi*, po-
 gárdy siebie samych dla BOGA:
 Wielka to háńbá y sromotna niesła-
 wá między Monarchámi/ párolu/
 słowá ieden drugiemu nie dotrzymać:
 dali byli ci Krolowie Herodowi slo-
 wo/ że dowiedziawszy się o Dziecią-
 tku/ dádzá mu znać o nim/ wracając
 się/ ale gdy rozkaz Boski náddzedł/ aby
 się nie wracáli do Herodá/ dotrzy-
 mąć nie mogli párolu dánego/ porá-
 iennie y cicho inná droga; Pánstwa
 iego wyslecháli; a zátym ná zła re-
 putácii u Herodá dla BOGA swo-
 iego odważyli się. Te tedy akty cnot/
 przy Wierze S. Trzech Krolow Ss.
 stoja zá drogic kleynoty/ w ktorých
 Nowá Oblubienicá Rościol S. pre-
 zentuje się dziś Oblubienicowi swemu/
 Nowonarodzonemu Pánu JEZUsowi.

Trzecia Ceremonia uważmy sobie:
 Jest to starodawny zwyczaj że Oblu-
 bienice ná weselu swoim/ zwykły nie
 tylko Oblubienicowi/ ale y przyto-
 mnym/ ochoté y weselość swoje rozma-
 itemi sposobámi pokázowác. & owsem
Athenau l. 4. c. 11. piše; że u Fran-
 cuzow/ znać to był kontráktu Mal-
 żeńskiego/ gdy Oblubienicá rostruchan
 pelny podala komu. Widoma to jest
 z samey Ewangelizney Historji/ że
 tak Oblubienicá/ to jest Rościol S. a
 rázcy imieniem tey/ ciż sami Swięci
 Mszowie/ dosyć czynia tey zwykley
 Ceremonji: gdy dziś tak hoynie y
 szodro stárbámi swotemi hafuiz.
 Apertis thesauris suis obtulerunt
 munera. Ktora szodroblowość nie
 tylko ku Chrystusowi świádczyli ná
 ten czas/ ale też y ku infym; náwet
 y do tego czasu/ świádczyć oney/ o
 jobliwie nabożnym do siebie/ nie prze-
 stáia. Piękny ná to mamy przyklad

Histor

in Spec.

unm. 2184

in Spec. Exempl. ná jednym Krolu Dunškim/wielkie naboženstwo ku tym Swietym Krolom máiacym: ktory nawiedziszy w Rolnie Ciała tych Swietych/ y trzy złote korony onym ofiarowawszy/ gdy wracał do domu/ pokazali mu sie we śnie ci Swieci Krolowie/ dziękując mu/ y chwalać one tego naboženstwo ku sobie; gdzie mu też ofiarowali trzy złote rostituchany/ ze trzema lástkami/ do zbawienia temu potrzebnemi/ uprosione mi u Pána BOGA/ przez modlitwy swoje: ktore naczynia ocknawszy się/ znaleźli ná idwie. Do tego staży/ co piše P. Nadaś 6. Ianuaryj, że ktokolwiek cierpiący wielką chorobę/ nabożnie tych Swietych przyczyny wyzwa/ uwolnion od niej zostanie.

A Przypatrzywszy się tedy tym nowym Kościół Chrystusowego w Ojbie Trzech Krolow odprawionym poślubinom/ y Ceremoniom ich/ ponieważ y my idko gości Kościół S. należemy do tego aktu/ Gaudeamus quia Nuptiae Agni venerunt. Cieszymy się/ y oraz dziękujemy Pánu BOGU/ że nas przypuścić raczył do tych poślubin/ przez powołanie do prawdziwej Wiary S. a oraz poślubiny te/ utwierdzamy dziś nowym żywej Wiary aktem/ przybierając dusze nasze przy dobrej Wierze w pobożne dobrych uczynków propolita, za pomocą y przyczyn Swietych Trzech Krolow do BOGA/ lástką tego wspomóżeni. Ktoremu chęć y chwala niech będzie ná wielki/ AMEN.

Epilogus.

P A S S Y A

N A W I E L K I P I A T E K.

Sponsus Dolorosus.

Egredimini. Et videte filiae Sion, Regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum Mater sua, in die desponsationis illius, Et in die latitiae cordis sui. Cantic. 3.

Dawiam się nieco/ aby kto z zapowiedzianej Themy/ w ktorej wzmianka się czyni o wspaniałym ślubnym Krolu Salomona áście/ nie rozumiał o mnie/ że przy smutnym dniu Wielkopiątkowym/ o takim zaś myślałam mówić wesela radosnym. S. N. Nie byłoby to zaślepie do rzeczy/ odwracać oczy Audytorów od Krucyfiksu/ do obracać one ná idką weselną pompę: y ia wprawdzie nie myśla o tym: bo pamiętam dobrze idko Dáwiel S. zapowiedziawszy rozpamiętywanie Męki Pána JEZUSOWEY. Recogitate eum, qui talem instituit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem: w tymże Rozdziale podczas rozpamiętywania tej Tájemnicy/ zakazał y wesioły po

C sobie pokazywać twarzy. Omnis quippe disciplina in presenti videtur non esse gaudij, sed mœroris. Z tym jednak wszystkim/ w pomienionym tekście Piśma S. upatrzyłem wesele Wielkopiątkowe/ wesele bolesne; ktore Oblubieniec bolesny/ z Oblubienicą także bolesną dziś odprawia. Zgodnie wszyscy Tłumacze twierdzą/ że ten Oblubieniec ktoremu przypas trwać się kazano Cerkom Syoniskim/ znalazł Salomona Niebieskiego/ Syna Bożego; za mało miał ten Salomon/ że dla zbawienia ludzkiego zstał się Sponsus Amorum, Oblubieniec miłosnym, gdy się per unionem hypostaticam, zjednoczył idko z Oblubienicą/ z podła naszą naturą/ y narodził się głowieniem ná świat; chcąc co wiecej dla głowienia uczynić

y umorzonego

Hebr. 11.

vide Conc.
pro Nativ
D.N. I.C.

Psal. 39.

de Pass. 4
capite 5.

y umorzonego przez grzech / Młota
swoją odrodzić / ożwić / sposobney so-
bie do tego dobierając Oblubienicę
nową sobie upatrzył y upodobał; to
jest / bolesna okrutna / krzyżowa śmierć /
z ktora dziś w kontraktę nieśko
Młazenskie wtroczył. Jakoż zdawna
ieście / bo zdraz od punktu pierwsze-
go życia swego / miał tu tę Oblu-
bienicę kierowaną affektu swoje: wes-
dług tego / co w Osobie tego powie-
dział Dawid: In capite libri scri-
ptum est de me, ut facerem volun-
tatem tuam. Jakiż zaś wielki af-
fekt miał Pan JEZUS do krzyżowej
śmierci; z słow to tego pokazało się
na ostatniej wieczerzy: Desiderio,
desideravi hoc Pascha. Z upragnie-
niem, pragnalem tego dnia. &c. Nie-
mniey y z słow onych do Judasza / w
których wielkie utęsknienie swoje wy-
rażił / że Młota tego w odwłokę ślę.
Quod facis, fac citius. Ale osobliwie
wydał się z temi affektami swemi / gdy
iakożby na weselnym alć wychodząc z
wlegerniką do Ogroyca / czego nigdy
nie czynił / śpiewał sobie z Wzniętami /
idąc po drodze. Et hymno dicto, exie-
runt in montem Oliveti. Co uwa-
żałac Adr: Lyreus, śmie to twierdzić /
że żaden Oblubieniec tak się nie kochał
w Oblubienicy / iako Pan JEZUS
w tej swojej Oblubienicy krzyżowej /
w bolesnej śmierci. Nullum certe
crediderim Sponsum, tam magno
tamq; mirifico amore, suavissimam
Sponsam dilexisse, quantā hic in-
ductione animi sui, ad amandam
Crucem, trahi se impelliq; passus
est; quamvis ab ea non aliud ex-
pectaret dotis patrimonium, quam
mortem. A przetoż Michael Gisle-
rus, z wielu innych Doktorow nauza /
że pomienione Rola Salomona po-
ślubiny / Figura były Młki Panna
JEZUSowej; a żdym Dzień Wiel-
kopiątkowy / dzień to był desponsa-
tionis, w który z pożądana sobie /
lubo niepożesna Oblubienica / z boles-
na śmiercią krzyżowa / Sponsus do-
lorum, Chrystus JEZUS / odpra-
wił alć ślubny / wesele bolesne Wiel-
kopiątkowe. A niech tego nikt nie
uważa / że ten dzień desponsationis,

A zowie się tamże / dies latitiae cordis
bo z tego samego / że o samym wne-
trzym wspominięta weselu (iako po-
mieniony uważa Commentator) do-
myślać się trzeba / że lubo Pannu JE-
ZUSOWI dzień śmierci / był to dies
latitiae: ale tylko in superiori por-
tione animae, to jest / że rozum y wola
tego / kontentą była y uweselona z onej
dnia: iako to przyznaje Paweł S.
Proposito sibi gaudio, sustinuit
Crucem. iednak quoad inferiorem
portionem animae, & quoad cor-
pus, był mu ten dzień dies tristitiae
& dolorum; bo na wnetrznych po-
tencyach strapiiony był nieznośnym
smutkiem / na ciełe zaś ryczącami o-
krutnych ran; z ktorey okoliczności /
tenie Commentator alluduiac do słow
Sefory żony Mojżesowej / nazywa-
cierpiącego dziś Panną JEZUSĄ
Sponsam Sanguinum: a ia go na-
zwa Sponsam dolorum; albo dolo-
rosam mortis. Wisc pod podobien-
stwem bolesnego wesela / bolesnego
Oblubienca z Oblubienicą bolesną /
śmiercią krzyżową / tajemnicę Młki
Panna JEZUSowej reprezentować
dzis chce. Na ktore smutne wesele
zapraszam słowami pomienionemi:
Egredimini filiae Sion &c. wszytkich
Corek Syonickich / to jest / dusz nabo-
żnych A ponieważ na tych smu-
tnych Godach / naypiersza y owsem
Gospodynia jest / smutna bolesna
Młota Panna JEZUSOWA / Przen-
Panna MARRA / prośmy tej o przy-
czynę do Oblubienca bolesnego Panna
JEZUSA / aby nas iako niedznych /
odartusow / nie mających Vestem
Nuptialem, od tych God oddalić nie
kazano; Bolesna Młota / Naysza
Panno MARRA! przyznaj się
kiedyś na Godach Młazenskich / Vi-
num non habent: ktore wino we-
dług Bernarda S. nazęło / Vinum,
gratiam devotionis; Wzyn nam
podobna laska / na tym Wielkopią-
tkowym Bolesnego Oblubienca Sy-
na twego weselu / spraw przyzyna-
twoja / żeby na jercu nasze zstąpiła
skuteczna laska Boska / usposobiąca
rozum y wola dusz nasych / do nabo-
żnego rozważania sobie Młki Pa-

Hebr. 12.

Exodi 4.

na JEZUSOWE: co zaczyna A
Ad M. D. Gloriam.

Paranymphus & antenuptiales Ceremoniæ.

Iudas, Cœna, Sudor, & Agonia.

Wygay to starodawny nie-
sie/ że przed kontraktami
Malżeńskimi/ obie strony/
wprzód się z sobą przez Dzie-
wostabow porozumiewaia;

y niektóre inſe przed zrekowinami
zachowywane bywają ceremonie: kto-
rym y przy dſieſieſzym ſlubnym akcie
Boleſnego Oblubienicã Pãnã JEZU-
Sã / z boleſna iego Oblubienicã/
z Krzyſowa ſmierciã/ przypãtrzyć ſie
możemy. Naprzód co ſie tyż Dzie-
wostabã/ ktory miãdzy pomienionemi
Oblubienicami takowe korreſponden-
cie nappierwſzy poſtal/ tego wy-
dãie S. Łukãſ/ gdy piſzac Hiſtoryã

Luce 22.

Judas.

citat:

Matki Pãnã JEZUSOWEY/ od kontrã-
ktow Judaſhowſkich z Kioſetami Ży-
dowſkimi/ one poſtyna: Intravit
autem Satanas in Judam, qui co-
gnominatur Iſcariotes, unum de
duodecim, & abiit, & locutus eſt
cum principibus ſacerdotum, &
Magiſtratibus, quemadmodum il-
lum traderet eis. Przetoż *Adr. Ly-
reus.* zowie Judaſã bãrdzo ſprãwnym
Dziwostabem ſmierci Krzyſowej:
gdy tak o przychoďzacy do Ogroy-
cã mowi: Adventare (Chriſtus) au-
dit cohortem, prãeſſe militi Judam
Iſcariotem, optimum nupturientis
Crucis paranymphum. Jãkoż po-
ſzeſciły ſie Judaſowi/ lubo z nie-
ſzeſciem iego/ te Dziwostabiny;
gdy do pierwſzego rãzu/ y to zã mã-
lã bãrdzo cene/ bo iãko rãchutã nie-
ktorzy/ nã trzy tylko czerwone złote/
wychodziã onã ſummã 30. ſrebrni-
kow/ zãtãrgowal/ zãmowił ſmiercã
dla Pãnã JEZUSã: y to ieſzce go-
tow ſie był czym mnieyſzym kontens-
towãc zã takã uſlugã. Quid vultis
mihi dare, & ego vobis eum tra-
dam. A tuć iuż zãraz przy tym pierw-
wym akcie/ albo wſtãpie do Matki
ſwoiey/ poſtãl ſie Pan JEZUS
Sponſus dolorum, Oblubienicem Bole-

nym; dobrze bowiem duſy iego ſwie-
tey/ iãſnie wſytko wiďzãcey w BO-
GV/ wiadomo bylo/ że iuż Dziewo-
ſtab ten przeklãty Judaſ/ zãrezył/ y
zãtãrgowal ſmiercã dla niego; a zã
tym ſerce iego ſwiete cieſti dwoiãki
bol/ albo ſãloſcã odnioſto: naprzód
ex parte ſui: uwaſãiac że nieſkon-
zoney wãgi Ojoba iego/ nã tak licha
tãre y targ lãdãiaſi Judaſhowſki przy-
ſtã; bo tym ſamym (iãko S. Hieron.
mowi) gdy Judaſ nã wola tãrgu-
iãcych/ tãre puſcił/ mniey ſobie wa-
ſyl Pãnã JEZUSã / niſe ni nappo-

B dleſzego niewolnikã; gdy y tego prze-
dãiac/ ludzie ſie o niego tãrguã. Non
poſtulat certam ſummam, ſed quali-
vile tradens mancipium, in poteſta-
te eſt eſt eſt eſt eſt eſt eſt eſt eſt eſt eſt
te eſt eſt eſt eſt eſt eſt eſt eſt eſt eſt
gi ſãl opãnowal ſerce JEZUSOWE/
ex parte Judã, bo iãko notuie *Man-
cin de Paſſion.* wielce to ſãloſno bylo
Pãnu JEZUSOWI / y ten ſãl trwal
w ſercu iego/ aſ do ſamego ſkonãia/
ſe zãraz nã pierwſzym wſtãpie poty-
ſzli z ſãtãnem o zbãwienie ludzkie/
z dwunãſtu Generalow Woſylã iego
to ieſt Apoſtolow/ ieden tak miſernie
polegi/ y nieprzyãcielowi duſã ſie
iego doſtãlã nã wieli.

*in cap. 26.
Matth.*

l. 3 d. 2 p. 1.

C Po zãſetach przez tego nieſze-
ſliwego Dziwostabã Judaſã trãtã-
tãch/ nãdſie wſiãwſzy Oblubieniec
boleſny/ ſe go nie minie zãmowiona
przez niego ſmiercã/ ſam ſie prakto
zãkzãtãł/ y uczynił prãparamenta-
inne antenuptialia. Poſpolicie do
ſlubnego aktu/ gotuiã ſie ludzie/ do-
klãdã ſie w tym Rodzicow ſwoich/
poboſnieyſi/ biorã od nich blogoſtã/
wieſtã; znowu iedniã ſobie aſ-
ſektã przyãciol/ ſprãwuiã kãlãrye/
trãktãmentã/ przy ktorych ſukãia o-
kãzy do poznãnia ſie z przyſtã Oblu-
bienicã ſwoiã; politycznieyſi gotuiã
ſie do ſolemnego aktu/ delikãtãnych u-
ſywiã lãſien. Podobneſ y nãſ Oblu-
bieniec Boleſny zachowal Antenupti-
alia, gotuiã ſie do aktu ſlubnego z
ſmierciã. Czego podãie mi ſie nie-
zgorſã ſigurã w Piſmie S nã onych
Godãch Malżeńſkich Sãmſonã/ w
Miſcie Thamaata; tam bowiem
upodobãwſy ſobie iednã z Filifyn-

Judic. 14.

Figur.

ſich

Rich Corek/ y stárdiac się o nie/ zachował y on po części ceremonias antenuptiales: bo náprzód prosił o pozwolenie Oycá y Matki; Hanc quæso accipiat mihi Uxorem; á gdy w drodze byli wracając z rehowin Syná swego/ spráwił im niepospolita kolácyra/ plástem ie miodu ugostowawszy/ który w páńszce Lwa/ od siebie przedtym zabitego/ znalazł. Veniensq; ad Patrem suum & Matrem; dedit eis partem, qui & ipsi comederunt. Miał też dobra w tej drodze láznia/ gdy z onym Lwem pánując się/ dobrze się zapocicé musiał/ á przynamniey ubroczyć krowia tego: gdy go ná skutek rozkápáł. Wesług Orig: Ambroz: Hieron: Augustyn: Grzeg: Sámson/ z wielu okoliczności był Figura Chrystusa Pána; wiec stárdiac się Sámson o Oblubienica w Nieście Thamnata, figurowániam może Pána Chrystusa konfessującego o Oblubienice Wielkopiaćkowi: Thamnata Másto/ gdzie oná Sámsonowa Oblubienica była/ tłumaczy się deficiens, vetans: y przeto znaczy Judæos vetantes baptismum. Syná gogo Jedomysła przeciwna ná ten czas Chrystusowej nauce; u których była ná wydaniu dla Pána JEZUSA Bolesna śmierć Krzyżowa. Tunc congregati sunt Principes Sacerdotum, &c. & consilium fecerunt, ut JESUM dolo tenerent, & occiderent. Imienia tej Oblubienice Sámsonowej nie wórziło Pismo S. leg kto uważy zdradzieckie iej postępi z Mężem/ godna była imienia Dálily/ drugiey kochánki Sámsonowej/ także zdrayczyny. Dalila zaś/ tłumaczy się Macilenta: Chuda; á tak tym by nam lepiej ieżze znázyła była Oblubienica dżisieysza Pána JEZUSOWA/ to ieść/ śmierć: śmierci bowiem inázej nie máłua/ tylko chudo/ kóściśto: zwałszy z tej przyczyny/ że nam zdradziecko Sámsona nászego Zbáwiciela zabił. Záchował Sámson trzy wzwyż pamiñone ceremonie ante nuptias, przed záregymámi/ y slubem z ona zdrayczyńa Filistyniska: coś widze záchowuie y mistyżny Sámson Chrystus

ap. syl v
Alleg.

Sylv. Alleg

Matth. 24

A JEZUS/ przed Młeta swóia. Na przód nie czyni tego sine consensu Parentum: albowiem iáżom tuż wyżej námiemil/ od pierwszego punktu życia swego/ miał od Oycá swego przedwiecznego/ ná śmierć Krzyżowa nie tylko pozwolenie/ ale y rozkázanie: Matki ieżze Naysw: pozwolenia y wiadomości potrzeba mu było. Wiec (iáko piše Bonawentura S.) gdy się czas Młeti tego przybliżał/ przyzwał do siebie Matki Naysw. prosiac iej/ aby z nim do Jeruzalem nie chodziła/ á w Berhanj; Młi; gósiłena y Młerta zostála; y pokłoniwszy się iej/ ostreżenie ona zegná. dziekując iej za wýptkie prace/ usługi/ zé. potym rzekł pokłesnáwszy: Błogosław Mátko moia: á to ide ná okrutná śmierć dla narodu ludzkiego/ zé. A lubo tego wybraniála siemeco Przen. Pánna/ iednáł zrozumiawszy w tym wola Boska/ rzekła: Niechcie będzie nád toba/ Synu miły/ błogosławieństwo Oycá Niebieskiego: zé. A tuc powtóre Pan JEZUS pokázał się bydz Sponsus dolorum, Oblubienicem boleśnym, iáko też y Przenays Pánna Oblubienica Bolesna: gósił ná žal serdeczny/ y obficie płynące z ógu Mátki swoiey pátrząc/ pokázał Pan JEZUS cięśko wzdychac/ y żáłośnym bydz; á nie mogac dla wielkiey żáłości ná iej smutek pátrząc/ odszedł iej w żáłości wielkiey y poszedł ná Młeta do Jeruzalem. To y co wiecey piše S. Bonawentura. To iuz iedná Ceremonia Antenuptialis.

Valedictio
Matris

in Vita
Christi.

Druga Ceremonia Pan JEZUS odpráwił w Wieżerniku. Wórakto, wál Sámson Rodzicow przy zrókowinách swoich miodem: y mistyżny Sámson przy podobney okázy/ spráwił nappoufalnym Przypáciolom swoim dáleko zacmęszy tráctáment/ gdy z własnego Ciála y Krowie swoiey/ ustanowił Przenayswiat. Sákráment; z ktorego tráctámentu (iáko niektórzy Doktorowie twierdza) dośkáło się y Mátce tego Naysw. gdy z ról tego pierwsz raz Naysw. przyiáł Komuniz. A przy tej znowu Ceremonij zstál się Zbáwiciel Sponsus

Coena.

Tom. 9.
lit. 41.

dolorum. Oblubieniec Bolesny; a to dla nowy obelgi y zniewagi/ ktora go nappierwszy raz portala w Przen: Sakramencie od Judaſa/ w zlym sumieniu do S. Kommunii przystepu iacego; bardziej bowiem bolal na to Pan JEZVS / niz na to / ze go iuz byl zatargowal Zydom; poniewaz z niektórych racyi / cięzſzy ieſt grzech/ niegodnie przyjac Przen Sakrament/ niſeli ſama śmierć Krzyżowa żądać Chrystusowi. Jako o tym napisał salmeron: Gravissimum est horrendum indigne communicantium delictum; peius enim est, quodammodo, quam Christi Corpus Crucis suffigere, atq; pretiolum ejus Sanguinem fundere.

Do trzeciej iuz zbiera ſie Ceremonij Oblubieniec naſz / gdy po tak zacnym traktamencie wesoło/ bo ſpieszając: Hymno dicto exierunt. wychodzi do Ogrodu za Miaſto/ iako by na przechadzke; a to dla poznania ſie pierwſzego z przyſła Oblubienica ſwoja: iakoż nie zawiodł ſie na tym; albowiem ſama ma zachodzi droga/ y prezentuje ſie; a w iakieyſe poſtacie iako ſama ſtraſna śmierć/ tak też w ſtraſney poſtaci poſtawia ſie Panu JEZVsovi: bo w poſtaci nie iako Lwa owego/ ktory niegdy zaſtał pil był w winnicach Samſonowi/ y na niego natął: to ieſt/ śmierć okrutna Krzyżowa/ iuz iuz bliſko naſſeputa/ ze wſzytkimi okoliſnoſciami tak wielu tyſiecy ran po wſytkim Ciele/ tak wielu zniewag/ uragani/ potwarz/ poligłow/ ię. ſtanała w imagnacyi Pána JEZVsovey: do czego przyłożył ſie y rozum tego/ pokazuiac mu/ gęſcia niewdzięczność wielu ludzi napotym/ gęſcia że bawdzo nie wielom skutecznie do zbawienia miała pomoc/ tak okrutna Mielka tego/ gęſcia/ że ta Mielka tego odprawić ſie nie mogła/ bez nayeſzſzego grzechu Decidij, to ieſt/ że ludziej/ robacy/ BOGA zabijac bada. Te wſytkie okoliſnoſci tak ſtraſna ucyntly w oczach Pána JEZVsowych śmierć one/ że iako kiedy kto Lwa ſtraſnego obaczy/ zapomina ſie od ſtrachu/ y na ziemi upada/ toż ſie

Ago-
nia.

A y z zbawicielem żył to: bo wyſſa gaſła rozumney duſze tego/ z niſſa leka iaca ſie okrutney Mielki/ mocowac ſie muſiała/ iako ze Lwem takim: tak dalece/ że też uſtając na ſilach/ omdlał Pan JEZVS. Factus est in Agonia y tym ſamym na pierwſzym poznaniu z Oblubienicą ſwoją/ dla ciężkiego poznania/ ktore około dwu godzin trwał/ ſtał ſie znou Sponſus dolorum. Pytam/ a odzłił że ſie Oblubieniec ten/ tak niepolitecznym / y owſem okrutnym na pierwſzym poznaniu powieſtaniem/ od tey upodobaney ſobie Oblubienice/ to ieſt/ od śmierci Krzyżowej: bynamniej; prawda ieſt/ że one ſłowa na modlitwie: Tranſeat a me Calix iſte. Niech oddalon będzie odemnie ten Kielich: żądała ſie coſ pokazować przeciwnego; iednak S. Laur. Juſtin. twierdzi/ że te ſłowa wymowił Pan JEZVS/ nie dla nieukontentowania iakiego/ y uchronienia ſie śmierci/ ale raczy aby był pokazal/ iako ſobie ſpył inney okrutneyſey śmierci/ niſeli była ona/ ktora mu w ten czas prezentowano: Quia mihi parum videtur, adde flagella, appone vulnera vulneribus, lacerare, confice, percutere, occide; universa hæc & majora desidero, & ſitio. Mowi w Oſobie tego do BOGA Oycy/ pomieniony S. Doktor. A tuć zraz Sponſus dolorum odprawił iſnia/ podobna nieco oney Samſonowej/ paſuiacemu ſie ze Lwem; to ieſt/ w wlaſnym poćie/ a do tego krwawym/ ktory iako woda płynęca/ puſcił ſie z Ciała tego Przen. Factus est sudor ejus, sicut gutta sanguinis decurrentis super terram. Od wielkiej bowiem ſil wnetrznych walcł/ ſerce w nim niezwyſzanie trząſć ſie poſzelo/ a wſytkie Ciało iakooby odſtawiało od koſci: O zaprawda! y tu Pan JEZVS Sponſus dolorum: bo ile ſie roſpádlin w rozſtepującym ſie Ciele tego poſtawiało/ tyle krwawych/ bolesnych ran odnioſło Ciało tego ſwięte. Bywa y to że dla oſwiadczenia ſobie aſſektow/ poufał ſie między ſoba karcy/ liſty/ wlaſna krewia podpisuią Oblubiencomie. Zachował te Ceremonia Bolesny naſz

Oblubieniec;

Sudor.

Affe-
ctus.

Oblubieniec; bo na własney skorze Ciała swego/ krowwego potu tyn-
tura/ którego kropel S. Birgitta ną-
rachowała 118225. zapisał choc y
affekta swoje do Oblubienice bolesney/
to jest/ do tak napokrutniejszy dla
zbawienia ludzkiego śmierci.

Tu sie zaślanowie trocha/ wraca-
jąc się do słow na początku Kazá-
nia wspomnianych: dal bowiem prze-
strogo Pan JEZVS B. Klarze de
Fulgino, żeby przy rozmyślaniu tá-
jemnic Mełi tego/ zawsze czyniła re-
flexya nad temi grzechami/ które tá-
kiey Mełi w szeregulności przyczyna-
mu były. Wisc już mówię: Egre-
dimini & videte filie Sion, Corti
Syonistie/ dusze Chrześciańskie/ wys-
chodźcie przez pobożne medytacye/
przetrwajcie na ten ślub Wielko-
piątkowy/ Bolesnego Oblubienica: vi-
dere, przypatrzcie się/ że smutku tego
tak cięskiego/ turbacyi na sercu/ przy-
czyna były/ nie tylko niewdzięczność
nasza/ iakom wyżej namienil/ ale też
owe wáże w przeciwnych okazyach
niecierpliwosci/ zbyteczne smutki nie-
zgadzania się z wola Bożą/ narzeká-
nia/ przeklectwa/ że Młodości zaś y
krowwego potu/ n. bawily Pána JE-
ZVSA/ owe zaufien- a wáże/ na nie-
przyjacioly swoje/ dla ktorych na gda
mdleiecie/ choruecie. Wisc skruszo-
nym sercem/ stanawşy nad Pánem
JEZVSEM omdololym/ we Kwi-
swoley po ziemi walającym się/ ugr-
ni każdy do niego z S. Bonaventura/
takowa modlitwa: O Pánie JEZV
Bolesny Oblubienice! ktorąs gdy się
zblizala twoia Mełi/ racyles się lo-
tać/ y smutnym bydz wielce. Day
nam to/ abyśmy wszystkie smutki ser-
ca naszego/ do ciebie Pána y BOGA
WŹhechmogacego przynosili: a ty
dobrośliwy JEZV do iedności Me-
li twoiey/ y smutku racz ie przypu-
ścić/ y pospolu oneznami znosić; aby
tak przez zaslugi Mełi twoiey/ byly
nam ku zbawieniu.

Dona Antenuptialia.

Osculum luda, Captivatio.

Po pierwszym poznaniu się z soba
w Ogroyen/ zachodzą już dalsze

A konfidency/ między Bolesnym Oblu-
biencem y Oblubienicą; albowiem
zobopelnie obsyła się upominkami;
ale widze/ także bolesnemi. A coś
się na opół dzieie; bo rácey Oblubie-
nica samá to jest śmierć/ wyprowad
do Pána JEZVSA z upominkami/
nie tego innego/ tylko tegoż samego
Dziwoślaba Judasá/ ktorý ia nieda-
wno zarczył/ ztargował/ u Syná-
gogi za Pána JEZVSA: iakoz bar-
dzo uroczyste ten akt odprawił Ju-
dasz/ bo więcej niż w tysiacu zbroj-
nych ludzi/ ktorzy przy pochodniach/

Bnieśli za Judaszem bolesne dla Pána
JEZVSA podarunki. Lancuchy po-
wrozy/ że. Co gdy uważam przy-
chodzi mi na myśl one posłubiny
Mázienskie/ które Eliezer Prokura-
tor/ albo sluga Izákow/ kiedyś od-
prawił z Rebeką Siostrą Labano-
wa/ imieniem Pána swego; a te mo-
ga nam posłużyć za figurę/ dla lá-
twiejszego objaśnienia dalszejszego
żałostnego aktu Pána JEZVSoowego:
tego bowiem figurował Izák Pa-
tryarcha; Rebecca zaś ile się tłumaczy

C contentio obtusa, uporczywie stawa-
iaca: dobrze kwadracie do teraźniej-
szej Oblubienice Pána JEZVSoowej/
y do historyi Mełi tego; Contentio
upatła się śmierć upatły się Krzyż
Jednostki/ aby zamorzyć Pána JE-
ZVSA. Laban, tłumaczy się deal-
batio, juxta Ven B. dam Ambr. Greg.
znaczy czarta. A ktoż warti ze te-
go Labana/ Czarta/ rodiona jest
Siostra Śmierć: bo oboje są iedney
Mełi. Ktoż zrodził Szatanu grzech;
ktory go z Anioła światłości przemie-
nił w Anioła ciemności; z teyże Me-
li urodziła się także Śmierć: iako

D Páwel S. napisał: Et per peccatum
mors zachodziła długo na P. JE-
ZVSA ta siostra śataniska śmierć,
gdyś po wielokroć rázy chciało po-
mać y zabić go: ale nie wskorać nie
mogła: aż oto trafił się ten/ już nie
sluga/ ale nad to/ ugen mistycznego
Izáká; już nie Eliezer/ ktorý się tu-
maczy Adjutorium DEI, ale rácey
adjutorium Satanae, złośliwy Ju-
dasz/ ktorého doznawşy dexteritatem,
gdy nie dawno Imieniem Pána JE-

Figur.

Genes. 24.

Oscu-
lum.

Wesołym targował się o siebie samego /
zajęła go też w tym; strony swojej
do Pana JEZUSA. Dwie zachos-
wał Eliezer przy swoim akcie Ceremo-
nie / pospolite w takich okazyach: od-
prawił oracya / y dobywszy maneli lán-
cuchow złotych, za upominek oddał
Rebecce. Protulit Vir in aures aureas,
appendentes fideles duos, & armil-
las toridem, pondo fideorum de-
cem. Sprawił się tak y Judaś: bo też
fide trofka / bo we dwutyłko słowach /
twąpiąc się na śmierć Pana JEZU-
sowa / odprawił oracya: Ave Rabbi,
Witay Mistrzu. O gdybyś był Juda-
ś /u pożytył sobie oracyi od Eliezera;
a raczej ad imitationem iey / rzekł
do Pana JEZUSA. Cuius es Fili-
us? podobno uważając sobie / że to
Syn Bożki / że to Syn iedyny Przen-
Panny / ktoregoś wydawał na śmierć /
upamiętałbyś się był y Przy tej orá-
cyi oddał Panu JEZUSOWI pierwszy
upominek od śmierci / to jest / śmier-
telne / bo śmierci znał / zdradzieckie
swoje pocałowanie: Et osculatus est
eum. Bolesny ten upominek odbie-
rając Pan JEZUS / zstał się znowu
Sponsus dolorum: bo S. Leo to
pocałowanie Judaśowskie okrucie-
nym nazywa / nad wszystkie instrum-
menta Mści P. JEZUSOWEY. Cum
vim sceletis, per speciem pacis in-
cipiens, signum traditionis, faviore
omnibus telis osculo, praeuissit.
A nie dziw: bo to uczynił Judaś nie
uczciwie / bez rewerencyi / y z impetem:
Confestim accessit Judas, &c. po-
wiadał niektóry / że niedźwiedź ten /
łapa swoją / przydeptał nogę Panu
JEZUSOWI / laskawie się do niego
nachylałacemu; bo Judaś był nie
dorostek: Znowu / że mu to wyrzadził
własny Wzrost tego / ktoremu on nie
dawno nogi umywał / y całował / kto-
regu Ciałem swoim y Ręką utrąco-
wał / Rąplánem y Biskupem u-
czynił. Wiemy przez doświadczenie /
że przeciwna rzecz / zbliżywszy się do
drugiej / sobie przeciwney / alterować
się musi: pokropiś ogień wodą / za-
raz trześ się y przyska; zbliżona woda
do ognia / wrze / pieni się / y podnosi:
a takż nie miały się porużyć y po-

A alterować najwyższe wnetrznosci /
y wszystkie siły Pana JEZUSOWE
gdy najprośniej / najwyższy grze-
śnił / to jest Judaś / tak blisko / tak
poufale / ustami swemi zbliżył się do
niego. Dobrze uważyl *Cassianus* l. 12.
y opisał te Antypaty: Et oscula-
tus est eum: Ecce veritas & falsi-
tas; bonitas & iniquitas; humilitas
& superbia; patientia & ira, cha-
ritas & invidia, liberalitas & ava-
ritia, &c.

Oddała też Panu JEZUSOWI
infe Antenuptialia dona, od Oblu-
bieniego: ale także bolesne, bo mia-
ła sieworkow / powroz / lęzaki; mia-
ła złotych kleynotow / y lincuchow /
lincuch żelazny / cieżki / znamie pe-
wne śmierci / ktory na życie tego świe-
ta klada / gdy go imia: spełnił się
na ten czas owe u Protoka słowa:
Et tu fili hominis, ecce data sunt
super te vincula. *Syriac: Arab: Cyta:*
Injecta sunt super te catenae. A tu
znowu zstał się Pan JEZUS Spon-
sus dolorum: naprzód / dla tak okru-
cnego związania / że y z pod najwyż-
szych paznokci tego / Rękę przyskał;
znowu / dla gestych rązow / rągania
za włosy / za broda; a osobliwie / że
tłakł uderzony był o ziemię. Wi-
dziemy o Oblubienice bolesny / idzie-
mi cis obeszła upominkami Oblubie-
nicą swoją śmierć; a ty też wzię-
mnie co za kleynot oney posłesz Ma-
ma Zbawiciel dla niej bardzo osobli-
wy kleynot / ktorego dostał w Ogroy-
cu / podobny do onego pectorala dro-
giego w Pieniach Salomonowych.
Pone me, ut signaculum, super cor-
tuum: to jest / rany / śloności / wydzia-
na przenajdroższych swoich pierśtach /
od nog / od podkówek lotrow onych:
piśe bowiem *Ven. Beda, Ludov. de Sa-
xia, Tauler, Lansperg.* że związanego
Pana obaliwszy na wyznak / po pier-
siach jego deptali; przydać *Leop. d. 3. P. 35*
Mancin. że Judaś najpierw kopnął
nogą Pana JEZUSA / y po nim de-
ptał; y tak quoad literam / sprawdzi-
ły się o nim słowa Pana JEZUSOWE /
na ostatniey wieczyżny rzeczone: Qui
manducat mecum panem, levabit
contra me calcaneum suum: Ten
tedy

Capti-
vatio.

Ezech. 3.

Cantic. 8

L. 4. de Pas-
d. 3. P. 35

Ioann. 3.

Affectus.

tedy raz/ ten specyal/ posyla ci o krawa Oblubienico/ Rzeczyowa śmierci/ Oblubieniec twoy/ Boleśny Pan JEZVS; utwierdzając cię w tym/ że nie odmawia tobie przyjaźni/ chce całe umrzeć iak nayprzedzay: iakoz/ ciż Autorowie piśa/ że gdyby szęgulnie od Bostwa nie było poratowa/ nena ten czas/ szłowieczństwo/ pewnie pod nogami onych hycłow po pierśiach nayświetszych depczących udu/ silby się był Pan JEZVS. A w tym podniesionego od ziemi/ zbitego/ opuszczonego od Uczniow/ zwrzaskiem/ uraganiem/ potracaniem/ przez długie przedmieście do Miasta prowadzi/ Oblubienca Boleśnego/ iakoby do ślubu przed naywyższą Kąpląny Żydowskie; gdzie mu też w tej drodze sprawili niecznotowie nowa/ ale śmierdząca łóżnia; zepchnawszy go z Mostku do Cedronu/ aliás do Kanału/ rynsztoku całego Miasta.

Tu powtore zaśtanowie się/ y rzekł znowu: Egredimini Filie Sion, &c. Reflektuy się tu pobożna duszo/ nie tylko nad bólami/ zniwagami/ które przy poimaniu swoim cierpiał Pan JEZVS/ ale też nad nieobalstwami twoimi w służbie tego: y mow tak. Onaymilży JEZV Boleśny Oblubieniec! krożby mi to dał/ abym mógł rozumem poiać/ affektem żalownym woli moiey ogarnąć wszystko to/ co przy poimaniu twoim uciierpieł! wiem że y ia zdracę twoim iestem; pod pokrywką imienia Chrześciańskiego/ albo duchownego/ złe życie moje/ niedbalstwa/ niedoskonalsci przed oczyma ludzkiemi tając; wloszyłem tylekroć cieśli lánecuch na syis twoie/ ilekroć pod iakżmem S. przykazania twego/ albo obligacyi stanu mego cknalem sobie; deptalem po Świśtych Pierściach twoich/ tyle razy/ ilem razy/ mając náichnienia święte twoie/ do poprawy życia/ do pokuty/ do wyprawienia iakiego aktu cnoty/ stanowi memu potrzebney/ one od siebie odrzuciłem. Żal mi tego/ teraz odpuść Panie prośbą pośutuiacemu; a takiego Judasowskiego grzechu/ wiecey ná mnie nie przepuszczay.

A Contractus Sponsorū.

Pontifices, Testes, Alapa, Carcer.

Porozumiawszy się obiedwie strony/ częśćią przez dziewostabow/ częśćią przez zobopólne podarunki/ o stateczny affekcie iedneg ku drugiemu/ przypuła do znowin/ albo Kontraktow Malieńskich; co pospolicie odprawowac się zwykło przy ludziach znaczniejszych/ a osobliwie przy duchownych/ y przy świadkach. A nasz Boleśny Oblubieniec/ akkommoduie się z wyjątkiem temu/ stanawszy przed Książkami/ albo Biskupami Żydowskiemi/ Anassem/ y Káisafem. At illi tenentes Jesum, duxerunt ad Caipham Principem Sacerdotum, &c. przed ktorými stawił się w postaci Sponsi dolorum. Oblubienca Boleśnego. tak wielką uderzenia/ y plugaśtwem Cedronowym ospecona mając Twarz swoję przemył w Krawie zbrozone rece/ od Krawi z palców wytryskującey dla niemilościernego pokrepowania; przez ktorą sama tak boleśna postawa/ dawał znacze nie ustatę w konkurencyi/ o boleśną Oblubienicę/ to iest/ w pragnieniu śmierci iak nayokrutniejszy dla zbawienia ludzkiego. Tu sobie wspomina/ co napisano u Proroka/ iakoby Pan Bóg stodze zagniewany potężzał się/ przeciwko niektórym ludziom o iakieś kontrakty/ y znowiny/ które czynili z śmiercią: z czego się sami chelpili/ mówiac: Percussimus fedus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Jezeli tak iest: a iakoz te kontrakty/ w które P. JEZVS wchodzić chce z śmiercią/ a iestże tak stomotna/ tak boleśna Rzeczyowa/ podobac się beda Oycu Przedwiecznemu: Boda zaiste: nie podobaly się mu tákże niektórym kontraktom z śmiercią; bo z nich miała się urodzić także śmierć/ a śmierć wieczna: co sami tákże wyznają/ przydając one słowá: Et cum inferno fecimus pactum: przez te zaś kontrakty Pán JEZV sowe z śmiercią/ rázcy zgubiona/ zastrácona ma bydź śmierć: iakoby napisano u drugiego Proroka: Ero mors tua, o mors! morsus tuus, ero inferne. A owsem widze/ że te kon

Caiphas. Annas

Izaię 28.

Osee 13.

tracę

Genes. 17.

traktę Pána JEZUsove z śmiercią/ podobne nieco ja/ do owych kontraktów/ które niegdy czynił Pan Bóg z Abrahámem mówiąc: Erit pactum meum, in carne vestra. Kiedy oto Zbawiciel náš wszystkie Ciała swoje ofiaruje/ ná tak wiele tysięcy ran; y owšem ná sama śmierć; aby tylko iá to drugi Abrahám/ mogli się zstać Oycem niezliczonego ludu: to jest/ przeznaczonych do Niebá.

Testes

Zładals tedy do tych kontraktów iáko Arbitri, Książęta/ Kápláni Żydowcy; stawa przed niemi Bolesny náš Oblubieniec/ stawa y bolesna/ á rázcy okrutna Oblubienica/ śmierć Krzyżowa: sadza Arbitri, jeżeli godzien był Pán JEZUS ten Oblubieniec/ godzien śmierci; szuká ná to świadków. Principes Sacerdotum, & omne consilium, querebant fallum testimonium contra JESUM, ut morti eum traderent. Co do samey Oblubienice/ to jest śmierci/ zdobyła się ona przecis/ lubo z wielką trudnością ná dwu świadków/ áż ci fałszywych y przekupionych/ ale skutecznych/ ná potępienie Pána JEZUSA ná śmierć. Novissimé autem venerunt duo falsi testes. Jednák sam z strony swojej Oblubieniec/ żadnego świadka nie stávil: náwet/ lubo był bárdzo wymownego iazyká/ y náder mądry/ skuteczny/ w odpowiadziách/ w rácyách/ świadczyc z sobą/ áni mówić o się nie chciał. JESUS autem tacebat. przecis tym samym milczeniem/ oświadczał się/ że y táktemi świadkami kontentowác się chciał/ byle tylko co przedzy dotárto kontraktów z śmiercią/ o życie tego. Jákoż zstalo się ták; bo pretko Książęta y Kápláni Żydowscy zgodzili się ná to. At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis. Że godzien był Pan JEZUS śmierci.

in Horo.
incipium

Przy kontraktách zdawná zachowusła się różne Ceremonie: bo pospolité ná nich przyćiská pieczęć y czynia podpisy: przy Matżeńskich zás kontraktách wiele ceremonij opisał Gueverra, które się u obcych znáydowáły Narodow; káki ich tu wspomnie. U Ormian/ znák to był posłu-

bin/ gdy jedno drugie zá uszy poćisgnęło. U Numidow/ gdy jeden drugiemu obuwie swoje wzajemnie podarował/ albo plunawszy ná ziemię/ plwocina ona góło drugiego nasmarował. Zstáło się to wšytko przy tych posłubinách Bolesnego Oblubienca z śmiercią. Przycisnął y owšem dobrze odstepował pieczęć/ dość wyraźnym charakterem podpisał te kontraktę śmiertelne/ on okrutny slugá/ ná samey najwyższéj Twarz Pána JEZUsovej/ który mu zbroyna żelázna ręká/ on cięści/ y fromotny w oczách Sędziow wyciął polizęk: Unus assistens Ministrorum, dedit alapam JESU. A tu nátychmiast zstáł się Zbawiciel de novo Sponsus dolorum: bo od potężnego uderzenia/ áż ná ziemi omłoty upadł/ gdzie już śmieley inni śiepáże/ widząc że jednemu uflá ona śmiáłość/ odwazyli się ná P. JEZUSA/ y leżácego ná ziemi/ rozmáćcie utrapili/ kópiąc/ depcząc po nim/ zá wlopy od ziemi podnosząc; za śięścié sobie máiac/ kto go mogł czym twárdy dosiádz. co czynili dla ukontentowánia Pánów swoich Przybyło ięszce P. JEZUSowi boleści/ iáko niektórzy contemplanci uwážáia/ bo gdy się echo od uderzenia ták potężnego/ po bliskich pokóich Pálcu Kłójącego rozefló/ á inni którzy przy tym nie byli/ dowiedzieli się co się stáło/ niezmiernie śmiac się pogzeli; y mówili: Oto owemu fałszywemu Prorokowi dano w gebe/ dobrze mu ták/ że do zego przystąpiá nowa boleść Serca Pána JEZUSowemu/ z boleści Mátki swojej/ która w sieni śtoiac/ dosięgááá oney fromotney konfuzji Syná swego. Palmas in faciem ejus dederunt. Graca verso Gyta: Fuste seu crepidá ceciderunt: to jest/ że gdy ná cáła ona noc był oddány do strázy oprawcom oprocz niepolizonych polizków/ dostawšy iákiegoś stárego trzewiká/ czyli botá/ Twarz tego prze najwyższá onym utłukli; co po góści kładruie do Ceremonij jedney/ wzwys pomienionych. Gdzie widza y druga záraz zweršfikowála się Ceremonia/ to jest/ rwánie niemilosierne zá uszy/

Alapa.

Vellio.
catio.

ża uszy. Nie opuśczone y trzędziej/
 bo nie raz / ale wielętroć / brzyd-
 kiemi plwocinami zespęcono Twarz
 y Oczy Pána JEZUSOWE: o czym
 wyraźnie Ewangelia: Tunc expue-
 runt in faciem ejus. Wazajacie to
 słowko expuerunt: nie jeden / nie
 dwa / ale prawie cokolwiek ich wzgrai-
 oney było / każdy z nich pluł na oczy
 Pánu JEZUSOWI. Ktoż nie przyna-
 że tu się zstał Pan JEZUS Boles-
 nym Oblubieńcem. Plując ná tego /
 zdawná to miano ża największą obel-
 gę osoby; y przeto gardłem ża to
 karano: tak dalece / że Heraklius Ce-
 sarz własną Córke kazał żywo spalić /
 ża to / że przypadkiem plunąłszy z os-
 tęd / trupą Mátki swojej / która ná
 ten czas po ulicy do pogrzebu nie-
 śiono / oplułá. Wazcieś taki żál /
 tak wiele plwocin od bezecnych ká-
 tow / odniosłszy ná twarz / musiał
 ugnęć Pan JEZUS ná sercu swoim.

Po zakonczonych zárezynách y ces remoniách/ delikátnieyszymi trunkámi/ specyalámi/ zwykli sá wydziemnie tráktować y objídlá Oblubienicowie. Nie minely podobne specyaly Oblubienicá Bolesnego: záprawádiono go ná wieczorná kolacya do piwnice. A iákiemż cis téż dobry JEZU specyalámi/ trunkámi utrąktowano: Ze znać niektóre z nich obrazydeby byly y samym o tym sluchájącym/ álbo czytájącym o tym/ dla tego w szeregulności nie wypisal ich Ewángeliá/ ále tylko uniwersalem wspomniál: Et alia multa blasphemantes, dicebant in eum. Co S. Chryzostom bom. 86 in Matt. tłumaczy/ nie tylko o bluznierskich slowách/ ále y o innych stomotnych krzywdách/ ktore wyrządzano Pánu JEZUowi; á te dopiero ná sadnym dniu obitáwione beda; Jedney przecie osobliwey domýslám sá z textu Ewángeliá: gdzie nápisano: Caperuat quidam exipuer in faciem ejus. *Poczęli pluć w Twarz jego;* te slowá niektórzy tłumáczac/ rozumiecia/ że nie iáktokolwiek to czyniono/ ále otworzywszy Przen: Usta jego/ iáko w naczynie iákie/ brzydko swoje wyrzucáli flegma. Petrus Comestor pisze/ że gdy Syn Táleba wi-

A diac żydow na puſczy ſoko ſłotego
Cielca tanceniacych/ ſiroſował one o
bátwochwałſtwo/ wſyſcy ſie ná nie-
go rzucili/ y w twarz iego ták długo
pluli/ poſci go ſlegma ſwoła nie zá-
duſili. Pewnie yż zbáwicielem tożby
ſie było zſtáło/ gdyby nie był moca Bo-
ſtwá porátowany. Bo powiáda E-
wángeliſtá/ kiedy pogzeli pluć/ Ca-
perunt (puere, á nie wſpomíná kie-
dy przeſtáli. Co teſz czytamy w Re-
welacyách S. Birgitty/ Elźbiety/
Mechtyldy/ że 66. rázy pluniono w
Twarz Pánu JEZUſowi/ y ná tym
by było doſyc do zaduſzenia ſie/ y utra-
pienia wnatrznoſci iego. To ná tá-
kich ſpecyalách/ odpráwił kólácy
wieczorna Oblubieniec Bolesny. Egre-
dimini & videte, &c. Wſyſcy wpra-
wdźcie/ ále oſobliwie ludźie wygadź-
tacy ciádu ſwoiemu w ſedzeniu/ pićiu/
ſpániu/ zé. á dopieroż zbystkacy w
tym/ nád tym árcybolesnym nocle-
giem/ y nád temi brzydłemi ſpecyas-
lami/ ktoremi nákarmiono P. JE-
ZUSA w piwnicy/ reflexa uczynie-
maia: owi záś ktorzy y podgáś Wiel-
kiego piátku/ niedoſpánien/ niewy-
goda táka/ ciádu ſwemu uprzykrzyć
ſie zantedywáia/ bárdzo ſie trzeba teg
záwſtydzić. Mówi bowiem S. Bern.
Erubelcat miſer Chriſtianus, qui
nocte iſta requieſcit, cüm Rex ſuus
pro eo vigilat, & pugnat in campo.
Erubelcat, qui dormit & ſolatijs
recreatur, cüm Rex ſuus ſuper nu-
dam terram noſtra proſternitur pro
ſalute? Niech ſię wſtydźi miżerny Cór-
zeſciánin, który tej nocy ſpaczywá, gdy
Krol iego, dla niego nie ſpi, á mężnie
ſię potyka. Niech ſię wſtydźi, kto ſię dziś
wyſypia, y iákiey poćiechy ſuka. gdy Krol
iego upada ná goła ziemię dla zbáwienia
náſzego. Wiac káždy z nas cokolwiek
ſobie poſtánowiłſzy/ czymby ſie dziś
ná pámiatki tego mogli náprzykrzyć
ciádu ſwemu/ náwiedzaiac Bolesnego
Oblubienca w piwnicy/ ták ſtrápióne-
go/ upadłſy do nog iego: niech w
ſercu ſwoim mówi: Napmiłſzy JE-
ZU/ y ia do tych twoich náleſz inie-
wag/ y uplácia ták ſromotnego: uplu-
ſiem Twarz twojá przen: przystegámi/
klamſtwámi/ obmowiłámi bliźniego/

Lyre9 bic

Sputa.

Лис. 22.

ар. *Lyreñ*,
l. 2. c. 11.

Affe-
ctus.

l de conv.
Christe.

wygadziac gódu mojemu / y o-
wsem zbytkuac w iedzeniu y picciu:
upoligkowałem Twarz twois przy-
sięgami / zlorzezeństwami moimi:
spotwarzyłem cie / bliźniego mego po-
twarżając / posadzając; rwałem cie
za uszy słowami nieprzystojnymi / uszy
bliźnich moich gorżąc / albo onych
słuchając; zgola piegżono obchodząc
sie z ciąłem swoim / byłem przyczyna
tego twego niewczesnego noclegu.
Odpuść miłosierny JEZUS teraz po-
kutuiacemu / a day miśwo duszy mo-
iej / aby ciáło swoje od wzgórow / od
wygod / á przynamniey od zbytkow /
utrzymać siatecznie mogła.

Tragædus Sponsus.

Pontifices 2dó, Pilatus,
Herodes, &c.

ZWycay to był starodawny / że
przy traktamentach weselnych /
dla ukontentowania ták Oblubień-
cow / iako też y gości / wyprawowano
rozmaite Sceny / Tragedye żartowne;
y dla tego ná takich weselach losem
obierano Regem tragædum, albo
luforium: Krolá żartownego: co
też raz pádło było ná samego Cesa-
rza Neroná: od czego wolnemi nie
bywali gąsem y sami Oblubienicowie:
iakoż Plinius piśe / że u Spártanow
w Bialogłowie hąty przebierano
Oblubienicá: Wspomina tákże Pbiło,
że Alexandryczycowie żart sobie raz
stroiąc z Krolá Herodá / ubrali w o-
sobie tego pewnego głowická w pá-
pierowa koroná / á struka rogoſki przy-
odżiawſzy / y trzćiny ulomek miásto
berlá / w rok mu dawſzy / ná publi-
cznym widoku / gąśe mu Krolewſká /
uragáiac sie z niego / oddawali. Do
ktorey Ceremonij / według niektorych
rozumienia / alluzya uczyniła po gó-
ści Oblubienicá w Pieniách Salo-
monowych / gdy ná weselu swoim
wspomina o Krolu bántietownym / y
chelpi sie z tego / że is w piwnicach
swoich dobrze utraktował: Introdu-
xit me Rex in cellaria sua. *S. Ambr.*
in Explan. P/al. 118. twierdzi / że przez
te piwnice / wktorych sie Oblubieniec
z Oblubienicá swoia traktował / zna-
czy sie gąś Młki P. JEZUSowey:

l. 13. an-
nal. cap 3.
lib. in Flac

Figur.

Cantic. 1.

A á według mego rozumienia / te pi-
wnice Salomonowe / bárdzo dobrze
kwádruia do oney piwnice w ktorey P
JEZUS cáła ona noc między hul-
táystwem przesiedział. Introduxit
me Rex: A tu Páná JEZUSA Kro-
lem zowia / dle Tragædum, luforium;
bo lubo cáła noc z onemi lotrdami bo-
lesny odpráwił dyálog / iednak ad pu-
blicum theatrum, ná ogzy wſhytkiey
Jerozolimy / ráno wyprowadzony z pi-
wnice / nie raz / ále wielkroć / scens te
smutna wypráwił / żartem iednym pos-
miawiskiém zé. w ogách cáley Jer-
rozolimy zſtawſzy sie.

Pierwſze theatrum iego było / izbá
oná Sadowa / do ktorey ránuſienko
obeſtawſzy sie w nocy Kiożetá y Ká-
pláni Żydowſcy poſchodzili sie byli.
Mané autem factó, conſilium inie-
runt omnes Principes Sacerdotum,
& Seniores Populi, ad verſus Jeſum,
ut eum morti traderent. Tu pier-
wſzy żart z Páná JEZUSA; należa-
ło bowiem wczoráſzych ſwiádkow
wieczornych / á podobno nie trzeżwych /
znowu reprodukowác / pilniey exámi-
nowác / y ſamego Páná JEZUSA /
iako ieſt zwycaj u Sadow / po onych
cálonocnych torturách / znowu pytać /
czy ſie przyznáie / czyli nie / do żárzu-
conych ſobie wzorá rzeczy. Nic tu
o tym / ále zá máło ſobie máiac / zábić
niewinnie Páná JEZUSA / proſto
go prowadza do Pilatá / nagle / czego
nie zwycaj / tegoż dnia / o dekrét ná
ſmierć iego upominá ſie. Et vin-
ctum adduxerunt eum, & tradide-
runt Pontio Pilato Praſidi.

A tu iuż ná drugim Theatrum pre-
zentuje ſie Zháwiciel / iako Rex tra-
gædus, y oraz Sponsus, dorum ná
Katuſiu przed Pilatem. Rex mowia
tragædus, bo cudza lárwa / to ieſt /
lotrá wierutnego / ná niego włożono.
Hunc invenimus ſubvertentem
gentem noſtram, & prohibentem
dare Caſari tributa, & dicentem
ſe Chriſtum Regem eſſe. Co wſhy-
tko był táwny fałſz; bo Pán JEZUS
niebieſkiey prawdy náuczal / ſam zá
ſie / y zá Piotrá podatek dal / y gdy go
Krolem chéiáá cłuſzga uczynić / u-
ciekl / y ſkryl ſie: á zátym potwarz oná

przed

Pilatus
imó.

Herodes.

Serm. 46.
in App.

przed głowiekiem Poganstun zadana/ bolu/ żalu na sercu/ przyczyniła boleśnemu Oblubieńcowi. To pierwszy żart z Páná JEZUSA; gdzie pretko potkał go y drugi od samego Pilata/ gdy spytałszy Mistrza prawdy o prawdę: Quid est veritas; niechcąc nauki słuchać o prawdzie/ z nieką pogarda Osoby Páná JEZUSOWEY/ wyszedł za drzwi. Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad Judæos. Bolesno y to było Pánu JEZUSOWI/ że lubo iawnie uznał Pilat nieвинność tego/ ná pewne poámieniwo/ odesłał go do Heroda/ głowieka lekkomyślnego/ á prawie śalonego.

Ná tym trzecim Theatrum, to jest przed Herodem/ stánawšy Oblubieniec Bolesny/ tu nayoşobliwsza wyprawił bolesną scenę/ y prawie ad litteram zstał się Rex tragædus, Rex luforius: bo cále za nierozumnego/ za blazna osádzony/ ná wzgárdę w białą/ iakoby niewiadła iaka/ śata obleżony był: kładł wprawdzie Herod (iako S. Anzelm piše) ná głowę P. JEZUSOWA/ iuż nie pápterowa/ ale prawdziwa/ zdiawšy z głowy swojej koronę/ obieciując mu pul Królestwa swego/ gdyby był iakie cudo w oczách tego uczynił/ á przynamniej przemówił do niego; iednak co nie szgerze uczynił; iakoż potym z Pálacu swego/ iako blazna iakiego wysmiać kazał Páná JEZUSA. Sprevit autem illum Herodes, cum exercitu suo. Wraca się znowu do Pilata Pan JEZUS; y tu także nowa otworzyła się scena; nowy bowiem żart z Páná JEZUSA uczynił Pilat/ w oczách wszytkiego pospolstwa; częścią gdy Páná JEZUSA z wietutnym lotrem Barabbasem porównał; częścią gdy go Królem Żydowskim nazywał; częścią/ gdy niewinność tego iawnie wiódząc/ ná los/ y dyskretya Żydowska/ życie tego podał/ mówiąc: Vultis, dimittam vobis Regem Judæorum. Nádz cym zdziwiwszy się S. August. mówi: O inordinata nequitia iudicantis, pronunciat innocentem, & eligendi tribuit facultatem. Coś się podobnego zstało z Pánem JEZUSEM/ co się nieźbyt dawno trąfiło w

A Paryżu ná pierwszym weselu: tilla Rówałerow/ którzy przedtym konturowali o iednej Oblubienicy/ przebrawšy się w larwy/ ná koncu weselnego traktamentu przychodzą/ pokázuąc posobie/ że iakas osobliwa scena chce być ukontentować gości: co wszytkim wdziaćno było: w tym iakoby się chce lepiej przysposobieć do tego/ uśtać na bok do pokoju/ dla rozmówienia się o tym z Pánem młodym: tego zwabiwszy do siebie/ cicho y potajemnie między sobą zabił; á potym w larwę go ubrawšy/ niby za umarłego zmyślonego wynieśli do izby/ okolo którego rozmaite ceremonie y plaśy żalobne/ y oraz do śmiechu pátrzących pobudzające/ czynili: w tym/ nagle owi dyáložnicy uskożyli z izby/ y z pálacu/ odbiegšy iakoby żartem zmyślonego trupá: ktorých/ gdy ná zad długo widać nie było do zakończenia oney sceny/ przystąpił do trupá domowi; tracąc/ náśśádek larw w żerwa; áż w samey rzeczy zabitego samego Oblubienicá obaczy: ktorého słuſznie w ten czas godziło się nazwać Sponsum tragædum mortis. Podobnaś scena wyprawiła śmierć przy Mace Páná JEZUSOWEY/ ná Pálacu Pilata/ ná ktorej osobliwym Aktorem był Pilat sam w larwie: larwa to była/ owe się uspráwiedliwiania/ przed ludem/ umywanie rąk/ oświádczania się o niewinności swojej; ponieważ tym samym zabił Páná JEZUSA/ y śmiertelną larwę ná niego włożył/ kiedy do ludu rzekł: Vos accipite eum, & crucifigite. Weście go sami, á ukrzyżujcie. A ktoż iuż nie uznał/ że náś Sponsus dolorum, przy weselu swoim Wielkopiactkowym z śmiercią/ zstał się oraz Sponsus tragædus, ná iakie żarty u caley Jerozolimy przyśledšy.

Egredimini, filie Sion, &c. Sion, elumácy się Specula, á zátym znácy ludzie ná godności/ lub świećcie/ lub duchowne wywyżşone: trzeba by tedy/ żeby ten głos moy obil się po wszytkich Pániskich Pálacách/ Dworách/ Pokoich/ áby niektorzy przypátrzywszy się ná iakie żarty przyjedł Pan JEZUS/ ná Dworách/ ná Pálacách

Engel.
Dó QungPilatus
2dó.Affe-
ctus.

lądach Kłóscych / Praláckich / Rro-
lewskich / i.e. w refleksy sobie wzięli /
ieżeli się też ná Pálácach ich / y Dwor-
rách / nie zstáie Pan JEZVS Sponsus
tragadus, ná pósmiech / ná żart nie
przychodzi: Ożáiste tráfia się to bára-
dzo gásto: á to w ten gási / gdy pod-
lártwa przełożenstwá / zwierzchności
nád infemi / z pogorszeniem Poddá-
nych swoich / swymolnego życia po-
zwáláia sobie niektorzy / gdy wiedząc
o iákiej obrázie Boskiej przy dworách
swoich / oney nie zábiegáia / nie gánia /
nie karzą: Tákich záiste Páláce / Dwor-
ry są Pilatowemi / Herodowemi Pá-
lácami / ná ktorých wysmiany bywa
Pan JEZVS; gdyż pospolicie táko-
we swymole w żart sobie y w śmiech
obracáia Dworscy: według onego / co
nápisano: Stultus per risum opera-
tur seclum. A że przytomnych ná tym
Razaniu nie mam ludzi tej kondy-
cy / trudno dla nich co wiecey po-
wiádać; prosimy przynamniem wys-
śmianego ná Pálácach Pána JEZV-
SA zá niemi / aby y nieprzytomnych
osobliwa swoia lástka oświecił.

Prov. 10.

Ornatus Nuptialis.

Flagellatio, & Coronatio.

Gdy się już przybliża sam ákt ślu-
bny / nie mniey Oblubienica iáko
y sam Oblubieniec / odmieniaia pos-
polite háty / á w nowe / modne / iá-
nayprzystojniey moga / przybieráia się
stroie; ten záś weselny stroy / pospo-
licie záwiśł w hácie y w koronie / álbo
w wiencu ślubnym. Száty wesel-
ne / (iáko notuje z stárodawnych Hi-
storyków Scherlog;) bywały nasylo-
mnieysze wzorzyste / z rozmaitych kolo-
row iedwabiami / drogiemi kámiemi-
mi hástowane: korony też / gáścia
bywały z zlotá / gáścia z kwiatow; á
w Anglii (iáko czytám in Horol. Princ.)
w uplecionym z ciernia wiencu ślub-
wisc brano. Już też y náś Bolesny
Oblubieniec bierze się do ślubu z
śmiercią: to jest / zbliża się godziná /
kiedy go ná ratuśny ganeł wyprowad-
ziwszy Pilat / y stáwiwszy ubizowa-
nego / cierniem ukoronowanego / mo-
wiąc one słowá do ludu: Ecce Ho-
mo,

Ecce
Homo

A kreć. Wisc do tego áktu gotuśac się
Pan JEZVS / zdeymuie naprzód stá-
ra suknie z siebie / á to dwóráko / raz
materialitér, gdy obnażony z wielkim
swoim wstydem przed sáł wielkim lu-
dem stánil; drugi raz / gdy śliznego
Pánienkiego Ciała skóra / y owšem y
samo Cíáło / ná okrutne podał biżo-
wánie. Apprehendit ergo Pilatus
JESUM, & flagellavit. Te ślubné
Pána JEZVsa háty / opisałá pod
Figurá Oblubienicá Sálomonowá /
Cantic. 1. w onych słowách: Botrus
Cypri, dilectus meus, in vineis En-
gaddi. Grono Cypryjskie, Oblubieniec
moy, w winnicách Engáddeyskich. Te
winnice Engáddeyskie / miały iákąś
relácia do śmierci / álbowiem były
bliśko morza śmiertelnego / umárłego.
Mare mortuum zwáło się. Commens-
tátorowie Pisma S. twierdzą / że tu
Oblubienica mówi / nie o Osobie sa-
mej Oblubienicá swego / ále o hácie
tego / ktora według zwyczáiu / była
pstra / málac ná sobie misternie ro-
zmáitemi kolorámi wyhástowána / cá-
ła winnica z dojrzáłemi gronámi.
Kiedy się tá przypátruie Oblubienica
wi bolesnemu P. JEZVsovi ubizow-
wánemu u stupá / zdámi się / iáko bym
go widział w podobney wzorzystey
hácie; y śmiata moge mówić o usies-
zonym Ciele Pána JEZVsowym.
Botrus Cypri, dilectus meus, in
vineis Engaddi: Málá ona winnica
relácia (iákom powiedział do śmier-
ci:) pewnie y to ubizowanie ktore y
do samych wnatrzności dosiágló / do-
státeczne było / do umorzenia Pána
JEZVSA: Poyrzysz ná dostála w
gronách winnice / nápatrzysz się tá-
m rozmaitego koloru gron: już czerw-
nych / już brónatnych / już białych: czy-
li nie widzisz czego podobnego ná tej
nowey hácie / ná usieszonym Ciele
Pána JEZVsowym: iedne rány rus-
miáne / y owšem Rzwia obficie plyná-
ce od láncuszków háczytych / drugie
brunatne od lyżaków surowych; á
gdzie iészce biżo one nie dosiágły /
tám y sam / lubo już bárdzo rzadko /
przebiá się bialość pánienkiego Cíá-
lá tego. A toż máś w nowey / ślu-
bney / hástowanej hácie Sponsum

dolorum:

Cantic. 1.

Figura

Scherlog.

Flagel-
latio.

Coro-
natio.

Cantic. 3

ap. Gisle.

Thren. 3

Iona 2.

Affe-
ctus.

doloru: Oblubienica nader boleśnie: bo to bigowanie trwało blisko dwu godzin; kátow par 30. było dla odmiány; a gdy siedni zmordowali/ini następowali: liczba ran była 6666. według pospolitej opinij: lubo niektórzy o 31490. powiadają/ z takich rewelacyi Taka była/ takim przystała Oblubienicowi/ do takiego aktu.

O Koronie zaś ślubney Oblubienicy tego/ wspomniawszy pod figurą/ taką Oblubienicą Salomonową/ zaśdumiawszy się nad nią/ zwoływa wszystkie Corti Syonskie/ dla przyprawowania się iey: Egredimini, & videte filia Sion Regem Salomonem in diademate, &c. in die desponsationis suae. Tertul. y wiele innych/ tłumacza to miejsce Pisma S. o Mace Pana JEZUSA/ mistycznego Salomona: przez koronę zaś iego ślubną/ rozumiesz Koronę cierniową/ którą był na on czas ukoronowany. Plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput ejus. A dopieroż tu de novo zstaje się P. JEZUS Sponsus dolorum: z wielką okolicznością; bo na najdelikatniejszy głonku/ te Młote cierpiał; bo według rewelacyi niektórych/ 1000. ran od niego w Głowie odniosł: bo niektóre ciernia do mózgu/ niektóre do oczu poprzehodziły/ y najświetsze oczy iego już od bicia zapuściły/ nożym utrapily bole. na oczy łamentuje sam u Proroka: Oculi mei afflictus est. Kropel też Krwi/ która w ten czas wypłynęła/ narachowała w obławieniu S. Buzgiera 3345. Należec do tego maia bole/ które odniosła Głowę ona Śwista/ gdy trącano/ poślagać/ iako bydlę takie za rogi/ za ona korona. Nie liczba/ ale prawie morze bolow/ pokazuje się przy tej Młocie najwyż. Głowy JEZUSOWEY. Nie darmo w Osobie iego mówiac Prorok/ te Młote nazywał morzem iednym: Pelagus, operuit caput meum. Hebraea cyta: Juncus, operuit caput meum. Jakoby to iedno było/ Ciernie na Głowie iego/ co morze boleści.

Egredimini, & videte filia Sion, &c. Przypatrz się Chrześciana

A sta duszo/ tak wystroionemu boleśnemu Oblubienicowi: a (pytaj się/ kto mu te krwawe sukienki/ y hańcowana sprawił/ y te upleci Korony. Sam ci na to odpowiada Pan JEZUS/ przez S. Bonaventure: Fui flagellatus ad satisfactionem pro delicijs & lascivia hominum: to jest/ iż ludzie cielesności służący/ przyczyna byli tak okrutnego ubiegowania. A Koronę chcesz wiedzieć kto uplecił/ y wciśnał one w Głowę Pana JEZUSOWIE upleci ią ludzie pyśni; z nauki/ z urodzenia/ z bogactw wynoszący się/ y drugimi pogardzający: upleci ią y ci/ którzy plotkami swemi/ ciernie kładą między bliźniemi/ to jest niezgod/ zaświstości/ nienawiści/ przyczyna bywania: upleci ią owi/ którzy na Spowiedziach plotą/ nieścisze się spowiadają/ nieważne spowiedzi czynią; bez żalu/ bez postanowienia poprawy/ bez oddalenia okazyi bliższej do grzechu. A osobliwie do roboty tej Korony/ należą owi/ którzy myślami wściecznemi/ głowę sobie zaprzędzając/ bawieniem za każdą razą pomysłić sobie mają/ iakoby ostro gwoździ w Głowę Pana JEZUSOWA wbijali. To każdy uważ pilnie; a w tym tego o co podobnego sumienie strofuie/ z żalnością serdeczną za przeszłe głupstwo młodości swojej/ upadnię do nog/ iakoby już ostatni raz żegnając się/ boleśnemu Oblubienicowi/ mówiac: O najmiłszy Panie mój/ widzę że żalane Krwią spiełka masz oczy y uszy twoje/ iednak ile możesz pożyty na mnie niedzne stworzenie twoje/ przed tobą upokorzone; wiem do siebie/ że rece mam skalane rozmaditemi zbrodniami/ pierśi sprośnemi myślami; a radbym skonił/ y przysiał dla spoczynku takiego: kolwiek/ na pierśi mojej/ boleśna Głowa twoja; iednak kłanć się iey nie śmiem: ty sam uczyni to iakawie/ skoni ią na który moment dla spoczynku twego/ a mnie także dla pożytku; aby tak przez dotknięcie Strawioney Korony twojej/ wbiły mi się w pamięć boleści świętey Głowy twojej/ y mocna stały mi się obrona/ przeciwko pyśnym/ niewstydliwym/ y wszelkim złym myślom.

Traditio Sponsæ.

Bajulatio Crucis, Crucifixio,
& Mors.Decre-
tum.Baju-
latio.

Joann. 19.

O Stęgni to Ałt przy Godach
Młazeniſkich / gdy inż oddadza
do lożnice Oblubienica Oblubienico-
wi iey. Po ták wielu Ceremoniach/
dożekal ſie też Bolesny Oblubieniec/
że mu Oblubienica iego oddano: ode-
dawal mu ia ſam Stároſtá / gdy taki
Dekret ná śmierć iego wydał. JE-
SUM Nazarenum, ſubverſorem
Gentis, contemptorem Cæſaris, &
falſum Meſſiam, (ut Majorum Gen-
tis teſtimonio probatum eſt) ducite
in cõmunis ſupplicij locum & cum
ludibrio Regiæ Majeſtatis, in medio
duorũ latronũ Cruci affigite. Liſtor
expedi Cruces. JEZUS A Nazaráń-
ſkiego, burzyciela ludu, wzgardziela
Cæſarzow, zmyſlonego Meſſyjaſá, (we-
dług ſwiadekſtwa y wywodow Stároſzyń
Narodu) prowadźcie na miejsce ſtráce-
nia; á ná wzgardę Krolewſkiej godnoſci,
w poſrodku dwu łotrow onego ukrzyżu-
cie. Bierźcie ſię káci, y Krzyże gotuycie.
Przy oddawaniu Oblubienicy / przy-
tomni wolało Vivat: tu zdá przeći-
wne ſłychać poſpolitego ludu ákklá-
mácy: Tolle, crucifige eum. Wla-
śnie też takie Bolesnemu Oblubie-
nowi przy weſelu iego Wielkopiátko-
wym / przyſtało Vivat. Piśnienie o tej
Ceremonij nápiſał Adr. Lyren: Inge-
minant voces illas Crucifige, cru-
cifige; ignari quod Nuptias inſu-
ſurrant, & voluptuoſa tormenta.
Sed benè eſt, decuit ante cruenta-
rum purpuſcere, ut in nuptia-
rum die concolor eſſet. Sponſæ
paludamento Sponſus: decuit præ-
terea Sponſum eam inducere capi-
ti ſuo coronam, quam dono dediſ-
ſet Sponſa; & cruciaria Sponſa, non
auream proſectò daret, ſed spine-
am: tali igitur cùm eſſet ab inſtru-
ctu egregiè paratus Sponſus; tem-
pus erat, ut è parentis domo ab-
ductam accipiat ſibi nuptam ſuam:
hoc eſt, ut acceptâ Chriſtus à Sy-
nagoga Cruce, exeat bajulans ſibi
illam in eum, qui dicitur Calvariz
locum.

A Plutarchus piſe / że u Rzymian pod
gás przenoſin / dwáy z przednieſſych
przyaciol wziawſzy ná rece Oblubie-
nica / wnoſili ia w dom Oblubienicá.
Pomáda zdá Drorok, że przed obli-
gnoſcia Pánſka miała poyſć śmierć.
Ante faciem ipſius ibit mors, kto-
re Drorocwo widze zwerſyfikowálo ſia /
gdy oto przed Pánem JEZUSEM
prowadzi ſie Oblubienicá iego śmierć /
ktora ſie znázyla przez Krzyż: ale
ta Oblubienicá śmierć / prowadzi ſie
nie piechotą; bo ia noſi po góſci
ná zbolálych rámionách ſwoich / ſam

B Bolesny Oblubieniec Pan JEZUS /
ciſſſto upadáiac po tákákróć pod nim:
co widzar káci / boiac ſie áby im nie
umárl ná drodze / zdiawſzy mu go z
rámioná / kázali go przed nim nicáć
ubogiemu Cyreneuſhowi / ſamego P.
JEZUSA winem z gorzka myrra
przyprawnym poſiliwſzy; ktory áż
gorzki trunek / zowie pomientony Au-
tor / philtum amatorium, iákiego
záywáli gotuácy ſie Oblubienicowie
do lożnice: gdy ták o tym mowi:
Interea dũm Sponſa in Simonis

C Cyrenæi humeris ad Nuptiarum
thalamum pravolat, paſſionis ca-
licem, hoc eſt cruciatio dignum
Sponſo, philtum deguſtat.

Sed náli tuż Oblubienicowie ná Rá-
wáriſkiej Gorze / w ógách wſſykiego
Niebá y Ziemi / y śmierć gotowa ná
Páná JEZUSA, y Pan JEZUS ná
śmierć. A gdiſſ dla tákich bole-
ſnych Oblubienicow ſukáć lożnice?
dla bolesnych / bolesney też trzebá.
Wſpomina wprawdzie Job S. o iá-
kimſi lożu z kolczyſtych pirámid zro-
bionym, Sternet ſibi aurum, ſicut

D lutum. Septuag. gytſia: Lectus e-
jus obeliſci acuti. A lubo to tu o
Lewiátáná gáſtá legowiſku mowi
Job / przecieſ ſwoim ſpoſobem mogł
by ſie znázyc przez te kolczyſte loże /
Krzyż Páná JEZUSA z gwoździá-
mi: zwlaſzczá / że pierwſzym budowni-
czyn iego / byl ſam piekielny Lewiá-
tan. Lec zániedhaymy go / á iákóſmy
pozeli ten weſela Wielkopiátkowego
ákt od podobieñſtwa Salomonowych
poſlubin / ták go też zátóczmy w
lożnicy Salomonowej / w ktorey Mi-

Cruci-
fixio.

Job. 41.

Figur.

Cantic. 3.

chaël Gisler, upatrzył Figure Krzyża Pána JEZUSOWEGO. Tak zaś opisane jest łóże Salomonowe: En lectulum Salomonis 60. fortes ambiunt, ex fortissimis Israël. A sam Oblubieniec o nim ięszce przydaie: Lectulus noster floridus. Inna wersya cyta / umbrosus. Accubatio nostra, umbrosa. Wszytko to idąnie kwadrucie do Krzyża / ile był instrumentem Młki P. JEZUSOWEY / a na sobie figurował / y owsem znał / że sama Oblubienica / to jest śmierć. Już tam kolo tego mistycznego łóża było więcej niż 60. ex fortissimis Israël; Mężow zbroynych ale tak wiele żołnierskich rot / y nie jeden tyśiac ludu Izraelskiego; w ktorego oczach nie tak rozebrano z katek Pána JEZUSA / idko oraz z ktery odarto / do ktorey były Ręwia przywzwały; y tu znówu ruszyć musiano z mieysca swe go cierniowey Korony; aż mu iż znówu z niewymowną Młką / trąsając w dawne mieysca / włożyli potym / nim go na Krzyż przybili. Ex fortissimis Israël: wiele kłku najmocniejszych kłtom przystąpiwszy do obnażenego / już go pchnąć na wzrost chcieli dla przybijania na Krzyż; iednak y tu Bolesny Oblubieniec nie zapomniał polityki / upatrzył przecie czas: że (idko z pewnego Autora nánotożwał *Lyreus*) utleknawszy / krotkamożdluwa do Dycy Niebieś. odprawił / oczy y ręce ktore dopiero mu rozwiązano podniosłszy ku Niebu: dopiero idko naymilsza Oblubienica pocadłował Krzyż on / na ziemi leżacy. A potym aby się już był consumatę ziednożył z Oblubienicą swoią śmiercią / dobrowolnie lałszy na Krzyżu / y nayświetsze Rece y Młgi kłtom podając / dopuścił się nie iakokolwiek / z tą Oblubienicą związać / ale też ostremi chciał bydy przykowany do niej gwoździami A tuć w samey rzeczy łóże ono Krzyżowe / zstało się Lectul^o floridus, idko roża zdumieniwszy się od Rwi Pána JEZUSOWEY obficie plynacey / a osobliwie w ten czas / gdy go przy podnoszeniu z Krzyżem / na skałę twaroda / czyli z nieostrożności / czyli ze słosci / kłci oni upuścili.

A Nadość / spełnily się o tej Krzyżowej łóżnicy / y one słowa: Lectulus noster umbrosus: kiedy na tym łóżu / Bolesny Oblubieniec blisko trzech godzin już nie spoczywał / ale niezmieranie z śmiertelnymi bólami w oczach bolesney Młki swoiey / w oczach urągających się nieprzyjaciol / w cieplem naysw swoich wstrząsności upragnienia mordował się: nadość / utwierdziwszy Malżeństwo swoje / albo chociaż do śmierci / dla Narodu ludzkiego / onemi ostatnimi słowy: Consumatum est: wypuścił nayswietszą duszę swoią. Et inclinato capite emisit Spiritum. Wzcięmy ten moment szczęśliwy / nabożnym pokłonnawszy umilkniem. A gdy tak na onym łóżu bolesnym spoczywał / rączy wisiał umarły Oblubieniec / a z drugiey strony Oblubienica tego śmierć / także już umarła y zabita / mocą przenajś Młki iego O mors, mors tua ero: pokazała się Accubatio umbrosa: gdy iakoby firankami zaślonie chcąc łóżnice one / zaciemniwszy się / Niebo po wszytkim świecie / żalobną zagoną pokryło wszytkie elementa. Tenebrae factae sunt per universam terram. Ale odchył proszę Niebo / choć trochę zapon tych twoich ciemnych; bo się nam znówu nowa iakas także bolesna Oblubienica pokazuje / to jest / Młka tegoż Bolesnego umarłego Oblubienica / stojąca pod Krzyżem. Stabat autem juxta Crucem, Mater JESU. Ale że już ani czasu / ani sił na to nie zstaie / na wieczornej Exhortacie / mam wola tej nowey bolesney przypatrzeć się Oblubienicy.

Epilogus.

A Ze konkludować się zwykły weselne Akty upominkami / ktoremi przytomni Goście świadczą nowym Oblubienicom affekta swoje. A to Wielkopiackowe smutne wesela / Bolesnego Oblubienica / niech w tym nie będzie upośledzone. Wisc przystapmy się cichuchno y pokornie / do tej bolesney łóżnicy / do Krzyża Pána JEZUSOWEGO; a widząc niepoistą miłość Pána JEZUSA ku duhom naszym / y wiedząc / że Malżeństwo tego

bolesnego /

Tenebrae.

Hic fiat modica pausa generalis de

Mors.

bolešnego/ to jest/ Młeki tego/ plodem
jest zbawienie naše: oddamy w upo-
minku/ oprotz serdecznego nád bolá-
mi y śmierci tego politowania/ nie-
które affekty y akty rozrzuconego
serca nášego: trzy tu przednieysze kła-
de. Naprzód affekt y akt wiary; ten
niech będzie z okazyi onych słow/ któ-
rych zdziwa Kościół S. przez te trzy
dni w Kápiáńskich Pacierzách: In-
Nomine JESU, omne genu flecta-
tur, caelestium, terrestrium, & in-
fernorum. mówmy: Najmilšy JE-
ZU/ lubo cię widzę między lotrami/
zabitego/ zelźonego/ iedną wyndá/
że jesteś prawdziwym BOGJEM/
nieśmiertelný/ y nieśkonżonego Mlá-
jestátu/ Pánem Niebá y Ziemi: u-
niśam kárki moie/ y ze wšytkiemí du-
chami ná Niebie/ y ná ziemi/ y owšem
zástępując w tym potępionych Anio-
łow/ y ludzi/ którzy cię bluźnią w
piekle/ imieniem wšytkich upadam
przed Krzyżem twoim; y choćbym
wiedział/ że mi Młaka twoja do zbá-
wienia mego skutecznie nie pomoże;
tym samym respektem/ że dla ták wiel-
kiej láskawości tu stworzeniu twe-
mu/ godzien tego jesteś/ ten ci honor
oddám/ iáko BOG y Stworcy me-
mu. Drugi upominek niech będzie
akt Nádziej: z okazyi słow onych
Páwła S. Cum inimici essemus,
reconciliati sumus DEO per mor-
tem Filij ejus. Bolesny Oblubienge
JEZU: ách iáko mi żáłośno/ y nieżno-
śno pátrzyć/ ná ták boleśną/ zelźwą
śmierć twoją: iedną dobrze wiedząc/
żeś ty dla wykupienia dusze moiej
z grzechow/ czego się nigdy żadne
stworzenie spodziewać nie mogło/ o-
choćnie poniosł/ wielka mi się nádziej-
śń czyni/ że przy żalu moim zá przešle

Roman. 8.

A grzechy/ tużes mi one odpuszcí/ albo
zápewne odpuszcíš/ y utwierdziš mnie
w lásce twoiej/ á okup Krwie two-
iej/ nie zginie ná duszy moiej. y chwa-
ły wieczney ktorameś mi zákupil
Krwia twoja/ ugestnikiem się zstáns.
Trzeci upominek oddáw Bolesnemu
Oblubieńcowi z affektow y aktow mi-
łości tu niemu/ w refleksy wzniawšy
owe słowa Janá S. Nos ergo dili-
gamus DEUM, quoniam ipse pri-
or dilexit nos. O iáka miłość tu
duszy moiej widzę w tobie Bolesny O-
blubienge! jesz mnie/ gdy mi ięsz na
świecie nie był/ y owšem o którym
wiedziałeś dobrze/ iáko ci niezdzięcný
bydź miał/ umiłowaleś miacę miż ży-
cie twoje: ucierpiałeś śmierć/ nie ká-
wałeś ká/ ále lotrowšłá/ ucierpiałeś
Synu Boški/ nie zá drugiego Syná
Boškego/ nie zá Aniolá/ nie zá żyzi-
wego sobie przyiaciela/ ále zá liché
stworzenie/ zá robaká/ zá nieprzyiacie-
lá swego: zá co/ choćbyś mi był Syn-
nem potępienia stworzył/ winienbym
cię był ze wšytkich sił moich/ iáko
Stworcy miłować; á i-koż temu nie-
udolność moia wydoła teraz; Wisc-
biore ná się wšytkich Aniolow/ ták
błogosławionych/ iáko y potępionych/
rozumny y wole/ wšytkich ludzi sercá:
O gdybyś się to wšytko we mnie ponie-
ść mogło! Oto teraz miłość zá mi-
łość oddáć/ niemi kochác cię prágno/
bez przešćánku bez momentu/ y owšem
ná wšytkę wieczność; boś dobry/ boś
miłosny/ boś ze wšytkich miar nieśkon-
czenie tego godzien/ Bolesny Oblu-
bienge; Przyjmiy przyrámnię mi-
zernego serca mego ochotę; á zmiłuy
się ná grzesznym. Qui passus es pro
nobis, JESU Christe miserere
nobis. A M E N.

NA WIELKONOCNA NIEDZIELE Sponsus Gloriosus.

Surrexit, Marci 16.

Ogława się widzę Zbawie-
ciel náš Chrystus JEZU
(że ták rzekł) w powinno-
ści swoiej/ gdy przyzawšy
ná się Ojcie Oblubienca/

D y przy Śmartwychwstaniu swoim wy-
chodząc z grobu/ w którym przez trzy
dni odpoczywał/ iáko by z łóży swe-
go/ dziś się iáko Sponsus gloriosus,
Chwalebny Oblubieniec, prezentuje wšy-
tkiemu

tkiemu

Srv. in Ev
4. 9. cap. 1.
Psalms. 18.

ekiemu światu. S. N. Do tego bowiem aktu ieden Commentator apłikuje słowa one Dawidowe: In Sole posuit tabernaculum suum, & ipse tanquam Sponsus procedens de thalamo suo, W słońcu założył mieszkanie swoje; wychodząc jako Oblubieniec z łóżnice swojej. Jakoż y S. Aug. dożył tej Allegoryi Zmartwychwstałego Pana/ do Oblubienicy/ kiedy wejele jego dzisieysze/opisuje temi słowy: Occisus est ad Nuptias suas, ipse Agnus innocens: occisus, epulas preparavit, resurgens nuptias celebravit: occisus, voluntariam sustinuit passionem, resurgens dispositam sibi duxit Uxorem. In utero Virginis, humanam carnem velut arrham accepit, in Cruce pretiosissimam dorem, suum Sanguinem fudit: in Resurrectione atq, Ascensione sua, aeterni Matrimonij fœdera roboravit. W Żywocie Pamięskim, jako ślubny dar wziął Ciało, na Krzyżu oddał za posag Krew swoją, która wylała: przy Zmartwychwstaniu y Wniebowstąpieniu swoim, wiecznego Matężstwa utwierdził kontrakt. Przetoz y ja na tym zdaniu Doktora S. fundując się/ prezentowałem listkom waszym Zbawiciela w dzień Ciąro, dzienia jego/ jako Sponsum Amori, Oblubieniec miłosnym. w Nowe Łaśto/ jako Sponsum Sanguinum, &c. świeżo onegdaj/ w Wielki Piątek/ jako Sponsum dolorum, jako Oblubienicą Bolesney śmierci: dziś zaś przywołuję tego epithetum wynależć nie mogę temu Oblubienicowi/ jako gdy go nazywa: Sponsum gloriosum, Oblubieniec Chwalebnym. A gdy o nim mówi S. August. In Resurrectione sua, aeterni Matrimonij fœdera roboravit. Ze przy Zmartwychwstaniu swoim, wiecznego Matężstwa utwierdził kontrakt. A to się prawdzi/ gdy Zmartwychwstały Pan/ prezentuje w uwielbionym Ciele/ pięć przenajdroższych ran; albo jako pięć purpurowych kalamarzów dla zapisu: albo jako charakter y/ ktorymi na Ciele jego/ jako na pergaminie/ wiecznemi gasy/ zapisane są te kontrakt y/ według owej go/ co sam przepowiedział u Proroka:

A In manibus meis, descripsi te. Na rękach moich, zapisałem cie. Wmyśliliem iaredy/ tym tytułem Zmartwychwstałego Pana przywitac/ nazywając go/ Sponsum gloriosum, Chwalebnym Oblubieniec; iakoż uczynis tak/ że przez te trzy dni/ Oblubienicą tego Sponsalia gloriosa, Gody/ wejele chwalebne/ reprezentować będą; abyśmy się na nim/ przy tych Świątach/ duchownie uciechyli. A ponieważ ten Sponsus gloriosus, Zmartwychwstały Pan/ według różnych konfederacyi/ do trzech Oblubienic swoich: Analogicam, Allegoricam, Mysticam, ma relacyę: to jest do Kościoła triumfującego/ do Kościoła wojującego/ y do Matki swojej Przenajsw. dziś przeto pokazuje; iako dzisieysze Sponsi gloriosi, to jest Zmartwychwstałego Pana Sponsalia, są gloriosa, ex parte Sponsi & Sponsae: nader chwalebne/ tak z strony samego Oblubienicy/ iako y z strony poimientonych trzech Oblubienic jego. Ad Majorem DEI Gloriam.

C **A** Przod ex parte Sponsi gloriola Spółsalia, względem samego Zbawiciela chwalebny/ uroczysty to akt: albowiem widzę go w nowa y cudna/ a nigdy ieżce nie widana przybranego do tego aktu godowa śać: przez ktora rozumieć chce/ uwielbione doskonałe Ciało. Ciało tego: Chwalebna to wielce śać/ a ztym do chwalebne go aktu Sponso glorioso bardzo służąca. Trzy okoliczności tej śaćy ktore chwale Zmartwychwst. Oblubienicy/ pokazują nam/ do uwagi podać. Pierwsza/ że ta śaća uwielbionego Ciała Pana Jezusowego/ względem trzech pierwszych własności/ albo darów/ ktore Ciału uwielbionemu przynależa: a te są: Claritas, Subtilitas, Agilitas. Jasność, Subtelność, Chyżość, albo lekkość; jest śaća świątna bardzo/ śudanna/ bo subtelna/ y oraz lekka; z tego trojg/ osobliwe swoje zalecenie y cenz miewaia świeckie śaćy. Z ktorych okoliczności/ albo przymiotów uwielbionego Ciała/ w którym Zmartwychwstał Zbawiciel/ iako wiele

Isaia 49

PARS
I.

Script.

Exod. 15.

Brev. Rō.

Homil. 6.

chwale do dzisiejszego aktu przybyło mu/ dowiemy się o tym z Pisma S. Przypatrując się pod Figurą w Pro- rockim duchu Mojżesz/ tryumfującego mu Pánu/ po przejściu czerwonego morza/ to jest Młeki swojej/ y chcąc opisać chwale uwielbionego Ciała tego/ którą otrzymał/ z niezwykłym gni to przydatkiem: tak pisać: Gloriosè enim magnificatus est. *Chwalebnie, uwielbionym został.* Co samo potrzebuje osobliwej uwagi: kiedy bowiem Kościół S. rozpamiętywa tajemnicę Narodzenia Bożego/ widząc na pierwszych Nieśporach Zbawiciela/ Narodzenie tego/ simpliciter, po prostu uwielbieniem tego nazywa Rex pacificus, magnificatus est. Przy Tajemnicy zaś albo Figurze Zmartwychwstania tego/ chwalebne/ prześwieczne/ przydaje Mojżesz *Adverbium*: Gloriosè enim magnificatus est. *Chwalebnie (prawi) uwielbionym jest.* Wważać to pilnie także Origenes, gdy tak mówi: Quasi non sufficeret dicere, magnificatus est, addit, gloriosè magnificatus est: etenim aliud est magnificari, & aliud gloriosè magnificari. to jest/ bydy uwielbiony/ a bydy chwalebnie uwielbionym/ różnie to są rzeczy. Coż tedy za przyczyną/ że o Zmartwychwst. Chrystusowym przłożono: Gloriosè magnificatus est. Daje tego iedne przyczyny pomieniony Doktor: to jest/ że podzys Narodzenia Zbawicielowego/ między pospolitym ludem/ nie było widać tak wielkiego wesela; przy Zmartwychwstaniu zaś tego/ weselem y radością/ wszytek świat był napełniony. Słowa tego klade: Nam cum Dominus meus JESUS, Carnem ex Virgine MARIA pro salute nostra suscepit, magnificatus est quidem, quia venit quærere quod perierat; non tamen gloriosè magnificatus est. At quando surrexit, certè tunc gloriosè magnificatus est, quia tunc & famina exultant, & Viri ad latitiam invitantur, & totus orbis tripudiare videtur. *Leg ia ta Orygenes* rączy/ która jest a posteriori, nie kontentując się/ infa ięże a priori upatrując/ czemu chwalebniejszym

A potażał się Zbawiciel przy Zmartwychwstaniu swoim/ niżeli przy Narodzeniu: a ta się sama pokazuje/ poyższawszy na sufficiente Oblubienca tego; to jest/ na Ciału tego uwielbione/ iasne/ świetne/ subtelne/ lekkie: których przyniotów nie miało Ciału Zbawicielowemu przy Narodzeniu tego/ będąc na ten czas podległe wszystkim mizerjom/ którym podległe są ciała nasze. O czym wszystkim dając Opłamiś; gdy (iakoż już wżesz namienil;) wychodzącego z grobu Oblubienca/ przyrównał do Słońca wschodzącego. In Sole posuit tabernaculum, &c. Słońce bowiem nād wszytkie inne Planety ma claritatem iasności; ma subtilitatem, bo y do podziemnych miner niewidomie moc promieni tego przenika; ma agilitatem, bo w momencie wszystko powietrze oświeca/ y rozgania ciemność. Podobnym sposobem uwielbione Ciału Zmartwychwstałego Pána miało claritatem, iasność większą nād słońce; y owsem pieć onych ran/ iakoż naydoleśniej gwiązdy w Ciele tego świeciły: o czym śpiewa Kościół S. In carne Christi vulnera, micare tanquam sydera, mirantur, &c. Miało subtilitatem, kiedy przez grobowy kamień przenikło/ y przez drzwi zamknięte do Apostołów. Miało agilitatem, gdy w momencie prawie/ obiegiło tak wiele miejsc/ pokazując się Najświeższej Pannie/ Wzniom/ z tej tedy rączy a priori, pokazuje się/ czemu Zmartwychwstanie Zbawiciela/ chwalebniejsz niżel Mojżesz/ niżeli Narodzenie tego: to jest/ dla okoliczności/ iasności/ subtelności/ zc. u uwielbionego Ciała tego/ w które przybrany został/ iako w sęta godowa/ na ten akt dzisiejszy/ Sponsus gloriosus.

Druga oko'izność chwalebney tej sęty/ to jest/ Ciału uwielbionego Zmartwychwstałego Oblubienca uważać/ że przeciwko wszelkiej słabości/ przyprawna jest wonnemi unguentami: na podobieństwo oney chwalebney sęty Oblubienicy Sola monowej: z czego ia wychwałając Oblubieniec tej/ mówił niegdy: Odor

Figur.

Cantic. 4.

Roman, 8.

Joann. 19.

Homil. 24

in 3. Part
d. 41. Se-
lion. 2.

(up. 4. Cāt.

vestimentorum tuorum, sicut odor
thuris. Przez te wonna przyprawa/
rozumieć chce gwartry przymiot u
wielbionego Ciała Pána JEZUSO-
wego. Immortalitatem, impassibi-
litate, *Nieśmiertelność, niecierpięli-
wość*; ktora/ na wszystkie wieczność
udziawane było: według tego / co
napisał Paweł S. Christus resurgens,
jam non moritur, mors illi ultra
non dominabitur. *Chrystus zmar-
twychwstaacy, więcej nie umiera,*
śmierć dalej nad nim panować nie
będzie. Tę przyprawę nieśmiertel-
ności / iakoby wielkiej chwały / tej śa-
cie Pána JEZUSOWEY / to jest / *Clay-*
światemu Ciału jego dodała / y tym
samym pokazała go Sponsam glori-
osum, zrozumiey to pod *Figurą*/
z onych drogich masć / *ktoremi Ciał-*
o jego umarłe namaszczone było / od
Jozefa y Nikodema: O tych napisał
Jan S. ktory na to sam patrzył / y
owsem pomagał oney ostatney uslu-
gi / że były z drogiego olejku Aloes-
wę y Mirrowę zrobione: a do tego
z wielkim bardo dostatkem: bo okolo
sta funtow w naczyniu było. Ferens
mixturam Myrrhæ & Aloës, quasi
libras centum; co uważając Cornel.
twierdzi / że nie tak namaszc / iako
cale obmyć wszystko Ciału Pána JE-
ZUSOWE w drogim olejku / chcieli oni
pobożni ludzie. Tu trością mie-
dzy Doktorami kwestya: na co tak
drogo / y tak obficie / y nie innemi tyl-
ko pomienionemi Myrrhy y Aloesu
olejkami napuszczone było Ciału P.
JEZUSOWE? Co do intencji tam-
tych ludzi / namienia cos S. Chryzo-
stom: że rozumiejąc Chrystusa bydy
prosty głowieniem / podległym śa-
żytełości / chcieli onym namaszcze-
niem konsekwować od zepsowania
Ciała jego: iednak Suarius broni ich
w tym mądze / y naucza: że także
ona ceremonia / chcieli częś uczynić
osobliwa Ciału Pána JEZUSOWEMU:
wielkim nakładem / iako Krola iakie-
go grzebiac. Lec przy tych inten-
cyach pobożnych / y Mysterium takie-
mnica zdania zamykają się w Myrrze
y Aloesie: ponieważ według Gloss.
Aloës, znaczy / incorruptionem car-

nis, Nieśkazytelność ciała; toż y Myr-
ra znaczy / według Sylv. Alleg. 34-
gym łatwo się z tego domyslić / że
to / tak drogie namaszczenie / figura
było immortalitatis, to jest / iż w kto-
rim czasie przy Zmartwychwstaniu
Pána JEZUSOWYM / miało bydy uda-
rowane Ciału jego nieśmiertelnością /
niecierpielnością. Ktora okoli-
czność / albo przywiliy Ciału Pána
JEZUSOWEMU pozwolony / iakoby
mu wielkiej przyczynił chwały / dal
znac o tym S. Paweł gdy powiada /
że z tej samey racji / patrząc na Ciału
Zmartwychwstałego Zbawiciela / tra-
dno było poznać / jeżeli to tenże był P.
JEZUS / co y przedtym. Etsi cogno-
vimus secundum carnem Christum,
sed nunc jam non novimus Słow
tych Apostolskich sens ulatwiasz s.
Leo, tak pise: Merito dicitur caro
Christi in eo statu, in quo fuerat:
nota, neciri: quia nihil in ea passi-
bile, nihil remansit infirmum; ut
ipsa sit per essentiam, & non stripta
per gloriam. to jest: iż lubo według
istoty / Ciału Pána JEZUSOWE toż
było po Zmartwychwstaniu ktore by-
ło y przedtym / iednak już uwielbione /
y nieśkazytelne zstawi się / zdalo się
dla tego / iakoby inje było.

A trzecia okoliczność śa-ty chwa-
lebney Pána JEZUSOWEY / służy swo-
im sposobem Sponso gloriozo, do
dzisiejszego aktu. Cassiod. uważając
początek y koniec Psalmu 117 w kto-
rym dość wyraźnie opisane są dzie-
mnica Zmartwychwstania Pańskiego /
y ktorego słow przy dniach Wiel-
ko-nych / często śażywa Kościół S.
alludując do owych dzwoneczkow /
ktore starozakonny Kąplan miał przy-
prawne u śa-ty swojej / y ktore brza-
kaniem swoim / gdy się do ludzi po-
kazał / powagi mu iakieś przydawa-
ły: chwale y pienia Wielkonocne / ktore
temi Zbawiciela wita Kościół S. na-
żywa dzwoneczkami: a śa-ty y te
dzwoneczki / należec powinny do chwa-
lebney śa-ty Claywskiego Kąplana
Chrystusa / dziś w apparacie uwiel-
bionego Ciała prezentującego się: y
w tych albowiem Sponsus glorio-
sus zakłada chwałę y Drogiśćość dzi-

2. Corin, 5.

ap. Thom.
Blanc. in
Esa. 118.

Histor

Revel P. 4.
cap. 27.

świerkiego aktu/ w nich osobliwie mając ukontentowanie swoje; o czym dal znać S. Gertrudzie: gdy bowiem w dzień Wielkonocy/ ta S. Pankracja rozmawiała z Panem JEZUSEM/ y prosiła go/ aby ją nauczył jakimby nabożeństwem chwalić go miała przez Alleluja, które tak wielkroć powtarza Kościół S. na to Święto: odpowiedział Pan: Bardzo przyzwolicie przez Alleluja wychwalać miś mojesi; tylko uważ sobie/ że w tym słowku Alleluja, wszystkie są vocales, to jest/ litery przez się same brzmiące/ oprócz jednego O, które je znaczy głos bożego/ na tego miejsce powtorzono A. na końcu Alleluja. Wiec kiedy śpiewasz Alleluja, w pierwszej literze A, wychwalay uwielbienie wszytkiego Ciada mego: w drugiej E, wychwalay uwielbienie oczu moich/ w trzeciej I, wychwalay uwielbienie uszu moich: y tak daley myśl o uwielbieniu innych zmysłów moich/ a wychwalay one w zjednoczeniu chwały Niebieskich Obywatelów/ którzy mnie przez toż Alleluja, obficie w niebie wychwalają. Dojść tedy z tych trzech okoliczności ma swoje chwały Sponsus gloriosus, Zmartwychwstały Pan, a ztym iasna rzecz/ że ex parte Sponsi, dzisieysze Sponsalia są glorioza.

PARS
II.

Dwa Sponsalia dzisieysze są glorioza, chwalebne/ ex parte Sponsae: poczynam a Sponsa Anagogica, od Kościoła tryumfującego; to jest/ od Nieśłanców onych Niebieskich; a ci onego czasu Zmartwychwstania Zbawicielowego/ byli tylko sami Aniolowie Święci/ którzy presto po stworzeniu swoim/ wspomoczeni iasną Boską/ z przeżyjących zaśluga Pana JEZUSOWYCH sobie pozwolona/ zwyciężywszy one Lucypetrowa tentacya/ tuż na ten czas tryumfowali w Niebie/ ugruntowani na wszytkę wieczność/ w widzeniu iasnym y używaniu BOGA. Ta tedy triumphans Sponsa Christi, swoim sposobem/ to jest/ zgromadzenie Świętych Aniolów/ pokazała się na ten akt/ to jest/ przy Zmartwychwstaniu Pana JEZUSOWYM/ bardzo gloriose,

A chwalebnie, tak/ iako nigdy przedtym; co iasna jest z textu Ewangelisty/ gdy widzenie Anielskie u grobu/ temi opisuje słowy: Erat autem aspectus ejus sicut fulgur, & vestimenta ejus alba, sicut nix. Pojrzenie, albo twarz ie o, było nakształt błyskawicy, a ślasy jego białe iako śnieg. Według Commentatorów/ ten niezwyčajny apparat Anielski/ pokazuje po Duchach Niebieskich/ że przy Wroczystości Zmartwychwstania Pániego/ osobliwa chwala/ weselem/ y radością napełnieni byli. Czego naprzód dochodzi S. Grzegorz, po białey ślacie Aniola tego/ gdy tak na to pisze: Stola candida coopertus apparuit, quia festivitati nostrae gaudia nuntiavit; Nostrae dicamus an suae sed ut fateamur verum, & suae dicamus, & nostrae. Illa quippe Redemptoris nostri Resurrectio, & nostra festivitas fuit, quia nos ad immortalitatem reduxit: & Angelorum festivitas extitit, quia nos revocando ad coelestia, eorum numerum implevit. W których słowach dacie znać Doktor S. że ponieważ dzisieysza Wroczystość nie mniej do ludzi/ iako y do Aniolów należała/ dla tego iakoby na uczęstnie iey/ w świętym/ w białym apparacie pokazał się ten Aniol. Insy zaś Commentator uważając pojrzenie albo twarz Aniola tegoż/ że była iako ognista piorunowa błyskawica. Erat autem aspectus ejus sicut fulgur: tak do pozytu mego mowi: Angeli, in Nativitate quidem lucem aliquam ostendunt, sed in Resurrectione, emicant tanquam fulgura. Aniolowie przy Narodzeniu Pana JEZUSOWYM pokazowali się prawdą z iasnością, ale przy Zmartwychwstaniu jego, daleko iasniejszy; bo iako błyskawice. A owsem tenże Commentator uważając owe słowa Dawidowe/ o Zmartwychwstaniu Pana napisane: DEUS Dominus, & illuxit nobis. BOG Pan, zaiśnial nam. Dzień Zmartwychwstania jego nazywa/ diem lucis respectivè ad Angelos, z tej przyczyny/ że na Aniolach Świętych wielka iasna światłość/ iasność wydawała się. Dies

Script.

Matth. 28.

Homil. 21.
Evang.

Blanc in
Psal. 117

Resurrecti.

Resurrectionis, est dies lucis, quia in eo lucidiores effolgent Angeli. Dofyć zrad pokázuse sie gloria Spon-
sa Ecclesiae triumphantis, Dworu
Niebieskiego chwala/ przy okcie dżi-
śieyhem chwalebnego wesela Pána
JESUSOWEGO.

Figur.

Druga Sponsa iest Allegorica: to iest Kościół woitacy/ albo zebra-
nie wszystkich wiernych, tu iestże na
ziemi przeciwko duchownym nieprzy-
jaciolom walzacych: y tá nie mniej
wesolym/ chwalebnym appáratem
swoim dopomaga do chwały dżisiey-
szego aktu. Poddie sie piśna tego

Cantic. 1.

Figurá/ w owych słowach Oblubien-
icy Salomonowej: Ecce tu pulcher
& decorus. Lectulus noster flori-
dus: Tigna domorum nostrarum
cedrina, laquearia nostra cypressi-
na. Według tłumáżenia Paul. cher-
log: ja to słowa Kościółá S. dżiwu-
iacego sie śliżności/ iáśności/ zc.
Zmarłychwstálęgo Oblubienca swe-
go/ Pána JESUSA: gđie lożem ná-
żywa grob tego; w którym przespa-
wszy sie przez trzy dni/ moca swego
Bośwa wzbudzony zmarłychwstál:

Psal. 3.

iako w Osobie tego przepowiedział
Dáwid: Ego dormivi & soporatus
sum, & exurrexi. Żowie go zás kwie-
cistym/ wonnym lożem: Lectulus no-
ster floridus: ponieważ z niego wy-
šlo Ciało Pána JESUSOWE/ iako
najsłizniejszy Lilia/ albo Roża/ zás
kwieć/ dárámi chwały przyozdobione.
A że zaráz przy tym lożu/ albo gro-
bie Pána JESUSOWYM o chwa-
lebnie przybranym wspomindia pálacu.
Tigna domorum nostrarum cedri-
na, laquearia nostra cypressina: y tu

hic hom. 3

edienica byđ muśi. Origenes przez
te laquearia, stropy Pálacu/ rozumie
Prálatow w Kościele Bożym. La-
quearia Sponsae cypressina, sunt
Episcopi in Ecclesia: przez ślepies
nie zás/ rozumie wszystkie Duchowien-
stwo. A któż nie przyzna/ że to árcy-
dobrze kwádrue do appáratu/ chwa-
ly/ y uroczystości Kościółá S. z któ-
ra dżień Zmarłychwstánia Zbáwi-
cielowego zwył odprawowác: mo-
wiąc o tym/ tak Physicé, iako y mo-
ralitér; Physicé, ábowiem widzie-

my/ iako ná to Swięto/ Biskupi/ Prá-
laci/ Duchowienstwo wszystkie/ w naye-
piśnieteych appáratách/ w Kościo-
lách/ ná Processách pokázuse sie;
Oltarze/ ściány zc. Kościelne/ iak
nayoźdobniey przybierá. Tigna do-
morum nostrarum cedrina. Drze-
wo cedrowe/ ponieważ nie podlega ja-
dney ślázitelnosci/ Symbolum byđ
może nieśmiertelnosci: tá zás/ oso-
bliwie iest objeđum medytacyi y áś-
fektow nabożnych/ przy dniu dżisiey-
szym; á zátym moralitér, albo obje-
ctiue, konfirtuie/ do chwały y rado-
ści duchowney całego Kościółá S.
Ciehy sie bowiem Kościół S. naprzód
ex immortalitate Christi, pátrzáiac
ná nieślázitelne Ciało Chrystusowe/
y chelpi sie z tego/ przed wszystkimi
niewiernymi Narodámi/ że BOS ie-
go/ nie iest iako Bogowie ich/ nie ślá-
mienny/ nie drewniany/ nie niemy/
nie głuchy/ nie umárly/ ále żywy; y
táki/ który umárly według natury
ludzkiej/ mogł sobie samemu żywor-
dác/ y wstác w Ciele/ ná zátwe ius-
nieśmiertelnym. Ciehy sie ex im-
mortalitate, gdy sie nádziera kármí
o zmarłychwstáníu swoim/ w umiela-
bionych Ciałách/ pátrzáiac ná żywy
tego Exemplarz/ w Ciele Pána JE-
SUSOWYM. Ciehy sie iestże ex im-
mortalitate, pátrzáiac ná pozátki
przyślego Zmarłychwstánia swego;
to iest/ ná one Oyce Swięte/ które
oraz z Zmarłychwstálacym Zbáwi-
cielem/ ożywione z grobow powstáły/
y po Mieście Jerozolimskim chodząc/
widzieć sie dáły; o czym Ewángeli-
stá: Multa corpora Sanctorum, qui
dormierant, surrexerunt, & exeun-
tes de monumentis post Resurre-
ctionem ejus, venerunt in Sanctam
Civitatem, & apparuerunt multis.
Ciehy sie iestże Kościół S. że Oblubie-
niec iey Chrystus/ tryumfue dżis/ iako
Autor żywota/ á nie śmierci: ponie-
waż w ten czas/ gdy przynależálo mścić
sie ná zaboycami swemi tak okrutney
śmierci swojej/ y zbroczywszy krwią
Miaśto Jerozolimskie/ Autorow śmier-
ci swojej/ ná tryumfie wkáydánách
prezentowác; nie takiego tu nie mó-
dác: ále ráżey pátrzac ná wielką gro-

Matth. 27.

máde więziow uwolnionych / to jest / Oycow Świątych z otchłani wyprowadzonych / niezmiernie Kościół S. cieszy się z tego. Piśknice to okoliczność opisał *Ambroży S.* Non hic revinctis post tergum brachijis gentes, aut submissa captivorum Regum colla miramur, qualis humanorum soler esse species triumphorum: sed ostantes populos Nationum, quassitos non ad supplicium, sed ad primum: Reges liberis affectibus adorantes: curram Domini triumphalem, praibat bona turba resurgentium defunctorum. **A** z tym też nie przyzna / że y tá druga Oblubienicá Chrystusowá Kościół S. ná ziemi / dosyć splendidnie konkurruie do dzisiejszego aktu Sponsi gloriosi, Zmartwychwstałego Oblubienicá swe-

Histor

1.6.94.

go Trzecia Oblubienicá Sponsa Mystica, jest Przen. Panna; tá iáko nayspryncypálnieysza nappierwey też konkurrowała do tego aktu: á to przez niewypowiedziane Wesele y radość / która pierwey nád wszystkie inne / nápełnionie było serce iey / z Zmartwychwstania Chrystusowego. Twierdzi bowiem *S. August. S. Anselm. Grzeg. Nissen*: y owšem samá Przen. Panna obitała to S. Birgicie: że nápierwey oney samey zostającej ná modlitwie w uwielbionym Ciele pokazał się Zmartwychwstały Pan JEZUS: lubo o tey apparycyi nie wspominał Ewangelistowie; y owšem S. Młodek twierdzi / że náprzód pokazał się P. JEZUS Mągdalenie: álbówie iáko notuje *Durantis, in annot. Revel. Birgitt. ex Ruperto*: że to nie należało do Ewangelistów: ponieważ oni tylko te opisać chcieli Zmartwychwstałego Pána apparycyę / które się zstały dla utwierdzenia powatpiewających o Zmartwychwstaniu iego; tego Przen. Panna (iáko pełna wiary) nie potrzebowała. To zaś wesele Przen. Panny / które nápełniło w ten czas serce iey / iáko było wielkie / iedni to miarkuie z wielkością boleści y żalu / którego przy śmierci Syna swego doznała Przen. Panna: ten / że bez porównania był / większy nád wsy-

Atkie / radość też y wesele iey z Zmartwychwstania iego / bydy musiało większe nád inne. Inni to miarkuie / per comparationem, do radości Sáry / która miała obaczywszy Jáká żywego / uwolnionego od śmierci / ná którą go był zaprowadził Abraham / chcąc go ná ofiarę P. Bogu zabić: ábo do wesela / które ugulo serce Oycowski Jákub / gdy o panuicę w Egipcie Synu swym Jozefie usłyszał; ábo do radości Młarki y Dędy Tobiasza młodego / gdy z dalekiej peregrynacyi zdrowo wracającego Syna obaczyli. Náostótę *Joan. Carthag.* refleksuie się ná starodawne historie / w których cytamy / iáko niektorze Młarki obaczywszy żywych Synów swoich / o których udano było / że zginęli ná wojnie / od wielkości wesela / którego serce ich znieść nie mogło / nagle poumierły; twierdzi to / że Przen. Panna ná ten czas taká radość w sercu swym ugula / iż gdyby tá cudowna moc Boska nie utrzymała by / iá / tedy od wielkości iey / powinna była nagle umrzeć.

C A z tey tedy okoliczności / to jest / z niezmiernego wesela Oblubienicy P. JEZUSowej / oraz y Młarki / iáko też y z innych przyczyn wzrzyć pomienionych / iánte się pokazuje / że Sponsus gloriosus, Zmartwychwstały Pan / z pod grobowego kámenia / iáko Oblubieniec wychodzący / gloria dziś odprawił Sponsalia. Wic gaudeamus, quia venerunt Nuptiae Agni, Ciesmy się w duchu / ná tym weselu tryumfującego z śmierci Báránka; ponieważ (iáko się iutro powie) y my swym sposobem / do tych należemy chwalebnych poslubin: á zrókować ná sobie przez Zmartwychwstanie Zbawicielowie májac chwale Niebieska / usposabiamy się w duchu / do tak solennego aktu: o czym iutro y daley obferniej będzie. Teraz Zmartwychwstałemu P. oddajemy należytą część y chwale / Amen.

—§§§§—

Epilogus.

PARS
I.

Psal. 15.

Script.

Roman. 4.

Naprzód / że przy chwale
bnym weselu swoim Spó-
sus gloriosus triumphas
cy Zbawiciel / przez Zmar-
twychwstanie swoje / záres-
czył / zjednal dusiom naszym chwale
Niebieska / dochodze tego z Pisma S.
W Psalmie Conserva me Domine.
&c. ktory / według Commentatorow /
napisał Dawid w Osobie Chrystusa
Paná / modlającego się do Oycá Przed-
wiecznego / y o Zmartwychwstaniu
swoim sobie prorokującego; tak czy-
tam: Quoniam non derelinques
animam meam in inferno; nec da-
bis Sanctum tuum videre corrupti-
onem. Notas mihi fecisti vias vi-
tae: adimplebis me letitiâ, cum vul-
tu tuo; delectationes in dextera
tua, usq; in finem. Nie opuścisz (prá-
wi Oycze) dusze mojej w otchłani: nie
dopuszczysz ná Świętego twego / skazytelno-
ści. Obiawiesz mi drogi żywota: ná-
pełniś mnie weselem z twarzy twojej:
roskoszy w prawicy twojej, áż do końca.
W pierwszej strofy słowach / nazywa
Chrystus Zmartwychwstanie swoje
wzbudzeniem / wyprowadzeniem Du-
sze swojej z otchłani / od Oycow onych
Świtych / utęsklnie czekających przy-
ścia jego; ktorých on ná ten czas nie-
wymowna nápełnił radością / prezén-
tulac im iásnie dusze swoje uwielbion-
na. A gdy mówi: Non dabis San-
ctum tuum, videre corruptionem.
dosyć iásnie dáie znáć o uwielbieniu
y niekazytelności Ciała swego. Dals-
ze słowa: Adimplebis me letitiâ, cum
vultu tuo. Te wprawdzie słowa / prin-
cipaliter słuza samemu Zmartwych-
wstałemu Panu / ktoremi compendi-
osć opisać doskonałe uwielbienie swo-
je: iednak in sensu accommodativo
wiele Commentatorow / przenoszą te
słowa ad alteram Personam: to jest /
do nas ludzi; dla ktorých Chrystus
ucierpiał y Zmartwychwstał: iáko mo-
wi S. Páwel. Resurrexit propter
justificationem nostram: á iáko elu-
máczy S. Thomas / propter resurre-
ctionem nostram. Co się też ma ro-
zumieć o zmartwychwstaniu / nie tylko
ciála / ále y dusze: iáko tenże Doktor
náduża / mówiac w te słowa: Resur-

A rectio Christi, habet instrumentali-
tē virtutem effectivam, non solum
respectu resurrectionis corporum,
sed etiam respectu resurrectionis a-
nimarum: á to weryfikowdę się ma-
tak względem usprawiedliwienia du-
sy przez łaskę / iáko też względem u-
błogosławienia iej przez chwałę. A
przeto przy Zmartwychwstaniu Chry-
stusowym każda dusza w nádziei do-
brey / obiecując sobie chwałę Niebies-
ka / może tych słow záżywszy rzec: Ad-
implebis me letitiâ, cum vultu tuo,
&c. A záraz w tychże słowach nwa-
żyć sobie / troiaki węzeł / ktorým
dusza tego ná trzech potencyách swo-
ich / rozumie / woli / y pámiści / przy-
wiązana będzie do BOGA / wchodząc
w wieczne one požądane Mążenistwo /
to jest / iednocząc się z chwałą wieczną.
W pierwszych słowach: Adimplebis
me letitiâ, cum vultu tuo. Nápełniś
mnie weselem z twarzy twojej: znaczy
się Visio beatifica, widzenie iásne
Paná BOGA: ktore rozum dusze oświe-
ciwszy / tak go zjednoży ná całą wie-
czność z istotą Boską / je cokolwiek
tylko teraz przez Wiarswie dusza o P.
BOGU / to wshytko iásnie w nim o-
baczy y zrozumie; iáko BÓG jest w
Troicy S. iedyny; także cudowne po-
chodzenia Person między sobą; obaczy
iáko jest w sobie pogackiem y kóncem
wshytkiego; iáko niekónżenie mądry /
świty / niekazytelny / dobry / miłości-
ny / sprawiedliwy / &c. obaczy w nim inne
go stworzenia piękność / dobroć / y inne
doskonałości; y dáleko doskonalszym
sposobem / niżeliby je był widział / po
wshytkim peregrynując świecie / y pi-
nie się im przypatrując. Videmus nūc
per speculum & in enigmate, tunc
autem facie ad faciem. mówi Páwel
S. o Artykulách Wiary. A to widzies
nie iásne istności Boskiej / tak ściśle
zwiąże / zjednoży rozum dusze rozu-
mney z BOGJEM / je dusza w ja-
mego prawnie BOGA wciagniona /
y przemieniona będzie. O czym Jan
S. wyraźnie napisał: Scimus, quo-
niam cum apparuerit, similes ei eri-
mus: quoniam videbimus eum si-
cuti est. Z tego iákie ukontento-
wánie mieć będzie / trudno zgádnąć.

1. Cor. 13.

1. Joan. 3.

Domysł

Domysł się stać prostaczku: Trafić się owo kiedy obaczyć bogato strojnego Pána/ albo urodzina Pania/ albo Biskupa w apparacie/ drogim Króla na Maieście: czegoś nigdy ieżge nie widział: o iako z widzenia owego kontentá duszá swojá nápatrzyć się tego nie może. Albo ty chciwy náuti Teologu refleksy się/ iakoś kontent/ gdy iako trudna poymieś/ przeniknieś kwestyá/ albo dogrytaś się tego/ czegoś nigdy nie wiedział. A coż za ukontentowanie twoie będzie/ gdy rozum twój przeniknie one. Niebieskiej Teologii objectum, Istność Boga; y iásnie przypatrzy się Maiestatowi nieśkonczonemu Króla chwale y obaczy piekność one/ która jest źródłem piekności wszelkiej. Jątym zaraz idzie y drugi zwizek/ to jest/ Fruitio beatifica in volutate, a znaczy się w tych słowach/ Delectationes in dextera: to jest/ iż duszá iáwnie obaczywszy przez rozum/ tak doskonałe y ślężne objectum, wśytká siła woli swojej chwyci się go/ kontentując się w nim/ ciesząc się z doskonałości jego/ y nasycając się bez nasycenia/ miłością tak zacnego/ tak pisknego/ tak godnego/ tak dobrego/ zc. BOGA/ tak wielkiego/ dawnego/ y wiecznego Dobrodyńcy swego; też oraz miłość obracając do wśytkich Błogosławionych Aniołów y Ludzi/ iako do spul towarzyszy swego. O czym S. Anzelm tak napisał: Beati diligunt DEUM plusquam seipsos, & invicem tanquam seipsos. DEUS autem illos, plusquam illi seipsos. Błogosławieni będą miłowac BOGA, więcej niż siebie samych. wzajemnie zaś, iako siebie samych: ale BOG miłowac ich będzie, więcej niż oni siebie sami. A gdy potrzebie przydał Dawid: Delectationes usq; in finem: znaczy się przez to/ aeterna securitas in memoria, to jest/ szczęśliwość y błogosławienstwo duszy na pamięci: już bowiem upewniona będzie/ iż w tym szczęściu/ w którym się obaczy/ na wśytkę wieczność zostawac będzie; zawsze w pamięci swojej będzie miała żywo wyrysowane one słowa: Absterget DEUS omnē lacrymam, &c.

Apocap. 21.

A Otrze BOG z oczu ich wśytką tęg: nie będzie więcej śmierci, ani płaczu, ani narzekania, ani żalu. O náder pożądaný troicki dusze błogosławionej/ z BOGJEM swoim zwiastu! o náder ubłogosławiające z BOGIEM Maieństwo! do którego nam Józef wiciel dopomógł; gdy nam (iakośmy z Dawidá S. zrozumieć) przez śmierć y Zmartwychwstanie swoje/ chwale one wiecna zrekował.

Mistycznych tych rekowań nie odrzeczy upatruje Figura/ w onych sączynach wśydlivej Rebeki za Jádá; Cytam bowiem że Abraham Pátryarchá/ odprawiający pogrzeb Jony swojej Sáry/ chcec postanowić Syná swego Jádá/ wyprawił po Jone dla niego/ Eliezera sluge swego/ iako Prokuratorá do Mezopotamij: który na one znowiny wybrał się bogato; bo nábrał na wielblady złotá/ kateklynotow: a gdy iednego dnia w onym obcym kráju spoczywały nieco z drogi wielblady/ już pod wieczór obaczył między innemi Pánnami idącą tu sobie Rebeká; która z urody y pisknych obyczajów upodobałszy/ chcec ją zaszczycić za Jádá/ od złotych podarunków poczyta Sponsalia znowiny; złote iey y bárdzo drogie ofiarując zaufnice y mánale: iakoż tym sposobem wkrótce potym dotarł z nią kontráktow Maieńskich/ dla Pána swego Jádá. Podobnym nieco sposobem przez Chrystusa Prokuratorá zbawienia nászego; iako go zowie Jan S. Advocatum habemus apud Patrem, JESUM Christum iustum. Zmartwychwstáłego Pána/ te dzisiejsze imieniem nászym odprawił się zaszczyni. Poprzedziła naprzed ten ákt śmierci y pogrzeb Sáry. Sárá według S. Augustyná/ znaczy Synágoz Żydowski/ albo Stároza/ konny Kościół; ten/ iako Doktorowie náuczają/ oraz z Pánem JEZUsem umarł/ uszał/ y nieiako pogrzebiony został. Rebeká według Clem. Alex. 4. Strom. znaczy chwale Niebieska: urodzina to zaisie Pánientá/ y pisknych obyczajów: raz iey tylko dożyjawszy Apostól/ opisać iey przymiotom nie mógł: ale tylko napisał:

Figur.

Genes. 24.

Joann. 2.

ap Scherl.
anteloq 3.
sec. 4 n. 112

Apocai. 21

Moral. 14.
37.

in Psal. 15.

ani oko widziało / ani ucho słyszało /
ani serce ogarnąć tego może / co BÓG
nagotował miłującym go : ludzka też
to wielce Oblubienicą / bo samą nam
Ziemiądom / iako druga Rebeká zácho-
dzi droga. Vidi Civitatem Sanctam,
descendentem de Caelo, paratam
sicut Sponsam ornatam Viro suo.
Izdať / według *Ven. Bedam*, ile zá-
bawiający się z Izmaelem Bratrem
swoim / znázy duše zlagzone iestże
z ciałem. Abrahám tedy Niebieski
Ociec Przedwieczny / który vult o-
mnes salvos fieri, chce nam iako
dzieciom swoim záročzyć te mistyczna
Rebeka: to iest / aby były duše naše/
iestże w ciełe badace / nábyły iakiego
práva do chwaly Niebieskiej / wypra-
wił zá Prokuratorá / nie iuž slug / ale
arłásnego Syná swego: ten ochotnie
wyprawił się ná te legácy z wielbla-
dami / gdy według S. Grzegorza /
przyiál ná sie Cíálo / y z cízárámí
grzechow nášych: ale też sám były
y drogíe kłeynoty / nieśkončzonych / nie-
zligzonych záslug / przez prace / rány /
które ná Ciele swoim odniósł / náby-
tych. Poznáwy się tedy przy Zmar-
twychwstáníu swym z tą Rebeká / to
iest z chwala wleczná / y owšem ex-
perimentalitér oney w umiélbionym
doznáwy Ciele / aby iá nam oraz y dla
duš nášych záročyl: Protulit in-
aures & armillas: dobywa nayofo-
bliwšych kłeynotow / to iest / záslugi /
śmierci / y Zmartwychwstánía swego:
gdyž (iako notuie *Thom. Blanc.*) Re-
lurrectio & Passio, censentur unum
opus Redemptionis, & una actio
completa. Te tedy nayprzedniejša
zásluge swoie / prezentuie iako drogi
kłeynot Niebu / y Oycu Niebieskiemu
zá duše naše / aby im otrzymał słowo /
zjednal práwo ná chwale wleczná / z
która swego času wyszedł y lážy-
telnego cíála / w lásce Boskiej / láczyć
się máia ścišlym onym troiákim zwiá-
stíem: visionis, fruitionis, securita-
tis beatificæ. Záčým te duchowne
náše Sponsalia, Zmartwychwstáníu
tego przypisáć się máia. Dla czego
S. Laur. Justin. w džíšiejšym Rázá-
níu: tak do každého mowi: Te pro-
vexit ad gloriam, te decorém indu-

it, teq; immortalitatis dote vestivit.
Ciebie (Zmartwychwstáły Pan) wy-
wyżšł do chwaly, Ciebie ozdóbnie odzíał.
Ciebie w nieśmiertelności dáry przy-
zdobił.

O czym żebyśmy naymnieszego po-
wáptenia nie mieli / utwierdzić się to
może nie pomálu / osobliwym cudem
y relácii o tym / trzech Młodzienców
od umárlych wskrzeszonych. Po śmier-
ci S. Hieronymá porzáł się był herzyć
Grecki błád / ktorzy twierdzili / że duše
spráwiedliwych / áž do pospolitego cíal
Zmartwychwstí: chwaly niebieskiej nie
zdáwáia; wiec zábiegáiac temu / po-
kázal się S. Hieronym / Eusebiušowi O-
pátowi / y kázal mu / aby trzech świežo
umárlych Młodzienców w Betleem /
do Grobu tego do Róściolá zánies-
siono / ludzi y duchowienštwu zwoła-
wšy / á ci wskrzeszeni / mieli o pra-
wodzi świadectwo dáć, co oznáymil O-
pát Biskupowi Jerozolimškiemu y zstá-
ło się tak; á gdy się Eusebiuš O-
pát / wlošiennica S. Hieronymá cíal
umárlych dotknął / záraz Młodzien-
cy oni / iako ze snu ocknáwšy się / po-
wstáli: á co ná drugim świecie / w
chwale y w piekle widzieli / wšykties-
mu ludowi opowiedzieli; y tak Gre-
cki błád překonali: jámi potym oraz
y z Opátém / we dwádžiesćci dni / iá-
ko był przepowiedział Opátowi S.
Hieronym / powtórnie pomárlí. Tym
cudownym Zmartwychwstáníem mło-
dzieńców / chciał utwierdzić P. BÓG /
iako Zbáwiciel náš przez śmierć y
Zmartwychwstáníe swoje / tak dobrze
dušom nášym záročyl chwale ona
wieczná / y wydénal práwo ná nie / że
duša spráwiedliwa / byle žád iná-
przešłody iakiej nie miała / záraz ro-
zlagzwyšy się z ciałem / nie čekáiac
Zmartwychwstánía tego / vigore ho-
rum Sponsaliorum, záraz bywa przy-
puššona do onego wiecznego z chwá-
lá Niebieská Málženštwá / przez zie-
dnogzenie potencyi wšyktich z objektu
ubłogosłáwíácy / z isinošćia Boská.

O do drugiej części Rázá-
nia: to iest / upewniwšy się
iuž duša o tym / że przez
śmierć y Zmartwychwstáníe
Chrystusowe / záročona sobie

ma chwale

Histor

Specul. E-
xem. n. 188PARS
II.

Script.

Apocal. 21.

Osee 2.

Luce 16.

1. Petr. 1.

ma chwale Niebieskiej / iakoby też do
samego onego weselnego aktu to jest
do otrzymania po śmierci chwały wie-
cznej / ięże tu w ciele zostając / wży-
tkie potencje swoje usposabiac mias-
ła: dosyć będzie na nie / gdy się w tym
skomodować będzie Oblubienicy swo-
jej / to jest / chwale Niebieskiej / która
iako Oblubienica do ślubu przygo-
towana / pod podobieństwem Miasta
z Nieb. zstępującego opisywał Jan S.
tak mowi: Vidi Civitatem Sanctam,
paratam sicut Sponsam, ornatam.
Viro suo: gdzież zaraz ze trzech oso-
bliwie okoliczności zaleca ona: to jest/
z przeżyroczystości / z wybornego zło-
ta. Ipsa verò Civitas, aurum mun-
dum, simile vitro mundo. Znowu
z drogich y mocnych kamieni / albo
perel Et singulæ portæ ex singulis
margaritis. Podobnymże nieco spo-
sobem / dusza każda gotować się y us-
posabiac powinna potencje swoje/
do chwały Niebieskiej. Naprzód ro-
zum swoy / do iásnego widzenia Istno-
ści Boskiej / on usposabiac / ma mieć
kląrowny / przeżyroczysty iako kry-
ształ: á to naprzód przez wiare; mo-
cno y żywo wierząc / (choćby też y u-
mrzec za to trzeba było) temu wży-
tkiemu / zego Kościół S. Rátolicki /
o Trojcy Przen. o Wcélelemu Synu
Bożego / o Sakramentach / y o innych
Artykulach náuca; wszelkim zabólom
to jest / wátpliwosciom / y slugnym
zarzutom Heretyckim / miejsca nie da-
jąc: á przynamniej uważnie y z affe-
ktem odnawiając w Dacierzui: Credo,
Wierzę w BOGA. Akty Wiary S. y
státęczność rozumu zezwalającego na
nie / jest to iako ślubny pierścien / do
Malżeństwa onego wiecznego / to jest
do iásnego widzenia Pána BOGA.
Przeto mowi Pan BÓG przez Pro-
roka: Sponsabo me tibi in fide.
Zasłubię cię sobie, przez wiare. Bo i-
ako niedowiarstwo / znakiem jest po-
pienia wiecznego; według słow same-
go Zbawiciela. Qui verò non cre-
diderit, condemnabitur. tak przeci-
wnym sposobem / mocna y żywa Wi-
ara / zádatkiem jest chwały wiecznej;
iako mowi Piotr Apostol: Repor-
tantes finem fidei vestræ, salutem

A animarum. Do tey przeżyroczysto-
ści dusze na rozumie / należeć ma y
to / aby nie dopuściła rozumowi
swemu / łalac się myślami spornemi /
przeciwnemi przykazaniu Bożemu:
gdyż nie inaczey byłoby czystym na ser-
cu ludziom / obiecał Chrystus iásne
widzenie Pána BOGA. Beati mun-
do corde, quoniam ipsi DEUM vi-
debunt. To sobie pilnie uważay
głowię / który zwykles cieleśnemi /
spornemi / mściwemi / pyśnemi / za-
zdrośnemi myślami / zabawiać swoy
rozum; y rzec sam do siebie. Duszo
moja / rozumie moy / y także się to
usposabiaj do iásnego widzenia nawi-
czystego objectum Istności Boskiej!
Wier korporaty / purysfikaterze / które
pocierac się mają o Holtya poswie-
cona / wprzód dobrze wyprawne / wy-
bielone / z pilnością na to chowamy;
á id rozumowi moiemu / który na
wszystk wieczność pocierac się ma / y
jednogý z nas wiectwa rzecza / to jest /
z Istnością Boską / w błocie plugawey
myśli łalac się dopuściam!

Powtorę / Dusza względem woli
swojej / usposabiając one ad fructio-
nem beatificam, powinna być áu-
rea per Charitatem, y owsem au-
rum mundum, iako złoto z wszelkiej
rdzy wygyszgione: to jest aby na tym
świecie nic nie milowała / oprocz P.
BOGA; á jeżeli co miluje / to mi-
lować ma dla Pána BOGA; je to
on kazał milować. Co się pokazuje
na owym złotym pászcie / którym prze-
pisanego widział Jan S. onego cu-
downego Młaz. Præcinctus ad ma-
millas zonâ aureâ. Ten Młaz we-
dlug S. Grzegorza, wyrażał głowie-
D

ta sprawiedliwego / pilnie starające-
go się o zbawienie dusze swojej; Pás
złoty okolo serca / gdzie jest rezyden-
cyja affektów miolnych / znaczył mi-
łość Boską w duszy tego / która po-
skramiał serce swoje od wszelkich złych
affektów y pożadliwości; á to nie
z bóladni karania / ale z szerey mi-
łości ku Panu BOGU. Zona in-
pectore, est refrænatio malorum, in
corde, nè hominem ledant: est au-
tem aurea, quia quisquis supernæ
Patriæ Civis est, non tam timore

Figura

Apocal. 1.

21 Moral. 8

1. Petr. 1.

de modo
viv. scilicet.de castit.
conjug. c. 1.

supplicij, sed amore charitatis, immunditiam deserit, bonumq; operatur. Słowa są Doktorá S. z ktorych łatwo się domyslić / iż przez to opasanie złote / cudownego onego Jezá / znaczy się / iáko głowiec usposabiałac duszę y wola swoje / do oney rozkoszney ublogostawiającej wieczney miłości / starac się ma / aby codziennie wola swoje zaprawiał w aktach miłości Boskiej / y oraz też miłości bliźniego. Tá zaś miłość w sercu tego ma być iáko aurum mundum: to jest aby przycym serce swoje utwalił / oczyścił od nienawiści / od gniewu / od miłości / (przynamniej zbyteczney) świecą / rzeczy świeckich / sławy / bogactw / od miłości samego siebie; od pożądliwości złych / do pychy / gniewu / nieczystości. Jnaczy / iákożby oná naczyszcza naysłownieyszą / ublogostawiającą miłość / serca albo woli splugawionej miłością świecką / albo własną / á tym gorzej cielesną / chwycić się mogła: panteż też według stopnia miłości w ciełe zostającej dusze / wlewana w nie bywa / y miłość oná ublogostawiająca w Niebie; y owšem według Mądrych: Amor in Patria, est continuatio amoris in via: to jest. W iákiej miłości tu BOGA / kto umiera / od iákiej wieczne ono rozmilowanie się BOGA poczyna. Przetoż Piotr S. rozkoszna one niebieska radość obiecuje / za miłością Boską obietnicę. Quem cum non videritis, diligitis: Videntes autem, exaltabitis letitiâ inenarrabili. Ktorego, (to jest BOGA) lubo nie widzicie, miłujcie; patrząc też ná niego, cieszyć się będziecie niewypowiedziánym weselem. Ná co się zgadzają y Doktorowie Święci. S. Bernard tak mówi: Quanto quisq; DEUM amplius dilexerit, tanto magis beatus erit. Im więcej kto BOGA miłuje, tym większe błogostawienstwo mieć będzie. S. Laur. Justin. toż właśnie mówi: tylko ięszce przydać przyczyna tego: Charitas quippe æquitatis statera est, in qua appenduntur merita singulorum. Miłość bowiem, jest to

A sala, na ktorej sprawiedliwość Boska, wagi każdego: y każda załugę.

Potrzącie / usposabiałac się duszą do chwały wieczney / ma być gemmea: dwie rzeczy ma perla / albo kamień drogi / drogość y twaromość; przetoż znaczyć nam może Spem constantem & diligentiam: to jest / że do otrzymania onego błogostawienstwa wiecznego / ile zámisto in securitate, w ubezpieczeniu się / iż nigdy duszą z onego przesęcia nie wypadnie / ma się też y oná z strony swojej starac / aby mocna miałaś nadszcie y usność w pomocy Boskiej / stateczna była w pobożnych intencjach / przeciwko wszelkim pokusom; y aby sprawy swoje wszystkie nie iákożkolwiek / ale iákoż doskonaley starała się wyprawić; bo y bez tego / nie może godnie przygotowana stawić się do otrzymania chwały wieczney: co á simili z Historji zrozumieemy. Czytam w Rewelacyách S. Gertrudy: że gdy w Poniedziałek Wielkonocny gotowała się tá Święta do Komunii / ktora chciała ofiarować / za wszystkie niedoskonałości w sprawách Zakonnych / pokazał się iey Pan JEZUS / y stawił ją przed BOGJEM Oycem / ubrawszy ją w misterna háce / ktora zdala się być zrobiona z tak wielu części / iáko wiele lat przeżyła w Zakonie; ná ktorých wydawały się porządkiem wszystkie dni / y owšem sprawy / myśli / intencye każdego dnia; z tą iedną różnicą / że przy ktorých się iáka nie stateczność / niedoskonałość / respekt inhy / oprocz chwały Pána BOGA przywiązał / takie pokazywały się ná oney hácie / iáko perłki w słabe błoto wlepione / ktore chwycić się / y iákożby wypaść miała / ledwie się otrzymać mogły; przetoż Pan JEZUS chcąc ją w oczách Niebieskiego Oycá godnie do oney S. Komunii przysposobić / sporządziwszy pretek z załug swoich niewinnych misterna iáka złota błacha / odkrył wszystkie one iey niedoskonałości. Wraż tu Chrześciáński głowiec: że daleko doskonaley ceteris paribus duszą iednoży się z BOGJEM przez chwałę / niżeli przez Nayswięt. Komunię; wiec

P. 4. c. 28.

ieżeli Żakonne one sprawy/ lubo dro-
giemi perelkami były/ a przecie dla
nieśmiertelności/ przeszkoda
stały się były tej Świeżej Pantece/
do godnego zjednoczenia się z B.O.
GJEM przez S. Komuniją. O
tak daleko bardziej/ pragnącej duszy
zjednoczenia onego przez chwałę/ sta-
jąc się potrzebą/ aby sprawy wszytkie
te/ za które się zapłaty wiecznej spo-
dziewa/ były wybornemi/ polderownemi/
mocno przez świąteczną nadzieją me-
stwo y ostrożność przeciwko wszelkim
pokusom y trudnościom/ osadzonemi

A w złoto miłości/ a to iak przez intencje
naydoskonalsze. Gaudeamus, quia
venerunt Nuptiæ Agni. Wiech się
tedy ciebie dusze nasze/ że przez Śmar-
twychwstanie Zbawicielowe/ posłu-
biona/ obiecana sobie miała chwała
ona Niebieska: a według podanej
odemnie informacyi/ w dobrej nadziei
zostając/ do onego wiecznego zwi-
stwu/ potencye swoje iako nayspi-
niey: usposabidła rozum/
wola/ y pamięć za po-
mocą Najwyższego
Pana. AMEN.

NA WTOREK WIELKONOCNY.

Sponsalia gloriosa Corporis.

Mirantibus præ gaudio dixit. Lucae 24.

Joann. 20.

Tęże y na trzeci dzień/ we-
solego Pienia God Błazna
ta Wielkonocnego/ obja się
Echo w Kościele Bożym/
kiedy o radniących się D-
niach na przyszcie Pana JEZUSO-
we wspomina dzisiaj Ewangelia.
S. N. Mirantibus præ gaudio, di-
xit. A wyrażniey ięże drugi E-
wangelista o tym napisał: Gavisi
sunt Discipuli, viso Domino. Ura-
dowali się Uczniowie, obaczywszy Pana.
Jakoż trudno się było nie dziwować/
nie radować w ten czas/ gdy w oczach
ich stał Sponsus gloriosus, Chwa-
leby Oblubieniec, Zmartwychwstały
Pan/ z nową swoją Oblubienicą/ z
która się świeżo na wszystkie wieczność
zjednoczył/ to jest/ z Ciałem swoim
zupełnie uwielbionym. Zgodnie Do-
ktorowie fundując się na słowach
Pawła S. nauczając: że Zmartwych-
wstanie Pana JEZUSOWE/ było es-
emplarzem/ albo wzorem przyszłego
Zmartwychwstania naszego: a ztym
poślubiny te/ albo zjednoczenie się
Ciała tego najsławniejszego/ z chwałą y
darami/ nieśmiertelności/ idźności/
subtelności/ ić. Ja oraz exemplar-
zem/ nieśmiertelności/ chwały/
uwielbienia/ ktorey ciała nasze/ (przy

B nadziei Bożej) swego czasu/ to jest/
po generalnym Zmartwychwstaniu/
nabędą/ y na wszystkie wieczność z na-
mą się złączą. Jako bowiem Zmartwych-
wstały Pan/ na obudwu częściach
człowieczeństwa swego/ to jest/ na du-
szy y na Ciele/ zupełność błogosła-
wienstwa otrzymał/ tak też podobnym
spojobem/ przez Niekę y Zmartwych-
wstanie swoje/ zjednał to wszelkim
sprawiedliwym/ że nie tylko duszom
ich/ zaraz po wyscici z ciała/ jeżeli
ich co w Czystu nie przytrzyma/ chwa-
ła ona wieczna należy/ ale też
swego czasu y Ciałom ich/ swoją o-
błiwa chwała/ ubłogosławienie przys-
należec będzie. Przetoż nie ma nam
być dziwna/ dzisiaj radosć Aposto-
łom/ ponieważ w uwielbionym
Zmartwychwstałego P. Ciele/ przy-
stępnego uwielbienia Ciał swoich exem-
plarz widzieli/ y z tego się niewymo-
wnie weselili. Do ktorego wesela/
każdy z nas w dobrej nadziei na-
leży/ y owym imieniem tego nieś-
ko Sponsalia gloriosa Corporis, in
suo Corpore Zbawiciel odprawuje/
zręcając/ zamawiając Ciałom naszym
przyswoita swego czasu chwałę. Wiec
przy tym Wielkonocnym weselu/ ut
gaudium nostrum sit plenum, iako

PAR S
I.Script.
Marci 16.in Euf. 1.5
c. 1. § 9.

wzgorądszego dnia/ prezentowalem li-
skom naszym Sponsalia gloriosa ani-
mae, chwale ona wieczna/ obiecana
dušom naszym/ przez zasługi śmier-
ci/ y Zmartwychwstania Zbawiciela
wzgo; ták dnia dzisiejszego repres-
zentowác chca Sponsalia gloriosa
Corporis: to jest/ takó nam Chry-
stus Pan/ przez tą śmierć y Zmar-
twychwstanie swoje/ wyednal prawo/
ná chwale ons/ ktora po sadnym dniu
udarowane beda ciała spráwiedli-
wych/ ná podobienstwo Ciała tego
umielbionego; w czym tá chwala na-
leżeć będzie; y o sposobie przygotowa-
nia ciał naszych ná ono wieczne wes-
iele/ mówić bude. Ad M. D. G.

W Jermśy punkt/ to jest: że
przez śmierć y Zmartwych-
wstanie swoje/ Zbawiciel
nás/ wyednal nam prawo/
aby Ciała naše/ ná wzor
Ciała tego/ swoje też należytego cza-
su/ umielibienie otrzymály: dochodzi
tego z oney mowy Anielskiej do Mlá-
ryl u Grobu Páńskiego siojacych.
Nolite expavescere: JESUM qua-
ritis Nazarenum, surrexit. Nie lękaj-
cie się: JEZUSA Názáráńskiego soka-
cie, już zmartwychwstał. Did. Baža
uwážając to słowo Nazarenus, ktore
się tłumaczy floridus, Kwiedisły, przy-
znátie/ że to bádzo przyzwoite epi-
thetum dal Aniol Zmartwychwsta-
lemu Pánu/ Nazarenus: y przeto z
okázji tego słowa/ Zmartwychwsta-
tego Pána JEZUSA/ nazywa drze-
wem zákwitłym; á to dla cudnych
przymiotow umielibionego tego Cía-
ła. Ecce tibi Arbor vitae Christus,
totus floridus. A owšem nazywá-
go niezwygádnym drzewem; bo oraz
y kwiat y owoce rodzącym: o którym
Mádrość Niebieska námienila. Ec-
clesiast 39. Audite me divini fructus,
florete flores. Posłuchajcie mię Boskie
owoc, zákwitnijcie kwiaty. Ksorego
podobienstwa przyczyna dáte tenże:
to jest/ że przy Zmartwychwstaniu
Chrystusowym/ oraz mamy y owoc;
á ten jest/ samého Ciała tego naye-
świetszego umielibienie; mamy y kwia-
ty; dla tego/ że Ciała naše zákwitá-
ia/ przez nádzieis o podobnymże

A chwałebnym Zmartwychwstaniu swo-
im. Fructus, qui á vivida arbore
Christi, nempe ejus resurrectio, &
fructus salutiferæ mortis; & simul
flores explicat, quibus pramittun-
tur hominum resurrectiones. Slo-
wá sa pomienionego Commentatorá.
Do ktorych sensu wielce sluzy y to/
co w Razániu swoim ná Wielkanoc
nápisal S. Maximus: Refloruit Ca-
ro Domini, cum rediviva de se
pulchro germinavit, & in floris mo-
dum, cunctis hominum, immortali-
tatis afflavit odorem. Zákwitnęło Cía-
ło Páńskie, gdy się z grobu zmartwych-
wstałszy odrodziło; y nákštat kwiatu;
ná wszystkie ludzkie nieśmiertelności wy-
dáto zápacb. Co się utwierdzić mo-
że/ z słow Pávla S. ktory opowia-
dájac Zmartwychwstanie Zbawiciela
we/ Christus resurrexit á mortuis,
primitiæ dormientium. przydácie zá-
raz: Sicut in Adam, omnes mo-
riuntur, ita & in Christo omnes vi-
vificabuntur: Jako dla Adámá, wszy-
scy obumieráia tak też przez Chrystu-
sa ożywieni będą. O czym Serzey trá-
ktuac troche niżej/ á wšzegulno-
ści o Zmartwychwstaniu Ciał sprá-
wiedliwych ludzi mówiac: opisał zá-
raz/ w czym to ożywienie/ álbo umiel-
bienie będzie záwisło; gdy w télu slo-
wách zámnal gtery chwałebne przy-
mioty/ ktoremi ná on čas Ciała sprá-
wiedliwych udarowane beda. Nás
przed mowi: Seminatur (Corpus)
in corruptione, surget in incorru-
ptione. Bywa wšiane (w ziemi pogrze-
bione Cíało) w škázylności, wšanie
w nieskázylności. Znázy się tu/
Dos immortalitatis, impassibilitatis:
D je co teraz Ciała naše/ sa podlegle
bolom/ ránom/ žimnu/ głodowi/ zé.
śmierci; po śmierci záś/ robáctwu/
sprochnáłości/ ná on čas od tego
wšytkiego wolne beda ná cála wie-
czność: idáko o tym upewniono Ja-
ná S. Mors ultra non erit, neq;
luctus, neq; clamor, neq; dolor erit
ultra. Powtore mowi Páwel S.
Seminatur in ignobilitate, surget
in gloria. Bywa wšiane, zákopáne w
ziemi, špetne, obrzydłe, šinošcia ošpe-
cone; wšanie chwałebne, iásne, prze-
žroczyšle.

1. Cor. 15.

Apocal. 21

Matth. 13

Isaia 40.

I. 22. de
Civ. c. ult.

zroczyste: znączy się przez to/ Dos claritatis. Jeżeli potrafić może domćić ludzki w to/ że z gliny/ z popiołu/ wyrobione bywają szkła/ naczynia nader przez zroczyste: warpić bynamnię nie trzeba/ że Wszechmocnego BÓG A tak/ proch Ciał naszych/ albo rącey spruchniałe Ciała nasze/ potrafi przetrwać/ na tak jasne y przezroczyste/ iż Słońcu samemu/ (iako sam Zbawiciel odpowiedział:) w jasności równać się będa. Fulgebunt iusti, sicut Sol in conspectu DEI: tak dalece/ że gdyby Słońca na Ciebie nie było/ a na mnie/ see tego postawiłby BÓG Ciało jednego Błogosławionego/ toż samo doświadczoneby było/ na oświecenie całego świata. Potrzebie: Seminatur in infirmitate, surget in virtute. *Bywa wsiane w niemocy. wstanie w mocy.* znączy się przez to/ Dos agilitatis: to jest: że co teraz Ciała nasze są ociężałe/ nie obrotne/ w on czas/ zstana się lekkie/ pretek/ obrotne/ y lotne: o czym u Proroka napisano: Mutabunt fortitudinem, assument pennas, sicut aquila volabunt, current, & non laborabunt. Co nie ma się rozumieć tak/ iakoby Ciała nasze miały na byty iakich skrzydeł: ale (iako S. Augustyn naucza) dżiac się to będzie mocą Boga/ że na którymkolwiek miejscu zechce byty duch/ w tymże momencie/ na tamtoż miejsce przeniesione będzie y ciędo z nią oraz/ naskęcał Aniołom/ którzy we mgnieniu oka/ z Ciebie na ziemi przebywają. W ostatnich słowach: Seminatur corpus animale, surget spirituale. *Bywa wsiane cielesne, a powstanie duchowne.* znączy się/ Dos subtilitatis: to jest: że Ciała nasze/ dla subtelności której nabęda/ podobne się zstana duchowi; nie będą potrzebować ani odzienia/ ani jedzenia/ ani picia/ ani spania: y nads to/ iako Ciało Pana JEZUSOWE/ przez grobowy łamień/ przez zamknięte drzwi do wiecznika/ dla subtelności swojej przeniknęło; tak też y Ciała nasze bez wszelkiego naruszenia/ by naysubtelniejsze/ iakoby/ zc. przeniknąć będą. Dostyć zaście szczęśliwości Ciała nasze mieć będą z tego cwo-

A rkiego daru; który wypędzany obiercany sobie maia/ przez śmierć y Zmartwychwstanie Pana JEZUSOWE.

Aleć ięszce nie w tym koniec błogosławieństwa Ciał naszych: należecbowiem do tego będzie/ uwielbienie y ukontentowanie pięciu zmysłów Ciała naszego: to jest ozu/ użu/ użucenia/ powonienia/ y dotykania. Dla objaśnienia tego/ dobieram sobie Figury/ na owych pięciu wybornych świąt/ które u Jozef Patriarchy/ poznawszy się z Bracia swego/ y z weśmlem wielkim sprawiwszy dla nich zawołany bankiet/ najmłodszego między niemi Brata swego/ Beniamina udurował: Beniamin verò dedit 300 argenteos, cum quinq; stolis optimis. *Beniaminowi zaś (mowi Piśmo) dał 300. srebrników z pięciu świąt wybornych.* Według S. Chryzostoma: Jozef Patriarcha/ z wielu miar był Figura Chrystusa Pana: a osobliwie/ gdy uwolniony z ciemnego więzienia/ ucyziony był Kródcą Egiptu/ bardo kwadrule Chrystusowi Zmartwychwstałemu; który mocą swego Bóstwa wyprowadzony z ciemnego grobu/ Panem został Ciebie y ziemi. Data est mihi omnis potestas in Caelo & in terra. Beniamin zaś Brat Jozefa/ dobrze każdego z nas wiernych wyrażać może: ponieważ też nas nazywał Pan JEZUS własną Bracia swego. Qui fecerit voluntatem Patris mei, ipse frater meus, & soror mea est. Stary ten nasz Brat/ mistyczny Jozef Chrystus/ zostawszy tak wielkim Panem/ sprawił nam Beniaminom/ Bractwom swoim bankiet/ przy Zmartwychwstaniu swoim/ gdy nam przez siebie/ (iako wyżej dowiodł) wypędził prawo do chwały Niebieskiej. Nie kontentując się tedy/ że nam dał 300. argenteos; to jest: że głowiek przez zasługi jego/ według trzech potencji swoich/ będzie w Ciebie/ na duszy ukontentowany; Beatificā visione, fruitione, & securā tentione: ięszce nads to/ y według Ciała chcąc go iak nayskonalej ubłogosławić/ oprotz pomienionych czterech przymiosów dosyć chwalebnych/ opatrzył go quinq;

Figur.

Gen. 45.

stolis

quinq; stolis optimis; to jest/ w ną
 lązła niekończona Mądrość/ y wśe
 chmocność Boska / takie sposoby/ że
 wszystkie pięć zmysłów: oczy/ uszy/ i
 zyr/ każdy w szczególności/ osobliwie
 z proporcjonalnych sobie obiektów/
 mieć będa swoje ukontentowania/ ną
 wszystkie wieczność. A naprzód oko/
 kontentowane będzie/ patrzeniem ną
 nigdy niewidziane rzeczy, y piękności;
 osobliwie ną uwielbione Ciało Dobro
 dzieia swego Pána JEZUSA/ y Do
 brodzieyki swojej Przen. Panny; ną
 Ciałą tak iasne/ y rozmaitey iá
 śności/ tak wielu millionów Świe
 tych Bożych/ po powszechnym onym
 Zmartwychwstaniu. Nawet trzy na
 to S. Anselmus, że dogadziac w tym
 oku ludzkiemu/ które materialnym
 bywşy/ ducha iśności swojej widzieć
 nie moze/ Aniolowie Świeci będa
 sobie formować Ciała dziwney pie
 kności y farb; prezentując się w nich
 ludzom/ y mile konwersując z nimi.
 Uszy zaś ukontentowane będa niewy
 powiedzianej Złamony muzyki/ śpie
 wających/ y ną różnych instrumentach
 wygramadających chwałę BOGU nawi
 wyższemu/ y Bóstwu. W gym
 nieposlednia zakładal szczęśliwość
 swois S. Augustyn, gdy tak mówił do
 siebie: Felix ego, & verè in per
 petuum felix! si post resolutione
 nem hujus corporalis vitae, audire
 meruero illa cantica Coelestis me
 lodix. O szczęśliwy ja, y ną wielki
 szczęśliwy! jeżeli po tym doczesnym ży
 wocie, godnym się zstąpię, słuchając pie
 niów Niebieskiej melodyi. Podobnym
 sposobem o ukontentowaniu innych
 trzech zmysłów/ powonienia/ ukuśce
 nia/ y dotykania; wiele nauk náy
 duie się u Doktorów; z gym że trudno
 się tu rozszerzać/ samego Anselma S.
 ogolem o wszystkich zmysłach y człon
 kach mówiącego/ przywodzi słowa:
 Oculi, aures, nares, os, manus, pe
 des, guttur, cor, jecur, pulmo, ossa,
 medullæ, exta etiam ipla, & cuncta
 singulatim, singulaq; membra eo
 rum in communi, tam mirabili de
 lectionis & dulcedinis sensu re
 plebuntur, ut verè totus homo de
 orrente voluptatis DEI potetur.

Medit. 25

l. de simil
cap 37.

A Oczy. (prawi) uszy, nozdrza, usta,
 ręce, nogi, gardło, serce, kości, wewnętrzna
 ści wszystkie, y każdy w szczególności
 członek, tak cudowna śłodkością y lubo
 ścią napełnione będa, że prawdziwie
 cały człowiek, rzeka rozkoszy Boskiej
 napojony będzie.

W gym aby się teraz głowiek u
 pewnił/ upodobalo się Panu BO
 GU wizerunk tego nieiały zostawić;
 pozwoławşy cudownie niektórym/ ie
 ścię w świątelnym cieple badacym/
 ną własnych zmysłach zakuście oney
 przyszley chwały. Znajdziesz w Żwier
 ciadle przykładów/ o jednym Żołnier
 zku/ ktoremu za dozwoleniem Boskim/
 pokazawşy się umarli iuz przyiaciel
 tego/ zaprosiłgo ną bankiet niebieski/
 konia po niego cudnie lotnego po
 stawşy/ z para ogarów; za ktoremi
 on Żołnierz puścił się w puşkę: a
 wspomniawşy sobie niektóre grzechy/
 gdy napadł w puşkę ną Kąplana/ tro
 che zsiadł z konia dla Spowiedzi;
 dla czego też/ ną on Niebieski tró
 kament opożnił nieco; bo ną ostatnia
 tylko potrawa trąfił/ iednak służąc do
 niey gościom niewymowney piękno
 ści/ tak był ukontentowany; że dłu
 gi bardzo czas/ godzinka mu się zdał;
 albowiem gdy mu się do domu wro
 cić łazano/ wielka odmiana we wsiach
 swoich znalazł; a nawet miasto Dwo
 ru swego/ obaczył Kłasztor postawio
 ny; do ktorego wşedşy/ z Opactem
 rozmawiając/ a Panem onego mieys
 ca bydz się mieniać; gdy wszystkie rzeczy
 opowiedział/ dosłi tego z starych
 ludzi tradycyi/ iako przed lat dwuset
 Pan tego mieysca/ wsiadşy ną konia/
 ze psy/ gdzieś polechawşy, wiecey się
 nie wrocił; y przeto dobra tego po
 zostale/ ną Kłasztor obrocone były.
 Podobnego coś tamże czytamy/ o ie
 dnym Zakonniku Zatrystyancie; ktore
 mu po Jutrznii badacemu ną medyc
 tacy w Kościele/ pokazał się praśel
 ślicznie śpiewający/ a blisko niego
 poldniacy: za ktorym gdy się on zbli
 żał/ on praśel wyprowadził go z Ko
 ściół/ aż do gaju/ y tam swoim śpie
 waniem/ onego Zakonnika zatrzymał
 przez lat trzysta: że ani iść/ ani pić
 nie potrzebował. A gdy przyşedşy do

Histor

Spec. Exe.
pl. n. 216.

siebie

ściebie/ wrócił się do Kłajeoru/ nie
niac się bydy Złotystranem onego
miejscu/ y twierdząc że dziś na Ju-
trznę z drugimi był/ gdy ani on O-
pact/ ani Opact/ ani żaden z Braci/
poznać się z nim nie mogli; pilnie od-
nieg wypytawszy się o imionach tych z
któremi mieszkał/ y zapytawszy w Kła-
storne Księgi/ doszli tego/ że temu
inż minęło 300. lat: tedy go między
się/ gdy im wkrótce rzecz opowiedział/
przypieł; który też zaraz wziawszy
Sakrament Świate/ ślubko zasnął
w Pánu. Chryścijański głowiec/
na tych dwu próbach zmysłu utuše-
nia y słuchania/ bierz sobie miara/ i-
kie na wkrótce wieczność czeka ukon-
tentowanie oczu/ uchu/ y innych zmys-
łów twoich/ gdy w uwielbionym Cie-
le stawi się na ono wesele Barán-
kowe/ wesele Niebieskie.

PARS
II.

A Był się zaś nauczył sposo-
bu iakobyś z strony swojej/
tu ięże żyć/ do onego
wesełnego aktu miał przys-
gotowywać/ y usposabiać
Ciało twoje/ iężeć przejąć mody od
Apokaliptryczney Oblubienicy Barán-
kowej: że zaś widząc Jan S gotnia-
ca się do God Barankowych/ powi-
da/ że była przybrana w Białor biał-
dzo się polyskniacy y nader biały. Da-
tum est ei, ut cooperiat se byssino
splendenti & candido. Podobnym
ci sposobem/ trzeba y nam za żywota
przybierać Ciało y zmysły nasze/ u-
sposabiać one do pomienionych da-
tów w chwale Niebieskiej. Naprzód
co się tyczy samego Ciała/ trzeba go
tu operire byssino candido. Białor
według Alb. M znaczy trapienie/ muci-
wienie Ciała. Sicut byssus per mul-
tas tunctiones ad candorem perdu-
citur, sic Sancti per multas tribu-
lationes ad gloriam perducuntur.
Z czego taka nauka się podaje: że kto
sobie życzy/ aby Ciało jego po Zmar-
twychwstaniu stało się/ wice iakie iako
Słońce/ y iako duch subtelne/ lekkie/
chyste/ nieśmiertelne/ zdrowe/ choro-
bom/ ślaczegości nie podległe/ ma
się teraz po ki tu żyć/ iako ten iaki/ z
którego Białor robiony bywa/ mia-
dlić/ prać/ chadożyć/ krącić; to jest/

Apocal. 19.

Script.

A rozmarłym umartwieniem onemu się
naprzykrzać; aby go tym sposobem
iako najlepiej wyblechował/ wybielił/
uwolnił od brudu pożądliwości po-
budzających do złego. Jeżeli o tym
wiecej/ iako o tym mamy w Piśmie S.
Mieymy teraz dosyć na owych sło-
wach Pawła S. który kámiemiami od
Żydów prawie na śmierć ubity/ y za za-
bitegoddziejany/ otrzeźwiwszy się nieco/
gdy pierwsze potym Razanie do mier-
nych czynił/ to im za najprzedniey
się nauka podał: Quoniam per mul-

Act. 14.

B tas tribulationes oportet nos intra-
re in Regnum DEI. Ponieważ przez
wiele utrapienia trzeba nam wnieść do
Królestwa Niebieskiego. Te zaś umar-
twienia ciała/ możemy sobie podzie-
lić na cztery rzędy/ a to według gwo-
rdkiego daru uwielbionemu ciału na-
leżącego. Naprzód tedy kiedy owo
głowiec dla utrzymywania się przy cno-
ście/ a zwłaszcza przy czystości według
stanu swego/ ostrożnie/ y owszem suro-
wo sobie postępuje z ciałem swoim
nie dogadzać mu w picciu/ w iedze-
niu/ w spaniu/ przykry się mu postem
discyplinami; y tym sposobem za-
chowuje Ciało swoje od zmały cieie-
sney/ taki usposabia Ciało swoje do
tego/ że swego czasu nader przeży-
wy/ iakie/ iakie/ poją się: Bo napisał
S. Ambroży: Caro si consentiens le-
gi DEI, & exuens se lege peccati,
in naturam spiritus sancti puri-
tate transferit, alis spiritualibus ad
Coelum elevabitur. Ciało, które się
podda pod prawo Boże, wyrzuci się z
grzechów, dla niewinności zmyśłów swo-
ich, duchowi podobne się stanie, iako
duch iaki podniesione do Nieba będzie.

7. in Luc.

D Znowu usposabia głowiec Ciało swo-
je/ ad danum Agilitatis, w ten czas/
kiedy się owo Ciało mekce do stu-
żby Boskiej/ ociąga się rano na pier-
wszą Mszą/ albo do Pasterków rano-
nych porwać/ fatyga iako dla Dána
BOGA/ dla usługi bliźniego pod-
jąć/ na modlitwie iaki czas spokojnie
położyć; tednát gwałt sobie w tym
czyniac głowiec/ y przełamując nacu-
te/ wprawi Ciało swoje za czasem/ że
ochotne/ prędkie do tego wkrótkiego
zstanie się; albowiem w nagrodę takiej

ochoty/

T. 1. hom.
77. trařt.

Ser. 2. de
Verb. 1/a

ochoty / samym Aniołom w lotney
prętkości równać się będzie. Fulge-
bunt iusti, & tanquam scintilla in
arundineto discurrent. Potrzebie
uśposabia głowiek ad donum subti-
litaris Ciała swoje / kiedy dla martwie-
nia się w płci / w tedzeniu / spaniu /
Ciało tego ściągacie / schudniecie; bo
też takie Ciało w Niebie będzie lś-
dnieysze / subtelniejszy. Czego łatwo
się domyślić słow Chryzost. 5. Ktores
mi tam bogos oylego konfunduit.
Cur (inquit) terreno corpore, Coe-
lum ascendere concupisti? extenua
carnes, & ad ascensum agilis fies.
Jákoż w tym grubym Ciele, wnieść do
Nieba chceś? wyćieńcz ieno Ciało two-
je, a lekkim zstąwszy się, lotno do Nie-
ba podnieśion będzieś. Należałoby ad
donum immortalitatis, impassibi-
litaris: to jest: aby wias Ciało ná-
sze / nie podlegało ná wielki żadney
szkazytelności / chorobie / bolom / śmier-
ci / uśposabia się do tego głowiek / kie-
dy wszelkie choroby / bole / swądki / a
náwet y śmierć sama / iákażkolwiek mu
Pan Bóg náznázyl / lub przeska /
lub nierychła / lub lekka / lub ciężka /
cierpliwie przyjmie y ponosi. Co
wszystko przynale Młodopłynny Do-
ktor; gdy náprawiając Ciało swoje do
wielkiego umartwienia / w te słowa
do niego mowi: Quid adhuc mur-
muras caro misera, quid adhuc re-
calcitras, & adversus spiritum con-
cupiscis? si te humiliat, si te casti-
gat, si redigit in servitutem; id pro-
fecto in tuo genere, non minus
tuá interest, quam ipsius? Quid
eis invidet, qui de operibus ver-
mium, & murium pellibus in glo-
riam, planē gloriam mendicare,
non erubescunt, cultu indigno vi-
ris, interdicto mulieribus, semeti-
ipsos dehonestantes, potius quam
ornantes? Reforment ipsi, aut ma-
gis deforment corpora sua: te, si
fueris corpus humilitatis, reforma-
bit idem artifex, qui formavit. T
czegoż szemrzesz miserne Ciało, czemu
mierzgasz, przeciwisz się duszy? gdy cię
poniża, trapi, dyscyplinuje; to nie mniej
na dobre twoje jest, iáko y iey samey.
Czego zazdrościś inšym iedwabnych y

A przepysznych sat. &c. Niech oni stroia
iáko chce ciała swoje: ciebie, jeżeli bę-
dziesz pokorne, to jest umartwione, prze-
formuje ináczey sam ten Rzemieślnik,
który cię stworzył.

Co się zaś tyże pięci zmysłom
Ciała nászego; y tym aby się stały
godnymi uwielbienia swego / potrzebá
także Byssum splendorem. Byśto-
ru świetnego / polyskującego się; kto-
ry znáczy według Joann. Sylveiram,
exteriorem virtutem, powiercho-
wną ułładność / skromność / umar-
twienie izeyka / ożu / ušu / y innych
zmysłom. Powiedziałem wyżej / że
owe pięć wybornych sat / ktore dáne
były Beniaminowi / figura były uś-
wielbienia pięci zmysłom Ciała ná-
szego po Zmartwychwstaniu. Tu mi
znovu nowa reflexja czyni tłumá-
czenie s. Ambrożego, ktory náucza / że
oneż pięć sat / znázylły sapientiam
omnium sensuum, seū victoriam
contra vitia. A iákoż to / y kiedy
może być madre / náprzykład / oko
albo ucho r albo izeyk r Odpowia-
dam: w ten czas / kiedy ie głowiek /
C trzyma skromno: nie záżyie ani oka / ani
izeyka / ani ucha / zé ná sie / ale wstrzy-
muie one / martwi / choć też ná czas
nápięta się czego. Bisięrowá y to
sáta / bo bez tręcenia / bez trudności /
bez uczynienia sobie gwałtu / bydź
nie może; iednak bardzo pięknie przy-
strata / przyspasabia zmysły / do po-
mientionych w Niebie rozkoszy: bo gdy
owo pokuśa podwodzi / aby co pieś-
knego / co niewidanego / co nadobne-
go obaczyć / ná muzykę / ná taniec
poyść / usłyheć co nowego / rozko-
wać czego smácznego / zé. a w tym
dla miłości Boskiej gwałt sobie w
tym uczyni głowiek / umartwi oko /
ucho / izeyk / od onych rozkoszy / kto-
rych mógł ná czas pozwoić sobie bez
wielkiego grzechu; tym samym zá-
sługnie sobie / ná tychże zmysłach / że
oprocz istoty uwielbienia swego / ba-
dzie też miał osobliwe ułcontentowa-
nie swoje / przez proporcjonalne ob-
jecha.

W czym abyśmy się lepiej upewni-
li / dwa Przykłady tego dáie: ná-
przed ná iedney Senatorce Rzym-

Figur.

Hom. 13.
de Joseph.

Histor

(Kiey)

kiey / ktora dowiedziawszy sie / ze dwadzy Synowie iey w dalekim kraju Zakonnikami zostali / z wielkim kosztym y satyrza tam przyiechala; a nadziei iadney nie mialac o wyprawadzeniu ich z Klastora / prosila / aby ich przy namniej widziec mogla w Zabiecie Zakonnym: zego oni sa ni bardzo sie wzbranieli; naostatek / gdy sie o to przykryzyla / rozkazali do niey: Niech (prawni) obiera sobie / albo nas tu w Zabiecie krotko widziec / albo jezeli sie w tym umartwi / patrzac na nas w Niebie na wielki w lepszym daleko stanie. Co ona uslyszawszy / y na reflexa sobie wzawszy / rzekla: Aroz wola tu oczy moje umartwic / aby daleko wieksze mogly miec w Niebie ukontentowanie swoje / gdy patrzec beda na uwielbione dzieci moje. Stad pokazuje sie ze to starodawna miedzy Zakonnikami opinia / iz w gym tu trozmyysl swoy ktory umartwi / na tymze zmysle odnosic badzie w Niebie osobliwe y doskonale ukontentowanie. Drugi tego mamy przyklad / na iedney klacbetney Panience ktora lubo ia Rodzice / y Duchowni / odwodzili od tego / tak sie bardzo kochala w tancowaniu / iz dla iadney dozejney rzeczy / tanczney roskoszy odrzucic nie chciala / tylko pod ta kondycja / aby tylko na wielki miec ia / to jest; tancowac / mogla. Przetoz ieden Zakonnik / Spowiednik iey / z niektorych mieysc Dismas S. dowiodl iey tego / ze y w tym ukontentowanie w Niebie swego czasu miec miala / jezeli by sie tu w tym umartwila; to stysae / ochotnie tu gci Boskiey / y Naysw. P. poslubila wstrzymac sie od tancowania do smierci. Przez trzy lata tedy / w domu Rodzicow / iako Zakonnica zwiac / zachorowala smiertelnie: A gdy ia Rodzice namawiali / aby przyela Sakrament ostieniego pomazania / odpowiedziela: nie uintra / az go przyime od mego owego Spowiednika: ten zas byl w dalekim kraju: iednak sprawa Boza zstalo sie / ze o niezym nie wiedzac / niespodziewanie tam przybyl / y na prosbe iey / wlozyl na nie Oley S. y dal iey Orzen Sakrament; po ktorego przy

Spec. Exe-
pl n. 2171.

A ieciu / ota od patrzania w Niebo nie odwiodzi. Az wdziasznie poysciawszy na Spowiednika / rzecze: Oryge przy nawroteniu moim / obiecalisze mi tanc w Niebie / z tey obietnicy iuz was wola mczynis: albowiem O JEZUSA y Matka tego widzialam z Pannami / y tanc mi wieznie gotowany. Chwalcie Pana / zem sie kiedy narodzila; co wyrzekly / ducha Panu BGSV oddala: ktorym w dzieciem chcial Pan BGS / nie tylko ona / ale y nas wswetlich utwierdzic y upewnic / o nagrodzie wiezney. Ktora nie tylko na duszy ale y na cielesnych smyslach po Zmartwychwstaniu Ciala mamy przyobiecana: to jest według tego / iako ich kto tu zwiac / na dobre zazyte / albo umartwi. Wisc iuz iadna rzec / ze przy tych Wielkocnych dniach / prawda sie Apostolskie slowa: Gaudeamus, quia venerunt Nuptiae Agni, & Uxor ejus preparavit se: poniewaz z tego / co sie mowilo przez trzy te Smierci / pokazuje sie / iako Sponsus gloriosus Oblubieniec chwaly, Baranek Wielkocnoyny / nie tylko swote odprawil chwalebne wesele / przez zlagzenie sie z uwielbionym Ciałem swoim / ale oraz iako Prokurator nasy / umieniem naszym odprawil Sponsalia gloriosa / zjednawszy nam prawo / y obietnice do chwaly wiezney / tak wzgladem dusze / iako y wzgladem ciela; a to przez smierc y chwalebne Zmartwychwstanie swote. Co pilnie uwazay Chryscianski glowiezery niech sie na tobie sprawdza dzis owe Dawidowe slowa: Cor meum, & Caro mea, exultaverunt in DEUM vivum. D Masz oto w oczach twoich DEUM vivum, zywego Zmartwychwstalego Chrystusa; ktory ci na jamym sobie reprezentuje Obraz Oblubieniec tobie zarezoney; obiecany chwaly / y na duszy y na Ciele. Wisc przypokornym temu podziekowanu / za tak wielkie dobrodzieystwo niech sie dzis y dusza twoia / y Cialo twoie w dobrej rozradnie nadziei / z tak wielkiego sobie nagotowanego szescia; a goracym rospal sie pragnieniem / do

Psalm. 83.

onego wielebnego wesela. Przytem
starać się maś/ dbyś do tak zacne-
go weselnego aktu / według podda-
nych odemnie wyżej nauk / tak Ciał-
ko / iako y duszę twoją usposabiał /

ktoremu cześć y chwala niech
będzie na wieki.
AMEN.

 NADZIEN W NIEBOWSTĄPIENIA
 PANA JEZUSOWEGO.
 Sponsus Coronatus.

Assumptus est in Cælum, & sedet à dextris DEI. Marci ult.

Capite 6.

Cantic. 3

Sedrodawnego wszelkich Narodow zwyczaj/ osobliwy Nowożeńcomie mąż Przywili/ że przy ślubnym swoim akcie/ y Godach Małżeńskich/ w naybogatszey/ byle ich ná to stało/ koronie/ wolno sie im prezentować; ztego innych czasow/ bez urazy Maještátow Królewskich/ cenić by im sie nie godziło. S. N. Ten zwyczaj iáko był wzięty u dáswnych Narodow/Heroko z wielu Poetow y Historykow Pogańskich/ wywodzi Paul. Scherlog, in Cant. 3. ten zwyczaj był y między Izraelczytami: o czym námieniaią Prorocy/ iáko Izaiasz: Indumento iustitiae circumdedit me, quasi Sponsum decoratum coroná. Táż Jeremiaż: Versus est in luctum chorus noster, cecidit corona capitis nostri. A tákie godowe ślubne korony/ w osobliwym bywały respektie; że y sami Królowie/ Cesarze/ zaniechawszy swoich Królewskich/ Cesarzskich Koron/ przy Godach Małżeńskich/ támtych ráżey używali. Wyrażnie to mamy w Piśmie S. o Królu Sálomonie/ w onych słowách: Cantic. 3. Egredimini, & videte filiae Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum Mater sua, in die depositionationis. Tá Koroná cudna/ ktora miał ná głowie Sálomon przy ślubie/ wywyż pomieniony Commentator, twierdzi/ iż nie była to Koroná Królewska/ ale insha misternie w wie-

Bleżadow/ iakoby z wielu Koron/
wyrobiona: takie zwano Coronas
Nuptiales. Toż właśnie piśe Paul.
Diac. lib. 18 list. o Cesarzu Herakli-
usie/ że żeniąc się z Eudoryą/ ślub
z sobą brął/ nie w Cesarstwie/ ale w
ślubnych Koronach. Accepit uterq;
à Sergio Patriarcha Nuptiarum
coronas: & uno eodemq; die, Im-
perator simul & Sponsus ostendi-
tur. słowá są historyká. Przenay-
doskoymieyszy Oblubieniec Niebieski/
Syn Boski/ Chrystus JEZUS/ O-
blubieniec mowię/ ile BÓG/ Przen.
C Panny/ Oblubieniec oraz natury ludzkiej/
z ktora się hypostatycznie zjed-
noczył: ile zaś głowiek y głowá
naszą/ Oblubieniec Kościoła S. y
każdey w szeregulości dusze sprawi-
dliwej/ przed dni czterdziesta przy
Wzrozystości Zmartwychwstania swe-
go/ w chwalebney ście uwielfione-
go Ciąta/ z pod grobowego kámie-
nia/ iako z lożnice wyszedł/ prezen-
D tował się nám/ iako Sponsus glorio-
sus, y odprawił Sponsalia gloriosa.
Dziś zaś przy cudownym Wniebo-
wstąpieniu swoim/ odprawując spon-
salia nowe: to jest iednocząc się Osó-
ba swoia z Kościołem onym trium-
fującym/ prezentuje się iako Spon-
sus Coronatus, gdy sama rzęza zaś
siadłszy Tron po prawicy Boskiej/
Assumptus est in Caelum, & sedet
à dextris DEI. (iako opowiada E-
wángelia) odbiera Koronę naywyż-
szej chwały: iako mu przyspiewuie
w Prorockim

Psalms. 8.

w Proroctim ducha Dawid mowiac do Przedwiecznego Oycá: Gloria & honore coronasti eum Domine. Co uważając / mogę bezpiecznie Wniebowstąpiacemu Zbawicielowi przypisać wzwyż pomienione słowa z historyą o Cesarzu Herakliusie; Eodem die, Imperator & Sponsus ostenditur. Jednegoż dnia y Panem y Oblubieńcem pokazał się. Przypatrz się ta tedy pilniey temu Wkoronowanemu Oblubieńcowi / y cudney Koronacyi Wniebowstąpiącego Zbawiciela; a opowiem listkom w tym / co za Koronę / co za Tron / co za Berło / przy tym Akcie swoim odebrał; y z takim weselem trójakiey tego Oblubienicy / tą Koronacyą tego odprawiła się. Ad Majorem DEI Gloriam.

PARS
I.

O si trzy Osoby samey Wkoronowanego Oblubienicy / y Koronacyi jego / to jest chwalej która przy Wniebowstąpieniu swoim odebrał; tą lubo rozumowi stworzonejmu niedostęga jest / że trzech jedność obokizności przez podobieństwo Korony / Tronu y Berła / czego trojga przy Koronacyach Monarchow są żyjący ludzie / może się to nieco objaśnić. A naprzód na głowie Wniebowstąpiącego Pana widzę / widać się Koronę bardzo zacną y świątą nie mągąca; która mi pokazał Dawid S. gdy w Duchu przypatrując się Zbawicielowi wstępującemu w Niebo / tak mowi do Oycá Przedwiecznego: Domine, pravenisti eum in benedictionibus, posuisti in capite ejus coronam. de lapide pretioso. Panie, ubiegłeś go błogosławieństwem / włożyłeś na głowę jego Koronę z drogiego kamienia. Vatabl. Złoty de obryzo, id est, de auro purissimo: Koronę z złota najprzedniejszego. Ta Koronę według Tłumaczy / znać wielkość chwały / która otrzymał Chrystus / y która zaiśniała Osobą jego przy Wniebowstąpieniu. A lubo Dawid S. o jedney wspomina Koronę / przecięż / że wielce misterna jest / w tej jedney wieloraka się wydaje Koronę: to jest / aurea, Sa-

Script.

Psalms. 20

A cerdotalis, Victoralis, & Regia. Pogniemy od nardoskiej z Dawidem / to jest od złotey / perłowej Korony / która sama / znowu rozmaite ma tłumaczenie swoje u Expozytorow. Przez te bowiem naprzód rozumie Origenes, Divinitatem, Bosstwo w Chrystusie Panu: Christi Corona, DEUS est: Ta Koronę Chrystusową / to jest Bosstwo / lubo się przedtem wydawało w nim przez tak wiele cudow / które czynił; a osobliwie / gdy mocą swego Bosstwa / zabite / pogrzebione Ciało swoje ożywił / y od umarłych wskrzesił; lecz gdy tego swego Bosstwa mocą wstąpił do Nieba z Duszą y z Ciałem / tym bardziey widział się moc Bosstwa tego: bo to był cud nad cudami / cud nigdy niewidany. Prawda / że nie nowina to było / widzieć od umarłych wskrzeszonego: bo to bywało y za czasów Eliasza / Elizeusza / y iżn Pan JEZUS tak wielu wskrzesił: ale głowieć w Niebie / a do tego z Ciałem / od stworzenia świata nigdy przed tym nie widziano; dziś oto dopiero przy Wniebowstąpieniu Pana Jezusowego w Litaniach wspomina / niepospolite przydaje mu epithetum: bo go cudownym zowie: Per admirabilem Ascensionem tuam; libera nos, &c. Co utwierdza Buseb. Emiss. gdy tak mowi: Hodie stupenda novitate super coelestes thronos, terrenum corpus imponitur, limus carnis humanæ, qui DEUM portaverat in terra, in supernas sedes, DEO subvehente portatur. Dziś in dzieła y niewidana rzecz; nad Niebieskie Trony ziemskie Ciało podwyższone; glina ciała ludzkiego. które na ziemi BOGA w sobie nosiło. do najwyższego mieszkania mocą Boską przeniesione jest. Powtore, złota Koronę Chrystusową Thomas Anglicus, nazywa Humanitatem Christi, Naturę w nim ludzką. Caput Christi est DEUS. Per Coronam intelligitur humanitas, huic capiti, decenter, firmiter, & prudenter aptata. A to dla tego

ap. N. l. anc.
hic.Homil. de
Ascensione

idko uważa *S. Gregorius*, że chwala i godność natury ludzkiej Chrystusowi/ zlewa się na nas/ iako od głosów na głonki jego: zktorey rący ta Koronę złota Humanitatis Christi, przy Wniebowstąpieniu jego/ osobliwie się wydaie/ ponieważ o wywyższeniu dziś całej natury ludzkiej/ tak na pisał *S. Leo*, w Kazaniu swoim na dzień dzisiejszy: Quia igitur Christi Ascensio, nostra provectio est, & quod processit gloria capitis, eodem ipse vocatur & corporis; dignis dilectissimi exultemus gaudijs, & pia gratiarum actione laetemur. *A* ponieważ Chrystusowe Wniebowstąpienie, naszym jest wywyższeniem, bo gdy już jest w chwale głowa, że i ciało tamże będzie, nadzieia się czyni: cieszymy się najmilsi, i w nabożnym podziękowaniu weselmy się. *Potrzebie, S. Ambroży* tłumaczyć one słowa o Koronie Salomonowej: Videte Regem Salomonem in diademate; złota Korona Chrystusowa/ nazywa Charitatem. Miłość jego ku Ojcowi ludzkim. Angeli vocant animas, ut videant charitatem, quam circa filias Jerusalem habet Christus, unde & meruit coronari à Matre, filius charitatis. *A* ta Korona miłości ku ludziom/ dziś osobliwie wydała się w Chrystusie Panu. *W*gony bowiem *Sylveira*, uważając one słowa Ewangelisty opisującego Wniebowstąpienie Pańskie: Assumptus est in coelum: *Wzięty jest do nieba*. *G*emuby nie napisał: Ascendit, *Wstał do nieba*. *A* znowu słowa *S. Augustyna*, na owo miejsce z Psalmu. Ascendisti in altum, capisti captivitatem: tak piszącego: Filius DEI carnem à nobis sumptam, quasi captivam duxit in coelum. *Z* tego obowiąż/ konkluduje pomieniony Autor/ że żąd się pokazuje osobliwa miłość Chrystusowa ku pozostałym ludziom na ziemi: od ktorych towarzysztwa z niejakim gwałtem/ dzielić mu się przychodziło.

Druga Korona przynależyta Chrystusowi/ jest Corona Sacerdotalis, *Kapłańska*, iako najwyższemu Biskupowi: ten mu bowiem tytuł przy

A Wniebowstąpieniu jego przypisuje *Paweł S.* Habentes Pontificem magnum, qui penetravit Coelos, JESUM Filium DEI. *T*ey Korony Figura była/ ona Korona opisana u Proroka *Isa* charyasza: Sumes aurum & argentum, & facies coronam: & pones in capite JESU, filij Josedec Sacerdotis magni: ta znaczyła Chrystusowa godność/ y władza *Kapłańska*. *D*la czego y *David S.* między innymi tytułami/ ten mu też daie: Tu es Sacerdos in aeternum. *T*a Korona godności *Kapłańskiej* zaślania

*B*la przy Wniebowstąpieniu jego/ w ten czas/ kiedy na ołtarzu poświęcaniu z *Wzrostami* iako najwyższy *Kapłan* błogosławił im/ y jeźnił przytocznie ludzie. Elevatis manibus, benedixit eis: *Przydaie S. Bernard Senen*/ że znakiem *Krzyża S.* te benedykcya odprawił *O. JEZU*. *T*rzecia Korona Wniebowstępującego *Pana*/ jest *Victoralis*, *Zwycięska*; to jest/ piec onych albo pozostałych bliźni/ z ktoremi dziś w Niebo wstępuje: ponieważ te były instrumentem/

*C*orazem/ ktorym Chrystus zwyciężył piekło: słusnie przeto Korona y ozdoba *Pana JEZU* sowa nazywa się *moją*: y to według zwycięzów dawnych *Tryumfatorów* ktory z mieczą własnego Korony sobie na tryumfach czynili. *T*ac bowiem pewniejszego/ że iako najświeższe gwiazdy rozpukają/ ia promienie swoje/ tak bliźni one światła/ otaczają niewymowną jasnością *Ciała* wshytko *Wstępującego Pana*. *D*o tey zwycięskiej Korony/ należec powinien on orszak *Światych Ojczy* *Archiów*/ ktorych z otchłani uwolnił wshy/ oraz z sobą do Nieba prowadzi

*D*zając *Żbawicieli*/ mogli do nich zająć owych słów/ ktorych potem zajął *Paweł S.* do *Filipczyków*: Vos estis gaudium meum, & corona mea. *Czwarta Korona Regia*, *Królewska*: ta znaczy według *Theod. Buthym. Lyr. Thomam*: godność najwyższą *Królewską*; ktora godność/ najlepiej się wydała w Chrystusie *P.* przy Wniebowstąpieniu jego. *O* czym napisał *Thom. Blanc*: Ponere coronam in capite Christi, est facere eum Re-

gem,

Hebra. 4.

Zachar. 6.

Cantic. 3

in Apocal. 12.6.

Psalm. 67.

ad Phil. 4.

gem, quod in primo instanti conceptionis ejus factum est; sed radij illius coronæ apparuerunt præsertim in Ascensione, cum sedens ad dexteram Patris, gloriâ & honore coronatus est. Jakiż pokażnie się to z samych głosów Aniołów prowadzących Páná; którzy kłócąc do wrót Niebieskich / aby otwierano na przysięcie jego / dając mu tytuł nowy / o którym przedtym w Niebie nie słychać było; zowiąc go Królem chwały. Attollite portas Principes vestras, & elevamini portæ æternales; & introibit Rex gloriæ.

Psal. 23.

Jużemy się dowiedzieli z Piśmá S. y z Doktorów / o Koronach Sponsi coronati, w Niebowstąpiącego Páná; wnet się dowiemy też o Tronie jego / na którym ta swoja Koronacja odprawił. Sam Ojciec Niebieski / dobrze przedtym opisał go / pod różnaitemi figurami / albo podobieństwami; tak przez usta Dawidowe opowiadać Koronację Chrystusową: Et ego primogenitum ponam illum, excelsum præ Regibus terræ: Ponam in sæculum sæculi semen ejus; & thronus ejus sicut dies coeli. ... Thronus ejus sicut Sol in conspectu meo, & sicut Luna perfecta in æternum. Oto ja pierworodnym go uczynię, y wywyższę go nad Króla ziemskie; wieczne nasienie jego, y Tron jego jako dni Niebieskie. Tron jego, jako Słońce w obliczności mojej, y jako Miesiąc pełny na wieki. Wątpić o tym nie trzeba / że przez tego pierworodnego / albo jako inni czytają / unigenitum, jednorodzonego / znadź się Chrystus: jego to bowiem właściwe są w Piśmá S. Epitheta, Unigenitus, primogenitus. Pierwsze dacie mu Jan S. według Natury tego Bóstwa: Et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti à Patre. Drugie zaś Epithetum dacie mu Apostoł / według natury ludzkiej: Ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis. Co powtorzył do Rzymian pisać: Vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. Wypelnily się na tym pierworodnym pier-

Figur.
Psal. 88.

Joann. 1.

Coloss. I.

Roman. 8.

A wże słowa: Ponam illum excelsum præ Regibus terræ: gdy przy Wniebowstąpieniu swoim ukoronowanym Królem chwały został: takżemy dopiero o tym mówili: Thronus ejus, sicut dies coeli. Tu już opisować począł Dawid Tron chwały jego / albo raczej chwałę Wniebowstąpiącego / pod podobieństwem Tronu: na co zażąda trojańskiego znowu podobieństwa; to jest / Dni Niebieskich Słońca y Miesiąca. Thronus ejus sicut dies coeli: w tym pierwszym wydać się æternitas gloriæ & regni: Bo jest / jako wieczne jest Królestwo y panowanie Chrystusowe. Albowiem S. August. to miejsce tłumaczy / czyni różnicę inter dies terræ, & dies coeli: między dniem ziemskim / a dniem Niebieskim: Dies terræ, succedentibus urgentur, præcedentibus excluduntur: to jest / dni ziemskie / są mijające / sedne po drugim następują; Dni zaś Niebieskie / nigdy nie ustają / noco nigdy nie znają / ani znać będą / ani wzgorą / ani iść w Niebie nie mają. U nas dies Coeli, & illi anni non deficientes, nec initium habens, nec terminum; nec ullus dies ibi angustatur, inter hesternum & crastinum. Dies coeli, semper præsentis sunt, ubi erit thronus ejus in æternum. Wszystkich innych Monarchów Ziemskich Tron / Królestwo panowanie / by też Natuzalowe lata na nich tak najwyższeliwiey przestędzili / ponieważ ustające są / y odmianom podległe / nazwać się nie mogą sicut dies coeli: ale takto / sicut dies terræ: o samym tylko Chrystusa Królestwie / prawdziwie się mówić powinno: Thronus ejus, sicut dies coeli: bo Królestwo / panowanie jego / nie jest żadney odmianie podległe / ale wieczne / nieustające; według onego Proroctwa: In diebus regnorum illorum, suscitabit DEUS coeli, regnum, quod in æternum non dissipabitur, & regnum illius alteri populo non tradetur.

Daniel 2.

Thronus ejus, sicut Sol: znaczyć się przez to może excellentia gloriæ Ascendentis; to jest / że niedosćigla jest rozumowi stworzonemu chwałá wstępującego

Psalm. 17.

wstępującego Pána; tak właśnie idą do Słońca; które dla wielkiej jasności swojej/ żadnemu oku dobrze się sobie przypatrzeć nie da. Ale bez tajemnicy tenże Dawid S. wstępującemu Panu/ w duchu Proroctwa przypatrując się/ powiedział o nim/ że wyżej nad Cherubiny/ którzy najwyższe rozumy mają/ wstępuje. Qui ascendit super Cherubim. Wyśławia to tajemnica S. Bern. Sen. tak gdy na teś słowa pisze: Ascendit super Cherubim: quia nulla scientia attingere potest ad ejus ascensionem. Wstępuje nad Cherubinów: bo żaden rozum pojąć nie może wstąpienia jego. A wyraźniej jeszcze o tym napisał Goffredus abbas, wykładając okoliczności dzisiejszego Święta: De quorum magnitudine, nec homo, nec Angelus de cœlo, tantum dicere potest, quod ad comparationem magnitudinis, eorum modicum non videretur & esset. Ascendit super Cherubim. Tak oświadcza okoliczności, że ani człowiek, ani Anioł z Niebą mogą tylko powiedzieć, aby się względem takiej wielkości mało rzecz nie zdawało. Thronus ejus, sicut Luna perfecta: przez to niech się znać, że z equalitas, aut summa similitudo gloriæ ascendentis ad Patrem. to jest/ iako Miesiąc na pełni/ równa się Słońcu/ y zstaje się mu na podobieństwo w świetłości/ między luminarzami Niebieskimi. tak też swoim sposobem Wniebowstępujący Pan/ równym się stał w chwale Ojcu Przedwiecznemu. Czego dowodzą Doktorem z onych słów Ewangelij: Assumptus, & sedet à dextris DEI. Wzięty, siedzi na prawicy Boskiej. Kto te słowa uważając S. Bern. Sen. tak mówi: Sedere ad dexteram Patris, importat unionem, vel æqualitatem, & quandam eminentiam beatitudinis cum Patre, quod nulli alij à Christo, convenire potest. Siedzieć na prawicy Ojca, pokazuje jedność, albo równość y zachość z chwałą Ojcowską, a to nikomu innemu, oprócz Chrystusa, służyć nie może Co według Lyrana tak się ma tłumaczyć: na przód względem natury Boskiej/ w

A Chrystusie/ nikt o tym nie wątpi/ że iako Syn Ojcu we wszystkim jest równy: æqualis Patri secundum Divinitatem; tak y w chwale równym mu być musi. Względem zaś natury ludzkiej/ ta uważając/ ile jest zjednogona hypostaticę, w jednej Osobie z Boskimi/ tak chwałą/ która ma Chrystus ile BOS/ równa z Ojcem/ zlewa się y na naturę tego ludzka. Quia eadem veneratione veneratur humanitas, inquantum Verbo unita, cum ipsa Divinitate. mówi Lyranus. Uwzględniając zaś naturę ludzką same w sobie; Sedere à dextris, significat esse in potioribus donis: to jest: iż żadne stworzenie inne/ nie może być w chwale tak podobne P. BOS/ iako mu jest podobny Chrystus/ ile głowie; Thronus ejus, sicut Luna plena. Dosyć tedy z tych okoliczności/ wspominały pokazuje się Tron chwały Sponsi Coronati, Wniebowstępującego Pána.

Co się tyczy Sceptrum. Berła/ do tej Koronacji należącego: Sceptrum Królewskie/ pospolite jest Symbolum clementiæ; znak łaskawości: co się iadnie pokazuje na onym Królu Asyrii Berle/ którym dotknięta Ester zdołała wolna od śmierci zostać: Widzisz iako to Sceptrum clementiæ, w rękach Sponsi Coronati, Wniebowstępującego Pána; gdyż w dzień Wniebowstępując pokazuje się być hojniejszym na ludzkie; bo o nim śpiewa Kościół S. Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona in hominibus. Zstaje się łaskawym na pokutujące; bo zaraz od punktu Wniebowstąpienia swego/ pozal/ czego nigdy już nie przestanie/ za grzeszników orendować do Ojca Przedwiecznego; o czym nas upewnia Jan S. Advocatum habemus apud Patrem, JESUM Christum justum. Co nam najlepiej obdanie może one Berło/ z którym go widzimy S. Gertrudą. Ta Święta w Wili Wniebowstąpienia Pániego/ słuchając Maryi S. pod czas Elewacji/ gorąco prosiła Pána/ aby przez siebie przedwiecznego Wniebowstąpienia swego/ ulżyć razyl mały gysco

wych

Histor

Joann. 2.

Revel. P. 4. cap. 30.

wych duchom wszytkich zmarłych 3 ja-
ło się tedy/ że Pan spuścił iść
cię berło/ albo złoty regiment w po-
srod cyseł/ tak wiele oskł złotych mą-
dacy/ i tak wiele pragnienia było wy-
dawanego tu BOGU za dusze. A
tak każda oskła były wyciągnięte
niektóre dusze/ z miysc ma/ na wes-
sole laty pokoju. Tę mnięyszą ho-
mość swoje pokazał Zbawiciel/ y tu ży-
wym: gdyż nądział w samo Świa-
to/ widział go/ tak S. Pankracy/
je gotującym się Siostram do Kom-
munij S iednym pocłowaniem swoje/
drugim pierścieniem drogic rozdawał/
przez co się znadzwly osobliwe dary
y pociechy duchowne/ udzielone im
dnia onego. Już tedy ze trzech
okoliczności/ to jest/ pod podobień-
stwem Korony/ Tronu y Berła/ iakoś
kolwiek porozumiewamy o chwale y
pompie Koronacyi Wniebowstępują-
cego Pána/ należy/ iako zwyczaj po-
spolity nieść przy Koronacjach/
posłuchać odzywającego się wesolego
Vivat; radujących się/ z chwały y wy-
wyższenia Pána naszego/ miłych Oblu-
bienie tego: Spontæ Anagogicæ,
Symbolicæ, Allegoricæ.

PARS
II.

NAprzod pierwsze Vivat
wydać się na Niebie;
odzywając się z nim Sponsa
Anagogica, to jest/ Ko-
ściół on triumfujący ora-
żący niezliczone Aniołom Świętym/
y tak wiele tysięcy ludzi sprawiedli-
wych/ począwszy od Adama/ Ewy/
Abła/ aż do ostatniego Łotrza na
Krzyżu pokutującego; którzy uwol-
nieni przez Chrystusową śmierć z ot-
chłani piekielnych/ y wprowadzeni z
nimże do Nieba/ pierwszy raz przyja-
żeni do Aniołom Śś. członkami zstali
się Kościoła triumfującego: niewy-
powiedzianym prżeto napełnieni wes-
jelem/ niezmierny oraz z Aniołami
Świetymi uczynili w Niebie okrzyk/
honor oddając Królowi nowemu/
wieczney chwale Tron zasiadającemu.
Czego lubo się łatwo każdy domyślić
może/ jednak jest tego fundament w
Piśmie Ś. na onych dawu Aniołach/
alżas Aniołach/ którzy się zaraz po
Wniebowstąpieniu Pána JEZUSA

A wy/n/ dziwniacy/n sie Apostolom/ w
bieli pokazali: Ecce duo Viri asti-
terunt juxta illos, in vestibus al-
bis. A czemuż to w bieli? Czemu
dwaj/ a nie więcej? Na pierwsze od-
powiada *Hugo Card.* że to uczynili
Aniołowie na pokazanie wesela kto-
re sie na ten czas odprawowało w
Niebie. Quia latinam Angelorum
de societate humanæ naturæ signifi-
cabant. Czemu by zaś dwaj tylko poka-
zali się? *Odo de Morin w Alleg Tylman.*
daje racya: Forrasse ideirco tam-
B pauci venêre, nè tam festivis deef-
sent solemnijs: & qui venêre, re-
gressu celeri, novis se gaudijs soci-
arunt. To jest: Wielkie y nigdy ieszcze
nie widziane w Niebie odprawowało się
wesela/ goy głowiec zsiadł się Królem
chwały/ y wyższy nad wszystkie Anioły
osiadł Tron; przeto od onego wese-
la/ zaledwie dwu Aniołom odebrać
się mogło; y to dosyć krótko posel-
stwo odprawiwszy/ lotno znowu do
Nieba wrócili się/ pomagac z drugiemu
zaczętego Tryumfu. Przydaje s *Ber-
nard. Sen.* trzy tego Miszkańcow

Ciebieśkich wesela przyczynę: Jubilant Angeli propter tria: de hominis reparatione, de suae ruinæ restauratione, & de sui Regis exaltatione. Cieszyli się (práwi) Aniołowie z odkupienia ludzkiego, z restauracyi ruiny między sobą, y z wywyższenia Króla swiego. To Vivat pierwse na Ciebie.

Drugie Vivat, wydate się na ście-
mi; odzywaj się z nim Sponsa Syn-
bolica, Przenajświętsza Panna! po-
została Matką ukoronowanego Kro-
lę chwali; wielce uwieśloną w duchu/
z Koronacy i wywyższenia Oblubień-
ca swego według ducha; a Syna wła-
snego według ciała; gdy tego na pra-
wicy Opcą Ciebiejskiego zasiadałce-
go obaczyła; którego z własnyh po-
rodziła wsteczności. Spiewała nie,
gdy wesoło ukoronowanemu Oblu-
biencowi Salomonowi Oblubienicę
jego: Sicut malus inter ligna Syl-
varum, sic dilectus meus, inter fili-
os. *Jako jabłoń cytrynowa, (legi-
t Scherlog,) między lesnemi drzewa-
mi, tak ukochany mój między synami.*
Origenes hom. 3. ex duabus, te słow

Астор 1

Figur

Cantic. 20

К

Oblubienicy

in Vita
Christi.

Histor

Oblubienicy tłumaczy o Chrystusie A Panu Wniebowstępującym; dla tego/ że chwala tego tak przechodzi chwałę wszelkich błogosławionych ludzi y Aniołów/ iako delikatne drzewo cytrynowe/ przechodzi wszystkie inne proste y lesne drzewa. A ponieważ Oblubienica ona Salomono- wa principaliter była Figura Drzew. Dánný/wiec o niej się te słowa tłumaczyć mogą; iakoby te ona/ patrząc na chwałę Wniebowstępu Syna swego/ z niewymownym uweseleniem serca swego/ do niego mówiła: Sicut malus inter ligna Sylvarum, sic dilectus meus inter filios. Dife bowiem S. Bonav. że gdy Pan JEZVS zasmuciona nieco Mátka swoje widział dla blisko następującego odesścia swego/ łagodnie ją ciekł w tym/ y oraz prosił/ aby do czasu pewnego przy Apostołach y innych wiernych zostawała w Mistrzyni y Mátka im była/ naucając ich/ y tłumacząc tajemnice Wiary które ona sobie dobrze obświone miała od Syna; z czego samego osobliwie wesele odmiosło na ten czas swiste ier serce. O którey rzeczy zmowie Pán JEZVsowey/ z Marys. Panna/ námienia y Guilelmi ap: Delriū in paraphrasi sup: Cant. 6. gdy tak w Osobie Pána JEZVsowey do niej mówi: In Cruce pro salute hominum agonizans. unum tibi adoptavi Joannem, porro cum triumpho resurrectionis ascendens ad Patrem, multos tibi vice mei adoptavi & reliqui filios. które/ albo tym podobne słowa słysząc Przenajś. Pannę/ stosując się tei w tym do woli Boskiej/ wszelki żal złożywszy z serca/ z wielką wesołością ducha/ zegnała Wniebowstępującego Syna/ y z chwałą tego/ gdy widziała otoczonego orszakami Aniołów Świętych/ y onych dusz z otchłani wyprowadzonych/ niezmiernie się cieszyła.

Trzecie Vivat słysze; z którym się odzywa sponsa Allegorica, to jest: Kościół S. wojujący na ziemi/ który na ten czas ledwie nie wszystek zgromadził się był na Górze Oliwnej z Apostołami Świętymi; co się iásnie pokazuje z Historyi/ która opisał E-

wangelista S. Albowiem Apostołowie/ którzy zdawne się przedtym turbowali/ smucili/ kiedy im co Pan JEZVS námienił o odesściu swoim/ na on czas/ gdy już do samey rzeczy przyszło/ że D. JEZVS w niezmiernęj chwałę wstępował w Niebo/ y náosłatek z ogu ich zniknął/ lubo się niezmiernie dziwowali/ chwałę tego/ żadnego iednak po sobie smutku ani ná ten czas/ oni potym nie pokazali: ale raczej wesele y radość: bo tak o tym czytamy w Ewangelij: Regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno, & erant semper in templo laudantes & benedicentes DEUM. które niewygodzynie Apostołow wesele uważając Hugo Card. tak mówi: Gaudebant Apostoli, propter Domini sui glorificationem; propter diaboli humiliationem, propter Judaeorum confusionem, propter generis humani factam Redemptionem, propter Angelicæ ruinæ reparationem. Radowali się Apostołowie z obwały Pána swego, z ponizenia czartá. z pobawienia Żydow, z okupienia narodu ludzkiego, z naprawy Anielskich ruin. Nasładowie w tym Apostołow y teraz Kościół S. kiedy dorocznie w wesołości ducha obchodząc to Święto/ rozmaite chwały Wniebowstępującego mu oddaje Pánu: które Zbawiciel poczyta sobie/ za najmłodniejszy Vivat. Gdy bowiem S. Gertruda w Wiliu Wniebowstąpienia ten wierzył często powtarzała: Zawitaj JEZU. z kwitły Oblubienice w wesołości, w którejś w Niebo wstąpił, pozdrawiam cię, y wielbie cię: zdalo się iey/ że każdy wierzył stawiano przed Pánem/ w postaći wdzięczno bezmiacego instrumentu muzycznego/ który uweselał Pána/ grając przed nim.

Wiec ponieważ y my głonkami jesteśmy przez Wiara/ tegoż Kościoła wojującego/ wesele to/ y Vivat Apostoliście do nas też należy; weselmy się przeto/ przy tak chwalebnej Koronacyi Głowy násey Chrystusa/ y iak náypożorniejszy ná Tronie chwalił po prawicy Oycá Niebieskiego siedzącemu/ oddawşy pokłon/ pamiętając ná pospolity zwyczaj/ że przy

Koronacyách

Luca 24.

Koronacych Monarchow / bogate A
miedzy ludzic rozdaja / rzucia dona-
cia, prosimy Pana y Krola chwaly/
aby przy dzisiejszey Drozystosci swo-
zey / osobliwa iaka / mizerne dusze nas-
ze / udarowal laska; y w onym Kro-
lestwie / tuż mieysca nam naznaczy

nego / ktore swego czasu zasiadac sie
spodziewamy / dochowac nam to zyl.
Jemu czesc z Oycem y z Duchem
Swiatym / niech bedzie od
wszelkiego stworzenia
na wieki. Amen.

NA NIEDZIELE SWIATECZNA, Sponsi Cellaria.

Hi ebrii sunt. Act. 1.

Marci 2,

Niko widze / przy dzisiejszey
DOLZA Przenayswietzego
Drozystosci / dyspensowal
sam Zbawiciel w niektorych
propozycyach y nakladych zo-
stawionych od siebie Apostolom swo-
im. S. N. Dobrze bowiem przed
Wniebowstapieniem swoim / zapowied-
zial im byl Post / y wstrzymiezliwosc /
ktory zaraz po odejsciu Oblubienicy /
to jest: po Wniebowstapieniu jego /
pozynac mieli. Cum auferetur
Sponsus ab eis, tunc jejunabant.
Alz oto prakto potym / gdy do Oycy
odszedl / sa nje onym sprawnie traktas
ment; y tak hoyno na nim goscine / ze
tez niektorym / pijanemi sie bydz zdali.
Hi ebrii sunt Jaisze / uztal ta Apostoli
ka / argument to wielki affektu Oblu-
bienicy Niebieskiego Chrystusa Pana /
tu Oblubienicy swojej; to jest: tu Ro-
sciolowi S. a w szegulnosc / tu dus-
zy kazdego z wiernych: kiedy oto
przy Drozystosciach swoich / Ba-
rankowe wesele / y swoje z nia Spon-
salia, coraz w insha forme odna-
wia. Przeniosl sie juz z Ziemi do
Nieba / drogi nasz ten Oblubieniec /
y w dzien Wniebowstapienia swego
zstawy sie Sponsus coronatus, w
Korona naywyszey chwaly przybra-
ny / zjednoczyl sie confumate, y o-
wszem aternaliter, z Niebieska Oblu-
bienica / to jest: z Rosciolom onym
Tryumfujacym / y z nia wieczne od-
prawne tuż wesele; nie zapomniat
lednak o drugiey na ziemi / pozostaley

B Oblubienicy swojej / to jest: o Rosciela
swoim wiutacy to jest o nas wiernych
swoich; ale wedlug obietnicy danej
Apostolom / zysla dzis DOLZA Prze-
naysw. iako Procurator na mieyscu
swoim / y onego God swoich Gospo-
darem czyni: aby tak ciezasz pozos-
tala Oblubienica tego Rosciol S.
kontynuowal wesele na God swoich
Barankowch Pompa.

Ten tedy nowy Gospodarz God
Barankowch DOLZ Przenaysw.
zstepuie przy Swiatecznych dniach
na Apostoly / wesoło y z niepospolita
C apparenceya / pozyna ochota swoje:
bo naprzod iakoby z pochodnymi / y
wesełnym okrzykiem / przychodzi / gdy
w ogniu / y w nagłym humie zstepuie
na Apostoly. Co domowicnie uwaza
Paul. Scherlog. gdy tak mowi: Mi-
lus Spiritus S. Verbi nomine, qua-
si Procurator Nuptiarum; faces,
quibus praelucere mos est, (pompa
nuptiali) ignis velut demonstra-
bat, & clamor ad Sponsi processum,
D repente sono de coelo indicatus
Nie schodzi y na dolzey ochocie: o-
twieraja bowiem zaraz y piewa: ce one /
ktore dla Oblubienicy / to jest: dla
Rosciola swego zostawil odhodzacy
do Nieba Oblubieniec: iako sie sama
przechwala z tego: Intro duxit me
Rex in cellaria sua: Jakiżdosz hoynie
z nich ugostowano Apostolow / ze y
o juspicya pjanitwa przyszli. Dziwa
sie przytym y hymeney wesełny / go-
napelnieni DOLZem S. Apostolowie /

in Cantica

Cantic. 3.

rozmaitych Narodow głosami ode-
zwali się: chwale BGD wykrzyku-
jąc. Audivimus eos loquentes no-
stris linguis, magnalia DEI. A po-
niemaj y my / ile jesteśmy głonkami
Kościoła S. należemy do tego aktu;
wice przez te Drogiście trzy dni / za-
bawmy się na tych Godach Baw-
kowech / pod Gospodarstwem nowym
DVLZ A Przen. Dżis tedy naprzod /
przypatrzymy się Piwnicom Oblu-
bienia nąhęgo / iako DVLZ Przen.
zostawimy w nich Gospodarzem / wi-
nem rozmaitym lasł swoich / gestnie
Oblubienice Chrystusowa / Kościoła S.
y każda dusze wierna: do czego przy-
dam naukę duchowną / o niektórych
niepolitycznych / y niewdzięcznych go-
ściach / na tym traktamencie DV
LZ A S. Ad M. DEI G.

PAR S
I.

Script.

1 s. c. 2. de
Sacramēt.

in Cant. bte

Pięć ci nam wprowadził Oblu-
bienia Salomonowa / pod
podobieństwem namienila o
tym / że Kościołowi swemu
zostawił Zbawiciel / iakies Pi-
wnice swoje: Introduxit me Rex in
cellaria sua: leż coby się znażyło
przez nie: dowiedzieć się nam tego po-
trebą od Tłumagow Dismá S. Wice
według trojakiego niektórych tłumá-
żenia / trzy upatrzyłem piwnice / z
których dżis DVLZ Przen. przestodo-
kim winem lasł Niebieskich / wierne
Chrystusowe gestnie. Naprzod sta-
wimy Commentator in Cantica, tuż wy-
żej mianowany / twierdzi / że przez te
Piwnice Oblubienicowe / znaża się
Rány Zbawicielowe. Jakoż to tłumá-
czenie tego / nie wiele się różni od
tłumáżenia S. Ambrożego; który też
przez te piwnice / rozumie Sakramenta
Świate / postanowione y zostawione
Kościołowi S. od Zbawiciela: a te
zás / wżytek swoy walor mája / z ran /
albo rágey z zasługi Młóti Zbawicie-
lowey: iako uważa Michaél Gíslerus,
gdy pod podobieństwem tychże Sá-
lomonowych piwnic / tak o ranách ier-
go mowi: In ijs, tanquam in ple-
nissimis & abditissimis cellarijs, u-
niversorum reperit ciborum copi-
am, ... inde Sacramentorum, gra-
tiarumq; omnium, haurit fontes in-
exhaustos. Wino zaś w tych piwni-

A cich Sakramentach Światech / nie
inne zostawił Kościołowi S. Zbawi-
ciel / tylko wino lasł poświęcającey /
usprawniającey dusze; ktora na
nie wlewana bywa / gdy godnie przy-
stepnie głowie do Sakramentow S.
A słusnie tá lasł / winem się nazywa:
iako albowiem wino mąteryalne trzy-
skutki ma: extinguit sitim, corro-
borat vires, latificat cor. Gási prá-
gnienie, posila w słabości, y serce uwe-
sela; toż swoim sposobem sprawnie w
dusách ludzkich / lasł nabita przez
godne używanie Sakramentow S. a bo
naprzykład / w przystępującym do Prz.
Sakramentu Ołtarzowego / mocą
Sakramentu tego / ugáhone bywają
powoli ognie pożadliwości do
złego; zwłazga iż ustają w nich po-
kusy cielesne: z ktorey rácy / Prorok
Zacharyáš / ten Sakrament nawałi:
Vinum germinans Virgines. Winem
rodzącym Pánienki. Powtore / cor-
roborat vires, posila dusze słabieją-
cą w pokusach; gdyż dla tego ten Sák-
rament / chlebem test nazywany: Hic
est Panis, de coelo descendens. Nád
chleb zaś nie máż nie posilniejszyego.
Et Panis, cor hominis confirmet.
powiedział Dáwid. Potrzebie / lati-
ficat animam, uwesela ten Sákra-
ment w smutku zostająca dusze: tak
o tym Psalmistá Proroctim powie-
dzał duchem: Parasti in conspectu
meo mensam, adversus eos qui tri-
bulant me. A wyráźniety do propo-
zytu mego nápiśal S. Cyprjan. 12. ep.
ad Cecil. Quemadmodum vino isto
communi, mens solvitur, & anima
relaxatur, & omnis tristitia seponi-
tur: ita è poto Sanguine Domini,
& poculo salutari, deponitur me-
moriam veteris hominis, & fit obli-
vio conversationis secularis, & ma-
lum pectus ac triste, quod prius
peccatis agentibus premebatur.,
divinae latitiae indulgentia resol-
vitur. Jákó (práwi) wino pospoli-
te myśl rozwesela, y wszelki oddala
smutek, tak gdy kto záżyie zbawienego
Kielichá Krwi Pániskiej, zapomina za-
baw dawnego człowieká, y zabaw świe-
ckich; a smutne serce, ktore przedtym
dla grzechow strapione było, niebieska

Zachar. 9

Psal. 32

wesołóść

Rom. 5.

Genes. 1.

Psalm. 103

wesołością napełnione zostacie Co się tu powiedziało o skutkach listu Sakramentalney/ przy używaniu Orzen. Ciała y Krewie Pánstwey/ toż się ma rozumieć/ y o wszystkich innych Sakramentach/ swoim sposobem. Tych tedy mistycznych Piw nie zostawionych Kościolowi S. od Chrystusa Pána/ to jest/ Sakramentow Świtych/ Gospodarzem został DVLZ Orzenawów. Wskleka albowiem laska/ ktorey nabywamy przez Sakramenta Świte/ dana nam bywa przez DVLZ S. o czym w pospolitości napisał S. Paweł: Charitas Dei, diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum S. Miłość Boska (tą jedno jest co władza poświęcająca) wlana jest w serca nasze przez DUCHA S. Wskazując na o dwu przednich Sakramentach/ to jest o Chrście S. y o Sakramencie Oltarza/ pokazuje się to z Pisma S. Naprzód względem Sakramentu Chrztu S. mamy informację zraz na początku świata; gdy DVLZ Pánki widziany był unoszący się nad wodami: Spiritus Domini ferebatur super aquas: albowiem one wody/ według S. Hieronyma ep. 83 ad Ocean figurowały Sakrament Chrztu S. Spiritus Dei in auriga modum super aquas ferebatur; & nascentem mundum, in figura Baptismi parturiebat. słowa są S. Doktor. O drugim zaś Sakramencie Ciała y Krewie Pánstwey/ toż się pokazuje z onych słów Psalmisty S. Emittes spiritum tuum & creabuntur, & renovabis faciem terrae. Wypuścisz (Panie) Ducha twójgo & stworzeni będą, y odnowisz oblicze ziemi. W ten czas albowiem/ ten Duch przemieniający/ odnawiający serca ziemi/ zstępuje na dusze wierne/ kiedy Orzen. Sakrament nabożnie przyjmują; tak ten tekst tłumaczy Maxim. Menach. lib. 22. Liturg. Spiritus S. gratia, tempore, Synaxis unumquemque eorum, qui inveniuntur transmutat, & transformat. Długo nie pomalu stała y te kontestury/ naprzódże Kościol S. przez podnatch DVLZ S. Świtecznyh/ odprawił Długość Ciała Bo-

A tego: a druga/ iż zdawała być zwy-
czaj w Kościele S. że Ciboria, albo P-
xides, to jest naczynia w których cho-
wano Orzenay. Sakrament rabiáno
wisc natchcał Głóhice: dając przez
to znać/ że DVLZ Orzen. ma os-
bliwą konnekt z Orzen. Sakramen-
tem; y on jest Autorem listu/ ktora
przez ten Sakrament otrzymuje glo-
wień. Te tedy są pierwsze piw nie/
to jest Sakramenta Świte w Ko-
ściele Bozym ktorych Gospodarzem
jest DVLZ Orzenawów.

B Powtórę Piw nie one/ o których
nam powiedziła Oblubienica Salo-
monowa/ według Orzena, Teodore-
ta, Ruperta, y Ambrozego S. in Psal 118.
znająca Pismo S. zamykające w sobie
różnaitę tajemnicę nauki duchowne;
ktoremi Oblubienica Chrystusowa
Kościol S. winitac/ i to smagany
winem posilona bywa w utrapi-
eniach swoich/ y trudnościach/ ktore
miewa gęscia z Heretykami/ gęscia
z zlemi Katołikami; ta ntych słowa-
mi Pisma S. y tłumaczeniem ich kon-
funduiac/ tych zaś przez Różnodye-
ie swoje/ y Spowiedni fi z grzechow
strosuiac/ do cnoty zachęcaiac. Jako
napisał Apostol: Ut per consolati-
onem Scripturarum, spem habea-
mus. O tych piw niech Kościola S.
tak dyskursuje S. Grzegorz: Quid per
hujus sponsi, qui Rex est, cellaria
intelligimus? nisi S. Scripturae ar-
cana, quae rimamur; quorum deli-
ciji si reficimur, mox convalesci-
mus. A coż (prawi) przez te Oblu-
bienicę, ktory oraz Krolem jest. Piw nie
rozumieć mamy: tylko Pisma S. taie-
mnicę, w których speramy y których sto-
kości skostowawsy, zaraz się nabywamy.
Acoby zaś w tych piw niech Pisma S.
był Gospodarzem/ łatwo się domyslić/
że nie kto inny/ tylko DVLZ Orzen.
po to bowiem osobliwie zesłany jest z
Nieba/ aby oświecał na ten czas rozu-
my Apostolow a potym Doktorow/
Tłumaczow/ Różnodyetow dla zro-
zumienia tajemnic Wary S. y pra-
wodziwego sensu Pisma S. w ktorey
powinności nie ustanie DVLZ
Świte aż do dnia sadnego/ zawsze
d zawsze nowych Doktorow Różno-

Rom. 15.
Figura

Joann. 14.

dzietow / promidulac Oblubienicy Chrystusowey / Rosciolowi S. a to według obietnice Zbawicielowey / zostawionej Apostołom: Ipse vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia. Zgola Pisma S. duchem jest sam DUCH Przen. Czego upatruje pisma figura w starym Testamencie / na oney mianie / która Pan Bóg Synagoge Żydowskiej karmił na puszczy przez lat czterdzieści: ta bowiem według zdania Orygenes / figurowała doctrinam sacram, Pismo S. / nauki święte / y słowa Różnodye / y słusnie zaś: zwala się bowiem ona Manna / semen minurum, bo była następstwie drobniusińskiego ziarna / jednak rozmaite smaki w sobie mająca: tak y Pismo S. male jest / ale pełne różnych sensów / których do poznania święta nie przebieżę Rosciol S. także y słowa Różnodye / które na czas będzie / ale słuchającym go rozmaite dade DUCH Przen. natchnienia / według każdego potrzeby / Znowu Manna ona / temu była dobra / który jej zaraz tego dnia zżył / kto ja zaś na drugi dzień chował / w smrodliwego mu obracała się robota / tak y słowa Boskie usłyszane na Kazaniu / tym którzy wypełnienie tego odkłada w długi czas / zstaje się na potępienie / tym zaś którzy w skutku zaraz stają się co usłyszeli wypełnić / wychodzą na zbawienie. Dobrze to racye tego podobieństwa Pisma S. y słowa Boskiego / do Manna: ale to naysobliwiej do materji teraźniejszej służy / że gdy ona Manna zspadała z Nieba / oraz też z nią zspadała y Rosa. Cumq; ros operuisset super faciem terrae, apparuit in solitudine minurum. Według Ruperta Ros qui cum Manna descendit, significabat Spiritum S. Rosa zspadająca z Manna, oznacza DUCHA S. to jest: łaski / oświecenia / poruszenia wewnętrzne do dobrego; bez której rosy / nie smagnaby była y sama Manna / to jest / życie Pisma S. iako też y słowa Różnodye / nie byłyby pożyteczne. S. Bon. mówi Frustra vox doctrinae extra terreret, nisi Spiritus S. cor in contritione, ad modum, sagittae vulneraret.

Exodi 16.

S. Bonav. in Pentec.

A Wiec z tego samego / że oraz z Manna / zspadała Rosa Niebieska / domyślać się łatwo / iż wszystkie one łaski / oświecenia na rozumie / poruszenia affektu do dobrego / do poprawy życia / etc. które kto w sercu swoim uznawa na czas / czytając Pismo S. albo inne nabożne ksiąski / także słuchając Kazania / ja to sprawy DUCHA Przen. są / który w tych mistycznych piśmionach Rosciola S. Gospodarzem jest / y zawiaduje naukami Pisma S. iako też y iżylkami Różnodye / piorami Doktorow. W czym aby nas lepiej upewnił / gestokroć (iako historye świadczą) u tych / którzy Pismo S. czytali / uważali / tłumaczyli / albo co nabożnego pisali / widywany był na ramię / albo przy uszach ich / w postaci ślicznej gołębicy: tak czytamy o Grzegorzu S. o S. Piotrze z Alkántary / o S. Teresie / o sławnym także Różnodye Jaconu naszego we Francji / zwano go P. Simon de Turmina, circa A. D. 1272. piśke Monolog. Franc. iż gdy kazal / widywano przy uszach tego DUCHA S. w postaci ślicznego gołębka.

6. Februar

C Potrzebie / Cellaria Sponsi, przez Piwnice Zbawicielowe / zostawione Rosciolowi S. wybornie znaczyć się może Miłość Boska / z której płynie przestodkie wino rozmaitych pociech duchownych / któremi pracujących w Rosciele S. y mordujących się z rozmaitemi pokusami Chrystus Pan ścią y posila. Nie bez tajemnice bowiem to jest / że ona Oblubienica utrątkowana w piwnicach Oblubienicy swego / przyznaje zaraz / iako tamże napełniona została miłością: Introduxit me in cellaria sua, ordinavit in me charitatem. Nic widomszego w Piśmie / y u Doktorow / że tych piwnic miłości / y smacznego wino duchownych pociech / jest Gospodarzem y sprawcą / sama nie stworzona Miłość / to jest / DUCH Przen. którego zesłanie obiecuje Apostołom Zbawiciel / nie bez tajemnice Paraclitum, to jest / Pocięycielem go nazywał: Alium Paraclitum dabit vobis, Spiritum veritatis: aby tym samym dać znać / że on Rosciol tego / wszystkie

Joann. 14.

wiernie!

Histor

wierne w prześladowaniach / trudno-
sciach / pokusach / które nań miały
przysię / bez których y z nas iaden w
szeregulności bydy nie może / miał za-
trapiac y posilać pociechami duchow-
nymi; napelniając serca ich słodką
miłością Boską. Co też y z Historii
albo z Rewelacyi S. Mieczysławy zro-
zumieć się może. Ta S. Paniątka
w dzień Świąteczny. Wziła się do-
wiedzieć / co by to było za wino któ-
rym zdali się bydy upoiem Aposto-
lowie w ten dzień: wiec o tym z nie-
bą otrzymała nauka; że to sprawa by-
ła DVŁŻY Orzen który trzyma kie-
liškami winą swego opoił był Aposto-
low. Naprzód winem Miłości / która
tak byli napelnieni / że zapomniałszy
o wszelkim / żadney części ani czasu
swego nie pragneli / ale tylko szeregulney
laski Boskiej. Drugi kielisek był po-
ciech duchownych / w które obfitowa-
li / iż żadna ziemską pociecha / oderwa-
ni od nich bydy nie mogli. Trzeci
kielisek był pragnienia niebieskich rze-
cy tak gorące / że gdyby było można /
natychmiast y przez tysiąc nawołu-
tnieyszych śmierci / radzi by byli zejść
z tego świata / aby się byli złączyli z B.O.
GJEN swym. Ta tedy jest trzecia
piwnica Miłości / y pociech duchow-
nych / jedną ze trzech / w których przy-
dmił Świątecznych DVŁŻY Orzen
Gospodarzem zostawszy / Kościołowi
z y wszelkim wiernym / którzy się gę-
na do niego / hojnie winą wielorakie-
go duchownego; to jest laski swoich
dodaje.

PARS
II.

Namienilem w Drogozycy
tego Kazania że się znay-
dują niektórzy / co na tym
traktamencie DVŁŻY Orzen
S. nie umieją / albo także
nie chcą / iakoby należało zachować
się / nieobyczajności swoją bardzo
nie kontentują Gospodarza tego trakt-
amentu DVŁŻY Orzen. Tych bo-
wiem postrzeżaj się. Oświadczy S. y wo-
ła na nich / strofując one o tegoż nie-
polityce: Nolite contristare Spiritum
S. Nie zaśnuajcie DVŁŻY Orzen. A
którzy to przecie także są Wy-
tłumaczmy sobie pomienione Apostol-
skie słowa; a łatwo o nich się dowie-

Script.

ad Eph. 4.

Amy. W pierwszych tedy piwnicach
DVŁŻY Orzen wyśey nazwa-
lem Sakramenta Świąte znalazłem
Contristans Spiritum S. pierwszych
niepolitykow; którzy nieostoją się spra-
wując się rozlewając wino którym ich
głosił DVŁŻY Orzen. S. to jest
ludzi / nieabożnie / nieważnie / nie-
godnie przystępujących do Sakra-
mentów Świątych; na przykład / do
Spowiedzi S. bez prawdziwego żalu
za grzechy / y bez postanowienia wice-
się ich nie dopuszczając / bez oddalenia
okazy bliskiej do grzechu bez do-
czynienia ukrywanego / albo ro-
zumnie także na Spowiedzi iakie-
go śmiertelnego grzechu. Toż się
ma rozumieć o przystępujących do
śmiertelnym grzechu do Orzen Kom-
muni; iako też y do innych Sakra-
mentów. Ci wszyscy gdy obicem
ponunt gratia sacramentalis: to jest
przyznają się / że do nich przystąpić nie
może DVŁŻY Orzen z laski swojej za-
śnucają go cięskło bardzo. Jako klu-
mązy pomienione słowa Apostolskie
Doktor Ameliski: Contristare Spiritum
S. est eum expellere, vel fu-
gare per peccatum. Ortam: Głusi-
by nie mało było Gospodarzowi
albo synkarzowi / a iestże na borg y
darmo dającemu winą drogiego y
przedniego / gdyby mu który z gości
tego / przy samym nalewaniu w kie-
lišek / umknął taki z kieliskiem / a tak
wino one tak przednie rozlałoby się
po ziemi; a tym bardziej / gdyby mu
iestże on gość / onym trunkiem dę-
załaby pewnie nie inaczey. Podobne
go cos się dzieje / gdy ludzie niego-
dnie przystępują do Sakramentów
Świątych. Winem bowiem przednim
z oney winney macicy / o której po-
wiedział Pan JEŹVS: Ego sum
vitis vera: jest laska Sakramentalna
usprawiedliwiająca dusze; która z za-
ślug Młki tego dana bydy powina
głowiekowi; na przykład / przy Sa-
kramencie Dokuty S. gdy go Spo-
wiednik rozgrzesza; a ten także pierwszy
Gospodarzem jest sam DVŁŻY Orzen
według słow y obietnice Jha wicelo-
wey; dany Apostołom / y Apostołom
ich: Accipite Spiritum S. quorum
peccata

Joann. 15.

Joann. 20.

Zachar. 9

peccata remiseritis, remittentur eis: *Wesćcie DUCHA S., czyli odpuszczenie grzechy; odpuszczone im będą. Znowu/ winem jest łaska Sakramentalna/ przy Komunii S. zstępująca na dusze; o niey powiedział Prorok: Vinum germinans Virgines: Winem jest rodzącym Panny. Tego tedy winą Gospodarz/ DUCH Przen: nikomu nie żaluje/ boynie go synkuie y nálezka; bo niepochybnie/ ex opere operato, to jest/ gdy wśrećte okoliczności tak z strony administrującego/ iako też z strony przyjmującego/ zachowane będą przy użyciu Sakramentow Ss. zaraz DUCH Przen. z łaską swoją Sakramentalną przybywa/ y one wlewa w dusze przystępującego do nich; często się tedy trąfia/ że sam głowiek umyka tego naczynia; to jest nieposposobna dusze swoje czyni do przyjęcia łaski oney Sakramentalney; a to gdy przystępuje niegodnie: na przykład do Spowiedzi S. do Komunii Przen: co się dzieje nie tylko dla przelanych grzechow/ ale też dla nowego trogięgo Judaśmowskiego światokradztwa grzechu; idzie ztym/ że ona Sakramentalna łaska/ która miała mu być dana/ nieidzie na ziemi wylewana bywa/ gdy w duszy takiego pomieścić się nie mogą; nadaremno obraca się; y takiemu Sakrament/ nie na zbawienie/ ale na potępienie wychodzi: o czym dosyć wyraźnie dal znać Paweł S. gdy tak o niegodnie komunikujących napisał: Qui cunq; manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè, reus erit Corporis & Sanguinis Domini. *Ktokolwiek pożywać będzie chleba tego, y pić z Kielicha Pańskiego niegodnie. obwiniony będzie o Ciało y Krew Pańską. Jakoż tedy DUCH Przen. na takich niewdzięcznikow/ umykających się łascie tego/ smucić się y turbować nie ma: Zwłaszcza że tacy samemu Gospodarzowi/ przy ohoćie tego/ nieidzie to zalewając oczy/ gdy DUCH Przen. nowym: niegodnego do Sakramentu przystępowania obrazają grzechem; Rad nie rad z ciastkiem smutkiem swoim/ Gospodarz ten/ musi takowych gości napotym zdaleka mijać. Cze**

Corint. 11.

A go łatwo się domyslić z takiej historyi. Spec. Exempl. piśe o jednym/ który pragnąc w Małżeństwo prosił woy Corti jednego Dopó Pogańskiego/ inaczey tego dostąpić nie mogąc/ wrzucił się przed Dopem onym Chrystusa Pána/ Chrztu/ y innych Sakramentow tego; co gdy czynił/ widział/ że z ust tego wylatywała gołębica/ alias DUCH S. w postaci oney; a gdy potym trochę się obaczywszy/ pogal o potucie myśleć/ widziana była ona gołębica z daleka ku niemu zlatująca; a gdy daley doskonałe Bupamiętawszy się pokutował y usprawiedliwiony przez Spowiedz został/ też gołębica widziano/ w ustach tego wlatująca. Tym widzeniem potaszał Pan BOS/ z taką to żalostí (poludku mówiac) przychodzi DUCHOWY S. gdy sam głowiek przystępuje tego jest/ że do niego z łaską swoją poświęcającą zbliżyć się nie może; y na darmo obraca się łaska Sakramentalna/ której się ten mizerny cielesności zaślepiony głowiek wyrzekł był. Niech pamiętają na to naukę omi/ którzy za nie sobie mają niegodnie przystępować do Sakramentow Ss. niech tedy uważają łaskę swoją konfuszając DUCHOWY S. gdy tak nieuważnie na traktamencie tego/ to jest przy użyciu Sakramentow Swiatych/ sprawnia się.

W drugich zaś piwnicach DUCHA S. a te są Piśmo S. z których nam płynie przesłodka y zbawienne wino/ nadek Różnodyeyskich/ instynktow duchownych/ zaśtalem drugich Contritantes Spiritum S. niepolitykow; nieobyczajnych którzy co wypiją/ to nazad wyrzucają; ci to są/ którzy pogumy w jercu swoim nadechnienia Ducha S. do czego dobrego/ z okazji czytania duchowney takiej ksiąski/ albo też z słuchania Kazania/ nie zatrzymują tego w żołądku/ to jest w pamięci swojej/ ale presto o tym zapominają y żadnego pożytku duchownego z tego nie odnoszą: czym samym wielką obelgę czynią DUCHOWI Przen. któryich onym winem łaski swojej oświecającej/ do dobrego/ do poprawy żywota zachęcającej/ z do-

titul. Misericord.

Figur.

Isaia 63.

libr. 9. de
glor Trin.
cap 15.

broci sweicy pogesztował był. Czemu przypatrzmy się pod Figura Pisma 3. u Proroka Jidiafa. Zbawiciel nasz Chrystus JEZUS/ dobrze teżże przed przyscieniem swoim na świat/ wstawszy na się w Prorockich wizy-
ach Osoba Nasa z winnie przybo-
diacego/ w kątach utrwawionych/ skarzy się naprzód/ ze okolo prąsowa-
nia winą/ bez wszelkiej pomocy/ musi
dować się sam tylko musiał. Tor-
cular calcavi ego solus: circum
spexi, & non erat auxiliator. A
potym Prorok wylizawszy wiele łaf
y dobrodziejstw/ które świadczył al-
bo świadczyć miał ludowi swemu/
utwierdzenie na niewdzięczność lu-
du onego/ osobliwie z tej przyczy-
ny/ że Duchą tego S. zaśmucali. Ipsi
autem ad iracundiam provocave-
runt, & affixerunt Spiritum San-
ctum ejus. Rupertus Abbas, uważa-
jąc ten text Pisma S. przez t. ch tra-
piących DVŁŻA Przen: rozumie lu-
dzi owych/ którzy nie z ulomności
ludzkiej/ albo z szczerą niewiado-
mości, ale mając natchnienia DVŁŻA
S. y skrupuły odwodzące ich od zle-
go/ dowiedziawszy się od Różnodye-
tów/ od Spowiedników doczytawszy
się w ksiągach/ że się co nie godzi/
nie na to niedbając/ odważają się na
grzech. Jakoż to tłumaczenie po-
bożnego Opata/ pięknie twierdnie do
winney Prąsy/ dopiero u Proroka
wspomnioney: Torcular calcavi so-
lus. Ta według S. Hieronyma, zna-
czy Nasa y Krzyż Pana JEZUSOW/
który z Ciąłą tego/ tak z groną ta-
kiego/ wyprąsował Krew/ aż do o-
statniej kropelki; albo też według
Orygenesa, y S. Hilarego, znaczy Pismo
S. nauki Prorockie/ Różnodyetkie. Z
pod pierwej Prąsy/ to jest Krzy-
żowej/ plynace wino/ są rozmaite na-
tchnienia/ poruszenia wewnętrzne do do-
brego/ do chronienia się złego; bo te
łafki bywają dane głowielowi/ dla
zasług Naki Pana JEZUSOWEY. Gra-
tia per Christum. Wino zaś plynace
z pod Prąsy Pisma S. są słowa/ na-
uuki/ nąpomnienia Różnodyetów/
Spowiedników: bo to wszystko sun-
duje się na Piśmie S. Tym tedy

A dworakum winem z pod Pras Zbawi-
cielowych plynacem/ sam DVŁŻ
Przen: ludzi gęstnie/ gdy gęstnia na-
tchnienia swoje do serc ich dając
gęstnia usła Różnodyetkie w rozda-
waniu nauk duchownych według ka-
żdego potrzeby duchowney/ kierując
Wiele którzy to wino smażno pija/
to jest/ instynkty DVŁŻA S. nąpo-
minania Różnodyetkie Spowiedni-
kom mile przyjmują y w żołądku/ to
jest w pamięci sweicy zatrzymują, ta-
cy Goście wielce kontentui Gospo-
darza DVŁŻA Przen. Leż owi/
którzy pijąc to wino/ uganiamy wpra-
wdzie instynkty DVŁŻA S. słuchają
nauk Różnodyetki b/ pretko jednak
potym/ wyrzucają one z żołądka/ to
jest z serca swego; gdy niedbając nie
na skrupuły y sumienia straszące/
które im przypominają owe nauki/ owe
natchnienia Bożkie że się to nie godzi/
wracają się do grzechu/ a na czas cie-
szych teżże dopuszczają się zbrodni
Ci to mówią/ na których się skarzył
wyżej Prorok: Ipsi autem ad ira-
cundiam provocaverunt, & affixe-
runt Spiritum Sanctum ejus. Ci
bowiem tak bezczęnie polityka swoich
gniewia y trapią DVŁŻA Przen.
wyrzucając nazad łafki tego swiata.
Przetoż co takich niepolityków na tym
traktamencie DVŁŻA Przen. gęta/
łatwo się każdy domyslić może: po-
spolicie za drzewi z takiemi Gospodarz-
kami/ y winicy ich na użędo do siebie
prościć nie będzie; podobnym spo-
sobem/ postępuje sobie DVŁŻA Przen.
bo takich niewdzięczników mija nąpo-
tym z inspiracyami swoimi: y owym
rozgniewany o to/ grozi im tamie za-
raz przez Proroka/ msta swoia Boża:
Affixerunt Spiritum S. ejus, & con-
versas est eis in inimicum, & ipse
debellavit eos. Utrąpił DVŁŻA
tego swiętego, zstał się im nieprzyja-
cielem. y zwyciężał ich.

W trzech nąostatek DVŁŻA S.
piwnicach/ to jest: w piwnicach nąy-
słodkiej Niosci/ która zawiśła w
ochotnym y zupełnym zachowaniu
przykazania Bożego/ upatrzylem mno-
wu innych Contritantes Spiritum
Sanctum: to jest: Amaricantes; kto-

Matth. 11

1. Joann. 5.

Psalm. 16.

de Nat. &
grat. c. 69.Histor
1. 1. c. 58

rzy/ lubo co z wielkiego pija Kielich
przykazania Bożego/ żyjąc według
niego/ iednak to czynia nie śmieszno/
nie z miłości ku Bogu/ ale iakoby z
misu; przeto że się karania y piekła bo-
ia: i gola gorzko/ przykro/ ciasto/ a nie-
ktorem y ni podobna zda się/ żyć za-
wsze według przykazania Bożkiego:
niepodobna się im widzi/ utrzymać
pá yę sa oie od gniewu/ od nieczysto-
ści/ od pijanstwa/ etc. Tacy Contri-
stant zasmucia Gospodarza gęstus-
tacego ich/ **DŁŻA S.** bo mu to nie-
słusznie żąda/ aby przykazania tego
były gorzkie/ nieznosne niepodobne
do wypełnienia. Sam albowiem Jb-
wiciel/ pełnienie ich nazwał słodkim
iarkiem: Jugum meum suave est,
& onus meum leve. o nich napisał
Jan S. Mandata ejus, gravia non
sunt. Prawdác że gąsem przyostrze-
ję: iako im to przyznał **Dawid S.**
Ego custodivi vias duras: aleć y
wino przyostrzeję/ zdrowię y przye-
mnieję bywa; niżeli zbytęnie sto-
dkie: a do tego/ iakli co ostrości/ tru-
dności máis przykazania Boże/ umie-
co **DŁŻ** Przen: przystodzie mi-
łości/ y duchownemi pociechami by-
le się tylko głowiek meżnie y ochotnie
odważył ná pełnienie iakiego przy-
trudniejęcego przykazania Bożego.
Mowi S. Augst. Omnia fiunt faci-
lia charitatu. Nie máś nic trudnego
miłuiacemu. Co samo y z historyi i-
śney zrozumiey. W Rewelacyách
S. Birgitta cytá/ że ta Swieta ba-
dąc raz w zachwyceniu/ slyśala rozma-
wiałego Pana **JEZU** z Panną
Przen: między innemi słowami/ to też
do niej rzekł: **Matko** nawiłśa ty mnie
przesłodkim Synem zowieś/ a iednak
gorzkie mam/ to iest/ żalofne/ zágnie-
wane serce/ ná niektórych ludzi; na-
przed na tych/ ktorzy rozumieia o mnie
iakoby im ná to stworzył/ żeby imich
potępil wiecznie. Potym wielka i-
ęże gorzkość mam/ przeciwo tym/
ktorzy rozumieia/ że ia iestem przyzy-
na zlego ich życia/ iakli im nie dajac
do obaczenia się w grzechách/ y do
potury. Ale nawiłśa gorzkość gus-
ie przeciwo tym/ ktorzym gorzkie/
przykre się zdádza przykazania moie/

A y niepodobne do wypełnienia. Przy-
dal y te słowa: Doprzysięgam (prá-
wi) ná wszystkie Drogi. Amoiy/ y
Swiete moie/ że pokaze to ná osta-
tnim Sadzie/ że to nie eś test/ y me-
było: y owšem każdy z takich/ náten-
gás iaknie uzna w sumieniu swoim
że przykazania moie były bardzo sto-
dkie/ y lekkie; przeto nieznosne i-
mentować/ żalować tego będa że po-
gárdziwszy niem. świad milowali, ko-
regó ciżary/ daleko meznosnie/ se sa/
niżeli przykazania moie. Jeżeli tedy
Chrystus eś irodze nie kontent/ z tych
ktorzy nieśmieszno/ nie z miłości/ peł-
nia przykazania tego swiete: iako
támże przydał mówiac do Maryś.
Panny. Nullus videre potest faci-
em meam, qui inuitus servit mi-
hi, ex timore poenae. Jeżeli eś pro-
go ná dniu sadnym stawić się obiecuie
tym/ ktorzy trzymali się ná przykazá-
niami tego swietem/ zá niepodobne
do wypełnienia bydy one rozumieiac:
iako się iad domest każdy i ike nie-
ukontentowanie w takich ma y **DŁŻ**
Przen. ponieważ iednegoś genuśu/
iedney natury/ iednego Bostwa/ iest
z **Chrystem**/ ile Synem Bożim.

Przypatrzęwszy się tedy Cellarijs
Sponu. tróstatu przesłodkiego trun-
ku pełnym piwtem/ które Jbawiciel
zostawił Oblubienicy swojej **Rosci**
łowi S. y każdy duży wieny dla po-
silk y pociechy/ w ktorch **DŁŻ**
Przen. zostawił Gospodarzem **God**
Barankowych ná ziemi/ dnia dzisie-
jęgo utráktował y popoíl Apostolow
tego: że y nam dostate się z nich: dzia-
luymy potornie oboygu/ zá tak hoyny
y zbawienny traktament. A ponieważ
postrzegliś/ niektórych co nám **Gos-**
podarza traktamentu tego/ **DŁŻ**
S. nieobczytnością swoją poturbos-
wali: pamietać ná nápomnienie **Pá-**
wła S. Nolite contristare Spiritum
Sanctum: z iak nawiłśa pilności
y ostroiności/ do przyimowania la-
si y dárow tego Niebieskich/ usposas-
biaymy záwse duśe náśe: zá pomo-
ca tegoż samego; ktorému z **Dys-**
cem y Synem równa chwa-
lá ná wieli.
Amen.

NA PONIEDZIAŁEK SWIATECZNY, Sponsi Hymenæus Matutinus.

Audivimus eos loquentes, nostris linguis, magnalia DEI. Actor. 2.

Alto widzę, że DVŁŻ Przen. zostawszy Gospodarzem na Godach Barankowych/ bynamniej nie ustaje w ochocie swojej. S. N. Wzrostowa: wszy bowiem w zgod/ z troistych pismie przewybornym rozmaitych list swoich winem/ Oblubienice Chrystusowa Kościół S. a z tym y nas wierznych tego. Dzis znova ozywa się z Zymeneuszem weselnym/ albo z Kapella/ Muzyka swoja. A ta naprzód się strefie dała w onym wiegerniku Sponskim / gdzie zgromadzeni byli wszyscy wierni/ y z Młocka Przen: na ktore gdy zstąpił widomie Duch Przen pogali zaraz rozmaitemi głosami y językami rożnych Narodow/ chwale y wdzięczne pienie Pánu BÓG oddawając; na ktore głosy z nieszmernym podziwieniem ledwie nie cała zbiegła się Jerozolima: y mówił jeden do drugiego/ na takie pątrzący cudā. Audivimus eos loquentes nostris linguis, magnalia DEI. *Słyszeliśmy ich opowiadających naszymi językami, chwalebne rzeczy o BÓGU.* Corn. a Lapide, uważając te słowa: języki/ y usta śpiewających na ten głos Apostołow Świtych/ nazywa melodyjna Kapella/ Organami/ Cetrami/ Lutniami/ Wiolami Ducha S. Erant ergo linguae Apostolorum, quasi canorae, citharae, organa, & plestra Spiritus S. ore, quasi decachordo personantia, & modulantia DEI laudes & magnalia. **S**ęgo łatwo się domyslić/ że tey nowy Kościół S. Kapelle Magistrem/ Dyrektorem nie kto inny jest; tylko sam DVŁŻ Przen. ponieważ też Kościół S. a miłośność wszelkich głosow przyznaje onemu. Spiritus Domini replevit Orbem terrarum, & hoc quod continet omnia, scientiam habet vocis.

Alto o tym nie wątpię/ że ta nie zwyczajna Kapella/ weselących się z nawiedzenia DVŁŻA S. Apostołow/ wielce uweseliła wszytet na ten głos Kościół Chrystusow w kupie zostając; ale y to pewna/ że y teraz w Kościele S. tak DVŁŻA S. Muzyka/ odzywa się zawsze/ gdy tenże DVŁŻ Pánki/ nie tylko w pójspolitości mowiąc/ Oblubienice Chrystusowa/ cały Kościół tego/ w rozmaitych trudnościach/ prześladowaniach cieży/ ale też w szeregulności każdego wiernego/ w troskach tego/ lub duchownych/ iako są pokusy/ oschłości ducha/ zc. lub też y w powierchownych nieścisłościach/ uwesela/ nawiedziac każdego łaskami y pociechami swoimi; lubo rozmaitych/ rozmaicie. Słuchaj tedy test/ przysłuchaj się tey Muzyce Ducha S. to jest: uważyc sobie/ iako to on/ jest pociecha y uweseleniem dusz ludzkich. A że Zymeneusz albo Muzyka weselna/ według swiatowej mody/ (co notuje Paul. scherlog.) dwoidalibywał: Matutinus & Vesperinus, seu Consopitorius: to jest: przy weselnym politycznierzym a. kach/ dwakroć osobliwie zwykł Oblubieniec przyjsła swoje Oblubienice/ kontentować Muzyka; raz na dobry dzień/ drugi raz na dobrą noc. Przetóż ta dni życia ludzkiego/ równem nazwę: wieczorem zaś miądować będą o. stani dzień życia albo godzina śmierci. Na dzisiejszy tedy kazaniu/ mówić będzie de Hymenæo matutino: to jest/ o wdzięcznych głosach/ albo o łaskowości Ducha Przenysw która zwykł świadczyć w potrzebach y troskach duchownych/ każdemu żyjącemu na tym świecie głowickowi/ tak grzesznemu/ iako y sprawiedliwemu. Ad Majorem DEI Gloriam.

Anteloq. 3
in Cantic.
num. 89.

PAR S

I.

Alto w materyálney Muzyce rozmaite znayduia się głosy; iedne depre-
sive/ iedne ogromne/ drugie
lagodniwsze/ wszystkie iednak
do hármonij Muzyczney należą/ y
uży słuchających rozweselają; tak y
w Kapelli swoiey Duch Przen ro-
żne ma melodye/ to jest: lałki/ albo
spokoib/ ktorymi napelnia uży duży
ludzkich; aby tak/ tu ięże zostac
na ziemi/ mogli wesolo w BOGU/
y swobodnie życie swoje prowadzić.
Naprzód tedy względem ludzi w
grzechu śmiertelnym zostających gdy
chce ktorogo z nich Duch Przen z one-
go niekiesi wego y oplakania go-
dnego wyprowadzić stanu/ a swoboda
wolnego sumnienia/ nowu mu przy-
wroć/ Kapella iego Niebieska od
depressowych/ ogromnych poczyna
głosow kiedy na głowiek grzesne-
go przepuszcza myśli trwożliwe/ cie-
skie sumnienia grzeszenia/ o to/ że się
grzechu dopuścił/ boiaż aby nagle
nie umarł/ y potępionym nie został.
Dura to voces, bo stródze trapią y
miechają dusze/ a przecie y te należą
do hármonij Kapelli DUCHA S bo
sprawa iego są. Czego mam dowód
w Piśmie S z Listu Pawła S. Ten
dowiedziawszy się/ że Koryntjanie
stródze byli poturbowani z pierwszego
iego Listu/ wstydząc się bardo nie-
których rzeczy/ o ktore ich Duch Pán-
ski przez Apostola strofował/ wypre-
wił zdraż do nich z drugim Listem;
w ktorym ciechac się z onych turbacyi
Koryntjanow/ tak do nich piše; Con-
tristavi vos in Epistola, non me pa-
nitet, --- nunc gaudeo: non quia
contristati estis: sed quia contrista-
ti estis ad poenitentiam. *Zámuci-
łem was w Listcie, nie żałuję te o: y o-
wsem ciechę się; nie z tego żesćie się za-
smucił, ale ze smutek ten, jest wam ku
pokucie. A że niezwyżana to rzecz
była/ ciechęć się z smutku bliźniego:
dla tego czyniac różnica między smu-
tkiem/ albo trwoga na sumnieniu zbawie-
nienną y niezabawienną/ przydać te
słowa: Quae enim secundum DE-
UM tristitia est, poenitentiam in-
salutem stabilem operatur: saeculi*

Script.

2. Corint. 7

A autem tristitia mortem operatur.
Jakoby chciał rzec Apostoł (według
tłumáżenia S Chryzostoma) że dwo-
iaka bywa trwoga y smutek na su-
mnieniu/ który użuwaia ludzie upa-
dły w grzech śmiertelny: iedną się
zowie saeculi tristitia, to jest: turbuie
się głowiek/ że zbrodni takiey dopu-
ściwszy/ przyśedł o niesławe/ o sło-
ds iaka/ że go zdraż Pan BÓG nie-
szczęściem takim choroba za on grzech
skaral/ że mu bez przesłanki sumnienie
iego pokoju nie da/ złość iego/ y pie-
kło gotowe/ zdraże mu na oczy wy-
ruca/ według onego co napisał: *Sapient. 17*
Cum sit timida conscientia, dat
testimonium condemnationis. Bo
iáźliwe sumnienie, wydać świádectwo
o potępieniu. A w tych trwogach zo-
stając nie bierze się głowiek do poku-
ty/ ale ráżey nadziei traci o odpus-
zczeniu grzechow/ o zbawieniu swo-
im/ y tym bardsiey melankolijne: iuż
to taki smutek od ducha złego po-
chodzi/ y zabija dusze: Saeculi
tristitia, mortem operatur. Drugi
smutek jest zbawienny; który tak opi-
sue Cassian. ex s. Chrysof: Hae tri-
stitia, quae poenitentiam operatur,
obediens, affabilis, humilis, man-
sueta, & ad omnem dolorem cor-
poris, & spiritus contritionem in-
fatigabiliter semetipsam desiderio
perfectionis extendens to jest: kie-
dy owo głowiek upadły w taki śmier-
telny grzech/ uspokoić się nie może
na sumnieniu swoim/ przyto/ że co raz
na niego biją myśli takie/ albo tym
podobne: Pátrz głowiecze coś to u-
czynił; oto dla trockiey rozkoszy w cie-
lesności/ w zemście/ zé, ktora iuż iáko
wiátr miska/ wieznemi nieprzyjacie-
lami uczyniłeś sobie Dobrodziejow
twoich; Páná BOGA/ Napráw Pán-
na/ Aniołow Świetych; zstaleś się z
Syná Boskiego/ Synem zartowskiem;
oto całego życia twoiego zaśluga stras-
ciłeś tak mizernie/ oraz z prawem do
Krolestwa Niebieskiego/ zstawszy się
głównia do piekła nagotowaną: w
tych przecie trwożliwych myślách nie
desperuie o zbawieniu swoim on gło-
wiek/ ale kiedy niekiedy serdecznie we-
sichnie/ wspominając sobie na nieskon-
czone

Sapient. 17

lib. 9. c. 20.

czone

gone miłosierdzie Boskie/ na nieprzebrane zasługi Nleki Pána JEZUSOWEY/ na wielowładno przyczyna Przen. Oanny; więc ulga z tego iakas gnie/ y ma nadzieie czyniąca o zbawieniu swoim/ oraz rezolwue się na wszelka trudność/ byle tylko mogli przeiechnąć/ rozgniewanego na się P. Bogá; á że iefięże doskonały strachy w sercu swoim nie gnie/ udaje się na modlitwa w onym smutku/ odmawia siedm Psalmow Pokutnych/ albo Litanie/ Rozanie/ Koronki/ rozdaje iakimuzny/ pości/ aby się tak usposobil do otrzymania daru prawdziwey Pokuty S. Już to taka turbacja/ iako nauca Pawel S. secundum DEUM, według BOGA iest: y owsem osobliwy dar Duchá Przen. iest to glos/ lubo depressowy/ y troche przykry/ od ktorego on Melodye swoje/ operacye swoje poczyna w sercu grzeszniego/ chcec duszy tego pierwsza uciążona przez grzech przywrócić serdeczna wesolość.

Figur.

Exod. 7.

Exod. 8.

Co też obaczyć możemy pod Figurą Pisma S. W on czas/ kiedy Pan BÓG przez Mojżesá y Aarona kazał Egipt rozmaitemi plagami/ już to odmieniac woda w krew/ już niezmienna liczba obrzydliwych żab/ napelniając miejsca wszędzie: wspomina Pismo S. że y czarownicy Sardonowi/ to wszystko uczynić potrafiłi/ przynasmiemy na podobieństwo. Fecerunt similiter malefici Egyptiorum incantationibus suis. kiedy tedy przysła do trzeciej plagi: to iest/ gdy za uderzeniem laski Aarony w ziemię/ narodziło się z prochu niezmiernie mnóstwo komorow/ albo psich much. Percussitq; pulverem terræ, & facti sunt sciniphes in hominibus, & in jumentis: omnis pulvis terræ, verlus est in sciniphes. już tego żadna miara nie mogli potrafić oni czarownicy. Feceruntq; similiter malefici incantationibus suis, ut educerent sciniphes, & non potuerunt. Wice wymawiać się przed Sardonem/ przyznali sami/ że on cud/ cudem y dziełem był samego pálca Boskiego. Dixerunt malefici ad Pharaone: Digitus Dei est hic. S. Augustyn

A przez ten Pálec Boski/ ktoremu cudo ono przypisane było/ rozumie Duchá Przen. Jakoż y Rościol S. w Swiatym hymnie/ pálcem Boskiej prawicy nazywa DVCZA S. Digitus Paternæ dexteræ. Przez komory/ albo kasaiace muchy/ rozumie tenże Doktor/ conscientiam arguentem, myśli turbujące/ straszące sumienie o grzech. Czarownicy zaś Egypscy/ niech nam reprezentują na sobie czarć/ iako Mistrzá skutków tych. Mogli tedy czarownicy oni żab także namnożyć/ ale komorow nie mogli: gemur Wielką to różnicą żaby od komorów: żaba brzydka y u przykrycie strzeży/ ale komorek choć kasai/ przecię na trawce swojej wdziaćno latając przygrawa; żaba z bloćta się rodzi/ w nim zawsze zostaje/ siedzi pod wodą coś mrucząc; ale komorek lubo także z bloćta/ z zgnilości się rodzi/ na bloćcie się nie bawi/ iestli na nim kiedy usiądzie/ prętko z niego do góry podlatuje. Podobnym sposobem; może czarć przekłety w grzesznego sumieniu namnożyć smutku melancholij; ale to tylko strzeżące żaby; bo choć się turbi grzesnik/ że źle uczynił/ nie chce mu się przecię z tego bloćta/ o pokucie nie myśli/ iefięże w wielkie bloćto leżie/ gdy go ściana do desperacyi o miłosierdziu Boskim przywodzi; tacy iako żaby także w melancholij nieznośnej zostając/ mruczą często na Pána BOGA/ że ich stworzył/ że. y tak w onym bloćcie do końca gina. Lecz komorek kasaiacy/ y oraz przygrawiający/ podlatujący do góry; to iest owe turbujące wstrzyne/ ktore duszę dysponują/ przyrządzają się tey ustawicznie/ do pokuty; y oraz przygrawiają tey/ to iest/ zlagone są z myślami kiedy niekiedy przebiegającemi/ o miłosierdziu Pána BOGA/ na pokutę tego czekającego; y przeto iako komorek z bloćta onego/ podlatuje duszę tego do góry: udaje się do modlitwy/ do dyscypliny/ do iakimuzny; już takiego komoreka uczynić nie potrafi czarownik Egypski/ ściana; ale także komorek kasaiace remorsus conscientia, są to dzieła samego

ap. Cornel.

ap. Sylvei.
Alleg.

T. 6. de
Lazar. c. 4

Histor

l. 2. c. 20.

Dálec Boskiego: Digitus Dei est hic: DVŁŻA Przen: który te kormorki za wielki dar przepuścić na dusze grzesznych/ chce to tym przedzy z niewoli grzechu wyprowadzić. *Moswi S. Chryzostom: Conscientia increpatio, res sacra est, nō finens nos tandem in peccatorum mergi profundum. Summienta gryzienie. Święta to rzecz. która nie dopuszcza pograżać nam nąstątek w głębokości grzechow.*

Podobny w tym widzę DVŁŻA Przen. zażywa skutki/ i takie zażyła Zrabina jedna: (o tym piśe Beerlink Th. atr. V Prudentia,) Gdy bowiem Comes de Monsigno, Maż iey/ dostał się był w niewolę aż do Hiszpanij/ sposobu innego/ dodania mu instrumentow żelaznych/ dla odpilowania się z kaidan nie mając/ takieg y skutki zażyła: sporadziła pewny instrument muzyczny/ który bassowej strony biera do grubey potrzebuie: w tey tedy stronie żelazne pilnigki subtelnie wrosbiwaw y z ię w ię/ i takoby dla wybitania mel. ncholi/ posłała go Meżowi: ktorem on wypilowawşy się z wieżienia/ szczęśliwie ušel. Podobny zaiste dokazuje skutki DVŁŻA Przen. na swoim depressywnym Muzycznym instrumencie: to jest trwogami/ ktore przepuścić na grzesznych dusze; przez to bowiem samo/ dodate żelaznych instrumentow/ pobudeł do pokuty/ ktorem wypilowawşy się duszą z kaidan grzechowych uchodzi z niewoli kaidanickiej; y znowu nabywa weselności duchowney/ z wolnego summienia.

Tá co Cantip: przymodzi przykład o lednym sławiecu za czasow swoich: który w cieśle zawiklawşy się grzechy strapiony był tak stogim summienia gryzieniem/ że ani spać/ ani iść nie mogąc/ wyszedł był na ciełe iako szepa: co sobie sprzykrzewşy/ myśląc pogal o Spowiedzi; która ledwie co uczynił / brzydkie iakies żaby wyskakać pogaly z ust iego: a w tym zaś raz nie tylko ono gryzienie summienia ustalo/ ale też y na wşytkim ciełe odmiemil się; ciála y cery dobrej w ośmgnieniu nabył. Tá tedy jest pierwsza Muzyka Kapelli DVŁŻA Przen. najsławniejszego/ lubo depressowa/ ogro-

PARS
II.

Script.

Eccl. 24.

Sapient. 1.

Joann. 15

Sophon. 3.

Tract. de
consol. d. 8.

A mna zrazu lecz na końcu/ wielce uweselaćca grzesznych ludzi.

La ludzi zaś sprawniejszych/ ma DVŁŻA Przen. w Kapelli swojej/ daleko delikatniejszy/ bo altowa Muzyka; to jest weselność duchowna/ ukontentowanie wielkie duszy/ na rozumie y woli; y cy podobne serdeczne pociechy/ ktorych gęstość doznają ludzie wolnego summienia. od cieśkiego grzechu. Tego bowiem Autorem/ sprawca jest per appropriationem sam Duch Przen. co się pokazuje iakże z słow samey Mędrości Niebieskiej Syna Boskiego/ który (według elumagania Rabana) o Duchu S od siebie także pochodzącym/ tak powiedział: Spiritus enim meus super me aulcis DVŁŻA (prawi) moy nad miod słodşy jest Cześć z słow Salomona tak się do Pana Boga modlącogo: O quam bonus & suavis est Domine Spiritus tuus. O iak dobry y wdzięczny jest Panie Duch twoy. Cześć na epitetum, ktore sam Zbawiciel przydał Duchowi S. gdy go Paracletum, Pocięty. cielem nazwał. Paracletus autem Spiritus, quem Pater mittet in nomine meo. to jest/ iż on jest który wnetrznemi pociechami/ duchowną weselnością napelnia serca ludzi sprawniejszych/ by też w najwieszych zosławiali trudnościach. Przestodkiey tey melodyi Ducha Przen. która używa duszą z wolnego od grzechu summienia trudno/ zwłaszcza temu/ ktory tey nigdy nie spróbował/ poiać nie można; ale przynajmniej domyślać się tey możemy/ z onych słow Proroek do Corti Jerozolimskiej: to jest/ do dużej sprawiedliwej. Jubila, lætare, & exulta in omni corde, filia Jerusalem. Wykrzykuy, wesel się, wyskaka y w całym sercu Cortko Jerozolimska. Joseph Mansi, uważa te słowa/ y uważa że przez to wielorakie podobieństwo/ do wykrzykiujących/ weselących się/ y do sławiających/ chciał Prorok dać znać/ że głowiek wolnego summienia/ nie jedno/ ale wiele przyczyn ma do weselności duchowney. Ut discamus, non unum duntaxat, sed plurima.

tervis

servis DEI suppetere exultandi mo-
tiva. Przeto według tych słów Pro-
rockich/ ta melodia pociech duchow-
nych/ możemy sobie nieśko na trzy
chory/ albo głosy podzielić. Pier-
wszy chor śpiewających: Jubila filia
Sion. Wytrzyknie sobie sprawiedli-
wa dusza/ ob motiva ex parte DEI:
bo gdy sobie uważa/ iako z pieknym/
z dobrym/ niekonczonym/ wiecznym/
nieodmiannym/ doskonałym/ zc. Do-
brodzieciem swoim/ B O G J E M swoim/
im/ przez łaskę tego światła/ (co pobo-
żnie o sobie rozumie) zjednoczył się;
z tego samego napełniona bywa nie-
zmiernym weselem: y wytrzyknie sobie
nie raz w sercu z Dawidem: Quam
magna multitudo dulcedinis tua
Domine, quam abscondisti rimen-
tibus te. O tak wielka mnogość śladko-
ści twojej Panie, która ukryta dla oba-
wiających się ciebie. Latere filia Je-
rusalem: Drugi chor weselących się/
niech znać motiva pociech duchow-
nych ex parte animæ: to jest/ gdy
głowiek widząc w sobie uspokojone
sumnienie/ y usmierzzone/ albo przy-
namniey/ nie tak bardzo przykrzając
się sobie namiętności/ passye/ kontent
z tego wielce, y zda mu się, że już po-
gasił wieznego onego żączywa potosi-
u. O czym s. Ambroży tak napisał:
Hoc est esse divitem aternitati,
cum pace animi, cum tranquillita-
te quietis, nihil concupiscere, nul-
lis exagitari, cupiditatum procellis.
Weseli się ięszce taka dusza/ że w na-
dzieci dobrej wierzy/ iż jest Córka Bo-
ska przez łaskę Oblubienica Duchá S.
dziedziczka chwale Niebieskiej. We-
seli się/ że cznie wszystkie siły swoje/
rozum y wola przeżalone miłością
Boską: która też samą przez się/ nie-
wymowna w duszy sprawnie roztosk.
Trzeci chor wesolostkających: Exulta
filia Sion. ob motiva ex parte corpo-
ris: to jest/ że y na wierzch gęstość
obfitość wewnętrzy roztosk wydać się/
bo pociecha ona spływa y na ciało/ kie-
dy na czas użycie w sobie iakieś miło-
sne rozkwilenie się/ y iakoby rozpau-
szające się serce/ nabożne lzy wyćis-
kanie: y mowina ten czas samą w so-
bie dusza z Psalmistą: Cor meum

Psalm. 30.

Epistol. 17.

Psalm. 83

A & caro mea, exultaverunt in DE-
UM vivum. I serce y Ciało moje
rozradowało się w B O G U żyjącym. Co
znać uważając Chryzostom S. napisał:
Iustorum letitia, vera est animæ pa-
ritè & corporis recreatio. Sprawnie
dlinych wesołość, prawdziwym jest oraz
y duszy y ciała rozweseleniem

Tey Musyce y melodyi Duchá S. Figur.
y wesołości duchowney z niey pocho-
dzącej/ oraz iako Autorem icy nie-
kto inhy jest/ tylko Duch Przenaw-
przypatrzmy się ięszce pod Figura-
oney melodyney Cytry Dawidowej/
na ktorey on kiedy niekiedy grając/ du-
chę swoje w smutku uweselał; iako sam
o tym dacie znać: Confitebor tibi
in cithara DEUS DEUS meus, qua-
re tristis es anima mea, & quare
conturbas me. A teyże Cytry ródził
żądząc drugim Confitemini Do-
mino in Cithara. Według pospoli-
tego tłumágenia/ ta Dawidowa Cy-
tra in sensutropologico figurowa-
ła serce ludzkie: ktoremu też w swojej
figurze podobny jest pomieniony in-
strument muzyczny; co uważa s. 12y
dor. A w samey rzeczy wyraża Cy-
trę/ ludzi sprawiedliwych/ w weso-
ści ducha Pánu B O G U służących.
Więc iako Rościol tryumfujący
w Niebie za nayprzedniejszą melodia
pogryta sobie onych Cytrystów Nie-
bieskich/ ktorych grających słyszał Jan
S. w objawieniu swoim; tak y Ro-
ściol S. na ziemi zostający/ naybár-
dziej się cieszył tym/ gdy widzi ludzi w
wesołości ducha Pánu B O G U słu-
żących; ktorych pod podobieństwem
tego instrumentu muzycznego opisał
Amalarius temi słowy: Noltri can-
dores, non tenent cymbala, neq;
lyram, neq; citharam, manibus, neq;
cetera instrumenta musicorum, sed
corde. Ipsi cantores sunt tuba, ipsi
psalterium, ipsi cithara, &c. Nasi
Muzykanci, nie mają w rękach ani cym-
bali, ani skrzypcow ani cytary ale
w sercu, sami są trąba, cytra &c.
Mamy już instrument/ ale spyta-
my się/ kto go nastroi/ y kto na nim gracie
będzie: Ten nie kto inhy jest tylko
Duch Przen. Pokazał mi go pewny
Commentator, gdy tak piše: Peritus

Psalm. 34

Psalm. 35.

ap. Blanc.
hic.1.3. de Offic.
Eccl. c. 3.

Blanc. cit.

artifex

artifex est Spiritus S. qui suo instin-
ctu & impulsu efficit sonum vehe-
mentem, sed suavissimum tamen,
si benè paratas citharas reperiatur;
sicut accidit die Pentecostes, cum
tetigit Apostolos. Bieglým Instru-
mentáleká jest DUCH S. który swoim
nátchaniem y poruszeniem, wydáe gło-
śny dźwięk; iednak dźwięk przytemny,
ieżeli znáydzie dobrze przygotowane
cytry; iáko się zstáło w dzień Świąte-
czny z Apostołami. Cytrá álbo Lus-
tenia; w ten czas jest sposobna do tes-
go; aby ná niey bieglý Cytrystá wy-
gráć mogli iáki melodyny koncert/
kiedy ma strony z dobrej máteryi; z
bárátká; á nie wilgze; kiedy ma stro-
ny mocne; nie nápsowane, y kiedy ma
stroj wysoki. Duchowna Cytrá; du-
śá sprawiedliwego w wesolosci dus-
chá zostájąca; má to wśtetko: nie oty-
á si; tam żadna wilgza stroná stro-
fulącego sumnienia; bei ktorey wilgzy
strony; Cytry swiatowego wesela bódz
nigdy nie mogą: bo o nim nápisano:
Ritus dolore miscbitur, & extre-
ma gaudij occupat luctus. Deliká-
tne to strony; bo ná wśtetk stron
ostrożne są akce głowická pieśzo-
nego sumnienia. Ná mocnych też
stronach tá melodya wesolosci fun-
duje si; bo żadna stworzona téká
zermáć iey nie może: gdyż y w nays-
wistkym utrapieniu; w nayośtrzenie-
szych mókách; wolne sumnienie; weso-
le jest. Gaudiū meum, nemō tollet
á vobis. powiedział Zbáwiciel. Ná-
ostátek; w strotona tá Cytrá álto-
wym náwyszym strojem; bo właśnie
do stroju samey Rápelli Niebieskiej;
gdź sama tá wesolosc duchowna/
náwiesksze podobienstwo má; do one-
go wesela; ktorego błogosławieni zá-
zywáią w Niebie. Służą tu one sto-
wá S. Bernardá: O conscientia,
linda! in ter a adhuc es, & in Coe-
lis habitas. O świąte sumnienie! ná-
zi mi ieszcze zostájesz á już w Niebie
mieszkasz. Połázuie si; tedy z tey Si-
gury Dismá Świąteğ ná Cytrze Dá-
widowej; iáki piękna melodya w ser-
cu sprawiedliwego góśtokróć wygra-
ma Duch Orzen; wnatrzniemi pocies-
hami nápełniájąc duszę iego.

Prover. 14

A Ale oprocz tych wywodów; w sa-
mej rzeczy przysłuchamy si; Musy-
gney struce; ktora wypráwił ten Nie-
bieski Cytrystá Duch Orzen: ná ie-
dnym głowicku w Párczu. Było
tam dwu rodzonych Bráci; ieden z
nich swywołnego żywota będąc; śmierz-
telnie záchorowawşy; wipomniawşy
ná zle życie swoje; desperowáć pozáł
y spowiáć si; niechcial; drugi Bráś
nabożniwşy; goráco si; zá niego mó-
dlil do Pána BOGA; osobliwie do
Duchá S. aby go laska swoia oświe-
cił. Nocą tedy iedney; ukázal si;
B choremu BOG Ociec; z prześlápná
sędziwą twarzą; y rzecze mu surowo:
Takes niecorliwie żył; á ieszcze de-
sperelesz w miłosierdziu moim; á toż
go nie náydzieś. Ráno przydzie do
niego Brat; upomina do Spowiedzi;
on rzecze dármo mi upominasz; y
powiedzial mu co w nocy widział.
Na co mu on riekł: Jest ieszcze w
Boświe druga Osóbá Syn; ktory zá
nas uciérpił; á Ociec śladno ubla-
ga; do niego si; uciékay; iá si; też
modlic będą. Drugiey nocy ukáże si;
C mu Syn Boży z Arzyem; tákż wla-
śnie ná twarzy; iáko y Ociec; y rzecze
surowo: A zyles swywołnie; y poku-
towáć niechcesz; otoś nie náydzieś
iáki moiey. Powie to widzenie chory
Brátu; przydájąc; że iá nie mogą byđz
zbáwion. A Brat mu rzecze: Jest ie-
śże trzecia Osóbá; Duch S. ktory jest
istotná miłosć; ktory serca ozieble
rozgrzewa; y smutne cięhy; iemu si;
polecay. Ná co westchnął chory ná-
bożnie do Duchá S. Potym w nocy
ukáże mu si; Duch S. śláznego ná
rámionách swoich májąc golátká; tá-
kieżże twarz; iáko Ociec y Syn; y lá-
godnie do niego rzecze: Poniewáż
miales nádzieis we mnie; á toż ci dá-
iá laskę moją; że bódziesz zbáwion w do-
śláteczney pokucie z tego swiáta zey-
dzieś; y ták zá onym widzeniem od Du-
chá S. pocieszony w duchu; nádzieis
dobrá o zbáwieniu swoim wzięwşy;
fizerze si; spowiáć; wesoło potym y
fizesliwie umárl. Szczęśliwy głowick/
ktory dla krotkiego westchnienia do
Duchá S. godný si; zstál uślyśec głos
iego ták melodyny y sobie zbáwienny.

Bidermanus

Bidermanus piſe ſmieſny trąfunek
taki: Orzed pewnym wielkim Fiajs-
ciem wyborna grala Kapella/ gdzie
miedzy ſpiewakami / byl też ieden/
wprawdzie z delikatniejszy nad inne
gloſem/ lecz na ogry ſłaby/ bo duzo nie
dorzal: temu na partyturze z ktorey
koncent ſpiewal/ nad notami muzy-
cznymi uſiadła duża mucha/ y zdala
mu ſie krefka czarna/ dla wyciągania
y wytrzymowania gloſu; ktora je by-
ła niezwygdynie wyſoka/ ſilil ſie barto-
dzo/ aby tey wyſtarczył: aże drudzy
Muzykanci na ſwoich partyturach
takiey krefki nie widzieli/ wſzyſcy na
niego obruſyli ſie/ że im harmonia
pſował ſpiewaniem ſwoim: on ſie ex-
tuzuiac/ chęiał im palcem pokazać one
krefke na partyturze u ſiebie; a tół ſcia-
gnąłſy rękę / ſpłofał one muchę/ y
ſmiech z ſiebie ucył. *N S Słofeli-
ſcie Hymenæu Matutinū. DVŁZ*
Przen zrozumieſcie iako wdziażna
ieſt Kapella tego/ ktora duſe ſprá-
wiedliwe/ ieſcie tu na ſwiecie w cieie

A bedace zwykli uwieſelac: dobrze wiem/
że podobny tamtemu/ przydacie ſie y
nam trąfunek: to ieſt/ że muchy nie
doſkonaloſci naſzych/ pſuia y przery-
wania przeſłodka harmonia melodyi
Ducha S. o czym przeſtrzega *Alvar.*
l. 4. p. 3. c. 8. Delicata eſt res amo-
ris affectio, & tenui occasione læ-
ditur lætitia ſpiritualis ktorych much
ſłabe ogry naſze: to ieſt/ zaciemiony pier-
worodnym grzechem rozum naſz nie
widzi. Orzero te muchy bywają przy-
czyna tey dyſſonancyi/ przeſłodka do
wesołoſci duchowney. Wſcie ponie-
waj *DVŁZ* Orzeni: ieſt ora/ żrzedlem
Miłoſci oſwiecającey/ Veni Pater
luminum. Proſmy go pokornie/
niech oſwieci rozumy naſze do pozná-
nia wſelkich ciekawych przeſłod do
zupełney wesołoſci ſerdeczney.

Jemu z Oycem y z Synem

niech będzie chwala

nieſmiertelna.

AMEN.

NA WTOREK SWIATECZNY,
Sponsi Hymenæus Vespertinus.

Vocem ejus audiunt. Ioann. 10.

Słowie głoſ Oblubienicę mi-
ły ieſt Oblubienicy/ y domo-
wnikom/ gęłającym na przy-
ſcie y Gody tego; *S N.*
ale oſobliwie/ gdy według
poſpolitego wygłanu/ oſtatecznego wie-
czora przed weſełem/ z wdziażna ſwo-
ia u drzwi tey odezwa ſie Muzyka;
co polityczniejszy zowią Hymenæum
Vespertinum, ſeu conſopitorium.
Muzyka na dobra noc. Podobnaſz
politykſ Oblubieniec Koſciola *S*
Syn Boſki Chryſtus zachowuje/ nie
tółko w poſpolitoſci mowiac/ z Ko-
ſciolem ſwoim/ ale też w ſięczuſnoſci
z duſhami ludzi ſprawiedliwych; co
ſie łatwo pokazuje z oney przypowie-
ſci tegoż właſney o Pánnach záſy-
piących; ktore na przyſcie y Gody

C Oblubienicę gęłaly/ gdzie też wzmian-
ka o głoſie tego do nich/ o ſamey puł-
noey Media nocte clamor factus eſt.
Ecce Sponſus venit, &c. *Didac. Bażza,*
przez ten ſen poprzedzający Gody/
rozumie śmierć ludzi ſprawiedliwych/
y one noc/ albo oſtateczny punkt życia
ludzkiego/ ktory poprzedza Gody nie-
bieſkie / do ktorych ſprawiedliwe du-
ſze/ ieżeli ſa tuſ dobrze wyżyżzone z
grzechow/ záraz po śmierci przypu-
ſzone bywają; Słow: tego o tym: In
ſomno hoc mors repræſentatur; in
Sponſi nomine, nuptiæ intelligun-
tur: equidem juſtorum mors ad
eorum ſpectabat nuptias, quando
in æterni Sponſi domum excipiun-
tur. Głoſ zaś odzywającego ſie O-
blubienicę/ bardoſo dobrze / według

Matth. 25

wzgardywego Kazania mego/ nazywa
 sie Duch Przen: ktory listkami/ na-
 technieniami swymi nie tylko ogromnie/
 ale czestokrot y wdziedznie przygrawa/
 przyspiwuje duszy sprawiedliwej: za-
 wsze wprawdzie glosy te tego potrzeb-
 ne wielce y zbawienne sa dusiom nas-
 sym: albowiem (iako mamy w d-
 sieksey Ewangelij) kto tych glosow
 wisdom/ takiemu sam Zbawiciel obie-
 cuje żywot y wieczna obfitość. Ego
 veni, ut vitam habeant, & abundan-
 tius habeant. Osobliwie jednak po-
 trzebne nam sa te glosy Duchá S. pod-
 onwiegor/ pod on czas zgonu życia ná-
 šego/ gdy sie już już zbliżać do nas be-
 dzie Oblubieniec/ y u drzwi stanie/ ko-
 łacac do nas/ przez oślátnia choroby y
 ciekliwości/ poprzedzając konanie. Pul-
 sat verò, cum per agritudinis mo-
 lestias, mortem esse vicinam desi-
 gnat. mowi S. Grzegorz. Jakoż mi-
 losny ten duch naszych Oblubieniec/
 y w ten czas nie przychodzi bez słod-
 kiey swioley Muszki, albowiem prá-
 wdziwym Oblubienicom swoim/ lu-
 dziom sprawiedliwym/ zjawa w on go-
 dzina Duchá Przen. ktory listkami ra-
 tunkow swoich/ oświeceniami ná ro-
 zumie/ zapalaniem miłosnym woli/ y
 innemi pociechami duchownemi. uli-
 żywa im onych śmiertelnych cięskłości;
 y sprawuje to w nich/ że z weselem za-
 sypiają snem śmierci/ a potym ná go-
 dy Niebieskie dusze ich przeniesione
 bywają. O tey tedy wieczornej Ra-
 pelli to jest/ o wesołości duchowney
 przy śmierci/ ktora sprawuje Duch
 Przen. w ludziach w boiażni Boskiey
 żywacych/ mowić naprzód beda; a po-
 tym spytam sie/ czemu to ludzie
 świeccy/ światowi/ zwłaszcza swywoli
 nie żyacy/ nie słyszą tych słodkich gło-
 sów Duchá S. ale pospolicie w smu-
 tku nieznosnym/ z narzekaniem/ z nie-
 ukontentowaniem/ a drudzy y w de-
 speracyi z tego świata schodzą. Ad
 Majorem DEI Gloriam.

PARS
I.

Letwo bardzo z wielu miejsc
 Pisma S. dowiedzieć sie mo-
 żemy/ o tey wieczornej melo-
 dyi DVŁZAS. to jest/ o we-
 solości przy śmierci ludzi sprawiedli-
 wych; dwa obietam sobie bardziej do

A Allegoryi moiey twódruiace. Na
 przód słowa Prowerbialisty/ ktore
 znać z inšey wersyi/ (bo ich vulgata
 w żadnym Rozdziale nie ma) przy-
 wodzi Salviatus lib 4. ad Eccl. Cathol.
 a te/ takowe czytam: (apud Baëzami
 in Evang.) Sapientia, in exitu canit-
 tur. Madrość náosłáku, ná odesáiu, wy-
 spiewywana bywa. Według tłumáče-
 nia tegoż Salviána, mowi tu Prower-
 bidlista/ de exitu animæ, o śmierci
 człowieka; gdzie boiażni y miłości Bo-
 Źa madrością sprawiedliwego nazy-
 wa. Quid est quæso sapientia Chri-
 stiani? quid, nisi timor & amor Chri-
 sti. Gdy zaś mowi Prowerbidlista:
 Sapientia in ex-tu canitur: Madrość
 przy odesáiu, przy śmierci wyśpiewy-
 wana bywa; chce tym wyrażić/ że we-
 solo sobie taki człowiek przy śmierci
 śpiewa/ ktory sie za żywota P. B. O.
 G. iako Syn Dycá/ boi/ y ktory go
 zupełnie nád wszystkie stworzone rzeczy
 przełada sobie/ y onego naywiecey
 miluje. Miłość bowiem Boża/ a we-
 solość duchowna/ tedneye to Rápela-
 li/ to jest Duchá S. sa glosy; według
 pártycury/ ktora nápiśal Apostol: ad Eph 5
 Fructus autem Spiritus S. est: cha-
 ritas, gaudium, pax, &c. Owoć D-
 CHA S. jest miłość, wesołość, pokoy, &c.
 Drugi text Pisma S. do nášey służ-
 by mácey: sa słowa cierpliwego Jo-
 bá; ktory wystawiony nie mała liczba
 ścieśnowości człowieka sprawiedliwie
 żyacego/ ná tym/ iako ná czym oso-
 bliwym konczy/ gdy śmierci tego przy-
 rownywa/ do ludzi zbierających snopki
 pod czas żniwa. Ingredieris in abun-
 tia in sepulchrum, sicut infertur
 acervus tritici. in tempore suo.
Dniżcieś (prawi) w obfitości do grobu
 swego, iako więc wnośa snopki psenice
 swego czasu. A iakoż prośa Gospo-
 darze wnośa snopki psenice czasu żni-
 wa? Odpowiada ná to Dawid S. Psal. 125.
 że z wielką radością y weselem/ Ve-
 nientes autem venient cum exul-
 tatione, portantes manipulos suos.
 Żatym y Job S. gdy umierającego
 sprawiedliwego przyrownał do żni-
 wiarza obfite zbierającego snopki/
 tym samym dał znać/ o niezwyčaj-
 nej wesołości tego przy śmierci Jakoż

twódruię

10 c. 12
S. 1.

Job. 5.

Władzicie wielce to podobieństwo. **P**iewa wesoło sobie Gospodarz; i nosi zbierający; albowiem się cieszy/ naprzód z nadziei/ iż już na cały rok pożywienie mieć będzie dla siebie/ y dla domowników swoich; cieszy się także y sprawiedliwy/ że czas zbliżający się do niego z śmiercią/ oraz zbliża się nagrodą prac tego; za które dla świadectwa dobrego sumienia/ zostaje w mocnej nadziei żywota. *Sperat autem iustus in morte.* **S**prawiedliwy przy śmierci ma nadzieję. *Domada Proverbialist.* Znowu/ cieszy się Gospodarz pod czas żniwa/ że colorogney swojej prace/ stasama się otoli roli/ że już im się to nie przypobliżył: cieszy się też y sprawiedliwy/ że kłopoty tego na świecie/ choroby/ utrapienia/ niebezpieczeństwa/ funki/ że. gdy umrze/ wszystkie konie swej weźmie: *Milo mu sobie wspominać na one słowa u Jani S. Absterget DEUS omnem lacrymam ab oculis eorum: & mors ultra non erit, neq; luctus, neq; clamor.* **O**trze *BOG wśelka łzę z oczu ich: y śmierci więcej nie będzie, ani płaczu, ani narzekania.* Z której rzeczy *S. Augustyn,* gorącym pragnieniem do onego punktu przyszłego zdiety tak mawiał: *O mors desiderabilis! o mors malorum presentium finis! o mors laborum clausula. O pożądana śmierci! o śmierci teraźniejszego złego końca! o śmierci prac zakończenie! Cieszy się potrzebie żniwiarz/ gdy do gromady zboże wiezie/ że mu się już więcej bać nie trzeba będzie/ aby mu go słońce nie przypaliło/ grad nie potłukł/ powódź nie zabrała/ zlodziey w polu nie krał/ bestye nie potrosowały/ że. Cieszy się także y sprawiedliwy/ gdy się refleksuje/ jako żywot ten pełen jest niebezpieczeństwa do utraty łaski Boskiej/ okazy do upadku w grzech/ y przeto rad/ że przez następującą śmierć/ od tego niebezpieczeństwa na wszystkie wieczność wolny zostanie: iakoż osobliwa to mądrość do rozweselania na ten czas ducha: bo tego iako wielkiego szczęścia winiście u mierzających *Ellezydyt:* *Laudavi magis mortuos, quam vi-**

Proverb. 14

Apocal. 21

1. de V. fit. infirm. capite 6.

Eccli. 4.

A venies. Chwalitem barażey umarłych. niżeli żyjących. Ktore słowa tłumaczyć *S. Ambroży* tak piše: *Mortuus praefertur viventi, quia peccare desijt. Szczęśliwszym jest umarły niż żywy, bo więcej już nie może grzeszyć.* Ktorego szczęśliwość uważając *Bernard S. 14.* to napuścianę rzeczy oglądał śmierci; niektore słowa jego klada o tym: *Utinam hac morte ego cadam! ut evadam laqueos mortis, ut non sentiam vitae luxuriantis mortifera blandimenta, ut non obstupescam ad sentum libidinis, ad astum avaritiae, ad iracundiae & impatientiae stimulos.* **O** gaybym poległ już od tej śmierci! abym tak uśledł ścieżkę śmierci. abym już więcej nie czuł pooblebstwa zabijających tutecznego żywota, abym się więcej nie lekiał podnieść do nieczystości, do łakomstwa, do gniewu, &c. **B**ardzo to jaiście wdzięczne melodye sprawiedliwego przy śmierci/ ktore w sercu jego/ nie kto inny wygrał/ albo wygrać będzie na ten czas/ tylko Duch Przen. ktory takie pobożne reflexy/ y poruszenia affektow/ do serc ludzkich podaje.

Serm. 31. in Cantica.

Figura

Widzimy iednak tych melodynych głosow Ducha S. ozowających się w sercu sprawiedliwego w godzinie śmierci usłyszemy/ to jest wejności jego duchowney/ tylko się przypatrzymy oney sławney Cytrze Dawidowej; ktora ten miała przywili/ że gdy w nie zagrał Dawid/ przed melodyą tej duch zły melankolizny uciekał od Saula. *O* czym świadczy Pismo *S. David tollebat citharam, & percutiebat manu sua, & refocillabatur Saul, & levius habebat; recedebat enim ab eo Spiritus malus.* **W** wgo, rdyfym Kazaniu ducha ludzka przyrownałem do tej Dawidowej Cytry; co osobliwie według *S. Augustyna.* służy duszy owej/ ktora pokazuje po sobie wesołość duchowną zostając w takich ciępkich trudnościach: ciępkich zaś mieć nie może dusza/ iako przy śmierci. Dawid wygrawiający na tej Cytrze/ jest Duch Przen. w ten czas traciący w serce natchnienia/ poruszenia nabożnemi do rozmaitych aktow Cnot Świstych.

1. Reg. 16

in Psal. 32

Epistol. ad
Demetria.

Tanquam fila chordarum tangit
Digitus DEI Spiritus S. corda San-
ctorum. Jako w strony Lutenne tra-
ca Pálec Boski DVCH S. w serca sprá-
wiedliwych: nápisal Prosper. A w ten
čas nádaťe sis mu ná tym instrus-
mentie Muzyka bádzo dobrze y lá-
two/ gdy ta už dobrze wystroiona
znáydzie: to jest/ przy śmierci tákies-
go głowiek/ ktory zá żywota swego
pilno sis starał/ aby serce swoje iák
nalepiey wygotował Duchowi S.
ná ons ostatnia godzina; iákto Lu-
tenis/ iákto Cytris: kiedy tedy Duch
Przen. znáydzie u głowiek dobrze
wyheblowana deka to jest/ iákto deka
swote/ ktore iákto deka dafie okrys-
wa/ w pássyách swóich nalezyćie u-
martwienie ma; znáydzie do tego w
nim strony/ to jest potencye wnetrzne/
rozum y wola mocno wyciagnione/
zápráwione przedtem w rózných ák-
tach: Wiáry/ Nádziei/ Mílości/ y
iných Cnot Chreścianích; už iák-
twuśienko przychodzi Duchowi S.
ná tak dobrze wygotowanym instrus-
mentie/ w sercu sprawiedliwego/ fun-
kty swoje melodyne cieśać duśe ie-
go/ w ons godzina wygrawać. Dla
lepszego wyrozumienia uczynmy sobie
krotka reflexa ná niektoremi glosa-
mi/ ktore wystroiona ona Cytra/ wy-
ciagniony ná Krzyżu Pan JESVS/
przy konaniu swóim wdał: gdyž te-
ž ná wzor tego konanie náše bédž po-
winno. Pierwszy glos Pána JESVS
SA konającego był/ modlitwa za krzy-
żowniki: Pater ignosce illis, &c.
Ten pierwszy funkt to jest ákt. chceć
Duch Przen. wypráwić w sercu tákies-
go głowiek/ zbliżającego sis do ko-
nania/ traci w strony/ w potencye ie-
go/ náchmieniem swóim/ przypomi-
nać mu ten ákt Pána JESVS
albo te-ž sporządź/ że Káplan ktory
go ná śmierć dysponować bédž/ zá-
wola ná niego: Pámistay głowiege
ná one słowa Zbáwicielowe/ Ignosce
illis, &c. á dośkonále odpusć nieprzy-
iaciolom swóim; ozwie sis wnet w
sercu tego melodyna strona cierpli-
wości/ ktorey náwykła duśa tego zá
żywota/ gęsto modlać sis zá nieprzy-
iacioly swote/ y onym wśelka láskawość

A świadczac; y tak łatwusiénko ákt
on wypráwi. Odezy drugi raz Duch
S w te strony/ záwola Káplan: Pá-
mistay głowiege ná lórá w dobrej
nádziei pokutniacego/ y ná Chrystusa
mílosiernie temu Ray obiecuącego.
Hodie mecum eris in Paradiso:
miej y ty w dobroci tego mocna ná-
dzieja o zbáwieniu twoim. Pámistay
iákto Chrystus prágnał ná Krzyżu:
prágny y ty w iák najgorętszym á-
kte mílości Boskiej konać/ prágny
go iák náprádjey w chwale tego oba-
czyć. Pámistay ná celiwości/ testni-
ce Pána JESVSOME ná Krzyżu:
DEUS, DEUS meus, ut quid dereli-
quisti me. Ośáray y ty/ te twoie
śmiertelne celiwości/ w zlagzeniu te-
stniciego/ zá grzechy twoie. O-
śházay to chore/ wnet zabrzmią
strony tego/ potencye duśne/ y lá-
twusiénko wśyćkie pomienione ákty
wypráwi; poniewa-ž zá zdrowia wśy-
ćka nádzieja tego była w BOGU/
prágnienie do BOGA/ á intencya
wśyćkich spraw nie inśa/ tylko dla
samego Pána BOGA. Záwola te-
żże Káplan: Pámistay ná słowa
Chrystusowe do Przen. Pánni: Ecce
Filius tuus: y do Janá: Ecce Ma-
ter tua. Ktoremi cis oraz z Janem
oddal zá Syná Máćce swojej; nie
zápominay y onych słow: In manus
tuas commendo, &c. Przez tey Má-
ćki rące/ oddaway tera-ž duśe twoie w
rące JESVSowe; ućiekay sis do tey
opieki y przyżyny. Nie łatwiej-
szego nie bédžie táktemu/ zdobydź sis
ná pomienione ákty/ ktory osobliwym
był zá żywota w nabożeństwie ku Prz.
Pánnie. Náostatek záwola Káplan:
Consumatum est, &c. Już/ už ko-
niec: už mow ostatni raz JESVS/
MARIA. O co-ž może słodszego
zábrzmieć ná ten gás w usách ko-
nającego/ ná te zbáwienne słowa/
temu/ ktory te Náświeteśze Jmioná
miał w osobliwym pośánowaniu/ y
bez rozrzewania serdecznego/ nie
mogl nigdy ná nie zá żywota wspo-
mnieć. Do tych áktow/ przystápi-
y inśe: Ákty Wiáry/ Nádziei/ Mí-
lości/ rezygnacyi ná wola Bo-
żego. Przez tákies- tedy melody/ ktora Duch

Przen.

Histor

Przen. przez porużenia różnych pobo-
żnych affectow/ na sercu umieraiace-
go/ iako na Cytrze/ tak iacwinięto
wygramać będzie/ nie pewnieykiego/
je satan/ który na ten czas nappilney
stara się przywodzić ludzi do zbyte-
czney boiaźni/ melankolij/ turbacyi/
pewnie się nie ostoł: ale iako niegdy
przed melodyą Dawidowey Cytry us-
ciekał/ tak y od głowiek onego/ z
pokusami swemi przez ustępować bę-
dzie musiał; a tak w niewymowny u-
kontentowaniu/ y wesołości ducha gło-
wieka onego z ciała wychodząc będzie.
Ni co nieprzełizana rzecz znayduję
przykładow w samych żywotach Ss.
trudno ich tu wyliczać: w domu Jo-
bie/ kto może niech przeczyta

Prawda jest; że na czas widniemy
y po ludziach światobliwie żyacych/
iakoś trwoga/ boiaźni zamięsanie wna-
trzne przed śmiercią: ale to wbytko
finaliter nadośćteł na dobre im wys-
chodzi: a to za osobliwa łaska DV-
CZA Przen. Coś się podobnego z
niemi dzieje w ten czas/ co się niegdy
trafiło (iako Doetowie starzy pisa)
naybiegleyhemu Lutiście Orfeu-
sowi: ten/ gdy o lepszą z drugim/
pewny koncert wygramać bardo cu-
dnie/ na samym dogrywaniu/ naypo-
trzebnieyszą zerwała mu się strona;
ale w tym Cicada, to jest świerzeł/
albo konik polny przyleciał/ y usiad-
ł na Lutni/ koncertu melodyi oney/
głoszkiem swoim/ należyście dokon-
zył. Do tego latającego robaczka/ y
wodziący dźwięk wydawiający niech
mi się godzi przetrwać Duchu S.
Pocieszycielu smutnych. Bywa to
tedy/ że y na owych ludzi doskona-
łych/ którzy za żywota ochotnie wy-
glądali godziiny śmierci/ gdy się już
zbliża do niego/ wróć się im nieiako ta
melodyina wesołości strona; co na
nich przepuścił Pan BÓG/ dla te-
go/ aby y w ten czas byli naśladowni-
kami Pana JEZUSOWEMI/ który w
cieśkich bólach y w smutku umierał.
Tristis est anima mea, usq. ad mor-
tem: iednak nie dopuścił im tak kon-
czyć; bo na samym końcu/ przylatując/
przychyła do serca ich Cicada Nieb.
DVCZ Przen. który napełnia serca

A ich nadszcia dobra/ y wesołości dus-
chowna. Tzego mamy przykład na
S. Elzearym Żabi; ten przy wiel-
kiej swojej światobliwości/ paniel-
stwa z żoną swoją do samey śmierci
dochował: a gdy w Oaryżu umie-
rał/ przed konaniem pożał pokazo-
wać na twarzy swojej straszne znaki
wnetrzego swego biedowania się; na-
co patrzac przytomni/ wielce się o to
alterowali/ iednak potym/ gdy ducha
tego DVCZ Przen. nawiedziwszy po-
cieścił/ wesoła pokazawszy twarz/ za-
wołał mówiąc: O iak wielka jest moc
światobliwa! ale daleko nad nie potrzebny-
ja moc Meji Pana JEZUSOWEY: y
w tym wesoło szczęśliwie konał. A
ktożby sobie w one godziny nie życzyl
choć na moment zażyć glosow tych
pociesznych DVCZA Przen.

Kzeba iednak wiedzieć że
ludzie bez boiaźni Bożej
żyacy/ tej szczęśliwości
spodziewać się nie mogą:
iakoż pospolicie tacy w cie-
skim smutku/ w boiaźni/ w mekon-
tentowaniu/ z mala albo żadna na-
dzicia zbawienia umierają: A zatem
to w ten czas nie ożywa się im Duch
Przen. z swois melodyą/ y nie spra-
wuje w sercach ich wesołego ducha.
Tey tego przyczyny bywają. Nas
przod że mu tam już infa domowa
Muzyka zastąpiła/ y na przeszkodzie
jest glosom tego. Opuścił on
multanki/ pląse domowych/ żony/
dzieci/ krewnych niedyskretnych; o
ktorych się głośno w ten czas weryfik-
tuta słowa zbawicielowie: Inimici
hominis, domestici ejus: ady do dy-
kownicy choremu przesładają/ o
śmierci wspominać mu nie dają.
Spowiednik już nietychło do niego
wołają. Jednak naggorszy trzeba
piekielni satani/ ktorych on glosow
za żywota rad słuchał/ za ich poku-
sami idąc; w ten czas bowiem nawi-
sił swoje skutki nad grzesznym wy-
prawować będa/ rozmaite podając
mu do serca pokusy. To niebezpieczeń-
stwo przepowiedział grzesznym sam zbaw-
iciel pod podobieństwem Jeruzolim-
gincey. Tanc circumdabunt te
inimici tui. Otacza cię w ten czas

Skargą in
Vita eius.PARS
II.

Script.

Genes. 3.

1. o. dem.
fr. Evang.
cap. ultim.

nieprzyjaciele twoi. O czym y S. Augustyn: Concurrunt ad animam confundendam & rapiendam, millia terribilium demonum, omnes contra eam insultantes, DEI beneficia impropertantes. & cuncta scelera accusantes. Zbiegaia się dla zamięśniania y porwania duszy, yśmiewani satanow. wszyscy nasmiewając się z niej, dobrodziejstwa Boskie wyrzucając na oczy. y wszystkie iey wyliczając grzechy. Na co ściani mają pozwolenie Boskie od początku świata/ dāne sobie onemi słowy w Raju do węża: Et tu insidiaberis calcaneo ejus. Będzieś (prawi) czumał na stopy jego. to jest/ (iako tłumaczy S. Antonin) na koniec żywota ludzkiego. Z czego w takie turbujące wpadnie grzesznego ducha/ łatwo się domyślić: choćby też wiecy nie było/ tylko samo jedno pozrzesz na ściana: jeżeli teraz strach patrzeć na atę ścianą w opactwym takim głowieku; a coż nie ma być okropno/ samego w postaci strasznych bestyi obaczyć. Jeżeli (iako uważa Euseb. Cesar.) gdy przy konaniu Pān JZVosowym wielka mnogość ścianstwa kolo Krzyża latała/ (a iako twierdzi S. Bernard, Alban, Gregorz.) sam Lucyper stał w oczach Pān JZVosowych; tak to było Pānu JZVosowi przytko patrzeć na one sprosne larwy/ że też z tey okazyi wyrzekł one słowā: DEUS, DEUS meus, ut quid dereliquisti me. BOZE, BOZE moy, czemuś mię opuścił? a iakoż daleko bārdziej prosiemu/ a do tego grzesnemu głowiekowi/ straszniejszy nie bāda/ piekielne one larwy. Jācym nāstąpi nieznośna bolazn/ smutek nā sercu/ którego przyczynić będzie ścianstwo pobudzając umierającego do desperacyi. A tak ci trābāże piekielnicy nie dadzą przystąpić Kapelli Niebieskiej/ natchnieniom/ pociechom DVŁZ S. do onego konającego głowieka.

Powtore/ dāmy to/ żeby ci trābāże to jest ściani/ odstąpili od chorego/ nā kropienie świeconey wody/ nā zasklinania Kāplāńskie/ nā nabożne modlitwy przytomnych: kiedy się druga przeszkoda z strony samego głoi-

A wielka potaje; to jest/ że DVŁZ S. nie znajdzie u niego Cetry/ Lucie gotowej/ serca sposobnego do melodyi duchownych/ do aktow pobożnych; y tak pewnie nie będzie miał DVŁZ S. nā czym takim głowiekowi przygrawie przy śmierci. Narzekał tam u Joba Cetrystā iakiś że mu Cetry tego weselo grać niechciała. Conversa est in luctum Cithara mea. Duch Przen. Niebieski Cetrystā ma też y on nā czas (po nāsemu mówiąc) smutek iwoie: Nolite contristare Spiritum S. mowi Pāwel S. ma y lamento rozmaite: Postulat gemitibus inenarrabilibus: ale osobliwie w ten czas/ gdy przystąpi do konającego głowieka grzesznego; mogłby w ten czas sobie rzec: Conversa est in luctum, cithara mea: bo nie może choćby chciał nie wesolego w duszy jego wygrać: zstanie bowiem dusze jego/ iako połączony instrument: to jest/ sumnienie w złym zaktamiale: strony też tam nie pyta/ to jest/ habitus virtuosos, nie zāprawniona wola jego. y rozum w atę/ enoty rāczey pomocane wśytkie potencye duszne: rozum myślami świeckimi/ cielesnymi: wola miłościami/ pożądliwościami złymi; y przedzey tam znajdzie DVŁZ S. strona iaka wilga/ habitus virtuosos: Monność pāssyi do złego/ do nieczystości/ do gniewu/ lākomstwa. A tak będzie chciał DVŁZ S. spróbować tego instrumentu/ poratować dusze umierającego iakim aktem: uderzy w ten instrument/ da mu do serca iaka myśl dobra do pobożnego affektu pobudzającego/ albo sam przez się/ albo przez Kāplānā przytomnego: gdy zāwola Kładz nā chorego, o którym wie że złe był z zāśiadami swemi/ wādził się gęsto z niemi. Cłowieze pāmietay się; odpusć dośkonale nieprzyjaciolom twym; nāśladuy w tym Chrystusa modlającego się przed Koninim zā krzyżowniki swoje; y ty pojednay się z ludźmi/ przepros/ rē. dż tam miasto strony cierpliwości/ ożwie się wilga/ wilka piekielnego strona/ habitus vitiosus irae: nalog w gniewie/ zāśādłość/ której nāwył/ mżąc się zāwse krzywdy iwoicy

trudnym

trudnym bywać do przepróśenia: y nie dopuści mu aktu tego wypra-
wie: iakoż wiele takich było/ którzy
lubo powierzchownie zdali się iednać
z bliźniemi swemi/ iednak w zewnątrz
cości umierali/ y o potępieniu swoim
innym obywateli. Znowu zawiola Spon-
siednik nad konającym. Pamiętaj
na słowa konającego Zbawiciela Si-
no, w których wyrażił pragnienie
zbawienia/ y ubłogosławienia duszy
twojej; stojąc się y ty do intencji
tego/ oddal serce twoje od miłości
rzeczy ziemskich/ od bogactw/ którzy
chcesz nabierać/ że a pragnij do chwale-
ly y błogosławieństwa wiecznego/ na
tamtym świecie: aś miasto melody-
nego głosu/ pobożnego iakiego affe-
ktu/ ożwie się na to wilga strona/
chciwości do ziemskich rzeczy; rzecy
mu one słowa żalosci niezmierny
przyczyna będa/ że onych rzeczy kło-
tych nagromadził z takim kłopotem/
nie zawiódł/ iako się spodziewał/ u-
mierać mu koniecznie potrzeba/ a pra-
ca tego ludzkiego dostanie się; o któ-
rym (mnie) laskomców umierających/
napisał Relezydyt: O mors! quam

Eccli. 41.

amara est memoria tui, homini pa-
cem habenti in substantijs suis. O
śmierci! iako jest gorzka pamiątka o
tobie, człowiekowi obywatelowi w do-
stanki. To tak sobie dyskurować
mamy o innych podobnych mactery-
ach/ albo aktach cnot Swiatych. Na
które powinien się zdobywać człowiek
dysponujący się do śmierci. Wice
DVLZ. Przen: dla takiej niepospo-
bności zakłócającej duszy grzesznego/
dla wilgich onych stron/ to jest dla
złych wzorzenionych nalogów/ nie
mogąc wygrać w sercu konającego
za niego zbawionego aktu którym
by go do nadziei dobrej do wejności
duchowney mógł usposobić/ rzekłszy
sobie niciało: Conversa est in luctum
cithara mea. porzucić one musi/ od-
stąpić od onego głowielka: a tak on
mizerał w nieznośnym żalu y w de-
speracyi dni swoje konając; po których
zaráz niebezpieczne na całą wieczność
pozyna lamentey

Otrzećcie/ damy y to/ że te po-
prowna Evers prosto kto pod on czas

A ostatni naprawi. to jest że przez Spon-
siednik/ przez Skrubu/ przez przyzwanie
Sakramentow Ss. nabędzie duszą
tego/ iakże Bolekcy y przypławi Duch
Snowa strona: habitum infusae cha-
ritatis. Dobrzeć to wszystko/ ale na-
gła trąfia się/ że choć tuż usprawnie-
dlużona dusza przez lastę/ tak
prosto/ tak dobrze trudno wystro-
ić/ usposobić do aktow pobożnych/
których potrzebuie melod a Duch
S. do zupełnego uweselenia y ube-
spiecenia wychodzący dusze z ciała:
a to dla tego/ że potenciey dusznej/
rozum y wola/ przy śmierci dopiero
nawróconego do Pana BOGA/ nie
sa wprawne do pomienionych aktow/
o których on albo rzadko/ albo nigdy
nie słyszał: a dopiero go Spowiednik
musi tego uczyć/ rozmaite racye/ po-
budki/ motiva, do wybudzenia każdej
go z osobną akty/ onemu przepo-
wiadując: na co wiele czasu potrze-
ba; a w tym śmierć nastąpi/ nim się
ten Instrument doskonale wystró-
Czego doznał Cardin Belarminus w
Rzymie/ na iednym świadectwym mło-
dzieńcu rannym na śmierć; ktore-
go on namawiał/ gdy się spowiadać
nie chciał/ przynamniw do aktuskruby
pobudzić go usiłował: lecz chory on
usłysawszy rozmianę o skrube/ do-
piero się. pytał go pozał: Pater.
quid est hoc Contritio, ego hoc
non capio. Oycze, coż to jest Skrubu?
tłumaczył mu to Kardynał nalezyciel
ale nim to dobrze zrozumiał/ umarł
nie zupełnie dyspozycy A nawet trąfia
się y to/ że choć tuż dobrze Spowie-
dnik ponakreca te strony/ to jest/ ro-
zmaitemi aktami ugruntuie chorego
w Więzi/ w Nadziei/ w Miłości/ etc.
iednak dla gorąca y ognia pożadli-
wości/ do których się przyuczył kło-
zą żywota/ odkrecać się łatwo te
strony/ swankuie te cnoty na samym
dokonaniu. Przykład tego na owym
młodzieńcu/ który dobrze dyspono-
wany od Kapłana umarł/ a naziasturę
pokazał mu się u Nby S oznajmując
o potępieniu swoim: bo (prawi) przy
samym konaniu na myśl mi przyszła
Osoba/ w której-niem się łochał/ że
zwoilem na złe/ y tak konalem. Po-

Histor

dobna

dobna rzecz trąsła się w Rzymie/ w Szpitalu Duchá S. gdy jeden młodzieniec/ już dobrze przygotowany na śmierć/ postrzegłszy oney Osoby z ktora przedtem grzeszył/ dla posłuszenia sobie przywołałszy iey/ chciał się z tego zina dopuścić/ a w tym samym nieśczęśliwie skonął.

Bronźcie nas Panie wszystkich od nieśczęśliwej śmierci: My co z nas jest/ usposobiaymy przez pobożne ży-

cie/ przez wprawowanie w nabożne akty serc naszych; aby wygodna zstać się mogły Cytra do melodii DUCHA S. do lasu tego: ktorego też dziś jak nayspokorniej prosimy/ aby w onej ostatniej godzinie/ przybył do duszy naszej/ y wesolo nam na dobrą noc/ rószy na całą wieczność zagral: to jest/ dał nam szczęśliwe/ wezsole w łasce swojej skonąć.
nie. AMEN.

NA DZIEŃ SS. TROYCY

Sponsi Triclinium.

Baptizantes eos, in Nomine Patris. &c. Matth. 28.

Joann. 14.

W Elni już szczęśliwie w dziś ślepych Ewangelij Ciebieś S. Oblubieniec Syn Boski/ słowo swoje niegdy dane Oblubienicy swojej/ ktorey się obiecał był w gościnie/ i całą kom-pania swoją. S. A. Żegnając się bowiem Zbawiciel przed Młotą swoją w Wieczerniku z Kościołem S. ktory na ten czas Apostołowie reprezentowali/ tak do nich mówił: Si quis diligit me, sermones meos servabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus & apud eum mansionem faciemus. Kto mnie miłuje, słowa moje chować będzie, y Ociec mój miłować go będzie, y przyjdziemy do niego, a mieszkanie u niego uczynimy. W tych słowach nie tylko Kościółowi S. w pośpolitości/ ale też w szczególności każdej wiernej duszy miłującej go/ iako nayspokorniej Oblubienicy/ obiecał się Syn Boski na mieszkanie. A ponieważ mówi in plurali. Mansionem apud eum faciemus: nie sam/ ale z drugimi Osobami Troycy Przen: (iako notują Ekspozytorowie) obiecuje się oney: a że w ten czas explicite, wyraźnie o dwu tylko Osobach napominał/ to jest o sobie/ y o Ojcu; wyraził to lepiej potem na samym/ przed odes-

B ąciem do Niebá/ pożegnaniu; gdy przysłać swoje przez Sakramentalną Chrztu S. łaskę/ do duszy przez ten Sakrament usprawiedliwionej opuszczać wszystkie trzy Osoby Troycy Przen: wyraźnie miłauie. Baptizantes eos, in Nomine Patris, &c. Dla czego by to zaś czynił Oblubieniec Kościoła S. y oraz dusz naszych Syn Boski/ że nie sam/ ale oraz samotrzeć w gościnie te przychodzi/ y na ten czas rzetelnie wszystkie trzy Osoby Troycy Przen: miłauie. Dwie przyczyny tego teraz daję: Pierwsza/ aby tym samym/ każdej Oblubienicy swojej/ duszy usprawiedliwionej przez Chrztu S. lubo też przez inne Sakramentalne/ ktore także w Imię Przen: Troyce konferowane bywają/ iak nayspokorniej wbił w pamięć naysprzedniejszy Widy Chrześcijański Tajemnice; podając iey oraz na samym swoim zjednoczeniu się z naturą ludzką hypostaticę, to jest: w jednej Osobie Boskiej: to bowiem samo/ że dwie Naturze Boska y ludzka/ w jednej pomieszczyć się mogły Osobie Chrystusowej; ułatwia rozum ludzki do pojęcia tego; iako w jednejże Naturze Boskiej/ trzy Osoby Ojca/ Syna/ y Duchá S. zjednyować się mogą. Co dobrze uważył Gillib: gdy tak piše: Quid

iam

Serm. 21.
in Cantico.

iam in Unitate Divinae Essentiae tres
 ne miramur Personas? plures jam
 ex integro in una Persona naturas
 mirare. Czego się dziwnie w jednej
 Osobie B.skiej. trzema Osobami? b.ardziej
 się dziwnie w jednej Osobie dwiema
 Naturam. Druga przyczyna tego/ że
 Chrystus przy Chrście S. y przy in-
 nych Sakramentach/ wszystkie Osoby
 Trojcy Przen: wyraźnie mianuje/ iest
 ta: aby tym samym Kościół swoy y
 każdego wierne go w osobliwym na-
 bożeństwie tu tey naprzeciwiejszey
 Tajemnicy/ zaraz na początku ugrun-
 tował. A przeto wybierając się w to
 gościnę/ mieszkać się tam a nie go-
 ścić obiecuje. Mansionem apud e-
 um faciemus. Również całej Troj-
 cy Przen: Pałac Rezydencya osobli-
 wa Oblubienicy swojej w duszy sprá-
 wiedliwego sobie obiera. Paulus Scher-
 log. pisał w Cantica twierdzi/ że O-
 blubieniec on który figurował Chry-
 stus Pańca/ Oblubienica Kościoła S.
 y dusz sprawiedliwych/ miał też oso-
 bliwą swoią rezydencyę/ w której się
 on z kompanią swoją wiec rekreował
 y gestował; zwano ją Triclinium;
 a to znąc/ albo dla formy trzygórnia-
 stey/ albo (iako pomieniony Autor
 twierdzi) dla tego/ że tylko dla trzech
 gości pospolicie gotowano w takich
 pokojach stożenie; które Triclinium,
 albo troista misterna Rezydencya/
 b.ardzo dobrze kwadruie do Tajemni-
 ce dzisiejszey. A ponieważ też Zbaw-
 ciel u Oblubienicy swojej duszy sprá-
 wiedliwej dla Trojcy Przen: mieszkać
 nie sobie założył. Et mansionem a-
 pud eum faciemus. Wiecia z tych
 okoliczności impet wzięwszy/ duszę
 sprawiedliwego głowicką/ w której
 Trojca Przen: nie iakokolwiek/ ale
 permanenter, nie tylko przez iasną/
 ale też przez osobliwe tu tey przedzi-
 wney Tajemnicy nabożeństwo prze-
 mieszkiwa/ nazwa Triclinium Spon-
 si, które w Oblubienicy swojej/ to
 iest w Kościele swoim Zbawiciel/ y
 sobie/ y całej Trojcy Przen: wygo-
 tował. O dwóch tedy przywilejach tey
 Rezydencyi Trojcy Przen: to iest ludzi
 nabożnych do tey Tajemnicy/ powiem
 na terażniejszy Razant. A. M. D. G.

in Cantica

Labet. C.
Dom. Trin.

S Dawna Kościół S. starał
 się o to/ aby w sercach wter-
 nych pamiątka y nabożeń-
 stwo o Tajemnicy Trojcy
 Przen: iak najlepiej był
 wkorzenil. Na to bowiem we 300.
 lat po Narodzeniu Pańskim/ gdy ro-
 zmaite błady pogęły się wstęgnać o
 tey Tajemnicy/ postanowił Joannes
 XII. dzisiejsze Święto Na to S.
 Damasus przykazał/ aby Psalmy wsty-
 tkie w Kościołach/ konzano onym
 wierszem Gloria Patri, &c. Chwała
 Ojcu. &c. Jakoż do tey intencji Ko-
 ściół S. stosując się ludzie nabo-
 żniejsi/ wiele sposobow mieli/ które-
 mi pomnażali się w tym nabożeństwie/
 y pamiątka sobie tey Tajemnicy od-
 nawiali: między ktorými sposobami/
 y ten też był znąc między starymi
 Chryścianami chwalebny obyczaj/ że
 murując albo stawiając mieszkania/
 w fabrykach onych troista Figura/
 albo ligba w symbolach wyrażali.
 Co się pokazuje z żywota starey Chry-
 ścianki Barbary S. która gdy z ro-
 stazu Ojca/ rzemieślnicy wieża mi-
 sterną dla rezydencyi iey murowali/
 trzy okna/ na pamiątkę Trojcy Przen:
 w niej uczynić kazala: za uprzywile-
 iowane także mieszkanie pozyskać
 Triclinium. Trojcy Przen. co dale-
 ko b.ardziej służyć powinno mistygzne-
 mu Triclinium, to iest duszy tey/ w
 której osobliwe wydać się nabożeń-
 stwo tu Trojcy Przen: Dwa osobli-
 we miewaia przywileie Rezydencye/
 albo Pałace/ w ktorých mieszkaia/ al-
 bo kiedy choć na krotki czas mieszka-
 li Monarchowie: Immunitatem à
 tributo, & immunitatem à pœna-
 mortis, to iest: iż także mieysca
 poboru nie podlegalia: a gdy
 złożył z gardłem tam uciec/
 śmiercią karany od urzędu bydz nie
 może. Pierwszy tedy przywilei Im-
 munitatem à tributo, ma mistygzne
 Triclinium, to iest dusza: w której
 przez osobliwe nabożeństwo tu sobie/
 rezydnie Trojca Przen: iest albowiem
 tak głowick wolnym od pospolitego
 poboru. Pobor pospolity na ludzi/
 ja smutki/ mizerye: tak na duszy/ iakie
 ja pokusy rozmaite/ trudności zmaie.

Script.

Psalm. 41.

ap. Blanc.
hic.

śńania ná dušy/ y tym inne podobne/ iáko też utrapienia/ prześladowania/ choroby/ niešťżeśliwóści tego świá-
tá: pobor to wšytko/ á rácey poglo-
wne ciškie/ bo od głowy nášey A-
dámá/ ná káždego z ludzi przez pier-
worodny grzech ja záciiagnione; w
ktorym poborze/ álbo poglownym/
lubo nikogo nie excypowano z pospo-
litych ludzi/ qui in Adam peccave-
runt; iednak w tym bádzo wielka
folge zá szegulnym przywileiem u-
znáie głowiek/ máiacy osobliwe na-
boženstwo do Troyce Przen. Co śia
naprzód pokázule z Litery Písma S.
w Psalmie 41. gódzie czytam / iáko
Dáwid S. wchwała śia z tego/ że
lubo w pośrodku wšelkich niešťže-
śliwóści/ y rozmaitego niebešpieczeń-
stwa zosiawał/ wšytko to iednak by-
namniey mu nie škodziło. Abyłus
abyssum invocat. in voce catara-
ctarum multarum. Excelsa tua, &
fluctus tui transierunt super me.
Przepáści te/ iedná po drugiey ná-
stupiace/ zndczyly calamitates. utra-
pienia Dáwidowe/ prześladowania od
Saulá/ od własnego Syná Absaloná/
znięwagi od Semelego; Excelsa tua,
& fluctus tui super me transierunt.
(secundum Titelmanum) zndczyly
smutki/ turbácy/ pokušy wnetrzne/ kto-
re ab Excelso, bo z woli/ álbo dopu-
šzenia Božegó pochodzące: nie bez tá-
jemnice przydał ten termin Tui: flu-
ctus tui. Przyszńie śia tedy do tego Dá-
wid/ że te wšytkie/ y tákpótajne nawál-
nošci/ ták właśnie mu śia náprzykzyly/
iáko gdyby owo komu stojacemu bli-
sko morza wzburzonego/ fala wielka
morśta nad głowa tego przebiegła/
namniey go nie zmoczyły. Fluctus
tui super me transierunt. Równem
dáie zndé o wielkiej swóicy pod on
čas wesołóści/ przydać/ że sobie y we-
dnie y w nocy śpiewał: In die man-
davit Dominus misericordiam tu-
am, & nocte canticum ejus, A-
chcemyš wiedzieć przycyżne y fundá-
ment tey šťastliwóści Dáwidowej:
tá nie infa była/ tylko że w dušy te-
go ná ten čas przez osobliwe nabo-
ženstwo przemieszkiwała Troyca Prz.
Tá albowiem Tájemnicá/ lubo w stá-

A rym Testámencie nie była iestże ták
wyrażnie/ iáko teraz iest/ wšytkim
obiáwiona/ áni do wierzenia podá-
na/ iednak niektórym Śwíetym Pá-
tryárchom/ Prorokom: między ktore-
mi ligzy śie y Dáwid S. z osobliwej-
go obiáwienia Božego wiadoma
była: y właśnie Dáwid S. ná ten čas/
gdy ten Psalm písal/ medytował na-
boźnie o tey Tájemnicy/ y zápatrywál
śia w duchu ná rezydencya y przyby-
tki Troyce Przen. o ktorych w tymże
Psalmie mile wspomina / y onych śia
nádziała ciešy: gdy ták mówi: Quo-
niam transibo in locum tabernaculi
admirabilis, usq; ad domum DEI.
Przeniesion będę ná miejsce przybytku
cudownego, áże do domu Božego. Xda-
ley przydać: Sitivit anima mea ad
DEUM fontem vivum, concupi-
scit & deficit anima mea in atria
Domini. Zprágnęła duśka moia do
BOGA źródła żywego, pożáda y náde-
je duśka moia do przybytkow Páńskich.
Pierwsze słowa uważáieć świádomi
Zebrańskiego Písma Tlumáże/ oso-
bliwie Euthymiu y Damasc: twierdzą/
że w nich wyrażil Dáwid trzy Osoby
Troyce Przen: y iedną Jisusa Boska:
á zátym łatwo śia domyślic/ że ná
ten čas rozum tego zádawiony/ był
medytácy o tey Tájemnicy/ do kto-
rey aplikował záraz y wola swóia/
przez pobožne do Troyce Przen: áffe-
kty/ y prágنيينia: dla ktorego też na-
boženstwa duśka tego/ ná wzor onych
Niebieskich przybytkow Troyce Prz:
zstáwšy śia Trichinium mišćńaniem
oneyże/ nábyła przez to Privilegium
Immunitatis; że mu żadne ná tym
świecie niešťžeśliwóści škodzić áni
go pomiešćć nie mogly. Jákož bá-
dzo do tego kwádruiá niektóre słowa
S. Augustyná/ ktory píśac ná one
słowa Zbáwicielowie: In ore duorum
vel trium, stat omne verbum, má-
facemu u siebie Troyce Przen: bać
śia nizego nie káże. Vis (inquit)
habere bonam causam? habeto du-
os vel tres testes; Patrem, & Fi-
lium, & Spiritum Sanctum. Cbeśš
aby swóia stróná dobra była? śtárayšć śie
u siebie mieć dwueb álbo trzech swiá-
dkow: Oycá, Syná; y Duchá Śwíetego;

Tenże

ap. Blanc.

Matth. 18.

tract. 36.
in Joann.
cap. 8.

Figur

Lucę 11.

Tenże Doktor S. pisał tego u-
pamiętał *Figura ap: Cateni S. Thoma.*
w oney przypowieści Zbawicielowej/
o Gospodarzu; który mając gością/
gdy w domu jego nie stało chleba/
w nocy do sąsiada poszedł/ prosiąc
o pożyczenie trojga chleba: *Amice,*
commoda mihi tres panes. Tłum-
ga tedy S. Doktor/ że ten niedost-
atni Gospodarz Gością mający u sie-
bie/ znaczy głowicę tego/ który lubo
został w pośrodku rozmaitych ucio-
skow/ trudności y pokus/ albo też do-
czelnych niebezpieczeństw/ jednak żyjący
sobie/ aby marnie przez taki grzech/
nápříklad niecierpliwości/ nie utra-
cił milego w duszy swojej Gościa/
Pana BÓG I swojego/ y łaski jego.
Owe zaś trzy chleby/ o które się tam-
ten Gospodarz tak pilno starał/ zna-
czą trzy Osoby Trojcy Przen. y nabo-
żeństwo osobliwe ku tej przedziwnej
Tajemnicy; do którego zwykli się u-
dawać/ w uciskach/ pracach/ y niebe-
spieczniznach swoich/ ludzie nabo-
żnięści/ prosiąc żebrząc miłosierdzia/
ratunku/ pociechy u Pana BÓGA/
w Jmie samejże Przen. Trojce. Slo-
wami tymi tłumaczy Doktor S. *Amicus*
ad quem venit mediā nocte, ut
accommodet tres panes, utiq; ad
similitudinem ponitur, secundū
quam quis rogat DEUM in tribu-
latione constitutus, ut ei tribuat
intelligentiam Trinitatis, quę prę-
sentis vitę consoletur labores. Tu
mi iestże dziwno: że ten Gospodarz/
ponieważ y kawałek chleba w domu
nie miał/ łatwo się domyslić/ że ani
napoiu/ ani innych potraw/ y potrzeb
domowych dla onego gościa/ musiał
nie mieć: bo gdzie chleba nie ma/
tam zwyciężenie wszelkiego braku;
a on przecie wiedząc o takim niedo-
statku w domu swoim/ o same tylko
trzy chleby sąsiada prosił/ y na nich
samiych dosyć ma. *Commoda mihi*
tres panes, quoniam *amicus meus*
venit de via ad me, & non habeo,
quod ponam ante illum. Tajemni-
ca w tym nie mała; albowiem przez
to dać się znać/ że kto w gospodzie
duszy swojej/ ma one mistyczne trzy
chleby/ które według S. Augustyna

A (iakom niedawno powiedział) zna-
czyły Trojce Przen: to jest: kto na-
bożnym jest do tej Tajemnicy/ kto nie
tylko na wspomnienie Trojce Przen:
lub powstaniem/ lub nąchylem/ al-
bo odkryciem głowy/ rewerencyą po-
wierzchnią czyni/ ale też wnetrzenie
wystawiający przez Wiarę w rozumie
swoim/ nieogarniony Najestat/ nie-
dościgle doskonałości Trojce Przen:
upokarza w bezdenności niegumno-
ści swojej duszy/ swoimi affektami chwa-
ły/ dziełczynienia/ ciepienia się/ wino-
bowania onych doskonałości/ oraz też
B serdecznego żalu/ że tak wiele millio-
now niewiernych/ o tak wielkiej Ta-
jemnicy nie wiedzą/ a co gorzej/ nie-
którzy iż/ iako Żydzi/ Turcy/ Ary-
nówie bluźnią/ podnoszą do B. B. G.
B. G. A dusze swoje; taki (mowi) Gos-
podarz Trojce Przen: nie podlega ja-
dnym niebezpieczeństwom/ tak/ żeby
mu mogły związać na duszy zasko-
dzić: a nawet y na doczelnych po-
trzebach/ za tym przywilejem znamię
bardzo takowym nie schodził. O czym
tak napisał też miejsce tłumaczyć S.
C Augustyn: *Cum perveneris ad tres*
panes, hoc est, ad cibum, & intelli-
gentiam Trinitatis, habes, & unde
vivas, & unde pascas, Ne timeas,
ne finias; non enim panis ille fi-
nietur, sed indigentiam tuam fini-
et. Kiedy (prawi) dostanieś trojga
chleba, to jest rozum twój myśleć będzie
o Trojcy Przen: y tym lepiej zrozumie-
wać one: będziesz miał z czego żyć, y
czym paść się. Nie obawiaj się, aby ci
nie dostało; bo ten chleb nigdy nie usta-
je, ale raczej potrzebom wszystkim ko-
niec czyni. W których słowach wy-
różił Doktor S. osobliwy pożytek/
który otrzymuje dusza z myśli nabo-
żnych y affektow o Tajemnicy Trojce
Przen: to jest/ iż od wielu niebezpie-
czeń na tym świecie uwatowana
bywa.

Na dowód trzeci tego/ wieleby
się mogło przywieść przykładom: ię-
den z nich osobliwy tu położę. Za
panowania Maurycyusza/ był w Kon-
stantynopolu jeden Jurysta/ który się
bawił gąrnokształtem: ten do piora
alias do pisania/ zaciągnął sobie pe-

Exempl
Mans. de
pas. l. 10
Diff. 17a n.
203.

wonego młodzienca; którego umyślił także wyuczyć czarnościsłwa/ y ná diabelską oddać służbę. Wisc dnia iednego wziął go samego z soba w drogę/ á gdy iuż wiezor padał/ z nagłą przyjeżdża pod ieden znáczny Pálac; do ktorego gdy Pán zátoldzał/ otworzono drzwí/ y wpuszczono obudwu: wprowadzono ich tedy do wielkiego/ wspaniałego/ drogo obitego pokoju/ gdzie zástáli wiele pochosdni gordiácych/ y Osob bogáto stroynych ná krzesiách siedzących/ iedná Murzynská ná sobie postać młódcy: naywyższy między niemi siedział ná Tronie Krolewskim; á ten przywítawšy mile Pána onego flugi posádjil go tuż záraz przy sobie/ iáko naywyższego przystáciá: postzegšy záś stojącego młodzienca onego zá Pánem/ spytal sis Pána/ po coby go tárn z soba przyprowadził. Odpowie Pán; tobie práwi do usługi. Kzege sádean do młodzienca: Jázliś ty iest fluga moim? odpowie pobożny młodzieniec: Ja (práwi) iestem fluga BOGA Oycá/ Syná/ y Duchá S. Ná ktore słowá zspádlá záraz z Tronu owá Osobá nuby Cesarská/ iáko pioron iáki wšytká owá mára czartowska znielndá/ wziemię przepádlá/ porwawšy z soba do piekła z dušá y z ciálem onego czarnościsłnika: sam tylko zostal z konim on młodzieniec/ y wrocił wšy sis do Młástá/ wšytkim opowiedzial potę co sis z Pánem iego zstáło. Tenże młodzieniec dostal sis byl ná službę dobremu/ nabożnemu inšemu Pánu/ wielkiemu ná ubogie iálmuznikowi; á gdy raz pod wiezor pośedl zá Pánem do iedney Káplizki/ y stal zá nim po lewey ręce/ gdy sis on modlił przed Krucyfiks: álifci Krucyfix odwróciwšy cadownie twarz swojá od Pána/ obrocił iá ku lewey ręce/ gdzie flugá iego stal/ postzegšy tego Pána/ mysląc coby tego bylá zá przyczyná/ kázal mu przeyść ná práwá stronę/ áz widzi ze znova y ku tántey stronie twarz swojá Krucyfix obrocił. Zmiešal sis tym on Pán/ y ná ziemię upadł/ z rzewliwym pláczem modlić sis poźnie/ mowiac: Pánie! á czemuž odwracáš odemnie flugi

A twego twarz swojá! wieš žem iá od żadnego ubogiego miłosierdzia je brzącego/ nigdy twarz moię nie odwrócił. Gdy sis tak dlugo z pláczem modlił/ uslyšal głos od Krucyfixá táti: Prawdą iest/ że wdziczen y powinien tobie iestem/ że dla mnie tak wiele dobrego ubogim czyniś: lez temu fludze twemu winienem miacey; albowiem w cióškim rázie nie záprzal sis/ ale śmieie wyznał Oycá/ Syná/ y Duchá S. Z ktorey Hystoryi iánie sis pokázuie przywítá na boženstwą ku Táimnicy Troyce Prezbítao dáie immunitatem á tributo miseriatum; iest obrona osobliwá przeciwko niešczęśliwościom/ przypádkom złym/ tak ná dušy iáko y ná ciéle.

Rugi Przywítá Triclinij
s. Trinitatis, troymyster-
ney Rezydencyi Troyce
Przen: to iest głowická
nabožnego do tej Táies-

PARS
II.

Script.

mnice/ iest Immunitas á morte: to iest/ że sis tak śmiecá zwiáżáá zley/ nie boi/ ale ráczey chwalebnie z niey tryumfuie. Dowod tego pierwszy z Pismá S. z słow samego Jbawiciela w dzisiešney Ewángelij: Baptizantes eos, in Nomine Patris, & Filij, &c. Chrzęć ich, w Imię Oycá, *ap. Bałżá.* y Syná, &c. Według niektorych *Ex in Evang. lib. 5. c. 4* pozycorow/ ten termin Baptizantes, iedno znaczy co Sepelientes. Chrzęć/ á pogrzeb/ álbo śmiecá/ młá do siebie podobienstwo/ y iákaś recyprokácyá. Jákož y Páwel S. tego podobienstwa iednego między drugim/ zá żywa/ gdy tak piše do Rzymian: Consepulti enim sumus cum illo, *ad Rom. 6* per Baptismum in morte. Pogrzebieni iesteimy z nim (to iest z Chrystusem) przez Chrzęć przy śmiecá iego. A což zá fundáment tej recyprokácyi między śmiecá á Chrzęćm? Ná ten gáś ten niech bádzie. Śmiecá y pogrzebem iest Chrzęć/ dány w Imię Troyce Prezen: albowiem przezeń umiera/ y pogrzebiony zostáie stáry Adam/ to iest/ zgládzony grzechy pierworodny: Śmiecá záś/ zwiáżáá spráwiedliwego głowická/ zowie sis Chrzęćm; bo iáko Chrzęć morzác stárego

Sermon. 4

loco citat.

Figur.

Apocal. 4.

ap. Sylvestr

tego głowicki/ życie dacie duszy w
 Jmiej Troyce Przen: tak też śmierć
 według ciała/ lubo umarza głowie
 ta rozłączając duszę od ciała/ samey
 jednak duszy żywot nieśmiertelny dacie.
 A przeto S. Jeno mając Razda
 nie do Nowożytności/ nazywa
 Chryst S. świątliwej śmierci/ y prze
 nośin do chwały wieczney znakiem/
 y ośmieniem pogrzebkiem. Sacri gurgi
 tis unda sepelitur, ut sepulchri
 nido vivificati, resurrectionis jura
 gustaremus. Wier idko Chryst S.
 z tej miary tryumfuje z śmierci/ że
 gdy dany bywa w Jmiej Troyce Pr.
 obumiera stary głowiek; podobnym
 sposobem/ który głowiek umiera w
 Jmiej Troyce Przen: nabożnie ciele
 mnicy tej wyndie/ wspomina/ gotu
 jąc się do Skonania/ taki tryumfuje z
 śmierci/ świątliwie y wesolo umiera.
 Przeto Didac: Baza wzbudza do
 tego nabożństwa ludzi/ tak mowi:
 Quisquis vel umbram mortis at
 tingis, hoc beatificae Trinitatis cha
 ractere armator; quo hostes conte
 mines, vulnera curabis, & aeternum
 viventem te aethera beabunt. Ktoż
 kolwiek wpadnie w niebezpieczeństwo
 takie śmierci, tym Najw: Troyce zna
 mieniem uzbraja się; a nim nieprzyja
 ciół zwycięży, rany poleczy, żyć na
 wieki, y w chwale ubogostawionym
 będzie.

Dla obświecenia tej materii Fi
 gura Płn na S. refleksywny się tro
 che nad onemi czterema cudownemi
 zwierzętami/ które widział Jan S.
 stojące przed Tronem Bożym: a te
 były wielce nabożne do Troyce Pr:
 bo we dnie y w nocy zabawa ich by
 ła chwalić Troyce Przen: Requiem
 non habebant die ac nocte, dicen
 tia: Sanctus, Sanctus, Sanctus, &c.
 Według Orygenes y Nazaryana/
 gtery te zwierzęta/ znaczyły gtery
 siły duszy ludzkiej: co zda mi się/ na
 lepiej wyeksplikować o duszy nabożney
 do Troyce Przen: Zwierze tedy głow
 wiek reprezentujące/ znaczy siłę du
 szy rozumna: ta Troyce Przen: wy
 śpiewuje Sanctus, Sanctus, &c. kie
 dy się nabożnemi myślami y aktami
 Wiary S. około tej Tajemnicy za

bera. Lew znaczy potentiam
 irascibilem; ea w ten czas wyśpie
 wuje Sanctus, Sanctus, &c. kiedy
 głowiek o najmniejszy dyshonor
 Troyce Przen: turbuje się/ y wielce
 żaluje tego/ gdy sobie uważa/ tak wie
 le znayduje się ludzi na świecie/ kto
 rzy o tak chwalebney Tajemnicy nie
 wiedzą albo co gorzą/ niektórzy wie
 dząc o niej/ one bluznią; idąc sa Do
 ganie/ Aryani/ Żodzi. Wol znaczy
 potentiam concupiscibilem, siłę
 pożądliwą; która w ten czas wyśpie
 wuje Sanctus, Sanctus, &c. kiedy na
 gusć y pamiątkę Troyce Przen: w id
 lich rzeczach/ do których chce ma
 dusza/ po trzykroć umartwia się: id
 ko to mieli w zwyczajnie niektórzy do
 skonali w duchu ludzie: o których
 wspomina Engelgrave, Lobetius, w
 Razaniach na to Święto: albo też
 w ten czas/ kiedy dusza tak goraco
 pragnie rozmnożenia Wiary S. mis
 dy niewiernemi/ że się też quite głow
 wiek bydy gotowym dla tego na pod
 iscie y tyśiac śmierci. Czwarte zaś
 zwierze/ które znaczyło Conscienti
 am, Sumnienie: opisał Jan S. z
 osobliwą okolicznością; co jest/ że wi
 dział latające. Et quartum animal
 simile volanti: czego nie wspominał
 o innych trzech zwierzętach/ lubo y
 tamte były ścicio przydane. Sin
 gula eorum habebant alas senas.
 A gemuż to z Dowcipną wielce znay
 duje wzywy wspomnionego Commen
 tatora/ nad tym latającym Orłem
 refleksja. Ten bowiem wspomina
 wszy sobie na stare Rzymskie dzieje/
 naprzód/ że u nich Orzeł bywał znaki
 em tryumfow y zwycięstw; dla gego
 też na Chorągwiach Figury Or
 le wytabiano; zwady się Victrices
 Aquila. Znowu/ że gdy grzebiono
 Cesarzow zmarłych/ tedy z Katafalku
 na trzech gradusach postawionego
 wypuszczano Orła wzgore lecącego/
 który reprezentował duszę onego Ce
 sarza/ iakoby do Nieba idącą. M
 iac tedy na te dwa starodawne Rzy
 mian zwyczaj y significance refleksja/
 przez onego Apokalipsyckiego Orła
 Troyce Przen: chwale wykorzystujące
 go/ rozumie Conscientiam, albo

człowieka/ który że za żywota swego we wszystkich potencjach swoich wyśpiemował Troyce Przen: Sanctus, Sanctus, &c. to jest: nabożnym był ku tej Tajemnicy/ dla tego samego/ na on czas/ gdy się duszy tego przychodzi rozstawać z ciałem/ przy samej śmierci/ żadnej trudności tak nie ma/ ale wszelkie pokusy maźnie zwyciężysz/ y nabożnie w onę ostatnią godzinę wezwawszy Troyce Przen: umiera y jako Orzeł idzie/ lotno podobnie y przenosi się do Nieba. Słowa o tym niektóre pomienionego Commentatora klade: O quam altè volat victrix ales Trinitate suffulta! Non sic victrices buccinae & tympana exarant hostes, ut anima divino triflagio repetito mortales devincit terrores, & in astra volat. R. znova: Beatiori praeflagio ad trinum Deitatis aspectum effertur, quartum animal, simile Aquilae volantis ut notet, quantum conferat è vita migrantibus, devotus cultus Trinitatis. Nie tak (prawi) lekcia się nieprzyjaciele zwyciężskich tręb-
bnow, iako łatwo dusza powtarzając troypienie Przen: Troyce, wszelkie przy śmierci zwycięża niebezpieczeństwa. Szczęśliwie y prędzej aże przed samo oblicze Majestatu Boskiego podniesione jest czwarte zwierzę, podobne latającemu Orłowi: bo przez to dać znać, iak wiele pomaga duszom z tego świata schodzącym, nabożeństwo do Przenajświętszej Troyce.

Histor

ap. Iobete

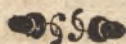
A tak to jest przyczyna/ że pospolicie ludzie bogoboyni zbliżając się y gotując do śmierci/ od wyznania tej Tajemnicy: Tajemnice ałey/ testamenta swoje pozynają; y o niektórych przykłady mamy/ iako w samych tych ał-
kach zabawieni/ szczęśliwie y wesole konali. Tak mamy przykład na wielkim Doktorze w Kościele Bożym in Venerabili Beda; który ciemnym będąc, nauka swoją wielce oświecił Kościół S. ten/ gdy już miał konać zaczął z serdecznym nabożeństwem on wierż: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui S. Chwała Ojcu, y Synowi, y Duchowi S. a w tym szczęśliwie sko-
nal. Godzi się tu wspomnieć domo-

Nicol Bieganowski,
Castell. Ca-
menecensis

A wy podobny przykład/ o śmierci jednego pobożnego Senatora Polskiego/ Sandatora filku naszych w tej Prowincyi Klastorkow/ przed 30. lat zmarłego: o czym przytomni dla dyspozycji tego nasi Dycowie starci/ nam na ten czas młodszym relacya czynili: Temu/ gdy Malzonka tego nie młodej pobożności y Cnot/ w ostatniej chorobie będącemu/ rozumiawszy dobrze z Medykow o zdesperowanym zdrowiu tego/ rzekła: Dobrodzielu mój/ już nadszede o życiu nie mamy/ już zapewne umierac B Wąskości potrzeba: on zaraz nieustraszonym odpowiedział sercem/ y rzekł: A także jest/ że umierac potrzeba/ o coż ochotnie umieram/ W Imię Ojca/ y Syna/ y Ducha S. co mówil żegnając się/ podług zwyczajn Rado-
lickiego: a w tym zaraz szczęśliwie y w nadziei dobrego o zbawieniu swoim/ ducha wypuścił. Wielki to zdziwienie y ten drugi Przywiliy na Triclinium Ss. Trinitatis, to jest/ Duszą nabożną ku Tajemnicy Troyce Przen: to jest/ Immunitatem a mala morte, bezpieczeństwo od złej śmierci.

C Wrac każdy Chrześcijański człowiek/ który sobie żyć znać Immunitatem, uciekając/ przytulenie w nie-
szczęśliwościach/ w przypadkach/ nie-
bezpieczeństwach/ tak dogodnych iako y przy śmierci/ starac się maż usilnie/ aby duszą swoją zstała się Triclinium Ss. Trinitatis, troymisterna rezydencya Troyce Przen: to jest/ miar osobliwe nabożeństwo do tej Tajemnicy/ nie tylko powierzchownie/ na każde wspomnienie Troyce Przen: rewerencya idąc po sobie pokazywać/ ale też wnetrzenie rozum twój gęst-
mi aktami Wiary zaprawiać/ w pamięci tej Tajemnicy nosząc/ wolać z d-
twoja rozmnożenia po wszystkich świę-
cie Wiary y chwaly Troyce Przen: goraco pragnąc: ktorey teraz y na wielki od wszelkiego stworzenia na

Niebie y na ziemi niech ba-
dzie być y chwala,
A M E N.

NA DZIEN BOZEGO CIAŁA, Sponsus prospiciens per cancellos.

Qui manducat hunc Panem, vivet in aeternum. Ioann. 6.

MA to zbytująca między kochankami/ a właściwą Oblubienicę y Oblubienicę miłość/ że dla oświadczenia się z nią y pomnożenia w niej/ zobowiązuje roz-
zmańców y niezwykłych/ na czas między sobą żyjących wynalazków.
S. A. Żad owo urosło przysłowiem: mor, valde ingeniosus inventor. Miłość, wielce domcipny wynalazek. W samych Salomonowych Pieniach/ dogrytać się tego łatwo: iakich tam (prosa) nie zażywał Oblubieniec inwencyi, w komplementach swoich i już to zapraszając Oblubienicę swojej/ już kłóząc/ już przed nią uciekając/ już rozmaite postacie/ to ielonka/ to kózka/ to gołębica/ na się biorąc: między kłóceniami inwencyami tego/ coby też była osobliwa/ gdy za iakąś ukry-
wają się ścieżki/ przez korytnę subtel-
ną/ albo przez kręte w oknie/ po-
glądał miłośnicę na Oblubienicę swo-
ją: o czym sama dała znać. En ipse
stat post parietem nostrum, respi-
ciens per fenestram, prospiciens
per cancellos.

Cant. 2.

Podobny skutek zdarzył y zdarza z Oblubienicą swoją/ to jest z Kościo-
łem S. y owsem z kładą prawowier-
ną duszą Chrystus JEZUS/ Oblu-
bienicę tę najmilszą/ gdy się nam w
Przenajświętszym Sakramencie pod Osobami/
albo przypadłościami chleba y winą
zostawil. En ipse stat post parietem
nostrum. Stął ile Bóg/ za
ścieżką nieidło/ kiedy natura Boska/
pokrył naturą ludzką przy Wcieleniu
swoim. Indutus parietem nostrum
carnis, ita manet in nobis, ut à
nobis videri non possit. mowi Glos-
sa Interl. Respicens per fenestram,
prospiciens per cancellos. Wzory
Expozycor Michael Gistler, przypado-

A ści chleba y winą poświęconego/ pod
którymi utajony jest prawdziwie z Bos-
stwem/ z Duszą y z Ciałem zupełny/
żywy Pan JEZUS/ nazywa tym os-
kieniem/ subtelna korytna albo kra-
tekami przegrodzonym: albowiem i-
akoby patrzącego na mnie przez korytnę/
lub przez kratki subtelne/ albo nie
widzi nic/ albo ledwie co; a on tam
przecis zapewne jest/ y dobrze mi-
wodzi: tak y Panna JEZUSA pod Os-
sobami Sakramentalnymi chleba y
winą utajonego/ nie widzi okiem ma-
teryalnym; a jeżeli widzi go/ to jest
wiedzą o nim/ to tylko iako przez mgłę/
bo przez widzi: iako Paweł S. o niej
napisał: Videmus nunc per fidem, &
in enigmate a przecis wiem zapewne/
że tam znayduie się Pan JEZUS/ y
pilnie patrzy/ uważa wszystkie sprawy
moje. Zaprawdę/ osobliwa to jest in-
wencya miłości Oblubienicy P. JEZU-
SA/ ku Oblubienicy swojej. Wie-
le się lednak ludzi znayduie/ którzy
nie rozumieją się na tych tego kom-
plementach miłości pełnych/ utysku-
ją na to/ y to utajenie Panny JEZU-
sowej/ za wielkie poczytują sobie umar-
twienie. Namienil o takich S. Chry-
zostom: Quot nunc dicunt: Vel-
lem ipsius formam aspicere, figu-
ram vestimenta, calceamenta. Wier-
cie dla uspokojenia takich lu-
dzi y pokus/ ten nowy komplement
miłosnego nasze P. JEZUSA i-
akoby eksplikować chce; dwie przygyny/ a te
z miłości jego ku nam pochodzące
tego nazywając/ dla których Spon-
sus Christus, respicit per cancel-
los: to jest/ dla czego zostawil się
nam w Przenajświętszym Sakra-
mencie/ nie ogrywać/ ale niewido-
mie/ utajony za korytnami chleba y
winą poświęconego. Ad Majorem
DEI Gloria m.

*Homil. 60.
ad popul.*

Wiele

PAR S

I.

Jele sie u Doktorow znady
duie przyczyn tego: Ge
mu to Sponsus Christus
prospicit per cancellos:
to iest/ czemu sie nam Pan

JEZVS do pozyswania nie zostawil
widomosci/ oczywiste/ ale zakryty pod
Sakramentalnemi przypadlosciami;
la teraz dwie tylko z nich/ ktore z
szerego respektu y milosci Chrystus
la Pana tu glowiekowi pokley/ obies
tam sobie; Pierwsza z nich niech bos
dzie/ wielki nasz pozytek duchowny/
z tego samego/ ze tak utajonego w
Sakramencie przyimujemy Pana JE
ZVSA/ y czesc onemu w zapelnosc
Widry oddajemy: a ten pozytek iest
troistki: to iest/ ze nam na duszy przy
bywa konfideney do Oblubienca swo
go Pana JEZVSA/ przybywa mi
losci/ przybywa zaslugi y honoru.
Przybywa naprzod duszy konfideney
do Pana JEZVSA przez to/ gdy
tylko pod zaslonami chleba y winy
patrzy na niego: dowodzi tego z
Pismia S. Godna rzec uwagi opo
wiada Dawid S o Panu BOGV;
to iest: ze zasladzy Tron swoy Krol
lewski/ y w ozdobna Miestatu hata
przybrawszy sie/ nadosciat takoby okry
wajac one/ swoia zbyt wysmienita
apparencya/ opasal sie na to wszystko.

Psalm. 92.

Orat. 2. de
Pascha.

Dominus regnavit, decorem indu
tus est, indutus est fortitudinem,
& praeinxit se. *Wmawia to pilnie*
S. Grzegorz Nazyan: y przyczyny do
widujac sie/ na coby ten Krol Niebies
ki/ tym opasaniem pokryc chcial chwa
la swoje r nauza/ ze przez to samo
chcial Pan BOG pokazac ludzior/
tym lepiej wielkosc chwały swojej y
ozdoba Miestatu swego Krolewskie
go; ktorey gdyby on samze/ obdarsz
iac sie stworzeniu swemu/ nie miarko
wal/ zadneby stworzenie znieśc oney
nie moglo/ a zaeym nie odważyloby
sie przystąpić do Miestatu tego.
Potentiae exuberantiam, ac veluti
restrictionem his verbis significari;
quo etiam sensu lumine, sicut ve
stimento amictus dicitur: intolera
bilem enim potentiae ipsius ac lu
minis vim, quis sustinebit? *słowa*
S. Doktora S. Co samo a pari do

A materij naszej latwo aplikowac mo
zemy: Poznany od pierwszych Da
widowych slow: Dominus regnavit,
decorem indutus est. *Pan kroluje*
w ozdobe przybral sie. *Didac:* Bacz
uwazajac slowa Dawida S opisujace
go postanowienie Przen: Sakramen
tu/ gdzie Panu JEZVSoowi przydal
Apostol titulum honorificum, Pa
nem go nazywajac: Dominus au
tem JESUS in qua nocte tradeba
tur, accepit panem, &c. przyznaje
to Panu JEZVSoowi/ ze w tym Sa
kramencie osobliwym sposobem chcial

ad Corin.

Bie Panem y Krolewem pokazac. Sic
Regius apparuit in convivio, ut
deberet ibi S. Doctor cavere, ne
sine honore diceretur, sed cum no
minis taxatione Dominus vocare
tur. To tylko/ luboć nie bez fundas
mentu/ koniektura iest; legz Oblubie
nica Niebieska/ opisujac Sakramen
talna uzes/ wyraznie dosyc Oblu
biencowi swemu Panu JEZVSoowi
Krolewski przyznaje tytul: mowiac:
Introduxit me Rex in cellam vi
nariam: &c. *Wprowadzil mig Krol*
do sklepow winnych Przez ktore Kles
py albo piwnice/ znaczył sie (wedlug
Genebrard: in Cant:) Przen: Sakra
ment. Jezeli tedy Pan JEZVS iest
w Przen: Sakramencie takto Pan/ tak
to Krol. Dominus regnavit: toć
tez y to prawdziwosc sie o nim musi y to
drugie: Decorem indutus est, indu
tus est fortitudinem: to iest/ ze sie
tamze z nim znayduie wselka chwa
la/ potega/ wspanialosc/ wysmienio
scosc/ iasnosć Miestatu tego/ tak
wlasnie sama/ ktora ma w Niebie
siedzacy na prawicy Oycowskiej; iest

Dotoczony orszakami lignemi duchow
Niebieskich/ czesc y chwale sobie wys
piemujacych: o czym twierdza Do
ktorowie Swisci. *S. Vincent: Ferrer:*
tak o tym napisal: Tunc manus
Sacerdotis, plenae sunt Angelis, qui
canunt dicentes: Panem Angelo
rum manducabit homo. *Na ten*
czas, to iest pod czas poswiecenia Ho
sty, pelne sa ręce Kaptanski Aniołów,
spiewajacych: Chleba Anielskiego poży
wac będzie człowiek. Dależ już uważ
my sobie słowa pomienionego textu:

Domin. Se
xagesim.

Et prae-

Et pracinxit te. *Odział się opasał* ścisnął ozdobę *Majestatu swego*: to jest: ponieważ chwala ozdoba/ współmiłość *Majestatu* y *Osoby Pana JEZUS* *Osoby* jest nie proporcjonalna ozdom y innym zmysłom żyjącego głosi wiek/ y same dusze nieznosząc przenta kłótni/ tak dalece/ że gdyby się był *P. JEZUS* zstawił na ziemi ludzkiej ogrywiście w *Osobie* swojej nasychniełby/ y nader łasnej/ żadenby był nie osmielił się przystąpić do Ołtarza/ a daleko bardziej/ nie odważyłby się/ widząc w pośrodku Aniołom siedzącego/ wziąć go z Tronu swego/ y pokarm sobie z niego uczynić: czego y sama natura wzdragałaby się być/ patrząc na żwre ciało ludzkie/ pożywając onego. *Również Hugo Victor* twierdzi/ że nie byłoby takiego/ coby bezpiecznie ogry swoje na niego był podniósł. Non posset mortalis homo intueri claritatem, quae esset in Corpore Christi; quam experti sunt Discipuli in Transfiguratione. Wierzący śmiertelny głowieć mógł z należytą odwagą y konfidencją przystępować do niego/ pracinxit te. ścisnął przemiłą współmiłość *Majestatu swego*/ pokrył ją koryną *Sakramentalnego chleba y wina*. W tym też y oną *Oblubienicą* informuje/ gdy na tymże miejscu gdzie go w *Przeniesieniu* *Sakramencie* zstającego *Rólem* nazwał: Introduxit me Rex in cellaria sua: o iścibai korynách/ zastonách wspomina: Ordinavit in me charitatem. *Inia verso cyta* Vexillum super me. Według zaś *S. Jzydora* Vexillum, ma swoje desymetria a Velo: takoby parvum vexillum, mala subtilna znaczy zastona: co samo pięknie świadczy do przypodobności *Sakramentalnych chleba y wina*/ pod któremi utulił się z *Majestatem* swoim *Ról Nieba y Ziemi*/ *Chrystus JEZUS*; abyś tak głosi wieże mógł poufały przystępować do pożywiania przenajdroższej *Krwie y Ciała* tego: klądsz tu słowa *Thoma a Kempis*, pieśniono o tym rozmarzającego z *Panem JEZUSEM*: Habeo te praesentem verè in Sacramento, quamvis aliena specie oc-

de Imitat
lib. 4. c. 11

A cultatum: nam in propria & divina claritate te conspicerere oculi mei ferre non possent, sed nequibus totus mundus in fulgore Majestatis tuae subsisteret. In hoc ergo imbecillitati meae consulis, quod te sub Sacramento abscondis. *Mam* cię prawdziwie obecnego w *Sakramencie*, lubo pod cudzą postacią utajonego, *albowiem* w *własnej* twojej *jasności*, oczy moje obaczyć cię nie wytrzymałyby: y owsem wszystek świat zniesieby ię nie mógł. *W czym* *samym* *niewiedomości* mojej *wygażasz* zę się ukrył pod *postaciąmi* *sakramentalnymi*. A ten jest pierwszy pożytek: który odnosi duszę naszą z tego/ iż *Oblubieniec* ię *Chrystus* prospicit per cancellos; to jest/ że niewidomym sposobem zstawił się do pożywiania w *Przeniesieniu* *Sakramencie*.

Drugi pożytek z tegoż odnosi duszę/ iż bierze okazy do zaprzymowania się w gorących affektach miłości ku *Oblubienicowi* swemu *Panu JEZUSOWI*; przez które ścisły ię *dnogę* się z nim *duszą*, a tym samym *zstanie* się *doskonalszą* *Oblubienicą* ię go. Przypatrz ten *stulek* *utajonego* *Oblubienicowi* post cancellos, pod *Osobami* *Sakramentalnymi* *Oblubienicą* *Salomonową*/ kieda te *strategie* ię go/ albo *koryny*/ *siateczkami* nazywa; gdyż gdzie *vulgata* *cyta* *Respiciens per cancellos*. tam *S. Hieron.* y *Ambr.* *cyta*: Apparens, eminens per retia. *Jakoby* chciał dać znać/ że utajony w *Przeniesieniu* *Sakramencie* *Pan JEZUS*/ rzucił miłosne *siateczki* swoje na *serca* *nas* *bożne*/ y one pociąga do rozmilowania się w nimże *samym*/ tym *bardziej*/ że *duszą* *wiedząc* o nim *prawdźwie* tamże *obecnym*/ *widzieć* go *nie* może. Co samo tak obdanie się może *Figura* *Pisma* *S.* *Prorok* *Isaiasz* powiada/ że *przypatrzyc* się *chce* *Majestatowi* *Boskiemu*/ *postrzegł* *dwóch* *Serafinów* *ścisłokrzydłych*; a oni *dwie* *skrzydłami* *zastaniali* *teraz* *Boska*. Duabus velabant faciem ejus. *W* *czym* *trudności* *nie* *ta*: *Samo* *bowiem* *to* *Jmie* *Serafin* *dać* *znać*/ że ci *Aniołowie* *powinni*

Figura

Cantic. 2.

Isaia 6.

byli

l. lumin.
Ecc. conf.
2.

byli / iako ogniści duchowie / o iak
nagorętkę akty miłości ku Panu
BOGU stając się / y do niego się wchł.
kim dysponować sposobem; Ktora tym
gorętsza w rozumney woli zamyka
się / im rozum iasniey Páná BOGA
widzi; zdadza się tedy ci Serafinowi
wie / sami sobie bydz w tym ná przes
zkodzie / gdy strzydłami twarz sobie
Bożka zaslania. Do ulatwienia
tey trudności o Serafinach / dacie mi
okazywa Seraficki także Doktor Bo
nawentura S. á to w onych słowach
swoich. Fides facit animam Sera
phicam. Albowiem ci Aniolowie
moga nam figurować ludzi w czystym
sumnieniu / y z żywa Wiara przysła
pujących do Przen: Sakramentu Nie
była żadna przeszkoda Aniolom onym
do ogniowych aktów miłości / zastona
ona / Ktora czynili P. BOSV strzy
dłami iweini Duabus velabant faci
em: bo y w ten czas ogniściemi byli
Serafinami dla palącej miłości
podobnym sposobem / lubo Wiara S.
zawiszuie nam oczy / albo zaslania Pá
ná JEZUSA w Przen: Sakramen
cie; to tylko o nim / że tam prawdzi
wie y rzetelnie obecnym się / wierzyć
nam każe: iednak Fides facit ani
mam Seraphicam: przez to samo
czyni nas Serafinami; tym gorętsze
nabożeństwo / y miłości affekty ku u
talionemu Panu JEZUSOWI w ser
cach naszych wynawiając Co Jof:
Masius obiadania / podobieństwem ná
świątowych Dmách, które aby tym
skuteczney poruszyły Kochanków swo
ich do zamilowania się w swojej uro
dzie / subtelne iedwabnicami twarz
swoie / albo też część tylko iey iako
odkryta pokazuia: tak też y Pan JE
ZUS zaslaniając Osoba swoje Sakra
mentalnych postaci Kortyna / tym go
rętsze pragnienia do ogladania go
kiedyzkolwiek w piśtności y iasności
swoiey / wzbudza w sercach nabożnych:
przez co samo duszą coraz lepley za
prawia się w aktach miłości Bożiey /
y ścisley iako naymilsha Oblubienic /
iednoczy się przez miłość z Oblubien
cem swoim / Panem JEZUSEM.
A to jest drugi pożytek który odnosi
duszą zrad / że Sponsus iey prospicit

A per cancellos, że niewidomym spo
sobem zostawił się iey Pan JEZUS
w Przen: Sakramencie.

Trzeci pożytek ięszce z tego odno
si duszą: że gdy nie widząc obecno
ści Páná JEZUSOWEY / ale tylko wie
rzac o niego w Przen: Sakramencie /
część onemu należyta oddać / y ze
wszelka rewerencya około niego / y w
przymowaniu iego zachowanie się /
przez to samo / dla osobliwej załugi
wiary y nabożeństwa / wielkiego iey y
u samego Niebá przybywa honoru:
co z Historji zrozumiey. Czytam
w Rewelacyách Gertrudy S. że w
dzień Drozyskości Kłazat Apostols
kich Piotra S. y Pawła / gdy po na
bożnym przyściu Przen: Sakramen
tu udała się ná modliwie / zdalo się
iey w duchu / że iako Krolowa; Krol
em swoim Panem JEZUSEM zasa
dzona była zá stol na Krolewskiej
Stolicy; obaczyli przerzeczony Kł
zeta Apostolskie Piotra y Pawła / á
oni przed niemi śledzącemi upadli ná
kolana / iakoby żołnierze od Páná y od
Pániey swojej upominki odbierając:

C bo z władzy Należy: oney Kommu
ni zdaly się bydz załugi Świątych
pomnozone. A przydał Pan JEZUS
mówiac do S. Gertrudy / że gdy kto
z nabożną wiarą przyjmie Przen:
Sakrament / wszyscy Świąci winnia
mu tak wielkiego szcścia y honoru;
y z niego się cieszą. A zradci znąc
poszło (iako notuje Fidelis ex S. Cle
mente Alex. l. 5. stróm:) że niektórzy
naciągając do Przen: Sakramentu
owego strugnego Apologu Plátono
wego / o trojakiey materji / z ktorey
Pan BOG ludzi stworzył / zlotey / sre
brney / y zelazney: mówia: że przez
srebrną znaczyła się Sekta Żydowska /
iakoby Kupiecka; przez zelazną iako
by chlopska / Sekta Poganska; á przez
zlotą iakoby Krolewska / znaczyła się
Wiara Chrześcijańska. A z iakiegoż
to fundamentu Chrześcijańskiej Wie
rze Krolewski tytuł tu dano y pyta się
Fidelis: y odpowiada: że dla Sakra
mentalnego pokarmu / w którym utra
conego Páná JEZUSA Krolá Nie
bá y Ziemi pożywamy: albowiem iá
ko piśke Gloss: Iurisp: Honor constit

Exempl

de Ven. Sa
cramen in
Psalm. 22.

in melio-

Homil. 60.
ad PopulPolit. p. 1.
lib. 9. e 7.PARS
II.

in melioribus & delicatioribus cibis conferendis. *Honor to wielki nie prostemi, ale delikátnemi karmić się potrawami. T Chryzostom S. napisał: Quemadmodum si quis liquetacto auro manum aut linguam iniiciat, quam primum deauratur: ita hæc Sacramenta nobis proposita, animam auream reddunt, Jáko (prawi) w rospuszczone złoto wpuszczona rzecz, pozłocona się zstáie: tak y te Sakrámentá nam zoláwione, złota czynią dusę. Otrzymanie zaś tego szóstcia y ták wielkiego honoru którego dostępuje głowiek przez ten pokárm/ma swoje dependencya od tego samego go/ że w nim/ sposobem niewidomym przyjmuie Páná JEZUSA: ináczey bowiem/ nie mogłby go był głowiek zdzyć iáko pokármu. O gym ták napisał Did: Nissenus: Alterutrum eligendum est; ut aut videas illum, & non comedas: aut comedas, & non videas: quid tibi sit conducibilis, apud te reputes. Jedno z tego dwójgá obráć sobie potrzeba, żeby áboś go rzetelnie widziat, á nie pożywat; ábo żebyś go pożywat, á rzetelnie nie widziat. Uważay tedy, cohyć się zdáło bydź pożyteczniejszego. Z tych tedy trzech pożytków które odnosi głowiek z tego/ że lubo nie widzi oczywáście w Przen: Sakrámentie Páná JEZUSA/ iednak z tywa wiára przysiępuie do Przen: Sakrámentu/ postánuie się/ iż to uczynił Pán JEZUS nie dla iákley swoiey prywaty że w Przen: Sakrámentie prospicit per cancellos, że niewidomym sposobem pod cudzą postácią chleba y winá zostáwił się głowiekowi; ale ráczey z miłości ku nam/ dla wielkiego dobrego y pożytku náшего.*

D Ruga przyczyna/ czemu per cancellos prospicit Sponsus, temu Oblubieniec náš Chrystus Pán nie zostáwił się nam widomý sposobem/ ale utáiony w Prz: Sakrámentie: y ta pochodzi z niewymowney tego miłości ku nam/ bo y to się dzieie dla pożytku náшего: gdyż przez to samo dáie nam przestroge/ z iáká ostrożnością y obyczáynościa zachó-

A wáć się mamy w obecności Prz: Sakrámentu y przy używaniu tego: A to czyni przez nieiákíe podobieństwo. Kiedy owo Oblubienica gnie za drzwiami Oblubienca swego/ tym bádziej gdy postępuje go/ á on przez sztyte dziureczki w drzwóch albo ściánách podgláda iey w ákcyách swoich; pewnie záraz ostrożniey postępuje sobie/ pewna tego będąc/ że ieżeli by sobie w gym lekkomyślnie postąpił/ Oblubieniec iey postępegłby tego/ surowiey o to strofowác y karác iá będzie. Dla podobnyś przyczyny y Pán JEZUS utáił się pod Osobami chleba y winá: to iest/ aby głowiek w obecności Przen: Sakrámentu tym ostrożniey postępował sobie/ wiedząc zápewne przez wiára/ że ták iest Pán JEZUS/ który pilnie obserwuje y notuje wszytkie nieobyczáyności/ lekkie postępi iego; y że surowiey dáleko nád inne razy zá nie karác głowieká grozi się. W gym aby się upewnił káždy/ dáie dowód ná to naprzód z Písmá S. z słow onych Apostolskich: Qui enim manducat & bibit indigne (Corpus & Sanguinem Domini) iudicium sibi manducat & bibit. Kto pożywa niegodnie Ciáło Pánskiego, y pije Krew iego, sáć sobie pożywa y pije. W tych słowách przestrzega nieiáko A/ postól/ że w Przenawá: Sakrámentie znáydnie się Pán JEZUS/ nie tylko iáko kochájący náš Oblubieniec/ ale téż oráć iáko Sedzicá, á Sedzicá ostro karzacy/ nieobyczáynie/ niegodnie/ okolo Przen: Sakrámentu spráwujących się. Iudicium sibi manducat. Ostro mówi takich karzacy; ábo wíem S. Remigius twierdzi/ że ci zámykáli się w owym ciéśkim ná zdráycu Judášá Dekreće ferowánym od Páná JEZUSA: zá którym téż nacyzję w piekle potápienie y maki idá. Vá illi, per quem Filius hominis tradetur. Biáda temu, przez którego wydány będzie ná śmierć syn człowieczy. Ták bowiem przerzeczony Doktor S. ná pomientone słowá piše: Vá credentibus in Christum ad crucifigendum; sed vá sub maligna conscientia fumentibus illum

Script.

1. ad Corinth. 11.

T. 2. Serm
55. 4. 1. c.

Figur

Ezechil. 9.

sub Sacramento. Biada tym, którzy uwierzyli w Chrystusa dla tego, aby go byli ukrzyżowali; ale daleko większe biada przyjmującym we złym sumieniu utáionego w tym Sakramencie. Przydaje S. Bernard Sen: że nieobygáyności/ nieuczciwości wyrządzone Przen: Sakramentowi/ nie tylko ná támeym świecie/ ale tu ieszcze zá żywota/ zwył Pan BÓG publicznemi pospolitemi plagami/ nieurodzaiem/ głodem/ powodziami/ ogniem/ powietrzem/ wojnami/ karác káie cále Chrześciańskie. Christianis maximum scelus est, & multorum causa flagellorum, quod Christum Filium DEI in hoc Sacramento tam indigné suscipiant: propter hoc sæpè evenit sterilitas terræ, temporalium rerum penuria, prædationes, guerra, sacco mata Civitatum. Żeby zaś kto nie rozumiał/ iż to tylko rozumieć się ma względem ludzi niegodnie/ to jest/ w grzechu śmiertelnym/ y bez pokuty przystępującym do Przen: Sakramentu; wiec że y iáko pilnie obserwuje y notuje utáiony w Prz: Sakramencie Żbawiciel/ y inne drobniejszy defekty/ nieobygáyności przy obecności Najśw: Sakramentu popelnione/ albo też niedbálstwa/ ożieble przygotowania przystępujących do niego/ zrozumieły to z Figury Piśmá Świętego.

Ezechiel Prorok dáie znáć o sobie/ iż raz miał tákie widzenie. Widział Ołtarz Páński/ á przy Ołtarzu stało sześciu Mężów/ z gotowym orzeczem gniewu Bożego/ y siódmy między nimi; á ten był w Albie Káplánskiej/ z kálmarzem pisarskim. Vir quoque unus in medio eorum, vestitus erat lineis, & atramentarium Scriptoris ad renes ejus: & ingressi sunt & steterunt juxta altare æneum: S. Paschasius to mleyśce Piśmá S. in sensu Tropologico, bárdzo pięknie y do mótety moiey tłumácy. Naprzód mówi / że on Ołtarz międziány/ znáczyl Ołtarze/ ná których poświęcamy/ Cyborya w których konserwowány bywa Przen: Sakrament. Steterunt juxta altare æneum, quod erat in medio templi; per quod nimirum

apælens altare, quo cibum vitæ & stipendium militiæ nostræ sumimus, manifestissimè designatur. Aniolowie z dobytymi mieczami/ znáczyli gotowość Niebieskich Duchów ná pokaranie ludzi niestronnie/ nieobygáynie sobie postępujących z Przen: Sakramentem/ albo przy obecności tego ná Ołtarzu; iákoż to pewna/ że gdyby nie szeregulna dobroć Chrystusowa/ w tym ich tánowala/ (co twierdzi tenże S. Doktor) pátrzálibyśmy gęstość ná wiele trupów w Kościele/ ludzi od Aniolów pozábhánych/ z á niestronnie zachowanie się przy tych najwyższych Tájemnicách. Támten zaś Písarz z kálmarzem w Káplánskiej kácie/ tego znáczy: znáczy samego najwyższego Káplána/ to jest Chrystusa Pána/ przybranego w białą barwę/ poświęconey hostyi/ y nie pokrytego. Profetá Virum, Christum intelligimus, vestitum habitu Pontificis. mówi tenże Doktor. A coż będzie pisał z tego swego kálmarsza ten Káplan? odpowiada ná to samże S. Paschasius, tákimi słowy: Habet atramentarium Scriptoris, ut omnium peccata deleribat, dum ad altare veniunt. Ma (prámi) Chrystus kálmarz Písarski, ná to, żeby spisywał wśykich ludzi grzechy, które oni popelniają przy Ołtarzu, przy obecności Przen: Sakramentu. Wwážyc tu potrzeba ten termin omnium: nie mówi Doktor S. że tych tylko samych notuje sobie Pan JEZUS utáiony w Prz: Sakramencie/ którzy w śmiertelnym grzechu przystępują do Najśw: Komunii; ale gdy mówi w pospolitości o wśykich/ tym samym dáie znáć/ że y mniejsze defekty pilnie upátruie/ aby one potym surowie karal: náprzykład myśli ládáiákie/ posgładania lubieżne/ gadania/ żarciki/ śmiełki w Kościele przy obecności Przen: Sakramentu; á dopieroż ożieblosci/ niedbálstwa w gotowaniu się do S. Komunii/ przekle po niey udanie się do domowych zabaw/ do gadania/ do czytania nowin/ listów/ regestrów; tym bárdziej w Káplánách notuje pilno wśytkie owe Młże Ss. które ná ledney (iáko pospolicie mówią)

wia)

wia) nodze/ to jest/ zbyt skwapliwie
odprawia/ bez rekonyliacyi/ cho-
ciász ich o co sumnienie strofale/ bez
akcessu/ recessu Káplánskiego: omni-
um peccata describit, qui ad altare
veniunt. *Ná to ten kálmarz trzy-
ma Pan JEZVS utáiony post can-
cellos, pod osobámi chleba Sákrá-
mentálnemi/ aby one ráchoaal y
zpisował sobie: á dla czegoż to: dla
tego/ żeby lubo teraz milczy/ iednáť
swego gásu/ gdy z pod tej kórtyny
niepodziewanie wypádnie/ wšytkie
te irreverencye wyrządzone sobie w
Przen: Sákrámentcie/ tym surowiey
karal. W czym upewnia tákich ten-
że S. Doktor/ wte słowa pisać: Do-
minus eos, quos cōtinuē non punit,
numquid non curat, aut suas inju-
rias ita tenus obliviscitur? Nequa-
quam dixerim; praesertim cū vi-
deat, & ad iracundiam gravius pro-
vocetur, eō quod provocent eum
filij sui & filiae suae ad iram, quos
Angelorum gratis lataverat men-
sa. *Iżáli Pan gdy tákowych, to jest,
nieobyczáynie sobie postępujących przy
obecności Przen: Sákrámentu, nátych
miał nie karze, zapomina o krzywdzie
swoiej? bynamniey: osobliwie dla tego,
że go ci tym bárdziej do gniewu pobu-
dzáia, ktorzych on uczynił uczestnikami
Anielskiego pokármu.**

Exem-
plum.

Tey surowości Boskiej przećwóto
tákowým ludziom mamy wiele w Hi-
stóryách przykádów. Naprzód owi
ktorzy w śmiertelnym grzechu! bez
połuty szerey/ bez postanowienia o
poprawie życia/ w gniewách/ w złych
nalogách/ okazyi bliskiey nie opuści-
wszy/ restytucyi należytey ukazywają
nym nie uczyniwszy/ śmieia przysz-
pować do Przen: Sákrámentu/ má-
ia przykład ná owym Rupcu nie-
spráwiedliwie towáry przedáiącym/
ktorzy przyiawšy ná Wielkánoc Prz:
Zostya polknąć iej nie mogli: á gdy
go duśie poszła Zostya/ nápomnio-
ny od Káplána/ aby pokutowal y
spowíadał sie/ niechciał náwet y ná
Krucyfix pátrzyć: náostátek opowie-
dziawszy przytomnym o málách swo-
ich wiecznych/ ná ktore już (powiá-
dal) patrzył/ nieśczęśliwie skonál.

Sylv: Hist:
t. 2. lib. 8.

A Podobnego coś zstáło sie z iedną Nie-
wiadzą/ gdy w gniewie będąc/ przy-
iada Komunię S. Owi zaś/ kto-
rzy nieśkromnie spráwują sie/ śmieia
sie/ żartują/ przy obecności Przen.
Sákrámentu/ stráśny máia káry Bo-
żej przykład/ ná owych taneczniákách
w Niemzech/ ktorzy że nie uczynili
należytey rewerencyi Przen. Sákrá-
mentowi/ gdy z nim siedl Káplan do
chorego/ starani są ták od P. B.
GA/ że ná tymże miejscu rok cały
bez przestánku táncuiac/ mizernie ná-
ostátek pomarli. Náostátek owi/
B ktorzy lubo przestrzegáia tego/ aby
do Komunii/ do Mšy S. biorac
sie/ nie śmiertelnego ná sumnieniu
swoim nie guli/ iednáť przećie ożio-
ble/ krotko gotują sie do Komunii/
á przyiawšy/ pretko bez páciorkow y
dziękczynienia wychodzą z Kościółá/
máia przykład w obitáwieniu S. Bir-
gitty ná iednym Káplanie: ná kto-
rego między inšemi rzeczámí sam P.
JEZVS przed Náyswíetšá Pánna/
skárzył sie o krzywdę swoię: że lubo
często odprawował Mša S. y przyi-
mował Przen. Sákráment/ iednáť
nie gotował sie do tego z należyta
pilnością. Słowa tákie czytám:
Quia etsi mundavit domum, non
tamen stravit eam reverentē, &
diligentē, nec pavementum stra-
vit virtutum floribus. Umiátał (prá-
wi) pięknie dom sumnienia swego, od
śmiecí grzechowych: ále pięknemi kwia-
tkami pobożnych áffektow. áktow, wiá-
ry, nádziei, miłości, &c. nie starał sie
go przyozdabić. Przetoż cāmże przy-
dano jest/ iż pomieniony Káplan ná
Sadzie párttykulárnym/ byl w wielkim
D niebezpieczeństwie o zbáwienie swoje/
gdyby go była Przen: Pánna przy-
czyna swoia nie porátowála. Z tego
uczyc sie mamy wielkiey ostrożności
okolo tych Náysw: Tájemnic/ y zá-
wsze pámietać/ że Sponsus respicit
per cancellos: to jest/ iż dla tego
Pan JEZVS utáil sie w Przen: Sá-
krámentcie przed oczymá ludzkiemi/
aby sie iákoby z kaciá przypátrował
naboženštwu nášemu ku sobie. A
to wšytko czyni z osobliwey miłości
ku Oblubienicy swoiej/ ku dušie nášej;

lib. 2 cap. 2

idło sie to z obudwu części Kazania tego już pokazało. Temu tedy naysmilfemu Oblubieńcowi dusz naszych/ zą tak osobliwa nád nami dyskretya/ y oraz zą przestroga pokornie dziełusiąc/ Respicienti per cancellos, u-

taionemu w Przenayświętshy Hostyi oddaymy niski poklon y chwale/ mówiac: Lauderur Sanctissimum Sacramentum. Niech będzie pochwalony Przenayświętshy Sakrament. Amen.

NA DZIEŃ ZNALEZIENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO. Sponsus Gaudiosus.

Nisi quis renatus fuerit, Ioann. 13.

Noboc to Krzyż zdarny był okropny/ Judæis scandalum, Gentibus stultitia, iadło Paweł S. napisał; ten też ile był instrumentem śmierci Pána JEZUsowey/ też znakiem y pobudką serdeczney żalosci y politowania nád Nleka tego; iednak dzień Znalezienia iego/ z osobliwa radością/ bo z uroczystym Swiatem/ odprawuie Kościół S. S. A. zemuż tor Wiele przyczyn tego bydy może. Pierwsza/ że to czyni Kościół S. ná pamiatke cudownego iego od Cesarzowey Heleny znalezienia; od ktorego czasu Wiara Chrześcijańska przez Syná iey Konstantyna kwitnąć y sławić sie naysnágniey poczęła; gdy po wszytkim świecie Kościoły budować pozwolono/ Krzyże publicznie wystawiać/ y one czcić. Druga przyczyna/ że Krzyż albo Nleka Pána JEZUsowa/ nie tylko jest objectum, albo motivum, pobudką do płaczu/ y żalu nád bólami Zbawicielowemi/ ale też uważając skutek iego/ to jest zbawienie nasze/ jest ex parte nostri, pobudką do wesela y radości: co oboie że razem pomieszać sie nie może/ w dzień Wielkopiaskowy/ kiedy w szczególności Kościół S. w gruba przybrałszy sie żalobę/ Zbawicielową Nleka rozpamiętywá; dla czego cały tamten dzień ná żal y płacz odłożył. Motiva zaś radojne z Krzyżá Pána JEZUsowego/ ná dzisiejszy dzień zachod-

Bwał sobie/ który dla tego uroczystie weselo odprawia/ aby z uważania dobre/ ktoreśmy otrzymáli z Krzyżá/ w wdzięcznym podziękowaniu weseliłi sie/ y należyty honor Krzyżowi S. znalezionemu oddawali. Trzecia przyczyna tej uroczystości może bydy ex parte Christi, przeszley podobna/ z tej reflexyi. W dzień Wielkopiaskowy/ materya Kazania mego była de Sponso doloroso: to jest/ iadło Zbawiciel nasz/ chcąc nas umorzonych przez grzech/ zasługami swemi urodzić znówu/ albo odrodzić; o którym odrodzeniu w dzisiejshey Ewangelii samże nátraca/ mówiac do Nikodemá: Nisi quis renatus fuerit. u-
Cpátrzył sobie sposobna do tego Oblubienica/ to jest Krzyż/ śmierć Krzyżowa; y z nią odprawił Sponsalia dolorosa; położywszy dla nas życie swoje ná Krzyżu: gdzie też y to powie-
Ddziałem/ że tá Sponsa Christi, to jest Krzyż/ nie tylko była dolorosa, ale też gaudiosa; to jest/ że weselo/ ochodnie/ radośnie/ podał Zbawiciel te śmierć Krzyżową/ dla zbawienia naszego; zemuż/ że dla Wielkopiaskowey żalostney Sceny/ nie było iadło dobrze sie przypátrzeć; dzisiejszy przeto dzień Uroczysty ná to/ postanowił Kościół S. Wiec y ta stojąc sie do intencyi iego/ iadło przy dniu Wielkopiaskowym/ wywiodłem Sponsalia Christi dolorosa, tak przy dzisiejshey Uroczystości prezentować zeche Spon-

PARS
I.

2.1. Synon

Script.

Genes. 3.

Serm: 48.
in Cantic.

salia ejus gaudiosa: to jest/ mówić A
bada o tym/ iako Zbawiciel nasz nie
wymowna ochota/ radością podał za
nas śmierć okrutną Krzyżową. A że
żaden człowiek żyjący na tym świecie/
(iako to wnet obaczemy) bez podo-
bneyże Oblubienicy/ to jest bez Krzy-
ża/ moraliter mówiąc/ bez utrapie-
nie/ obyć się nie może; nie każde-
mu zaś te Sponsalia bywają gaudi-
osa, ale wielom zstają się dolorosa;
jedni bowiem niesmaczno/ inni co go-
rzew/ z narzekaniem/ także Krzyż
przyimują: tej różnicy wprzód się
przypatrzymy. Ad M. D. Gloriam.

Krzyż moralny/ to jest utra-
pienie lub według ciała/
lub według ducha/ jest to
Oblubienica poprzyślęga/
ludzi każdego stanu; z któ-
ra nigdy człowiek rozvodu uzynieć
nie może: y owiem z nią się rodzi/
z nią mieszka y żyje/ y z nią umiera.

O czym S. Isidor. Impossibile est, ut
homo sis, & non gustes angustias:
dolor & angustia omnibus commu-
nia sunt. Niepodobna jest. byż czło-
wiekiem, & nie skusić utrapienia: bo
leść y smutek, wszystkim to rzecz pospo-
lita. A nie dziw/ bo napisano jest:

Quod DEUS conjunxit, homo non
separat. Co Pan BÓG złączył, człowiek
tego dzielić nie może. Co się naprzód
weryfikuje o Matężństwie według
ciała; a potem o pomienionym misty-
cznym Matężństwie: to jest/ iż tru-
dno się człowiek żyjący na świecie ma
uchronić Krzyża utrapienia; ponie-
waż sam Pan BÓG ślub mu z nim
dał/ gdy po upadku Adamowym rzekł
do niego: Maledicta terra, &c. spi-
nas & tribulos germinabit tibi.

Przeklęta ziemia, oset y ciernie rodzić
ci będzie. Przez które ciernie według
Bernarda S. znąga się utrapienia/
tak na ciele/ iako y na duszy. Donec
ergo in carne est anima, inter spi-
nas profecto versatur, & necessu-
est, ut patiatur inquietudines, ten-
tationum, tribulationumq; aculeos.
Z tą iedną Oblubienicą nie iednąko
ludzie mieszkaia/ bo też nie iednąko
z nią w kontraktę wchodzi; to jest
nie iednąko Krzyż/ utrapienia/przy-
-

muia. Tróidkie trąfają się Matri-
monia & Sponsalia, Coacta,
Casualia, Quærita, Przymussone,
Przypadkowe, Umysłne: z tych albo
zle/ albo dobre pomieszkanie idzie.
Pierwsze Sponsalia Coacta, kiedy to
kto nie radby się żenił/ & musi: po-
spolicie takie sponsalia, posłubiny y
Matężństwa bywają lućtuosa, na zle
wychodzą: & często y nieważne są.
Podobnym sposobem niektorzy z Krzy-
żem poniewolnie się żenia; tacy są
owi/ ktorzy niechcieli by nie na tym
świecie cierpieć/ nie radzi/ gdy Pan
BÓG iakie utrapienia/ świadk na
zdrowiu/ na sławie/ na substancyi/
skrupuły na sumnieniu/ oschłości dus-
chą/ przepuści na nich; & zwlaştżą
gdy ie Pan BÓG za swywolne życie
karze temi Krzyżami; y tak właśnie
oni radzi Krzyżowi/ iako złodziey hu-
bienicy: takowym się Krzyż zstaje Spō-
sa lućtuosa, pomieszkanie iak w piekle;
gdy w utrapieniu przeklinają siebie/
ludzi/ y Pana BOGA bluźnią. Tak-
lich S. Thom. Villani do potępiencom
przyrownal/ gdy tak napisał: Tribu-

Clatio quæ purificat electos, perva-
rit impios: nam in tribulatione po-
siti irascuntur, blasphemant, indi-
gnantur & furiunt, sicut damnati
in inferno. Drugie Matrimonia,
trąfają się Casualia, gdy kto z przek-
dłekt wzięwszy do iakiej Osoby/ sta-
nowi się z nią: także Matrimonia lu-
boć na czas bywają infaulta, nie ze-
wysytkim do ukontentowania: iednąk
zawże ważne są/ y gęstokroć nie tru-
dno między takimi o dobre pomie-
szkanie. Co znaczyć nam może ludzi
owych/ ktorzym nie trudno o przypa-
dkowe Krzyże/ o przypadki niesześli-
we/ bez ktorzychby oni woleli bydz/ y
przeto prośa Pana BOGA/ aby ich
ode złego/ od niebezpieczeństwa zachował/
uwolnił; przecieś gdy go użyć nie
moga/ chętnie on Krzyż od P. BO-
GA przyimują/ cierpliwie znoszą.

Jakoż także Matrimonium, przyięcie
Krzyża/ ma swoy valor, dla zasługi
cierpliwości. O tych bowiem przy-
padkowych Krzyżach/ y gotowości
na nie/ napisał S. Jakub: Omne
gaudium existimate fratres, cum in-

varias

Serm: de
S. Cosma.

Epist: 1.2

varias tentationes incideritis. *Zá wſelka radosć poczytacie ſobie Bracia, gdy ná rozmaite tráſcie przeciwnoſci. Trzeće Matrimonia bywá Quasi, gdy kto długo konfuteſtac o iáko ſobie iey urodzie/ obyčajom/ przypá trzewſy ſie dobrze/ doſtaie iey ſobie w ſtan Małżeńſki: tákie Matrimonia zwyčajnie bywá gaudioſa, gdy ſpo: toymie/ wesoło z ſoba potym mieſtá: á te znáyc nam mogą ludźi pragna: cych/ ſukaiczych trzypow utrapienia. Albowiem S. Auguſtyń czyni ro: żnice między Krzyżami; gdy uwa: żáac owe ſłowa Pſalmiſty ráduiciego ſie z tego że Krzyż znáſt: Tribulationem & dolorem inveni. ták piſe: Alia eſt tribulatio, quam tu inveniſ, & alia quæ te invenit. Inſe ieſt utrapienie, które ty ſam znáduieſ, albo go ſukaſ, á inſe, które cię ſamo znáduie. Jakoż oſobliwa to rzecz y nowa/ ſamemu ſukać Krzyż utrapienia: mowi o tym S. Hieronym: Novam rem dicit (David:) non dicit requiem inveni, ſaturitatem inveni; neq; etiam, invenit me tribulatio; quam enim id admiratio nem haberet eam autem habet maximam, quando ſe ait tribulationem inveniffe: neq; enim invenitur, niſi quod quaeritur. Pytam ſie tedy/ ktoż to táki ieſt/ co ſam ſuka Krzyżá ten/ który nie tylko cierpli: wie znóſi przypadkowe/ to ieſt prze: puſzone od Pána BÓGÁ Krzyż/ ále ieſzge náđ to w ſercu ſwoim prá: gnie wiſcey okázyi tákich do cierpie: nia dla miłoſci Bożej: to tákorym ludźiom Sponſalia z Krzyżem záwſe zſtá ſie náder gaudioſa: albowiem tácy niezmiernie wesołemi w utrapi: niu pokázuia ſie: y ſamo cierpienie zá názwieſſa pociech im ſtoí. Jako ſie ieden z nich ſam przyzná: Hæc mihi ſit conſolatio, ut affligens me dolore, non parcat. To ſobie mam zá pociech, gdy ten który mnie trapi, ſolgować mi nie będzie.*

Figur.

Tey rożnicy między dwiema/ to ieſt między cierpliwie przyimuiacym Krzy: że/ á między prágnacym ich wiſcey/ przypáczmy ſie pod Figura Piſmá S. W Pieniách Salomonowych o Oblu:

A bienicy iego czytamy/ iáko nie ſamá tylko/ ále z wiela innych w kompanij/ puſciła ſie bylá w zabiegí zá Oblu: bieniem/ záchacoſa wdzi:żnym iego zapáchem; z ktorey kompanij ſamá tylko ſczyciła ſie tym/ że do ſekretneiy ſych pokoiſkow/ w ktorych ſwobodnie ſobie z Oblubieniem mieſtáć moglá/ przypuſzczona od niego bylá; támtá záſ kompania iey/ ſamemi tylko zapáchami Oblubienicowemí contentos wáć ſie muſiá: O czym tákie iey ſłowa czytam: Trahe me, poſt te: curremus in odorem unguentorum tuorum. Introduxit me Rex, in cellaria ſua. *Pociągnij mię, za toba pobieźemy ná zapách wonności twoich, Wprowadził mnie Krol do piwnic ſwa: ich. Przez ktore wprowadzenie do piwnic/ alias, do tájemnieyſzego mie: ſtáńia według zdánia Paul: Scherlog, znácy ſie oſobliwy honor/ y niezwy: czáyne roſkoſy/ do ktorych ſamá tylko Oblubienicá ona przypuſzczona bylá. A gemuſ też nie drugie/ wſák też y ony zá Oblubieniem biežály/ ſaty: gowály ſie. Curremus in odorem.*

C Przyczyny domýła ſie pomieniony Expozytor/ z onych pierwſzych ſłow Oblubienicy: Trahe me, *Pociągnij mnie, to ieſt/ że ſamá tylko Oblubie: nicá/ oprotz tego/ co bieglá y ſaty: gowála ſie iáko y drugie/ prágná ieſzge wiſcey ſatygi/ prace/ cierpienia/ dla miłoſci Oblubienicá ſwego pono: ſić; gdy mowila trahe me. poci: gny mnie: támté záſ drugie/ lubo ochotnie podobnaſ podeymowály ſa: tygi/ wiſcey iedná ſatygowáć ſie dla niego nie prágnály; záczym nie były godne oſobliwego reſpectu onego/ iá: ki portál ſame Oblubienice. Neq; enim trahi, hoc eſt vexari optabant, quemadmodum Sponſa, quæ roga: bat trahi á dilecto. mowi pomienio: ny Autor. Miodoplynný Doktor S. Bernard. tłumáczac to mieyſce Pi: ſmá S. náucza/ że w tej tránsakcyi Oblubienicy Salomonowej/ znácy ſie rożnoſć między doſkonałſzemi y mniej doſkonałſzemi Oblubienicami Krzyżá; to ieſt/ między ludźmi po: noſacemi cierpliwie utrapienia Sa: bowiem niektore duſe/ co ochotnie*

currunt

Cantic. 1.

in Cantic. 5. 11.

Job. 6.

Serm. 21. Cantic.

currunt in odorem unguentorum, A to jest / przyniuta wszelkie Krzyże / zwyciężają trudności / pokusy w żywocie duchownym trąsające się: przy której też satyrze posłała je na czas Duch S. zapachem pociech duchownych / y przeto wejśło wszystko po nosie / ale przecia / z tym wszelkim rądziby się od onych Krzyżów uwolnił; y nie tylko nie pragnie więcej cierpieć / ale radęcy P B O G A prosi / aby ich y od tych uwolnił. Janie zaś dużej są / które tym samym co cierpią / nie kontentując się / wolą z Oblubienicą na Panna B O G A / Trahe me, &c. które słowo tak tłumaczy tenże S. Dostor: Trahimur, cum tentationibus & tribulationibus exercemur; to jest / którzy pragną więcej iężej cierpieć / radziby żeby iść najwięcej zniecierli / dolegliwości / wewnętrznych y zewnętrznych na sobie doznali / co tylko intencja / aby się przez to Panu B O G U lepiej upodobali / y podobnymi zstali użyżowanemu Oblubienicowi swemu Chrystusowi. Wierzący pierwsi iako mniej doskonałi / należą do kompanij towarzyszy Oblubienicy; y nie przeczą tego / że y oni mają ukłasy swoje / to jest zasługi cierpliwości swojej odnośa; ale przecis nie bywają przypuszczani do takich mniejszych pokoiów Oblubienicy swego / to jest do takiej wesołości y usposkoienia ducha w Krzyżach onych / do takiego przypuszczone bywają dużej one / które zawsze mają gorące pragnienie / do ponoszenia nowych y cięższych Krzyżów utrapienia

Histor

Dotrzeć: tej różnicy trójkątego stanu ludzi cierpiących Krzyże / przypatrzeć się możemy w przykładach / częścią rzetelnie / częścią per allusionem. Pierwszych iako najsoskonalszych / przykłady mamy prawie niezliczone; iako to na Jobie S. słyszymy już wyżej słowa tego N A S. Pawle / który ustawicznie pragnął cierpieć / y cieszył się z Krzyżem: Mihi absit gloriari, nisi in Cruce. N A Jędrzeju S. widziącym Krzyż / iakoby naysposadanieyszą Oblubienicę. N A S. Mągdalenie de Pasis, której pospolity to dół był: Aut pati, aut mori.

Albo cierpieć, albo umrzeć. Świeckim ludzkom osobliwy przykład zostawiła na sobie Mągorzata Krolowa Hiszpańska / Zoná Filippa III. Tej w ciężkiej chorobie y bólach morderczych się / poufała z Francysmeru ię / przyniosła Krucyfiks mówiąc: aby prosiła Panna J E Z U S A o zfolgowanie choroby onej: na co ona rzekła: nie przystoi / aby gdy Pan J E Z U S wiści na Krzyżu / iam miała wolna być od bolow. Potym obroczyłszy oczy na Krucyfiks rzekę: Oryczyn Pannie bolow / a cierpliwości używaj Lyren. l. 6. c. 7. Wspomina także Mancin: de Pass lib: 2. d. 5. że we Włoszech sub A. D. 1653. była iedna białogłowa długo w ciężkiej chorobie leżąca; która pragnąc iako najwięcej złego cierpieć / z nabożenstwem tego / opuszczała w Pacierzu / one słowa: Libera nos a malo. Wyhaw nas ode złego. A zaiste na dobre tym wszelkim te Sponsalia gaudiosa Crucis wyszły; bo y tu na świecie w wielkiej wesołości ducha y żyli y umierali / osobliwemi udarowani od P B O G A łaskami / y po śmierci na osobliwe Gody Barankowe do chwały osobliwej przeniesieni zostali. Drugi zaś mniej doskonałym per allusionem dać przykład na niektórych Indyńczykach sub A. D. 1564. którzy dogadzinem bywszy / gdy hedł sobie droga około Krzyża / albo Bożej Matki / przypadkiem obalił się na niego on Krzyż / y na śmierć prawie zranil; wiec obiecał gdyby ozdrowiał / zostać Chrześcianinem: iakoż zstalo się tak. Temu Indyńczykowi podobni są owi / którzy dopiero w ten czas / gdy się przypadkiem na nich obalił taki Krzyż utrapienia / zdobywają się na cierpliwość / zgadzając się z wola Bożem / ofiarując nieśczęście ono Panu B O G U; co czynia z bólażni / aby im inaczej na potapienie nie wyszło ono utrapienie: dobrzeć y to / ale iężej nie tak doskonałe; bo się takę kochała w Krzyżu casualiter. z przypadku: a co z nich jest / woleliby byli obeyść się bez niego. Teżciem przypominam złodziei iednego przyśranta / o który mem czytał / że gdy w nocy z kradzieją

Mancin. de Pass. lib. 2. d. 5.

nemi wolni przed pogonią uchodził/ inázej nie mogąc się salwować/ puścił woły/ a sam iakoś prętko wcołgał się na Bożą Mleś przy drodze badacz: y tam się do czasu/ gdy się tego nie spodziewali ci co go gonili/ utulił/ pości się pogoni oná nie wrociła do wsi. Temu złodziejowi podobni są owi/ ktorzy się to Krzyżá iako on złodziej/ trzymają z niewoli tylko; cierpia/ że muszą/ nie tego nie osiárując Pana BOGA: y owšem z niecierpliwostí mruzą. Wiedzieli on złodziej/choć na Krzyżu był nie popędził się/ y podobno porę zlápaný zlym koncem zginał: cás y ci poniewolni Miałonkowie Krzyżá/ nárzekáacy/ desperacy w nieśczęściu/ w chorobie/ zé. máia Sponsalia luctuosa; y tu smutno/ nieśczęśliwie życie swoje prowadzą/ y po śmierci smutek wielki gny cierpieć będą.

PARS
II.

O się tyże drugiey części Kazania/ quoad Sponsalia gaudiosa Christi, to jest/ z iak wielką ochotą y wesolostí ducha Zbawiciela náš zjednoczył się z Oblubienicą od wieków sobie náznázoną/ to jest z Krzyżem/ okrutną śmierć na nim podjął/ wšy: pokázuie się to dowodnie z rozmaitych miejsc Pisma S. Naprzód w starym Testamencie Protoklim duchem nápiśál o tym Izaiasz: Oblatus est, quia ipse voluit. *Ośárowan jest. bo tego sam chciál.* Co tłumácząc S. Bernard, ták piśe: Non quia meruit, non quia Iudæus voluit, sed quia ipse voluit. *Nie dla tego żeby to miał zasłużyć, ani dla tego że Żydowie tak chcieli, ale dla tego. że on sam tego chciál.* W ten sens nápiśál S. Paweł ad Galat: 2. Dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. *Umiłował mnie, y wydał samego siebie za mnie.* Co objaśnić się może ona sentencya Teofilakta: Licebat illi non mori, & poterat non pati; cum enim omnis peccati esset expers, morti non subiacebat, quod ipse ait: Venit mundi Princeps, & in me non habet quidquam. Si igitur nolisset, non esset crucifixus. *Wolno mu było nie umierać, mógł nie cierpieć; po-*

Script.
Isaia 53.

A nieważ nie podlegał żadnemu grzechowi: iako sam o sobie powiedział: Przyśło światá Xiążę, a we mnie nic nie znalazło. Gdyby tedy był niechciał, u krzyżowanymby nie był. Podobne słowá ma S. Chryzost. y S. Grzegorz. o czym subtelnieysze dyskursy zostawiamy Teologom/ z pomienionych dwu miejsc Pisma S. táka czynia konsequencya. Powiedziałem w pierwszej części Kazania/ że Matrimonia coacta, Málzeństwa przymuszone/ bywają luctuosa, smutne/ nieśczęśliwe; przeciwnym sposobem Matrimonia quaesita, bywają gaudiosa, pośtánienienia z dobrej woli/ y z dobrym umysłem uczynione/ bywają szczęśliwe y wesole: ponieważ tedy przynádie Pismo S. że ed Oblubienicá Krzyżá/ jest Sponsa a Christo quaesita, gdy się goni z niewoli iákiej/ albo z przypadku/ ale dobrowolnie podiał/ y on się stáral; idzie zátym/ że też między Krzyżem/ a między Chrystusem/ musiał być Sponsalia gaudiosa: to jest/ z weślem y ochotą podiał Zbawiciel śmierć Krzyżową. Jákoż o tym doślyć wyrażnie nápiśál Paweł S. Proposito sibi gaudio, sustinuit Crucem, confusione contemptá. *Wzbu- dźmy w sobie wesolą ochotę, podiał Krzyż, zá nie sobie máiac háńbę.* Tá serdeczna wesolosc/ z wielu znáków pokázálá się po Zbawicielu/ pod czas Mleśi tego; już to z postąptów/ gdy z Wieżerniká idąc ná Mleś do Ogroycá/ śpiewał sobie po drodze z Dugniámi. Hymno dicto exierunt: y gdy wšytek idąc wyprzedzał śpieszno idąc; co było z podźwieniem Dugniów. Præcedebat illos JESUS, & stupebant. Pokázálá się y z słow do Judasá po ośtániey wieżerzy: Quod facis, fac citius. *Co czynić masz, czyn to prętko:* Z owych przedtym do Wąziów rzegonych/ w ktorých wielką testnicę swoje do Krzyżá wyráził. Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor, usq; dum perficiatur. *Mam być chrzconym; o iako ściśniony jestem, póki się to nie wypełni.* Według S. Ambrojęgo mówił tu Pan JESUS o śmierci swojej/ przy ktorej w bólách y we krwi ponurzoným miał być:

Orat. 38.
in Hebr.

ad Hebr. 12

Marci 10.

Luca 12.

bydź: co leżę w odwłoku sio/teści-
ce swojs wyrażil: Matritiam praten-
debat, non ex metu mortis suae, sed
ex mora redemptionis nostrae, quam
assumpserat. słowá sa S. Doktorá.
Dostę tedy iásnie z Písmá pokázuie
sio/ z iák wielka ochota y weselém od-
práwil Chrystus posłubiny te misty-
gne z Krzyżowa Oblubienica.

Figur. Figura Písmá S. to jest pod podob-
nictwem onych zwołanych Krole-
wskich posłubin Salomonowych/ ná
które wszystkie Córki Syońskie temi
Cant. 3. zapraszano słowy: Egredimini, &
videte Filiae Sion, Regem Salomo-
nem in diademate, quo coronavit
eum Mater sua, in die desponsatio-
nis illius, & in die laetitiae cordis sui.
Wychodźcie y przypatrujcie się Córki Sy-
ońskie, Krol w Salomonowi w Koronie,
w którą go ubrała Matka jego, w dzień
posłubin jego, y w dzień weselności serca
swego. Wszyscy prawie dawni Do-
ktorowie nauczają/ że ten Salomon
znaczył niekoniecznie madre Słowo
Boskie wcielone Chrystusa Syna Bo-
żego: Koroná zaś/ znaczyła ciernio-
wa Koroná/ która go/ nie tak Matka
jego/ iako Matka to jest Synago-
ga Żydowska ukoronowała. Dzień
zás posłubin jego/ znaczył dzień Młeki
jego/ kiedy z Krzyżem iako z Oblubie-
nica swoją nawiązała/ dotąd posada-
nych kontraktów: który to dzień na-
zwano tu dniem pełnym serdeczney
weselności In die laetitiae cordis sui.
Tu się pytaia Tłumáże Písmá S.
iako to bydź mogło: aby ten dzień/
którego był Pan JEZUS napelatony
ranami po wszystkich Ciele/ smutkiem
y żalem nieznośnym ná duszy/ mógł
bydź temuż samemu dniem serdecznej
go wesela? To trudność udeńwia Mi-
chaël Gislér: in Cant: uważając one
słowá: In die laetitiae cordis: to jest/ że
tu non simpliciter & absolute, nie
w pospolitości/ ale w szeregulości/ o
samym sercu JEZUSOWEGO wspomiu-
ndia weselu onego dnia; gdy tak ná
to piše: Praclarè autem, non lati-
tiae ejus simpliciter dicitur dies il-
la, sed laetitiae cordis; nam revera
duntaxat, & in parte superiori lati-

bie.

Atia perfusus ille est: in parte liqui-
dem inferiori inexplicabili maiore
confectum se esse asserit; cum ait:
Tristis est anima mea usq; ad mor-
tem: to jest/ że lubo Chrystus w dzień
Młeki swojej/ ná Ciele bólami/ y ná
młhey gascie duszy swojej/ napelatio-
ny był smutkiem nieznośnym; iednak
duszą tego/ według wyższej gasci/ to
jest/ według rozumu y woli/ niezmiernie
onego dnia wesela y ukontentowa-
nia była. Co samo przez podobieństwo
obiasnić się może. Tráfia się owo ná
czas/ że Oblubienica/ o która kto kon-
Btraktie badźcie niezgrabna/ nieurodzi-
wa; dla czego lęka się iey nieco Oblubie-
niec; lecz z drugiej strony/ gdy sobie
uważa/ że Rodzice tego życzą sobie á-
żeby się z nią postanowił; albo też/ że
zapewne spodziewa się z nią pożadane-
go potomstwa/ bierze przeto do niej
affekt/ stara się o nie pilno/ y z wielkim
ukontentowaniem stánowi się z nią.
Podobnymć sposobem/ nieprzyjemna
y strasna była śmierć P. JEZUSOWI/
bo się iey sama natura lękała/ jako
iey wspomnienie/ pot krawcy wyci-
Cnielo z Ciała tego: że iednak duszą ie-
go rozumem swoim wiedziała/ iż tá
była wola Dycá przedwiecznego/ aby
zá naród ludzki żywot swój ná Krzy-
żu polozył/ y że umorzony przez grzech
Adánow głowieł/ ináczey odrodzić
się nie mógł; te mowis motiva má-
ta/ wola iego święta przybrała affekt
iako do Oblubienice nawukocháńney/
do Krzyża/ y przeto posłubiny z nią
y wesela/ w dzień Wielkopiątkowy od-
práwił/ z tak niewymownym ukon-
tentowaniem y weselnością serca swe-
go/ z iaka żaden Oblubieniec z nayu-
Drodzstwa/ z nayślácheńney/ z nay-
bogátsha Oblubienica/ dnia wesela
swego nie odpráwił. O czym bláda
słowá Adrian: Lyrei: Tantus in cor-
de ejus, erga illam amoris ardor ex-
arserat, ut jam nec abscondi posset,
aut diutius celari: nullum certè
crediderim Sponsum, tam magno,
tamq; mirifico amore, suavissimam
Sponsam dilexisse, quantà hic in-
ductione animi sui ad amandam
Crucem trahi se, impelliq; passus
est; quamvis ab ea non aliud ex

de Pass. 1.
capite 5.

Histor

peccaret dotis patrimonium, quam mortem.

To ukontentowanie nadder osobliwe Pána JEZUSA w Oblubienicy swojej Krzyżowej/ pokazac się może y z Historyi. S. Magdalenie de Papis, (iako piše Lyreus) w dzień Wielkopiackowy/ na który było przypadlo oraz Święto Zwiastowania Najszy: Panny/ trąsilo się/ że gdy obiedwie te Tajemnice/ to jest/ Pána JEZUSA ná Krzyżu/ y znowu w żywocie Najszy: Matki swojej świeżo pogostego/ sobie uważala/ y reprezentowala/ prosila go/ aby sey razyl obiawic/ gdzieby też byl radniejszy/ czyli w żywocie Matki swojej/ czyli ná Krzyżu? Na co uslyszala odpowiedz z Krucyfira: In Cruce, in Cruce, in Cruce. Ná Krzyżu, ná Krzyżu, ná Krzyżu. Z ktora odpowiedzi dzia zgadza się y owa sentencya Miodoplynnego Doktorá: Cariora illi brachia Crucis, quam ubera Matris. Wdzięczniejszy mu był Krzyż, niżeli pierśi Macierzyńskie. Do tego słuszyć może ono z obiawienia S. Michałdy: gdy się sey raz Pan JEZUS pokazał w krowawey kacie; spydny od nley o tajemnice tego/ odpowiedział/ że to czynil dla pamiatki śmierci Krzyżowej. Jakoż y S. Birgicie rozmawiając z nią/ obiawil też to/ że lubo już kroluje w Niebie/ jednak w sercu iego nie wygasił affektu do Krzyża: albowiem gotow był y teraz/ gdyby tego potrzeba bylo/ zstapic z Nieba/ y znowu w osobności za każdego człowieka ná Krzyżu umrzeć. Tu troche reflexya uczynia. Wiem to/ że kontrakty Malżeńskie/ sunt vincula indissolubilia, związek nierozwiązany/ ale tylko do śmierci; mowia przy ślubie Malżonkowie: ślubuięć zé. aż do śmierci. Leg między Pánem JEZUSEM a Oblubienicą iego/ to jest Krzyżem/ wielka indissolubilitas

L. 1. cap. 58.

A záchodzi; ponieważ z pomienionych rewilacyi iásnie się pokazuje/ że nie stracił Pan JEZUS affektu do Krzyża y po śmierci. A owšem niekto przenosił iá z sobą do Nieba/ ná iednym Tronie chwaly iego z nim oraz zásiada; gdy z bliznami Ran ná Krzyżu podistych/ ná prawicy Dycá swego siedzi: iako Sponsus gaudiofus, & gloriosus.

Przy dokonzeniu tedy Razánia tego/ przyidzie mi widze was S. A. okrzyknac onemi słowy/ ktorými me/ gdy zawolano ná piac Pánien/ Oblubienicá y Oblubienice iego gęłacych. Ecce Sponsus venit. exite obviam ei. Oto przy dzisiejshey Dorozystości Ználezenia Krzyża S. Sponsus gaudiofus, Radosny Oblubieniec Chrystus JEZUS/ weselacy się z Krzyżá/ iako z nayukochánsey Oblubienice/ prezentuje się nam. Exite obviam Sponso & Sponsæ. Oddaymy mu przeto częć nalezyta/ oraz y Krzyżowi S. iako instrumentowi zbawienia nášego/ poświęconemu Krwia niewinnego Bárántá Boskiego; dziękuymy Zbawicielowi/ że tak wesolo/ radośnie/ ochotnie dla zbawienia nášego podiał okrutnā y strasną śmierć. Aptate vestras lampades. A prošmy go przytym/ aby przez zaslugi gorzkey Matki swojej/ sercá náše nápełnil oleo latitiae, dátem cierpliwosci/ stateczności/ y pragnienia wszelkich przeciwnosci Krzyżow; ażeby tak zstawszy się mu tu podobnemi w ponoszeniu Krzyżow/ z skutku Krzyża iego y z zaslug

Matth. 25.

Niebieskich weselić

ná wieli.

A

M

E

N.

NA DZIEŃ PODWYZSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO.

Sponsus Honoratus.

Cum exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum. Ioann. 12.

Słowa dawna to przypowieść y owsem wiecie wszytkim Nowożeńcom potrzebna in forma: Si vis nubere, nube pari. to jest: aby Oblubieniec dobierał sobie Oblubienicy rowney kondycyi. **A. S.** Rzućcie: z codziennego bowiem doświadczania wiemy to: że gdy według tej informacyi nie sprawują się Nowożeńcy/ takich postanowienia y pomieszkania albo nigdy/ albo rzadko szczęśliwe y do ukońcowania bywają. Oblubieniec Niebieski Syn Boski/ przyszedłszy w ciele ludzkim na świat/ szukał sobie rozmaitych Oblubienic: o czym się na początku tej Księgi namieniło: między temi Oblubienicami (iakośmy to słyseli w Kazaniu Wielkopiątkowym) upodobał też był sobie za Oblubienicę Krzyż; którego się on tak niezmiernie rozmyślał/ że y w najcięższych Mękach odstąpić tej nie chciał; ale do samej śmierci wiary tej dotrzymując/ życie swoje za zbawienie nasze przy niej/ bo na Krzyżu/ położył.

Ac to się tedy na wywyższeniu pomienioną słarych informacya/ Si vis nubere, nube pari, reflektować będzie/ y oraz uważy wszytkie okoliczności Oblubienicy Pána JEZUSA/ y Oblubienicy tego Krzyżowej/ tego podobno rozumienia będzie/ że tu poświęcał pomienioną słarych ona nasuła: Si vis nubere, nube pari: z wielką albowiem miar pokazuje się wielka różnica między obiemá. Mniemy inże; same tylko godność y chwala Oblubienicy tej zważamy: ile jest Synem Bożym/ rowny jest we wszytkim Oycu; a ztym niekonczona jest godność tego: ile zaś głowieciem/ najwyższym jest między ludźmi/ y owsem

A między wszytkim stworzeniem. Primogenitus omnis creaturæ. iako go nazywał Páwel S.; Krol nad Krolmi/ którego panowania władza y na Niebie y na Ziemi: Data est mihi omnis potestas in Caelo & in terra. Tę zaś tego Oblubienicę/ to jest Krzyż/ była to rzecz między wszytkimi rzeczami na ten czas najwyższą/ znać subieniczników. **Judæis scandalum, Gentibus stultitia:** powiada Apostol. Lecz potrafiła w to niekonczona Mądrość Boska/ iż ta tak podług kondycyi Oblubienicy/ to jest Krzyż/ wywyższona została: albowiem przez to samo/ że się zstał Krzyż instrumentem Nęki Zbawicielowey/ osobliwego nabył honoru y godności/ y zstał się Pánu JEZUSOWI tak Sponsa honoratissima, Oblubienicą najwyższą/ natchwalebniejszą/ a ztym do parę Sponsa honorato, najwyższemu Oblubienicowi: ponieważ y on sam obrał sobie Krzyż/ względem siebie samego za instrument podwyższenia Imienia swego. Co abyśmy lepiej zrozumieli/ ponieważ w dzień Wielkopiątkowy przypatrzyliśmy się Chrystusowi Pánu ut Sponsa doloroso Crucis, iako Bolesnemu Oblubienicowi Krzyża; w dzień zaś Znalezienia Krzyża S. uważaliśmy sobie Pána JEZUSA/ iako Sponsum gaudiosum Crucis, to jest/ radoszego się Krzyżowi; więc przy Droży skości Podwyższenia Krzyża S. przypatrzymy mu się/ ile Sponsa honorato Crucis; iako wielkiej chwały/ godności/ y czci nabył Pan JEZUS z Krzyża y z śmierci swojej/ która dla nas na nim podał. Wprowadźcie powiem o Krzyżu moralnym/ to jest o utrapieniu; iako strasznie go cierpiącemu zstał się Sponsa honorata, czyniąc go Sponsum honoratum,

PARS
I.Script
Isaia. 22.

1. Reg. 33.

chwalebnym y czei godnym. Ad M. A
DEI Gloriam.

O dopierwszey części Bazda
nia/ to jest/ iako miłyżna
Oblubienica Krzyż utrapie-
nia iakiego/ gdy go kto stro-
mnie znosi/ zstanie się Spon-
sa honorata, czyniac cierpiacego
Sponsum honoratum: przynosząc
mu za to wielką chwałę/ y wsoła do-
stojność/ pierwşy tego dowód dacie z
Pisma S. z owych słow Proroka Jda-
iasa; Coronans. coronabit te tri-
bulatione. Koronuiacy cię, ukoronuie
ciebie utrapieniem. Tych słow Proro-
ckich senium tropologicum uważa-
jąc Thom: Blanci in Psal: 114. tego ro-
zumienia jest/ że tu Prorok/ cierpiace-
mu skromnie Krzyż iaki utrapienia/
obietuje wielką/ bo Królewskię się ro-
wniającą godność/ gdy samo tego u-
trapienie korona nazywa: Coronans.
coronabit te in tribulatione. Co
tenże Ekspozitor exemplifikuje na
Dawidzie w ow czas/ kiedy owo po-
puşczy się przed Saulem kryjąc/ od
nieprzyjaciół swoich do kół otoczony
zostaj. co pewnie nie bez tajemnice
Duch S. Pisarzowi tej historyi/ pod
podobieństwem korony opisać kazal:
temi słowy: Itaq; Saul & Viri ejus.
in modum Coronę cingebant Da-
vid & Viros ejus, ut caperent eos.
podobno chcąc dać znać przez to/
iako Dawidowi S. przesładowanie
ono zstało się ku chwale/ ku ozdobie;
ponieważ wszystkie one niebezpieczeń-
stwa y przypadki/ niewygo-
dy/ znosił skromnie y cierpliwie/ zga-
dzając się z wola Boską; ani byna-
mniey/ lubo po dwakroć miał w rękach
prześladowcę swę Saula/ nad nim się
ani razu/ ani przykrej słowami krzy-
wody swojej nie męził: A tak spelo-
niło się wprzód na nim/ co potem po-
wiedzial Prorok: Coronans. coro-
nabit te tribulatione: że utrapienie
ono zstało mu się Koroną Króle-
wską/ chwalebnym go y godnym
dalszych promocyi uczyniło; co swoim
sposobem aplikować się może każde-
mu cierpliwie znoszącemu iakiegokol-
wiek Krzyż utrapienia/ lub to na
duşy/ lub to na cieie. A owşem

trzeba wiedzieć/ że taki głowiec zsta-
nie godnym/ aby był uczestnikiem sa-
mej Korony/ to jest chwały/ Najwyż-
szego Króla/ Pána BOGA Wşech
mogącego. To albowiem rzecz pe-
wna według Pisma S. że utrapienia/
które tu ludzie skromnie znoszą/ przy-
czynią chwały/ quantum ad extra.
Pánu BOGU; iako sam mówi do
głowietki cierpiacego. In die tribu-
lationis tuę, honorificabis me. W
dzień utrapienia twego, uwielbię mnie.
Co y sam przyznał Zbawiciel/ gdy spy-
tany od uczniow o przyczynę kłócenia
onogo ślepo narodzonego. Magister,
quis peccavit? hic, an Parentes e-
jus, ut cæcus nasceretur? ná to od-
powiedział: Neq; hic peccavit, neq;
Parentes ejus, sed ut manifesten-
tur opera DEI in illo. Ani on, ani
Rodzice jego nie zgrzeszyli, ale aby przez
ślepotę jego uwielbione były dzieła Bo-
skie w nim. To zaś uwielbienie al-
bo pomnożenie chwały Boskiej/ przez
to się dzieje/ iż się ná ten czas pokazuje
moc wşehmocna Boska/ Mądrość/
y Opatrność tego; gdy ná tych/
a nie ná owych takie utrapienia przes-
puşcza; gdy skuteczney łaski/ ratun-
kow dodaje/ do cierpliwego znosze-
nia/ gdy przez to/ okazywa dacie głowie-
kowi/ lub do większey zaślugi/ do gor-
ętszey modlitwy; lub do obażenia
się w swymolnym życiu swoim. A
znowu/ gdy potem litościwie uwala-
nia go z onego utrapienia/ zdobywa
się głowiek ná chwałę y dziekczynienie
Pánu BOGU za dobrodziejstwo one.
In die tribulationis, honorificabis
me. A tym sposobem chwały przyby-
wa Pánu BOGU; która też chwałą/
zaráz zlewa się ná samegoż głowie-
kã onog utrapienie cierpiacego. O
czym Joseph: Mansi, uważając pomie-
nione z Psalmu słowa/ tak nápsal:
Summa gloria unius vilissimi ver-
mis, puta hominis est, quod per
merita tribulationis patienter tole-
rata, infinitam DEI Majestatem,
quã adorant Dominationes, tre-
munt Potestates, glorificare possit.
Wielka to chwała iednego misernego
robaka, to jest człowieka, że przez za-
ślugę utrapienia cierpliwie zniesionego.

nie/konieczny

Psalms: 141

Joann: 9.

T. do trib.
D. 3.

Figur.

capite 19.

nieskończony Boski Mąż, przed którym padają aniśwa, łękają się go Mocarstwa, wielbie może.

Alie ponieważ wyżej głowięk stras mnie ponoszącego Reży utrapienia/ przystąpiłem do Oblubienic/ ktorego Korona zstaje się samosono utrapienie/ dla lepszej ozdoby iego do tej Korony/ przysłał mi iestże iakoby Pierścien ślubny/ z nabożnego Błogosławia, ktorey in Margarito spiritus: utrapienie od Pana BOGA przepuszczone/ nazywał drogim Oblubienicą pierścieniem/ ofiarowanym na znak wielkiego honoru/ ktorego cierpliwy w utrapieniu głowiek dostępuje: Tribulatio est pretiosa, & praeclarus annulus, quo DEUS animam sibi desponsat: pati pro DEO, tantae dignitatis est, ut homo iure reputare debeat se indignum esse eo honore. Utrapienie, (prawi) iest rzecz bardzo droga. y zacy pierścien, ktorym sobie Pan BOG duszę poświęca: cierpieć dla BOGA, iest to taka dosłowność, że słusnie począłby się powinien człowiek niegodnym być tak wielkiej godności y chwale. A nie mówi się tu o godności/ o chwale iakiej ludzkiej marney/ y miłogocy; ale o chwale/ ktora taka duży ma u całego Nieba/ u Aniolow/ y owsem u samego Pana BOGA: a tej przypatrzemy się lepiej pod figurą Pisma Święt. gdy uważamy sobie wprzód/ onego niegdy zgubionego marnotrawnego Syna/ a potym drogim pierścieniem/ y bogatemi ściami od Oycy udarowanego; y oraz ową owieczkę także zgubioną od Pasterza/ a potym znalezioną/ zanieśioną na własnych ramięch Pasterkich do owczarni: oboje to mamy w przypowieściach Zbawicielowych u Ewangelistow. S. Ambroży dowcipnie uwaia/ że lubo tak owieczka/ iako y Syn marnotrawny/ zgubione niegdy były/ y potym oboje to wróciło się/ tak owieczka Pasterzowi swemu/ iako y Syn marnotrawny Oycy; iednak w przyimowaniu ich/ iakas wielka różnica pokazuje się: wziął wprawdzie Pasterz owieczkę znalezioną na swoje ramiona z radością/ ale nie gytamy/ aby ta iaka część y honor portał od

A Pasterza. Marnotrawny zaś Syn/ przysięty iest od Oycy nie tylko z miłością/ ale y z wielką czcią; kiedy w kościowne ściany przybrany/ drogim pierścieniem od Oycy udarowanym zostal. Cirò proferte stolam priam, date annulum in manu eius. Prętko przynieście nayprzedniejszy ścąg. włożcie pierścien na palec iego. moi wi Ociec iego do dworzánow swoich. Wice pomieniony Doktor S. pyta się/ co za przyczyna była/ że z wielką pomysłą y uroczystością przysięty był Syn on od Oycy/ niżeli owieczka od Pasterza. iezeli owieczka zgrzeszyła/ że zablodziła/ daleko bardziej zgrzeszył Syn marnotrawny/ gdy tak wielką stomota uczynił Oycu swemu/ y substancya sobie od niego dana na swym woli przemarnował: coż temu przecie tak wielki respekt u Oycy zjednalo/ że pierścieniem od niego udarowany/ y z tak wielką uroczystością przysięty był? Odpowiada na to Paul: Scherlog. że mu do tego pomogło utrapienie/ niostwo/ bieda/ głód/ z. ktore mizerye przepuścił był Pan BOG na niego/ iako sprawiedliwa kara za swym wola y grzechy iego prześle: to on zaś mizerya znosił z wielką cierpliwością y nabożenstwem: bo glosząc żalując za grzechy swoje/ oży podniosłszy ku Niebu mówił: Peccavi in Coelum, &c. Zgrzeszyłem przed twą twierdzą: A ten Syn marnotrawny figurował ludzi grzesznych ktorezy gdy ich Pan BOG tu iestże na świecie karze za ich grzechy/ utrapieniami rozmaitemi/ chorobami/ iszyciami ludzkiemi/ utratą substancyi/ z. mile to wszystko od Pana BOGA przyjmują. Owieczka zaś zgubiona/ chociaż była zablodziła/ y w niebezpieczeństwie od wilkow była; iednak nie gytamy/ aby co na ten czas uciekała; y owsem na wolności sobie bywając/ y lasi pasterkiej nie gytając nad sobą/ podobno po żyźnych y pisknych chodziła sobie pastwiskach: a ta owieczka znaczyła ludzi/ ktorezy choć w iakie grzechy zabiegali/ nie na nich przeciwnego Pan BOG nie przepuszcza; żyła sobie w pokoiu/ wszystko się im na świecie bezpiecznie powodzi:

kiedy

Lucia 16.

in Cant. 7.
Vestig. 35.
serm. 10.

Kiedy tedy oboje Syn marnotrawny do Ojca/ owieczka do Pasterza/ to jest owi dwajacy ludzie grzeszni do Pana BOGA przez pokuta y Spowiedz s. nawracaja sie/ oboje przyimie wprawy do siebie laskawie Chrystus Pan; ale niektorzych tak/ iako on Pasterz owieczek: bierze ja na ramiona swoje/ kiedy moga zaslugi swoje/ przez Sakramenta S. one usprawiedliwia; przeciez nie z taka pompa/ iako Ociec Syna marnotrawnego: czemuż bo nie tesze za grzechy swoje wprzod nie uciepili: wszystko sie im postaremu/ choć w grzechu byli/ szosciło. Innym zas to jest/ ktorzy za popelnione grzechy uczuwszy nad soba reke BOGA karzacego ich/ wszystkie ono utrapienie mile przyimiac/ y cierpliwie znosiac/ ogy swoje/ y pokutujace serce do niego podnosza/ przyimie mowia Chrystus takich/ iako Ociec on Syna marnotrawnego; albowiem nie tylko o dziecia ich sata droga laska poswiecajacy/ ale y pierścien na reke kładzie/ gdy dla osobliwej zaslugi cierpliwosci ich w nieszczasliwosciach onych/ ktoremi ich za grzechy karal/ osobliwego respektu u niego godnemi sie zstala. Co uwazajac tenze Ambroży S. y dlugo deliberujac/ coby bylo z lepszym tego/ czy owieczka bydz u Chrystusa Pana/ czyli marnotrawnym Synem/ rezolutnie tak mowi: Malo ergo Filius esse, quam ovis: ovis enim a Pastore reperitur, a Patre filius honoratur. Wole (prawi) bydz Synem, nizeli owieczka: owieczkę wprawdzie znayduie y bierze na ramiona swoje Pasterz, ale Ociec Synowi wielka część wyrzadza. Z ktorey Figury Pisma S. dosc jasnie pokazuje sie/ ze Krzyz utrapienia/ chociaŝby też sprawiedliwie za grzechy nasze od BOGA na nas wlozony/ wielka część honoru/ y respektu u samego nawet P. BOGA cierpiacemu sprawuje.

Exempl

Dwa osobliwe ná to przykłady mamy w Pismie S. jeden ná onym Łozie/ spolkrzyżowniku Pana JEZUROWYM; ktory lubo za cieŝkie zbrowanie swoje poniosl ona meke Krzyżowa/ iednak to cierpliwie znosil/ oraz pokornie y nábożnie/ pokore tego znać

A z onych slow do drugiego lotra rzegzonych: Nos quidem digna factis recipimus. My (prawi) cosmy zaslugyli, cierpiemy. Nabozenstwa zas tego pokazuje sie ztady/ ze sie w onym utrapieniu modlit: Domine memento mei, dum veneris in Regnum tuum. Wisc przez on Krzyz y meke swoje tak wielkiej nabył godności y chwaly/ ze S. Augustyn smie twierdzic/ iz chwala tego dostateczna byla ná oswiecenie całego Nieba. Christus sacratissimam ingrediens Patriam secum Latronem introducit, non conculcans Paradisum istius pietatis opere, sed honorans, neque confundens Latronis introitu, sed illustrans. Drugi przykład mamy ná S. Pawle/ ktory sobie pozycal za najwyzszy tytuł y honor cierpieć Krzyz bydz zwiazanym wrzuconym do wieszienia: y przeto tym tytułem podpisowal sie czesto ná Listach swoich: Obsecro vos vincus in Domino. Ktore slowa uwazajac S. Chryzostom, tak mowi: Audi ipsum, quomodo gloriatur? neque enim dicit: Hortor vos ego, qui verbum ineffabile audivi: sed quid? Hortor (inquit) vos ego vincus in Domino; potius mihi habetur male affici pro Christo, quam honorari a Christo. Sluchay z czego sie to chetpi Apostol: nie mowi: upominam was ia, ktorym slyszal niewypowiedziane w trzecim Niebie slowa: ale co? upominam was (mowi) ia zwiazany za Pana: wieczy to u mnie wazy cierpieć za Chrystusa nizeli honor iaki odebrać od niego. Tysiacami by sie znalazlo przykladow innych zwlaszta ná S. Wlczennikach/ ktorzy Krzyze/ y inne instrumenta mieli swoje obaczysz/ przed nimi iako przed najgodniejszym/ najswietszym rzeczami kłali/ witajac one/ y z uczciwosci calujac/ iako najmilszym Oblubienicom/ z tey tylko radcy/ ze przez one Krzyze/ wielkiej chwaly y honoru nabydz mieli: Z ktoreg dyskursu pokazuje sie iasnie/ ze Krzyze/ utrapienia/ cierpliwie/ nábożnie one znosiacemu/ zstala sie Spósa honorata. Oblubienica chwalena/ ktora czyni Spósu honoratú, cierpiacemu chwale y dostojność przynosiac.

Serm. in
Parasc. 12.

ad Eph. 4.

Homil. 8.

PARS
II.

Script.

Tract. 12
in Joann

Psalm. 92.

Isaia 9.

Serm. 7. de
Tempor.

O sie zaś tyże Ciemnice
dzisiejszej Droczystości Dod
wzręsenia Krzyża S. że Jbda
wiciel nasz zstał sie przez
Krzyż Sponsus honoratus,
to jest / ie stomotna śmierć Krzyżowa /
bynamniej nie poniżyła chwaly tego /
ale raczej przyczyniła mu iey: Naprzod
domodze tego z niektórych słow Pisma
S. Nie godzi mi się naprzod opuścić
onych słow w dzisiejszej Ewangeli w
których przybiecie swoje na Krzyż / pod
wzręseniem swoim nazywa: Et ego
cum exaltatus fuero, &c. Tak bo
wtem S. Augustyn te Chrystusowe slo
wa tłumaczy / piše: Exaltationem
meam, quid aliud dixit? quam in
Cruce Passionem. Pożmyż / seniem swo
im nie co innego nazywał, tylko Mękę
swoję na Krzyżu. Od nowego Testam
entu wróćmy się do starego: w któ
rym to znaydujmy że Prorocy SS. zaś
pamiętali się w duchu na przyszłego
Messiasa / y onego przyszłego opisywali
lubo wiedzieli że stomotna śmiercią
umrzeć miał / jednak tytułowali go
wielkim Panem y Krolew; tego zaś
Krola / Majestatem y berłem Krole
wskim / nazywali Krzyż. Pierwszy Pro
rok Dawid S. tak o tym napisał: Do
minus regnavit, decorem indutus
est, *Ista versio.* do której się odmo
duje Kościół S. in Hymn. Dom. Passion.
cyta: Dominus regnavit a ligno.
Pan (prawi) kroluje od drzewa. to jest
od Krzyża. A znąc na tej wersji sam
duch S. Arnobius, tłumaczy ten Psalm
de Regno Christi in Cruce: to jest /
tak Chrystus Krolewski swois chwa
la pokazał dopiero na Krzyżu. Drug
gi Prorok to jest Izaiasz berłem albo
znakiem Krolestwa Chrystusowego
nazywa Krzyż / gdy przypamiętali się
w duchu na Gora Ralwaryjska idąc
cemu pod Krzyżem / tak o nim mówi:
Factus est principatus, super hume
rum ejus. *Pokazało się Krolestwo jego,*
na ramię jego. Na które Proro
ckie słowa tak piše S. August: Merito
Cruce Christi, dicitur principatus;
quia per eam diabolus vincitur, &
totus mundus ad gloriam revoca
tur. *Słusznie Krzyż Chrystusow, nazywa*
się znakiem panowania; bo przezeń

A diabolus zwyciężony jest, y wszytek świat
chwala napetniony został. Jakoż nie
bez cciemnice sporządziła Mądrość
Boska / że y sam Płat / lubo nie z tej
intencji / dał Panu JEZUOWI tytuł
Krolewski / gdy go skazywał na Krzyż:
Regem veltrum crucifigam? *Izaiasz*
Krola waszego krzyżować może? y przeto
taki mu też na Krzyżu kazal zawiesić
tytuł: JESUS Nazareński, Krol Zyd
owski. nawet y on Łotr pokutujący na
Krzyżu / Krolew go bydyż uznał. Me
mento mei, dum veneris in Regni
tuum. *Nad czym miałeś reflexyę S.*
B Ambrozy, mówi tak: Merito supra
Cruce titulus; quia licet in Cruce
erat Dominus JESUS: supra Cru
cem tamen Regni Majestate radia
bat. Latro enim in Cruce Regem
agnovit. *Słusznie nad Krzyżem tytuł*
zawieszony; bo lubo na Krzyżu był Pan
JEZUS, jednak y na Krzyżu Krolewski
iego Majestat zaiśniał. Łotr nawet na
Krzyżu Krolew go bydyż poznał. Przyp
dacie S. Bernard, że przez to jamo / gdy
Chrystus poniżył y pokrył stomotną
śmiercią chwałę swoją / chwalebniej
szym pokazał się na Tronie Krzyżo
wym / niżeli jest siedzący w Tłocie na
Tronie Krolewskim. Tak bowiem mo
wi do Pana JEZUZA: Quam pul
cher es Angelis tuis, Domine mi
JESU, in forma DEI, in die aeterni
tatis tuæ, in splendoribus Sancto
rum ante Luciferum genitus. Quam
mihi decorus es Domine mi, in
ipsa hujus positione decoris: Ete
nim, ubi te exinanisti, ubi naturali
bus radijs lumen indeficiens exuisti;
ibi pietas magis enituit, ibi chari
tas plus effulsi, ibi amplius gratia
radiavit. *Wiecey o tym ięszce na*
piše S. Cyrillus Hierosol. gdy Krzyż
nazywał chwałę Pana JEZUOWA / że
wszystkich chwał tego najwyższą. Crux
Christo JESU fuit gloriatio gloriati
onum. *Ktore zdanie Doktor S.*
pilniey uważając Basil. Neremberg: na
wyrozumienie tego / iakoby się to zstać
mogło / aby tak stomotna subienizna
śmierć / miała wnieść na chwałę y
głose Pana JEZUOWI / zwołając ile
był BDBJEN / daie niektore racje.
Naprzod: że cokolwiek kto czyni albo

L. 10. in Luc

Serm. 45.
in Cantic.ap. Druzb.
mod. ed
Passion. 92

cierpi dla drugiego/ zwiastując podda-
neg/ z miłości ku niemu/ by też to nar-
podleyha rzeczą było/ przynosi iedną
czyniacemu albo cierpiacemu wielką
chwałę: y dla te^ogymy w historyach/
iako wiele zacnych Monarchow za chwałę
to sobie pozyskali/ gdy dla zachowania
Rzeczyposp. co cięskiego/ bę y śmierć
sama/ na placu Marsowym podeymos-
wali. A ponieważ z niezmierney to
miłości Boskiej ku głowickowi po-
sła/ iż Syn Boski poniżył się tak bę-
dzo/ dze do śmierci Krzyżowej; prze-
toż nie mogło mu to nie ubliżyć chwa-
ły tego; y owsem miarę biorąc według
niekonczoney miłości tego/ to samo
poniżenie niezmierney przyczyniło mu
chwałę. Druga rąca dale tenże ex
Teophila^o: Non enim rapuerat glo-
riam, ut timeret de illa excidere; &
propterea non dedignatur humile
quidquam facere. Jakoby chciał
rzec; kto nie ma chwały swojej na
czym gruntownie ufundowaney/ taki
schrania się wszelkiej podley akcy/ bo-
iac się/ aby tym sobie u tego nie na-
ruzył reputacy; czego się nie oba-
wia bynamniej ten/ którego chwałę
na czym gruntownym zasadza się.
A że Syn Boski gruntowny/ bo wro-
dzona sobie ma niekonczona godność
y chwale też własnie/ ktora ma Ociec
tego przedwieczny/ poniżenie to tego
dze do śmierci Krzyżowej/ narużyć
mu iej nie mogło; y owsem tym sa-
mym obdawał się z tym światu/ że
godność y chwala tego jest niekoncz-
ney doskonałości/ ponieważ iej/ tak
obelżywa Krzyżowa śmierć/ zaskłodzić
nie mogła. Trzecia rąca tego jest:
że zdobi to y zaleca wielce Pán BO-
GU/ gdy wszystkie tego sprawy/ są nie-
iakołowiek doskonałe/ ale nader do-
skonale: a iako tenże Autor przydaje:
Etiam in humilitate magnifica &
quodam infinitatis odore illimita-
ta: voluit pati, debuit exacte pati:
id est, plus omnibus. Voluit mori,
debuit exacte se: morte mortalissi-
mā mori. Voluit humiliari, debuit
magnanimiter, id est ad ultimam
lineam humiliari. To jest/ aby się był
BOG pokazał/ że cołowiek czyni/
nader doskonałe czyni/ dla tego obie-

A rząc sobie śmierć/ obrat sobie nie iá-
kółowiek/ nie lekka/ nie Kówałerka/
ale nayostrutniejszy/ nayostronniejszy
Z tego tedy dyskursu iásnie się poká-
zuje/ iako Krzyż y śmierć stomotna/
zstała się chwala Pánu JEZUSOWI/
tytułem osobliwym y wywyższeniem
godności tego.

Czemu przypatrzmy się ięszce pod
Figurami albo Tłumaczeniami nieko-
nych słow Pisma S. Godne są na
przed uwagi Anioła rozmawiające-
go z Młodymi po Zmartwychwstaniu
Pánstkim/ owe słowa: JESUM qua-

B ritis Nazarenum Crucifixum, non
est hic. JEZUSA szukacie Nazareń-
skiego Ukrzyżowanego, nie maś go tu.
Pyta się ieden z Commentatorow, ná
co ten Anioł przy tryumfalnym Zmar-
twychwstaniu Zbawicielowym wspo-
mina o Krzyżu tego: Queritis Naza-
renum Crucifixum. A nie mogłże
ten Anioł tryumfuiacemu z śmierci
y piekła Pánu/ godniejszego wynaleść
tytułu/ nie użyżowanego; iuż ci to
ná ten czas przynależało było zapo-
mnąć o Krzyżu/ o Młec tego: chwa-
lebniejszaby to podobno było/ gdyby
był ten Anioł ucytulował Zbawiciela/

C zowiąc go Królem nad Królmi/ Kró-
lem Aniołow/ Zwycięzcą śmierci y
piekła. Odpowiadając ná te trudność
Commentator, przywołuje S. Cyrilla
Hierosol. rozmawiającego z tym An-
iołem w te słowa: Non potuisti di-
cere Angele DEI: Scio quem qua-
riris, meum Dominum: sed confi-
denter dicit: Scio, quod Crucifi-
xum: Corona enim est Crux, & non
ignominia. Jakoby chciał rzec Cy-
ryl S. Chciał Anioł tryumfuiącego
Zbawiciela/ iako natchwalebniejszym
nazwać tytułem/ y obdować Młodym
nawyszszą godność y chwałę tego/ kto-
rą przy Zmartwychwstaniu swoim o-
trzymał: Wiedział zaś dobrze ten
Anioł geniusz Pána JEZUSOWI/ w iá-
kiej cenie u niego był Krzyż/ ná kto-
rym on ucierpiał: że go miał sobie za
Koronę chwalebna: Corona enim
est Crux, & non ignominia: przetoż
dogadziac w tym geniuszowi Pána
JEZUSOWEMU/ od Krzyża tego zá-
ciaga mu tytułu. Crucifixum qua-

D ritis.

Figur

Marci 16.

Cath. 13

titis. Szukacie *Vkrzyżowanego*. Podobny temu formuie dyskurs *Did Baëza*, medytując nad Pánem JEZUSem niosącym Krzyż na Górze Kálwaryjskiej w ogłach całej Jeruzolimy. *Joann. 19.* Ians sibi Crucem, exivit: gdzie oraz reflektując się/ że kiedy Pan JEZUS na Górze Tabor przybrał się był w chwale *Máiestatu* swego/ przy cudownym *Przemienieniu* swoim/ zakrył się był w ogłach *pospolstwa*/ ale tylko *kłórkę* ludzi y to pod wielkim sekretem obiówł się z nią był: kiedy zaś z Krzyżem siedł na Kálwaryjskiej Górze/ chciał aby tak wiele tysięcy ludzi na to patrzało. Twierdzi tedy *Commentator*, że to uczynił Pan JEZUS dla obiówienia się ludzkości z wielką chwałą swoją: albo- wiem *Skuteczniejszą* to była rzecz/ niż obiówienie chwały jego/ że tak wiele tysięcy ludzi patrzało na niego/ Krzyż sobie niosącego/ aby był na nim za naród ludzki umarł; niżeli gdyby się był im pokazał w takiej chwałę/ w której na Górze Tabor od trzech *Wgniów* swoich widziany był. Nunquam magis Christi splendor Regius apparuit, nunquam spectabilior, quam sub armis Crucis. Nigdy (prawi) lepiej Chrystusowi *Królewskiej wspaniałości* nie wydała się, nigdy się chwalebniejszym nie pokazał JEZUS, iako pod znamięciem Krzyża S.

Exemplum.

Najświatlejsze/ że Chrystusowi Pánu Krzyż jego był pomnożeniem chwały; pokazuje się to z *Historii*/ w których to się znajduje/ że *czystość* Pan JEZUS/ gdy się chciał komu złożyć w błędach ięszce niewierności *zostawiać* mu obiówić/ z najwyższą chwałą y godnością swoją/ która ma nad wszelkim stworzeniem/ *pospolicie* nie pokazywał się w *Máiestacie*/ ale z Krzyżem/ albo z *pamiętką* jego. Chciał się obiówić *Konstantynowi* W. pier- wskiemu potym z *Rzymskich Cesarzów* Chryścianinowi/ pokazał mu miasto siebie Krzyż bardzo iśny na *Niebie*/ z napisem *misternym*: także *Eustachiuszowi* zacnemu *Wojcie* Rzymskich *Wodzów*/ między *Jeleniami* rogami. A *Prokopiuszowi* odpowiadając z obłotu iśnego *króby* był z *tytułem* Krzy-

żowym *nawpierwey* się *ozwał*/ mówiąc Ego sum JESUS Crucifixus; Filius DEI. Ja jestem JEZUS *Vkrzyżowa- ny*, Syn *Boski*. Z owym *nawpierwey* rewelacye swoje przychodząc między ludzkie na *świato*/ od tego znaku *poznał*: Albowiem *Auct.* *imperf.* píše/ że *trzech* oni *Królowie*/ *którym* *przysłać* swoje obiówł *Zbawiciel* przez *cudowną gwiazdę*/ *widzieli* w niej *Osobę* *máles* go *dzieciatka*/ a nad *głową* *też* *Krzyż* *iśniewący*. Jakoż *też* *osobliwi* *studzy* *Boży*/ *gdy* *miewali* *iśnie* *wizye* *nies- zwyčajne*/ w których *się* *im* *Osoba* *P. JEZUSowa* *pokazywała*/ *obawiając* *się* *w* *tym* *oskubania* *śaćanśkiego*/ *pospolicie* *poznawali* *po* *Krzyżu* *prawdziwego* *Pána* *JEZUSA*. Tak *S. Marcin* *Biskup* *Turonski*/ *gdy* *mu* *się* *śaćan* *pokazał* *w* *Osobie* *Pána* *JEZUSowego*/ *w* *Koronie* *złotey* *na* *Máiestacie*/ *poznał* *go* *zaráz* *potym*/ że *Krzyż* *przy* *nim* *nie* *widział*: y *iśnie* *śaćana* *rzekł*: Dominus JESUS Christus non purpuratum, aut diademate renitentem se venturum esse prädixit. W *świeżych* *Historiach* *czytalem*/ o *iednym* *świa-* *to* *obliwym* *Miezu*/ iś *gdy* *mu* *się* *wiel-* *ka* *gromada* *ślicznych* *młodzieńców* *pokazała*/ y *powiedziano* *mu*/ że *mie-* *dzy* *niemi* *był* *też* *Pan* *JEZUS* *gdy* *go* *nie* *możl* *poznać*/ *kazano* *mu* *upa-* *trować* *nad* *głową* *Krzyża*/ *ktorego* *gdy* *iśnoświecącego* *postrzegł* *u* *ie-* *dnego* *z* *nich*: *zaráz* *domyslił* *się* *że* *to* *był* *Pan* *JEZUS*; y *temu* *upadłszy* *do* *nóg*/ *należyły* *oddal* *poклон*. Jeżeli tedy Chrystus na obiówienie chwały swojej *zajął* w tych *okazyach* y w podobnych *zajęwa* *Krzyż*/ *to* *go* *sobie* *pozyska* *za* *osobliwy* *zajęty*; y *oraz* *dáć* *tym* *znac*/ że *Krzyż* *tak* *niegdy* *śromotny*/ *nie* *zelił* *chwały* *Máiestatu* *iego*/ *ale* *ráżey* *podwyż-* *szyl* *ig*: y *przeto* *rozmyślował* *się* *był* *goraco* *Krzyż*/ *iśko* *nawłochánśey* *Oblubienice*/ *dla* *tego*/ *że* *przezeń* *miał* *się* *pokazac* *świato*/ *iśko* *Sponsus* *honoratus*, *przenawłochánśey* *Oblubienicem*/ *lubo* *tak* *podley* *nies-* *gdy* *y* *wzgárdzoney* *u* *wśytek* *Oblu-* *bienicy*; *to* *ieś* *Krzyżowej* *śmierci*.

ap. Cornel
in Mat. 2.
homil. 2.

Brev. Rom

Gaudeamus, quia venerunt Nuptiae Agni. Winiśmy tedy Niebieskiemu Barankowi / a Oblubieńcowi Krzyżowemu / tego wywyższania / y chwały / ktorey nábył z Oblubienicy swoley Krzyżowey; wychwailiśmy nieskończoną Mądrość Boską / ktora z tak podley y stomotney rzęzy / potrafiła uczynić náder chwalebna / y instrument rozmnożenia chwały Chryśtusowey. A ta żakon B

A żalac ná tym Pierwszym Czasie Nuptiarum Agni, God Barankowych; de Sponso, o samym Oblubieńcu P. Jezusie: to jest Razania ná Swiatą tego pod różnymi Táemnicami / proś Czytelniká / aby oraz zebrał idł najpokorniejszym y najnabożniejszym affektem / Natchwalebniejszemu temu Barankowi Oblubieńcowi; oddał pokłon y dzięk / onemi Apokálipsygnemi słowy.

Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem.

Apocalypsis 5.

WTORA CZĘŚĆ
GOD BARANKOWYCH.
KAZANIA

Nā Świętā

NAYŚWIĘTSZEY PANNY
MARYI.

Vxor eius præparavit se.

Apoc. 19.

Oblubienicá iego, przygotowała się. w Obiaw. Janá S. 19.

DO CZYTELNIKA.

s. Hiero.
l. 1 comm
in Matt.

PO weselnym ná Godách Báránkowych Oblubieńcu, prezentuję Łaskány Czytelniku Oblubienice iego; to iest, po Kazániach ná Vroczyste Swietá Paná JEZUSOWE, y inne, ktore się zowia Festa Sabaoth, maś Kazania ná Swietá Nayswietśey Pánny; ktorey iako wnet zrozumieś z Tłumáczow Pismá Swietego, nayprzednieyszym sposobem służy tytuł Oblubienicy. **A** ponieważ w Piśmie Swietym ten termin Vxor, częstokroć zá iedno się bierze co y Sponsa; zdał mi się w nášym Polskim języku, przyzwoitszym byđ do chwały Przenayswietśey Pánny, ten termin Sponsa, Oblubienicá; niż támten drugi; y przetoż go tu zázywáć bede, przypátruiać się stroiom y przygotowaniu tey Oblubienice, do tak záwołáne. go weselnego áktu; to iest, dárom, cnotom, y przywileiom pozwolonym od B O G A Przenayswietśey Pánne. **A** to według okoliczności Táiemnic, przy Vroczystościách iej przypadájących. Panu BOGU y Mátce iego Nayswietśey ná chwałę, á tobie ná wygodę.

Ná Dzień Niepokalánego Poczęcia
N. P. M A R Y I,
Thermæ Sponsæ.

*Virum MARIE; de qua natus est JESUS,
qui vocatur Christus. Matth. I.*

Matth. 9.

Prolog. in
Cantic.

Bacz in-
vang. l. 1.
cap. 4. S. 4

Dziś na to A wiedziamy nam/ y opisawmy Gody
wywodow nie
potrzebá/ że
lubo Chrystus
JESUS iest
Synem Prze-
nays: Panny/
iest iedną swo-
im sposobem/
oraz Oblubienicem oneyże: y wżádes
mnie ona iest miszdy innemi Oblubie-
nicami Chrystusowemi/ o ktorych in-
sensu myślico, wyżej nieco się powie-
dźiało: nayprzedniejszą y naypierwszą
Oblubienicą. S. N. Ta albowiem
iest pospolita opinia Doktorow; ktos
rzy uważając owe przypowieść Zbá-
wicielowi/ o Oblubienicu przychodzi-
cym ná Gody z Oblubienicą swoią/
tłumáca ona o samymże Zbawicielu
y o Pannie Przen: ktora (iáko notuje
Cornel. à Lapide.) w ten zás Synowi
Boskiemu Oblubienicowi temu/ zstá-
ła sie Oblubienicą/ kiedy zezwoliła ná
Wzięlenie iego z ciáła swego. Jákoż
służy do tego/ co nápiśal o Nayswici-
Pannie S. Epiphan: l. 1. de laud. Virg.
Thalamus Virginis habens Filium
DEI, DEUM Sponsum, Christum.
To się zás zstáło per unionem hypo-
staticam: y ná tym samym zjednoze-
niu się z naturą ludzką w żywocie
Przen: Panny/ funduis się wszystkie
inne Sponsalia Chrystusowe; lub to
z Kościołem S. lub z każdą w szes-
gulności duszą; z ktora się łączy Chry-
stus przez lástkę. Szczęśliwie tedy
dziś ná światé záwita tá nowa Oblu-
bienicá Chrystusowá/ gdy się poczyna
w żywocie Anny S. Przen: Panná
MARII. Wisc odzywa mi się
echo Rápelli Niebieskiej/ ktore opo-

A wiedziamy nam/ y opisawmy Gody
y Apparat samego Oblubienicá/ zno-
wu o gotuizcey się do ték wielkiego
Aktu Oblubienicy wspomina: Gau-
deamus, quia venerunt Nuptiæ A-
gni; & Uxor ejus præparavit se.
Już to tu dáie Niebo znać/ że od
pierwszego punktu Poczęcia Przen:
Panny/ przenaydoszownieyszą tey O-
blubienicy Osobie/ Wśhechmocność y
Mądrość Boską do ték wielkiego á-
ktu usposabiac poczyna: Jákoż kto
się pilnie wpatrzy w wszystkie táie-
mnice życia Przen Panny/ przynad-
musi że od punktu Poczęcia iey niepo-
kalánego/ przez wszystkie inne táie-
mne/ aż do chwalebnego Wniebowzię-
cia/ bardzo dobrze przybrána/ y bo-
gáto stroyna/ prezentuje się Przen:
Panná/ nie tylko Oblubienicowi swo-
mu Pánu JESUSOWI/ ále oraz y tá-
lemu Kościołowi S. ná tych Godách
Báránkowych weselacemu się: ktore-
mu iey przygotowaniu przypátrować
się będziemy/ przy dorocznych oneyże
Wroczystościách.

Apocal. 19.

A że pospolicie gotuiac się Oblu-
bienie do weselnego áktu/ nim do
bogátych śiat y stroiow przystápiá/ á
Thermis, á Balneis, to iest/ od láźnie/
ochłodzke swoie poczynáć zwykły; o-
czym nie tylko w Pogánstich/ ále y
w Piśmá S. Zistotyách/ doczytáć
się nie trudno: poniewáż tedy dzień
Niepokalánego Poczęcia Przen: Pán-
ny/ iest początkiem niedosięgłych tá-
iemnic y lástk/ ktore wypełnić ná prze-
naydoszownieyszej Osobie iey/ upodo-
báło się BOGU Wśhechmogacemu/
widze że od tego pierwszego punktu
życia iey/ iestá iego wśhechmocna po-
dobnym sposobem ochłodzke oneyże

poczyna/

pozyna/ gdy ja do tak zacnych po-
slubin usposabiac/ nie moze wy-
myla (bo niepokalanie poze-
tey nie bylo sie z czego umy-
wala; obdarzajac one puritate
originali, sliznoscia/ niewinno-
scia pierworodna. Pytam sie in-
nych Termach albo lazniach/ tak cu-
dny sliznosci przy Poczeciu swoim/
Przen: Panna nabyla r Te osoblwe
sa/ y do zwiędzenia poniekad trudne;
bo wedlug starodawnego zwyczu/
(o ktorym niżej sie powie) zapie-
cowane; a to trzema piezciami wiel-
kich Jmion: MARIA, JESUS,
CHRISTUS, wyrazionemi na koncu
Ewangelij. Virum MARIE, de qua
natus est JESUS, qui vocatur
CHRISTUS. Osmiela sie ja tedy/
a z wshelka rewerencya/ dla po-
moicy duchowney y Sluchaczow/ te
trojkie Thermy odpiegetuie: to jest/
utdione w tych samych trzech slowach
wywody Niepokalán: Poczecia Prz.
Panny/ prezentowac bede. Wprzod
o brudach/ ktore y po lazni Chrztu
S. przy nas zostaly/ nieco pomowi-
my. Ad Majorem DEI Glori-
am.

PARS
I.

Nie sie bardzo przez pier-
wszy grzech Rodzicow nas-
zych Adama y Ewy/ za-
brukala natura ludzka/ je-
y w samej lazni Chrztu S.
woblechowac sie doskonale nie moze:
a gdy to moze/ bynajmniej nie przez
cie temu/ ze Sakrament Chrztu S.
gdy nalezyte administrowany bywa/
przez poswieceniaca laske od BOGA
wlana/ doskonale obmywa dusze od
wshelkiego grzechu/ tak pierworodne-
go w dzieciach/ idko oraz y od uzynko-
wego w ludziach doroslych: iednak
bezpiecznie to twierdzic moge/ ze
y w tej tak skutecznay lazni/ zndy-
dnie sie przy duszach naszych pozos-
taly od pierworodnego grzechu brud-
iacta/ a brud niezbyt; na ktorego
obmycie przystrezyfey laznie trzeba
futac glowietowi: to jest/ Fomes
peccati: sklonnosci/ popadliwosc do
zlego: alias porywajace sie affekty/
przeciwko rozumowi/ y przykazaniu
Boskiemu. Dowod tego pierwszy mam

A z slow samego Zbawiciela do Piotra S.
na ostanniey wieczerzy: gdy bowiem
Piotr S. dopuscic zdazu niechcial/
dby mu pan JESUS mial umy-
wac nogi. Domine non lavabis mihi pe-
des in aeternum. a potym gdy mu
Pan JESUS pogrozil wylogeniem
go od siebie. Si non laveris te, non
habebis partem mecum; pozwolit
Panu JESUSowi nie tylko na umy-
cie nog/ ale tez glowy/ y rze. Non
tantum pedes meos, sed etiam &
caput. Na co mu odpowiadajac Zba-
wiciel/ rzekl: Qui lotus est, non in-

Bdiget, nisi ut pedes laver: sed est
mundus totus. Kto obmyty jest, nie
potrzebuie, tylko zeby nogi obmyl: lecz
czyszlym jest wshytek. S. Augustyn za-
rzuca tu trudnosci: mowiac. Si mun-
dus est totus, quid ei opus est pe-
des lavare? Jezeli kto juz wshytek czy-
szlym jest, a na coz nogi umy-
wac ma? Na ktora trudnosci/ wiele tlu-
maczow Pisma S. tak odpowiadaja: ze
to tu Zbawiciel mowil nie o nogach
materjalnych/ ale o nogach ducho-
wnych: to jest o affektach wnatrznych.

CCurritur non pedibus, sed affecti-
bus: napisal tenze S. Doktor. Te nogi
maja to, ze lubo dusza w lazni Chrztu
S. z wshelkay slazy grzechowey obmy-
ta zostante/ przeciwn dla pozostaley
sklonnosci do zlego/ bardzo latwo us-
brukac sie moge/ ba y zasargac/ od
pojadliwosci do rzeczy stworzonych;
y przetoz glowiet lazdy/ oprocz laznie
Chrztu S. na obmycie tych nowych
brudow/ z nog affektow swoich/ os-
strezyfey laznie prawie codziennie po-
trzebuie: o co napominal Piotr Zba-
wiciel onemi slowy: Qui lotus est,

Dnon indiget, nisi ut pedes laver: sed
est mundus totus. Na co przywo-
dza tlu-
maczenie dwu Doktorow Ss.
Augustyn S. tak o tym napisal: Homo
in Baptismo totus abluitur, non
prater pedes, sed totus omnino.
Verumtamen cum in rebus huma-
nis postea vivitur, utiq; terra calca-
tur. Ipsi igitur humani affectus,
sine quibus in hac mortalitate non
vivitur, quasi pedes sunt. Na Chrzcie
czlowiek zupełnie ze wshytkim obmyty
bywa: iednak gdy potym na swiecie zye,

Script.

Ioann. 13.

trakt. 56
in Joann.

loc. cit.

nogami po ziemi depce same tedy ludzkie poruszenia, bez których w tym śmiertelnym życiu nie obejdzie się, tak koby nogami tego są. Znowu S Bernard: Lotus est, qui gravia peccata non habet; cuius caput, id est intentio, cuius manus, id est operatio munda est: sed pedes, qui sunt animæ affectiones, dum in hoc pulvere gradimur, ex toto mundi esse non possunt. Obmyty ten jest, kto już diabelskich grzechów nie ma: którego chędogo jest głowa, to jest intencja; y ręce, to jest sprawy jego: lecz nog to jest affektów dusze nasze, poki tu po prochu, po ziemi chodzimy chędogich doskonale mieć nie możemy. Z którego tłumaczenia Doktorów pomienionych, pozostaje się, że lubo dusza w łazni Chrystu S doskonale oczyszczona bywa od zmięzwy wszelkiego grzechu; przecieś na nogach swoich brud takis, albo łatwość do zabrudzenia affektów swoich zlemi pożadliwościami, wynosi z sobą; na którego obmycie codzienney potrzebuie łaznie; to jest umartwienia: idłoto to niżej obagemy. Qui lotus est, non indiget, nisi ut lavet pedes.

Figur.

Thren: 1.

Możemy to obidanie sobie pod figurą zruinowanej od Babilonczyków Jerozolimy; która w ostatney miszery widząc Jeremiaś; narbardziej nadszabłconemi nogami iey tak lamentuje. Sordes ejus in pedibus ejus nec recordata est finis sui. *Flugasiwa iey na nogach oneyże; ani wspomniata na swoy koniec.* Te słowa Prorockie; rozumieć się mogą dwoiako; albo o ruinie Jerozolimy Physicę, w samey rzeczy; albo o ruinie duchowney; to jest o grzechach iey. Jeżeli one uważam literaliter o ruinie; łatwo się domyślić; że gdy gnano; iako bydo w niewola; on lud Izraelski; pewnie tam Prorok nie iednego widział; nie tylko z bosmi ubloconemi nogami; ale y z głową odkrytą; z związanemi; albo okłówanemi rękami; bo sam o tym wyżej namienil onemi słowy: Egressus est a filia Sion omnis decor ejus, facti sunt Principes ejus velut arietes, non inventientes pascua: & abierunt absq; fortitudine ante faciem subsequens. Jeżeli też Tropice sto-

A wa Prorockie o szych obyczaiach Jerozolimyżycow uważam; S Bonawentura dla których Pan Bóg karali niewola Babiloniska pewniem tego że Prorok S. widział iako w Jerozolimie zaśpecona była głowa iey; to jest Wiedza S. przez zagażzone bałwochwalstwem; także y ręce; przez niesprawiedliwość; oppressa ubogich; przez zabijanie Prorokow odwozacych ich od złego; a przecie Prorok nie lamentuje ani nad głową; ani nad rękami; ale tylko nad ubloconemi nogami grzeszney Jerozolimy. Sordes ejus in pedibus ejus.

B Pytam czemu r. rozumiemy wnet tak iemnic; tylko podjmy iestże ad sensum Tropologicum Pisma S. Progi ublocone według S. Hieron: znacza złe pożadliwości y sprawy; ktoremi uwodzi się dusza. Sordes gestat in pedibus, qui gressus suæ conversationis malis polluit operibus. Z tych ci to nog był pogatek wszelkiej ruiny; y zagażzonych zbrodni w Jerozolimie; bo dla tego że Obywatele oni nie wstrzymywali pożadliwości swoich y affektów do złego; łatwo też po-

C tym między niemi swantowała wiedza y enota; y przeto słusnie; narbardziej lamentował Prorok; nad ubloconemi Jerozolimy nogami. Sordes ejus in pedibus ejus. Tak przyczyna jest y ruiny mistycznej Jerozolimy; to jest; każdy grzeszney dusze; Sordes in pedibus, brud na tychże nogach; to jest skłonność affektów pożadliwości do złego; który nam po obmyty; przez łaznia Chrystu S. pierworodnym grzechu; zostawił Pan Bóg in poenam, na ukaranie; y o-

Draz; abyśmy dla zasługi sobie większey rozmaitemi sposobami martwić; ufradając passye do złego porwujące się; chadożyli dusze nasze z pomienionego brudu; która swois intencja obidawil Pan Bóg mówiąc do Kaima: Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis ipsius, *Pod władza twoja będzieś trzymał namietności twoie, y ty panować będzieś nad niemi.* Ale y sama rzecz pokazał to Zbawiciel na pomienioney wężey Ceremonij w umy-

Genes. 3.

waniu nog Dżniow swoich Jako tego

lib. 3. de
Sacr. c. 1.

tego doćcił S. Ambroży, gdy o Tāies-
māies tey Ceremonij pytał: si eadē
mōwi: Quare hoc? Quia in Bapti-
smate omnis culpa diluitur: rece-
dit ergo culpa. Sed quia Adam sup-
plantatus est à diabolo, & vene-
nū ei effusum est supra pedes, ideo
lavas pedes; ut in ea parte, in qua
insidiatus est serpens, majus sub-
sidium sanctificationis accedat, quo
postea te supplantare non possit.
Lavas ergo pedes, ut laves venena
serpentis. Z ktorych słow Doktorā
S. dāie się znāć/ponieważ y po Chryste
S. zostāie nā nogāch/ to iest w affe-
ktāch nāszych/ coś owey truciźny was-
zowey/ ktora zārāzil w Rāiu Rodzi-
cow nāszych; wiase gdy Zbawiciel/
māteryālne nogi Vgniołow swoich u-
mywał/ dāł przez to adintende/ iāko
kāždemu o nowa lāźnia nā obmycie
duchownych nog/ to iest affektow od
złych pożądliwōści/ stārāć się potrze-
bā. Tā zāś nie infa iest/ tylko mar-
twienie porzywāciaych się pāssey/ gwał-
cie w nich czyniac/ y one nāchylāiac
przez przeciwnē akty Cnot Swietych/
d osobliwie pokory; ktorey cnoty dla
tego przy umywāniu nog Vgniołow
swoich/ osobliwy zostāwilnā: przykład.
A to rzecz pewnā/ że gdy ośtātā tey
truciźny/ y pozostałego brudu/ po-
mientionemi/ albo tym podobnemi spo-
sobāmi głowiek nie obmywa/ zā cā-
sem nogi affektow tego/ tym bārdszey
zābloca się: bo zbuiāle pāssey tego/
przywodzi go do tego/ że nā wśelkie
zbrodnie bez wstydū puszcza się. O
czym Pint: Ramires, de Concept: Ve-
nenati semel pedes, infecti affectus;
semper fragiliores, ut novas lodes
iterum atq; iterum contraherent.

Anthol. q.
744.

Histor
num. 1033.

Bārdo służy do tey māteryi owā
Ziśtorya/ ktora cżytalem w Zwiēcieś
dle przykładow. Byłā iednā nie po-
śledniego stanu/ y pięknych oby-
ciow Pāni/ Zonā Zentykā de Vaidā,
ślāchetnego y bogātego: tā dniā iest
dnego/ gdy mīędzy sobā rozmawiali o
upadku Ewy/ iāłā iey/ (iāko zwiēczay
māia Bialogłowy) zlorzeczyć/ iż dla
mārnegō iāblitā/ chciwōści swoiey do-
syć czyniac/ w tākie mizerye cāły nā-
rod ludzki przyprawiā: ktorey Māz

A rzekł: niechciey iey sādzić/ gdy y ey/
w tākiey pokuście/ tożbyś uczyniā.
Ja ches tobie rośkāzāć coś mniēyśeg-
ā dla miłōści moiey nie bēdziesz mo-
glā zāchowāć. A onā: Coż to bēdzie
zā rośkāzanie r Māz nā to: W ten
dziej/ kiedy się w lāźni mylesz/ żebyś
bosym nogāmi w błoto/ ktore iest nā
podworzu nāszym/ nie wstępowāłā. A
byłā tām wodā śmierdzācā: Onā się
z tego rośmiālā: wiase y zāklād mī-
dzy sobā o pewnā uczynili summa. W
tym Māz/ cātemnā nād onym błotem
strāż uczynił. Dsiwnā rzecz: od oney
godziny bialogłowā cāł uczēwa y
wstydliwā/ nigdy przez podworze nie
przechodziā/ żeby nā one mīeysee po-
żezec nie mīālā: pokuśa māiac do o-
ney kālūzy. Dniatedy iednego wyszedł y
z lāźnie/ rzekłā do słuźebnice: iestli nie
wāide w onā kālūzā/ umrā. A zārāz
podkāsawł y/ y obezrżawł iestli
kto nie widzi/ w onā śmrodliwā wodā
dō kolan wēślā/ y tām y sām przes-
chadzāc się po niey/ zādzy swey dosyć
czyniā. W czym zdybānā od Māzā
y zkonfundowānā o swoy nieśtātek/
zā pokutę y zā zāklād/ musiālā odstā-
pic bogātych stroiow/ o ktore był stā-
nā zāklād: bo iē Māz iey/ zārāz innym
Osobom rozdāł. Oczwisiēcie się po-
kāzāło nā tey Niewieście/ y to/ iāko
po lāźni Chrystu S. znāyduie się w du-
śāch nāszych brud/ to iest/ ślonnośē
do zākāzānych rzeczy: y orāz/ iāko gdy
kto tego brudu nie stārā się obmywāć
przez umartwienie/ tym mu go wiasey
przybywā/ je potym zāhargawł du-
śā/ to iest/ przyuczywł do zlego pās-
sey swote/ zāwśe one kontentuiac/ iūz
nie po kōlānā/ iāko tā Pāni/ āle po
jame uszy (iāko wiase mōwiā) w bło-
cie rozmaitych grzechow brodzić bē-
dzie.

Szczęśliwość nieśczęśli-
wość nāśā/ iāko y po zbā-
wienney lāźni Chrystu S.
z brudow od pierworo-
dnego grzechu pozostā-
łych/ nie moga się doskōnāle wyble-
sowāć duśā nāśā. Szczęśliwśā bez
porownānia iest Przen: Pannā/ Oblu-
bieniā/ orāz y Mātkā Chrystusowā/
przy Niepokalānym Poczęciu swoim;

gdyś

PAR S
II.

Script.

Cantic. 5.

Cantic. 7.

art. 18. ap.
Ramir. cit.

gdys znalazly sie dla niey takowe Ter-
my albo laznie/ z ktorych ona nie tyl-
ko żadnego brudu grzechowego na
duszy swojej nie wyniosła/ ale tym do-
skonalay w nich wyblechowana zostá-
ła; y owsem oraz/ według zwycaju da-
wnego Oblubienic gotowacych sie do
ślubu/ drogiemi wonnemi unguen-
tami namaszczona byla. Przysmaie
to sama/ gdy przez Oblubienice Sás

lomonowa o tych wspomina lazniach.
Lavi pedes meos, quomodo inqui-
nabo illos? *Omylam nogi moje, a iá-
koż mam one kalac?* Mowi tu zná-
Przen: Panna o onych nogach/ kto-
rych piekności przy pierwszym iey
przystępiu na świat/ dziwuiać się An-
iolowie śpiewali: Quam pulchri-
tunt gressus tui in calceamentis.
Filia Principis: á to przy pierwszym
punkcie życia Przen: Panny. Rzekłby
tu kto/ pocięwał Przen: Panna za-
dneý ná sobie skazy grzechowej nie
miała/ z czegożby tedy/ y iáko w tych
lazniach obmyta bydsz mogła? Wisc
zabiegając teý trudności/ Dion: Cart:

reflexya mieć także ná náuka s. Dion:
Areopag: y Doktorá Anielskiego; ci
nduzają/ że yo Aniolach/ ktorey ská-
zy żadneý ná sobie nie mieli/ mowić
się może/ iż oczyszczonemi są. Ange-
li etiam purgati dicuntur, in quibus
nulla impuritas invenitur, dum á
minoratione perfectionis, sublimius
extolluntur, Oczyszczenie Anioła, iest
podwyższenie iego w dárach łaski. To
w tenże sposób obmycie/ oczyszczenie
Przen: Panny rozumieć się ma/ iż w
punkcie Poczęcia swego obmyta zostá-
ła/ nie od takieý máluszy grzechu/ bo
teý nie miała/ iáko y Aniolowie/ y o-
wszem tym bardziej: ále w ten sens/
że Duszá iey święta/ stworzona záraz
była/ w naydoskonalšym stanie łaski/
y innych dárow duchownych.

Mowmy tedy tuż o samych Ter-
mach/ y fontánnach/ w ktorych tá
Oblubienicá/ nágotowana dla Syná
Bożego/ tak cudnie láznia swois od-
prawia/ iż z niey przy Poczęciu swo-
im/ śliczność/ niewinność pierworó-
dna/ z innemi dárkami wyniosła. A
je te Termy/ albo Fontanny (iákom
wyżey námienil) zápieczętowane/ to

jest/ utácone są/ pod trzema wielkimi
Imionami/ MARIA, JESUS, CHRI-
STUS. przetoż pierwszey pieczęci/ to
jest/ Imienia **MARIA**/ ruham:
Virum **MARIÆ**; de qua &c. Aż zá-
raz widzisz/ że nie iedno/ ále wieloró-
dnie wypada źródło/ nie iedną pokázu-
je się fontánná/ z ktorey Przen: Pá-
ná wyniosła przy Poczęciu swoim Pu-
ritatem originale: to iest/ wielo-
różni pokázule się wywod **Ulepokal:**
Jey Poczęcia. Mowi bowiem *Escob:*
Augustius quid proferam. Non so-
lum contemplanti **MARIÆ** Perso-

nam, ejus preservationem rimari
licet, verum Nominis **MARIA** per-
pendenti mysteria, eadem á pecca-
ti labe immunitas referatur: to iest:
iż samo Imie **MARIA**/ wywodem
bydsz może **Ulepokalán.** **Jey Poczęcia.**
Wiele ma swoich interpretacyi to
Imie **MARIA**. Naprzód według
S. Hieron: y Bonaw: tłumaczy się Illu-
minata, albo według S. Petr: Damiani:
Serm: 1. de Epiph: Stella singularis
Oświecona, ośobliwa Gwiazda. A tu
záraz piekny podáć się wywod **Ules-**
pokal: **Jey Poczęcia**; ktorego postrzeżł
zaczny **Układemj Paryskiej Doktor Ger-**
son: gdsie tak mowi: Stella, quæ
nunquam lumen amisit gratiæ, nec
obscurata fuit peccato mortali, aut
veniali, aut originali. Ideo inter-
pretatur **MARIA**, Maris stella. **Gwia-**
zda iest, która nigdy światła łaski nie
stráciła, ani się záciemila od śmiercelne-
go, albo pomyśledniego, albo pierworodne-
go grzechu. Dla czego **MARTA**, tłu-
máczy się **Gwiazda Morska**. Ná toż
przypada y druga interpretacya Imie-
nia tego/ gdy z Syryjskiego tłu-
mácy ons *S. Hieron:* Domina, Páni.

Wielka bowiem y w tym samym wy-
tłumágonym Imieniu upátrzył tá-
jemnie *Fulbert: Carnot:* o czym tak
mowi: Hac itaq; electa & insignis
inter filias, non fortuito quidem,
aut solo beneplacito parentum, sed
divinâ dispensatione, Nomen **MA-**
RIÆ accepit, id est, Domina; ut
ipsa vocabuli sui figura, magnum
quid innueret. to iest: Iż to samo
Imie **MARTA**, Páni, wielkiego coś
y niezwyčajnego o Przen: Pánnie o-

L. 4. de Cõ-
cept. sec. 5
num. 18.Part. 4.
Serm. 2.Serm. 1 de
Nat. Mar.

powiada. A coż tak wielkiego: nie co innego/ tylko/ że ona tak ná cieie iáko y ná duszy/ żadney nie podlegała málule. Tenże bowiem Doktor troche niżej tak nápisál: Hic si quis interroget: Quid ergo putas, qualis olim in anima fuerit hæc Persona? veraciter respondemus, quod anima ipsius & caro, ab omni malitia & immunditia purissima fuerunt.

Trzecia interpretacya według S. Hier: y Bonaw: MARIA, Mare Morze, to samo nie fontánna/ ále cále Morze pokázuie/ w ktorym iáko w lázni iákiey/ nigdy nieskaláney śliczności nábyła Przen: Pánná.

Przez ktore morze znády sie zupełność/ ábo zgrosmádzienie wśelkich lást/ ktorekolwiek w innym rozumnym znáydowały sie stworzeniu. Tak o tym S. Bonavent:

Quare dicitur MARIA Mare? propter affluentiam gratiarum; unde scriptum est: Omnia flumina intrant in mare; flumen enim gratiarum Angelorum, intrat in MARIAM, & flumen gratiarum Patriarcharum, & Prophetarum, Apostolorum, & Martyrum, Confessorum & Virginum, intrat in MARIAM. Z ktorych słow dáie sie znáć/ że iáko lástka Świątym Pátryárchom/ Apostolom/ Mázennikom/ zc. pozwolona/ y znády duiaca sie w Przen: Pánnie/ wolna iábydź pokázuie od wśelkiego uczynkowego grzechu; tak lástka Aniolow Śs. dána im przy stworzeniu/ iáśnie wydáie pierworodną niewinność/ w ktorey stworzona była Przen: Pánná.

Cantic. 1. Czwartá interpretacya Jmienia MARIA znáyduls w Piśmie S. że sie tłumády olejkiem/ másiécia pachnia: ca: oleum, inna *versio* gytá unguentum effusum, inni gytá exinanitum, evacuatum, Nomen tuum; ktorych słow in Officio Immacul. Concept: z pozwolenia Stolicy Apostolskiej zázywá Brev: Franc: Wláśnie te drogic wonności należały do tej pierwszey láznie Niepok. Poczęcia Przen: Pánnny; áby według wysyś pomienione, go zwyczajú Oblubienic/ tá Syná Boskiego Oblubienicá/ z samego Jmienia swego/ nie tylko śliczna/ dla pierworodney niewinności/ ále oraz

A y drogo námáshczona lástkami Ciebie: ściemi/ przy punkcie Poczęcia swego/ bydź sie pokázáá. Unguentum exinanitum, Nomen tuum. Jeżeli Jmienie wyczyśczonym/ wydyszlowanym olekiem iest/ á iákoż w samey duszy iey mogły kiedy pozostáć sie faces', plugástwá iákiegokolwiek grzechu? Piśnie o tym Neoteryt: Si in rebus humanis compertum est, quod a servis pulchra nomina infamantur, & quodammodo profanantur; aut sim dicere, tanto Nomine MARIE insigniri non potuisse, si aliquando in primæ captivitatis & servitutis nota fuisset, To iest pierwsza z samego Jmienia MARIA Fontánna/ ábo wywod Niepokaláney śliczności Przen: Pánnny.

Pod drugim wielkim Jmieniem JESVS/ De qua natus est JESUS, druga Fontánna Niepokaláney śliczności Przen: Pánnny/ widze utácioná: ábo rázey samo to Jmie Syná iey JESVS/ oczywistym iest wywodem Jey Niepokal Poczęcia. Dla ułátwienia sie w tym/ zábiéram sobie Figure

C z owych Fontan y źródel wod żywych, o ktorych Salomon/ przypátruiać sie w duchu Proroctim Przen. Pánnie/ tak do niey mowi: Fons hortorum, puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano: á troche przedtym powiedziál/ że te Fontánny widziál pod piegściami. Hortus conclusus, Fons signatus: co bylo według zwyczajú Stárodáwnego/ o ktorym pisze Scherlog, iá takie láznie y fontánny sygnetem/ herbem/ Jmieniem swoim/ zwlászczá Krolowie piegętowali: przez to také wody zwano Aqua Virgo, dla przezroczystości; á u Persow Aqua aurea. Michaél Gishler, tłumácząc to miejsce de Sponsa Ecclesia, woda Chrztu S. názywá tá fontánna wod żywych; á to względem láski ożywiácey duszy/ ktora w ten gáz dána iey bywa. Wiac ápplikać to miejsce Piśmá S. do Przen: Pánnny/ lástka przy punkcie Poczęcia iey dána/ y ktora iá od ámierci/ ktora my wśysey przed Chrztém pomorzeni bywamy/ záchowála/ á fortiori názwáć moge

D Puteum aquarum viventium, stu

ania wod

Niepok.
Centur. 1.
Embl. lib.
num. 82.

Figur.

Cantic. 4.

ble.

ania wod żywych. A gdy mówi Sólomon o niey/ że zapieczętowana. Fons signatus: ponieważ to Krolewska/ bo Panna JEZUSOWA/ Fontanna; bo Matka temu naznaczona/ imię tu pieczęci ani Imienia bydz nie mogło/ tylko własne Imię tego JEZUS. De qua natus est JESUS. Przyddie Sólomon: Quæ fluunt impetu de Libano. Każda fontanna/ studnia/ musi mieć pogatek swoy od którego źródła; iako y ta miała/ z źródła najwyżey Gory Libańskiej: a ta źródła według S. Grzegorza, Panna Chrystusa; z którego zasług/ iako z źródła iakiego/ wszelka łaska dana jest/ lub Aniolom/ lub ludzkom; a zdejym y łaska pierwotna dana Prz: Pannie/ z tamtądże pogatek swoy ma. Gratia per Christum: powiedział Jan S. Wiesz te obiedwie okoliczności Imienia JEZUS/ pokazuje nowy wywod Niepok: Pogęcia Prz: Panny. Naprzód gdy mówi Sólomon/ że nie iakokolwiek z tego Libanu mistycznego zspłynęła ta ożywiająca woda/ to jest łaska/ na Prz: Pannę/ ale cum impetu, nagle, zspłynęła zafisze łaska Boska na pierwszych Rodzicow/ y na Aniolow; bo w niey stworzeni byli: ale non cum impetu, bo ponieważ byli peccabiles, tamá ona/ mogła ons odwrócić na stronę: zspływa y na nas przy Chrście S. ale także non cum impetu, bo nieco opóźnia/ gdy dopiero po urodzeniu przy Chrście S. uczestnikami staliśmy się łaski Chrystusowej. Zás na Prz: Pannę przyšla ta łaska cum impetu, nagle/ bo zaraz w pierwszym punkcie pogęcia iey/ tak/ że na żadną stronę/ żadne tamy/ ani obrocie/ ani zatrzymanie iey nie mogły: bo iako pospolite jest rozumienie/ zaraz była confirmata in gratia; czego ani Aniolowie/ ani pierwsi nasi Rodzicy/ nie mieli. To zaś samo pokazuje się z Pieczęci tych Fontan/ to jest z Imienia JEZUS/ do którego Prz: Panna/ iako przyšla Matka/ albo iako Oblubienica JEZUSOWA/ zaraz przy Pogęciu swoim miała relacya. O gym Gerson: Beatam respice, primo modo, dum ab instanti creationis spi-

f. Cant. 5.

1. Joan. 17.

tractat. 8
in Luc.

ritus sui, initiatum est Matrimonium cum æterno Sponso. Dwie ma interpretacje naystodhsze Imię JEZUS. Naprzód JESUS Salvator, Zbawiciel Escob. f. 190. c. 1. de immun. Eccl. lib. 6. Tu gotowy wywod Niepokal. Pogęcia Prz: Panny. Bo Chrysolog. Episcopus uważając to Imię JEZUS Salvator, tak o nim powiedział: Primo illud Nomen, præservavit Virginem Matrem suam, ab omni culpa tam originali, quam veniali. To (prawi) Imię, zachowało Matkę swoję y Pannę, od wszelkiej winy pierwotnego y posędniego grzechu. Z którego fundamentu nasz Doktor subtelny 3. d. 3. dowodzi/ że przez to samo P. JEZUS/ nie mogłby bydz nazwanym naydoskonalszym Zbawicielem/ gdyby był choć nadd jedną duszę/ nie potężał konfetu y sposobu naydoskonalszego Redemptionis: iaki jest/ nie dopuścić na nie upadku w grzech/ ubiegając ons łaska swoia: którego przywieciu żadne stworzenie nie mogło bydz bliższe/ nadd własna Matka JEZUSOWA. Do czego nie pomálu pomagą y druga interpretacja tegoż Imienia u Proroka. JESUS, Emmanuel. Et vocabitur Nomen ejus Emmanuel. To zaś samo tłumaczy S. Thom: Nobiscum DEUS, BOG z nami. Jakoby się znaczy przez to/ iż gdy się z naturą naszą BOG zjednoczył/ tym samym zbawieniem się nam zstał Pan JEZUS. A ponieważ nayosobliwszym sposobem BOG zjednoczenie swoje miał z Prz: Panną; bo prawie jedno się z nią zstał: iako to uważa S. Petri: Damian: Habitat DEUS in Virgine, cum qua unius naturæ habet identitatem. Miejska BOG w Pannie, z która ma jedną przyrodzenia istotę. Także Arnold. Una est MARIE ac Christi caro, unus spiritus, una charitas. Jedno jest ciało MARI y Chrystusa, jeden duch, jedna miłość. co się o żadnym stworzeniu innym mówić nie może; idzie ztym/ że JEZUS osobliwszym nad inne sposobem/ musiał się zstać Naysw: Pannie Zbawicielem: innego zaś doskonalszego sposobu trudno wymyślić/ oprocz zachowania iey od

Isaia 7.

3. 2. de Nat

Histor

wſelkiego grzechu/ y utwierdzenia w
pierworodney láſce. Nie dſiwo tedy
je z tej Fontanny Imienia JEZVS/
táť ſligná/ y bez wſelkiego brudu
grzechowego / przy Poczéciu ſwoim
wychodzi ná ſwiát/ tá Niebieſka O-
blubienicá.

Poczécie! Qui vocatur CHRI-
STUS. Imię Chryſtus/ elumácy ſi-
Unctus, Namáſzczony, od którego zo-
wiemy ſi- Chriſtiani, Uncti; to ieſt
namáſzczent; nie gym innym/ tylko
wlaſna Krew iego; to ieſt láſka z zaſlug
Máti iego dána. A pod tym trzecim
Imieniem/ wiſz trzecia Fontanna/
álbo wywod Niepok: Poczécia Przen:
Pánny. A właſnie táť dobrze: bo ie-
ſt Imię iey MARRA/ iakoſmy
wyſzy wiſzeli/ zſt- lo ſi- iey láznia/ z
ktorey nie tylko piékná/ ále oraz y ná-
máſzczona drogiemi/ wonnemi un-
gwentámi láſt/ przy Poczéciu ſwoim
pokazała ſi-; dáleko bárdziej potká-
ta to powinno bylo z Imion Syná
ſwego. Wſeć iáko piékná ſi- potká-
lá z Imienia JEZVS/ niechje z Im-
ienia CHRISTUS, Vnctus, drogiemi
zawonia unguentámi. Slawna ieſt u
Hiſtoryſtow owá láznia/ álbo wánná/
Konſtancyá W. Ktora mu iuſ ná-
ulegzenie trudu/ ze krawie niewinnych
dziatke gotowác miano/ gdeby ſi- byl
nie zlitowal náđ pláczem Máci; kto-
ra gdyby mu byla pomoglá/ rzec bá-
rdziej niepewná/ niſ pewná. Monárcha
Niebá y Ziemie Chryſtus JEZVS/
podobná nieiáko/ iuſ nie z cudzey/ ále
z wlaſney Krewie ſprávil nam láznia;
iáko wyznáie Jan S. Qui dilexit
nos, & lavit nos á peccatis noſtris,
in Sanguine ſuo. To iednáť ucytil
dla nas ſecundarió, ále principalitér;
to ieſt/ náypierwſhá intencya iego by-
lá/ aby byl Máta ſwojá/ iáť náydolſo-
náſſe dáry/ láſki/ wyiednal dla Máci
ſwoiey/ y od niey láſze grzechowá iáť

Apocal. 1.

A náypřednieſzym oddalił byl ſpoſo-
bem. O gym táť gytam ap. Bernard
ſen: DEUS aſſumpſit carnem potius
propter ſalvare Virginem ſingula-
rem, quám omnes alias Creaturas.
Przyiał BOG iáko bárdziej dla zbáwie-
nia Náſzſw: Pánny, niſeli dla innego ſwo-
rzenia. Przetoſ Miodopłynny Bern:
názywa Prz: Pánna pierworodná Cor-
ta Krewi Chryſtusowey: do niey mo-
wiac w Oſobie iego: Pro amore tuo
carnem ſumpſi, & vulneribus pri-
mis vulneraſti in Cruce cor meum.
Nam Primogenita Redemptoris Fi-
lii ſui JESU, fuit Virgo MARIA. Zá-
tym ex conſequenti idſie/ je w tej
lázní Máti Chryſtusowey/ przynaleſá-
lo Prz: Pánne náypřednieſſe otrzy-
máć unctiones; to ieſt láſta poáwi-
cáca/ y záchowuáca one/ od grze-
chu pierworodnego/ oraz z innemi dá-
rámi oſobliwemi; ktore ſey/ wiele Do-
ktorow przypisúia/ záraz przy ſamym
Poczéciu; miſdzy ktoremi liſa niekto-
rzy Confirmationem in gratia, viſio-
nem, & fruitionem beatificam, to
ieſt iſ obdárzona byla utwierdzeniem
w láſce/ y błogóſłáwienſtwó ſwíetſch.

C Dſiektuemy tedy BOGU náſſemu/
wychwalaymy nieſkonſzona Moc/
Mádroſć/ y Opátrnoſć iego/ je záraz
przy punkcie Poczécia Przen: Pánny/
iáko Oblubienicy Syná Boſkiego / y
oraz Páni náſſey/ dla uwárowánia Jey
od pierworodnego grzechu/ táť Kute-
ſne ſporzadził lázníe/ álbo ſpoſoby A
poniewáſ onáſ S. Andr. Czer: náſzwał
Lavacrum abluens conſcientiam.
Láznia obmywáca ſumnienia. proſmy
przez przygyná iey Dobroci Boſkiey/
aby ná ogryſzenie ſerc náſſych od
wſelkiey láſzy grzechowey/ choć tro-
pełta láſki ſwoiey uſzygyc nam rázyl.

Ktoremu chwálá niech bo-
dzie ná wieki.

AMEN.

T 4. Ser.
de flamm.
amoris.Serm. de
Assumpt.Orat. 2. in
Annuntiat

NA DZIEN GROMNICZNEY NAYSWIĘTSZEY PANNY,

Balsama Sponsæ.

Tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino. Luc. 2.

Ako widzi/ że Przen: Panna/ y przy dzisiejszey Drogi/ści/ nie zapomina o tym/ iż ona jest wybrana Syna Bożego Oblubienica; gdy według powietrzychowney apparencey usłyszysz z podła Synagagie ofiara w duchu iedną/ bardzo modno/ na ten dzień przygotowana prezentuje się Kościołowi S. S. A. Zdawna do ap- paramentow ślubnych należały drogie Balsama, y inne wonne unguenta; ktoromy Oblubienice/ nie tylko cięło y ście swoje przyprawiły/ ale też one przy sobie w drogich aptekach/ albo siostrach dla zapachu y dla młodości nosiły. Doczytaj się o tym nie tylko u Owidyusza/ Klaudyana y innych Pogańskich Autorow ale y w Piśmie S. naydziesz to o Judyście/ Esterze/ Rutcie: a osobliwie o Oblubienicy Salomonowey w Pieniąch jego. A że ta Oblubienica była Figura Przen: Panny/ według Doktorow/ toż samo nayprzychwyciey weryfikuje się o Przen: Pannie przy dzisiejszey Drogi/ści. Droga albowiem w rełach iey widzi balsamowu aptekę; to jest/ naymil- sze Dzieciatko Pána JEZU-ŹA. Tu- lerunt illum in Jerusalem: z ktorey apteki wylekły balsamy lasz wycho- dza. Gratia per Christum: wydać się zdraż y od samey Przen: Panny tychże balsamow zapach/ ktory po całym Ko- ściele Bożym rozchodzi się; to jest/ he- roicznych niektórych Cnot przykłady/ ktore nam zostawiła po sobie Przen: Panna przy dzisiejszey Ceremonii. Ją- koż nie bez fundamentu/ y sama się wonnym wybornym nazywała Balsa- mem/ mówiąc o sobie u Eklezjasty: sicut cinammonum & balsamum aromatizans dedi suavitatem odo- ris. --- quasi balsamum non mi- xtum odor meus.

1. Joann.

Ecc. 24.

A tu mi przychodzi refleksya/ coby to za tajemnica w tym była/ że Świę- to Gromniczney Narodził: Panny. za- wsze pod czas Miesopustu przypada/ Możemy się domyslać przyczyny: Wiem to dobrze/ że dni Miesopustne/ dni Bachusowe/ są pełne fetorow/ smrodow grzechowych/ śmierdzi ter- raz świat od pijaństwa/ od nieczysto- ści/ od słow/ piosnek/ igrzysk beze- cnych/ od tanców mąskat/ y innych rozpust/ ktorych sobie ludzie beśpie- cznie w te dni pozwalają zwykli; od ktorych smrodow miesopustnych/ dla złego przykładu drugich/ dla ustawi- czych do złego okazy/ nie iednego Młodzieniastka/ albo Pamięci duszą już omdlewa to jest pokusami ści- śnioną/ zamysła kosztować kosztowy grzechowey: a drugie już podobno obumarle w grzechu leżą. Przetoż bardzo przyzwolicie to Święto pod- czas dni Miesopustnych przypada; przy ktorym Przen: Panna dla odegn- nia fetoru tego Miesopustnego/ dla oczyszczenia mdlejących dusz w ok- zych Miesopustnych/ z drogiemi Ap- tekami z wonnemi Balsamami sta- wa w Kościele Bożym: to jest z akta- mi niektórych Cnot Świętych/ przeci- wnych bardzo Miesopustnym swywo- lom/ przykład ich na sobie dając in- hym/ przy Ceremonii Oczyszczenia iwe- go. Wlec powiedziawszy wprzod/ iakięgo/ y iak zaraźliwego smrodu między Katołikami/ przyczyna są dni Miesopustne: o drogich Balsamach Przenay: Panny/ bardzo skutecznych przeciwko tym fetorom Miesopustny- mowić bede. A. M. D. G.

Ochodźmy tego z staro- dawnych Historii/ że tera- źniejszy dni Miesopustne/ ktore u Pogaństwa pozys- nano 1. Februarij, zwano

PARS
I.

Habac. 1.

Prover. 10

Script

Eccli. 18.

Festa Lupercalia, iakoby *Wileze Swięta*, pod czas których Poganstwu wśhelka swymola/ nieczystosc/ godzila sie: zaslepieni balwochwalstwem oni ludzie/ iako wilcy w nocy po ulicach z pochodniami/ po domach wlozgli sie/ a niecnoty bez wszelkiego respektu y karania plodzili; rozumieiac/ ze brzydkosciami onemi Bosktom swoim przypodobac sie mieli; y byly to Swięta/ między innymi Poganstwiemi Swiętami nayplugawse. Zaprawda/ kto sobie dobrze uwazy rozpusta/ ktora sie znayduje między Katoликami pod czas tych dni/ y oraz wspomni sobie ná słowá Prorockie/ ktory iakichsi grzeszników: a podobno y owym to sluzyc moze, ktory po nocy/ scierwow nieczystosci szuká sobie/ (czego teraz naywiecey) przytomnal/ do nocnych wilkom. Velociore lapis vespertinis. To mowis/ uwazywszy sobie/ moze każdy osadzic/ ze pomienione Poganstwie Lupercalia, wileze smierdzace Swięta/ w samey rzeczy między Katoликami nie zaginely. A owšem te dni *Misopustne*/ nie tylko smierdzacemi dniami/ ale sedna smrodow y brzydkości grzechowey kłóda/ zwac sie powinny. A ze *Misopustnikom* trafia sie to/ co y ludziom dlugo w smrodzie mieszkajacym/ iz onego festoru nie czuia: to jest/ skody swoiey duchowney nie widza; y owšem zážart/ zá smiech takie swymole sobie pożyta: o czym Proverbiałistá: Quasi per risum, stultus operatur. Ja im tego dowodzić chce/ ze to te dni *Bachusowe*/ sa dni smierdzace. smierdza naprzod P. Boga/ smierdza Kosciołowi tego/ y Doktorom Swiętym; smierdza powtore dusiom niewinnym; smierdza potrzebie y samym niewiernym/ patrzajacym ná swymola *Misopustniacych* Katoликow. Naprzod/ ze smierdza/ to jest/ niepodobá sie P. BOGU; wiem to bowiem z Pisma S. gdyz každemu poboznemu głowielowi przez Eklezjástyká swego przykazal Pan BÓG/ aby pod czas dni *Bachusowych* mial sie ná wielkiej ostrežności. Homo sapiens in omnibus metuet, & in diebus delictorum attendet ab in-

Aertia. Tigris: czyta: In diebus dicatis delicto, attendet a delicto. Człowiek mądry, (dobry) zawsze niech będzie bojaźliwy, a we dni grzechu, albo poświęcone grzechom, niech się strzeże grzechu. Wiemy że wszystkie dni są stworzone od Pana BOGA. Eecitq; DEUS lucem, & lucem vocavit diem. A przeto tego są wszystkie dni y momentá czasu: Tempora, quae Pater posuit in sua potestate. Przeciż ex accidenti, mienia się nieco te dni. Jedne są zowia Dies Coeli, Dni Niebieskie. Thronus ejus, sicut dies Coeli. Inne są zowia Dies terrae, Dni ziemskie. O których S. Augustyn wspomina/ tłumácząc słowá Psalmisty dopiero wspomniane. Jeszcze są inne dni/ ktore są zowia/ Dies tenebrarum, Dni ciemności. u Jobá w Prozie Koscielney/ Dies irae, dies illa, &c. Między temi dniami/ liza się też/ Dies delictorum, dicati delictis: Dni grzechom oddane, poświęcone; iakoby Swięta grzesne. A ktorymże to dniom lepiej moze tá denominacya sluzyc/ iako dniom *Misopustnym*/ Swiętom *Bachusowym*: Czego dowiećpnie do ciekl *Corneli* & *Lap*: gdy tak mowi: Dies delictorum, sunt dies, quibus indulgetur genio, veneri, & ventri, alijsq; peccatis; quales sunt dies Bacchanalium, qui proinde in nonnullis Calendarijs, dies stultorum nuncupantur. Dni grzechom poświęcone, te są, ktore ludzie ná pyśnstwo, obżarstwo, nieczystości obracaia: takowe są dni *Bachusowe*; dla czego też one nazywali niektorzy, dniami *Salonych* ludzi. Dájac tedy Duch S. informácyá prawowiernemu głowielowi/ iakoby się mial zachować pod czas tych dni *Misopustnych*: a wiedzac dobrze/ ze pod ten czas znayduje się pełno smrodu zárażliwego/ to jest/ okázyi do grzechu/ iakoby záżykac mu sobie nozdrzá káze/ albo uciekac z tákowych okázyi. In diebus dicatis delicto, attendet a delicto. A owšem dla uwatowania się lepszego od tych smrodow/ od okázyi *Misopustnych*/ w insey wersyi mowi: Attendet ab inertia: gnuśtwá/ nienaboženstwá/ chronić

Genes. 1.

Act. 1.

Psalm.

ap. Blanc. hic.

hic.

chronić się także: y nieśako adintende
ddie; aby pod czas tych dni wiecey
czasu trawić na nabożeństwie/ prosiąc
Pana Boga y za siebie/ y za ście-
żące Misjopustniki/ żeby im dał upa-
mianie; żałując nad obelgą/ przez
tak wiele grzechów/ Mniejsztu tego
Świątego; licząc się nad odnowio-
nemi przez swywole ludzkie/ ranami
Pana JEZUSOWEMI; prosiąc/ aby
sprawiedliwy swoy gniew nad całym
światem zahanował. Z tegoż to znąc
przeestrogi Duchą S. bardzo chwale-
bnie po niektórych Miasztach nastąpił
pod czas trzech ostatnich dni Misjo-
pustnych/ osobliwe nabożeństwa/ y z
Odpustami Rzymskimi/ przy wysta-
wieniu Orzeł: Sakramentu/ przy Ka-
zaniach/ Spowiedziach/ Komunii-
ach/ Processjach; co wskazywało na to
dziecie/ aby odwrócić ludzi od Misjo-
pustnych okazy; y pokazać im chęć/
iako śmierzda/ nie podobając się Panu
BOGU/ że Misjopustne Świąta
miedzy Katołikami. Jakoż y Uni-
wersalny Kościół S. pokazuje to po
sobie wszystkim/ iż mu śmierzda te
Misjopustne dni: kiedy dla tego sa-
mego/ iako notuje S. Carol. Borom:
(wielki nieprzyjaciel Misjopustni-
ków/) ciemna siatkowa/ iakoby na
znąc żalu nad ginącemi duszami/ za-
raz od Świąt zapustney Niedzieli przy-
biera się barwa; y wesolego Alleluja
tuż spiewać nie pozwala: na środ
Kościółu Krucyfiky zaponami zasta-
niać także/ aby nieśako na złości Mis-
jopustników nie patrzył P JEZUS/
albo żeby zastonił Pana JEZUSA
od obelgi swywołników. Nie mniej
śmierzda y Doktorom Świątym/ też
Misjopustne dni; ponieważ bardzo o-
stro przeciwko nim wiele ich pisało:
jednego tylko przywodzi słowa/ co
jest Bazylego S. który śmiejąc się z
owych/ co pod pretextem następui-
tego Postu/ iakoby gotując się do
niego/ w ostatnie dni nad miarę ie-
dzą/ pija: tak do nich mówi: Hem
quid facis o homo! Nemo qui ux-
orem castam in matrimonium du-
cturus est, pellices ac meretrices
præsumit, secumq; habitare facit;
nam mulier honesta ferre non po-

Orat. s. de
Jesunio.

terit, ut scorta una secum habitent.
Noli igitur & tu, cum inedia corpus
tuum macerare vis, ebrietatem pri-
us inducere; ebrietatem (inquam)
quæ nihil aliud est, quam publi-
cum scortum, quam bacchans &
furiens mulier, ad omne turpitudi-
nis genus prompta & parata. W
których słowach chciał wyrazić Do-
ktor S. że gdy kto gotując się do Po-
stu S. przed tym pije nad miarę y
objera się/ takie śalenie czyni/ wla-
śnie iako gdyby kto gotując się do slu-
bu Malszeńskiego/ wprzód z nierządni-
cami sprośnego dopuszczał się grzechu.

Powtórę Misjopustne dni śmierz-
dzą/ y owsem żądzą śmiertelną
żłacia się duszom niewinnym/ nieznaj-
ącym ięszce co to jest grzech/ a zwla-
szcza nieczyści; albowiem z okazy swy-
woli/ bezpieczeństwa/ które widzą w
innych starzych/ alias świątecznych in-
szego czasu ludziach/ biora sobie po-
chop do złego; y rozumienia tego be-
dad; że co cały rok nie godzi się/ to
jako godzi się we dni Misjopustne/
na wiele złych rzeczy/ których przed-
tem nie znali/ albo ich lekali się/ be-
spiecznie się odważają. Coś podob-
nego z niemi się dzieje/ co się niegdy
zstało w Jeruzalem/ za czasów Mł-
chabeyczyków. Gdy bowiem złośli-
wy Król Antiochus zawarł się był na
wygubienie plemienia Izraelskiego/
y Wiary prawdziwego BOGA/
ktorego Imię chwalono w Kościele
Jeruzolimskim/ sławnym na wszystek
świat; zesłał na wyzabijanie co nay-
celniejszych ludzi/ Apolloniusza ze
dwudziestu y dwa tysiącami ludzi
zbroynych: który zmyślając życi-
wość/ aby był tć łatwiej dokazał tego/
(iako Lysanias pije) czego chciał
Król/ kazał wystawić publiczne The-
atrum; udając/ iakoby miał zawoła-
ny Dyalog iakis wyprawić; iako też
to bywa gdzie niegdzie/ pod czas
Misjopustów: a gdy co naycelniejszy-
ch ludzi/ na widowiska one zela-
jących nagromadziło się/ kazał wojs-
ku na nich skoczyć; y tak wszystkie
bezbronne okrutnie pozabijano. O
czym Pismo S. Omnes qui ad spe-
aculum processerunt trucidavit.

Figur.

2. Mach. 10.

S

Joseph:

de Bacha

Serm. 155.

Josephi Mansius, przez tego Okrutni-
 ká/ rozumie gártá przeklętego; zaś
 przez te komedya/ rozumie krotosile/
 Tance/ Máfłáry/ Dyálogi/ Opery
 Miesopustne: ktorých sobie pospolicie
 nie maia zdá nie ludzie światowi;
 choć też tam beda żarciki/ słowá/
 piosnki/ reprezentácy nieuczciwe/ do
 grzechu/ do złych myśli/ y innych pos-
 kus pobudzające. A to w samey rze-
 czy jest przeciwko sumnieniu: O co
 przestrzega S. Chryzolog: mowiąc: Er-
 ras o homo! non sunt hac ludicra,
 sed sunt crimina; tatis se decipit,
 qui sic sentit. Myliś się człowiecze!
 nie są to żarty, ale srogie grzechy: bár-
 dzo się ten myli, kto tak rozumie. Owi
 zaś najzacniejsi ludzie/ ktorzy ná Te-
 derum/ ná Dyálogu onym pogináli w
 Jeruzalem/ znáżyć wybornie mogą
 Młodzieniá słow/ Pánienki/ iestże
 grzechu wielkiego nie znájące: celne
 to są bárdzo dusze; bo droga Krwá-
 3E3Usowa nábyte; celne/ bo wyso-
 kiej bárdzo u Páná B O G A ceny.
 Non est digna ponderatio conti-
 nentis animæ. Coż się z temi duszá-
 mi dzieje/ gdy ná takie spectacula,
 Miesopustne Dyálogi/ żarty/ tance zé.
 trafia: ná ktore nieuwážni Rodzicey
 gestokróć dzieci z sobą prowadzą: od-
 powiádam ná to: że to się dzieje/ co
 się zstalo z táncem. Omnes qui
 ad spectaculum processerant, truci-
 davit. To iest/ gina ná duszy. Al-
 bo wiem Tyrán piekielny gárt/ ná to
 wymyślił te krotosile Miesopustne/
 aby ludzie mlodzi/ ktorzy nie wiedzie-
 li co grzech/ albo przynamniej nie ráł
 bárdzo smialemi byli ná zle/ pátrząc
 niem/ słuchaniem/ konwersacya woli-
 nieyszą/ do odważenia się ná grzech
 przywodził/ y ná duszy one rábjał.
 To zaś niebezpieczeństwo duchowney
 ruiny ludzi mlodych z pomienionych
 okázy/ iest tak pewne/ że dla tego y sami
 Poganie/ osobliwie Aristot, przy kome-
 dyách takich/ nie pozwaláli bywać mlo-
 dym. S. Augustyn o Rzymiánách pi-
 se, iż lubo pod czas cieśkiego powie-
 trza/ dla usmierzenia żarázy/ Bogos-
 wie ich/ alias gárci/ kazáli byli publi-
 czne sceny/ y krotosile gynie; iednak
 Poganští ich Biskup/ pozwolił tego

l. 1. de Ci-
vil. 6. 32:

A niechciał; uważając z lák wielka za-
 raza obygdów w ludziach mlodych/
 te sceny odprawować się miały.

Potrzenie/ náše Miesopustne dni
 śmierdzą ludziom niewiernym; álbo
 wiem Heretycy/ Żydzi/ Turcy/ zé.
 widząc między Kátolikámi kálenstwa/
 zbytki/ swymole/ pod czas dni/ żápu-
 stnych/ bárdzo się z tego gorszą/ y z
 Postu się Chrześciánskiego/ do ktore-
 go się oni tak sprośnie gotują/ ná-
 smiewają: co się pokázuie idánie z
 Historyi. Wspomina Faber, o czym
 inni Autorowie Herzey pisa/ że ier-

B den znázny Turczyn/ będąc Ablega-
 tem do Króla Francuskiego/ y nie
 miał czas w Páryżu misłkac/ do-
 brze się był przypátrzył obygdóm y
 Ceremoniom między Kátolikámi; á
 osobliwie uważał owe ceremonie/ kto-
 ra zachowuie Kościół S. ná posta-
 tku Postu/ święconym popielcem gło-
 wy posypuac: po ktorej ceremonij
 widział iáko ludzie owi/ ktorým się
 on kálejącym/ swymoluiącym przez
 cále trzy dni/ bárdzo dziwował/ nágle
 się odmieniali/ skromność/ skátecz-

C ność/ nabożeństwo po sobie pokázuiać.
 Wice gdy powrócił do Turck/ powie-
 dał drugim/ że Kátolikom/ ná trzy dni
 przed Postem ich/ robił iákiś rodzi-
 się w głowie/ dla tego przez one dni
 tudowne rzeczy/ rozpusty/ zé. iáko
 káleni gynie; dopiero czwartego dnia
 gdy im głowy w Kościele Kierza ich
 popiolem posypia/ robił ow obumie-
 ra; y cął wolami od kálenstwa onego
 zostáia. Co mówił ten Poganin/
 kálenie przymawiając Kátolikom;
 że się zgorzyl/ y brzydził swymolami
 ich Miesopustnemi/ ktore widział mis-
 dzy niemi. Już tedy z tróciakiej oko-
 ligności iasna/ czemu dni Miesopus-
 tne názwałem śmierdzącymi dniami.

D **S**ie zaś tyż drogich y
 wonnych Bálsamow/ z ktor-
 remi Orzem/ Pánna przy dzia-
 sieyszej Ceremonij Dzyfżze-
 nia swego/ stawa w Koście-
 le S. á to dla odráženia tych sáro-
 dow Miesopustnych/ żarázliwych wiel-
 ce y škodliwych dušom Chrześcián-
 skim; wprzód się spytamy co bylá za
 okázya postinowienia Drogyszego

Świateł

Histor

Die Ciner.
them. 3.PARS
II.

Script.
Luce 2.

Święta Gromnigney Naysw: Panny: *Baronius* piše sub A. D. 544. iż to Święto pogarek swoy wzięło w Kościolach Wschodnich; a to z okazyi powietrza w Konstantynopolu za Justyna Cesarza; które tak cięście było, że po 10 tysięcy trupá na każdy dzień z Miasta wynoszono: lecz gdy za objawieniem to Święto N: Panny zapowiedziano/ y z Processjami odprawiano: od onego dnia za przyczyną Dzieni: Panny/ plaga ona ustała. W Rzymskim zaś Kościele prakto potym/ toż Święto nastąpiło z tego okazyi: *Gelazius* Papież/ wiadząc/ iżko od pierwszego dnia Lutego w Rzymie ludzie odprawowali iście pamiątki/ owych Pogańskich Świąt wilgłych plugawych; o których wtępy mówilem/ chodząc w nocy z świecami po ulicach/ po domach/ iakoby szukać perwney Dámy/ kiedys (iako oni biali) porwanej od Boga ioh Plutona; zwano ją Proserpina: przy czym nie tylko się wiazały zabobony Pogańskie/ ale y rozmaite nocne nieczystości; co było z wielką obelgą imienia Katolickiego: choć tedy Papież S z tego oczyszczyć Rzym/ udał się do Naysw: Panny; y dla tego nakazał 2. Febr. Wroczyście Święto Oczyszczenia iey/ z podobnem iś nieco takimym Pogańskim/ ceremoniami; to jest z Processjami/ świecami; które dziś na pamiątkę tego święta. Z tego się zaraz pokazuje/ że dla postkromienia swych wol Miesopustnych/ y odwabienia od nich ludzi/ postanowione jest dziś iście Święto: przy którym też Kościół S. prezenta nam Dzieni: Dámy z wonnemi Balsamami/ wielce skutecznemi przeciwko Miesopustnym festom. Te tedy Balsamy w eroidach widze Aptekach albo siołach. Pierwszy Balsam znayduis/ iakoby w drogich zamkniętych Aptekach; to jest/ ułożony w słowach dzisiejszej S. Ewangelij. Cum inducerent puerum JESUM, Parentes ejus, &c. Gdy (prawi) wprowadzili Dzieciatko JESUSA, Rodzice iego, do Kościoła, &c. Do czego należy yćca Ceremonia od Mojżesza opisana/ która Dzieni: Panną

A zupełnie y rowno z drugimi Niewiastami oczyszczenia potrzebującemi/ zachowała. S. Thom: Angel: naucza że Balsam jest symbolum bonæ famæ: znaczy dobra sława/ a dającym y dobry przykład: a to dla wdzięcznego swego zapachu: o którym powie dział niegdy Apostoli: Christi bonus odor sumus. R. S. Aug. 13. de doct: Christi: Odor bonus, bonæ famæ est. Tego tedy mistycznego Balsamu trzy krople/ to jest/ dobrego przykładu trzy akty w Dzieni: Pannie upatruis z historyi dzisiejszej Ewangelij Pierwszy przykład pokory/ gdy z jadney miary podległa nie bywszy prawu Mojżesowemu/ które tylko było na Niewiastę pospolitym sposobem z Mszą rozdane; samą bywszy nasytyszą Dámię/ bierze na się postać nieczystej/ y idzie z drugimi Niewiastami na ofiarę. Znaczy to przykład pokory/ mowi *Carebag*: Quis non miretur humilitatem, quam in die Purificationis MARIA ostendit, dum quæ Angelis purior erat, quasi à sordibus emundari indigeret, purificationis remedium ad eas abstergendas assumpsit. Y któr (prawi) nie zdziwi się nad pokorą, która Dzieni: Panną MARTA pokazała przy Oczyszczeniu swym; gdy ta, która jest piękniejsza nad Anioły, iakoby makutę taką miała na sobie, udać się do sposobu oczyszczenia się od nich. Tę Dzieni: Panną pokorą pokazuje się znowu ex oblatione, z ofiary iey; gdy nie bierze/ ale pars golabiatek przynosi. Jeśli bowiem nie mogła/ gdyby była chęć/ zdobyć się na bieranie/ Mogła zaś: lub to z zarobku rat Odlubienia swego Józefa Rzemieślnika/ lub z zarobku rat własnych; gdy (iako piše *Epiphanius*:) bardzo misterna była w robocie iedwabney y haftarskiej; a znowu pewnie ochotnie zachęcał krewny iey y bogaty/ każeby iey był dąć z folwarków swoich tego Bóranta/ choć y w nagrodę trzechmiesięczney usługi która świadażyła Naysw: Panną w pologu Jónie iego Złobienie. Nad to/ wiedząc samą/ że według prawa trzeba było za dni kilkanaście Bóranta/ z

3. P. q. 72.
artic. 2.

Horn. 48.

in Vita
Virgin: ap.
Salaz. in
Prov. 31

owych skarbów/ które niedawno Dzieci
ciarku ofiarowali Trzey Królowie/
mogła była zostawić który zloty na
kupienie onego. Pewna rzecz/ że to
wszystko mogło być; iednak niechcia-
ła tego Przen: Panna/ aby tak była
dala po sobie przykład pokorys. nays-
podleyša/ której tylko naysobieszej
pozwalano Niewieście/ przynosi of-
fiara. A te to pierwsza kropelka dro-
giego Balsamu/ przykładu tak wiel-
kiej pokory prezentuje Przen. Panna
Misopustnikom owym/ którzy w te
dni/ zwykli sobie hárdo/ pyšno postes-
pować/ w śiatach/ w strojach/ trás-
ktamentach/ y w innych pompach świe-
ckich/ chcąc się tym światu zalecić:
tym mówię prezentuje ten swojej po-
kory ákt/ ná to/ aby przykładem swo-
im odcignęła one/ od tej hárdości/
y próżności świeckiej. Ozym Ven-
Beda: DEI Genitrix, quæ singulari
privilegio supra legem fuit, pro o-
stendendo tamen humilitatis exem-
plo, legalibus subdi non refugit
institutis. B O G A Rodzica, która of-
bliwym przywilejem práwu nie podle-
gała, aby była dala przykład pokory,
nie schrania się od powinności Zakon-
nych. Druga kropelka Balsamu/ to
jest/ drugi przykład cnoty/ poddaie
Misopustnikom Przenay: Panna ná
sobie/ in vitando scandalo, to jest/
przykład ostrożności/ aby komu nie
dąć okazyi do pogorszenia. Dionis-
Carthus. y S. Thom: Villan: náuczają/ że
ponieważ leższe nie wszystkim było wiá-
domo/ że Przen: Panna w całosci Pá-
nienstwa swego porodziła Syná; gdy
by się tedy była nie stawiła po poro-
dzeniu ná Oczyszczenie do Kościoła/
według práwa Moyzefowego/ mogli-
by się kto był z tego zgorzyc/ iadzac
one/ że nie dba o práwo Moyzefowe:
Wier (iáko mówi Thom: Vill:) Ne
præberet scandalum lege non ob-
servatâ, voluntariè servat legem.
Aby była nie dala okazyi, nie zachowa-
wszy práwa, dobrowolnie poddaie się pod
práwo. A tá kropelka Balsamu po-
rzebna Misopustnikom: albowiem
przykładem swoim Nays: Panna ná-
uaga ich/ że przy okazjach Misopus-
stnych/ máia być ostrożnemi; by znać

A słowami/ iáctami/ postępkami swoje-
mi/ nie byli komu/ á zwlaszcza Nie-
wiernym/ okazy do pogorszenia: kto-
rzy iákom wyżej pokazał/ gorša się
z tego/ gdy ná rozpustę misopustnia-
cych Kátolikow pátrza. Trzecia kro-
pelka Balsamu/ to jest/ trzeci przy-
kład cnoty/ poddaie ná sobie Prz: Pá-
na/ Adam Devotionis, gdy pod czas
tych dni Misopustnych nabożna do
Jeruzalem podejmie peregrynacya/
y w Kościele Salomonowym osobli-
we swoje oddaie Pánu BOGV ofia-
ry/ modlitwy/ y duchowne konferencye
B z Kápiánami odpráwne: zachęcając
przykładem swoim ludzi/ do osobliwe-
go nabożenstwa/ pod czas tych dni
Misopustnych; aby ten czas/ który
máia obrocić ná Krotosile/ ná tance/
ná kárey/ rázey w Kościele prześles-
dzieli/ modlac się/ ábo gytáiac co po-
bożnego: a tedy w ostatnie dni od-
práwnia się Nabożenstwa z wystáwie-
niem Prz: Sakramentu/ z Kazánia-
mi/ Processyami/ Odpustami Rzym-
skimi; aby się do Spowiedzi/ do N.
Komunii mieli. Pewnie którzy
C tych Balsamow Nays: Panny záwo-
niáia/ to jest/ w tych trzech cnotách
bada iey przykładu náśladować/ pod
czas dni Misopustnych/ zárázy od fe-
torow ich obawiać się im przy rákcy
przerwátywie/ nie trzeba będzie.

Drugi Balsam pokázuie mi Stá-
ruszek Symeon/ w samejże Apteczce
Sercá Przen: Panny; gdy (iáko ni-
żey w tymże Rozdziale u Ewangelis-
ty znáyduie się) Prorockim duchem
mówi do niey: Tuam ipsius ani-
mam pertransibit gladius. Przeni-
kanie (práwi) duszę twoię miecz. Z cze-
go łatwo się domyslić/ że przez ten
Balsam rozumieć chce myśli y affektá
boleśnie Przen: Panny ná ból ránami P.
JEZUswemi. Czego piękna podá-
le mi się Figura w Dzienách Salo-
monowych/ gdzie według pospolitego
rozumienia Doktorow/ Oblubienicá
Salomonowá/ w Osobie Prz: Panny/
przyrownywa Zbáwiiciela Pána do ie-
dnego Balsamowego dezertá/ ábo
też Groná. Botrus Cypri. (Hebreá
gyta/) Botrus Copher, id est Bal-
sami, (iáko Gisbler tłumácy) dilectus

meus

Figura

Cantic: 12

meus in vineis Engaddi: które na-
zwisko albo tytuł Balsamu (co uważa
s. Ambr:) z tey naybardziej ośo-
ligności służy Zbawicielowi naszemu/
je drzewko Balsamowe dopiero na ten
czas wypuszcza z siebie naywonnieszy
ścis lezka/ albo kropelka Balsamowa/
gdy będzie narznięte. Co aplikując
do Pána JEZUSA tenże S. Doktor/
in Psal. 118. tak piše: Sicut & Chri-
stus in illo tentationis ligno cruci-
fixus, illacrymabat populis. & visce-
ribus misericordiae suae fundebat un-
guentum. Tunc ergo in ligno com-
punctus est lancea, & exivit Sanguis
de eo; Sanguis & aqua, omni un-
guento luavior. W których slo-
wach Doktor S. Krew plynąca z Ran
Pána JEZUSOWYCH/ nazywa olej/
który wonnym Balsamowym/ z Ciała
Pána JEZUSOWEGO plynącym: ten
żas Balsamowy olejek/ najpierw
Przem: Panna/ bo dobrze iestże przed
Młotą Zbawicielową; to iest przy
dzisiejszey Tajemnicy/ przez żalosne
medytacye y affekta/ do serca swego/
iako do drogiey Apteczki zebrala.
Wiemy albowiem z Ksiąg objawie-
nia Birgiety S. że dusza Prz: Panny/
miegem boleści/ o którym iey dziś
prorokował Symeon; mówiąc: Tu-
am ipsius animam pertransibit gla-
dius. nie dopiero pod czas Młotki P.
JEZUSOWEY/ przerażona została/ ale
żaraz przy dzisiejszym Ofiarowaniu
tego; gdyż oprocz tego objawienia od
Symeona/ sama będąc nader bystres-
go y oświeconego rozumu/ y w Pi-
śmie S. wielce biegła/ wiedziała do-
brze/ iako Syn iey okrutna Młota za-
narod ludzki podiąć miał; y przeto
z ustawicznego rozmyślenia o tym/
wszystkie myśli iey y affekty Krewia P.
JEZUSOWA/ iako drogim Balsamem
woniły: tak dalece/ że (iako tamże
iust napisano) ielektro Dzieciatko JE-
ZUSA powiła/ ubierała/ piastowała/
pierzgała na glonki tego/ które
na tak cięsta Młota przysć miały/ za-
wsze się łzami oblewała/ z polutowania
nad nim/ y dla żalu serdecznego; któ-
ry żal tak cięsta y ustawiczny był/ że
gdyby ja był sam Pan JEZUS slo-
wami swemi łagodnemi/ smutna wi-

Revel. 17.
c. 8. 5 Ser.
7. Ang.

A dzac/ na czas nie cieşyl/ od boleści
onych serdecznych przed czasem umrzeć
by była musiała. Wisc przy dzi-
siejszey Drozystości/ y pod czas dni
Miejopustnych/ Prz: Panna ten drogi
Balsam to iest pamiętka Młotki Kwie-
Pána JEZUSOWEY/ w sercu swoim
przynosi y prezentuje Kościolowi S.
a to dla otrzeźwienia mdlejących dusz
w czasach okazji Miejopustnych: to
iust przykładem swoim uczy cis Ka-
toliku/ abyś uchodząc okazji Miejo-
pustnych y pokus do złego/ do niecz-
ystości/ do pijanstwa/ zc. zabawiał du-
şe swoie/ medytacyami o Młocie Pána
JEZUSOWEY. To bowiem według
pospolitego rozumienia Doktorow S.
naybezpieczniejszym iest sposobem y ra-
tunkiem w takich pokusach. A
osobliwie zalecam ci do tego/ abyś w
szczegulności pilnie uważał sobie/ ie-
owe słowa Pawła S. Rursus sibi
ipsis crucifigentes Filium DEI. oso-
bliwie się prawdzi przy dniach Mie-
jopustnych; gdy dla swywoł Miejo-
pustników/ znouu nieiało odnowione
Rany Pána JEZUSOWE bywały. O-
czym posłuchay historyi. Piše Messer.
iz ieden nabożny Młodzieniaszek/ gdy
dlugo prosił Pána BOGA/ aby mu
był obiawił/ czym y kiedy ludzie nay-
bardziej Pána BOGA obrażają miał
takie widzenie. Stało przed nim
taka takoby Miejopustniacych Osob-
na taniec schodzących się; a była też
tam Osoba Wzrzućowanego P. JE-
ZUSA. W tym obaczy/ iż ieden
z onych Miejopustników/ wzięwszy
młotą potężnie kilkrotnie uderzy w
gwoździe z niezmiernym bolem Pá-
na JEZUSOWYM; a ten (według
delumagenia/ które mu na końcu wi-
dzenia uczyniono) dawał znać/ iako
Miejopustnicy tancuacy/ nog na
plecy/ tak na klaskanie/ wykręcając się
zajmując/ tym samym z Ran Pána
JEZUSOWYCH w Rękach y Nogach/
uragala się. Drugi przystąpiwszy się
do Pána JEZUSA Koronę mu
cierniową z Głowy zerwał y one nogi
mi podeptał/ gwałtownie mu ja
znouu na Głowa włożył: ten zna-
czył owych którzy dla Miejopustnych
pomp/ krotosil tancow/ pętno w y

ap. Mansi.
de Pass. l. 14

myślnie/ co z pobudka do złego bli-
 żniemu ná nich pátrzącemu bydy mo-
 że/stróla się; álbołi się też w mąstłdry/
 sułnie inšey plci przeblerała. Trzeci
 zaś ámiat się/ y uragał z pláczącego
 Pána JEZUSA: przez co się znázgy-
 ly ámieśli/ járcili/ krzyłania Miesopu-
 surników. Piąty plul w twarz/ w
 oczy/ y w usta otwarte Pána JEZU-
 sowi; ten wyrażał máluiące/ plu-
 łace się/ dla powaby oczu ludzich/
 Miesopustnice; álbo też obrzydłych
 opolow; ktorzy wyrzutami swemi sła-
 ródza twarz Pána JEZUSOWA. Szos-
 sty Pána JEZUSOWI znouu Ráne
 Boku otwierał; znázgył serdeczne u-
 kontentowania w tańcach/ w krotosis-
 lách Miesopustnych: álbo parátiacych
 się myślami/ delectacyami wšeteczne-
 mi. Ktora wypisawšy Zistoria/ poi-
 mieniony Auctor/ nápomindiac Rá-
 tolikow/ áby uwazaniem Młeti Pána
 JEZUSOWEY/ od swymol/ táńcow
 Miesopustnych hamowali się; ták do
 nich mowi: Vide miser saltator &
 saltatrix, quod peiores estis Judæis,
 qui Christum crucifixerunt, & de-
 riserunt in terris transeuntem; vos
 autem in dextera Patris regnantem.
 Pátrz (práwi) taneczniku niešťczęśli-
 wy y tanecznico; że okrutniejšemi iest-
 ście niż Zydzi; ktorzy Chrystusa ukrzy-
 żowali, y wysmiali go tu ná ziemi be-
 dącego; wy zaś to wyrzadzacie, iuż
 kroluáćemu w Niebie, ná prawicy Oyc-
 wškiey. A to tedy Balsam Kutezny/
 to iest/ rozpámiatywanie Młeti Pána
 JEZUSOWEY/ przeciwko fetorom/ po-
 kusom Miesopustnym.

Trzeci Balsam poázucie mi samá
 Przen: Pánna; á to w samym sercu/
 iáko w Apygze drogiey/ Dzieciatká
 Pána JEZUSA zámieniaty: to iest/
 dáie nam znáć/ o osobliwym affekcie
 Pána JEZUSOWYM ku tym/ ktorzy
 pod gáś dni Miesopustnych oddala-
 łac się od okázyi swieckich/ gáś ten
 ktory mieli ná kártách/ ná tańcach
 strawić/ trawia go w Rościele/ mo-
 dłać się/ medytuać/ co pobożnego
 gytaiac; Spowiedzia/ Komunia/
 gózie się Nabożeństwo odpráwnie/
 słuchaniem Razánia/ zabawidac się:
 do czego y inšych ták słowem/ iáko y

A dobrym przykładem/ stáráia się pro-
 wádzić. Ná co mamy wiele przykła-
 dow. Czytamy o S. Kátarzynie
 Senenskiey/ że gdy w Miesopustne dni
 ná takim zabawidła się nabożeństwie/
 pokazawšy się tey Nays: Pánna z P.
 JEZUSEM/ y innemi Swietemi/ dá-
 łac tey drogi pierścieni/ samá tey slub-
 dáła z Pánem JEZUSEM. Podobneš
 náwiedzenia mialá y S. Gertruda/
 S. Ludowicus Beltr: gdy takim pod te
 dni zabawidła się nabożeństwem. Ale
 náylepiey do rzeczy nášey stúzy ono
 widzenie S. Gertrudy/ kiedy się tey P.
 JEZUS w Niedziela Miesopustna
 pokazał ná Tronie/ á w nogách tego
 Jan S. siedzac/ coš piśal: o co gdy
 spytála Pána JEZUSA/ rzekł: Ten
 (práwi) Sekretarz moy spíše ná
 kárce Imioná y Nabożeństwa Siostr
 twoich/ ktore mi w te dni Miesopu-
 sine / żáluiac się zniewag moich od
 Miesopustników/ ofiáruiac; y przydał;
 Wiedz o tym Lorko/ że tákowych ludzi
 poczytam ja sobie za osobliwych przy-
 łaciol/ ktorzy oddalájac się od okázyi
 Miesopustnych/ ná on gáś/ iáko by
 łaciká mi u siebie pozwaláia dla przy-
 tolenia się/ imioná ich spisane mam;
 y te kárte chowác bede ná dzien sa-
 day/ ábym Imioná ich prezentował
 Oycu Przedwiecznemu: y takim/ z zas-
 ług Młeti moiey/ osobliwa nagroda
 dána będzie w chwale wieczney.

Zrozumiales iuż S. N. co to za
 Balsamy y wonności/ z ktorymi przy-
 wroczyšćci dzisiejšey/ Przenayšm:
 Pánna stawa w Rościele S. ktorych
 ci też nieco udzieliłá/ poddác ci nieš
 ktore sposoby y motiva dla uchronie-
 nia się fetorow/ to iest/ pokus Miesopu-
 stnych Winišuyje tey ták wiel-
 kiego szczéścia/ y oraz dziękuy/ że cie
 z Aptegeł swoich duchownie otrze-
 žwic razyla: á dálšey lásti od mey
 żebrzac/ mow naboźnie:

Trahe me, eurentem in
 odorem unguento-
 rum tuorum.

AMEN.

OSX)(ST
 F

NA DZIEN

Histor

ap. Manf.
 de Bacobá.

NA DZIEŃ NARODZENIA NAYŚWIĘTSZEY PANNY, Ornatus Capitis Sponsæ.

Liber generationis IESU Christi. Matth. 1.

Dziwno mi po części ordy-
nacy Kościoła S. że E-
wangelia o zacych Orzo-
dżach y o Genealogii tak
P. JEZUSOWEY, iako też
y Marysi: Panny/ ktorey y na samo
Boże Narodzenie/ coby mogło być
dość przywoić/ nie używa/ na Nás
rodzenie teyże Maryi Bożey/ czytać
ona także. S. N. W dzień Narodze-
nia Panna JEZUSOWEGO/ niezgo się
nie dowiadujemy ze wszystkich trzech
Ewangelij/ coby do pompy y chwały
świeckey należec mogło Nowonarod-
zonego Króla/ oprocz iednych glo-
sów w obłokach śpiewających Anio-
łów; y to tylko od kilku pasterków
stfianych; miasto Królów/ o samych
tylko wieśniactwach wzmianka; mi-
sto Patriarchów/ o ubogim zlobie;
Proroków tam nie było widac/ tylko
dwie niemych bydlatek. Dzisieysza
zda Droczystosc Marys: Panny/ z Kro-
lewską miasto pompy odprawie Ko-
ściół S. gdy czyta Ewangelia/
przez tak wiele Królów Książ/ Pa-
tryarchów/ Família urodzenia tey wy-
wodzi. Podobna nieco/ tey moicy
konwyderacy/ czyti refleksya Did. Ba-
za/ gdy uważa/ genu to Święto Nás-
rodzenia Marys: Panny przypada in
Mense Septembri, zwał się ten Mies-
iac u Żydów Ethanim, y był nayuro-
zysty; a to dla Święt Tubarum,
wisc ná to odpowiadac/ yora/ Jun-
duac się ná pewnych słowach S. Lauri
Justin: tak mowi: że przez to położy-
te się/ iż Pan JEZUS pompy tey
powierzchnowey Narodzenia swego/
chciał usiąpć Narodzeniu Maryi
swioicy. DEUS Optimus, Maximus,
suam ex silentio expectans laudem,
quidquid exterioris reveretia, con-
claminationis & plausus est, uni Ma-

tri donavit. Zaczynam y Marys ná-
szą Kościół S. stosować się do genu-
su Panna JEZUSOWEGO/ z wielką
pompa/ co do Ewangelij odprawo-
wać się zda dzień Narodzenia Marys:
Panny/ niżeli dzień Narodzenia Bo-
żego. Jakoż bardzo to dobrze twa-
drze/ do pompy y chwalebne go stro-
iu Oblubienicy Baramkowsy/ ktora
się dziś ná świat rodzi. Notuje bo-
wiem Paul: Scherlog, że zdawna gotu-
iace się do weselnego aktu Oblubieni-
ce/ naywiększego starania przykładac
zwykły okolo stroienia głowy swioicy;
y Maryi/ cokolwiek mogą zdobyć
kleynotow/ kamieni/ perel/ z tego
ornamenta rozmdite/ mitry/ wience
drogie/ przeplatania włosow dla nich
misternie zwykły wyrabiac. Co opi-
sal (edmy) wielkym Claud: y Statius.
Dzień Narodzenia Marys: Panny/
jest to iakoby głowa bo pogatek (we-
dlug S. Damiani) wszystkich Swiat:
słowa tego o tym także czytam w Ka-
zaniu ná dzisieysze Święto: Exulte-
mus in hac die, in qua dum Bea-
tissimæ Virginis ortum veneramus,
cunctarum etiam novi testamenti
Festivitatum celebramus initium.
Wisc Marys nászą Kościół S. chcac
iako naybogaciey/ y owsem po Kro-
lewsku/ te głowa/ to jest/ Dzień Nás-
rodzenia Oblubienicy Baramkowsy/
przyozdobic y ustroic/ te powazna o-
blachectwie Marys: Panny/ o Królach/
Książtach/ Patriarchach/ czyta E-
wangelia. Przetoz przypatrzemy się
lepiey Krolewskiemu tey Oblubienicy
ná głowie tey stroiowi; to jest/ oso-
bliwym Narodzenia Marys: Panny
okolizności y przywileiom: wprzod
pomoralizowawcy; iako urodzenie
ślachetne/ pialnym jest stroiem/ k-
go tylko umie zacyc. Ad M. D. G.

Żakryta

in Evang.
1.1.6.5.5.3

in Cantu.
7. 11.

Homil 48.
de Natru.

PAR S
I.Script.
Sapient. 8:

Sakryta to u Pána BOGA tajemnica / że niektórych głowa / to jest Natalitia, piśnienie przybiera; gdy się w słáchetnych / Páńskich / Krolewskich / zé. domách z woli Boskiej rodzą / inși zaś podło y ubogo: Jednak tak wielkiey nágány godni są oni / którzy z takiego stroiu / to jest / z słáchetnego urodzenia pyśnią się / y okázya bióra zrad do swymolnego życia / albo do pogárdzenia niższej kondycyi ludźmi: tak y owi / nierozumnie czynią / którzy sami podło urodziny się / tamtych źle sądzą / w sercu potępiają / y rozumieć bydy onych mniey sposobnemi do láski Boskiej / do cnoty / do otrzymania zbawienia wiecznego; Trzeba bowiem wiedzieć / że to piękna rzecz jest / słáchetne urodzenie / gdy iężge do niego dobre wychowanie y obyczáie przystapia: piękna mowis / nie tylko u rostopnych ludzi / ale co większa / u samego Pána BOGA; y owszem osobliwy to jest dar / za który Pánu BOGU powisnien głowiek szeregulnie dziękować: co się pokázuje naprzód z Pisma S. sap: 8. Mladry Salomon nápisal: Generositate, (Lobner Tit: Nobilitas, Gyta) Nobilitatem ejus glorificat contubernium habens DEI, sed & omnium Dominus dilexit illam. Szlachećstwo jego uwielbione zostało, towarzysztwo mając z BOGIEM: y w nim się zakochał Pan najwyższy. Mówi tu Salomon o słáchetnym swoim urodzeniu / z mądrością / to jest / z boiaźnią Bożą złączonym; w której go Ociec jego Dawid / zaraz z młodości záprawił był. Co też sam wyznáće tamże troche wyżej. Hanc amavi & exquisivi a juventute mea. W których słowách nie tylko się cieszy / y nieidko chępi z tego / że Pan BOG tak piśnym stroiem / słáchetnego / Krolewskiego urodzenia / przyozdobil głowa / to jest / pogatek życia tego dzieciniego; ale mi się też zda / iż w tych słowách / chciał pokázac każdemu / takó urodzenie słáchetne / gdy do niego dobre wychowanie przystąpi / nie powinno bydy nikomu przez błoda do dobrego / albo okázya do złe-

Ago / albo wymowka od pobożnego żywota / od ziednoczenia się z Pánem BOGJEM przez láskę / miłość / y inne cnoty Chryściáńskiey doskonałości: R owszem / że osobliwa konfidency do takowych ma Pan BOG / y ochotniey łatwiey z duszami takimi ziednoczy się; zda się przyznawac Sálomon w onych słowách: Contubernium habens DEI: sed & omnium Dominus dilexit illam. Towarzystwo ma z BOGIEM, y zakochał się w niej Pan najwyższy. Jákoż iáśnie się to pokázuje / ná tak wielu ludziách / w Krolewskich / albo słáchetnych domách porodzonych: takó ná S. Zeliżbiecie / Sálome / Kunegundzie / ná Bolesławie wstydliwym / ná S. Ráśli mierzu / Wáclawie / Edmundzie / y innych; którzy lubo po Krolewsku rodzili się / jednak od młodości záraz ziednoczyli się duszą ich z BOGIEM swoim / y BOG się też szeregulnie zakochał w nich. Z czego się oraz a consequenti pokázuje / że słáchetni ludzie máia sobie pogytać zá osobliwy dar Boski słáchetne urodzenie swoje / y zá nie szeregulnie Pánu BOGU często dziękować. Nád czym znáć miał reflexa Sidonius, l. 3. ep. 6. ad Eutropium: gdy piśac list do iędnego rodowitego Senatora / chwáli Pána BOGA z tego / że Senatorowi onemu / dał Pan BOG urodzić się z słáchetnych Rodziców. Gratias agimus uberes Christo, qui statum Celitudinis vestrae, ut haftenus Parentum nobilitate decorabat, ita etiam nunc Titulorum parilitate fastigiat. Jákym piśná to u Pána BOGA / urodzenie słáchetne. Piśná iężge y u ludzi. Mówi tenże Sálomon: Beata gens, cujus Rex nobilis. inśá verso, cujus Rex, ingenuorum, heroum filius. Błogostawiony Narod, ná którym słáchetny człowiek pánuie. Które słowá uważając Epizytorowie / náuczają; że lubo y z plebeiuszów powołáni ná urzedy / zwłászjá świeckie / niektórzy z nich / bádzo piśnie / dobrze / á ná czas y lepszy niż słáchetnie urodzeni / ná nich się sprawili; przecież obierając ná takie urzedy świeckie / trzeba mieć / ile można oko y ná

Eccles. 10

de Nat. B.
V. Serm. 2

Figur

Amos. 7.

Tit. Voca-
tio. d. 5.

oko/ y ná urodzenie; á to z tej przy-
czyny/ iż samo słachetne urodzenie/
jest wielkhey słonności do dobrego
znakiem/ y bodźcem do cnoty. O czym
nápisał Plato in Alcib: Contenta-
neum est, meliores esse naturas, in
nobili genere, quàm in ignobili:
ac necesse est, ut benè nati, si be-
nè educantur, ita demum ad vir-
tutem perveniant. Wyrażniew o
tymże Bern: de Buß: Nobilitas car-
nis, est quasi radix & innatum fun-
damentum virtuosæ operationis,
ita ut illud habens, difficilius á vir-
tute removeatur.

Moiemy sobie to materya obdanie
Figura/ wzięta z widzenia Proroctie-
go/ ktore miał Amos: y tak on sam
je wypisał: Ecce Dominus stans
super murum litum; & in manu e-
jus trulla cæmētarij. Septuag: czyta-
ją: Et in manu ejus, Adamas: ecce
ego ponam trullam; Ecce ego po-
nam adamantem, in medio populi
mei Israël. Oto (widziatem) Pána sto-
jącego ná murze polepionym, á w rękach
jego mularska kielnia: albo Dyament.
Oto ja sporządzę kielnia, albo Dyament
w pośrodku ludu mego Izraelskiego,
Josephi: Mansi, używa w ten sposób
miejscá tego Pisma S. ad sensum
tropologicum; gdy przez ten mur/
ná którym stojącego Pána widział
Prorok: rozumie Kościół Boży/ zgros-
mądzenie wiernych; á to się może we-
rysikować/ nie tylko o Kościele już
tryumfującym/ ale też y o wojui-
ącym: to jest/ o ludziach/ ná tym ie-
stym świecie zostających; którzy w
Wierze S. żyją/ przez różne ákty
cnot/ zasług/ rz. konkurrują do wy-
stąpienia mistycznego tego muru: to
jest/ gościłami się zstąpił Kościół S.
Przez kielnię mularską/ rozumie ludzie
podległego/ rzemieślniczego/ wyrobs-
kowego stanu. Kamień zaś drogi
Dyamentowy/ znaczy ludzi słache-
tnych z urodzenia swego: z ktorey
figury naprzód to wyrozumieć mo-
żemy: ponieważ tak rzemieślnicza
kielnia/ iako też y słachetny/ skłacy
się drogi Dyament/ oboie zgodziło się
do muru onego; podobnym sposo-
bem/ ile do láski/ do zasług/ do cnot/ rz.

A nie przebiera Pan BÓG w ludziach;
ale tak podło iako y słachetnie urodzo-
nemu/ udzielać się gotow jest/ y ochot-
nie się udziela/ według sposobności
każdego: O czym dal znáć S. Páwel:
Non est Judæus, neq; Græcus; neq;
est servus, neq; liber; omnes enim
vos, unum estis in Christo JESU.
A ná tej samey moralizácii tamtego
Autora/ dosyćby już mogło być do
obdaniego propozycyi moiey; iednak
ná tymże fundamencie/ poważam się
ta daley tej moralizacji pociągnąć:

Naprzód bárdzo przyzwóite Symbo-
lum ludzi słachetnych/ jest Adamas,
Dyament; już to propter splendo-
rem, dla iásności; ktora kwádruie do-
brze cum splendore natalium; już
to propter soliditatem; bo słache-
tnie urodzeni/ pospolicie bywają ma-
gnanimi. możnego/ odważnego/ prze-
ciwko wszelkim trudnościom ánimus-
su: ale też ztąd oobliwie/ że iako
według pospolitego rozumienia/ y nawi-
twórdzby dyament od gorącej kwi-
esley miastnie/ y sposobnym do ro-
bory się zstaje; tak y słachetnie uro-
dzeni/ wspominając sobie ná chwale-
bne życie y czyny krewnych/ przodków
swoich/ łatwo usposabiają albo uspo-
sabić mogą serce swoje do cnoty/ do
dobrego. Si virtus mentis forsitan
repuerit, ipsa carnis nobilitas, eam
ad nobilia excitat. mówi Bern: Buß.
Stojąmy tedy te Dyamentowe ká-
mien z prostymi; to jest/ ludzi słá-
chetnie urodzonych/ z ludźmi podle-
żego stanu. Stawiałby kto mur iá-
ki zstąpił z prostych/ zstąpił z drogich
kamiemi: oboie potrzebne y pożyte-
czne byłyby onemu Architektowi; ka-
mien iednak Dyamentowy piśniewy
się wydawał w oney fabryce/ y pewnie
w lepszym respektie byłby u Archite-
kta. Podobnymci sposobem/ cnotá/
unoszone páfwe/ pokorá/ cierpliwosć/
gdy się to zeydzie w słachetnie uro-
dzonym/ daleko piśniewy wydać się/ y
wielkhey jest zasługi u Pána BÓGÁ/
niżeli gdyby tak/ albo taká cnotá/
znaydowała się w kim inšym podle-
żym urodzonym. A zemuż? Wiecie/ że
okolo prostego kamienia/ w ciósaniu y
sposobienia do muru/ nie máj tak

ad Galat. 3

laco eis.

bárdzo wielkiey trudności/ łatwo się go y żelazo y wapno imię: dle gdy by chciał rzemieślnik kámiem dyamentowoy da muru sposobić/ pewno dla wrodzoney twardości tego/ musiałby záżyć wielkiey prace/ y wiele żelaza ociepliac go w ánguly/ musiałby nápsować: bż y wapno nie zarázby się go chwycić. To też tak proste kámiem/ to jest głowiek prostego urodzenia/ gdy mu przyjdzie iáki ákt pokory/ albo cierpliwości wyprawić/ z urodzenia samego przypużony do wżgárdy/ nie może mieć w tym takiey trudności/ iáka musí mieć Dyáment/ to jest głowiek śláchetnie urodzony/ bo temu ja ná krewo záwista z wspólnalych Przodków tego fantázye przeciwne pokorze/ cierpliwości w głowie to/ passya rozumia; á tak nim iáki rogniecierpliwości obetnie/ nim ustrómi w sobie passya/ y odważy się ná ákt cnoty/ wiele trudności sam z sobą záżyć musí. A tak z tey samey okoliczności/ Cnotie tego/ iáko polerowiemu dobrze dyamentowi/ udatności iákości/ to jest/ záslugi przed Pánem BOGJEM przybywa. Nápisal bowiem s. Augustyn: Magna virtutis est, cum felicitate luctari: magna felicitatis est, á felicitate non vinci. Wielka to cnota/ mordować się z szczęśliwością; y wielka szczęśliwość nie dać się przelamować w szczęściu: to jest. odwieść od cnoty. Ná co przypada y práwoświeckie: *I quod si nolite, s qui mancipia:* gdzie tak nápisano cytam: Ubi sunt xqualia merita in duobus, nobilitas addit gradus. Gdy się trafia dway równi w záslugách sobie, śláchectwo godniejszym drugiego czyni.

Histor

cap. 63.

Ná utwierdzenie tego/ mamy między wielá iných/ osobliwy przykład ná jednym śláchetnym Grassie/ (piše Palladius.) O którym obáwiono było S. Pánuceyusowi Dústelnikowi/ że temu samemu równal się w záslugách przed Pánem BOGJEM: do tego posłedy Pánuceyus/ chce się dowiedzieć o sposobie życia tego/ y widząc głowieká świeckiego/ obfity/ cego we wszystko/ żona y dziatki málaczo/ gdy go ná BOGA poprzy-

A siągl/ aby mu skryte sprawy żywota swiego obáwił: niczego się osobliwego od niego nie mógł dowiedzieć/ oprócz tego/ ná co powinien każdy Karolit; że przez lat trzydziści potym iáko mu Pan BOG trzech Synów dał/ z żoną swoją w powściągliwości żył. Jakóž wkrótce potym gdy umarł ten Grass/ widział iáko Aniolowie z śpiewaniem dusze tego do Nieba prosto nieśli. Patrzcież iáko tego śláchetnego Młáda pospolite ákty cnot/ wyrównały w zásludze przed Pánem BOGJEM/ tak długiey mu życiu Dústelniká onego/ y tak ostremu: rozumiem że nie z inšey okoliczności/ ceny onym pospolitym áktyom tego przybyło/ tylko ex circumstantia Nobilitatis; to jest/ z zachomości śláchetney Osoby tego: że obfity/ cego we wszystko/ w sławie w bogactwach/ málaczo sposobność do rozkošy/ odwieść się nie dał od zachowania przykazania Bożego/ y od uczynków Chreścianńskich. Záczym z całego tego dyskursu iáka ná to piękna rzecz y osobliwy dář/ gdy Pan BOG tomu głowie przyśtroi; to jest/ da mu się z śláchetney Familij urodzić.

O sié tyż drugiey góści Razania: gdy się ia pilnie przypatrze śrółowi głowie Oblubienice Niebieskiej/ to jest przywilejom/ które Prz:

Pánna przy dzisiejszym Náródeniu swoim otrzymała/ widze że w tym/ tak według swiáta/ iáko y według ducha/ wszystko inne Przén: Pánna celule. A naprzód według swiáta; widzielišmy wyżej/ iáko śláchetne urodzenie/ jest to osobliwy kłeynot y dar niektórym pozwolony od Pána BOGA: ten kłeynot eminentissime náycełniejszym sposobem wydać się ná mištyżney głowie; to jest przy Náródeniu Przén: Pánný: albowiem się rodzi árcyśláchetnie według swiáta: Jákož Corn: á Lap: owo miejsce Pisma S. o którym mowilem w pierwszey góści: Generositatem ejus glorificat, contubernium habens DEI. sed omnium Dominus dilexit illam. o śláchetnym urodzeniu Przén: Pánný specialitèr in sensu symbolico

tlumácy.

PARS
II.

Script.

ciągłymi. A że pospolicie słaches-
two według świadka/ że trzech okoli-
cności miarkować się zwykło: Nobili-
tate Sanguinis, Nominis, & divi-
tiarum: wszystko to troje excellenter
wydaje się przy Narodzeniu Panny.
Wydać się naprzód Nobili-
tas Sanguinis, dosyć idźnie z same-
go tekstu Pisma S. w edley dżi-
stewsey Ewangelij/ gdzie ead wiele
Krolow/ Książat/ Patriarchow/ & tro-
wych pokolenia sła Przen: Panną/ wy-
liga Ewangelistą Pánstki/ trocki kom-
put cyniac/ rachuje się 14. Patri-
archow/ 14. Krolow/ 14. Książat/ &
ktorych pokolenia sła Przen: Panną:
z tego samego konkludnia Doktoro-
wie/ że Nowonarodziona Panna 30
wie sła Krolewna/ Książa/ nie meta-
phoricznie, ale prope, właściwie. Bo
jeżeli Pan JESUS Syn iey/ według
S. Hieron: Epiphani: Athani: miał pro-
prie jus temporarium Regni ad Ju-
dæos, miał prawo wyrażne do Kro-
lestwa Żydowskiego: a to jure suc-
cessionis po Dawidzie: ead zaś suk-
cessya do niego przysłać nie mogła przez
S. Jozefa; bo ten nie był Pater na-
turalis, ale tylko putativus. Oycem
domniemany P. JESUS; wiec
z samey tylko Przen: Panny/ ktora z
pokolenia Dawidoweg idac/ prawdzi-
wa ma była Matka. De qua natus
est JESUS, prawo to na Krolestwo
Izraelskie na Syna iey zlało się; a
zaczyn y onas samą wprzód toś pra-
wo mieć musiała: ead dalece/ że S.
Bern: Sennen: napisał o niej: B. Vir-
go, adhuc vivens futura esset suc-
cessor legitima Regni David, nisi
ab Herode, & alijs alienigenis fu-
isset usurpatus. Przen: (prawni) Pan-
nā, jeszcze tu żyjąc, następowała była
prawnie na Krolestwo Dawidowe, gdy-
by go Herod y inni ludzie, niesłusnie
sobie nie przywłaszczyli byli. Druga
jest Nobilitas Nominis, szlachetne
imie, a to nie inne otrzymuje rodzica
się dżis Pannā/ tylko imie MARIA/
dane sobie zaraz przy Narodzeniu/ od
własnych Rodzicow: iako rozumie Jo-
annes Sylveira in Evang: aby ead samo
imie/ szlachetność/ godność rodzai-
cey się Panny/ świadczy nieiako opo-

Tom. 3 f. 1.
des. Iosep.

wiadado. O tym albowiem imie-
niu napisał S. Chryzolog. Virginis di-
gnitas annuntiatur ex Nomine.
Nam MARIA, latine Domina nun-
cupatur. Dostojność Przen: Panny, sa-
mo imie iey opowiada: albowiem MA-
RIA, po łacinie Pania znaczy. Trze-
cia Nobilitas jest ex parte divitia-
rum: napisał Bartold. lib. 21 in 6. col.
e. de dignit. Nobilitas, est antiqua-
ris & divitiarum possessio, cum
pulchris regiminibus & virtutibus.
Wiac niech tu nie rozumie/ aby
to zalecenie z okoliczności bogactw/
nie miało przysłać Panny: Pannie/
ktora miała być Matka ubożuchne-
go Pann JESUSA; albowiem S.
Albert: M. sup: Missus, tak mowi: B.
Virgo, secundum omnem modum
nobilitatis & dignitatis esse debuit,
& fuit nobilissima & dignissima in
summo. Przen: Pannā ze wszelkich o-
koliczności, powinna była być. y była
najszlachetniejszą, najgońniejszą. Czego
osobliwie dowodzi z nągłabsey pokor-
ty Prz: Panny/ gdy tak pisze: B. Vir-
go, fuit humilitatis profundissima.
Ergo debuit esse nobilitatis & ex-
cellentie perfectissima: nam tanto
humilitas major, quanto quis magis
existens nobilis se humiliat. Przetoż
dowodna to jest u Doktorow/ że lubo
Prz: Pannā/ rozdawszy wszystkie swoje
dziedzictwo na ubogie/ y żeby od
trzech Krolow zstąpienie/ zla po-
wym w ubóstwie/ y z wyrobku rat te-
dzał nie ubogo ale bogato/ to jest/
z bogactw na ten czas Rodzicow u-
rodzona była. Na co Ant. Elcob: &
pewność Heretykom/ niektórym tego
przeczącym/ przymodzi świadectwa
starych Doktorow. Euseb. Emiff Ger-
mani Antioch. Ildaphonsi, Nicephori. Da-
mascenti, Hieronymi: Etdrzy twierdzą/
że Rodzice Panny: Panny Joadchym
y Anna/ mieli grunta/ domy swoje/
solowatki/ z niemala ligą dobytcom
y zeladzi. Przetoż S. Ambroży. te
znac wszystkie trzy okoliczności Nobili-
tatis Sanguinis, Nominis, divitia-
rum, uważając w Przen: Pannie/ na-
uaga: że żaden na świecie głowie/ o-
proz Pann Chrystusa/ ani był/ ani
jest/ ani będzie/ ktoryby się szlachetniey
mógł

serm. 14.

de Ma-
ria scilicet
S. 4.

1. 2. de Virg.

możli urodzić/ albo urodził/ nád Prz: Pánne: Słowá kláds Doktorá S. Quid nobilius DEI Matre? omnes præclaritates, dignitates, & nobilitates, quæ possent esse in aliquo individuo humano, posuit DEUS in hac egregia puella. Dosyć tedy ozdóbnie względem świadca przybrana bydy widziemy głowę Przen: Pánny/ kiedy bázemy/ iż y Náródenie iey tak arcyśláchetnie utalentował Pan BÓG.

Figur.

Drugiemu stroiowi duchownemu głowę Przenaysw: Pánny/ aliás osobliwym przywileiom/ y lástkom które otrzymała ná duszy przy dzisiey-
nym Náródeniu swoim/ przypátrze-
my się pod Figura Písmá S. która
sobie upátczyłem w Pieniách Sálom-
onowych ná głowie Oblubienicy iey
go: á te y on opisuie pod podobien-

Cantic. 8: *stwie Gory Kármelu: tak mowiac do*
niey: Caput tuum ut Carmelus, &
comæ capitis tui, sicut purpura Re-
gis, vineta canalibus. Według wsty-
tlich Expozytorow/ rzecz tu jest pod
Figura o samey Prz: Pánnie. Wyżey
Náródenie iey nazwalem głową/ y
powiedzialem/ genu: wiec to podob-
ienstwo głowy Oblubienicy do Gory
Kármelu/ o samym Náródeniu Prz:
Pánny/ elumaczyć chce. Caput tu-
um ut Carmelus. Náprzód/ że gło-
wa/ to jest/ Náródenie Przen: Pánny
przyprownywam genericè do Gory/
to nie ma bydy tak dalece nitomu
dziwno: bo się przez to znády wyso-
kość/ doskonałość láski y dostojność;
w której się dziś rodzi Przen: Pánná.
Do czego nie pomálu służy słowá S.

in l. 1. Reg.
capit. 1.

l. 5 de Laud.
Virg. Mar.

Grzegorzá. MARIA, est mons, om-
nem electæ creaturæ altitudinem,
electionis suæ dignitate transcen-
dens. MARTA, iest Gora, wszelkiego
stworzenia wybranego wysokość, zacno-
ści wybrania swego przewyżsaiaca.
Gdy zaś nie do inšey Gory/ tylko do
Gory Kármelu/ piéknosć y ozdobny
stroj Głowy/ to jest/ Náródenia Prz:
Pánny przyprownywa Sálomon/ przy-
gyny tego łatwo się domyslam/ ex
Richar: Laur: że ponieważ Gora Ká-
rmelu/ iest nad inne żywnieysza/ tym ja-
nym podobienstwem od niey wzie-

A tym/ dáie się znáć/ iáka obfitosć láski/
y przywileiom Niebieskich znáydowá-
lá się w Prz: Pánnie: MARIA Car-
melus, propter eminentiam con-
templationis & divinæ scientiæ, &
propter pinguedinem gratiarum..
Słowá są pomienionego Autorá. Co
lubo záwsze służy Przen: Pánnie/ oso-
bliwie iednáć przy Náródeniu iey.
Caput ejus, ut Carmelus. Dowcis-
pny y pilny Commentator Canticorum.

Paulus Seherlog, szukaie przyczyny y
fundámentu podobienstwa głowy O-
blubienicy do Gory Kármelu/ obser-
wuje to o pomienioney Gorce/ że dla
osobliwej swojej żywności/ nád wsty-
tliche inne Pálestynskie gory ozdóbney-
sza iest/ okryta zewszád badac rozlignie-
mi kwiatami/ drzewami niepospolite-
mi. Co samo stosuje do danego y
pospolitego zwyczáiu Oblubienicy/ które
gotuiac się do weselnego áktu/ stáráła
się głowę swojá tak náylepiey ustróić
rozmaitemi sposobami; iuż to złotem/
iuż to perłami/ iuż kwiatami/ tak przy-
rodzonemi/ iáko też sztucznie z ledwa-
biow wyrobionemi. przeto dla takich

C stroiow/ Głowá Oblubienicy/ podo-
bna się zdála bydy do Gory Kármelu.
Caput tuu, ut Carmelus. Ale iestże
tu miejsce okolo tego stroiu głowy
uważyć potrzebá. Trzech rzeczy/
albo sposobow pospolicie Oblubienice
ná weselny ákt gotuiace się/ zwykly
zástymać do ustroienia głowy; które
też/ swoim sposobem widys ná głowie
Przen: Pánny/ to iest/ przy Náródze-
niu iey. Pierwsza iest Koroná/ ál-
bo wieniec; á tá u bogátszych/ bywa
arcykóstowna/ z drogich wyrobiona
kleynotow: przez którą Koroná/ ia ná

D ten czas rozumiem Privilegium Ma-
ternitatis DEI, Mácieryństwo Boskie:
albowiem ten Przywiliy/ według
Doktorow/ iest compendium, zebra-
niem wszelkich kleynotow/ albo przywi-
leiw/ których kiedykolwiek P. BÓG
udzielił Przen: Pánnie/ albo iey udzie-
lić może. O czym S. Ambrozy: Omni-
um donorum, quæ DEUS creaturis
comunicare potest, maximum est,
esse Matrem Conditoris. Z tą Ko-
roná kleynotowa rodzi się ná świáde-
Prz: Pánná: bo się rodzi/ iáko Máćka

in inst. Vir.
capit. 6.

in Psal. 118

Ser. 51. de
Maria, c. 2.
art. 1.

Syná Bożego: gdyż zamej prawdziwie
sie powinni o niej/ słowa dzisiejszey
Ewangelij. De qua natus est JESUS.
A Ambr. 5. napisał: MARIA, quan-
do non Mater? A kiedy MARYA,
nie Matka? Comæ Capitis ejus, qua-
si purpura Regis. Włosy głowy iey,
iako purpurá Krolewska, rozdzielnie
przeplatana. Te słowa albo podobien-
stwo/ alluduiá do pospolitego zwy-
czaju białychgłow/ ktore włosy swoje
wymyślnie trefia/ wiaza/ zátrecá/ i
y one częścią drogiemi perlami/ czę-
ścią kwiatkami misternie przeplatá.
A w tym samym podobienstwie/ wy-
dáia sie inne láski/ dary/ y przywileje/
z ktorými sie urodziła ná świat Prz:
Panna: ktore też máia podobienstwo
swoie do purpury Krolewskei: sicut
purpura Regis: przeto/ że iey dáne
było z przeżytych zasług Rewie P.
JESUSowej: bo napisał tenże Amb-
sanguis Christi, purpura est, quæ
intingit Sanctorum animas. Krew
Chrystusowa, purpura iest, która farbu-
je wszelkie dusze święte. Należy temi
tedy kleynotami albo przywilejami
z ktorými urodziła sie ná świat Prz:
Panna/ oprocz láski poświęcającej/
w ktorej y same Anioły celowáli/ lis-
za Autorowie/ donum impeccabi-
litaris, confirmationis in gratia,
extinctionem fomitis, perfectum u-
sum rationis, summum gradum
contemplationis: to iest/ iż sie uro-
dziła w łasce utwierdzona/ iż nigdy
iuz zgrzeszyć nie mogła; a náwet nie
podległa żadney słonności do zlego;
znówu/ urodziła sie z rozumem iuz do-
skonálym/ y najwyższą kontemplacją
oświeconym. Czego náucza s. Bern:
senen: Ná co pozwaláia y ci; kto-
rzy przedtem nie pozwaláli tego Prz:
Pannie/ przy Poczęciu iey. A owšem
wiele sie zdáduie Doktorow/ ktorzy
twierdzą/ że ná ten czas duszá Marys:
Panny/ udarowana była ná rozumie
tájnym widzeniem Pána BOGA/ a
ná woli/ błogosławionych miłości.
Nád to/ ponieważ wyżej námiemilem/
zwyčajnie Matki/ ná głowy Corek
swoich/ ubieráiać one do ákciu weseli-
nego/ oprocz kleynotow y drogiego
z perel przeplatania/ zájmáia też

A do takowego stroiu/ misternych kwia-
tek: wiec do tego stroiu głowy/
do wielkiej ozdoby Narodzenia Prz:
Panny/ przykładáia sie swoim sposo-
bem/ Święci Rodzice iey/ Jóachym
y Anna: gdy sie ná rozmaite kwiaty
enot osobliwych/ żyjac długo w nies-
plodności/ zdobyli: osobliwemi bo-
wien byli w hojności ná ubogie/ w
czystości Malżeńskiey/ w postach/ w
modlitwach; przez ktore enoty uspo-
sobili sie do tego/ iż tak zacney Cor-
ki zstáli sie Rodzicami: a to samo
zlewa sie ná chwale/ ozdoba/ dzis Ná-
rodzoney Panny. Jakój przypátru-
iac sie tey okoliczności Narodzenia
Marys: Panny/ Anton: Esobar zowie
one plodem/ Corka enot/ światobli-
wości Ss. Jóachyma y Anny: a ná-
przed zowie ja Filiam eleēmolyne,
Corka iálmuzny; albowiem iako s.
Hieronim: piše: pokazawşy sie Aniol
S. Jóachymowi/ opowiedział mu/ iż
w nagrodę iálmuzn tego/ miáda mu
sie urodzić tá Corka. Znowu zowie ja
Filiam jejuniij & orationis, Corka
postu y modlitwy: bo o iey Rodzicach
napisał s. Chrysolog: Prementes jeju-
nij aratrum, abscindentesq; gulæ
gramina, suavissimum MARIE fru-
ctum protulerunt: to iest: iż poświęcać/
modlać sie/ do tak zacnego plodu
usposobili sie. Náostaték zowie Prz:
Panna Filiam Castitatis: Corka czy-
stości: a to dla powściągliwości Ro-
dzicow iey w Malżeństwie/ od onego
czasu/ gdy po sobie postregli nieplo-
dnego przyrodzenia. Te zaś wszystkie
światobliwości ákty/ w Rodzicach
Przen: Panny znáduiáie sie/ ná to
Pan BOG Nádrością swoią sporzą-
dził/ áby tym chwalebniejszy było Ná-
rodzenie iey. Univerſa Sanctitas in
MARIE Parentibus pressis sterilita-
te illuxit, ut MARIA omnium virtu-
tum signifera proderetur. Słowa sa
wzwyż pomienionego Autora. Ca-
put tuum, ut Carmelus. Już tedy
z tego podobienstwa Głowy/ co iest/
Narodzenia Przen: Panny/ do Gory
Karmelu/ piśknie sie pokázuie/ iako
strojno y bogáto rodzi sie ná świat
Przenayświętą Panná.

Sermon. 7.

Jeszcze trzeciego czegoś do tego
stroiu

Histor

I. i. histor
Laur. 6. 17

stroiu Głowy/ to jest/ do chwały Prz: A
Panny nie dostate. Z starodawnych
Ziorytkow notuje scherlag, ze do in-
nych strojow na głowie Oblubienic/
idacych do ślubu należała przezirocy-
sta y subtelna zasłona/ albo jedwabnis-
ca/ Flammeum nazwana/ dla ognis-
tego/ albo żółtogoracego koloru: kto-
ra wszystek drogi y mistyczny stroj glo-
wy nierzucano/ albo pokrywano: co
czyniono dla wiśkiej okazalosci y po-
wagi. A na to widze complemen-
tum strojow głowy/ albo chwały Prz:
Panny/ zdobyło się Niebo; spuszcza
z obłokow nieiało Flammeum, kiedy
się pokazał ognisty obłok/ w dzień Nar-
odzenia iey/ nad domegkiem świa-
tym Loretańskim; a to dla pobudki
ludzi/ do odprawowania tego Świa-
ta. Piśe Horatius Turfelli: że gdy ier-
sze w Rosciele Bozym/ nie obchodzono
Drogyście Narodzenia Naysw:
Panny/ Pustelnik ieden/ w Wigilia
tego Świata/ widywał w nocy co rok
nad domegkiem Loreckim/ obłok o-
gnisty zstepulacy z Nieba; co gdy przez
wiele lat trwało/ y inne okoliczne
Miaśta widywały toż/ domysłono się
lietwo/ iż pragnęło tego Nieba/ aby
Świsto Narodzenia Naysw: Panny
z Drogyśtością obchodzone było: Jā-
koż prętko potem to Świsto z pomie-
nionej okazyi/ ustanowione było od
Stolice Rzymskiej: o czym maś in
Concil: Tolet: X. c. 1.

Już tedy ze wszystkich stron/ przypa-
rzyliśmy się głowie/ y stroiom Oblu-
bienicy/ to jest/ chwalebnyim przywile-
jom/ lastom/ dątom/ ktorými Przem:
Panna przy Narodzeniu swoim zaię-
śnią. A ponieważ ślachećne uro-
dzenie; w ktorym (iakośmy tuż widzie-
li) nad wszystkie inne celowala Przem:
Panna/ pobudka wielka bywa ludziom
ślachećnym do hojności: iako uważa
s. Gregor: gdy tak mowi: Hanc sibi
quodammodo Nobilitas legem im-
ponit, ut debere se, quod sponte tri-
buit, existimet, & nisi beneficijs cre-
verit, nihil se praestitisse putet. Wier-
y nam dziś/ od tak ślachećnie rodzący
się Przem: Panny/ osobliwy trzeba się
spodziewać szodroblivosti. Jāżymy
wiecey okazyi/ a znabożnym Rāncles-
zem Paryskim Gersonem/ pokorna do-
niey suplika wnosić/ mowmy: Fac
nos obsecramus in hac sacratissi-
ma Nativitate tua, mori peccatis,
mori mundo; & vivere, & renasci
DEO; fac renascatur in nobis per
gratiam JESUS, qui vocatur CHRI-
STUS. Spraw prosimy cię, Abysmy przy
najswiętszym Narodzeniu twoim; umar-
li grzechom, umarli światu, a ożyli
y odrodzili się BOGU; niech się w
nas odrodzi przez łaskę JB.

ZU s, ktorego zowie
Chrystusena.
Amen.

text in lit.
aur.

NA WIELKI PIĄTEK O BOLESNEY NAYSWIĘTSZEY PANNIE.

Fascia pectoralis Sponsæ.

Stabat autem juxta Crucem JESU, Mater eius. Joann. 19.

Nay nabożeństwie rānniey/ D
hym/ przypatrzyliśmy się
Sponso dolorosa mortis:
to jest/ iako Chrystus JB.
ZUS/ zdiety niezmierną ku
Narodowi ludzkiemu miłością/
chcac nas grzechom pomorzonych od-
rodzić/ przez zasługi Maki swojej/
dobrawszy sobie do tego sposobney O-

blubienicy/ to jest/ śmierć okrutną
Rzyżową; z wielkimi ceremoniami
odprawił z nią akt ślubny; y zstał się
Oblubienicem Bolesnym. S. A. Ale
widze/ że lubo tuż Oblubieniec ten/
zaprowadzon jest do lożnicy swojej/
to jest odpoczywa w grobie/ oraz y z
Oblubienicą swoją/ śmiercią: ięszce
iednak ten ślubny akt/ oraz y żalony/
nie jest

Genial. l. 1.

Roman. 5.

Hym Brev

nie jest zakoniony; gdyż najprze-
dnieysza Oblubienica Pána JEZU-
sowa/ Przen: Panna/ sława też y oná
do tego áktu. Stabat autem juxta
Crucem, &c. Czemu gdy się ia przy-
pátruię/ dwie mi ná pámięć przycho-
dzą Historie: Jedná/ która piše Wlo-
scy Historicy/ że gdy Florencyá Mlad-
sto sławne w cięskim obleżeniu zostá-
walo od pewnego Tyránna/ który iná-
zey odstąpić niechciał od Mladstá/
tylko żeby mu była wydana tédná u-
rodzina Pánientá/ Córka pewnego
biegłego Medyka: Ociec tey/ gdy
widział/ iż inázey być nie mogło/
pozwolić musiał ná to: leż aby był
dlugo nie pátrzył ná Domu swego sto-
mota/ przyprawiwszy potájemnie iá-
domira trucizna przesćierádło/ bádzo
wysmienicie rabione/ zá wielki podá-
runek dal go Lorce swotey ná poje-
gnaniu; od którego/ pierwszey záraz
nocy y on Tyrán/ y oná zárażeni/
umárlemi znalezieni są w lożnicy: y
cál zstáli się oboie Sponsi mortis.
Druga rzec piše Alex: ab Alex: iż u
pewnego Pogánstkiego Narodu/ ten
się zachowywał zwyczaj: gdy umár-
łego Młáá ciáło (co był pospolity u
Pogánstwa pogrzeb) ná stósie dre-
w palono/ powinna była najprzednieys-
za z Jon zmárłego/ w ogień on wsko-
czyć/ y oraz z nim zgorzeć. Pierwsza
Historia wielce kwádruie do ránneys-
zych poslubin Pána JEZUsowych/
z smiercią boleśna Krzyżowa; która
nádywshy truciźny y iádu grzechowe-
go od Oycá nášego Adámá: Per u-
num hominem peccatum in hunc
mundum intravit, & per peccatum
mors. Pána JEZUZA tegoż dnia
umorzyłá: y samá też rázem poleglá.
Mors mortua tunc est, in ligno, quan-
do mortua vita fuit. Druga záá
Historia/ służy drugiey Oblubienicy/
to jest Prz: Pannie; która widząc nay-
milšego Oblubienicá duše swotey/ o-
raz y Syná według ciáła/ w ogniu
okrutnych bolow/ umierájącego/ po-
gzuwa się w powinności swoiey/ y sta-
wa do tego áktu/ luboć zálošnego/
Stabat autem &c. y zstáie się cálže
Sponsa dolorosa mortis, od mieczá
boleści żywo obumieráją: o którym

A miezu prorokował tey niegdý Syme-
on: Tuam ipsius animam pertransi-
bit gladius. Przy tym tedy nowy słu-
bnym ákcie weryfikowác ia chce oné A-
pokaliptyczne słowá/ o weselu Bára-
nowym/ które sobie obralem zá má-
terya Razán doroznich o Przenayš:
Pannie. Et Uxor ejus preparavit
se. A poniewáż przy inšych Drogy-
stosćlách y tájemnicách żyworá tey/
prezentowalem Przen: Panna/ y dá-
ley prezentowác zamýsliłem/ iáko O-
blubienice/ w rozmaitym stroiu; do
dzisieyšego záá zálošnego slubu w
iákimž stroiu/ háč Sponsam dolorú,
wystáwić ogóm nabožnym bade mogli.
Miedzy innemi okoližnościami stro-
tu Oblubienicy Sálomonowej/ która
bylá Figura Prz: Panny/ był też cám
(iáko o tym powiem) pektoral dro-
gi/ albo opasanie. Prawda/ że Bolešna
Oblubienica Prz: Panna gruba bádzo
badać nárzucóna žaloba/ przypátrzyé
się sobie dobrze nie dá: przecięť ná
pięściách tey podobnegoš záżyżalem
stroiu: to jest/ Fasciam pectoralem,
albo Zonam; pektoralá/ albo opasa-
nia iákiegoš osobliwego: przez który
ia rozumieć chce Affectum d. doloris
compassionis. Bolešne tey politowá-
nie náá umierájącym Pánem JEZU-
šem: któremu pod tymž podobien-
stwem przypátrzymy się lepiey wprzód
tédná powiem/ że znáć to jest nie-
pewney Oblubienice Pána JEZUso-
wey/ duše nie májącey lástli Boskiey/
gdy nie ma háč Fasciam pectoralem;
to jest/ gdy w te zálošne dni/ nie poru-
ša się affektem bolešnym/ náá cierpiá-
cym Oblubienicem swoim Pánem JE-
ZUsem. Ad M. D. G.

Do do pierwszey Gáści: to
jest/ że to nie dobry znáć/
gdy kto nie guie w dušy swo-
iey politowánia náá Młá-
Pána JEZUsowa. Dowod
tego pierwszy dáie z Pismá S. Záraz
od początku świáta P. B. D. G. Wše-
chmogacy/ tych ludzi/ miedzy ktorými
záchodzi iákiolwiek slubny zwizek/
tédná iáko by rzecza/ bo iádnym ciá-
łem názwali: gdy slub Adámowi z E-
wą dáieć/ rzekł: Erunt duo, in ear-
ne una. Co się też utwierdza y z nátu-
r

Luca 2.

apokal. 19.

PARS
I.

Script.

Genes 2.

Pawla 3.

1. Cor. 6.

Pawła S. który napominając Młodziaków do spólney miłości/ y zachowania sobie wiary/ tychże słow zażywa. A owsem różnica między posłubionemi sobie/ nieciąka gyny/ gdy Oblubienica albo *Młoda głowa*/ Oblubienica zaś tego/ ciałem nazywa: Caput autem mulieris Vir. Ktorego też podobieństwo zażywa Apostoł/ gdy píše o moralnym związku/ albo posłubinach między Oblubienicem Chrystusem/ a między Oblubienicą tego: to jest Kościołem S. Co siateż ściągga w szczególności do każdej duszy/ zjednoczoney z Chrystusem Panem/ przez wiara/ y łaskę tego poświęcającego.

1. Cor. 13.

Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro. Głowa zaś ciała tego/ tak Kościół S. iako y każdej sprawiedliwej duszy/ według tegoż Apostoła/ jest Chrystus Pan. Facientes in charitate, crescimus in illo per omnia, qui est caput Christi: ex quo totum corpus compactum & contextum, &c. Czyżmy

Ephes. 15.

wszystko w miłości, pomnażamy się we wszystkim, przez tego, który głowa jest Chrystusa: z czego całe ciało złożone jest. Co za fundament założywszy/ iadwo mi już z tego podobieństwa dowieść/ że takiego głowiecia duszą/ który nie ma Fasciam pectoralem Compassionis: który na ten czas/ gdy Pan JEZUS smucił się w Ogrocyu/ on się smiecie/ prożnościami świeciliemi pod czas postu zabawia się; gdy Pan JEZUS ustupą y na Krzyżu Krwawie/ on wzrósł huk/ namniey o boleściach P. JEZUSIE nie pomyśli/ a całym jałdym affektem politowania nad nim nie poruša się serce tego/ o takim bardo jest rzecz podeyrzana/ żeby duszą tego/ była w łasce Boskiej/ y figera Oblubienica P. JEZUSOWA. Jest albowiem dawny Aphorismus: Quando caput dolet, cetera membra dolent. Martwy to głonek/ albo już już obumierający/ który nie nie guie/ kiedy głowa guie. Głowa naszą Oblubienicę naszą Pan JEZUS/ bolal y boleie przy terażniejszych dniach: a boleie bardo/ bo Sponsus dolorum, na wszystkich członkach: boleie na głowie dla 1000. ran od cierniowej Korony;

A boleie na grzbiecie/ od 6666. ran zadanych przy biczowaniu; boleie na Krzyżu/ na rełach/ na nogach/ od żelaznych gwoździ; boleie na wnetrze od głodu/ od pragnienia/ od wyschłości dla wytoczoney Krwi/ dla żołądka y octu/ dla brzydkiej Zydowskiej figery/ która wyrzuciła z paszget swoich/ w otwarte gwałtownie usta Panną JEZUSOWĄ/ a on ją polylać musiał: boleie/ co wiakże jest/ na samey duszy/ dla opuszczenia od Oycy Niebieskiego/ dla sinurku w Ogrocyu/ dla małego pożytku Młoty swojej w ludziach/ dla niewdzięczności ich/ za tak wielkie dobrodzieństwo. Czwartego/ kiedy tak boleie głowa twoja mistyczna/ a ty to uważaj sobie/ w tym też dusza twoja poruša się affektem wdziękno żalnym/ tu bolom tego/ y iako Oblubienica przebiera się/ opadnie serce swoje fascią pectorali. to jest/ dalszym/ głębszym rozstraszaniem okoliczności Młoty tego/ ściśka/ usposabia/ y owsem przymusza nieiako wnetrze swoje siły/ rozum/ pamięć/ y wola do wnetrznych aktów żalu/ wdziękności/ miłości ku cierpiącemu Panu JEZUSOWI; znać to/ że nie jest martwym członkiem Panną JEZUSOWĄ/ ale żyjącym przez łaskę: do takiego służy mogą owe słowa S. Leona: Memento ejus capitis & corporis membrum sis. Pamiętaj ktorey głowy, ktorego ciała, członkiem jesteś. A przez to jama/ ta fascia pectoralis, wyświadcza ci/ że dusza twoja jest żygława Oblubienica Panną JEZUSOWĄ. Leż przeciwnym sposobem/ martwy to dusze/ w łasce Boskiej ogolconey wywod/ gdy przy terażniejszych dniach/ iako kamień iaki nie guie/ że boleie głowa tego/ Pan JEZUS: gdy serce iey nie ściśka Fascia pectoralis compassionis, politowania nad śmiercią Oblubienicą swą/ o takim iadwo zgadnąć/ że zmyślona jest Oblubienica tego. Nowi ieden nabożny konceptant: Si non compatimur, signum est, quod membra ejus non sumus, nec de Spiritu ejus vegetamur. Jeżeli nie lituiemy się nad Panną JEZUSOWĄ, znak to jest, że członkami iey nie jesteśmy, ani duchem iey ożywieni.

Parto 1.

ożywieni. Tłā tenże sens z zdaniem swoim przypada y S. Bonav: in stim. Amor: gdy tak do nienaboiney duſe mowi: Quare magis compateris parvæ puncturæ pedis tui, quàm gravissimæ mortis Domini tui? O homo, nonne tibi videtur, quod illum plùs diligis, cui plùs compateris in dolore? Et numquid ergo plùs diligis pedem tuum, quàm Dominum tuum? Tczemuż bārdziej boleie serce twoie, gdy się choć trochę zakoleś w nogę, niżeli nād tak ciężką śmierć Pānā twego? O człowiecze, czyli nie wieś, że tego bārdziej miłujeś, nād którym polutowanie maś w boleściach tego? Iżali tedy bārdziej miłować będziesz nogę twoją, niżeli Pānā twego? A znorow: Certè videtur, quod tanquam membra putrida jam sumus excisi ā capite nostro JESU Christo; quia ipso vulnerato, ejus vulnera non sentimus. Z tego sāmego znāć, że umārdeni y odciętemi od głony nāſzey Pānā JESU A, członkami jesteśmy; że gdy on zranionym iest, my raniego nie czuemy. Nāostātek żarliwość wielka zdiety; nād takiego człowieka nie gulego; żā bestyā; ā nie żā człowiekā pogyżać mu sielaje. Si hac omnia non valuerint tibi, tām nobilissimo beneficio (Passionis) es indignus: & de cæterò non reputes te hominem, sed bestiam, & cum feris fit habitatio tua; quia indignus es confortio aliorum.

Figur.

Żalując się niegdy przed Prorokiem B O G Wſzechmogący; nād niewdzięczność y zapomnienie o dobrodziejstwach swoich; która idwinie po sobie pokāzowała Synagogā Jzraelską; po przyśiężona przedtym Oblubienicā iego; przyrównywa one do iedney Oblubienice; māiacey nād sobie bārdzo wyśmienity pektoral/ albo opasanie: gdyż (według niektórych Expozytorow) żā iedno się to bierze. Tāk tedy mowi Imieniem Boskim Prorok Ezechiel: Numquid obliviscetur Virgo ornamenti sui, & Sponsa fasciæ pectoralis suæ? populus autem meus oblitus est mei, in diebus innumeris. Iżali zapomni Pānienkā o stroiu swoim, y Oblubienicā o opasaniu swoim? Lud

Scherlog
in Cantic.

Ezechiel, 2.

A zaś moy zapomniat o mnie, przez wiele czasow. Żda się tu Pan B O G/ pamiatke o dobrodziejstwach swoich/ które wyświadczył był ludowi Izrael, siemu/ nāzywāć pektorałem/ albo opasaniem drogim Oblubienicy swojej Synagogi. A ponieważ (takto piſe Scherlog: in Cantic:) u starodawnych ludzi Fascia pectoralis, Opasanie takie nād pierściach y nād sercu/ było znakiem fidei conjugalis in Sponsis, wierności nienaruszoney / y miłości między Māłżonkami; przetoż nie widząc Pan B O G nād Oblubienicy swojej Synagodge Jzraelskiej/ pektoralā tego miſtycznego; to iest/ uważając/ iż dobrodziejstwa tego w zapomnieniu u niej były/ takoby ā contrario przymawia iey/ o stracenie tak pięknego y ozdobnego pektoralu. Numquid obliviscetur Sponsa fasciæ pectoralis suæ? populus autem meus oblitus est mei. A owszem gdy się nād słowā trochę wyſzey w tymże Rozdziale położone reſlektuie/ w których teży Synagodge żarzuca cudzołostwā rozmaite. Sub omni ligno frondoso, tu prosternebaris meretrix: tak mi się żda/ że tak wielkiego kryminału nād niā/ dochodzi y dowodzi/ przez to samo/ iż pomienionego pektoralu to iest wdziały gney pamiatki dobrodziejstw iego nie widział w Izraelczyłach. Toż samo aplikować się może w ſzczegulości/ do kādzey Oblubienice Pānā JESU sowej/ to iest do duſe we Krwi iego odkuptoney y poślubioney/ o ktorey on daleko więkſze ma ſtāranie/ niżeli miał Pan B O G okolo Synagogi Jzraelskiej/ y daleko ſtroynieyſzā żęzy sobie one widzieć; ā to nād wzor wlaſnego stroiu ſwego: ā idliſz ſtroj Pānā JESU sowy widział go Jan S. w Obiāwieniu z złotym pektorałem/ albo opasaniem nād pierściach. Præcinctus ad mamillas zonā aureā. Przez które opasanie złote/ znaczyła się (według rozumienia Joann: Sylvestre,) Młkā iego gorzka; złote to opasanie; ā to dla miłości ku Narodowi ludzkiemu/ która go do tego przywiodła. W takāż ciągaturze chce Pan JESUS/ aby kādā Oblubienicā iego

Apocal. 12.

A. D. 633

przybrana była / przynamniej przez nabożne rozpamiętywanie Młeki iego gorzkiej / przez ściśnienie serca swego affektami bolesney miłości / pożalowania nad ranami iego / y wdzięczność za nie; osobliwie przy terażniejszyach dniach Młeki Pána JEZUSOWEY. Jakoż Młeka náhá Rościol S zaráz od początku Chrześcijaństwa / pilnie się starała / y teraz się stara o to / aby do godziła w tym intencjom Pána JEZUSOWEY; kiedy chce wszystkie Co tegi swoje / to jest / dusze prawowiernych / w ten mistyczny Compassionis przybrać / pod czas tych dni / pectoral / wszystkie Ceremonie nabożenstwa / Processye / Razania / do tego stosuje / aby ludzi pobudzić do serdecznego żalu nad ranami P. JEZUSOWEY / y do dziękowania onemu / za tak wielkie dobrodziejstwo tego. Jakoż píše *Baronius*, iż za czasów *Herakliusza Cesarza* / dla wybudzenia wszystkiego ludu do nabożenstwa / pod czas tych dni trzech przed Wielkonocą / w Konstantynopolu wystawiano prawdziwy Krzyż / na którym utierpiał Zbawiciel: do którego pocławania z wielką użyciwością przyszedł naprzód w Wielki Czwartek sam Cesarz z Senatorami: w Wielki Piątek / samá Cesarzowa z Pániami: w Sobotę zaś wielką / Patriarcha z Duchowieństwem. *S. Bernard* opisując / z takim za czasów tego / nabożenstwem obchodzili Katołicy / że ten Wielki tydzień powiada / że we wszystkich akcyach pokazywało się po nich serdeczne politowanie y żywa pamięć Młeki Pána JEZUSOWEY: nikt nie obaczył wesołego / albo śmiejącego się / wczasów świątecznego; ale wszyscy do podłych usług / do plązu / mieli się. *Quis tam irreligiōsus, qui non compungatur? quis tam intolens, qui non humilietur? quis tam deliciosus, ut non abstineat? quis tam flagitiosus, ut non contineat? quis tam malitiosus, ut non poeniteat istis diebus. Wielki to pectoral / piękny stroj Oblubienicy Chrystusowej / Rościola iego Świętego / y każdej dusze nabożney przy dniach terażniejszyach / y dowodny wywod żywej widry y dochowanej Oblubienicy swemu*

A miłości; to jest / dusze w łasce Boskiej zosłające / miłkie / lutościwie przy terażniejszyach dniach serca / nad Młeką Pána JEZUSOWA. Jedną że się wiele znayduie między Katołikami / którzy pod czas tych dni / albo nie / albo mało co / y to osłabłym sercem starają się o ten pectoral / nie sposobia serca swego do żalu nad ranami Pána JEZUSOWEY; pospolicie mało co na Razaniu / na Ceremoniach Rościelnych ludzi bywa; wola się domowani okazywać / sporządzaniami / na przesyłanie / a niektórzy myśliszcy / za bawidć; zgola te dni mają sobie za dni powzednie / które miałyby być nayuroczystsze / iako pamięćką nayswiętszego dobrodziejstwa; takie tedy nienabożenstwo / y niewdzięczność widać Pan JEZUS w niektórych / iako podeyżrzanej w miłości Oblubienicy / wyrzuca to na oczy / że o pectorale / o opasaniu swoim / o tak wielkim dobrodziejstwie zapomnieli. *Numquid obliuisci poterit, &c. populus autem meus oblitus est mei.*

C dwa tu z Historyi ná obświeśnienie tego przytoczę argumenta; iedno o miłości Matzieskiej prawdziwey / a drugie o fałszywey. *In Monol. Franc. cytam A. D. 1533. o Izabelli Księżniczki Austrii; że ta ná oświadczenie miłości ku zmarłemu Matzieskowi swemu / chce go w pamięci swojej zawiść / iako druga Artemisia, prochy albo popioły / z ciała iego uczyniwszy / y przyprowadziwszy go sobie w trunku / wypili; za duszę zaś iego / million złotych rozdała na Młec S. y na ialmużny. Przeciwna rzecz cytałem o iedney Wdowie / która konterfekt zmarłego święto Młeki swego / za siebie w pokoiu na oczach kazała; ale to nie długo trwało: gdy zaś affekt swój do nowego Oblubienicy obracać począł / tu drzwi konterfektu dawnego Młeki pomknąć kazała / porwała do dalszej izby / daley za drzwi do śieni / nadoświadczyć gdzieś nie daleko kuchennego komina zawiść obraz on kazała: gdzie też zakopciawszy / poszedł u niej w zapomnienie. Pierwsza tam Młekoná / pięknie wyraża owe dusze / które tym samym szczerem Oblubienicami*

Hist or

4 Decembr
num. 9.

bienicami

bienicami Pána JEZUso wemni poła-
guła się bydy/ kiedy przy terażniejszy
dniach/ proch nieiało umarłego Pa-
na JEZUSA pija/ na pamiatki Me-
si tego/ ktora z nabożeństwem rozmy-
śla/ ciało swoje postem/ długim kles-
zeniem/ dyscypliną/ na goley ziemi
spaniem/ trapią/ sypia też hoyno zło-
tem/ gdy się skłania przy tych dniach/
iako najwyższej aktów/ miłości/ wdzię-
czności ku bolesnemu Pánu JEZU-
sowi wyprawić. Tamedż zaś druga
Wdowka/ wyraża ludzi owych/ u kto-
rych to zalkopciała Młota Pána JE-
ZUsowa/ to jest: w zapomnienie po-
sta/ którzy innemi obrazkami/ obie-
tkami/ okazydmi/ zaprzatdia podczes
tych dni dusze swoje: Wisc iako tam-
ta Wdowka tym samym wydała się/
je prawdziwey miłości ku zmarlemu
Oblubienicowi swemu nie miała; tak
y dusze ludzi nie aplikuiacych się w
tych dniach do rozpamiętywania Mło-
ti Pána JEZUsowey/ y do polito-
wania nadsia/ dają tym po sobie
znać/ że są podeyższanemi Oblubieni-
cami tego; z miłości tego/ z laski tego
śmierci/ podobno obrane. Co znać
uważając Bernard S. takiego nienabo-
żeństwa do Młoti Pána JEZUsowey/
iako by najwyższego/ nayniebezpie-
niejszego grzechu/ wshytkim praw-
wiernym wystzegać się rządz; gdy tak
mowi: Non miremini fratres, quod
MARIA, Martyrin anima fuisse dici-
tur: miretur, qui non meminerit
se Paulum audivisse (Rom: 12.) in-
ter maxima gentium crimina me-
morantem, quod sine affectione
fuissem; longè id fuit à MARIE vi-
sceribus; longè sit & à servilis ejus.

Serm. sup
Signum.

PARS
II.

Dla pożytku duchowne-
go uważymy sobie/ obroci-
my już oczy nasze na sto-
iaca pod Krzyżem JEZU-
sowym Oblubienice tego
Bolesna/ Przen: Pánny/ y pilnie się
przypatrzmy mistycznemu strojowi
tey/ uważając Fasciam pectoralem, w
ktora się przybrała do tego żalosego
aktu; to jest affectum compassionis,
bolesne affecty/ ktorými opasane/ aliás
mocno ściśnione było serce tey Pá-
nieniste/ gdy patrziała na okrutne bole

Ay stromota śmierci Syna swego. A
ponieważ (iako wyżej namienili)
Fascia pectoralis, iedno to znaczy
co y Zona, albo drogic opasanie;
trzymające się ia Zonam, seu Fasciam
pectoralem, Opasania Oblubienicy
Salomonowej/ iako wyżej już po-
sta/ ze trzech okoliczności ten misty-
czny pectoral/ albo opasanie/ co jest:
bole ściśnięte serce y dusze Przen:
Pánny/ pod Krzyżem stojacey/ opisać
zamyslam. Naprzód tedy uważam
materia tego tey opasania: ta pospo-
licie stroiu takiego bywała/ złoto: iako
też też w złotym opasaniu widział
BJan S. one cudowne Osoba. Pra-
cincus ad mamillas zonā aureā.
Złoto zaś w Piśmie S. iedno jest co
y miłość doskonała: przez co się już
pokazuje pierwsza okoliczność/ z k-
tey dochodzić cokolwiek możemy/ iako
ciężkimi bólami ściśnione było serce
Przen: Pánny/ stojacey pod Krzyżem:
to jest miłość; a miłość dwoiata:
miłość ku Synowi swemu/ y miłość
ku zgubionemu Narodowi ludzkiemu;
ktora dwoiata miłością/ Prz: Pánny
serce na on czas paliło. Te dwie
miłości/ były iako złote spinki/ albo
grzączary dwa/ albo antaby u pasa/
dla ściśnienia y opasania się nim;
gdyż według wielkości ich/ bardziej
też ściśnione było bólami serce Prz:
Pánny. Co się pokazuje z fundamen-
tu/ z Pisma S. wshyctego: kiedy zbaw-
iciel nasz wkrzeszał Łazarza: mie-
dzy innemi Ceremoniami/ ktore nie
bez Ciemnice zachował przy tym ak-
cie/ był też tam płacz żalosey tego:
czego gdy postrzegli Żydzi/ mieli to
sobie za znak osobliwej miłości Pána
JEZUsowey/ ku umarlemu Łazar-
zowi. Et lacrymatus est JESUS
Dixerunt ergo Judæi: Ecce quo-
modo amabat eum, Wisc y tu do-
chodząc ciężkości bolow serdecznych
Przen: Pánny/ miarkować się nam
potrzeba w tym/ po wielkości miłości
tey serdeczney/ tak ku Pánu JEZU-
sowi/ iako y ku zbawieniu Narodu
ludzkiego. Co do miłości Prz: Pá-
nny ku Synowi swojemu: ta według
S. Antonin. troiaka była/ iedną super
naturalis, wolana przez łaskę; druga

Apocal. 12.

Script.
Joann. 11.

4. pars. tit.
15. cap. 21.

Vide Fest.
Assumpt.

Homil. 48.
de Passione

Thr. 6. 11.

acquisita per actus frequentatos. W oboyguy tym przechodziła Przen: Pánná/ wšytkie rozumne stworzenia: ponieważ ná to sá wšyscy Doktorowie zgadzają/ że miała sobie wolną laskę/ nád inne doskonałsá: áni też dušá tey naymnieyszego momentu od stworzenia swego nie wałowala od ástrow miłości Božey: o czym gdzie indziej mówić sá będzie. Trzecia miłość/ ktora sá znaydowała w sercu Przen: Pánnny ku Pánu JEZUSOWI była Amor naturalis, miłość wrodzona Mácieryńska/ ku Pánu JEZUSOWI/ iako ku Synowi; á tá w niey ták wielka była/ że żadna inna Mátká ku dziecisciui swemu tákiey nie miała/ áni mieć może; á czemu r. Piętnię ná to odpowída Lansperg. Erat ipſius ſolius Filius. Neq; enim in terris Patrem habuit CHRISTUS; ſed quidquid utriusq; eſſet Parentis quoad naturam pertinet humanam, ex ſola accepit Matre: unde quomodo ſola genuit MARIA ſine Viro CHRISTUM, ita ſola Filij, qui in Patrem atq; Matrem apud aliorum Parentes diviſus eſt, tenuit amorem. Sámeý tyłko MARTI Synem był Pan JEZUS; bo ná ziemi Oycá nie miał; ale wšytko co należało do natury ludzkiey, z ſamey Mátki wziął. Przeto iako go ſamá bez Męża zrodziła. ták też miłość ku niemu, ktora ſię względem inſzych ázieli między Oycá y Mátkę, cáła w niey znaydowała ſię. Z ktorey też oſobliwey y ták wielorákiey ku P. JEZUSOWI miłości/ dochodzi y konkluduje Rich: Laur: że bol ſercá Prz: Pánnny pátrząciacey ná śmierć Syná ſwego nieporównanie ciászſzy bydź musiał/ nád bole wšytkich Mátek boleſciacych nád śmierć áiá dziećci ſwoich. Quó igitur magis diligebat, plúſ doluit: & amoris magnitudo attulit fomenta Paſſionis. A lubo inſzym Męgennikom miłość gorąca ku Pánu BOGU ulżywała bolow/ że niektorzy cále ich nie guli: iednak Prz: Pánnie miłość oná/ ulżyć ſerdecznych boleſci nie mogła; y owšem przyginiála ich. Co uważa ſpinell: y oraz przygynę tego dáiąc/ ták mówi: Valde enim grave eſt & peracerbum, aſpicere eam,

A quem ſummé diligis, indigna patientem. Albowiem cieſka to ieſt y nie znosna, pátrzyć ná zelzywie cierpiącego, ktorego kto miłuje. Co ſię zaś tyce drugiey miłości Prz: Pánnny. Która miała ku zbawieniu Narodu ludzkiego; y tá w niey ták wielka była/ że iako náuza Tauler: S. Antonin. że dla niey/ y oná ſamá ná śmierć wydała życie ták zacnego/ ták bochanego Syná ſwego. O czym wypráźnie nápiſał S. Antonin: Quod dicitur de Patre aeterno, ita & de Matre temporalis dici poteſt illud, Rom: 8. Pro, prio Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis tradidit illū. Tak o Oycu Przedwiecznym, iako y o Mátcie doczeſney, mówi ſię może. że włáſnemu Synowi nie przepuſciła, ále go zá nas wydała. á to w ten gáſ/ gdy ochotnie w tym ſtoſuiac ſię do woli Oycá Niebieſkiego. A owšem tenże S. Doktor rzec oſobliwa przydáie: że gdyby był (dávmy to) nie miał tego Pánná JEZUSA ná Rzys przybić/ Prz: Pánná wiedząc o woli Boſkiey/ że chce koniecznie tego/ áby dla odkupienia narodu ludzkiego Syn tey śmierć podiał ná Rzys/ ſamaby w ten gáſ przybiła go była do Rzysá: Czego oraz nie poſłednia dáie rácey/ gdy ták mówi: Neq; enim credendum eſt, minoris illam fuiſſe perfectionis & obedientię ad DEUM, quám Abraham, qui proprium filium ſuum obtulit DEO in ſacrificium, proprijs manibus occidendum & comburendum. Nie godzi ſię bowiem wierzyć, áby Prz: Pánná mnieyszey doskonałości y poſtuſenſtwa była ku Pánu BOGU, niżeli był Abrahám; ktory Syná ſwego oddał BOGU ná oſiárę, włáſnemi rękami chcąc go zabić y ſpalić. Ulechię tedy káždyte obiedwie ták zbytkuiace miłości wzajemnie ku ſobie ſtoſuię/ domyſli ſię nieco cieſkłości ſerdecznych bolow Prz: Pánnny; że álbowiem dwie miłości/ podobna nieiako w ſercu Prz: Pánnny ſpráwiły ná ten gáſ woynę/ iako cierpiało ſerce Pánná JEZUSOWE w Ogroycu; gdy áiła niſſá wſtrec miádko czyniła od Mátki; wyſſá zaś y rozumna záchecała go do niey; ták y tu w ſercu Prz: Pánnny/

miłość

cit. cap. 20.

capit. 41.

Figur.
Cantic. 1.

psalm. 21.

miłość y prągnięcie odkupienia Narodu ludzkiego/ pobudzało Przen: Panny do zezwolenia na śmierć Syna swego; z drugiey zaś strony/ miłość Matki cierpieniska ku własnemu dziecięciu/ od tak słomotney y okrutney śmierci/ o-
tropność w niej wzbudzała: y tak serce tey Panienskie/ idko mocnymi an-
tami spiate/ lubo tego cięgiatara opasane/ musiało doznawć wielkych nad inne stworzenia cięskłości/ y bo-
low/ przy Młec Pána JEZUsowey.

Druga okoliczność Fascie pecto-
ralis. albo Zonæ Sponsæ dolorum,
uwagam: że nie tylko była złota/ ale
też y drogim misternym naryskaniem
przypstrzona: z tego dochodzi z słow
Oblubienic. Muranulas aureas fa-
ciemus tibi, vermiculatas argento.
Według zdania Pauli Scherlog, nie
opisuje to Oblubieniec muranulas
proprie: to znaczy zaufanie; ale rás-
zey fasciam pectoralem, albo Zo-
nam nuptialem Sponsæ: to jest/ opas-
sante drogic/ ktorym Oblubienicą by-
ła opasana na piersiach: do którego-
ta wyżej przyrownalem / affectum
compassionis, bolesne affekty Przen:
Panny/ stojące pod Krzyżem. Z tego
podaje się nowy sposób/ opisanie
lepiey cięskłości serdecznych / które z
innych okoliczności / znać musiała
Przen: Panną. Nie darmo to bo-
wiem przydano vermiculatas argen-
to: Nie dosyć że to złoty pás: to jest/
że miłość w sercu Panienskim nader
palająca ku Panu JEZUsowi/ przy-
czyną była wielkych boleści; ale o-
procz tego/ słote to bolejące miłosne
serce/ nabiłaly inne okazy/ nowemi
bolami. A naprzód do tey roboty
przyłożył się iaktis robazek: vermi-
culatas argento. Moge tu uznać
alluzya do Chrystusa Pána/ który w
robazek/ iednego wzgardzonego prze-
mienil się przy Młec swojej: idko o
sobie powiedział przez Dawida: Ego
autem sum vermis, & non homo.
Dobrze się bowiem ten robazek przy-
łożył do tey roboty/ nie tylko obje-
wé, ale y młotem; miał wprawdzie
rece przybite/ ale iżył tego wolny ie-
szce/ młotem się zstał uderzającym/
nabiłającym nowemi bolami serce

A Przen: Panny: siedm tego ostatnich
słow/ cięskkie to uderzenia były na ser-
ce Przen: Panny; vermiculatas ar-
gento, nabiłaly one nowemi žalami/
gdyż blisko Krzyża stojać/ dobrze one
slyśała/ a ieszce lepiey/ co znaczyły ro-
zumiała: między temi nacięsksy iaktis,
albo uderzenie/ to jest/ žal odnośta/
od onych słow do siebie: Mulier, ecce
Filius tuus: Niemiasło, oto Syn twój.
na Janá S. odkazuiac. Ktora pro-
sió Matką na ostatnie słowa żegná-
tacego się z sobą Syna/ nie oswalałaby
się: a przynamniej by nie rzekła: O
najmilšie dziecie/ dziekuję że o mnie
pamiętaś. A któż mógł bydy wdzia-
cznięszym dobrodzieystw ku Pánu
JEZUsowi/ nád Przen: Pannę: przy-
zwolaby się zdala/ aby była/ iaktis
kolwiek słowo przemowiła do Syna/
na znać wdzięczności/ że o niej w osta-
tnim razie nie zapomniat: Tle o tym
nie wspominaia Ewangelistowie; za-
śie miłgenia tego przyczyną (idko ob-
serwuje S. Bernard.) była wielka bo-
leść serdeczna: ktora na ten czas ści-
śnione było serce tey Panienskie. Ta-
cebant ambo illi Martyres, & pra-
nimio dolore loqui non poterant.
mowi pomieniony Doktor. A przeto
S. Damasc. słowa one Pána JEZU-
sowe do Matki/ do miegá przyro-
wnywa prezentującego wstrętności:
gdy tak mowi do Przen: Panny. An-
non tibi plusquam gladius fuit ser-
mo ille, reuera transiens animam
tuam, & perringens usq; ad divisio-
nem animæ. Jakoż trudno było ná-
tákie słowa nie záboleć sercu tey: idko
to S. Anzelm z podziwieniem rozwa-
ża: O commutatio! pro æterno
& incommutabili DEO, purum &
corruptibilem hominem, pro natu-
rali & unico filio, servum accepit
in filium. Drugi rzemieślnik/ który
nowemi bolami nabiłal serce Przen:
Panny/ był własny rozum tey/ świad-
tlem doskonałym oświecony; albow-
niem z tego okiem dożyć nie mogła:
iaktis były wstręzne bole serca Pána
JEZUsowego/ smutek nieznosny/ o-
puszczenie ducha/ a osobliwie žal sto-
gi/ który miał w sercu/ wiedząc do-
brze o utrapieniu przytomney Matki

de lamente
Virgin.

L. 4. de Or-
thod. c. 25.

*l. de trium
ph. agone.*

*libr. 12. in
Joann.*

Mich. 7.

swoiey; to wszystko wyraźnie reprezentował iey rozum w pamięci; z czego znowu przybywało bolu y żalności: zważajże też Pan JEZUS częścią poglądaniem ná Młotek/ częścią głosnym skłanianiem/ dawał znać o wewnętrznym utrapieniu/ dla przytomności boleśney Młotki. Mowi *s. Laurentius Justin:* Gemebat Filius, quod Mater, in tam horrendo esset spectaculo. Z czego iako oboje serce utrapione bydy musiały/ łatwo się domyślić: O dolores inexplicabiles! o ineffabilis reciprocatio sancti amoris. mowi *s. Bernard.* Trzeci rzemieślnicy do tego nabijania bolami nowemi serce Przen: Panny/ byli oni Stryżownicy/ Łotrzy; ktorzy w oczach Młotki Przen: nacierzali się z boleśney go Páná JEZUSA: co pewnie czynili oraz ná wielką konfuzję y utrapienie serce Młotczyńskiego: iakoż *s. Cyrill:* twierdzi/ że ta intencja stryżownicy w oczach Młotki iego dzielili się iustentkami Páná JEZUSOWEMI. Milites cum risu atq; triumpho, coram Matre ad derisionem, Christi vestimenta partiuntur. Do tey iest jeszcze niemiłosierney roboty/ przyłożyli się wszyscy niewdzięczni Młotki P. JEZUSOWEY/ y ktorym dla niepokutności cego serca ich/ nie miała pomoc do zbawienia/ zasługą Młotki Syná iey: wieść dala bawiem/ iako świadoma Pismá/ co napisano było w Osobie iego u Protokół: Vx mihi, quia factus sum, sicut qui colligit racemos in autumnano. rozumiała to dobrze/ że się przez to znać zyla/ bardzo mała ligba duszy/ ktorym efficacyer miała bydy ná zbawienie/ tak okrutna Młotka Syná iey; zarym z tey znowu reflery/ nowa żalnością ścianione/ strapienie serce iey bydy musiało. Nadość iest/ iako naysilniejszým młotem/ w serce Przen: Panny uderzyło wszelkie stworzenie/ gdy y Niebo y Ziemia alterowad się poczęła: Niebo cmić/ ziemia się trząść/ skały pódć/ groby się otwierad: Jeseli pisał Doktorowie/ że ná ten czas po całym świecie żadnego nie było głowiek/ ktorzyby był nie ugiął żalności podalterowanego serca swego/ lubo tego przyczyny nie wiedział; dalej

A to bardziej takim zamieszaniem ná świecie/ serce Przen: Panny/ ktora do brze wszystko wiedział/ podalterowane bydy musiało. vermicularas argento. Tę to są nabijania bolesnego serca Przen: Panny/ albo przyczyny wielorakie żalu iey.

Trzecia iestże uważam okoliczność Fasciae pectoralis; że ten pectoral/ albo opasanie dolorosa Compassionis Przen: Panny/ tak misternie wyrobiony/ nie iakokolwiek/ nie przestrojony/ ale iakoby po ostatnia dopięty przegzł/ ściśła/ opasuje serce iey boleśney. Przez to ostatnia przegzł/ chce rozumieć wloznia Longinowa/ ktora ostatnia rana zadala/ iuz umarlemu P. JEZUSOWI. *Plutarchus* pise/ że u Grekow/ gdy stroiono Oblubienice gotniaca się do ślubu/ używano z pewnymi ceremoniami wloznie Młotki iey pierwszego. O własnie to ta dziś odprawuie się ceremonia cum Sponsa dolorum, z bolesna Oblubienica/ Przen: Panna: przystroila bawiem ta ta Longinowa wloznia do dzisiejszego bolesnego aktu/ gdy nie znalazłszy iuz duży Páná JEZUSOWEY w ciebie tego/ utknala w duszy/ w sercu Młotki paterzadacey ná takie okrucienstwo nád umarłym ciałem Syná swego. Nadość bawiem *s. Bernard.* że ta rana/ nie tak była rana Páná JEZUSOWA/ iako rana serca Naysw: Panny; gdy tak do niey mowi: Posteaquam emisit Spiritum, tuus ille JESUS, ipseus planè non attigit animam crudelis lancea, quæ ipseus aperuit latus: sed tuam utiq; animam pertransivit; ipseus nimirum animam ibi non erat, sed tua planè inde nequibat avelli. Tak tedy globoto utknawszy wloznia Longinowa w sercu Przen: Panny/ prawie po ostatnia przegzł przycięsnila/ serce iey dosyć iuz zbolale; iakoż gdyby figulgulna moca Boska ná ten czas rana wana nie była Przen: Panna/ nie powinienego/ iż od tego iednego razu/ y serdecznego bolu/ umrzećby była powinna.

Juz tedy z pomienionych trzech okoliczności Fasciae pectoralis Sponsae dolorum, to iest/ ścianionemu nie-

Histor

*in question
Rom. n. 87*

*ser. in Si-
gnum M.*

zmiernemi

Prover. 31

zmierzeniemi bólami / z wielu miar sercu
 Należy: Panny / stojące pod Krzy-
 żem / po części przypatrzyliśmy się.
 A choćby sobie nie życzył tak miste-
 nego choć na moment pożyczyć sobie
 Compassionis pectoralę; to jest / aby
 na wzór Prz: Panny, uczul serce swo-
 je ścianię prawdziwym politowa-
 niem nad cierpiącym Panem JEZU-
 sem? Nie byłaby zdaniem trudną
 w tym Przen: Panną / bo pod Figu-
 rą mejnej Niewiasty / powiedział o
 niej Prowerbiałista: że ma dla uszy-
 nia takich podobne pąsy: Et cingu-

lum tradidit Chananeo. Chana-
 naus, tłumaczy się Negotiator. Myś-
 ło grzeszni / tworzymy złościami na-
 temi zaprzędali na śmierć Pana JE-
 ZUSA / my jesteśmy Chananejczy-
 kami drugimi; Wścieciebie o Bo-
 lesna Oblubienico! prosimy pokor-
 nie / użyj nam bolesnego swego opa-
 nia / opas / ścianię serca nasze po-
 dobne mi affektami politowania
 nad śmiercią y bólami Sy-
 na twego najmil-
 go. AMEN.

NA DZIEŃ ZWIASTOWANIA NAYSWIĘTSZEY PANNY,

Decor Genarum Sponsæ,

Missus est Gabriel Angelus, a DEO, Lucas 11

Szyjęć tą materią / kto-
 ra się tu traktuje / y da-
 ley traktować będzie przy
 Drozystościach Przen:
 Panny / pod podobień-
 stwem Apokaliptyczney Oblubienicy
 Białinkowej / fundament swoy bierze
 od dzisiejszego Święta Zwiastowania
 tej. S. N. Dżis albowiem Przen:
 Panna porwałając Krwie y Ciałą
 swego / na Wcielenie się Synowi Bo-
 żemu / w ścisły nader związek / nie tylko
 to względem siebie samey / ale oraz
 względem całej natury ludzkiej / we-
 śła z naturą Bożą. O czym S. Laur:
 Justin: tak mówi: DEUS Sponsus,
 Caro Sponsa, Virginitatis uterus,
 thalamus est. BOG in Oblubieńcem,
 Ciału Oblubienicy, a żywot Pániński,
 żoźnica jest. O czym y S. Grzeg: p-
 ęcie napisał: DEUS Pater, DEO
 Filio suo nuptias fecit, quando
 hunc in utero Virginis; humanę
 conjunxit naturę. BOG Ojciec, BO-
 GU Synowi swemu, sprawił wesele, kie-
 dy w żywocie Pánińskim zjednoczył go
 z naturą ludzką. Jakoż użony nasz
 Carthagena, uważa y wywodzi / że trzy

one pospolite okoliczności / które za-
 chować się zwykły przy kontraktach
 Matżeńskich iżnżneyfych; to jest /
 Consensus Sponsæ, Patrinus, &
 dos Sponsæ: zupełnie y przy dżisiey-
 fym Akcie zachowane są. Naprzod
 Consensus Sponsæ: ten wyrażony
 jest w słowach owych Przen: Panny.
 Fiat mihi secundum verbum tuum.
 Niech mi się zstanie według słowa two-
 go. Które słowa uważając Doktor An-
 ielski / tak piśe: Ut ostenderetur
 esse quoddam spirituale Matrimo-
 nium inter Filium DEI, & huma-
 nam naturam, ideo per annuntiati-
 onem expectabatur consensus Vir-
 ginis, loco totius humanę naturę.
 Dla pokazania, iż niezłakie duchowne
 małżeństwo było między Synem Bożym,
 y ludzką naturą, przy Zwiastowaniu,
 czekano zezwolenia Pánińskiego, na
 miejscu całej natury ludzkiej. Jest
 przy tym akcie y druga okoliczność /
 to jest Patrinus, świadek. Opiekun, y
 owsem sprawca tego Matżeństwa;
 a ten bardoż zacny / bo sam DDEŻ
 Przen: Spiritus S. superveniet in
 te. mówi Aniol do Panny. Jest po-

lib. de cast.
connub.Homil. 28.
in Euseb.2. par. q. 30.
articul. 1.

trzęcie dos Sponsa, wiáno y podárunk; te nie inne/ tylko zupełność láski/ w duszy Przen: Pánný Ave, gratia plena. tak iż wita zwiáštujący Aniol.

Cantic. 1.

Wiemy to dobrze/ że Oblubienice/ lubo wcześniej do ślubu gotować się zwykły/ nasyłniewy iednak oto się sta/ ráta/ aby ná sam ákt weselny/ iák nasyłniewy z uroda y pięknością twarzy swojej pokazywały się: twarz albowiem iest nayprzedniejszy okráś Oblubienicy; gdyż bez urody y naybogáctey ustrojona/ álbo málo co wazy/ álbo cále nie. Przetoż Mądry Salomon/ od twarzy/ od wdzięcznych lágód pány wytył Oblubienicy swojej záczyna. Pulchrae sunt genae tuae sicut turtur. Podobałymi sposobem y Oblubienicá Báráńková Przen: Pánná/ lubo przy każdej Wrocyfkości swojej (iákośmy tuż po gáści widzieli/ y wieci obagemy iestże) w rozmaitym stroiu y w wspaniałym/ oraz w bogáctym appáracie prezentuje się Kościółowi S. to iest/ z cnotami/ dárami/ przywilejami wielkimi/ sobie pozwołonemi od Boga: dziś iednak przy samym ákcie ślubnym/ to iest/ przy Zwiáštowaniu Wcielenia Syna Bógowego/ z pięknością/ uroda/ wspaniałością twarzy/ álbo urody/ przenaydosłowniejfey Osoby swojej/ prezentuje się: y o niej dziś ściągają weryfikować się máta pomienione słowa Salomonowe. Pulchrae sunt genae tuae, sicut turtur: y inne tym podobne. W czym/ że wielkie zákręca tájemnice/ służące do chwały Przen: Pánný/ o tey urodzie Przenayświętfey Twarzy iey/ w duchownym jęsiu mówić beda: wprzód pomówimy o tym; iáko wstydliwa skromność ná twarzy/ wielka iest okráśa młodości. Ad Majorem DEI Gloriam.

PARS
I.

S Dawna táł u Pogánstich/ iáko y u Kościelnych Pisarzy/ purpurowo záfarbowane ná twarzy lice álbo lágody/ nie tylko służą do zálecenia Osoby z urody/ ale oraz y z pożyteczności: bo są znakiem głowiek wstydliwego/ á zátem zupełney iestże czystości dochowującego. Z Pogán

A **S**ich Pisarzy napisał o tym: Tibull. lib. 3 eleg. 4.

Ut juveni primum Virgo deducta marito,
Inficitur teneras ore rubente genas.

Tákż záś Kátolicki Doktor Aponius, rumieniec ten/ oraz cum suo significato, to iest/ z cnotą wstydliwości/ czystości/ uważając/ nazywa go iedy ná ozdoba/ nie tylko samey Osoby/ ale téż całego Kościoła S. In genarum pulchritudine, Virginitatis & castimoniae verecundia intelligitur demonstrari; quoniam nihil ita speciosum in Ecclesia specie, quod fideles simul & infideles posset magnificare, nisi castimoniae decus. Czego samego nim dowodzić pozna/ wprzód się spytam krotko/ w czymby tá wstydliwość záwiśla s. Ambroży náucza/ że záwiśla gáści w słowach/ gáści w ostrożnych postępkach. Silentium, maximus est actus verecundiae. Milczenie, iest to osobliwy ákt wstydliwości. A znówu: Est etiam in ipso motu, gestu, incessu, tuenda verecundia: to iest/ wstydliwość cnoty/ záwiśla w słowach/ aby nie tylko nie mówić nieprzyzwoitego/ ale téż nie modz tego y słuchać/ przynajmniej bez záwstędzenia się: á dopiero gdyby się w samey rzeczy trafiło nápaść ná takie okazy. Krotce iákoś wiel pozor miałoby nieprzyzwoitości/ y przeciwności cnoty czystości/ záraz záwstydziwszy się ná to/ pokazać w tym nieukontentowanie swoje; y omyem iák nayprzedzay oddalac się od tego. Takowy tedy rumieniec wstydliwości/ iáko by był osobliwa okráśa młodych ludzi/ pokazuje się to z Pisma S. z słow Eklezjastyká ná dwóch miejscach. Naprzód cap: 7. gdzie przyznacie/ iż ten rumieniec z cnoty wstydliwości pochodzący/ wielkiej przydaie ozdoby głowiekowi/ niżeli złote naywyborniejsze ubiory y stroie: gdy zálecając komus wstydliwa y bogoboyng Mátroń/ táł mówi do niego: Noli discedere a muliere senata & bona, quam sortitus es in timore Domini: gratia enim verecundiae ejus super aurum. Dar bo miem wstydliwości w niej, droższy iest ná złoto. Tá co téż przypada

lib. 1. Offic.
cap. 18.

Ecclef. 7.

zdaniem

zdanie swoim Doktorowie Swisci. A Naprzod Bernard S. zawnstydzenie się na twarzy w młodzienskości / nazywa nadier drogim perlowym kleynostem / wielka miłość w ludzi onem iednacy. Quid amabilius verecundo adolescente? quam pulchra hæc, & quam splendida gemma morum, in vita & vultu adolescentis! quam vera & minime dubia bona nuntia spei, bonæ indolis index! Zás S. Grzegorz Nazywa: nad wstydzenie cudzoziemskie bawigłki / rumienidla / przenosi w niewiastach / zrumienienie / zawnstydzenie się / gdy co nieprzystojnego uslysa / albo na co takiego napadna. Unus color in mulieribus amabilis est; nimirum rubor ille, quem pudor gignit: qui quidem à pictore nostro (Christo) gignitur. Jedno tylko malowanie w niewiastach przyjemne jest, to jest rumieniec on, który się z wstydliwości rodzi, y który początek swój ma od Malarza naszego Pána JEZUSA. Przetoż tenże S. Doktor / po tym samym rumieniu / cu wstydliwości / rozjeżdżać także po części Osoby / od niepożądanej: słowia tego są Bonorum gemmas rubore tinxit suffuso natura; at verò malis sanguinem condensavit. Hæc ad nullam turpitudinem erubescit: quo in nomine te pono, quæcunq; mulier varijs coloribus tincta est. Początkach ludzi twarzy, sama zrumienita natura; lecz w niepożądanych zageściła krew. Te bowiem niczego się nie zawnstydza: do których liczby y ty należesz masz, która się rumienidła malujesz, iakoby chcąc zmyślonym wstydliwości kolorem. wstyd którego mieć nie możesz z siebie, boś go już w oczach straciła, pokazywać po sobie. Potwierdza pryncypalney moicy propozycji y na drugim miejscu / pomieniony Eklezjasty; gdy wstydliwość w młodych ludziach / przyrownywa części do gradu nagle spadającego / części do błyskawicy: Ante grandinem præibit coruscatio, & ante verecundiam præibit gratia. Tego zaś podobieństwa fundament upatrzył Cornelius à Lapide, że iako grad nagły / obala drzewa / wali zboża / tak wstydliwość

uśmierza powstające do złego namie: tności: a iako błyskawica oświeca / tak y dar wstydliwości / młodego zdo: bi y zaleca. Dilce hinc, quanta sit gratia verecundie juvenum, utpotè quæ conferatur coruscationi & fulguri: ipsa enim, æquè ac modestia est quasi flos, & venustas vite morum. mowi tenże Autor: u którego znaydziesz piękna y obferna S. Bernarda sentencya / do tego służaca.

Alc toż samo / tak sobie możemy oblaśnie figura / w słowach Psalmisty Pánstiego upatrzona; który zaleca: iakas osobliwa ofiara / twierdzi o niej / że za naysprzedniejsza poga: na była u Pána BOGA: gdy tak o niej w Osobie Boskiej mowi: Sacrificium laudis, honorificabit me. Hebraica cyta: Sacrificium, quod est super faciem, honorificabit me. Ofiara chwały, albo ofiara, która się wydaie na twarzy twojej, chwala moja będzie. Wiele tłumaczow / pierwszey trzymając się wersyt / rozumieia przez te ofiary / krew Magienika / która za wiara / za chwala Boska Magennicy ofiarowali. S. Remigius to stosuje do ofiary / która Chrystus oddał BOGU Oycu na Krzyżu. Nicol. Lyranus, do Ofiary Przen: Sakramentu. Jednak Chryst: Poga, trzymając się Hebræjskiej wersyt wyżej polożoney / twierdzi / że się to rozumieć może / o krwi albo rumienicu na twarzy zawnstydzonego młodzienska / wydajacey się: co tenże Autor principaliter applikue do Przen: Pánay zawnstydzoney / starbowaney na przysacie y pozdrowienie Anielskie; y ten ále iey / nazywa nadier wdzięczna ofiara przed Pánem BOGEM. o czym niżej badzie.

To zaś swoim sposobem / może się stosować w osobliwości do każdego wstydliwego młodzienska / albo Pánstien: tacy albowiem / tylekroć Pána BOGA ze krwi własney wdzięczna ofiara odda / ilekroć ta krew na twarzy ich wydaie się przez zawnstydzenie się wstydliwe / gdy na co nieprzystojnego trafić się im zdarzy. Pięknie tu pomieszcie się mogą słowa S. Zenona / którym Saryzeusom / albo Zydom przymawiającym na Chrześciany / ze

De Christ.
fig. 415. c. 7

Exod. 28

Serm. 25
in Cantic.

Histor

krwawe bydlat ofiary y obrzeżanie
zágubili/ odpowíada: Nos sangui-
nem sterilem solemnitate dimitti-
mus, sed pudoris sanguinem reti-
nemus. *A wyrażnicy trocha Did: Ba-
ëza: Habeant Pharisei mille victi-
mas, litent pingues vitulos DEO,
sanguinem item filiorum circumci-
sorum litent: tu Christiane, (ac-
cedens ad DEUM) sanguinem re-
tine pudoris & verecundia, & ex-
teriores illas vicisti iustitias. W
których słowach obádwa Doktorowie/
krew/ albo rumieniec ná zámstydzos-
ney z cnoty twarzy/ nie tylko ofiara
Boska zowia/ ale też nád wszytkie kraw-
we ofiary stározaconne/ ona przenośa.
Do tey krawwo duchowney ofiary/
ktora wstydlivi ludźie ná twarzy swo-
siej Pánu BOGU/ iáko ná Oltarzu
iákim oddáta/ krawdnie nie pomálu
stroy stározaconnego Káplána/ kto
tego zámśe zázýwal/ ofiaruic ná Ol-
tarzu: do tego bowiem/ według opí-
sania Moysehowego/ należały malo-
granara, gránatowe iábłka/ obolo kraw-
iu Káplánstey háty między dzwones
czkami wiszące. Ad pedes ejusdem
tunica per circumitum, quasi mala-
punica facies, ex hyacintho & pur-
pura, & coeco bis tincto, mixtis in
medio tinctinnabulis. Jábkto grá-
natowe/ iest Symbolum wstydlivos-
ści; á to dla krawwo zárumiénialey
stozętki. O czym słuchaymy Gillib:
Abb: Ipsa mala punica, gratam mo-
desti vultus verecundiam, corticis
rubei colore designant. A zaráz
przydái. O primum planè in Spon-
sa Christi decoramentum verecun-
dia! verecundia, quasi aurora qua-
dam, omnium actionum colorat
principia, & Virgineo virtutes reli-
quas venustat pudore. O nayprze-
dniejsza okráś Oblubienicy Chrystusowy,
wstydlivosti! wstydlivóć iáko intrzen-
ka iáka, wstydkich spraw farbuie pocza-
tki, y Pánienskim inne cnoty przyozda-
bia rumiencem.*

Co się tycze Historyi: w iákieyby
cenie była/ zámśe tá iedyna ozdoba
poczéwney osoby/ to iest wstydlivóć;
wiele Historyi ták Poganstich/ iáko
Kátolickich/ ználeśby się mogło.

A 3 Poganstich iedna tylko przypomi-
nam/ o Corce namiedrżego między
Filozofami Arystotelesa; Pythia ná-
zwány; tá raz od kogos spytána/
iákieby było najlepsze rumienidło/ do
malowania twarzy białogłowstey/
arcymądze odpowiedziała; iż lepsz-
go bydz nie może/ iáko czerwony ru-
mieniec z zámstydzenia się pochodzą-
cy. Tegoż rozumienia była y Sio-
stra rodzona S. Grzegorza Názýanen:
Gorgonia nazwana; álbowskiem o niey
piśe tenże Doktor/ że nád wszytkie
stole/ o ten wstydlivosti rumieniec
zámśe się stárała. Cum multos
(inquit) mulierum nosset ornatus,
nullum tamen moribus suis, splen-
dore intus recondito prastantiorum
cognoscebat. Unus illi rubor pla-
cebat, quem gignit rubor; unus
candor, quem parit abstinencia.
Godna iest wspomnienia przy tey okrá-
zy/ ona Francuzka Dráki/ sławney
w Hiszpánij Mátrozy; ktora/ gdy Pá-
niey swey z roślázu okrutnego Krol-
lá Castilia, ná stos ognisty wrzuconey/
gdy się młóćla z bola wielkiego/ kraw-
iu háty odwinionego/ y nieco obnázo-
nego golenia postzegła/ wstydy tey
Pánienski nie mógł tego znieść/ wíac
przystoczyłszy/ tráy on zwinioney
háty pátę trzymáła/ póki y Páni tey/
y ona z nią od ognia umorzone nie
zostály. A tego zámniéc się nie
godzi/ co piśa świeże Historye Já-
ponistie/ o niezmierney wstydlivosti
nowych Chrześcianek w támtym kraw-
iu: gdy bowiem Tyrán widział/ że
żadna śmierć/ ani mękami odwieść
się od Wíary S. nie dáły/ Dekret ten
wydal/ aby káżda obnázona bez wsty-
du/ po Mústách wódzono/ co ták one
Tłumistky przerażilo/ że też niektóre
chwiát się były poczely w Mierze S.
Iskaiac się tákiey obelgi wstydowni swe-
mu: gdyby byli Oycowie duchowni
nie zámieglí temá: á tym czásém też
Pan BOG odmienil serce Tyráná.
Z tego się iáśnie pokázuie/ iákiey
ceny iest y u Pána BOGA y u lu-
dzi wstydliva skromnóć/ y iáki wiel-
kiey ozdoby głowiekowi zwiáżá młó-
demu przydái.

A.D. 1367

Pexenf.
Histor. 88.

PARS
II.in Cantic.
Vest. 9. n. 11Elog. in
lau. B. M. V.Orat. 1. de
Nativ. V.

ep. ad Joã.

Do drugiey y pryncypál-
ney gości Kazania mego:
to iest/ do piękności twarzy/
urody Przen: Panny: trze-
bá wiedzieć/ że według Tłum-
mągow Pisma S. Przen: Panna zo-
wie się twarz/ albo iągodami Ro-
ściolá S. w ten sposób/ iáko Chry-
stus Pan zowie się głowa iego. O
Gym nápisal scherlog: Christus cū
ipse esset caput, omnem plenitudi-
nem habens, eo pratermissio, quod
inexhausta esset divitiarum vena,
ad genas transit; quibus significari
DEI param arbitramur, nobilissi-
mam Ecclesiæ portionem. Táżás
misiyżna iągoda/ albo twarz Rościol-
lá S. Panna Przen: coby zá osobli-
wey urody była: nápisal o tym Ve-
nantius Fortunatus w te słowa: MA-
RIA est venustas speciosa, ornans
Hierusalem sanctam. Joann. Damasc:
MARIA est venustas natura huma-
næ. *MARYA iest uroda śliczna, zdo-
biace święte Jeruzalem. MARYA iest
uroda natury ludzkiej. Co naprzód
bardzo dobrze weryfikować się może
o powietrzhowney piękności y uro-
dzie Prz: Panny; Co albowiem pier-
wszy raz obaczmyśy Dionys: Arcopagit:
pod przysięga zeznal/ że gdyby był
nie wiedział przez Wiara S. o iednym
tylko BOGU/ osadziłby był Przen:
Panne zá prawdziwą Boginiá. A
Ignacy S. piše/ że wiele ludzi Świe-
tych z dalekich krájów/ przychodziło
wiece z nabożeństwem do Jeruzalem/
dla tego samego/ aby byli oglądali
piękność y urodę Osoby Prz: Panny/
połi tu iestże młodzi ludźmi żyła.
Ja iednak zamyślam tu mówić/ nie o
tey powietrzhowney/ ale o wnetrzhney
y duchowney urodzie Przen: Panny/
która náwet y ná twarz iey/ y w in-
nych ákcyách/ przyżwiástawaniu dzi-
sieyşym/ z wielu okoliczności wydać
się. A naprzód wydać się tá iey uro-
dą duchowná ex colore, przez co zná-
cy się Virtus verecundiæ, Cnota
wstydlivosti. Wydać się mówi tá
cnota z zárumienionej/ albo záwsty-
dzonej twarzy/ ná pierwsze poyżzenie
y obaczenie w domczku swoim/ Osoby
ślicznego Młodzianá; gdyż w tá-*

Akiey postaći (według pospolitego ro-
zumienia Doktorow) pokazał się iey
był Anioł Gabryel: o którym záwsty-
dzeniu iey/ wyrażna czyni relacya E-
wangelistá Páński/ owemi słowy: Quæ
cū audisset, turbata est in sermo-
ne eius. *A ona usłyszawszy, zátwoży-
ła się z mowy iego. Tego bowiem
zátwożenia wnetrznego znáć/ według
S. Ambrożego/ pokazał się ná iey twa-
rzy/ przez wstydlivy rumieniec; z kto-
rego rumienca y datu wstydlivosti/
naprzód wychwala Przen: Pannę/ po-
mientony Doktor S. tak mówiąc:*
B Primus est pudor, qui in ipso co-
gnitionis ingressu, Domini Matrem
commendat legentibus, & táquam
testis locuples dignam, quæ ad tale
munus eligeretur, adstruit: quod
in cubiculo, quod sola, quod ab
Angelo salutata tacet, & mota est in
introitu eius, quod ad virilis sexus
speciem peregrinam turbatur aspe-
ctus Virginis. *Pierwsza iest wstydl-
wość, która ná pierwszym wstępie záleca
Mátkę Boską czytájącym, y wyświadcza,
że ná taki urząd, godnie iest wybrána:
że samá w mieşkaniu, że w osobności,
że przywitana od Anioła milczy, y
trwoży z sobą ná przysięgę iego; á mę-
skiej Osoby postaći postrzegşy, mieşá się.
Tegoż doşedł z textu Ewangelij S.
Młodopłynny Doktor/ gdy ten dar
wstydlivosti w Przen: Pannie/ tákie-
mi pánegiryzuje słowy: Gratissima
lanè gemma in diademate, micans
in capite stella, rubor in facie ho-
minis verecundi: An verò quis pu-
tat, quod hæc caruerit gratiâ, quæ
plena gratiâ fuit? pudibunda fuit
MARIA: ex Evangelio id proba-
mus, &c. *Náder wdzięczná perła w
Koronie, y iásna gwiazda ná głowie,
rumieniec ná twarzy człowieka wsty-
dliwego: Iżaliş kto rozumieć będzie, że
tego daru nie miała tá, która była tá-
ski pełná? MARTA wielce wstydliva
była: co się z Ewangelij pokázuie. Tu
niektorzy Doktorowie uważájac/ że
według S. Tomášá Pudicitia, albo
Cnota wstydlivosti/ (ile iest różná á
naturali passione) iest wprowadzić
doşkonalostí/ ále ex suppositione
imperfectiois: ták iáko Poenitentia**

Script.

Luca 1.

l. Offic. 18.

de Verb.
Apocalip.

2. 2. 9. 151.

virtus, ex suppositione peccati, to jest/ iż wstydlivość/ jest darem od wozdajcym od złego / y pożadliwosci złe miarkujacym: gemu wstydkiemu Przen: Panna/ iako Niepokalanie pozeta/ nie podlegała: to mowia nwa: zaiac konkludua/ iż ten dar wstydlivości/ modo quodam excellentiori, doskonalszym daleko sposobem/ niż w innych ludziach pospolitych/ znaydował się w Przen: Pannie/ bez wszelkiej niedoskonłości: co niektorzy elu: maza w ten sens/ iż Przen: Panna/ nigdy nie mogła być w takich okazyach/ ktoreby dla nieprzystojności takiej/ mogły być dąć iey okazy do zadržedzenia się. O tym bowiem osobliwym przywileju Przen: Panny/ dale znać uczony Galatin. gdy tak mowi: Inter ceteras perfectiones, eo spiritu Prophetiz donata fuit; ut si forte illicitum quid auditura vel visura esset, illico aures ejus & oculi ejus clauderentur; ita ut non nisi voluntati ejus deservirent. *Miedzy innymi listkami, dachem Prorockim udarowana była. że gdy miała natrasie, obaczyć. uszyść co nieprzystojnego, natychmiast uszy oczy iey. tak się nie czule zstawaly. że inaczej, tylko wedlug woli iey, zazyć się nie daly. Ten zaś wstydlivości rumieniec/ ktory się y na twarzy Przen: Panny przy Zwiastowaniu Anielskim wydal/ iakoby iey wielkiej okazy y urody przydal/ y przytemnym był Pannu BOGD/ dale znać Chryst: Fega: gdy go przyrównywa do Krwi Mlegemilow; y owsem do Krwie Panna JEZUSOWEŁ/ tak na Krzyżu/ iako y na Oltarzu Sakramentalnym ofiarowanej. słowa tego tu klada. Quasi B. Virgo adeo gratum DEO offerret sacrificium, cum prae verecundia sanguineo genas tinxit rubore, ut quodammodo cum sacrificio, quod pro genere humano Christus Patri obtulit in Crucem actus; vel quod in Eucharistiae Sacramento litamus: vel etiam cum Martyrio, quo sanguinem profundunt Martyres in Fidei attestationem, paritari possit. Przyddle do tego słowa Chryzostom 3. Beata MARIA, ultra omnem hu-*

Vega Theol
Mar. l. cit.

1.7. de arc.
cath Verit.
capit. 5.

loco citat.
num. 1321.

Homil. in
Hypapant.

A manz natura modum modestiam, ac temperantiam excoluit, ac ob hoc universorum Dominum in utero portare promeruit; quod si quae Virgo alia, majori modestia vel ampliori puritate praeter hanc exornata extitisset, illam sibi Dominus prae hac ipsa omnino in habitaculum elegisset. W ktorych słowach Doktor S. dale znać/ w takim respektie y upodobaniu była wstydliva skromność/ ktora przy Zwiastowaniu Anielskim wydalła się w Przen: Pannie; że gdyby (po naszym mowiac) znalazła się była na świecie skromniej, była lepsz y wstydliviejsza/ iaka Osoba/ nad Przen: Panna/ one raczy a nie ta/ obralby był BOG sobie za Matkę.

Dosyć ma zalecenia urody swojej Przen: Panna z tego wstydlivości Pannienstkiej znaku/ to jest rumienca/ ktory przy Zwiastowaniu Anielskim na niej się wydal; lecz mądry Salomon przestrzega maie/ że pod tą rumianą wstydlivości barwa/ wiecey y wiastkich darow/ aktow/ cnosć. utalonych znayduie się/ ktoremi Oblubienica ta Barankowa Przen: Panna do dzisiejszego slubnego aktu gotulac się/ przyzodobiła twarz/ to jest/ dach swoie. Tak albowiem pod Figura opisuiac iey duchowna uroda/ mowi: Sicut fragmen mali punici genarum, absq; eo, quod intrinsecus latet. Jako rozkroione granatowe iabko, iagody twarzy twoiey, oprócz tego, co wewnątrz zakrytego jest. Tatemnice tey zehyśmy latwiey doćiekl/ trzeba nam uczynić sobie refleksy/ iż Salomon na trzech miejscach w Pieniadch swoich/ pod różnemi podobienstwami opisał piekność urody/ albo twarzy Oblubienice swojej/ a ztym figura liter Oblubienice Barankowej/ Przen: Panny. Naprzod przyrównał one do piekności Synagaglice. Pulchrae sunt genae tuae, sicut turturis. *Paulus Scherlag, in Comment: tego rozumienia jest/ że tu Salomon alluduiet/ nie tak do naturalnego prada/ iako raczy/ do dwóch kleynotow z perel wyrobionych na theacie Synagaglice; ktore wiszące y spuszczone od stoni/ aż tu poligłom twarzy/ zarumienio-*

Figura

Cantic. 4.

Cantic. 1.

nym

nym iągodom Oblubienicy/ nowej y
niezwygdyney przydawady okrásy.
Synogárdicá u Symbolistow pospoli-
cie wyraża głowiek w czystości y w
osobności sie kochającego. Jákym
pod tym podobieństwem Synogárdi-
cy znacza sie y wydaia dktó osobliwe
czystości Pánienstkiey/ y oddalenia sie
od swiátá/ w których osobliwa była
Prz: Pánna. Wydaie sie naprzód/ iá-
ko drogi kłeynot/ Synogárdicá czys-
tość y miłość zupełnego Pánienstwa/
gdy uślyszamy od Aniolá/ że miała
porodzić Syná: Ecce concipies, &
paries Filium: lubo zupełnie wterzyła
słowom Anielskim/ iedną pámistá-
iác ná swoy álub czystości/ dla o-
chrony tego/ o sposobie poczęcia tes-
go pyta sie Aniolá/ z podziwieniem
nie małym. O czym Guillet in Cant.
Obstupuit & expavit. pro cautela
votivi propositi sui. Gdzie też zái-
raz wydaie sie y drugi kłeynot á wla-
śnie do pary támtę Synogárdicę/
znat także cnoty czystości: to jest/
zámilowanie sie w osobności/ schra-
nienie sie áwielkiey konwersacyi/ ro-
zrywających duchá/ y nie mala trus-
dność w duszách czystych spráwnia-
cych: gdy iá oto Aniol zástáie jámo
tylko/ y to w zámieszczeniu áciłym do-
mętku swego/ która osobności cnota/
wychwáldiac s. Ambroży w Przen:
Pánnie/ záléca iá oraz wśytkim Pá-
nienkom: temi słowy: Discite Vir-
gines non demorari in plateis, non
aliquos in publico miscere sermo-
nes, MARIA in domo sola, festinat
in publico. *Pozáie się Pánienki po u-
licách nie bawić, áni rozmawiać mię-
dzy ludźmi: MARIA jámá tylko w dom-
ku, między ludźmi nie bawi się.* Ná
drugim znóu miejscu tenże Sálom-
on iągody Oblubienicy/ wychwála
pod podobieństwem rostkroionego grá-
natowego iáblká: o czym też wyżej
námiemilem już: Sicut fragmen ma-
li punici, genæ tuæ. Co do Przen:
Pánny ápplikuiat Mich: Gbiserus,
tákt piśe: Fragmini mali punici si-
milis est, quod ex una parte rubo-
rem exhibet Virginalis verecundiæ
symbolum, ex altera verò fructum
offert, hieroglyphicum charitatis:

Ambr. de
Virgin.

Cantic. 4.

to jest: że rostkroionego gránatowego
iáblká iedną stroná/ á tá wierzchniá/
która jest rumiána/ znázy w Przen:
Pánnie czystość/ y wśtydliwość Pá-
nienská náder doskonała; o ktorey do-
pieto sie powiedziáło; wnetrzna zái-
álbo spodnia stroná/ znázy serdeczna
miłość/ która Przen: Pánna ognisto
paláá/ ná ten czas/ gdy ná Zwiásto-
wanie Anielskie/ Syná Bożkiego w ży-
wości swoim poczynáá. O czym po-
buchamy Guillet: ná owe słowá Can-
tic: 2. Ordinavit in me charitatem,
tákt mowiącego: Cum Virgo DE-
UM corporaliter concepit, tantam
in seipsa, de calore supervenientis
Spiritus S. flammam pij amoris con-
cepit, quantam poterat capere puri
hominis modus. Gdy (prámi) Pán-
ná Przen: poczęá BOGA według ciáá;
tákt wielkim z gorácości zstępującego ná
się Duchá S. rospáloná zóstáá, wáżę-
caneý miłości płomieniem, iáki tylko po-
mieszać się mogł w sercu szczerego cztó-
wieká. Co też y jámá o sobie przyzná-
ie: w owych słowách z Pieniom Sá-
lomonowych: Anima mea liquefa-
cta est, ut dilectus meus locutus est
Rostropiá się duszá moá, gdy przemówił
do mnie ukochány moy. Które słowá
Richard: Laur: o Zwiástowaniu An-
ielskim tłumáczy. Per incendium
charitatis liquefacta est anima mea,
ut dilectus locutus est ad me per Ga-
brielem, postulans me in Matrem,
cui me obruli in ancillam. Przy-
dáie ięże Sálomon przy teczé wy-
żej pomienionym/ o urodzicie iągód
teyże Oblubienice. Absq; eo, quod
intrinsecus lateat, przez co (według
zdánia) támtęgoż Commentatora,
znáczy się cumulus gratiarum: to jest/
że iáko w rostkroionym gránatowym
iáblku/ nie iedno/ ále bárdzo wiele
piśknych/ wdziących ná weyższenie/
znáydnie się ziarnek; tákt y w Przen:
Pánnie/ zwiástá przy dzisieyşym
Zwiástowaniu Anielskim/ nie iedną
tylko ognistey miłości cnotá/ ále wies-
lu cnot záiśniáły ákty. Innym dá-
wşy pokoy/ poniewá już o iedney z
Teologicznych/ to jest/ o Miłości ná-
mienilo się/ dwiemá drugim/ to jest/
Wierze y Nádziei/ krotko przypáczysz

Cantic. 5.

libr. 4. de
laud. Virg.

sup cap. 1.
Luce.

Concion. 2
de Annunt.

ap. Scherl.
in Cant. 1.

Cantic. 6.

sie możemy. O Albrach Wiary/ ná
ktore zdobyła sie Przen: Pánná ná
ten czas/ nápisal s. Alb: M. te słowa:
Fidem habuit in excellentissimo
gradu, quæ tam immensa rei sibi
promissa fidem habuit. *Miałá (prá-
wi) Przen: Pánná Wiare nadoskonalsz;
ktora o tak niepojęty rzeczy obietnicy
uwierzyła. Ktoremu áktowi Wiary
dziwując sie Doktor Anielski/ tak mo-
wi: DEUM fieri mortalem homi-
nem, DEUM de femina nalciturum,
Virginem sine Viro concepturam,
qualia sunt hæc, ut solo verbo cre-
dantur. Aby się BOG zstał śmiertel-
nym człowiekiem, aby BOG z niewia-
sty miał się urodzić, aby Pánná bez Męża
Mátka się zstała miátá? iáko to wielka,
ná jedno słowo takim rzeczom uwierzył.
Co sie zaś tyje Altorw trzeciye Cno-
ty Teologiczney/ to jest Nádziei; tá
w stárym Testámencie principaliter
zawisła była in spe & desiderio ven-
turi Messia, w oczekiwaniu y gorá-
cym prágnieniu przyslego Messyáša;
w ktorym prágnieniu Przen: Pánná
celowała wshytekich Ss. Pátryarchow;
bo tak było gorace to iey prágnienie/
że wiele Autorow ugonych trzymála
y dowodzą tego/ iż Prz: Pánná przez
nie/ záslużyła de condigno, accele-
rationem Incarnationis; to jest/ wy-
mogła ná Pánu BOGA/ że skrócił
czasow przyscia Messyášowego. Ja-
koż s. Bernard, y Sim: de Cassia, twier-
dzą/ że Aniol ten/ zástał Prz: Pánnę
ná modlitwie; niektorzy domniemá-
ją sie/ medytująca nád onemi słowá-
mi Izaiáša: Ecce Virgo concipiet;
&c. Oto Pánná pocznie, y porodzi syná,
&c. Który text był w Piśmie napowrá-
dzniey obietnicy przyscie Messyáša;
przetoż Przen: Pánná/ niezmiernym
zdziwem prágnieniem/ do poznania sa-
mego Messyáša/ iáko też y Mátka iey
go/ goraco/ y z wielką nádzieią/ mo-
dliła sie w ten czas do Pána BOGA/
o prestkie zesłanie iego. Náostatek
koncząc Salomon elogia Genarum,
chwáli y zálecenia twarzy teyże Oblu-
bieniecy/ do samey one przytównywa
skoregkí gránatowego iáblká. Genæ-
rux, sicut cortex mali punici, absq;
eo, quod intrinsecus latet; ktora*

A skoregká/ że pokrywa słodki y wdzie-
czny ustom/ iáblká gránatowego o-
woc albo sok/ według pomienionego
ná początku Commentarora, bádzo
dobrze wyraża Cnoty Pokory/ ktorey
naysobliwszy ákt wypráwiła Przen:
Pánná przy dzisiejszym Zwiáštowa-
niu; gdy wyrzekła one słowa: Ecce
ancilla Domini, &c. Oto ja służebni-
ca Páńska. Ktorey potórce dziwując
sie wielce Bernard s. tak mowi: Quæ
est hæc tam sublimis humilitas, quæ
cedere non novit honoribus? inso-
lescere gloria nescit? Mater DEI
B eligitur, & ancillam se nominat.
O iák głęboka pokorá! ktora uwieść się
nie dá godnościom, áni pochwalona, wy-
nosi się. Mátka Boska iúz obrána, á
służebnica iedną nazywa się.

Jeszcze tu nie koniec ozdoby y okła-
sy urody Oblubienice; bo widzą ozdó-
bá tá iey/ iáko uważa Paulus Scherlog,
ná hyis iey záraz/ y ná inne członki
spływála z twarzy/ y kleynotow ná
niey záwieszonych: dla czego też wy-
chwala oraz Oblubientec hyis iey.
Collum tuum sicut monilia. A to
widzą weryfikuje sie o piśtności/ o
urodzie Przen: Pánný; to jest/ o lá-
stách/ cnotách iey/ ktore przy Zwiásto-
waniu dzisiejszym w niey záśádnály;
gdyż te wshytkie ná inshy członki Chry-
stusowe/ to jest/ duże nabożne/ przez
przyczynę iey spływála. A to sie iásnte
pokázale z Rewelacyi Gererudy S.
W dzień Zwiáštowania/ gdy sie Sio-
stry do Komunii S. gotowały/ wis-
działa tá Swiata/ iáko Przen: Pánná/
bádzo bagáto y stroyno przybrás-
na stánawshy miedzy Siostrámi/ ná
duże tedns nabożna włożyła drogí
bádzo kleynot/ siedmá drogich ká-
miení wysádzony; ktor: kámiennie zná-
czyły siedm cnot; czystość/ pokora/
nádzieis/ miłość/ zc. W który kley-
not przybrána duśá/ gdy stánála przed
Páná/ obaczywszy iż Pan/ ze wshytká
moca Boskwá swego/ do niey się sklo-
nił/ y ná leno iá swoje wjázawshy/ ro-
skósnie z nią się pieścił. Co tu sy-
semy zstáło sie z iedną duśá/ toż á-
bo co podobnego zstáć sie y z námi
może/ przez przyczynę Naysw: Pán-
ny; to jest/ gdy sie usposabíáć z stro-
ny náhey

Vesfig. 11.
numer. 6.

Histor

P. 4. c. 12.

ny nąsęy do tego zechcemy/ tey pi-
kności/ urody/ laś/ cnot/ które w
Przen: Pannie przy Zwiastowaniu
dzisieyszym/ tak pięknie się wydały/
uczestnikami bydy możemy.

Wiac przy tym akcie ślubnym tak
ślizney/ piękney Oblubienicy Bārān-
kowej/ to iest/ przy Zwiastowaniu Prze:
Panny/ ochoty y wesela każdemu do-
dając/ konieże słowami S. Augustyna:

Angeli in Cælo egerunt Festum,
dum Gabriel redijt, & Virgo con-
cepit: Agamus ergo & nos in ter-
ris gaudia nova, quia Virgo con-
cepit & peperit. **BOGV** w Troycy
jedynemu/ y Bārānkowi Niebieskie-
mu/ z tak wielu y wielkich przywile-
sow/ laś/ Przen: Pannie przy Zwi-
astowaniu dzisieyszym pozwolonych/
część y chwala na wieki. Amen.

NA DZIEN NAWIEDZENIA
NAYSWIĘTSZEY PANNY,
Hyacinthina Calceamenta Sponsæ.

Exurgens MARIA, abiit in Montana cum festinatione, Luc. 1.

Szeli kiedy lepsza podać się
mogła okazy/ do przypatrze-
nia się cudney urodzie y bo-
gątemu stroiowi Oblubien-
icy Bārānkowej/ to iest Prze:
Panny/ iako przy dzisieyszey podroży/
w która się wybiera. S. A. Od mło-
dości bowiem swojej przy Rościele
miedzy innymi Pamienkami pod dozo-
rem nayszyjszego Kąplana wychowa-
na/ a potem gdy S. Jozefowi poślu-
bioną została/ do domogęu Názare-
towego przeprowadzona/ nie czytamy
aby kiedy przedtym/ tak iawnie mi-
dzi ludzkie pokazywała się Panną Przen:
iako gdy dziś wychodzi w te/ do do-
mu Zacharyasowego/ kłopotliwą
drogą. A ktożby przy tak dobrej
okazy/ nie życzyl sobie/ oczu swoich
duchownych y affektow dostatecznie
ukontentować/ widzeniem tey prze-
ślizney Oblubienice Bārānkowej/
y przypatrzyć się wysmienitemu stro-
towi/ apparatusowi cnot/ laś/ y dąrow/
w który się do tey przybrała wzięty.
Ale widz/ że y tu bez umiarkowania
pobożnych chęci nąsych nie będzie.
Albowiem w tey drodze nąpatrzeć się
siebie nie da; gdyż bārdzo śpieszno
idzie. Abijt in montana cum festi-
natione. A co wielka/ (iako pise
Novarin:) ten miał Przen: Panną
przywiliy od **BOGA**/ iż bywając mie-

Bdy ludzimi/ częstokroć od nich widzia-
na nie była. Neq; improbabile vide-
tur nobis, (præsertim cum id alijs
aliquādo concessum reperiatur) ut
Virgo non semel incederet præsen-
tibus invisibilis. Jākoż y sami Du-
chowie Niebiescy/ przypatruiac się
idacey Naysz: Pannie/ nie bez cāie-
mnice do nąlotnieyszego Planety/
to iest do Słońca/ które oraż dla
wielkiego błasku/ patrzeć na się nie
da/ przyrownali one: Quæ est ista
quæ progreditur . . . electa ut Sol
A ponieważ z podziwieniem to mo-
wia/ nieśako tym dāia znāć/ że y ich
oczy/ lubo dość bystre/ nie mogły do-
statecznie przypatrzyć się piękności
idacey Przen: Panny: lednego prze-
cie sam Oblubieniec dożył swej O-
blubienice stroiu; to iest/ cudnie y bo-
gato przybranego obuwia na nogach
śpieszno idacey; któremu pierwey niż
inšym przypatrzywszy się/ taki mu da-
łe pānegiryk. Quā pulchri sunt
gressus tui in calceamentis, Filia
Principis. Jāk piękne są ślapania two-
je w obuwiach, Córko Książcā. Przys-
znāie Guill: Abb: że to nie pospolity
ale celny bārdzo pānegiryk. Non
simpliciter pulchri; sed cum admi-
ratione: Quā pulchri, &c. quo
excellens & singularis gressuum
eius pulchritudo signatur. Stępā

Umb. nu-
mer. 273.

Cantic. 7.

Hierogl. I.
40. c. 55.

nia te/ według tegoż Expozytorá znd
go wstrzyne áley rozmaitych cnot/
ktoremi Przen: Pánna ku BGD
postpowála: cudne zaś ná nogách
obuwie/ wyrażálo cnoty celnieyſzych
Światełch Pátryarchow/ ktorych wi-
szemk dáleko doſkonálſzym ſpoſobem
Przen: Pánna ná ſobie noſiła. Patri-
archarum exemplo decentiſſimé
calceara, inatritis animi greſſibus
ibat de virtute in virtutem. Tych
zaś cnot je bárdzo wſele/ á teſſze in
excellenti znáydzie ſie w nley/ ponie-
waż (iáko notnie Pierius.) Calceus,
obuwie/ teſt Symbolum ochoćnie y
ſzczęśliwie pogynájącego droge: wi-
dza je pomieniona Allegoria, y okoli-
cznoſć ſtroia Przen: Pánny/ ktora u-
pátrzył Oblubieniec/ nálepiey kwá-
dracie/ do niezwyčajney przeſtoſci/ o-
choćy/ z ktora te podroza pogyna Prz:
Pánna do domu Zacháryaſhowego:
Wiec y ia pod tymże podobieństwem
miſtycznemu ſtroiowi nog/ y ſpie-
ſnych krolow tey Oblubienice Bús-
tánkowej/ álluduiac do onego by-
cintowego obuwia u Proroka Ezechi-
elá/ c. 16. Calceavi te hyacintho, &c.
pilniey ſie przypátrzyć/ y on opſac
zechce: wprzód pomowiſzy/ iáko my
mizerni ludzie/ lotnemi do zlego/ do
dobrego zaś oćiażálemi teſteſmy. Ad
Majorem DEI Gloriam.

PARS
I.

O ſie tyże tego pierwſzego
punktu: co niegdy Rzymſki
Orator Cicero Ep: ad Attic:
libr: 4. o ludziách nápiſal.

Niſi ſanè in Phyſicis plum-
bei ſumus: to ia dáleko ſuſzniey rze-
moge/ trocha odmieniſzy: Niſi ſanè
in Divinis plumbei ſumus: to teſt:
eá oſobliwa teſt mizerya náture náſey/
je poſpolicie do dobrego/ do cnoty/
do rzeczy duchownych iáko by olowiá-
nemi/ cięſklemi teſteſmy; ále do zle-
go ochoćni bárdzo/ lotno/ á práwie
(iáko mowia) prákiem lećiemy. In-
Divinis plumbei ſumus. Czego lu-
bo ſami codziennie ná ſobie dozná-
my/ przecieſz náydziemy o tym wy-
ráźnie y w Piſmie S. Naprzód
Pſalmiſtá Pánſki o niektorych ludziách
powiedziá/ je lotnych/ przeſkich nog
ſa do wylania krwie. Veloces pe-

Script.

Pſalm. 13.

A des eorum ad effundendum san-
guinem. Według tłumáczenia S.
Antonin: p. 2. tit. 9. c. 13. dáie tu znd
Dáwid S. o wſytekich w poſpolitoſci
ludziách grzeſhnych/ iáko ſa pretecy/ o-
choćni do zlego/ y do rzeczy zbáwie-
niu ſwemu ſłodliwych. Eit (inquit)
conſideratio velocitatis & ſtrenui-
tatis, quam habent mali in ea, quæ
ſunt inutilia, vel noxia eis: ut in-
factis mundi. Z drugiey ſtrony u-
ważyć ſobie mamy ſłowa Zbáwiciela-
we/ ktory użac nas Pácierzą/ eá nam
kaze Oycá Niebieſkiego/ o rzeczy Nie-
bieſkie/ duchowne/ proſić: Pater no-
ſter, &c. Adveniat Regnum tuum.
Oycze náſz, &c. niech przyjdzie Krole-
ſtwo twoie. Przyzwóćiey podobno
zdáloby ſie było mowić prágnącym
rzeczy Niebieſkich. Veniamus ad Re-
gnum tuum. A żebyſmy przyſli do
Kroleſtwa Niebieſkiego/ niżeli żeby
ono do nas przychodzić miało. Cio-
tuie to dowcipnie Dáid: Celada: je przez
to ſamo pokázale ſie mizerya ludzka/
iáko oćiażálemi leniwemi/ cięſklemi do
rzeczy duchownych teſteſmy. Tanta
deſidia torpemus, ut niſi venerit
ad nos Regnum, nos non eamus ad
illud. Takie nas ogárneło leniſtwo, je-
gdyby do nas ſamo Niebo nie miało ſię,
eále nie mielibyſmy ſię do niego. A
przeto Zbáwiciel wygedziáac nićiáko
uloſnoſci náſey/ iáko by wabiáć do
nas Kroleſtwa niebieſkie/ kaze mowić
Adveniat Regnum tuum. Przydź
Kroleſtwo twoie. To oboie náleyſe Pi-
ſmá S: konnotuiac do ſiebie/ trudno
ſie nie zdáziwować tey rożnicy/ á oraz
mizeryi ludzkiej: gdyż ráżey przeci-
wnieby bydź miało; to ieſt/ miałyby
bydź głowiek lotnieyſzym do dobrego/
aniżeli do zlego. Wypráwiáac bo-
wiem Pan BGD głowiek w droge
do cnoty/ kázac mu ſie ſtádc o iáko
Boſka/ o zaſługi uczynkow dobrych/
o Niebo. Sic currite, ut compre-
hendatis: wypráwił go ná te droge
nie boſo/ ále go przybrał w obuwie
lekkie y bárdzo wygodne ná eáka dro-
ge; iáko ſam przyznáie przez Pro-
káz: Calceavi te hyacintho. Przez
ktore hiacyntowe obuwie iáko rozu-
mie S. Hieron: y Grzeg: ponieważ ten

in Iudith.
c. 2. n. 74.

Ezech. 16.

Kámierni

kamien jest miasci Niebieskiej / A smol S. ze daleko lotniejszy / y z tak
 chcial glowiekowi dodac ochoty y
 pragnienia do rzeczy duchownych. *Origenes* zds / przez to obuwie / rozu-
 mie auxilia protectionis Divinae; to
 jest laski / ratunki Niebieskie / obiecane
 glowiekowi; ktoremi opatrzył BGS
 ulomnosc tego / aby go na tej drodze
 kamienie twarde nie uciskaly; to jest
 aby mu sie trudnosci / bez ktorych bydz
 nie moze na tej drodze / nie przykryly.
 Przeciwnym zds sposobem dzisie sie
 z glowiekiem / kiedy sie pusza w droge
 nieprawosci / w zapady do zlego. *Pe-*
des eorum ad malum currunt & fe-
stinant. albowiem taki ubiera sie nie-
 iako w cieple olowiane boty / gdy
 pozadliwe affekty rozpusza na wshel-
 ta swymola. Nie temu Prorok Zs-
 charyas widzial nieprawosc w postaci
 ci niewiadly / olowiem nalanej. *Hac*
est impietas, . . . & misit massam
plumbeam in os ejus. Obuwie to
 grzesznikom nie tylko cieple / ale y
 uciskajace bardzo / propter remor-
 lum conscientiae, dla ustawicznego
 gryzienia / struplow w sumnieniu;
 podobne owym ponabijanym ostrzem
 zelazami botom / ktoremi okrutnik
 Terydates macył S. Grzegorz / A
 postola Ormianskiego / obuwyl go w
 nie / y chodzil go przymuszajac. W
 takie niewczesne obuwie przybralo nie-
 ktorych lakomstwo / na ktorych sie P.
 BGS karzy u Proroka / ze y obuwie
 ich / z kzywda ubogiego bylo: *Pro*
eo quod vendiderit pro argento
justum, & pauperem pro calcea-
mentis. W podobnymze obuwu
 chodzili y owi nadsici / ktorych obu-
 wem nieialo nazywal Salomon / ja-
 me pycha. *Ambulabant in calcea-*
mentis suis, in superbia: tego sie
 dozystal w Greckim iakimsi Auto-
 grafie Salomonowym *Novarinus.* Zs-
 tym uwazajac z obu stron pomienio-
 ne okolicznosci / nalezialoby / zeby glo-
 wiek tak dobrze / tak wczesnie opat-
 rzony od Pana BGS na droge
 cnoty / chetniejszy y latwiejszy byl do
 niey; nizeli do zlego / gdzie tak cie-
 pko y niewygodno biec / y starac sie
 o nasycenie pozadliwosci swoich: a
 przecis patrzcie / upewnia w tym Pi-

Prover. 1.

Zachar. 5

Amos. 2

Ulmbr. nu
mer. 276

A smol S. ze daleko lotniejszy / y z tak
 obciazonemi nogami / zstala sie do
 grzechu ludzkie. *Veloces pedes eo-*
rum ad effundendum sanguinem.
 Czemu dzimulac sie *Oleaster*, gdy u-
 waza / iako ludzkie dla swieckich macy-
 nosci chluby / rekreacy / zc. na wiele
 niewczasow y trudnosci / prakto y
 smialo sie odwarzalo; kiedy zds o cno-
 te: o zaslugi starac sie trzeba / iada
 trudnosci / niewczasowi odwiec sie
 od tego dadza: tak mowi: *Quali-*
bet aëris intemperies, nos ab ope-
ribus charitatis impedit, si enim
pluvia solito durius exuberaverit,
domo exire, & Ecclesiam intrare
formidamus. to test / ze iada niepo-
 goda / wiadr / psota / odwiec nas las-
 two od dobrego / od sluchania Nhy
 S. chociaf dla respektow swieckich /
 gotowismy y w gorfo drogi dalsze
 podeymowac drogi. Co iaby byla
 fromotna rzecz / dal znac S. *August.*
 przymawiadac iednemu mysliwemu /
 ktoremu nie cieple bylo caly dzien o
 glodzie / w deszcz / zc. za zwierzem go-
 nic / a do Rosciola choc blizej / ied-
 chae mu sie w niepogoda niechcialo:
 y tak mowi do niego: *Vide, quam*
puendum sit, si te delectat labor
ut fera capiatur, & non delectet,
ut DEUS acquiratur. Owar, iako
 fromotna rzecz, iz ci molo biedę cier-
 piec. abyf ugonil zwierza, a toz samo
 cieple na cie, gdyf sie u BGS, o iakę
 iego starac trzeba.

Tymizery ludzi swiadowych przy-
 patrzmy sie lepiey pod Figura / Ge-
 scia w slowach Jobowych / gscia w
 owym Rozielku / widzianym od Dáni-
 elu Proroka. S. Job opisulac cielesne
 D go glowiek / niebespiegennswa / tru-
 dnosci / ktorych pospolicie zazyć mu-
 si w takich okazyach / powiada o nim /
 ze iakoby po wodzie chodzil. *Levis*
est super faciem aquae; wlasnie
 gdyby rzekl / ze taki y na sredku mo-
 rza utonac nie moze. Jalkoz to tlu-
 maczyc bedziemy: Rowsem ci by to /
 takich zbrodniow / aby swiata nie
 gorzyl / wedlug Dekretu Pana JE-
 Zsawego / mlynki kamien uwiaz-
 wly u fyle / topic potrzeba. *Expe-*
dit ei, ut suspendatur molla asinaria

inc. 18. 67

de bono Vi-
dii, cap. 2.

Figura

Daniel, 8

in collo eius, & demergatur in profundum maris. *Symmachus* ná uga/ że przez to lekkie bieganie po wierzchu wody/chciał wyrażić Job S. Velocitatem ad peccandum: to test/ iako łatwy taki y prętki do grzechu. Doktor zaś *Aniel*si powiada/ że tu opisać Job zbyteczna cudzołóstwa śmiałość y odwaga ná wszelkie trudności; wszystko mu się równo zda/ iakoby po wodzie biegał/ gotow zginać/ gotow y tonać/ szukać ukontentowania zley żadzy swojej. Videtur impio propter impetum concupiscentiar, super aquam, & super quamcunq; difficultatem leviter transire posse, ut ad rei concupitæ fruitionem perveniat. Podźmy tuż do wldzenia Prorockiego: Wódział czasu iednego *Daniel* Prorok Rozielka/ ktory tak lotno/ tak prętko biegał/ że mu się zdalo/ iakoby łopytkami ziemi się nie tykał. *Hircus* caprarum veniebat ab occidente super faciem terræ, & non tangebatur terram. Literałiter, było to Prorocketwo o *M. Alexandrze* wojowniku sławnym/ leższe ná 200. lat blisko/ przed Narodzeniem iego opowiedział: ne: iakoż gdy też do *Jeruzalem* przyciagnął/ a przy powitaniu z nim *Josada* najwyższy Káplan w Biblii mu one pokazał/ oddawszy ofiary *BDSV* y *Jeruzalem* w pokoju zostawiwszy/ wziął wielkie serce z anego Prorocketwa przeciwko *Persom*/ y one zwołował/ przyrównany zaś był do lotnego kózła/ dla wielkiej prętkości w rzegach *Rycerlich*/ y że w troklim czasie tak wiele światá zwołować miał. In sensu tropologico, ten Roziel mo- że bardzo dobrze figurować ludzi grzesznych światowych; według owego/ co *S. August*: powiedział *Kornus*: O vem te putas, hircum te forte Deus novit. Bogatemi są dla grzechu pychy; rozkośi/ bo ná cnota/ ná ludje dobre/ kójim krzywym okiem patrzą; kójmáci/ dla lákomstwa y chciwości do rzegy dogesnych/ smierdzą dla nieczystości/ dla zgorzenia między ludźmi. Powiedział Prorok o takim Roziel/ że dla prętkiego biegu/ ziemię się łopytkami nie tykał. Et non

A tangebatur terram: toż się swoim sposobem pokazuje ná ludziach światowych; gdyż oni nie iakokolwiek w drogę/ w zabieg nieprawości puszczają się/ ale bardzo prętko y odważnie; zdo- bądzie się drugi y ná *Alexandrowe* serce/ byle swojej zley żadzy uczynił dosyć. Trąfia się/ że ten Roziel tak śmiały posłiznie się/ zspadnie z gory/ nie dopnie intencyi swojej/ poła- go konfuzya/ a ná czas wtálich okazy- ach zbija mu rogi; porabia/ petlaka: ba y sam Pan *BDS*/ aby tak swymol- nie nie biegał/ polamie nogi Rozielko- wi temu: gdy przepusci nan choroba/ tálecmo iakie ciągnie: a przecie wiele takich y pod ten czas kózlem traca/ uspokoić się w swoich smierdzących cielesnych żadżach niechca: o takich napisał *Tertull*: że nog tuż nie máiac; to test zdrowia/ sposobności do grzechu/ przecie iako wże/ albo robacy albo ślimacy gólgóla się po ziemi: Impius sine pedibus ad vitium currit, quod miraculi instar est: quem admodum incedunt quædam sine pedibus manante impetu, quod angues; & insurgente conatu, quod vermes; & spumante reptatu, quod limaces. Co wszystko w ten czas się naleypley o nich prawdzi/ gdy inaczey nie mogąc tuż zlym chuciom swoim dosyć uczynić/ myślami y pojadliwo- ściami affekty swoje kontentować u- śilują.

Dwie mi tu ná pámieć przychodzą z *Historykow* Osoby. Naprzód sławna owá u *Pogánom* *Królowa* *Mol-* *torow*/ *Camilla* nazwana; ktora tak prętkich nog była/ że/ iako o niej báiali *Poetowie*/ po wierzchu zbożá w kłosach stojącego/ nie go nie zretowawszy/ y po morzu nogi nie zmaczawszy/ biegąc mogła: co pięknie wierszem opisano *Maydzies* u *Virg* *liusz* *Enid*: 7. Druga rzec; ktora piśe *Elia* *us*, że był tak mądry y tak subtelny człowiek/ ktory aby go kiedy ná ulicy włóczę do gory nie potwał/ dla wagi/ musiał w żelaznym obuwiu chodzić. Bardzo pięknie to oboje wyraża *mizerya* (o ktorey dotąd mowiliśmy) ludzi światowych. Albowiem dla prętkości swojej do zlego/ dla

ap. Celad. citat.

Rychlov. Dom. infr. Ascensum.

Polit. P. 1.
lib. 5. c. 2.

dla odwagi na wszelkie trudności
świeckie / podobnemi się stają oney
lotno biegającej swymolnicy. A że
żąd do góry / do rzeczy duchownych /
lubo ich Pan Bóg lekkiem do te-
go stworzył / dając im lekka bo du-
chowno dusza / przecieś nąduła się
ciężkimi / leniwemi / obciążony się
olowiem ziemskich affektów / podobne-
mi dla tego są do ciężkiego człowieka
w ciężkiej przybranego obuwie. Przez
toż kończąc ten moralny dyskurs / z
politowaniem nad tą miseryą ludzka /
mówi cum Did: Niff: Quam prom-
pti paratiq; semper ad peccatum
sumus? & quam languidi, quam
tardi, quam cunctabundi ad bene
agendum, ad studium virtutis, ad
sanctitatem consequendam, ample-
ctendamq; Quam plumbeis verò
pedibus ad pietatem pergimus. O
iako pręczy, iako gotowi jesteśmy na złe?
iako słabemi, leniwemi, nie sporemi
do dobrego, do cnoty, do światobliwych
spraw, prawie ołowiane mający nogi do
cnoty, do pobożności.

PARS II.

O się tyże drugiey a pryn-
cypalney części Razania:
to jest o ochocie y śpiesznych
krokach / pod podobieństwem
obuwia Oblubienicy / z ko-
re ochota dziśieysza podroża w dom
Zacharyaszw odprawiła Przen: Pán-
ná. Expozytorowie konfrontuac
owe słowa: Quam pulchri sunt
gressus tui, &c. z owemi słowami z
Ezechielá Proroka / cap. 16. Calceavi
te hyacintho, y oraz reflektuac się
nad starodawnym zwyczajem Bia-
łychgłow / domyslała się / że one Sá-
lomonowey Oblubienicy obuwia / há-
stowane były drogiemi kámienniami
hiacyntowemi: y przez to cudnie pło-
sne w oczách Oblubienicá zdály się.
Toż samo applikując do Przen: Pán-
ny Richar: Laur: tak mówi o niej.
Quia erat calceata hyacintho, ideo
dicuntur, gressus ejus pulchri in
calceamentis. A dáley: Quia pe-
des ejus, id est, cogitationes & o-
pera decore spiritualis devotionis,
& intentionis velut pedes in calce-
amentis hyacinthinis resplendebát.
W ktorých słowách / wszystkie ákcy

libr. 5. de
Laud. Virg

A Prz: Panny / tak wewnętrzne iako y po-
wierzchowne (międzyktoremi) ma się
liżyć y dziśieysza podrożna iey satyr-
gá / przyrownywa do nog postępują-
cych; obuwie zaś ich drogo hiacynt-
tami hástowanym / nazywa wewnętrzne
intencye / albo motiva bádzo dosko-
nale y wysmienite / z ktorých pocho-
dziły wszystkie powierzchowne ákcy.
Wisc mówiac w szegulności o dziś-
sieyszy ákcy / to jest / o ochotney po-
droży iey / y oraz reflektuac się nad
niektoremi przymiotami hiacyntowe-
go kámienia / łatwo się domyslam /
B gemu obuwie Oblubienice Záran-
kowey / hiacyntowym nazwano: ál-
bowiem przez to / wydała się troje mo-
tiva, albo intencye / ktore dodały Prz:
Pannie sil y ochoty / do tak niewze-
sney drogi. Pierwsza tedy własność /
ktora ma z przyrodzenia swego hi-
cyncowy kámién / jest susceptibilitas
sculptura: to jest / że bádzo sposobny
jest do wyrobienia w nim figur / albo
pieczęci: dla czego wybornie może
znázyc cnota posłuszeństwa / albo du-
ża posłuszná / ktora to da się użyć woli
Bozey / woli stárzych / da na sobie iá-
ko chęć wystychować Figure: Tá
zaś posłuszeństwa cnota dosyć iásnie
się wydale dziś w Przen: Pannie; bo
tá była przednieysze motivum, że tak
ochotnie y śpieszno w te się wybrała
droga: wydała się mowis z onych słów
Ewangelij. Exurgens MARIA, abiit
cum festinatione. Ktore uważając
s. Ambrozj, twierdzi / iż na ten czas
Prz: Panná / miała od Panná BÓGÁ
ná modlitwie rewelacya / albo instynkt
Duchá S. że tego chciał po niej Pan
BÓG / aby była náwiedzila Zelzbie:
D to: co zrozumiawszy / iako náder posłu-
sna / bez długich deliberacyi y goto-
wania się ná drogę / porywa się nagle
y idzie w nákazana drogę. Quae an-
te sola in intimis penetralibus mo-
rabatur, Spiritus S impullu foras
egreditur. A znówu: Nescit tarda
molimina Spiritus S. gratia. Słowa
sa S. Doktorá. Tá (prawi) ktora
przedtym w domowym táta się zam-
knieciu, Duchá S. poruszoná náiechnię-
ciem, w drogę wyschodzi. Nie przypu-
szcza odwłoki żadney, taká Duchá S.

Joan. Gem
simil. lib. 2.
cap. 28.

Script.

ap. Corn.

Ser. 4. de
assumpt.
Isaia 62.Th. Mar.
num. 1315

Jakoż łatwo tego doysć/ że ta droga
Przen: Pánny była z woli Duchá S.
y z samych słow Oblubienic/ który
przypáciac się stápiantom idacey/
Corka ta názwał Duchá S. Quám
pulehri sunt gressus tui in calcea-
mentis, Filia Principis. Theodor: &
S. Ambr: elumáca/ Filia Spiritus S.
Piſe Joann: Genim: że hładcyntowy
kámien/ lubo jest sposobny do piega-
ci/ użyć się iednak nie da/ ani ſty-
chowac/ tylko samym dyámentem.
Dyáment dla drogości y iáśności swo-
iey/ niech nam znáczy BOGA/ Duchá
S. ktoremu tylko samemu/ á żadnemu
innemu stworzeniu/ y áwistym inspi-
rácyom tego/ duſá/ wola Prz: Pánny
użyć się dała/ y owſem wola iej/ w
wola tego áwista/ tak piegać iáka/
przetobiona zoſtála. Dla czego Guar:
Abbas: owe ſłowa Boſkie u Izáiaſá
Proroka/ Vocaberis, Voluntas mea
in ea. Názwana będzieſ: Wola moia w
tobie. do Przen: Pánny ſtoſuje. Czego
popiera zdaniem ſwoim Chriſt. Vega,
tak ná te ſłowa piſac: MARIA voca-
tur voluntas DEI: quia ſemper ob-
ſecuta fuit voluntati Divinae, eam
ad nutum exequendo; ita ut vo-
luntas Mariana in Divinam abierit,
aut voluntas Divina, in MARIAE vo-
luntatem ſit ſigillata; ita ut MARIA
omniño voluntatem Divinam ex-
primeret. P. MARTA nazywa ſię wola
Boſa: álbowiem zámſe poſłuſna była
woli Boſey, doſkonale onę pełniac: tak
dalece, że wola iej, w wola Boſa prze-
mienila ſię; ábo wola Boſa wypierze-
towána była w woli MARTY; tak, że
wola Boſa, w woli iej wybornie ſię wy-
dawała. Wſzytkich Áktow poſłu-
ſenſtwa tego Przen: Pánny/ ponie-
waſ co momentowe práwie były/ tru-
dno y owſem niepodobna wyliżyć/
dziſteyſy iednak áke poſłuſenſtwa/ y
ochoty ná inſpirácy Boſka w oczá-
ch náſzych ieſt; który z okoliżności ſwo-
ich/ ma oſobliwe zálecenie ſwoie: á to
względem niektórych trudności zácho-
dzacych/ álbowiem tá droga była nies-
wzeczna/ bo gorzyſta. Abijt in mon-
tana: była przyduſzſza: bo trzydziſ-
ć mil Niemieckich przechodziła; á
ieſzac pod czas dni tych/ kiedy w Pá-

A leſtynie niezmiernie pánuła upały ſto-
neſne/ co wſytko nie było wedle áſt
delikatnego Ciála Pánienſkiego. Przy-
dawał rozumiem trudności/ y wſtrod
Pánienſki; gdyſ nie przywykła była
Przen: Pánna między ludſie poſázo-
wac ſię/ y między niemi bawić. A
náwet ſamá Dignitas Perſonae: to
ieſt/ iſ iuſ ná ten czas máſac w ſywo-
cie Syná Boſego/ Mátká Boſka by-
ła/ á zátym Pánia/ Krolowa Niebá
y Ziemié: to mowi ſamo/ (po náſze-
mu mowiac) powinno było wſtrod iá-
ki uczynić Przen: Pánnie od tey drogi.
B. átkoby to nie przywoita była rzecz/
aby takiey zacności/ y godności Oſo-
bá/ proſtey iedney Niemieſcie/ z taká
ſwola niewygoda/ y tak podło przez
cále trzy Niemſiace uſługi áwiádczyć
miałá. Z ktorey okoliżności Bernard:
Buſto, bárdzo ſię dziwnie temu áktowi
Przen: Pánny/ y mowi: Pergit Re-
gina ad Vallam, Domina ad an-
cillam, Mater Domini, ad Matrem
ſervuli. Iákie (práwi) Krolowa do
poddány, Páni do ſluzébnice. Mátká
Páná, do Mátki niewalnika. Tym ied-
nak wſytkim trudnościom/ nie dały
ſię zátránowac nogi Przen: Pánny/
ná tey drodze: y nie dſiw; bo w hład-
cyntey drodze poſłuſenſtwa doſkonále-
go pod wola Boſa/ przybráne: ocho-
tnie przeto idſie Przen: Pánna MA-
RYA w tá drogá. Exurgens MARIA.
Druga właſność kámienia hładcy-
ntowego/ ieſt Sympathia quaedá cum
aere, to ieſt/ że z iákiſ wrodzoney in-
ſtinácyi/ ten kámien quite odmiana
ná powietrzu; przeto y on ná ten czas
ſię mieni: co piſtnie kwádrue ad cha-
ritatem compaſſivam, to ieſt/ wyra-
dza miłość lituáca ſię nádz miſerya-
bliſzego. Zátym w tym hładcynto-
wym ſtroiu nog Przen: Pánny ápie-
ſzacey do Zelzbiety/ z tey drugiey oko-
liżności/ wydać ſię drugie motivum
dla ktorego tak ochoenie Prz: Pánna
poſpieſzyła w tá drogá/ to ieſt: wielka
miłość ku Zelzbiecie y Janowi S. y
politowánie nádz oboygá miſeryámi.
Ten álbowiem ieſt geniſ Prz: Pán-
ny/ iáko oniey náſpáſal Richard: Laur:
Non poteſt noſtram miſeriam ſci-
re, & non ſubvenire, Nie moſe wies

Figura

Apocal. 12.

Sylveira.
Vega.
Novarin.
Celada.Celada in
marg. sup.

dzieć o ludzkiej miszery/ żeby się zdążyła
serce iey miłosne nie porużyło polito-
waniem/ y do poratowania nas nie
miało się: w czym ona nader ochot-
na y pretka. Co samo wyrozumi-
mieć się daie z Figury Pisma S. to
jest/ z strofu cudney oney Apokalipy-
czney/ widzianej od Jana S. Niewia-
sty/ ktora figurowała według wielu
Doktorow Przen: Panna. Tey opisa-
wshy Jan S. Korona z gwiazd/ była
z samego Słońca/ że nogi iey niezwy-
czayne/ nieiało w sandały przybrane
były/ daie o tym znać/ gdy mowi: Et
Luna sub pedibus ejus. Co uważa-
jąc Ekspozytorowie/ niektorzy z nich
nazywają Miesiąc obuwie/ inni
sandalami Przen: Panny. Tu się ia-
dały pytam: Oprocz gwiazd/ oprocz
słońca/ ktore Niebo wydało na stroy
Przen: Panny/ znaydowali się też
na Sferach Niebieskich inisi nie po-
dleyai y owšem wysi od Miesiaca
Plánetowie/ iako Jowis/ Merkuryus/
ic. Gemuż przecis daie są Przen: Pán-
nie sandały z samego Miesiaca. Dwie
rzeczy uważać sobie możemy w Mie-
siacu/ ktore się nie znayduia winnych
Plánetach: iedną/ że osobliwa ma
Sympatya z ziemskimi rzeczami/ y z
odmianami/ ktore się na powietrzu
dzieia; y owšem niemi dogadza zie-
mi; bo gdy suchota wielka panuje/
sprawuje desze/ pogoda zaś/ pod czas
zbyteczney wilgoci. Druga/ że dlu-
go bez ziemi/ iakoby wytrwać nie
może; dla czego dwanaście razy do
roku/ tego inne Plánety/ y owšem
y iamo Słońce nie zachowuje/ bieg
swoy odprawuje/ za każdym razem
zblizaiac się do ziemi; iakoż też y ja-
má Sferá tego nayblizsa jest ziemi;
według Astrologow. To samo pie-
knie pokazuje/ temu Przen: Panná
w sandały Miesiacowe przybrana:
bo przez to daie się znać/ iaka Prz:
Panná ma miłość/ Miłoność/ polito-
wanie ku potrzebom ludzi na ziemi
żyacych: y iako często y lotno przyby-
wa ludziom/ z influencyami/ z pomo-
cą wielowładney u BOGA przyzy-
ny swojej. Jako to miejsce tłumá-
ga pomienioni wzyssy Ekspozytoro-
wie. Z ktorych iednego słowa tu kláde:

A Merito Lunam sub pedibus terit
MARIA, quasi Lunæ sandalijs cal-
ceata; hoc est lunaribus adeoq; ci-
tissimis gressibus cursum suum con-
fiscit, in hominum auxilium involat.
A z teyć przygyny powiedzial s. An-
zelmu: Velocior est nonnunquam
salus, invocato Nomine MARIE,
quàm invocato nomine JESU.
Prętsa ná czas przybywa pomoc od
BOGA, ná imię MARTI, niżeli ná imię
JEZUS. Przez co nie ma nikt rozumi-
mieć/ abyśmy mieli co uwolczyć in-
fluencyom Słońca/ to jest Panná JE-
ZUSA: bo mocno wyznátemy/ że
wszelka pomoc y lasta z zasług tego:
Gratia per Christum: a z tym iako
Miesięczne influencye originem má-
ia od promieni Słonecznych oświe-
cających Miesiąc/ tak y wszytkie lasty/
ktore znaydowały się w Przen: Pán-
nie/ albo ktore otrzymujemy przez
przygyny iey/ z Chrystusa są: Wiac
y tá ochota Przen: Panny do polito-
wania y poratowania ludzi w potrze-
bach ich/ przypisać się ma adwytari-
mystycznego Słońca Panná JEZU-
SA. Spiechy to Słońce/ ku głowie/
kowi z promieniami ratunkow/ zasług
swoich/ ale poważnie/ bo gyganteis
passibus, Olbrzymowemi postępuje
krokami: iako go opisał Dawid: In
Sole posuit tabernaculū tuum, &c.
exultavit ut gygas ad currendam
viam: aby zaś gasciey y przedzey te
influencye tego/ dochodziły głowie/á/
zlecił te obroty Miesiacowi misty-
cznemu/ Márcce swojej Prz: wzbudza-
jąc y zapalając serce iey do miłości
ku nam/ y zawiadowaniu o potrze-
bach ludzkich. Tzego iásny doku-
ment mamy przy dzisiejszych náwie-
dzinach Żelźbiety. Troche się wro-
ci do kámienia hiacyntowego. O
tym pisał Naturalistowie/ że kto go
nośi przy sobie/ jest pierwszym lekar-
stwem przeciwko meláncolij/ y wte-
licy chorobie. Zostawiała Żelźbieta w
wielkiej bárdzo meláncolij; bo się
bárdzo wstydzila tego/ że w stárości
brzemia nośila: dla czego między lu-
dzie nie pokazywała się/ ztego się iá-
two domyślic z słow Ewangelisty.
Post hos autem dies concepit Eli

Joannis

Psalm. 18.

Lucæ 1.

ap. Bern.
Bustan.

sabeth Uxor ejus, & occultabat se mensibus quinque. Jan także Syn Helzbiety wielka niemoca / bo pierworodnym grzechem zaráżony leżał w żywocie Macierzyńskim. Nád oboygim pokazała Prz: Panna Kutek drogich swoich hiacyntow / to jest wnetrzney miłości / y politowania nád táká ich mizerya: gdy Osoba swola / presko do nich przybywszy / osdegnála naprzód od Helzbiety niepotrzebná melánsolia. O czym S. Ambroży: Confortata ex verbis B. Virginis, quæ prius verecundabatur se esse gravidam, postea gloriabatur in Domino, se Prophetam & plusquam Prophetam concepisse. Po ciešsóna Helzbieta słowami Przen: Panny, co się przedtym wysydziła brzemienia swego, potym ciešyła się w Pánu, że Proroká, y więcej niz Proroká w żywocie swoim nošila. Pokazała y nád chorým Janem moc hiacyntow swoich / gdy ušlyšawszy głos Prz: Panny pozdrawiácej Helzbieta / moca płodu utáionego w żywocie jej / uzdrowiony został; to jest uwolniony od pierworodnego grzechu: zá ktore lekářstwo / iákoby chcąc dziełować oboygum / poryma się w żywocie Helzbiety. Ut audivit salutationem MARIE Elisabeth, exultavit infans in utero ejus. A dla tegoć Przen: Panna wie dząc przy sobie o ták drogich y starczych hiacyntach / iákó Miesiac iákó náder ochotnie y loeno póspiešyła do domu Zácharyášowego. Tey záś samey praktošci ten mistyczny Miesiac nie zláad ináde nábył / tylko od Slonca niešwórnego / ktore w żywocie Prz: Panny iákó w obłoku iešce utáione / iúž promieniami swemi zágrzalo miłość y politowaniem ku nádzy Helzbiety y Janá / y do ták spiešnych obrotow pobudzilo ons. Czego dgyžrzał Origenes stáry / gdytá piše: JESUS qui in utero illius erat, festinabat adhuc in utero Matris, Joannem positum sanctificare: unde sequitur: Abijt MARIA cum festinatione: JEZVS, ktory był w iey żywocie, kwápił iešce w żywocie Mátki chcąc Janá pošwięcić: y przeto nápisano. že MARTA spiešno pošla, &c. Z ktorých

ap. S. Th

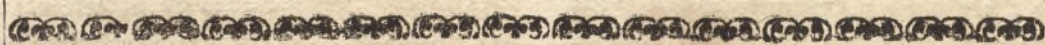
A słow stárego Doktora pokázanie się / że ták spiešney drogi Przen: Panny z Pánem JEZUSEM / do domu Zácharyášowego / motivum było miłość y politowanie nád nádznemi.

Trzecia własność kámenia hiacyntowego / iž jest attractivus cordium: to jest / pociaga áffekty ludzkie do głowieká / ktory go noší przy sobie: á gdy podobieństwo tego kámenia w sandalách Prz: Panny uwazaš / któdrule to nleco do dawnego zwyczáu niektórych šwiátowych Dam: o ktorých piše Clem: Alexandr: že štrugnie ná podešwách máiac wyrobione listery / šlapáiac po miékkim páwimencie / zostawiały po sobie ślády / iákoby charakterami pisane; ktoremi kocháńcow swoich do siebie wabiły. Coš y ia podobnego w tych Przen: Panny hiacyntowych upátruis sandalách podobnych / to jest / w ochotney lubo nie wzešney podroży; to jest / upátruis troiáké motivum, iž ta ákcya swola pobožná / y z ták šwietych intencyj pochodząca / chciála pociagnąć náś za soba / y przykładem swoim náuczyć / iákó ochotnemi bydž mamy do dobrego / y wšytkie ákcye náše / w ten štroj hiacyntowy przybieráć / to jest / z wnetrznym naboženštwem / y z poboženmi intencyjami ons odpredáwáć: iežby to y krotkiem nie štapić náddaremno. Te hiacyntowe pobožnych intencyj sandaly / iákoby się podobály Pánu BÓGOW y Przen: Pannie / z tego się pokázule przykładu. Piše Cesarius, že ieden Obywátel Kolonški / miał w zywczádu / iž gdiékolwiek się tyko ošbrocił / lubo w domu swoim chodzil / lub šedł do Košciół / álboš się wrašcal z niego / záwše to z naboženštwem czymli mówiac y pilnie uwazašac pozdrowienie Przen: Panny / Ave MARIA. Ten po šmierci pokázal się iešdneý Wnucze swoieý / w bárdzo pišeknym y iášnym štroju; ná ktorým / á ošobliwie ná obuwiu tego / widáć było popisane listery / álbo słowá pozdrowienia Anielskiego / Ave MARIA, &c. á to ná pokazanie / iákó ošobliwa chwałé otrzymany nogi tego / zá to / iž nie mi ná šwiecie pracuac / chodzac / czy nił to z pobožná intencyá / y z naboženštwem

Histor

2. Faštag.
capite 11.lib. 12. E.
xemp. c. 30.

żeństwem tu Przen: Panny. Day A
BŁZE/ aby y my na wzor tego na-
bożnego głowicki/ y owsem przykła-
dem samey Przen: Panny/ na tak pła-
tne hładcyntowe spráwom naszym zdo-
bywali się zámwieszandaly; to jest/ na
nabożne intencye. Teraz już do tych
prześlężnych hładcyntowych stop O-

NA DZIEN WNIEBOWZIECIA NAYSWIĘTSZEY PANNY, Chlamys gloriæ, Sponsæ.

MARIA, optimam partem elegit, Lucæ 10.

Ego rozumienia testem/
że dziśieyszy ákt Oblubie-
nice Báránkowey/ to jest/
chwalebne Przen: Panny
Wniebowzięcie/przyzwol-

śley do materyi naszej o Godách
Báránkowych/ náywać się nie może/
iako chwalebniemi tey przenośniami.
S. N. Jako albowiem Oblubienica
przy przenośniach swoich wchodzić
w dom Oblubienicy swego/ bierzepo-
siessy/ prawo miałkie do dobr tego/
y Pánia domu się zstąpić: tak y Przen:
Panná/ ktora zasiedły z Synem Bos-
kim w ścisłe nieśkie kontráktu Mal-
żeńskie/ przez zezwolenie ná zjedno-
żenie się hypostátycznie z góstká ciá-
ła swego/ dziś wchodząc do Niebá/ od-
biera possessyá ná dobrá wiegney
chwały/ y ná góstká náylepszą błogo-
ślawienstwa/ względem dusze y ciá-
ła.

MARIA, optimam partem elegit.
Plutarchus piše/ że u Rzymian
pod czas przenośin/ nie pozwalano
Oblubienicy wchodzić piechotą
w dom Oblubienicy swego/ ále ia-
dwá co znáczniejszy Mężowie/ ná ra-
ce swoje bráli/ y tak podniósłszy od zie-
mie/ przez prog domu onego przeno-
sili óns. Ta ceremonia widzę zám-
chowáło Niebo/ przy chwalebnych
Prz: Panny przenośniach; gdyż przez
rece Anielskie podniesiona od ziemi/
do Niebá zámieszona zostála. Assum-
pta est MARIA in Coelum. Żnowu/

blubienice Báránkowey/ pokornie na-
pádnijmy: mowi do nas S. Bernard,
Amplectamur MARIE vestigia, fra-
tres mei, & devotissimá supplica-
tione illius pedibus provolvamur.
Teneamus eam nec dimittamus,
donec benedixerit nobis.

A M E N.

Ser. 7. de
B. V. M.

B przy przenośniach/ zwykła domowa
czeladká z ochotą wielką przyjmować
Oblubienicę Páná swego; y dopiero
też to u nich ná ten czas wesele się od-
práwuje/ gdy w progách Páná swe-
go nowa Pánia swois obacza y powi-
eáta. Wiedzieli dobrze Obywatele
y cały Dwór Niebieski/ że przez Wcie-
lenie Syná Boskiego kontráktu Mal-
żeńskie záfły z natura ludzka y z sama
Przen: Panną/ y że ná ziemi już się
to odpráwiło wesele: iakoż pomagála
go nam Ziemianom/ Kápelka Nie-
bieska po góści/ odzywając się przy
Urodzeniu Páná JEZUSOWYM/ po
obłokách: dopiero zám dziś/ gdy już
sama pryncypálna Oblubienica Páná
ich/ to jest Przen: Panná/ przenosi się
z Ziemie/ do Pálacow Oblubienicy
swego/ cały ón Dwór Niebieski/ gene-
ralne y zupełne odpráwuje wesele/
przychodząca Pánia y Królowa swo-
to witając. Dziś dopiero náygóśniej
rozlega się po herókościach Empirey
Niego Niebá ówych Apokálipsyżnych
głosów echo: Gaudeamus, & exul-
temus, quia venerunt Nuptiæ Agni,
& Uxor ejus præparavit se. Rádny
my się y weselmy, bo czas przyśedł God
Báránkowych, y Oblubienicá jego przy-
gotowała się. Jakoż tenże Jan S. w
Obláwieniu swoim powiáda/ że ná te
przenośiny y przywitanie Nayswięt-
Panny/ przystroilo się Niebo/ y cały
Dwór Niebieski/ bárdzo wysmieniście.

Vidi

in questio.
Roman.

Vidi Jerusalem celestem descendentem de Caelo, à DEO ornatam sicut Sponsam. *s. Ideo: ná te słońca edk piśe: Ideo hodie decorata, ideo descendit, ut Reginam mundi, Beatam sc: MARIAM, secum eveheret ad sublimia. Jezelt edk wyśmienicie/ bogato/ y stroyno zachodzi droga Oblubienicy Baramkowsy/ a Páni swoicy/ Dwor on Niebieski/ pewnie y ona sama daleko bogaciey bez porównania/ y stroyniey/ do tego áten stá: wiec y przygotowác sié musiała/ zwała: szła/ że inż przy ślubnym ácie udá: rowána zostála od Oblubienicy swe: go: iákoż dác o tym znáć rámsze Jan S. Et Uxor ejus preparavit se, & datum est ei, ut cooperiat se byssino splendenti & candido. Oblubienicę tego przygotowála sę. y dáno iey, aby sę przybrála w białor świątyn y iáśny. Tę pospolita tedy przy dżi: śiey hymn Ácie Oblubienicy Baramkowsy/ musi byđ ed iey śáć; przez ktora bádzo dobrze rozumieć sié może Chlamys gloria: to iest najwyż: śa chwálá/ y uwielbienia zapelnosć ktora Prz: Páná przy swoim Wniebowzięciu/ ták ná duszy/ iáko y ná ciele przyozdobiona zostála. Wisc tey cudney śácie Prezen: Panny/ lepiej sié przypátrzyć zechce: wprzodu czyniwszy moralná refleksy/ dla owych ludzi/ ktorzy w pożyczaney sukni gotują sié ná Gody Niebieskie: to iest/ zá cudze mi zasługami/ modlitwami/ zc. spó: dziwáia sę dostáć nagrody wieczney. Ad M. D. Gloriam.*

PAR S
I.

O do pierwszey części Ró: zania: dwoiátek ia upá: truis ludzi/ ktorzy tey ná: dżieie sá/ że o cudzym łosćie/ mogą byđ/ álbo bádza przy: bráni w śáca nieśmiertelney chwály: jedni sá Heretycy/ ktorzy zá same tył: to Wiáć dobra/ y z samych tył: to zasług P. JEZUSOWYCH/ bez własnych zasług/ obiecują sobie Niebo: drudzy sá gli Rácolicy/ ktorzy lubo wyznáia/ że do otrzymania Niebá/ oprocz wiá: ty y zasług Páná JEZUSOWYCH/ trzeba iestige czego wiecey z strony ná: śiey/ w samey iednáć rzeczy/ máło co/ álbo cde nie nie dbáia o przymnozenie

A sobie zasług/ przez uczynki dobre/ przez umartwienie ciała/ y złych poządliwo: ści tego: iednáć wiedząc/ iż máia nie: ktore duchowne/ Zakonne ludzie/ lubo sobie krewnie/ lubo z iákieykolwiek obligacyi żygliwe/ ktorzy sá zá nich we dnie y w nocy modlá/ dyscypliny/ posty/ zá nie osiárnia/ spuszcza sá cde ná to. W czym/ że sié oboie bád: dzo záwodza; pókáznie sá to z Piśmá S. ktore/ gdy o obiecanej chwale wie: czney mówi/ á zwiászá pod podobien: stwem śácy: zaraz też ták wspomina

B o uczynkach dobrych/ o sprawiedliwo: ści: iáko by dáiać znáć że každemu do otrzymania chwály śácy/ swoimi własnymi przylożyć sié potrzeba zasługami. Co iáśno wyrozumieć z owego mieysca u Proroka: gđie pod podobienstwem dwoisley śácy/ mówi ták o chwale wieczney: Induct te decore & honore ejus, quæ à DEO tibi est sempiterna gloria; circumdabit te DEUS diploide iustitiæ. *Wierze cię w ozdoby chwály wáć ktora: di BÓG w wieczney nágotowál chwale; odzieie cię w chwałę sprawiedliwości.*

C *Mowa tu iest (iáko rozumie Cornel: á Lapi:) in sensu mystico, o duszy gotuácej sié y prágnacej do chwály Niebieskiej. Diplois, cłumácy sá Duplex vestis. Dwoisťa/ iáko by pods: byta znácy śáca. Podśwáć do o: ney śácy chwály Niebieskiej/ ja uczyn: ki dobre/ y zasługi ná tym świecie; ktora podśwáć/ powinná byđ do proporcyi sameyże śácy/ to iest/ chwá: ly Niebieskiej: Tá záś podśwáć/ nie má byđ cudza/ álbo pożyczána/ ále własna: iáko albowiem sprawiedliwy BÓG/ przyodziewa złych w śáca wie: czney háńby; o ktorey Dáuid wspomí: na: Induatur sicut diploide cōfusione*

D *ne tuá; zá własne á nie zá cudze grze: chy potápiać niektórych; ták też Di: ploide chwály nie przyozdabia nikogo zá same cudze/ ále też zá swoje własne każdego zasługi. Co naprzód dla He: retyków/ obiecuiących sobie Niebo/ z samych tył: to zasług Páná JEZUSOWYCH/ w ktorego uwierzyli/ pokáznie sié z Páwła S. pod tymże podobienstwem śácy. Prawdą iest/ że Apó: stol S. przysnáćel y my też z nim/ iż*

napierwśa

Script.

Baruch. 5.

Psalms 8

ad Galat. 3.

naypierwŝa nãŝa ŝata/ nã ktorey ŝie nãdziaã zbãwienia nãŝego funduje/ teŝt Pan Chryŝtus/ y zaŝlugi Niekiego/ w ktorego Imie uwierzyliŝmy y pochrzteni teŝteŝmy; gdy tak o tym mowi: Quicunq; enim in Chriŝto baptizati eŝtis, Chriŝtum induiŝtis. Wŝŝyŝy ktorezyŝcie w Chryŝtusie pochrzteni, przyodzialiŝcie ŝie w Chryŝtusa. A to rzecz pewna/ ŝe každyemu z blagoŝlãwionych doŝdzie ŝie teŝ chwala Niesbieŝka titulo hereditatis: iãko dzieci dñetwo po Oycu/ po Pãnu JEZUSIE/ ktorego Synem teŝt przez iãŝke: Si Filij & heredes: iednak aby dozyrały iuŝ w rozum głowiãt/ otrzymal one titulo mercedis & Coronæ, iãko Koronę y nagrodę ŝpãwiedliwã za prace ŝwoie/ o co každy ŝtãdã ŝie powinien (wedlug nauki Pãwla S.) Sic currite, ut comprehendatis, iuŝ do tego czegoŝ wiŝcey/ oprocz ŝtãty zaŝlug Pãnã JEZUSOWYCH/ wyciãga tenie Apoŝtol: gdy o tey ŝtãcie wspomniãwŝy: Induimini JESUM Chriŝtum: przydał zaraz (piŝãc do Rzymian:) Et carnis curam ne feceritis in deŝiderijs: a troche przed tym: Induamur arma lucis, ŝicut in die honeŝte ambulemus, non in comestationibus & impudicijs. W ktorych ŝlowach nieiãko nãpominã Apoŝtol/ aby nã ŝame zaŝlugi Pãnã JEZUSOWE nie ŝpuŝzczã ŝie/ ale ŝtãtãc ŝie teŝ z ŝrony ŝwoiey/ o martwieŝie nie poŝadliwoŝci ŝwoich/ o bogoboyŝie, poŝciwã ŝycie/ zã. A owŝem wedlug S. Chryzoŝt: ten to ŝam przyodziewa ŝie prawdziwie w Chryŝtusa/ kto do ozdoby zaŝlug y cnot Pãnã JEZUSOWYCH/ podŝywczeŝka nieiãko dãie/ zdobywãiaã ŝie nã wzor tego/ o cnoty/ o zaŝlugi. Induere Chriŝtum, eŝt undiq; in nobis per ŝanctimoniam & mansuetudinem Chriŝtum, conŝpicuum eŝŝe: Homo enim indutus id eŝŝe videtur, quod indutus eŝt: appareat itaq; in nobis Chriŝtus. Dla Kãtoliãow zãŝ o zbãwienie ŝwoie nie dbãiaãcych/ ŝwywolnie ŝyiaãcych/ a przeãci dufãiaãcych y rozumieiaãcych/ ŝe zã modliwãmi/ zaŝlugãmi/ poŝtãmi cudzemi/ to teŝt duchownych/ Zaãtonniãow/ ktorym oni dobrze czynia/

ad Rom. 13

A zbãwienia wieãnego doŝtãpia; tym gãŝem niech badŝie doŝyã nã ŝlowach tegoŝ Apoŝtola: Ktorey w Liŝcie ŝwoim tak každygo przeŝtrzeãa: Omnes nos, manifeŝtari oportet ante tribunal Chriŝti, ut referat unusquisq; propria corporis, prout geŝŝit. W ktorych ŝlowach dãie znãc Apoŝtol/ ŝe každygo głowiãtã nã ŝãdzie Boŝkim dekrete poŝtãc ma/ zã wlaŝne/ a nie zã cudze ŝpãwy; a zãtem ŝe nagrody wieãney/ zã cudze zaŝlugi ŝpodŝie wãc ŝie niekã nie moŝe/ gdy ŝam ŝwoimi wlaŝnymi do tego ŝie nie przyloŝy.

Corinth. 5.

B Jãkoŝ Cornel. a Lap. te ŝlowã Apoŝtolŝkie tłumãzac wedlug ŝdãnia S. Chryzoŝt: tak piŝe: Dicitur, ut referat propria, &c. quia aliena & parentum merita, in tribunali Chriŝti, filios non juvabunt. Mowi Apoŝtol: aby každy zã ŝwoie wlaŝne odnioŝt: albowiem cudze, albo Rodzicow zaŝlugi, nikogo nã ŝãdzie Boŝym nie porãtuia. Kwaãdrnia do tego znãcznie y ŝteronimã S. owe ŝlowã: Nec peccato rem filium iuŝtus Pater, poterit liberare, nec ŝanctæ conŝolationis Mater, impudicæ filiæ dabit præmia pudicitie. Ani enotliwy Ociec zãego Synã zãŝtãpi, ani roŝpustnie ŝyiaãcy Corce, poŝciwã Mãtkã nagrody cnyŝtoŝci zãŝtãzyã nie moŝe.

in Ezec. 15

Przypãtrzyŝy ŝie temu pod Figura Piŝmã S. Czytam u Proroka Amoŝa/ iãko Pan BÓG bãrdzo tãm nãrzekãl/ nã niektorych ludzi poãolenia Judyŝkiego/ o ctery zbrodnie; a w ŝzegulnoŝci o to/ ŝe w iãkieŝ cudze/ poŝyããne/ zãŝtãwne ŝtãty przybrawŝy ŝie/ naboŝeŝtwa ŝwoie przy Oltarzãch odprawowãli: zã co/ oŝtãnia onymŝe deŝperãcyã/ a zãtem y zguba groŝi. Super tribus ŝceleribus Juda, & ŝuper quatuor, non convertam eum --- ŝuper veŝtimentis pignoratĩ; accubuerunt juxta omne altare, & vinum damnatorum biberunt. Septuag: gytãia: Veŝtimenta alligantes funibus, faciebant velamina coherentia altari: to teŝt/ ŝe z poŝyããnnych ŝutien/ zãpony ŝobie przy Oltarzã robili/ aby tym beŝpieãniey y bez wŝtydu zã nimi ŝproŝnoŝciom ŝlũŝyã mogli: iãko to tłumãczy S. Hieron:

Figura

Amos, 2.

y to samo applicuie do Heretykow na przod: ci albowiem pod zastona Tmienia Chrystusowego/ pożywywszy sobie od Rosciola Rkolickego Biblij/ y niektore Słowa Pisma S. powiagawszy misternie y przewrotnie interpretacyami swemi/ pokryw chca swy wola swoje/ y niedbalswo do dobrego; co osobliwie czynia/ gdy nauczaja/ iz do zbawienia nie potrzeba zaslug wlasnych/ ale dosyc jest na Wierze/ y na zaslugach Pana JEZUSOWYCH. Hoc faciunt Haretici, sub Christiano nomine fornicantes, & erroribus suis, atq; mendacijs obtendentes testimonium Scripturarum. Słowa sa Doktorá S. ktory toz miejsce Pisma S. tłumaczy takze o zlych Kkolicach/ ktorzy swymownie życie swoje pod cudza farta/ to jest pod Tmieniem Kkolickego pokrywaja. Quotquot enim baptizati sunt Christum induerunt, & vestimenta sua, quae peccatorum funibus ligaverunt, opponunt oculis videntium, ne eorum flagitia cernantur; ut qui altare videt, stuprum non suspicetur. Daleko nie odstepniac od tego tłumaczenia Doktorá S. ci nabożniżkowie w pożyganych sukniach/ mogliby nam figurować owych ludzi/ ktorzy sami zle żyjąc y swymownie/ o żadna cnota/ ani o uczynki dobre niedbając/ w cudzych modlitwach/ zaslugach/ nadziele zbawienia swego pokladaja. Notuie bowiem Cornel. ze te pożygane/ albo za stawne suknie/ o ktore tu przymawia Pan BÓG Izraelskim Pánom/ byly to suknie zastawne/ albo wydarte od ludzi ubogich/ cnotliwych/ ktorzy gdy Pánowie w Buznicach Poganskich nieczystości/ pijánstwu sluzyli/ oni sami na ten czas w Jeruzalem w Roscielu Salomonowym Páná BÓG modlitwami swoimi blagali. Bardo dobrze ci ludzie ubodzy wyrazaja ludzki duchownych, Zakonnikow/ Zakonnice; ktorzy/ gdy Pánowie y Dobrodziecie ich swiatu/ pijánstwu/ cielesności sluzja: bibunt vinum damnatorum, na gniew Boski/ na potapienie sobie zarabidaj/ oni na ten czas/ modla sie za nich/ dyscypliny/ wstawiania nocne/ posty/ zc. odprawiaja:

A Tych hat pożygala sobie u Zakonnikow świeccy/ gdy sie staraja/ prosia/ aby modlitwy/ dyscypliny/ posty/ zc. za nich ofiarowane byly: y zbyszcznie w to samo dusaja/ mowiac: Mam ja takich/ co sie za mnie modla/ za mnie posza/ za mnie sie dyscyplinuja; mam ja z Zakonem nie jednym Konfraternia. Nie ganiac ja tego wprawdzie ze wszytkim; bo wiem ze y Pawel S. zalecal sie do cudzych modlitw; y Confraternitates, ktore rozdał Przelozeni Zakonni osobliwym Dobrodziom/ mda swoy fundament w Pismie S. y na pozwoleniach Papieskich: ale tez w tym upewniam/ ze lubo te rzeczy dysponuja glowieka do pokuty/ albo czysta sa satisfactionis: dosycuczynienia za karanie dogodne/ przeciesz teze ci Dobrodziecie tylko zastony grzechow swoich z tych pożyganych sukien sobie robia; to jest/ dusajac w to/ swymownie zija/ bez boiazni Bozey/ ani z strony swoiey do pokuty/ do uczynkow dobrych nie zabieraja sie; żadna mda farty chwaly oney wieczney za cudza praca spodziwac sie nie moga: tacy niebespieczni sa o zbawienie swoje/ y trudni do nawrocenia sie do Pana BÓG/ poniewaz tak grozne przeciwko ym pożyganym sukniom slysz glosy Boskie. Super quatuor --- non convertam eum, -- & super vestimentis pignorat. Jakoż S. Bernard uwazajac/ ze owi 24. Lutnistowie w Niebie/ nie na cudzych/ ale na wlasnych Lutniach wygrawali sobie: mowi pieknie do rzeczy moiey: Vae citharadis citharizantibus, non ut illi in Apocalypsi in citharis suis; sed verè ut hypocritæ in alienis. To jest: Biada wieczna tych czeke, ktorzy o cudzych Lutniach, o cudzych zaslugach spodziwaja sie w Niebie wescic.

Piekne na to mamy dwa przyklady: jeden upatrzył S. Augustyn na Saula y Dawidzie: obadwa ci zgrzeszyli byli/ obadwa mieli sie do pokuty: tak Saul idlo y Dawid/ mowili/ gdy ich strofowali Prorocy/ Peccavi: Zgrzesylem: a przecie Saulowi nie przyšlo do prawdziwey pokuty/ nie otrzymal zbawienia: z Dawidem zaś inaczej sie

zstalo:

P. Anac.

Histor

quæstio, 18
Vet. Test.

Aurif. P. 50
c. 2. f. 775.

PARS
II.

Theol. Ma-
rian. num
1618.

de Assump

zstało: gemu r Odpowiada tenże S. Doktor: Bo (prawi) Dawid ná cudze modlitwy nie spuszczał się/ ale sam się miał do pokuty: Saul zaś/ ná same modlitwy Samuela Proroka spuszczał się: do ktorey się mu zalecał/ mówił do niego: Sed nunc porta quæso, peccatum meum. Drugi przykłada piśe Drexel: o iednym Runcu nienabożnym; ktory/ gdy go Żona ná pominála o to nienabożeństwo/ odpowiadála iey: już ty Żono chodź do Rosciola kiedy chceś/ modl się tam iáko długo chceś/ y zą się/ y zą mnie; á ia też zą siebie y zą ciebie/ bede w domu robił/ bede w sklepie siedział/ bede targował: y tak dzielić się z sobą będziemy: ty zemna zasługami/ modlitwami/ á ia też z toba zarobkiem. Tocy pierwszey po takich kontraktach zdáło się Młazowi/ że oraz Żona stáwiony był przed Sędziego Pána JEZUSA/ y osadzony do piekła: Żona zaś iego posłała do Niebá: á gdy lámentował pod Bramą Niebieską/ ustykał głos do siebie: Idź przez głowie: Żona twoja/ y zą się/ y zą ciebie do Niebá posłała: tobie zaś y zą siebie y zą Żona piekło należy. W tym się obudził/ y z tey okazyi żywota poprawił. A tak perona to prawda/ że w cudzey ście wniść do Niebá/ nie może się nikt spodziewać.

M Rezentuje się dnia dzisiejszego Oblubienicá Báránkówná przy Przenosinach swoich do Niebá/ Prz: Pánná/ w ście chwały y zupełnej uwielbienia ná duszy y ná ciecie; ále nie w pożyczanej/ lecz w swojej własnej/ ná ktora sobie tu ná ziemi żyła zą robiła. Prawda jest/ iż mi się tu czy ni reflexya/ że bogáta ście chwały/ y z innego respektu/ powinna była potkáć Przen: Pánnę: to jest titulo Maternitatis: ile Mátka Boska była; gdyż iáko náuga y dowodzi Chryst: *Rega*: Maternitati DEI convenit jus aliquod ad gloriam, potius quam gratiæ habituali. A to samo dostateczne by było ná opisanie wysmienitey ście chwały/ to jest/ najwyższej chwały Prz: Pánnę: nápiśał bowiem S. Thom: *vill*: Si oculus non vidit, nec auris

audivit, neq; in cor hominis ascendit, quæ præparavit DEUS diligentibus se; quod præparavit gignenti se, quis eloquatur? Jeżeli oko nie widziało, ani ucho słyszało, ani serce ludzkie pojęło to, co nágotował Bóg miłuiącym siebie; á to, co nágotował dla Rodzicielki swojej, kto wypowiedzieć będzie mógł? Jednak Jan S. twierdzi/ że do tey ście chwały/ y samá Oblubienicá Báránkówná przyłożyła się. Et Uxor ejus præparavit se: á to dla wielkiej zupełności y doskonałości/ ozdoby chwały swojej. A czymże takim prośe Prz: Pánná przyłożyła się do tego? Łátwo się dowiemy/ gdy materyi tey ście chwały pilnie się przypatrzemy. A naprzód Jan S. ná tymże miejscu informuje nas/ że materyá ście Oblubienice Báránkowej/ jest bárdzo wysmienita/ bo wyborny y świetny Bysior. Uxor ejus præparavit se, & datum est ei ut cooperaret se byssino splendenti & candido. *Joann: Sylveira*, dowcipnie uważa/ że to słowo Cooperat se, pokazuje/ iáko y samá Oblubienicá do tego stroju kooperati, przyłożyć się musiała. Bysior/ jest pospolite Symbolum Puritatis, Piękności, Niewinności: Wiac przez te bysiorowa materyá ście Oblubienicy/ dáte się znáć/ że ad proportionem Puritatis Marianæ, wielug miáry ślizności/ niewinności Przen: Pánnę/ dána też iey jest ście chwały/ y stopień błogosławieństwa. Prawda jest/ że S. *Joan: Damasc: Prz*: Pánná universaliter názwána najwyżsborniejszym bysiorem. MARIA, byssus contorta, alta nimirum Sanctorum mente circumvolvens, nulliq; mollitiæ, contrarijs illecebris cedens; lecz/ ponieważ ście chwały Przen: Pánnę zawiśła w zupełnym uwielbieniu iey/ tak ná duszy/ iáko y ná ciecie/ musiała też bydz iey dána relativé do bysioru/ to jest/ do porcyi niewinności nieskázoney/ ktora się wydawała tak ná ciecie iey/ iáko też y ná duszy. O niewinności/ ślizności Duszy Prz: Pánnę/ to było/ y jest zdanie Doktorow/ że była tak doskonała/ iż w żadnym innym stworzeniu/ podobna iey ználesc się

Script.

Orat. 4. de
Nativitat.

Orat. ac
oblation.

nie mogła/ y nie może. O gym tak
napisał Greg: Nicom: O puram illam
& clarissimam animam (MARIE!)
quæ in florenti corpore ostendit
dotes, quæ naturam superant. O jak
śliczna y czysta dusza Przen: MARTY!
ktorej nadprzyrodzone dary; y w samym
wydawały się ciele. S. zaś Anzelm, tak
mowi do Przen: Panny: O tu bene-
dicta super mulieres, quæ Angelos
vincis puritate! O błogosławiona nie-
dzy Niewiastami, która niewinnością
przemysłała aniołów. Czego domo-
dzi y rękami Albert. M. Naprzod
stad/ że dusza tej słagony była przez
najdoskonalszą iść: Pánem Bogiem/
ktory jest źródłem wszelkiej piękności/
śliczności/ y niewinności. In B. Vir-
gine fuit gratia in summo. Ergo &
puritas in summo. Druga/ że Jerce
tej uświadziwie gotzdo miłości Bo-
ska: gdzie zaś znayduie się miłość
Boska/ tam jest y czystość/ niewinność;
według Apostoła: Charitas de cor-
de puro. Wiec o tym tak dyktur
ie Alb: M. In B. Virgine fuit chari-
tas in summo. Ergo & puritas in
summo. Przyłożyć do tego immu-
nitatem ab omni peccato originali,
& actuali, à fomite peccati, impec-
cabilitatem: to jest/ iż nie tylko Du-
śa tej żadnego grzechu nawet y pier-
worodnego nie znała/ ani pobudki do
złego; y owsem nād to/ zaraz przy
stworzeniu swoim/ tak utwierdzona
była w łasce Boskiej/ że zgrzeszyć nie
mogła: ktorego przypilecia nie mieli
ani pierwas Rodzice nasi/ ani Anio-
lowie: Z czego wshytkego iasnie się
pokazuje/ że Puritas Animæ/ śliczność/
niewinność Dusze Przen: Panny była
tak/ która przechodziła wszelką inną
piękność/ y niewinność stworzoną.
Co się zaś tyje Puritatem Corpo-
ris, czystości/ niewinności/ według
ciała; y ta słusnie do bisioru świa-
tnego przyrownać się powinna; albo-
wiem tak była doskonała/ że ia Do-
ktorowie przyrównywają swoim spo-
sobem/ do samej śliczności y piękno-
ści natury Boskiej. Tak bowiem
S. Damasc: do Przen: Panny peroruje:
Divinum tuum (O MARIA) ac San-
ctum, & maculae expers Corpus

Mariale
177.I. ad Ti-
moteu. I.Ser. de Na-
tiv. Dom.

A tuum! O ubosurione, Święte, y zmaży
nieznające Ciało twoje: O MARTA!
Ivo Carnot: zaś/ tak mowi: Carnem
de carne ejus sumens, eandem in-
Divinam munditiam transforma-
vit. Ciało z ciała tej biorąc, onęz w
Boską niewinność przemienił. A ia
to Bisior/ udatność/ światłość/ pie-
kność bierze od promieniów słone-
cznych: podobnym nieco sposobem o
doskonłości tej ciała Przen: Panny
Doktorowie dykturują; gdy nie przy-
rodzeniu tego: ponieważ tak iako y
inże ciała z ziemi początek swoy mia-
lo/ przypisują mu ten dar piękności/
dłe speciali complacentia Divina:
to jest/ że Ciało Przen: Panny w oso-
blwym nād wshytke inne stworzenia
zostawało respektie u Pána BOGA.
O gym tak napisał Cbr: Vega: Sancti-
tas Corporis Mariani, sita fuit in-
speciali complacentia DEL. Czego
stwierdza słowami Oblubienca/ wys-
chwalącego pierai tej. Quam pul-
chre sunt mammae tuæ, Soror mea
Sponsa? Ktore słow tak wyklada
Guillelm: Quam gratæ sunt oculis
Patris æterni? Complacentiā in-
carne & uberibus Marianis, deno-
tatur: to jest/ iż z tych słow poznac/
iako mile było Ciało Przen: Panny/ w
oczach Oycy Niebieskiego. Et Uxor
ejus pręparavit se, & datum est ei
ut coöperiat se byssino splendido
& candido. Ten tedy jest przenawys-
borniejszy Bisior Puritatis, niewin-
ności Przen: Panny/ tak względem
Dusze, iako y względem Ciała; z kta-
rego niby z materii wyrobiona jest/ y
dana Prz: Pannie przy Wniebowzię-
ciu swoim Chlamys gloriae, sędą nā-
dar ozdoba chwały: a że ten Bisior
Puritatis, nāprzedeniejszym sposobem
(iakośmy to inż widzieli) znaydował
się w Prz: Pannie/ gdy tu nā ziemi
żyła; reflektując się zaraz nād ową
nauka Hugonā: Unusquisq; tantō
perspicacius videbit DEUM, quan-
tō hīc vixerit purius. Kādy tym-
iasniej widzieli będzie w Niebie P. BO-
GA, im tu żył y czystszy jest. Kon-
kludować z tego potrzebā/ iż Przen:
Pannā najdoskonalszej chwały/ y bło-
gosławienstwa sędą/ przy Wniebo-
wzięciu

cit. n. 734.

Cantic. 4.

wścieku swoim/ tak na Duszy/ iako y
na Ciele/ przyozdobiona zostala. Tey
konsequencyi popieram słowami Ho-
nory, tak tłumaczącego one słowa:
Cantic. 4. Veni de Libano: lei de Libano, ca-
stitatis candore, ad coeli gaudia. Ve-
ni de Libano, s. candore nimio, e-
xaltanda in supernorum civium
triclinio. Przycodzi z Libanu prze-
śliczney czystości, do Niebieskiego wesela,
abyś była wywyższoną między Miejskimi
kami Niebieskimi. Także zda się formo-
wać konsequencya S. Bonav: gdy w te
słowa mówi: MARIA, puritas virgi-
nalis: pura in utero, purior in mun-
do, purissima rutilans in Coelo.
MARTA, ślicznością jest Pánińska:
śliczna w żywocie, śliczniejsza na świe-
cie; więc najsłodsza iasnieje w Nie-
bie.

de Eccles
Hier. P. 4.

Figura

Psal. 44

Oprocz Błisioru Puritatis, z kto-
regu sporządzona była nader świetna
słota chwały Wniebowziętej Przen-
Panny/. przypatrzemy się ięszce iak
z drogicy matercy/ tak tej słoty był;
a to pod Figura oney słoty/ ktora Da-
wid S. gdy się w Proroctwie ducha
przypatrował Wniebowstąpiacej
Pannie/ opisał temi słowy: Altiss.
Regina à dextris tuis, in vestitu de-
aurato, circumdata varietate. A
niżej: Omnis gloria ejus filia Re-
gis ab intus, in fimbrijs aureis, cir-
cumamicta varietatibus. Ze gte-
rech rzeczy pokazuje się/ że to słota
była bardzo bogata y pozorana: bo
naprzod była złota: in vestitu deau-
rato. druga/ że była wzorzysta: cir-
cumdata varietate: trzecia/ iż
galonami złotemi obramowana. In
fimbrijs aureis. czwarta/ przydatek iak-
tis miala: Circumamicta variera-
tibus. To wszystko znomu pięknie
wyraża zacność uwielbienia/ doskona-
łość chwały Wniebowziętej Przen-
Panny/ y oraz pokazuje matercy/ to jest
dalsze ięszce zasługi/ środki/ przez kto-
re ona sobie zarobiła na tak bogata
chwały słota. A naprzod złoto/ in
vestitu deaurato, według pospolitego
w Piśmie S. tłumaczenia/ znaczy
miłość Przen- Panny ku Panu BO-
GU: iakoż ta matercy do słoty/ do
ozdoby Oblubienice Błagówney/

A naylepiey kwadracie: bo napisał S.
Laur: Justin: Charitas nuptiale, ve-
stimentum est: est enim conveni-
ens vestimentum Sponsæ Regis
Christi. Ite aktow miłości Boskiej/
wdzięczności za dobrodziejstwa tego/
wyprawi tu na świecie duszą/ tyle
złotych nitceży/ uprzedła sobie/ na
złota słota chwały Niebieskiej. Mo-
globy do tego po części służyć/ co
napisał in simili nabożny Idioty, Ista
vestis ex pretiosis filis, id est bene-
ficijs tuis Domine collatis, est con-
texta, & subtili magisterio facta &
decorata. Szata ta jest z drogich nici,
z dobrodziejstw twoich Panie tkana,
subtelnie, misternie zrobiona, wielce
ozdobna. Okolo tey złotey roboty/
to jest aktow miłości Boskiej/ za ży-
wota swego Przen- Panną nie tylko
pilna była/ ale ustawiczna: bo według
zdania uczonych y pobożnych Auto-
row/ od samego punktu stworzenia
Duszy swojej/ w którym zaraz nappier-
wszy akt miłości Boskiej wyprawiła/
doskonałym obdarzona rozumem y
wiadomością o Panu BOGU/ dje
do samej śmierci/ bez przerywania za-
dnego/ wszystkie siły Dusze swojej/ do
ktami miłości Boskiej zabawiła.
Przeto Franc: Suarez naucza y dowo-
dzi dosyć mądrze/ że aktow miłości/
ktore tu żyjąc wyprawiła Przen- Panną/
policzyc nie podobna. Do tego
wszystkie te akty/ były iako aurum pu-
rum, nader wybornym złotem: na-
przod/ że doskonałe były nad wszystkie
inne akty miłości/ ktorekolwiek sje-
re stworzenie rozumne miało/ ma/ y
mieć może. Jako o tym napisał ci-
tega, DEI para plus Christum dili-
gebat, quam omnes Angeli & ho-
mines, simul sumpti. Znomu dla
tego/ że do każdego aktu miłości/ Przen-
Panną nie iakokolwiek/ ale wszelką
siłą rozumu y woli swojej/ przykła-
dała się. O czym tak mówi S. Bern:
senen: MARIA, tantum semper dile-
xit DEUM, quantum à se diligen-
dum existimabat. MARTA zawsze
tak gorąco miłowała BOGA, iako iey
tylko godnego miłości, rozum własny
pokazywał. Ten zaś rozum/ miala
Przen- Panną dziwnym y naydosko-

de charit.
capit. 6.

L. I. de A-
more DEI
cap. 24.

in 3. P. d.
18. Ser. 4.
S. 5.

num. 123.

Ser. 5. 16. 3

najsl: oświecony świadkiem. Nado-
staje/ że niektórzy dowcipni Teolo-
gowie/miarkują proporcya inter ha-
bitum charitatis, który w Prz: Pá-
nie przez ákty gorące/ y coraz gorętsze
miłości Bóstey/ biorąc swoje incre-
mentum niezmiernie/ musiał byt
causa pogmatkiem daleko doskonalszych
áktow/ niżeli były pierwsze; konklus-
dując/ że każdy ákt miłości Bo-
stey/ który Prz: Pánná kiedy wypra-
wił/ był od pierwszego duplá perfe-
ctione perfectior. dwoiáko doskon-
szym. Co samo gdy to dobrze sobie kto
uważy/ abyssum perfectionis, prze-
pász niedościgłą niezbrodzoną w lic-
bie y w doskonałości áktow miłości/ w
sercu Przen: Pánni tu ná ziemi ięszce
żyłacey/ znajdzie. A zátym/ ponie-
waż ad mensuram charitatis in via,
datur præmium gloriæ in Patria:;
to jest/ im tu kto więcej y doskon-
lejš Pánná BGA miłuje/ tym w Niebie
zaczniejša przyodżiany bytá hata
chwały; toć y Przen: Pánná/ która
w áktach miłości Bóstey celowała
wszystkie stworzenia rozumne/ z tej
znowu przyczyny/ w złota najwyższ-
niejszej chwały przyozdobiona byt
musiała hata. Akirít Regina á de-
xtris tuis in vestitu deaurato. Poi-
wiáda dálej Dáwid/ że tá hata tej
wzorzystá była: circumdata varie-
tate. Przez co znáżyć się mogą ákty
innych Cnot; iáko Wiary/ Nádziei/
Czystości/ posłuszeństwa/ zc. które/ że
in eminenti doskonalszym sposobem/
niżeli w innym stworzeniu znáydowno-
ły się w Przen: Pánnie/ konfurrować
też musiały meritorie, do osobliwszej
chwały tej w Niebie. Ták bowiem
S. Petr: Damian: te wzorzystości haty
chwały Prz: Pánni tłumácząc/ mówi:
Tota conglomeratur Angelorum
frequentia, ut videant Reginam, &c.
circumdatam varietate, virtutum
multiplicitate distinctam. Zbiegá-
ją się wszyscy Aniołowie, aby obaczyli Kro-
lowá, otaczoną rozmaítą ozdobá, z wie-
lorákich cnot pochodzącá. A gdy ie-
szce Dáwid wspomina/ że tá hata
chwały Przen: Pánni/ złotemi galon-
nami obrámmowana była. in fimbrijs
aureis: ponieważ S. Ambroży przez te

de Assump

A galony rozumie ludzie pokorne/ podle/
ubogie/ wiec y w nájey máteryi/ te
złote galony u haty Krolowy nájey/
znáżyć mogą zasługi pokory/ wzgá-
dy y ubóstwa/ zá które Prz: Pánná/
nawosobliwsze wywyższenie otrzymała
w Niebie; iáko też y tu żyjąc/ naj-
osobliwsza w pomienionych cnotách
była: o czym się gdzie indziej szerzej
iż mówiło. Wważył to dobrze tenże
Petr: Damian: gdy znowu ták mówi
do nas: Vidiſti MARIAM ad interio-
res partes descendentem, (ecce
ancilla Domini) per humilitatem.
B Attolle jam oculos ad Assumptio-
nem Virginis, & invenies occur-
sum hujus pompæ non mediocri-
ter digniorem Ascensione Filij. W
tych słowách Doktor S. Wniebowzię-
cia Prz: Pánni Wroczystości y chwale/
stosuje do áktu głośniejszej pokory/ ko-
ry oná wyprawiła przy Zwiástawaniu
Anielskim. Nadośtajeł powiáda Dá-
wid o iákichś przydatkach u tej złotej
y złotem hástowanej haty chwały Prz:
Pánni/ circumamicta varietatibus.
C To bárdzo dobrze kwádruje ad acci-
dentales glorias: dotes corporis
gloriosi. Laureolas, Fructus; które
in eminenti, sposobem doskon-
szym nád wszystkie inne blogosławio-
ne/ konferowane są Przen: Pánnie. O
czym bárdzo pięknie y subtelnie dy-
skutują Autorowie: ná co tu nie-
scá nie máś. Do czego ta ięszce przy-
łoże co więcej/ przez te varietates ro-
zumieć blogosławieństwo każdego
Świtego w Niebie/ ták z Aniołow/
iáko y ludzi; które ták różne jest iedne-
go od drugiego/ iáko gwiazdá od
gwiazdy; z tych różnicowości przyda-
tek ma chwały swojej Przen: Pánni;
dlbowiem wszyscy blogosławieni pá-
trząć ná Przen: Pánná/ á wiedząc
dobrze/ że szczęście ono wieczne/ po-
stáło ich przez Syná/ którego im oná
zrodziła/ y przez rátunki za przyczyn-
iey/ dáne sobie od BGA/ gdy przed-
tym ná ziemi żyli; wdzięcznym/ á mi-
łosnym áffektem/ chwala ona swoia o-
neyże przypisując/ zá nie dżekując; z ce-
go y onym y sameyże Przen: Pánnie
przybywa blogosławieństwo. O czym
wyrażnie nápiśał S. Bern. Sen: Si igitur

ap. Sylvest.
allegor.Vide in fe-
sto Purific.
AnnuntiatVega, Th.
Mar. num.
1886.tom. I. Ser.
61. 4. 3. 6. 2.

Histor

Capit. 49.

tur minimus Beatorum tantum à B. Virgine dilectus est, & tantum diligit eam; necessario sequitur, quod secundum mensuram utriusque dilectionis, gloria accidentalis in ea propter illos, & in illis propter illam, multiplicetur.

Potrzenie uważam/ że ta ściana chwaly Przen: Panny/ nie tylko jest z wysławieniem y drogiey materii/ ale oraz bardzo dostatnia; albowiem nie tylko na nie same/ lecz też na odkrycie wshytko Nieba y Ziemi wystarczyć może: ponieważ przy Wniebowzięciu swoim/ obojgu sposobem swoim/ chwaly swojej użyła. Co się pokazuje z Rezelacyi S. Gertrudy: W dzień Wniebowzięcia/ między innymi rzeczami widziała ta S. Pánientka/ iakoż serca Pána JEZUSOWEGO wypadły na Dusze Przen: Panny/ y na nie się zlewaly obficie iakieś potoki/ a te znaczyły błogosławieństwa obfitość: te zaś potoki z tak wielkim pędem śły/ że odbijając się zdaly/ iakne iako gwiazdy/ a co wielkie krople/ iakoby na ziemi spadały; które Świeci Boży/ z wielkim wejsem zbierali/ y Pánu pokazywali: dając nieiako znać/ iaka radość odnośili/ z obfitości uwielbienia Wnie-

bowziętey Przen: Panny. Tamże czytamy/ iż w ten dzień/ pokazała się Przen: Panna w ścacie zieloney/ sutoy kwiatami zrobionemi z pozdrowienia Anielskiego/ od ktorey błasku/ albo odbijającego się światła/ dusza nabożna oświecona była. Drugi raz/ gdy do Rommunij S. Siostrey przystępowały/ stała Królowa po prawey stronie/ każdą przystępującą/ pokrywając ią króciem rątnikiem swego/ kwieciem iey mostliw przyozdobionego/ zalecając o niej Synowi swemu. Ktoż tedy już nie przyzna/ że ta ściana Oblubienice Bărănkowej/ to jest chwala Wniebowziętey Panny/ y wysławienita/ y bogata/ y dostatnia. Konie słowami S. Augustyna: Curemus ergo dilectissimi, ut cum huius diei festivitate interesse cupimus, vestimentis humilitatis atque charitatis induti appareamus: to jest: w podobne ścacie cnot Śś. y zasług/ przez iakiekolwiek naśladowanie Przen: Panny/ przybieramy się/ jeżeli sobie życzymy nie tylko tu godnie odprawować iey Święto/ ale też bydy ugestnikami teyże chwaly: W tym niech nam dopomoże wielowładna przyrzyna iey/ przed Młecstatem Boskim. AMEN.

ap. Bern.
Bust. Ser. 1
de Assump.

NA DZIEN NAYŚWIĘTSZEY PANNY OD PORCYVNKVL I.

Monile Sponsæ.

Beatus Venter, qui te portavit, & ubera, que luxisti. Luc. II.

Ubość w małutkim Rościółku Porcyunkuli / tedyś zwołany odprawnie się akt/ na który widzę/ że Królowa Niebieska/ y oraz Oblubienica Bărănkowa/ Przen: Panna/ nie uboga/ ale w drogich wielce ścasiwila się kleynotach. S. N. To iey właśnie zda się przyznawać Rościół S. w Ewangelij/ ktora na dalsieyszą droczyłość czyta; gdy iakoby na wiszącego u Pierśi Syna iey naymilszego pátzrac/ Młecierzynstwo oneyże

wychwala/ pomienionemi pobożney Młatrony słowami: Beata ubera, que luxisti. Błogosławione Pierśi, ktorýchę pozynał. Drogi to bowiem y owsem nieoszacowany kleynot y ścasiwila Przen: Panny/ przytulony do pierśi iey Pánienkiej/ Pan JEZUS. Co samo przyznał Duch Przen: w Pieniąch Sálomonowych/ gdy pod podobieństwem Sálomonowej Oblubienice/ wychwalać Szyja Przen: Panny/ tak do niey mówi: Collum tuum, sicut monilia. Szyja twoja, iako kley

Cantic. 1.

noty. Które słowa tłumaczac Mich. Gislerus, tak piše: Christus pendens ex collo MARIAE, pretiosissimum extitit monile. Chrystus wisacy u Szkie Prz: MARTI, zstał się icy naydroższym kleynotem. Przyszła y ta / że przy inšych dosyć bogatych strojach swoich / y przy śliczney urodzie duchowney / ná Bářankowych Godách / tym kleynotem / to jest Synem swoim naywiecey zášgryca się Oblubienicá tá Bářanková / Przen: Pánná; albowiem wšelka ozdoba / o-krása / ktora ona wšytkie inne swos-żenia ná Niebie y ná Ziemi przewyż-ša / pogatek swoy máia z tego same- go / że się zstála Mátká JHVsova: iednak ponieważ dzisiejšego Swiata historia / prezentuje nám w Kościół-ku Porcyunkuli Pánná JZVSA nie w postaci Dzieciatka u pierśi / albo ná łonie Przen: Pánný; ale w postaci Króla ná Tronie; umyśliłem ná ten čas zaniechawszy pomienioney Alles gory / inšego iěšce upátrować kley- notu / z ktorým się tá Oblubienicá Prz: Pánná MARXA ná dzisiejšym Vo- roczyštem áktie Odpustu Porcyunkuli zášgryca y prezentuje całemu Ko- ściółkowi S.

Wšytkie wprowadzie doskonałości / dáry / prerogatywy / przywileje / ktore Przen: Pánná / pogawšy od punktu Niepokalánego pocęcia swego / otrzy- mála od Pánná BOGA / są kleynotá- mi hácunku nie máiacemi: bo wšy- tkie in gradu excellenti. Wšytkie tákž lášti / dobroczynności / ktore przez przygryne icy z Šárbnie Niebieskich odebrał / y dotad odbiera grzešny šwiat / y to tákž drogie kleynoty / ktoremi ubogácone bywáia duše ná- še: przecieš stojáac iedno do drugie- go / á uwážáac dzisiejšy Odpust Porcyunkuli / wiecznemi časý pozwo- łony; przez ktory pokutující gło- wieš uwolnionym zostáie / y od winy grzechowey / y od karánia / przy náwies- dzeniu Porcyunkuli Kościółká / bez- jadnych innych kondycyi albo cizas- tow; tákž pospolicie bywáia przy Odpustách y Jubileušách / ták mi się zda že ten Odpust / može się poczytáć zá osobliwy kleynot / między inšemi

A kleynotami / to jest láškami miłosier- dzia Boškiego / ná grzešnemí. Ná- zowia ia go Monile confirmata, sed duplicata misericordiaz. Kleynotem utwierdzonego miłosierdzia Boškiego ná grzešnemí; ktory Odpust z nieprze- bráných Šárbow miłosierdzia Bo- škiego / ponieważ dostał się ná tace Przen: Pánný / gdy ná powážna in- stáncya icy / Šráncišłowi S. dla grze- šnych / pozwolony iest od Chrystusa Pánná / przeto onymž Przen: Pánná iáko naykoštowniejšym kleynotem / dzis się zášgryca. O tym ia mowie bede: zájzra iednak wprzód w Šárbee Niebieskie Miłosierdzia Boškiego / y tam rozmaitym iego kleynotom dla grzešnych nagotowaným / przypátre- się. Ad M. DEI Gloriam.

La ozdoby udátowania tak zacney / bo samego Niebieskiego Bářanka Oblubienicy / nie w iálich / kolwiek Šárbach / choćiaš Niebieskich / ale w nayprzedniejšych / y naybogátszych / हुलác mi przynale- ży kleynotom. NA. Šárbem Nie- bieskim iest sam Pan BOG w Trocy iedyny / pelnym nieprzebráných bo- gactw / to iest doskonałości / ktore się w náturze iego zamyšlá / z niey ply- na / y bez niey bydž nie mogá. Te názwisko dal Pánu BOGU Pánel S. choćiaš ná ten čas iedno tyko attributum Nádrošci w nim sobie uwážal. O altitudo divitiarum ia- pientiaz & scientiaz DEI. Co tym bardžiey mowie się powinno o Pánu BOGU / uwážáac tak wiele átery- butow iego w nim się znáydujących. A owšem co attributum iego / to nie- wyžerpány Šárbiec kleynotom / to iest / operationum ad extra circa Creaturas. spraw, dziełow iego okolo šworzenia. A lubo wšytkie te Šár- bce są nieškončzoney doskonałości / ie- dnak po ludzku y wšgledem nas u- wážáac rzezy attributum Miłosier- dzia Bošego / naybogátszym y głowieš- łowi naypotrzebniejšym Šárbem / názwáć się powinno: Z tey albowiem miáry názwáł tenž Apostol / P. BO- GA wielkim Bogactwem: DEUS, di- ves in misericordia. BQG, bogáтым

PAR S
I.

ROMAN. 11.

ad Roman.

Script.

Psal. 50.

ap. Blanc.
hic.

ieſt w miłowieczności. Samo zaś miłowieczność tego Bo-
gacza miłując: tak do królowego
grzesznika mówiąc: An divitias bo-
nitatis ejus, & patientiæ, & longani-
mitatis contemnis? Ktore słowa tu
mówiąc Hugo tak piſe: Divitias dicit
bonitatis, id est theſaurum miſe-
ricordiæ. Bogactwami dobroci, nazywa
Apoſtol. Skarb miłowieczności tego. Aby-
śmy ſie tedy mogli lepiej rozpatrzeć
w tym nabywaczym Skarbcu Miłowiecz-
ności Bożego/ dwie niepoſpolite oko-
liczności w nim ſobie uważam: jedno/
że ieſt rozmaitych kłopotów/ iſt do-
broci Bożkiej pełen; druga/ że każde-
mu zawiſze ten Skarb iſt otwarty.
Wicę ſukaliac w tym Miłowieczności
Skarbcu/ naykoſtownieyſzego dla
Przen: Panny kłopotu/ za co okazy-
naprzód przypatrzeć ſie możemy iako
ſa rozmaite kłopoty/ albo ſprawy
Miłowieczności Bożkiej nad ludźmi.
Do czego mi dacie okazywa Dawid S.
ktory traktując o Miłowieczności Bo-
żym nad grzesznikami/ niſy Jubiler iſt
li między kłopotami/ czyni iſt tak ro-
żnica między aktami Miłowieczności
Bożego: kiedy temi ſłowami modli ſie w
pokutującym ſercu do Pana BOGA.
Miferere mei DEUS, ſecundum ma-
gnam miſericordiam tuam. Zmiłuj
ſię BOZE nade mną, według wielkiego
miłowieczności twego. Tłumacze Piſm
S. wiele pięknych bardzo y pożyte-
cznych reſlexy czynia/ nad temi ſłowami:
mi: ſecundum magnam miſericor-
diam. Naprzód/ czemu to Dawid
nie kontentuje ſie poſpolitym Miłowiecz-
noſciem/ ale o niepoſpolite/ bo o
wielkie Miłowieczności proſi Pana BOGA.
S. Auguſt. Athanaſ. Gregor. Dy-
dimus, Theodoretus, domyſlają ſie/ że
przez to Pſalmiſtę chciał dąć naukę y
przykład na ſobie/ cięſkim grzesz-
nikom/ cudzołoznikom/ zabójcom/ iſt
tacy aby mieli dobrą otuchę zbawie-
nia ſwojego/ potrzebuia nad ſobą
miłowieczności Bożkiej/ nie iſt kogoſkol-
wiek/ ale wielkiego; do ktorego teſ y
ſami przez wielką/ gorącą/ twarzą
pokutę uſpoſabiać ſie mają. Słowa
ſa o tym Teodoret: Magna vulneta,
magnis indigent remedijs: & qui

in gravem & periculoſum morbum
incidit, majori operâ curari debet:
& qui maximis criminibus obno-
xius eſt, maximâ eget benignitate.
Wielka rana, wielkiey potrzebuie kura-
cy, a kto w ciężką y niebezpieczną za-
pádnie chorobę, ſkuteczneyſzych mu po-
trebą lekarſtw: a kto teſ ſkaradnem
powikle ſię grzechami. naywiększego tak
że potrzebuie miłowieczności. Tu ſie reſlex
ktowić mają owo/ ktorey nie jedno/ iſt
ko Dawid/ ale tak wiele/ przeżyć ſwo-
ie popelnili cudzołozſtw/ albo innych
grzechów nieczyſtoſci; owo takie/ kto-
ry tak wiele oppreſſy/ bezprawia niſi-
ſey kondycyi ludzkom pozynili; a
zwłaſzczą reſlektować ſie tu mają teſ
różneyſzych czasów ſakcyanci/ ktorey
dla ſwoiey prywaty/ aby ich było na
wierzchu/ aby Ojciec ſwoi/ Dom/ Śa-
milia przy Honorach utrzymali/ aby
z kontrybucyi ludzkich gwałtownie
wyciſnionych/ intrate ſwoie mieć mo-
gli/ daleko więkſzą/ y łatwieyſzym ſpo-
sobem/ niſeli kiedy mogli mieć z ma-
noſci ſwoich/ praktykami ſwoimi
przeſtawia Wierze/ Wygryſnie/ y wol-
noſci utrzymać ſtrona/ okazywa byli
y ſa tak wielkiey ruiny Kościołom/
Klaſtorom/ Miſt/ie. tak wielu/ pod
czas tey domowey wojny/ zaboyſtw;
co wſytko in totum na każdego z
nich z oſobną/ tanquam in cauſam
moralem damnorum & malorum
zlewa ſie; nie pewnieyſzego/ że ſciſty
rachunek y ſad Boſki za to ich czeka.
Z tym iedną wſytkim/ iedną Spo-
wiedzią/ y to niedoſkonalo/ oziebłaj
mają iſt pokutę chęć ſumienie ſwo-
ie uſpokoić. Myła ſie zaſtę w tym/ y
ſrodze zawodza: Jezeli Dawid o iſt-
dno cudzołozſtwo/ zaboyſtwo/ ſumnie-
nie mając/ nie poſpolitego/ ale wiel-
kiego potrzebował nad ſobą miłowiecz-
ności Bożkiej/ y onego jebrał nie raz/
nie dſieſcieć/ ſtruchonym ſercem wola-
jąc do Pana BOGA: Miferere mei
DEUS, ſecundum magnam miſeri-
cordiam tuam: daleko bardziej o-
nym/ ktorey tak wiele obligacyi y
grzechów na duſzy ſwoiey mają/
przynależy przez żal ſerdeczny/ y przez
przyoſtrzeżyſze pokutę/ umartwienia
ciała/ ſamych ſiebie dyſponować do

otrzymania wielkiego miłosierdzia Bożego. Tę jest pierwszą reflexyą Erypozytorów nad pomienionemi słowami pokutującego Dawida.

Insi zaś z okazyi tychże słów secundum magnam misericordiam: aby zrozumieć to wielkie Miłosierdzie Boże/ iakoby Geometrowie mierzą go: a to według miary owej/ która Paweł S. żyzył sobie zmierzyc miłość albo miłosierdzie Chrystusowe. Ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum, scire etiam supereminentem scientiæ charitatem Christi. Co oni tak tłumą. Wielkie jest Miłosierdzie Boże secundum latitudinem, według szerokości/ bo napełnia ziemię: Misericordia Domini plena est terra. to jest/ czy Żyd/ czy Poganiń/ czy Turczyń/ czy zleś go Katołik/ Żeretyk/ gotowo jest ogarnąć: iako tłumaczy S. Ambroży. Długie jest Miłosierdzie Boże; bo długo y cierpliwie czeka y do samego końca żywota/ na pokutę grzesznego. Longanimis, & misericors. Wysoke jest Miłosierdzie jego; bo przewyższa wszystkie dzieła Boże. Misericordia ejus, super omnia opera ejus. Głębokości też dosyć wielkiej jest; ponies waż do samego dośiąga piekła: gęści dla tego/ że (iako Teologowie nauce) ani samych potępiencow nie karze Pan Bóg de condigno: to jest/ lubo wiecznie/ ale przecie nie tak surowo iako sprawiedliwość jego wyciąga: gęści dla tego/ że w pewne dni/ iako to w dzień Narodzenia/ y Zmartwychwstania Pańskiego; tak że w dzień Wniebowzięcia Prz: Panny dorocznie/ folguie im nieco in panna sensus sprawiedliwość Boża: o czym przywodzi Autorowie rewelacye niektóre. Zaprawda/ według tej Pawła S. gworakiej miary/ Magna est, Wielkie jest Miłosierdzie Boże.

Trzeci zaś Erypozytorowie/ aby zważyli magnam misericordiam, y došli per comparisonem, które to jest wielkie Miłosierdzie Boże/ iako Jubilerowie/ biorą na wagę y na szacunek kleynoty/ albo rozmaite dzieła Miłosierdzia Bożego: y przeto rozmaity

gátunek w tym/ to jest/ mnieysze y wielkie Miłosierdzie Boże upatrują. Jakoż Miodopłynny Doktor/ ma ciele Kazanie de triplici misericordia; parva, mediocri, & magna: które też tak tłumaczy Papież Urbanus IV. Małe (prawi) Miłosierdzie jest/ gdy w tymże momencie/ kiedy głowiek grzeszy/ Pan Bóg go nie karze/ ale mu pozwala gąs do pokuty: Mierne zaś Miłosierdzie/ gdy mu daje łaskę do obazenia się w grzechu/ do pokuty: Wielkie zaś Miłosierdzie/ gdy go zachowuje od dalszych upadkow w cięskte grzechy. Tu by już należało spytać się o naydroższy kleynot miłosierdzia Bożego; to jest/ które jest naywiększe Miłosierdzie jego. Znajądziej się y ten kleynot w Skarbcu Miłosierdzia Bożego; a ten w drugiey części Kazania obazemy w relach Przenayświętszey Panny.

Przypatrzmy się tym gąsem drugiey okoliczności Skarbca Miłosierdzia Bożego; to jest/ że pelen będzie rozmaitych kleynotow/ łask dla ludzi grzesnych/ do pokuty się mających/ każdemu by naywierutniejszyemu lotrowi zawsze otwarty/ dla każdego z takich/ jest w nim pogotowi kleynot/ łaska dla odpuśczenia grzechow. Dalo tym znać Pan Bóg u Proroka/ podobieństwem albo Figura Matki Kochającej dzieci własne. Numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui. Izali zapomnieć może niewiasta o dzieciąciu swoim. aby się nie ulitowała nad płodem żywota swego? a choćby ona zapomniła, ja przecie nie zapomnie o tobie. Tym to mieysce Pisma S. do materiy moiey aplikować będą/ wprzód reflexy czynię/ że macierzynskiemu sercu/ to są własne dzieci/ co są kochające się Dámie w strojach świeckich/ naykosztownieysze kleynoty: o czym dala znać owá Senatorek Rzymska Cornelia; która gdy ja inne Senatorki nado wiedziały/ a zdążyć się z kleynotami swemi przed nią/ nąpierały się też u niej/ aby im swoje prezentowała kleynoty/

ap. Blanc.
cit.

Figura

Isaie 49.

Jerem. 2.

kłeynoty/ oná ná dorastaigcych dwóch
Synow swoich wskazywŝy/ rzekł: Te
sa drogie kłeynoty moie. Wisc iáko
o drogim kłeynocie álbo kánaku swo-
im światowa Dáma zópomnieć nie
może/ ále zámŝe o iák naybeŝpiezniey-
ŝym przechowaniu tego przemyŝła;
iáko mowi Prorok: Numquid obli-
viscetur Virgo ornamentis suis, aut
Sponsa falcia pectoralis suæ. ták y
káжда Máká wrodzona wzruszona
lutoŝcia ku działkom swoim/ by teŝ
nawierutnieyŝemi lotrami byli/ o
tym zámŝe przemyŝła/ ná to wŝelkich
ŝposobow ŝuka/ iákoby ze zlych dobre-
mi uczynić/ y znou ich do láŝki przy-
tác. Riedy tedy Pan BÓG przez Pro-
toká Izaiášá ná wzwyŝ mianowanym
miejŝcu/ miłosierdzie ŝwoie/ ktore ma
ku grzeŝnym/ kómpáruie do miłosći
Mácierynŝkiej ku działkom swoim/
y owŝem iekŝe z wiŝŝa ŝie támsze
dekláruie grzeŝnikowi káždemu. Et
si illa oblita fuerit, ego non obli-
viscar tui. Przez to samo dáie znáć/
ŝe w Skárbnicách Miłosierdzia tego
Świetego/ choć naywiŝŝy grzeŝnik/
iáko drogi kłeynot deponowány jest/
y o nim BÓG żywo pámieta: álbo-
wiem dla uspráwiedliwienia tego/ má
wiele ŝposobow y láŝk/ byle ŝie teŝ sam
grzeŝnik do tego brał. O czym bár-
dzo pięknie nápiŝal S. Vincent. Ferrer.
Si aliquis interfecisset omnes Apo-
stolos, & peccasset cum omnibus
mulieribus, & crucifixisset Chri-
stum; si post cum dolore cordis ve-
nisset ad Christum, & peteret ve-
niam, statim parceret illi. Gády
(práwi) kto pozabýjal był wŝykich A-
postolow, y ze wŝykiem niemiáŝtami
grzechow popelníł, a náwet y samego Chry-
ŝtusa zabił: ieżeliby táki z zalem ser-
decznym przyszedł był do Chryŝtusa, pro-
ŝac odpuszczenia, zarázby mu był wŝy-
tko odpuszcíł

Exem-
plum.

Dla záchscenia grzeŝnikow do us-
ŝności w miłosierdziu Bóŝim/ y do
bránia sobie tych kłeynotow/ w Skár-
bce otwártym miłosierdzia Bóŝie-
go/ dla nich deponowánych. Mazo-
rinus Ser. 24. in Psalm. 50. prezentuie
im w tychŝe Skárbách niektóre kłeyno-
ty/ to jest/ przykłády Miłosierdzia

A Bóŝiego/ pokazánego ná niektóre-
mi grzeŝnikami; gdy ták do nich mo-
wi: Videat lascivus Magdalenam,
blasphemus Petrum, Paulum perse-
cutor, inobediens Jonam, usurari-
us Zachæum, & Matthæum publi-
canus, fur pendentem in Cruce
Latronem, Davidem, adulter &
homicida. Niech (práwi) poyrzy nie-
czystý ná Mágdalénę, bluźniercá ná Pio-
trá, ná Páwłá przeŝládowncá, nieposlu-
ŝny ná Jonášá, lichwiarz ná Zachæu-
ŝa, á ná Mátheuŝá iáwnogrzeŝnik, zło-
dziej, wydźiercá, ná Łotrá ná Krzyŝu
wiŝŝacego; á ná Dáwidá cudzołóznik y
zaboycá. Do tych przykłádown da-
wnych przyłóŝe iá niedawny/ ná naye-
wierutnieyŝym grzeŝniku; bo ná ták-
tim/ ktory potráciwŝy wŝytko/ ná
hultá; ŝtim żywoćie/ z desperácyi (czę-
go y wspomnieć leŝa ŝie duŝá) same-
go Páná Bógá/ wyszedŝy w pole y
dobywŝy puinalu/ wyzwał ná poie-
dynek: á to ŝie działo nie dawno we
ŝráncy; ná ktore bluźnierstwo tego/
gdy ŝie pogáło Niebo émić/ lystáć/
y grzmieć/ y iákoby otwieráć/ roz-
miał glupiec/ ŝe to Pan BÓG ná po-
iedyneł wychodzi/ y stráŝy go; á tym
bárdziej gotowác ŝie poznáć ná nie-
go; ále ŝie w tym zámíobl: bo otwie-
rájace ŝie Niebo/ znáczyło/ iŝ ná ten
czás dla hultáia onego otwierano
Skárbý Miłosierdzia Bóŝiego/ y dro-
gi kłeynot/ ktory dla ták wierutnego
grzeŝnika/ Miłosierdzie Bóŝie od-
wiekow w ŝchowaniu miáło/ dla nie-
go iuŝ gotowano: álbowiem z otwá-
tego Niebá spádlá przed nógi tego
kárty/ ná ktorey nápiŝane były one ŝlo-
wá: Miserere mei DEUS, Zmiŝuy
ŝię nádemná BOZE, te kárty on pod-
moŝy z Ziemié/ gdy przeçytał/ zdŝi-
wiwŝy ŝie náđ meŝkonczonym Miłos-
sierdziem Bóŝim/ pláć niezmiernie
pogál/ y zá grzechy ŝwoie żáłowác/ á
potym doŝkonále przez Spowiedz S.
uspráwiedliwŝy ŝie/ oŝáćek żywotá
ŝwiatobliwie zálóczył. To wŝytko/
co ŝie dotád powiedziáło/ kto sobie
uwaŝy/ pewnie przyzna/ ŝe Skárbni-
cá Miłosierdzia Bóŝiego/ pełna jest
drogich kłeynotow/ magnæ miseri-
cordiæ, to jest/ rozmaitych láŝk y ŝpo-

Pexenf. bi-
stor. 60.

PARS
II.

Script.

sobow oo usprawiedliwienia grzeszne-
go/ y zawnie otwarta jest/ gotowa ná
ubogáccenie lasta usprawiedliwida-
ca/ by naywiekszego grzesznika.

Mzypatrzyliśmy się już
przy rewizyi Kárbnice Mi-
łosierdzia Bożego/ drogim
kleynotom/ to jest dziełom
niektórym magnæ miseri-
cordiæ, wielkiej láskawości przeciw
wó grzesznym; już też czas spytać się
o kleynotie naydroższym maximæ mi-
sericordiæ, naywiekszego Miłosier-
dzia nad grzesznymi; á ten nie in-
szy będzie/ tylko ten sam dzisiejszy Od-
puść Porcyunkuli/ którego Prz: Pán
ná przez przyczynę swoję u Syná swe-
go dostawšy dla grzeszników/ nim
się iáko naykostowniejszym kleyno-
tem zářczyca. Dowód ná to biorę
z Piśmá S. w którym rozmiáte zná-
dują się Epitheta, dziełom Miłosier-
dzia Bożego nad grzesznymi; á te u-
pátrzył Bonáventura S. pisać in-
Psalm: 118. y každemu one uważać ka-
że: Nota, quod misericordia legi-
tur in Scriptura magna, Psalm. 50.
Speciosa, Eccl. 35. Benigna, Psal. 68.
Trojáko się (práwi) zowie w Piśmie S. Mi-
łosierdzie Boskie; iedno miłosierdzie wiel-
kie, drugie wdzięczne, trzecie láskawe.
Co tenże Seráficki Doktor/ iáko by po-
stopniách postąpiac/ tłumácy ták
pierwszy stopień jest Miłosierdzia/
Wielkie Miłosierdzie Boskie/ gdy
przez Chrysta S. uwalnia Pán BOG
głowiéka od pierwotnego grzechu:
Drugí stopień ięszce doskonalszy/
wdzięcznego miłosierdzia/ gdy od-
śpietności ucyntkowego grzechu przez
lasta Pokuty S. duszę tego oczyszcza/
albo zachowuje. Trzeci stopień in-
naydoskonalszego Miłosierdzia/ be-
nignæ misericordiæ, gdy z osobliwej
láskawości swojey odpuszcza grzeszni-
kowi/ nie tylko winę/ ále y karánie
dogesne zá grzechy. słowá kláde Do-
ktorá S. Quare magna miseri-
cordia? quia liberat à magna miseria-
culpa originalis: Quare speciosa?
quia præservat à fæda miseria cul-
pa actualis. Quare benigna? quia
separat à maligna miseria molestia
temporalis. Do tego nayosobliwszego

A Miłosierdzia Boskiego/ wielce kwá-
drule y ono Miłosierdzie Boskie/ kto-
remu Dáwid S. dal tytuł Confir-
mataz misericordiæ, potwierdzone-
go/ iáko by dwójstego Miłosierdzia/
y z którego każe wšytkim Narodom
wychwalcé Páná BOGA. Laudate
Dominum omnes gentes, &c. Quo-
niam confirmata est super nos, mi-
sericordia ejus. To utwierdzone álbo
dwójste Miłosierdzie Boskie/ ták się
tłumácyć może: kiedy to Pán BOG
grzesznego głowiéka oraz od dwójgá/
to jest/ od winy grzechowej/ y od ka-
ránia zá grzech/ zupełnie uwalnia.
B A poniewáz ten skutek ma dzisiejszy
Odpuść Porcyunkuli/ słusnie mu te-
dy cánte tytuły wynálezione w Pi-
śmie S. służy: benignæ, confirma-
taz misericordiæ; á záwym y iá nie
bez fundamentu názwałem go nay-
doskonalszym Miłosierdzia Boskiego
dziełom/ zá naykostowniejszy kleynot
Przen: Pánnie dla grzesznych podá-
rowánym od Páná JEZUSA. Temu
naykostowniejszemu kleynotowi/ to
jest/ nayzupełniejszemu Odpuścowi
Porcyunkuli/ (iáko go názwała oná
z Słáwonij Tłewiásta/ po śmierci po-
kazawšy się towarzyshom swoim ná mo-
rzú/ wracájącym z Odpustu tego) gdy
się iá lepiej chce przypátrzyć/ wipomi-
nam sobie ná sentyment Rich: Laur: 1.
5. de laud: V y Bern: Buř: Serm: 2. de
Affinit: Ci náuczają/ iż ze trzech rze-
cy álbo skutkow zálecenie swoje ma
káždy kleynot; to jest/ że ornat exte-
riora, celat interiora, unit disjuncta.
To troie/ o iáć dobrze służy mistyčne-
mu kleynotowi Przen: Pánni/ dzisiejs-
szemu Odpuścowi Porcyunkuli/ uwa-
żmy sobie. Naprzód ma to ten kley-
not/ że ornat exteriora, służy do o-
zdoby/ álbowiem Prz: Pánna ten Od-
puść Porcyunkuli przez się uproszony/
ma sobie zá osobliwy zářczyć/ tytuł/
y ozdobe. Miedzy wiela innych tytu-
łow swoich ma też Przen. Pánná/ ten
iáko by naypoważniejszý/ że się zowie
Regina misericordiæ Krolowa mi-
łosierdzia. Ten iey dal tytuł Aniol w Re-
welácyách S Birgitty. tákże S. Bern: 1. 4. c. 103.
Sen: T. 1. Serm. 61. S. Antoninus in-
Summ: p. 4. tit. 31. c. 3. A przed temi

Psalm. 116

Chron. M.
nor. P. 1.
L. 2. cap. 5.

ięszce

Orat. ad
S. Virg.

Beate Dyonisius Arcop: MARIA, est Regina misericordiar, cui data est omnis misericordia. MARTA, iest Krolowa miłosierdzia, ktorey oddano w moc wszelkie miłosierdzie. Dostę wielki tytuł daie Kościół S. Przen: Pannie: kiedy ja zowie Matką Miłosierdzia: śpiewając oney: Salve Regina, Mater misericordiar; ale to te- *beate* wielki/ bo poważniejszy tytuł/ Regina misericordiar: Krolowa Miłosierdzia: a zwłaszcza confirmata, utwierdzonego, doskonałego Miłosierdzia. Kochająca Matka: swymol- nemu Synowi/ gdy ja przeprasza/ y obiecuje się poprawić/ lubo przewi- nienie miłosiernie odpuszcza/ ale przes- cie aby pamiętał na potym/ żądnie go ktorey raz rozga/ a przynamniej po- grozi mu nie/ albo mu ja na ścienie wisząca/ żeby się jej bał/ pokazuje: ale Krol/ ale Krolowa/ gdy absolutą potestate uruntur. gdy chce zdżyć Krolewskiej swej zupełnej władzy/ winowacy swemu kryminal odpu- szcza doskonałe/ tak/ że żadney od niego na potym nie wyciąga satys- fakcy: Podobnym i sposobem Przen: Panną/ wszelkiego grzesu pokutującym ludziom szława iis Matka Miłosier- dzia, bo przez przyzysanie jej/ otrzymu- ja łaskę do Pokuty/ a potym przez Sa- kramenta Ss dostępują odpuszczenia winy; iednak iako Matka zostawia im rozga; bo o obligacyi pozostałej dożeszego karania pamiętać im kaze: dziś iednak przy Odpuszczeniu Porcyunkuli/ pokazuje się że iest Clemenissima Regina Misericordiar, Najłask- wia Krolowa Miłosierdzia, kiedy ich y od tej rozgi sprawiedliwości Bo- skiej/ od karania dożeszego/ przez D przyzysanie swoje doskonałe wolnemi czyni: dla ktorey łaskowości/ przy Odpuszczeniu Porcyunkuli/ nowego sobie nabiera tytułu: Regina, confirma- ta Misericordiar. Krolowej, utwier- dzonego, doskonałego Miłosierdzia. A dziś naysposobniej wykorzystuje się o Przen: Pannie/ owa nabożna Bernarda S. do niej perorá. Magnificata est super celos misericordia tua, ô MARIA! Melior est misericordia tua, ô MARIA! super vitas: a progenie

Ser. de a-
que ductu

A & in generationem confirmata est super nos misericordia MARIA. U- wielbione iest na Niebie miłosierdzie twoie, o MARTA! Lepšie iest miłosier- dzie twoie, o MARTA! niż samo życie: od narodu do narodu utwierdzone iest nad nami miłosierdzie MARTI. A to przez to samo/ gdy ta łaskawa wielce miłosierdzia Krolowa/ upadłszy przed Krolewską najsławniejszą Chrystusem/ na Tronie siedzącym/ tak obficie miłosierdzie/ tak doskonale grzechom od- puszczenie/ na dzień Porcyunkuli po- kutującym ludziom/ uprosiła. Ta tedy iest pierwsza okoliczność y skutek Odpustu Porcyunkuli/ że iako naya droższy kleynot ornat, zdobi/ zaleca/ głosi bydy Krolowa miłosierdzia/ Przen: Panna.

Druga okoliczność albo skutek kley- notu każdego/ według już pomienio- nych Autorow iest/ że celat, albo mu nit interiora: dla tego z łacińskiego zowie się Monile, a muniendo. A to bardzo dobrze służy Odpustowi Porcyunkuli/ ktorem Przen: Panna wnetrzności swoje pokrywając/ onych broni. A ktorej prosi ja wnetrzno- ści Przen: Panny: Viscera Matki/ w Piśmie S. (iako notuje Pintus in Spi- cilegi: T. 2. cap. 11.) żąda Synow/ działki jej: wiać z tej racyi wnetrzno- ściąmi Przen: MARY/ są grzesznicy do pokuty się mniący: gdyż ona ta- kowych nośi we wnetrznościach swo- ich/ iako Matka: tak albowiem na- pisano gytam w Obiawieniu S. Bir- gitty: MARIA est Mater omnium peccatorum, emendare se volenti- um. MARTA, iest Matka wszystkich grze- szników, chcących się poprawić. Te tedy wnetrzności swoje/ Przen: MARY/ iako drogim kleynotem/ dziśiejszym Odpustem Porcyunkuli zakrywa/ bro- ni/ od surowej sprawiedliwości Bo- skiej/ iednak im zupełnie y od winy y od karania uwolnienie. Z ktorey racyi widzi mi się/ że tego mistyczneg- o kleynotu/ Odpustu Porcyunkuli/ mogłyby bydy Figura/ one kleynoty/ w ktore widząc Oblubieniec przybrós- na Szyja Oblubienice swojej/ tak one niegdy wychwalał: Collum tuum, sicut monile. Hebraa gytam: cum Mo-

6. 4. 6. 138.

Figur.

Cantic. 1.

Monilibus. Szylá twojá, iáko klegnoty, álbo w klegnotách. Tá Oblubienicá in senla mystico, znázylá Rościol S. Szylá zds tey/ według S. Hieronima *sup: illa Isaia 52. Solve vincula colli tui. znázyla w Rościele Bożym/ ludzi owych/ ktorzy pozru: cawšy z kárkow swoich powrozy świáto:we/ á tym bárdziej grzechowé/ pod poslušniſtwa/ pod práwo Boże/ poddája ſyie ſwoie: co ſwoim ſpóſobem ſłużyć moſe wſytkim grzeſznikom pokutuiacym. Tráſia ſie gęſtość ſwiátowym Dámon/ że ná cieie ſwoim/ náprzykád ná twarz/ álbo ná ſyí/ mája iákie plámy/ troſty: coſ czynia/ chcąc pokryć on ſwoy defekt ciałá: oto uboſſe muſtkami przylepió: nemi/ bogátſe zds klegnotami/ perlámi ná ſyí zawiéſionemi/ ſpernoſci oné záfſamidiá. Coſ podobnego dziś czyni Prz: Pánna/ z miſtycznemi ſylámi Rościolá Bożego/ z grzeſznikámi dziś przyſtepuiacemi do Spowiedzi S. Widzi oná dobre/ że lubo przez ábsolucyá Káplániſka od winy grzechowey uwolnieni/ zſtája ſia zaráz przez láſk. poſwiécájaca żywemi członkami Chryſtuſowemi/ iedná iéſſe ſia plámy/ troſteſtli/ ná tey miſtyczney ſyí Rościolá S. pokázuiá; co ieſt/ zoſtáie przy nich obligatio ad penam tēporalē: to ieſt/ álbo ná tym álbo ná cámtym ſwiećie/ w ogniu gyszcowym powinni zá grzech ſwoy doſyć czynić ſpráwiedliwoſci Boſkiej: coſ czyni Przen: Pánna: oto bádac Podſkárbiſna Stárbow Miłoſierdzia Boſkiego: iáko tey to przyznał Jacob. de Vorag: eáť piſac: MARIA theſauraria DEI, cui Spiritus S. commiſit theſaurum ſuz milericordiz. MARTA ieſt Podſkárbiſna Boſka, ktorej Duch Prz: zlecił ſkarb ſwego miłoſierdzia. wiec ná pokryćie tych plam y defektow pokutuiacych ludzi/ dobyłá dziś nayeſtoſtownieyſzego klegnotu/ uproſiwoſy Porcyunkuli Odpuſt zupełny od winy y od kárání/ wſytkim/ ktorzy álbo po Spowiedzi/ álbo potym/ dnia dziś ſieyſzego náwiedza Rościol Porceyunkuli: ktory teſz przywiliy mája wſytkie inne Rościoly Bráci mnieyſzych/ komunikowány ſobie przez Bully*

In Maria
li Serm. 5

A Papięſkie. Á ten Odpuſt/ że ieſt wiecznemi gáſy pozwolony/ y że bez wſelkich innych kondycyi/ obligacyi/ iálmuzny/ poſtowi: c. co poſpólicie przydawano bywa przy inſzych zupełnych Odpuſtách/ y Jubileuſách; z tey mo:wie okoliżnoſci/ nie wymuiac nic inſzym/ Jubileuſom/ oſobliwym Odpuſtem/ á zátym klegnotem Miłoſierdzia Bożego/ Miłoſierdzia **MARAJ**/ názwanym bydz moſe.

Potrzećie/ Monile, to ieſt klegnot/ według Bernard: Buſien: ma to/ że diſjuncta unit, rozdzielone rzeczy w iedno łączy: iákoſ w ſamey rzeczy wiádziemy/ iáko klegnoty/ ſa to iednym zgromádzieniem perel/ y drogich kámiemi/ miſternie zlotym álbo ſrebrny metallem w kups ziednogzonych: dla tego to ſłowo Monile, idzie z Greckiego ſłowa Moneos, ktore znázý iednoſć. Á tá okoliżnoſć ſłuſy temu klegnotowi Przen: Pánny/ Odpuſtowi Porcyunkuli; álbowiem unit diſjuncta. Duſe w gyszcu pokutuiaca ſa to drogie kámienie/ naleſe do fabryki Miáſta Niebieſkiego/ ále rozdzielone: bo iéſſe z BOGiem ſwoim przez zloty/ Amoris beatifici, miłoſć ublogoſtáwidiaca/ nie ſa ziednogzone; do ktorego ziednogzenia niezmiernie teſtniac/ cierpia w gyszcu nieznoſna Mle. Wiec ten klegnot Przen: Pánny/ to ieſt/ uproſiony przez nie Odpuſt Porcyunkuli/ te diſjuncta unit: álbowiem ma táka moc/ że gdy kto ten Odpuſt per modum ſuffragij, zá ktora duſe w gyszcu pokutuiaca oſiáruie/ owá duſá náych: miáſt uwolntona od moſ gyszcowych bywa/ y zaráz ſie per unionem & fruitionem beatam, ziednogzy ná wſytkę wiecznoſć z Pánem BOGiem ſwoim: ná co w Kronikách náſzych wiele ſia znáyduie przykádow y świádectwá/ od ſamychſe duſ gyszcowych; z ktorych iedne pokázuiac ſia żywym/ proſiły przyiáciol ſwoich/ o áplikácyá ſobie tego Odpuſtu; drugie zds dziſkowály onym/ zá świádeczona w tym uczynnoſć; oraz oznáyuiac/ iáko zá pomocą tego Odpuſtu/ wprowadzone były zaráz do Króleſtwa Niebieſkiego. Rzecz w tym oſobliwa

Greg XV
1622.
Innoc XI.
1687.
Innoc. XII
1698.

Hiſtor

y ſwiecá

y świeżo czytam in Apolog: P. Basilijs Rychlewicz, o sławney światobliwości y cudami Zakonnice S. Klary/ nazwanej Joanna Roderica, ktora umarła R. P. 1650. w Hiszpanij: że tą w dzień Porcyunkuli w zachwyceniu badac/ zaprowadzona była od S. Franciszka do Cysca: ktory miał przy sobie *Vn: Duns Scutum*, osobliwego obrońcę Niepokalanego Pożęcia Przen: Panny/ y oraz trzymając w rękach chorągiew/ na ktorej był Obraz Niepokal: Pożęcia/ wiele dusz z małonych czyscowych/ za mocą Odpustu dzisiejszego/ y za instancya Prz: Panny wyprowadził. Z czego się iásnie pokazuje/ trzeci skutek mystici Monilis, Odpustu Porcyunkuli: iáko unit disjuncta: pomagając czyscowym duszom do wybawienia z mał/ y ziednoczenia się z BOGIEM náwieki. Z tych tedy trzech okoliczności/ y skutków Odpustu dzisiejszego/ iásnie każdy uznać może/ że Odpust Porcyunkuli uproszony przez Prz: Pannę/ przez ktory grzeszni ludzie dostępną confirmatam misericordiam, łaskawego y od winy y od karania grzechów swoich uwolnienia/ słusnie nazwalem Sponsæ

MARIÆ, Monile misericordiae confirmatae, Naykosztowniejszym Oblubienice Błagankowej Panny Przen: kleynotem, z skarbow Miłosierdzia Boskiego oney dla grzeszników podarowanym. Wiec konczy Rządnie moie słowami onemi Bonawentury S. Laudate Dominam nostram omnes gentes, glorificate eam omnes populi; quoniam confirmata est super nos gratia, & misericordia ejus. Oddaycie wszelkie narody/ stany/ náwet y podziemne duchy czyscowe/ głos y chwale Páni násey/ dziękuycie iej za tak kosztowny sobie/ á wam pożyteczny Miłosierdzia Boskiego kleynot/ za tak skuteczną/ y wiecznemi czasami pozwolony Odpust Porcyunkuli/ za instancya iej pozwolony/ ná prośbę Oycá S. Franciszka: przez ktory/ utwierdzone jest Miłosierdzie Boskie y *MARX* nád wami. A w szczególności/ Niebieskiemu Błagankowi Chrystusowi/ ktory Oblubienice swojej/ oraz y Matce/ tak kosztownym raczył obdarować kleynotem/ niech będzie błogosławieństwo/ y dzięká ná wieki.

in Psalter.
MAR IÆ.
Psalm. 116.

AMEN.

NA DZIEN SZKAPLERZA NAYSWIĘTSZEY PANNY, Triplex Vitta Sponsæ.

Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate. Psalm. 44.

S Codziennego to wiemy doświadczenia/ że y z naybogatszej materji śród/ zwlaszcza w białogłowskim stroju/ bez przydatkowych ornamentów/ należytey swojej udatności mieć nie może. *UW.* A przeto widzimy iáko światowa moda/ y do samych złotogłowych śród/ nie tylko misternie robionych galonów/ álbo koron/ ale też rozmaitego koloru do biera wstąg. A co osobliwsza jest/

D Psalmista Pánstwi opowiada/ że y oná Krolowa/ stojąca ná prawicy Niebieskiego Krolá/ ktora figurowała Oblubienice Błagankowej Przen: Panny/ w takowej modzie wielce wydworną bydyć się pokazywała w oczách iego: mówi bowiem: Astitit Regina à dextris tuis, &c. circumdata varietate. Stądże Krolowa po prawicy twojej w złotistej śród/ rozmaitościami (iáko by wstęgami iákimi) otoczona, przybrana. Jákoż wyraźnie przynajmniej

S. German:

vide supr.
Conc. pro
Immacul
Concept.

vide supr.
Conc. pro
Assumpt.

S. Germani Consi. Ser. in Nat: B. V. że to tu Dáwid S. naybárdziej się wstęgom tej Królowy dziwował: MARIA Regina, cujus regales fascias David inter Prophetas, interq; Reges eximius Rex, mentis acie praefigurans acclamavit: Astitit Regina, &c. Jákóž się to o Prz: Pánnie weryfikować będzie/ albo może: zprawa wielorako; a to według rozmaitych stacy/ które ona odprawiła albo odprawiła. Astitit Regina, Stánělá naprzód przyszedłszy ná swiát/ in sui Conceptione, przę Pozęćiu swoim, w żywocie Anny S: stánělá mówić in vestitu deaurato, gdy złota pierworodney niewinności przyniosła z sobą háte/ niepokładanie pogata: ale oraz circumdata varietate, iákoby z wstęgami rozmaitych ornámentow/ to jest lask y przywilejow/ które telácyo máła do pierworodney láski: Wspomina znowu Ewángelia S. która ná dzień Szkáplerzá S. Břewiárz Kármelitáński cyta/ Stabat autem juxta Crucem Mater ejus. &c. Stała pod Krzyżem Mátká jego. A tu stánělá Przén: Pánná in vestitu deaurato: bo lubo gruba nárzucóna była ná ten gás žaloba/ iednak tym lepiej z pod niej/ złota háta ognistej miłości tu Synowi swemu wydawała się: oraz też była circumdata varietate, dla rozmaitych okoliczności y okázý do cieśkich serdecznych žalow/ nád scotmetna y okrutna śmierć náder Kochánego Syná swego. Stánělá też się w Niebie ná prawicy iuz Królus iacego Syná swego/ gdy była w Niebo od Aniolow z duśa y z ciałem wsięta/ także in vestitu deaurato, ratione essentialis gloriae, względem istoty najwyższej chwály, circumdata varietate. Względem accidentalis gloriae, przydatkach do chwály; w czym obojgu/ wszystkie uwielbione przewyższała duchy. Stara náostíáet dniá dzisiejszego in Monte Carmelo, ná Gorze Kármelitáńskiej; aż oto wszystkie Bráci Szkáplerzá S. prezentuie się in vestitu deaurato, w złoćistej hácie; bo w uprzywilejowánéj Suklencie Szkáplerzá S. ten bowiem tytuł dal tej Suklencie on Neoteryk/

A który is názwał Vellus aureum, Ru-nem złotym, iuz nie przez baiecznego Jázóná/ ale przez swiatobliwego Jákonniká z Niebá dostánym. Circumdata varietate. Wisc y tá nowa Suklencá Przén: Pánný/ powinna mieć swoje ornamenta, y rozmaite wstęgi. Jákóž ták jest/ a nie ináczey: Przén: bowiem Pánná będąc przeźorna we wszystkim Oblubienica Báránkowa/ a osobliwie w strois duchownym/ ma dostátkiem rozmaitego koloru wstęgi: iuz to kármázyńowych/ iuz hiácyńowych/ iuz iásnobiałych; przez które rozumieć ia chce rozmaite przywileje/ láski/ ktorých zwykła nabożnym sługom swoim komunikować/ a osobliwie przy Suklencie Szkáplerzá S. Wisc ponieważ też máterýálny Szkáplerz bez wstęgi byđz nie może; dla przysługi duchowney/ tego troiákiego koloru wstęgami do Szkáplerzá/ Audytora mego udárować zechce; iedná z nich będzie kármázyńowa/ ad ornandum, druga hiácyńowa ad ligandum, trzecia Candida ad signandum: to jest: mówić będą pod pomienionym podobieństwem / o trzech przywilejach osobliwých Bráctwa Szkáplerzá S. Ad M. D. Gloriam.

W Jermśa wstęgi/ ktoraby służyć mogła ad ornandú, do ozdoby Suklenci/ y oraz Bráci Szkáplerzá S. updatruis vittam coccineam, kármázyńowa: á to znáydnie w włásney Officynie/ albo w skátułách Prz: Pánný: to jest/ w Pieniách Sálomonowych; które/ że według Epozýtorow w każdym prawie wierszu/ á ledwie nie w słowie quoad sensum allegoricum, zamykają w sobie chwály/ dáty/ láski/ zachość/ choty słužące Przén: Pánnie/ słuźnie przeto názwać się mogą: Officina laudum, & gratiarum MARIE. Skárbcem, skátułami Przén: Pánný. W tej tedy skátułé/ to jest w Pieniách Sálomonowych/ chce przyozdobić wstęgami háte Szkáplerzá S. znáydnie Vittam coccineam, kármázyńowa/ purpúrowá wstęga/ gdy czytám one słowa Oblubienca Niebieskiego wychwála iacego piękność uś Prz: Pánný: Sicut

Jongen. de
S. Scapula

PARS
I.

Script.

Cantic. 4.

vitta coccinea labia tua. *Jako wstęga purpurowa, karmazynowa, sa wargi twoje.* Rupertus Abb. to miejsce tuś miedząc twierdzi/ że Oblubieniec Niesieści pod tą allegoryą karmazynowey wstęgi/ do ust/ albo warg Prz: Panny/ wychwala usłone modlitwy/ nabożeństwą/ chwaly/ które ona oddawała Panny BOGU/ czystość wdzięcznej/ miłości pełnej/ y serca słuchających przerażające wyśpiewując pieśń. Słowá o tym tego Commentatora klade: Labia MARIAE sicut vitta coecinea, quia illa ex charitate magnificavit Dominum mente ardentissimā, voce suavissimā. Od tego Commentatora zdania/ nie bārdzo różni się y tłumāgenie/ które ná tej słowá Piśmá S. zostāwil Richard: Laur: libr: 5. de laud: V. gdzie też wyrażnięysza troskę dale przyczynę tego/ czemu to usta Przen: Panny wychwalałacy Páná BOGA/ do wstęgi nie inzego/ tylko purpurowego koloru/ przyrównāne są: Sicut vitta coecinea labia tua: to jest/ dla tego/ że wszystkie modlitwy/ nabożeństwą/ pienia/ ktoręmi Prz: Panna wychwalała Páná BOGA/ y niemi ugyla ludzi chwalić onego/ przyfarbowāne były purpura/ alias nabożnym rozpamiętywāniem Krwi y Młeki Páná JEZUSOWEY. MARIA est coecinea vitta; quia minio Sanguinis Filij sui per compassionem rubricata; cujus passionis memoriam cordibus nostris inspirat. Item, Labia MARIAE coecinea, quia coccinum Dominica Passionis & Ordinem, creditur docuisse Evangelistas. Tych obudwu Commentatorow zdania/ zlożmy y skorzyguamy w iedno/ tym sposobem. Ponieważ Koronka Szkaplerzna/ albo inne Paciorki/ do powinności Bractwa tego należące/ idkie jest Curs/ albo Godzinki Rzymskie o Prz: Pannie/ zamykās także w sobie coccinum, minium Passionis Christi; bo kto te nabożeństwą należycie odprawować chce/ gdy one mowi/ ma sobie rozpamiętywać siedm tajemnic Młeki Páná JEZUSOWEY; lub to przy siedmiu dziesiątkach Koronki Szkaplerzney/ lub przy siedmiu Godzinkach

A Officium Rzymskiego. Ponieważ zaś znówu/ wiem to z Kronik Braci Mniejszych/ że samā Prz: Panna nāugyla niektórych Zakonnikow tego sposobu nabożeństwą/ to jest odprawowānia Koronki/ z rozpamiętywāniem nie tylko siedmiu radości swoich/ ale też oraz siedmiu boleści Syna swego: z tych obudwu racyi/ Koronka Szkaplerzā S. y tey podobne Nabożeństwą/ należące do powinności tego Bractwa/ nāzowis vittam coecineam in labijs. *Wstęga purpurowa ná ustach;* w ktora Prz: Panna ustróila B Sukienta Szkaplerzā S. między innymi obligacyami Braci y Siostr Bractwa tego/ nāznāgācie im osobliwe nabożeństwo. Tá zaś Vitta coecinea in labijs. pomienione Bractwie nabożeństwo/ dāne jest od Prz: Panny tey pobożney Konfraternij ad ornandum, bo to nabożeństwo/ osobliwa ozdoba jest Sukienta Szkaplerzā y Braci tego; y owšem wszystkich Katolickich Królestw; a nāwet całych Domow/ albo Familij: także albo wiem Domy/ Familię/ gdzie w ustach pokāzuie się tá vitta coecinea, to jest/ twienie zelus nabożeństwą do Przen: Panny Karmelitānskiej/ y do Szkaplerzā S. gdzie nie ustāła pobożne zwoyżācie odprawowānia Koronki/ śpiewānia o Przen: Pannie Godzinek; także mowis Domy/ Familię/ zwykl Pan BOS błogosłāwić/ także w duchownych/ także y w doczesnych potrzebách/ wszelkā im dāiac obfitość. Pānistwom zaś y Królestwom takim/ y w naywiększych niebespieczeństwach ginąć nie dopuścā/ ale im także nad Heretykami/ także y nad innymi nieprzyjaciolmi/ chwalebne dawa zwoycieństwā/ zā protekcya y przyczyna Prz: Panny. Czemu przypātrzyć się możemy/ naprzód pod Figura Piśmá S. ná Familij albo pokoleniu Jakubowym/ iednym ze dwunāstu/ nāzwānym Tribus Aser: o tym wydal był Jakub Pātryarchā godne uwagi Proroctwo/ w te słowā błogosłāwić onemu/ przed śmiercią: Aser panis pinguis, & prębebit delicias Regibus. *Aser, chleb żywny, Królom służyć będzie do roskoszy.* W którym Proroctwo quoad

Figur.

Genes. 49.

in Acta A.
post. ad fin.

Jofne 19.

Cantic.

literam obtecowano pokoleniu ones-
mu wszelka rzeczy doczesnych obfitość;
tak dalece/ że y ná utrąctowanie mo-
żnych Krolow/ wystarczyć wiec mo-
gło. Et przebebit delicias Regibus.
Jás quoad Allegoriam, obtecowano
nader wielkie duchowne szcślności;
to test/ Chleb Eucharystyczny; z kto-
regu używania wszelkie dobro/ á ná-
wet/ sam żywot wieczny płynie. Qui
manducat hunc panem, vivet in-
eternum. powiedział sam Zbawiciel.
Jáko tłumáza to miejsce Pisma S.
Eucherius, Paschasius, Angelomus. Py-
ta się tu *Joan: Sylveira*, zkad/ y z takie-
go respektu/ to pokolenie tak wielkich
obfitości y szcślności od P. B. O.
G. zstáło się godnym z. Wiec domy-
śla się tego/ z innego textu Pisma S.
gdzie prowadząc Historię o podziale-
niu ziemi obiecanej przez Jozuego/
między dwanaście pokolenia Jaku-
bowego; zaská/ która się dostáła po-
koleniu Aser/ tak test zápisana: Ce-
cidit fors quinta filiorum Aser per
cognationes, fuitq; fors eorum,
usq; ad Carmelum maris. to test/
że nie infa była przyczyna onych ob-
fitości/ y osobliwego błogosławień-
stwa/ pokolenia Aser/ tylko tá/ iż dzie-
dzina ona/ która się mu dostáła
w podziale/ przyległa była Gorze
Karmelu; á tá Góra była Figura
Prz: Pánny/ przysley Máci Messy-
asá prawdziwego: co sam Duch Prz:
przyznał tej/ gdy Głowa oneyże do
Karmelu przyrownał. Caput tuum,
ut Carmelus. Wiec ná ta Figura
Pisma S. táka sobie czyni reflexya.
Jezeli ná one Família Aser/ tak wiel-
kie błogosławieństwo zspłynęło/ z tej
tylko przyczyny/ że cecidit, & fuit
fors eorum usq; ad Carmelum ma-
ris: to test/ że przyległa była dziedzina
ona Gorze Karmelitańskiej/ figu-
rującej Prz: Pánny: toć á fortiori,
á Figura ad Figuratum argumentus
iá; twierdzić to mogą o takich Do-
mách/ Famíliach/ które máia sortem
usq; ad Carmelum maris, albo rázcy
MARIE. to test/ które máia osobliwe
nabożeństwo do Prz: Pánny Karmes-
litáńskiej/ y w Domách swoich pobo-
żny zachowują zwyczaj odprawowa-

nia/ śpiewania przy robotách domo-
wych Koronti/ albo Godzinę Nay-
świetszey Pánny; którzy mittunt lor-
tem ad Carmelum maris, gdy ze-
ładka swois/ y dziadki swoje/ prowa-
dzą do wpisania się w Bráctwo Szká-
plerzá S. y nie mogą znieść tego/
aby kto w domách ich w abstynencyi
we Szrode od misa dyspensować się
miał: twierdzić to (mówis) mogą
bezpíecznie / że ná takie Família/ zá-
przyczyna Prz: Pánny/ obfitość wie-
lorakiego błogosławieństwa / musi
zspływać: Pinguis est panis eorum:
B. takie Domy y Família wysoko Pan
B. O. G. wynosi: & przebebit delici-
as Regibus: działkom ich osobliwe
affekty/ promocy/ respektá u wielkich
Pánów jedná. A záczym/ tá coccine-
nea vitta in labijs, nabożeństwo o
Nayśw: Pánny Szkáplerzney/ zstáie
się im causaliter vitta ad ornandum,
wszego bádzo ozdoba. A co się tu
singulariter powiedziało o Famíliach
do Szkáplerzá S. nabożnych/ toż się
weryfikuje y o cáłych Państwach/
Krolestwach/ kiedy zárlive są o po-
mienione nabożeństwo/ fundusze tego
Bráctwa stare pilnie konserwują/ y
nowe po Kościolách ná to czynią/
kiedy postu albo abstynencyi od mis-
sa we Szrody ściśle przestrzegają;
takie bowiem Państwa Pan B. O. G.
ornat, przyozdabia zwycięstwiemi
Laurami / gdy w nagrodę tego ich
nabożeństwa do Prz: Pánny Karmes-
litáńskiej/ chwalebne dáie im zwycie-
stwa ná Heretykami/ y innemi nie-
przyjaciolmi. Obeych ná to przy-
kładow nie trzeba szukać/ mamy go
w domu ná naszym Krolestwie Pol-
skim. Wiedzieć potrzeba/ że przed-
tym Polacy vittam coccineam nosi-
li in labijs: to test/ wielce zárlivi
byli w nabożeństwie ku Szkáplerzowi
S. którem się wyżej/ z pewnych racyi
przyrownał do purpurowey wstęgi.
Vitta coccinea in labijs, według Ri-
chard: Laur. znaczy mortificationem,
umartwienie: to wstęga umartwienia/
dawni Polacy mieli záwiązané usta
swoie/ gdy z nabożeństwa ku Prz:
Pánny/ pámistáiąc ná obligácy/ ál-
bo kondycye Bráctwa Szkáplerzá S.
wstrzymywali

Exem-
plum.

Guaguin.

w wstrzymywaniu się od mięsa we
 Szjeda/ bårdzo żarliwemi o to byli.
 tak dalece/ że za Zygmunta Króla/
 gdy podczas wesela Królewskiego na
 śloli/ y to tylko dla Niemieckich Go-
 ści/ mięsne potrawy dano we Szjo-
 de/ przeciw zwyczajowi Stáropolskie-
 mu/ przytomni Senatorowie y Szlós-
 chta/ bårdzo o to urażać się poczeli/
 y iáwnie ná Króla szemtać. Jákóž
 tá vitta coccinea, ten pobožny zelus,
 o post Bráctwa Szkáplerzjá S. był
 ná ten čas Polakom ad ornatum,
 bo dawał Pan BÓG Narodowi ná-
 fernu nád pogranicznemi nieprzyjá-
 ciolimi chwalebne zwycięstwa/ gromił
 szesliwie Prusaki/ Ruśnaki/ y inne
 przeciwnie sobie Narody. Lecz iák
 skoro w tym naboženstwie siebnać po-
 czeli Polacy/ y folgować sobie w ábs-
 tynency Szjodniey/ záraz też stará
 Imienia ich ślabieć poczala/ y masiwo:
 á że terażniejszyh czasow ledwie iuž
 nie cála Polska odrzuciła od ust swoich
 hanc vittam coccinea, ta wstęga u-
 martwienia we Szjody od ledzenia
 mięsa; bo to naboženstwo cále przy-
 páńskich Dworách zaginelo; w po-
 spolitych też domách/ co raz bårdziej
 w zápomnienie idzie; przeto też ogy-
 wiście widzimy/ iákto Polska zstráci-
 wšy to osobliwe ornamentum swoje/
 zstráciła też oraz sławá/ masiwo/ y
 złotá wolność/ że tak máley kupce
 nieprzyiaciela/ rády/ odporu dáć nie
 mogac/ ná pošmiwiško/ y u niego sa-
 mego/ y u poštronných Narodow
 przyšla. Osobliwa álbowiem moc
 ná otrzymanie zwycięstwa z nieprzy-
 iáciol Joann: Sylveira. obicute Kro-
 lom y Pánstwom nabožnym ku Prz:
 Pánnie Kármelickéy: gdy śa py-
 táł o tájemnicę/ genu Saul Król
 zwyciężywszy Amáleczy/ nie gdzie
 indziej tylko ná Gorze Kármelu Bra-
 my tryumfalne wysławił: Nuntia-
 tum est Samueli, quod venisset Sa-
 ul in Carmelum, & crexisset sibi
 fornicem triumphalem. Ná to óde-
 powiáda w te słowa: Eó specialiter
 designatur, ac fulget Regina Carme-
 li: & inde aptior erat prę omni-
 bus mons Carmeli, ad triumphum;
 nam sub umbra hujus supremæ Re-

loco citat.
 num. 311.

1. Reg. 15.

A gina, maximè trophæa ac victoriæ
 reportantur, & gloriosè triumphat-
 tur. Jákym ex ipso effectu pokáźnie
 się/ iákto zacna jest y ozdoba tá pier-
 wša wstęga purpurowa/ Szkáplerzjá
 wi S. przydána: to jest/ same nabo-
 ženstwo/ paciorki/ ábstynencye/ nále-
 żące do Bráci Szkáplerzjá S.

D ruga wstęga należąca do
 śáty Szkáplerzjá S. upá-
 truis vittam hyacinthi-
 nam ad ligandum, wstę-
 ga hiacyntowey álbó nie-
 bieſkiej máści: á te znáydzie w staro-
 becú starozákonnym/ ktora zwiazáne
 były dwie części stroju/ álbó śáty
 Ááronowey/ przednia y zátylnia/ ná
 samych rámionách; ktora śáta (iákto
 ieden z Neoterytkow uważa) była ná-
 kštalé Szkáplerzjá. O tej hiacynto-
 wey wstędze/ tak jest nápisáno Exod:
 38. Stringatur rationale cum annu-
 lis suis, cum annulis superhumera-
 lis vittæ hyacinthinæ. Według elu-
 mágenia Authoris Sylve Alleg: Wstę-
 gá oná niebieſkiej máści/ znázyla
 Allegorię, Spem coelestium dono-
 rum; Nádzie, obietnicę dobr niebie-
 ſkich; między ktoremi ligyc się po-
 winny dobrá láſki/ y rátkow Nie-
 bieſkich do zwycięzenia złego/ do gy-
 nienia dobrego potrzebnych: z ktore-
 go ia fundámentu/ hiacyntowa wstę-
 ga názwe osobliwy przywiliy ziedná-
 ny u Pána BÓGA od Prz: Pánný/
 Sukience Szkáplerzjá S. á ten jest/
 upewnienie nieiáké noſácych nabo-
 žnie ta Sukiente/ o doſtapieniu zbá-
 wienia wiecznego: o czym śa powažne
 ſwiadectwá/ nie tylko Hiſtorytkow/
 ále y Oycow Śś. Papiežow; zá kto-
 rym przywileiem/ idzie neceſſarió
 drugi przywiliy/ y owszem w nim śa
 zámyſla/ to jest/ nádzieá y upewnie-
 nie Bráci Szkáplerzjá S. o osobli-
 wych láſkách y rátkách niebieſkich.
 Pewnie y tá hiacyntowa wstęga/ ten
 przywiliy Szkáplerzjá S. nie podleyſza
 od pierwſhey Kármáżynowey; bo iákto
 támtá ſłužyla ad ornandum, tak y
 tá ſłužy ad ligandum, iákóž bårdzo
 potrzebnie. Śáta oná Ááronowá/
 ze dwu części (iákto iuž námienil)
 nákštalé Szkáplerzjá złożóna/ zupełna

PARS
 II.

Jongen:

Exod. 38.

Figura

Sylv. Alleg

2. Pastor.

Joann.

loco citat

bydź nie mogła bez hiacyntowey wstęgi; podobnym sposobem y káta Szkáplerzjá S. aby nošenje icy/ každemu ná zbáwienie bylo/ bez pomientoney hiacyntowey wstęgi/ to jest/ bez ráctunkow Boskich bydź nie może. Jesdńá gáść oney Áaronowey háty/ zwáda sía Superhumerales: według Clem: Alexandri: s. Stromm: znágyłá onus laborum, operum bonorum, uczynki dobre. Druga gáść/ zwáda sía Rationale: á tá według S. Grzegorzjá znágyłá puritatem cogitationum: Czystosc doskonała serdeczna. Podobnym sposobem do háty Szkáplerzjá S. tego oboygá potrzeba; ná przed trzeba Superhumerales operum bonorum, uczynkow dobrych: bo lubo Prz: Pánna každého máigego przy smierci Szkáplerzjá upewniłá o zbáwieniu/ mowiac do B. Stołcy: ušá te słowá: In hoc moriens non patietur æternum incendium; lesdńá (iáko mądrze obserwuiá Autorowie traktulacy te miterýa) rozumiéć sía máig te słowá cum explicatione accommoda: ná ten sens/ iáko pospolicie tłumáigemy inne o zbáwieniu obietnice/ uczynione niektorým w Piámie S. náprzyklad: obiecal Zbáwiciel żywot wieczny pożywiáigymy Przen: Sakramentu. Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Táf obiecal wšytkim w niego wierzącym. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit. ále to wšytko obiecano jest implicité, przy dobrych uczynkách. Et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam. Podobnym sposobem Prz: Pánna/ obiecalá zbáwienie wieczne Bráci Szkáplerzjá S. ále z táf kondycýa/ zápełnego zachowánia przykazánia Boszego. Powtore/ náleży do Szkáplerzjá S. Rationale puritatis cordis; to jest/ staráć sía powinni nošacy ná sobię te Sukienta: żeby serce swoje miał wolne od námiestnošci/ pášy/ gniewu/ zázdrošci/ zé. á osobliwie od nieszystých affektow; gdyž miedzy innesmi kondycýami tego Bráctwa/ jest continentia juxta statum suum: pomierciáglwošć według stanu swego: táf álece/ (iáko notuie Joan: Sylveira,)

A je owym ludziom/ ktorzy wielkroc zá żywota występni byli w tym/ choć máta Szkáplerzjá ná sobię/ y w polúcie umierá/ užešinterwá Sabbativi privilegij. (o ktorým w trzeciey gáści Razánia powiem) spodziwáć síe nie trzeba. Te tedy dwie mistyczne gáści Szkáplerzjá S. bez pomientoney hiacyntowey wstęgi/ bez ráctunkow Niebieskich bydź nie mogą; álbawiem Wiáda S. náuga nas/ że bez nádrprzyrodzonych niebieskich ráctunkow/ nié ani czynić dobrze/ ani złych námiestnošci swoich zwyciężyć z zásluga sobię przed P. Bogiem nie może. Wiše Prz: Pánna osobliwym sposobem/ to hiá. cyncytowa Bráci Szkáplerzjá S. promiáduie wstęgi/ gdy im upráša u Páná BDEA osobliwe ráctunki lástki Boskie/ ktorými oni wspomózeni/ wiázá y uštramiáá látko swoje zle námiestnošci; y táf ná drodze mándatow Boskich utrzymuá sía/ dysponuá sía do otrzymánia zbáwienia wiecznego/ obiecaného im od Prz: Pánny. Czego dowodzy sentencya y przykládem. Co do sentencyi: Jáž pomientony P. P. cytor/ exáminuá ten przywiliy Szkáplerzjowi S. pozwolony/ iž nošacemu go/ jest znákem zbáwienia wiecznego/ poniewáž simpliciter & absolute rozumieć sía to nie może/ ále tylko cum explicatione accommoda; iákom iuž o tym mowil/ przeto náuga/ że ten przywiliy weryfikowáć sía máwzgládem osobliwych lást Boskich/ y ráctunkow obiecaných Bráci Szkáplerzjá S. przecióžło wšytkim przesłódom do zbáwienia. Słowá iego tu kláda: Magnum quippe est privilegium: tunc enim S. Scapulare est pignus & tessera ingentis gratiæ & auxilij, ut si in peccatis es, ad penitentiam exciteris, si in gratia, ut in illa perseveres, & removendo omnia, quæ te ab illa possunt detrahare. Co síe záštyge przykládu: ten mámy ná tednym młodzieńcu w Pádwi bárdzo rozpášgony ná wšelkaciełnošć; kólo tego PP. Carmelita wiele prácuáig/ gdy go od swymólnego żywota odwiešć nie mogli/ przynamniéy ná to go nápowili/ że sía wpisáł w Bráctwo Szkáplerzjá S.

y Sukienta

Histor

Jongē. cit.

Y Sukienta to ná sie przysiał: alści A wnet ugul osobliwa nád soba ląsła Boska; bo miśntec ná sercu pozal/ y brzydżie sobie swymolny on żywot/ ták dálece/ że mśczac sie nieáko nád samym soba/ nieuwaznie chciał sie zas bic/ ále mu tego Pan BÓG y Maryś: Pánná nie dopuścila: bo puinal po dwátroć ná Szkaplerz on trąsiwşy/ iáko wóśt zwinal sie: co on obaczy wşy/ dośkonale náwrócił sie do Pánná BÓGÁ/ y żywot swoy odmienił. Po dobnym mamy przykład ná iedney Pánnie w Neápolim/ ktorey pokaz wşy sie gáde w postáci mśczyżyny/ y stogie w nley do cieleności pokusy wzbudziwşy/ do popelnienia grzechu ons námał: lez gdy nábożnie od dawála sie Maryś: Pánnie Kármeli táńskiey/ pokazála sie Prz: Pánná mowiác do nley: Córko móia wdziy ná sie Szkaplerz moy/ wpiş sie do Bráctwa mego/ á wolná od tych pokus zostánieś; co sie ták zstáło. Oboie ci doználi ná sobie skutku hiacyntowey wstęgi SzkaplerzÁ S. to iest/ przysięgow iego/ y obiecánych osobliwych ráctunkow Boskich ad ligandum, do utrzymánia zlych námiętności/ y do zwyciężenia cieśkich pokus.

PAR S
III.1. genial.
cap. 28.

Rzecia wstęgi należąca do Sukienta SzkaplerzÁ S. upátrnie Vitram candidam ad signandum, *Jáno biata*: to zás znáydnie pod nieiákim podobieństwem w Skárbcu sławnego niegdy Monárchy wşytkiego świátá/ Alexandrá W. O tym pişe Alexander ab Alexandr: że miásto Korony Królewskiey/ nośil ná czele swoim wstęgi albo binda biata: wisc gdy pewnego gáśa/ przypáddiem zrádniony byl wielki przysięciel iego Lisimachus, pretko chcec go porátowác/ zdiawşy ons wstęgi z góla swego/ zámiazał nia y opátrzył ráne iego: y owšem zostáwil mu ons wstęgi/ zá pewny znák/ iż w krótkim gáśie ná Tron Królewski on ránný wywyżşony byđz miał: iákoż ták sie zstáło. Do tey wstęgi Królewskiey/ zda mi sie/ bárdzo dobrze kwádrowác moze Privilegium Sabbativum, albo fawor osobliwy/ ktory otrzymuła w Cyscu

Duże Bráci y Siostr SzkaplerzÁ S. Wiele záiśte spráwiedliwych Duś zśchodzi z tego świátá/ iáko on Tłó dzarz pod Jerychem poránnony/ z ránámi nie dogcionemi/ nie powiazáne mi: bo lubo Sámárytan Niebieski Chrystus Pan/ rány ich/ to iest grzechy opátrzył przed śmierciá winem y oleiem; przez Sakrámentá Śś. Spowiedzi/ Komuniy ostatniey/ y Oleiu S. uwálniáac ich od winy; iednáć aby sie dosyć zstáło spráwiedliwości Boskiey/ rány ich zostáwil nie zámiażáne/ to iest/ obligationem ad panam temporalem w Cyscu; ktorey rány sami sobie zámiażac nie mogá/bo iuż zostáia extra statum merendi. Szczęśliwi ci/ ktorzy rákiego znayda/ to im te rány zámiaże; to iest/ dá im iáć ráctunek; modlitwy/ iálmuzny/ zé. zá ich Duśe ośiáruiąc. Ale w tym náysześliwşe sa duże Bráci y Siostr SzkaplerzÁ S. álbowskiem jámá Królówá Niebieská Prz: Pánná/ widzác rány y mizerya ich w mśkách Cyscowych/ bierze nieáko binda swois/ ále bo Koronę Królewską/ kiedy Pánná bedac y Królówá Duś w Cyscu potuluiaćy/ (iáko iey to przysięgal S. Bern: Senen: MARIA, in Regno Purgatorij dominium tenet.) záiśwa tey mócy y Jurysdykcyi swoiey/ kładzie przedko ná duże ich vittam candidam, áppliuiąc im nieprzeligzone náynieminniesze go żywotá swego zástugi; kładzie mowié ad signandum, álebo iáko signum Regium, iáko znák Królewski/ obiecuiąc Duśom onym przedko, bo zaráz w pierwszá Sobota po zéściu z świátá/ uwolnienie od mśk Cyscowych/ y wprowadzenie do Królestwá Niebieskiego/ iáko jámá raczylá obiaćwíc o ták wielkim przysięgu/ pod gáś Concilium Lugdunskégo Kárdynálowi iednemu/ obiecuiąc mu Papiestwo z tó kondycyá/ aby wisc ten przysięgi publikowác kázał: co też on uczynil; názwány Joannes XXII. y toż samo wiele innych Papięzow Bullámi swemi utwierdziło.

Tec to tedy sa trzy troiákiego Kóloru wstęgi albo przysięgi/ ktoremi Oblubienicá Báráńková Prz: Pánná

Jongen. de
S. Scapul.
exhort. 8.

Isaia 1.

przebrała/ przyozdobila háte swole
Szkáplerzã S. Astitit Regina in
vestitu deaurato, circumdata varie-
tate: dby tym skuteczniey záchęciła
ludzie Chrześciańskie/ do nabożeństwa
ku Bráctwu Szkáplerzã S. Jáktore
ornamenta pokornie wšyſcy dzieku-
jąc Prz: Pánnie/ nie zapomínaymy o
pospolitych Wygzyńny náſzey potrze-
bach. Lamentował niegdy Prorok
nád Kroleſtwem Jeruzolimskim/ pá-
trząc na žalóſnie ná rány tego/ ná ru-
iny; á osóbliwie dla tego/ że ran ie-
go nie miał kto zawiązać/ ani opá-
trzyć. A planta pedis usq; ad verti-
cem, non est in eo sanitas: vulnus
& livor, & plaga tumens, non est
circumligata. Podobnego lamentu
y pożałowania nád soba godne jest/
pod te nieſczęſliwe czasy/ Kroleſtwo
Polskie. A planta pedis usq; ad ver-
ticem, non est in eo sanitas; kiedy
ieſzcze ſie jedná rána nie zgoi/ jedná
plaga Boſka nád námi doſkonale nie
uſtanie/ y owszem ſie odnawia coraz/
á iuż druga y trzecia náſtepuie/ wo-
ny/ powietrze/ y głod. A planta pe-
dis usq; ad verticem, non est in eo
sanitas; kiedy każdy lat Kroleſtwa/
iużto od domowey wojny/ iuż od nie-
przyiaciela zruinowany/ każdy ſtan
poniżony/ żaden náwet Kościół/ Kła-
ſtor od ruiny/ od oppreſſyi nie jest
wolny: to iedną nájdolnoſieyſzą/ że

A tych ran Wygzyńte náſzey nie ma kto
zawiązać: y owszem ieżeli ſie kto znay-
dzie/ chce zdrowa rãda opátrzyć one/
inſi niektorzy okrutni nád Mleſka ſwo-
ia Synowie/ dla prywat ſwoich/ dotrzy-
mując niezbożnych ſakcyi/ przez nie-
zgoda ſwole/ rozwiązują y pſują to
wſytko. Livor & plaga tumens, non
est circumligata. Wſcie iuż do ko-
go innego z rãdami ſwolemi otwó-
temi Kroleſtwo Polskie rekurſu ſwego
mieć nie może/ tylko do ciebie ſamey
Krolowa Polska/ ktora w rękách ſwo-
ich piſtnieſz pogotowiu drogie or-
namenta, trzy wſtegi y blindy/ to jest
Szkáplerzã S przywileie: nie cierpię
dłuſzey Krolowa náſzã/ dby rána tał
ſroga/ to jest/ ruiná Kroleſtwa tobie
oddanego/ ku tobie nabożnego/ miała
bydź non circumligata; zawiąſz one
bindami twemi/ zwiąſz wiedzno niezgo-
dne ſercá Synów Koronnych: to jest/
przez wielowładna przygysn twoia/
ziednay u Mleſtatu Boſkiego zgoda
y iednoſć/ ziednay gruntowne zwycię-
ſtwo nád nieprzyiaciółmi Wygzyńny/
ziednay doſkonaly pokoy; dby tał rány
Kroleſtwa twego pogoione/ y ruiny
Kościołow Syná twego/ reparowane
bydź znouu mogły/ ku wielkſey
głci y chwale BOGA w
Troycy iedynego.
AMEN.

NA VROCZYSTOSC NAYSWIET- SZEY PANNY ROZANCOWEY.

Gynæceum, & Dramata Sponsæ.

Extollens vocem quedam Mulier, Lucae II.

Jeleby to nie do rzeczy
było/ gdyby Krolewſkieg
ſtanu Oſoba/ á zwiáſzã
Oblubienicã/ ſine Gynæ-
ceo, bez aſſyſtencyi in-
ſzych ſlácbetnych Dam/ bez bogáto-
ſtroynego ſtraucmeru/ ná iáki publi-
zny ákt pokazać ſie miała. AM.

Sławna ona Wodzá Izraelskiego
Moyzeſhá/ Sióſtrá Mária/ wychodzi
nád czerwone morze ná tryumfalny
ákt/ z pogrozonego w morzu z wo-
jami ſwemi ſáráonã/ wiec zdraż z
ſoba prowadzi ligny bárdzo ſtrau-
cmer. Egreſſæ ſunt omnes mulieres
poſt eam, cum tympanis & choris.

Exodi 15.

Przejaćna

Esther. 15.

Cantic. 6.

Scherlog.

Antelogg.

Section. 5.

numer. 41

Przezacna onā Krolowa Ester/ idzie
nā publiczna audyencya przed Kro-
lā Asswerā; lubo pod gārdlem nie go-
dziło się nikomu bez pozwolenia sie-
gulnego/ przed Tron Krolowski poła-
zować się/ przecieś dwie z sobą z Frau-
cmeru swego Assyentki bierze. Cum-
que Regio fulgeret habitu, & in-
vocasset omnium rectorem & Sal-
vatorem DEUM, assumpsit duas fa-
mulas. Odprawiał się weselny dte
nā Pālāca Sālomonowym Corti Sā-
rāonowey/ y tām o stroynym/ rozmā-
itey kōndycyi bārdzo licznym Frau-
cmerze/ dāie znāć Pismo S. Sexa-
ginta sunt Reginae, & octuaginta
concubinae, & adolescentularum
non est numerus. Tego zās Frau-
cmeru przy weselnych dktāch/ między
inżemi powinnościāmi/ tā też osobli-
wā byłą/ sztuczney kompozycyury pie-
śni przed Oblubienicā intonowāć:
zwano tākcie pieśni: Cantus Nupri-
ales, albo Epithalamium, albo Dra-
mata Sponsae. Do czego znāć illu-
duie Rościol S. w oney Antyfonie:
Ante torum huius Virginis, fre-
quentate dulcia cantica dramatis.

Przen: Pānnā/ Krolowa Nleba y
Ziemie/ ā nāczelnieyszą Oblubienicā
Bārāntā Tłebieśkiego/ dniā dzisiey-
szego odprawuie solemny/ y oraz try-
umfalny dte/ to jest/ Wroczystā Pro-
cessyā/ z Brāciā y Siostrāmi Rożān-
cā S. nā pamiātkę otrzymanego wiel-
kiego nā morzu zwycięstwā/ od Chre-
ściāniskiey Flotty/ nād Oryentalnym
Sārāonem/ Cārem Tureckim. Widzā
też że nā tym publicznym dktē/ nie
zschodzi bynamniej tey Oblubienicy/
tey Krolowey/ nā podobneyże appāren-
cyi/ y owšem niā wśytkie inne celuie.
Mā bowiem y onā swoy bārdzo wy-
borny Fraucomer/ mā y swoje osobli-
we Dramata, misterne pienia. Przy-
pātruiac się iā Processyom/ ktore się
dniā dzisieyszego po Mlāstāch znā-
gnieyszych odprawuie; orszak/ sie-
regi/ kōmpānie ozdōbne/ rozmāitego
stānu ludzi/ z Brāci y Siostr Rożān-
cā S. idac w tych Processyāch/ nāzwo
Gynzeum Sponsae MARIE. Prze-
zacnym Fraucomerem Krolowey Niebie-
skiey, Prz: Pānny. Dramata zās Spon-

sa, mianowāć bade rozmaite modli-
twy/ pienia/ y sposoby oddawānia
chwały Prz: Pānnie: ktore w dzisiey-
szej Ewāngelij pobożnā tā Mātronā
Gynzeo Mariano, pocyna wysoko/
y melodynie wielce intonowāć: Ex-
tollens vocem quādam mulier de
turba, ait: &c. zā ktora dobrze glos
wzławszy/ wśytkie kōmpānie Rożān-
cā S. widzā y słyszą/ iż bārdzo melo-
dynie Dramata Mariana, to jest Ro-
żānce/ Koronki/ Litānie/ Naysw:
Pānnie w dzisieyszej wyspiewuie Pro-
cessyi. Zāiste wielce to przezacne Gy-
nzeum MARIE, te kōmpānie/ Brā-
ctwā Rożāncā S. wielce tākże wdzię-
czne/ misterne/ y uprzywileiowāne
Dramata iego/ to jest sposōb chwale-
nia Prz: Pānny przez Rożāniec. Cze-
mu oboyy/ y kāżdemu z osobnā/ nā
terāżnieyszym Kāzāniu przypātrzymy
się lepiey. Ad M. D. G.

Aprzod przypātrzymy się
Gynzeo MARIE: swię-
tobliwemu Fraucomerowi
Prz: Pānny: to jest/ Brā-
ctwu Rożāncā S. y za-
cności tego osobliwey/ ktora ze trzech
okoligności uważam. Naprzod/ ex
ordine, że to Gynzeum MARIE jest
primi ordinis, jest Fraucomer celniey-
szy nād inże. Doczytałem się bowiem
w Pogāniskich starych tradycyāch/ āle
osobliwie u Sālomonā w Pieniāch
tego/ że Krolowskie Fraucomery/ tro-
tākiego bywały gātunku; między te-
mi trzema/ nāczelnieyszy ten był/
w ktorym się znāydowāły Dāmy/ nie
podlego/ āle Krolowskiego/ Kāzā-
go/ Senatoriskiego rodu: Czego się
łatwo dorozumieć z słow onych Pi-
smā S. w ktorym opisany jest Frau-
comer Sālomonow; gđzie od Krole-
wskiey kōndycyi pozawszy/ dopiero o
innych niższej kōndycyi Dāmāch
wymānłā/ iākośmy to troche wyżej
słyszeli. Sexaginta Reginae, &c. Przez
ktore trzy hieręgi/ ālbo stopnie Frau-
cmeru Sālomonowego/ y Oblubieni-
cy iego/ miārtuiac się po czāści z Ex-
pozycyi niektorych Doktorow/ troiāci
stān/ dośkonālych/ dośkonālszych/ nāy-
dośkonālszych slug Boskich/ ā zaty-
m y slug MAAJ/ rozumieć się mā.

PARS
I.

ap. Gis. hic

Genes 1.

Script

Luc 1.

Wiedząc, iż iść do któregoś z
heretyków z tych trzech / należąc miał
Fraucmer Roząncowy / albo kompá-
nia tego Bractwa / doszedłem tego /
że należy do nayeclniejszego Fraucme-
ru Prz: Panny / w którym nayeclniey-
si słudzy / chwalecy iey znayduia się ;
yktory Fraucmer zostaje pod dyrekcya
nayeclniejszego Ochmistrza. Nayecl-
nieysa słudzy Prz: Panny są Aniołos-
wie Ss. których Wszechmocna ręká
Boska / ná to stworzyła / aby po ode-
daniu chwały onemu samemu / nigdy
w wychwalaniu Prz: Panny nie us-
stawiali: tak bowiem owe słowa: In
principio creavit DEUS Cœlum
& terram. Rabb: Anselos czyta: Pro-
pter sapientiam, id est, amore in-
temeratae Virginis, creavit DEUS
Cœlum & terram. Przez te zaś
słowa według S. Augustyna, znają
się Aniołowie. Zaprawdę Krol-
lewskiego to y Książęcego rodu /
ten Fraucmer NARXJ / orszak one
nieprzeliczone Aniołos Ss. do której
rzy Duchowie / w łasce Boskiej / y ná-
przyrodzonych dárach iuz utwierdze-
ni: do tego zaś Fraucmeru / należą
heretici / kompanie wshetkie / ludzi na-
bożnych / pilnych w chwaleniu Przen:
Panny / á osobliwie ona modlitwa /
która zowieemy Pozdrowieniem An-
ielskim: czego dowodzi z Pisma S.
to jest / z samych słów pozdrowienia
Anielskiego: Ave gratia plena. Bądź
pozdrawiona takis pełná. Z okazy
tych słów Anielskich / od których się
poczyna modlitwa ona pospolita do
Prz: Panny / pyta się Doktorowie / kto
by wymyślił tę modlitwę y złożył ona.
Zgadza się ná to wszyscy / że lubo
pospolicie tá modlitwa / zowie się Po-
zdrowieniem Anielskim / dla tego / że się
poczyna od słów Anielskich / ktorými
Gabryel S. pozdrowił był przy Zwiá-
stowaniu Prz: Panny ; iednak ciałá sa-
memu Aniołowi przypisać się nie mo-
że: ale też należa do tego y ludzie : albo-
wiem do onych słów Anielskich: Bądź
pozdrawiona takis pełná, Pan z tobá,
błogosławionás ty między niewiastami:
dalsze słowa: Błogosławion owoc zymo-
wá twego: iuz to ludzie przydali: bo
to są słowa Elzbiety S. ktorými ona

A przywitała Prz: Panną / przychodzącą
do siebie w nawiedzinie. Ostatek zaś
modlitwy / święta MARTA, modl się
za nami, &c. przydał zaraz ná po-
cztku z náuk Duchá S. Kościół
Chrystusów. Co pilnie także uważać
każdemu / Hugo Carnot: gdy tak o tym
pise: Vide, quod in salutatione
Virginis, Angelus primò apposit
Ave gratia plena, Dominus tecum,
benedicta tu in mulieribus. Elisa-
beth subjunxit. Benedictus fructus
Ventricis tui, Et quid significat hoc?
nisi quod in salutatione Virginis
conveniunt, Ecclesia triumphans,
& militans. Z którego dyskursu to-
si pokazuje / że pomieniona modlitwa
ludzie pozdrawiający Prz: Pannę / na-
leża do heretiku / do kompanij Anio-
łos Ss. á zátym do nayeclniejszego
Fraucmeru ; á Fraucmeru takiego /
ktorego Dozorca / y niekto Ochmi-
strzem jest sam Duch Przen: gdy od
niego informowany Kościół / przy-
łożył się do wielkiej części tej mo-
dlitwy pozdrowienia Anielskiego: id-
kom to iuz powiedział. A ponieważ
Kompania / Bractwo Rozáncá S.
nayeclniejszym sposobem tá modli-
twa zabawia się / bez przestánku pra-
wie w Rozáncu ona powtarzając /
idzie zátym / że też do tego nayeclniey-
szego Przen: Panny Fraucmeru / pod
dyrekcya Duchá S. zostającego / oso-
blivym sposobem należec powinna.
Co wyraźnie przyznał Anton: Escobar:
gdy Rozáncowego nabożenstwa / do
ktorego konfessus y Aniołowie y lu-
dzie / Duchá Prz: Regentem nazywał /
Spiritus S. est Coryphaeus Rosarij,
ab Angelis & hominibus recitati.
Ztey tedy pierwszey okoliczności / kom-
panij Bractwa Rozáncá S. dosyć
wielka pokazuje się zacność / że jest
Gynæceum MARIE primi ordinis:
nayeclniejszym Fraucmerem / Kom-
pania / Bractwem slug Prz: Panny.
Powtórę to Gynæceum MARIE;
ma zálecenie swoje ex officio, z urze-
du y powinności / która sobie zleco-
na ma ná usługę Prz: Panny : á tá
jest osobliwa. Między infemí urze-
dami / powinnościami Fraucmeru
przedniejszego przy Dworach Krole-
wskich /

de B.V.M.
l. 7 scđ. 2.
num. 36.

Figura

Eſther. 17.

Specul. Ma
ria, cap. 3.

wſkich/ ten też ieſt oſobliwy/ miec w porużeniu ſwoim ſtroj ſący Królowey/ w nią Pánia ſwoie przyſtońcie iſbierac/ y ná áktech publicznych áſſyſtuac Królowey/ z pilnoſcia przeſtrzegac/ aby w ſátach onych ſłoda iáka nie zſtála ſia. Podobna nieáko ſuntę zlecone ſobie má Roſeum Gynaceum MARIE, Fraucmer/ Rompánia Rożánica S. Ciemu ſie przypatrzemy pod Figura Piſmá S. ná Fraucmerze przeſtatney oney oraz y áwiatobliwey Królowey Eſtery: Czytamy o niej w Piſmie S. że chęć u Króla/ á Miezá ſwego Áſwerá/ o trzymac relácyę okrutney onego deſcretu ná zguba całego Narodu ſwego/ przez zdraćę złoſliwego Amáná/ w dánego/ lubo dobrze wiedziałá/ że pod utráta iſcia/ nie godziło ſia bez opowiedzi pokazać przed Tron Królewſki/ iednáł bardzo bogato uſtroiwoſy ſia/ wybrała ſia do Króla ná Tronie ſiedzącego/ wziąwoſy z ſobá dwie ſluzebnice/ znac przednieſy z Fraucmeru ſwego/ zá Áſſiſtentki/ z ktorych ná iedney wſpierała ſia/ druga zá pilne ſtórzenie máiac o ſátach Páni ſwoiey/ wleſac ſia po ſtęmi kráie ſący Królewſkiy/ zebrawoſy w ręce/ rucho (iáko poſpolicie mowimy) zá nią moſtá. Cumq; Regio fulgeret habitu, aſtumpſit duas famulas; & ſuper unam quidem innitebatur, quaſi prædelicijs, & nimia teneritudine corpus ſuum terre non ſuſtinens: altera autem famularum ſequebatur. Dominam, deſluentia in humum indumenta ſuſtentans. Szczęśliwą záſſe była tá Fraucmerna Eſtery/ y zá wielki honor pogyćć to ſobie pománná była/ że pod pretektem poſlugu oney/ przypuſzczóna była przed obliże Króla/ y Miezſtatu iego rák ſtráſznego: á náđ to z okázyi tey zſtála ſia ugeſtniczka przywileju onego/ ktorý Królowa Eſter á Páni tey/ zá ſpuſzczeniem ná ſia Królewſkiego łoz tego berlá doſtąpiła/ konkurrenuiac ſwoim ſpoſobem do ſuppliſi/ ktora czyniła Królowá zá Narodem ſwoim. Serenáſki Doktor Bonaventura S. ta Figura Piſmá S. bardzo piéknie ápplikine do miſtyczney Eſtery Prz. Páni

ny; przez te dwie Fraucmerne/ rózu mieſac dwie rozumne náтуры/ Aniełſka y ludzka. Słowa iego tu kláde: Per Dominam Esther Reginam, intellige MARIAM Reginam: dua famula, quarum Domina eſt Regina MARIA, ſunt nátura Angelica & humana. Wic Nátura Aniełſka przyrównywa do támtęy Fraucmerney/ ná ktorey wſpierała ſia Królowa: álbowiem przez to ſamo dacie ſia znac/ iáko Prz. Pánna má iurýdykcyę náđ Aniełami Ss. Ná co záraz przywołá ſentencyę S. Auguſtyná táka: Michael Dux & Princeps militię coeleſtis, cum omnibus Spiritibus administrationis, cuiſ Virgo parec præceptis, in defendendis in corpore, & in ſulciendis de corpore animabus fidelium, ſpecialiter tibi Domina, die ac nocte ſe commendantium. Michał (práwi) Xiążę y Wódz woſk Niebieſkich, ze wſytkiemi duchámi Aniełſkiemi, roſkazi twoiego ſłucháia, broniac w ciebie, y gdy z ciála wynida, duſz ludzi wiernych, ktorzy we dnie y w nocy tobie ſię o Páni zalecáia. Nátura zá ludzka/ przyrównywa do drugiey támtęy Fraucmerney, ktora zá Eſterá idac/ tráy ſący podnoſiła: co ſamo czynia ludzie nábożni do Prz. Pánny/ gdy cnotę náſladowac uſiluiá. Anima humana eſt famula, quę Dominam ſuam MARIAM ſequitur in mundo; ſequitur certę colligens veſtimenta Domine, ſc: colligens virtutes & exempla MARIE. mowi tenże Serenáſki Doktor. Przyznáia iá/ że to doſyć dowcipná/ y nábożna tego S. Doktorá/ ná pomienione mieyſce Piſmá S. inecpretácyá: iednáł ósmieła ſia oney dáley pociągnac: Táł mi ſia álbowiem zda/ że tá druga Fraucmerna Królowy Eſtery/ reprezentowac móże ná ſobie przedni Fraucmer Prz. Pánny/ Bráctwo Rożánica S. á to z tey rácyi/ że to Bráctwo z Fraucmerna óná Eſtery/ zgádzá ſia in officio: to ieſt má urząd/ ſtórzenie ſobie zlecone/ o ſátach miſtyczney Eſtery Prz. Pánny/ Królowy Niebieſkiey. Pytam ſia iuż/ ktora też ieſt tey Królowey nayprzednieſza ſátá r nie inſzá; tylko

in Throno
Dei, c. 39.
n. 10. & 11.

chwala ona/ modlitwa/ ktora tey odda-
la Bracia y Siostry Rozāncā S.
przez gęste pozdrowienia Anielskie.
O czym dość wyraźnie dała znać sa-
mā Prz: Pānnā/ kiedy (iako cytam
ap: *Spinellum*,) dwiema nabożnym/
jednemu świeckiemu w Niemcech/ a
drugiemu Zakonnikowi Ord. *Cister.*
pilnym bārdzo w odprawowaniu Ro-
zāncā S. pokazała się w śacie/ na
ktorey złotemi literami wypisane/ były
wyhastowane były pozdrowienia An-
ielskie Ave MARIA. według Rozān-
cowey ligby 150. Ktoż nie przyzna/
że o tey mistycznej śacie Prz: Pānny/
nikt wiekłego nie ma śarānia/ iako
Roseum Gynæceum MARIA, Ro-
zāncowy Fraucmer Prz: Pānny. Brā-
cia y Siostry Rozāncā S. oni albo-
wzajem zbierali y podnosi z śemie kraj-
tey śaty Krolewskiej/ kiedy tāt wie-
le razy powtarzając Pozdrowienie
Prz: Pānny/ ginać pāmiatce y zwo-
gātowi zbawiennego tego nabożeń-
stwa nie dopuścāia: y owszem one
tym goręcej promowia.

Potrzenie/ Gynæceum MARIA:
ma zalecenie swoje ex speciali custo-
dia. To albowiem wiedzieć potrze-
ba/ że im jest celniejszy Fraucmer/
tym pilniejszy okolo siebie potrze-
buie śarānia y straży. Nie bez tā-
jemnice Krol Salomon opisuiac Re-
zydencyę/ w ktorej mieszkała Oblubie-
nica tego z Fraucmerem bārdzo cel-
nym/ wspomina o zaporach. Hortus
conclusus Soror mea Sponsa: wspo-
mina o kratkach/ Prospiciens per
cancellos: o żankach/ klamkach/ Pe-
sulum aperui, &c ostrożności to wiel-
kiej argumentā: iako notuje *Paul.*
Scherlog: y oraz z tego samego łatwo
było poznąć/ że to tām nie prosto ale
celny rezydował Fraucmer. Z czego
domyslać się ma Gynæceum MARIA,
Bractwo Rozāncā S. y oraz winno-
wać sobie tego szczęścia/ że do celne-
go Fraucmeru/ do przedniej kompa-
nii slug Prz: Pānny należąc/ upes-
wnić się mogą o osobliwej nād soba
straży y opiece tey/ przeciwno wszelkim
niebezpieczeństwom/ duchnym y cieles-
nym. Doznał tey opieki Prz: Pānny
w cieśkiej potrzebie duchowney/ zā

Bravign sub
A. D. 1220.

A gāsow Dominikā S. Grass ieden w
Cezaraugście; ktorego gdy przyšedł
pod gās Razānia S. Dominikā do
Kościoła/ zā modlitwą tegoż Świe-
tego/ wszyscy słuchāce/ widzieli oto-
zonego strāśnemi śarānami; gdyż
był ten Grass irodze rozpustnego iz-
wota: ktore widzenie/ tāt bārdzo
wŹytkich przestāřyło/ iŹ wszyscy/ a na-
wet y słudzy tego/ z Kościoła od niego
uciekāc pogali: zego on postrzegł/
y zrozumiały w iak niebezpiecznym
stanie była duśā tego/ tāt się lękāc
pogali/ że mu y do desperacyi przy-
chodziło: co widząc Dominik S. po-
stał mu przez Soryusā Paciorki swo-
je/ albo Rozāniec/ ktory on w rece
nabożnie wziął/ iuż się nie tāt śā-
tānstwa onego bał/ y na sercu krzycē
się pogali: a upadł do nog Domi-
nikā S. y Spowiedź uczyniły/ do-
skądle od śarānstwa wolnym został/
a potym zās wpisał się w Brā-
ctwo Rozāncā S do tākiej przyšedł
doskonalości/ że przy śmierci swojej
godzien był widzieć Prz: Pānnā/ y z
Synagiem swoim; ktora mu na onę
ostatnią godzinę przeciwko pokusom/
pomoc swois ofiarowała. Podobnie
goś skutku Rozāncā S to jest/ opieki
Prz: Pānny/ y w potrzebach docze-
lnych osobliwie w niebezpieczeństwach
woiennych/ wielu z tego Bractwa do-
znało: Czego mamy przykład na oney
śławney na morzu nād Turckā Flo-
ta Wiktoryi; tākże w Mieście Augu-
ście; ktore od cieśkiego obleżenia
Szwedzkiego uwolnione było/ gdy
pospolstwo/ udāło się do Processii pu-
blicznych/ y śpiewania Rozāncā S.
Ale nayosobliwszy przykład tego jest
na B. Alanie/ ten bowiem wpisał się
w Rozāniec/ codziennie go kle-
ząc nabożnie odprawiał; a żołnier-
zem badac/ gdy nā wojnie przeciwno
Zeretykom/ gāsu iednego otoczony
został od nieprzyaciół; w onym nie-
bezpieczeństwie badac/ westchnął
nabożnie o pomoc do Oredowniczi
Rozāncā S. do Prz: Pānny: w tym
z obłokow pokazała mu się Prz: Pān-
nā/ māiac w rekach swoich 150 (we-
dlug ligby Rozāncowych paciorkow)
kāmieni; ktoremi rzuciāc samā nā
nieprzyaciela/

PARS
II.

Script.

Lucia 1.

libr. 1 de
laud Virg

nieprzyjaciele/ rozgromiła one; y eſt
ſtuga ſwego do Gynaceum Rożań-
cowego wpisanego/ uwolniła z nie-
beſpieczeńſtwa. Wiſcie y z tey trzeciey
okoliznoſci/ poſtawić ſie oſobliwa
zacnoſć Gynacei Mariani, Bractwa
Rożańca S.

W Rzepártrzymy ſie Gyn-
aceo MARIE, ſtraume-
rowi Rożańemu Prz: Pán-
ny/ poſtuchamy też Dra-
mata, Pieſni tego/ ktore
Bráćia y Sloſtry Rożańcowe wyſpie-
rować zwyſły Oblubienicy Béráńko-
wey Prz: Pánnie: to ieſt/ Nabożeń-
ſtwa/ Paciorkom Rożańca S. Wa-
tęć o tym bynamniej nie trzeba, że y
te Dramata Sponſa MARIE, máia
ſwoie oſobliwa chwale y záleceńie: á
to że trzech okoliżnoſci: że ſa Dra-
mata laudata, figurata, privilegia-
ta. Naprzód ſa Dramata laudata,
to ieſt/ ſpoſob chwalenia Prz: Pánni/
ktorego zájma to Bractwo Rożańca
S. Piernia Rożańcowe ſa wielce chwa-
lebne. Tego doydziemy z Piſma S.
tylko ſie powtórnie reflektujemy ná
ſłowami Anioła pozdrawiającego Prz:
Pánnę: Ave, gratiá plena. Zdrówáſ,
ſáſki pełná: á tym lepiej ná d cálo mo-
dlitwa/ ktora zowie my pozdrowie-
niem Aniełſkim; góſcie poráchowá-
wſzy dobre ſłowa uznamy że w nich
znájdzie ſie Rożańcowe nabożeńſtwa;
nie tylko z tey rácy: że Rożańiec zło-
żony ieſt z ſamego Pozdrowienia y
Pacierz; ále też y z tey drugiey/ że
iáko Rożańiec/ ták y Pozdrowienie
Aniełſkie/ złożone ſa z dſięſiatkow.
Pierwſzy dſięſiatek w Pozdrowieniu
Aniełſkim upátrzył Rich: Laur: w ſa-
mych ſłowach Aniełſkich; ktorych ieſt
dſięſiat: Angelica Salutatio delata
ad Virginem, decem diſtionibus
conſumatur: ut Ave, ſit prima di-
ſtio, MARIA, quod apponit Ecce-
ſia, ſit ſecunda; Mulieribus, ſit de-
cima: Co y mnie okázya dálo/ że
poráchowawſzy do końca ſłowa Po-
zdrowienia tego/ dwá ná d to ználas-
zlem w nim dſięſiatki. Jeżeli tedy
Dramata, Nabożeńſtwa Rożańcowe
zgadzają ſie z Pozdrowieniem Anieł-
ſkim/ tákże zátym/ że cokolwiek chwa-

A lebnego nápiſano ieſt o Pozdrowieniu
Aniełſkim/ toż ſamo weryfikowác ſie
powinno de Dramate, o Nabożeń-
ſtwie Rożańcowym. Ze dwu okoli-
żnoſci pochwałę ſwoie mieć może
Drama, álbo Content/ Pieſni táka
Muzygna: Ex textu, & modo ca-
nendi. Dramata Roſea MARIE ſa
laudabilia ex textu: bo nabożeńſtwa
Rożańcowego máterya/ ſa ſłowa nie-
inſe: tylko text Piſma S. principali-
ter ſłowa Aniełſkie: ktorych wychwa-
lić nie mogą Doktorowie S. Baſilius
táko o Pozdrowieniu Aniełſkim nápiſal:

B Saluatio Angelica, eſt arcus & ſa-
gitta, quibus hoſtes vulnerantur;
lancea, quâ confodiuntur; gladius,
quo percutiuntur. Pozdrowienie An-
iełſkie, ieſt to łuk y ſtrzała, zábijająca
nieprzyjaciele, wſtępnia, y miecz, ná
zábićie ich. S. Anzelm, zowie iá tá-
ko nieprzebita. S. Bernard, Pálácem
y Zamkiem Troycy Prz: Eſt caſtrum
Trinitatis, in quo reſidet Maieſtas
Deitatis. Caniſius, názywa one mo-
dlitwa náyoſobliwa do Prz: Pánni.
Salutatio Angelica, non ſolúm ho-
minibus in terra, ſed etiam Ange-
lis in Cælo ad leſtiſſimam hono-
randam Virginem, eſt unicé accom-
modata. Poniewáſ tedy iáko mój
powieſział/ nie mſy ieſt text Drama-
tum Roſeorum, Rożańca S. tylko
Pozdrowienia Aniełſkie/ idſie á tym/
że te Dramata ſa laudabilia ex textu.
Nie mniej tákże ſa laudabilia ex mo-
do canendi: to ieſt/ z tey miáry/ że
odpráwując Rożańiec/ co raz ſie wrá-
camy do tedneyſze modlitwy; y ták
wiele rázy powtarzamy Pozdrowienie
Aniełſkie. Przygánia wprawdſie be-
ſeczny Kálwin temu ſpoſobowi nabo-
żeńſtwa/ zowiąc go ſuperſtitioſum,
multiloquium: y mowi/ że to ieſt
przećiwko zákazaniu Pána JEZUSO-
wemu. Orantes, nolite multum lo-
qui. ále mu ná to doſt átecznie odpo-
wiáda Pacinciel: dyſtynkcyá dáiac z
S. Auguſtyná/ Epiſt: 121. że co inſzego
to ieſt multiloquium, wiele nieuma-
żnie nágadác/ ná mówić Pacierzy; to
ſamo gáni Pán JEZUS: á co inſze-
go záś/ multum precari, & perſeve-
ranter: állá y ſtátecznie ſie modlić;

lib. 3. cap. 1.

Matth. 23.

in Ave Exc.
2. num. 5.

Eccli. 7.

o co się starać / w starać mać odprawy
Kozaniec. Mogłyby tu bardi-
ziej zatrudnić one słowa Medre-
ktorem i zakładać się w słowach
na modlitwie; co się zdamy czynić/
gdy odprawimy Kozaniec; gdy się
wracamy od jednego do drugiego po-
zdrowienia. Nē iterum verbum in
oratione. Leg na to znaydziesz do-
stęp użonego tłumaczenia apud Corneli-
z których jedno tu z Chryzostoma S.
przytoczę w te słowa: Num hortatur,
ut eadem bis non dicamus, cum
eam precamur & rogamus? absit:
jubemur enim perseverare in orati-
onibus, sed nē differamus quando
DEO fuerimus aliquid polliciti, &
id solvere properemus: to jest: Na-
tych to przymowa / którzy co raz obie-
cują na modlitwie Pánu BOGU co
dobrego uczynić / żywota poprawić / a
tego nie pełnią: więc ich nąpomina
Medreć / aby takich żartów z Páną
BOGĄ nie czynili / ale zaraz bez od-
włoki co obiecali / pełnili. Nie zaka-
zuje jednak w gorącości ducha trwać
na teyże modlitwie / y w odnowieniu
ducha prośba swoje powtarzać do P.
BOGA. A owsem z tey samey in-
terpretacyi Doktor S. zalecenie swo-
je mieć może Nabożenstwo Kozanco-
we; ponieważ przez nie pokazuje się
stateczność y gorącość Braci Kozan-
cá S. gdy śniadując sobie w pozdro-
wieniu Antelskim / z odnowionym du-
chem powtarzają one. Nie ganił nikt
Dawidowi S. gdy tak wiele razy w
jednymże Psalmie powtarzał / już to

Matth. 22.

Miserere, już to Confitemini, Lau-
date, Benedicite, &c. Przyganić
się nie godzi Páną JEZUSOWEY mo-
dlitwie w Ogrocie trzykroć powto-
rzony. Oravit tertio eundem ser-
monem dicens: wszystko idko Swia-
ty nąd Swiatemi świątobliwie / chwa-
lebnie czynił: toć y te Dramata, pie-
śni / modlitwy Kozancowe / z tey mi-
ły laudabilia, osobliwa chwala swoje
mieć muszą / że w powtarzaniu Po-
zdrowienia Antelskiego nie ustają.

Aralis. Z tey zaś miary Kozancowe
Nabożenstwo nazwalem Dramata Fi-
gurata, że się znayduie w Piśmie S.
wiele Figur Kozancá S. które na
wiele set lat poprzedziły postanowie-
nie tego. A także Figura Kozancá
S. użyćby mogła owá Dawidowá
modlitwa / która na lonie tego bedac/
coraz się do niego wracała. Oratio
mea, in sinu meo convertetur; bo
też y Kozancowe pozdrowienia wr-
cała się niekiedy do mowiacego / kiedy
one powtarza. Już y ow głowiek u
Medreć / który coś dobrego odprawy-
jąc / skonczywszy dosyć dobrze / do te-
goż samego wracał się / y znowu po-
czyniał. Cum contummaverit ho-
mo, tunc incipiet: mogłby dobrze
reprezentować / z teyże co y wyżej ra-
cyi / Brata Kozancá S. odprawy-
cego Kozaniec. Jednak dawszy temu
pokoy / znayduie w Piśmie S. troje
Dramata, Pieśni / które figurować
nam mogą trzy Części Dramatum.
MARIE Kozancá S. Pierwszą u
páteru u Proroka Izaiasz / gdy wi-
dział Serafinow stojących przed Tró-
nem Boskim / y śpiewających San-
ctus, &c. Święty, Święty, &c. y to na
dwá chory / tak właśnie / idko zwyczaj-
nie śpiewają Kozaniec: nąd to nie
trzy razy / ale bez lęzby powtarzają
to pieśń: bo nie napisano u Proro-
ka clamaverunt, zwołali, ale cla-
mabant unus ad alterum: wołali ie-
den na drugiego; a wymiarki nie mają
aby kiedy przestali. Wważać tu teżże
potrzebą / kiedy się to działo: to jest /
iż pod ten czas / gdy w Niebie trątko-
wano o Wcieleniu Syná Bożego /
kiedy się on sam na świat prosił:
Ecce ego, mitte me: mowiac do
Oycá Przedwiecznego: więc Serafino-
wie oni na czas Tajemnicy radośney
Wcielenia Syná Bożego / pogali ono
Drama, albo nader misterne Pieśń
śpiewać / Sanctus, &c. które tak o
Chryście Pánu tłumaczy S. Bonav.
Sanctus in corpore, Sanctus in ani-
ma, Sanctus in Deitate. Święty we-
dług ciała, bo z Ducha S. poczęty. Świę-
ty według dusze, bo pełen prawdy y łaski:
Święty według Bosstwa, bo nieskończony
w doskonałościach. Toż właśnie czynia

Psalm. 34.

Eccli. 18.

Isaia 63.

Serafinor.

Daniel, 3

Serásfinowie ziemscy/ Bracia Rożānci/ ca S. przy odprawowaniu pierwszey gasitki Rożāncowey Radosney/ gdy rozpamiętywając Tajemnicę Wcielenia nego BÓG A/ Zwiastowanie/ Tęże/ dzień/ zc. winając Prz; Pannie radosci/ które na ten czas odniosła/ wdzisane wyśpieniwa Dramata; y Wcieleniu BÓG V wyśpieniwa Saſus; gdy błogosławionym owocem M A. R Y/ w każdym pozdrowieniu mianu P. J E Z U S A: y nieśako mówią: Święty BÓG Święta Mátka jego. Drugiey gasitki/ to jest/ Boleśney Dramatum Pien Rożāncowych/ upatruis Figurę w owym Pieniu/ które śpiewały troje pacholat w ognisty piec Babiloński wrzucone/ oba y wysy miodzy soba w ogniu czwartego łogaś náfkaite Syna głowieczego/ który ich od ognia bronil: za która łaska dzisłowaś ty onemu/ a wyzwaśac do chwały jego wśfelkiey stworzenia/ iakoby Rożānci/ sobie uczynili/ śpiewając: Benedicite omnia opera Domini, Domino Błogostawcie wszystkie stworzenia Pańskie, Pána. Nieśże tego nie skōngi/ y pienia/ ale go ośtatek zostawili iakimś Zakonnikom/ stana wysy na takich słowach: Benedicite omnes Religiosi Domino Deo deorum. Syn ten głowieczy w piecu Babilońskim/ gmuż/ by nam nie mogli reprezentować Pána J E Z U S A Boleśnego w piecu Młeki swoyey/ który nas z ognia wiecznego jaltwował: zwaśaża że gśsto bāt/ zolam sobie ten tytuł dawał: Filius hominis. Te zaś Pacholat śpiewające temu Pienia/ figurować mogą Bracia y Siostry Rożānci S. gdy odprowadzają gasitkę bolesną/ to jest o bólach N. Panny/ które miała przy tajemnicach Młeki Syna swego. Oni zaś Religiosi, którym zostawiono ośtatek pienia/ aby znać mieli czym nowe Pienia zacząć/ niechay znaga Prześwistny Zakon Dominika S. którzy te Pienia Rożāncowe/ na nowe głosy wszystkie/ mu światu pozawśy/ nigdy w głosach swoich nie spuszą/ ażarliwie cwiśzac ludzkie in Dramatis Marianis, w śpiewaniu/ w odprawowaniu Rożānci S. Trzeciey gasitki chwalebney Dramatum MARIAE, samá się podacie

A Figurá ná owych Pieniach y głosach wielkiey rześe śpiewających w Niebie Alleluja: co slyśal Jan S. w Obiá wieniu swoim; którzy lubo byli trochę ućichli ná ten czas/ gdy oddawali pokłon przed Tronem Boskim/ iednak znówu ozwali się z głosami swolemi/ wolając/ Amen, Alleluja. Máo ná tym było: ále gdy znówu zdmwołano z Tronu/ y śpiewać kazano: Et vox de throno exivit, dicens: Laudem dicite Deo nostro, omnes se vi ejus: tak się dobrze wzbiły głosy śpiewających; że po wszystkich kątach rozlega

B się do tego gśsu/ y rozlegać będzie Alleluja: według Proroctwa Tobiaśowego. Per vicos ejus cantabitur Alleluja. To pienie Alleluja, według Doktorow/ jest to Drama, Canticum, pieśń cieszacych się w chwale wieczney. W którym pieniu dkomodnia się wiece Bracia y Siostry Rożānci S. zwaśaża przy dżisieyśey Wročystey Processyi/ kiedy per vicos & plateas chwałebne Zmartwychwśtanie/ Wniebowśstapienie Chryśtusowe. Zśśanie Duchá S. zc przypominając Prz; Pannie/ ulice y káty Młekske nápełniaśa głosami swymi śpiewając tuż nie Alleluja, ále przena/ wdzisgnieyśe y naysmá/ gnieyśe N. Pannie/ Drama Rożāncowe/ powtorzone wielokróć Ave MARIA. Z gego iásnie się pokázuie/ że te Dramata Gynacei Mariani, Rożāncowe Pienia/ nie są proste Canticá, ále wyborne/ bo Figurata, w Figurách Pisma S. przeznácone.

Ipsal 19

Tobia 13.

D Potrzebie/ te Dramata Mariana, ztąd máia zalecenie swie/ że są Privilegiata, Vprzywileiowane: tu się okázya podacie mówić o Przywileiach/ Odepustach/ łaskach/ od Oycow S. Papieżow/ Bractwu Rożānci S. pozwolonych; ále tych niepodobna krotko wylizyc: á dopieroż przywileiow/ łask duchownych/ które od P. BÓG A/ od Nays. Panny obiecane sobie máia/ Bracia y Siostry Rożānci S. przeto o naysobliwśyich tylko krotko tu opowiem. Compenslein de Rosar. 1. P. f 191. piśe/ że pokázawśy się raz Prz; Panna B. Alanowi Zakonu S. Dominika, wiele mu tajemnic/ które się zamykáo w Rożāncu S. opowiedziawśy/ te

Histor

mu też obdawała Przywileje Braci Ko-
żanica S. Pierwszy/ iż w nagrodę 150.
Pozdrowienia/które się zamysła w Ko-
żancu/ otrzymać za żywota 150. oso-
bliwych rękunków Bostkich w pokusach.
Druga/ że na 150. dni przed śmiercią/
usposabiać ich będzie z Synem swoim/
do dobrej śmierci; y przy konaniu po-
kaja się im oboje biorąc z sobą dusze
tego do Nieb. Trzecia/ że w Niebie 150
stopniów doskonałości nad inſze chwa-
ły/ dano im będzie. Czwarty/ że 150.
duſz darowane im będą/ aby tak z wie-
kſzą pompą każdy Brat y Siostra Ko-
żanica S. do Nieb. wchodzili: A któż
tu nie przyznać że te Dramata, Pieśni
Gynæcei Mariani, Francmeru Ko-
żancowego/ są nie tylko laudata, fi-
gurata, ale też privilegiata: to jest/
nabożnie odprawianym one/ tak
wielkie fawory zaſługują.

Przy dokonzeniu Kazania/ dwie
rzeczy sobie przypominam; jedno co
czytałem/ iż te Dramata, albo Pieśni
wesełne/ kiedy ſpiewano/ ſpiewający
one/ powinni byli także y geſtami wy-
rażać to/ o czym ſpiewali. Powtórę/
przychodzi mi na pamięć ową Fran-
cmeru małpę/która cześniſz jeden bar-
dzo bogato uſtroiwszy po białogło-
weſtu/ a twarz iey według zwyczajów
białychgłowych/ znacznieſzych/ maſtkarkę
pokrywszy/ na pewny akt publiczny/
który się u Książcia Seraskiego od-
prawował/ przyprowadził między Książ-
cy Francmer: gdzie beſtwa ona/ przed
tym dobrze wyćwiczona/ wſzystkie tor-
tezy/ uſłony w konwersacyi/ nawet y
w tańcu/ według zwyczajów innych
Dam/ bardo dobrze reprezentowała;
tak dalece/ iż wſyſcy ſa byli rozumieli
zą Dama wielce politeſzna/ y iey oſo-
bliwe miſſce między ſobą w Francme-
rze dała: iedno tylko roſtropnieſzym
nieco czyniło ſuspicys/ iż ona Dama
nie nie gadała; bo też nie umiała; a
w tym się trąſiło/ że ktoś takto upu-
ścił na ziemię/ktorego Małpę poſtrze-
gſzy/ dawał pokoy poſturze/ ktora do-
wad po ſobie pokazywała/ ſkoczyła na
czterech nogach zą taktem/ do ktore-
go iedzenia/ że iey przeſzkadzała Mał-
ſtkarkę/ zerwała ſa z paſzerek łapa: y
tak gdy poznano/ że to beſtwa/ a nie

A Dama/ wypędzono ſa z onego Fran-
cmeru. Niech to do ſiebie aplikują
ludzie owi/ ktorzy poliżeni będąc mie-
dzy pobożny Francmer Prz: Panny/
to iest/ wpisani do Bractwa Kożanica
S. albo gadać nie chcą/ to iest/ opu-
ſzczają często odmawianie Kożanica S.
albo iestli gadać/ ſpiewać Kożanice/
iednak nie tak/ iako przynależy ſpie-
wać Dramata MARIÆ, to iest/ nie ſta-
rają się/ aby nabożeństwo ich z dobre-
mi obyczajami/ y z cnotami N. Panny
przez naśladowanie iey/ zgadzało się/
przeciwko przeſtrodze S. Hieronyma:

B Tunc verè colitis & amatis MARI-
AM, ſi imitari velitis ex toto corde,
quod amatis: Albo też ſukajac ſobie
taką prożność ſwiatowych/ y toſko-
ſty/ zapomniawszy/ że ſa z Francmeru
Prz: Panny/ Bracia Kożanica S. pu-
ſzczają się z nimi/ y iako beſtwe ſukajac
namiſtnościom złym/ w gniewie/ w
cieleſności/ z. życia. Niech mówią-
tacy nie pochrabia ſobie/ y w to ſamo
niech nie duſzą/ że ſa wpisani w
Bractwo Kożanica S. ale niech się
obawiają na ſadzie Boſkim/ gdy im
larwo z twarzy zdeyma/ y ſprawę ży-
cia ich idanie się pokaza/ aby ich tak
iako one Małpę/ zmyślona Francmer-
na/ y oſtem wiſtka/ nie potkała kon-
fuzya/ to iest/ aby na wielki z Francme-
ru/ z liſzy prawdziwych ſług N. Pán-
ny wylazeni nie byli: od ktorego nie-
ſzczęścia/ niech nas wielowładna two-
ia Panno Prz: obroni y zachowa przy-
czyną. A ſa wracam się do tego/ na
czymem poſzedł te Wtóra część Ka-
zan. Et Uxor ejus præparavit ſe.
Do Ciebie Oblubienice nayprzednieſza
Bárantowa/ Panno Prz: pokorna wno-
ſi ſupplikę; Oto według niegodności y
podłości mojej/ wesełny twoy Apparat/
to iest/ Kazania na Świate twoie Dro-
czyſte/ na Francmerze twoim Kożancowym
zakonczam/ y on tobie oſkarżenie; pokornie
proſzę nieprzebrány takſowości twojej/
abyś za te iakokolwiek przyſtuge nabo-
żna tu Tobie/ mnie y Słuchaczowi/ albo
Czytelnikowi memu/ na Godach onych/
ktorych z Bárantem Oblubienicem two-
im żyłwaſ/ y żywać będziesz na wielki/
należyte upatrzyla miſſce/ y one u
Syna twego ſa proſba ſwoja/
wylednata. AMEN.

Serm. de
assumpt.

Scher. An-
tilogy. 1.
ſect. 5. n. 41

Weber Art.
con. Reg. 6.
ſect. 150

TRZECIA
CZĘŚĆ
GOD BARANKOWYCH.

TO JEST:

KAZANIA
NA ŚWIĘTA
APOSTOLSKIE;
Y
ŚWIĘTYCH CELNIEYSZYCH.

*Casimiri Dobrzycki
2727.*

Beati, qui ad Cænam Nuptiarum Agni vocati sunt. *Apocal. 19.*

*Blogosławieni, którzy na wieczerni God Baránkowych
zawołani są.*

DO CZYTELNIKA

POnieważ wszelkich Narodow zwyczaj nie-
sie, iż zaproszeni na Gody Goście y Przy-
jaciele, nie z próżnemi rekami, ale z osobliwe-
mi upominkami przybywają, na znak życzli-
wości swojej ku Oblubieńcom. Wiec, y na
tych Baránkowych Godach, przednieysi Go-
ście y przyjaciele jego; to jest Apostołowie,
(*Vos amici mei estis.*) z niektoremi wieku swego
Świętymi, pod Máriańskowską Janą S. Łaską,
prezentują się z upominkami swemi, Oblubień-
cowi, y Oblubienicy jego; to jest Kościołowi S.
one ofiarując. Zgoła masz tu Czytelniku Ka-
zania na Świętą Apostolskie, y niektórych
Świętych; W których pod podobieństwem dro-
giego iakiego upominku, Cnoty y prerogatywy
Świętych Páńskich opisują się, y podają się pra-
wdziwa náuka Duchowna. Co niech będzie
na chwałę większą Baránka Niebieskiego; a O-
blubienicy jego Kościołowi S. w dalszych wier-
nych na pożytek.

N A N A R O D Z E N I E S. I A N A C H R Z C I C I E L A, Mareschalculus Nuptiarum.

*Quis putas puer iste erit? Etenim manus Domini
erat cum illo. Lucae I.*

Nadz to nie może bez taie-
mnice / iż Kościół S. z
dzisieyszą Drogiśkością
Wielkiego Marszałka Chry-
stusowego / Janą S. Chrzę-
ścielą / poprzedza następniacą blisko
Książat Apostolskich Piotra y Pawła
Drogiśkością N. N. Ani bowiem
dwor żaden Królewski / ani Gody we-
selne / zwłaszcza zawołane / bez Mar-
szalka obeysć się nie mogą: pewna
to zaś jest / że Niebieski Baranek /
Jednorodzony Syn Boski / złączony
się z naturą ludzką per Incarnatio-
nem, odprawił / y dotąd odprawia /
zawołane u całego świata Gody we-
selne; (o tym zaraz masz informo-
wać / na początku tej Księgi:) Na
których to Barankowych Godach / z
drogiemi prezentami stawie się młoda
Wszystcy Święci ofiarować one / tak
Oblubieńcowi swemu Chrystusowi D.
iako y Oblubienicy tej Kościołowi S.
Wiele Marszałka potrzeba było / kto-
ryby im do tego solennego przodko-
wał Aktu / y inne Marszałkowskie
odprawił funkcye / którego urzędu nie
miedzy Świętymi nie mógł być bliż-
szym nad Janą S. Chrzęcielą; ponie-
waż on sam zaraz przy dzisiejszym
Narodzeniu swoim / obwołany jest
Præcursor Domini, Marszałkiem Pa-
ną JEZUOWYM / a to ustami Zacha-
ryasza Ojca swego. Tu Puer Pro-
pheta Altissimi vocaberis; præbis
enim ante faciem Domini.

A niech się tu nikt nie dziwuje / że
dopiero na świat urodzone dziecko /
przed Śwątami / y zasłużonemi Śwato-
ciami / Piotrem y Pawłem S. marszał-
kowac / przodkowac będzie. Czynił
sobie niegdy Pan Bóg z dzieci Kani-
clerzów: iako mu to Psalmista S.
przypisuje. Ex ore infantium & la-

Agentium, perfecisti laudem, Vzy-
nił także miedzy Sedziakami Izrael-
skimi Trybunalskim Marszałkiem
dziecią Daniela / na onym Sadzie nies-
winney Zuzanny. Coż tedy za dziś
wota / że dziecko Jana / Marszałkowskie
na Godach Barankowych potyka
funkcya. A owsem tak przynależa-
ło: bo iako Syn Boski dziećciem
ciełca / y owsem przy pierwszym pun-
kie Wcielenia swego / zstał się y jest
Oblubieńcem na tych Godach: tak
też Młodość Boska za Marszałka
do tego Aktu / nie kogo innego / tylko
dziecie Janą onemu obmyśliła. A
owsem funkcji tego Marszałkowskiej
sama ręka Boska dyrektorka została.
O tym w dzisiejszej S. Ewangelii
dosyć wyraźnie napisano: Etenim
Manus Domini erat cum illo. Trzy
rzeczy albo okoliczności do funkcji
Marszałkowskiej należą: to jest / La-
ska Marszałkowska / Głos / y Sady
Marszałkowskie. Wiele spytam się
ia dziś / co była za Laska / co za Gło-
sy / co za Sady / tego Marszałka God
Barankowych / Janą S. y oraz opo-
wiem / iako były chwalebne z tej mi-
ry / iż dependentiam suam, miały
a Manu Domini, od ręki Boskiej. A
ponieważ mam wola młodość Janą
S. nazwać Marszałkowską Laską /
z tej okazy / w pierwszej Części Ra-
zania / dla nauki duchowney / powiem
y dowiodę / że młode lata in manu
Domini wbojźni Boskiej strawione /
ja Marszałkowska laska / to jest / po-
czatkem / znakiem / dalszego cnotliwego
żywota. Ad Majorem DEI Gloriam.

PARS I.
O się tyże pierwszej Części
Razania: iako młode lata
przez dobre ćwiczenie in-
manu Domini w bojźni
Boskiej strawione / marszał-

Daniel. 13.

PARS
I.

Script.

Psalms 33.

tuja; y znatiem sa: cnotliwego w dalszych leciech żywota; domod tego pierwej mamy; z Pisma S. w Psalmach Dawidowych. Ten S. Krol y Prorok chcec na sobie wszystkim Rodzicom zostawic wzor; y przyklad wychowania dziatek własnych; z tym sie wydate w Psalmie 33. Iż o to sie nayprzedy dnieszym sposobem starał; aby w sercach dziatek jego zaraz z mlodości boiaźni Boska mārshalkowała; y przodkowała; y przeto czesłokroć ich zwoływał do siebie; po to samó; aby ich był nauczal boiaźni Boskiej. Venite Filij, audite me, timorem Domini docebo vos. Podajcie do mnie Synowie, słuchajcie mnie, boiaźni Boskiej nauczać was będę. W którym Psalmie náydujemy wiele pięknych y pożytecznych nauk duchownych; albo sposobow; ktorými ten pobożny Ociec zaprawiał serca mlodych dziatek swoich w boiaźni Boskiej. Naprzód; aby śnádź potrzebując na dostatek; wżasy Kroleskie; w nich ostatniego końca y ukoniecznowania duszy swojej nie pokładali; ani w nie ufał; przepowiadał im; że opoz tego żywota; jest inny żywot po śmierci. Quis est homo qui vult vitam, diligit dies videre bonos. Znowu nauczał ich skromności wiazytu. Prohibe linguam tuam a malo. Nauczal brzydzić się kłamstwem. Et labia tua ne loquantur dolum. Nauczal chronić się zlego; a brać się do dobrego. Divertere a malo, & fac bonum. Przestrzegal; aby káždego śanowali; o zgodę; o pokój; o miłość z bliźniemi się starali. Inquire pacem, & persequere eam. Przyuzal ich do tego; aby wśhódzie pamiętali ná oko Boskie wszystkie skrytości przestępca; y że bez boiaźni Boskiej żyć nie mogą; Pan BOG ná tym świecie nie błogosławi. Oculi Domini super iustos, &c. vultus autem Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum. Ták tedy, Dawid S. mlode lata dziatek swoich oddawşy in manum Domini, y serca ich dobrze zaprawiwszy w boiaźni Boskiej; zapewne y sobie; y wszystkim Rodzicom; tym sposobem postępującym; z dziatekami swemi; obiecuje; że za boia

iaźni Boska w mlodych leciech ich; iákó za Wodzem y Mārshalkiem nastąpi w dalszym wieku wszelkich cnot y pobożności gromada. tak bowiem w innym Psalmie mówi o tym: Plantati in domo Domini, in atrijs DEI nostri florebut; adhuc multiplicabuntur in senecta uberi. Wśsze pieńi w domu Pańskim. w przyszionkach BOGA nášego zakwitna; y ieśsze rozmnoża się w obfitey starości. W ktorych słowach (iákó umiata Josephus Mansius,) przewornyma Dawid S. mlode lata ludzkie; do figury; ktore B gdy Rodzice funduis in domo Domini, ná boiaźni Boskiej; pieńie y przedko dziatek ich w cnoty święte zaśkwitają w domu Bożym; to jest w Kościele Świętym; y coraz wiacey; aż do samey starości w nich się pomnażają. Multiplicabuntur in senecta uberi. W tymże upewnia wszystkich Rodzicom Salomon Syn tegoż Dawidowego czwigenia. Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Młodzieńsieć od drogi, do ktorej się przyuczyl; y w starości samey nie uśłapi. Ta coś właśnie przypada z zdaniem swoim Eklezjastyk; kiedy bárdzo chwalebna przyobiecuje starość taktemu; ktorýkolwiek pod laską; pod dyrekcją boiaźni Boskiej mlodość swoją promadzi. Fili a juventute tua excipe doctrinam, & usq; ad canos invenies sapientiam. Synu od mlodości przyjmuy naukę; a do starości nabędziesz mądrości.

Dla objaśnienia tej materij; to jest; że za dobrym wychowaniem mlodości w boiaźni Boskiej; iákó za Mārshalkowską laską; ida inśe cnoty dalszego żywota; biorą sobie za figurę; owe dwie osobliwe laski u Zacharyasza Proroka; z ktorych jednę nazwano Decor, Ozdoba, a druga Funiculus, Powrozem; pod ktorych lasek rzadami; polci zostawalo Krolestwo Izraelskie; wszystko mu się szczęściło; tak w cnotach; iákó w świetle dobra obfitowało; y sam Pan BOG o nim miał szczególné staranie. O czym przez Proroka tegoż tak mówi: Assumpsi mihi duas virgas, unam vocavi decorem, & alteram vocavi Funiculum;

Psalms 91.

Tract. de educ.

Prover, 22

Ecclesiast 6

Figur.

Zachary, 11

lum; & pavi gregem. Obratem so-
bie dwie laski; iedną wazmatem ozdo-
ba, a druga powrozem, y passem trzode
moię. Lecz iak skoro te laski zaru-
cone polamane zostaly; mowi Pro-
rok: Tuli virgam meam quae voca-
batur Decus, & abscidi eam: y ni-
zey. Et praecidi virgam meam, quae
appellabatur Funiculus. Zaraz też
wstętko sie w Izraelu pomieszalo/ y w
ruine poszło; ktora tamże seroko opi-
suie Ororok. Te dwie laski symboli-
zowały na ten czas (według zdania
niektórych Doktorow apud Cornel.)
Rządzców Jerozolimy; z których te-
dmi nadržali lasi wosćia/ miłościę/
dobroćia; a tych nazwano virgam
decoris. (albo iako syrus gred) (ua-
viritatis, facilitatis. Inni zaś nadrž-
biali sirowosćia/ odwodząc od zlego/
boiżnia y nieiako swywole wiążąc:
dla czego nazwano ich Funiculus.
Teraz iednak in sensu Tropologico,
przez te dwie laski/ znaczyć się mogą
Rodzice/ Opiekunowie/ Dyrektorow-
wie mistycanow Jerozolimy/ to jest lu-
dzi młodych; którzy mają z ręki Bo-
skiej/ bo z woli tego światley/ poru-
szona sobie młodość onych; y stard-
jąc się w dobrym się utrzymać dozo-
rze/ zająwają na to część virgam
decoris & suavitatis, dobroćia/ la-
godnym nadržaniem/ do dobrego
pociągając; część virgam funiculi,
gdy groźno/ ostro/ boiżnia Boska
serca ich młode wiąza/ y od zlego
wstrzymują. Albo też nie daleko od-
stepując od wersji Syryackiej/ w wy-
pomnieniu/ one dwie laski decoris
albo Facilitatis & Funiculi, znaczyć
nam mogą słonność w młodych lu-
dziach/ y przyciągania się do dobrego/
do nabożeństwa/ zaprawianie się w
boiżni Boskiej. Wierc o iak wielkie
niebezpieczeństwo y ostatek ruiny przy-
szło Jeruzalem gdy one dwie Mars-
załkowskie straciło laski/ virgam De-
coris, virgam Funiculi; podobnego
niebezpieczeństwa obawiać się potrzeba/ kie-
dy owo widzimy/ iż kto w młodości
swojej dobrych dyrektorow nie miał/
lata swoje młode bez boiżni Boskiej
bez nabożeństwa trawi. Przeciwnym
zaś sposobem mówiac/ iako Jeru-
s-

lem poiti w nim marszałkowali one
dwie laski/ pomnażało się szczęśliwie
we wszystkim/ y lud on był u Pana
BOGA/ iako wybrana tego trzoda;
Assumpsi mihi duas virgas, &c. &
pavi gregem. Tak też/ szczęśliwy
to głowiek/ o którego młodości może
Pan Bóg mówić/ że się w ręce te-
go światę dostał/ Assumpsi mihi
duas virgas: to jest/ który za dozo-
rem Rodzicow/ Dyrektorow/ młode
lata swoje strawił w pobożności/ w
boiżni Boskiej/ w uczęszczaniu do
Najświętszych Sakramentow/ w sta-
chaniu Słowa Bożego. Et pavi
gregem: bo to samo dysponuje go
skutecznie do pobożnego życia w dals-
szym wieku tego/ zgola młodość do-
brze strawiona/ marszałkowie takiemu
do wszystkiego dobrego

Tak dalece to zaś jest prawda/ że
też wiele ludzi/ którzy zepsorawszy
obyczaje/ y na swywola się rozpuci-
wszy/ gdy już/ już zginąć mieli; to
samo/ iż dobre kiedyś wychowanie
mili na drogę zbawienia ich wypro-
wadziło/ y do zbawienia im pomogło.

Zginąć miał na duszy dla cielesności
y bálwochwalsstwa w starości swojej
Salomon: Zginąć miał y on marnot-
rawny Syn/ o którym w Ewangeliu;
Zginąć miał y ow Wychowawiec Ja-
na S. Ewangelisty/ który od niego
świątobliwie wychowany/ został był
zestrem rozbojnikow: aż y Salo-
mon (iako trzyma S. Hieronym, S. Am-
brozy, y S. Cyril.) wspomniawszy sobie
na świątobliwe ćwiczenie/ w którym
go trzymał w młodych latach Ociec
tego Dawid/ całym sercem pokutuiac/
iż w starości nawrócił się do Pana

BOGA: y on marnotrawny Syn/
wspomniawszy sobie na dom Oycow-
wski/ w którym był bogoboynie wy-
chowany/ sam do siebie rzekł: Sur-
gam, & ibo ad Patrem meum.
Nadośatek/ y on stracony Wychowa-
niec Jana Ewangelisty; gdy mu on
Święty Mąż drogę na Osielku zają-
cha/ y przypomniał mu z jakim stard-
niem wychował go był w boiżni Bo-
skiej/ z wielką skruchą upadł do nog
Świętego Stareca/ y nowym żywotem
zawży/ z tak wielkiego lotra/ Świe-

Exem-
plum.

Luce 15.

ap Corn.
in Eccl. 47
vers. 21.

Sermon. 2
in P. 18

PARS
II.

Script

tym Biskupem zostal/ y tak pokazal
sie na tych trzech skutek Marszałko-
wskiej Łaski/ to jest/ Młodości w
bojaźni Boskiej strawionej. Niechże
sie tu refleksja owi Rodzicy/ którzy
to Marszałkowską Łaskę/ to jest mło-
de lata dzieł swoich/ nie oddadzą in
Manum DEI, ale rącey zostawia-
one in manu consilij sui, to jest/ nie
ćwiga ich w nabożeństwie/ nie zapra-
wia w bojaźni Boskiej/ uporu w
nich nie łamie/ y owszem pozwalają
onym swętwoli; z tego im sie też po-
działkach spodziewać potrzeba: pe-
wnie niczego dobrego. Wiecej konie-
to Część Razania słowami Ambroże-
go s. nąpomindającego ludzi młodych.
Præveniamus juventutis annos, cor-
rectione congruâ, quia melius est
dicere: DEUS qui docuisti me à
juventute mea quam defleamus di-
centes: Delicta juventutis meæ, &
ignorantias, ne memineris Domi-
ne; hoc enim debilitatis est reme-
dium, illud verò salutis robur. Niech
Marszałkowie y poprzedza lata młode-
go, przystojne ćwiczenie: bo lepiej mówić:
BOŻE któryś mna kierował od młodo-
ści mojej, niżeli potym płaczac mówić:
Ná nieprawości młodości mojej y nie-
wiadomości, nie pamiętaj Panie. bo to
jest znakiem słabości, tamto zaś jest
fundamentem zbawienia.

O sie tyże drugiey Części
Razania: to jest/ Marszał-
kowską Janá S. poczynam
od Łaski/ ktora tego urzędu
jest insigne, y pospolitym
znakiem. Wiecej słońcie sie do tego/
co sie powiedziało w pierwszej Części
Razania/ Młodość Janá S. y swias-
tobliwe wychowanie tego/ w czym
miedzy innymi Swiatymi celuje/ ná-
zwa Łaska Marszałkowska tego. Ze
trzech okoliczności, ta Łaska/ to jest/
Młodość Janá S. ma swoje zalece-
nie: Naprzód/ iż mą dyrgowała sa-
mą rektą Boską; druga/ iż była pobe-
nedykovaná; trzecia/ iż była bardzo
bogato opráwna. Co troje z Pisma
S. pokazuje. Naprzód co nayo-
bliwsza jest/ że ta Łaska/ alias Mło-
dość Janá S. samá rektá Boská dy-
rgowała; iásnie sie to pokazuje z o-

Anych słow Ewangelisty S. Etenim
manus Domini erat cum illo. Albo
wiem rektá Páńską była z nim. Zás
wiadowała tá przemožna rektá Bo-
ska/ Młodość tego/ zwiastując przez
Aniolá bogobojnym/ (lubo już bár-
dzo starym Rodzicom) cudowne (bo
nád bieg náture) poczęcie tego; á po-
tym nád pospolity bieg dekrétow Bo-
skich w żywocie Mártki/ umalniając
go od pierwotného grzechu; á ná-
wet przy Narodzeniu tego wiele cy-
niac cudow: ktore s. Thom. Vill. wy-
liga/ w te słowa pisac: Angelus
B nuntiat, Pater obmutescit, sterilis
concepit, Virgo salutat, puer exul-
tat, Mater prophetat, Nomen de
caelo mittitur, á Matre per Spiritum
agnoscitur, á Patre conscribitur,
vinculum linguæ solvitur, ex muto,
Propheta Pater efficitur. Aniol
zwiastuje. Ociec oniemiał, niepłodná cię-
żarna zostaje, Pánná pozdrawia, dzie-
cie się raduje. Mátká prorokuje, Imię
z nieba dane, od Mátki przez duchá
poznane, od Oycá napisane, zwiasek ie-
zyka rozwiązuje się, z niemego. Proro-
kiem Ociec zostaje. Te wszystkie cuda
oczywistym są argumentem/ iż Łaska
Marszałkowska alias młodej latami
Janá S. samá rektá Boská zwiado-
wała. Drugie zalecenie Łaski/ albo
młodości Janowej jest/ że była nie
prosta iáka, ale pobenedykovaná/ po-
święcona. Ná dowód tego/ dosyćby
było ná tym/ co sie teraz powiedzia-
ło; to jest/ że była w rektách Boskich/
od których poświęcić sie musiała;
ponieważ one są źródłem wszelkiego
błogosławieństwa: aleć oprócz tego/
dochodzą z Ewangelistom Swiatych/
że ktos ięże wiscey do poświęcenia
tey Łaski/ to jest/ młodości Janá S.
konturował. Mamy to wiedzieć/
że Doktorowie Swięci przyjsia
Przen: Pánnie, iákas funkcyi Rá-
plánska/ s. Antonin: nazywa one s.
cerdonissam Justitiam, Káplánka spra-
wiedliwości. Ná co przypada s. Epi-
phanus, s. Andreas Cret. s. Damascen:
s. albertus Magn: y owszem z tey rá-
cyi jest/ Przen: Pánná przyczyna swoich
konturów do poświęcenia niektó-
rych dusz przez iáskę Boską; Biskupia

Luca 1mo.

Contion
de Festo.

o. 4. titul.
15. cap. 3.

ap. Polian.
Marian.

ibid. c. 10.

tey funkcya przypisuje S. Antoninus, MARIA Episcopa Spiritualis. -- quoniam consecrat templa, & altaria, quæ ad honorem ejus fiunt; consecrat Virgines, interius confirmando, & hujusmodi. Biskupi/ kiedy co poświęca/ czynia to częścią słowami/ gdy modlitwy/ benedykcye/ czyta/ częścią rękami/ lub to dotykając się oney rzeczy/ lub też ona zegnając. Ta funkcya odprawiła nieiake Przen: Panną około młodego Janá: pobłogosławiła go voce, bo ná głos tey/ gdy pozdrowiła. Matka Elzbieta/ napełniony został łaską poświęcająca/ y w żywocie Matceżyńskiej ruskac się pozgał. Ut audivit salutationem MARIE Elisabeth, exultavit infans in utero ejus. Poświęciła teżże Przen: Panną młodego Janá/ przez dotknięcie świętych Ręk swoich Pánienskich/ gdy nowonarodzonego tak wiele razy ná rękach swoich płaściwała: przez co samo/ tak bardzo ubłogosławiona została. młodość Janá S. że y wymowie tego niepodobna. Jako twierdzi Engelgrae. Joannem nostrum ipsis e eunabulis, ad Sancta Sanctorum, ad basia MARIE translatus, quis valet deprecare. Potrzebie Łaski Mareschalcowskiej Janowa to jest młodość tego/ ma zgodzalecnie swoje że jest drogą poprawną w wysłanieniu kleynoty/ rozmaitych cnót świętych; (albowiem iako Historye Koscielne świadczą) we trzy lata po Narodzeniu swoim/ obracszy sobie żywot Pustelnicy/ ná ustawicznie kontemplacyi o Pánu BOGU/ konwersując z samemi Świętymi Aniolami w głodzie w biedzie/ młodość swoje trawiać ná wielkie rozżmątych doskonałych cnót/ zdobył się zasługi. Dla których Łaska ta tego Mareschalcowska to jest/ młodość tak światobliwie oprowiona/ w samych oczach Boskich náder się cudna zstąpiła/ gdyż sam Pan BÓG/ iakoby nie mogąc się nápatrzyć Janá młodego ná puszczy/ dobrze przed Narodzeniem tego rzekł do Protoka Jeremiasza/ Ojciec nieiake Janá w ten czas ná sobie noszącego: Recordatus sum (według Arabskiej wersji) tibi gra-

Rantb.

tia adolescentie, (Syru czyta) Pu eritie tuæ, & dilexi tolerantiam tuam: quia tu, secuta es me, in deserto. Wspomniatem (prawi) ná święte Młodzieńskie, dziecinne lata twoie, y upodobałem sobie w cierpliwości twoiej; ponieważ ná puszcza puszczę się zą mna. Did: Baeza to miejsce weryfikując o Janie S. od dziecinstwa ná puszczy żyjącym/ tak piše: Pueritia Joannis in deserto peracta, pluries ante oculos DEI obversatur, quàm alia Viri facinora: illa Divini Artificis commendat manum, illa oculos DEI spectantis oblectat. Dzieciństwo (prawi) Janowe ná puszczy strawione, wielkroć Pan BÓG ná oczy sobie wysławia, bardzo niz inne sprawy tego: dzieciństwo Janowe, Niebieskiego Rzemieślnika zaleca rękę, y oczy patrzącego BÓG a uwesela. Dosyć tedy z tych trzech obojętności y z Pisma S. ma swego zalecenia ta Mareschalcowska Łaska/ młodość Janá S. Mareschalcá Páná JEZUSOWEGO.

Sprawmy się inż/ co za głosy były y iakie Mareschalcá tego r. Odpowiadamy/ że nie inż/ tylko żarliwe tego Razania/ z ktorými się on po strawionych trzydziści lat ná puszczy/ ozwał około krainy nad Jordánem/ Mareschalcując przed Chrystusem; to jest/ opowiadając przysięcie tegoż/ y pokutę zą grzechy. Factum est Verbum Domini super Joannem Zachariæ Filium in deserto, & venit in omnem regionem Jordanis, prædicans Baptismum penitentiae in remissionem peccatorum. Ktore tego Głosy to jest Razania/ kto dobrze uważy/ przyznać musi/ że iako Łaska tego Mareschalcowska/ tak y Głosy były in manu Domini, w rękach Boskich. A zaisse tak przynależało/ albowiem by nayuczeńszego/ najżarliwszego. Różnodyiele głosy/ mareschalcować/ prowadzić do dobrego/ do pokuty/ słuchaczom nie mogą/ jeżeli przy nich ta taka Boska pokazować się nie będzie; to jest/ jeżeli wspomozeni łaska Boska nie będą po sobie pokazować známienitych przykładów Cnot Ss. nabożeństwa/

in Evang. L. 14. c. 1. S. 11.

Figur.

Luca 3.

Apoal. 4.

Ezech. 1.

o osobliwie umartwionego oštręgo żywota. Bårdzo pięknie figurować nam mogą Råznodziejciom/ one cudowne widziåne u Ezechiela/ y od Jana S. zwierzetå te wprawdziå/ iåko Råznodziejcie idcy wydawali glosy chwਾਲce BOGA/ spiewåłac Sanctus, Sanctus, &c. y owšem wšykietemu Niebu mårškalkowały w tym/ glosem onym swoim mieškancom Niebieskich do chwaly Boskiej pobudzåłac: Cum darent animalia gloriam & honorem, & benedictionem super thronum, procidebant 24. Seniores ante sedentem in throno. Wprzod iednak nim się były ozwały z glosami swymi/ widział ich Ezechiel/ z skrzydlami/ y oraz z rekami/ Et manus hominis, sub pennis eorum quatuor. Adintenda tu Råznodziejciom owym/ ktorzy przed infemi Råznodziejcami chcą mårškalkowåć; iå się maia ståndć/ åby glosy ich/ to jest Razania/ nie tylko były skrzydlami/ dla wysokich konceptow/ y nauk Doktorow Ss. åle oraz y z rekami/ ålbo in manu Domini; to jest/ ståndć się maia/ åby nåd infie pokåzowåli po sobie osobliwše/ cudnieyšie przykłady/ pobožnego umartwienia żywota. Bo nåpisał s. Grzegorz: Loquentis autoritas perditur, cum vox opere non adjuvatur. Ktokolwiek żås dobrze zmagay/ cåle życie Jana S. przez 30. lat nåd pušcy/ przyznåć musi/ że to osobliwe było dzieło reki łåski Boskiej/ kiedy tåk długi czas bez odziejšy/ bez pokåtnu żył/ bo według Bernardå S. åni ståndżca/ ktorcy on pożywał po karmem/ åni wielbådżca stora/ odziejša ludzka/ nådzwåć się nie mogła. Wychodzi tedy ten Råznodziejca z pušcy/ åby się ozwał z glosem swoim/ åle tåk iåko pomienione zwierzetå Prorockie z skrzydlami/ y rekami: to jest/ dobrze wprawiony w kontemplacye głąbokie/ dobrze ugruntowany w nauke niebieska/ y oraz cum manu Domini, kiedy pomoca Boska wšpærty/ oštrę pokuty sam nåd sobie wzorniešcie/ namniey z postow Pustelni czych przy Råznodziejštwie nie spuszcåłac: iåko o nim świadczy samå Prawdå Przedwieczna: Venit Joan-

nes non manducans, neq; bibens. Przyšedł Jan åni iedzacy, åni piący. A przeto też/ Razania iego/ były to Mårškalkowskie glosy/ to jest/ skuteczne nåprowadzåłace ludzi nåd drogę pokuty/ nåd drogę cnoty. Czego do wšcipnie došcieli nås Lyranus, z samego textu Ewångelij S. uwaža bowiem/ że gdy Ewångelišå opisał stroj Jana S. y życie iego nåd inne ludzkie surowše. Ipse autem Joannes habebat vestimentum de pilis. Wnet żåraz *Emphaticę* przydåł: tunc exhibat ad eum omnis Jerosolima: iå/

ktoby chciał dåć znåć/ że tym samym/ gdy Jerosolimå patrzyła nåd surowy żywot Jana S. pobudzåła się do słuchania Razania iego/ y na glos iego nåwracåła się przez pokutę do Pånå BOGA. Nådoståłek po Glosach Mårškalkå Chrystusowego/ przypåtrzymy się Sådcom iego Mårškalkowskim. Widzåia/ że pod Sådą Mårškalkowskie Janå S. podpada wšelkie stworzenie; nåwet (swoim sposobem mowåc/) sam Pan swiåłå Chrystus JEZVS/ ile głowiel/ poddał się niejåko podnie: Co się wšytko z Historiy pokåzuie. Poddał się naprzod sam Chrystus Pan/ gdy (iåko Historiya Ewångelišna świadczy) dopušcił się mu przez Postow examinowåć/ y pytać/ ktoby był. Tu es qui venturus es, &c. Poddał mu się y powtore/ gdy pod rekå iego przyjmuiac od niego Chrešć/ nargodnieyšå Głowę swoię podłożył. Podlegåli Łajce Janowej Aniolowie Ss. gdy od usługi iego byli; gåsćia ozdymuiac Narodzenie iego Rodzicom/ gåsćia nåd pušcy z nim konwersujåć/ (o czym piše Doktorowie Ss.) Podlegåli/ y podlegåłå iurysdykcyi Janowej Aniolowie žli/ to jest Sådåni; czego doznåli nåd sobie nie/ ktorzy nabožni tu niemu/ osobliwie Syn S. Brygity/ s. Iwanus Krolewicz Dålmacyi/ s. Hildegundå Żakonnicå; ktorym gdy się mordowåli z pokusami såtåniškimi/ potåwåły się Jan S. onych mocno przeciwko gåsćtomštu uwiårdził. (o czym piše Loberius.) Podlegåły iurysdykcyi iego nieme y dżilkie zwierzetå/ gdy mu nåd

Histor

Gloria SS

pušcy

Quaest. 63.

Anno Dñi
1640.

puścić zostającemu/ żadne gądziny/ ani bestye skodzić nie mogły. Dracones & aspidēs, & cerastæ, Joannem in solitudine formidabant. to twierdzi Athanasius Episc. Nissenus. Metaphrastes także pisze/ iż w Antyochii/ gdy palec Janá S. Pánientá ie-
dná wrzuciłá w pąszczę Smoká ludzi pożerającego/ záraz się rozpukł. Podległá náosťátek Janowi S. niezgule Elementa. Morze / y Ziemiá. Bo niedawno w Genuyi w sławnym Porcie nád morzem / gdy w dzień Wielkonocny niezwygádnie wzburzyło się morze/ z sławnym niebezpieczeństwem Miásta y portu sławnego/ ná docknienie Relikwii tego Świętego/ z ktoremi Duchowienstwo processionaliter wyszło / záraz się uspokoiło.

A morze. Ziemiá także/ (bo iáko cytám ap. Engelgr. Pantb.) gdy w Antyochii w pewne Święto pokázuiá ludziom ręká Janá S. iezeli ręká ona otwártá dloniá widzieć się dáie/ pewnym to prognostykiem iest urodzáiu obfitego; iezeli záá kiedy pokáże się z skurzonemi pálcámi/ znák to wielki bywa nieurodzáiu y głodu. Máś tedy/ pobożny słuchágu/ tego Mářhátká Chrystusowego Janá S. y Lářka/ y Glosy y Sady iego Mářhátkowśkie; to iest/ Enoty/ dáry/ y przywileie iego/ w ktorych on przed innemi Świętymi przodkuie: tego się tedy opiece y wielce skutegney modlitwie záles cay/ Bogu chwá-
lá. Amen.

NADZIENSS. APOSTOŁOW, PIOTRA Y PAWŁA, Prælatura in fulgoribus lapidis.

Super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. Matth. 16.

2. Cor. 6.

Iezeli kiedy lepiej o Ss. Apo-
stolách zpráwdziłá się senten-
cyá owá/ ktora leden z nich
nápiśal: Nihil habentes, &
omnia possidentes. Nic
nie máiacy, á we wszystko obśtuiacy.
iáko przy Godách Bárántowych/ gdy
się káżdemu z nich w śzegulności/
przed Oblubienicem Chrystusem / y
przed Oblubienicą tego Kościołem S:
z upominkámi swemi. prezentowác
przyślá. N. N. Albowiem nie trze-
bá im było iáko. prąwdziwym Profes-
sorom ubóstwa Ewángelicznego/ po-
Indyách/ Amerykách/ y innych dále-
kich krájách. ná takie upominki szukać
drogich kleynotow. y kámieni / gdyż
káždy z nich w domu u siebie/ droższe
dáleko specyálý. ználáś; poniewáż
według Expozytorow/ káždy Apostol.
symbolicé árcydragim. był kámiem-
niem/ do fundámentow Miásta mi-
stycznego/ to iest/ Kościołá Chrystus-
owego należácy; ktorym się przy-
pátruiać/ y one iáko z rejestru miánu

C iac Jan S. w Obiáwieniu swoim/
cytá ná nich Imioná Apostolow Ss.
Et in ipsis duodecim nomina, du-
odecim Apostolorum Agni.

Apocal. 21.

Jákoż oto. dnia dzisiejszego/ tuż
záraz zá Janem S. iáko zá Mářhá-
tkiem God. Bárántowych/ bo prądko
po Święcie Národzenia tego/ przy
Drogyśkości. dorogney/ póspieślá
z upominkámi swemi/ pierwśa nay-
celnieysza pará Apostolow/ same przes
naywielebnieysze Káziśtá/ Piotr S.
y Páwel; niosąc nieiáko w upominku
kámiem; poniewáż iednego z nich/ to
iust Piotrá/ w dzisiejszey Ewángelij
sam Zbáwiciel/ Opoka. álbo kámieniem
názywa/ á kámieniem fundámentál-
nym. Super hanc petram, edifica-
bo Ecclesiam meam. Ktory to ká-
mien/ że nie był prosty/ ale bąrdzo
drogi/ dáł znák o tym Jan S. gdy
támże w Obiáwieniu sub Allegoria, o
Piotrze S. nápiśal: Et fundamenta
muri Civitatis, omni lapide pretio-
so ornata. Fundamentum primum

JASPIŚ.

JASPIS. *Fundamentá muru Míasta,* wszystkie z drogiego kámenia. *Fundament pierny kámen JASPISZOWY.* Co y Pawłowi S. idko wspol Sum daterowi Míasta tego/ służyć bádzo może. Wszak tedy Pasterski tych dwu najwyższych w Kościele Bożym Pralatow/ Książat Apostolskich/ w ktoś tym przez niekátie podobienstwo tres fulgores, álbo qualitates, przymioty kámenia Jáspisowego/ bádzo pięknie wydájące się widze/ názwę drogim upominkiem Jáspisowym; y on Oblubienicy Báránkowej/ Kościolowi S. dla przykładu wszystkich Pralatow/ zá osobliwy prezent/ imieniem obudwu Apostolow/ osiárować beda. Wprzód iednak o trzech funkcjach/ álbo powinnościach/ które ozdoba sa stanu Pralackiego/ pod tymże podobienstwem mówić zechce. A.M.D.G.

PARS
I.

O do pierny Części Razania. Jásie Stan Pralacki w Kościele Bożym/ nie może znaleźć między kámeniami drogiemi przywoit/ tego sobie Symbolum, idko w kámeniu Jáspisowym/ álbowiem ten kámen według *Auctora Mundi Symbolici*, symbolizuje samego Pralata nád Pralatami Chrystusa Pána; á po nim nástępcę tego/ Piotrá S. (idkom już námiemil) Spytaycie genu: od powie podobno kto dla tego/ że o tym kámeniu ktoś nápisal: in argento fulgidior, nálepiej się wydáje w srebro opráwny: przy Pralaturchách záś o srebro/ o bogactwá/ o świecká appárencya/ á gloskroć y o zbytek w tych rzeczach nie trudno. Ale nie tá tego rácy: bo lubo mi się nie godzi tego ganie w Kościelnych apparatách y sprzátach/ do Ołtarzá do służby Bożej náležących/ gdyż wiem/ że podobáło się to Dáwidowi S. *Domine dilexi decorem domus tuae.* y z Hístorii Żywota S. Cecylii S. Wáżzynca/ Konstántyna Wielk: pokázanie się/ że stárzy Chrześcíanie, iekże pod przesiádomaniem Poganiskich Cesarzow zostáiacy/ bogáte od zlotá/ srebřá/ perel/ spráwowali do Kościolow apparaty: iednak tákie niepotrzebne apparencey/ pompy/ zbytki w do-

A mách prywatnych ludzi duchownych/ wielce gánia Doktorowie Ss. o czym wiele y zárlwie nápisal S. Bernard. ále nie máš tu o tym mleyścá do mówienia. Wíec z insey rácy/ Jáspisowy kámen symbolizuje Stan Pralacki/ to iest/ ze trzech własności swoich osobliwych: *Ex fulgore luminis, coloris, & virtutis.* A w tych wyrażá się wszystkie powinności Stanu Pralackiego/ ktorých fulgor gdy się wydáje w Pralacie Duchownym/ takowy Pralat drogim iest kleynotem y záścytem Kościola S. **B** Pierwsza tedy własność kámenia Jáspisowego/ iest Fulgor luminis, ma bowiem ten kámen osobliwa korespondencya z Sloncem/ zwlászczá ten który iest zielony; a według zdánia niektórych/ iedno iest co y Malachites, tak dálece/ że oświecony promieniem slonecznym/ inše rzeczy blíske siebie badáć oświeca/ oraz y farba swojá ná nichże idko teze idá wyrażá. Tęgo doświadczeniem doyć latwo każdy może/ ná białym páperze položymy taki kámen. Ta pierwsza własność Fulgor luminis, znázye nam może Fulgorem luminis scientiae in intellectu. *światło mądrości, náuki.* o które/ idko o osobliwá ozdoba stanu Pralackiego stárac się powinni wšyscy do tego powołáni stanu; dysponuáć wšelkimi sílami rozum swoy do tego/ áby od tego/ który iest Sol sapientiae, *Sloncem mądrości.* promieniami náuki stanowi swemu przywoitey/ oświecení tegoż światła przez Razania/ Kátechizmy/ Spowiedzi słuchánia/ udzielać mogli owiezkóm powierzonym sobie. **D** Tęgo bowiem chce po nich ymóciaga BOG Wšechmogacy gdy przez Proroka mówi: *Labia Sacerdotis custodient scientiam.* *Usta Kápiáńskie przestrzegáć beda náuki, mądrości.* toż powtorzył y u Psalmisty Dawida/ *Erudimini, qui iudicatis terram.* *Uczcie się, którzy sádzicie ziemię.* Tęgo chciał po nich náypierwszy Pralat Chrystus/ gdy pierwszych Pralatow/ to iest Apostolow/ do soli przytównal: *Vos estis sal terrae.* *Tak bowiem ná te słowá piše S. Laur: Just:*

Script.
Malach. 2.

Psalm. 2.

Matth. 5.

Propter

1 ad Tim. 3

in Psal. 56

Hist. Lap.
L. 2. C. 101.

Figura.

3. Reg. 7

Propter scientiæ eruditionem, dicuntur sal terræ. Tego chce po nich Apostol Paweł S. gdy opisywać Rándydacá ná Præláturę Biskupia/ między innymi kondycjami/ kładzie y to/ żeby był ugonym Doktorem. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, &c. pudicum, hospitem, Doctorem. Tego chce Concilia y Canones; á náwet y same Kościelne Ceremonie/ prawie codziennie o to nápominaia Prælátow/ iáko to uważa S. Bonawentura, przypatrując się w Káthedrálnych Kościolach owey ceremonij/ kiedy po przeczytány Ewangelij/ noszą otwartą Księgę do wszystkich Prælátow/ y Kanonikow dla pocálowania, y twierdzi: że ná to posiadnowił Kościół S. ta ceremonia/ áby tym samym pocálowaniem S. Księgi/ záchcił Prælátow/ Kanonikow/ do rozmielowania się Księgą duchownych/ do smákówania sobie Pisma Swiętego

Druga własność Jáepiskowego kámienia/ jest Fulgor coloris, Wymienność osobliwa w kolorách: bo według Naturalistow/ rozmaitey bywa farby/ każdemu prawie kámielowi/ gdy się blisko niego rodzi/ w kolorze átko modniąc się. O czym pisze Anselm: Boetius. Tá własność Jáepiskowego kámienia/ niech nam znaczy druga ozdoba/ y oraz powinność stanu Præláckiego/ Fulgorem zeli & charitatis in voluntate, to jest/ Miłość ku zbawieniu dusz sobie powierzonych/ żarliwość o ich zbawienie/ ochota do prac Pásterkich; w których podejmowaniu/ (iáko Paweł S. o sobie napisał: Omnia omnia factus sum Wsytko wsytkimem się zstąpił.) rozmaite baw wy bracie ná się musi cały Pásterz/ z jednymi łaskawie/ pokornie/ cierpliwie; z innymi zaś ostro/ poważnie/ żarliwie postępować sobie; nie sobie jednák w tym nie przyskrzac. W czym chciał Pan Bóg wsytlich Prælátow informować pod Figura Stárego Testamentu/ ná strukturze owey wielkiej wanny w Kościele Salomónowym; która zwano Mare fusile, albo aneum, Odlewánym, miedziánym morzem. Tá struktura między innemi

A misterstwami miała Bales, albo flarki, u których ná wierzchu były figury Wolu/ Lwa/ y Cherubina. Inter coronulas, plectas Leones, Boves, & Cherubim. Záruca tu trudność Rupert Abb. coby zá tájmić była w tych rożnych Zwierzętach. Quid est, quod in basibus opere sculptorio, non solum Leones, sed Leones pariter & Boves, & Cherubim expressa sunt. Ná co odpowiadając náuga: że to morze znázycło Kościół S. Bales zaś/ albo flarki, znázycły duchownych Prælátow/ których

B pospolicie zowiąmy Fulcra Ecclesiæ. mowi tenże: Quid unquam aliud bales designant in templo, nisi Sacerdotes in Ecclesia; qui dum sollicitudinem regiminis tolerant, quasi more basium, superimpositum onus portant. Włac te rozmaite figury/ Cherubina/ Wolu/ y Lwa dáia adintende Duchownym/ iáko według okoliczności Ojów/ gásw, y mterse máia się popisować z żarliwością swoją ku zbawieniu ludzkiemu. Madry Aniol Cherubim/ znázycł Madrość w Prælacie/ według tegoż Expozytorá. In Basibus Cherubim exprimitur, quia decet, ut Sacerdotum pectora, plenitudine scientiæ sint referta. Przeto każdy Prælát między ugonemi/ między Heretykami/ między Politykami/ zwłaszcza słuchając ich Spowiedzi/ powinien się pokazać madrym Kázistá/ ugonym Theologiem. Lwem zaś stáwić się ma przeciwko Enabrynym/ nieposłusznym; nie cierpieć nie dla żadnego respektu w Párásiach/ w Dycezyách swoich/ coby było z obraza Boga/ y

D z pogorszeniem innych; Lwem się stáwić ma odważnym/ wygadując potrzebom duchownym swoim owieszek/ choćby też z uszgerbkiem y niebezpieczeństwem zdrowia swego; iáko się trąsía pod gáś powietrza. Wółkiem zaś pracowitym/ y powolnym ma się pokazać Prælát/ względem ludzi prościejszych; łaskawie one do siebie przymniac/ chorym sam przez się Sakramenta administrując/ wiejskich ludzi sam Spowiedzi słuchając/ dzieciom káthedyzując/ &c. Takie y tym

podobne akty żarliwego o zbawienie
owieczel swoich duchá/ są to Fulgo-
res colorum, Wyborne hárný, które
wielce zdołają y zalecáją mistyczne Já-
śpise/ to jest Prálaty Kościelne.

Trzecia własność kámienia Jáśpis-
howego/ jest Fulgor Virtutis; to jest/
iż ma takáś tajemna moc (co twier-
dzą Naturalistowie) przeciwko no-
cnym stráśydom/ gdy go kto nośi
ná sobie. Tá własność dobrze kwá-
druje do trzeciey powinności duchow-
nych/ która jest ozdoba stanu Prá-
láckiego: á znáczy Fulgorem Virtu-
tis in operatione, obyczáie przykład-
nie w oczách Párásianow swoich;
któremi gdy do poprawy żywotá/ do
pokuty grzesznej ludzkie przywodzą/ dá-
leko skuteczniey/ niżeli światemí tá-
kimi słowámi/ albo Exorcyzmámi/
hátnictwem od nich odganiáją; bez
którego Fulgoru mistyczne Jáśpise/
to jest/ bez dobrego przykładu Orá-
ci nie nie wáży. Pokázáło się to ná
S. Prálatcie y Opácie S. Bernardzie;
ten býváy w Niemczech/ ięzykiem
Włoskim/ czyli Francuskim/ (którego
słucháże niewiádomi byli) miał Ra-
zanie. Po nim wszedł też ná Ambo-
ne ugoný ieden Orálat/ y po Niemie-
cku miał do ludzi Razanie: támtęgo
słuchájąc ludzkie wszyscy/ kájąc się z
grzechom swoich plákali/ bo Fulgor
przykładnego żywotá onęgo Swięte-
go Opáta prezentájąc sercé słuchá-
gom/ wielce skutecznie dusze ich z mo-
cy hátniskiey uwalniał: który Ful-
gor że w támtym drugim Prálatcie
nie wydawał się/ chociaż słowa tego
ugony y swięte były/ mocy iedná-
żadney przeciwko grzechom y hátni-
stwu nie miały. Przetoż wielki Prá-
lat y Biskup S. Franciscus Salesius, ży-
jąc aby wszyscy Pralaci ten Fulgor
przykładu dobrego ná sobie wydawa-
li/ często do nich w listách swoich píso-
wał/ te/ albo podobne słowa. Con-
sidera Episcopum & Prædicatorem
non solum à peccato mortali ne-
cessario abstinere debere, verum
etiam sibi cavere à certis peccatis
venialibus, alijsq; certis actibus in-
differentibus; dicit enim S. Bernar-
dus. Nugæ secularium, sunt blas-

phemix Clericorum, tæculari enim
licet jocari, venationi operam dare,
nocturno tempore conversatio-
nem querere, idque in sæculari mi-
nimè est reprehensibile; quia hæc
omnia, si solus recreationis causa
siant, non sunt peccata: at verò,
si hæc actiones ab Episcopo vel Præ-
dicatore fient; nisi à centies mil-
le circumstantijs essent vestitæ, quæ
difficulter simul conjungi possunt,
scandala sunt, & magna quidem
scandala. Ac proinde audiendum
est illis à populo, Episcopus vel
Prædicator pergræatur, recreatur,
voluptuarius est, &c. Et si talis
Episcopus vel Prædicator, postea
Auditorium suum ad poenitentiam
exhortari velit, à nemine audietur,
imò ridebitur ab omnibus. Po-
wážna tá/ bo wielkiego Prálatá y S.
Biskupá informácy/ tánie rzec-
moie utwierdza/ że w mistycznych
Jáśpisách Kościółá S. w Duchow-
nych Prálatách/ między innemi Ful-
gorami wydawáć się powinien Ful-
gor virtutis in operatione. Przy-
kład świątobliwego żywotá.

O sie tyż drugiey Cząści
Razania: to jest Prálatcwá
dwu Książat Bpóskóskich/
które oni takó drogi upomi-
nek w swiętne opráwiony
Jáśpise/ ná przykład wskazyli Prá-
latom przy Drożyścióści swojej pre-
zentując Kościółowi S. W dze iż
bardzo wysmieniecie tres Fulgores,
własności pomienione Jáśpisowego
kámienia/ záidániały w obudwu ich
Pósterkim Przódzie: w czym ieden
drugiemu bynamniey nie ustąpił. Co
Symbolistá ieden chciał wyrazić ná
pstryem kámieniu Jáśpisowym roze-
rznieszym ná dwoie/ y przeto iednákieś
pstroćiny ná obudwu tablicách repres-
zentuacych; iedná z tych tablic zná-
czyła Piotrá S. druga zaś Páwła S.
tákie przypisawszy Lemma: Et con-
formitate conspicui. Dla wytłu-
máżenia zaś przydał owe sentencje
S. Leoná: De quorum meritis atq; virtutibus, quæ omnem superant
loquendi facultatem, nihil diver-
sum, nihil debemus sentire discre-
tum:

Histor

p. i. l. Epist.

ap. Man-
tr. de Pre-
dic. D. 30.

PARS
II.

Sermon. I.
in Apocal.

Script.

Matth. 16.

in Apoc. 21
num. 246.

tum: quia illos, & electio pares, & labor similes, & finis fecit æquales. W którym Symbolum, y oraz w słowach S. Leoná, to się wyraża/ iż ci Święci Apostołowie w Kościele Bożym są drogiemi Jaspisami we wszystkich sobie podobnemi. Pierwszy tedy w tych mistycznych Jaspisach wydać się Pralacki Fulgor, (o którym się wyżej mówiło) Luminis scientiæ in intellectu, Światło najwyższej nauki, którym od Słońca/ y zrzodził wszelkiej mądrości Pán Bóg Wszechmogącego oświecenia/ nimże wszyscy świat oświecili. W tym oświadcza mądra dowodne świadectwa w Piśmie S. y owsem o pierwszym/ to jest o Piotrze S. tego dochodzi z Pisma S. że z prostego Rybaka został Apostolem/ od każdej Osoby Trojce Przenajsw: miał sobie udzieleną Mądrość/ y naukę przynależną Dozadowi swemu. Miał ją naprzód od Ojca Niebieskiego: bo mu to sam przyznał Chrystus Pan onemi słowy: Caro & Sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in celis est. Ani Ciało, ani Krew tego tobie nie obawia, ale Ojciec mój, który jest w Niebie. Jakoż z tego fundamentu/ Piotrowi S. przypisano Doktorowie wielkianą samych Aniołów mądrość. Quod Angeli non agnoverant in Cælo, non solum Petrus agnovit, sed etiam docuit in templis. mówi Joan: Sylveira. Miał też mądrość od Syna Bożego sobie dana/ kiedy do niego rzekł Chrystus: Tibi dabo Claves Regni Cælorum. Dajęci (Piotrze) Klucze Królestwa Niebieskiego. Które słowa uważając Innocentius III. przez pierwszy klucz naukę Piotrowa rozumie. Prima Clavis intelligitur scientia discernendi, & dijudicandi. Miał ją nawet y od trzeciej Osoby Trojce Przen: od DUCHA S. co się pokazuje z samego nazwiska/ przydał tego mu od Chrystusa Pán; gdy do niego rzekł: Beatus es Simon Bariona, co się tłumaczy/ Filius Columbe, Synem Golembicy, a zátym (iako obserwuje S. Hieronym.) w tych słowach przyznał Pan JEZUS Piotrowi S. że będąc Synem Golembicy/

A to jest DUCH S. od niego też mądrość sobie y naukę miał wolań. A przeto S. Dionysius Areopagita, Piotr S. nazyma Supremum decus. & antiquissimum Theologorum Culmen. to jest/ Najmędrszym Theologiem. S. zaś Chryzostom zowie go Generálnym Kościoła Chrystusowego Kathechysa. Ipse præcipuus Cathedista habetur, & primus exstitit Verbi Concionator. Co zaś względem drugiego Pralacka Pawła S. bynajmniej pierwszemu nie ustępuje w świadectwach o swojej mądrości/ doświadcza bowiem iasnym są dowodem mądrości tego/ tak wiele Listów w Piśmie S. zostawionych; w których niedościgną mądrość tego/ w trzecim aż niebie/ pod górami cudownego zachwycenia tego nabyta pokazuje się. A ztąd pospolity tytuł ma sobie dany od Kościoła S. Doctor gentium, Doktorem Narodów. Do którego tytułu S. Dionysius Areopagita, Dzien tego/ przydać mu/ nazwywać go Abyssum sapientiæ, Przepięcia mądrości. S. Chryzostom, Morzem mądrości. Ipse est Cælum solem habens iustitiæ, ipse mare sapientiæ purissimum, & profundissimum. To pierwszy Fulgor, przymiot/ mistycznych Jaspisów/ tych dwu dzisiejszych Pralatów Kościoła Świętego.

Druga własność kamienia Jaspisowego- fulgor variorum colorum, wydać się w tychże mistycznych Jaspisach w Piotrze y w Pawle S. przez rozmaite akty Zeli & Charitatis, Miłości, y Żarliwości, w których się obierali ci Święci Pralacki/ starając się rozlicznymi sposobami o zbawienie ludzi wszelkiego stanu; co czynili bardzo roztropnie/ átkomoutac się według kondycji y okoliczności każdego. Co się tyje Piotr S. zrozumieć to możemy z kamienia onego fundamentalnego/ widzianego od Janá S. który (iako wyżej powiedział) Figura był Piotra S. á był to kamień Jaspisowy/ Fundamentum primum JASPIDIS. Jaspis zaś w niebie/ dla przeżyciowości swojej/ podobne są krzyżakowi/ w którym iako w zwierciadle

de Divin.
Nom. C. 4.Homil. 4.
in Act.Cap. 7. de
Div: NomHom. 4. de
Lau. Pauli

Figura.

Apocal. 21.

zwycły się pokazywać bliskich rzeczy rozmaite Figury: iakoż tenże Jan S. do krystalowego Jaspisu przyrównał światło Niebieskie. Et lumen illius simile lapidi pretioso, tanquam lapidi Jaspidis Crystallini. Z którego krystalowego Jaspisu/ Figuralnego Piotra S. daie się znać/ że w tym Apostole Świątym/ iako w przezroczystym Jaspisie/ albo krystalu/ bardzo wyraźnie wydawała się wielka żarliwość y gorące pragnienie do nawracania ludzi stanu rozmaitego; Cesarzow/ iakim był na ten czas Nero w Rzymie; Królow/ iakim był Herod; Żołnierzow/ iakim był Kornelius Pułkownik; Czaro-wnikow/ iakim był Symon; y wszy-tekich innych Narodow Grekow/ Rzy-
mian/ Żydow/ Poganow/ o których wszystkich starając się zbawienie/ roz-
umiał na to używał sposobow; iuż to kłając/ iuż to dysputując/ iuż to cudo wielkie czyniąc/ iuż to surowie sobie z niektórymi postępując; iako sobie był postąpił z Symonem Czaro-
wnikiem/ gdy dopuścił/ że na przeje-
gnanie jego/ latającego po powietrzu/ czarci na ziemi zstracili/ y rozbili; iako sobie znowu postąpił z Ananias-
hem y z Sáfirą żoną jego/ śmiercią karząc kłamstwo ich. Postępował też na czas sobie y lasławie/ kiedy chor-
e y kłaki cudownie leczył/ umarłe wskrzeszał/ y nad nieudolnością lu-
dzką osobliwą dśkretya miewał: z
ktorey to lasławości tego pošlo było/ że nawracającym się z Żydostwa do
Wiary Chrystusowey/ niektórych sta-
rozałonných Ceremonij do czasu po-
zwalał. A z tey samey racy/ iako
pięknym Hieroglifikiem Piotra S.
jest Jaspisowy kamień/ uważyl to
dobrze Joann. Sylveira. gdy tak o tym
piše/ piękne oraz przydając Apostrophe
do Prælatow. Jaspis Petrus, pri-
mum fundamentum ac Caput Ec-
clesiæ, omnium curam gerens, om-
nium figuram induens, omnibus
se configurans, adaptansq; eorum
etiam infirmitatibus condescen-
dens: & talis sit Prælatus, Petrum
tanquam primum exemplar imi-
rans; nec semper sit albus, nec sem-

A per purpureus, ceruleus; sed pro
tempore, & occasione, non detra-
het aliquorum imagines in se
ostendere. Tęż rozmaite kolory
żarliwości w staraniu się o zbawienie
ludzie/ w drugim mistycznym Ja-
spisie/ Páwle S. Apostole/ dziwne
się pięknie wydała w akcyách żywota
tego Apostolskiego. Iakoż dosyć wy-
raźnie nie jeden raz/ ale wielkroć oś-
wiadczył się w Listách swoich/ iż
zawsze gotowym był na wszystko dla
zbawienia ludzkiego. Scio & hu-
miliari, scio & abundare (ubiq; &
B in omnibus institutus sum) & sati-
ari & esurire, & abundare & penu-
riam pati, omnia possum in eo qui
me confortat. Umieć y upokorzyć
się. y obfitować, wśędzie y we wszystkim
ćwiczoney jestem, y nasyconym y głodnym
bydź potrafię y obfitować; y niedostatek
cierpieć, wszystko zmożę, w tym który
mnie posila. A znowu: Cum liber
esset ex omnibus me servum feci,
ut plures lucrificerem; factus sum
infirmis infirmus, ut infirmos lu-
crificerem; Omnibus omnia fa-
ctus sum, ut omnes salvos facerem.
C Gdybym sobie był wolny, uczynilem się
wszystkich sługą. abym ich więcej po-
zyskał: chorym, zstąpiłem się chorey, abym
pozyskał chorey, wszystkim zstąpiłem się
wszystko. abym wszystkim zbawienie przy-
niósł ktore słowa tłumaczac Anzelm S.
tak w Osobie S. Páwla mowi: Omni-
bus omnia factus sum, quasi omni-
um sectarum essem; in se enim
personas omnium pie transfigura-
bat. Wszystkim wszystko zstąpiłem się, ta-
kobym ze wszystkimi jednej religij był:
albowiem w sobie wszystkich osoby z nabo-
żeństwa wyrażał. Tęż słowa Apo-
stolskie Doktor Anielski Thomaś S.
bardzo pięknie objaśnia/ gdy żarli-
wość tego w nawracaniu wszystkiego
świata ludzi do Pana BOGA/ przy-
równywa do owey kśaty Aáronowey/
na ktorey widać było wymalowany
wszystek świat; o czym napisano test
u Medrca. In veste poderis quam
habebat, totus erat orbis terrarum.
ktora inwencya Doktora Anielskiego
uważając Joann. Sylveira, iako wyżej
z okazyi Piotra S. potrzebne dał ná-

pomnienie

ad Phil. 4.

1. Cor. 9.

Sapient. 18.

pomnienie Prælatom/ tak y tu z ośa-
zyi Pawła S. piękna onymże czyni res-
fleksy nād tą Aaronowa ściana pomia-
lowana/ w te słowa pisać: Ecce
magni Prælati effigies; non uni vel
alteri conformis sit, & tanquam
perlucida Cristallus totius orbis
imaginem in se exprimit, ac susci-
pit, & sic unicuique adaptatur, ac si
illi tantum esset aliquid peculiare,
omniumque infirmitatibus etiam
parvulorum se contrahit & ac-
comodat.

Trzecia własność Jaspisową Ful-
gor virtutis, w tych mistycznych Jas-
pisach Piotrze y Pawle Ss. wyda-
je się/ a ta była oprocz nader Swia-
tego y przykładnego życia ich/ cudow-
na moc/ która mieli dąga sobie od
Pana BOGA/ naprzód do czynienia
cudow; bo wiadomo z Pisma/ iako
(pominawszy wiele innych) sam cieni
Piotra S. y chusiki Pawłowe uzdra-
wiały chore. Mielili moc przeciwko
ściąganiu/ którzy na samo pozysze-
nie/ albo wspomnienie Imienia Pio-
trowego/ albo Pawłowego/ Gestokroć
z opacznych ustępować musieli. Miel-
li moc nād żywiołami y bestyami; bo
Piotr po morzu chodził/ Pawłowi
gądziny nie škodziły. y owsem piśe
Corneli a Lapide, że ci co się rodzą in
Festo Conversionis S. Pauli, uge-
stnikami tego cudu są; bo z zasług

Histor.

Præm. sup.
Ep. S. Pauli

A Pawła S. mała to/ że im żadna gą-
dzina škodzić nie może. Mielili moc
nād śmiercią/ bo Piotr S. umarłego
Młodzieńca/ którego Czarnoksiężnik
wskrzesić nie mógł/ także Tabite na-
bożna Wdowa/ do żywota przywo-
cił. Tak y Paweł S. uczynił z Mo-
dżiencem owym/ który pod czas Ka-
zania tego zdrzymawszy się/ z wysoką
spadł/ y zabił się był. Mielili y małą
moc nād duszami w Czystu zostającemi/
bo czytamy ap. Discipulum, o Pio-
trze S. iż ledne Pania nabożna ku
sobie/ która za zbytne stroje/ y nie-
dozor nād zeladką/ (lubo za to przy-
śmierci pokutowała) na cieple moki
skazana była/ modlitwami swymi z
miał onych wybrał. Już tedy id-
źna/ że w tych Swietych Prælatach/
y ten trzeci Jaspisowy Fulgor vir-
tutis, Cudowney mocy, bardzo pięknie
wydaje się. A zarym ci Swięci A-
postolowie drogi bardzo Jaspisowy
upominek prezentują Oblubienicy
Báránkowej Kościółowi S. gdy Præ-
laciego żywota/ urzędu/ y powinno-
ści tak dowodny na sobie zostawiają
przykład: których przyczynie zalecając
się/ Wielkiemu w Swietych swo-
ich/ BOGU w Trojcy ie-
dynemu/ część y chw-
ła oddamy.
Amen.

Ná Dzień S. I E D R Z E I A Apostoła, Senectutis Venerandæ Sapphirus.

Et Andream Fratrem ejus. Matth. 4.

Mia sobie tego dzisiaj
wiosnować wszyscy sta-
rzy/ sędziwi ludzie/ że się
wy ich włos przy Pro-
czystości Jedrzeia S. o-
sobliwy swoy w Kościele Bożym od-
nosi respekt y honor; gdy według
dyspozycji Brewiarza Rzymskiego/
od tego Swięta doroczne Kapłani-
skie Pacierze/ y innych Swietych Pro-
czystości/ poczynają się. S. A.
Jasne śiwy włos y sędziwe lata/ wpo-

dzie mała y powinny mieć pośano-
wanie swoje: Przykazał to Pan BOG
przez Moyżesza. Coram cano capi-
te, consurge. Przed siwą głową, po-
wstań. y dawne to jest stárości Epi-
tbetum: Veneranda Senectus, Czc-
godna stárości. A owsem u samego
Pana BOGA ma swoy respekt śiwy
włos: bo ponieważ każdego sług swo-
ich włosu/ iako drogiey iakiey rzeczy
przestrzega: Vestri capilli Capitis,
omnes numerati sunt. powiedział

Levit. 19.

Matth. 10.

Chrystus: toć à fortiori dobrego/ świętobliwego stárušká świzná/ to jest stárość/ zá drogi kleynot poczyna bydz u niego musi. Co ieżeli tak jest/ idzie zá tym/ iż gdy ná Jędrzeiá S. według rejestru Apostolskiego/ przypada koley/ aby przy Droczystości swoiey ná Godách Báráńkowych/ oddał z strony swoiey upominek/ nie trzeba mu sie długo námyślać/ y stáradć o to/ coby miał O. blubienicy Báráńkowej/ to jest Kościółowi S. ofiarowadć; albowiem śwoty włos/ alias świete stárość tego/ zá drogi prezent obstoi: ále przecie nie idźkolwiek.

Lib 8. Antiqu. C. 2.

Vest. 21. num. 4.

Apocal. 21.

Wisc przypominam sobie dwie rzeczy: Naprzód/ co piše Josephus o Salomonic: iż on włosy swoje miedko w złoto opráwiał; bo opiętkami złotemi co dzień one pudrował to jest/ posypował. Piše także ex Luciano Paulus Scherlog. in Cant. 2. iż był u Pogan zwyczaj/ że ludzie uznawšy włosy swoje/ w złoto/ albo w srebro opráwnym naczyniu/ Boskom swoim ofiaruac/ w Kościołach ich one zostawiali. Podobnaś y ia z włosami świetem Stárušká Świstego Jędrzeiá/ odpredawć zamýślam ceremonia; y widze/ że ná opráw ich y przyzodobienie/ aby tym przyzwoiciey zá upominek uysć mogly/ nie trzeba nam szukać długo/ ani złotá/ ani drogich kámieni; ma bowiem pogotowi Jędrzey S. drogie w sobie Száfiry/ które w cenie równáia sie zlotu/ y owšem go przechodza. Albowiem Jan S. w Obiawieniu swoim/ opisuac drugi wielkiy kámién/ albo fundament Miasta Bożego/ (ktory według Doktorow symbolizowál Jędrzeiá S.) Száfirem go názwał Fundamentum secundum Sapphirus. A ten iáko sie niżej pokáże/ wyrażal Niebieskie/ świete życie/ cnoty/ pobożność/ Jędrzeiá S. Wisc Venerandam Senectam, Czci godna stárość, Jędrzeiá S. w drogie przyzodoblona Száfiry Cnoty świete/ które on/ osobliwie w latach swoich sedziwych záiaśniał Kościółowi S. zá drogi upominek prezentowadć bade/ pod podobieństwem Száfirowego drogiego kley-

notu: wprzód powiedziawšy/ iáko nabożeństwo/ jest droga opráwa/ y okráśa świego wlosu: to jest iáko to rzecz piękna/ kiedy głowie w stárości przyczynia sobie nabożeństwą/ y w pobożnych Chrześciáńskich Aktách/ tym pilniey sie ćwizy. A. M. D. G.

O do pierwszey Części Rázánia Nie bez fundamentu Száfirowa ozdoba świego wlosa/ alias stárości/ názwałem nabożeństwo/ y

inne w tym wieku pobożności Chrześciáńskiey akty: albowiem (iáko obserwują Naturálistowie) ten kámién/ jest farby Niebieskiej/ złote iákieś po sobie mniący żyłki; y dla tego według S. Ambrożego symbolizuje ludzi owych/ ktorzy uwolniwšy sie co z wielką/ od świeckich zábarw/ aplikuią sie do nabożeństwa/ do modlitwy/ do rozmyślánia/ do czytania Káiażet o rzeczách Niebieskich/ duchownych; przy cym gestem aktami miłości Boskiej dušy swoje zápalá. Ten tedy Száfirowy Niebieski nabożeństwą kolor/ iáko piękna/ oraz y droga okráśa jest stárości/ pokázue sie to naprzód z Pýmá S. Duchu Orzenayšw: mowi przez Eklezjastyká swego: Tres species odivit anima mea, & aggravor valde animarum illorum: Pauperem superbum, divitem mendacem, senem fatuum, (Graca versa cyta) adulterum, & infensatum. A znówu troche niżej: Corona senum multa peritia, & gloria illorum, timor DEI. (Tigurina cyta:) Gloriaris corundem, Religio Domini. Trzech rzeczy niená widziá dušá mojá. y ciężkie mi są bardo: Ubogiego pysnego, bogatego kłamiwego, stárego ślábnego, nieczystego, y nierozumnego. Korona stárcyb, wielka biegotóś; y chwala ich jest, Boiaźń Boska, albo nabożeństwo. Religio Domini. Które słowa Duchá S. dwoiáko popierá propozycyi moiey. Naprzód indirecťe, teu à contrarió: kiedy bowiem Duch Przen: między trzemá nágánnemi/ obrzydliwemi rzeczami ligy stárego ślábnego: to jest nienabożnego/ o nástupiacey śmierci/ o bliskim Sadzie Bożym/ naymniey nie myślácego/ o Spowiedzi czę-

PARS I.

in Apoc. 21.

Script.

Ecclesi. 25.

mnicy

L. 2. Con-
tr; Cap. 7Homil. 1.
in Hebr.De Christ.
Fig. 1. 3. l. 8
G. 3. S. 12

Psalm. 72.

mnicy dbającego/ w paſſjach ſwoich
nieumiarkowanego/ lalkomie pienia-
dze zbierającego/ w pijaniſtwie/ w ro-
ſtoſach/ w cielesności utopionego;
tym ſamym takowe życie/ za obelgę y
ſromotę ſtaroſci tego/ bydy pożyta.
Zgola ſtary/ a nie nabożny; ſtary/ a
pijanić; ſtary/ a czerkies/ taneczniſt/
ſtroſſek/ zalotniſt; obzydla to y ſmies-
chu rzez godna. **Smieje ſię z takich**
choć Poganin Seneca: Senex ebrius
circumdatus fertis, delibutus un-
guentis, & in præteritos annos re-
tro ſe agens, & validus in volupta-
tibus, quaſi juvenis exultans: non-
ne portentum eſt? luxurioſus ado-
leſcens peccat, ſenex autem inſanit.
*ſtary pijany, pięknie przybrany, upi-
zmowany, y za młodego ſię udający. o-
brotny do ſwey woli, iako młodziak iaki
podrygujący; czyli to nie dziwowiſko?
zalecający ſię młodziemiec grzeſſy, ale
ſtary ſaleie.* Chryzoſtom S. w podob-
ny ſens o tym piſze: Quomodo
non eſt abſurdum, & ſupra veniam?
ut ſenex in taberna ledeat, ſenex
ad circum feſtinet, ſenex ad thea-
trum aſcendat, veluti pueri curren-
tes cum plebe. Verè confuſio eſt,
& irriſio. *Iżali to nie ſpetnarzecz,
y przebaczenia nie godna? kiedy ſtary
w karczmie przeſiedzi ſtary natanc-
iażie. krotkoſłami, polirka ſię bawi, iako
dziecie iakie uwija ſię między ludźmi:
prawdziwie wielka to banba y poſmie-
wiſko.* Zouſhem S. Cyrillus Alexandr;
przyppatrzywſy ſię niektórym cerkie-
ſom ſtarym/ ktorzy wygoliwſy ſię/ y
ſtroyno/ ſwiecno przybrawſy/ dą-
ſkość w ſobie y poſtuls młodziemſtwa
zmyſłają/ o zbawieniu takowych zda
ſię poworpiewać; kiedy tak piſze: Pu-
tant ſe, ſicut ſerpentes poſſe ſeni-
um Capitis exuere, dum ſeiſpos
pingentes transformant. Fieri au-
tem non poteſt, ut veram oſten-
dant animam, qui Caput habent
adulterinum. Przydaje do ſłow Do-
ktora S. Didac. Baëza: Hi veri ho-
mines non ſunt, ſed imagines ad-
umbratæ à ſapiente, (Sancta) Civi-
tate exterminandæ; Dicebat enim
David: Domine, in Civitate tua,
imaginem eorum ad nihilũ rediges.

A Ktorych ſłow ten ſens ieſt; że ſtarym
zmyſłającym po ſobie młodość/ ſtro-
jącym ſię niepotrzebnie/ ſwytowu-
jącym/ zc. bac ſię potrzebą poſpienia
wiecznego. To powiedziawſy/ co
ieſt obelga y nagana ſtaroſci; przy-
dal zaraz Duch Przen: à contrario,
w pomienionym tekście/ co ieſt ozdoba
y okraſa ſtaroſci; Corona ſenum,
multa peritia, & gloria illorum ti-
mor DEI. Religio Domini. *Ozdoba
ſtarego, ieſt boiażn Boſka, y nabożeńſtwa.
Gdzie przez boiażn Boſką rozumie ſię
wſtrzymywanie námiętności od wſe-
go złego/ od gniewu/ zdpalczywości/
od chciwości rzeczy dozejnych/ od
zbytku/ od nieczyſtoſci; bo to według
Chryzoſtoma S. włacey nád Purpure
Krolewſka zdobi ſtarego głowiekã.
Rex eſt ſenex, ſi voluerit, & eo qui
purpuram habet regalior, ſi paſſio-
nes animi vicerit. Kiedy zaś inſka
wersja czyta: Gloriatio ſenum Re-
ligio Domini. Chwała ſtarych, ieſt
pobożność. Przez te pobożność rozu-
mie ſię nabożeńſtwa; kiedy to ſtary
a zdrowy/ długo rad w Koſciele ſie-
dzi/ wiele paſtorom mowi/ czytaniem
Kazań duchownych zabawia ſię/ zc.
Jednym ſłowem/ kto ná nabożeńſtwie
y ná pobożnych uczynkach/ ſtare lata
ſwoie trawi/ takiego ſtaroſć ieſt dro-
ga Korona/ drogim kleynotem/ y go-
dnym ná oſiade Pánu BOGU: bo
dolożył Salomon o ſtarych: Coro-
na dignitatis ſenectus, quæ in vijs
juſtitie reperietur. *Godna Korona
ieſt ſtaroſć, która ná drogach ſprawnie
długoſci znayduie ſię.**

Prov. 16.

Piekna tego Figura upatrzył S. Pa-
ſchaſius, w oney Krolewſkiej/ która kie-
dyś Dawid S. widział/ ſtojąca po
prawy Krolewſkiej/ w ſtacie pozło-
ciſſey; wſpániałość zaś iej y chwala/
wydawala ſię oſobliwie w galonach
złotyach; ktorymi krócie oney ſtary ob-
ramowane były/ miſterni takas y prze-
rabiana robota. Aſſiſit Regina à
dextris tuis in veſtitu deaurato. &
troche niżej: Omnis gloria ejus Fi-
lia Regis, ab intus in ſimbris aure-
is, circumamicta varietatibus. *V-
waża S. Paſchaſius, że w tym ſtroju
coś niezwyčajnego pokázowało ſię;*

Figura:

Psalm. 44.

to ieſt/

to iest/ i3 droższe były potrzeby u tey
 fąty/ niżeli mąterya samey fąty;
 Szata bowiem była tylko pozłocista.
 In vestitu deaurato Oślătia zaś
 góśc fąty/ to iest krócie iey/ ktore się
 po ziemi włożyły/ daleko były bogas-
 tne/ bo szgerozłotemi galonami ob-
 ramowane. In fimbrijs aureis, &c.
 Coż to za tądmić? Odpowiad-
 na to pomieniony Doktor; że ta fąta
 znaćzyla życie każdego głowietá; trą-
 zaś fąty/ znaćzyl oślătne dni życia
 iego/ ląd sedziwe; kiedy owo gło-
 wiet od stórości ledwie się po ziemi
 włoży/ á że droższe bo bogasze krócie
 tey fąty/ niżeli sama fąta/ náprzód
 dąie się z tego znać/ iáko każdy gło-
 wiet/ gdy się już zbliża ląd iego
 do kónca/ do śmierci/ powinien być
 pilniejszy w nabożństwie; y w óffe-
 ktach miłości Bólskiej/ tym bardziej
 ma się pomnażać. S. Paschasius: Per
 fimbriam vita hominum significa-
 tur extrema. quam non deauratam,
 ut supra vestis fuisse monstratur, sed
 auream esse totam debere osten-
 ditur. Quia in fine vitæ, tota per-
 fectio amoris quaritur, circumami-
 ta tamen varietatibus, propter
 varias virtutes fidelium. Oraz się
 też z tego pokazuje/ iáko to piękna
 iest stórości Fimbria, ozdoba; kiedy
 to stórego nie obaczył po bąnkietách/
 po tancách/ ale w Kościele długo się
 modlącego; piękna to fimbria stóro-
 ści/ gdy go nie zastałiesz liżącego/
 tóchnącego piniądze; dni przypá-
 truiącego się czerwonym złotym/ ale
 ródzey rozdaiącego ubogim iálmuzn-
 rozsyłaiącego one po Szpitalach/ po
 Klastorách: piękna to fimbria stó-
 rości/ gdy go nie nád kuflem/ nie nád
 kártami/ ale nád Paciorkami/ nád
 czytaniem duchownych Książek oba-
 czył: piękna to stórości fimbria, gdy
 się gósto spowiada/ komunikue/
 Kázania słucha/ y w tym podobnych
 áktách pobożnych Chrzesciáńskich
 cwiży. Zdeym też idzie/ i3 iáko oná
 Krolowa/ dla owych złotych galonow
 u króiu fąty/woley wielce przyiemna
 w ógách Krolowskich/ y godna prá-
 wice iego zstála się; podobnym spo-
 sobem/ y tákowi ludzie/ ktorzy stórości

A swois w nabożństwo/ w pobożność/
 w dobre uczynki przybierają/ bąrdzo
 przyiemnemi w ógách Bólskich zstála
 się. Przeto S. Ambroży mowi. Nulla
 ætas ad perdiscendum sera est. Eru-
 bescat senectus, quæ se emendare
 non potest. Non annorum cani-
 ties est laudanda, sed morum. Nul-
 lus pudor est ad meliora transire.
 Quare vivamus paululum DEO.
 Zadnych lat nie mąś mierztych do
 poprawienia się Niech się wstydzi stary,
 który się poprawić nie może; nie stóro-
 ści smięzna iest chwalebna, ále obyczá-
 iow. Nie mąś wstyd, ze złego lepszym
 się zstáć. Węc przynamniej náostatku
 służmy Pánu BOGU

Osobliwe nam w tym zostawili
 przykłady niektórzy/ nie tylko z Du-
 stelników y Zakonników; bo ei pospo-
 licie ná stórość nabożństwa/ y mor-
 tyfikacy przyczyniali sobie; ále też z
 wielkich u swiata ludzi. Czytamy
 o M. Romiliane Cesarzu/ że ná pięć
 lat przed śmiercią/ w Przyni jedney
 drogo opędney/ tódmić wózie ka-
 zał trunne y smiętelna kófuła: przp-
 ktorch gósto medytował o śmierci/
 y gotował się ná Sad Bólski. Ká-
 rol piaty Cesarz Chrzesciáński/ sławny
 y ná samym nowym świecie/ zwycie-
 stwami; ná kóncu wieku swego/ zlo-
 żyłszy Cesarstwo/ w Klastorze ie-
 dnym między Zakonnikami/ dni one
 trawil/ ná samey pokucie y nabożeń-
 stwie: między áktami nabożństwa
 iego ten osobliwy był; i3 za żywota
 swego/ przy obecności swoiey/ solenne
 Erekwie/ ták iáko za umarłego od-
 prawować za siebie kazał. Na wis-
 cey podobnych Przykładow Paulus A-
 ringhi. O iáko szęśliwi to ludzie by-
 li/ ktorzy ták piśknemi kłeynotami
 pobożności Chrzesciáńskiej/ przyo-
 zdobili śmy włos stórości swoiey
 A iáko przeciwnym sposobem nie szę-
 śliwy był on stórzec/ ktory o takie
 ornamente w stórości swoiey niedbał.
 Dife Lobettius i3 nie dawnych gósw/
 był ieden/ ktory wiscey máieć niż
 ósmdziesiąt lat/ poprzestáć cielesno-
 ści/ zdzierstwá/ a náwet y w chorobie
 spowiadac się nie chciał/ trzydziesiąt
 lat się już nie spowiadáiac. Słu-
 chaycieś

Ep. 12. ad
 Valentin.
 Imperat.

Exem-
 plum.

triumph pa-
 nit, l. 1. c. 7.

Domin. 5.
 post Pent:
 Sekt 5.

Joel. 1.

chaycieś co za koniec tego; dwadźsą-
tani w osobie dwóch Zakonników przy-
šli do Zamku: niby chcąc chorego na-
mówić do Spowiedzi; a gdy pod pres-
tertem tym zámkneli się z chorym/
okrutnie go zámordowawszy/ y pościel
ztrawiawszy/ z duszą y z ciałem do
piekła porwali. Przeto konieże to
Czasć słowami Proroka: Audite
hoc senes, --- expergiscimini ebrij,
& flete, & ululate omnes. *Uważcie*
to sobie stary, którzy w opilstwie, w
zakomstwie, w cielesności, oślarnie dni
życia waszego trawicie: obaczcie się,
plączcie, pokutujcie. mierzcie się do na-
bożeństwa do Spowiedzi S. a swemu
włowski waszemu, nie czynicie wysiudu.
Jeżeli kto z was lepszy w tym potrze-
buie informaczi, niech sobie przeczyta
naszego Polaka Soc: JESV Gasp. Dru-
żbicz, trać: *Provisiones Senectutis.*

PARS
II.

Isaia 54.

U O sie tyże drugiey Cze-
ści Kazania. Co niegdy
za czasow Izdiaśa Proro-
ka przyobieczał Pan BÓG
Róściolowi S. mówiąc:

Fundabo te in Sapphyris, że fun-
damentá tego záłożyć miał na drogich
Szafrach: to: że w samey rzeczy na-
dzisiejszym S Apostole wypełnił ka-
żdy przyzna/ kto się przypatrzy świe-
temu życiu/ y cnotom tego/ teoremi-
iako Szaframi/ osobliwie starość swo-
is przyozdobil. Trzy rzeczy zálecają
kamen Szafrów: Kolor niebieski/
złote żyłki przebiegające się w nim/ y
niektóre przyrodzone tego qualitates,
albo skutki. Naprzód tedy w życiu/
y sprawach Jedzień S. wydał się
Szafrów niebieski kolor: który (iako
kom powiedział z Ambrożego S.)
znaczy skłonność do rzeczy niebieskich/
y cnote nabożeństwa. Wiele albo-
wiem na to może mieć Apostoł S.
po sobie wywodow y świadectwa z
Pisma S. Naprzód wydał się w nim
ten niebieski kolor/ to jest skłonność
do rzeczy Boskich/ niebieskich/ kiedy
(iako świadczy Jan S Ewangelis-
tą) ledwie co się ożwał około Jordá-
nu Jan S Chrzęciel opowiadający
pokute/ y przysięcie Messyáša/ záraz
Jedzień S. pobiegł na tego Kazanie/
y Wzniem tego/ jednym z przedniey-

Script.

A bych został. Alterá die iterum sta-
bat Joannes, & ex discipulis ejus
duo. Wydał się znówu ten niebieski
kolor nabożeństwa w Jedrzeu S.
gdy zrozumiawszy z Mistrza swego
Janá/ że Pan JEZVS/ jest prawdzi-
wym Bóstwem Bożym/ już odsta-
pić Pana JEZVSA niechciał/ ale
pilnie pytał się o mieszkánie tego.
Rabbi ubi habitas? y zasiędy z nim
do mieszkánia tego przez on dzień na-
nauk y rozmowach nabożnych z
Pánem JEZVsem bawił się. Vene-
runt, & viderunt ubi maneret, &
apud illum manserunt illo die. *Joann: 1.*
B owšem ponieważ edmże przydał E-
wangelistá: Hora autem erat, quasi
decima, id est propè vesperum.
(iako tłumaczy Lyrannus.) twierdził
y on/ y S. Bonaventurá że Jedrzey S.
cóża one noc przemieszkiał z Pánem
JEZVsem/ suchając nauki tego z
wielkim swoim nabożeństwem/ y u-
kontentowaniem duchownym. Co
samo było oczywistym argumentem
gorącego nabożeństwa w Jedrzeu S.
(iako to uważa Joseph: Mansi.) Wspo-
mina też o tym y nasz Lyrannus; gdy tak
mówi: Ex quo patet ardor ad au-
diendum Christum; quia cum horá
vespertiná soleant homines reverti
ad propria domicilia, tamen omni-
bus dimissis, mansit cum Christo,
usque in crastinum, desiderio au-
diendi ipsum. Nie mniety się y z dal-
szej Historyi Żywota tego, tenże Nie-
bieski kolor nabożeństwa wydać: Czy-
tamy bowiem o nim/ że iako tylko po-
święconym został od samego Chry-
stusa Páná na Kapłána/ y Biskupa/
y wysłany był na opowiadanie Wiary
D S. między grube narody; by w naj-
większych swoich trudnościach żadne-
go dnia nie było/ żeby nie miał być
odprawie Mszy S. iako to samże o
sobie wyznaje w przemowie swojej do
Tyránna: Ego Omnipotenti DEO,
qui unus & verus est, immolo quo-
tidie, non taurorum carnes, nec hir-
corum sanguinem, sed immacula-
tum Agnum in altari. Dosyć tedy
wysoki Niebieski nabożeństwa kolor
wydał się w tym mistycznym Szafr-
rze/ w życiu Jedzień Świętego.

hic.

Figura

Powtore Száfrowy kámen kiedy jest z przednieyších/ ma swoje zálece-
nie z przebiegających się złotych żyłek
w kolorze niebieskim: przeto u Ma-
drych symbolizuje głowiek nabożne-
go/ różnemi innemi cnotami przyo-
zdobionego. Co/ że osobliwym spo-
sobem służy Jędrzejowi S. obaczmy
to pod Figurą Pisną S. Między
innemi przymiotami/ z których Oblu-
bienieć wychwala Oblubienicę swego/
jest też ta nieposlednia: że widziła
żywot/ albo wnetrznosci tego/ w
drogie przyozdobiony Száfry. Ven-
ter ejus eburneus, distinctus Sap-
phiris. &c. *Iustus Origien.* naucza/
że in sensu Tropologico, ten żywot/
albo wnetrznosci Oblubienicę Niebies-
kiego/ znaczący światobliwych Rá-
znodzielow/ którzy przez naukę zbá-
wienna rodzą Pána BOGÓ zbawie-
nie dusi niewiernych/ grzesnych; co
nayosobliwym sposobem/ służyć po-
winno Jędrzejowi S. który naspier-
wym z Apostolow był Ráznodziela/
opowiadającym prawdziwego Messy-
asá: gdyż y samemu Piotrowi przy-
ście tego opowiedział, iáko o nim
napisał Ewangelista. Invenit hic
primum Fratrem suum Simonem,
& dixit ei: invenimus Messiam.
A z drugiey miary wnetrznosciámi
Pána JEZUSOWEMI nazwać się mo-
że Jędrzej S. bo się w nim Pan JE-
ZUS/ iáko we wnetrznosciách wla-
snych/ to jest/ szczególnie Kochał: O-
czym dacie znáć Kościół S. w džia-
ścieyších Ráplánskich Pacierzách.
Dilexit Andreám Dominus, in-
odorem suavitatis. Distinctus Sap-
phiris. tenże Doktor S. przez Száf-
ry rozumie dusze ludzi nawroconych
przez Kazanie/ z których przybywa
ozdoby duchowney každemu Ráznos-
dziei. A to wprawdzie celnieyším
sposobem zweryfikowało się o Ráznos-
dziei wielkim/ o Jędrzeiu S. dla nie-
sliczonych ludzi do Wiary S. przez
iego. Kazania nawroconych; iáko o
cym twierdzi *Dionys. Cartb.* Andreas
innumerales convertit ad fidem.
Jednak poniewaz ten Száfir misty-
czny Jędrzej S. nie był podły/ ale
bardzo przedni; upatruje się w nim

sermon. 1.

złotych żyłek; to jest/ wiele iných
Cnot/świstych ię przykładow/ dla kto-
rych weryfikuje się o nim pomieniona
z Pisną S. *Allegoria.* Venter ejus e-
burneus; distinctus Sapphiris. Wy-
dała się w tym Száfry Niebieskim
złota żyłka Wiary: poniewaz nay-
pierwszy uwierzył w Chrystusa Pána.
Z tego wychwalając go S. *Petrus*
Damianus, tak mowi: O dulcis A-
postolus, & primitiva vocatio Sal-
vatoris. Wydała się złota żyłka cno-
ty Nádziei/ gdy ná jedno zamówienie/
B y same obietnice Pána JEZUSOWA
Faciam vos fieri piscatores homi-
num, natychmiast opuścił wszystko.
At ille relictis retibus secutus est
eum. A osobliwie przebiegał się w
tym Száfry złoto Miłości/ w ten
czas/ gdy światobliwy ten staruszek/
obaczwszy Krzyż/ z wielkim affektem
onze wychwalał/ y witał. Salve
Cruz pretiosa. &c. Quoniam S.
Andreas fuit divino amore succen-
sus, ideo cum tanto tripudio ad
Passionē processit; mowi *Dion. Cart.*
Nie mniey wydawała się w nim złota
żyłka miłości ku bliźniemu; co mu
osobliwie przyznaje *Bonar.* S. uwa-
żając tego affekt polikowania nád
zgubą duszy Tyráná Egipcásá. Hác
compassione fraterná transfusus
Apostolus, dicebat Aegeo: Ego de
tuo interitu doleo, non de mea
passione. O cnotie móstwa/ y cieri-
pliwosci dowodom żadnych nie po-
trzeba; bo te dosyć się iáśnie wydały
w tak długim, y strogim Maczenstwie
tego. Pokory osobliwey przegladac
w tym Száfry drogim nie godzi się/
bo *Petrus Damian.* uważając/ że lubo
Jędrzej S. pierwey przysłał do P. JE-
ZUSA/ niżeli Piotr S. przez co zdał się
bydź bliższym tego urzędu/ który po-
stał Piotra; to jest/ Namiestnikowa-
ctwa JEZUSOWEGO; gdy go z tym
pominiemo/ namniey się o to nie ura-
żał. W cym (powiada tenże Do-
ktor S.) zostawił nam S. Jędrzej/
osobliwey pokory przykład: Hanc
nobis veræ humilitatis normam
reliquit, per quam illum rectá viá
sequeremur. A teć to są drogic
żyłki w tym niebieskim Száfry wy-
dałace

Histor

cit. Sylve-
ira n. 266Nadaś 19.
Maj.Legen. au-
rea.

odające się; dla których życie Jędrze-
ta S. przyrównane jest od Oblubie-
nice do drogich Szafirow. Venter
ejus eburneus, distinctus Sapphiris.

Trzecie zalecenie / ma Szafirowy
Kamień / ex qualitate virtutis: to
jest / iż wiele dziwnych skutków spra-
wuje. Tu się podaje okazała mowa
o osobliwych Przywilejach Jędrze-
ta S. y mocy tego do czynienia Cudów /
która ten S. pokazał / ięsząc za żywo-
ta swego / gdy jednego dnia czterdzie-
stu ludzi utopionych / cudownie
wskrzesił: po śmierci zaś / gdy nabo-
żnych tu sobie w niebezpieczeństwach /
tak dogasznych / iako duchownych / cu-
downie ratował; Czego doznał Hun-
gus Pictorum Rex. gdy na Woynie
bedacemu przeciwko Anglikom / po-
kazał się ten S. Apostoł na powietrzu
z Krzyżem. Swistemu zaś Dunstón
nowi w podobnych okazyi z Mieczem;
szczęśliwa obienid wiktorya nad nie-
przyjaciółmi dawać. Ale ponieważ
Joann. a Genimin: piše o Szmar-
gdie / iż ma osobliwa moc przeciwko
nieczystości; dla czego / bedacy na
palcu nieczystego głowieka / znagnie
bárwe swoje mieni ten Kamień / y ble-
dnicie; to właśnie służy Jędrze-
towi S. który osobliwy ma przywilej od
Pána B O G A / że wielkim Patronem
jest przeciwko pokusom cielesnym /
zwłaszcza ludziom sedziwym / starym /
gdy w takie pokusy wpadają. Cze-
go doznał na sobie / ięsząc za żywota
S. Apostoła / ieden starzec / Mikolay
imieniem / który przyszedłszy do Jędrze-
ta S. wyznał na się / że przez lat 70.
cielesności służył; y lubo na to za-
żywał różnych sposobów / iednak u-
wolnić się od tego nie mógł / ale co-
raz wracał się do nalogu złego: pro-
sił tedy o modlitwę za sobą do Pána
B O G A Jędrze-
ta S. Wic gdy się
S. całe trzy godziny za niego modlił /

A y kilka dni potem na te intencya po-
ścił; usłyszał do siebie głos taki: A
takli Jędrze-
ta S. przyrównane jest od Oblubie-
nice do drogich Szafirow. Venter
ejus eburneus, distinctus Sapphiris.
Trzecie zalecenie / ma Szafirowy
Kamień / ex qualitate virtutis: to
jest / iż wiele dziwnych skutków spra-
wuje. Tu się podaje okazała mowa
o osobliwych Przywilejach Jędrze-
ta S. y mocy tego do czynienia Cudów /
która ten S. pokazał / ięsząc za żywo-
ta swego / gdy jednego dnia czterdzie-
stu ludzi utopionych / cudownie
wskrzesił: po śmierci zaś / gdy nabo-
żnych tu sobie w niebezpieczeństwach /
tak dogasznych / iako duchownych / cu-
downie ratował; Czego doznał Hun-
gus Pictorum Rex. gdy na Woynie
bedacemu przeciwko Anglikom / po-
kazał się ten S. Apostoł na powietrzu
z Krzyżem. Swistemu zaś Dunstón
nowi w podobnych okazyi z Mieczem;
szczęśliwa obienid wiktorya nad nie-
przyjaciółmi dawać. Ale ponieważ
Joann. a Genimin: piše o Szmar-
gdie / iż ma osobliwa moc przeciwko
nieczystości; dla czego / bedacy na
palcu nieczystego głowieka / znagnie
bárwe swoje mieni ten Kamień / y ble-
dnicie; to właśnie służy Jędrze-
towi S. który osobliwy ma przywilej od
Pána B O G A / że wielkim Patronem
jest przeciwko pokusom cielesnym /
zwłaszcza ludziom sedziwym / starym /
gdy w takie pokusy wpadają. Cze-
go doznał na sobie / ięsząc za żywota
S. Apostoła / ieden starzec / Mikolay
imieniem / który przyszedłszy do Jędrze-
ta S. wyznał na się / że przez lat 70.
cielesności służył; y lubo na to za-
żywał różnych sposobów / iednak u-
wolnić się od tego nie mógł / ale co-
raz wracał się do nalogu złego: pro-
sił tedy o modlitwę za sobą do Pána
B O G A Jędrze-
ta S. Wic gdy się
S. całe trzy godziny za niego modlił /

osobliwy Modlitwie oddawszy
się / B O G D chwala / y
dziękczynienie / niech
będzie na wieki.
AMEN.

Serm. 30.

In Apoc. 21
num. 266.

Na dzień S. I A K V B A Większego. Zelus in scintillis Carbunculi.

Dicunt ei, possumus. Matth. 24.

Marci 3.

Ognistego/ y prawie iskrą/ mi palającego / Apostoła dziś odprawiamy Drogę / to jest Jakubá S. S. N. Ognistego mowa/ naprzód z przewiśka samego/ które mu dal samże Zbawiciel/ zowiąc go y Bratá iego Janá/ Boanerges; iakoby piorunowemi Apostołami. O czym tak Ewangelista: Imposuit eis Nomina Boanerges; quod est Filius tonitru. a dopieroż z ákcyi swoich/ w których nie raz meżne/ odważne swoje serce ná wszelkie trudności/ goraca chęć do dobrego/ ognista żarliwość o chwale Bożej/ o zbawienie bliźnich / po sobie pokazali: Czego nie poslednim test dokumentem/ w dzisiejszey Ewangelii/ odważna ich odpowiedź ná pytanie Pána JEZUSOWE: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? dicunt ei, possumus. W tey bowiem odpowiedzi ich/ upatrzył S. Maximus meżna ich rezolucyę/ y gotowość ná Męczeństwo; gdyż tak w Kazaniu swoim o nich napisał: Illi, qui jam Martyris constantiam retinebant, dicunt; Possumus. W szczegulności iednak mówiac o dzisiejszym S. Apostole Jakubie/ gdy Doktorowie Kościelni/ pilnie się przypatruia życia iego sprawom/ y pracom/ przy funkcyi Apostolskiej podietym/ w osobliwej maia konfideracyi to; że wszystkim innym Apostołom/ rozestánym po dalekich Kraiach/ bardzo się dobrze powodziło opowiadanie Wiary S. gdyż wiele tysięcy ludzi każdy z nich nawrócił; sam tylko Jakub S. (o czym wiele dawnych Doktorow piše) posłany do Hiszpanii/ tak długo/ iako y drudzy Apostołowie tamże się bawiac/ y Narodom kazac/ tylko tylko z nich do Wiary S. nawrócił: a przecis lubo widział/

A że ná on gds prace tego skutku swego nie miały; w nich nie ustawał/ ale prawie wyiskrzal wszystkie siły swoje/ ná opowiadaniu Ewangelij Swietey. Z tey tedy/ y innych okoliczności/ ciż Doktorowie przytorny/ wiaia tegoż Apostoła/ do drogiego/ ognistego/ y zawsze iskry z siebie wydającego kamienia; który się zowie Carbunculus; a według biegleyfych Naturalistow/ iedno test/ co Chalcedonius. To zaś zdanie swoje gruntuia na Fundamencie trzecim Wiaia Bożego/ symbolizującym trzeciego Apostoła/ tegoż Jakubá S. O którym tak napisał Jan S. Fundamentum tertium, Chalcedonius. Wiac y mnie nie trzeba inzego szukać kleynotu ná prezent od tego Apostoła S. ná Barankowych Godach; wiec tegoż drogiego kamienia trzymając się/ ognista żarliwość o Honor Boży/ nięgąfona chęć do dobrego/ meżne y stateczne przeciwko wszelkim trudnościom serce/ y inne cnoty w życiu iego wydaiące się. In scintillis Carbunculi, pod podobieństwem tegoż iskrystego Karbunkulu/ za drogi upominek Kościelowi S. prezentować bede. Wprzód iednak z tey okazyi dam náuka duchowna owym/ którzy gdy się im w zamysłach dobrych nie powodzi/ przykrza sobie/ albo uśiaia w goracości ducha/ y w zágętych pobożnych intencyach. Ad M. D. G.

ap. Sylveir
in Apoc. 21

D O do pierwszey/ to jest moralney. Części: Trzeba wiedzieć / że pomieniony kamień/ Carbunculus nazwany/ między innemi przymiotami/ ma to z przyrodzenia swego/ że lubo między zarzyskami wogłami/ za raz gśanie/ iednak gdy w wodę wrzucony bywa/ tym bardziej się iskrzy. Pisknie ten kamień wyraża ná sobie

PAR S
I.

Sylveira.

Script.

Epistol. ad
Roman. 12.

na sobie sprawiedliwego głowicki/ który im wielkie w pobożnych intensy-
cyach znayduie przeszkody y trudno-
ści/ tym bardziej pomnażają się w gos-
towości ducha/ y sili się/ aby do sku-
tku zamysły swoje przyprowadził. W
czym/ że wielom z ludzi/choćby bogos-
borym/ tak duchownym/ iako y
świeckim światkować trafia się; A-
by te iskry żarliwości y goryczności
ducha/ w takowych nie przygaszały
okazywać/ trzy im skuteczne na to
podam nauki. Pierwsza jest/ aby się we
wszystkich y najsławniejszych okazy-
wać/ doskonale spuszczały na wola
Boska/ y na święte/ a nader ma-
dre sporządzanie tego; który wie/ iako
li skutek prac naszych zdmierzyl/ iakie
powodzenie/ czy szczęśliwe/ czy nie-
szczęśliwe intencyom naszym nązna-
czył/ czemu to tak/ albo ować dzieje
się: a przecie nie usławiać w dobrych
zamysłach; zwłaszcza na które obliwie
sumnienie. Ta nauka ma swoy fun-
dament w Piśmie S. naprzód dla
duchownych/ (zwłaszcza Pasterzom/
Kaznodzielom) przywodzi słowa/ y
przykład Apostoła S. który Epist. ad
Roman. 12. długo się temu dziwując/
że gdy z wielką pracą Ewangelia opo-
wiedział/ nie tylko obcym Narodom/
ale też y Narodowi swemu Żydowskiemu/
z obcymi Narodami powodziło
mu się; bo prawie całe Miasta/ y
Prowincye Poganijskie/ oraz nawra-
cały się na Kazanie jego; z Żydami
żadś/ srogich żądał trudności/ y pra-
wie mało co nawracało się ich; nad-
tym mowie Apostoł S. długie czyniac
konfederacye/ y rozmaite dyskursy w Li-
ście swoim nadstaje/ aby był nie usła-
wał w goryczności ducha Apostolskiej/
y opowiadaniu Ewangelij S. chociaż
krnąbrnemu Narodowi Żydowskiemu/
na niezbrodzone Sady Boskie/
spuszczając się w tym/ tak rzekł/ y na-
pisał: O altitudo divitiarum sapi-
entiae, & scientiae DEI! quam in-
comprehensibilia sunt iudicia ejus,
& investigabiles viæ ejus. O głębo-
kości bogactw, mądrości y wiadomości
Bożej! iako są nieogarnione Sady jego.
y niedościgłe drogi jego. Czym samym
uwierdził wzwyż podaną naukę; y

A dał na sobie wszystkim Pasterzom/ Ka-
znodzielom/ y innym do których lub
ex officio, lub ex charitate należy
zbawienie bliźniego; aby gdy się im
trąfi/ że z prac swoich/ nauczania/
nápominania/ Kazania/ w omiecz-
kach/ w działkach/ w słuchających swo-
ich pożytku nie widzą/ tym się nie tur-
bowali/ ani przeto w pobożnych y w
powinnych akcyach nie ustawali: ale
na jasn dyspozycyę Boską skutek
prac swoich spuszczać/ aby wysłyszali
sily swoje/ goręcej iężej stądać się
o zbawienie bliźniego. Tę naukę
może się na czas swym sposobem przy-
dać ludziom świeckim/ zwłaszcza po-
litycznymi/ do których należy ob-
rada dobra pospolitego/ konserwacya
Rzeczypospolitey/ pod czas Woyny/
obrona Kościołom/ Wiary S. Wyży-
żny/ gdy się im na czas rzeczy nie powo-
dzą/ gdy ich odwagi/ kosztu wolenne/
skutku swego nie biora. Przywodzi dla
nich teży nauki piękny dowód/ u
Proroka Jeremiasza. Ten patrząc
iako w Rzeczypospolitey Izraelskiej/
złym ludziom/ którzy z Narodami
niewiernymi/ pogranicznymi nieprzy-
jaciłmi Wierze BOGA prawdziwe-
go/ mieli swoje porozumienia/ y po-
woli wprowadzali bałwochwalstwo/
wszystkie zamysły y fakcy ich/ powo-
dziły się; temu zaś/ iako Dymasjowi/
bo był Syn Najwyższego Kapłana
Eleyasza/ gdy wszelkimi sposobami
chciał poratować ginący Rzeczypo-
spolitey y Wiary/ nie się nie powo-
dziło/ sperać nieco pogal w Sądach
Boskich/ mówiąc: Justus quidem
tu es Domine, si disputem tecum,
verumtamen iusta loquar ad te.
D Quare via impiorum prosperatur:
benè est omnibus qui pravari-
cantur, & iniquè agunt, &c. & tu Do-
mine nosti me, vidisti me, & pro-
basti cor meum, tecum. sprawie-
dliwys ty wprawdzie Panie, gdybych
się z toba spierał? wszakże w sprawie-
dliwości będą do ciebie mówił: Czemu
się szczęści droga niebożnych, dobrze
się maia wszyscy, którzy przestępuia y
nieprawość czynia, &c. A ty Panie
znaś mnie, widziałeś mnie, y doświad-
czyłeś serca mego u siebie. Ktorego

Jerem. 12.

chcac uspokoić Pan BÓG/ eal mu ná to odpowiedział: si cum peditibus currens laborasti, quomodo cōten dere poteris cū equis. Jeśli z pieśnymi bieżac spracowaleś się: iakoż będziesz mógł ubiegać się z konim. Jakoby chciał rzec Pan BÓG/ nie twoiś to rzec Proroku/ a daleko bārdziej/ nie twoiś Polityku/ wgladac w Sōdy moie/ y w zabiegi chodźć z Pānem BÓGJEM; BÓG/ Olbrzym to stogi/ u niego co krótko to milā/ a milā nieskonczona: lotne są y niedościgle cugi tego; a iakoż ty lichotko/ piechota idac/ y owsem ledwie się po ziemi czołgāc/ rozumkiem swym dogonić go masz y zgādnac cemu zlych fałcy/ powodza się im; twoje zaś pobożne zamysły tego ścāsćia nie mōżesz ugupnić rāczey pokornie/ dośc na cie jest wiedzieć: cego cie nauczył Augustyn S. Occulta esse ratio potest. injusta esse non potest. Tajemna tego przyczyna może być, ale niesprawnie być nie może. Wspołoy się tym w tākowych turbacyach/ a przecie nie trac sercā/ nie ustaway rādzić/ y czynić/ co tylko bydy rozumieś pożytecznie tu pospolitemu dobru. Napisał bowiem S. Bernard: Numquid ideō non debet homo facere, quod debet, quia DEUS facit quod vult.

Epist. 256.

Figura

Druga nauka jest aby/ gdy się w dobrych intencyach nie powodzi/ y skutku/ iakiego sobie życzymy/ nie bio- ra/ r. fletowac się/ że cie sumnienie nie obliguje na wiecy/ tylko co zmo- żesz; ani cie z tego Pan BÓG sādzić bādź/ że się tak zupełnie nie zstā- lo/ iakoś ty sobie tego życzył/ y fige- rze o to stārales się. Ta nauka wiel- ki Mistrz Duchā S. Franc. Salesius, obiaśnia Figura Pijmā S. na onym Austeryarzu/ ktoremu pobożny Sā- marytan/ znalezionego porānionego na drodze pod Jerychem głowiek/ sam opātrzywszy wprzod rāny tego/ oddāc w opiekę/ y dwa pieniąski na potrzeby tego/ temi z nim słowy kontrakt uczynił: Curam illius ha- be, & quodcunque supererogaveris, ego cūm rediero, reddam tibi. Miec pieczę o nim, a cokolwiek wydaś

A na potrzeby tego. ia gdy się wrocę, od- dam ci. S. Bernard pilnie uważa/ że nie klādzie tego Sāmarytan w kontrakt/ aby Austeryarz powinien był uzdrowić onego chorego/ ale tyl- ko aby miał stāranie o nim. Non dictum est, eum sana, sed curam illius habe. Tajemnicā w tym/ oraz y nauka do przedświadczenia nāszego słujaca Sāmarytan ten miłosier- ny/ według Orig. August. y Ambroz. S. znādzy nam Chrystusa Pānā; porā- niony zaś na drodze pod Jerychem/ znādzy bliźniego nāszego/ od nieprzy- iaciela czārtā różnemi grzechami nā- duszy pokālizzonego/ Stabularius, al- bo Austeryarz/ (mowi S. Ambrozy.) est quilibet Prælati, qui curam habet subditorum. Item Prædica- tor, znādzy Przełożonych, Rāznodzie- iow/ Nauczycielow; Dwa pieniądze zostāwione na kuracy chorego/ (we- dług S. Fulgent) znādza dwoie Pijmā S. stārego y nowego Testāmentu/ ktore Sāmarytan Ubieści Chrystus/ zostāwił Duchownym/ Rāznodzie- iom/ aby z nich nauki zbāwienie wy- bierāc, rāny duszne w ludziach grze- śnych opātrowali. Kiedy tedy ten Sāmarytan zleca okolo tych kaletow/ stāranie Rāznodzieiom/ Przełożonym/ bārdzo dyskretnie to czyni; nie mowi do niego Sana eum, nie mowi/ ty Biskupie/ ty Przełożony/ powinienes koniecznie tego zakāmāłego parāfiā- nā/ cudzołożnikā, lichwiarzā zc. od- wieść od złego: nie mowi do Rā- znodziei / powinienes słuchāce twoie/ do plāgu/ do pokuty pobudzić/ powinienes w dālekcie krācie poysć/ niewierne do Wiary S. nawrócić: Ale tylko mowi/ Curam illius habe. Miec tylko stāranie/ czyn co z ciebie jest/ figerze/ pilnie gotuy się na prze- rāżisć Rāzānia/ y w pracy tey nie ustaway aż do śmierci/ a dośc ucy- niś powinności twoiej/ choćby y jednego nie nawrócił do Pānā BÓG- GA/ ani do pokuty. Pieknie o tym napisał S. Chryzostom, Si vis imbr- um effusa in agrum, præsocarit, sementem, cogitur agricola vacuis manibus abire domum; nostra ve- rō, cūm loquimur, & exhortamur,

ad Sylveir
AllegoriaConcion. 1.
de Lazar.

non

Mansi de
Præd. Dif.
28. num. 7
fol. 676.

Histor

non est eadem conditio. Imo, si semen per te iactum auditor non receperit, nec obedientia fructum retulerit, tu tamen communicati consilij mercedem feres à DEO: nec minùs accipies præmij, non auditus, quàm accepturus eras, si ille obtemperasset. Quod erat in te præstitisti. Ceterum ad id, ut persuadeamus auditoribus, non sumus obstricti: sed tantum ut admoneamus. Nostræ quidem partes sunt admonere, illorum verò obtemperare.

Z której sentencji zaraz się podaćie nauka trzecia/ dby w takiej okazyi pamiętać na to/ że lubo prace nasze/ na przykład Różnoddziele idkiego/ Razania żarliwe / w słuchających skutku poprawy żywota nie sprawują/ iednak przez to nie ubywa mu zasługi przed Panem Bogiem; bo dobra a szczerą intencją tego/ tak iako y sam skutek w Niebie koronować P. BÓG będzie. Co się tyż Duchownych/ Cudownie to Pan BÓG obdawał iednemu Kazłonu naszego żarliwemu Różnoddziel/ nazwanemu Franciszka spina; który długo bardzo melancholizował/ powatpiewając/ iezeli taki pożytek w ludziach Kazania tego sprawował; a gdy o tym myślał/ wsparł się raz nad iedną studnią/ usłyszał do siebie głos z nieba/ aby wiadro do studnie spuścił/ y wody wyciągnął; co gdy on uczynił/ znalazł w wiaderku onym 24. kamyzków bardzo ślignych/ malujących na sobie napisane Imię JEZUS/ według liczby Kazan/ które on odprawił był nie dawno w Walli: solecie; z czego upewniwszy się o nagrodzie swojej w Niebie/ porzucił melancholizne one myśli/ a tym goręcej y pilniej w czynieniu Kazan pracował. W publicznych zaś okazjach/ piękny tego przykład mamy na S. Ludwika Królu Francuskim; ten gdy mu się Swiata ona wyprawa wojenna na Turki dla odebrania Ziemi świętej/ nie ze wszystkim dążyła: bo na początku zbil Turki/ potym iednak straciwszy Woysko przez zarząd powietrzną/ y sam się w niewolę dostał: z której gdy się wykupił/ nie

ustawał przecie w swoich intencjach/ ale znówu większą odwagę y kosztem/ z Woyskiem nowym do Ziemi S. wyprawił się/ gdzie znówu przez powietrze zle/ swantowało Woysko tego/ od którego y sam Król zarażony/ z wielką rezygnacją/ y osiadowanie w swojej dobrej woli umarł/ y po Koronie osobliwej/ poszedł do nieba. Dose to piękne przykłady/ na dowód propozycji mojej; ale lepszym/ y wyrozumiejszym iestże utwierdza rzeczy mojej S. Antonin: na dzisiejszym Apostole S. gdy o nim tak piše: Apostolus (ait) unusquisq; mercedem accipiet, secundum laborem suum, non dixit secundum fructum suum; nec enim credimus minorem gloriam obtinuisse Jacobum Majorem, qui paucissimos convertit, quàm multos Sanctos, qui millia populorum traxerunt ad Fidem. Każdy z nas nagrodę weźmie według prace swojej; nie rzekł, według pożytku swego: ani bowiem wierzymy, aby miał mniejszą chwałę otrzymać Jakub większy który nie wiele nawrócił ludzi, aniżeli wielu świętych, którzy tysiącami ludzi pociągnęli do Wiary świętej. Abyś tedy żarliwy Różnoddziele/ zgłowił tu Ogrzysnie Senatorze/ w oczach Boskich drogim był zawsze Karbunkulem/ y żarliwość twoją tu do bremu/ gdy ci się nie porodzi w zamysłach twoich/ w tobie nie ugasła/ iskierki/ y gorącość skąteżnego w dobrych intencjach Duchá/ pomienionemi trzema reflexjami/ często w duszy swojej rozstrząsaj one.

Co się tyż drugiey Części: to iest/ zalecenia y dąrowanie mistycznego Karbunkula/ Jakuba S. dzisiejszego Apostoła; w pomienionym kámiennu trzy rzeczy osobliwe znayduia się; dwie widzieć się dają/ trzecia zaś iest wielkie arcanum naturæ: co swoim sposobem aplikując Jakubowi S. możemy cokolwiek o Cnotach tego/ zasługach/ y chwale wyrozumieć. Na przód/ (iako wiadomi tych rzeczy piše) Carbunculus, ma scintillas w sobie igneas, to iest/ że zawsze iskry ogniste wydaie z siebie. A że ogniem

w Piśmie

Par. 3. t. 8.
Cap. 3. S. 2.

PARS
II.

Manfi Di-
stinā. 5.

Script.

Matth 4.

Sylveir. in
Apos. c. 21.
v. 19. q. 62.

Matth. 20.

w Piśmie S. zowie się Miłość Bo-
ska y bliźniego/ wedle nauki samego
Zbawiciela: Ignem veni mittere in
terram, & quid volo, nisi ut accē-
datur. Jāczym Miłość Boska/ y mi-
łość bliźniego/ które w tym misty-
cznym Rąbunkule w sercu Jakubá S.
zawzię się zarzyły/ ognistemi iskrami
názwa. O Miłości tego/ y żarliwo-
ści około zbawienia dusz bliźnich/ iuż
się na początku powiedzielo; że im
więkše w tym trudności miał/ tym
żarliwiey około zbawienia ich pracó-
wał. Hanc verò Carbunculi gem-
mam, huic S. Apostolo nostro ap-
plicando dicere possumus, quòd
lux prædicationis Sancti Jacobi in
ignorantiæ, & cæcitatis Judaicæ te-
nebris mirè scintillavit, dum ex ijs
in ingenti numero varios ad veræ
Fidei agnitionem convertit. nápis-
sal Neoteryt Miłość zaś tego ku
Pánu BGDV y ku Pánu JEZUso-
wi/ że ognista/ to iest osobliwa była/
dowodzi tego S. Benáventura, ná-
przód ztad/ że Ewángelia S. opisuje
to powołanie Jakubá S. y z Bratem
tego wspomina/ nie tylko iako opu-
ścili rzeczy/ ale też że opuścili y Oycá.
At illi relictis retribus, & Patre, se-
cuti sunt eum. czego nie wspomina
o inšych Apostolách. Omnes Apo-
stoli pro Christo omnia relique-
runt, tamen tam expressè & apertè
solum de Joanne, & Jacobo dici-
tur, quòd non solum reliquerunt
omnia, sed insuper, & Patrem.:
quod de nullo alio Apostolo feri-
bitur. Co samo Doktor Seráficki
poczyta za znak osobliwey Miłości/
gdy tak mowi: Multum Christum
Jacobus dilexit, quia propter illum
omnia reliquit, non solum res tem-
porales, sed etiam dilectos Paren-
tes. Drugi argument osobliwey mi-
łości ku Pánu BGDV w Jakubie
S. upatrzył tenże Doktor/ w tym/ że
się zupełnie zgadzał z wola Pána JE-
ZUsowa/ osobliwie ná ten czas/ gdy
ná prośbę swojá o pierwsze między
Apostolami miejsce/ nie otrzymal/ iá-
skawę słowá od P. JEZUśa/ y ięszce
sobie duré od niego usłyśał. Nescitis
quid petatis. Przyiał to bowiem z

A wielką rezygnacyą. Statim, ut ejus
vocem audierunt, tacuerunt, & il-
lud amplius non petierunt. słowá
S. Doktorá. A trzeci dokument
miłości ku Pánu JEZUsowi/ przy-
daje z Dzieciw Apostolskich/ że mi-
ędzy wszystkiemi Apostolami/ najpierw-
szy Jakub S. dla Chrystusa Pána
życie swoje dał/ y to ięszce z osobliwą
okolicznością/ bo w punkt Anniwer-
saryá śmierci Zbawicielowey. Eodem
autem tempore (scil. circa Pascha
ut exponit Calixtus Papa) misit
Herodes Rex manus, ut affligeret
B quosdam de Ecclesia; occidit autem
Jacobum fratrem Joannis, gladio.
dopiero potym potmánie Piotrá S.
opisuje też Dziele. Wiac dosyć to
dowodne dokumentá ognistych iskier/
osobliwey miłości ku Pánu BGDV
w sercu Jakubá S. które dokumentá
uwajázac Joann. Sylv. komparuje tes-
go S. Apostola do drogiego Rąbun-
kulu/ gdy tak o tym mowi: Hic noster
Magnus Apostolus, maximè fuit
pretiosus omni virtute, splendore
doctrinæ, ac prædicationis, & igni-
to amoris ardore, Christum dili-
gebat, & à Christo diligebatur.

Powtóre/ pisa Naturálistowie:
że bywáia Rąbunkuly/ w których
przebiega się scintillæ aureæ, złote
iákieś iskierki/ czyli to kropki; które
ozdoby y cery przydają Rąbunkowi.
Przez te złote iskry/ albo kropki/ rozu-
mieć chce w mistycznym Rąbunkule
Jakubie S. rozmaite y wielkie inše
enoty/ które się w nim znáydownály;
ponieważ dawno nápisano: Virtus,
pretiosior auro. Cnota droższa ná-
złota. Dla objaśnienia tego/ obie-
ram sobie za Figurę ow drogi od zło-
tá się ślínacy/ y od Duchá S. pochwa-
lony kámién/ pod podobieństwem nie-
kiedy czyis bardzo doskonała Cnota
wychwalano u Eklezyástyká. Gem-
mula Carbunculi, in ornamento
auri, & comparatio Musicorum in
convivio vini. Droga iest perła Rą-
bunkulowa, przy ozdobie złotá, Muzy-
ká przy boynym traktámentie. In-
sensu mystico według Carnel. á La-
pide, opisuje tu Duch S. Mójá Apos-
tolskiego/ Różnódzieis/ który ná

Aclor. 12.

Comment
in Apos. 2.
v. 19. q. 201

Figur.
Eccli. 32.

Godách

Godach Duchownych Kościół S. A iako melodyjna muzyka/ Razniami
 swemi uwesła; gdzie pobożne życie
 tego/ przykłady rozmaitych cnót Ss.
 z mądrością złączone/ kempatnie do
 Karbunkulu drogiego/ śluzącego się
 od złota. Ktoż nie przyzna/ że to
 podobieństwo celnym sposobem służyć
 powinno wielkiemu Różnieniu JE-
 ZUSOWEMU/ Jakubowi S. Ktośkolwiek
 się przypatrzy jasności Cnot tego/
 które iako przednie złoto Karbunku-
 lowi/ tak on Urzędowi Apostolskiemu
 przydać ozdoby. Sicut gemmula
 Carbunculi in ornamento auri, &c. B
 Lśni się w nim oprocz Miłości BO-
 GA y bliźniego; cnotą posłuszeństwa/
 y ubóstwa dobrowolnego. Reli-
 gionis retibus, & Patre, secuti sunt eum.
 Lśni się w nim cnotą czystości Pa-
 nińskiej; której (iako piśe S. Epiph.)
 równo z Bratem swoim Janem zu-
 pełnie dochował. Lśni się w nim
 cnotą cierpliwości/ w prześladowa-
 niu od Żydów/ od Heroda/ także w
 podróżach dalekich/ y pracach Apo-
 stolskich/ między odległemi Narodami.
 zwłaszcza w ten czas/ gdy widział
 bardzo mały pożytek/ tak cieślich
 prac swoich. Lśni się w nim y cnotą
 pokory: albowiem lubo był kre-
 wnym Pana JEZUSOWYM/ bynaj-
 mniej go to nie obchodziło/ że Pan
 JEZUS pominał go z urzędem nays-
 wyższego Biskupstwa/ na które rządy
 obral obcego głowicką Piotra. Iako
 o tym pięknie mówi S. Dionys. Cart.
 Serm. 4. Jacobus cum consanguineus
 esset Salvatoris, nequaquam
 est contristatus, aut motus de hoc,
 quod Salvator non se, aut Fratrem
 suum Joannem, sed Petrum toti
 praefecit Ecclesiae: sed sibi à Domi-
 no injunctum onus fidelissime ad-
 implevit. Ale między temi cnotami/
 naysiękniey się w tym Karbun-
 kule lśni złoto miłości/ nabożeństwa
 ku Przen. Pannie: iakoż nie od rzeczy;
 albowiem według Naturalistów Cal-
 cedonius, albo Carbunculus, ma
 wielką sympatyę z Miesiącem. Mie-
 ście zaś symbolum populi te test
 Przen. Panny: ten albowiem Apo-
 stol S. gdy w Hiszpanij/ testuje że ży-

Matth. 4

Mansi Dis-
s. de S. Ia-
cobo.

łota Przen. Panny opowiadał E-
 wangelia S. y gdy mu się idzie w
 Cezdranguscie pokazała/ na ten czas
 w Jeruzalem mieszkająca/ naysię-
 kniey pod Imieniem Icy/ na tymże
 miejscu wystąpił Rąplce; gdzie do-
 tad wielkie dzieła się cudi; (o tym
 świadczy Calixtus 111. Tenże S.
 Apostol (iako dowodzi Salazar) nays-
 pierńszym promotorem był Niepo-
 lánego Dogęcia Przen. Panny/ on
 wśrętkich nauczył pospolitego sposo-
 bu pozdrawiania Przen. Panny; gdy
 złożył z słow Dismá S. przydaw-
 nico owe Modlitwę którą zowiemy
 Pozdrowieniem Anielskim: iako się
 to madybuie w Liturgij tego.

Uścisnąć/ trzecia scintilla, albo
 qualitas, y zalecenie drogiego Kar-
 bunkulu/ ta się nazywać może/ Arca
 na virtutis: trzy osobliwe rzeczy no-
 tują z Authorow o przyrodzoney mo-
 cy tego kamienia/ to jest/ że ciemno-
 ści nocne/ iako gwiazda iako rozga-
 nia Druga/ że kto go nosi na sobie/
 strzeże mu się na Woynach. Trze-
 cia/ że w Koronie Królewskiej wpra-
 wiony/ iakoś przenikającym promie-
 niami swemi na p. trzacych/ niezwy-
 gądnego Młacieństwu y pomagi przy-
 dać. To służy do osobliwych łask/
 które Jakub S. zwykł przez przygry-
 na swoje wielce skuteczna iedną u
 Pana BOGA ludziom nabożnym ku
 sobie: Naprzód dat victorias. Do-
 znało tego tak wiele Państw (osobli-
 wie Hiszpania) gdy patrzyli na Apo-
 stola S. na powietrzu z mieczem przy-
 wodzącego Wojska Chrześcijańskie/
 przeciwko Saracenom. Doznali y
 inni w prywatnych potrzebach: iaki

D był ow Ruptec niesłusznie o iakieś
 pieniadze w głęboką wieżę wsadzony;
 który gdy się oddawał opiece Jaku-
 ba S. pokazał mu się na obłokach
 Apostol S. y za wierch wzięwszy mu-
 rowaną wieżę/ z fundamentami od
 ziemi/ iako gąpta iaka podniósł y/
 z dolu onego wynieść wieżniowi kazali.
 która Historya malowana widzieć w
 Pádwi/ w Rąplicy nie daleko Gro-
 bu S. Antoniego Pádewskiego. Pel-
 lit także tenebras, naprzód mortis,
 rozgania ciemności śmierci; gdyś

de Concep-
cap 31. S. 2Theatr. vi-
ta human.
verb. M. 1.
RIA.

Histor.

ap. Lobett
Gloria Ss.
85.

Sytamy / że tak wiele Pielgrzymow
idących do Grobu swego pozabija-
nych / do żywota przyprowadził: o-
gym wiele Zistorii. Pellit tene-
bras gehennæ. Rozgania piekielne-
ciemności. to jest Cztery / ludzi napa-
sniace. Sławna jest w tym chustka
y lasta tego; kiedy albowiem Raza-
niemi swemi nawrócił był do Wiary
S. druh sławnych Czarnoksiężni-
kow / gdy się oni obawiali / aby ich
czarci nie pomordowali / dał iedne-
mu chustkę / drugiemu lastę swoją /
ktoremi oni czartostwo srojące się na
nich / iako psow od siebie plasali.
Nadosideł auget Majestatem: albo-
wiem S. Gertrudzie w ten dzień po
Kommunij pokazał się ten S. Apo-
stol / bardzo przystojnie przybrany w
zasługi wshytlich Pielgrzymow / świe-
tym Relikwiom Ciała tego część wy-
ządzaiącym; a gdy spytała Pána /
czemuby nads inne Apostoly Jakuba
S. taką część wywyżył / że więcej

A daleko z odległych Reziow Pielgrzy-
mow idzie: do Trunny tego w Rom-
postelli / niżeli do Ciał Książat Apo-
stolskich / odpowiedziałno: że to mu
dał BÓG za osobliwa tego żarli-
wość / w staraniu się o zbawienie dusz
ludzkich; ktorey lubo on nie mógł
wypelnic / (przeko z świadca wzięty /)
wola tego dobra / zawse przed obli-
czem moim żyć y kwitnie. A teć to
śa ognistego Apostoła Jakuba S.
iako drogiego Karbunkulu / last / da-
row / cnot / bardzo iasne iskry / ktore-
mi żeby y nasze ozieble y ciemne serca
B rozgrzały się / y zaiśniwały / przez ná-
śladowanie Cnot tego / zwaśzając żar-
liwość o zbawienie bliźnich / przez
przyczynę tego / o skuteczną lastę
prosimy niekoniecznie mi-
łosierne BÓG A:
ktoremu chw-
ła ná wieki.
Amen.

Ná Dzień S. IANA Apostoła y Ewangelisty.

Virginitatis probatæ Smaragdus.

Hic autem quid? Ioann. 21.

S Adána Pánu JEZUOWI
od Piotra S. o Janie S.
questya: Hic autem quid?
lubo ná ten czas indirecte
odpowiedz swois wziął od
Zbawiciela iednak do tego czasu mie-
dzy madremi y domcipnemi Różno-
szielami nie jest zakonczona. A. S.
Dorocznie bowiem przy Droczystości
Jana S. nieiako odpowiadala ná te
questya / gdy pod rozmaitemi podob-
bienstwami starala się zalecić y obia-
śnić nam osobliwe lasty / dary / y pre-
rogatywy tego S. Apostoła. Do-
wcipniemy między niemi / represen-
tacja nam go pod podobienstwem
bogatego skarbu; w którym naydroż-
sza wshytkiego świadca perla Przypá-
ná / depozytowana była / y Janowi S.
legowana testamentem / od umiera-

C łacego ná Rezyju Chrystusa JEZU-
śa / onemi słowy: Ecce Mater tua.
ktorych Peraphrasis, albo sens według
S. Thom. à Villan: taki jest: Ecce
Mater tua, hæc omnium quæ possi-
deo, charissima gemma est, hanc
tibi trado, hanc tibi dono. Oprocz
tey naydroższej perły / upatruia inai
w tym skarbu / y inie tym podobne
kleynoty: dzimula się dyamentowi
niezwyciężonego męstwa Janá S. w
ono godzinę / gdy stał pod Rezyjem;
nie mniej ognistemu Karbunkulowi
miłości ku Wszechzowi swemu; iako
też Niebieskim Szafirom / naywyższej
kontemplacyi / mądrości / ktora się po-
kazuje w Ewangelij / w Listach / y w
Obiawieniu tego. Rościol iednak
S. naybardziej oczy swoje obrocił ná
Smaragdowy tego kleynot / to jest

Przymiliy

przywilił nigdy nieśkalanego Pánien-
stwa Janá S. kiedy w dńsieszym
Officium osobliwa prerogatywa/ tej
iego cności przyznáie. Quoniam
specialis prerogativa castitatis, am-
pliori dilectione, fecerat dignum.
Smaragdowym zaś kleynotem ná-
zwalem Pánienstwo Janá S. góscia
dla tego/ że u mądrych Smaragdó-
wy kámién jest hieroglifikiem gyszo-
ści ponieważ według tychże Nátu-
ralistow/ w rękách nieczystego głowieká
záráz blednie/ y owšem páda sie;
góscia dla tego/ że według Archi-
tektury Apokályptyczney/ gwartu fun-
dament Miasta Bożego/ symbolizuj-
ący gwartego Apostola / to jest/
Janá S. Smaragdowy byđs po-
winien. Fundamentum quartum
Smaragdus. Ponieważ tedy Oblu-
bienieá Báráńková Róściol S. o-
sobliwie ogy swoje obróciła ná ten
Smaragdowy kleynot. Wier la-
biors sie do niego/ y zá weselny upo-
minek/ niepokalane Pánienstwo Jan-
ná S. pod podobienstwem przedniego
bárdzo/ y troiako wyprobowanego
Smaragdu/ prezentowác tey zechce.
Wprzód powiedziawšy/ ktorého to
głowieká Pánienstwo/ albo gyszość
drogim kleynotem jest: to jest/ nay-
przyjemniejszy u Pána BOGA.
Ad Majorem DEI Gloriam.

PARS
I.

O do Pierwszey Części:
Trzeba wiedzieć/ iż iáko
miedzy perlami y drogiami
kámiéniami (náprzykład
Smaragdami/) bywáta
przedniysze y podleyšie/ gásem též y
fałszywe; tož sie tráfia y miedzy cno-
tami: przetož dla rozeznánie ná o-
boie próby potrzeba. Troiakim spo-
sobem przednich Smaragdow pró-
bowác uga Naturalistowie; w o-
gniu/ na słoncu/ y w oeliu; podo-
bnaš troiaka próba wytrzymác po-
winien mistyczny Smaragd/ to jest/
doskonalego Pánienstwa/ albo gys-
zości cnotá. A naprzód od pier-
wszey próby Smaragdu pocynam/
która bywa w ogniu; albowiem/ kto-
ry jest prawdziwy/ y przedni oryen-
tálny kámién/ by największy powi-
nien wytrzymác ogień y przeto musí

A byđs bárdzo wygodny rzemieślni-
wi/ gdy go w złoto opráwia: ponie-
waż y w narygoretska blácha złota
wpráwiony/ bez wśelkiey škázy wys-
trzymác to moze: ztego złotnicy o-
kolo innych kámién robiác/ pilnie
wysstrzegá sie musá. A podobnoć
to dla tego Pismo S o Smaragdzie
w robocie bedacym/ iáko o gzym o-
sobliwym wspomina. Sicut in fabri-
catione auri, signum est Smaragdus.
Ten Smaragd według zdánia Ra-
bana, to mierzce Pisma S. tłumá-
zącego symbolizuje głowieká cno-
tliwego/ ktory w náycižszych poku-
sach/ trudnościach/ bárný swoiey/ to
jest cnoty nie mieni. W šzegulno-
ści zaś uwážájac rzeczy/ y stosujác
sie do tego/ co sie wyżej troche po-
wiedziáło/ ten Smaragd jest Sym-
bolum głowieká czystego/ y Cnoty
Pánienstwa; ktorey náyprwiesza pró-
bá w ogniu: w ogniu mowis cieškich
pokus/ y gwałtownych okázyi do zle-
go: o ktorým ogniu/ y skutkach tego/
które spráwuje w duszy/ y w ciele czy-
stego głowieká/ napisał S. Chryzostom:
C Quemadmodum focum, si posue-
ris super terram, comburit ipsas
radices herbarum, ut in loco isto-
jam non facile nascatur herba; sic
& tentationis ignis positus super
carnem, comburit radices concu-
piscenciarum in ea, ut non facile
concupiscat. Jako (práwi) ogień/
gdy go polożyš ná ziemi, spáli samo ko-
rzenie ziół, tak dálece, że ná tym-
miejscu nie łatwo się toś. albo inne-
ziółko urodzi, tak též y ogień pokusy/
wzniesony w ciełe, spáli w nim pozaki-
wości, tak dálece, że ná nie, nie zezwo-
łatwo. W ten gáś též gyszość y
Pánienstwo doskonaly/ przednim
Smaragdem/ y drogim á wdzia-
cznym w oczách Boskich/ in ordine
merendi, jest kleynotem/ kiedy ráko-
we ognie/ cieškie pokusy/ biedowánia
są z wierzgáiacym ciałem/ bez wśel-
kiey škázy tey cnoty/ státecznie wytrzy-
ma. Tá jest náuka od samego Pá-
ná BOGA podána Páwłowi S.
o gzym tak powiáda tenże Páwel S.
Sufficit tibi gratia mea, Dóść ci ná-
lásc moiey. Nam virtus in infirmi-

Sylvest. in
Apoc. hic
num. 355.

Scripte.
Eclit. 32.

ap. Cornel.
hic.

Manf de
Lent. D 9
fol. 069.

2. Cor. 12.

tate, (in tentationibus) (iako inni tłumáče gytáia) perficitur. *Alba. wiem moc moia w slábości, (w pokušeb) doskonála się sława.* Ta się trzeba reflektować/ o iakiej to tu cności ná ten čas traktował/ y relácia gynuł Apostol Paweł S. Iátwo się z tego tekstu domyślic możemy/ że o cności gystości y Pánienstwa; á niekiedykolwiek/ ale w ten čas/ kiedy zostawał w ogniu/ w opale potus przecuwnych gystości/ y Pánienstwa BOGA już posłubionemu: ktore tak bardzo mu dogadaly/ że też przykrzac sobie/ pogal się był z nich wypraszac Pánu BOGA. Datus est mihi stimulus carnis meae, Angelus Sathanae, qui me colaphizet, quod ter Dominum rogavi, ut discederet, á me. *Wicé zaráz gdy przydaie causalem: Nam virtus in infirmitate perficitur, daie náuka/ że takie pokušy wyprobowane/ tym samym doskonála/ gruntowniejša pokázuią bydy cnotę gystości; iáko dosyć ma drze S. Anselm pociaga do tego sensu słow Apostolskich/ gdy tak ná nie piše: Tentatio cui non consentitur, non est peccatum, sed materia exercenda virtutis. Pokuša ná ktora gdy się nie zezmala, nie jest grzechem, ale jest okazja ćwiczenia się w cności.* Kiedy zaa Apostol S. konstluduje pomienioną náuka/ temi słowy: Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi, daie znáe ex consequenti, že cnota gystości wyprobowana pokušami przeciwnemi/ iáko drogi Szmaragd/ wabi do siebie oczy JEZUSOWE/ y náder zásluguieca jest u Pána BOGA; o gzym piše ánté napisał Blosius: Carnis irritamenta, & vitiorum insultus, quibus impetiti sedulo renitimus, virtutem non adurunt, sed perornant, meritum adaugent. *Ciała pobudki, występku náiaždy, od których uštawicznie nápašlowani bywamy, Cności nie škodzą, ale ia bárdziej przyzodobiáie y záslugi przynášáie.* Ktory Author nákoniec rzecz ošobliwa o rozžnošci záslugi cierpiacego y zwycięžácego pokušy cielesnej/ á nie cierpiá-

A cego tatich potus lubo także iáko y támten gystego przydaie; gdy w te słowá piše: Et quidem, si aliquis eorum, qui strenue decertant, migret imperfectus è vita, atque in purgatorio aliquam diu retineatur, ubi ipse iam plenè purgatus fuerit, gradum in Regno caelorum longè altiore retinebit, quàm obrineat is, qui non ita strenuus ac fortior fuit, licet fortè sine aliqua pena purgatorij, ad DEUM pervenit. *Y lubo (práwi) ieželiby kto takowe éierpiac pokušy, y z niemi mežnie walczac, iednak dla niedoskonálego ućierania się, miałby przez niektory čas w czyscu zá to zostawác, przeciež iáko tylko dostatecznie się zá nie w czyscu wypłaci y wyczysci, tedy dáleko wyžsy škopieš w Kroleštwie Niebieskim otrzyma, niželi ow któryby nie tak mežnie, y odważnie z takowemi się pokušami ućierał, luboby máto co w Czyscu zostáiac, przedzy do widzenia BOGA przypušczoney był*

Powtóre/ Probuja Szmarágdú in Sole, ná Slóncu; o gzym piše *Anselm, Boec.* Ktory bowiem Szmarágd ná promienie Sloneczne wystáwiony/ nie tráci swego iásnego koloru/ y oššem tym lepley wydáie się ten Jubilerowie pozytáia zá náprze-
 C dnieszy. Podobnymci sposobem/ potym poznáe doskonály mistyczny Szmarágd/ to jest/ doskonála cnota Pánienstwa/ kiedy głowieš nie contentuiac się sama nieskázynnošcia cídla swego/ roškošy cielesney nie znáiacego/ oprocz tego wystáwia dušá swola ná slonce/ rozumiem nieškonzoney iásnošci BOGA/ to jest/ gdy się stára/ áby dušá tego zlázona záwže byla z BOG JEZU przez lá-
 D ško/ przez duchá naboženštwá/ y przez inne pobožne cnoté šwistych ákty. Pišna się tego podáie *Figurá ná* oney/ ktora widzial w Obiáwieniu Jan S. Szmaragdowej tezy okolo Tronu Božkiego: Iris erat in circuitu Sedis, similis visionis Smaragdinae. *Cornel á Lapide* náucza/ že tá teža Szmarágdowa znáczyła głowieš w gystości się kocháiacego. Iris instar Smaragdi, (symbolum est

Virginitatis;

De gemm.
lib. 2. c. 5.

Figur.

Apocal. 4.

Virginitatis; quæ semper viret, & suo virore splendet. A przeto gdy nasi stary Polacy odprawowali Kanonizacya S. Kazimierza (ktory osobliwym byl w tej cnotcie/ dla ktorey też dochowania/ życie nawet swoje dal/) uczyniwszy z jego imienia Casimirus, Anagramma takie: Sum, quasi Iris, ză Hieroglifik tego namalowali pomieniona Apokalipsy gna okolo Tronu Boskiego Szmardagdowa Tege. Tu sie reflektujemy; że też/ nie iednakż zawżę ma Szmardagdowy kolor/ ale raz iasnieszy/ drugi raz blednieszy. Rzecz pewna że kolor Szmardagdowy/ wshleli inſy/ ktory widzimy w teży/ ma dependentiam od Slonca. Wdzisgna jest na porzżenie teży/ ale to wſzytko sprawuje Slonce. O czym Poeta. Mille trahit varios, adverso Sole colores. Podobnym sposobem; wdziagny jest ogom Boskim gysly gloswiek/ Pamiensstwo tego/ godne jest Tronu zaplaty niebieskiej/ ale w ten czas/ kiedy oblozet tego jest przeży zrogysly; to jest/ kiedy przestrzega gyslosci/ nie tylko cielesney/ ale y serdeczney/ y kiedy dusze swoia kieruje ku Sloncu/ ku Panu BOGU; ză bawiac sie osobliwym nabozenstwem/ gyslym przystepowaniem do Sakramentow Ss. gysly y goraca Modlitwa/ pilnym gytaniem Rozżek Duchownych/ sluchaniem slowa Bożego; iako tego wyciaga Apostol po Pannach: Ut sit sancta corpore & spiritu. Co tak tłumaczy Oecumenicus: Virgo corpore sancta est, propter castitatem; spiritu autem sancta est, propter familiaritatem cum DEO, & Spiritus S. inhabitationem. Panna ciałem święta jest, dla czystości; duchem zaś święta jest, dla obcowania częstego z Panem BOGIEM, y dla przemieszkiwania w niej Duchu Przen: A znowu: wdziagny jest Panu BOGU gysly gloswiek/ kiedy oprog Szmardagdowego koloru gyslosci/ stara sie przy promieniach laski Boskiej/ o innych cnotach swietych kolor; to jest/ kiedy w duszy tego wydatie sie kolor zloty: miłosci ku Panu BOGU ku bliżniemu/

1. Cor. 7.

o usługowaniu chorym/ w ciepieniu smutnych/ w talmużnach ku ubogim. Bo napisal S. Bernard: Tolle charitatem, & castitas non placet. Nie będzieli miłosci, czystosci cnota nie podobna się, A S. Grzegorz: Antiquus inimicus, in nobis castitatem, si sine charitate fuerit, non timet. Stary nieprzyjaciel nasz nie boi się naszey czystosci, ieżeli b. z miłosci zosławac będzie. Kiedy znowu wydatie sie przy gyslosci kolor purpurowy/ cierpliwosci: iako też y Sialkowy Pokory S. bez tych bowiem kolorow/ B y Szmardagdowy kolor/ to jest/ zasług Pamiensstwa ginie: O czym S. Augustyn: Quid prodest integra caro, mente corrupta? melius est utile conjugium, quam superba Virginitas. Na coś się przyda mieć niezmarzane nieczystosci cialo, ieżeli umysł jest zmazany; lepsze albowiem jest używane Matzenstwo, aniżeli pycha nadeje Pamiensstwo.

in Psal. 99

Potrzećcie/ Probula Szmardagdowa/ gdy ie macerata w pewnym olejku/ od ktorego daleko wdziagnieszego nabywaia koloru: co gysly (iako Boetius pisze:) Nero Cesarz; dla czego też niektorzy zowia Siofir/ lapidem Neronianum. Osobliwy oleiek w ktorym sie dystryluie Szmardagdowa cnota Pamiensstwa/ albo gyslosci; nie inſy jest, tylko oleiek umartwiezenia/ y ostrego sie obchodzenia z ciałem swoim. A tak zaiste jest/ że im kto lepiey dystryluie te cnote swoje w tym olejku; to jest/ surowiey sie obchodzi z ciałem swoim/ tym też Pamiensstwo y gyslosc tego/ doskonalsza y wdziagniesza w oczach całego nieba pokazuje sie. Czego Przykladow wiele mamy: dwa tylko wspominam; Pierwszy w Zakonie naszym/ na samymże Oycu S. Franciszku; ktory czasu iednego pokusami ciepieniami nadzwyczaj strapiony bedac na modlitwie w celli swojej/ wyszedſy z niej/ zabít zdiawſy z siebie/ w ostrym cierniu walaiac sie/ bardzo był zranil cialo swoje. A drugi przyklad w Zakonie Dominika S. na Konrady. Raymund

An. 1429

kolczytmi żelaznymi lánčuskami / z wielkim wylaniem krwi wydrysypł nowal ciało swoje. Wisc Pan BOG aby był pokazał / iáko mu była miła wyprobowana / wydystyllowana / przez one niezwygdyne mortyfikacye sobie zádane / Czystosc tych Ss. Mszow uczcił ich záraz osobliwemi cudami / y laskami; albowiem ciernie ono / w którym sie tárl Ociec S. Fránciszek / w róże sie piękne záraz obrociło; á nád to / zstąpiwszy z nieba / Matka swcia Zbawiciel Chrystus JEZUS / z wielu tysięcy Aniolow / náwiedził Kościółek Porcyunkule nazwany / y przyzważył Fránciszka S. przez Aniolow swoich / niesłychanego nigdy Odpuštu / dla grzesznych ludzi / wiesznemi gósmi onemu pozwoлил. Tému záś Zakonníkowi Dominika S. záraz Przen. Dánná z dwiema Pánienkami pokazawszy sie / oznaymila o Przywileju nowym pozwołonym mu od Pána BOGA: że o cokolwiek miał prosić Pána BOGA / wšytko záwŕse otrzymać miał; nád to / pewna boli tego násmárowawšy máścia / od cielesnych pokus ná záwŕse go wolnym uczynila. Już tedy mamy drogi Pánienstwa Szmarágd / troiáko wyprobowany; to jest / náuka o niektorých okolicznościách doskonałego cnoty czystości.

PARS
II.

CO sie tyż drugiey Części mistycznego Szmarágd / nieskázanego Pánienstwa w Janie S. ten / że náder był przedni / to jest / iż w tej cnocie Jan S. wšytkie inne ludzkie / wyiawszy Chrystusa Pána / y Matka tego Przen. przechodził; lubo o tym żadney miedzy Doktorami Kościelnymi wątpliwości nie máś / y dosyć wyraźnie o tym nápiśal S. Petrus Dam. A MARIA solius Virginitate. praeeditur Joannis Virginitas: iednak z pomienionej troiákiey proby Szmarágd / tym lepiey sie tá prawda pokáże. Pierwsza bywa probá Szmarágd in igne, w ogniu. Troiáki sa upátrenis ogień Duchowny / Ignem tentationis, passionis, & Spiritus S. Ogniem názwalem w pierwszej Części nádrázywe tentacye / okázye do utrący czysto-

ści: Ogniem także nazwał S. Ambroży Isidor. Hieronym: Dionys: Młko Pána JEZUSowa / Duch też Przen. z dárem mądrości zstepuacy ná Apostoly / pokazał sie w postaci ognia. W tym troiákim ogniu wysoka proba pokazał Jan S. Szmarágd nieśkalá nego Pánienstwa swego. Co sie wšytko z Dismá S. dowiesć może. O pierwszym mam dowód z Ewangelij S. gdzie opisał samże Jan S. Gody Mázienstie / w Ránie Galileystkiej. Nuptiae factae sunt in Cana Galileae. Znájduta sie bowiem Doktorowie Kościelni / (miedzy ktorými S. Thom) ktorzy funduic sie ná owej sentencyi S. August. Joannem Dominus de fluctivaga nuptiarum tempestate vocavit, tego sa rozumienia; że ná Godách onych / był Oblubieńcem Jan S. dzisiejszy: który w tym samym ále heroiczny cnoty Pánienstwa wypráwił / gdy zámilowawšy sie Pána JEZUSA / Oblubienice sobie już pólubionej / dla niego odstąpił. O czym też miała obáwienić y S. Gertruda / gdzie oraz náuczona była / iáko Jan S. má zá to osobliwa nagroda w Niebie / y owšem daleko wielka / niż Jan Chrzciciel. Ponieważ ten ná puszzy mieřkal / y dálekim był od okázy utrący czystości: Jan záś S. Ewangelista w ogniu prawie bywšy takich okázy / iednak y naymniejszym porušeniem / á náwet y myśla czystości swojej nie náruřyl: iáko też o tym nápiśal Euthym: Tantam á puero curam habuisse puritatis, ut ne turpem quidem cogitationem unquam in cor suum ascendisse permiserit. To pierwsza / w pierwszym ogniu probá. Wtórzymal proba ten Szmarágd mistyczny / y w drugim ogniu Passionis: bo w tejże Ewangelij czytamy / że przy Młce Pána JEZUSowej / sam tyłko z Dániow / niezwygdyony státek swoy pokazał; gdy áni w Ogroycu, áni ná Palácach Kłójar żydowskich / áni náwet pod Krzyżem / nie odstąpił Mistrzá swego. Cum vidisset ergo JESUS Matrem suam, & discipulum stantem, quem diligebat: tá albowiem odwaga tego /

wielkim

Script.

Joann. 2.

2.2 q 186.
articul. 4.

P. 4. C. 4.

Joann. 19.

wielkim dowodem była czystość tego Pánienstwy. Jakkóż nie bez cielec mniace Kościół S. uważając Janá S. pod Krzyżem stojącego/ o czystości tego mile wspomina/ mówiąc o Pánu JEZUŚcie: In Cruce moriturus huic Matrem suam Virginem, Virgini commendavit. Trzecia proba Pánienstwa Janá S. niech będzie w ogniu darów Duchá Przen. W szegulności mowmy o darze mądrości: którego Janowi S. obficie nad inne Apostoły y Ewangelisty udzielił Duch Przen. Jásnie się to pokazuje z początku Ewangelij tego. In principio erat Verbum, & Verbum erat, &c. Która uważając Doktorowie S. twierdzą/ że w tym co zamknął w onych słowach Jan S. prześledł mądrość swoją y same najwyższe Anioły. A ta sama najwyższa mądrość Janá S. powinna być najlepszą probą najprzedniejszego Smaragdgu Pánienstwa tego: bo napisał Cassian. Possibile quidem est, integritatem sine scientiæ gratia reperiri; impossibile verò est, scientiam spiritualem, sine integritatis castimonia possideri. Jakkóż y Doktorowie Kościelni/ z tej próby dochodzą dośkonłości Pánienstwa Janá S. Albertus Magnus, Sicut scriptum est: In malevolam animam non intrabit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis; ita in Virgineam mentem Joannis ingressa est, cujus Theca mundissima fuit Virgineum ejus corpus. Jako napisano jest: Ze do złotliwej dusze, nie zstąpi y nie wnidzie mądrość, ani będzie przemieskiwała w ciele poddanym grzechom: tak w myśl Pánienka Jana kochająca się w czystości wespół, którego najczystsze mieszkanie, Pánienkie Ciało tego było. Et Rupert: Abb. Qui diligit cordis munditiam, propter gratiam labiorum suorum, habebit amicum Regem; quia videlicet, propter excellentem castitatis decorem, dignus fuit de ipso sacri Dominici pectoris fonte, divinitatem ejusdem Verbi, & æterni, portare secreta Principis. Kto kocha czystość serca, dla łaski uś swoich, będzie

ap. Manf.
Dis. 6.

A dzie miał przyjacielem Król: albowiem dla zacnej czystości ozdoby, godnym będzie z samychże Chrystusowych świętych pierśi żrzodła, Boswa tego, y Przedwiecznego Słowa, wszystkie skrytości wiedzieć.

Druga proba przedniego Smaragdgu in Sole, gdy mu na słońcu nie ubywa/ ale raczej przybywa piękności: y w tej probie Smaragdgu Pánienstwy czystości Janá S. drey przednim się być pokazuje; to jest/ przy promieniach dwoiakiego słońca mistycznego/ Chrystusa Pána; którego Kościół S. zowie Sol justitiæ, y Przen: Panny/ o której śpiewali Aniołowie/ Electa ut Sol. Tu sobie przypominam znowu ons Smaragdowa Apokaliptyczna Tęga. Iris erat in circuitu sedis, similis visioni Smaragdinae; tã/ jeżeli (takom to już pokazał wyżej) figurowała sprawiedliwego człowieka; daleko wyborniej figurować może Janá S. o nim się bowiem najlepiej zweryfikowało: Iris erat in circuitu sedis, &c. kiedy purpurowym kolorem serdecznej żalności zafarbowany/ stał pod czas Młeki JEZUŚowej około Krzyża; który się zowie Tronem Pána JEZUŚowym. Similis visioni Smaragdinae. Kolor zaś Smaragdowej Tęgy/ nader dobrze kładzie Pánienstwu Janá S. Ma ta, że ten zielony kolor nie z siebie/ ale od promieni słonecznych; a tym piękniejszy, im bliższy jest słońcu; dla czego też pod zachód słońca/ piękniejszy/ wyraźniejszy widujemy także/ niż o południu/ gdy się od ziemi/ od obłokom wysoko podnosi słońce. A ktoż mógł być bliższym/ tak moraliter, tak y physice, oboydá onego Słońca/ to jest Chrystusa Pána/ y Młeki tego Należy: nad Janá S. był bliżsi moraliter, gdy był najukochańszym/ tak Pánu JEZUŚowi. Ille discipulus, quem diligebat JEZUS; takó też y Należy: Pánie: bo właściwy per adoptionem Syn/ Mulier, ecce Filius tuus. To samo à posteriori probuje/ że przednim Smaragdgem/ osobliwym w Cnocie/ czystym był Jan S. Quoniam

Figura.

apocal. 46

specialis

specialis prerogativa castitatis, ampliori dilectione fecerat dignum. Był bliskim physicz, dla ustawicznie konwersacyi z Pánem JEZUSEM/ y Naysw: Panna: ktora wzlawszy pod Krzyżem za Młoko/ ona w domu swoim chował/ żywił/ y oney iako Syn służył. Accepit eam Discipulus in sua: z ktorey ustawicznie konwersacyi/ niezmiernie pomnazał się Jan S. w Smaragdowym kolorze Pánienstwiey/ czystości. A iako w teyż tey racyi/ przy Smaragdowym zielonym kolorze/ y inne złote/ purpurowe/ fialkowe przebiega się kolory; tak też z podobniejsz racyi w Janie S. przy prześliczney Pánienstwiey czystości/ przebiega się w nim złota miłość. Plus amabat, qui plus amabatur. Więcej miłował, który był więcej miłowany. napisał o nim s. Petr. Damian: Rumienila się w nim cierpliwość świąteczna pod Krzyżem; pokazowała się y fialkowa młodość Pokory S. z ktorey to pokłó/ (iako obśerwują Doktorowie Śs.) że w Ewangeliu swojej/ (ponieważ w niej musiał wspomnieć/ o osobliwych trzech faworach od Pána JEZUSA otrzymanych) Imienia swego z pokory zaciął/ ale miasto niego/ zdawsepisał/ iakby o kim trzecim: Ille discipulus, quem diligebat IESUS. A zacył/ pięknie ta Smaragdowa Tęcza/ wyraża doskonała Jana S. czystość/ y inne cnoty przy niej; y oraz pokazuje się/ że przy obrygu tym Słońcu/ nie ubyło/ ale radey przybyło Smaragdom Pánienstwa Jana S. ozdoby. O czym też dosyć wyraźnie napisał s. Petrus Damian: Ex utriusq; Matris videlicet, Filijque consortio, Joannis Virginitas excellenter enituit; & quousq; humana merita possunt evehi, quasi meta virtutum factus indefinenter excrevit.

Trzecia proba Smaragdu/ in Oleo, w Oleju, w którym przedyskutowany/ piękniejszy się pokazuje. Te proba Pánienstwa swego odprawił Jan S. w ten czas/ kiedy iako czytamy w Historiach Kościelnych/ za czasów Domicyana w Rzymie/

A o Miare S. wrzucony był w kocioł wrzacego oleju; z ktorego namięnie nieobrażony zdrowo wyszedł. Co mnia Doktorowie Kościelni/ za osobliwy argument najsławniejszy cnoty czystości w Janie S. miara w tym biorac/ z onych trojgá Páchołat w Babilonii; ktorym ogień/ śnawiac ich niewinności Pánienstwiey/ namięnie nie škodził/ y co o tamtych napisał Euseb: Emiss: toż samo aplikuje Joseph Mansi. D. 8. do Jana S: w takie pisząc słowa: Quanta castis visceribus reverentia debebatur, arbiter ignis agnoscit. Jakiego poszanowania godne były wnętrzności ciała czystego. sam to osadził ogień. Z teyż racyi/ wiele Doktorow twierdzi/ że Jan S. przyrodzona śmiercią nie umarł/ ale z ducha y z ciałem na inny żywot przeniesiony jest; popierając tym zdania swego/ ona sententya Isidori Pelusiot. Qui Virginitatem coluit, pro mortuo non est habendus. Który Pánienstwo zachował. za umarłego nie ma być miary. Już tedy z tey trojki proby pokazuje się Jan S. Virginittis probata Smaragdus, drogi/ y bardzo przedni Smaragdowy klejnot/ Pánienstwa tego; w którym on inne Apostoly święte celował. Przyjmując wdzięcznie Oblubieniec Błogosłowa ten prezent od Jana S. Wiac y my ponieważ wiemy/ że osobliwym jest Patronem starających się o cnotę czystości; co się pokazało na S. Edwardzie Królu Angielskim/ y S. Kolecie Zakonu naszego/ ktorych na znak tego Chrystus Pan cudownie pierscieniami obdarzył; y my też w podobnych okazyach obieramy go sobie za Patrona: a teraz Chrystusowi/ Oblubienicowi wszytkich Pánienek/ mech bądźcie częśc y chwałá/ ná wieli.

A
M E
N.

SSS
SSS
SSS
T

Ná

Sermon. 1.

Sermon. 2.

Homil. 2.
de Epiph

Ná Dzień Świętych Apostołów
FILIPPA Y IAKVBA,
 Sanctitas in decore Topasij & Sardonicis.

*Qui credit in me, opera qua ego facio, & ipse faciet,
 & maiora horum faciet. Ioann. 14.*

Nielka szczęśliwość Oblubienicy Bărăntowey gdy w dzisieyshey Ewangelij od samego Oblubienca swego Chrystusa Pana/ otrzymuie obietnice / iż lubo iuż od niegoż samego dostatecznie zasługami/ światobliwośćią tegoż / y wielkiemi cudami obdarowana była/ iednak od własnych Synow swoich/ ludzi wiernych od Niezow Apostolskich / ięszce wielkŃe kosztownieysze/ honoraria odbierać miała. S. 17.
Qui credit in me, &c. Kto uwierzy we mnie, rzeczy które ja czynię, czynić y on będzie. y onŃsem więkŃsze czynić będzie. Przez te wielkŃe/ zacnieysze rzeczy/ S. Aug: y Cornel: a Lapid. rozumieia Magnam conversionem gentium: Mnosiwo wielkie ludzi nawroconych do BOGA przez Apostołów; albowiem (iako notuie tenże Cornel: a Lapide) daleko więcey potym Apostołowie nawrocili ludzi/ aniżeli sam Pan JEZUS: bo tylko około pięćset nawroconych przez Pana JEZUSA wyrachować się może/ z słow
1 Cor. 15. 6
 Pánelá S. luboć y to wszystko co się działo przez Apostołów originaliter, łascę/ mocy/ y zasługom Páná JEZUSOWYM przypisać się powinno. W tym zaś nawracaniu ludzi/ osobliwemi byli/ dzisieyszi dway Apostołowie Filip/ y Jakub S. bo Jakub S. 30. lat Jerozolimskim bywŃszy Biskupem/ wŃszelich cokolwiek z ży doŃstrzwał uwierzyli w Chrystusa/ MiŃstrzem był: o Filippie zaś czytamy w Breviarzu/ że cała Tatarska ziemia do Wiary S nawrocil. Omnem ferē gentem illam ad Christianam Fidem convertit. Wicē ci Apostołowie Świēci nawroceniem tak wielá

ap. Silveir
 bic.

A ludzi/ Kościół S. iako osobliwym kontentuiá upominkiem: który aby tym więcey kosztownieyszym/ a zdtym przyśmnieyszym był/ reflektuiá się naprzód ná osobliwemi przymiotami tych Świętych Apostołów. D S. Filippie piŃsá Doktorowie Ss że był głowicel niezwyčajney łaskawości/ y wielce przyśmnych obyczajów. D S. Jakubie zaś/ iż miał wielką u wŃszelich o światobliwośći swojej reputacyą: co obiema wielce dopomogło do nawracania ludzi niewiernych. B Znowu reflektuiá się ná one dwa drogi w fundamentach Apokaliptycznego Miasta Kámiennie/ które według tychże Doktorow/ hieroglifikowały dwóch dzisieyszych Apostołów: ieden zwano Sardonic, a ten znáczyl Filippa S a drugi zwano Topazius, a ten znáczyl Jakubá S. którego mnieyszym zowiemy. Fundamentum quintum Sardonic, . nonum Topazius: pierwszy Kámiēń Kwardenie wielce/ (iako się to niŃzej pokáże) do niezwyčajney łaskawości Filippá S. a drugi do wielkiej między ludźmi opinij Jakubá S. Wicē pod podobieństwem tych dwu drogich Kámiēni/ z pomienionych dwu przymiotow/ iako też/ y z innych Apostolskich Cnot/ dzisieyszych Ss. Apostołów/ wychwalcie zechce; a za osobliwy upominek w te drogie Kámiēnie opráwny/ Świętego ich życia przykład Kościółowi S. prezentować będą: wprzód pomowiaŃsy o tym/ iako łaskawość/ albo przyśmna obyczajność/ oraz y sławá dobra o cności swojej/ wielką sa ozdoba światobliwośći/ y skutecznym sposobem do nawracania ludzi niewiernych/ albo grzesznych Ad Majorem DEI Gloriam.

PARS
I.Joan. a Ge
nim l. 2. fi.
mil. c. 30.

Scripta

O sie tyż pierwsze Cze-
ści Razania. Przyrowna-
lem dobra o światobliwo-
ści sławę/ do drogiego ká-
mienią Topazius nazwa-
nego/ z tej przyczyny/ że z przyrodze-
nia samego ma swoy polier/ czego
inże drogic kámiennie nie má; znos-
wu/ iż náń inne kámiennie naybardziej
go zdzywá do wyrobienia ná nim
Figur/ dla pieczętowania; á to dla
tego/ że miękki jest w robieniu.
Co jest temu kámiennowi polier/ to
głowiekowi światobliwemu polero-
wna dobra sławá/ opinia między lu-
dzmi; która błaskiem swoim/ nie tyl-
ko oświeca y zdo bi cnota jego/ ale
też wielce mu pomaga/ aby sie zstał
pieczęcią Bóstwa/ wyrażająca w bli-
żnich swoich obraz Bóstki przez lást-
kę/ przez cnotę: iednym słowem; dále
sie przez to zná; iáko Ráznodzielom/
Miszom Apostolskim; do náwraca-
nia dusz/ bardzo jest potrzebna/ y
skuteczna w tym/ dobra o światobli-
wości swojej opinia. Co oboje/ ma
swoy fundáment w Piśmie S. Na-
przed Proverb. 15. mówi Duch Prz.
przez Medrecá: Lux oculorum la-
tificat animam, fama bona impin-
guat ossa. Jáne pátrzące, uwesela-
dusę, á sławá dobra, nápełnia y ożywia
kości. Ktore słowa tak tłumácy Cor-
nel. á Lapide: Sicut lux miré recre-
at oculos, indeque cor & animam
intuentis: ita fama virtutum & e-
xemplorum, recreat auditum, in-
deque mentem audientis, ejusque
ossa & robur, ad similia audienda
corroborat. W ktorych słowách/
taki sie zámyśla sens. Jáko światło
nie tylko oświeca oko pátrzącego ná-
nie, ale oraz y duszę jego uwesela, tak
też opinia dobra o pobożności zwiásczá-
náuczającego drugich, nie tylko jego sa-
mego zdobi, ale też w słucháczách
wzbudza ochotę do dobrego, do cnoty,
&c. Wyrażniewy iężże dokument-
tego możemy mieć z obudwu Listow
Páwla S. do Tymoteusza; ktorego
informuje ten Apostoł iáko sie miał
ná swoim Biskupstwie sprowadzić y
starać o zbawienie owieczek swoich/
w pierwszym zaraz Liście wyliczywszy

A inne powinności Práclacie y Ráznod-
zieyskie/ przydał ná ostátku: Opor-
tet autem illum, & testimoniam
habere bonum ab ijs, qui foris
sunt: ne in opprobrium incidat,
& in laqueum diaboli. Potrzebá zás
aby miał dobre świadectwo, y od obcych:
(to jest inney Religij ludzi,) aby tak
ná báiżbę nie przyśedł, y nie wpadł w
siatká satáńskie. Z ktorych słow poła-
zuie sie prawda pierwszego punktu á
contrarió. bo iáeli háńba wielka jest
stanu Práclaciego/ Ráznodzieyskiego/
sławá nie dobra o nim/ choćby też y
między obcey religij ludzmi; toć prze-
ciwnym sposobem/ ozdoba to jest tá-
kiego stanu/ kiedy y sami przeciwnicy/
dobrze o jego pobożności trzymáją.
W drugim zás Liście/ drugiego me-
go potwierdza punktu: to jest/ iż do-
bra sławá náuczającego inzych/ bár-
dzo skutecznie poctaga grzesznych do
obaczenia sie we złym/ albo w błe-
dach swoich: gdy temi słowy nápomni-
na tegoż Biskupa. Tu veró vigi-
la, in omnibus labora, opus fac
Evangelistæ, ministerium tuum
imple. *Varabk. czyta:* Ministerium
tuum ad plenum probatum red-
dito. Czuy, pracuy, bądź Ewángelista,
to jest, Ráznodzieia, y powinność two-
ię doskonałe wypełniaj. Ktore słowa
tak tłumácy Didac: Celada: Nisi
te reddideris spectatoribus pro-
bum, & probatum in omnibus,
forte eris Evangelista; sed Evan-
gelistæ ministerium sic plenarie
non obibis, nec ad plenum adim-
plebis; cura diligenter de bono
nomine, ut rem bonam suadere
videaris: nec satis tibi videatur
bonum esse, nisi alijs bonus videar-
is. Z ktorych słow/ tá sie podáie
náutá/ że Náuczyciel/ Ráznodzieia/
o ktorego życia zla jest opinia mię-
dzy ludzmi/ choćby też sam w niczym
sie nie czuł/ nie jest doskonałym Rá-
znodzieia; áni nie ja tak skuteczne
Razania jego/ iáko owego/ ktory y
enotliwie żyje/ y o cnotie swojej mi-
dzy ludzmi dobra ma reputacya: bo
to samo/ iedna mu u słucháczá iákaś
rewerencya; y ludzie łatwiej dáją
wiara słowom jego. Dawne o tym
jest

1. ad Ti-
mo th. 3.2. ad Ti-
mo th. 4.da bened.
Pat. S. 152

lib. de Vid.

jest przysłowie *S. Augustyna*. Nobis necessaria est vita nostra, alijs fama nostra. Nam samym potrzebne, pożyteczne jest życie dobre, ale sława dobra bliżnim naszym. Przeto *S. Chryzost.* wszystkich duchownych usilnie napomina, aby nie tylko do zley sławy o sobie nie dawali ludziom okazywać, ale też aby zaraz na początku wszelkim zabiegali złym o sobie suspicyom. Oportet suspensiones pravas, statim atque exorta fuerint, intercidere, ac nihil prorsus omittere rerum earum, quae pravam de te opinionem delere possint.

L: 5. de SS

Drugi kámién drogi Sardonic názwány; ten nád inne kámiénie dla twárdosci swoiey poter naywyzszy, ktory go wielce zdobi przymuie; takze ma takas wrodzona moc; iz tego kto go nośi przy sobie; czyni cichym; laskawym; wstydliwym; a zátym przylipnym u ludzi; znóu; ze jest nád inne kámiénie sposobnieyszym do piegetowania; albowiem lubo go naypotężniey przyciąsanie do miékkiego wołku; naymnieyszego káwałka wołku do niego nigdy nie przylipnie; czego inſe kámiénie drogic nie máia; z ktorych rácy; uczynilem ten kámién hieroglifickim światobliwego głowická; oraz laskawie; obyczajnie sobie z ludźmi postępującego; ta albowiem święta pobożna polityká y obyczajność; y temu polieru dodáte; w samych náwet oczách Boskich; y ludzie inſe; wielke badacim poneta do dobrego; bárdzo łatwo ze zlych w dobre przemienia. Ze taká ludzkość; y obyczajność polierem; aliás ozdoba jest światobliwości; Ná obiaśnienie tego; podáis Figura ná Abrahámie Pátryárſie; ktos tego ludzkość; y święta polityká ku wszelkiemu gościowi; gdyż zámſe w progách mieſkánia ſwego wygládał y czekał gościá; wiadoma jest káżdemu czytájącemu Piſmo *S.* ktora enota tak wielkiego waloru; przydála bylá światobliwości tego; ze też dla niego; (iáko *S. Páwel* twierdzi) godnym ſia zſtal mieć w domu ſwoim *BOGA* w Trocy iedyneho; w Oſobie trzech Aniolow; ktorym on sam

Figura.

A nogi umel; do ſtolu ſiújac; ſiał przed nimi; náwet odchodzących; dáleko ſamje odprowadził. Abraham ſimul gradiebatur deducens eos. Co uwajáiac użony *Oleaster* twierdzi; ze to *P. BOC* dopuścił Abrahámowi; ná pokazanie; iáko mu ſie wielce podobá światobliwość z ludzkością zednogona; áże przeciwnym ſposobem brzydźi ſie takim światoflickiem; ktory pod pretextem światobliwości; nábożeńſtwá; grubiańſko; ſukliwie; poſtepuie ſobie z bliżnim ſwoim. Sancti

Genes. 18.

B viri non ſolum ſancti ſunt, ſed etiam urbanitatem norunt; abhorret enim Dominus à ſanctis incivilibus. Święci Mezonie, nie doſyć ze świętemi ſa; ale też máia ſię znáć ná ludzkoſci; brzydźi ſię albowiem *Pan* światoflickiem niepolitycznym. Ze zás lágodne y obyczajne poſtępowanie ſobie z ludźmi; w iſta jest powába inſzych ludzi do brego. Figura tego w Pieniách; alomonowych ná ſamym Oblubienicu; nayprzednieyszym Náuczycielu; y wzorze wszystkich Káznodzieiow; temu Oblubienicá tego

ap. Reg. Maria. ceteram. 14.

C imientem wszystkich innych duſz przyznádie; iz zapáchy y wonnoſci tego; dziwnie byly pociągájące y ona ſama; y towarzyszyłi iey. Trahe me poſt te, curremus in odorem unguentorum tuorum. Piſe *S. Baſilius*, ze

Cantic. 1.

Epist. 176.

D Myſliwcy dwoiáki máia ſpoſob dla doſtánia dziſkich golebi; albo z ruſznice ſtrzeláiac do nich; albo też domowego golebia wonnoſciami iákimi námasćiwſzy; puſzczá miedzy nie; á ze bárdzo ſie delectuie golebi wonnoſciami; wiec ſtádem zá wracájącym ſie do domu; y drugie leca; y tak bywáia polápane od myſliwcow; dáleko łatwiey niſz przez ſtrzelbs; ná ktorey oglos; gdy iednego; albo drugiego zábija golebia; wiele innych uieſta; y ulátuie. Oblubienicá oná; duſze ludzka figuruiáca; miála ſwoy ofobliwytytul; ze ſa zwano Golebica. Veni columba mea. Strzelbá zás znáczy groźne Káznia; oſtroſć w ſłowách; poſepne; tetryczne obyczáie; ktorych zwykli niektorzy zádzwáć Káznodzieie; Náuczyciele. Zapách zás wonny; znáczy lágodnoſć w

more/ przyistność w porzuceniu/ w postępkach obyczajność. Wisc kiedy ta gołebica/ to jest Oblubienica/ przysięga/ że iako za wonna gołebica/ za Oblubienicem swoim tupa z drugimi dla zapachow tego bieży/ Curremus in odorem unguentorum tuorum. tym samym dala znac/ że łagodne obyczaje y słowa/ nauca/ i tego/ kazacego/ wielce sa skuteczne do nawrocenia ludzi grzesznych/ y niewiernych. Ut hinc intelligas, quanta sit suavium odorum vis, quantum lenitatis pondus ac robur. mowi ieden.

Oration. 2.

Exemplum.

L. 3. Pelag. capit. 8.

Im Judith. c. 15. S. 22.

Tey łaskawości mamy nie mało pieknych Przykładow/ nie tylko w ludziach/ ale y w Duchach Świeśkich: Naprzod w samym P. B. G. D. niewzorzonym duchu/ktory (iako mowi Basilius Seleuc:) ma sollicitam de peccatoribus comitatem: kiedy nie nagli/ nie zaraz piorunami na grzeszników następuje: ale z lekką przestrogą/ mniejszymi niebezpieczeństwami przypadkami upomina. Podobną obyczajność upatrzyl S. Chryzostom, w stworzonych Duchach/ w S. Michał Archángele/ pod czas onego powstaniu z Czerem: bo lubo sie mu na ten czas śatan, stawil był po grubiańsku/ dla czego też osobliwe Epistolum dal śartu S. Clemens Alexandr. zowiac go Agrestem Angelum, Grubiańskim Aniołem, iednak Michał S. dosię polityczanie y bez sukania obfedi sie z nim. Non est ausus iudicium inferre blasphemiam, sed dixit: imperet tibi Dominus. Co S. Chryzostom nazwał Angelicam urbanitatem. Polityka Anielska. Przydaje Didac. Celada, że grubiańskie sukliwce obyczaje/ sa to przymioty śataniskie. Rusticitas, & inurbanitas, vitium diabolicum est. Konie te Czesć słowami napominaiacemi z tegoż Authora. Itaq; quisquis virtuti solerter studet, minimè negligat hanc politiam. Christiana sanctitas, non renuntiavit comitati: qui virtutem causatur, nè urbanus sit, non eam excusat, sed accusat. Ktokolwiek szczytne starać się o cnotę, nie zaniedbując tej obyczajności: Chrześci-

Anska bowiem światobliwość, nie wyrzeka się tej: kto grubiaństwo ma za cnotę, ten nie zaleca cnoty, ale ją potępia.

W

Rzypatrzylismy sie po gzesi cym dwiema drogim kamieniom/ to jest/ sławie dobrej/ y łaskawości w obyczajach/ iako sa osobliwym ornamentem światobliwości/

lecz wyraźniej ięszce przypatrzemy sie temu/ w przykładzie żywota dżierśkich chwalebnych Apostolow/ Filippá y Iákubá. Quintum funda-

mentum Sardonyx: ten kamień jest ieden z najprzedniejszych/ y trzy oraz ma w sobie kolory: od spodu jest czarny/ na wierzchu zaś rumiany nieco/ a w środku iasno biały/ znaczy zaś (według Doktorow) Filippa S. z tej racy/ że przez niekie podobieństwo wyraża na sobie światobliwość/ dary/ cnoty/ y godność Apostola tego. A naprzod/ że jest prastantissimus, ieden z najprzedniejszych. Kwadracie to Filippowi S. bo był primus vocatione, gdy iako Jan S. świadczy/ temu naprzod rzekł

Pan JEZVS/ Sequere me, Podąż za mną. Był inowu primus a consilio, bo sie z nim naradzał Pan JEZVS/ gdy chciał na puśzy utracować rześć: Unde ememus panes. Ślad tej posła y oná iego osobliwa konfidenca do Pána JEZVSA/ że sie go śmiał o iego Oycá spytać. Domine ostende nobis Patrem. Był ięszce primus cognitione, bo on naprzod/ ile można było na ten czas/ poznal Oycá Pána JEZVSowego. Philippe, qui videt me, videt & Patrem meum. Był ndostatkiem primus prädicatione Nominis JESU, pierwszym Różnójcia Imienia Pána JEZVSowego: bo lubo Jan S. opowiadał przysię Zbawiciela/ iako y S. Jdrzey/ iednak Imienia iego obadwa nie wyrazili: dopiero Filip S. gdy przyśedł do Brata swego Nátanásela rzekł: Quem scripsit Moyses in lege, & Prophetæ, invenimus IESUM. Zaczynam iest prastantissimus; w tym przodkuie miodzy inśemi Apostolami. Trojaki zaś kolor tak mu kwadracie; Ciemny od

(spodu/

PARS II.

Apocal. 21.

Joann. 1. Script

Joann. 1.

(spodku/znaczy (według niektórych) A
urodzenie tego między ludźmi na on
czas nayszczęśliwiejszymi: bo był rodem
z Betzaidy. Erat autem Philippus
z Betzaida. o Betzaidzie zaś sam P.
JESUS powiedział: Vx tibi Bet-
saida; a przecis to bynamniej can-
dori światobliwości Filippa S. nie
zaśkodziło. Drugi kolor rumiano-
zapałony/ wyraża: (według tychże
Doktorów) Miłość palająca tego ku
BOGU/ y tubliżniemu; dla ktorey
umrzeć przagnął/ y sama to rzecz
wypelnit/ gdy na wzor swego Mi-
strza na Rzyżu Megenstwo podla-
wszy/ umarł. Samo Imię tego Phi-
lippus, świadkiem jest tego ognistej
miłości/ ktore według S. Hieron. elu-
macy sie Os lampadis. iakoby było
ognisto gorząca lampa. Ale nays-
lepiej do materji/ (o ktorey sie wy-
żey mówiło) służy kolor średni: to
jest/ iakno biały; ktory według zda-
nia Joann. Sylveir. wyraża candore-
rem, dar łagodności/ szczerości/ łas-
kawey ku ludzkom obyczajności; w
ktorey celował między Apostołami/
ten S. Apostoł: te bowiem łask-
wosc w nim widząc ludzkie obcego
Narodu/ przez niego/ a nie przez in-
nego Apostoła/ przysp sobie do Pa-
na JESUSA iednali. Acces-
sunt ad Philippum, --- & roga-
bant eum dicentes: Domine, vo-
lumus JESUM videre. Te uczyn-
ność/ y obyczajność ku ludzkom/ u-
patrzył Toletus w Filippie S. gdy py-
tałac sie o przyczynę/ czemu to nie-
innego/ ale tego Apostoła radził sie.
Pán JESUS/ kiedy chciał dobrze
uczynić ludzkom. Unde ememus
panes, tak na to odpowiadá: Quia
Philippus inter omnes, plus hac
solicitudine premebatur: to jest/
iz nayszczęśliwiejszym był między A-
postołami/ y sklonniejszy do usługi-
bliżniego: ktory dar łaskawości iako
wiele pomógł Apostołowi S. w na-
wracaniu niewiernych/ pokazało sie
z uawrocenia całego Narodu Tatars-
kiego/ dosyć z samego przyrodzenia
grubianiego.

Drugi kamień/ a ten dziewięty li-
czy sie w fundamentach Miasta Bo-

żego/ był Topazius, Nonum Topa-
zius. Ten z wielu rdeyi hieroglifi-
kiem jest dziewiętego Apostoła Ja-
kuba S. Dla łatwiejszego obświe-
nia biore sobie a contrarió za Signu-
re ow Topazyus/ o którym Job S. Job. 28.
powiada/ że nie mogli mądrości wy-
rownać/ w piękności y cenie. Sapi-
entia ubi invenitur? --- non
adaequabitur ei Topasius de Ethi-
opia. Nie znalazł sie wprawdzie za-
czasom Jobowych taki Topazyus; ale
za czasom Chrystusowych/ znalazł sie
taki to jest/ Jakub S. Apostoł; kto-
ry mądrości Wcieloney/ samemu
Pánu Chrystusowi/ lubo doskonałe
nie wyrównał/ iednak z wielu okoli-
czności/ nad inne Apostoly nayspo-
dobniejszym sie zstał: a iako Topazyus
dla miękkości swojej/ naysposobniej-
szym jest do wyrobienia pieczęci/ tak
y Jakub S. miał w sobie osobliw-
e pieczęci/ albo wyrażenia Pána JE-
SUSOWE; tak względem ciała/ iako
względem wnetrznych darów: wzgle-
dem ciała/ bo o nim twierdzi Dion.
Cartb. że dla wielkiego podobieństwa
na ewarjy/ y w staturze do Pána JE-
SUSA/ Bratem go zwano Pána
JESUSOWYM. Dicitur est Frater
Domini, quoniam in vultus dispo-
sitione, lineamentisq; corporis, ac
modo conversationis, extitit ei
similimus, &c. Rta była przyczyn-
ná/ że Judasz w Ogroycu pocałow-
aniem wydał Pána JESUSA; aby
śnadsz nie poimano było miasto Pána
JESUSA/ Jakuba S. iako mu bari-
dzo podobnego. Był podobny w
duchownych darach: wyrażał bo-
wiem na sobie Pána JESUSA/
D Virginitate, Pániestwem: bo według
S. Hieron. y Epiph. Pániestwa w ca-
łości dochował. Wyrażał Devoti-
one, bo od ustawicznego kłegzenia
ná Modlitwie/ skorá tego/ iako u
mielblada/ ná kolánach porostá była.
Wyrażał Austeritate vitæ; bo żelá-
zo ná tego głowie nigdy nie postáło;
dni trunku pijanego przez cále życie
swoje nie skosztował. Wyrażał Sa-
cerdotio, bo nayspierwey (iako Ana-
clei: P. pisei) z rozkazania Piotra S.
po Wniebowstąpieniu Pána JESU-
sowym

rowym w Jeruzalem Prymicie od-
prawił; y z roku iego Naysw: Páns-
ná/ Piotr S. y inni Apostolowie ná
pierwshey Msy iego przyšli Przen:
Sákráment. Wyrażal in Passione,
bo tak iáko y Pan JEZVS/ umie-
ráł zá nieprzyiaciele swoje modlił
się. Ale ponieważ powiedziałem wys-
zey/ że Topazius kámién/ iest nad
inne kámiénie z przyrodzenia polero-
wany/ symbolizuje przeto dar dobrej
slawy/ y reputacyi między ludźmi:
ten osobliwie polet wydać się w mi-
stycznym Topazyusie w Jákubie S.

Supl. ad
Galat. 1.

Albowiem S. Hieron: świadczy: że y
u samych nieprzyaciół Wiary/ dla
wielkiej reputacyi o świętobliwości
swojej był w poślanowaniu: tak da-
lece że y sami Arcykapłani Żydowscy/
kiedykolwiek mu się tylko podobáło/
dozwalałi mu wchodzić do Przybytku
Pániskiego/ w Kościele Sálomono-
wym; czego się innje samym nie go-
dziło/ tylko pewnych czasów; ná to
wśelkiego stanu ludzie/ prágnałi przy-
namniey sády iego dotknąć się: tak
o tym S. Hieron. Hic Jacobus Epi-
scopus Hierosolymorum primus
fuit, cognomento iustus, Vir tan-
ta sanctitatis, & rumoris in populo,
ut fimbriam vestimenti ejus certa-
tim cuperent attingere. Która o-
pinia o świętobliwości iego/namniey
y po śmierci nie ustála między nie-
wiernymi: bo Josephus Żydowin, twier-
dzi w swojej Złstori/ że dla zabićcia
tak Świętego głowická/ Pan BOG
zruinował Kościół Jerozolimski przez

A Tytusa y Wespazyána. A teni to
był sposób/ którym ten mistyczny To-
pazyus wypieczętował w duszach nie-
wiernych pieczęć Boską/ tak wiele
niewiernych sławą swojej świętobli-
wości do przyjmowania náuki E-
wángeliżney poćiągnawszy.

Potrzejcie/ obádwá pomienione ká-
mienię/ oprocz już mianowanych przy-
miotów/ náia iestże Arcanas virtu-
tes, dziwne skutki/ które swoim spo-
sobem mogą się aplikować tymże
Apostolom. Sardonix, który znaczy
S. Silippá/ ma moc przeciwko zádá-
B się/ truciźnie/ y gádzinom: podobną
moc pokázal po sobie tenże S. Apo-
stol: gdy (co pisze Metaphrast.) smó-
ká iednego/ który ludzi tchem swoim
zábijał/ modlitwą swoją zamorzył/ y
cáła Frygiá od wężów iádowitych
uwolnił. Topazius zád/ symboli-
zuje S. Jákubá/ iest skutecznym le-
kárstwem przeciwko niektórym choro-
bom/ zwiáżzák Lunárytom/ podo-
bneyże mocy/ albo pomocy/ doználi
od S. Jákubá wśyscy chorzy/ ktorzy/
kolwiek kráin sády iego dotykali się:
C albowiem (iáko świadczy Hieron: S.)
od wśelkich chorób swoich nátych-
miał uwolnieni bywáli. Wiece y my
zbudowawszy się z Świętego tych
Świstych Apostolów żywota y przy-
kładów/ w potrzebach nászych dozei-
snych y duchownych/ poufale us-
dawamy się do modlitew
ich, BOG zád niech
bádjie chwálá.
AMEN.

Histor

Ná Dzień S. BARTŁOMIEIA Apostoła,

Nobilitas Sardyis, seu Rubinis, ornata.

Elegit ex ipsis Petrum, - Philippum, & Bartholomaeum. Luc. 6.

S Amo dzisiejszego Apostoła
názwisko/ cóś nam osobli-
wego po nim obiecał/ y że
nie z podłym ná Gody Bá-
ráńkowe zstáwi się upomín-
kiem/ czyni wielką nádzieś. S. A.
Co albowiem słowko Bartholomaeus,

D zámýka w sobie tájemnice nie mále.
Naprzód według relacyi S. Hieron:
ex Syriaco, tłumáczy się Filius suspen-
dentis aquas. Syn pánujacego ná
wodámi. Co ná to wychodzi/ według
tegoż S. Doktorá/ iáko by kto rzekł
Filius DEI, Syn Boży, z czego samego

In 3. Marc.

Petrus

ap. Knitel
in Fests.lib. 2. de S.
Bartholom
quest. 56.

in Fests.

Sylveir. his
num. 395.

Petrus Damian: dochodzi, że Bartłomiej S. był wielce zacnym względem lasi/ y innych darów duchownych. B. Bartholomaeus insignis est, & conspicuus; qui quodam praesagio futurorum, huius mystici vocabuli titulo cernitur insignitus. Inai zaś Doktorowie/ tak to słowo Bartholomaeus tłumacza. Bar, to po Syryjsku znaczy Filium, Syna, y Tholmai, idłoby Filius Ptolomai, więc z tego fundamentu *Pelherius* twierdzi/ że ten Apostoł/ był Synem sławnego owego Egypckiego Króla Ptolomeusza: ja y tacy/ którzy mienia go bydy Synem jednego z Świętych onych trzech Królów; którzy witali Páná JEZUSA w Szopie Bethleemskiej: przeto nauczają ze sam tylko między Apostołami był powołany na Wzrost Apostolski/ z stanu Szlacheckiego. Co jeżeli tak jest: ponieważ inni Apostołowie/ którzy prawie wszyscy byli ubogimi rybołowami/ zdombyli się na drogę kleynoty dla Oblubienicy Barankowej/ nie pewnieyśmy go/ że Bartłomiejowi S. w Królewskim stanie urodzonemu/ o drogę kamienie y kleynoty/ daleko łatwiej będzie: zwłaszcza/ że *Discipulus* piśe o nim/ iż z dozwolenia śnadsz Páná JEZUSOWEGO/ na pokazanie/ dla przykładu dobrego/ idłoby z Królewskiego rodu/ na tak wżgardzony udał się żywot/ nośił na sobie osobliwa śaća/ która się przez lat 27. namniej nie zepsowała/ u tey zaś śący królow/ przyprowadzone drogę/ nakstał Rubinow czerwone kamienie świecily się. Przyda się widze do tego Bartłomiejowi S. y on hosty drogi kamień w fundamentach Miasta Bożego iemu idłoby hostemu Apostołowi hieroglificę według Doktorów przynależący/ *Sardius* nazywany/ *Fundamentum sextum Sardius*. Niektórzy ten kamień dla purpurowego koloru nazywają Rubinem. Już tedy z tych drogich Rubinow Bartłomieja S. trzeba idłoby bogaty sporządzić kleynot/ któryby uśedł za osobliwy upominek. A idłoby z Szlachećne urodzenie/ którym się żyćci Bartłomiej S. ludzie polityczniejszy kleynotem zowią: cno-

A ty zaś święte/ a w szczególności mowią/ cnota nabożeństwa/ dar mólitwy; w której osobliwym był Bartłomiej S. przez drogę perły u mólących znać się. Wiedze że ia to obowiązek w kupa ślaczego/ y za drogi rubinowy kleynot w ślachećnym/ y oraz w Świętym życiu Apostoła S. Rosćciłowi S. osiadować będzie. Wprzód pod podobieństwem powiedziawszy/ idłoby osobliwym kleynotem jest/ Ślachećstwo z nabożeństwem/ z pobożnością ślaczego. Ad M. D. G.

B O do pierwszej Części Rządzenia/ żem cnota nabożeństwa przyprowadził do purpurowego Sardyusza/ albo drogiego Rubinu/ z takiegoż to czynilem przyczynę: czytałem bowiem o tym kamieniu/ iż ma virtutem expulsiuam tristitiae, to jest gdy go kto zawięzi nad sercem/ ulżywa mu znamię w smutku: a toż właśnie sprawnie nabożeństwo/ albo mólitwa S. idłoby iey to przyznał Jakub S. Apostoł w Liście swoim/ onemi słowy: *Tristatur aliquis vestrum?* *Iezeli się który smuci z was? niech się modli.* Do czego też nie pomalukwadrnie y to/ iż w królestwach gdzie się dostatkem znayduie Sardyusowego kamienia/ pospolicie paćciorkom/ na których Pacierze mawiamy/ z tego kamienia zrobionych/ ludzkie zażywają. A lubo Naturalistowie wiele rzeczy przypisują kamieniowi Sardyusowi/ albo Rubinowi/ ia jednak tylko trzy na ten czas obieram sobie/ dla obświecenia tego/ idłoby Nabożeństwo/ albo ślonność do ślaczego/ do chwały Bożey/ do Mólitwy S. w ludziach ślachećnego stanu/ w Królach/ w Pánach/ drogi to jest y zacny Rubinowy kleynot. Wprzód Rubin ma to/ że jest bardzo przednia ozdoba Koron Królewskich/ y tym podobnych strojów/ których zwykli używać ludzie zaci/ y ślachećni: dla czego też w onym stroju bogatym Aaroná Kapłana/ na samym gólem między dwunastą drogich kamieni położony był. In primo versu, erit lapis Sardius. Przez co się symbolice dale znać/ iż nabożeństwo nayprze-

dnieysza

PAR S
I.

Iacob. 5.

Joan. Laet
de Gemm.
lib. 1. c. 16.

Ecc. 28.

Script.

Psalm. 92

Psalm. 2.

in Theatr
Politic.

dmieysza ozdoba jest y bydz powinno
stanu Szlachetnego Czego mamy
dowód w Psalmach Dawidowych:
Ten napizod obaczysz w duchu
slachetnego Pana na Młaiestacie/ z
tego wychwala go/ iż bardzo w ozdobi-
bnym stroiu/ y orszem w szera ozdobi-
ba widzial go bydz przybranego. Do-
minus regnavit, decorem indutus
est. Thom. Blanc. przez tego Pana
in secundario sensu, rozumie wszy-
skie ludzkie slachetne/ Krole/ Przelo-
żone/ Pány/ zc/ ktorzych stroi/ Pur-
pura/ Berlo/ Korona/ w duchownym
senie tak elumacy: przez Purpura/
rozumie umartwienie zlych namias-
tności: o co sie powinni wszyscy sta-
radc Krolowie/ według nauki S. Bazy-
lego: Purpurâ benè vestieris, si tem-
perantia in omnibus & factis, &
dictis tuis efflorescit. Przez Berlo/
elumacy sprawiedliwość/ prawdę da-
wne/ zwyciężenie dobre; według ktorych
y siebie/ y poddane swoje rzadzić Pan
każdy powinien O czym napisał Psal-
m. w Osobie Krolow mowiąc: Mihi pro
sceptro, erit legum compendium:
hoc insigni gloriabor, hoc me in-
victum reddet, & inculpabilem.
Summiq; Regis imitorem. W
Koronie iedną/ przez ktora rozumie
słoność do chwały Bożej/ do modli-
twy S. do nabożenstwa/ naywieksza
ozdoba ludzi takowch bydz twierdzi:
Ná co przwodzi słowa Agapeta Dys-
akona/ pisacego do Justyniana Cesa-
rza: Super omnia praeclara, quae
Regnum habet, pietatis, cultusq;
Deorum. corona, Regem exornat.
Ná wszystkie rzeczy chwalebne, ktore
mied mogą Krolestwa, nabożenstwa, y
chwały Boskiej korona ozdoba jest Kro-
lewska. To sie uwierdzić może y z
oney żarliwey exhortacyi tegoż Psal-
misty/ ktora zostawil w Psalmie 2.
upominając wszytkie Krole/ Pány/
ludzkie slachetne do nabożenstwa. Et
nunc Reges intelligite, - Servite
Domino in timore, - apprehendi-
te disciplinam: Inna versio cyta:
Osculamini Filium, przydać Marian.
Quem Filium? nisi JESUM, nempe
coelorum, terrarumq; Regem, á ia
przydam: JESUM Crucifixum Re-

A gem colorum. Stuchajcie Krolowie,
y wszyscy Rządzy, sędziowie: słusze
Pana w bożni; trzymajcie się
w ćwiczeniu, kochajcie się w Synu
Bozym, całujcie często na modlitwie,
z nabożenstwem Pana JEZUSA. Ná
te Dawida Krola pamietając nauka
Cesarze dawni Chryściansey/ zawsze
gdy z Pałacu wychodzili/ gorącaca
lampa na znak gorącego swego ku
BOGU nabożenstwa nosić przed so-
ba kazali: co pisze Curopalat. Po-
dobne ceremonie zachowali y sami
Poganie; bo przed Chaldejskimi y
Perskimi Krolami ogień/ ktorego
oni za BOGA mieli noszono. Egi-
pcyanie zaś/ iako domowpnieyszy/ od-
dawali Krolom Berlo/ ná ktorego
wierzchu była wyrobiona bocionowa
głowa: á ná coż to? Wytłumaczmy
to sobie po Chryścianisku: zdawna
bocian u Mladrych jest Symbolum
ludzi nabożnych. Bocian gniazda
sobie szuka/ tylko ná wysokich/ niedo-
stępných miejscach: także/ pewnych
czasow żrąca y wieczor podlatuje wy-
soko/ y buja sobie po powietrzu.
C. Milvus in coelo cognovit tempus
volatus sui, turtur, & hirundo, &
ciconia. napisał Prorok: nie bez ta-
jemnice tedy głowa tego ptaka za-
nawosobliwszy kłeynot/ ná wierzchu
berla Krolenckiego/ osadzona była
Dáć sie bowiem przez to znać; iako
to jest wielka chwała Krolow/ Pa-
now/ y ludzi slachetniejszych/ ná u-
rzędach bedacych/ kiedy cognoscunt
tempus volatus sui: to jest: kiedy
máia swoje godziny do modlitwy/ do
nabożenstwa; wiedza/ kiedy sobie má-
ia Nhy S. wysluchac/ kiedy rachu-
nek sumnienia uczynic/ kiedy sobie co
duchownego przegzadac/ albo pome-
dytowac/ kiedy zwolawszy domowni-
ki/ zeladke pod wiegor/ Litania z
niemi odprawić/ co duchownego im
powiedziec; albo kazac przegzadac/
kiedy/ y wiele razy ná rok/ ná Młie-
siac/ do Sakramentow Swietych
przystepowac/ Odpustu zazyć. Pies-
tna y to/ gdy choć raz w rok odlotnia/
to jest/ udáia sie gdzie do káiká do
Klastora/ ná kilka dni dla lepszey
rekolekcyi: takie záiste nabożenstwo
wielce

ap. Pier.
hierog. lib
17. cap. 2.

Jerem. 8.

Epist. 113.

wielce ich/ nie tylko przed ludźmi/ ale co większa / przed Panem BO. GJEM/ zaleca; gdyż te pobożności alcy/ bardziej się w ludziach słabejnych podobają mu/ aniżeli w innych stanu pospolitego. O czym napisał Bernard S. Minimè quidem DEUS est acceptator personarum? nescio tamen quo pacto virtus in nobili plus placet.

Mund.
Symbolic.

lib. 2. r. 36

Figura

Drugi przymiot ma Sardius, albo Rubinowy kamień/ że drugie kamienie nie także drogic/ osobliwie Ametysty/ z niego się rodzą: dla czego alcazar zowie go Matrem Amethysti, Przez co się dale znać / że nabożeństwo w ludziach słabejnych/ nie tylko jest ozdoba onymże samym/ (takto się już to pokazało/) ale też oraz wielce jest pożyteczne innym ludziom/ a zwła-
szczą ich poddany Ametystkamien/ dla różnych przymiotów/ jest symbolum Cnot rozmaitych/ takto pobożności dla fialkowego koloru; z ktorey rący/ nader światobliwemu Biskupowi Karolowi S dalieden zá symbolum ten kamien: dla sposobności zaś w rzniaciu pieczęci/ jest symbolum cierpliwości/ zgadzania się z wola Boska w rzeczach przeciwnych: według Joann. à Genim: zna-
czy też virtutem Temperantia, V. martwienie, tak wnetrzne/ takto y zewnetrzne. Te tedy Ametysty Cnot świętych/ nie gdzie indziej sięgali wley się rodzą/ takto z Rubinow mi-
stycznich: to jest/ z nabożeństwa w Panach/ Krolach/ y ludziach słabejnych; albowiem niższej kondycyi ludzie/ widząc Pana nabożnego/ długo y pilnie modlącego się/ często do Sakramentow Ss. przystępującego/ bardzo się z tego budują/ y do poprawy żywota/ do cnot świętych zachęcają się. Czego piękna podać się Figurą/ przy oney okropney trans-
akcy Wielkopiątkowej/ gdy pod czas Męki Zbawicielowey/ same nie czule stworzenia/ Luminarze niebieskie/ y Ziemia/ pokazały nie mało po sobie nabożeństwo / tu umierającemu na Krzyżu Stworcy swemu. Słońce gdy się zaćmiło; a potem też y ziemia/ gdy się zatrzęsa/ y stały się pa-

Adly. Wzory Salmeron uważa/ iż Zaćmienie Słońca/ trzema godzinami poprzedziło trzęsienie ziemi: bo Zaćmienie było o godzinie szóstej/ kiedy leżąc Pan JEZUS na Krzyżu żył. A sexta autem hora tenebrae factae sunt. O trzęsieniu zaś ziemi tenże Ewangelista dopiero wspomina po godzinie dziewiątej/ o ktorey Pan JEZUS głosem wielkim zawoławszy Ducha swego BOGU Dycu oddał. Et circa horam nonam clamavit JESUS voce magna, &c. A gemuż to tak / Słuchający bowiem zdani się było/ aby ziemią zdraz na pierwsze dotknięcie kropel Krwi Pana JEZUSOWEY/ spadających z Krzyża we-
zdręgnęła się/ y zatrzęsa była/ aniżeli by się było zaćmiło Słońce/ ktore tak wielę tysięcy mil wysokości oddalone było od Kalwaryjskiej gory. Odpowiadając na to pomieniony Autor/ że z tej rący to się tak stało. Ponieważ prawi Słońce słabejnych/ jest/ niż ziemia: bo ma nad nią ratione influentiarum takies domini, przynależało też Słońcu wprzodku cierpiącemu Stworzycielowi nabożeństwo/ y kompassyja swois pokazać: ktorego nie mało przykładem zbudowana ziemia/ lubo z natury swojej ciężka/ dopiero się też y ona poruszyła. Nobiliora, citius vim divinitatis, ac ejus radios senserunt. Słowa są Doktorá tego. Piękna zjad podać się per allusionem nuda. Słońcem są ludzie słabejni/ ktorych Pan BOG udarował na tym świecie iśnemi promieniami tytułow/ godności/ krewności/ &c. Ziemia są ludzie podleyšej kondycyi od nich.
D Naprzod tedy pokazuje się zjad/ że sam stan słabejny, obliguje Panow do tego/ aby byli pierwszymi do służby Bożej/ do nabożeństwa. Jakoż S. Maximus uważając postępek Krola Aniwy/ ktory w niebespieczeństwie Miasta całego/ sam nayspierwszy do nabożeństwa się udał. Surrexit de Solio suo, & indutus est sacco. &c. powiada/ że to nie z dobrej woli/ ale właśnie z powinności Wzjedn swego uczynił. Necessè enim erat, ut qui potentior cunctis fuerat,

Marc. 15.

Jona 3.

devotior fieret. Powtore pokazuje się zgod/ iako nabożenstwo w Pánách/ w Krolách/ wielki pożytek w infych ludziách spráwuie. Będzie drugi poddány/ slugá/ iako ziemiá leniwy do nabożenstwa/ do Spowiedzi S. iako skála iako nienużyty/ zátwardziáły w pijánstwie/ w nieczystości/ zé. iako krzemien iaki w niebezpieściu iskry niecierpliwości/bluźnierstwa z siebie wydáacy/ ktorego y samá Krew Pána JEZUsové/ ná ktora go pod góś Przyláciele/ Spowiednicy/ aby się upámietal poprzyśięgá/ poruśyć nie może: niechże ieno tak obaczy/ że Pan tego/ albo Krol/ zé ráno wstáie/ y długo się modli/ gęsto do Sákrámentow świsłych przystępuje: obaczy/ że gęsto y ściśle posci/ Káplánow rády nabożnie przyjmie/ pod góś Woyny/ powietrza/ do supplikácyi udáie się/ wesólo wšytkie stósy/ ktore Pan BÓG ná niego/ y ná Krolstwo tego dopuśca/ znośi; zaráz tá ziemiá/ to iest poddány tego/ poruśy się do nabożenstwa/ pádác się będzie zátwardziále serce tego/ y sám się konfunduac/ chce y ochoté do podobnychże cnot zabierác będzie: á zá gósem z tych drogich Rubinow/ z nabożenstwa w Pánách/ nie málo národzi się Ametystow; to iest Cnot w ludziách nižey kondycyi.

Trzecia własność má Rubin/ że nosácemu go/ wielká iest obróna przeciwko niebezpiečenstwom od drapieżnych bestyi; ktore poszreghy go/ zaráz przez ucieká. A to sluzby nabożenstwa w ludziách sláchetnych/ w Krolách/ Pánách: poniewaz nád nabożnemi Pánami/ osobliwa má Pan BÓG opieka/ y onych w wšelkich niebezpiečenstwach broni/ nieprzynáciol ich stómotnie karze/ y krzywdy ich mści się/ cęgo doznáło ták wiele Pánow/ Krolow/ ták w publicznych/ iako y prywatnych okázách. Ná co oboie/ nieprzeliczoných znádzloby się przykládow w Zistóriách: zámilżo o publicznych okázách/ v. g. ná Woynách; bo to pospolitá. W prywatnych tylko dwa nápomnis: ieden ná Krolu Dáwidzie/ z ktorego/ gdy w łóme-
błé ubrawšy się/ z nabożenstwa sluz-

zył/ y uwážal się okolo Arty Pánstiey/ że się násmiewáá Zoná iego Michol/ ułal się Pan BÓG o krzywdę iego/ y staral iá nieplodnościá. Igitur Michol Filia Saul, non est natus Filius, usque in diem mortis suae. Drugi świsłhy przyklád ná S. Ludwiku Krolu Francuskim/ wielce nabożnym; z ktorego nabożenstwa/ gdy się Zrabia Geldria násmiewal/ y onemu iako się krzywi ná Modlitwie podrzeźniál/ głowé mu cudownte Pan BÓG w tyl wytrcił/ y ták go áż do śmierci zostáwił: ná Bpostrách innym/ aby się z nabożenstwa Pánow y Krolow/ nie nátrzájali; ále rázey w tym ich násládownáli. Już tedy z tego troygá iásnie się pokázuie/ cęmu nabożenstwo w ludziách sláchetnych/ názwálem drogim Rubinowym kleynotem/ y ozdoba sláchetnego ich urodzenia.

O sie cyze drugiey Części Razóna O Rubinowym kleynocie Bártłomieia S. to iest o cnotách y darách iego/ ktoremi przyozdobil

Apostol S. sláchetne y z Krolow/ (według niektórych) urodzenie swoje/ dowiodlem już wyżej/ że ozdóbym sláchetnego stanu Rubinem iest nabożenstwo y slonność do sluzby Bóstiey; to naprzód weryfikuje się ná Bártłomieiu S o ktorego nabożenstwie/ y slonności do sluzby Bóstiey/ możemy mieć wywod z dżisłieyšey Ewángelij; á naprzód z onych słow/ w ktorých Ewángeliśta S. relácyo czyni o długiey/bo przez cáá noc Modlitwie. Pána JEZUsové. Erat pernoctans in Oratione. Pyta

D sie Joseph: Mansi, cęmu Kościol S. przy Droczystości tego Apostoła czyni Ewángeliá o Modlitwie Pána JEZUsové; odpowiadá ná to ták: Mytica est prádiáti Ewangelij leáo, atq; praesens Festum debite honorandum aptissima; siquidem S. Bartholomaeus pra omnibus alijs sese dignissimum orantis sui Magistri partum exhibuit, utpoté in quo sanctum illud orationis exercitium adeo perfecte eluxit: to iest: poniewaz ten S. Apostol/ nád

P A R S II.

Luce 6.

D. 1.

Histor

Lachai in Apocal. 21

2. Reg. 6.

inne

inne Apostoly/kochal się w modlitwie: bo o nim sam nieprzylacieł duśny z białwaną gąddiac z Poganiństwem/ y wiele okoliczności tego/ aby go poznać mogli/ wylizaiac/ to też przydał: że sto razy na dzień/ sto razy przez noc na modlitwie upada. W tym że naśladował Pana JEZUSA/ przez całą noc modląc się; słuszną było przy Droczystości tego wspomnieć o Modlitwie Pana JEZUSA/ wey. Erat pernoctans in Oratione. O Skłonności też tego/ która z nabożeństwa płynie/ do służby Bożey/ indirekcie domyślić się łatwo z teyże Ewangelij: gdzie się opisuje powołanie tego na Apostelstwo; które powinno było mieć osobliwe swoje okoliczności: kiedy powoływał Pan JEZUS inich za sobą/ mówił do nich: Sequere me: Podąż za mną: innym choć ubogim rybakom obiecywał P. JEZUS cokolwiek: iako Piotrowi/ Janowi/ Andrzelewi zc. Faciam vos fieri pisces hominum: jeżeli się tedy było/ aby też był Pan JEZUS/ widząc głowiek rodzi słachetnego/ e pogardzie świadka wprzód z nim cokolwiek pomógł/ y onemu wztłumaczył/ co go/ y iako zaplata gęka/ jeżeli to opuści: nie czujemy jednak w całej Ewangelij/ aby do niego P. JEZUS rzekł był choć to słowo: Sequere me. ale tylko raz/ y po prostu napisano o powołaniu tego. Elegit duodecim ex ipsis. & Bartholomaeum. Z tego wielka Skłonność do służby Bożey pokazuje się w tym S. Apostole/ że nie trzeba było Jbą/ wicielew z nim okolo tego/ mówić siła/ ani mu wiele obiecywać; sam/ zaraz widząc święty żywot Pana JEZUSA/ słysząc święta tego nauce/ patrząc na cuda wielkie/ ochotnie porzucałszy ię/ iła nadzieję bogactw/ godności/ które mógł mieć z urodzenia swego słachetnego/ na żywot Apostolski ofiarował mu się.

Powtórę/ Rubinowy kamień/ (iako ten już wyżej powiedział) ma ten przyrodzony przymiot/ że się w nim rodzą inne drogie kamienie: przez co się znać/ iako Bartłomiej S. o progu daru nabożeństwa/ przyozdo-

biłony był innymi cnotami/ y datami/ Boskami: na obdanie tego upodobał sobie figurę in Rationali Aaron, to jest/ w onym klejnocie/ którego zdziwiał w starym testamencie/ Najwyższy Kapłan; a ten miał w sobie dwanaście drogiech kamieni/ na których były napisane Imiona 12. Pokolenia Żydowskiego. Duodecim Nominibus calabantur, singuli lapides nominibus per duodecim tribus. Najpierwszym zaś między innymi kamieniami był Sardius, albo Rubin. In primo versu erit lapis Sardius. a którym według starzeństwa Pokolenia Ruben/ Imię/ Gyll herb tego miał na sobie wyrobiony. Według wszystkich Różejnych Doktorów/ ten stroy Kapłanski/ figurował Collegium Apostolskie: ze dwanaścuzębrane: każdy zaś kamień/ każdego z osobna wyrażał Apostola: ten najpierwszy Rubinowy/ podpisany Ruben, według tychże zdania/ figurował Bartłomieja S. a to dla osobliwej ciepłowości tego/ y okrutniejszego nad inne Apostoly/ które podiał dla Wiary S. Męczeństwa; od którego iako Rubin iako zarumieniał się/ kiedy y jednego punktu w Ciele tego oblupionym/ który własny nie był/ któryby nie zabolal/ y krwawił się nie oblał. Valde magnus, mirabilis, & rarus est noster Sacerdos Apostolus in suo Martyrio, pelle extracta, ut inter undecim miliones Martyrum, quorum sanguine Ecclesia est sacundata, ipse unicus, & singularis sit. Bardzo wielki, dziwny, y rzadki jest nasz S. Apostoł w swoim Męczeństwie, gdy go z skóry odarto tak dalece, że między iedenastu milionów Męczenników, którzy krwawią swoją y Męczeństwem, Kościół S. wielce przyozdobił, ten sam ieden jest osobliwym w Męczeństwie swoim. mówi o tym Joann. Sylvest. A że powiedziałem/ iż z Rubinowego kamienia/ inich się znówu kamień rodzi/ to jest Ametyst: y w tym Apostole/ przy Rubinowym Męczeństwie ciepłowości cnoty/ znayduie się Ametyst Sialkowy cnoty Pokory: który w czymby upatrzyl Dyoniz. Cartb: słuchajcie mówiącego.

Figur.

Exod. 28.

In Apoc. 21

Libro 1.

Cum inter Apostolos esset nobilior & opulentior, tamen in toto Sacro Evangelio nunquam legitur aliquod verbum esse locutus: to jest: iż wielki to był argument Poko- ry Bartłomieja S. że bywszy słabe- niejszym nad inne Apostoły/ lubo y ten/ y ow z Apostolow/ pytał sie dwornie Pana JEZUSA/ (iako ma- my w Ewangelij) on iednak nigdy sie ná to ośmielić nie mogł. Wydal sie w nim/ y trzeci kámién Ewange- listkiego ubóstwa/ w ten czas/ gdy po- słánci sábi ná wielbiadach skárbá- mi/ od Króla Polemiska/ ktorému był Córke od okrutnego sátcána u- wolnił/ meżnie pogárdził. A co wie- ksa/ nie tylko w samym sobie ten mi- szczyzny Rubin/ tak drogie enot Ss. rodził Ametysy/ ale y w inšych; gdy przez żarliwe swoje Razánia. y nie- zwyżdyne cudá Króla onego/ y z- edłym obšernym Królestwem tego/ iako też y inne pograniczne Nádody/ do Wiáry S. náwrócił.

Histor

Trzeci przymiot Rubinowego ká- mienia/ á ten jest wrodzona moc tego przeciwno okrutnym bestyom: poła- zuie pó sobie miszyczny Rubin Bar- tlomij S. A ktorá okrutniejsza be- stya náđ gáttá z Swiádcy zás Hi- storya żywota tego/ że taka moc miał náđ gáttámi/ iż gódkolwiek przy- siedł/ zázaz z bálwánow/ y z ludzi o- pitáných/ przez usłepowáli; tak dá- lece/ że ieden sátcán w bálwánie rezy- duacy/ boiac sie przyścia tego/ wy- ślal ludzi do niego prośac mu sie/ aby ná kámtó mieysce nie przychodził. s. Ambroży zás piše/ iż w oczách Kró- lá y Królowey/ y ludu wšytkiego/ kázał sie pokázé gáttu/ w postáci siádkinego Murzyna/ y onego w zelá- zny okowawšy lánecuch/ wyprowadził/

In Legēd
aurea.

A álbo táczey wygnal ná głębokie pu- stenie. Táś moc Bartłomieja S. y teraz pokázue sie przeciwno sátcá- niu/ kiedy nabożnych ku sobie ludzi przeciwno ich okrucieństwu/ y cięškim pokušom skuteżnie rátnie. In legenda aurea czytám o iednym Teologu/ kto- ry zwykł był Swisto tego Apostoła/ z osobliwym odprawowác nabożeń- stwem; tego sátcán podobnym sposo- bem/ iako chciał iednego Biskupa/ (o- czym máś wyżej w Razóniu ná S. ad Finem. Jadrzey) wieść/ pokazawšy mu sie/ w postáci urodziwey Pánienki: wia- c gdy uż udal sie był z nią w bešpie- cniejszą konwersacya/ nagle S. Bar- tlomij w Osobie Pielgrzyma zátolatal do drzwi tego/ prośac aby mu otwo- rono; co gdy niechciano uczynić/ pro- śił/ aby mu przynamniey ná trzy od- powiedziano misierne pytania; á gdy ná dwie dobrze tak ona zmysłona Pá- ná/ iako y Teolog odpowiedzieli; spy- tal ich ięszce on Pielgrzym: iák dá- leko z niebá do piekła; zego gdy nie mogł zgádnąć Teolog/ sam on gátt wydal sie/ gdy zámolawšy Biáda mi- oto mi teraz do piekła przepáść trze- bá; y tak od niebešpieczeństwa dušne- go/ zázpráwa Bartłomieja S. on Te- olog nabożny ku niemu/ uwolniony został. Zázym tak iákanie obaczysz w Bartłomieju S. pomienione Ru- binowego kámiénia przymioty/ kónge- słowami Metaphrasa. mówiac do A- postoła: Tu es pretiosus ille lapis, ab angulari illo lapide Missus, in- quo Ecclesiam Christus ipse aedifi- cavit. Ty iesteš onym drogim kámie- niem, od wágielnego onego kámiénia po- ślány, w którym Chrystus sam Kościół swoy wybudował. Ktorému gáść y chwałá ná wielki niech- badzie Amen.

Ná DZIEŃ S. MATEVSZA Apostoła,
Bona Voluntas in corruscationibus Chrysolyti.

Vidit Iesus hominem sedentem in Telonio, Matthaeum nomine, Mat. 9.

N Ję rozumiem nie waepi/ że Máteusz S. ile Apostol y E- wangelista/ przy Droczysto- ści swoiey/ ná Gody Baráni

Dłowe/ nie z podleyšym od inšych zstá- wi sie prezentem. S. N. Albowiem ile Apostolem iest/ według Doktorow Rościelnych/ on siódmy fundamen- talny

edalny

fol. 28.

Prp. 28.

ap. Sylve-
st. hic.

Cap. 66.

Cap. 62.

lib. 4 c. 29.

toiny kamień Miasta Apostolity: z niego / Chryzolytus nazwanego. Fundamentum septimum Chryzolytus. temu iako ślodziemu w Reges strze Apostolskim przynależy. Wiem iednak że według & Chryzologa, y niektórych / ten S. przed Apostolstwem swym / był nie tylko Celnikiem / ale oraz w Kupcem: ktore tego Kupiecrwo do pilney uwagi każdemu po daie pomieniony Doktor / gdy tak pisze: Matthaeus publicanus generat nobis non parvam suis quaestionibus quaestionem, & magnum nobis negotium, sua negotiatione proponit. Chciałbym tedy u tak zwołanego Kupca / na to Wesele Barankowe / dla Oblubienice tego / drogich takich dostać kleynotom / y kamieni: osobliwie Chryzolitow ktore (iako pisał Autorowie) pochodzi z Egiptu i właściwa że też Joseph. Mansi. tego rozumienia jest / iż Mateusz na on czas po kupie drogi / aż do Egiptu zaleździł: Publicanum hunc in omni mundi parte, maxime vero in Aethiopia negotiatum fuisse, valde est verisimile. to jest: żyłbym sobie / y w takim stanie tego Kupieckiego / upatrzeć co godnego zalecenia / y ku pożytkowi Kościoła S. Jakoż nie zawiodłem się na tym: znalazłem bowiem drogi bazar / lubo przypuszczone nieco / okazywać Kupieckimi Chryzolit. O tym kamieniu pisał Naturalistowie / że sam w sobie podobnym jest wodzie morskiej / reprezentującej w sobie wschodzące Słońce; dla czego Anselm. Boët. twierdzi go być Naturę Solaris, iże przenikającym swoim blaskiem / wszystkie inne przechodzi kamienie drogic: z ktorych ieden od Hildegardy Hrabiny Holenderskiej / do Kaplice S. Alberta datowany tak był iasny / że w nocy przy nim / iako przy iasnej lampie Paćterze Kapłanów / nie tamże odprawowane bywały / zaś o S. Mateuszu cytam w Rewellacyach S. Brygity / iż pokazawszy się tej Świętej / między innymi rzeczami / to tej oznajmił: że gdy ięże był Kupcem / lubo zawiślana miał duszę / rozmaitemi niebezpiecznemi na su-

amieniu trudnościami zawsze iednak miał dobra wola / niechcąc nikogo oszukiwać / y aby on stan mógł być tak naprzedy porzucić: co samo (iako się to niżej pokaze) usposobiło go iż od Słońca sprawiedliwości oświeconym został / y onaj w sobie wielordzikiem sposobem w dalzym życiu Apostolskim wyrażił. Z tej tedy racyi przeznaczone cnoty / y sprawy tego / a zwłaszcza dobra y gotowa wola tego w stanie Kupieckim / ktora go do tak wielkich Boskich darów usposobiła / pod podobienstwem blizkiego się Chryzolit / zaupominek Kościołowi S. prezentować będa. Wprzód powiedziawszy o tym / iako dobra / skłonna / gotowa do dobrego wola / y iakiekolwiek pragnienie polepszenia się / wielce usposabia człowieka grzesznego / do otrzymania od Boga dalszego oświecenia / y łaski. Ad M. D. G.

O do pierwszej Części Rozdziału: to jest / iako dobra wola / y iakiekolwiek skłonność / aplikująca do dobrego / swoim sposobem / usposabia człowieka w złym stanie zostającego / do tego / aby go Słońce Miłosierdzia Boskiego doskonale oświeciło przez Wiara / albo przez łaskę. Dowód tego pierwszy mieć możemy z słow Amolow opowiadających wschodzące nowe na świat Słońce / Nowonarodzonego Messyasa: In terra pax hominibus, bonae voluntatis. Na ziemi pokój ludziom, dobrej woli. Ktoreby to zaś ludzie nazwać się mogli dobrej woli / ktorych to Słońce Chrystus JEZUS światłem Wiary / y łaski oświeca / dowiemy się od Teologom / z okazy słow Jana S. Ewangelisty / ktory gotującego się na świat Syna Boskiego / nazywa światłością / każdego rodzącego się na świat człowieka / oświecającego. Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem, venientem in hunc mundum. Tu jest osobliwa trudność o ludziach odległych od Królow Chrześcijańskich / ktory w Pogaństwie się urodzili / w tychże błędach / nie nie stękać / aby była iaka inna lepsza Wiara / zstąpiła się / albo

PARS
I.

Luc. 2.

ad Rom. 1.

Roman. 1.

też o takim głowieku/ którego ledwie ochrzczono niemowlęciem/ przypadkiem takim wst/ Niedźwiedź/ albo inna bestya/ (co się trąsało/ y trąsać może) porwałszy/ zanieśliby go w dalekie pułce/ gdzie nigdy innych ludzi nie widząc/ tylko same bestye/ y z nimi po bestyalsku żyjąc/ dorosłby lat masylich/ nie nie słysząc o Panu BOGU/ ani o Wierze; iakoż tedy o takim głowieku prawdziwszy się mógł/ że go BOG oświecił światłem swoim: y iako/ gdyby w oney niewiadomości o Panu BOGU/ umarł/ mógł byż sprawiedliwie potępiony od Pana BOGA/ iako niewierny. Na to odpowiadają Teologowie niektorzy tak: że ponieważ Pan BOG według Pawła S. Omnes vult salvos fieri. Wszelkich zbawić chce. idzie z tym/ iż opatrność tego nieśkonczona/ każdemu z nich obmyśliła/ ile z niego jest/ przyzwolice środki y sposoby do tego; między którymi liczy się przedniejszy sposóbem/ sposob do dowiedzenia się o prawdziwym BOGU/ y poznanie co się według prawa przyrodzonego godzi/ co się nie godzi. Dajmy to tedy/ żeby się znalazł głowiek taki w odległych Krainach między Pogaństwem/ między bestyami pomienionym sposobem wychowany/ przecisnął takiego P. BOG nie opuści/ ale dać mu lumen naturale. Światło przyrodzone, które kiedy niekiedy wzbudzić w nim będzie adwertencyę/ że jest rzecz taka na świecie/ która jest początkiem wstępnego/ niesmiertelna najwyższej czci godna/ wieczna/ złych karząca/ iako to przyznaje Cornel. & Lap. tłumacząc owe słowa Pawła S. o Narodach. Quod notum est DEI, manifestum est in illis. Także y S. Cyrillus, pisząc na wzwyż pomienione słowa. Lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Wtenc kiedy taki głowiek błądzący/ y coraz porwiciący się w rozumie swoim/ w sumieniu diktamina, albo poruszenia z zdrowego przyrodzonego rozumu pochodzące gusię/ nie nie będzie dbał na nie/ ani według nich akcy swoich nie będzie

A dyrygował/ y nie będzie się starał/ a przynajmniej nie będzie pragnął według możności dowiedzieć się czego więcej o BOGU/ albo też wstrzymać się od tego/ co mu sam zdrowy rozum pokazuje/ że się nie godzi/ już taki zagrozi drogi dalszemu światłu niebieskiemu w duszy swojej/ y tak swego potopienia (jeżeli w tym stanie umrze) przyczyna się zstanie; lecz jeżeli tego świadła przyrodzonego na dobre użyje/ y według niego sprawuje się/ nad to/ pragnie okazać do dowiedzenia się czego więcej/ już Pan BOG takiego nie opuści/ ale paterząc na dobra y gotowa wola tego/ znajdzie takie sposoby/ a nawet y cudow do tego użyje/ że go prawdziwa y doskonała oświeci Wiara/ y z onego niebezpiecznego stanu wydzwignie. A co się mówi o głowieku niewiernym/ toż swoim sposobem rozumieć potrzeba/ y o głowieku grzesznym/ który wpadł w grzech iaki ciężki/ myśli iakoby z niego powstać/ żyćy sobie co przedzy Spowiednika dostać/ modli się/ prosi o strachu Pana BOGA/ na to intensywnie iakimuzny dąć. Zgod urosło pospolite u Teologów Axioma Facienti quod in se est (sive cum viribus naturalibus, juxta S. Cyrillum cit. sive cum supernaturalibus juxta alios,) DEUS non denegat gratiam: to jest/ gdy głowiek to/ co z siebie może/ częścią przyrodzonemi/ częścią nadprzyrodzonemi siłami wsparty/ czyni/ takiemu Pan BOG potym udziela łaski swojej/ usposobiając go do doskonałego poznania siebie/ albo do usprawiedliwienia.

D A ponieważ dobra wola y pobożne takie pragnienia/ chociaż grzesznego głowieka/ przyrownalem do drogiego kamienia/ obciążam przeto też mąterva Figura Pisma S. na jednej drogiej perle/ o której napisał Proverbialista: Gemma gratissima, expectatio praestolantis. W których słowach Nadzecz/ gorące pragnienie rzeczy/ bardzo przyjemna perla nazywa. Myślicie to miejsce tłumaczy Cornelius, według zdania Rab. Salomon, o pobożnym pragnieniu/ albo modlitwie

Figura
Prov. 17.

modlitwie nabożney; Wisc w szę-
gulności rozumieć się to powinno y
o modlitwie / o pragnieniu owego
głowiętka / który widząc uwikłane su-
mnienie swoje iakimi grzechami / rad-
by jednak co przedzy z tego się uwol-
nił / radby pokutował / radby się z one-
go niebespieczeństwa wyrwikłal; a że
widzi / iż mu struchła cięśko idzie / y
do grzechu / do rozkoszy przeskley / ięszce
w sobie chęć iakąś gnie / która mu
przeszkoda jest do obrzydzenia sobie
przesklego grzechu; wisc / aby go Pan
B O G oświecił / y wspomógł iaką
swoją dalszą / do skutecznego pokuty /
wzdrucha / kiedy niekiedy rzęce: Panie /
uwolnijcie mnie z tego! y nate inten-
cyja modli się / odprawuje Rozżuce /
pości / iakimżny daie; a z ciępliwos-
ścią z pokorą / od miłosierdnego B O
G A / gęta w dobrej nadziei skute-
cznej iakki y oświecenia. Gemma
gratissima praestolantis expectatio;
takie efekty / drogie to są w oczach
Boskich perły / y owsem drogi Chry-
zolit / reprezentujący w sobie Słońce;
albowiem w takiej duszy / prętko za-
idanieta promienie skutecznych ratun-
ków Boskich / y wysiędzie mu Słońce
iaki Boskiej / które wszelkie grzechos-
we fatanilkie wypędzi z niej ciemno-
ści. Nie bez tajemnice S. Grzegorz
pragnienie do dobrego / przyrównal
do grzmotu rozganiadającego Sili-
now / to jest fatanow. Frigor ma-
gnus tonitruu, perfectum est unius-
cuiusque desiderium electi. Wiecie
że grzmot bez lypawice bydz nie mo-
że; y owsem z grzmotu rodzi się lyp-
awica; iako z uderzenia krzemienia /
rodzi się iskra; przez co daie się znać /
że za pobożnym pragnieniem / nastę-
puie światło mistyczne / oświecające
grzesznego / y do doskonałego zwycie-
stwa nad pokusami onemu pomaga.
Donum bonae voluntatis, a Domi-
no accipimus, ut consilia malorum
spirituum postmodum confutare
valeamus. Dar dobrej woli od B O G A
bierzemy / abyśmy rady y namowy złych
duchow potym mogli sposobnie y mężnie
zwyciężyć. słowa są tegoż Doktorą.

Piękne przykłady tego mamy w
Dziełach Apostolskich. Wystawili

A Atehenzykowie Oltarz / na którym
napisano było te słowa: Ignato Deo
pokazulac tym / że pragneli nieznio-
mego ięszce sobie B O G A poznać y
uznać. Czynił wiele iakimżn Ror-
neliusz Setnik / ięszce Pogáninem by-
wszy. Faciens eleēmosynas multas
plebi; modlił się gęsto / sprawował
się skromnie. Vir erat religiosus, ac
timens Deum. Nie zapomniat tedy
Pan B O G oświecić ich światłem
doskonalej Wiary; bo Atehenzykom
posłał do Atehen Pawła S. Setnika
zda odesłał do Piotra S. którzy im
wyróżnie Wiara S. opowiedzieli / y
ię doskonale nauczili. Napiśmniey-
szy dokument tego / świeższa o tym
przywodzi Historia / In Floribus E-
xempl. Gytan; iż gdy Wycomie Soc
JESU pracowali w Indyach / około
nawrocenia Pogánistwa / trafiło się ię-
dnemu z nich / który się zwał P. Jofe-
phus Anchieta. W Brzązyliskiej Pro-
wincyi; gdy wszedł w głęboki las sam
tylko / nadszedł jednego głowiećka bari-
dzo starego / na ziemi leżącego / wspar-
tego o drzewo / y wolającego na się:
przystap się do mnie Wyże: bo tu już
dawno czekam na cie; Spyta go O-
ciec: Kto by był? Odpowiedział mu
stary: Oczyszczona moja jest nad mo-
rzem w dalekim kraju: iakąś niewi-
doma mocą na to miejsce przeniesio-
ny tu jestem / y tu mnie prawie ledwie
tuż iącego od starości zostawiono:
Spyta go Ociec; po coż tu przy-
szedł? odpowie: abym się o prawdzi-
wy Wierze / y drodze do zbawien a
dowiedział: A gdy go on Ociec do-
brze examinoval z spraw całego życia
tego / doszedł tego / że iedne tylko Żona
miał / y że nie śmiertelnego przecieko
prawu przyrodzonemu nie dopuścił
się nigdy; nad to / iż domcipnego bari-
dzo był rozumu / w rozeznaniu złego
y dobrego. A gdy mu przepowiadał
daley o Artykulach Wiary / kiedy
niekiedy ozywał się mówiąc: A mnieć
się też Wyże zawnę tak widziało /
dłem tego tak rzetelnie wyrazić nie
mogl Wisc co przedzy on Ociec
nabierawszy kropel defigowych z zio-
lek: bo w tamtym kraju wielki defekt
jest żyzdel / y rzek / ochrzcił go co pra-

dzey/ dawšy mu Jmís Adam: který A
tež ugwáiac na dušy swoiey srodi
kości lasti Boskiey/ wzniošy ogy
do Niebá y rece/ y oraš działy czyniac
niekongoney Opáczności Boskiey/
w oczách onego Oycá/ żywota dokó
nal. Szczęśliwy zaiste człowiek/ kto
ry lubo w stanie niewierności zosła
wał/ jednak tego mistyżnego Chry
zolit/ światła przyrodzonego/ po
zwolonego sobie od Pána BOGA/
umiał záżyć/ y usposobić się do tego/
iż w dušy tego/ doskonałego Miłos
sierdzia Boskiego słonce záśiaśiało.
Ná co máia pámietać/ tak ludzie
grzešni iáko też y owi/ którzy delibera
ta o dálszym stanie życia swiego/ aby
gdy w dušy ich błśnie się iákie świá
tło/ ozwie się bodzić do dobrego/ do
odmiany życia/ nie lekce sobie wáżyli/
ale dobra wola chwyćli się tego zá
raz/ y wzbudzáli w sobie prágnienie
do wypełnienia woli Boskiey; uda
wali się też do postów/ do iálmuzn/
do modlitwy/ usposobić tym dušę
swóia/ do otrzymania lasti/ y doskona
łego oświecenia od Pána BOGA.

PARS
II.

Do drugiey części Razá
nia: że ten mistyżny Chry
zolit dobrej woli/ y prá
gnienia do dobrego/ znáya
dował się w dušy Máteu
fá S. nim iešcie był powołány ná
Apostolstwo: ná to przywiodłem wy
żej došyc wyrażné słowá samegoš A
postolá do S. Brygity/ z których się
oraš pokázuie/ iáko mu to wiele po
mogło do tego/ iż Slonce mistyżne
Chryštus JESUS/ tak iásne/ y tak
bardzo przeražiste obroćil był ná nies
go lasti swoiey promienie/ powołuiac
go do tak doskonałego żywota: zá
tym dálszymi dowodami bawć się
niechce: ale poniewáž Chryzolitus,
iešć Lapis Solaris, (iákom to wyšey
powiedzial) wyraża w sobie Slonce/
bardziej mi się podoba/ abym w tym
mistyżnym Chryzolicie w Máteufu
S. trojákiego Slonca konterfektowi
przypráczyl się. Solis Naturalis, My
stici, & Sacramentalis. Pierwszego
Slonca Naturalis, widomego/ które
iešć nayłoeniešcie w biegách swóich/
widze wyrażny konterfekt w Apostole

S. ob velocitatem conversionis,
dla niewyczerpany łatwości, y pręko
ści w nawróceniu się do Chrystusa: á
to się pokázuie z samych słow Ewán
gelij S. Vidit JESUS hominem
sedentem in telonio, - & ait illi:
Sequere me, & surgens secutus est
eum. Godne uwagi w tych słowách
znáydúia się okoliczności/ z których
łatwo zrozumieimy/ z iák wielka o
chota/ y prękością nawrócił się Má
teuf S. do Chrystusa Pána. Na
przed uważam te słowá: Sedentem
in telonio: Ten termin Sedentem,
Bálla máiy: bo łatwiej się porwac pró
tło stojącemu/ niż siedzącemu: Má
teuf S. nie stał/ ale siedział. Seden
tem utique, quia stare non pote
rat. mowi S. Chryzol. á przecieš nápi
sano/ że nátychmiast pošedł zá nim:
Surgens, secutus est eum: Žnowa
w duchownym sensie sedere, siedzieć,
znáczy nimiam adhesionem, przy
gnienie zbyteczne affektow do iákiey
rzeczy. O czym pięknie mowi Paul:
de Pal. Miserum est in peccatum
ire, miserius in peccato stare, mi
serimum sedere. Mižernarzech iešć
człowiekowi w grzech nášć, mižer
niešsa iešć w nim zosławac, naymižer
niešsa záš iešć, niechćić z niego powstać.
dla czego błogosławionym zowie Dá
wid Mážá tego/ który w krzešle zlo
ści nie záśiađł. Beatus Vir, - qui
in Cathedra pestilentiae non sedit.
Vsiadł był w tym zlości krzešle Má
teuf S. przylgnąwszy affektami swo
jemi do rzeczy dożesnych: co uważyl
S. Chryzolog: gdy tak mowi o nim:
Sedentem utique, quia stare non
poterat, pondere cupiditatis op
pressus, á przecieš nie utrzymáło go
to/ Surgens, secutus est eum. In
telonio, y te słowá máia mieć táies
mnica swoie: zwyčajnie obćiažonemu
ciężarem/ nie łatwo się porwac z miey
sca: bogactwa one/ piemádze ná Cle
lakomo zebrane/ srogí to był ciężar
przećkáciacy do ziemie serce Máteu
fá S. iáko o tym nápiśal tenże S.
Doktor: Aurum natura grave, gra
vius fit avaritiá. á przecieš mowi E
wángelia S. Surgens, secutus est
eum Náwet y w tych samych słowách

Secutus

Secutus est eum, *Possedit za nim.*
Dionys. Cart: upatrzył tajemnice; gdy
 tak tłumaczy: Secutus est eum,
 mentis religiosa devotione, & cor-
 poris gressu promptissimo: to jest/
 że *Matheus S.* nie kontentując się
 tym/ iż względem duszy łatwym y o-
 chotnym pokazał się na zwołanie
 Pana *JEZUSOWE/* ale też y powier-
 chownie pokazał to po sobie/ że zaraz/
 a zaraz od Celbratu swego/ porwa-
 wszy się/ w cwał za Panem *JEZUSEM/*
 iakoby uż odchodzącym bieżał; Cor-
 poris gressu promptissimo. Zaste-
 kroki tego/ kroki były podobne krokom
 słonecznym; które kroki *Psalmista* na-
 zwał *Ołbrzymowemi* krokami. Exul-
 tavit ut gigas ad currendam viam.
 Czyli to bowiem ten pierwszy krok
Matheus S. na zwołanie *P. JEZUSOWE/*
 nie był *Ołbrzymowy* krok/
 kiedy z grzesznego Celnika/ wiednym
 momencie na godność *Apostolską* po-
 skozył: Qui erat fraudator pecu-
 niae, fieret gratiae distributor. mo-
 wi *S. Chryzolog.*

Psalm. 18.

Figura.
Apocalip 5

Powtórę w tym mistycznym Chry-
 zolicie widzę konterfekt *Solis Mysti-*
 ci, to jest Pana *JEZUSA/* (per
 virtutum ejus imitationem) *Słone-*
ca P. JEZUSA: o którym *Jan S* w
Obiżeniu swoim piše: Ciasu ie-
 dnego widział tron/ y gworo *Zwier-*
zjat/ między ktorými było *Zwierza-*
małace Faciem hominis, podobien-
 stwo *głowiec* a w pośrodku Tronu/
Baranka iakoby zabitego/ *małacego*
siedm rogów/ y *siedm* ogów. Et
 vidi, & ecce in medio throni, &
 quatuor animalium, & in medio
 seniorum, Agnum statem, tanquam
 occisum, habentem cornua septem
 & oculos septem. Według zgo-
 dnego rozumienia *Tłumaczów/* gwo-
 ro ono *Zwierzat/* znaczyło czterech *E-*
wangelistów między ktorými *Zwierza-*
tami/ *Zwierze* podobienstwo *głowiec*
ka małace/ znaczyło *dzisiejszego E-*
wangeliste Matheus S. *Baranek*
znaczył *Zbawiciela* naszego/ *Słonce*
Sprawiedliwości y *łaski/* *Ozy* albo
 porzucenie *Baranka* onego/ *Rupertus*
abb. aplikuje do porzucenia Pana
JEZUSOWEGO na *Matheus S.* o kto-

Libr. 6. in
Matth.

A tym w *dzisiejszym Ewangelij* mamy.
 Vidit JESUS hominem sedentem
 in telonio. tak o tym on mowi:
 Sant oculi, quibus istum vidit, oculi
 gratiarum; qui juxta -- Apoca-
 lipsim Joannis, in Capite unius A-
 gni sunt. A tak cokolwiek chwale-
 bnego/ *świątego/* znaleźć się może w
Matheus S. ogom to/ y porzuceniu
Baranka tego *mistycznego/* iako pro-
 mieniom *Słonce* *mistycznego/* przy-
 pisują *Doktorowie Ss.* His cornibus
 oculatis ventilavit, & exclusit in-
 B Marthæ omnem vitiorum nequi-
 tiam, & oculis gratiarum adimple-
 vit eum, omnibus celestibus donis,
 mowi *Joanni Sylveir.* Jednak *S. Pa-*
schasius pilniej ięże to widzenie ro-
 zbiera/ y uważając to *czwarte Zwie-*
rze/ *małace* na sobie podobienstwo
głowiec (a to *hieroglifikowało S.*
Matheus S.) pyta się; ktorogo to *gło-*
wiec / i jakim sposobem pokazał się ten
 konterfekt na *Matheus S.* A odpoi-
 wiada/ że ten konterfekt był/ nie in-
 szego *głowiec* / tylko samego *Zbá-*
wiciela/ który *gestokroć* sam się *Sy-*
nem *głowiec*ym nazywał; a że tenże
Zbawiciel był oraz/ y jest *Słonce* /
wykierowawszy *łaskawego* swego *po-*
zrenia promienie na *Matheus S.*
 iako w *najwyższym* *zwierciadle* podo-
 bienstwo swoje w nich wyraził. Ubi
 vidit eum JESUS, & Sol verus re-
 splenduit ex aspectu ejus: & quia
 vidit eum Filius hominis, & red-
 digit imaginem ejus, & formata
 est in ipso facies hominis. To zaś
 wyobrażenie *Zbawiciela/* nie inaczey
 się pokazało w duszy *Apostoła S.*
 tylko per imitationem, przez naślá-
 downie *Cnot* Pana *JEZUSOWYCH/*
 iako to *żarliwości* o *zbawienie* bli-
 żniego/ *wigardę* samego siebie/ *po-*
ry/ *ubóstwa/* *cierpliwości/* y tym po-
 dobnych. Pokazała się *żarliwość* tego/
 gdy cała *Murzyńska* *Ziemia/* y przy-
 legle *Pánstwa* *Razaniami/* y *cudami*
 swoimi *nawrócił* do *Wiatry* Pana
JEZUSOWEY. Pokazała się *pogarda*
 samego siebie/ y *połora/* gdy stan-
 swoy *grzeszny* przed *powołaniem* na
Apostolstwo opisując/ nie *zacił* (co
 dobrze mógł uczynić/ iako uczynili

In Apocal.
21. n. 443.

Histor.

Psalm. 18.

in Psalm. 22
v. 2.Fidel. de
Euch.

c. nř. 456

inſi Apoſtoliowie) poſpolitego prze-
żwiſtá ſwego. Pokazała ſie w nim
cnota uboſtwa/ gdy bez wſelkiego
roſporządzenia rzeczy ſwoich/ y zbio-
row znácznych/ nagle wſytko opuſcił.
Reliſtis omnibus ſecutus eſt enim.
Pokazała ſie w nim cnota cierpliwoſ-
ści/ o ktorey okázywa/ po dalekich Krá-
iách między grubemi Narodami w
uboſtwie peregrynującemu z Ewán-
gelia S. nie trudno było.

Potrzećie/ w tym miſtycznym Chry-
zoliście uważam ſobie wydáacy ſie
konterſekt Solis Sacramentalis, przez
które Słońce rozumiem Páná JE-
ZUSA w Przen: Sakramencie utá-
śonego/ y nayświśleſza Ofiára Nřy S.
á to miárkujac ſie według ſłow onych
Dáwidá S: In Sole poſuit taber-
naculum ſuum, id eſt, Corpus ſu-
um, idko tłumácy Chryzoſt. S. W Stóń-
cu zátożył mieſzkánie ſwoie, Ciáśto ſwo-
ie w Przen: Sakramencie zoſtáwiwſzy.
Przeťo Fidelis, táť mowi: Sol eſt
Euchariftia, ſine qua, non ſecus, ac
ſine ſole, totus Orbis periret. Stóń-
cem ieſť Sakrament Przen: bez ktore-
go, ták, idko y bez Stóńcá zgináthy
ſwiát. Słońce to ſymboliczne/ naye-
wiſcecy oſwieca duſze/ y w niey wy-
raza podobieńſtwa ſwoie/ pod czas
Przen. Ofiáry/ y Komunij: oſobli-
wie w ten czas/ kiedy teo álbo dla
honoru Przen: Sakramentu/ álbo
przeťko po Komunij/ álbo przy Nřy
S. umiera. Quae ſané illaſtrior
mors, quám inter DEI Sacrificia-
vitam exhalare, ac animam dare;
mowi Joann: Sylveir. táťkoſ ieſť niekto-
rych opinia/ iſz poniewáſ Przenayś:
Páná przyſtáwſzy Komunija S.

A záraz ſkonáło/ y przeťko była znieſiona
z duſa y z ciádem do niebá; táť Przen:
Zoſtya w uwielbionym Ciele icy/ id-
ko w monſtráncyi iákiey/ do tego cza-
su widzieć ſie dáie: co oſobliwey
chwały y ſamey Náyśw: Pánnie/ y
błogoſłáwionym/ pátrzącym ná nie-
dodawa/ y dodawać będzie ná wieli.
Tych promieni Słońcá tego Sakra-
mentalnego zſtał ſie ſwoim ſpoſobem
użeſtnikiem Máteuſ S. bo Hiſtorya
żywota tego ſwiádczy/ że w ten czas/
gdy odprawował Nřa S. od Żyrtá-
ká Tyránná przy Oltarzu zábito ieſť:
B á zátym/ tym doſkonálej konterſekte
nayeſnieyſzego Słońcá P. JEZUSA/
w Máteuſu S. wydał ſie y przy
śmierci tego. O czym piſkanie nápi-
ſał tenże Author/ gdy równáſc Má-
teuſá S. z Ablem y Zácháryaſem/
ktorzy przy Oltarzu byli pozábjáni/
náoſtátek przyrownywa go do ſame-
go Páná JEZUSA/ ná Oltarzu
Reżyżowym umierájącego. Nulla
alia mors debebatur Fiho DEI, ni-
ſi in hoſtia, & ſacrificio, quo o-
blatus eſt DEO Patri in odorem
ſuavitatis: ſic & D. Matthaeus in-
ſigniter ad imitationem ſui Magiſtri
talem mortem eſt aſſecutus, in o-
blatione & Sacrificio in odorem
ſuavitatis. A zátym táſna rzecz/ że
ſuſnie Máteuſ S. przyrownány ieſť
odemnie ad Lapidem Solarem, ſu-
ſnie názwány drogim Chryzolitem
Fundamentum ſeptimum Chryzo-
lytus. Z tego idko z naydroiſzego
kleynotu/ niech ma uſontentowánie
ſwoie Oblubienicá Báráńkowa/ Ro-
ściol S. y oraz chwálá niech będzie
BOSVD ná wieli. Amen.

Ná DZIEŃ S. TOMASZA Apostoła, Conſcientiae timoratae Beryllus.

Dominus meus, & DEVS meus. Ioann. 20.

Awſe wprowadźcie powáge
ſwoie/ y wiáde mieć powin-
ná/ y ona ma/ Seráſciekiego
Doktora Bonáwentury S.
ſentencya; w ktorey Boť

Zbáwićielá wlozgniá przebito/ ſkárbem
otwórtym názwáł. Ecce apertus
eſt theſaurus divinae ſapientiae, &
claritatis aeternae: ale oſobliwie dná
dziſieyſzego. S. N. Skárbem záſte

był

Joann. 19.

Tract. de
Passione.in Evang.
hica n. 79.

Apocal. 21.

lib. 2. c. 37.

był na ten czas Bóg Pana JEZU-
sow/ gdy go hartowna wloznia iuż
w umarłym Ciele Zbawiciela otwo-
rzył Setnik Longinus, Unus mili-
tum lanceâ latus ejus aperuit; bo
w ten czas nie ubogo/ ale iako żrzedło
iaktie/ drogiakleynoty Sakramentow
Ss. y wshytlich innych iakt/ ktorekols
wiel dane byly/ y sa/ y beda ludzjom
z zaslug Pana JEZUsowych wyply-
nely. O czym S. Cypryan tak mowi do
Zbawiciela. De latere tuo fons e-
grediens in vitam æternam prosi-
liens, Sacramenta in perpetuum
duratura. Ale y w uwielbionym
Ciele Pana JEZUsowym nie uboż-
szym skarbem pokazał się bydy Bóg ten
iego; kiedy oto iuż po Żnartwych-
wstaniu/ za pozwoleniem samegoż
Zbawiciela/ pościagnawszy rękę dżi-
śleyfhy Apostoł Tomasz S. drogich
w nim dostał perel kāmieni/ kleynos-
tow. Kāmieniami y kleynotami
drogiemi/ zowis dwa wysokie akty
przednich Cnot; boiażni y miłości
Boskiey; z ktoremi się wydał ten A-
postoł w perorze swojej do Pana JE-
ZUSA. Dominus meus, & Deus
meus. Pan moy. y B O G moy. Tā
ktore słowa tak piše Joann: sylveir:
Vox Dominus, timorem, vox DEUS,
amorem denorat. Glos ten Pan,
boiażni: ten zaś glos B O G, miłość zna-
czy. Obadwa akty/ obudwu Cnot/
bardzo są przednie/ y przykład ich/
tak Rosciolowi S. iako y każdemu w
osobności głowiekowi/ jest bardzo po-
trzebny; iakoż z obiedn wybornie
mogłby się prezentować dżiśleyfhy A-
postoł S. iednak musz mieć wzgląd
naprzod na ofny Fundamentalny kām-
ień Apokaliptycznego Młistā/ Be-
ryllus nāzwany. Octavum (Funda-
mentum) Beryllus ktory/ według
Roscielných Doktorow/ hieroglifko-
wał ofnego w Regestrze Apostola/
Tomasza S. y znou reflektowāc mi-
sie trzeba na to/ iż pomieniony kām-
ień/ według Joann a Genim: jest
symbolum boiażni Boskiey; przeto
te dwie okoliczności stosować do śle-
bie/ w osobliwej konsideracyi musz
mieć cnota boiażni Boskiey; aliās
delikatno boiażliwe/ ostrożne sumnie.

A nie Tomasz S. *Aristoteles* piše/ że
Purpurowa tynktura/ albo farba/
oraz się rodzi z Beryllem kāmieniem;
y kto znaydzie konche morska/ w kto-
rey się rodzi Purpura/ znaydzie tam
żaraz y pomienioną Beryllowa perle.
Podobne potkało szczęście Tomasz
S. kiedy się oney purpurowey konchy/
to jest/ krawco rumieniacey blizny
Boku Pana JEZUsowego dotykał/
na wysoki akt boiażni/ y rewerencyi
ku Panu swojemu zdobył się/ mowiąc:
Dominus meus, & DEUS meus.
B Ale że nie tylko w tej okazyi/ lecz y
w innych/ pokazał się Tomasz S. o-
bluwym w tej cności/ bardzo potrze-
bney Rosciolowi S. y każdemu z
wiernych. O niey mowić bade/ pod
podobieństwem pomienionego kāmie-
nia; aplikując niektóre przymioty
iego/ nie tylko Apostołowi S. ale też
y każdemu/ w tej Cności obierające-
mu się. Ad M. D. G.

O do pierwshey Części Ra-
zania: między wiela osobli-
wych przymiotow kāmienia
nazwanego Beryllus, o kto-
rych piše różni Naturali-
stowie: trzy na ten czas do materyi
moley bardzo służące/ obieram sobie.
Naprzod o tym kāmieniu zytam/ że
jest blado zielonego koloru/ iednak im-
 jest blady/ tym samym jest przedniey-
fhy: z ktorey racyi/ mōia go Vzeni-
żā symbolum boiażni Boskiey; prze-
cisż choć blady/ contra pericula ho-
stium, invictum reddit animum.
to jest/ ma iakāś moc/ że kto ten kām-
ień nosi przy sobie/ albo nan pāczy/
śmiałości y serca przybywa mu prze-
ciwko wszelkim niebezpieczeństwom
od nieprzyjaciol. Tāpisal nād nim
Imprezista. Pallet, sed animat. Bie-
dniesie, ale sercā dodāie. Jāko to bydy
może/ y czy to jest prawda/ o tym tu
nie mōż miewśā mowić: to iednak
pewna/ że o mistycznym Beryllu/ to
jest/ o boiażni Boskiey/ o delikatnym
y ostrożnym sumnieniu/ żeby to Panā
BOGA w czym nie obrāżić/ w sa-
mey rzeczy prawdzi się to/ że tākiemu
głowiekowi w potyżkach ducho-
wnych/ przeciwko pokusom hātāniskim
dodāie sercā/ y niezwyciężonym go

ap Mund
Symb. tit.
Purpura.PARS
I.Genim.
citat.

Script.
Prover. 28

ap. Caten.
Grac.

7. Moral.
13.

Eccles. 34.

Gyni. W to trąfida dosyć dobrze słowá one Duchá S. przez Prowers bidliffe. Beatus homo, qui semper est pavidus. Hebr: *Gyta in plurali*, Beatitudines sunt homini paventi. *Błogosławionym y szczęśliwym jest, wśytkie szczęśliwości ma taki człowiek, który zawsze się boi.* Je tu zaś mowi Duch S. nie o idkiewkolwiek boiżni/ ale o boiżni Boskiej/ łatwo się tego dorozumieć z tłumáżenia 70. Tłumáżew: które w te słowá czytám: Qui DEI timorem obtinet, ille inquit omnia, quæ aliquod contagium, vel detrimentum animæ adferre poterant, formidat, suspectaque habet. Ktory człowiek boiażni Boska ma, ten się wśytkich rzeczy (które zaráżić duşę, y oney zgubę wieczną przynieść mogą) stracha y boi, one tak że ma w podeyrzeniu, dla czego takowy ma bydaż za błogosławionego poczytany. Piekna tu czyni kónsideracya S. Greg. je ná wojnie duchowney/ coś przecieżnego się dzieie; bo ná wojnie świadomey/ kto w okázyi boiażni po sobie pokáże/ kto blednieie/ ten pretko świadnieie/ y ginie. Ná wojnie zaś duchowney/ qui pavidus est, kto jest boiażliwy, ten szczęśliwie ná pokusami tryumfuie/ ktoremú go śatan potiağa do obrázy Boskiej. Sicut in via sæculi, audacia fortitudinem; ita in via Domini, audacia debilitatem parit: & sicut in via sæculi, timor debilitatem; ita in via Domini, timor fortitudinem gignit. Czemu jednáć dziwować się bádzo nie będziemy/ gdy zrozumieimy z infego imięcia Pisma S. zład bogoboynemu y ostrożnemu człowiekowi przybywa jercá y síl. Oto się niegdy pytał Miedrzec Pánst. Timentis Dominum, beata est anima ejus; ad quem respicit, & quis est fortitudo ejus. Kto się Pána boi, błogosławiona jest duşa jego? ná kogoś pátrzy, y kto jest umocnienie jego? Ná co sobie samże tak odpowiedział. Oculi Domini, super timentes eum, protector potentie, firmamentum virtutis, tegimen ardoris, umbraculum meridiani, deprecatio offensionis, & adjutorium casus, exal-

tans animam, & illuminans oculos, dans sanitatem, & vitam, & benedictionem. W ktorych słowách Miedrzec dáie znać/ że oczy nieskonzoney opátrznosci Boskiej/ dodaia bogo-boynemu mocy/ y rozliżnych sposobow/ przeciwko rozmaitym trudnościam y pokusom/ ktore pospolicie zwykly psowác serce w dobrych zamysłach. Náprzyklad ná wojnie z pokusami do grzechu cielesnego/ pierwsza bywa trudność/ gdy śatan śepee; otoś młody/ naturæ sanguineæ nie wytrzymaś pokus uśtamiżnych/ Bodwaś się ná grzech/ porzuc stan powściągliwy: wiele záiste poskwańkowáło w tey okázyi; ale bogoboynemu/ ktory skrupul ma platać się náwet samemi myślami/ y bádzo turbuje się niemi/ dodaie Pan B O G jercá/ obiecuiac wśytká moca swoia ratowác słabość tego. Protector potentie, firmamentum virtutis. Druga trudność bywa á demonio meridiano. Kiedy pod pokrywká nabożeństwa/ rozmow duchownych/ počiağa do konwersacyi z inná plcią/ co raz bezpieczniejszych: á kto w tym nie jest ostrożny/ pretko ná enocie poskwańkuje: leż bogoboyny/ ktory z nayswieższą osobá bádzo ostrożnie/ y trotko sobie postępuje/ ma gdzie przed tym południowym śataniśtwem uśkoczyć: nágorowáda mu bowiem opátrznosc Boska wczesny chłodnik. Tegimen ardoris, & umbraculum meridiani: to jest/ da mu láśka/ że się pretko postrzeże w takim niebespieczeństwie. Trzecia trudność zádaie śatan: á toś już nie raz upadł/ zgrzeszył; darmo to/ nie obeydziesz się bez tego: Nie tráci przecież bogoboyny nádzicie/ nie tráci jercá/ y w tey pokusie; czemuż bo takowym ostrożnym przeciwko okázynom grzechowym/ choć też z ulomności kiedy upádna/ łatwo obiecal Pan B O G odpuszcic/ y pretko onych wyrátowác z grzechu. Deprecatio offensionis, & adjutorium casus. Czwarra trudność; są nagle/ niespodziejwane okázye do złego; że niewiedziec co czynić ma człowiek: tak źle/ tak nie dobrze y w tym bogoboynemu dodaia jercá/

terca one słowa: Exaltans animam, & illuminans oculos. Tę zapomni o nich Pan B O G / ale im na ten czas doda rady zdrowey. Udosłatek / ządala trudność na czas postrachy ab extrinseco, nie pozwolisz na grzech temu / á temu / tym samym straciś sławę / zniwazić cie także / straciś łaskę / straciś substancję zc. Czego im petu być nie może bogoboyne głowiek / bo jeżeli z tej okazyi przyśledby o niebezpieczeństwie idzie / sam Pan B O G osładował mu się / zdrowia tego / y substancji bydz obrońcą. Dans sanitatem, & vitam; & benedictionem. Zatem idźna rzecz że boiażni Boska dodaje terca przeciwko wszelkim trudnościom y pokusom.

Joan. a Genim. cit.

Drugi przymiot / tak pisał Naturálistowie / (choćci ja temu nie do wierzam zupełnie) kámienia pomieszonego / test Facundare. to test / że gdy go Malżonkowie noszą przy sobie / miałoby ich to usposobić do rodzenia dziatek. Dálekto to pewniemyś / że mistyczny Beryllus, boiażni Boska / zakorzeniona w duszy / rozmnaża niebieski plod / to test / rozliczne cnoty święte. Na objaśnienie tego / podał mi piękna Figura Dawid S. na Jeleniach / albo Jeleniach rodzących: kiedy tak mówi: Vox Domini præparantis Cervos. Hebr: Gytá: Vox Domini parturire faciet Cervas. Głos Pański, usposobia do rodzenia Jelenice. Dla zrozumienia sensu literalnego / trzeba wiedzieć / co pisał Naturálistowie o Jeleniach: iż z przyrodzenia bardzo to zwierze trudne do rodzenia; przeto Author natury Pan B O G / y tym bezsilkom sporządził nie jedno na to lekarstwo: to test / niektóre ziółko nazwane Sessellis, którego one bęsyłki na gąszie będąc / pilnie szuka / y zająwszy go / bardzo łatwo rodzą: gdy jednak y tego dostać nie mogą; wies w ten czas rodzą / kiedy grzmi: álbowiem załatży się nieco grzmoć / łatwieyszymi do rodzenia zstawaia się: O czym nátraca Dawid S. w onych słowach: Vox Domini, præparantis Cervos. gdzie przez głos Pański / rozumie się grzmoć na obłokach Niebieskich. Czego

Figura.
Psalm. 28.

Blanc bic

A do mistycznego sensu náciągając Dádac. Baza, tak pise: Difficiles ad partum Cervæ, cum tonitruum timore percelluntur, maturos jam pariunt fetus; sic ubi timor DEI adest per generationes, & generationes, misericordiam DEI multiplicat. W których słowach duży ludzka przyrównywa ten Autor do Jelenice z trudnością rodzącej; bo też rzecz pewna jest / iż samá z siebie dusza trudna jest do dobrego / do cnoty; gdyż dawno powiedziano: Virtus in arduo posita. Boiażni zaś

B Boska / która zawsze przeraża / y zdraża duszę / aby znać w czym Paná B O G A nie obraża / przyrównywa do grzmoću Niebieskiego. Ta samá boiażni / y ostrożność delikatnego sumienia / usposobia one do rodzenia Cnot; bo Matricem, álbó Matrem. Virtutum: to test Pokora S. która mystici zowią Matką Cnot / rozmnaża; boiażliwy bowiem będzie / świadom ulomności swoich / co raz pokornieyszym się zstanie w oczach swoich / á zatem bardzo łatwo zdobędzie się na cnotę pogardy samego siebie / ubóstwa / cierpliwości / skromności / y inne tym podobne. Ktorey plodności winiuiac bogoboyne / y we wszystkim ostrożney duszy / Miodopłynny Doktor tak mówi: Talis timor generat, nutrit, & servat humilitatem, sed & mansuetudinem, sed patientiam, sed longanimitatem: Quem non delectat tam inclita proles? Taka boiażni rodzi, wychowuje, y zachowuje pokorę, ale y cichość, ale y cierpliwość, ale y wspaniałość; y kogoś nie ucieszy tak sławne potomstwo. Piśnienie

in Ert. 1.1
cap. 9, S. 8.

Ep. 22. ad
Ogier.

Toma. 7.
Collec. 2.

D y Bonavent: S. o tymże napisał: Qui timorem DEI temper habet præ oculis, vix ejus pulchra, & omnes semitæ ejus pacificæ. Kto boiażni Boska ma zawsze przed oczyma, tego drogi są piękne, y wszystkie ścieżki jego są spokojne.

Trzeci przymiot ma kámiień Beryllus, że Soli expositus, manus carnem exurit, gdy go kto w rękach na Słońcu potrzyima / pali go y parzy w rękę: ten skutek swoim sposobem sprawuje mistyczny Beryllus, Boiażni

Joan. Genim. citat
Labaisch

Histor

Bestia: to jest / i3 ustramia w ludziach wierzgające ciało / y zle wypala pożądlivość: Ná dowód tego / luboby dosyć było ná świadectwie Dawida S. tak się modlającego do Pána B O G A. *Confige timore tuo carnes meas. Przeraz, poskrom Panie, boiaźnia Cią- do moje: iednak przywodzi o tym pieś- kna Historya / pod R. P. 1545. gdy dway Oycowie Soc IESU. ná dworze Króla Hiszpáńskiego / w Wállyolecie nie mály gds Kapellánizowali / zó osobliwy to pogyżano cud / że lubo z rozmaitey kondycyi / y plci ludźmi konwersuiąc / nikt iednak nie postrzegł po nich czego takiego / coby cielesno- ścia traciło; tak dálece / że ieden z Dworskich rzekł raz jártem: Ci Oy- cowie máją takles żółko / co ich od cielesności broni. (tak właśnie iáko prości mawiaá o Oycach Reforma- tách / że máją oleiek / co nim nogi bo- se smarują / żeby im zimno nie było.) To usłyszawszy ieden znáczny ná Dwo- rze głowiek / *Joannes de Zumiga*. posłał do onych Oycow / pytałac się o to: Odpowiedział ieden z nich / że tak jest: y owšem rzekł / i3 my mamy takie żółko / które nie tylko przecięwło cie- lesnym / ale y wszelkim pokuśom broni nas; á to żółko zowie się Timor DEI. Boiaźń Boża. Dowcipna taka odpowiedzia / dal znáć ten Ociec / o osobliwej mocy boiaźni Boskiej / ná uśmierzenie ciała wierzgającego; kóž tedy uważywszy te skutki mistycznego Beryllu boiaźni Boskiej / bogoboy- nego / ostrożnego sumnienia / nie ba- dzie sobie życzyl nábydz tej drogley perły; kóž nie powtorzy do BOGA z Dawidem S. onych słow z *Confige timore tuo carnes meas. Niech (Panie) przeniknie ciało moje, y owšem wszystkie potencie duszy mojej, święta boiaźń twoja. R z Jeremiašem: Quis non timebit te. ó Rex Gentium? Ktoś Cie się bać nie będzie, ó Królu narodom Pánuiący?**

Jerem. 10.

PARS
II.

U O się tyce drugiej Części Razania: to jest / mistyczne go Beryllu Tomaszá Apo- stolá S. o nim / iáko trzy pomienione skutki mátery- alnego Beryllu weryfikują się / obacz

A my. A naprzód pierwszy: Paller, & animar. Blednieie, ále sercá dodáie: Paller, Bładość tá / dáie znáć / iáko ten S. Apostol był dobrze ufundowa- ny w boiaźni Boskiej / iáko był bogoboynego / delikatnego / y dżiwnie ostro- żnego sumnienia: co się pokázuie wies- loráko z dzisiejszey Ewángelij. Po- wiáda Ewángelista / że kiedy pierwszy raz po Zmarłychwstaniu pokázal się Pan JEZUS innym Apostolom w zámkniciu śledzącym / kryjącym się dla boiaźni od Żydow: Ubi erant Discipuli congregati, propter me- rum Judaeorum: nie było tam ná ten gds Tomaszá Apostolá: Thomas unus ex duodecim - non erat cum eis. W tym samym pokázuie się bárdzo delikatne sumnienie Apo- stolá. Pytáia się bowiem / gdsie ná ten gds był Tomasz / y czemu nie z dru- gliemi? Ná co odpowiaáda *Joannes in Apocal. 21. n 482.* Sylveir: Forfan propter timorem Discipulorum, Thomas non erat cum eis: to jest / wstydził się Tomasz / że pod gds Młki Pána JEZUSO- wey z drugimi Vgnámi uciekl od niego / cieśli o to skrupul miał wies- dby taka niepomiderkowana miłością samego siebie / nie obraził Pána BO- GA wiecey / niechciał się z innemi A- postolámi zamykać y kryć / ale gotow będąc ná wszelkie urągania od Żydow wálezał się po Jerozolimie. Dwáżmy znowu same słowa tego: Nisi videro in manibus, &c. non credam. Jezeli nie obaczę w rękách jego przebićia- gwoździ; á nie wlozę pálca mego ná miejsce gwoździ, y nie wlozęgi ręki mo- iej w Bok jego, nie uwierzę. Sa nie- ktorzy Doktorowie / (między niemi *Serm. 54. in apoc. de diver.* Augustyn S.) co wymawiaá w tym Apostolá S. twierdząc że to rzekł / nie z iákiego niedowiadestwa / ale ráżey to pyćanie tego / pošto ex timorata conscientia, z osobliwej ostrożności tego w káżdey okázy: nie trudny on był w uwierzeniu / że Pan Zmarłych- wstał / ale tylko obawiał się / żeby A- postol wie / co o tym powiádał / sam się w czym nie omylił; iáko się im to już tráfilo w ow gds / gdy widząc Pána JEZUSA po morzu chodzą- cego / zdáło się im / że em iákaś wi- dzieli.

Joann. 20.

Homil. 9.
post Pasch.

dzieli. Dixerunt, phantasma est. przeto dla lepszey pewności / chciał od nich Tomasz S. wielkych dokus mentow oney powieścić. Pieśń o tym napisał S. Augustyn: Vox illa inquirentis, non negantis: dum hoc dixit, doceri voluit, confirmari desideravit. Głos on iego, był to głos myślny, a nie zapierający się: gdy to rzekł, chciał się nauczyć, i w tym pragnął utwierdzić. Ciemniej pieśń napisał Euseb. Emis. i. sława ona do Tomasz S. odpowiesz Páná JEZUSOWA uwaga. Dum benignum præbet veritas moderata responsum in Apostolo suo, non dubitantis vitium, sed sollicitudinis instruxit affectum; to jest / i tym samym Zbawiciel podważył sollicitudinis affectum; pilność / ostrożność Tomasz S. w dowiadowaniu się o prawdzie / gdy mu pozwolił dotykać się Przenajdroższych swych bliżn. Paller, sed animat. A to się zdaje o Apostole S. weryfikuje: bo ta bojaźń / ta ostrożność tego / animavit Ecclesiam, nie tylko samego tego / ale y cały Kościół S. tym lepiey ugruntował w Wiere o Zmartwychwstaniu Páná JEZUSOWYM. O tym napisał tak S. Gregorius: Minus mihi Maria Magdalena præstitit, quæ citò credidit, quam Thomas, qui diu dubitavit; ille enim dubitando, vulnerum cicatrices tetigit, & de nostro pectore dubitationis vulnus amputavit. Mniej mi Marya Magdalena wyswiadczyła, która prętko uwierzyła, aniżeli Tomasz, który długo powątpiewał; on bowiem wzięty, ran bliżn dotknął się; która swa wątpliwość, w duszach naszych małowierność uleczył.

Homil. in
Evangel.

Figur.

Job. 39.

Druga własność pomienionego kłmienia jest / że fecundat, sprawnie plodność; pokazuje się to w Tomasz S. przez to / że ta ostrożność tego / y bojaźliwość sumnienia / wiele w nim urodziła plodu świętego; to jest okazywa mu była do wielu cnót / y otrzymania darów Niebieskich. W osobliwej konzyderacy sa u Páná BOGA lanie plod swoy rodzące; tak bowiem do Joba mowi: Numquid

Anosti tempus partus ibicam in petris, vel parturientes cervas observasti? Izali wieś czas porodzenia dzikich koz na skądach, alboś widział gdy lanie rodzą. In allegorico sensu, przez Jelenie / albo lanie / rozumieją się Apostołowie Ss. czego dwanaście dowcipnych rdery dale Thom. Blanc. które ia dla krótkości opuszczę: gdzie też ex Agellia wspomina o kłmieniu / którego dla łatwiejszego rodzenia zdżymaia rodzące niewiasty: a w samey rzeczy tenże podobno będzie / cośmy go tu sobie obrali za hteroglisfik bojaźni Bożkiej / Beryllus nazwany; którego gdy dostać może lanie / bardo łatwo wydać plod swoy. Wlec a consequenti, lanie rodząca / figurować może Tomasz S. osobliwie dla chyłkości tego: że iako drugi Jelenie transiliens, nie tylko colles, ale y Herokie morza przebył do Indow / Partow / Medow / daley nad inke Apostoly; kłmienie zaś on / figurować może bogoboyne / ostrożne sumnienie tego. Numquid parturientes cervas observasti: z którego iako wiele przymnożyło się cnot y darow w duszy Apostola S. obaczmy. Ztey cnoty tego / naprzód się urodziła w nim bardo doskonała Wiara / w której prześledł wśrtek na on czas Apostoly; albowiem (iako uważa Ioan. Sylveir.) lubo innym Apostołom pokazywał się Pan JEZUS na dowod prawdziwego Zmartwychwstania swego Kłny swote Przen: Videte manus meas, & pedes meos, quia ego ipse sum, palpate & videte. przecieś oni ięże nie dowierżali temu / pośnie obaczyli Páná ledzacego. Adhuc illis non credentibus. Tomasz zaś S. ledwie co obaczył Bóg Páná JEZUSA / zdraż uwierzył / y rzekł: Pan moy / y BOG moy: W których słowach / wyrażmy daleko / niż Piotr S. wyznał Chrystusa Páná bydż BOG JEAN. O tym S. Thom. Villan: Laudatus est Petrus, qui dixerat, Tu es Christus Filius DEI vivi; expressus intonat Thomas: Dominus meus, & DEUS meus; simplici verbo utramq; naturam in Christo confessus est. Pochwalony jest Piotr, który

in Psal. 28

In Eccl. 75
lib. 9 c. 3.
num. 86.

powiedział:

Ioann. 11.

in Luc. 6.

in Apoc. 12

powiedział: Ty iestes Chrystus, Syn BOGA żywego: wyraźnie głosił Tomasz: Pan mój y BOG mój, po proślu, dwoiá kanaturę w Chrystusie byż wznawał. Pokazał się powtore w nim święty plod/ ognistej/ y ścągney miłości ku Pánu JEZUSowi/ w owieśże czas gdy widząc w niebezpieczeństwie Mistrza swego/ odśpiał go niechtiał/ ale serce y sobie/ y inšym Apostołom dodając/ rzekł: Eamus & nos, moriamur cum illo. Podźmy y my, á pomrzijmy z nim. Ten akt tego/ zá wielki argument miłości ku Pánu JEZUSowi/ pożyta Dionys Carth: In quibus verbis, dilectionis Thomæ ad Salvatorem, & fortitudo animi, patescunt. Potrzebie urodziła się w nim z bojaźni Boskiej Pokora S. która tenże Doktor upatrzył w onych słowach do Żbawiciela: Domine, non scimus quo vadis. In Verbis istis insinuat humilitas B. Thomæ, quia ignorantiam suam, non erubuit confiteri. A owšem samo Imię tego Thomas, które się tłumaczy Abyssus, o pokorze tego dává znát: idko to tenże Doktor uważa. Thomas abyssus, id est humilitas. Ktora znoma Cnota Pokory/ idko plodna/ wszytkiego dobrego Mátka/ wiele innych w duszy Tomaszá S. zrodziła last/ dárow/ y przywilejow od Pána BOGA/ osobliwie temu pozwoionych. Miedzy innemi przywilejami tego/ Joan: sylvair. Kládzie to: że był Synem Bosku Pána JEZUSOWEGO: y o nim realiter zwerifikowało się owe Proroctwo: Isaias 60. Filij tui, de latere surgent. Synowie twoi, z boku powstając będą. ponieważ Wiara Tomaszá S. z Bosku Pána JEZUSOWEGO; dano Janowi ná tym Bosku we śnie sobie odpożać/ ale coś wtacey Tomaszowi/ gdy ná táwie ręká swojá weń/ wlożyć one mu pozwoiono. Mitte manum tuam in latus meum. Náostatek: ięśże mówi o nim: że idko Jan S. był Prorokiem náđ Prorokami. Plusquam Propheta. z tej rácy/ że co opowíddal/ ná to y sam patrzył; ták Tomasz S. jest przedniejšym miedzy wszytkimi wierzącami: ponieważ co

A do wierzenia podawał/ tego się sam nie tylko oczymá/ ale y rękámi dotykał. Dość to piękny plod/ który zrodził w duszy Tomaszá S. mistyczny Beryll/ to jest cnota bojaźni Boskiej.

Trzeci skutek tegoż Kámienia Beryllus nazwanego: że Carnē exurit, pali, wysusza Ciało, ten táśnie się potázuie w Tomaszu S. álbowiem o nim píše Metaphrastes. że náder był niemilosierny/ ale surowy ná ciało swoie/ gdyż żelázny páncierz ná sobie nošil/ y w niezym onemu nie wygadzał; od ktorých mortyfikacyi/ ták był wynesdżmal y wyszechl/ że cten seden tylko głowiek/ á nie samym głowiekiem zdal się byđ. Pro quo vis ornamento lorica indutus, comā sordidus, vultu pallidus, totus aridus, & exanguis, & plane succo carens: & ut semel dicam, non tam corpus, quam umbram corporis circumferens. To záś ták surowe życie tego/ skutek to był bojaźni Boskiej/ y ostrožnosci bogobornego sumienia/ żeby y w doskonałym Apostolskim sianie/ tym bezpieczniejšym był od domowego nieprzytaciela/ to jest od ciála/ y od pokus tego. Dosyć tedy ma z tych trzech rácy/ swego zálecenia mistyczny Beryllus Tomasz S. Jednáť Joan: de la: Haue nie pozwała mi przy dokončeniu Kazania záposminac o iedney okoližnosci Kámienia Beryllus: to jest: iż lubo inne drogic Kámienie w złoto opráwne/ piękniey się wydáa/ sam tylko Beryllus bez złota lepiej się wydáie: z tego samego konkludowác táże/ że Tomaszá S. mamy sobie pożytdć zá osobliwa miedzy innemi kleynotami: to jest Swietemí Božemí perla: y onego obierác sobie zá osobliwego Pástroná przed Místátem Pána BOGA nášego/ ktorému niech będzie wiečna chwała.

AMEN.

Histor

Ná Dzień Świętych Apostołów
 SZYMONA y IVDY.
 Zeli animarum, promicans Chrysoprasus,
 cum Hyacintho.

Ego elegi vos. Ioann. 15.

Ktosz tego idanie nie widzi/ że nieskonczona Opierze- ność Bosta/ dla wysuka- nia y obrania drogich kley- notow/ y przednich kamie- ni/ ktoreby na Godach Barankowch za upominek od Apostołów Ss przy- dać się mogły/ zajęła nie podlego/ ale arcypředniego Jubilera; to jest samego Pána JEZUSA. S. N. Sam albowiem o tym daie znáć kiedy oto do Apostołów mówi: Ego elegi vos. Jam (prawi) was wybrał. Já- koż też tak właśnie przynależálo. *Exod. 28.* Trebá bylo drogich kamieni ná on bogaty Racyonal albo Pektoral Aá- ronow: Wleć nie zlecił tego Moyses- howi Pan BÓG/ ale samże one obrał/ wyrażnie každý kamien mianulac. *Apocal. 21.* Trebá bylo znemu ná fundamentá Apokalipsygnego Miasta/ podob- nychże kamieni; alisci tylko pozwo- lono Aniolowi zmierzyc proporey; leć sam Architekt Miasta onę BÓG Wszechmogacy między wiela kamien- mi drogich/ dwanaście osobliwych wybrałszy/ one w fundamentá wlo- żył. A ponieważ według Doktorow/ tak on Pektoral Aáronow/ jako y fundamentá Miasta Bożego/ figu- rowały Apostołów Ss. przetoż wielce przywódcie zstáło się to wybieranie; że z tak wielu millionow ludzi/ dwu- nastu Apostołów/ tak drogich kley- notow/ nie komu innemu/ ale samemu Chrystusowi BÓGV oraz y głowie- kowi zlecone było. Ego elegi vos. W tym tedy obieraniu/ tak mądremu Jubilerowi Pánu JEZUSowi/ upo- dobáli się dziśieysí Apostołowie/ Tá- deus y Symon; tak dwa osobliwe y drogie kamienie/ z ligby onych dwu- nastu Fundamentálnych/ sławnych

A w Obiáwieniu Janá S. z ktorych ies- den zwał się Chrysoprasus, drugi zaś Hyacinthus. Fundamentum deci- mum Chrysoprasus, undecimum Hyacinthus; te albowiem nie tylko według Regestru Apostolskiego/ o- nym zaś Hieroglifit przynależa/ ale też y z tej rácy/ (iáko to niektórzy Doktorowie Kościelni uważáją) że te kamienie; pierwşy/ dla złotych kropek/ ktore się w nim przebiega/ a drugi/ to jest żydeyneh/ iż żadnemu tylko samemu dyamentowi poterowác się nie da/ symbolizuje paláiącą mi- łość ku bliźniemu/ y żarliwość o zbá- wienie ludzkie; ktora cnota w życiu y sprawách tych dwu Ss. Apostołów/ między infemi ich dárámi; osobliwym sposobem wydaie się. Już tedy ná tak arcymądrego Jubilera/ y mnie się spuścić potrzeba; a przeto dla ukon- tentowania Oblubienicy Baranko- wey/ pod podobieństwem pomienio- nych dwu drogich kamieni/ tych Ss. Apostołów żarliwość o zbawienie lu- dzkie/ Kościółowi S. prezentowác bede za upominek drogi; Wprzód iednak uważájac niektóre okoliczno- ści wzwyż mianowáných kamieni/ powiem/ komu naybárdziej przyna- leży żarliwym być o zbawienie ludz- kie/ tak wielce zdość głowieć/ y tak wielkiej ceny jest/ każdy ákt tej cnoty. Ad M. D. G.

DO do pierwşey Części Ra- zánia. Tezy rzeczy obserwu- ie w pomienionych kamie- niach/ iedno w pierwşym z nich Chrysoprasus nazwa- nym; że ten rodzi się z Jáspisowego kamienia/ albo oraz z nim: (co pişe *Joann. Laet.* druga zaś w żydeyn- thowym kamieniu; że ten, ktory jest

Apocal. 21.

ap. Manf. d. 4. 5 La have. 5 Sylw. Alleg

PARS
I.

Libr. 1. de gemm. c. 9

Script.
Proverb. 6.

3 p. Pastor.
admon. 5.

fiakowego koloru/ (bo rozmaite by
wola) samym tylko Biskupom/ Du-
chownym/ Pralatom/ osobliwie do
pierscieniow służy: á trzecia/ że obá
dwa te kámenie sa u Jubilerow bá-
dzo wysokiego sácutku: z czego tro-
iáka przez podobienstwo o cności žá-
liwosci ku zbawieniu dusz bliznich/
poddá sie náuka. Naprzód/ kto žá-
liwym naybárdziej bydz powinien o
zbawienie dusz: Pámietam/ że ná
Swieto Piotra S. y Pámlá/ z perwonych
rácy/ stan Duchowny Praláci/ przy-
tomnałem do Jáspisowego kámen-
nia; wiać kiedy pomieniony kámen
Chrysoprasus, symbolizuiacy miłość
ku blizniemu/ z ktorey plynie žá-
liwosc o zbawienie tego/ rodzi sie z
Jáspisu/ przez to domyslać sie mo-
ze/ że mistycznych Jáspisow/ stanu
Duchownego ludzi Pasterzki Wzad-
máacych ten ma bydz nayprzedniey-
szy partus, nayprzednieysza zabawa/
y owsem obligacya/ žáliwosc/ pil-
nosc w stáraníu sie o zbawienie dusz
sobie powierzonych. Czego tak do-
brze wiadomym obligacyi swoich/ do-
wodzić niechca/ ale tylko słowa Du-
cha S. przypominájące im tá obligá-
cyá przywodze: Fili mi, si (po)pon-
deris pro amico tuo, defixisti apud
extraneum manum tuam, illaque-
atus es verbis. oris tui, & captus
proprijs sermonibus. Fac ergo quod
dico Fili mi, & remetipsum libera;
quia incidisti in manum proximi
tui, Discurrere, festina, suscita ami-
cum tuum. Synu moy, ieslibys ręczył
zá przyjaciela twego, uwiązales u obce-
go rękę twoję: usiadles sie słowy ust
twoich, y poimanes własnymi mowami.
Uczyńże tedy co mówię Synu moy, á
wyzwol się sam: boś wpadł w rękę bli-
źniego twego. Biegaj, spieś się, wzbudź
przyjaciela twego. S. Grzegorz náu-
cza/ że tu Duch S. pod podobien-
stwem rekoymy mowi o Pralatach/
Pasterzách duchownych. Spondere
pro amico, est alienam animam in
periculo. suae conversationis acci-
pere. Jáko by chciał Duch S. do
káždego z nich rzec: Defixisti apud
extraneum animam tuam. W ten
gds dalecá reko Pánu BOGU zá dusz

A je káždego Parafianá twego/ kiedyś
przy instyrucyi ná Beneficium przy-
obtecal wśeláka pilnosc Pasterzka
okolo owieczek twoich; Czym samym
nowa obligacya záciagnales ná su-
mnienie twoie. Illaqueatus es ver-
bis tuis. Bo lubo ex lege chari-
tatis z miłości pospolitey/ káždy z
wiernych/ ile mu stan tego/ y inne
okolicznosci pozwola/ stárac sie po-
wintien o náwrocenie niewiernych do
Wiary S. albo grzesznych do pokuty/
do poprawy żywota/ iuz to náuczá-
niem/ iuz przykładem dobrym/ á przy-
namniey modlitwa zá nich: bo ná
pisano jest: Et mandavit illis, uni-
cuique de proximo suo: teneat dalec
to áciáleyšym zwiáskiem Pasterze du-
chowni obligowani sa ná to/ to jest/
ex fidelitate, & ex pacto, atque ex
iustitia ratione fructuum beneficij.
Dla ktorey obligacyi/ że sie zstáli prá-
wie niewolnikami owieczek swoich/
dáć im znáć o tym Duch S. w onych
słowach: Quia incidisti in manum
proximi tui: Discurrere, festina, sus-
cita amicum tuum; to jest: takto
niewolnik nigdy nie ma do spozynku
práwd/ ale záwsze powinien ná wśelá-
kie niewgásy/ trudnoscí/ niebešpie-
gienstwa dla uslugi Pána swego;
y nie dosyćby ná niego bylo/ raz/ al-
bo dwa do roku co podobnego dla
Pána swego uczynić; podobnym spo-
sobem ná duchownego Pasterzá nie
dosyć jest/ raz/ albo dwa do roku/
w Páročíj swojej pokázáć się; nie
dosyć/ kiedy niekiedy Kazanie/ Káce-
chizm do ludzi powiedzieć/ tednego/
albo kilku Spowiedzi wyslucháć/ raz
albo dwa Pána dziedzicznego/ gdy
poddáne swoje uciáza/ albo z pogor-
beniem ich (wyzwolnte żyte/ nápo-
mníeć; ále powinność tego jest/ ni-
gdy w tey žáliwosci nie ustawáć/
chochy też naywielšych záżyć tru-
dnosci: byle tylko pozyskáć dusz
blizniego; á przynamniey uchronić
się oney náder cieżkiej wizyty nay-
wyższego Biskupa/ o ktorey czytám u
Proroka S. Ubi est grex, qui datus
est tibi, pecus inclutum tuum?
Quid dices cum visitaverit te?
Numquid non dolores apprehen-

Ecclesi. 17.

Jeremi. 13.

derunt

uerunt te, quasi mulierem parturi-
entem? W ten właśnie sens tłumá-
czy pomienione miejsce z Eklezyasty-
ká s. Grzegorz. Niechcía tu bá-
dzo taxować grubych niedbalstw w
pominięci Pásterkley/ jeżeliby się
kiedy w takim stanie znaydowały; bo
to do mnie podobno nie należy/ ale
tylko o dwóch wspomnie/ które cze-
ściej niż inje trącić się mogą/ y u
niektórych za mały grzech/ albo za
nic/ poczytane bywają; to jest/ o nie-
dbalstwie w miewaniu Kazania/ y
nieochocie w słuchaniu Spowiedzi;
iako ná to żalosnie pisał Doktorowie
Kościołni: Nád pierwszym ták lá-
mentuje Hugo Vič. Manus Sacer-
dotibus plenus est, & tamen, si sit
qui bonum libenter audiat, non est
qui dicat: Lanis Domini gregis
vestiuntur, lacteque pascuntur, &
oves prae penuria, & fame Verbi
DEI moriuntur. Decurrit tempus,
transit anni circulus, nec unum ver-
bum de ore eorum egreditur, quo
grex illis commissus erudiat, de
malo corripitur, ad bonum re-
vocetur, & in ipso confirmetur.
Antoni záz S. Pádewski/ y owym
któzy lubo rádzi káza/ z ámbony ná-
uczają/ lez nie rádzi słuchają Spo-
wiedzi/ duzo przymowił przez podo-
bięństwo. Fructum facit, qui prae-
dicando movet cor populi, sed fru-
ctum affect, qui post praedicationem
libenter sedet ad audiendas
Confessiones. Pradicare, est se-
minare, sed Confessiones audire,
est fructum metere; Stultus est er-
go qui libenter seminat, & fructum
colligere concurat. Nie tłumá-
ląciny/ bo nie do káždego należy ale
tylko zázónge ten punkte lácinskim
tákże Apostrophe, które nápisal Cornel.
à Lapide: pisać ná słowá pomienione
Eklezyastyká. O Pastor, obligasti te
DEO, ut pro grege tuo impendas
manum, & os tuum, ut quidquid
ore potes proloqui, & quidquid
manu potes operari pro salute gre-
gis tui, hoc ex sponsione tua tene-
aris praestare. To pierwsza náuka/
z okázyi pierwszego kámienia.

Druga náuka/ z okázyi drugiego

A kámienia/ to jest Hyacynthu/ tá się
podaje; że iako ten kámiień w Bisku-
pie/ Prálatcie wprawiony pierścienie/
dodaje osobliwego ornamentu oso-
born ich. Podobnym sposobem/ y
owšem dáleko bárdziej zacniejša lu-
dzi Duchownych jest ozdoba żarli-
wość/ y ochota w podeymowaniu
prac około zbawienia dusz ludzkich.
Co chce objaśnić Figura Pisma S.
nie odstępuiac od Allegoryi kámienia
Hyacynutowego ná opych Hyacyn-
tách/ któremi przyozdobione widzac
ręce Oblubienic swego Oblubienica

B Niebieska/ ták o nich powiedział.
Manus ejus tornatiles, aureae, ple-
nae hyacinthis. Ręce jego otoczone,
złote, pełne hiacyntów. Według S.
Ambrożego, Hilárego, y Grzegorza. Re-
kami Oblubienic Niebieskiego Chry-
stusa Páná/ są w Kościele Bozym/
Pásterze duchowni. A gémuz to te
ręce nie robota snycerska wyrobione/
ale rácey ná tołární dobrze otocz-
one r Manus ejus tornatiles. Do-
piśłney/ á máterey moiey służącey
moralizácii podáa mi okázya dwády
Doktorowie Kościołni/ s. Grzegorz,
y Rupert: gdy náuczają/ że Oblubie-
nica/ przez otoczone ręce Oblubienica
swego/ chciałá wrócić przekość/ y
ochota tego wielka do Aktów miło-
ściwych nádbliżnim: álbowiem rzecz
doskonale ná tołární otoczona/ bá-
dzo jest sposobna do obracania/ y
prátko potogyc się może. Wiac kie-
dy in alia significatione Duch S.
przez Oblubienica/ Pásterze duchowne
przyrownal do otaczanych rúk/ Ma-
nus ejus tornatiles, mowił tu o o-
wych Pralatach/ którzy nie leniwi/

D ale ochotni są do usługi duchowney
owieczel swoich/ přecy do prace/ do
Kazania/ do Spowiedzi słuchania/
y administrowania inšych Sakramen-
tów; Tácy Pásterze/ są to Manus
aureae, Ręce złote/ dla złota miłości/
która oni palą tu zbawieniu ludz-
kiemu/ dla żywey żarliwości do ná-
wracania dusz; które sobie p. BOG
zá nayprzedniejše poczyta złoto/ y
tákiego od Duchownych nápiera się.
o czym nápisal s. Grzegorz. Redem-
ptor noster à Sacerdotis Officio,

Figura
Cantic. 5.

ap. Syko
allegor.

ap. Bibl.
Manf 1.22
d. 33.

Sermō 4.
de Apost.

Jerem. 15.

in Cantic.
hic: exp. 2.Greg. 1. 1.
dial. c. 17.

non quant aurum, sed animas. **Zbawiciel nasz, z Vrzedu Kapłánskiego nie wyciąga złotá, ale dusz ludzkich. Jákož dosyebý ná tych samych złotych rełách bylo/ do chwały/ y zálecenia járlivých w powinnościách swoich/ duchowných Pásterzow: ale żeby to cnota tym lepiej w nich zálecił Duch Przen: przydał do złotá/ y drogie kámenie. plenæ hyacinthis. Nie darmo to Pan BÓG duchownego/ okolo zbawienia dusz ludzkich prácu iacego/ do Jubilerá przebiegácego/ misdy podleyhemí/ y drozhemí kley notámi przyrownáł. Si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris: y dla tego nie dziwotá/ że ná rełách tego/ nie podle/ ale bádzo drogie áwteca sá kámenie/ to iest/ hyácynty. Manus ejus plenæ hyacinthis, przez ktore hyácynty (według tłumázenia Mich: Gisle.) znázy sá wielká cterpliwosć/ nieprzeládná síatecznosć/ y odwágá ná wśelkie trudnosći/ byle tylko idk nálepiey usluzýc zbawieniu ludzkiemu. Aptifimè per hanc metaphoram, ea designatur fortitudo, validumq; studium, quod necessarium est ministris, ut tollentes malorum occasionés, atque ab illis animas abripiétes fidelium, dignè eas deducant. Wisc iezeli hiácyntowe pierścienie/ wielkiey ozdoby dodáá duchownym Osobom/ dáleko wielksey ozdoby dodáé imje w oczách Boskich musá mistyczne hyácynty/ to iest/ záslugi/ ktorych nábywáá/ síatecznie/ odnotnie usluguiac zbawieniu ludzkiemu: o cym pospolita iest owá sentencya. Nullum Omnipotenti Deo tale est Sacrificium, quale est zelus animarum.**

Potrzejcie/ z okolicznosći sácutku wysokiego/ ktory máá u Jubilerow pomienione kámenie/ dowiedziec sá nam potrzebá/ idk též drogie sá u Niebá ákty tey cnoty/ járlivéy y pílneý uslugi okolo zbawienia ludzkiego. Podjmy per comparisonem. Droga iest/ y sácutku nie mááca owá perlá/ o ktorey Pan JEZVS powiedzial: Simile est Regnum Coelorum, homini quærenti bonas

A Margaritas; ale drozba iest uslugá duchowna bliźniemu; bo dla tey niektorzy byli gotowi y Niebá odstąpić. Mawiaá ná cás S. Magdalena de Pazis. Pánie/ iezeli mi tych dusz nie dáruiesi/ zá ktoremi prosze: idk též rzeká/ że niechca oney chwały/ ktoraá mi nágotowál w Niebie. Drogi iest kleynot Pan JEZVS/ drogie perly/ krole Krwi tego Przen: podobneyze ceny iest ákt uslugi duchowney bliźniemu: dla czego S. Kátarzyna Sen: járliwego w rákownych uslugách/ názywáá drugim Pánem JEZVSem ukrzyżowanym/ Synem Boskim. **A de B. Gonzales Jakonu Káznodi: (pisá Lobettius)** że ilekolwiek rázy tráfiło mu sá kázáé/ álbo Spowiedzi słucháé/ ták mu sá zdálo/ iákoby krole Krwi Pána JEZVSowey po ziemi zbierál/ y w nádrozbie Kány tego oráz wlládal. Dosré tedy te mistyczne Chryzopráze/ y hyácynty/ to iest/ ákty járliwosći o zbawienie bliźnich/ ozdoby swoiey y ceny máá.

C O sá tyze drugiey czási Kázania: Tey ták chwałebney/ y drogo sácowáney cnoty/ to iest/ járlivéy chuci ku zbawieniu dusz w obu dwu mánáwánych Apokálipcyzanego Místá drogich kámentách/ dzisiey sych Ss. Apostolách Tádeuszu y Szymonie/ przypátrzymy sá iúz: á náprzód w Tádeuszu S. ktorego Chryzoprátus hieroglifikem był. Wisc idk ten kámen (według relácii Jubilerow) troiákiego koloru znáydzie sá; ták též y tá troiáki domod wynáydzie w Písmie S. o járliwosći ktora pádlo serce tego S. Apostola do pozyskániá Pánu BOGU dusz/ niewiernosći/ álbo též zlosćámi záslépiónych. Pierwsze miejsce iest w Džiesách Apostolskich/ gđzie Brátu tego Apostolá Szymonowi przydáne czytam przezwiśko/ Zelotes. Jacobus Alphai, & Simon Zelotes, ktore według Dóktorow przynáleży y Rodzonemu iég/ to iest/ Tádeuszu S. obudwu boswiem zowiá Chananáos. co sá tłumácy Zelotes. **Náduzá Cassi.** że godne sá uwági táké Imioná/ y przezwiśká/ ktore oráz wyrażáá w sobie przymioty mianowá:

Histor
Vit. c. 99.PARS
II.Script.
Act. 1.

6. Var. 7.

miśnowanego głowie. Grata sunt nomina, quæ designant protinus actiones, quando tota ambiguitas aviditari tollitur, ubi in vocabulo concluditur, quod agitur. Widać to przez wiśko / które Tadeuszowi S. przypisuje Pismo S. zowiąc go zelotem, nader żarliwym. iśnie wyświadcza iż żawże wielką chucię ku zbawieniu dusz ludzkich / gorzał serce Apostoła tego. Drugie miejsce upatrzyłem w Ewangelij Janá S. gdzie czytamy / iż gdy Pan JEZUS obiecywał niektórym milującym y siebie / y Oycá swego / obdanie się. Qui diligit me, diligetur á Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. Ozwal się ná to S. Judas Tadeusz. Domine quid factum est, quia manifestaturus es nobis teipsum, & non mundo. *T coż to Pánie zśláło się, że nam obceś obdanie siebie samego, á nie światu.* W tym pokazał wielką swoie chuc / y prágmenie; iáko sobie życzyl tego / aby byli wszyscy ludzie poznali Pána JEZUSA / y kochali go. Co uważyl dobrze s. *Cyril Alex.* gdy tak piśe: Quoniam pius, & charitate fraterná plenus erat Judas Thadæus. extendi Salvatoris gloriam, & omnibus fratribus, id est hominibus cognitionem hanc, & gratiam Dei communicari optat. Trzeci dowód żarliwości tego Apostoła / á ten náid inne zaenierfy jest / z Listu tego własnego, który Róściol S. inter Canonicas Scripturas przyśmiuie: w którym lubo krótkimi słowami / iednak bardzo przetrásłemi. y táciennie pełnemi / odwodzi ludzi od niedowiadstwa / od cielesnych brzydkości; á do služby / y boiażni Boskiej onych pobudza: dla czego s. *Hieron.* to elogium przypisał Listowi tego. Epistola hæc brevis est, & longa; brevis in verbis, longa in sententijs; ut rarus sit, qui non ejus cæcutiat lectione. List tego, y krotki, y dlugi jest: krotki w słowach, ále obśerny w náukách, tak dálece, że rzadko, kto go czytáiac, iśnie wśykiego doćiec może. W drugim kámienu / to jest Hicacyntowym / aliás w drugim Apostołe / Szymonie S. táś cnoś żarliwo-

A ści o zbawienie ludzkie / iáko by był osoblwa z rozumieny to z Figurą Pisma S. ná iednym z onych dwunastu kámienu / z których w stárym Zákonie misternie ozdobiony był ów drogisty / albo pectoral Aáronow: á ten kámienu był w rzędzie iedenasty; nazwany Ligurius, według Doktorow znázyl Szymoná Apostoła; w samey zaś rzeczy (iáko notuie *Cornel. á Lapide*) był to kámienu hyacyntowy / żółtego / iáko by złocistego koloru / coś náśkłał burstyn / y miał ná sobie wyrze Imię / albo herb iedenastego pokolenia nazwanego Affer: według rozkazania Boskiego. Habebuntq; Nomina Filiorum Israël; duodecim Nominibus calabuntur. Te dwie okoliczności bádzo dobrze służą do mátery moiey. Jeseli ten kámienu uważać będziemy / ile posiedł ná burstyn. który ma te moc / że przyciążany pociąga do siebie plewy / według *Authorá Mundi Symbol:* znázyl Apostolow S. á według rejestru Apostolskiego / znázyl Szymoná S. Palze zaś / to jest plewy / według *Orygenesa, y Augustyna S.* znázyl ludzi grzesznych / albo też niemiernych. według s. *Hieronymá y Ambroziego;* które ten S. Apostol zágrzany miłości Boskiej / y żarliwości ku zbawieniu dusz ludzkich poruszony / Razántami swemi pociągnal do Wiáry S. do zárzeczenia się bálwochwálstwá; między któremi był Krol Edeffý Abagarus: toć tym samym on drogi Hyacyntowy Ligurius, wyświadcza / y pokázate wielką żarliwość S. Apostoła Szymoná; o czym tak nápiśal *Georg: Venet:* Simon fervidus zelo, fervidos Aegyptios in mammonæ servitute, & cultu diaboli, virtute ei præsita temperavit, madefaciens eos irrigua Evangelij prædicatione. Szymon zápalony żarliwościá, páłaiących od tákomstvá y bálwochwálstwá Egipcyanow, mocá sobie dána obłodził, skrapiáiac ich opowiadaniem Ewangelij S. Nie mniey do tego służ y druga okoliczność onego kámienu / to jest iż ná nim wyrze było pokolenie Afer. Protokolwal nies gdy temu Pokoleniu Jakób Pátry,

I. 10. in 1. 1. cap. 2.

I. 10. in 1. 1. cap. 2.

Exod. 28.

I. 12. c. 34.

ap: sylv. Alleg.

Genes. 49.

archa/ iż w chleb obfitować mało. *Asser pinguis est panis ejus.* to Po-
kolenie/ według Sylveir. *Alleg:* figu-
rowało eos, qui ab errore avocan-
tur: tych/ ktorzy się od błędów ná-
wracają do uznania prawdy; taki był
Egipt wšytek/ ktorzy Razániami
swoimi/ ten S. Apostol do Wiary S.
nawrócił. O nim ná ten czas zwi-
esfikowało się: *Asser pinguis est pa-
nis ejus:* gdy one dzięki krócie Wiá-
ra S. oświecone/ pogłębi obfitować
w chleb láski Boskiej; á komuż się to
przypisać ma r teźeli nie mistycznemu
temu/ żyjącemu wem Liguryjskowi/
żarliwości Szymoná S. w opowia-
daniu tam Wiary Chrystusowej.
Ma to kámiień żyjący/ że ná
czas bywa prognozą deficy; bo
się ná deficy w kolorze mieni: jako
pisał *Cornel. á Lapide.* Ten właśnie
szczęśliwy pokazał się prognozą/ w
onych obfitych Egiptskich Ró-
nách/ kiedy ten do nich mistyczny
żyjący Szymon S. z żarliwymi swo-
imi Razániami zawiatał: zaym bo-
wieniem zaraz nastąpił. Niebieski deficy
láski Boskiej/ á ktorym tak wielka
obfitość zbawienia dusz ludzkich ná-
stąpiła. O tym słuchamy Serafu-
skiego Doktora. *Hac fuit pluvia
voluntaria, quam irrigavit Domi-
nus hereditati suae, dum scilicet
Simon in Aegyptum ad predican-
dum missus est.*

Nádstátek/ iáko obádwa wšy-
pomienione kámienie mája zálece-
nie/ nie tylko z powierchowney pi-
śności/ koloru/ y glánsu/ ále též z
wnetrzney iákiejsi wrodzoney mocy/
przeciwko rozmaitym chorobom/ tru-
ciznom/ y postřachom: podobnym
spůsobem obádwa ci Apostolowie Ss.
goraca y żarliwa chęć swois ku zbá-
wieniu dusz/ nie tylko po sobie po-
zali przez opowiadanie Ewángeli-
ále iá též ná to utwierdzili náds-
przyrodzona moc/ gdy tak wiele/ y
wielkich cudow dla ugruntowania
Wiary S. w oczách Pogánstwa z-
ynili: Miedzy ktorými/ trzy były oso-
bliwše; ieden: gdy ná przysięcie ich
do Persji/ wšyscy gárci w bálwá-
nách/ tak byli zámilki/ iż bez dozwo-

A lenia Apostolskiego/ y rzázu ożwáć się
nie mogli. Drugi cud/ gdy dwa
okrutne y dzikie Tygrysy/ ktore wpa-
dły miedzy ludzic w Miásto/ wielu
pozabijaly/ przystapiwszy się do nich/
iáko by owieczki oglašáli. Trzeci
cud/ gdy chcąc uwolnić od zley re-
putacyi/ Eufrozyniusz Dyakoná swego/
potwarzonego/ y oskarżonego przed
Krolem Babilonskim/ od tedney/ lu-
bo słáchetney/ ále niecnotliwej nie-
wiásty/ o grzech nieczysty z soba po-
pełniony/ nowonarodzonemu z niey
dzieciáciu przemówić kazáli y świad-
ectwo dáć o niewinności Dyakona:
co uczynili z żarliwością ku zbawieniu
ludzi nawracających się do Wiary S.
ktorzy odrażaliby się byli od niey/
takie nie piękne rzeczy o Náuczycie-
lách swoich słysząc y zá prawdziwe
bydź rozumiejąc. Już tedy przypá-
rzywszy się tym dwóm drogim
fundamentálnym Apostolskim
Miásta kámieniom/ dzisiejszym Ss.
Apostolom/ ktorzy w Róściele Bo-
żym/ bláskiem ognistej żarliwości
swojej záświecili. Rózne słowami
C Młodoplynnego Doktora/ obracając
one do tych osobliwie/ ktorym to z
powinności Pásterkiej należy. Fer-
veat in nobis zelus iste, ferveat
amor, justitiae, odium iniquita-
tis. Niech się w nas zarzy tá żár-
liwość, y ná wzor świętych Apostolow
gorliwemi bądźmy w tym, co nam
jest powinno, y przeciwko nieprawości.
W tym niech nam dopomoga ci
Święci Zelotes, żarliwi Apostolowie:

á to przez przyczynę swois do
Miáestu Boskiego/ kto-
remu niech będzie
chwała ná wieki.

A

M

E

N

in Apoc. 21

in Test. Sum

Leg. aur.

de S. Ioan.
Baptista.

Histor

Ná dzień S. MACIEIA Apostolà, Electionis gaudiosæ Amethystus.

Revelasti ea parvulis. Matth. II.

Apocal. 22.

SWYŻDYNIE mówią: w po-
dziale/ wolno co się podoba
komu wybierać/ ostatecznemu
nawgorzey S. N. Wszy-
scy inni Apostołowie/ do-
stąbow Uciebistich przypuszczeni/ w
onych dwunastu fundamentalnych
Apokaliptrycznego Miasta/ nader
drogich kamieniach/ przebieżeli sobie
przy swoich Drożyfkościach/ y z nich
Oblubienica Baramkowa Kościół S.
kontentowali/ każdy pod podobien-
stwem którego z onych kamieni/ o-
stał/ w iaką Cnotę swoje w której ce-
lował/ za drogi na Godach Baram-
kowych prezentując upominek Wic-
z drogich onych kamieni sam się już
tylko ostateczni został/ ostatecznemu A-
postołowi Maciejowi S. nazwany
Amethystus. Fundamentum duo-
decimum Amethystus. To podob-
no iako ostatecznemu wybiórki tylko
same dostały się/ y co najpodleyfego-
bynamniej. Trzeba bowiem wiedzieć/
że według dzisiejszej Ewangelij słow/
Revelasti ea parvulis małutkim/ to
jest pokornym/ iakim był z samego
nawet Imienia swego/ dzisiejszy A-
postol Matthias, id est parvus, tłu-
maczy Venerab. Beda, nie wybiórki/
ale przednie kleynoty z Uciebistich
stąbow udzielone bywają. Jączy-
y ten Amethyst/ który się dostaje Ma-
ciejowi S. nie podły jest/ y owsem
coś osobliwego wyraża o tym Apos-
tole S. Wiele Doktorow/ uważa-
jąc przyrodzone przymioty miánowa-
nego kamienia/ z wielu racyi dosy-
dowcipnie aplikują on Maciejowi S.
ia przy tych na ten czas stąne/ którzy
uważając iako dzisiejsza elekcyja Ma-
cieja S. na Apostolstwo/ zasmucone-
mu Kościółowi S. dla zguby Judas-
za zdradcy/ niegdy iednego z Aposto-
low/ wielkie wele przyniosła/ z tej
mówie racyi/ Amethyst hieroglifikiem
bydź twierdzą Macieja S. ponieważ

A według Naturalistow ten kamień
pátrzącego na się/ wielce uwesela.
Do czego twódrusa po części słowá
one Augustyná S. w Kazaniu na to
Świeto. Cum praelara B. Matthiae
Apostoli Festivitas, per anni cursus
revolutionem se representet, ma-
xima jucunditatis gaudium nobis
merito multiplicat. Jąkoż pewnie/
drogi to kamień jest/ y wielce uwe-
selający Kościół S. godna y bez re-
spektow dogesnych na urząd iaki dus-
bowny Elekcy. Ten iate dy misty-
czny Amethyst/ w dzisiejszej elekcyi
na Apostolstwo Macieja S. za drogi
upominek Oblubienicy Baramkowej/
Kościółowi S. od tegoż Apostola o-
stać będa. Wprzód o fałszywych
Amethystach/ które nie są ad gaudi-
um, ale rączy zasmuédia Kościół S.
to jest/ o złych Elekcyach y promocy-
ach na urzędy y godności Kościelne/
potrzebna pod tymże podobienstwem
przełożę naukę. Ad M. D. Gloriam.

C **O** do pierwszej Części Ka-
zania: Jąko prawdziwy
Amethyst/ od fałszywego/ y
podły od drogiego tróid-
kim sposobem bywa roze-
znawany przez Jubilerow; ták też dla
rozeznania elekcyi na urzędy Kościel-
ne/ dobrej od złej/ uweselającej Ko-
ściół S. od zasmuédiacej/ tróidki u-
pátrzyłem znák: á to miárkując się
po części według onych trzech kon-
dycyi/ które Jan S. obserwował w
obleraniu ludzi na Synostwo Boże
przez iáką. Dedit eis potestatem,
Filios DEI fieri; qui non ex san-
guinibus, neque ex voluntate car-
nis, neque ex voluntate Viri, sed
ex DEO nati sunt. Od ostatecznej
tedy pocynam kondycyi. Neque ex
voluntate Viri: to jest/ aby w elekcy-
ach/ w Kollacyach Kościelnych nie
znáydowała się wola tego/ którego
na urząd iaki oblerają/ przez iáką

PARS
I.

Joann. 1.

zbyteczne/

Figur.

urazając/ pyta się; czemu między
niemi nie kazał Pan BÓG Mojzes
bowi położyć Dyamentu; który ká-
mien jest bardzo przedni? Na to que-
stya wielce dowcipnie samże odpowia-
da alludując do tego com powiedział
o dyamencie/ że od krwi mielnie; y
mowi: iż dla tego: ponieważ bowiem
on Pektoral Arcykapłński był Figu-
rą ludzi na urząd Kościelny wysta-
wionych/ kámiennie zaś drogic w nim/
wyrażały niektóre Káplńskie cnoty;
a że dyament mielnie od krwi przez
co jako łatwo bydy może poznany/
gdyby go kto za fałszywy udawał A-
metyst; jest przeto symbolum affektu
zbytecznego ku krewnym; powinow-
dym: Niechciał tedy Pan BÓG tego
kámienia dyamentowego mieląc mie-
dzy drugie kámiennie/ duchownych
symbolizujące/ aby tym samym dał
znać/ że u niego nie nie waży zmy-
ślone Ametysty/ a w samey rzeczy dy-
amenty lyszczące się: to jest Ducho-
wni/ by też naysłabiej nie urodze-
nia/ jeżeli w nich zbyteczny affekt do
krewnych znayduie się; a tym bardziej/
gdy Kościelnych urzędow dostępuia
przez respekt/ y promocye/ instancye
krewnych swoich: Głócia dla tego/ że
dla takich respektów krewność/ wie-
la mniej godnym/ a gęstość ławnie
niesposobnym y złego żywota ludziom
dostała się Kościelne beneficia, z
wielkim pogorszeniem/ y szkoda dusz
ludzkich: Głócia/ że w promowowa-
nych ex sanguinibus, zostaje affekt
do krewnych/ y owsem tym więcej
się w nich mnoży; który ich serce po-
woli mięczy/ y przynusza do rozpra-
śiania na krewne intrat Kościelnych:
które dobrym sumnieniem na to obra-
cać się nie mogą/ ani od krewnych
przymiowane. Takich Kollatorów/
którzy dla respektu krewności pro-
mowują subiecta na Beneficia Ko-
ścielne/ S. Gregorz przyrównywa
do Złego Káplana/ którego/ że wis-
cey sobie waży. dzieci niż Pána BÓG
GA/ Honorasti filios tuos magis
quám me, zgubil Pan BÓG/ y Ká-
plństwem także onegoż wygárdził.
Filios quippe propinquos magis
quám Dominum honorat, qui ad

1. Reg. 2

A Sacros Ordines personas eligit, non
ex conversationis honestate, sed ex
amore propinquitatis. mowi S. Grze-
gorz. Tym zaś samym którzy przez
promocye krewnych/ dostapiwszy U-
rzedow Kościelnych/ intraty ich o-
bracaia na krewne/ y niemi niepo-
trzebnie opiekula się. Hugo Cardin:
wielce zbawienna dacie admonieya/
pisząc na one słowa Ezechielá. In-
die ortus tui, non est praeclusus um-
bilicustuus. W dzień narodzenia twe-
go. nie urzniono pepka twego. Id est
(mowi tenże Doktor) in die promo-
tionis tuae in Episcopum, vel quem-
cunque Praelatum, tunc enim Pra-
latus ecce incipit nacti, cum pra-
ficitur in Ecclesia; vel cum Sacer-
dos in Ecclesia ordinatur, tunc
omnis carnalitas ab eo abscindi de-
bet, & nihil ad ipsum de Nepori-
bus. W dzień ten ktorego cie promo-
wowano y insytuowano na Biskupstwo,
albo iaka inną Prelaturę, w ten czas
bowiem Przełożony Kościelny poczyn-
a się rodzić, gdy go na Urząd wysadzają
w Kościele, albo gdy się kto poświęca
w Kościele na Káplństwo; w ten czas
bowiem obligacya na się bierze od sie-
bie oddać, y wyrzec się wszelkiey cie-
łności, gdy żadnego nie ma mieć stá-
nia o synowcach, siostrzeńcach, &c.

2 in Reg.
cap. 2.

Capit. 162

C Trzecia kondycya dobrej elekcyi na
Urzedy Kościelne jest/ aby nie były
ex voluntate carnis, dla takich re-
spektów/ albo interessu własnego; a
osobliwie dla instancyi bialogłowskich
bo by to był znak/ że taki Elekt/ tá-
kim sposobem promowowany/ nie wy-
dźle w Kościele Bożym za przedni
Ametyst/ gdyż takie Ametysty/ pro-
mocye nie uweselaia/ ale zaśmuciaia
Kościół S. Piśe Joann: Laert: iż
Ametysty Czeskie/ przez to jako są w
pogórdzie/ że ich Turkinie w Kon-
stántynopolu bardzo gęsto do stroiów
swoich záżywają/ ktorých im dosta-
tkiem Kupcy Weneccy dowożą/ y tá-
nio bardzo przedaia. Oiać na wiel-
ka ochyde przychodzi Kościół S! gdy
na Kościelnych Beneficyach/ Prelá-
turách/ bialogłowy przez instancye
swoie/ a na czas per potentiam, lu-
dzie mniej godne promowują/ albo

Histor.

de gemm.
lib. 1. c. 5.

idkimkolwiek sposobem w takie Ele-
kcy / kollacy / y rzady Kościelne
mieszają się: Wiele smutnych ná to
Przykładów. Pamiętno jest w Hi-
storych Kościelnych pod R. P. 404.
czego nároziła Eudoxya Żoná Cesa-
rza Arkadyusza / gdy się stáráła o zlo-
żenie S. Chryzostoma z Stolicy Cár-
godzkiej / aby tak była mogła ná
niey swojej promocyi osadzić subje-
ctum, zá co / nie tylko ná Páństwo
Rzymkie ciężkie tary Boskie záciás-
gnęła / ale też y samá we dwa Mie-
stace po śmierci S. Chryzostoma ná
wygnaniu / stoga śmierciá umárla:
bo umárla dziecis w niey gniąc / ona
umorzyło / zá ktora też prętko y sam
Arkadyus świat ten poignął. Pa-
miętna jest y pod R. P. 535. turbáca
Kościół S. ktorey była przyczyna
Teodora / Żoná Cesarza Justyniana;
gdy nie mogąc nic przez instancye
swoie spráwić u Agápida Papieża /
moga / záżywszy w tym Nórseta He-
timána / swoje subiecta ná trzech Dá-
tryarchiach Wschodnich / Biskupami
osadziła; dla czego Baronius zowie to
druga Herodyda / krwie Swiętych
prógnała. Służy tu owe Adagium
dawné Greckie: Anus in comedijs
saltans, magnum pulverem excitat.
co tak tłumaczy Berlandus: Verula
se immiscens regimini, magnorum
malorum causam excitare consue-
vit; to jest: Jako kiedy stára baba
w tancie idzie / wiscey kurzy / niż re-
krutcy nárobi; tak gdy niewiásta
wda się w rzady / zwłaszcza Kościel-
ne / wielu niebezpieczeństwu zstáie się
przyczyna: Zážym promocyę ná Vi-
cedy Kościelne ná faworach biało-
glonstia fundujące się / nie są pra-
widliwe / ale rázcy fałszywe Ametysty;
nie uweseldia / ale rázcy zásmucia
ciężko Kościół Swięty.

PARS
II.

O do drugiej Części Ra-
zania. Przypátrzywszy się
fałszywym Ametystom / to
jest promocyom / Elekcyom
ná Vrzedy Duchowne / ktoi-
re Kościołowi S. przynosiá smutek /
y konfuzyá; przypátrzywszy się iuż pra-
widz memu / y przedniemu Ametysto-
wi / gaudiosa electionis. W promocyi

A Máciejá S. ná Vrzad Apostolski.
Miała bowiem tá Elekcyá tego / pier-
wsia kondycya przedniego Ametystu
z dalekich Oryentalnych Kráioy przy-
wiezionego / nie była ex voluntate
Viri: nie według woli Máciejá S.
ktorego ducha daleko była od tey kon-
turrencyi ná tak wysoka godność.
Ten bowiem Apostol S. (iako wiele
Doktorów Kościelnych piše) między
innymi Apostołami Ss. celował w
cnotcie Pokory S. czego też o nim
dochodzić możemy / że dwu mieysc
Dismá S. Naprzód wiemy to do

Script.

B brze z Dzieciom Apostolskich / iż ten
Apostol obrány jest ná mieysce Judas-
za zdravce: tak bowiem modlił się
przed Elekcyą Piotr S. do P. B. O.
GA. Oaten quem elegeris, - ac
cipere locum Ministerij hujus, de
quo pravariatus est Judas. Okaz
Panie. ktoregoś obrał, aby wziął miey-
sce usługowania tego y Apostolskwa, z
ktorego wypadł Judasz. S. Anzelm ná-
uaga / że Elekcyá tá powinna się była
odprawić á contrario: gdy tak piše:

Afor. 1.

Quia necess. habebat perire Filium
perditionis, oportebat in locum
ipsum subrogari, Filium salutis. Ze
musiał zginąć Syn potępienia, trzeba
było ná iego mieysce obrać Syna zbawie-
nia: to w pospolitosci; tédnát w
szczegulności mówiąc o cnotach y
świątobliwości Máciejá S. Joseph:
Mansi. z tey Elekcyi / osobliwej tego /
w nim pokory dochodzi; tak á con-
trario argumentując Valde super-
bus fuit Judas, prout in cena vi-
dere licet; in qua rapaces manus
suas in unam eandemque paropsi-
dem simul cum Christo immittere

in Psal. 40

D. 3.

D non erubuit, bolum inde melio-
rem sibi eximendo. Merito igitur,
illius superbiz contraponitur Vir
aliquis adeo humilis, & modestus.
Bárázo był pysnym Judasz (iako się to
pokazało przy wieczerzy Páńskiej,) /
ktory ná teyże wieczerzy, śmiał, á nie
wstydził się totrowskich swoich rak do
jedneyże miski z Chrystusem Pánem
ściągać y z nim wspól iść, wybiera-
jąc sobie kaszke co najlepsze. Słusnie zá-
iste. ná mieysce tego pysnego, miał być
obrány Mąż taki, któryby był wielce

pokorny

pokorny y skromny. O pokorze *Má-*
cieia S. możemy doysć y z owych
słow *Pána JEZUSOWYCH* w *dziśiey*
hey EWANGELIJ. Confiteor tibi Pa-
ter, quia abscondisti hæc à sapien-
tibus, & revelasti ea parvulis. *Dzię-*
kuję tobie Ojczy, żeś te rzeczy zakrył
przed mądremi, a objawiłeś je mału-
czkim. *Nia to w zwięzaniu Kościol*
S. że ná Swiętá Apostołow Ss. tás-
zdemu z nich dobiera także EWANG-
gelij, w ktoreyby taka wzmianka o A-
postole onym znaydowała się: ná dzi-
śieyże zaś Swięto także sobie obrał
EWANGELIJA/ w ktorey y słowa nie
maś o Mácieiu S. iakoż też y w cás-
tych czterech EWANGELIACH *naymniey-*
hey wzmianki nie znaydziemy o nim:
aż dopiero w Dziejach Apostolskich.
Leż omyliłbyś się ten/ koby tak ro-
zumiał. W tym bowiem słowku
Parvulus, Revelasti ea parvulis. O-
biawiłeś je małuczkim, zamyła się y to
słowo Matthias, Máciey *Według*
nauki Venerab. Bede: a to samo wy-
świadcza głębołą pokorę Mácieia S.
iako o tym napisał abdias w żywocie
tego. Matthias, licet erat eruditissi-
mus, nullatenus extollebatur, sed
juxta Nominis sui ethymologiam,
verè se parvulum & humilem ex-
hibebat. Máciey S. lubo był w nau-
kach wielce biegłym, jednak żadna mi-
ra nie wynosił się z tego, ale według
názwiska imienia swego, prawdziwie
się małuczkim y pokornym bydz poká-
zował. Równem czytamy in Vit PP.
że nayczęstszé dyskursy tego bywały o
pokorze; bo częstokroć mawiał także
słowa: Si superbia ascenderit usq;
in cælum, usque ad infernum de-
trudetur, ita humilitas, si descende-
rit in infernum, usque ad cælum
extolleretur. Jezeli (prawi) pycha
wstąpiłaby aż do samego Niebá, nátych-
miast zaráz zstracona będzie aż do
głębokiego piekła; tak też, jezeli by po-
korá zstąpiła aż do samego piekła, ná-
tychmiast wyniesiona będzie aż do nay-
wyższego Niebá *A zátem to samo iás-*
nie wyświadcza/ że Elekeya Máciei-
ia S. ná Urząd Apostolski/ nie była
ex voluntate Viri, z woli tegoś sa-
mego: bo mu pokorá samá/ dałam

ap. Mansi
cit.

A go bydz od tego/ y niegodnym urze-
du onego w óżach własnych poká-
zowałá. Co y sama rzeczá ná ten
čas Máciey S. pokázal posobie/ gdyż
(iako się domysla *Joseph. Mansi.*)
pod czas oney pospolitey *Modlitwy/*
przytuliwszy się do iednego naypos-
dleyshiego kacyka *nie nie myslac o tym*
żeby go to pokłóc kiedy mogło/ jeri-
degnie prosił Pána B O B A/ aby
tego godnego ná on urząd do serca
podal. Wisc z tej naprzód rácy
Electio, obranie Mácieia S. poká-
zuie się bydz Amethystus gaudiosa,
uweselájąca Kościol S.

B Powtore/ *dziśieysza Electio* *jest*
gaudioła, uwesela Kościol S. iako
przedni Ametyst/ z tej rácy/ że iako
Ametyst prawdziwy/ użyć się nie dáła
respektem krewności: to jest nie by-
ła ex sanguinibus, ale ex puro zelo
de digniori eligendo. Ná dowód
y obśáńnienie tego/ dobierájąc Figu-
ryz Dymá S. wracam się znówu do
owego drogiego Pektoralá Aarona,
wego/ y uważam w nim on Ametyst,
ktory iako ośáćni między dwunasta/
C *był hieroglifkiem (iakoś wyżej po-*
wiedział) Mácieia S. Ná tym zaś
kámeniu wryte czytám Imię/ albo
herb Pokolenia Zabulon nazwanego.
Oboie to/ tak sam kámen/ iako y Pi-
smo ná nim/ świádecwo dáć/ że E-
lekeya tego Swiętego ná Apostolsko-
nie była ex sanguinibus, nie była za
rázona respektami krewności. Ná
przód sam kámen/ ktory lubo podo-
bný będzie Dyamentowi/ iednak mu
krew nie škodzi/ iako škodzi Dyá-
mentowi; tym samym pokázanie y zá-
leca dziśieysza Elekeya z tego/ że lubo
D *Baríasas, albo Josephus, (ktorego*
oraz z Mácieiem S. zá R. ndydatá
proponowano/) był ze wsłelkich oko-
ligności godnym onego Urzadu; bo
był bardzo ugony/ y oraz swiętobli-
wy; tak iż go antonomastice zwano
Iustus, Spráwiedliwym: Qui cogno-
minabatur Iustus. przecisł z tego
samego respektu/ że miał trzech Brá-
ci bliskich między Elektorámi/ to jest
między Apostołámi; Jakubá mnię-
szego/ Tadeuszá/ y Szymoná; a tym
samym był krewnym P. JEZUSOWYM;

Figura

Mansi. d. 1.

ap Sylveir
all. gor.

z tej mowy samey racy lubo dosyć
godnemu wshyscy/ a wshyscy/ nawet
y oni trzech Bracia tego umkneli
krejsek/ a wshyskie vota, na obergo gło-
wikę Mácieia S. zgodnie obrócili.
Co sie istalo dla dobrego napotym
przykladu/ y uchodzac zgorzenia su-
spicyi zlych/ gdyby byli idkiego kre-
wnego sobie obrali. Nlad gym go-
dna y wielce potrzebna czyni refleksya
Wzory Salmeron, tak mowiac: Ex
hoc sensu dicimus primo, caven-
dam esse acceptionem personarum,
si Prælarus est Matthias consanguini-
neo Christi, & Apostolorum: quia
et si consanguineo (si dignus sit)
conferri possit dignitas Ecclesiasti-
ca, (non enim propter consanguini-
tatem perdere illud debet, quo
dignus est) tamen ob scandalum
(ut rectè docet D. Thomas) ca-
vendum est dare consanguineo re-
dè digno. Co sie zaś tyż Jmienia
Zabulon, wyrzutego na tamym A-
metyscie: to sie wedlug S. Ambrożego
ciemnocy liberans a nocturnis: y
znowu/ habitaculum pulchritudi-
nis. Pierwsza interpretacya utwier-
dza to samo: co sie dopiero powiedzia-
lo; zaprawde ciemności to sa nocne/
zaslepiajace rozum w rozeznawaniu
godnego od godniejszego. respektu na
krew; od ktorych Zabulon, Elekcy
Mociera S wolna byla; y od wshys-
kiego skrupulu wolne uczynila su-
mmienie Elektorow onych Liberans
a nocturnis. Druga interpretacya
Zabulon, instypcyi Ametysia onego/
habitaculum pulchritudinis. Mie-
jskanie piekności: może nas informo-
wac o osobliwych przymiotach da-
rach/ łaskach/ cnotach Mácieia S.
dla ktorych/ wshyskim patrzącym na
sie/ zdal sie bocz naysilniejszy mios-
kaniem Duchu S. o nim bowiem
napisał Dion: Carib: Fuit utiq; Vir
valde præcipue perfectionis, appro-
batæq; sanctitatis, tam coram Deo,
quam coram hominibus. Wszakże
był ten Mąż S. osobliwy doskonałości,
y wielkiej swiatobliwości, tak przed
BOGIEM, iako y przed ludźmi. Ido-
koż pewnie to samo zachęciło wshys-
kich Elektorow: że zgodnie nie na

A tego innego tylko na niego konkuro-
wali. Mialo do tego pokolenie al-
bo ziemia Zabulon, ten przywiliy/ ze
osobliwym sposobem/ bo nappierwey
oświecone bylo/ promieniami mądro-
ści niebieskiej; gdy Pan JESVS
przez granicach Zabulon, Razania
swoie odprawowac zaczął. Venit
& habitavit in Capharnaum mari-
tima, in finibus Zabulon, - - Exin-
de cepit JESVS prædicare. Ktora
okoliczność daje nam znać o osobli-
wym darze Duchu S. to jest/ o ma-
drości użyzoney Mácieiowi S. dla
ktorey wiele Doktorow Kościelnych/
dała mu tytuł Doctissimi, Mays-
genkiego. A history Lyrannu twierdzi/
że z tej racy proponowany był od
zgrupowania Apostolskiego za Kán-
dydata. o gym tak pisze: Istos non
distinguerunt ab alijs per sortem,
sed per electionem, tanquam magis
notabiles in scientia, & factorum
Christi experientia.

Matth. 4.

Potrzebie/ dzisieysza Elekcyi jest
idko Ametyst przedni gaudiosa, uwes-
selajaca Kościol S. z tej racy/ że nie
była ex voluntate carnis, nie była
zprofanowana żadnym interessem pry-
watnym/ albo obcemi instancyami. Co
sie iżanie pokazuje z Historyi Dzieiow
Apostolskich: gdzie żadney wzmiątki
nie maś o takich praktykach/ instan-
cyach za ktorym z Kándydatorow: ale
tamże czytamy/ iako wshyscy w szce-
rości serca udali sie na Modlitwo do
Pana BOGA aby im iakimkolwiek
sposobem racyl był obierać/ kogoby
sobie na on Urząd Apostolski upodo-
bal. Et orantes dixerunt: Tu Do-
mine qui, &c. ostende quem elege-
ris ex his duobus. Zaslac była
wprawdzie bialogłowska za Mácie-
iem S. instancya/ ale niewiadły oney/
ktora jest wybrana y ubłogosławiona
miedzy niewiastami samey Prz: Pán-
ny: O gym napisał Hippolytus Ma-
race. Beatissimæ præsertim DEI
Genitricis precibus in Apostolum
electus, ac in locum prævaricantis
Judæ, sufficiens est S. Matthias; ale
ta instancya namniej nie zprofano-
wała Elekcyi Mácieia S. y owšem
one poswicila; bo ta instancya nie
była

Histor

była do ludzi którzy go obierali; ale do samego Pana Boga/ przez mo-
dlitwę one pospolita w Wieczerniku/
w którym była między innymi wiers-
nemi Przen: Panna obecna. a tak
gdy się ona z drugimi modliła/ zsta-
ło się/ iż światło Niebieskie/ albo (jak
to inisi rozumieją) Duch S. w po-
stać gołębicy pokazał się nad głową
Młodej S. y tak pożądana ona
Kościółowi S. Elekcyi szczęśliwie
zakończona została. Wierze w świętich
trzech okolicznościach ma zalecenie swo-
je ten mistyczny Ametyst gaudiosæ
electionis, wybranie Młodej S. na
Apostołski Urząd. Ciesze się tym
drogim Ametystowym Eleynotem O-

A blubienico Barankowa Kościele S.
tak święta y doskonała Elekcyi Mł-
ciej S. Niechajci ten S. Apostoł
przez przyzwany swoje u Boga wy-
jedna w podobnych okolicznościach/ osobi-
wa Duchu S. assistencya: to jest: przy
obieraniu ludzi na Urzędy Kościel-
ne: niech cię broni od fałszywych A-
metystów/ od promocyi ludzi niego-
dnych/ nieposobnych do takich Urze-
dów: aby się tym lepiej pomnażała
duchowna radość/ wesele/ y twój y
Oblubienca twego Chrystusa JEZU-
B SA: któremu z Oycem y z Du-
chem S. chwala niech ba-
dże na wieki.
Amen.

NA DZIEŃ S. IOZEF A,

Imago genuina Sponsorum.

Ioseph autem cum esset iustus. Matth. 1.

Ego rozumienia testem
że na Godach Barankow-
ych które Pan JEZUS
odprawił/ y codziennie o-
prawuje z Oblubienicą
świątą Kościółem S. do których też
y Święci Pańscy z upominkami swe-
mi konfektuaria prezentują się przy
swoich drożych Drogożyściach/
z rozmaitemi świętymi żywotami swe-
go/ y zasług dziełami. Dziśteż
Solennizant Józef S. jako najui-
tochniejszy lubo domniemany Ociec
samego Oblubienca miałby się sta-
wić z osobliwym takim upominkiem/
któryby do ukontentowania był O-
blubiencom/ y oraz mogłby się tu o-
zdobić Oblubienicy tego/ Kościół
S. przydać S. A Któryby zaś
taki mógł się znaleźć upominek
Wiem to z starych Historyków/ że
między weselnymi upominkami/ w
osobliwym respektie bywały konterfe-
kty Oblubienca/ albo Oblubienice/
albo też obojga razem/ wymalowa-
ne/ albo wyrobione na złotych tabli-
kach/ y drogo misternie oprawne:
które pospolicie Oblubiencomie kła-
dli na Oblubienice: a ten zwyczaj

C utwierdzić się może z onych słów w
Pieniąch Salomonowych/ Oblubien-
ca do Oblubienicy tak mówiącego;
Pone me ut signaculum super cor-
tuum. Położ mię za znak na sercu
twoim. Przez które signaculum,
(według zdania Corneli:) rozumieć
się ma Imago expressa in bulla au-
rea: to jest konterfekt Oblubienca
samego na złocie wyrobiony. Wier-
uwać sobie/ że lubo Autorowie
uwzględniają słowa Ewangelij gdzie P.
JEZUS geneal. icę tylko zowią Syn-
nem Rzemieślnik. Nonne hic fili-
D us est fabri, tedy rozumieć że Józef
S. był Kowalem, inni że Malarzem/
inni że Ciesla/ albo Stolarzem; co
bardziej podobniejsza y zgodzająca
się z dawnym podaniem Kościelnym;
żaden jednak nie wspomina/ aby był
Malarzem/ idź też Malarstwo nie
zowie się rzemieślnem/ ale kunsztem:
bo to jest Ars liberalis. Wierze
li tak jest/ składa się Józef S. zdoba-
dzieć dla upominku/ na ten kunszt
albo konterfekt Oblubienca. Leż
wiedzieć potrzeba/ że lubo Józef S.
physicę mówią/ był przypadłego y
prostego rzemieślnika/ jednak duchownie

Cantit. 8.

vid. Car-
t. 6. de 3r-
a Maria
14 hom 4

Scherlog:
in Cantic

Wybornym był Mł.
 lórzem: widze bowiem ná niewinney
 uszy tego: Joseph autem cum es-
 et Justus, iáko ná złotey tablicy/
 wyborny Konterfekt Oblubienca Pána
 JEZUSA/ oraz też naypryncypál-
 nieyshey Oblubienicy tego/ to jest Prz:
 Pánny MARY: ktoryia imieniem
 Jozefa S. ná tych Godách Baránto-
 wych osiárować beda/ y niektóre oko-
 liczności tego opíše. Wprzódz oká-
 zywi powiedziawszy iák wielka sa obel-
 ga Oblubienicy Chrystusowey/ Ko-
 ściółá S y Wiáry Kátolickiey/ O-
 brázy niewstydliwie málowane/ ktore
 sá ná gds w Domach Kátolickich
 znáduia. Ad M. D. G.

PARS
I.

A Wprzód/ że Obrázy spet-
 ne/ to jest/ do sprośności
 pobudzające/ wielka sa
 obelga Oblubienicy Chry-
 stusowey/ to jest/ Kościo-
 lá S. y Wiáry tego/ dowodze tego
 arguitivě z Písmá S. Trzy osobliwe
 ma tytuły Kościół S. dáne sobie gze-
 ścia od Písmá S. gześcia od Doktor-
 row Ss. to jest/ zowie sie Ecclesia.
 Sancta, Catholica, & Apostolica.
*Kościółem Świętym, Kátolickim, y Apo-
 stolickim.* Ná ktorych trzech chwale-
 bnych tytułach obelga odnosi/ kiedy
 między Kátolikámi takowe spetne
 znáduia sie Obrázy: te bowiem wsty-
 tliwá trzemá pomienionym tytułom
 directě przeciwiá sá. Pierwszy ty-
 tuł dal Kościółowi S. Páwel S. gdy
 ták piše *ad Eph. 5.* Christus dile-
 xit Ecclesiam, & seipsum tradidit
 pro ea, ut sit sancta & immaculata.
*Chrystus umiłował Kościół, y zań się
 wydał, aby mu był Kościołem Świętym,
 y niepokalanym.* Tá zaś świętobli-
 wość Kościółá S. záwiślá gześcia in
 sanctitate doctrinæ, gześcia in san-
 ctitate morum, to jest/ w náuce y w
 obyczájach. Obrázy tedy świeckie/
 pogorśzające/ przeciwiá sie sanctitati
 doctrinæ: bo tego nie pozwala/ y o-
 wšem broni Kościół S. uniwersalny/
 kiedy przez Páwla S. w tymże rozdzia-
 le/ zákázuie naymnieyshey okázyi/ á
 náwet y wzmiankě iákieykolwiek wzbu-
 dzájącey do cielesności; Fornicatio
 autem, & omnis immunditia, aut

ad Eph. 5.

A avaritia, nec nominetur in vobis,
 sicut decet sanctos, aut turpiloqui-
 um, aut scurrilitas, &c. A ktoż o
 tym watpi/ że takowe figury/ nie
 tylko námienią o cielesności/ ale
 námawiają práwie serdecznemi se-
 ptámi do niey. Zákázywały tego y pá-
 rykulárne Kościoly/ osobliwie w Nle-
 dyolánskiey Dycezyi Rzemieślnikow
 takie niewstydy wyrabidających/ wy-
 kładé kazal S. Carolus. Biskup zaś
Aquensis, ták tych/ iáko májących tá-
 kie obrázy/ nie kazal rozgrzeszać/ po-
 kłoby ich nie zágubili. Znowu takie

B Obrázy przeciwiá sie sanctitati mo-
 rum: bo sa między wiernemi poça-
 tkiem zepsowania obyčájom: iáko o
 nich powiedział Duch S. Initium
 fornicationis, est exquisitio idolo-
 rum. Bo Poganśkie bálvány/ pospo-
 lité bywały nágie/ sprośne/ niewsty-
 dliwe. Powtore/ takie Obrázy przes-
 ciwiá sie Oblubienicy Chrystusowey/
 Kościółowi S. ile sie zowie Ecclesia
 Catholica, Kátolicki: to bowiem slo-
 wo znázy jedność/ ktora sie zstáie per
 vinculi charitatis: to jest/ żeby jeden

Sapiēt. 14.

C drugiemu do zbawienia dusznego był
 pomocą/ iuż to modlitwámi/ iuż ná-
 pomínámi/ iuż przykládem do-
 brym/ odwodząc go od złego: á do-
 pieroż nie dájac mu żadney okázyi
 do upadku w grzech. Nemini dan-
 tes ullam offensionem, aut scan-
 dalum. przestrzegal Páwel S. ktora
 náuka/ ták ściśle bylá zachowana w
 pierwiastkách Kościółá S. że iádá
 choć sobie potrzebnego/ gotowi byli
 odstąpić/ gdyby byli wiedzieli iż kto
 z tego miał wziąć iáké pogorśzenie.

2. Cor. 6.

D Si esca scandalizat fratrem meum,
 carnes non manducabo in æternū.
 Niech to sobie uważa owi/ ktorzy
 wiedzac dobrze/ y owšem po samych
 sá sobie miárkujac/ iáko wielá dus-
 šom byli/ sa/ y potym beda tu pogor-
 šeniu Obrázy/ ktore u siebie máia w
 pokoiách/ á przeciś onych nie zágubia-
 ia; iáko wielki gwałt w tym czynia
 jedności y miłości Kátolickiey. Go-
 dzi sie ná nich záżyć/ troche odmieni-
 wszy slovo Páwla S. mowil on tam
 do kogoś. Noli cito perdere illum,
 pro quo Christus mortuus est: Ja-
 zęto:

2. Cor. 6.

Roman. 14

rzeka: Noli picturâ, figurâ perdere illum, &c. *Nie gub, nie zabijaj, mąlowaniem, obrazami twemi, duszy tego, za którego Chrystus umarł. Potrzebie/ przeciwna się takie Obrazy trzeciemu tytułowi Kościoła S. który się zowie Apostolskim: Ecclesiam Apostolicam. Wiemy to albowiem/ że za czasów Apostolskich tym podobne rzeczy/ które mogły być do pogorszenia bliźniemu/ palono: iako się zstało w Efezie/ gdy w ognach Pawła S. Książki skodliwych duszom ludzkim/ spalono razem z 40. tysiącami czworkonnych złotych. Z czego łatwo miarę wziąć/ y domyślić się o Obrazach pogorszących/ co by też z niemi Paweł S. kazał być uczynić/ gdyby się były między wiekami na ten czas nadywały: gdyż bardziej Obrazy takie/ niżeli Książki skodliwe są duszom bo Książka nie każdemu się dostanie do czytania/ y nie każdy też umie czytać. Obraz zaś zawsze/ y każdemu na oczach; y prosta wyzyska na nim okazywa do złego: iako uważa y mówi S. Gregor: Quia in illis legunt, etiam illi, qui literas nesciunt. To niech uczyni reflexya/ owym/ którzy iż swoje Obrazy drogo Włochom płacili/ spalić ich żalują: leżeli słusnie y prawdziwie Wiary S y nauki Apostolskiej Professorami nazywać się mogą: ponieważ tak przeciwna rzecz nauczają Apostolów/ na obelgę Kościoła y Wiary S. w domach swoich trzymają.*

Aktor. 19.

19 Regest
epistol. 19.

Figur.

Apocal. 13.

Obiśnić to sobie możemy Figura Pisma S. Apokaliptyczny Prorok opisując one osiędzie/ a bardzo ciastkie na Oblubienica Chrystusowa na Kościół S. czasu/ za panowania Antychrystowego/ oraz y sposoby/ których będzie używał on złośliw dla ponizienia Kościoła S. między innymi/ wspomina o pewnym Obrazie/ który wystawi wszystkim na oczy; a ten Obraz będzie bardzo drogi: bo (iako twierdzi S. Victorinus,) szereg złotych: do tego/ będzie ten Obraz gadal. Et datum est illi, ut daret spiritum imagini bestiae, & ut loquatur imago bestiae. Ten Obraz nazywał sam Pan JEZUS Obrazem śpiącym/

obrzydłym; opowiadając to nieścisłocie Kościołowi swemu w owych słowach: Cum videritis abominationem, stantem in loco sacro. Według S. Iren: y Hilar: Tenże Obraz do tego przywiedzie ludzi/ że na golach y na rzekach ich/ koperszychy/ albo piana tego pokaza się: przetoż wielkiey szkody naczyni w duszach/ ludzi rozmaitey kondycyi. Et faciet omnes pusillos, & magnos, & divites, & pauperes, & liberos, & servos habere characterem in dextra manu sua, aut in frontibus suis. A zartym ten Obraz będzie wielka obelga Kościoła Chrystusowego Cum videritis abominationem in loco sacro. Będzie się zaś ten Obraz nazywał Obrazem bestyi/ lubo to w samej rzeczy będzie Obraz samego Antychrysta; a to przeto że (iako notuje Joan: 5: 17:) do niewstydu przywoźcie będzie ludzi. Non erubescere enim, pecudum & non humanum est. mówi tenże. Tropologicznie bardzo wybornie Obraz ten Apokaliptycznej bestyi/ może nam wyrażać Obrazy niewstydlive między Katołikami. Złoty to tam Obraz będzie/ pewnie y teraz także Obrazy wfeteczne nie tania u Euzozjemcow kupują/ a ledwie nie złotem Włochom odważają. Będzie tamten Obraz stał w Kościele na Ołtarzu/ stantem in loco sacro. A teraz Boże się pożał po niektórych Kościołach/ nawet y po Ołtarzach napierzy się takich bezecnych nągich kunstom/ pod pretekstem/ że to Rzemieslnicza/ Włoska sztuka. Znałem jednego Pána w Polšce/ który drogo kupiwszy słuszną włoską statua Wenusa w Wenecyi/ w takim ją pośłanowaniu miał/ że w Pałacu swoim/ który też był z podobnemi po ścianach figurami wystawił/ w najeclniejszy pokoiu/ przez który Fracmer przechodził zawsze/ postawiwszy/ świece idzące przed nim kazał palić: aż cił ten pälac ogniem części pioru nowym/ części Szwedzkim/ przed dwiema laty zruinowany został. Będzie ieżże tamten bestyi Obraz gadał: gadając y teraz/ lubo śpiem/ ale tym skodliwiey/ także Obrazy/

Matth 24.

hic.

do jerc

lib. 11. c. 3

Capit. 43.

L. Polii: 7.
capit. ult.

do Jere przyodatruiacych sie sobie O A
 gym nápisal *Quintil.* *Pictura tacens*
opus, sic penetrat affectus, ut
ipsam vim dicendi nonnunquam
superare videatur. Bedzie widac
 onego Obrázu kopersteychy u ludzi
 ná golách/ ná rekách: podobnego
 coś spráwuiá Obrázy niewstydlive/
 gdy mnoża w glowie przypátruia-
 cych sie sobie niewstydlive imáginá-
 cye; á w sercu požodliwość wynieci-
 wšy/ wielu do złego przymodza uczyn-
 ku: od ktorych sentácyi ná czas nie
 wybiegáia sie y stárzy: álbowski ná-
 pisal *Sueton:* o stárym iuż Tyberyu-
 sie. *Ut deficientes libidines exci-*
taret, cubicula plurifaria disposita,
tabellis & sigillis lascivissimarum
picturarum afformavit. Wisc/ idko
 ostatnich támeych czasow/ on Obraz
 bezecney bestyi/ postáwiony ná miejscu
 swietym/ bedzie naywistšá obelga
 Rościolá/ Wiáry Chrystusowey: tak
 y teraz iuż przed časem/ gdy sie mie-
 dzy Kátolikámi podobne niewstydlis-
 we znáduia *Figury/* chána to wiel-
 ka przynośi Wierze S. prawdziwey.
 Álbowski iáko niegdý *Clem. Alexand.*
 widzac niewstydlive *figury* Bóstow
 u Pogánštwá/ konfundowal Pogán-
 štwó/ że Bogow mieli ládáláckich.
Si quis sculprilia simulacra con-
templetur; ex turpibus, ignomina-
aq; ac dedecore plenis figuris, ve-
stros Deos statim agnoscent: pos-
dobnegoś argumentu mogliby záżyć
ná nas Kátolików/ ludzie obecý Wiá-
ry/ widzac między námi podobne ná
Obrázách nieprzyštoyności. Dobrze
 ieden nápisal/ przywiódšy náult Po-
 gánina *Arystotelesa/* zákládujacego w
 domách požeimych tákich Obrázow;
 że gdyby teraz *Arystoteles* zmarewych
 wštal/ á przechodzil sie po Domách/
 Pokoiách/ Palácách Pánow Kátoli-
 ckich/ widzac dostáckiem po ściánách
 Obrázow/ posagow/ štukáteryi swo-
 ich dawnych Bóstow; *Wenusy/ Ru-*
pidyny/ Eškulápiuše/ Glory nieprzy-
 štoynie wyrobione/ y wystáwione wšy-
 tkim ná oczy/ rozumialby cále/ że to
 iešče iákaś gorša wiára/ niželi tego
 bylá/ nástala ná swiecie: y nie wies-
 zylby/ że to tu Kátolicey miéškáia/

ktoryy Swietego/ nader gyszego Chry-
 stusa zá B O G A gca. Pátzcieš
 ná iákie uraganie dla tákich Obrá-
 zow przychodzi u Pogánštwá Wiá-
 rá Chrystusowá.

Ale co wistšá/ sami šátáni uragdía
 sie meáko/ dla tego z Kátolickich
 ceremonij. Trášilo sie iednemu Za-
 konnikowi pobožnemu *Carmel. Discal.*
 iż bedac w gošćinie u iednego zacne-
 go Pána/ y w Palácu iego nocuiac/
 gdy w nocy wštal ná modlitwa/ oba-
 czył gromáde šátánow/ w áppáraty
 Rościelne/ z šwiecámi turybularzá-
 mi/ przybránych/ processyá czynia-
 cych po pokoiách/ ktoryy przyšedšy
 do iednego osobliwšego pokoiu/ gdzie
 niewstydlive wyrobiona ná drogo
 nákrzym stoliku stála/ wielka oney
 uczyniwszy teweřenery ceremonie tá-
 dzenia Rościelne okolo niey czynili:
 á gdy spytáni y zákléci byli od Za-
 konnika onego/ zemuby to czynili:
 odpowiedzieli: dla tego my ten Obraz
 tak bárdzo weneruemy/ że przežen
 wielešmy iuż pozyskáli duš do piekła/
 y iešče zyskowác bedziemy. Prze-
 strzežony o tym Pan/ zá járt to sobie
 miał: lež nieščešliwy/ drugiego dnia
 przed onymże poságiem zábitego/ ná
 štukli rozšárpánego od šátánštwá/
 ználežiono. Jášte tym uraganiem
 sie z ceremonij Rościelnych/ y zemšta
 ták šroga nád tym nieščešliwym
 głowiekiem/ pokazálo šátánštwó/ id-
 ko w leškim powážaniu sa u nich Ká-
 tolicy/ w tákich Obrázách kocháacy
 sie. Dav tedy Pánie B O G E/ áby
 ták štomotna háńbá Wiáry S. od
 Domow Kátolickich přeg oddalo-
 na bylá.

D Tny iá iuż Obraz ná miejsce
 támeych/ Oblubienicy Chry-
 stusowey/ Rościolowi S.
 prezentuiá, ktorym sie chwa-
 lebnie przed wšytkiemí zá-
 wšie zášęzycác može/ prawdziwy kon-
 tersfekt Oblubienca ley/ y owšem wis-
 cey: to iest Iozefa S. ktory/ ábym
 tym lepiej zálecic mogli/ uwažam
 sobie/ iż ze trzech okoližnošći miec
 može zálecenie swoje Obraz/ to iest/
 gdy sie zgadza cum Prototypo. z
 Osoba/ ktorey podobieństwo wyraża/

gdy

Histo

PARS
II.

Script.

gdy jest od przedniego robiony Rze-
mieśnik: a między Katołkami/
gdy jest Obraz cadowny. Naprzod
tedy ten mistyczny Obraz Jozef S.
ma swoje zalecenie stać/ że iako wy-
borny konterfekt/ ad vivum repres-
zentuje swoje Prototyp. Czego je-
bym łatwiej mógł dowieść/ biorąc
sobie impet z słow Salomonowych;
który naucejuc duchownego malar-
stwa/ serce ludzkie za tablicę wysta-
wia/ o trzech sposobach w tym
malarstwie pamiętać każe: Ecce
descripti eam tibi: Vaticanus Codex
cyta: Tu verò describe eam tibi
tripliciter, in consilio & scientia,
super latitudinem cordis tui. To
słowo tripliciter, poważ się apply-
kować naprzod do trzech konterfektów
trzech najsławniejszych Osob/ to jest/
Ducha S. Pána JEZUSA/ y Prz:
Panny; które ad vivum wyrażone
widzisz iako na Obrazie/ albo na tabli-
cy iakiej/ w Jozefie S. Widzisz na-
przod w nim konterfekt/ wyrażenie
Ducha S. a to z tej naprzod miary;
że iako Duch S. był Oblubieńcem
Prz: Panny; iako ta zowie s. *Idophon-*
sus. Sponsam Spiritus S. tak y Jozef
S. według kontraktu Matzieskiego/
prawdziwym Oblubieńcem oneyże był
y nazwany jest. Cum esset despon-
sata Mater JESU MARIA, JOSEPH.
Druga/ że iako Duch S. jest trzecia
Osoba Trojcy Przen: w Niebie tak
Jozef S. jest trzecia Osoba innej
Trojcy na ziemi. O czym pięknie
napisał Gerson. O veneranda Trini-
tas, JESUS, MARIA, JOSEPH, quam
conjuncti divinitus charitatis con-
cordia! O czci godna Trojco. JEZVS,
MARTA, JOZEF, która niebieska mi-
łość zjednoczyła! Trzecia/ że y sam
Duch S. na miejscu Osoby swojej/
zajmował Jozefa S. gdy obiecawszy
przez Gabryela Archaniola mieć o-
piekę nad Przen: Panną/ iako nad
Oblubienicą swoją: Spiritus S. ob-
umbrabit tibi: na swoim miejscu
Jozefa S. postanowił/ zleciwszy mu
to przez Aniola: Joseph Fili David,
noli timere accipere MARIAM, con-
jugem tuam. Co uważając Aloysius
Novar: Jozefa S. nazywa Vicarium

Prover. 22

Sermon. 6
de Assum.Imbr.
num. 1103

A Spiritus S. Namieśnikiem Ducha S.
Powtóre/ widza w Jozefie S. konteri-
fekt/ wyrażenie/ to jest/ doskonałe po-
dobienstwo/ samego Pána JEZUSA/
y Maryi: Panny; a to znówu według
wzrostu pomienionych słow Prowerbu-
dlisty/ tripliciter, sposobem trojakiem:
In corpore, in anima, in gloria..
In corpore, według ciała, bo tenże
Gerson, Kancelarz Paryski naucza/ y
dowodzi/ iż Opatrność Boska/ spo-
rządzać przystojnie rzeczy/ aby był
Pan JEZVS rozumiany od ludzi za
Syna Jozefowego/ y dla ochrony
Bnia od suspicyi złych Przen: Panny/
taką uformowała była kompleksa Jo-
zefa S. iako miał mieć na twarzy
Pan JEZVS. Jaks o kompleksy Pá-
na JEZUSOWEY/ że się zgadzała z
komplexa Przen: Panny/ mamy to
z Obiawienia S. Brygietty/ y dosyć
uznienie dowodzi tego s. Anton. Alb. M.
ap. *Vegam in Theol. n. 712.* Co wszystko
złożywszy do kupy/ iakowy dokument
tego/ że Jozef S. na kompleksy po-
dobien był tak Pánu JEZUSOWI/ iako
to y Maryi: Pannie. Znowu in-
anima, na duszy, nosił Jozef S. po-
dobienstwo tak Pána JEZUSOWE/
iako y Maryi: Panny; a to przez do-
skonale wyrażenie w duszy swojej cnot/
które awieciły w obudwu. W czym
ma świadectwo od Ewangelisty S.
gdy o nim tak napisał: Joseph au-
tem, cum esset justus. Jozef zaś,
będąc Mężem sprawiedliwym. To sło-
wo. justus, według s. Hieron: znaczy
zgromadzenie wszelkich cnot. Omnes
virtutum species, uno justitiae no-
mine continentur. Jaks o tym
podobienstwie Jozefa S. respective
do cnot Przen: Panny s. Bernard Sen:
tak napisał: Quomodo potest co-
gitare mens discreta, quod Spiritus
S. unione uniret menti tantae Vir-
ginis aliquam animam, nisi ei vir-
tutum operatione simillimam. A
iakoż może pomyśleć rozum ludzki, aby
Duch Przen: miał do pary obrócić duszy
takiej Panny, duszę iaka, tylko taką,
która by oney była najpodobniejszą w cno-
tach, y sprawach: Oprocz tego/ Jo-
zef S. wyraża iestże na sobie podob-
ienstwo p. JEZUSA/ y Prz: Panny/

l. 2. Rev.
capit. 31.

ad Demet.

t. 3 ser. de
s. Joseph.

quoad gloriam, względem chwaly, albo uwielbienia w Niebie; gdyż y teraz nie masz w Niebie Świętego/ podobniejszego Panu JEZUSOWI y Matce iego/ nād Iozefa S. o czym tak napisał nāš Didac. Stella: Ille in cælis inter supremos videtur collocandus, qui in terris ipsi Christo familiari obsequio servivit, & fidelior omnibus post MARIAM inventus est. Ten zaś najwyższego w Niebie poczytanym bydz ma, który nā ziemi Chrystusowi od pospolitych usług był y wierniejszym nād wszystkim po Prz: Pannie. To zaś uwielbienie Iozefa S w Niebie/ doskonałsze nād inne Święte/ rozumieć się ma/ nie tylko względem dusze/ ale y względem ciała/ według zdania S. Bern: Senen: który twierdzi/ że Iozef S. zmartwychwstał oraz z Panem JEZUSEM/ y potem wstąpił do Niebā oraz z nimże: wiec iako Trojca Przen: patrzącem nā się/ ubłogosławia teraz wewnętrzne osoby/ to jest dusze Ss. Bożych; tak y druga (swoim sposobem mówiac) Trojca: to jest uwielbione trzy ciała: to jest Pānā JEZUSOWE/ Marys: Panny/ y Iozefa S. dla osobliwszey swojej ciwały/ wesela przyczynia/ y przyczyniać bada/ Miśkaniem o nym Niebieskim. Ecce descripsi eam tibi tripliciter. Otoż naprzód a konfrontacyi do trzech Prototypow pokazuje się/ iako Iozef S. był wybornym konterfektem Duchā Przen: Pānā JEZUSA/ y Panny Przen:

Figura

Exod. 31.

Toż się pokazuje y z drugiey okoliczności; to jest/ co peritia Artificis, z okoliczności bardzo doskonałego Autora Obrazu tego. Ten Autor któryby był zrozumiejący z Figury Pisma S. W Księgach wywodow czytamy/ że gdy Pan BÓG wydal abrys Moysesowi nā wystawienie sobie Przybytku/ y sporządzenie apparatusow do obrzadku Boskiego należącego/ które miały bydz nie tylko drogie/ ale też bardzo wybornie hāscowane/ rozmaitemi figurami/ cieniami/ ad vivum wyrobionemi przyozdobione/ wiedząc że nā taką robotę/ w całym świecie nie znalazłby był Moysesz Kzemiesznikā/ dwu Meżow/

A napelnivszy się duchem swoim/ nā to ordynował: imiona ich były/ Bezeel, y Oliab: przez których ręce wstykły one skutki/ y hāscowania własnie iak ad vivum malowane/ stānaly. Ci dwu Meżowie mogą nam wybornie figurować Autorow najwyższych mistycznego kunsztu O. brāzu/ to jest/ piękności doskonałości duszney Iozefa S. Pierwszy tedy Bezeel, który tłumaczy się Umbra. DEI, niech nam figurule Duchā Prz: iego bowiem najwyżniejszą operacyą Gabryel S. pod podobieństwem Bumbry/ albo cienia wyraził/ gdy Wcielenie Synā Bożego zwiastując Przen: Pannie/ tak do niej rzekł. Spiritus S. obumbrabit tibi: Z czego się łatwo dorozumieć/ że sam Duch Przen: pryncypalnym bywł tego O. brāzu Malarzem/ dusze Iozefa S. rozżnemi umbrami Cnot Ss. y iak osobiłwzych nād inne Święte przyozdobić musiał: między któremi darami/ tak jest osobiłwśā/ że presto zaraz po począciu Iozefa S. w żywocie Mātki iego/ zstąpił Duch Przen: z łaską poświęcająca nā dusze iego/ od pierworodnego one oczyszczając grzechu: co wiele Wzornych Doktorow trzyma/ w czym że y samego Janā Chrzciciela/ który dopiero nā hostym Miesiacu w żywocie Mātki swej podobna oszymał łaskę/ celował Iozef S. do wodzi tego dosyć fundamentalnie Bern: de Bufo. Pokazała się ta pilność Duchā Przen: około Iozefa S. y w inney okazyi/ to jest w ten czas/ gdy w postaci gołębicy pokazywł się/ uśiadł nā głowie iego w Rosciele/ nā ten czas/ gdy Kapłani pod matpliwoścā byli/ teżeli mieli pozwolić nā poświęcenie z nim Przen: Panny: co piśe S. Eustach. in Exameron. Dość tedy biegłego pierwszego Autora/ miał ten mistyczny Obraz Iozef S. Duchā Prz: ażeby musiał bydz arcykunsztowny. Ale oprocz tego/ należał ięszce do wystawienia tego kunsztu y Oliab. Oliab. tłumaczy się dwoiako/ Splendor ejus, y znowu Tabernaculum; według pierwszego tłumāżenia przypada figura samego Synā Bożego/ Pānā JEZUSA: oktorym Paweł S.

napisał:

Sylv. Alleg

ap. Carth.
de arc. B. V.
l. 4. hom. 3de Despos.
B. V.

Sylv. Alleg

ad Hebr. 1.

nápisal: Splendor gloriæ & figura
 substantiæ ejus. *Jasność chwały y wy-
 rażenie Isoty jego: Według zaś dru-
 giego tłumázenia Oliab, Taberna-
 culum, przypada ná Przen: Pánnę/
 ktora ss. Atanas. Method. Proclus, y
 wielu innych/ nazywają Tabernacu-
 lū, Przybytkiem Boskim/ przybytkiem
 Duchá S. zc. Z tego się łatwo do-
 myślać: że do wyrobienia tak piękne-
 go kunstu/ piękności Cnot/ y dosko-
 nałości w duszy Jozefa S. oprog Prz:
 Duchá/ swym sposobem D. JEZVS
 ile głowiek/ y Prz: Pánną konturro-
 wali; á to przez tak dluga y ustáwi-
 zną z nimże przez lat 30. konwersa-
 cya/ nie álbowskiem pierwotnego/ że
 Jozef S. słuchając nie raz Niebieskich
 rozmow/ y náuk Pána JEZVSA/ y
 Przen: Pánnę/ y paterząc ná żywe one
 Prototypá wśelkich Cnot/ widząc o-
 boie nie raz ná głębokiej kontempla-
 cyi otoczony światłością/ y otfałami
 Aniolow Ss. (takó uważa Bern. Buslo.)
 iakiego szczęścia żaden z Świętych in-
 nych nie miał/ ustáwicznymi zapálá-
 mi miłości gorzeć serce jego musiało/
 y duszá tego w podobnych áktách
 Cnot/ niezmieennie pomnając się Przez
 toż S. Bern. Senen: reflektując się ná
 Páwlem S. y náń naszym O. S. Fránci-
 skiem/ do iakiey oni doskonałości
 przyszli byli/ raz/ álbó kilka widomie
 y krotko konwersując z Pánem JE-
 ZVsem/ y z Nászw: Pánną/ obroci-
 wšy rzecz do Jozefa S. tak o nim mo-
 wi: Quanto igitur magis creden-
 dum est, quod Sanctissimus iste Vir,
 tanto tempore, quanto fuit cum
 Christo, & Matre ejus, in sanctita-
 te profecerit. *Jakoż nie bárdziej wie-
 rzyć, że najświętszy ten Mąż, przez tak
 dlugi czas zostając z Pánem JEZV-
 SEM. y Mátką jego, daleko szorzej w
 światobliwości pomnożył się. Z teyże
 przyczyny/ ná inšym miejscu tenże
 S. Bernardyn, zowie go Virum admi-
 randæ gratiæ, & virtutis. *Mężem
 cudownym w łaskách. y w Cnotách. Do-
 syć tedy biegłych Autorow miał ten
 konterfekt Jozef S. to jest/ Duchá
 S. Pána JEZVSA/ y Pánnę Przen.
 Z trzeciey ieżże okoliczności ma-
 zalecenie swoje ten konterfekt: to jest/***

Histor

A że jest Obrazem Cudownym. O Cu-
 dach Jozefa S. znáydnie się nie málo
 u Historykow/ osobliwie iakó cudow-
 nie się pokázuje/ nabożnych ku so-
 bie wrozmaitych niebezpieczeństwach/
 utrapieniách/ zwołając przy konaniu
 rátował; o czym nie málo nápisala
 S. Tereſsa/ samá wielkroć doznawšy
 tego ná sobie. Tu mi nálepiey słus-
 zy pazywiliy Obrazow Jozefa S. kto-
 re zdádza się mieć iakás moc pobu-
 dzająca do cnoty/ osobliwie do cho-
 wania czystości. Piše álbowskiem Lo-
 betius, o S. Sebaldzie Krolewicu *in Fests. S.
 Iosephi.*
 B Multanškim; że ten żyjąc sobie z O-
 blubienicą swoją Pánienstwá docho-
 wáć/ pierwszej nocy po ślubie będąc
 w lożnicy/ dárował tey Obrazek Jo-
 zefa S. ktoremu ona nabożnie się przys-
 pátruiac/ rozmilowała się serdecznie
 Pánienstwá/ y ochotnie ná wieczną
 czystość Mężowi zezwoliła. *Jakas
 niász popolicie w Kościolách Cudo-
 wne Obrazy. Ten mistyczny Obraz
 Jozef S. w Kościele Bożym był
 dlugo miało zastoniony; gdyż przez
 pultora tysiącá lat/ nie obchodzono*
 C Drogąście Świętá tego/ bo to do-
 piero nie dawno postanowione iest w
 Kościele S. pytała się przeto niekto-
 rzy Autorowie/ o przyczynę tey odwoł-
 ki: A to náznázala: że przed tym
 byli tacy Heretycy/ ktorzy uważając
 godność/ y doskonałość Jozefa S.
 rozumieli go bydz BOG JEŦ; aby
 tedy widząc Kátolikow bárdzo uro-
 czyscie odpráwujących Święto Jo-
 zefa S. nie utwierdzáli się byli w o-
 nym błędzie/ dla tego/ póki ona nie
 zdágnęła Heretyza/ zadržymal się nieco
 Kościol S. z Drogyskościá Jozefa S.
 D Co samo znáznie utwierdza rzecz
 moie/ y pokázuje/ iakó Jozef S. dla
 wysokiego dárú światobliwości/ był
 wyborym Obrazem konterfektem D. JE-
 ZUSA/ y Prz. Pánnę Ten ía tedy konterfekt
 za prezent od Jozefa S. Oblubienicy Bó-
 ránkowej Bóściolowi S. oddánie/ ktorem
 niech się cieszy/ y zaščzyca: á my przy tak
 Cudownym Obrazie/ prošmy przez przy-
 czynę tego/ do Mléstwu Boskiego/ o sku-
 teczność iaké; ábyśmy zapátruiac się ná tak
 doskonałe Cnot ss wyobrażenie w Jozefie
 S. y náśládując w nich tego S. podobień-
 stwo iakie ich/ w dusách nášych wyrażić też
 mogli/ D. BOGU ná chwale Amen.

Arefius
Marchant.

NA DZIEN SWIĘTEY ANNY, Thesaurus continens Nova, & Vetera.

Qui profert de thesauro suo Nova & Vetera. Matth. 13.

Nielce dogodziła Matka nasza Kościół S. y mnie/ y Annie S. kiedy na Święto dzisiaj otwiera nie- iako Ewangeliczne bardo bogate skarby/ czytając nam Ewangelia o skarbie pełnym nowych y staroświeckich kleynotów. Qui profert de thesauro suo nova & vetera. S. N. Dogodziła naprzód mnie przeczytana Ewangelia; albowiem sama mi podała materya do Kazania; to jest/ abym o dostojności y darach Anny S. mówił/ pod podobieństwem skarbu tego: ponieważ też y sam Anioł Pański/ wychwalać przed S. Brygittą Anną S. one skarbnice Wszechmocności Boskiej u tytułował. Venerabilis Anna, verè nuncupari potest, Omnipotentis DEI Gazophilacium. Znowu tymże samym wygodziło się Annie S. bo ponieważ/ iako prawdziwa Bábka Oblubienica Niebieskiego Pána JEZUSA/ należy do przedniejszego pogostu Gości/ na Godach Barankowych; prowadzi przeto cały Ewangeliczny skarb z sobą/ a ztym nie trudno iey być o rozmaite kleynoty/ tak staroświeckie/ iako y nowo modne dla ukontentowania Oblubienicy y Oblubienicy tego/ Kościoła S. Qui profert de thesauro suo, nova & vetera. To mnie tylko trochę zatrudnia/ coby przez te stare/ y nowe rzeczy/ znaydujące się w tym skarbie/ rozumieć się miało/ lecz mnie w tym ułatwił Augustyn S. gdy ndu- ga/ iż przez to/ znaga się obadwa Testamenty; to jest Moysesow/ y Chrystusow Zakon/ albo prawo. Thesaurum in agro dixit Dominus, duo testamenta Legis in Ecclesia DEI. Wisc konformować się po części do zdania tego Doktorá S. w mistycznym skarbie w Annie S. wyndu- te niektóre kleynoty/ albo osobliwe

*Libr. 1. in
Evangel.*

A rzeczy starego y nowego Testamentu/ ktorými ona nad inne respective Święte udarowana od Pána Boga/ zachęca się niemi w Kościele S. W tym serce mówić zechce. Wprzód powiedziawszy o tym: iako/ y kiedy/ dusza ludzka przez zachowanie przykazania Boskiego/ zstaje się skarbem Bożym/ mającym w sobie staroświeckie y nowe kleynoty: to jest/ kiedy sobie skarbi/ y zarabia na zbawienie wieczne. Ad M. DEI G.

O do Pierwszej Części Kazania. Prawda jest/ iż każdy ált głowiek sprawiedliwego/ ktorým pełni Przykazanie Boskie/ lub to chro- niąc się grzechu/ lub co dobrego czyniac/ lub co przeciwnego cierpliwie znosić/ są to kleynoty drogie; bo mają w sobie zasługę zapłaty wiecznej: iednak mówiac/ na przykład o zachowaniu Przykazania Boskiego/ w chronieniu się grzechu/ a reflektując się po części na stara/ lubo fałszywa opinia/ w ktorej byli za czasów Zbawicielowych Żydowskiej Teologowie/ gdy twierdzili/ że Przykazanie Boże/ samych tylko złych uczynków; na przykład: zabójstwa/ kradzieży/ cudzołóstwa/ zakazowało/ ale nie myśli/ ani pożądlivosti wnetrznych; gdy widzi/ że ta obludliwa starozakonnych Teologów opinia/ y w Kościele nowym/ nie jest w samej rzeczy doskonała wykorzeniona; albowiem znaydują się tacy/ ktorzy za nie sobie nie mają affektów serdecznych/ myśli/ y pożądlivosti złych/ mściwych/ zazdrośnych/ wściecznych; y kontentować się chcą tym/ że w samym uczynku/ grzechu się nie dopuszczają; nad tym mówię wszytkim reflektując się twierdząc to/ że tacy mają w duszy swojej vetera, to jest: po Żydowsku tylko chcą zachować Przykazanie Boskie/ ale nie mają nova, bo się nie według

PARS
I.

ndući

Script.

Matth. 5.

L. 1. ep. 28.

nauki Zbawicielowej sprawnia; a za tym nie są skarbami: nie skarbia sobie na niebo: na zbawienie wieczne. Do otrzymania bowiem zbawienia wiecznego/ potrzebą/ nie tylko w uczynku/ ale też w sercu pełnić Przykazań nie Boże/ wstrzymując się od myśli złych/ y pożadliwości do zakazanych rzeczy. O tym dosyć wyraźnie podał nam naukę samże Zbawiciel Chrystus JEZUS/ kiedy konfundując starożytnych Teologów pomienioną opinią/ nie tylko za uczynki złe/ ale też za serdeczne złe pożadliwości/ grozi potępieniem wiecznym. Nisi abundaverit iustitia vestra, plusquam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in Regnum Caelorum. Jeśli nie będzie obfitowała sprawiedliwość wasza, więcej niż Doktorom Zakonnych y Faryzeuszom, nie wnikniecie do Królestwa Niebieskiego. Na które słowa tak piše Humbertus. Phariseorum ac Scribarum iustitia erat, tantum a malo opere abstinere: Voluit Dominus in hoc suorum iustitias superabundare, ut non solum malum ab opere, sed insuper a cogitatione satagerent rescare. Faryzeuszom y Doktorom Zakonnych, sprawiedliwość była, tylko się wstrzymać od złego uczynku: Chciał tu Chrystus Pan w tych słowach pokazać, aby słudzy jego prawdziwi, y Uczniowie, obfitowali w sprawiedliwość to jest, aby ustrzegli nie tylko się chronić uczynku złego, ale też y myśli nieporządnych. Na co się zgadza y s Isidorus Pelusit. Jakoż łatwo się tego tłumaczenia y intencji Zbawicielowej domyśleć możemy/ zaraz z następujących słow: Audistis quia dictum est antiquis: Non occides, qui autem occiderit, reus erit iudicio, ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. W których słowach iednakimże karaniem odgraja Zbawiciel zabójcy iako y gniewniace mu się w sercu na bliźniego swego. Dla czego z tychże słow Zbawicielowych/ zgodnie wszyscy Katołicy Teologowie konkludują a pari, że co tu powiedziano o myślach/ affektach gniewliwych/ toż się ma rozumieć/

A y o innych myślach/ o pożadliwościach serdecznych/ nieczystych/ zazdrościwych/ cudzego pożadliwych: to jest/ iż gdy ie kto dobrowolnie przypuszcza/ y niemi się delectuje/ choćby w uczynku samym niczego takiego nie dopuścił się/ iednak grzechy śmiertelne/ y podlega duszą tego potępieniu wiecznemu. A lubo respective. do oney opinii Żydowskich Teologów zda się ta nauka Chrystusowa być nową/ w samej iednak rzeczy nie jest tak: albowiem nie dopiero iej nauczał Pan JEZUS; lecz ięże w Mojżeszowym prawie ta nauka podana była:

B w tym prawie ta nauka podana była: albowiem pożadliwe/ affekty wścizne/ dosyć wyraźnie zakazane były w Przykazaniu Bożym: gdzie napisano jest: Non concupisces uxorem proximi tui. Nie będziesz pożądał żony bliźniego twego. O myślach także złych/ iż obrzydłym przed BOGIEM czynią głowieć/ niemi się parzące go/ powiedział Niedrzec: Abominatio Domini, cogitationes malae. A przeto starożytni Świeci Proorocy/ nie tylko od złych uczynków/ ale też y od złych myśli/ affektów/ pilnie odwodzili ludzi. Napominalo to żarliwie Prorok Jeremiaś/ mówiąc: Revertimini unusquisque a via mala, & a pessimis cogitationibus vestris. Odwróć się każdy od drogi swej złej y od najgoršych myśli waszych. Nie mniej żarliwie narękał na nie y Sophoniaś. Corrupti sunt omnes cogitationes tuas. Pokazili wszystkie myśli swoje.

Oprocz tych dosyć wyraźnych wywodów z Pisma S. dla lepszego obświeśnienia tego/ iako dla otrzymania Zbawienia wiecznego/ powinien człowiek chronić się grzechu nie tylko w uczynku/ ale y w myśli/ y w affektach wstrzecznych; Niektorzy Doktorowie Kościelni/ upatrzili nam Figurę piekna na onym endownym Niozu/ widzianym w Objawieniu od Jana S. Vidi similem Filio hominis, vestitum podere, & praecinctum ad millas zonā aureā; & capilli ejus erant candidi tanquam lana alba, & tanquam nix. Widziałem podobnego Synowi człowieczemu, obleczonego

Prover. 15

Jeremia 23

Sophon. 32

Figura.

Apocalip. 1.

w długa ścieg, y przepasanego u pierśi pąsem złotym; a głowa jego y włosy były białe iako wełna biała, y iako śnieg. *Josepb: Mansi.* fundując się na sentencji *S. Grzegorza*, twierdzi / że ten *Mąż* figurował Chrześcijańskiego głowienia / doskonałego w zachowaniu Przykazania Bożego, względem cnoty czystości według stanu swego. *Zonā aureā ad mamillas* Złote ono opasanie / iako nauca tenże *S. Grzegorz*, znaczyło wolne serce od myśli / y pożądliwości wśtetecznych. *Zonā aureā super mamillas succinctus, quia testamenti novi munditia, etiā cordis luxuriam frangat.* słowia pomieszonego *Doktora S.* Ona zaś ściega długa vestis poderis, według tegoż *Świętego* / znaczyła sprawiedliwość / ostrożność w sprawach powierzonych. *Ille ergo iustitiā sicut vestimento vestitur, qui se undiq; bono opere protegit. & nullam partem actionis suę, peccato nudam relinquit.* Wiec z tego stroju osobliwego / *Mąż* onego / dacie się informacja taka; że iako nie dosyć jest mieć bogactwa ściega na sobie / jeżeli kto ubrać się w nie nie będzie umiał / ani się na nie opasac / podobnym sposobem / nie dosyć jest do otrzymania zbawienia wiecznego / wstrzymywać się od powierzonych uczynków złych / nie dopuszczając się cudzołóstwa / wśteteczności / ale też trzeba umieć opasować serce swoje złotym pąsem; powściągać one od dobrowolnych myśli / y pożądliwości nieczystych; napisał bowiem *S. Isidorus*: *Nihil prodest incorruptio carnis, ubi deest integritas mentis.* *Ná* nie się nie przyda czystość według ciała, jeżeli też zupełności na sercu y w myśli nie będzie. *Insi Doktorowie* dalej postępowali w swych konsekwencyach około tego cudownego *Męża*; iedni go stosują do innego *Męża* / widzianego od *Proroka Daniela* / także przepasanego / ale trochę inaczej; drudzy do *Jana S. Chrzciciela*; o którego opasaniu napisano jest w *Evangelij*. *Et Zonā pellicea super lumbos ejus.* Wiec pyta się co za tajemnica; że tamci *Mężowie* / opasanie mieli na łądzi

A wiach / ten zaś na samym sercu; bo na pierśiach *Præcinctus ad mamillas zonā aureā.* *Ná* co odpowiadając tak: że tamci dwaj *Mężowie* / należeli do starego Testamentu / y on figurowali: opasanie ich na łądzi / dawało znać / iż na ten czas / to jest w starym Testamencie / same tylko złe / wśteteczne uczynki których początek w łądzi / się znayduie / naywyrdzniey y surowo zakazane były. Ten zaś *Apokaliptyczny Mąż* / figurował nowy Testament / y dla tego na pierśiach / gdzie jest rezydencya **B** serca / opasany był. Czym nieśko nauca / iż prawo *Evangelij S.* nie mniej ściśle zakazuje wśtetecznych / serdecznych grzechów / iako y uczynków. *Źnaydziesz o tym piekne sentencje S. Chryzostoma y Albert. M.* *Já* tu tylko przytocza *Apostrophe* napominając *Petri Blezensis*, które do nas z okazyi tych trzech *Mężów* w takie słowa czyni: *Succingamur ergo non tantum usque ad renes, corpus custodiendo: sed usque ad mamillas, cor ab immundis cogitationibus cohibendo.* **C** *Opasujemy się tedy nie tylko na łądzi / wstrzymując ciało, ale także do pierśi, pilnując serca od wśtetecznych myśli.*

Te nauki raczył utwierdzić *Pan Bóg* y cudami / które iáwne pokazywał / iako mu obrzydłe są myśli złe / y pożądliwości serdeczne. *Casarius* pisał o iednym *Zakonniku Cysterskim* / który z nabożeństwa nosił na pierśiach pewny *Relikwiarz*: ten powiedział / że ilekroć myśli wśteteczna w sercu jego wśzynąć się / iakiey okazyi poczyniał / zaraz on *Relikwiarz* / sam bez wśetkiej ludzkiej pomocy / rozchwyłszy się / iako młotem / w pierśi tego ku sercu uderzał / poty / poiki od onych myśli serce jego nie było uwolnione. *Źnaydziesz także* że w tej *Księdze* na dzień *Ss. Młodzianków* / o iednym czystym y niewinnym *Zakonniku* / który na znał czystości swojej / y osobliwej łaski u *Pana Boga* / mógł rospalone żelazo w gołych rękach bez szkody piastować: ten iednak cud / albo moc do czynienia onego cudu / zaraz odstąpił od niego /

gdy

L. 21. Moral

L. 10. c. 28.

ap. Sylvest. hic.

lib. 45. in Synod.

L. 18. Dialog. c. 69.

A D. 434.
Exem-
plum.

gdy z pewney okazyi przypuścił do serca wśeteczną myśl y pożadliwość. Słuszną tu sobie wspomnieć niektóre przykłady o widomych niektórych po-
karaniu Boskim/ za same myśli złe. Wspomina *Baronius*, iako iedną Pá-
nienką/ gdy z pożyżenia ná niewstydlis-
wy Obraz *Wenusow*/ przypuściła do
serca myśl wśeteczną/ záraz od os-
krutnego śatána opatána y meczona
została. *Discipulus* także wspomina
o drugiej Pánnie/ która wprowadzie
dochowała była wcale Pánienstwa/
lecz w myślách zła/ gniewliwa/ za-
zdrościwa była: gdy tedy umarła/
ná pogrzebie iey/ z trunny/ iako z ko-
miná kurzyć się poczelo: krewni to
bagac/ otworzyli trunne/ aż oto zna-
leżli połowice ciała iey/ serce/ wna-
trznosci/ zé. áże po pás sam/ ogniem
spalone/ spodnia zaś część od pásu aż
do stop zupełna/ á to/ iż według cia-
ła żyła była/ co iey iednak do zbá-
wienia nie pomogło; ponieważ o po-
tepieniu iey zá same złe myśli/ on
cudowny ogień dawał znać. Z tego
tedy całego dyskursu/ iásnie się po-
kazuje/ że duszá ludzka nie może się
zstać thesaurus, skarbem Pánu Bó-
GU miłym/ tylko continendo nova
& vetera, to jest/ chroniąc się nie tyl-
ko według starozakonney Teologii/
złych powierzbownych uczynków/ ale
też oraz/ myśli/ y pożadliwości serdes-
cnych do grzechu; á to według náus-
ti pána JEZUSOWA.

PARS
II.

S o się tyż drugiey Części
Razáma: Tychy mi nie by-
ło łatwiejszego/ iako pomie-
nione odemnie nova & ve-
tera, w skarbcu duszy prze-
naydosłowniejszey Anny S. pokazać;
to jest dowieść tego/ iako ona dosło-
wnie práwo Boskie/ y w uczynku/ y
w sercu/ á nawet wśelkie obligi no-
wego y starého Testamentu/ zupełnie
zachowała; ale że mi się to zda by-
bardzo máło do zálecánia/ y opisania
dosłowności y świątobliwości Anny
S. przeto w mój ięszce sens te no-
va & vetera rozumieć chce/ stosując
się do kłeynotów albo nayprzedniejs-
zych rzeczy/ które się znáydują w no-
wym/ albo też znáydowały niegdy/

A w starým Testamencie. Qui profert
de thesauro suo, nova & vetera.
Naprzód widzę/ że mistyczny ten skár-
biec Anny S. profert nova, zászczycá
się dwiema naydroższymi nowego Te-
stamentu kłeynotami: któreby takie
były: dowiemy się z Písmá S. Rze-
cze kto: á iakoż to może być: po-
niemáż w całym Piśmie S. o dzi-
świejszey Annie S. ani słowka nie ma-
my: Przypadá niektórym Autorowie/
że tak jest: lecz przydaig/ że to samo
zamilżenie Ewangelistów o Annie S.
służy do większego rozmnożenia chwa-
ły iey; gdy każdy wzruszony nabo-
żeństwem/ z tego samego respektu/
że była Bábka Pána JEZUSOWA/ á
Máćka Przen: Pánni/ nowe y nowe
wynáyduje rácy/ sposoby wychwała-
nia iey. Crediderim id Diviná di-
spensatione actum, ut de tam ex-
cellentibus Sanctis MARIE Parenti-
bus, parum in Scripturis Cannoni-
cis inveniretur, quo credentium
Fides fieret major; quo non histo-
riæ certitudo, sed devotio ad ma-
jorem cultum nos induceret. ná-
pisał poważny *Joann: Lanspergius*.
Ja przecie nie przystám ná to ich o-
pinia/ ale śmiele mówię/ że jest (altim
implicite w Piśmie S. á ięszce ná
bardzo przednim miejscu wzmianka
o S. Annie: álbowiem uczony Ród
znodzieić *Guthelmi Pepini*, w Osobie
Anny S. używa onych słów Dáwi-
dowych: In capite libri scriptum
est de me. Na przodku Księgi nápi-
sano o mnie. Co on wielce dowcipnie
pokazuje w niektórych trzech Rá-
sach starého Testamentu/ ale tylko
figuraliter; ia zaś z gruntowniejszey
rácy/ bo realiter, w samey rzeczy
twierdzić chce/ że in Capite Libri,
ná przodku Ewangelij S. napisano
jest o Annie S. Caput Evangelij, to
jest/ nayprzednieysze miejsce w niej/
jest on text/ w którym opisuie Ewan-
gelia Słowa náś Chrystusa/ y táie-
mnie Wcielenia iego/ która táiemni-
ca początkiem jest wśytekich innych
táiemnic: á ten text zámyka się w
słowach onych. *Joseph Virum MA-
RIÆ, de qua natus est JESUS. Jozé-
fa ięszá MARTI, z ktorej się národził*

JEZUS.

Script.

ap. Matvę
honorific.
cap. 2.

Psalm. 39.

JEZUS. Prawda jest/ że w tym ciele Imienia Anny S. wyraźnie nie czytamy/ ale na czym mi do propozytu mego dosyć/ dowiaduje się z niego o dwu kleynotach nowego Testamentu/ to jest o Pánu **JEZUSIE** y **Marys**: Pánnie Máce tego ktorých się zstąpiła godna Anna S. Mátko zostawszy **Przen: MARYJ.** Drogie to zaisze obadwa nowego Testamentu kleynoty/ y owšem skárby. O pierwszym napisał **S. Hieron:** Verbum DEI in carne absconditum, est thesaurus. *Słowo Boskie utajone w ciele, jest skarbem.* O drugim kleynocie/ to jest o **Przen: Pánnie** napisał **Rich: Laur.** MARIA, est margarita pretiosa, quæ quasi singularis in Evangelio dicitur **Matth 13.** integra carne & spiritu, in cujus negotiatione absque omni exceptione negotiator celestis, omnia sua distrahit, & commutat. **MARTA,** jest to droga perła, która się osobliwa nazywa w Ewangelij, **Matth. 13.** nieskazona, ale zupełna w ciele y w duchu, na ktorej zakupienie bez wszelkiego braku, kupiec Niebieski wszystkie rzeczy swoje rozdał y zamienił. Te dwa kleynoty Ewangeliczne/ **JEZUS** y **MARYJA**/ lubo do nyswetych Świętych należą per moralem meritorum communicationem, jednak nayosobliwszym/ bo eroickim prdwem należą do Anny S. Naprzęd należą Jure Divino, ratione æternæ electionis, że przed wielką obroną jest Anna S. za Mátkę/ Mátki Syná Bożego/ między tak wielu tysięcy innych Świętych Mástron. O czym namienil Oblubieniec **Cantic: 6.** Una est Matris suæ, electa Genitrici suæ. Z tego samego **Joann: Tritemius,** twierdzi iż bydz godna osobliwej gci. Erat ante mundi constitutionem in mente Divina, non per naturam facta, sed per gratiam præordinata. Verè dignè est honoranda: quam gratia DEI præveniendò, in Matrem Genitricis DEI disposuit. Drugie prawo miała Anna S. do Pána **JEZUSA** y do **Marys**: Pánni/ Jus naturæ, prawo przyrodzone: iako prawdziwa y naybliża; z ktorej ciała y krewiciz

A uformowane było Cialo Mátki Pána **JEZUSOWEY**/ z tej zaś Cialo tego/ oboie to do niej Jure naturæ należec powinno. Z ktorej racy/ niekonczona idkaś dostojność przysądzie Annie S. **felbartus,** gdy tak mówi: Verè S. Anna quodammodò deificata, videtur, quæ confinia Deitatis attingit, ex eo, quod habeat divinalem cognationem. A trzecie prawo/ to jest/ Jus acquisitum, miała Anna S. do Pána **JEZUSA** y **Marys**: Pánni/ albowiem światobliwość/ naboszeństwem/ a osobliwie iakimuznami/ nieidko zakupiła to sobie/ gdy tym samym po wielkiej gści disponowała się do tego/ że się Mátko **Przen: MARYJ**/ a Bábka Pána **JEZUSOWA** zstąpiła. Z ktorej racy **S. Joann: Damasc:** Owocem Nabożenstwa Rodziców swych nazywa **Przen: Pánni.** Orationis fructum perceperunt hanc Reginam.

Co się zaś tyje vetera, to jest kleynotów stárego Testamentu: te w kupie oraz w Figurze iedney Dismá S. to jest w stározaconney Skrzyni/ iako w Skrzeci iakim znalazłem. O tej zaś taká mamy informacya od **S. Páwła Apostola**/ w Liście tego ad **Habreos,** że w niej trzy rzeczy zachowane były. **Tablice Bożego Przykazania**/ dáne kiedy **Moysehowi**: Naczynté mánni Niebieskiej; y roszkta **Aaronowa**/ która była cndownie zaktwila. Tá stározaconna Arka/ figurować nam może przeydostojnięssa Anne S. poniewaz dufá tej/ była przybytkiem mieszkaniem Boskim/ iako y Arka Boska. **Domus Domini fuit B. Anna,** in qua **B. Trinitas** per gratiá habitavit napisał **Rich: Laur:** W tej misty, gney Arce/ znayduie się pierwszy stározaconny kleynot/ to jest/ **Tablice Przykazania Bożego**/ per observantiam, albowiem tak Anna S. iako y **Jochym S.** náder doskonálemi byli w zachowaniu wszelkiego Przykazania Bożego: o nich napisał **S. Hier:** Vita eorum apud DEUM simplex & recta, apud homines itreprehensibilis erat & pia. **Zymot ich przed BOGIEM** był prosły y szczery; u ludzi zaś nienaganny, ale pokorny. A

de Laud.
libr. 2.

Orat. 3. de

Figura.

Capit. 9.

Cantic. 6.

libr. 9. de
Laud. 8.

de Nativ
B. V. M.

Capite 8

znovu Niceph: Ioachim & Anna, ambo accuratiori, iuxta præsriptum Legis, vitâ præstantes & clari. Znázduie w tym drogim stárbcu / y drugi stározaconny kleynot / to jest / Mánná Niebieska; przez ktora rozumieć ches słodkości / rostkosy duchowne / ktoremi nápełniona była ieszcze zá żywota ducha Anny S. á to ná przód in Conceptione Filie; to jest w ow punkte / gdy sie w żywocie iey poczynála Przen: Pánná / o czym tak samá Przen: Pánná MÁXXA obidwíla / mowiac do S. Brygitty w te slowá: Cum anima mea sanctificaretur, & corpori meo jungeretur, tanta Matri meæ advenit lætitia, ut impossibile sit dictu. Powtore kóstkowála ducha Anny S. Mánný przedziwnych słodkości / in conversatione cum Filia, to jest / gdy ná podrasataga dziwney piekności / y w urodzie / y w obygdáich pátrzála Coreczkę swoię / ofebliwie w ten czas / gdy íg trzyletnia do Kościółá ná ofiárę BOGV przyprowadzila. O czym Joann: Tritemius, do S. Anny tak pectornie: Quis tuum enarrare sufficiet, o Mater Anna gaudium, quando Filiam à Domino susceptam, templo servitutam, in domum templi paritutam tradidisti. Ktoz wypowiedziec będzie mógł twoie o Mátko Anno S. w ten czas wesle, kiedyś Coreczkę swoię od BOGA w Kościele ná ofiárę y służbę przyjeta / y owšem te, ktora miała porodzie Páná Kościółá S. oddála. Potrzebie / tey przesłodkiey mánný kóstkowála Anná S w życiu swoim / z miley konwersacyi z Pánem JEZUSEM; gdyś godni Autorowie pisa / że Anná S. żyła dotad / póki Przen: Pánná / y Jozef S. nie wrocili sie z dziećciaktem z Egiptu: y gęstokroć ná relách one piastuiac / ná nie pátrzac / niewypowiedziánemi rádościami serce swoje ugwála przerażone: Festinabat infantem in ulnas suas accipere, ei colloqui, ei adjocari, (ut solent Avia,) blandiri. O quibus oculis eum intuta est, ó quid dulcedinis? quid lætitie spiritualis? quid luminis? quid amoris inenarrabilis. mowi Justus Lipspergius.

A Trzeci kleynot stározaconny / to jest Rożgła cudowna Áaronová / iáko Symbolum Omnipotentie DEI niechay nam znázgy osobliwy przywiliy / álbo moc / ktora ma S. Anná od Páná BOGA do czynienia cudow / gdy tego potrzeba / dla porátowania ludzi do siebie nabożnych / zwlaszcza w cięsklich / desperowanych okázách / y niebespieczeństwach duchownych / tak / iáko niegdý Rożgła Áaronová / ktora cudownie zkwitnawşy / od wielkiego niebespieczeństwa / dla zbuntowanego polpolskwa / wyrátowála była Áaroná y Móyżeszá. Czego wiele mamy Przykádow / zwlaszcza ná owym Młodzien / cu słáchetnym / z Grzegorzá S. ktory z bogazá wielkiego wpadşy w cięsklie / y ostátne ubóstwo / práwie iuż był desperował: iedná od Jáku bá S. Apostolá náuczony / aby z nabożeństvá ku S. Annie / w każdy Wtorek / (ponieważ oná w ten dzień urodzila sie / y umarla /) trzy Pacierze y Pozdrowienia odpráwiał / prosiac iey o ráunek / gdy to pozal czynić y wşelkim sposobem promowowác nabożeństwo ku Annie S. iuż to Obrázy iey máluiać / iuż Kościóły Jmieniem iey stáwidiac / przez przyczynt iey / nie tylko z onego wyszedl ubóstwa / ale też ná morzu tonacego / y znovu z wyskła lecacego / z málowanego Obrázú swego / tray mu sáry swoiey podawşy / cudownie wyrátowála: ná ktore cudá ogymá swoiemi pátrzáiac Krol ieden / onego głowieká wielkimi udárowal bogáctwy / y Senatorem go w Krolestwie swoim uczynil. Nie mnieysza opieka y przykonaniu w pokusách / ktore bywála nayniebespiecznieysze / świadczyla y onemu Rzykowi / ktory zwykl był przy káżdym Pozdrowieniu Anielskim / te slowá ná gęść S. Anny przydawác: *I błogosławiona niech będzie Mátká twoia S. Anná, z ktorey iesles bez pierwora dney zmaży poczęta; bo gdy iuż práwie trzy dni morduiac sie z cięskliemi pokusami / bez zmysłow leżał / nagle mu sie pokázala Anná S. ktora odegnawşy od niego wşelkie pokusy / doprowadzila go z sobą do Ráiu wie-*

Levit. 17.
Exemplum.

Mater honoris. c. 35.

znego. Jakoż y drugiemu w podobnym nabożeństwie czuwającemu się/ obiaćwila to/ y obiecała/ że każdemu nabożnemu ku sobie w godzinie śmierci z ratunkiem swoim nieomylnie przybędzie. Te tedy na Godach Barankowych Anna S. z Mārben swego profert nova & vetera, prezentując nowe/ oraz y starozakonne kleynoty/ przywileje dosłowności swojej osobliwie; z których/ aby y my cokolwiek dla zapomnienia w potrzebach naszych/ zwłaszcza na one straszne ostatnia godzinę uprosić sobie mogli; mówis do każdego słowami Justi Lanspergij. Rogemus charissimi S. An-

A nam, ut Nepoti suo supplicet pro nobis: libenter enim Aviam suam, (quod est multis miraculis testatū,) audit. Prosimy najmilszy S. Anny, aby się za nami przyczyniła do Wnuczka swego; chętnie bowiem Babuśce swojej, (iako o tym wiele przykładów świadczy,) wysłuchywa. Przydadie tenże ex Tribemio. Tanta apud DEUM potestatis est, ut quidquid ab eo petierit, sine mora valeat obtinere. Teraz najmilszemu Wnuczkowi Biey/ oraz z Matką/ y Babuśką jego/ niech będzie część y chwala. AMEN.

NA DZIEN S. SZCZEPANA, Tres dulces Lapides patientium.

Lapides torrentis illi dulces fuerunt. Breviar. Roman.

Rzecz nowa/ tak u Zystow/ iako y u Szytkow/ aby kiedy kamienie prawdziwe miały w sobie słodkie/ y mogły być Obiectum gustus. S. A. Wiele napisał Plinius, a z niego Boëccius, y Joann. Laërt: o różnych kamieniach drogich/ y przymiotach ich; przecież o takim takim nie mogłem się w nich doczytać: iakoż y Szytcy muszą radzi nie radzi przeczyć temu; ponieważ samo organum gustus, które powinno być miękkie/ iako jest język/ przeciwi się temu/ aby w twardej kamieniu/ mógł się kto smaku iakiego domać. Jednak informuje mnie w tym Kościół S. że ta rzecz nowa/ to jest kamienie słodkie/ znaydują się na świecie/ w minerach cierpliwości/ y w opozystej ścietności dzisiejszego Lewity Chrystusowego/ Szczepana S. gdy tak o nim w Rąplanskich Paclerzach śpiewa; Lapidés torrentis illi dulces fuerunt. Kamienie rzeczne, słodkie mu były. Co się rozumieć ma nie tylko o onych kamieniach/ które mi zabijano Męcenik S. ale też y owym tym bari-

Cdziej/ o innych kamieniach mistycznych/ to jest o aktach cierpliwości świętej/ które słodkie w sobie mając/ y te materjalne kamienie osłodziły Szczepanowi S. W tym mnie przesłzegl S. Petrus Damian: gdy Męcenik swego Szczepana S. uważając/ tak pise: Lapidés, lapidem percutiunt, sed lapidem molliorem, de quo fluit oleum Charitatis, & tinnitús redditur pietatis. Bija kamienie o kamień, ale o kamień daleko miękkie, z którego wypływa olej miłości y dźwięk pobożności odzywa się. Trzeba wiedzieć/ że dzisiejszy Męcenik S. na Godach Barankowych/ jest jeden z przedmiesznych Gości/ zaproszonych od samego Oblubienica. Bo Aurea legenda pytać się o przyczynę/ czemu to Kościół S. zaraz po Narodzeniu Pana JEZUSOWYM odprawuje troje Świąt/ między które jest Świąt Szczępana S. ponieważ dzień Męcenictwa jego nie ten był/ ale inny; gdyż on po Wielkonoce prętko był zabity. Na co ciał odpowiada: Natus Christus Sponsus Ecclesie in hunc mundum, tres sibi Comites adjunxit. De quibus omnibus dic-

citur

citur in Canticis. Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus: Candidus, quoad Joannem Evangelistam pretiosum Confessorem, Rubicundus, quoad Stephanum Prothomartyrem: Electus ex millibus; quantum ad turbam Innocentum Virginalem. Co iezeli ead iest/ iakoż nie indziej: iż Szczępan S. osobliwym Gościem / albo Aśsy- stentem był na tych Godach; pozu- wa sie przeto w ludzkości swojej/ kiedy świeżo dostawszy z Miner opo- gyskiej cierpliwości s. tych niewida- nych/ niesłychanych Dulces lapides, słodkich kamieni; troie ich za wszelny upominek tak Oblubiencom samemu/ iako y Oblubienicy iego Kościelowi S. prezentuje: przez ktore rozumię- cia chce/ trzy akty iego/ albo sposoby/ ktoremi S. Magennit ośłodził sobie śmiertelne one kamienie/ a ponieważ każdemu z nas w szeregulości/ te trzy cudowne kamyki przydać sie mo- ga/ dla ośłodzenia sobie wszelkich przeciwnych okazyi. Wprzód o nich mówić będą w pospolitości. Ad Ma- jorem DEI Gloriam.

PARS
I.

Ako trojaka znayduie sie Dul- cedo, słodkość, Oris, Cordis, & Aurium. Jedną ktora gulemy w ustach: a ta iest Sisygna: Druga Cordis, ta iest Metaphorica, na sercu/ gdy sie głowiek delectule z pożądancy rzeczy. Trzecia Aurium, w uszach/ z wdzie- gney iakiej melodyi słuchania/ podob- nym sposobem na ośłodzenie sobie gorzłych kamieni/ utrapienia/ potwa- rzy/ chorob/ y innych przeciwności/ trojakkie wielce skuteczne znayduia sie kamienie drogic/ albo sposoby. Na- przód in Ore, w ustach: Piśm. Tatu- ralistowie o niektórych kamieniach drogich/ osobliwie o Chryzolicie; co też twierdza o krzyżstale prawdziwym/ a nawet y o krzemieniu z rzeki/ iż trzy- mäne w ustach na izytku/ uśmierzaio pragnienie: podobny nieco dla odda- lenia/ nie już goracości/ ale gorzkości/ (ktora w ludziach sprawować zwy- kła niecierpliwość w przeciwnych rze- czach/ napędzić od ludzi) znala- stem dla nożenia w ustach kamyczek:

A ten sie zowie Taciturnitas, milcze- nie, wśak też w Zakonach/ kiedy mil- czenia Nowicyusow uca/ kamycz- im w ustach nosić każą/ co też z soba czynil przez wiele lat nasz S. Piotr de Alcantara. Ten kamycz ma taką moc/ że kto go nosi w ustach/ to iest/ kiedy kto napędzany/ potwarzony od drugiego/ nie sie nie odzywa/ mil- czy tym sposobem prądzy uydzie gorz- kości na sercu/ serzyć sie iey nie do- puści/ y sprawi to w nim/ że lekko/ y miło z ukontentowaniem duchownym znieśie napędz one. Słodko mu be-

Bdzie swego czasu wspomnieć sobie/ że w oney okazyi dla miłości Pana JE- Suowey/ (o ktorym też napisano: IESUS autem tacebat,) zamilzał/ nie ozwał sie/ nie nie rzekl. Ta iest nauka Duchá Przen: podana przez Prowerbiałistę; kiedy złostliwego po- twarcs znieważającego drugiego/ y oraz cnotliwego/ także kontempey od niego cierpiącego/ tak opisuie. Qui despicit amicum suum, indigne corde est: vir autem prudens ta- cebit: przydaie Hugo Cardin: Ad

Copprobria, non respondens, tan- quam furdus. Syrus gzyta miasto ta- cebit, habitat in silentio. Co tak tłumaczy Cornel: a Lapide, Quasi in cella cordis, pacis, & tranquillita- ris suae. Z ktorego textu Piśmá S. wymyślamy iego/ to sie patrzywie/ że gdy kto znieważony/ zpotwarzony/ skromnie (byle tylko zgorżenie iakie ztąd nie slo/ gdyby sie nie ozwał/ y nie usprawiedliwił) na to wśytko za- milczy/ taki w duszy swojej dzwonne słodkiego/ milego zżywa pokoju: a ktoż mu to sprawi? kamyczek arey.

Drogi Taciturnitatis, do ktorey przy- ucył usta swoje: one słowa twarde/ y iako kamienie lecaie z ust napędzi- ka; nie tylko mu ośłodził/ ale też w drogic przemienił kamienie. Colligit enim in sinu patientiae contume- lias, quasi lapides pretiosos, quibus ornabitur coronā suā. sa słowa po- mienionego odemnie Hugoná, na to miejsce Piśmá S. piśmacego. Toż sie może utwierdzić y z owych słow u Ekl. Nieżyłystka. Usque in tempus susti- nebit patiens, & postea redditio ju-

Script.
Prover. 11.

Mans. Dat.
de S. Ste-
phano.

Ecl. 1.

Apocal. 3.

Cap. 4. de
Patientia.Serm. 118
de temp.

cunditatis. *Aż do czasu zniesie cierpliwy, a potem oddanie wdzięczności.* Jakoż wiele ma przyczyn do weselności duchowney w ten czas głowiek/ kiedy potwarzony/ znieważony od kogo/ y słowa na to nie rzecze: ta iednak niech bądzie osobliwa/ że takiego Pan B O G sam na swoje opieku bierze. O czym upewnia go sam Pan/ do iednego Biskupa w tey cności dobrze ćwiczonego/ tak mówiąc przez Janá S. Quoniam servasti verbum patientiae meae, ego servabo te. *Ponieważ zachowałeś cierpliwość moją, ja też chowad cię będę w opiece mojej.* Słodkiego tego kamyka/ y inne twarde potwarzy kamienia osładzającego/ to jest skromnego w przywodach zamilżenia doznał *Skutku S. Laur. Justin:* kiedy tak o tym piśe: Plena victoria est, ad contumeliam acclamanti non respondere, & tacere eo provocante; Nam sicut nihil deformius, quam respondere furiosis, ita nihil utilius, quam tacere nobis provocatis. *Zupełne jest zwycięstwo, na potwarz y zniewagę zadržającego nic nie odpowiedzieć, y milczeć, gdy cię kto gaba: Albowiem nie sprośnieszego, iako złośliwemu y zapalczywemu odpowiedzieć, tak też nie pożyteczniejszego człowiekowi, iako milczącego drażniącemu.* Smakował sobie ten kamyk/ ten sposob/ albo dkt cierpliwości/ y S. Augustyn, kiedy wysławiałszy sobie przed oczy zamilżenie Pána JEZUSOWE przed Sądziami/ na potwarz sobie zadane/ tak mówi: Nolo sic defendi iustitiam, sicut iniquitas solet se excusare, sicut enim Salvator, quomodo tacendo vinceret, quomodo non respondendo superaret, atque adeo causam suam mavult sic comprobare, quam dicere. *Niech by ja tak bronić sprawiedliwości iako się zwykła wymawiać y bronio niesłusność; iako bowiem Zbawiciel, miłosznością zwyciężał y nie odpowiadaniem, tak dalece, że sprawy swojej wolał usłapić, niżeli się z niej wymawiać.* Smakował sobie wielce tenże kamyk/ to jest dkt cierpliwości/ znany w Polskę naszej przesiłego *wieku Alecta, P. Gaspar Druzbicius,*

A Soc: JESU; gdy mełusnie udany do Przełożonego swego o coś znagnego/ y listem o to sprostowany od niego/ wspomniawszy takie sobie na milżenie Pána JEZUSOWE/ nie wiecey na on List nie odpisał/ tylko te słowa/ Reverende Pater, JESUS autem tacebat. *Znajdziesz o tym y co wiecey w Księdze pierwszey Kazan moich Niedzielných. Konze ten punkt słowami Bazylego S. pomienione Proverbialisty miejsce tłumaczącego.* Noli tu adversario tuo pro Magistro uti, nec quem odio prosequeris, hunc amulari; nec fieri veluti speculum irati velis, illius formam in te representans. Rubicundus est ille ob iram? tu minime ruborem praeferas: illi sanguinei oculi? tui quiete cum gravitate aspiciant: vox illi aspera? tibi mitis & blanda, imo potius nulla. *Niech by przeciwnika twego za Nauczyciela używać, ani tego którego masz w nienawiści naśladować, ani chcieć byż tak gniewliwym iako oni zapalony on jest od gniewu, ty zaś bynamnitę tego po sobie nie pokazuy: jeżeli jego oczy są zaiadłe, twoje niech będą skromne y spokojne: jeżeli jego jest głos surowy y praczęsty, twój zaś niech będzie cichy y łagodny.*

C Drugi słodki kamień wszelką serdeczną gorzkość w przeciwnych okazyach odganiający/ może byż in corde, a ten zowie się Memoria Passionis Christi, *pamiętka Meki P. JEZUSOWEY.* Nie nowina to w sercu ludzkim znaydować kamienie; ale te kamienie bardzo dolegają/ y owsem pomorzyły ludzi; iednak mamy o tedyney Karmelitance *Margarit. de Cordube,* nazwanej; która bardzo była nabożna do Tajemnice Narodzenia Zbawicielowego; iż po śmierci w sercu tey nalezione były trzy drogie kamienie; albo perły/ mające na sobie wyrze. Osoby Pána JEZUSOWE/ Maryi: Panny/ y Józefa S. te zaś kamienie/ bynamnitę nie dolegają nabożnego tey serca/ ale rącey nie zwyżadyna napelniały go słodkością duchowną. Podobny skutek sprawuie y ten kamień/ o którym na mienil/ to jest użyżowany/ znieważony/

Figur.

żony/

1. Reg. 17.

Psalm 77.

zony/ spotwarzony Pan JEZVS
gdy w sercu/ to jest w pamięci duszy
iakię zostaje/ albowiem y' nawiętsze
kłopoty/ potwórz/ prześladowania/
ulaćwiałe/ lekkie y' słodkie iey czyni/ wśle-
ka gorzkość powstających pyśnych/
niecierpliwych cśśteow oddala. Kto
tego miłygnego kāmienia niech nam
będzie Figura on kāmyczek/ którym
niegdys porażił pokornutki Dāwid
pyśnego Goliata: Pleć ich był Dā-
wid w strumieniu perwym nāzbiera-
wszy/ wrzucił w torbę. Elegit
sibi quinque limpidissimos lapides
de torrente, & misit eos in peram
pastoralem. *Philo* Żydowi nāucz-
a/ że gdy te kāmiki brał Dāwid/ tedy
nā każdym z nich nāpisał Imionā
piaci Oatwārchow/ nā pierwszy m nā-
pisał Abraham/ nā drugim Izak/ nā
trzecim Jakub/ nā czwartym Mojżesz/
nā ostatnim Jozue/ który się po He-
brayśku zwał JEZVS: a pōtewa-
go nā ostatku kładi do torbego/ do-
myślaia się niektorzy/ że go też nays-
pierwey dobył/ gotując się do por-
y/ y' nā procs nālozywszy/ nim po-
korat nieprzyaciela. Żagym ten
kāmyczek dla ja nego Imienia JEZVS/
ktore jest naysłodkie: JESU Nomen
dulcissimum, mowi Bernard S. ten
kāmyczek poligon bycz powinien in-
ter dulces lapides, *mięczy słodkie
kamienie*, kterych dziś fātamy. Tor-
rens. *Strumien*; albo rzeka/ z ktorey
wzięty był ten kāmyczek/ wraia dobrze
Mieśc Pān JEZVSowa: pōtewa-
one słowā Dawidowe. Percussit pe-
tram, & fluxerunt aquae, & torren-
tes inundaverunt tūmācy S. *Hier*:
o Mice Zbawicielowey. Torbego
Pasterska/ może nam znāzyć myśl
przyuzoną do pāmiatki Miei Pān
JEZVSowej: Funda, albo proca/
według *Autora Sylveir*: *Alleg*: niech
znāczy Longanimitatem, Cnota ciera-
pliwości/ albo cierpliwego głowiek;
a myśli chārde/ pyśne/ ktore nas do
niecierpliwosci/ do zemsty/ do odey-
mowania się przeciwko krzywdzace-
mu pobudzaja/ niech nam hārde on
y' pyśny Goliat reprezentuje/ kiedy
tedy pokorny Dāwid/ w onym kāmyczku
słodkim/ bo słodkim Imieniu JE-

SVS podpianym. przeciwko Golia-
towi/ tak łatwo tryumfuie/ przez to
się samo dāte znāć/ że gdy nā glo-
wiekā bija myśli niecierpliwę/ hārde/
przeciwko onym/ ktorzy go krzywdza
obmawiaia/ skāluga/ zniwalaia/ po-
twarzaia/ iezeli w sercu swoim ma-
ten kāmyczek słodki Pān JEZVSowa/
to jest/ iezeli rozwaia sobie/ tak y' D.
JEZVS niewinnie tak wiele znie-
wag/ krzywd/ y' sama śmierć dla zbā-
wienia tego poniosł/ nie weźmie mocy
nād sercem tego gorzkości/ y' rāktor
przeciwko nieprzyiacielowi swemu/
B ale mu to wśytko ośłodzi/ y' dołkon-
le nād niecierpliwosciā zwycięstwo zies-
dna: Przeto S. *August*: kādemu zy-
gac tego serdecznego kāmyczka/ słodkie-
tego wślādkie gorzkości serdeczne/
tak mowi: Totus nobis figatur in
corde, qui pro nobis fixus est in
Cruce. Niech (prawi) cāte serce
nāsze przeniknie ten, który dla nas był
przybity nā Krzyżu.

Trzeci słodki kāmien oddalācy
od nas w przeciwnych okāzycach gorz-
kości/ z niecierpliwosci pochodzace/
potrzeba żeby się znāydował in Aure,
w *Uśach*: a ten zowie się: Verba
dulcia amici. Wielka to fīgā w
turbācy/ gdy tręfiś nātakięgo przy-
iaciela/ nā duchownego głowiekā/
ktory cie nā ten czas pociechy/ ligo-
dnemi słowāmi do cierpliwosci nā-
mawiać bādzie: rzece: Nie uwajay
tego/ odpusć mu to dla miłości Bo-
żej/ wincey Pan JEZVS dla ciebie
ci rpiat. podobnoć też to kāmien nie
ze złości/ ale z nieostrożności owe
słowko/ o ktore się turbuieś wy-
rzekł: dāymy to choćby ze złości/ bā-
D dziey to iednak temu iā nemu nā dus-
hy skłodzi/ (z czego pożāłowania go-
dzien) nāzeli tobie nā sławie/ bo
tākiem ludźmi nāpāstuiacemi dru-
gich/ rostopni pogardzia. Takie
słowā przyiacielskie są to kāmyczki bār-
dzo drogie/ y' oraz słodkie. Drogie/
bo gdy one wdziaćnie głowiek przyis-
muie/ obiaćia się mu niekātō w u-
śach tego w kłeynoty/ y' zaufnicie
drogie/ o gym Duch S. przez Pro-
werbialisto: In auris aurea, & mar-
garitum fulgens, qui arguit aurem

Prov. 25.

Prov. 26.
vers. 22.

Exem-
plum.

Lucia 9.

obedientem. Słodkie też te kamy-
ki dla tego; bo takie słowa łatwo u-
spokoie mogą wszelką gorzkość w ser-
cu poturbowanego głowicki: o czym
tamtę przydał Duch S. Lingua
mollis confringet duritiem. Z czego
a contrario poddaie się nauka; że pod
czas turbacyi/ na przykład gdy kogo
trzymad/ zniwaga wielka od kogo
poręka/ nie trzeba sobie innemi twar-
dami kámiieniami użu zawałać: przez
które rozumieć Consołatores pes-
simos. to jest owych szemraków/ kto-
rzy chcą pocieszyć drugiego/ trzymad-
mu uczyniona tym bardziej exagie-
ruia/ co wiedzieć czego na tamtego
drugiego nie nadgadaia/ sposoby różne
zemieczenia się nad nim poddaia/ y
pomoc obiecuia: bo takich słow/ sa
na pozor słodkie. w samej iednak rze-
czy są bardzo twarde/ y gorzkimi
kámiieniami/ zaczęły nie osłodzi oney
turbacyi/ ale mu iey tym wiacey
przyczyniaia/ tácy szemraczy/ pochtebey.
Verba fufurronis quasi simplicia,
& ipsa perveniunt ad intima ven-
tris. Słowa podszumacza iakoby pro-
ste, a one przerażają aż do wnętrzo-
ści żywota. Tamże powiedział Duch
S. Jakiż nigdy taki pokoiu z ludźmi
mieć nie może/ ktokolwiek takich ie-
zyków rad słucha/ o czym przestrzega
Eklezjastyk: Eccli 28. Qui respicit
illam non habebit requiem, nec
habebit amicum in quo requiescat.
W chronieniu się takich pochtebnych
szemraków/ podwodzących do zepsy-
dal przykład samże Żbawiciel; gdy
go bowiem niektorzy z Ogziow pod-
wodzili/ aby był ogniem staral Mias-
sio Samaryjskie/ za to/ iż bramy przed
nimi zamknięto było/ nie tylko odrzu-
cił ich perswazyę/ ale ich też połał
o to: Et conversus, increpavit illos.
Drugí przykład mamy ná Konstán-
tynie W. Cesarzu; który gdy Obraz
iego kros zcizyl/ y ná twarzy poranił/
a dworscy pochtebey namawiali go/
aby té trzymad swoia pomsta znadna
był pokatal; on konfunduiac ich/ za
twarz się pomácałszy/ rzekł: Cóż
mam twarz/ y żadney rány nie mam
ná niej. Wielka konfuzya nákarmił
był Fryderyk Cesarz iednego z dwor-

A lich/ gdy podobno w takichże okazy-
ach coś sobie do ucha szepcemu/
stomatny wyciał polizet/ mówiac:
Cur me mordes adulator. Coś
teżgo gorzkiego szłało się z iedną babą;
która zwałniona między sobą siadło
plotkami swoimi wabzila; albowiem
iż za to/ czart z duszą y z ciałem do
piekła porwał. O czym gdzie indziej
obserwacyę znaydziemy: a tym czasem
pomienionych trzech słodkdrogich
kamyków/ to jest sposobow dla ucho-
nienia się gorzkości serdecznych/ po-
chodzących z niecierpliwości/ prze-
strzegay.

O się trze drugiey Części
Razania: Wracam się
znowu do sentencyi S. Da-
miana. Lapides, lapidem
percutiunt, sed lapidem

molliorem; de quo fuit oleum
charitatis, &c. y te trzy kámienie
drogie/ słodkie z siebie wydaiace/
które osłodziły śmiertelne kámienie
Szczepanowi S. w żywocie tego S.
wydaiace się/ pilnie sobie uważam.
Naprzód in Ore, Lapidem dulcem
Taciturnitatis. z którego w uszach
iego wypłynęła dulcedo verborum,
słodkie/ mile/ łaskawe słowa tego. To
się wszystko iawnie pokázale z Historji
Dzieciow Apostolskich/ kiedy za naprá-
wa Żydowskich Książat/ przez dwóch
fałszywych świadków/ potwarzony o
grzech bluźnierstwa/ y stomotnie przy-
prowadzony był przed Sad duchoi-
wny; gdzie stánawszy/ wszelką stro-
mność/ osobliwie w języku po sobie
pokazał/ tak dalece: że nie miał czasu
sami nieprzyjaciele tego z wielkim zá-
dumieniem pátrząc ná niego/ tego
byli rozumienia/ że nie ná głowicki/
ale ná Anioła pátrzałi. Et intuen-
tes eum omnes, qui sedebant in
concilio, viderunt, faciem eius,
tanquam faciem Angeli. Pyta się
tu Josef: Mansi, z takiej rácyi pá-
trzącym ná się zdał się byt Szczepan
S. Antokem z y odpowíada/ dla tego;
iż nie guć/ ani pokazać po sobie w
przeciwnych okazyach poruszenia za-
dnego/ jest to przymiot Anielskich
Duchow: z którego fundametu ma-
dra ona Tekutka/ przyczyniaiać się do

Dawida

vid. Tom. 1
Dom. 14.
Při. f. 443

PARS
II.

Script.
Act. 6.

2 Reg. 14.

Capite 7.

Manf. D. 2

Dawida za złoczyńca y rebellizantem iego/ tym sie mu terminem naleytey przypochlebia/ gdy go do Aniolá przyrowná/ mówiac: Sicut enim Angelus Domini, sic est Dominus meus Rex, ut nec benedictione, nec maledictione moveatur. Wtec y oni Sedziowie, lubo byli pełni iádu przeciwko Szczepánowi S że iednáž żadnego znaku/ ani ná twarzy/ ani w oczách/ po nim nie postrzegli/ ani żadnego z ust iego/ ná wywod niewinności swojej/ nie słyseli słowá dla tego zdáło sie im iakoby ná Aniolá patrzyli. Otworzyli wprawdzie usta swoje Megennik S ale dopiero ná rozkaz najwyższego Káplána/ aby sie byl z onych kryminalow uspráwies dliwil. Dixit autem Princeps Sacerdotum, si hæc ita se habent. Uczynil ná ten gás Szczepan S. obšerna y nabožna do wszystkich przes mowé/ w ktorey z Dismá S. wywiódł przysięcie ná swiat Messyášá; nád to ostremit náczel słowámi ná Arcykáplána žetá. Dura cervice, & incircumcisis cordibus vos semper resistitis Spiritui S. ale to uczynil/ uymulac sie o krzywdę Boská; bo co sie iego samego krzywdy tykálo/ o tym samá rážey z ust iego słodzyg plynála. Jákli to nie słodkie słowá iego byly/ od ktorych počal mowé swoje/ do onych krmie iego prágnaacych Arcykáplánow y Instygátorow; gdy ich naimilšá Brácia y Oycámi názwál. Viri fratres & Patres audite; ktore iego słowá Gregor. Nissen. počyta zá osobliwy áte/ znak cierpliwosti/ meštvá/ y serdecney ku nieprzyaciolom swoim miłosti. Ira lenitatem, minis verò delpicientiam mortis, mortis terrore, vitæ contemptum, odio dilectionem, malevolentia benevolentiam, calumnia veritatis prædicationem opponens. Czyli to znou nie słodkie słowá iego: gdy ná śmierć ubity kámeniami/ iuž/ iuž kónáiac/ y modlac sie zá morderce swoje/ rzekl: Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Ktoremi słowy (iáko tenže Grzegorz S. uvažá) dáł znáć/ že one kámenie słodkie mu byly/ y zdály mu sie byđz Ambrozya/ álbo rosa Niebies

A ká. Magnus ille stephanus gaudet lapidibus undique petitis, ac veluti suavem quandam rorem, crebros lapidum ictus in modum floccorum nivis incidentium cupidè excipit, ac benedictionibus nefarios homicidas prosequitur. Žáiste/ słodkie to kámenie/ ták lágodne słowá w ustách Szczepána S. swiadkiem tego są/ že Lapidēs torrentis, illi dulces fuerunt.

Drugi słodki kámen y bádzo drogi widze in Corde, w sercu Szczepána S to jest Páná JEZUSA Krzyžovánego w pámići iego: ktory mu šmiertelne one kámenie ošłodzil. Dla obidámenia tego/ može nam poslužyc zá Figure on kámen ná ktorym Prorok Žacharyáš siedm oczu widzial. Super lapidem unum, septem oculi sunt. Žgodnie wszyscy Expozitorowie náuczá/ že ten kámen figura wál Messyášá prawdziwego Pána JEZUSA; o ktorym niegdy przepowiedzial Dawid Lapidem, quem reprobaverunt edificantes, hic factus est in Caput anguli. A mušial to byđz kámen nie prosty/ ale drogi iákis: bo (iáko uvažá Hugo) byl nábjány drogim metallem. O siedmiu záš oczách ná tym kámeniu/ dwoldakie test tłumázenie; iedni rozumieá/ že te oczy mišterná ruka wyrobione byly w samym kámeniu; á wedlug tego znága siedm dárow Duchá S. ktoremi náder nápełniona bylá Dušá Pána JEZUšová; á podobno moglyby nam znázyć piéc bližn Kan Žbáwtcielowych Drudzy twierdzą/ že tu Prorok mowi/ o siedmiu oczách pilnie kámeniovi onemu przypátruiacych sie: W samey záš rzezy/ byly to oczy Patryárchow/ Apostolow/ Megennikow/ y innych Šš. Ktorzy oczy swoje ná ten kámen obrociłi; aby z niego lášlá/ y wšelkie dobrá do zbáwienia im potrzebne/ ná nich byly vypleny. Co osobliwym sposobem weryfikate sie o džišiejšym Mežu Apostollim/ y Megenniku S. Super lapidem unum, septem oculi sunt. Obrocił ná ten kámen oczy swoje Megennik S. gdy go kámenowanó: iáko samže przyznáie. Ecce

Figura.

Zachar. 3.

ap. Cornel.

video calos apertos, & JESUM stantem à dextris Virtutis DEI. Oto widzę Niebo otwarte, y JEZUS A stała cego ná prawicy Moc Boskiej. Wwazał sobie, iáko Super hunc lapidem sunt oculi septem: to iest wydatce się w Ciele iego uwielbionym blizny; naysłodzych Kan dla zbawienia nášego; z miłości nie dawno podietych: bo według zdania *Vener. Beda*, w Wdrzyżowanego postaci pokazał się Szczępanowi S. Pan JEZUS. Nę homo lapidandus titubet in terra, Deus & Homo Crucifixus apparet in gloria. A tak gdy ten przestodki y drogi kámygeł ośiádl in Corde, w sercu Szczępana S. przez nabożną kontemplacyę Młki iego; rozplynęła się z niego lástka w sercu Męzennika S. y śmiertelne one oślodziła mu kámiennie; że mu się zdáło; iáko by ich nie czuł. Te! á nie infa przyczyna

L. 4. Epist.

dale tego *Ambrozy S.* gdy tak mówi: Lapidabatur Stephanus, & videbat Calos apertos, & JESUM stantem à dextris DEI; & ideo lapidum ictus non sentiebat, corporis non considerat vulnera, sed oculis Christo affixus, illi adhærebat. Trzeci kámiennie drogi; który oślodził śmiertelne kámiennie Szczępanowi S. uważam sobie in Aure; iáko drogic zaufńice ná usách Męzennika S. O zacnych y słodkomownych Oratorách mawiamy. Gemmas, non verba loquitur, eo fłowo; to drogi kámiennie; y kłeynot; mogłby káde słowo złotem odważyć. *Przen: Pánna 30 wie Gregor. Nicom.* náder wymowne mi náture ludzkiej usámí. Os facundum naturæ humanæ. *Joan. 348 Tritem:* názywa one dziwnie słodkiej/

Oration. 2 in Conc.

A y przyiemney wymowy Oratorka: zwaŹęgdá gdy się zá nášemi potrzebami modli do Pána BOGA. MARIA Oratrix gratiosa, pro nostris infirmitatibus ad DEUM: y przeto *Richard. Laurent:* przytównywa usá *Przen: Pánny;* do usi w drogich kámieniách przebiegających: o których iest wzmianka u Proroka. A tć to są przestodkie usá; które drogiemi; y oraz słodkiemi słow swoich perlami nápełniwszy usá Szczępana S. nápełniły oraz słodkością y dusi iego. álbowiem *ex Itinerario Terra S.* piše

libr. 7. de Laudib.

Jerem. 15.

B *Fidelis,* że do tego gásu ná przedmieściu Jerozolimskim pokázuia kámiennie; ná którym *Przen: Pánna* kłanawšy; gdy Szczępana S. kámiennie nowáno; czyniła modlitwa do Pána BOGA zá niego. (ktorey glosu podobieństwo iest; że záślyśał Szczępan S.) y sprawiła mu to ona modlitwa swoia; że śmiertelne kámiennie; słodkie mu się widziály; pokázuia ná tym kámienniu; cudownie wyrażone ślady kolan *Przen: Pánny.* Już tedy do wiedzieliśmy się o cudownych; drogich; y oraz słodkich kámykach; to iest; o niektórych sposobách skutecznych; ná odegńanie gorzkości serdecznych w rzeczách przeciwnych; y onym w Przykładzie Żywota Szczępana S. przypátrzyliśmy się. Stáraymyś się tedy o nie; iáki z naywiákszą pilnością; á tak wšytkie przeciwe okázye zstána się nam Lapides dulces, wdzieczne y przyiemne; zá pomoć Boską; który iest źródelem wšelkiej słodkości: Ktorému niech będzie chwala ná wieki. AMEN.

NA DZIEŃ SS. MŁODZIANKOW. Cubicularij Sponsi.

Herodes iratus, occidit multos pueros. Matth. 2.

Starodawna to przypo-
wieść; że po ássystency; po
ślugách; poznać Pána. S.
A. W czym lubo y náše gá-
sy góstość zbytknia; iednak

D daleko więcej ludzie wieków dawniejszy
nych ná to się przesadzáli. *Athenaus*
bowiem piše; iż w tym osoblíwi byli
Rzymscy Pánowie; tak dalece; że
niektorzy dżiesięć tysięcy; á drudzy y
dwádziestá

libr. 6.

dwadzieścia tysięcy / mierzali ludzi nadwornych / których oni Ante ambulones nazywali. Lecz kto dobrze zważy rzeczy / przyznać musi / że Regius Sponsus. Syn Boski / zawitał w sy na świat w postaci małego dziecka / a odprawiając Gody weselne / a ślub z naturą ludzką / przez zjednoczenie się hipostazy / z wielką nieporównanym sposobem na ten akt zstąpił się do sfery; kiedy o to samemu Młodzień / Pachołat / Nieminnia / też dzisiejszych / jako takich Pokoio- wych / Pajow / do Boku swego do- biera / już nie dzieścis / nie dwadzieścia / ale (jako Kościół S. domysła się z Obiadowania Jana S.) sto czterdzie- ści tysięcy; którzy przybrani w pur- pure własnej krwi / pozabijani od Ze- rodá z nienawiści przeciwko Messas- howi. Herodes iratus occidit mul- tos pueros. Na tych Godach Bó- rankowych przy Drogiach Świe- tach Narodzenia Pańskiego / tak przy- semna około Młodziarstwa tego uginili mu się sfery. Jakoż i Augustyn S. w Razaniu swoim na to Święto / te- im Pokoiowa na Dworze Pana JE- ZUSOWYM / nawet i pod czas Sadne- go dnia przypisać funkcy; gdy tak strasfale okrutnego Zerodá. Cum stare experiant ante eum, quem pu- taveras occidendum, pro quo fu- derunt sanguinem pretiosum, ipsum videbis throno igneo praesidentem, illos solum Dominicum circum- dantes, candore rubeo splenden- tes, propter candidam aetatem, & sanguinem Passionis. Jąśte bór- dzo to wyborne Ephabium Sponsi, wyborni i wielkiego zalecenia godni Pokoiowi Pana JEZUSOWI ci nie- winni Świeci Młodzieniaszkowie; a z ktorejże rzeczy / dam na to odpow- wiedź: wprzód iednak każdego głos- wiek / po ki niewinności nabytey na Chryste S. przez taki śmiertelny grzech nie utraci / Pokoiowym Panu JE- ZUSOWYM nazywamy / powiem / w tym takowi Panu JEZUSO- WI od innych slug Boskich różnia się / a onych pontekad celuje. Ad Majorem DEI Gloriam.

A O do pierwszej Części Ka- zania. Jako na Dworach Pańskich we trzech rzegach różnia się od innych Dwo- rzan Pokoiowi Pańscy / to jest / w Barwie / w Wiktach / a w ofsy- stencji / aym oni celują in sych: tak też swoim sposobem różni się ow gło- wiek / który nigdy iefce śmiertelnym grzechem Pana JEZUSOWYM nie obrząził / od innego sprawiedliwego / który po Chryste S. kiedykolwiek upadł w grzech / a z niego przez pokute S. usprawiedliwionym został Naprzód różni się w Barwie Krolewskiej. Barwa wszytkich nas / Slug Pana JEZUSOWYCH jest ściana łaski Boskiej; która z Karmu Krolewskiego / to jest z zasług Młki Pana JEZUSOWYCH / dana nam bywa / albo włana na nasze / przez Ducha S. mocą Sakra- mentow Ss. która nas poświęca / a milemi w oczach Boskich czyni: ta ied- nak duchowna barwa / jest poniekad różna: iedną bowiem jest / która bie- rze głowiek przy Chryste S. o ktorej mówi Paweł S. Baptizati estis, Christum induistis. Ochrzczeni jeste- ście, Chrystusa oblekliście. Druga zaś / która pokutującemu po upadku / a po utracconey już niewinności / przez Chryste S. nabytey / dana bywa. Ge- org: Vener: pierwszą przyrównywa do oney Sukienki Pana JEZUSOWYCH / która była inconfortilis, całkiem zara- zrobita; druga zaś przyrównywa do Sukienki Pana JEZUSOWYCH sztyw- nej z fruzet: z ktorej komparacyi / łatwo się domyslić / jako łaska a nie- winność / nigdy iefce nieutracaona przez grzech / barwa to jest niepospo- lita / ale arcyprzednia: o tej bowiem tkance / albo nie sztywney Sukience Pana JEZUSOWYCH / między kilka rze- cz godnych uwagi na tej zalecenie / to też napisał Marcus Vigerius. Zakonu naszego / Biskup Synnogallij / że w tym samym celował drugą Sukienkę wierzchnią Pana JEZUSOWYCH / a na- wet i wszytkie instrumenta Młki tego Przen: iś najpierwsze krople krwi P. JEZUSOWYCH / które on dla zbawienia naszego razyl wylać z Ciała swego najsławniejszego / w się wziął / a niemi

Script.

ad Galat. 3

ap Sylveir
allgor.de instrum
Dom Pass.

Serm. 34.

In Eess. In-
nocentum.
Apocalip. 2Lp. p. 9. 20.
47. 4.

uetyntorowdna zostala/ w ten czas/ gdy sie Zbawiciel krwila w Ogroycu počil. Regium tunc sanguineum. (iudorem de vivo Regis corpore manantem, hac ipla Domini indumenta susceperunt, prius quam terra. Wic poniewaz laska glowiea kowi na Chrzcie S. dana/ iest taksze/ iakoby prima tinctura sanguinis Christi, gdyz przez nie nappierwszy skutek zaslug Meki Pána JEZVso- wey na ten czas odbieramy; idzie za tym/ iz takowa laska/ iest to osobliwa barwa na duszy naszey/ po ki iey kto przez amietelny grzech nie utraci. Prima est felicitas in peccatorum turpitudine non venisse. Nayprze- dniejsza duszy naszey szczesliwosc iest, iezeli nigdy brzykasci grzechowey nie skostawala. mowi S. Chryzostom. A po tej barwie/ po tej pierwotney niewinności/ poznac pofalszych slug y Pokoiowych Pána JEZVsowych: eo iest/ duze temu nad inne ukochni- se: iako to przyznal Rupertus. gdy uwazaiac owe slowa Apoc. 2. Habeo ad verum tr, quod charitatem pri- mam. (albo iako tłumaczy Engel grave innocentiam, seu gratiam primam) reliquisti. w ktorych slo- wach konfundowano tam kogos/ iz ta barwa Pána JEZVsowa/ to iest/ niewinność ze Chrztem S. wyniesiona utracil iuz byl; tak na to pisze. Hac, principale donum est: Hoc enim solum & panē unicum signum per- fectionis, & testimonium veræ vir- tutis. Ta niewinności, nappierwsza la- ska, przednia iest darem Boskim. Ta sama, prawnie iedna iest znakiem dosko- nalości, y swiadektem Cnoty prawdzi- wey. Przeto S. Tomasz z okazyi slow Zbawicielowych/ Luca 15. gdzie Pan JEZVS opowiada/ iz wielke badzie wesele w Niebie z iednego grzesznika pokutuiacego/ nizeli z dziesiat dziesiat dziesiatu sprawiedliwych; py- ta sie/ iezeli tez Pan BOS milnie- bardziej grzesznika pokutuiacego/ ni- zeli tego/ ktory pierwszey niewinności dochowal; wiec odpowiada na to tak: Sive sint innocentes, sive penitentes, illi sunt meliores, & magis di- lecti, qui plus habent de gratia;

A ceteris autem paribus, innocentia dignior est, & magis dilecta: to iest; ze wedlug wielkości miłości/ tak grze- szny pokutuiacy szetze/ iako y ten/ ktory niewinności swojej żadnym grzechem nie skala/ iest milym BO- GEM; iednak iezeli/ tak ten/ iako y on/ na iednym sa stopniu miłości/ albo laski/ iuz ten/ ktory niewinności do- chowal/ godniejszy iest/ y milszym przed Panem BOGEM; nizeli tamten drugi/ przez pokuta z grzechu usprawiedliwiony. Dosye tedy prze- dnia barwa mala ci Pokoiowi Pána JEZVsowi/ to iest/ ci ludzie/ ktorzy po Chrzcie S. amietelnym grzechem Pána BOGA nie obradzili. Reflex- kuyzie sie tu glowieze/ ktory tego suchasz/ albo to gzyasz/ a iezize tej niewinności/ tak przedniey barwy nie utraciles przez jeden grzech amiet- elny; winuiac/ ia grzeszny/ tej szce- sliwosci: a przez krew Pána JEZV- sowa/ w ktorey ta sada twoid (iakom wyzej powiedzial) przednim sposo- bem usarbowana iest/ poprzyysigam- cis onemi slowy Psalmisty S. Culto- di innocentiam, & vide requiratem. Nic stusniyszego/ abyś tej barwy Pána JEZVsowey/ chrontac sie iak nappilniey pierwszego amietelnego grzechu/ ostroznie hanowal. A ty ktoryś ona iuz utracil/ serdecznie za- luy/ y narzekay gorzko/ na on nie- szczesliwy punkt y godzina/ kiedyś sie odwazył na pierwszy amietelny grzech.

Powtore/ Pokoiowi Krolowscy ro- znia sie od innych slug dworskich/ in viau, albowiem u Krolow Babi- lonskich/ iednaklichze/ co y Krol sam zazywali potraw: co sie potazuje na onych trzech Pacholach/ Pokoi- wych Krola Nabuchodonozora. Con- stituit eis Rex annonam per singu- gulos dies, de cibis suis, & de vi- no. unde bibebat ipse. Podobnym sposobem y te duze/ ktore nie utracily iezize niewinności/ nabytey na Chrzcie S. mala swoy stol/ y osobliwa porcy u Pána BOGA; a ktorasz- dowiemy sie wnet o niey/ udawszy sie do Pisma S. po Figure. Dawid S. upatrzysz osobliwa Opaterność

Boska.

Psalm: 36.

Daniel. 1.

Figura

Psal. 146.

L. 12. Ety-
mol. c. 7.

lib. 1. c. 37.

Engiel. in
Fest. Innoc

Boska nad kruczetami/ w gniazdzie
zostaiacemi/ że ich tam sam P. BOG
żrywi/ wychwaląc go z tego kaze; gdy
sobie tak śpiewa: Præcinite Domi-
no in confessione, psallite DEO
nostro in cithara, - Qui dat ju-
mentis escam ipsorum, & pullis
corvorum invocantibus eum. Za-
czynaycież Pánu z wyznawaniem,
grazcie BOGU nášemu ná cytrze. który
daie bydlu żywność iego, y kruczetom
wzrywaiacym go. Dla zrozumienia
tego textu/ y łatwieyszey iego appli-
kacyi do przedśiwizietey máterey/
trzeba wiedzieć, co S. Isidorus piše;
iż kruczet w gniazdzie/ póki ieżegw
bialym mchu zostaię/ starzy kruczy ży-
wić niechcę/ y przeto sam Pan BOG
obmyśla im pożywienie przez on gęś:
albowiem pyśgę ich otwarte/ zátra-
pia rosa niebieska: lecz gdy iuż w
pioregka carne porastaię/ záraz y
kruczy starzy przyleciayę do nich/
ścierwami ie żywić pozynaię; gdy
tedy kruczetá skostuie ścierwow/ iuż
im też owey żywności rosy niebieskiej
umyka Pan BOG. Joann á Genim:
in sensu morali, przez te kruczetá, roz-
zumie homines mansuetos per pu-
ritatem, aliás ludzi skromnych/ w
niewinności sie kochaiacych. Wisc
z tey rácyi/ y owšem ieżegw lepiey mo-
ga nam też kruczetá wyrażać ludzi
owych/ którzy lubo z krucow garnych/
to iest z Rodzicow grzechem niegdy
pietworodnym zárazonych rodza sie/
iednák w gniazdzie Sakramentu
Chrztu S porośli delikátnym mchem
láski Boskiej/ y niewinności doskona-
ley. Poręca jáś oná kruczet/ albo
Rosa/ niech nam znaczy osobliwe lá-
ski Boskie/ y opiekę iego Przen: ktora
Pan BOG ma náđ głowiekiem/ poty/
póki duśá iego w oney niewinności
y śligności zostaię/ póki piorká carne
ná niey sie nie pokazi; to iest/
póki sie śmiertelnego grzechu nie do-
pusci/ póki ścierwu rośkośy iakiey
zákazaney/ od kruká piekielnego sobie
do serca podány/ nie skostuie. Pis-
tnie to podobienstwem obiańia ieden
Neoteryt. Jáko (práwi) ow Syn/
ktory nigdy Oycá swego albo Mátki
nie rozgniewal/ wieśá ma láskę u

nich/ y wiecey mu zwyśli świadczę
Rodzice iego/ niżeli owemu/ ktory
rozgniewayę ich/ żalował zá to/ y
onych przeprosil/ przeiednal sobie.
Zład dawne iest Apoptegma, chelpo-
cego sie kogoś: Nunquam cum Ma-
tre in gratiam redij Nigdy Mátki nie
przeprasať. Podobnym sposobem
dyktuować potrzeba/ że y ten/ ktory
ieżegw nigdy śmiertelnie nie obraził
Pána BOGA/ w osobliwsey láске/
respekcie zostaię u niego/ y szczegulna
ma náđ nim opieka Opatrzności iego
świeta/ broniąc niewinney duśe iego
od wszelkiego niebespieczeństwa/ á
rádę pomnażaiąc go w rzeczách du-
chownych. O tym dostatecznie ná-
mienil Dáwid S. Non privabit
bonis eos, qui ambulant in inno-
centia. Nie odeymie dobr tym, którzy
w ni:winności chodzą. Ktore słowá
Hugo Cardini: tak tłumaczy y konklus-
duie/ záchecaię do zdmilowania sie
w tey niewinności. Non privabit
eos bonis, hoc est gratia in præsenti,
& gloria in futuro. Ergo ut illa
bona habeamus, custodiamus inno-
centiam. Nie odeymie dobr tym, to
iest láski ná tym świecie, á záś chwały
w przyszłym żywocie: Węc abyśmy tych
dobr dostapili, strzeźmy niewinności.

Potrzenie Pokotowego Krolewskiego
go rozeznac ex conversatione, bo tá-
cy ustawicznie práwie w Pokotách
Krolewskich/ ná záwołaniu byđz po-
winni. To máia osobliwego ludzie
niewinności ze Chrztu ieżegw docho-
wuiacy/ że naybliżsi są do konwer-
sacyi z BOG JEZU y z Zbawicielem
swoim: w Osobie bowiem iego po-
wiedzial Dáwid S. Innocentes &
recti, adhaeserunt mihi. Niewinni
y práwi, przysłali do mnie. Ten ter-
min adhaeserunt, ma energiam suam;
y meidák wyraża státeczną/ ustawiczná
służbę Boską. Jákoż te osobliwa kon-
fidencya swoie do ludzi takowych u-
twierdził Pan BOG wielá cudow.
Naprzód iż częstokroć Pan JEZUS
pokazował sie w Osobie dzieciatka/
mile zabawiáigcy sie z niewinnemi
dzieciatki. Piše Discip: o dzieciatcu
iednym/ ktore widząc ná Obrázie O-
soba Dzieciatka Pána JEZUSA ná

Psal. 83.

Histor
lit. 2. E-
xempl. 3.

7. Aprilis.

Cone. Hist.
Histor. 26.

rałach Przeni Panny/ á rozumiejąc/ że to żywe było/ cęstkroć go ná śnia-
danie swoje prosiło/ y chleb przed O-
brázem iego kładło; wisc zstáło się ier-
onego dnia/ że z Obrázu dziecis ono
Pan JEZVS razk wyćiągnęło/ y
chleb wzięło: zapraszając też ná swoy
bankiet do Nieba po trzech dniách
dzieciatká onego Jákóž tak się zstáło:
záchorowawszy dziecis/ y po trzech
dniách umárło/ y poszło do Niebá.
Coś podobnego piše *Surius*, o Her-
mánie dzieciátku. O S. Edmundzie
także czytamy/ że gdy do školy chodził/
o boć z nim Pan JEZVS siadal.
Naylepiey iedną (rozumieć) obda-
ni nam cáła máterya/ o ktorey do-
tąd mówilem/ takowa Zistorya.
Cantiprat: piše / że gdy z Klastora
Kluniaceńskiego młodego Żakonnika/
y w niewinności od młodości w Kla-
störze wychowanego/ dano było zá
Socyusá stáremu drugiemu do Miá-
sía/ wstąpiwszy obádwa po potrzebie
do Rómá/ ow młody Mnisiek wi-
dząc to/ zego nigdy nie widział/ to
jest/ rozpalone/ y iskry z siebie wyda-
jące żelázo/ á rozumiejąc że to był
drogi idli iásny kámiień/ chcąc lepiey
ogłodać/ wziął go w rękę/ á namniey
upalonym nie zóstał od niego/ z wiel-
kim podziwieniem ná to pátrzących/
y tak wielki cud / niewinności iego
przypisuiących: gdy iedną kłótcę z
zápatrzénia się niepotrzebnego/ y wda-
nia się w rozmowy z niewiásta/ wpadł
w myśl nieczyść/ y požádliwostí
cielesną skála serce swoje przez co nie-
winność utrácił: wracając się z izby/
do onego rozpalonego żeláza/ y tak
iako niedawno w rękę go góle chcąc
wziąć/ nátychmiast stódze od niego
upalonym zóstał. Wyrażny ná sobie
zostáwivszy dokument/ że pońi głó-
wie/ niewinności ná Chrście świs-
tym nábytey dochowuie/ poty Pan
BOG o nim iako o naybliższym
słudze swoim zawiáduie/ y iako nay-
poufálšego Pokoiowego trzyma go
przy sobie w Obronie Wszechmocney
Ręki swojej. Wielki to záiste
przywiliy tych Pokoiowych
Páná JEZVSO.
WREZ.

A O do drugiey Części Kazá-
nia: Mógłibyśmy wprá-
wdzić dzisiejszych Pokoi-
owych Młodzieniáškow P.
JEZusowych/ z pomienio-
nych trzech okoliczności bárdzo do-
brze zálecić: Naprzód z bárwý Kro-
lewskiej/ ktora ná nich widze dwóia-
ka/ to jest láśka poświęćająca/ dána
onym przy stárožakonnym Obrzeża-
niu/ y láśka Męzenská: nie zchodzi
im także ná wiskie Krolewskim/ bo
wszystcy są Betleemczykwie: *Occidit
multos pueros in Bethleem Juda.*
B Betleem záś tłumácy się Domus
Panis. Dom Chleba: tá porcyła ich
była láśka Boska náđ niemi osobliwa/
że ich Pan BOG z tego świętá pre-
tę pobral/ bo iako *Eutymius* domy-
sła się/ niektorzy z pobitych díatek
doróžszy/ mieli bydz żywotá zlego
*Fortassis & hi pueri, probi futuri
non erant.* Co záś względem naye-
bližšey Assystencyi Pánu swoiemu/ tá
się pokázuie iásnie z dzisiejshey Dro-
gystości tak bližšey Światom Ná-
rodzenia Páná JEZVSoowego. Leg-
oprog tego wszystkiego umysliłem iá
z infych okoliczności zálecić y chwa-
lebniejszemi náđ inne pokázác tych
dzisiejszych Pokoiowych Páná JE-
ZVSoowych. Trzy rzeczy slug Poko-
iowych Krolewskich/ chwalebne-
czynia. Pierwsza/ gdy ktorego z nich
Krol y Pan ich záżywa w publicz-
nych funkcyách/ w legácyách. Z tey
pierwshey kondycyi wielce chwalebne-
mi są dzisiejsi Ss. Młodzieniáškowie;
álbowiem Krol Niebá y Ziemié To-
wonárodzony/ záżył ich w nayprze-
dniejshey legácyi do całego świata/
gdy wielka od wielków Témnica
Wcielenia y Narodzenia swojego przez
nich cálemu obáwił światu. Mówi
bowiem Dáwid S. tak do Páná: *Ex
ore infantium & lactentium perfe-
cisti laudem. Z usi niemowlatek y z
sacých, uczyniłeś doskonała chwałę.*
Inša versio cyta: *Ex ore infanti-
um, &c. fundasti fortitudinem.*
Moc swoją pokazałeś y ugruntowałeś.
To miejsce tłumácy S. *Cyprianus*, o
dzisiejszych Niewinniátkách/ gdy tak
mówi: *Acta est Nativitatis Sole-*

Manfi.

Script.

Psalmo 8.

Sermone
de Epiph.

mnitas, jubilantibus Angelis deorsum, ex ore infantium & lactentium laus est perfecta. Głosy ich były płakania ich/ usta ich były rany śmiertelne/ y owšem samá śmierć, mowi tedy Dáwid S. Ex ore infantium perfecisti laudem, to iest: iż te Niewinniátká doskonały/ niż kto nhy/ rozgłosily sławę o Narodzeniu Niebieskiego Krolá/ á to iáko: głosili wprawdzie Aniolowie/ y potym Pástuszkowie Narodzenie Pána JEZUsowe/ ále tylko około Beatelem/ y ná pogránicách tego; głosila to y Gwiazda nowa/ ále tylko samym Trzem Krolom; głosili Trzey Krolowie dájac znać/ że iáda witac nowego Krolá/ ále tylko w Jeruzolimie/ góście się o niego pytali. Nowina iedná zabićia tak wielu tyśicy Niewinniátek (co było rzeczą nigdy przed tym niesłychaną) áże do samego Rzymu zaszła/ y do uchu Cesarzá Tyberys usła: który zrozumiałszy iż Herod własnemu Synagzowi w ten czas nie przepuścił; rzekł one słowá: Mallem esse Herodis porcus, quam Filius. *Wolałbym być u Heroda wieprzem, niżeli Synem*; y pewnie tá nowina po wszytkim świecie ná którym ná ten czas Cesarze Rzymscy pánowali/ rozjechała się/ co słysząc ludzie/ dowiadować się musieli o przyczynę tak okrutney transakcyi/ á zátym cołowiek zrozumieć o Narodzeniu Pána JEZUsowym. Wicé tym sposobem ci Pokoiowi Pána JEZUsowi pomnażając sławę o Narodzeniu tego náder chwalebna do wszytkiego świata odprawili legácy: o czym tak mowi/ S. Leo: Ut dum Herodes atroci intentus facinori ignotum sibi puerum indisereta infantium eade persequitur, annunciarum cælitis Dominatoris ortum, insignior ubiq; fama loqueretur. *Im uśilniej starał się Herod okrutnictwem ná dziećiami zaciąć Narodzenie dziećiatká, tym bardziej o Narodzeniu Páńskim uszedzie się rozchodziła sławá.*

Powtore/ Slugá/ Pokoiowy Krolowski ma zálecenie swoje ztąd/ gdy nie iest bádzo delikátny/ nie pieśzgony; bo to samo sposobniejszym go cy-

ni do usług Páńskich/ przy których wiele niewygód záżyć mu potrzeba. Piśka stárzy Rábinowie/ że Krolowa Saba, probuiac Nádrości Salomonowej/prezentowała przed nim dwa náście Ephabos, álbo Pokoiowych w stroiu męskim iednákiego wzrostu y urody; polowá ich była płci niewieściey/ á polowá Męskiej; chcąc tego po Salomonie/ aby ich rozeznał: czego iátwo dokazał Salomon/ iednego y drugiego záżywşy sposobu wielce dowcipnego; między ktorými był też taki sposób: przyniesiono w ro-

żnych naczyniách wody zimney y ciepłej/ aby się w niey umyły Páchołá rá one: Wicé gdy pleć niewieściey/ iáko pieśzgoná/ do ciepłej się udála wody/ Męska záś do zimney; z tego samego doszedł Salomon prawdy. Podobna y owšem doskonała proba dzisiejsi Pokoiowi Pána JEZUsowi Młodzieniáskowie Świeci odprawili/ z ktorých pokazali się bydź nie pieśzgonemi/ nie delikátnemi Slugami Pána JEZUsowemi/ kiedy nie iusz w zimney wodzie/ ale we krwi własney Męzyskiej ochynali się; á zátym służby Pokoiowej tego/godnemi się bydź pokazali. Co y pod Figura potym reprezentowano było ná Wy-

spie Pathmos Janowi S. gdy w Oświáwieniu swoim pátrzał ná wielką kupa ludzi obmytych we krwi Barántkowej. Laverunt stolas suas, & de alhaverunt eas in sanguine Agni. gdzie zátaz przydano/ iż zá to samo przypuszczeni byli zá slug najbliższych/ y Pokoiowych Tronu Barántkowego. Ideo sunt ante Thronum DEI. & servant ei die ac nocte. Według

Figur.
Apocalip. 7

ap. Sylveir
bic.

D. 4 de
Festo.

Josephi: Mansi, gdy uważając one sto-
wá Antyfony Kościelney: Isti sunt
Sancti, qui passi sunt propter te.
edk ná nie piše: Id de Innocenti-
bus hisce, meritò canitur; quia
tamen omnes Sancti, cunctique
Martyres pro DEI amore patiantur
& crucientur, nullus tamen illorum
eo fine pro DEO passus est, ut ipsū
met DEUM à mortis periculo libe-
raret, prout passi sunt hi Inno-
centes. To się o tych Niewinniarkach
zapewne śpiewa: bo lubo wszyscy Święci
y inni Męczennicy to dla miłości Bo-
skiej cierpieli y ponosili, zaden jednak
z nich tym umysłem dla BOGA nie cier-
piał, aby był samego Chrystusa Páná
od niebezpieczeństwa śmierci wybawił,
iako ci SS. Młodzieniaszkowie cierpieli.
Wisc im słusnie bardzo/ iako nie pie-
szonym/ nie delikatnym/ pierwszego
miejsca między Slugami y Pokoio-
wemi Páná JEZUSOWEMI pozwoło-
no. Ideo sunt ante thronum DEI,
& servant ei die ac nocte.

Nadostatek/ zalecenie swoje może
mieć Sluga Pokoiowy/ ex velocita-
te, kiedy jest prętki/ obrotny w usłu-
gach Pánskich. Ta prętkość chce
się zalecić ieden Pokoiowy Sultáná
Tureckiego/ (iako piše niektóre Zis-
torye) gdy w oknie czytającemu Pá-
nu ná dol upadł list/ aby był wspi-
ętych Pokoiowych ubiegł/ oknem; wy-
soka poń wyskoczył. I ta się ochota
y obrotność swoja dzisiejsi Pokoi-
owi Páná JEZUSOWI/ Młodzienias-
zkowie Ss. popisali Pánu swojemu
ná Godach jego Baránkowych. Nas
przód względem onegoś samego: gdy

A oto naysprzedsi dla Zmienia tego
śmierci podejmują; przez co też nas
zywają się pierwiastkami Baránko-
wemi: Hi empti sunt ex hominibus
primitiæ DEO, & Agno. Te też
obrotność swoje świadczą y Oblubie-
nicy Chrystusowej Kościelowi S w
głonkach jego: kiedy nabożnym tu
sobie/ osobliwemi Pátronami y O-
broncami/ zwłaszcza w ostatnia go-
dzina życia ich pokázują się: iako ten
go doznał na sobie ieden pobożny Za-
konnik nášego Zakonu/ Congreg: PP.
Capucin: którego drukowany Obraz
Bwidziałem we Włoszech w pewnym
Konwencie/ y czytałem jego Zisstorya.
Namalowany tedy był chory/ leżący
ná leżku/ y bliski już śmierci; w o-
błokach zaś/ namalowane były tysiące
tych Świętych Młodziankow; każdy
z nich mając utopiony w piersiach
swoich miecz; ktorzy przez to iż do
nich ten Zakonnik miał osobliwe na-
bożenstwo za żywota; widomie mu
przybyli przy śmierci ná pomoc prze-
ciwko śatanstwu; á potym dusze te-
go w towarzystwie swoim zaprowa-
dzili do niebá. Wisc y my/ abyśmy
C mogli podobney od tych Świętych
Młodych Męczennikow dostąpić łá-
ski/ oddawamy się modlitwom ich:
co osobliwie mają czynić owi/ ktorzy
leższe niewinności duszney śmiertel-
nym nie zmazali grzechem: aby tey
aż do śmierci dochować mogli/ stu-
żąc w niej niewinnemu Barán-
kowi Pánu JEZUSOWI;
jemu chwala y cześć
niech będzie ná
wieki. Amen.

Apocal. 14
Histor

Ná dzień MARYI MAGDALENY, Margarytum Lacrymarum.

Lacrymis capit rigare pedes ejus. Lucae 7.

Atk jest nieumiarkowana
w przekwintach swoich
fantazya ludzka/ że nie kon-
tentuac się złotem/ sre-
brem/ y drogimi/ które się

D znaydują w ziemi kámiensiami/ w sa-
mych nawet głębokościach morskich/
z wielkim niebezpieczeństwem życia
ludzkiego/ szuka sobie drogich pereł/
y onych dla wielkiej pompy/ do stro-
ju záo

Ibren.

Homil. 30.
in Genes.
Engelgr.

in używać zwykła. S. N. Tegoż A rozumieniem geniuszu lubo daleko chwalebniejszy sposobem jest Oblubienie Ciebieści Chrystus JEZUS y Oblubienie iego Kościół S. y tak lubo inż oboje dosyć ukontentowani zostali/ odbierając od Apostołow Ss. na Godach Baránkowych/ z rozmaitych drogich kamieni upominki weselne; to jest rozmaitych Cnot Ss. wizerunki; iednak nie widząc między niemi żadnego perłowego kleynotu/ spodziewam się/ że y w tym przydzisiey Drogistości Magdaleny S. ukontentowani zostana. Prezentuję nam Ewangelistą S. nieiako niezgruntowane w głębokości swojej morze/ kiedy nam opisuie pokutniacę Magdaleny; cząścią dla tego/ że przydane sobie ma. od samego Zbawiciela Jmie Marya/ które nie iedno/ ale wielorakie znamię ma morze: cząścią/ że dla niezwyższoney skruchy za grzechy/ weryfikata się o niey (według Cornel. à Lapide.) one słowa Jeremiafowe: Magna est velut mare contritio tua. Wielka jest iako morze skrucha twoja. W którym tak głębokim pokuty S. morzu/ nie trudno będzie arcykostownych dostać perel/ iakoż znalazł takich dostatek pilny Urinator, albo Doktor S. Chryzost: gdy ile też pokutniacę Magdaleny obaczył/ Lacrymis cepit rigare pedes ejus, tyle kostownych nadszedł tal perel: bo tak pisze o niey: Quid nam dic oro illis oculis (Magdaleny) formosius perpetuo lacrymarum imbre, quasi Margaritarum decore ornatis? I coż proszę piękniejszego. nadszedł oczy Magdaleny płynącemi ustawicznie łzami, iako perłami kosztownie przyozdobione. Biorąc tedy te kostowne perły/ iż pokutniacę Magdaleny S. y one w iedno ułożywszy/ iako drogi perłowy kleynot/ za weselny upominek Oblubienicy Baránkowej Kościółowi S. od nieyże samey prezentować będa. Wprzód iednak umyśliłem dać informacyę/ które to iż pokutniacę/ iż w oczach Boskich drogiemi perlami/ a które fałszywemi: to jest/ o różności pokutniacę za grzechy. Ad M. D. G.

D si tyż Pierwszy Części Razdnia. Jako między materialnemi tak y między mistycznymi perlami/ to jest/ iżami pokutniacę za grzechy/ trojaka znayduie się różnica. Między materialnemi perlami znayduie naprzód podle bardszo/ y owym iawnie fałszywe; a te są szklane/ srebrnem powłozone/ y wewnątrz czyste/ y przeto bardszo słabe/ łatwe do skręcenia: a przez te znayduie się mogą iż niezgrze pokutniacę za grzechy/ albo fałszywa pokuta. A która to jest taka? Dowiemy się o tym od Psalmisty S. Ten w Psalmie iednym z siedmiu pokutnych/ dobrze uważając wszelkie okoliczności prawdziwey Pokuty/ y błogosławiać temu/ który przez nią został usprawiedliwiony; między wiela szczęśliwości iego/ te za najpiękniejszą kładzie/ że zdradził fałsz w pokucie iego nie znalazł się. Beati, quorum remissa sunt iniquitates. & quorum tecla sunt peccata. &c. Nec est in spiritu ejus dolus, te albowiem ostatnie słowa/ ieden z starych Rabinow/ tak tłumaczy: Cujus non est dolosa penitentia. Błogosławiony to człowiek, którego nie jest fałszywa pokuta, y bez zdradzenia wszelkiej zostająca. przydaje Ibren: Blanc: per exemplificationem. Sicut illorum est qui penitent animo peccandi. Taka (prawi) fałszywa pokuta jest owych/ którzy pokutniacę mając umysł/ y chęć do grzechu. Co dwojako trącić się może/ explicitę. & implicitę. Explicitę, wyraźnie mają pokutniacę animum peccandi, chęć/ y umysł do grzechu/ kiedy się spowiada grzechow/ żaluie za nie/ płacze na Spowiedzi/ bije się w pierś/ iednak nie ma przy tym szerego postanowienia wiscey się by też y w najwilebszych okazyach/ pokutach/ by też ozyte było/ do owego nie wracać grzechu: idzie na Spowiedź dla tego tylko/ żeby (iako on głupie rozumie) skrupulu cięskiego z sumnienia swego pozbył; albo dla tego/ że trzeba wielkonocna Spowiedź odprawić/ o tym iednak nie myśli/ aby kosztować/ pijąstwą/ y innych zbrodni iż

fio

de Summ.
bono c. 10.

in Dom. 4
Quadr. 2.

de singul.
Cleric.

sie wiecey nie dopuszczat: to to iuz taki ma animum peccandi, umysl/ chsc do grzechu: a zatym in spiritu ejus znayduie sie dolus, pokuta iego jest falszywa; lzy iego nie obracaja sie w drogie perly/ zal iego niewazny jest przed Panem **BOGIEM**. Il lutor est & non penitens censendus est, qui id facit, aut cogitat, cujus dolorem praesert. *Ossuitem* jest, ani go za pokutniacego miec nie trzeba, ktory to czyni, albo myśli czego ze zaluje, po sobie pokazuje napisal S. Isidorus. O tym y S. Bonaventura tak mowi: Si ante Pascha confiteris, quod tamen post intendas facere sicut ante, tunc tua confessio impura est. Jezeli sie przed Wielkonocą spowiadasz tego, czego myslisz sie po Wielkonocnej Spowiedzi dopuscic, tak iako y pierwey, to taka twoja Spowiedz jest nie wazna, y nie czysta. Przdydie S. Thom: Villan. ze za takie Spowiedzi falszywe/ y bez postanowienia szeregoprawy/ wiele dusz na wieczne idzie potepienie. Ad pedes Confessoris rarus est, qui peniteat ut oportet. Oportet enim ante Confessionem firmum, & veram continendi a peccato, propositum perquirere; & an verè illud habeas discurrere: quo naufragio multae animae submerguntur. Znowu znayduia sie ludzie/ ktorzy pokutuiac/ miewia in spiritu dolum, to jest/ penitent animo peccandi implicite; tacy sa owi/ ktorzy lubo szeregoprawy/ zaluja za grzechy/ y maia szeregoprawy wola poprawic sie/ y wiecey sie nie wracac do grzechow/ iednak okazy bliskich do grzechu owego opuscic niechca; naprzyklad pijak/ kosterak/ utradnik/ niechce opuscic kompanij zley; cudzoloznik/ niechce naloznice wygnac z domu/ lichwiarz/ szarpacz/ niechce poniechac stanu onego: takowych lzy na Spowiedziach/ nie moga bydz wazne przed Panem **BOGIEM**: bo sa falszywe/ szlana/ slabe/ obietnice ich o poprawie zywota; gdyz zostajac w bliskich okazyach/ latwiusziento znowu do tychze grzechow powrocic sie moga. O tym napisal S. Cyprian. Lubrica est illa spes, quae

A inter fomenta peccati, salvari se sperat. *Sliska, slaba jest taka nadzieia, gdy kto miedzy okazyami do grzechu bedac, uchronic sie go spodziewa.* Zatym/ takie szlana lzy/ szlana slaba pokuta/ bez doskonatego/ y gruntownego postanowienia/ y umyslu dalekiego/ nie tylko od grzechu/ ale y od bliskich okazy iego/ za perly prawdziwe u Pana **BOGA**/ za zbawienia y prawdziwa pokuta/ pozytane bydz nie moga.

Drugie perly znayduia sie lepsze trocho od pierwszych/ y podobniejszy do prawdziwych/ a te robione bywia ia z perlowej macice/ na proch startej pewnym liptim liktorem zaprawionej/ a na czas bywia z bialej gliny/ potezgone tylko srebrna folga; y tym sposobem ludziom prostym za samorodne perly udawane bywia; w samej tednak rzeczy/ bardzo sa prozne od nich; bo bardzo sa podle/ y owsem falszywe. Takie perly/ znaczc nam moga pokuta albo lzy wylane/ y zal za grzechy ktory nie pochodzi z milosci; ani z respektu ku Panu **BOGU**/ ale tylko z respektu dogesnego/ albo z milosci wlasnej ku sobie: albowiem takie lzy/ nie sa znakiem prawdziwej pokuty/ ani jadney ceny nie maia przed Panem **BOGIEM**/ y owsem obrzydlemi u niego sa. Zrozumiey to lepiej/ dobrawszy sobie na obciwienie tego Figury z Pisma S. Wspomina Ezechiel Prorok/ ze miedzy innemi obrzydlosciami/ na ktore zachwyconemu w Duchu/ w Koscielo Panskim patrzyc kazano. Ingredere, & vide abominationes pessimas, quas isti faciunt; pokaza no mu tez iakies Niewiadsty/ ktore siedzac okolo balwana miedzianego Rupidyna/ albo Wenusy/ (a tego Poganswo zwalo Adonis,) serdecznie plakaly. Et ecce Mulieres ibi sedebant, plangentes Adonidem. Przydaia Zydowszej Rabinowie/ ze y sam on balwan plakal/ ale nie pospolitemi/ bo olowianemi lzami; a to takim sposobem: Poganscy oni Popciatemnie w glowie onego balwana zakladali sztuczki olowiu; ktory od ognia skrycie w balwanie onym zalozonego

Figura.
Ezechiel. 8

ap. Cornel.
his.

Allegor.

złożonego topniejąc/ oczyma tego i-
to krople łez/ wypadał; y tym
spůsobem zmiędzione Tłewiały/ pł-
gacemu Bógkowi/ płakać pomagały.
Fientes Adonidem. Coś podobne-
go gęstokroć dzieje się y teraz w Ko-
ściele Bożym przy używaniu Sakra-
mentu Połuty S. według zdania Au-
toru Sylveir: Adonis Bógk/ figurou-
jąc nam może rzeczy dogęsne/ powa-
bne/ y mile głowietkowi: Osoby zaś
przed tym białwanem płagące/ znają
ludzi/ którzy dla utraty rzeczy dogę-
snych/ z żalu wielkiego siła lez z oczu
wylewają; z tej tedy racy postępu-
jąc ia dalej w aplikacyi tej Figury
do materyi moiej/ przez te płagące
osoby/ rozumieć będą ludzi owych/
którzy plaga/ żalując/ że się iakiego
dopuszcili grzechu/ a to czynią z oka-
zy/ y z respektu iakiego dogęsnego.
Wracam się tedy do ołowianych
leż białwáná onego. Ołow
w Piśmie S. (według tegoż Autora)
znają zbyteczne rozmilowanie się
rzeczy dogęsnych/ y chęć do bo-
gacem/ zc. która u światowych ludzi
w głowie/ y sercu znayduie się iako
w białwanach iakich. Avaritia quæ
est idolorum servitus. napisał Apo-
stol. Podłóżył na czas Pan BÓG
pod te białwany ogień sprawiedliwo-
ści swojej; przepuścił świat znagny
na substancyi/ przez ogień/ przez nie-
przycięcia/ albo też nieuleczoną śmier-
telną chorobę/ albo śmierć na żonę/
na dziatki/ albo też ciężką iaką konfu-
zyę/ stomotę na niego samego; aż sobie
pomyśli głowiek; patrzącieś pewnie
mnie to P Bóg ta ruina na substancyi
karze/ za moie opresse/ niemilostie-
ne wymysły nąd poddanemi/ przepu-
ścił na mnie ciężką śmiertelną cho-
robę/ za moie cieleśności cudzołóstwa;
za inne kradożęzy/ y inne lotrośwa/
podał mnie w ruce Drzedowe/ y na
śmierć publiczną/ stomotną/ na hu-
bienie/ aż w tym topnieie ten ołow/
topnieie od żalu serce iego/ żalując
utrátę rzeczy dogęsnych/ albo zdro-
wia/ albo konfuzyi swojej/ rzewliwie
nie raz zapłaga/ iż dla swojej swy-
woli/ na tak ciężki przyszedł hał/ y
nieśczęście. Fientes Adonidem:

A Białwáná to swego tak płaga/ a ni-
obrazu Bógkiew; przeto iż iego/ poku-
tę iego iezeli do Spowiedzi przystępu-
ie z samym tylko takowym żalem/ ni-
sa prawdziwemi perlami/ nie sa ważne
przed P Bógkiew; y owym iako tamte
olowiane iż białwáná owego/ y lu-
dzi nąd nim plagacych/ obrzydłości
były Kościola Páńskiego; toż się ma
rozumieć o liach/ o pokucie z respek-
tem pomienionych pochodzących. O-
czym klade náute s. August. Sunt
quos peccasse penitet propter præ-
sentia supplicia. Displacent enim
B latroni peccata, quando operantur
penam: Desit vindicta, revertitur
ad crimina, Ista est penitentia non
ex Fide procedens, nec est chari-
tate munita, sed sterilis. & sine mi-
sericordia. Hæc non purgat consci-
entiam, nec lavat crimina, in hac
nulla spes veniæ. Sa takowi, którym
żał że zgrzeszyli kiedy, gdyż za to po-
dejmują karanie, y męki na tym świe-
cie Nie podobają się bowiem zbocy grze-
chy, w ten czas, gdy za nie karanie
podjmują ale gdy mu przepuszczają,
ma tę wola y chęć, do tych się znówu
występków wrócić. Takowa tedy pokuta,
że nie pochodzi z wiary y miłości ku Panu
BÓGU, ale tego jest próżna y bez mi-
sierdzia, takowa nie czyści duszę y ięz
zbrodni. Co tak pewna jest/ że gdyby
kto żalował za grzech z samey tylko
bojaźni piekła/ żal iego nie byłby wa-
żny przed Panem BÓGJEM: o-
czym tak s. Bernardin. Qui conteri-
tur principaliter propter timorem
infernī, & non propter amorem
DEI, non est in statu salutis; quia
non dolet amore DEI, sed amore
tui: ut si cessaret damnatio, ex per-
petrata culpa, cessaret & contritio
illa. Przeto słusnie znówu s. August
gotuiacych się do Spowiedzi/ cemi-
upomina słowy. Oportet peniten-
tem non solum DEUM timere Ju-
dicem, sed & justum diligere, &
hoc valde debet advertere pecca-
tor, nam DEUS magis respicit, de
quo doles, quàm quantum doles.
Trzeba, żeby pokutujący człowiek, nie
tylko się bał sprawiedliwej kary Bógkiew,
ale też aby miał upodobanie w sprawie-
dliwości

Tomo 1.
Serm. 12.
Art. 1. c. 5.ap. S. Th.
Vill Dom.
Passio.

Histor

dlivości iego: to iest, aby żałował z tego respektu, iż BOGA náder sprawia-
dliwego ná się obráził, albowiem Pán
BOG bardziej tego upatruię, dlaśkiey
przyczyny żałuięś za grzech, niżeli
tego iak bardzo żałuięś, albo płacześ.
Do takiego żalu gdy przystąpi Śś
kráment Pokuty Ś. Kápiánka ábsol-
lucya/ ktora czyni ex attrito, con-
tritum, te niedoskonałe iży/ niedo-
skónała strucha/ przerobi w perły/
użyjni ważne przed Pánem BOGiem
y dostateczne do usprawiedliwienia
grzesznika.

Trzecie perły znáydziá się samoro-
dne/ ktore z samey rosy Niebieskiej/
(według pospolitego rozumienia
Nátureálistów) rodzą się w łonach
morskich; taka perła bywa bardzo
droga/ zwlászczá ówá/ ktora się zowie
Unio, iż jedná tylko w gniazdzie
swoim znáydzie się. Te perły niech-
nam znáda ówe pokutniacych iży/
ktore się rodzą z rosy Niebieskiej/
to iest z figury bez wszelkiego innego
respektu, miłości ku Pánu BOGU/
kiedy ówó głowiek z iedney strony
uważy sobie nieśkończoną godność/ y
Máiestat Stworcy swego/ láskawość/
dobroć iego; y tak wiela nieoskoro-
wanych dobrodziejstw/ ktore do tego
gásu/ (lubo go tak cięsko obraża)
odbiera od niego: Z drugiey zaś stro-
ny uważy sobie głupstwo swoje/ y
chárdość, iż ná tak zácnego y dobre-
go Pána/ ieden robágeł porwał się/
gwałcac Przykazanie iego Ś wrgadza-
jąc cielsku/ y pássye swoje bydłce kon-
tentuiąc/ wisc w głabość cięscá sam
rzęce w sobie: A cóż mnie też robá-
wi BOG tak dobry winien z cóż mam
dobrego/ jeżeli nie od niego: ah ha-
lenstwo! oh hárdości móia głupia!
niechżeśliwa óná minuta/ gdyś się
ná to odważył: aż w takich myślách
pomstánie žal serdeczny/ nieupodobá-
nie sobie w grzechu/ zágniwanie się
ná samego siebie o krzywds Boża: y
rzęce meáko dúśá w sercu. Hei
mihi, quia peccavi in vita mea.
Biáda mnie jém kiedy zgrzeszył/ kto-
ry žal wyciśnie też ktora leża: z ógu
iego: á takáć to iżá/ obroci się w
drogą perłę/ y zstánie się preriolus

A Unio, bo z iednego tylko respektu mi-
łości Bóstiey pochodzi. Tacie iży
iak wielkiey ceny są przed Pánem
BOGJEM/ ze dnu to zrozumie-
my Historyi. Naprzód czytám in-
Revelat. Ś. Birgit. że gdy tá Świera
wiedzieć chéiała/ óemu liow iedne-
go pokutniacego/ y álmuzny czynia-
cego/ mecheál Pán BOG przysiać/
taká od Pána otrzyináła odpowiedź:
kiedy dwie rzeki do kupy się zbiegáją/
tá ktora iest mrena y błotnista/ zá-
specá wodę klarowną drugiey rzeki:
tós rozumiey y o iżách niektórych

B ludzi. Niektorych bowiem iży po-
chodzą albo z skłonności przyrodzo-
ney do plágu/ albo z okázyi iakiego
dogesnego utrapienia/ y z bólażni
pietlá. Tákich iży/ są plugáwe/ błó-
tiste/ bo nie pochodzą z miłości Bo-
żej. Ale ówe iży są słodkie, ktore
pochodzą z uwážania dobrodziejstw
Bóstkich/ z uwážania własnych grzes-
chow/ z miłości ku Pánu BOGU.
Co samo uwiérdzić tázyl P BOG
w insey okázyi/ takim cudem. Já-
gásow Máurycyusza Cesarzá zidávil
się był ieden Żerht zboycew/ ktory
około Konstantynopóla wiele śłod-
robił/ y żadne Wóyská rádzic mu
nie mógly; náostátek dotchniony lá-
śá Bóstá sam przyszedł do Konstá-
rynopóla/ podáiac się Cesarzowi ná
wšeláká nárokrutneyśá śmierć; lá-
ráwie iedná od niego przysiecy był/
á że zachorował śmiertelnie/ oddány
iést do Szpitála iednego/ gdsie mu
też przydano do posługi Medyká/
chory tedy on od struchy wielkiey/ y
żalu zá grzechy/ nie mógl się zderzy-
máć od lez/ ktore obficie y uśláwiz-

D nie plynáce/ chustá ocieráć/ y w tym
umárl. Tęże godziny Medyk on
we śnie miał takie widzenie; widział
że przy łóžku chorego stánelo nie má-
ło gártow/ w postáci Murzynow/
y polożywszy ná śáli kárce/ ná ktorey
spisane były wśyctkie lotrośtwá onego
głowiek/ wáżyli óne; á gdy bardzo
przewážáá/ Ániolowie dobrzy przy-
nieśli iakás chustę/ albo turwálná
mótká/ ktora gdy ná przeciwná stro-
nă śáli wlożyli/ záraz przewážáá/
porwie się tedy ze śnu Medyk. bieży

L. 4. c. 13.

Medit. 36.

PARS
II.

Script.

Serm. 46.
ser. 5. Dñ.
Passion. 2
1. cap. 3.

do loſiła chorego / aż zoſtał umar-
tego / a na oczach tego widzi poło-
żona ona chuſiła zmogiona łzami tego:
y łatwo ſie domyſlił tajemnice / to
ieſt / iak wielkiey ſa u Pána BOGA
wagi / y ceny te miſtyczne perły / lzy
pokutującego z grzechy / z ſzerey
Miłoſci Boſkiej. Co ſobie pilnie u-
ważay każdy grzeſznik / zamyſłający
kiedykolwiek o pokucie / a bez odwołki
garnąć ſie do morza Miłoſterdžia
Bożego / który ná cie / iako ná marno-
trawnego Syna gęła / proſ go o te
drogie perły / lzy pokuty prawdziwey
onemi ſłowy ſ. Auguſtyna. Da mihi,
O DEUS ! ejusdem ſignum Amoris
tui, irriguum lacrymarum fontem
jugiter manantem ; ut ipſa quoq;
lacryma, tuum in me reſtentur a-
morem. *Day mi Pánie, iáwny znak
Miłoſci twoiey, źródła też uſławicznie
płynący; aby ſame lzy ſwiadectwo da-
wały o miłoſci twoiey ku mnie.*

O ſie tyże drugiey Czości
Razania : Przypatrując ſie
dobrze łom / iako drogim
perłom z oczu pokutującey
Magdaleny płynącym / przy-
znac muſi / iż ſa bádzo przednie / a
to że trzech racy. Naprzód / że nie
ſłłane / nie fałſowne : bo pokuta ieſt
árcydokonała / prawdziwa / ob ſoli-
ditatem, bo ſłłeczna / mójnie wſelkie
przeſtkody od ſiebie oddalająca. O-
ieſt pokucie nacyelnieſzym ſpoſobem
weryfikują ſie one ſłowa Dáwidowe /
nápiſane o pokutującym głowieku /
Nec eſt in ſpiritu ejus dolus, ál-
bowiem o żaden fałſ / to ieſt o affekt
iaki pozostály do grzechu / nie byłá
podeyżrzána pokuta ieſt ; nie byłá mo-
wiſe podeyżrzána / naprzód de affectu
explicito do grzechu / ex defectu
propoſiti : bo iakoby byłá ná ten gda-
ſłłeczney rezolucyi / y poſtánowienia
wiecey ſie do złego nie wracać : wy-
ſwiadczą ſamże Ewangelista / tym
(chociaſz krótkim) ſłowkiem : Stans
retro, ſtojący z tyłu. Które ſłowa ſ.
Bernardin. tłumaczyć / tak mowi :
Stans, id eſt, non ultra in malis pro-
greditur : ſtans in tanto caſtitatis &
honeſtatis propoſito firma, quod
potius eligeret millies mori, quám

Amplius ruere in lapſum carnis. Sta-
ła : to ieſt, nie poſtąpiła niżej do złego :
ſtála w tak mocnym czyſtego y poezńwe-
go żywota przedſiewzięciu, że ráczey
obráłaby ſobie tyſiąc razy umrzeć, ni-
żeli więcej w nieczyſty grzech wpaść.
Nie byłá ieſzcze pokutá ieſt podeyżrza-
na de affectu implicito : to ieſt / aby
przy ſobie miała zoſtawić iaká okázya y
pomſta do złego : co ſie iáwnie z ákcyi
ieſt pokazuje. Miála ona bádzo drogi
oleiek / którym ſie perſomowała : o toſ
artulit alabaſtrum unguenti. nieſie
go z ſobą / wylewa go ná nogi Pána
JZſusowe : miała ſłłeczne włoſy / któ-
re lubieźnoſciom ſłużyć treſiła / teraz
tárga one / y niemi nogi Zbaw-
ciela oćiera. Et capillis capitis ſui
tergebat. miała uſtá / miała oczy / któ-
rych ná złe używała : á toſ te deliká-
tne uſtá przytuła do nog P. JZſu-
sowych : Oculabatur pedes ejus.
Oczy ſwoie tak w ziemié wlepiła byłá /
że iako Origenes twierdzi / po náwro-
ceniu ſwoim / żadnemu meſięczyńie w
ewarz nigdy nie pożyżala : iednym
ſłowem / co uważa ſ. Grzegorz, coſol-
wiek ieſt przedtem ſłużyło do roſkoſhy /
do obrázy Boſkiej / to wſreko przynio-
ſiá / y z tego calopalańa oddala BO-
GU ofiárę. Quot in ſe habuit ob-
lectamenta, tot de ſe invenit holo-
cauſta : ſłowa ſa pomienionego Do-
która.

Druga racya dla ktorey lzy poku-
tującey / nie ſa podlemi / ale przednie-
mi w oczach Boſkich perłami / ieſt ta /
że nie ſa robione / ale ſamorođne / ory-
entálne / y w ſamym Oceanie nieſkon-
zonego Miłoſterdžia Boſkiego / y mi-
łoſci tego urodzone. Przynam ſie
DS. N. że kiedyia pátrza ná Magdale-
ne S. u nog P. JZſusowych lzy
obſite z oczu tocząca / tak mi ſie zda /
iakobym pátrzał ná Krolowá Saba
przed Salomonem ná Tronie ſiedzą-
cym, kłaniająca ſie : która (iako pi-
ſa Autorowie) w oryentalney Egi-
opii / w ktorey nayprzednieyſze rodzą
ſie perły / wielka mnogoſć perel ná-
zbierawſzy / one z áſobliwy upomni-
nek Krolowi Salomonowi ofiárowa-
ła. Regina quoq; Saba, cüm aud-
ſet famam Salomonis, venit - in

Figur.

1. Paral. 9

Jerusalem, cum magnis opibus, & camelis, qui portabant aromata, & auri plurimum, gemmasq; copiosas. Wszytkie bowiem okoliczności kładzie przed nowym Salomonem/zacnieyszym nad pierwszego/ Ecce plusquam Salomon hic, to jest: przed Zbawicielem naszym prezentuje Sed & Regina Saba. Nie usłapiła namniey w śladach chetney Królewstwey kondycyi Mgdaleny owey Królowey Saby: bo niektórzy Doktorowie twierdzą, że ślady z urodzaju Królewskiego y Pania była wielu Miał; między ktorymi przedmierz było Magdalen nazwane; Była Saba Królowa Murzynet; y to dwoiako weryfikuje się o Mgdalenie S. naprzód/ ile o grzesznicy; bo ja w tym nie mało nacyelnieysza nazwał Ewangelista/ gdy o niej Antonomastice napisał: Erat in Civitate peccatrix. A znów w dobry sposób; albowiem od onego Słońca od ktorego ogorzała była Oblubienica Niebieska. Nigra sum, sed formosa, to jest od gorącey miłości przypalona ja bydy widzę/bardziej nad wszytkie inne kochające Boga dusze. Sam Zbawiciel dając iey w tym świadectwo mowiąc: Quia dilexit multum. Prezentowała ona Murzynka Królowa Saba, między innemi upominkami drogic z oryentalnego Ocednu perły. y Mgdaleną także z podobnem galanteryami popisuje się przed Zbawicielem; według Proroctwa Dawidowego. Aethiopia praveniet manus ejus DEO. Murzynka ziemią, udaruie wczesnie ręce Boskie. Na ktore słowa pisać Petr. Palud: plag/ lzy pokutuiacego grzesznika/ upominkami z Murzynstwey Ziemi przysłanemi/ nazywa: Venient gemmus, suspiria, & lacrymae ex obscuritate peccatoris, & anima praveniet manus ejus DEO. A także to perły oryentalne przynosi dziś przed Zbawiciela ta mistyczna Murzynka/ nazywająca się niegdy grzesznica/ kiedy pokutując za grzechy/ nie zmyślone także/ albo respektiem takim dogęsnym/ albo boiżnia taką posafkowana lzy prezentuje P. JEZUSOWI; ale także/ ktore w jeczu iey niby w oryentalnym morzu

Psal. 63.

S. 13. Psal.

A pełnym Miłości Boskiej/ tak drogic perły urodziły się; to jest/ że z samey miłości ku Panu BOWY pochodzily. Quia dilexit multum. Przeto o nich S. Macarius owe słowa Maria optima partem elegit, tłumaczyć/ tak napisał: O pretiosas illas Margaritas, in defluxione beatarum lacrymarum! O tak to drogic perły, płynące z oczu Mgdaleny, lzy iey błogosławione!

Trzecia racya/ dla ktorey lzy pokutuiacey Mgdaleny do drzey przednich przyrównalem perły: że są Uniones: to jest/ iż pokuta Mgdaleny S. była

B iedyna y osobliwa; nie tylko ztąd/ że pochodziła z iedyney Miłości ku P. BOWY iako się tuż pokazywało: ale że Oblubienica Chrystusowa Kościół S. ma to sobie za ieden osobliwy przykład pokuty zbawienney; y sam Oblubieniec Chrystus z lżami iey iako z napydrożką do tego gąsnu obchodzi się perłami. O czym także czytamy Historya. Gdy Brat ieden Zakonu Cystrycyjskiego usławnie płakał za grzechy swoje/ iedney noccy obaczył P. JEZUSA w apparacie Kapłański ubranego/ iakoby do Nisy S. gotuiacego się; lecz gdy

C uważał obracającego się do ludzi/ westchnął z wyznaniem/ y widział/ że zawsze trzymał w rękach swoich śliczych szlory/ w ktorym były lzy wylane od pokutuiacey niegdy Mgdaleny w domu Jazyzusa/ sprędał P. JEZUSA o przyczynie tego: na co odpowiedział Pan: iż to dla tego uczynił/ aby wszyscy widzieli/ iako mu się podoba skrucha: y przeto dla przykładu pokutuiacych/ wszytkie lzy grzesznice oney/ tak pilnie od niego aż do onego gąsnu zachowane były. Y ktoż nie przyzna/ że dosyć przedni/ drogi/ y do geniusu Oblubienicy y Oblubienicy tego/ z własnych też perłowy kłeynot pokutuiaca Mgdaleną S. na Godach Barankowych ofiarowała. Uproszę y nam Grzesznice S. u BOWY/ aby y serce nasze/ ktore iako morze iakie pełne są nieprawości/ oryentalnym promieniem Słońca nie stworzonego/ to jest/ lśnią/ miłością tego zagrzanego/ w podobne zarodziły perły/ to jest/ zdobyły się na prawdziwy żal y lzy za popelnione grzechy/ z szczerey tylko miłości obrażonego od nas nie stworzoney dobroci BOWY/ y Pana naszego: Ktoremu

nich będzie wieczna cześć y chwala na wieki. AMEN.

Histor.

Loner. V.
Lacrym

CZWARTA
CZĘŚĆ
GOD BARANKOWYCH.

TO IEST:

KAZANIA
NA ŚWIĘTA VROCZYSTSZE
INNYCH ŚWIĘTYCH.

Beati qui ad Cœnam Nuptiarum Agni vocati sunt.

Apocal. 19.

*Błogosławieni, którzy na Wieczera God Bărănkowych za-
wołani są.*

Do Czytelniká.

Odprawiwszy się na Godách Bărănkowych z Vpominkami swemi Celnieysí Święci, to jest; ci, którzy żyjąc jeszcze za żywota P. IEZVSOWEGO záznałi go byli; inší dalsí od onych Świętych Pierwiastek Kościoła S. z prezentami swemi, káždy z osobná, nástepuia: ktore iákie były, y iáko wysmienite, dowiesz się, gdy pilnie y naboźnie Kazanie na Święto káżdego z nich przeczytasz sobie. Czytay tedy szczęśliwie, & *cum benè tibi fuerit*, gdy w duchu nabożeństvá pomnażając się, kosztować będziesz wesela God Bărănkowych. *Memento mei*, pamiętay na mnie grzesznego, áby za twoim choć krotkim westchnieniem do BOGA, z Stołu Miłosierdzia Boskiego, głodnemu łaski Boskiej, choć odrobinká iej spuszczona była: Bądź łaskaw.

NA DZIEN S. MIKOŁAJA Biskupa, Rationale Aaronicum.

Qui quinq; talenta acceperat, obtulit alia quinq;. Matth. 25.

Nawyszy Pan/ y oraz O-
blubieniec Kościół S.
Chrystus JEZVS lubo
od innego stanu ludzi/
cokolwiek za wdzięczne
przyimie/ od duchownych iednak
czym osobliwym chce bydz ukonten-
towany. S. N. To sie idanie pokła-
zute w dzisiejszey przypowieści E-
wangelicznej o slugach tego Pána;
za bowiem wedlug Euthym Theophi-
last. Lyran. Carthus. w rzeczy samey
była o duchownych Pasterzach/ Bi-
skupach; z ktorych oto ieden na za-
sięyt dobrej administracyi z dobre
sobie powierzonych/ z bogatym bę-
dzo prezentem zachodzi droga Pána
swojemu; bo całe dziesięć talentow/
które na wiele tysięcy czerwonych
złotych wychodzi/ ofiaruje onemu.
Qui quinq; talenta acceperat, ob-
tulit alia quinq;. Czym też tak ukon-
tentował Pána swego/ że go zaraz
na Gody y Wesele swoje przypuścić
kazał. Serve bone & Fidelis, intra
in gaudium Domini tui. Wiedział
dobrze o tym geniuszu Pána JEZV-
sowym dzisiejszy Wielki y Ludowny
Biskup Mikołaj S. y przeto na Go-
dy tego Barankowe postarał się o
osobliwy prezent/ który w cenie prze-
chodził one talentow dziesięć. W-
ważając bowiem/ że ten Oblubieniec
był oraz y Kapłanem: wedlug Dá-
wida S. Tu es Sacerdos in ater-
num, y owsem Biskupem/ iako przy-
znaje Paweł S. Christus assistens
futurorum bonorum. Wisc iako
dla Biskupa w starcu starozakon-
nego Biskupa/ wyskutał rzecz wielce do-
tey okazyi godna: to jest/ ow drogi
bardzo Aaronow stroj/ albo Ornat/
z szereggo złota/ y najdroższych wy-
robiony kamieni; a ten sie zwal Ra-
tionale, albo Pectoral dla tego/ że
go na piersiach nosił Aaron/ nad
który nie cudniejszego/ ani droższego

nie znaydowało się między wszystkich
apparatami Kościelnymi. Ten Or-
nat wedlug Rupert. & Gloss Ordin:
znaczył Ornatu Biskupa światobli-
wego/ doskonałego. A ile był bardzo
bogaty/ może znaczyć dochody/ inera-
ty/ dobrą dogęsne/ ktorymi użyc/ y
ozdobic chciał Pan BÓG godność
Świeccką/ Kapłancką/ Biskupia; kto-
rych gdy oni umieia zżyć/ tym sa-
mym najwyższego Biskupa/ P. JE-
ZVSA/ oraz Oblubienice tego Ko-
ściół S. kontentui/ y uweselaia. A
ponieważ w tym był osobliwym dżi-
śiejszy Biskup Mikołaj S. wisc ma-
dra pobożna administracya tego oko-
ło promentow Kościelnych/ pod po-
dobienstwem Rationalis Aaron-
prezentować za weselny upominek od
niego będa. Wprzód z niektorzych
okolizności pomienionego Ornatu
Aaronowego/ trzy przygodne duchow-
nym/ okolo szafowania dobre/ y pro-
wentow Kościelnych/ uczynis refles-
sye Ad Majorem DEI Gloriam.

O do pierwszey Części Ra-
zania. Trzy rzeczy osobli-
we okolo pomienionego Or-
natu Aaronowego/ biora
sobie do uwagi; Naprzód/
że ten Ornat pomieniony/ był mocno
przywiązany do piersi Aaronowych
złotem szpilkami/ albo lancuszkami/
przez które przechodziła wstęga brzo-
cynowego/ to jest błękitnego koloru:
Stringatur Rationale annulis suis.
cum annulis superhumeralis vitrâ
coccineâ. Nie dosyć na tym/ ale
go też y drogi pászem przypasac ka-
zano. Indues Aaron... superhume-
rali, & rationali, quod constringet
balteo. Wstęga támta wedlug pe-
wnego Autora/ znaczyła dżereno-
nem, & moderationem, rozstrapość,
y pomiarkowanie. Balteum zas/ albo
pász/ wedlug Gloss. interl. znaczył edo-
miram concupiscentiam. Vmárko-

PARS
I.

Exod. 28.

Exod. 29.

ap. Labaye
hic.
ap Sylveir
Allegor.

wanie

Script

Psal. 15.

in Cap. 18.

Num

Mans. D. 3

Capite 7.

de Eccles.

D. 34.

wanie złych chuci. Ta pierwsza oko-
 ligność czynić powinna reflexy wsty-
 etum duchownym / dobrá dogesne/
 Kościelne intraty mającym; je idko
 Aaron/ on drogi stroj do pierśi swo-
 ich/ miał bardzo ściśle, mocno/ bo
 dwotakim opasaniem / przywiązany;
 tak y oni w używaniu intrat swoich
 ex beneficijs, powinni sobie ściśle
 postępować/ dwu rzeczy przestrzegá-
 iac; iedno/ aby mieli edomitani
 concupiscentiam avaritiæ, chroniac
 się chciwości/ y takomego zbierania/
 zbytecznego pieczolowania okolo pro-
 wentow swoich; druga/ aby onych
 ná zbytek idkie nie obracali. Co do
 pierwszego punktu/ nie ia/ ale Dawid
 S. przestrzega ich o to; kiedy w Osó-
 bie onychże samych protestuie się/ iż
 żadney gaski w rzeczach dogesnych
 mieć niechciał/ oproz samego Pána
 Boga. Dominus pars heredita-
 tis meæ. Tych bowiem słow tego záży-
 wa Kościół S. gdy Biskupi ordyna-
 ia Kleryków/ dając im primam ton-
 suram, przez co samo nápomina zá-
 bierających się do stanu duchowne-
 go/ aby ná potym gdy pinguia bene-
 ficia dostána lákomstwá/ y chciwości
 w zbieraniu prowentow wystrzegáli
 się. Tak álbowiem użony Oleaster
 uważając pomienione słowá Dawi-
 dowe/ mówi ad Clericos. Magna di-
 gnatio Domini, si tamen eam Sa-
 cerdos cognoscas, quod velit Do-
 minus DEUS tuus, esse pars tua,
 & hereditas tua. Quid non habe-
 bis, si DEUM habeas, mirum valde
 est, quod te solo DEUS tuus sit
 contentus, neque velis aliam, præ-
 ter te hereditatem habere; tu verò
 contentus ad terrena inhies divi-
 tias, & hereditatis: sufficiat tibi
 quæso DEUS tuus, sicut tu sufficis
 DEO tuo. A je niektórzy w tej o-
 kazy zmyśli się wymawiać/ mówiac;
 je to/ co zbierają/ będzie ná Kościół/
 ná Szpital/ ná fundacye; y w tym
 lápti háranstwy obawiac się im káze
 Joseph: Mansi, gdy uważając owe slo-
 wá starego Poety Virgiliusá, w ktor-
 tych lákomstwo do bogactw świeco-
 na rzeczá názwał. Auri sacra fames,
 tak piše: Divitias accumulare Ec-

A clestastici nonnunquam conven-
 ens esse arbitrantur, sub prætextu
 vel faciendi eleēmosynam, & Ec-
 clesiarum augendi decorem; quam
 vis ut plurimum laqueus sit, quem
 daemon incautis illis tendit, eun-
 dem sub palliatorum titulorum
 esca contegendo; neque enim
 frustra cecinit Virgilius: Auri sa-
 cra fames; quasi diceret: Avari-
 tia in personis sacris centrum suum
 habet. Co záś do drugiego punktu
 o powinności duchownych w háfowa-
 niu prowentow Kościelnych/ aby ich
 snadź ná zbytek idkie nie obracali: o
 tym dosyć wyrażná mája informacya
 od Páwła S. gdzie ich/ nie Pánami
 dobr Kościelnych/ ale tylko Szosa-
 rzami zowie/ y wiernemi im bydz káze
 w háfowaniu onych: Sic nos exi-
 stimet homo, ut Ministros Christi,
 & dispensatores Mysteriorum DEI.
 Hic jam quæritur inter dispensato-
 res, ut Fidelis quis inveniat. 3
 ktorego textu Pymá S. Anielski Do-
 ktor dosyć gruntownie wywodzi/ je
 Beneficiari non sunt veri Domini
 bonorum & divitiarum ex benefi-
 cijs acceptarum, sed tantum admi-
 nistratores, & Oeconomi. Zá cym
 idzie/ gdy nie według woli Pryncypa-
 la swego Pána JEZUSA/ niemi há-
 fują/ to iest/ gdy nie ná ubogie/ nie
 ná ozdoba Kościelna/ ale ná zbytek/
 bántkiety/ pácholki/ mniey potrzebne
 slugi ná psy/ ná galanterye one obra-
 cają/ do restytucyi tego wszystkiego/
 Ubogim y Kościółowi/ obowiązani
 są. A lubo niektórzy Teologowie
 trzymają/ je Beneficiari są veri Do-
 mini proventus Ecclesiastico-
 rum, y z tej rácyi wymawiają ich á
 restitutione, iednak y ci/ ná to się
 zgadzają/ je zbytekujący z prowentow
 Kościelnych/ od cieśkiego grzechu nie
 są wolni. Ten záś grzech S. Hie-
 ronym zowie grzechem światokrád-
 twá/ gdy niektórym skladającym się
 owym textem Páwła S. Non alli-
 gabis os bovi trituranti, - - - qui
 altari deserviunt, cum altari parti-
 cipant: W te słowá odpowiaáa:
 Memento quoque hujus sententiæ:
 Habentes victum, & vestitum, his

1. Tim. 3.

quodl. 6.
artic. 12Josephus
Mans. D. 39

1. Cor. 9

Ep. 36 ad
Pam. c. 3.

contenti

ap. Scherl.
in Cantu.
Vestig. 33.
numer. 83.

contenti sumus, ubi videris fuma-
re patinas; & Phasides aves lentis
vaporibus decoqui, ubi argenti
pondus, ubi ferventes Buricos,
Mannos, comatulos puerulos, pre-
tiosas vestes, picta tapetia: ibi di-
tior est largitore, cui largiendum
est: pars sacrilegij est, rem paupe-
rum, dare non pauperibus. Zgā-
dnac tego nie moge/ czyli to już zā-
gasow Hieronyma S. takie zbytki w
duchownych znaydowaly sie; czyli
tez Prorockim duchem/ o przyszlych
terazniemych gasach napisal ten Do-
ktor S. dosyc na tym/ ze w tych slo-
wach zostawil piekna nauke Benefi-
ciaris, takto stricze, scisle, ostroznie po-
sposowac sobie powinni okolo sfo-
wania prowentow swoich duchow-
nych.

Figura

Exodi 28.

Druga rzecz w onym Ornacie Aa-
ronowym uwazam sobie/ iz byl zro-
biony ze dwunastu bardzo drogich
kamieni w zloto oprawnych/ na teo-
rych wyrzece byly Imiona albo Her-
by dwunastu Pokolenia Izraelskiego.
Habebuntque nomina Filiorum
Israel: duodecim nominibus ceta-
buntur, singuli lapides nominibus,
singulorum per duodecim tribus.
Z tego podacie sie druga reflexa du-
chownym/ okolo sfo-owania prowen-
tami Roacielnemi: to jest/ ze nie
dosyc na tym/ ze ich na zbytki obra-
caia; ale tez powinni pamietac o
tych/ ktorzym obligowani sa/ prowen-
tow swoich udzielic; albowiem pier-
wnych kiled moralizacyi wynayduia
Tlumacze Pyma S. gdy sie predia;
dla takiej przyczyny ordynowal Pan
BOS/ aby Imiona kazdego Poko-
lenia Izraelskiego na onych kamie-
niach wyrzece byly/ y zeby nie gdzie
indziej/ na przyklad/ w Przybytku
Panskim na Oltarzu/ albo w Arce/
kolokowane byly/ ale na samych pier-
sniach Kaplana Naywyszego/ ktory
byl przodkiem/ albo figura terazniemych
Kaplánów/ y wszystkich duchow-
nych; Odpowiadaja niektorzy tak:
iz to Pan BOS ordynowal dla le-
pszey pamieci/ aby Aaron/ mialac tuż
pod oczami/ Imiona dwunastu Po-
kolenia nad ktoremi on byl Kaplanem;

A Biskupem/ o potrzebach ich duchow-
nych w Modlitwach swoich w szze-
gulności o kazdym nie zapomnial; o
co sie tez wszyscy duchowni Pastarze
starac powinni. Jako to dobrze uwa-
za na to miejsce pisac/ S. Arnold.
Abb: In nominibus Patriarcharum,
qui habent pectori Summi Ponti-
ficis, hoc intimatur, quod qui in
regimine sunt, semper affici debe-
ant pro his, qui ad eorum sollici-
tutinem pertinent, & quantum
possibile est, recordari eorum ex

B nomine, & orationis exhibere suf-
fragia. Lecz Joann: Labaye, dogo-
dnicy do propozycji mego n uca ze
przez to dano adintende duchownym/
takto powinni sa/ nie tylko w szze-
gulność potrzeb duchownych/ ale tez y doze-
snych pamietac o parafianach swoich;
to jest/ powinni ubogie y prowentow
swoich zapomagac ile mozna. Reda
equidem (mowi ten Autor) sed
rectius si Praelatus suorum eximi-
am curam habens, praecipue mis-
erorum & languentium nomina a
pud se descripta haberet, ut eis
suis necessitatibus subveniret. Ody-
waz sie daley spytac: poniewaz
to byl stroy Aarona/ ktory hedl y po-
kolenia Levi, jednego z onych dwunas-
tu/ przyslaloby bylo podobno/ zeby
on kamien na ktorym napisane bylo
Imie Levi, naypierwey miedzy im-
nemi polozone byl: znowu/ poniewaz
w pokoleniu onym Levi, bylo nie ma-
lo Familij krewnych Aarona; godne
byly tego/ zeby kazda z nich miala tez
bylo Imie swoje wyrzece na pierśniach
Aaronowych; aby tym lepiey mogli
byl pamietac Kiedzy Biskup Aaron/
o potrzebach ich; zwlasz zā, ze poko-
lenie Levi, w podziale Ziemi obiec-
ney iadnych dzierzaw miec nie mialo.

D Tribui autem Levi, non dedit pos-
sessionem. Czemuz tedy P BOS
nie takowego nie postanowil? Bedy
moze dla tego; iz gdyby byli krewni
Aaronowi postzegli/ ze na pierwszym
miejscu/ y wyraźnie popisane sa Im-
iona ich/ przykryliby sie byli Kie-
dzu Aaronowi y mowiliby mu/ po-
winiacie E. Biskupie naprzod pa-
mietac w szzegulności o kazdym

tract. ult.
de Verbo
Dni apud
Labay.

Joan. 13.

Ses 25. de
Ref. c. 1.

ap. Mansi
D. 37.

1.3. antiq.
Cap 9
Histor

krewnym swoim/ y onych supplemen-
towac z intrat wáshych: Dostzeghy
też/ że Brat ich Aaron zostawhy Bi-
skupem/ bogato od drogich kámieni
stroi sie/ y oniby też chcieli byli lepiej
sie mieć/ piekniey sie stroić/ bogatsze
zá Cortkami swemi posagi dawac/ á
wszystko z skátuly K. Aaroná; tym
samym respektem/ że Brat ich Orala-
tem/ Biskupem zostal: wisc niechcial
tego Pan BÓG/ ale jednáko z dru-
giemi/ y owym nie ná przodku nápis-
sac kazal Jmie pokolenia Levi. aby
w tym dal náuka ná potom wszystkim
duchownym/ że lubo moderatę z pro-
wentow Kościelnych/ nie zabrania
krewnych/ (gdy tego ubóstwo ich po-
trzebuie) zardatowac/ jednák zeby to
z przywoda/ y ubliżeniem iálmuzn/ krot-
ce innym prawdziwie ubogim prima-
rio należa/ dziac sie mi- lo; y dla tego
samego respektu aby sie lepiej mieli/
piekniey sie stroili z tego/ że to kre-
wni/ że to Bracia/ że to Synowco-
wie/ Siostrzenicowie moi/ tego nigdy
nie pozwala. Wyráżny o tym Ca-
non, kto chce znaydzie sobie in Conci-
lio Tridentino, ktory sie znajduje in Con-
stitutionibus od samych Ss. Aposto-
low uczynionych. W tym piekny
po sobie zostawil przyklad: Clemens IV.
Papież/ ktory przedtym w Stanie
Máżeńskim żyjac/ miał dwie Cortki/
potym Papieżem zostawhy/ wiekszego
posagu zá niemi zázakaz dawac/ tyl-
ko po trzy tysiące zá kazda.

Trzecia rzecz pisze Joseph. o kámi-
niach onych drogich ná Oruście A-
aronowym/ że kiedy glans swoy mie-
nily/ tedy prognostyk byl niehgesli-
wey kleski iákiey/ y ruiny ná lud Izra-
elski: podobnym sposobem máia to
dobrá/ prowenty Kościelne/ że kiedy
sie mienia/ to iest/ kiedy ie duchowni
przeciwko woli Chrystusowey obraca-
ia/ albo ná krewnych ubogacenie/ al-
bo ná zbytek; prognostyk to iest wiel-
kich niehgesliwosci/ z ubożenia/ y
ruiny. Co sie tyze rozdawania kre-
wnym; mamy o tym dawny przyklad
o jednym Kupcu/ ktory záwse ná
towarách trácił/ póki go Brat iego
z stanu Duchownego zapomagal, lez
gdy z porady Spowiedniká/ swoim

A własnym grozem robic pozal/ wie-
cey niechcac bracie od onego ducht-
ownego pieniadzy/ w krotce bogatym
zostal. Swiezy znomy przyklad trá-
fil sie w Rzymie/ gdzie byl ieden Ku-
piec bárdzo bogaty/ o ktorym byla
opinia pospolita/ że nigdy do ubóstwa
nie przydzie w tym mu jednák prze-
ciwnie prorokowal S. Philip. Nereus.
bo gdy raz uslyszal sluga onego Ku-
pca/ rzekl Swiatemu: Ojze/ iáko to
biedz moze/ poniewaz Pan moy ma
Syná Opátem/ ktoremu Opácow-
zyni do roku 6 tysiący skutow/ (nie
mála to sum ná we Wlozech.) A
co mu odpowiedzial Swiety: Wiedz
o tym Synu/ że tym pretia ruina-
lego bedzie Co sie też zstalo w Ekle-
ziasticy/ gdy promotnie zbánkreto-
wal ná wszystkim. O ruinie záś wie-
gney/ ktora zela owych/ co promen-
ta duchowne ná zbytek obracáia/ ob-
iawil ieden z takich w Anglii (o czym
pisze Collector speculi.) gdy pokazal
wszy sie jednemu z przyaciol w ogniu/
miedzy dwiema ognistymi konmi kto-
rzy w nim kósci zabici gruchotali/
miedzy innemi rzegami/ to mu też
rzekl: Non mireris de hoc, sed mi-
rare, quomodo Clericus habens
Ecclesiam potest salvari: Attende
enim stabulum Clericorum & Ec-
clesiam: illud conservatur á pluvia,
& á contrarijs, Ecclesia autem ruit.
Attende ad perticas, & ad vestes
Clericorum, & Sacerdotales: nu-
merus primarum ignoratur, secun-
da autem nullae sunt, vel sic fractae
aut fatidae, quod vix possunt por-
tari. Attende ad mentam eorum,
& altare Christi, in mensa eorum
vasa aurea & argentéa, in Altari
DEI vix Calix stanneus reperitur.
Iest támtęgo wiecey/ ále iáko mądrym/
dosyc bedzie ná tym/ dla iákieykol-
wiek informácii/ iáko z tym stroiem
Kápláńskim/ to iest z prowentami
duchownymi/ ktorych in P. BÓG
pozvolil dla wiekszey powagi stanu
Kápláńskiego/ máia sobie postępowac.

CO sie tyze drugiey Czásti
Kazania Tęgo przepysznego
stroiu Aaronowego/ albo Or-
natu/ to iest dobrej administrac-
cyi

tit Benefic
Eccl. dist. 9

PARS
II.

Script.

cyi prowentow duchownych/ bardzo doskonaly mamy wizerunk w życiu Biskupim Nikołaja S. Naprzod iż tamten stroj mocno przypasany był do pierśi Kapłanśkich. Stringatur rationale cum annulis suis. Tey kondrycyi Mikolay S nader dosyć uczynił; albowiem wielce ściśłym/ y pilnym w tym był/ aby dobre sobie powierzonych/ według woli Boskiej/ zażywał/ y niemi sąsował/ dalekim będąc tak od chciwości w nabywaniu/ albo szczytnym w ich/ iako też od rozproszania ichże na zbity/ y niepotrzebne okazy. Co do pierwszego punktu/ to jest chciwości: jeżeli Dawid S. mógł bezpiecznie w Ojbie którego Duchownego rzec one słowa: Dominus, pars hereditatis meae. Pan, czaszka jest dziedzictwa mego. tedy osobliwym sposobem mógł to rzec w Ojbie Mikolaja S. ponieważ on/ iako czytamy w Historii Żywota tego/ przyjąwszy stan Duchowny za promocyę Seryja swego/ gdy mu w tym Rodzice umarli/ y wielka maitność zostawili: zaraz ja tajemnie na ubogie rozsąwał; co było znakiem dobrym/ iż gdy Biskupem zostanie/ w bogatych intratach kochać się nie będzie/ jeżeli własnych swoich rozdać nie żalował. Co do drugiego punktu/ to jest skromności w zażywaniu prowentow Kościelnych/ gdy słysze Dawida S. a on się pyta o Biskupow wiernych w sąsowaniu/ y onych z pilnością szuka. Hic quaritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniat: bezpiecznie mu ia takiego Pasterza/ Szafarza prezentuje Mikolaja S. albowiem o tego w tym żarliwości/ tak czytamy w Żywocie Ss. Dożywać Urzadu/ zc. ex Vita ap. Skar. 5a fol 1046 usq. ad verbu Stoi. Dosyć tedy ściśle przypasane miał to Mylicum Rationale. Mikolay S. gdy tak ściśłym y ostrożnym był w zażywaniu prowentow Kościelnych: y to jest pierwsza chwala tego.

Do dalszej pochwały tego/ bardzo pięknie służy/ y ona druga okoliczność Ornatu Aaronowego/ to jest/ iż na kamieniach drogich/ które były wenięte/ napisane były Imiona

A Pasterzów tego/ to jest/ Potolenia dwanaście. A ponieważ według etymologii Dion: Carth. onych dwanaście kamieni/ wyrażały dwanaście Cnot przywoitych każdemu Duchownemu: łatwo bardzo trzymając się explicacyi Tłumaczow Pisma S. aplikować się mogą do Cnot/ które się wydaia w życiu Mikolaja S. Sardius bowiem wyrażał cierpliwość tego/ gdy dla Wiary S. długo ciężkie wiezie nie cierpiał. Topazius. znaćzył ognistą miłość ku BGDV/ dla którego tak wiele czynił/ y cierpiał. Smaragdum była skromność tego. Szafirzem Czystość Póciennika/ której do śmierci dochował. Ja pis. wstrzemięliwość/ która od samego urodzenia zachował/ w Piętki/ y we Szrody poświęca Carbunculus, znaćzył Męstwo tego przeciwko Dyoklecyanowi Cesarzowi. Ligurius zaś/ Stareczność tego przeciwko Arianom/ która na Concilium Nicejskim cudem potwierdził; gdy na obciążenie Ławicy Trojce Przen: która on bluznił/ wzięwszy w rękę cegły/ sprawił to; iż w niej trzy elementa/ ogień/ woda/ y ziemia/ z których ona złożona była/ widomie się pokazały. Acharis. znaćzył hojność tego na ubogie/ gdy ubożego Dycy na wyposażenie trzech Corek/ złotem żarował. Amethystem była dyskretya tego nad potrzebniemi; jednych bowiem na morzu/ drugich w wieżeniu cudownie ratował. Chryzolitem była Sprawiedliwość tego/ gdy trzech niesłusznie osadzonych ludzi/ z pod samego miecza/ salował. Onychinus, bardzo dobrze kwadrował do niewinności Żywota tego Kapłanśkiego/ y do dobrej o sobie sławy. Beryllus zaś/ który jest popielatej masei/ świadczy o niezwykłej pokorze tego/ gdy wszystkie swole i almużny tak ostrożnie pospolicie czynił/ aby od nikogo postrzeżonym nie był. To wszystko wielce zaleca y zdobi doskonalość Kapłanśką Mikolaja S. ale to najwyższy/ że na pierśiach tego napisane Nomina Filiorum. czytamy/ Imiona Pasterzów tego/ to albowiem miał osobliwego ten Biskup/ że chce pamiętać y wiedzieć o

ap. Mansi
D. 6. de
Eccles.

Robert in
Festo Ss.
Trinitatis.

Figura.

Exem-
plum.

potrzebach wszystkich owieczek swoich/ miał pewne ludzkie stateczne/ a nawet y niewiadzy/ które potajemnie o potrzebach Pasterzianow tego dowiadowsiac się/ onego informowały/ y idłmużny od niego każdemu roznošily.

Tłóśtátek/ Dważdiac on prognoszył ná kámieniách Ornatu Áaronowego/ gdy gláne swoy mienily/ siośu/ is to do osobliwego Przywileju/ ktorzy miał Mikolay S. to iest: że iáko złe fałsiacym dochodami Kościelnymi/ to samo prognostyktem iest/ że y onym/ y krewnym ich/ dla ktorych to czynia/ záwsze będzie nie dostawálo; sáć przeciwnym sposobem Mikolay S. im hoyniey ná ubogie udzielał tych kleynotow Kościelnych z Ornatu Káplánskiego/ to iest z procentow swoich/ tym samym/ y onemu samemu/ y tamtym/ ktorzy od niego brali bázdzo sporo przybywáło. Ták o tym Cud czytam in *Legenda aurea*. Pod záś wielkiego głodu w Biskupstwie swoim/ gdy cále už żywności nie zstáło/ dowiedziawszy się o nowych okretách z zbożem idacych/ poszedł do Portu/ stárájac się przynamniey/

A aby mu o sto łorcy z káždého okretu užyczyli/ dla ludzi od głodu umierájacych; a gdy tego nie śmieli uczynić żeglarze/ mowiac: że to zboże pod miarą im oddane/ trzeba było wcale dowieść do Alexandryi do Cesarzkich spisklerzow/ rzekł Świsty: Otoż wam inoga Boska obietnica/ że go wam nie nie ubędzie/ tylko mi dla ubogich wygodzicie. Co gdy uczynili/ záply/ nawšy do Alexandryi/ zupełnie wšytko pod miarą znaleźli; jamemu záś Świstemu przez cále dwie lecie onego zboża stawáło/ lubo go wšytkim hoynie užywał. Rzekł tedy nie przyzna/ że dzisiejszy Biskup S. bardzokośtowny w przykładzie żywota swego Kościolowi S. prezentuje upominek. *Rationale Aaronicum*, to iest wzor cnoty szkodroblivosti Káplánskiej ná ubogie; w ktorey cnotie iáko wielce potrzebney w Kościele S. aby się pomnażáli ludzkie stanu podobnogoš/ niechay im stateczna do tego ten

Biskup S. uprosi łóśe u Pána

BOGA/ ktoremu chwala

niech będzie bez konca.

AMEN.

NA DZIEN S. AGNIESZKI

Pánni y Męczenniczki,

Cyclas Velleris aurei.

Quæ accipientes lampades suas, exierunt obviam Sponso. Matth. 25.

Jdys/ że dáleko ozdóbniey/ niż te pieś/ choć mądrych Pánien/ dzisiejsza Pánná y Męczenniczka Agnieszka S. ná Barankowe Gody stáwila się/ kiedy nie tylko w ruku swoich nieśie lámpy/ y to niepospolita/ bo Baranka/ ktorego Jan S. iáko lámpa oświecájąca Miáśto Boskie widział. Et lucerna eius est Agnus. ale náđ to w cudney śacie de vellere aureo, z złotey wólny, tegoš Baranka misternie wyrobionej/ dziś się nam prezentuje. S. N. O tey kośtowney śacie Agnieszki S. wspomina Kościół S. w *Bremiarzu*/ gdy w Osobie tey

C tak śpiewa: Induit me Dominus cyclade auro texta, & immensis monilibus ornavit me Włóżył (práwi) ná mnie moy Oblubieniec rękawice ze złota. y nieosácowánemi kleynotami przyozdobił mnie. Báiali coš Po-gánscy Poetowie de vellere aureo, a złotym Runie, ná wyspie Colchys názwanej/ depozytowanym/ ktorego pewny Káwaler z wielką odwagą dálekie przebywszy morzám/ y jrogięgo smoká przysiępn do Runa onego bro-niacego pokonawszy szczęśliwie dostał. To ia Poetycka bajka/ w same szczerą prawdę dziś obroce. Baranek ktorego piáśniue Agnieszka S. iest pospo-

Apocalips

lite

lite symbolum niewinnego Bărăntka Dána JEZUSA, tak go bowiem nazywał palcem pokazując Jan S. Ecce Agnus DEI, ecce qui tollit peccata mundi. Bărăntek to złoty; bo o nim Oblubienica powiedziała. Caput ejus aurum optimum, a zaś tym y Runo z welny tego musi być Vellus aureum, złote; przez które rozumieć chce enota czystości y dar Dānienstwa; którego ten najwyższy Bărăntek z zasług Młeki swojej użył; niektórym y użył dzisiejszy Agnieszka S. y owsem sprawił ię z niego cycladem auream, ścieś kościowna; do której wyrobienia y sama się przylżyła. W tej tedy złoty de vellere aureo ścieś; nie tylko się Agnieszka S. na Godach Bărăntekowych prezentuje; ale i ta też oraz za osoblwy weselny upominek ofiaruje Oblubienicy Chrystusowej Kościółowi S. Jakimby to sposobem? powiem: Wprzód pomówimy o tym; tak enota Dānienstwa; jest złotym Runem Bărăntka Niebieskiego Dána JEZUSA; z którego Kościół S. Rzymski ma najozdobniejszą ścieś swą; alias: tak stan Dānienstwa jest osoblwa ozdoba Wiary S. Rzymskiej. Ad M. D. G.

PARS
I.

Script.

Eccli. 26.

O do pierwej Części Różańca: Naprzód; że złotym Runem Bărăntka Niebieskiego nazywałem dar Dānienstwa czystości; sprawi mi się z tego potrzeba. Gdy te enota do złota przyrównał; miałem tego fundament; Pisma S. które czysta dusza ięże wyżej nad złoto y wszystkie drogocenne kamienie przenosi. Omnis autem ponderatio, non est digna continentis animæ. Nie maś wagi, którą godna była dusza wstrzymliwej; napisał Mędzec. Które słowia uważając Seraficki Doktor wyrażnie o tym mówi: Castitas habet ingens pretium super omnes gemmas, quia dicitur: Non est digna ponderatio, &c. Czystość ma wielką cenę, nad wszystkie drogocenne perły; bo mówi: iż nie maś wagi, którą godna była dusza czysta. Najwyraźniej zaś do mego propozytu powiedział o

A tym S. Aldehelmus. Virginitas est aurum, coelibatus argentum, conjugium aramentum. Pānienstwo jest złotem, bezżeństwo srebrem, małżeństwo zaś miedzią. Gdy zaś Dānienstwa czystość nazywał Runem Niebieskiego Bărăntka Dána JEZUSA; użyczyłem to z takiej racji; że ten enota nie otrzymać nie może bez osoblwy pomocy y Liści Boskiej; która jest Fruktus, Pożytek, Kutek krwi y Młeki Jawniciela naszego; y dlatego tak Długo S. iako y Doktorowie Kościelni; enota Dānienstwa czystości; nazywałem darem Boskim osoblwym; o tym tak powiedział najwyśzy S. Ieronim: Scivi, quoniam aliter non possum esse continens, nisi DEUS det. Zrozumiałem, że inaczej nie mogł być powściągliwym, żeby mi Bóg dał. Przeto S. Gregor Nazywał: tak wyśzy dar wita y przyjmie przychodząca z nieba enota Dānienstwa S. wierszem do niej taka perora czyniąc: Salve Virginitas divino tradita dono. Teoche dogodnie do propozytu mego pisze S. Chryzost gdy enota Dānienstwa z tego wychwala; iż progeniem tuam trahit ab illo, qui est candor lucis aeternæ, iż jest płodem, rodzącem tego, który jest jasnością światłości wiecznej; ten zaś candor nie kto inny jest; tylko Syn Bożi; bo o nim propriissime napisano jest u tegoż Mędzcy: Candor est lucis aeternæ, & speculum sine macula DEI Majestatis, & imago bonitatis illius. Jasność jest wiecznej światłości y zwierciadłem bez zmazy Boskiego Majeſtatu, y wyobrażeniem dobroci jego. Ten przyawszy na się natura ludzka y z oney naysłodszej dla enoty Dānienstwa owiegl; to jest z Przen: Dānny narodziwszy się; iako najwyżniejszy Bărăntek; nie tylko sam porośł w te enota; najwyższym będąc między wszystkimi ludźmi; iako mu w Litaniach śpiewamy: JESU castissime, Misere nobis; ale też y w innych ludziach sprawuje to zasługami swymi; że wspomóżeni łaską jego; bardzo pięknie porastają w prześlizna welna czystości Dānienstwa. Co pięknie opisał S. Fulgentius temi

Tomo 3.
Bibl. PP.

Sapient. 8.

Mans. d. 17.

Homil. 18.
in Genes.

Sapient. 7.

ad Galat.
Ep. 3, c. 4.

slowy: Hic est autem Unigenitus DEI Filius, Unigenitus etiam Virginis Filius, unus omnium sacrarum Virginum Sponsus, sanctæ Virginitatis fructus, decus, & munus quem temporaliter sancta Virginitas peperit, cui spiritualiter sancta Virginitas nubit, à quo sancta Virginitas fecundatur, ut perseveret intacta, à quo decoratur ut pulchra, à quo coronatur ut regnet perenniter gloriosa. Ten jest Jednorodzony Syn Boski, Jednorodzony także Panny Syn, ieden wſzytkich Pánienek ſwiętych Oblubieniec, ſwiętego Pánieniſtwa owoc, ozdoba, y podárek, ktorego wczáſie ſwięte Pánieniſtvo zrodziło, z którym duchownie ſlub bierze ſwięte Pánieniſtvo, od ktorego ſwięte Pánieniſtvo pomnożenie bierze, aby całość dochowała, od ktorego ozdoba ma, aby piękne zoſtáło, od ktorego Koronę odbiera, aby z nim wiecznie w Niebie krolowało. Co tu powieǳiał S. Doktor o Pánieniſtwie Maryi. Panny/ toſz ſwoim ſpoſobem aplikować ſie może o Pánieniſtwie w inſzych ludziach znaydującym ſie. Tu á ſimili krotko/ ále potrzebna nádtym miſtycznym Runem Niebieſkiego Bárántá/ uczynis reſlerya. Wiedzmy to z doſwiadczenia/ że y z najpiſtnieyſzego Bárántá/ álbo owieczki Runo/ to ieſt welná/ aby była ſpoſobnieyſza do roboty/ do przedzenia/ wprzód mácerowana w wodzie/ y geſana byǳ muſi. Z tego przez podobieństwo dáie ſie tu przeſtroga/ iż lubo dar Pánieniſtwa/ láſka do chowania czyſtoſci/ ieſt to ſigera y oſobliwa láſka Boſka/ iednáć głowiek ten który iá otrzymał/ aby iey ſtáecznie mógł dotrzymać y dochować/ y z niey zarobic ſobie ſáta nieſmiertelney zaſługi/ trzeba mu iá nieidko płóć/ y mácerować w wodzie leż; to ieſt/ pokornie o ſobie rozumieć/ innemi ſwymolnie żyłacemi nie pogardzić/ goraco proſić Pana BOGA/ aby ulomność iego co raz lepiey utwierdzał przeciwko pokuſom: tego náuczyl przykładem ſwoim tenże Mędrzec przyǳiać do ſłow wyżej pomienionych y te: Adij Dominum, & deprecatus ſum illum. Szedłem do Pá-

na, y proſilem go. Trzeba to Runo ieſzcze y geſać/ przykazać ſie ciału ſwojemu rozmaicie/ poſtámi dyſcyplinami/ paſkami/ twárdym ſypianiem/ o czym krotko/ ále dobrze nápiſał S. Bernardus. Periclitatur caſtitas in delicijs. Szwánkuie Czyſtość przy wczáſach, przy roſkoſnych wygodách. A ták iuż widzimy/ iáko to piękne złote Bárántá Niebieſkiego Runo/ w wymácerowanym/ w wczéſanym/ w umartwionym ciełe/ czyſtość Pánieniſta.

Już tedy teraz przypátrzymy ſie/ iáko z tego złotego Bárántkowego Runá/ wſytkie Pánienki/ y Profeſſorowie ſlubu czyſtoſci Oblubienicy Bárántkowej Roſciolowi S. Koſciolowi/ y oraz náder ozdoba wyrabia iá ſáta. Co lepiey obaczemy pod Figurá Piſmá S. obrociwszy oczy ná one cudowná Niewiaſta w Obláwie niu Janá S. ktora ukoronowana gwiazdami/ ſtoiąca ná Mieſiacu/ iá/ koby obuta w Mieſiac/ przyoǳobiona w ſáta z ſamego ſłoneć zrobiona.

Signum magnum apparuit in celo, Mulier amicta Sole, & Luna, ſub pedibus ejus, &c. Według Lácińſkich Doktorow/ tá Niewiaſta wyrażáá Roſciol S. Kátolicki; ktory iáko y oná clamabat parturiens, bo leż nieiáko rodząc nas w BOGU/ gdy wiele prac okolo náſzego zbawienia ponoſić muſi. Ma tákże duas alas, iáko y oná miała Niewiaſtá. Data ſunt mulieri, dua alæ, bo ma dwoie Piſmá/ ſtárego y nowego Teſtamentu/ ktoremi ſie unoſi/ y ták nchodzi zdrad Smoka piekielnego; dwánaście gwiazd okolo głowy iey/ Dmoga znaczyć dwánaście Apoſtolow/ ktoryy pierwiaſtki Roſciolá Chryſtus ſowego/ y náuka/ y przykładem oſwieſcili. Tá záś z ſamego ſłoneć ſáta/ y oraz obuwi iey z Mieſiacá wyrobione/ co nam ma znaczyć Trzymá iac ſie zdánia Auguſtyná S. ktory uważá iac owe ſłowa Geneſi 1. Fecit DEUS duo luminaria magna, luminare majus, ut præſſet diei, & luminare minus, ut præſſet nocti. Stan Pánienſki názywa ſłonecem/ ſtan záś Málżeńſki Mieſiacem: wiec

de Conv.
Cler. 6, 30.

Figur.

Apocal. 12.

l. de Virg

z tego fundamentu mogą bezpiecznie
twierdzić/ że ta słoneczna ścieżka/ w
która była odziana cudowna ona
Niewiasta/ wyraża nam bardzo do-
brze stan Pánienstki y ludzi owych/
którzy/ lub w Zakonney Kłauzurze obo-
wiązawszy się słubami/ lub na świe-
cie zostając/ y ostrożnie żyjąc kwiatu
niewinności Pánienstkiej wcale docho-
wuia. Z tego się oraz pokazuje/ że
iako słonce ozdoba jest wszytkiego
Nieba y ziemi/ tak y stan Pánienstki/
a zwłaszcza Zakonny/ wielce zdobi/ y
zaleca Kościół S. Katołicki. Przeto
S. Cyprianu takowy Pánienkom pán-
gierst napisał. Flos ille Ecclesiasti-
ci germinis, decus atque ornamen-
tum gratiae spiritualis, DEI imago
respondens ad sanctimoniam Do-
mini, illustrior portio gregis Chri-
sti. Ten jest kwiat Kościelnego rodza-
ju, okrasa y ozdoba takki duchowney, o-
braz Boski zgadzający się z światobli-
wością Pánienki, osobliwa częściczka
trzody Chrystu/owey. Dwie rzeczy sprá-
wuje na świecie słonce; jedno/ że go
oświeca/ druga/ że do wszelkich uro-
dzinow influencyami swoteimi poma-
ga/ świat nie mało sustentuje. Coś
podobnego spráwuia y stany Pánien-
stkie w Kościele Bożym; bo oprocz
tego/ iż Anielskie ich życie/ iako dro-
gla/ y wysokiego polteru kłegnoty/
albo łamienie/ między innymi wiernes-
mi wydaia się. Virginibus & con-
tinentibus, quasi gemmis pulcher-
rimis Ecclesiae monile decoratur.

1. 2. cont. napisał S. Hieron: Spráwuia to ie-
Jovin. że/ że lubo dalekie są od rodzenia/
y owym przeciwne temu/ przecieś
pomagaia Kościołowi S. nie tylko
do rozmnożenia się w enoty/ ale też
y w ludzkie; albowiem S. Ambroży to
twierdzi/ że w których Pánstwach
wiecej się znayduie Kłaustrów Pá-
nienstkich/ takie kráie ludnieysze bywa-
ia; a to za Boska spráwa; z tego y
przykład dáie na Wschodnich Krá-
liby. 3. de iach/ gdy tak piše: In Ecclesia Ori-
Virgin. entali & Africana, plures consecra-
ti Virgines, quam Mediolani, & in
Italia nascuntur homines: inde ta-
men non minui genus humanum,
sed multiplicari. Przyczyna tego

A zaraz dáie Cornel. à Lapide, gdy tak
piše: Quia DEUS non vult vinci
liberalitate: si Parentes ipsi unam
vel alteram prolem offerunt, ipse
octo vel decem reponit, fecundi-
tatem & felices partus tribuens. &
domum suam benedictione replēs.
Niechce Pán BOG, aby go kto miał ce-
domać w szczodroblowości: bo gdy Rodzi-
cy jedno albo drugie dziecko, temu ofá-
ruia na służbę jego świętą on im na to
miejsce osmioro, albo dziesięcioro dáie,
czyniac ich płodnemi, y ubogaciac ich
dom szczęśliwościami, y swoim błogosłá-
wienstwem Boskim. W czym przymo-
wił Rodzicom owym/ którzy zabra-
nia dzieciom swoim do Kłaustrów/
pod tym pretextem/ że Dom/ Família
ich zniszcze/ zginię przez to. Mulier
amicta sole. Dosyć tedy začną pod-
podobienstwem słoneca Kościół S. odo-
biera od Pánienek ścieżka/ z złotego
Kuná; to jest Professja czystości Pá-
nienstkiej.

Przydam ięszce na zalecenie tej
enoty/ że nie tylko jest ozdobná Ko-
ściół S. ścieżka ale to jest ścieżka tego
bárwa/ lecz przecieś nie wytarła/ y o-
wszem zámże świeża/ podobna do o-
wey ścieżki Pána JEZUŚowey/ tkáney
rękami Najświętsz: Panny/ o ktorey
twierdzą stárzy Pisarze Kościelni/ że
rosła oraz z Pánem JEZUŚem/ y
nigdy się nie psowała. Podobnym
sposobem Professja czystości Pánien-
stkiej/ zaraz nastála z Kościołem Chry-
stusowym/ z wiátrą prawdziwą Kato-
licka/ poczyniwszy od samey Matki Jbá-
wielełowej: za czasów Apostolskich
stawały były owe cztery Pánienki
Corki Filippa Diakóna/ także Matka
D Gospodyni Pána JEZUŚowa Tekla
Wzennica S. Pávła/ Jfigenia Kreo-
leóna/ która záłożywszy już na ten
czas Kłaustr/ y słubem się obowa-
zawszy/ za czystość życie swote/ oraz
y z Máteusem S. Nauczycielem swo-
im dáła; po których nastąpiły Lucye/
Kátarzyny Agáey/ Cecelie/ zc. y tak
aż do tego czasu przybýwa w Koście-
le Bożym tej ozdobney bárwy. Bár-
wy mówię: albowiem żadna Wiáda/
żadna Sekta tej ścieżki nie ma; bo się
brzydzi enota czystości/ y potępia

śluby

in Epist. 1.
Corinti 7.

ap Cornel.
in Mat. 27

Histor

Mat. 21.

śluby Zakonne Nusquam alibi san-
ctum istud & caeleste aeternae Vir-
ginitatis mandatum feliciter adim-
pletur, nisi duntaxat apud Christi-
anos. napisał S. Alban. in apol. ad
Const. Nie ma tedy ściegi ani Luter-
ski ani Kalwiniski Kościoł albo Se-
kta / ale rządy operiuntur sicut
diploide confusione sua. zapargane
ja cielesnością / które pozwalaia; y
sprópnymi o tym sentencyami napelnil
Luter piśmą swoie. Samego to pra-
wodziwego Kościoła Katolickiego
barwa / y znak / która sie od innych
rozni / że w nim znayduie sie tak wiele
tysięcy ludzi oboley płci którzy w
stanie czystości Pamienskiej P. B. D.
G. D. służą / bo dawny pokoy ludzkom
świeckiego stanu / nawet nie raczuac
innych Zakonow / w samym Zakonie
O. S. Franciszka / pod naszym tylko
Generalem zostaiacych Zakonnikow /
około R. P. 1698. rachuje Monolog.
Francisc fol 186. Braci y Dycow Pro-
fessow: sześćdziesiąt y jeden tysięcy
trzysta osmdziesiąt Zakonniczas albo
Mniszek / trzydziści cztercy tysiące / y
sto. Pod Generalem Congreg PP. Ca-
pucinorum, dwadzieścia sześć tysięcy
czterysta pięćdziesiąt y jeden. Nad
to pod Generalem PP. Conventual.
(których u nas w Polsce zowia Fran-
ciszkanami) P. Franchinus, w R. P.
1682. nadržował około piętnastu ty-
śięcy Braci y Dycow: komput wśry-
ckiego czyni / około pultorukroć sto
tysięcy / Professow śluby czystości /
w samym Zakonie Braci Mniszych;
coz winnych Zakonach. Przeto Cor-
nel. à Lapid. confunditac wielu na-
szego Heretykow / bluzniacych śluby
Zakonne przypomina im / iako y sami
Poganie / Panny / które Vestaleszwa-
no / w wielkim poślanowaniu / oraz
w ścisley bardzo straży czystości ich
mieli; y z tego samego poznawac im
kaze / że Kościół ich / Wiara ich / nie
jest prawdziwa. Videant novantes
hic, an eorum Religio vera sit,
quae sic Virginitatem avertatur,
docetque tam impura, & sacrilega
Monachorum, Sacerdotum, & Vir-
ginum DEO dicatarum connubia,
licita & sancta esse: cum vel ipsi

A Gentiles Romani Vestalium sua-
rum Virginum nuptias morte pu-
nierint, easq; in terram vivas de-
foderint.

O do drugiey Ciesci Ra-
zania: Jako Agnieszka S.
tego złotego Kuná Pána
Jezusowego daru cnoty
Damienska dostala / orszem

dochowala / y iakoby z niego przešli-
zna hata Kościolowi S. sporzadzila.
Ná pierwszy punkt odpowiadam: że
podobnym nieco sposobem dokazala
tego / iakim sposobem dostal byl Ja-
son (według relacyi Doctow Pogani-
stich) Kuná złotego na wyspie Col-
chys, zachowanego od Jowisza: to
jest mezie pokonawszy smoka stra-
silwego / który bronil przystępu do
onego miejsca. Co tam bylo ście-
ra barwa y wymyslen / to w samey rze-
czy / doskonalszym sposobem dokazala
Agnieszka S. bo przy obronie Pamien-
skiej czystości / nie jednego / ale wiele
pokonala smokow. Obiecywal nie-
gdy Dawid S. komus ofiacemu w

Cialemus smokowi. Et conculcabis
leonem & draconem. przez którego
smoka Climacus rozumie ciało nasze /
przeciwne duchowi a zwlaszcza zstro-
ny chowania czystości. Tego smoka /
to jest ciało swoje podeptala Agnesz-
ka S. kiedy dla chowania Pamien-
skiej gardiac bardzo ślabetnym y
bogatym Oblubincem / podala ie na
ogień / y na zabicie. Smokami byli
ogniem nieczystości palaiacemi / oni
swywołni Młodzieney / którzy Agnesz-
ka S. do sprośnych akcy pobudzac
chcieli / gdyz na to zaprowadzona
byla do domu nierządneho: ale y tych
smokow zwycięzila ścieśliwie; albo
wiem gdy miejsce one taka swiatlo-
ścią / że na nie patrzyc nie mogli /
napelnione znalezli / y w cudney ście-
cie / która iey z nieba od Aniolow
przyniesiona byla / Pánne obaczyli /
polepszonemi ztamtad wychodzili.
Naystraszniejszy smokiem byl on syn
Starosty; leg y tego conculcavit:
bo gdy nasmiewaiac sie z innych / z
miejscá onego skromnie wychodza-
cych / sam tam niewstydlwie wszedl /

PARS
II.

Script.
P/alm. 90

in Epist. 1.
aaT. 6. 2

y beśpiegnie

Psalm 148

in Sylva.
Alleg.

y bezpiecznie sprośna ręką swoją chciał
się Panny S. dotknąć: padł zaraz y
umiał. Rzecz osobliwa wspomina
tenże Psalmista S. o Smokach chwa-
lących Pana B O G A. Laudate
Dominum de terra, Dracones, &
omnes abyssi. Wielki zaście cud/
gdy Smok gada; a wielszy ięszce/
gdy B O G A chwali. Allegoricę:
(iako notuje Lauretus.) Smocy ci
chwalacy B O G A/ są ludzie z Po-
ganiństwa nawroceni do Wiary S.
Tego cudu dowodzi Agnieszka S.
nád pomienionym smokiem Synem
Stárosty/ kiedy zabitego moca Boska
za modlitwa swoją onego wstrzesila:
ten albowiem (iako Złotorya świadczy)
wółdę pogal głosem wielkim/
wyznając B O G A prawdziwego/ kto-
ry takiemi cudami brcnił Runa Nies-
pokalana gysłości w Agnieszce S.

Z tego zaraz/ y ná drugi punkte
podacie się odpowiedz: to jest: iako
Agnieszka S. z tego gysłości swojej
Panienskiej złotego Runa kóstowna
Kościolowi S. sporzadzila ścátę; al-
bowiem z takiego tey statku w mło-
dym wieku/ y przy téż gwałtownych
pokusach przy cnotie gysłości; oso-
bliwey chwały y ukontentowania
przybywa Kościolowi S. Dla ob-
iásnienia tego/ niech nam znówu
posłuży óná Apokaliptyczna Niewi-
sta w słońce ubrana. Mulier amicta
sole. ktora (iako mój pómiedzial) Fi-
gura była Kościola S. a że się po-
wiedziáło in generali, iż gysłość Pá-
nienská/ znázyla się przez óno słońce/
któрым była przypodobiona y przyo-
dziana Niewiastá; to doskonałym
spósobem prawdzi się in particulari
o Panienskiej gysłości Agnieszki S.
ta albowiem z wielu miar podobień-
stwo ma do słońca: Słońce według
Psalmisty/ z tego ma nád inne Pla-
nety zálecenie/ że sobie w nim Pan
B O G záložyl mieszkánie. In Sole
posuit tabernaculū suum. Takim zaś
przybyciem Boskim była Agnieszka S.
dla swego Paniensstwa/ iako niegdý
odpowiedziála Tyrannowi Lucya S.
Castē, & piē viventes, templum
habet Spiritus S. Czyście, y pobożnie
słyszcy, są Kościółem Duchá Przenajśm:

Figura.
Apocal 12.

A Vdarował Pan B O G materýálne
Słońce iásnoświatnemi promieniami/
y Agnieszka S. Paniensstwo/ chcecie wie-
dzieć iako drogiemi y blýszącemi udá-
rowáne zostáło kleynotami słuchaycie
słow teyże samey do Stárościca one-
go: Odstap (práwi) odemnie pobudko
grzechu/ podniato niegysłości/ potrá-
wo śmierci wieczney: uprzędzil cię
iuz do mnie inšy/ ktory mnie sobie zá-
rezył. Już moy Oblubieniec wložyl
drogá tkanicę ná hýle moy/ y ná pierś
moye nośenie z ognistych y świątnych
kámieni drogich záwiesil: obrzámil
złotemi okrásl rúce moye/ y twarz
moy náušnicami ozdobil/ y złotem
odzieniem pokryl mne. Znówu słońce
nayıpietnieysze jest/ kiedy wschodzy:
podobnym spósobem chwałebnieyszą
jest Panienská gysłość Agnieszki S.
je tey w samym świecie mlodości do-
chowala. Wisc poniewáz własnósci
słońca/ słužia gysłości Panienskiej A-
gnieszki S. idzie zátem/ że iako óná
Apokaliptyczna Matroná/ od oney
słoneczney ścáty/ miała swoją osobliwą
ozdobę/ tak y Kościol S. zárliwóscia
Agnieszki S. y statkiem niezwyćiszó-
nym w téż młodym wieku/ bo tytko
w lat trzynástu/ o cnotę gysłości
iedynie się zášczyca. Te osobliwe
Kościola S. ukontentowanie/ z téż
wysokiey cnoty Agnieszki S. dobrze
zrozumial Ambroży S. y przeto ná
pogarku Kazania swego ná dzien dži-
steyšy/ wšytkie stany Kościola S.
do niezwyćayney pobudzajac weso-
ści w te słowa mowi: Festum diem
sacratissimę Virginis celebremus,
hinc Psalmi resonent, inde con-
crepent lectiones, hinc populorum
D turba latentur. Uroczysłość odprá-
wuymy świętey Pánienki, niech będzie
słychac śpiewania Psalmow, niech się
odzywają głósy modlacych się, y gro-
mązy ludzi rozmawaych/ niechaj się wes-
sela.

Náosłádek/ poniewáz każda despo-
nala ścátá służyć powinna nie tytko
do ozdoby/ ale téż dla wygody: słu-
ży y w tym Kościolowi S. gysłość
Panienská Agnieszki S. kiedy glónti
tego zágrzewa do rozmilowánia się
teyże cnoty gysłości. Góscia przy-

Exem-
plum.

kladem żywota swego/ góścią gdy nabózných tu sobie/ w pokuśach prze-
ciwnych czystości/ modlitwami swemi cudownie ratuje. Oboje to pokazuje się z Przykładów. Pierwsze/ ná Kon-
stancyi Corce Konstancyńá W. kto-
rey gdy trudem zaráżona leżała/ poka-
zawszy się Agnieszka S. ona/ nie tylko od choroby uległa/ ale też powodem iey była/ że Chryst S. przyawşy/ czystość wieczną Pánu BOGU po-
ślubił/ y w niej przy Kościele Agnies-
ski S. który wielkim kořtem wysta-
wił/ wiele innych Pánienek nágro-
mádwşy/ żył. Ná dowód zaś dru-
gieg punktu/ mamy przykład ná jedný Káplanie w Rzymie; który służył przy Kościele Agnieszki S. ten był wpadł w ciępkie bárdzo pokuśy cieles-
ne/ w których gdy siebie przykrzyć po-
gál/ Ociec S. Papież/ dáł mu pierścien Szmaragdowy/ y kázal mu go ná Obrazie zawięzić Agnieszki S. y pro-
sić iey imieniem Papięskim/ aby go C
zá Oblubienicą przywiózł: co gdy uczy-
nił Káplan/ dziwna rzecz/ málowány Obraz teń wyćlagnął/ y ná pálec

A pierścien podány przywiózł: a w tym
wszystkie cielesne pokuśy Káplána one
go doskonałe opuściły. A któż z nas
tak Swiaty jest/ żeby beśpiecznym był
od podobnychże mizeryi. Wiac za-
żyjemy dziś tey okázyi. Szczęść się
niegdy Job S. przed P. BOGiem/ że
Kunem welns owiezek swoich ogrze-
wał mizerne. Et de velleriōus ovi-
um mearum calefactus sum pauper.
Gárnymy się y my mizerńi/ pod to
Aureum vellus, pod złote Runo, A
gnieszki S. z którego ona tak piękna
B
śata wyrobiła/ y ofiárowała Oblu-
bieniecy Chrystusowej Kościolowi S.
niech nas náń odzieie nágie/ ogrzeie
oziębłe/ zjednáwsy nam modlitwa
swoia skuteczną łaskę/ tak do zámilo-
wánia się w enocie czystości/ idko do
dánia meżnego odporu pokuśom prze-
ciwnym tey enocie; a to z zasług nie-
winnego Báráńka Chrystusa JE-
ZUSA/ któremu z Dycem y
z Duchem Swiatym chwá-
lá ná wielki wieków.

Job. 31.

AMEN.

NA DZIEŃ S. KAZIMIERZA Krolewiczá y Pátroná Polskiego.

Bellaria, seu Marci-Panes Nuptiarum.

Et transiens ministrabit eis. Luca, 12.

N Ktoż nie przyzna że O. Dwości/ wprzód tu ná źleńi żyłac ná
blubieniec God Báráńko-
wych Chrystus JEZUS/
umie piękny z nadobne/
nadobnym zá piękne/ y
owšem doskonały oddawac/ kiedy
(iákośmy slykeli w Ewangelij) słu-
gom swolm pilnie y szczerze ná Go-
dách iego/ które Oblubieniec z Ko-
ściolem S. woiuśacym ná ziemi o-
prawuje/ usługuiacym/ sam też wza-
jemnie ná Godách onych wiecznych/
własna Osoba służyć obiecuje. Et
transiens ministrabit eis. S. N.
Żeád iátwá illácy/ że każdy/ który
kolwiek ná tamtych Godách w Nie-
bie zstál się uczestnikiem oney/ szczer-
nie

Dwości/ wprzód tu ná źleńi żyłac ná
Godách tegoż Oblubienicá/ tak one-
mu samemu/ idko y Oblubienicy tego/
w czym osobliwym przysłużyć się mu-
śiał; y iáka znáczna odprawić fun-
kcyá. A ponieważ Krolewiczowi ná-
szemu Polskiemu Kázimierzowi S.
przyznáie Kościół S. iż do Regestru
tych Godowych sług należy/ tym
samym/ gdy przy iego Swięcie/ te-
czyta Ewangelia; y pewna to jest/ że
iuz ná Godách Niebieskich/ wysoki
zástádszy miejsce/ godnym się zstál/
oney usługi Gospodarzá God onych:
Et transiens ministrabit eis. toć ná-
leży dowiedzieć się/ czym się tu ná
świecie żyłac przysłużył/ y co zá fun-
kcyá

Applicatur
hic liber con-
ventui Crom-
acendi ex gra-
tia et am-
plius. S. N.
Dai. Casimiri
Kor. 12.

Isaia 49.

Ind. Cnap.

teya odprawił na Godach Barankowych w Rościele wolutacym. Pro-
rokował niegdy Jziasz Oblubienicy
Chrystusowej/ Rościolowi tego/ że
sami Krolowie za Podgąsych słusze-
onemu mieli/ y kosztownemi karmie-
go specyalami. Et erunt Reges,
nutritij tui. Co zdisse specialiter
prawdzi się na Krolowizgu Polskim
Kazimierz S. on bowiem żyjąc tu
na ziemi/ te Podgąsęgo bardzo chwa-
lebnie odprawił funkcya iakoż y przy
Droczystości dzisiejszej przynosi Bel-
laria, specyaly. A ktoreś takie r Mar-
cipanes po Lacieńcu po Polsku Mar-
cipany. Ja to osobliwe na Alkach wes-
jelnych dla ukontentowania tak O-
blubiencom/ iako y Gości specyaly/
y niemi traktowanie znacznym zle-
cone bywa Osobom: duchownie te
rzeczy uważając sobie/ widze/ że z po-
dobnemi specyalami/ Podgąsy God
Barankowych Kazimierz S. dziś się
prezentuje; przez ktore rozumieć che-
wizerunk osobliwych tego cnot/ y da-
row Boskich/ ktoremi on nie tylko sa-
mego Oblubienca God Barankow-
wych/ ale też y Oblubienicy tego Ro-
ściol S. y owsem w szegulności ro-
zmaitego stanu ludzi/ iako nader sm-
gumi ukontentował Marcypanami.
O czterech na tądżniejszym Kazaniu
powiem: a o pierwszym/ ktory mi się
zda najprzedniejszy w pierwszym Cze-
ści obgieniey poloze duchowna na-
uka. Ad M. D. G.

PARS
I.

Nieważ specyal Podgąsy
God Barankowych Kazi-
mierz S. prezentuje/ y oraz
nim gestuje/ naprzód lu-
dzi tegoż stanu ktorego y
on sam był/ to jest Krolow/ Monar-
chow/ Panow wielkich u swiata: a
ten jest nabozenstwo tu Mace Pana
Jezusowej w ktorym się on za ży-
wota ustawicznie cwiacył/ y dusze swo-
je posilał. Iakoż słusnie się nazwać
może Wtzyżowany Pan JEZUS/
Marcipanis, duchownym Marcy-
panem, już nie a Marco, wynalazce
takich lakotek; ale a Martio, ponieważ
w Miesiacu Marcu przy ogniu okru-
tych mał wypieczony/ umieszczony zo-
stał; a to dla posilkę/ alias dla zba-

wienia naszego. Wisc aby im ten
specyal lepiej zasnamkował/ dowiesc
im tego che/ iako Wtzyżowany Pan
JEZUS/ y medytacya o Mace tego
osobliwa powinna byc zabawa Kro-
low y Monarchow; y nie w trudno-
ściach/ w kłopotach/ ktore okolo rza-
dow Odnistwa trafiać się zwykly; po-
silać maia dusze swoje. A dowodzi
im tego naprzód z nauki Dawida S.
takie Monarchy. Ten usposabiając
dzieci swoje/ a osobliwie Salomona/
do rzadow Krolestw Jzraelskiego/
y owsem wszystkich Monarchow/ do

Script.

Psalm. 2.

Bwszystkich w pospolitości mowi: Et
nunc Reges intelligite, erudimini
qui iudicatis terram. A teraz Kro-
lowie rozumiećcie, cniczcie się/ ktorzy
sadzicie ziemie. chcial ich naprzód zas-
prawić w nabozenstwie/ gdy taka do-
nich perora gyni: wystawia im naj-
pierwey na oczy/ iako wiele pogranic-
znych Krolestw w ruinę poslo dla
nienabozenstwa Panow/ Krolow ich.
Quare fremuerunt gentes, & populi
meditati sunt inania: to jest że wo-
leli ludzie inania, o ladażym/ o sa-
mym/ o swymolach/ o karnawalach
myśleć/ niż o czym dobrym/ y nabo-
żnym/ y zaraz w tym wyryła Krolow
y Panow. Astiterunt Reges terrae
& Principes, zjeżdżali się do kupy
Krolowie y Panowie: to podobno
na nabozenstwo/ na oddawanie B.O.
B.O. ofiar; o naszych zaś czasach mo-
wiac; na to/ aby się z Chrystusem
Panem przez serdeczne medytacje
zabawiali/ zjeżdżali się na Pässe/ na
słuchanie Kazan o Mace tego/ y byna-
mniey/ ale raczej zjeżdżali się/ y zje-
żdżali się adversus Dominum, &
adversus Christum ejus: Co się pra-
wdziło wielu naszego w Polsce w ten
czas/ kiedy na zjazdach/ na Seymach
Koronnych/ pod Gas Postu S. mia-
li reprezentacy/ medytacy ciekawie
Meli Pana JEZUSowej/ misopu-
sine opery/ dyalogi/ pełne prożności/
nieczystości/ z wielką obelgą Chrystu-
sowa/ y Postu tego S. sprawowano/
y na nie się gromadno zjeżdżano/
adversus Dominum, & adversus
Christum ejus; przeto też dla nie-
nabozenstwa Panow/ fremuerunt

R x 2

gentes,

Theatr. Po
lita, c. 28.

gentes. słusnie y ná tamte Krolestwa/
y ná náše Polska. edka ruina przyšla/
iż prawie do skaleństwa przychodzi
ludziom: y wshytke okolizne narody
rozładhy sie ná nie/ ona wniwec obra-
caia. To przelożywszy Dáwid S.
aby wiecey Krolestwa o takla nie przy-
chodziły ruiny/ directé do Krolow y
Pánow mowi: Et nunc Reges in-
telligite, erudimini qui iudicatis
terram: apprehendite disciplinam.
Chaldeyska cyta: Osculamini Fili-
um. Teraz Krolowie pomniycie to, ná-
uczcie się. ktorzy sadzicie inshych:
chwycie się nauki, Cálucie syna. Tu
sie pyta Márlianus, z idum to Synem
kaze Dáwid S, zabawiac sie Krolom/
y onego milosierdzie calemde; y ná
to odpowiada samiez: Quem Filium?
JESUM calorum, terrarumq; Re-
gem. á ia przydam: JESUM Cru-
cifixum. To zaś pocálowanie mi-
losne Wkrzyżowanego Pána JEZU-
SA lubo y materialiter nie bywa
bez pożytku duchownego/ bez porus-
zenia serdecznego/ iednak spirituali-
ter, kiedy przez pobożne medytacye/
y affektá przewala kto do duszy swojej
Pána JEZUSA/ tym skuteczniesie
jest. To tedy zabawka okolo Młki
Pána JEZUSOWEY/ wshytkim Krol-
lom/ Monarchom/ zwłaszcza wielu
naszego/ pomienionemi słowami z
Psalmu/ w Proroctw duchu ná W-
krzyżowanego Chrystusa patrząc/ tak
uśilnie zalecał Dáwid S. Jety m tá-
ich ma bydz nayspotrzebniejsza/ y co-
dzienna potrawa/ aby każdego dnia
choć ná krociusienki czas uspokoiwszy
serce swoje od innych myśli/ serdeczna
przed Krucyfiksem/ o bolach/ kłopot-
ach/ ranach/ pokorze/ dobroci Pána
JEZUSOWEY/ zabawiali sie medytá-
cya/ jebrząc u BOGA zaslug Młki
iego/ milosierdzia lastki rady do rza-
dzenia y dusze swojej y Pánstwa so-
bie powierzonego. A tak Wkrzyżo-
wany Pán JEZUS zstanie sie im
Márcypanem smácznym y wielce po-
silacym.

W zaleceniu tego Krolewskiego
Márcypanu po Orcu swoim Dáwid
dnie/ Syn tego Salomon przysluzyc
ie nam też chce/ kiedy iako medity

A nad wshytke misternie pod Figura
tę náuka Krolom wshytkim przekla-
da: albo rázcy samo Pismo S. to
czyni/ rozmaite pompy dworu tego
opisuiac; gdzie wspomina o idkimsi
niezwygádyntie wymienitym stolo-
wym noszeniu: Ferculum fecit sibi
Rex Salomon, de lignis Libani.
Prawda jest/ że quoad literam, Tlu-
máze Pisma S. ndugdia/ iż to Fer-
culum, biorac denominacya swoje á
ferendo, znágylo takies trzešlo/ albo
Lektýka Krola Salomona. Sa tes-
dnak y rácy/ á między temi znágydnie
sie S. Bernard. Richard. á S. Vič. y S.
Grzegorz, ktorzy trzymájac sie zwo-
gádyntego wykladu tego slowka Fer-
culum, rozumieja przez nie/ noszenie
stolowe/ albo potrawy ná stol przy-
niesione: kiedy tedy powiada Pismo
S. o Salomonie Krolu/ że sobie iá-
tak osoblina wymyslił potrawa Fer-
culum fecit sibi Rex Salomon, de
lignis Libani. z drzewa Libanowego.
dowiedziec sie chce/ co to byla zá po-
trawa/ albo co sie przez nie znaczy-
lo? Wiem że Aptekárze de Lignis,
z drzew zamoczkich robiá dekoktydy/
syllung wodki do picia ale potrawa
drzewiana z drzewa Libanowego/ to
rzecz nowa: choebym też chetel to
sobie tłumácyt tak: że wonnym id-
lum mialko potluzonym z Libana
drzewem/ tak iako u nas Cynamo-
nem cynia/ potrawy Salomonowe
dobrze zaprawowano/ albo potraszá-
no; ale mi o tym nie námiemia Pi-
smo S. Wisc mnie sie zda/ że to
mieysce rázcy/ według pierwszego
tłumázenia in sensu literali, tłumá-
cyt sie powinno o Krolu Salomo-
nie; iednak in sensu mystico, we-
dlug drugiego tłumázenia pieknie
bardzo sluzyc moze potrawie tej/ kto-
ra nagotowal dla siebie/ y dla wshy-
tych Krolow/ náš Polski Salomon;
y owšem quoad finalem perseve-
rantiam, plusquám Salomon; to
jest Krolewicz Kázimierz S. o nim
sie specialiter rzec moze: Ferculum
fecit sibi Princeps Casimirus, de
lignis Libani. Libanus, według
S. Grzegorza, jest Figura samego
Chrystusa Pána; wisc drzewo Liba-

Figura.

Cantic. 3.

ap. Corn. á
Lapid. á
Ghuier.

nowe/ bardzo dobrze wyrażać może drzewo Chrystusowi Pánu nymilke/ drzewo Krzyżowe/ na którym on podał śmierć dla zbawienia naszego. To tedy Libanowe drzewo/ Młeki Pána JEZUSOWA/ w ten czas Salomonowi ziemskiemu/ Krolowi Monarchom/ istać się może nie tylko pośilna potrawa/ ale y słodkim nieidko Marcypanem/ kiedy będzie miało zstąpić/ przez serdeczną/ w skruszonym/ y litującym się sercu/ nade bolesćmi Zbawicielowi/ mi kontemplacyą. Delikatniejszyego sumnienia Pánowie/ nárzekają często/ choć na ustawiczne kłopoty/ dyszą łęce/ dla zabawy/ rad/ około dobra pospolitego; dla których dusz ich/ nie ma kiedy o zbawieniu swoim spokojnie pomyśleć: przez co skrupuły iakie/ gorzkość/ y ostrość w sumnieniu swoim czuje: lecz jeżeli tacy codziennie rano/ w wieczorach/ choć przez króciutki czas/ nabożnie cokolwiek o Młeci Pána JEZUSOWEY pomyśla/ albo z Książek uważnie/ by też kilka wierszów przegryzła/ wnet ta Libanska potrawa zśłodzi im takie gorzkości w sercu/ słodkością ona/ która jest między potrawami Niebieskiego Salomona nayprzódniejszą: to jest rodzinną ku Pánu BGV miłością/ słodkim nabeżerstwem/ o której napisał Bernard S. Verè dulcis cibus. charitas, media inter fercula Salomonis consistens. Gorzkość na sercu bywa Krolowi/ gdy się o niebezpieczeństwach/ zdradach/ buntach poddanych swoich przeciwko sobie; iednak jeżeli Krol dobrze czuwany będzie w takich mniędach Młeki Pána JEZUSOWEY: prętko sobie wspomni/ iako y on nie stracił Ogniów swoich/ niebezpieczeństwach/ zdradzieństwo Judasowski/ y inne kłopoty/ Stworca będąc od własnego stworzenia ponościł/ a ponościł wesóło: Proposito sibi gaudio, sustinuit Crucem. Apostol mowi: nie pomyślajcie/ że w sercu to uważającego/ żalu onego y gorzkości umniejszać się będzie. Nie przypominno y to bywa Monarchom/ gdy się im według woli ich wojenne imię przysię/ lubo dobra y sprawiedliwa instencye w nich mają/ nie nadeja/ nie

A charyzma tego Libanckiego Marcypanu Koscia/ uważa sobie/ że instencye Pána JEZUSOWE/ lubo nymilke były/ iednak nie wyciekły/ dług woli jego/ skutek swoy brat: żyzył sobie on/ aby na wojnie oney którą odprawił na Krzyżu z górem/ generalny był otrzymał nad nim tryumf/ to jest aby mu się żadna dusza nie dostała była; bo o tym napisał Páwel S. DEUS omnes vult salvos fieri; iednak nie otrzymał tego dla zdrady domowej; to jest owych ludzi/ którzy się sami górem poddali/ y skutek Młeki jego na duszach swoich traci. Żył sobie/ bo y o to prosił Oycę Przedwiecznego/ aby łatwiej one wojny mógł być odprawić. Pater, transeat a me Calix iste. lecz gdy poznał/ że na tej wojnie trzeba koniecznie pocić/ aby na niej wygrać/ z wielką rezygnacyą dał się na wola Oycy swego. Verumtamen non mea, sed tua fiat voluntas. To mowi urażając Monarchę pod czas romaitych rewolucyi wojennych/ użale pewnie dusz jego poruszenie wstrząsne do doskonałej na wola Boskiej rezygnacyi nie będa mu gorzkie/ ale przyjemne choć nie pomyslnie sukcesy wojenne. albowiem generaliter napisał S. Antonin: Tribulationes in se amarae sunt, sed ligno Crucis missa, scilicet habita meditatione Passionis Christi efficiuntur dulces. Przeciwności gorzkie są w sobie, ale od drzewa Krzyżowego przez nabożną medytacyą Młeki Pána JEZUSOWEY, zstają się słodkie. A toż macie potrawę Salomonową/ Marcypan osobliwy Krolowski. Ferculum fecit sibi Rex Salomon.

A ten ci to jest przysmak Krolowski/ którym Książki S. Krolowi Monarchom/ nie tylko gęstule/ ale oraz potężuje na samym sobie/ przedziwne skutki/ y słodyczy jego/ których doznawała dusza jego; przy rozmyślanii Młeki Pána JEZUSOWEY; w czym on osobliwym/ bo ustawicznym był. In Christi contemplanda Passione assiduus, w Złoty Żywota jego napisano, A on ci bowiem w stanie swoim Krolowski

Histor

asim. lubo iestże nie należało zupeł-
ne do niego gubernium Pánswa/
nie był bez gorzkości/ bez trudności.
Gorzo mu bydz mogło/ gdy do otrzy-
mania Krolestwa Czechskiego/ ktore mu
aliquo jure successionis należało/
miał swoje przeszkody: iednak że był
assiduus in contemplanda Christi
Passione, miał zawsze przy sobie go-
toty przeszkody ten Marcypanik; u-
ważając/ iako y on od swych był o-
puszczony/ wzgardzony. Et sui eum
non receperunt, spokojnie one prze-
ciwnie sobie fakcy wytrzymywał.
Musiało y to bydz z wielkim náprzy-
żeniem duszy iego/ ktora niezgo táf-
nie pragnęła/ iako wnetrznego potos-
tu/ y ujednogenia się z BOGIEM; kiedy
go Zygmun/ Ociec teg/ z Woyskiem ná-
woyne do Czech wyprawił; a do-
pieroż kiedy przegrany/ y Woysko
stráciwszy/ nazad do Polski uchodzić
musiał: ale tymże Marcypanikiem
pómiąłki nabożney Młeki Pána JE-
ZUSOWEY: assiduus in contemplan-
da Christi Passione, osłodził sobie
wszelkie one cięskie trefunki y okazy:
bo uważając iako słodko było Pánu
JEZUSOWI/ choć gorzki on Kielich
Młeki pełnić/ widząc w tym wola
Oycá Przedwiecznego/ y on także ná-
wzór iego/ własnego Oycá swego wola
chcąc wykonać/ ohotnie ná wszystkie
one trudności/ y niebezpieczeństwa
się podał. Ten to pierwszy iest Mar-
cipanis, ktorym Kázimierz S. ná
Godách Báránkowych przy Wroczy-
słości swojej zesłuje ludzi stanu Kro-
lewskiego.

PARS
II.

D rugi specyal y duchowny
Marcypanik/ Podgąsły
God Báránkowych Ká-
zimierz S. przynosi; przy-
kład nieśkaláney cnoty cy-
słości Pánienckiey/ w umarewionym/
posłaniu/ dyscyplinami/ twárdym wy-
piánem ciała: a tenosićwale ludziom
młodym/ ktorzy ná Młarsowym/ a
różey Młarsowym zostając polu/ bo
inter alia Christianorum certami-
na, duriora sunt praelia castitatis.
nápiisał s. *Basilus*. Zátym wygodzi
im wielce Kázimierz S. tym Młarcy-
panem; albowiem terázniejszyego wie-

A tu Polska młodzi/ wielce głodna iest
tego posilku; bo bardzo teraz trudno
o wstydlivego/ czystego Młodzieniá;
przyczyną zaś tego/ że się nie znaia
ná tym specyale: ani wiedza o sposo-
bách nábycia iego. A co Ewanges-
lista nápiisał o Apostołach/ że się nie
znali ná chlebach Pána JEZUSO-
wych. Et non intellexerunt de pa-
nibus. toż się swoim sposobem áppli-
kować może do terázniejszyego Polckiey
młodzi. Cnota czystości życie po-
wściągliwe/ kosztowny to Młarcypan/
bo y nie mało leżyć trzeba/ kto go
chce dostać. Non est digna ponde-
ratio continentis animæ, nápiisał
Eccl. 26.
Basilus, pńdkowity y słodki; bo
nie tylko Pánu BOGU/ ale y lu-
dziom pńdązno/ miło/ przyjemno/ z
wstydlivym konwersowác Młodzieni-
Prov. 22.
cem. Qui diligit cordis munditiam
propter gratiam labiorum suorum
habebit amicum Regem., mowi
Proverbialista: Czystosc iest to chleb/
podobny owym chlebom w przybytku
Pánswa/ ktore się zwály Panes pro-
positionum, albo według *Septuag.*
Facierum: iakoby twarzą iakieś/ albo
obraz y mniace ná sobie: bo iako po-
spolicie ná Młarcypanach wyrobione
brylanta od Cukierników rozmaite fi-
gury; tak też y czysty głowiek repres-
zentule ná sobie piśny obraz samego
Pána BOGA. O tym nápiisał s.
Basilus. Magnum revera quoddam
ac praelatum Virginitas est; quæ
ut totum simul explicem, homi-
nem incorruptibili DEO simili-
mum facit. Non intellexerunt de
panibus. Podobá się wielom cnotá
czystości/ gdy ia w drugich widza/
różiby też ná czas y oni powścią-
gliwie żyli/ ale nie wiedza co z prze-
ciwnemi tentacyami rádzić. Nie
lada kto dogodzić umie Młarcypano-
wi/ pracko niewiádomy rzeczy/ zaka-
lec w nim uczyni: tak y nieostrożny
Młodzieniaszek/ pracko zakałic może
niewinność swoia: trzebaż to nie má-
ło prace/ y pilności przyłożyć/ aby się
smáżny uzał Młarcypan; wyluska
migdały/ eluta ná młósi/ olejek z niego
prásuił/ y potym w piecu ostrożnie
go prał; a upiekł dopiero go złocó.

Czegoś

Script.

Eccl. 26.

Prov. 22.

de vera
Virgin.

Łeżos podobnego potrzebuie cnota
 Gyskości/ czego nie poymia świato-
 wi ludzie/ non intellexerunt de pa-
 nibus, trzebać to cnoty Gyskości/
 iako ziarką dobywać z skorupki; a
 przez to skorupki rozumieć chęć ciała
 nasze/które trzebać tuć na mąst; to jest
 trzebać przykryć się mu różnemi mor-
 tyfikacyami/ dyscyplinami; trzebać
 olej z niego wyciskać przez twarde
 posty; trzebać y ogień wszelkich tenta-
 cyi/ śtatecznie wytrzymać. non in-
 tellexerunt de panibus, nie mogą
 tego/ a różney niechęć zrozumieć
 świeccy/ młodzi ludzie/bo w nimzym
 niechęć się przykryć ciała; y owšem
 dodać mu olejku pokarmow/ napo-
 tow smacznych dostatkem y bez wszel-
 kich pokus, nabyć chęć cnoty Gys-
 ści; a ono mieliby pamiętać na owe
 przestrogi s Bernarda, Periclitatur
 castitas in delicijs. szwankuie czy-
 śłość/ przy roskosach, przy wygodach
 ciała. Wied aby się w tym lepiej
 informowali/ prezentuie im Krole-
 wig S Gyskość swoje Pániensko; koro-
 ra aby był ukontentował Pána B D.
 GŁ swego/ delikateny on Migdalek/
 to jest Paniace/ piekzonie wychowa-
 ne ciało swoje lufczył dyscyplinami/
 cylicyami ofstrymi. Juveniles artus
 aspero domabat cilicio; tłuł ten
 migdalek y na kāmieniu/ Gyskość
 na marmurowym golym nocuieć pa-
 wimencie: Regij spretā leci molli-
 tie, dura cubabat humo: wyciskał
 z niego olejek/ wymuic mu rosko-
 śnych pokarmow przez ustawiczne po-
 sty. Juveniles artus assiduis ex-
 tenuabat jejunijs. Dopiełł dobrze
 temu kāmianowi kiedy on ogień nay-
 ciższej tentacyi/ gdy mu życie obie-
 cowano/ tezeliby na roskos cielesna
 zezwolil/ meżnie wytrzymal; aby tel-
 ko zakładcu naymnieyszego do Gyskości
 swojej nie przypuścił; gdy rzekł: Ma-
 lo mori, quam fadari. Day B D.
 J E aby Polska Młodź z przykładu
 tego S. Młodzienca/ Intelligent de
 Panibus, nauceyli się duchownego
 pieczywa tych mistycznych Marcipa-
 now/ to jest. sposobow do utrzyma-
 nia się przy cnotie Gyskości.

Trzeci specyal na Gody Barankowe

A importuie Różmierz S. Panem Eu-
 charisticum, Nabożnśtwo do Nayśw:
 Sakramentu, a iestże ocytrowany na
 bożenstwem do Przen: Panny/ iako
 słodkości Niebieskiej pełna. Vita
 dulcedo, & spes nostra. S. Joanni
 Damascen nazywałia Condimentum
 omni virtute constans. Przyprawa,
 wszelkiej cnoty moc w sobie zamykająca.
 Samemu zaś Przen: Sakramentowi
 zdaniś nie od rzeczy służyć może deno-
 minacya Marcipanis, bo w Miesia-
 cu Marcu/ y gdy w pole na wojnę z
 gartem gotował się P. J Eżus/ posta-
 nowiony jest: W tym tedy obovgu
 nabożenstwie iako był osobliwym Ró-
 żmierz S. dosyć wyrdżnie wypisał
 historyk Żywota tego; y samą me-
 lodyną tego Proza o Przen: Pannie
 wyświadcza. Ten zaś specyal ofia-
 ruie Krolewig S. ludzjom stanu
 Rycerskiego/ zalecācie im oboje to na-
 bożenstwo; oraz wielki pożytek/ y po-
 siłek zwiast za na wojnach onym obie-
 cuie. Podacie mi się piękna tego
 Figura/ na owych chlebach/ czyli ko-
 lażach/ o ktorych Dawid S. pro-
 kował/ że za Głow przyscia Mesi-
 ja prawdziwego/ to jest Chrystusa P.
 nastać miały tak bardzo posilne y
 skuteczne że na gory Libańskie Ryo-
 lestwo tego wywyższone bydz miało.
 Et erit firmamentum in terra in-
 summis mōrium. Rab Salomon cyta.
 In diebus Messia frumenta produ-
 cens placentas, superexaltabitur su-
 per Libanum fructus eius. Wiele
 Expozytorow trzyma/ że te kolaze
 figurowały Przen: Sakrament/ ktory
 postąpił pod Osobami chleba/ pra-
 wdziwy Messas Chrystus: ten zaś
 Sakrament na inszym miejscu nazy-
 wa Dawid S. Panem Angelorum,
 Hebraa cyta: Panem fortium,
 Chlebem Anielskim, albo Rycerskim.
 ztym/ prawo ma nieidkie do niego
 Rycerstwo Polskie/ zwiast za dla pa-
 mistney Staropolskiej ceremonij gdy
 przy Mszy S Gabel dobywał/ oświad-
 cācie się z nabożenstwem swoim ku
 tej Prz: tajemnicy/ dla ktorey goto-
 wt byli ginac. Kiedy zaś Dawid S.
 o tych Messasowych kolazach po-
 wiada/ że za posilkiem ich rozszerzāc

Orat. 4.
 de Nati-
 vit. B. V.

Figur.

Psalms. 22.

się mało Królestwo Messyafowe/ a
 za tym wytykie Królestwa Chrześci-
 ańskie; Superexaltabitur super Li-
 banum fructus ejus, przez to dacie
 się znać/ że w których Państwach twi-
 enie nabożeństwo y uczęszczenie do
 Przen: Sakramentu/ takim P. BÓG
 dziwnie/ zwraca na wojnie/ błogo-
 sławi/ y Rycerstwo iego posilające
 się tym kłaczem/ tym pokarmem/
 przed potyżką/ niezwygądnie odwa-
 żne czyni: zwraca/ gdy sobie ten
 kłacz przyucztwia nabożeństwem do
 Przen: Dánnu/ co nabożnego o niego/
 (iako był S. Wojciech nauczył Po-
 laków) śpiewając gdy idą do okazyi.
 Z tego obowgá nabożeństwa/ wielkich
 skutków pod czas wojny doznawdząc
 Lwów XIII. Król Francuski/ godne
 pamięci mawiał te słowa: His ego
 duobus praedidijs nitor, Sanctissimo
 Sacramento, & B. Virgine. A po-
 nieważ oziębło znaczenie to nabożeń-
 stwo w terażniejszyym Rycerstwie Pol-
 skim; albowiem rzadki się znajdzie/
 któryby idąc na rddy publiczne/ na
 wojnę idąc/ albo do okazyi się go-
 tując/ poczynal to od Spowiedzi/ od
 Komunii Przen: y owšem wiele ta-
 kich jest/ którzy to poczytaia za znak
 bojaźliwego serca. Wiele Kazimierz
 S. całe Rycerstwo Polskie/ tymże os-
 eukrowanym chlebem częstnie/ pobu-
 dzając ich przykładem swoim do oso-
 bliwego nabożeństwa/ tak ku Przen:
 Sakramentowi/ iako y Przen: Dánnu/
 y oraz przez to samo szczęśliwe im-
 powodzenia na wojnach obiecuując.

Blanc. in
Psalm. 21.
num. 237.

Czwartym specyalem gestuie od
Razimierza S. w pospolitości cde
utrapione Krolestwo Polskie/ a ten
bedzie/ wielce skuteczna tego przyzwy
na przed Mafestatem Boskim. Wiem
ze Modlitwy Swietych Pániskich w

NA DZIEŃ S.
Rosa Innocentii
Ego sum Pastor
STo dobrze zważy Jmiej y
przewiśło dziśieyſzego So-
lennizantá / S. Wojciechá /
Arcybiskupa y Patroná
Polskiego / lédwo taki przy

A **L**iebie/ przyrownał do miegą obo-
siecznego/ Dáwid S. Et gladij an-
cipites in manibus eorum, ad faci-
endam vindictam in Nationibus;
y tu mi żąraz ná pamieć przychodźi
ow mieg Gedeonow/ ktory żołnierzo-
wi jednemu we śnie obrociwszy się
w chleb/ ruinował obozy nieprzyja-
cielskie. Non est hic aliud, nisi gla-
dius Gedeonis. Taki mieg trzyma
w rękách Kázimierz S. w Liebie ad
faciendam vindictam, ná obronę
Korony Polskiej przeciwko wszelkim
nieprzyjaciłym Narodom; bo ilekroć
Polacy nabożnie wzywali Młodzień-
czego, zstawał się im chlebem/ posiła-
jąc przez przyczynę swoich słabe siły
Wojsk Koronnych: czego po tylu-
lecie dawniejszych lat doznawali Wo-
dowie Wojsk naszych; á niektórzy
widzieli ná białym koniu Kázimie-
rza S. przymodzącego husce: á ná-
wet y wieku naszego Król Kázimierz
IV. doznał skutecznego Młodzieńczego;
bo gdy iadąc ná wojnę oddawał się
w Wilnie przy Grobie tego/ wzy-
wając przyczynę Królewicza S. y
ślub o wygnaniu z Polski Arjanow
odnowił/ cudownie pranie jednego
dnia/ ná dwoygiem potężnym Wojs-
kiem nieprzyjacielskim/ chwalebnie o-
trzymał zwycięstwo. Et transiens
ministrabit eis. Dziękujemy tedy
przezorny Podgąsy God Bąran-
kowskich/ Kázimierzowi S. żeś nas tak
siłami y posiłkami utrącał
Narcępandami/ z przykładu święte-
go Żywota twego: które aby swoy-
m nas sprawiły skutek/ przyczyni się
laskawie za nami/ y za całym Kró-
lestwem Polskim do BOGA

Wszystko: Etoemu niech
bądźcie chwala na wie:
li. Amen.

656

Psalms 149

Judic 7.

Histor

NA DZIEN S. WOYCIECHA,
Rosa Innocentiæ Sacerdotalis.

Ego sum Pastor bonus, Ioann. 10.

RTo dobre zważy Jmiej y D
przewiśko dzisieyszego So-
lennizantá / S. Wojciechá /
Arcybiskupa y Patroná
Polskiego / Idźmo taki przy

znąc musi/ że mu słusnie dziśieysza
Ewangelia/ trzeci przydaie tytuł Pa-
stusza dobrego; do ktorego należy
starać się dla owieczek swoich o iak
najlepszę pastwiską. S. N. Imię

iego

iego jest Woyciech/ przezwiſko od
Herbu Jamili Roza: pierwſze wſhel-
ta pościech owieglom znieniale:
bo Jmis Woyciech/ od pościech dery-
wacza ſwois ma; drugie zaś/ to jest
Roza: nie iakielkolwiek/ ale delikatne/
bo kwieciſte rożane prezencie paſtwi-
ſtā/ ktorymi trzoda ſwois dobry ten
Paſterz opatrzał: y ktore paſtwiſtā
dla tego ſamego/ rāzey rożanym O-
grodem nazwaczy ſie powinny. Je-
dnym ſłowem/ Żywota Woyciechā S.
rozmaitych cnot przykłady/ wonne to
rożane paſtwiſtā były/ ktorymi ſie ka-
miły duſze wſytkich wiernych Dyece-
zanow tego. Co ieſt tak iſt/ iakoż
nie ināzey/ toć gdy przy doroczney
uroczyſtoſci/ ſequentia przychodzi na
Woyciechā S. aby ſie y on na Go-
dach Barankowych/ w oczach Oblu-
bienicy tego/ to iſt Kościół S. z
iakiem oſobliwym poſtacią prezentem/
nie trzeba mi ſie długo pytać/ ktory
by taki był; w ſamym bowiem miſtern-
nym przezwiſku ſwoim/ iako na złotey
Tāgy/ ten dobry Paſterz z rożnych
ſwoich paſtwiſt y ogrodow/ przynosi
cudna/ wonna/ Innocentiae Sacer-
dotalis. Żywota ſwego Paſterſkiego
Roza. Wiem dobrze/ że to nie po-
ſpolity prezent Roza: dorocznie bo-
wiem o Środo-poſci w Rzymie/ O-
ciec S. Pāpież/ poſwiata ſolemniter
Roza/ z złota miſternie wyrobiona/
ktora przez Poſty ſwoie/ za prezent
poſyla ktoremu z Monarchow Chre-
ſciānſkich. Bā y ſame kwiaty/ mās-
ia ſwoie miejsce na weſelnich ātkach:
co ſie poſtazuje z bankietu/ ktory ſta-
wna onā w Rzymſkich Hiſtoryach
Kleopātrā ſprawiła była dla Kochān-
kā ſwego Antoniuſā: gdzie na ſame
Roze/ nie mālā wylizyła ſumma. A
nawet y ſamego Salomona weſelne
Gody/ bez kwiatow obejść ſie nie
mogły/ potrzebowała ich Oblubienicā
tego mowiāc: Fulcite me floribus,
ſtipate me, &c. Jāzym y nāſia mi-
ſtyczna Roza/ zgodny będzie prezent
na Gody Barankowe. Wiac iā O-
blubienicy tego Kościółowi S. dla
zbudowania wiernych/ ſwiątobliwe
życie Kapłānſkie Woyciechā S. pod
podobieństwem Rozy/ prezentować

Cantic. 2

Abda: Wprzod powiedziały iedne z
wielu innych przyczyn: czemu teraz
między Katołkami trudno o takie
Roze: to iſt/ o przykłādnego/ ſwią-
tobliwego Paſterzā y Przelożonego.
Ad Majorem DEI Gloriam.

O do Pierwſzey Częſci Ra-
zania: Ta oſobliwa iſt gā-
ſow nāſych nieſzczęſliwoſci;
że w Koſciele Bożym/ pre-
dzy obaczyſ ciernie/ glog/
niżeli wonna Roza: to iſt/ iāwiew
o nieprzykłādnego/ niżeli o ſwiąto-
bliwego/ dobrego Paſterzā duſz ludz-
kich: Co z wielu przyczyn pochodzi:

to iſt; gāſcia z złego wychowania
dziatek w domu Rodzicow: gāſcia/
że wiele takich ſie znāydnie/ ktorzy do
ſtanu duchownego biorā ſie/ nie z
Boſkiego powołania/ ale dla reſpektu
interet: doroczego; nāprzykłād/ je-
by mieli iāwiewſzy ſposob pożywienia
ſiebie/ z bogāceniā krewnych/ zc. gā-
ſcia/ że gāſtotoć Kollātorowie/ al-
bo inni ktorzy do tego należą/ dāiac
prezenty na beneficia/ nie uważāia
ktoby był ſpoſobnieſzy nā nie: y o-
wſiem uwodzā ſie w tym reſpektami
ſlachectwa/ krewnoſci/ inſtāncyi
Pańſkich/ ā co naygorſza/ nā gāſ po-
darunkami/ obietnicami/ ktore ſwia-
tokupſtwem traga/ widomie nieſpoſo-
bnych/ y ſwawolnego życia ludzi pro-
mowia: czym cięſko bardzo grzeſia.
Dawſzy iednā teraz pokoy temu/ od
tego innego/ do nas ſamych ogy o-
brociwſzy/ mowia/ że tey nieſzczęſli-
woſci bywāia przyczyna/ przyciāſſe
grzechy zāgāſzone między ludzmi
w onych Kroleſtwāch/ Dyecezyach/
Miāſciach/ Miāſteczkāch/ Pārāſciach.

te albowiem zwykł Pan BÓG karāć
tym ſamym/ gdy takowym Krole-
ſtwom złych Krolow/ Dyecezyom/
Miāſtom/ Miāſteczkom/ Wſiom/
Przelożone tak duchowne/ iako ſwie-
ckie/ nieprzykłādne/ niezbożne/ zc. dāie.
Czego dowod z Piſmā S doſc wy-
razny mamy w Kſiegāch Jobowych:
gdzie tak nāpiſano cytām o Pānu
BOG: Qui regnare facit homi-
nem hypocritam, propter peccata
populi. Ktory (to iſt Pan BÓG) do
puſzcza pānować oſuſtowi, to iſt, iādā

PAR S
I.Script.
Job. 34.

Isaia 3

rákiemu człowiekowi, dla grzechow po
spółstwa, albo pospolitych. Co samo
uwierdza się z Księgą Proroctwa
Izaiaszowego: gdy bowiem Króles
stwo Izraelskie dobierało miarki cie-
stich bardo grzechow/pośyla do nich
Pan BÓG Proroká/ grożąc im ro-
zmaitemi plagami; iáko to głodem/
morem/ wojną: między ktorými prze-
powiada im też Prorok y to osobliwa/
że im miał Pan BÓG pobrać duchow-
nych przykładnych/ Różnorodziow/
Prorokow żarliwych. Auferet á Je-
rusalem Prophetam ariolum, pru-
dentem eloquij mystici. Ná ich
zás miejsce/ miał im dáć Przelożo-
nych tak Świeckich/ iáko y Ducho-
wnych/ bardo láddiatkich obyczajow/
ludzi lekkomyślnych/ nieśtategnych/
młodych/ niewieściuchow. Dabo
pueros Principes eorum, & effe-
minati dominabuntur eis. *Corneli-
á Lapide* twierdzi/ że to Proroctwo
spełniło się/ y tá kárá przyszła ná Je-
rozolimę/ pro peccato Christicidij,
zá zabicie Chrystusa: ná ktore zezwo-
liło było wszytkie pospolstwo/ wolając
ná Pilatá/ Crucifige, crucifige,
Jáiste kárá to Boża była ná Jerozo-
limę/ oni Biskupi/ Káisaf/ Anaf/
ktorzy przez świetokupstwo dostawili
u Rzymian Biskupstwa/ ná Stoli-
cach z pogorszeniem ludzi siedzieli:
kára Boża była/ y on Herod pánu-
jący nád Gálileá/ porobnik/ báłwo-
chwalca/ zaboyca Janá Chrzciciela/
y niektórych Apostolow; ktorzy zego-
nikt się przed nim nie wázyl/ śmiał
się czynić Messyášem y Bogiem:
znosiensza była potym niektórym bo-
goboyniejszym patrzyć ná zburzenie
Jerozolimy/ y Rosciolá Sálomono-
wego/ przez Wojská Rzymskie/ ná
tak wiele tysięcy pozabijanych od
mieczá/ pomorzonych od głodu/ niż
przedtym/ ná one láddiatkie Biskupy/
y stomotnie pánującego Herodá. O
ciężkości tej plagi/ ktora y teraz
cierpi Rosciol S wyrażnie nápiśal
uzony y stary Páterz/ *Privaldus Ord-
Pradicator*: Nona persecutio, quā con-
tinuē Ecclesia DEI angustiat, &
affligitur, est illa, quā per corru-
ptos ac vitiosos Prælatos & Sacer-

Opus au-
reum c. de
9. persecut

A dotes, qui sunt torpentes otio &
quiete, nimis exercetur.

Ná objaśnienie tej mátery/ nie od-
stępuiac od pryncypalney Kázania
mego Allegoryi/ podám mi się piśna
Figurá/ ná Roży w Rádu stworzo-
ney; á to zokázy onych słow/ ktorých
Pan BÓG záżył do Adama/ strosuiac
go o grzech pierwszy y karzac. Male
dicta terra in opere tuo, spinas &
tribulos germinabit tibi. *Przekłeta*
*ziemia w pracy twojej. ciernie y osty ro-
ażić ci będzie. Jest tu quasya mie-
dzy ugonemi/ iezeli nim Adam w*

B grzech upadł/ rodziła ziemia cierniste/
kolace rzeczy; á zátem/ iezeli Roża/
ktora teraz ná galaskách swoich ma
wiele kolacych osici/ z niemi záraz
stworzona była r O czym rożne są u
Doktorow rozumienia. Ná ten czas
záżyłmy zdánia *Venerab. Beda, Rabani,*
Rupertii, ktorzy trzymáją/ że dopiero
po upadku Adamowym/ ná ukaranie
iego/ ciernie się z ziemi pokázáło/ á
zátem y Roża dopiero kolaca się zstá-
ła. Ná co przypadáć się zda y S.

C *Basil* ktory o sobie świadczy/ że ilektoć
ná Roża poyrzał/ widząc ją kolczy-
stá/ záłośnie sobie wspominał ná
grzech swoy w Adámie popelniony
Quoties florem hunc video, pec-
cati mei admoncor; propter quod
terra, ut spinas ac tribulos proferet,
condemnata est. Jednym słowem
według tych Doktorow/ że teraz Ro-
ża kole/ iest to effectus peccati, albo
kára zá grzech. Co tak do násey
mátery aplikowác możemy: Roża
iest symbolum stanu Kápláńskiego:
bo nie darmo mady *Syracides* Náy-
wyższego Káplána Jerozolimskiego

D przyrownał do Roży wiosienney/
Quasi flos Rosarum in diebus ver-
nis. Roża zowie się Regina florum,
Krolowa kwiátow, podobne też ma E-
pithetum stan Kápláński/ gdyż go
Piotr S. zowie Regale Sacerdoti-
um, Roża/ nie tylko ma (co w niej
upajał ieden symbolista) aurum
intrus, owe kłkó złoty/ albo żoltych
szepioret we środku/ ale też ma
virtutem medicam, ná wiele chorob
pomaga; tak y Pásterz Káplan/ má-
jący aurum intrus, dobre intraty/

Figura

Genes. 3

ap. Cornel.

Ecc. 30

1. Petr. 2.

stąd

starać się ma o to/ żeby złoto tego/ o wiegłom tego/ biednym/ nędznym/ ubogim tu pomocy/ tu zaraćowaniu było. Te tedy mistyczna Roza stworzył Pán BÓG w Rádu Rosciolá S. gdy postanowił stan Ráplánski/ Pásierski/ Biskupi/ zc. a stworzył ia był bez kolcow/ y bez ciernia; bo go postanowił ná zbudowanie/ nie ná pogorzenie owiezek/ ná gás iednak odmiennia się ze Roze/ gdy siá ná nich pokázala ciernie lakomego bogactw zbierania/ ciernie niedbałstwa okolo uslugi owiezek/ kolce nieprzykładnes go żywota/ rozmaitego pogorzenia. Patrza ná to zálosnie Dycezanie/ Parafianie/ deudzy się y utola/ gdy ná zly ich przykład patrza/ sąswoli też y oni sobie pozmalia/ inni zas szemra ná Kollátorow/ ná wyśhe Przelożone/ że takowe ná urzedy Pásierskie promowia/ że nalezyta káśnościa pogorzeniem onym nie zabiegać/ nie gánie ia wprawdzie rozumney żarliwości o to; ale im przecie byzże reflektować się tak náo samym soba iako y życiem innych Párastánow/ Dycezanow/ a podobno uznáia/ że sami tego przyczyna są. Zgrzeszył Adam Gospodarz Rádu/ aś zarać ciernie/ aś Roza kole. Podobnym sposobem/ gdy Krolowiákim Pánstwem/ albo Dziedzic/ Pan domu/ mánstności swoich/ ładaiako bez boiájni Boskiey žia/ y poodanym swaim ták žyc nie zabraniaia/ sprawiedliwym sadem swaim dopuřga. Pan BÓG/ że w Krolestwach Pánstwach dobrá takich Pánow/ urzedy Duchowne/ Prelatury/ Plebanie/ ludzom takim dostáia się/ ktorzy nie wydadza iako Roza zapachu z siebie dobrego przykladu owieglom swaim/ ale iá zey smrod pogorzenia dla zlych obyćgáiw/ albo porořnawřy w ciernie bogactwa/ zamogřy się z intrat Roscielných w pieniadze/ nie iednego z Kollátorow/ Kłotniámi swymi iako kolcami iakiemi utola.

Histor

Jeden ná to dáia przykład. Piře Josephus Żydowin/ o zacnym Senatorze Jerozolimskim Hircanus nazwanym; że gdy zá gásom tego/ Żerod/ ieřze ná ten gás mlody/ pozwany o

A zabićie zacney iedney Osoby do Sadu naywyřhego stána/ y tam w obecności Sadziow/ między ktorými też zásiadał pomieniony Hircanus; hárdy y pyřno się sprawował/ iako nieuwářny mlodzić/ w bogactwa y protekcyá Rzymřka dufaiac/ hárdzo się to nie podobáło pomienionemu Mężowi/ wiec gdy ná usłp kázano stronom/ hárdzo ořtro w glosie swaim nástápił ná Żerodá/ y uwážaiac co potym z tego mlodziáka byđz miało/ zyczyl aby był ná gardle winowácy káćany; zego iedak nie mogli ná drugich B przemodzy: y ták uwolniony Żerod/ wkrótce potym wybrał się do Rzymu/ gdzie nieaké gás pomieřstawřy/ ná Dworze Rzymřkich Cesarzow/ rozmaitemi skutámi wyiednal sobie przywily ná Kroleřstwo Jerozolimskie/ albo ná pewna gásc tego; wrocivřy z tamego/ prezentował w Senacie Jerozolimskim one swoje expedyccyá nalegaiac/ aby był od nich zá Krolá przyznány. Wřysley się ná to Senatowice zálekli/ znáiac zle/ y okrutne obyćgáie tego: iednak ná pierwřy powřstawřy z mieysca Hircanus, zá nim worował: zemu gdy się wřysley dži wowali/ pámistaiac/ iako przedtým był hárdzo przeciwny Żerodowi/ y o przyczynę go pytáli/ odpowádaiac rzekł: Quia video, quod peiorem Regem non potuit nobis DEUS excogitare in poenam peccatorum nostrorum. Ktorýmiřlowy dal znáć/ że onym zlym Krolem chciał Pan BÓG pokarác Rzeczpospolitá Jisráelská zá to/ że przedtým máiac w řech Żerodá/ w dluę sprawiedliwóści sadzić go niechciáno. Toż á parima się mowić y o Przelożonych Duchowných gdy Pan BÓG dopuřga/ że zli nieprzykładni/ Prelatury wřotich dostepuia/ y ná nich z pogorřenim owiezek swoich žia.

O się byzże drugiey Ciosci Kazania: kto się reflektować badzie ná obyćgáiami Polakow ná ten gás/ gdy S. Woreiech záwital był od Węgier do Polři/ przyznáć musi/ że ná ten gás Polřká moglá się názwáć Paradisus, nie ták/ iako ia křóć

PARS II.

Script.

Eceli. 50.

Eceli. 24.

niedawno nazwał/ Paradisus Judaeorum: ale w dobry sposob; ná ten czas bowiem kwitnola Polska y w slawie/ y w nabozenstwo: panował bowiem Boleslaus Chabrius, żarliwy Chrześcianin/ ktory zwoiowawszy Czechy/ Morawce/ Slezaki/ Pomorzany/ Kasyby/ Ruskie Kijasta/ między niemiernemi/ przez rozmaite Kaptany/ Wiara S. rozkrzewiał/ y w Państwie swoim/ tak wiele Kościołow/ Klasztorow fundował. Przeto też Polska ná ten czas bywasy jako Ray/ gorda sie zstala; ze takoby w Kaju przed upadkiem Adama/ S. Woyciechá Roza/ ná Katedrze Arcybiskupiey/ nie koleżyła/ ale wonna y przyianna ogladala Roza/ y nim sie niewymownie uciechyła. Ze trzech okolicnoścí Roza może mieć swoje zalecenie. Ex plantatione, odore, & colore. Mystyczna náša Roza Woyciechá S. ma swoje zalecenie: naprzód ex plantatione, to jest z urodzenia/ y obyčájtow mlodości/woiey Godzi sie mlodemu Woyciechowi S. jako tuż ná stan Duchowny w cieplej chorobie swoiey od Rodzicow poslubionemu/ przypisać one słowa/ ktore niegdy w pánie guryku swoim przypisał Pralatowi Jeruzolimskiemu/ madyr syracides. Quasi flos Rosarum in diebus vernis. Jako kwiat różany pod czas dni wiosennych. A owsem samo przez swisto Woyciechá S. relacya mu osobiwa czyni do pomienionych słow z Pisma S. wistych. Wiosna/ wlasściwe jest symbolum mlodości: wiec te słowa in diebus vernis, zalecaia plantationem tey Rozy/ to jest urodzenie/ y mlodość Woyciechá S. Moze sie tu per appropriationem zająt onych słow Mladrości Niebieskiej. Ego, quasi plantatio Rosae in Jericho. Ja, (prawi) jako szczepione Roze okolo Jerycha. Jericho tłumaczy sie Luna, Miesiac; Miesiac zaś/ znaczy swiate. Mystyczny Rozy Woyciechá S. plantatio in Jericho, bo sie rodzi wedlug swiata z Rodzicow zacnych z Romejow/ z Linij Arolow Czeskich idacych. Jericho, bylo to Miasto slawne/ ale zalozenie iego/ bylo w ziemi nieurodzayney. Ecce

A habitatio huius Civitatis optima est: sed aquae pessimae sunt, & terra sterilis: moria Obywatele tamtejni do Elizeusa. Jednak gdy Prorok ná oddalenie oney niebezpieczności/ zajął soli/ y studnie im poroczyno wal/ zstala sie ona kradina bardzo zyzna/ y urodzayna/ osobliwie w Roze/ ktorych naywiecey sie rodzi (jako swiadczy Saligniacus,) okolo studnie oney/ czli cysterney/ pobenedygowaney sola od Proroka. Sol/ jest pospolite symbolum madości/ náuki; bez tey soli/ nie moga kwitnac pieknie B plantationes Rosarum, to jest/ by nayskladerniejze urodzenie nie zaleci Panicia/ jezeli in plantatione, w mlodości iego aplikowac go nie beda do náuk.

Szczepiona w tym byla plantatio. Mlodość Rozy Woyciechá S. aby byl tey soli madości/ náuk ná byl/ przy studniach Jerychonskich pobenedygowanych/ naprzód posadzono te Roza/ gdy go iesze dzieciactwem Kaptanom pewnym do wychowania oraz y do školy oddali pobożni Rodzice/ tednego mu tylko dla uslugi przydawaly sluge. Curiosi Naturali. 12. dwa sekrety pisa o Rozy: to jest/ aby miała kolor piekny przesadzajac/ albo szczepiac one/ y kaza ta podle wac czesto kwia bydlac: zeby zaś miała lepszy zapach/ gosnek/ ktory przeraźliwym odorem swoim lzy wyćiska w oczach nie daleko niey sadzić radza. Coś podobnego widze in plantatione Rozy mystycznej/ to jest/ w mlodości Woyciechá S. Oblala sie ta Roza kwia w ten czas/ gdy sluga on dany do poslugi Panicia/ odbiegł go w škole/ jako przybiegło do domu/ sprzykrzywšy sobie w škole; o co od Oycá swego srodze byl rozgami ubity Woyciech S. a potym znou dla dalszego postępu w náukach oddany do pobożnego y uczonego Biskupa Magdeburskiego: ktory widzac wielki postepk Woyciechow/ nie tylko w náuce/ ale y w obyčájdach skromnych/ cieszyl sie nim wielce/ tak śliczna ná wiosne rozkwitajaca Roza; wielka nadzieia matic/ ze zapachem swoim wdziecznym nápełni

miála

4. Reg. 2.

ap. Cornel. bic.

miał Rosćiol S. A że nieco pod-
roższy tą Rożą/ pogodzi tego zapachu
umniejszać/ z okazyi towarzyszywo le-
komysłnych/ wiec aby była znówu le-
piej zdostrzyla swoy zapach/ posadził
Ogrodnik Niebieski przy niej/ nieśko-
czosnek przetrząsił; gdy sporządził/
że Woyciech na ten czas młody/ był
przytomnym przy konaniu Arcybiskup
pa Praskiego/ który zle żyjąc/ zle też
umierał/ y woląc/ że go czarci do
piekła brali: tragedya tą zmieszał
wielce/ a podobno y lzy wycisnęła na
Woyciechu; y przeto na lepszy odor
cheąc się tą Rożą zdobył/ pilniey-
szy/ ostrożnieyshi żywot bez odwłoki
nającychmiast zaczął Woyciech S. co
się lepiey obaczy z dalszego dyskursu.

Drugie zalecenie tej mistycznej
Roży/ jest ex odore in statu Ponti-
ficali, sława dobra o pobożnych oby-
czajach/ y życiu pociągłym/ zowie Pi-
smo S. zapachem wdzięcznym: o kto-
ra lubo wysocy wierni Chrystusowi
powinni się starać/ osobliwie ieden z
mistycznych w Rosćiele Bożym Rożę/
to jest/ ludzie na urząd Apostolski/ na
Przełożenstwo/ na Pralactwo wysa-
dzeni/ bo te słowa/ Christi bonus o-
dor sumus: Zapachem Chrystusowym
przyjemnym jesteśmy: nie kto inny o so-
bie napisał/ ale wielki Pralat/ Biskup/
Apostol Paweł S. Jakoby zaś wy-
borny odor ten/ sława o życiu wolim
światobliwym/ wydała z siebie tą mi-
styczna Rożą Woyciech S. już na
Katedra Pralata/ prawie pomiewolnie
od Biskupa Moguncckiego y Ottona
Cesarza wywyższoney/ lepiey tego po-
iąć nie możemy/ iako pod Figura/
albo przez komparacya tego do one-
go już wyżej namienionego w Pi-
śmie S. panegiryzowanego Pralata
Jerozolimskiego/ Rożę także iako y
Woyciech S. utytułowanego: o czym
było wyżej. Był to Szymon Syn
Oniasza/ Naywyższy Biskup Jerozo-
limski: Tego pomieniony przedtym
Panegirysta duchem Bożym napel-
niony/ niżej do Roży wiosienney
przytomna/ aby znać pokazał/ że nie
bez fundamentu tego podobieństwa
miedzy innemi na to zdążył/ Urząd
tego Kapłanski/ z którego w całym

A Jurdetu wielka miał sława/ że trzech
okoliczności zaleca: które też w Pra-
lacie naszym Woyciechu S. iestże do-
stodajnym sposobem łatwo obaczyć
będzie. Pierwsze zalecenie tamtego
było/ że po dwakroć wielkim kosztem
restaurował Jerozolimski Rosćiol.
Templi altitudo ab ipso fundata
est, duplex edificatio. Co pismie
kwadrucie Woyciechowi S. który wie-
le pracy podział naprzód tego restau-
racyi duchowney Rosćioła Praskie-
go/ w Dycezanach swoich/ iak świe-
ckich/ iako y duchownych/ bardo

B zepsowane w nich zastawshi obygdzie:
powtornie zaś około Rosćiołom Pol-
skich/ gdy zostawshi Arcybiskupem
Gnieźnieńskim/ utwierdzał w świeżo
nawroconych do Chrystusa Polakow
Wiara S. Rátolicką. Drugi chwa-
lebny Pasterki iak Pralata onego
Jerozolimskiego był/ że dla wygody
pospółstwa/ wystawił iakieś osobliwe
fontanny/ czyli studnie w Mieście.
In diebus ipsius emanaverunt pu-
rei aquarum. Puteus, Studnia, we-

C dług S. Augustyna znaczy albo do-
ctrinam sacram, nauki duchowne,
albo Baptismum, Chrzcze S. Te o-
biedwie zbawienne studnie otworzył
Woyciech S. za Urzędu swego Bi-
skupiego; pierwszą w Pradze; gdy
pełen Duchá Apostolskiego zepsowa-
ne obygdzie owlezeł swoich/ starał
się naprawić/ żarliwemi Kazniami/
napominaniami; iużto łagodnie/ iuż
surowie postępować sobie z niemi; na
wzór S. Pawła Apostola: iakoż mu
to Breviarz przyznaje: Cum uni-
versam D. Pauli in curandis illis
medicinam, pradicandi, instandi,

D arguendi, imprecandi, obsecrandi,
satanę tradendi consumpsisset, &c.
Otworzył potym y drugą studnia
Baptismi; gdy widząc mniej bydy
pożyteczne w niektórych Pradach
prace swoje; pomieszkawshi potym
przez trzy lata w Polšce/ uważając
że Polacy bogoboynego Pána máiac/
dobrze byli ufundowani iuż w Wie-
rze y w pobożnych obygdach/ a za-
tym bez niego mogli się obejść/ udał
się miedzy Pogańskie narody do Prus/
Chrzcze im y Wiara Chrystusowa o-

apud Sylw.
Allegor.

Brev. Patr.
Polonar.

Figura.

Eccl. 50.

powiadał. Trzeci zalecenie miał on Biskup Jerozolimski/ żąd/ że rozprzestrzenił był/ y pobudował Miasto Jeruzalem. Prævaluit amplificare Civitatem. To samo doskonałym sposobem/ weryfikuje się o Woyciechu S. bo nie tylko nauka/ ale y przykładem życia Kapłańskiego/ y y wielu innych cnót/ zbudował nie tylko jedno Miasto/ ale innych tak wiele/ jako Praga/ Kraków/ Gniezno/ Nowe y sam Rzym; y owym tak wiele Państw Czeskie/ Węgierskie/ Polskie; y ludzi rozmaitego stanu; zbudował Papież Benedykt VII. do którego w troskach onych około Dyceryi swojej po tade przyjechał do Rzymu; a po nim Jan XV. gdzie się nie tylko cnotami/ ale y cudami wsławił; zbudował Cesarz Otton/ z którym dla tego nie mały czas wie- dnymże pokoiu przemieszkać musiał: zbudował Król Węgierski/ świętego Chrześcianina/ y Król Policie pobożnego Bolesława; który na pierwszym zaraz wstępie/ upodobawszy sobie w świętych obyczajach Woyciecha S. Arcybiskupstwem go pozcil/ zbudował y same doskonałe Mże/ Zakonniki tak Łacimie/ jako y Grecie; gdy całe pięć lat w Rzymie między niemi w Związku Zakonnym strawił; żadney y nayspodzieyey powinności Zakonney nie schamując się. A osobliwie zbudował Miasto Praskie/ pokora swota; gdy międzytym na Arcybiskupstwo Praskie/ na prostym bydliu w konopiana uzdzeni- nica przybrany; one pompy odprawił: zbudował wierzchniozłiwoscia; bo nie czytamy o nim/ aby bantlety dla Kapłan/ dla Panow/ sprawował; ale tylko napisano o nim: Meridies prandentem, media nox dormientem, nunquam vidit. Zbudował miłosierdnem/ ucyntami/ y hojnością na ubogie: bo tych codzien dawana- cte u stole swego miewał; y owym cała Arcybiskupstwa intrata/ zwarc- ta tylko część na domowa zostawiały potrzeby/ na pobożne/ miłosierne obracał ucynti; zbudował y cierpli- woscia; gdy skromnie znośił rozma- te dysputy/ krzywdy od niektórych

Aowieget swoich/ a nawet y zabicie od nich trzech rodzonych braci swoich. Ktoż tedy nie uzna/ że ta mistyczna Roza in statu Pontificali wdzianym zapach sławy dobrej/ cnót Kapłan- skich/ na wzor onego Jerozolimskiego Biskupa/ y owym doskonałym spo- sobem z siebie wydała; y przeto słus- śnie obiera/ iedenże Panegiryst słży. Quasi flos Rosæ, in diebus vernis.

Trzeci zalecenie ta mistyczna Ro- za Woyciech S. ma ex Colore in statu Martyrij. dla Król Megenstey/ która się śmierć okrutną podiały/ z Mistrza Chrystusowa od Pogan- stwa/ zpurpurowała ta Roza; co tak- wa jest z Historji żywota tego. A trzeba wiedzieć/ że nie dopiero w ten- czas/ ta Roza tego purpurowego nabyła koloru: albowiem tak pise- Nadaś in Anno Sancto. dobrze przed- tym miał sobie obiecać od P. B. G. Megenstwa/ gdy mu przez sen reprezentowano jedno loze bardzo bogate/ przewyborna naktęte purpu- ra; przez które znać się zaplata y Koronę Megenstka; której on po- tym ustawić y gorąco pragnął/ odstąpiwszy Arcybiskupstwa Gauden- cyusowi Bratu swemu/ między Po- ganiśmwo umyślnie wybrał się. Gor- dna jest wspomnienia owa okoliczność Megenstwa tego/ o której pise Tre- terus ad finem vite Episcop. Parmien- je gdy Poganśmwo rozsielający cia- lo tego na feuti/ odepli/ wieśniacy naktory/ chcąc one pogrześć pozbie- rawszy do kupy/ složyli: w tym wpy- tko ciało do kupy się zrosło/ y jako żywe ubrawszy się w apparatus Bisku- pi/ wstawy głowę swoją ucieta w trze/ poszło tak droga ku Polšce/ która był przyjeżdż do Prus/ przed- którym siedł na powietrzu iasny słup/ na co się wszyscy patrzyli dziwo- wali; y tak uśledszy mil piętnaście Niemieckich/ o mils dobra od Gdan- ska/ do iedney Kapliczki nad rzeką Rudan/ w której był Ołtarz naktęte- krzynie/ w której ciało ono z głową położyło się: y tam przez trzy lata odpoczywając/ za inną okazyą/ przy- sławniu pobożnego Króla Boles- sława/ od Prusakow wykupione/ do

Histor

Gniezna

Gnieźna przeniesione jest. A tak y A
tey Historii pokazuje się/ że y po
śmierci kolorem purpurowym krwi
swojej Megenckiej mistyczna Roza
Woyciech S. piastując głowę swoję
zajętyca się. Z tych tedy trzech oko
liżności ex plantatione, ex colore,
ex odore, chwalebna y zalecona Ro
za/ maś od Woyciecha S. Oblubie
nico Chrystusowa Rościele S. za o
sobliwy prezent: to jest przykład/ y
wzor życia Rąpląskiego/ Pralackie
go. Day BÓG/ aby cie także/ od
duchownych Pasterzow/ Biskupow/
czesto potykały prezenty. A że we
dlug Medyków/ oprócz tego/ Roza
ma vim medicinale, bo osobliwym
jest lekarstwem/ na zawrot głowy:
Cierpiś zaiste Oyczyżno naszą Polskę
cieśkli bardzo zawrot głowy/ dla tak
wielkiego między stanami zamieszá
nia/ zatóczyłś się bardzo/ że cecidit
corona capitis tui, to jest: Koroná
ktorás miałś nieáko z rak Woyciechá
S. ponieważ Otto Cesarz námiedzá
łac Grob tego w Gnieźnie/ z nabo

zeństwa ku niemu użcił Polskę Kro
lewską Koroná; tá tedy Koroná/
spadł y z głowy twojej/ gdzieś zató
czyłś się w cudzoziemskie kráie: miá
łś támté z rak Megencká S. który
cie Wiary starożytney nauczał/ teraz
nápieraś się nieáko inney Korony z
rak Cudzoziemskich/ á podobno He
retyków/ na dyfkecyá ich elekcyé two
je spuszczáac. Żyży tedy ná ten tak
srogí zawrot głowy Woyciechá S.
Pasterzá niegdý á teraz Pátroná twe
go w Niebie; pros Páná Zastępow
przez przyczynę tego/ aby cie już wie
cey za zbrodnie twoje przynamniey
tak cieśli plaga to jest Przelożonemi/
Pasterzami/ Krolámi nieprzykładnes
mi/ y złego żywota/ fautorámi Here
tyków nie kará/ pros ábyś tey Koro
ny/ tey Wiary/ ktora z rak Woycie
chá S. wzięłś/ beśpiecznie ná zówse
dochowál/ sobie ná zbáwienieśá Kro
lowi wiecznemu/ ná rozmnoze
nie świstej tego chwały.

A M E N.

NA DZIEN S. STANISŁAWA, Digitus Pastoralis in theca aurea.

Ego sum Pastor bonus. Ioann. 10.

Taka jest Urzedu Biskupie
go/ Pralackiego godność
y chwálá/ y oraz też obli
gácyá/ że ná opisanie obo
gá dostáteczne/ nie iedne
go/ ále wielorákiego trzeba było Zbá
wicielowi náśemu/ y Doktorom zá
ciágnąc podobienstwa. S. N. A
stusnie záiste/ bo wiele w tym tytule
Biskupim/ Pralackim zámyka się: á
naprzód czynność okolo dusz powie
rzonych sobie/ ktorey chciał Zbáwiciel
ich náuczyć/ przyrównyváiac one do
Pasterzá w Osobie swojej/ w dżisiey
szej Ewángelij mówiac: Ego sum
Pastor bonus. Znáydzie się Ex
cellentia statús, godność Urzedu
wysoka: dla czego ná innym mieyscu
przyrównal nápiérwsze Biskupy/ to

jest Apostoly/ do Místá ná wysoki
postáwionego gorze. Non potest
Civitas abscondi, supra montem
posita. Místá obligácyá/ aby náu
czáiac ludzkie/ odwozili od złego;
przeto názwál ich Zbáwiciel sola. Vos
estis sal terræ. Jle záś powinni
świecić przykładem życia dobrego o
wieczkom swoim; názwál ie światłem
świátá. Vos estis lux mundi. Aże
Doprog tego/ ma ten stan iesze cóś
wiecey/ czym się od wszystkich różni
principaliter; to jest/ Jurisdic
tio nem Spiritualem. władz duchowná
nád owieczkami/ dla tego zdamis
Duch S. przyrównal ich do Pálcá
Boskiego/ przez swego Psalmiste: Kto
ry wedlug tłumázenia S. Augustyna,
ták o Apostolách w Duchu Prorockim

mowi

bic,

2/salm. 8.

Galatas 3.

nowi do Pana BOGA: Quoniam videbo caelos, opera digitorum tuorum. A słusnie / ieżeli bowiem (według Sylwam Alleg.) Manus Mediatoris. Kto Pośrednik naszego / to jest Chrystusa; o ktorey wspomina Paweł S. ad Galatas 3. znaczy potentiam Christi, władza tego / iurydykcyi najwyższ / ponieważ teyże władzy swojej udziela Biskupom / Prálatom duchownym / słusnie przeto palcami tey ręki nazywani być mogą.

Wise z tego osobliwego stanu Biskupiego / tytułu / przy dzisiejszey Wroczystości Stánisláwa S. Biskupa Krákovskiego / Magenniká / oraz y Patroná Korony Polskiej / przychodzi mi reflex a nad Relikwiámi / ktore cen Biskup S. na miejscu Magenniká swego w Kościele S. Michála ná Skalce zostawił: z tych dwie osobliwe widzimy: Mózg ná ścienie blisko Oltarz / ktory wypłynął z ciety głowy tego / y palec on cudowny / ktory w bliská jadawka wpadł / gdzie rozsiękano ciało tego / od jednej rybki pożarty / światłem niebieskim pokazany był. Upatruie ia tedy choć bym za prezent od dzisiejszego Solennizánta Stánisláwa S. mógł oddać / nie tylko Oblubienicy Báránkowej Kościołowi S. ale tej Oczyszczonéj naszey Królestwu Polskiemu: zdać by się zdamis ná to mózg pozostały z świątey Głowy tego; bo widze teraz o naszey Polšce rzechy się mogło / co niegdy Ezopowa listá o lárwiáney powiedziała głowie: O quale caput! & cerebrum non habet. gdy Synowie Koronni / Cudzoziemskimi o mamieni fałcyami / w domowa zabrawszy woyna / rády sobie dać nie mogą: ázaby od mózgu głowy Stánisláwa S. lepszego nabyli rozumu. Leg dam temu teraz pokoy / rázcey átomoduiac się do pospolitego stanu Pásterkiego / Symbolum, biore się do Palca Stánisláwa S. ktory nam w drogim Relikwiarzu ná Skalce wisie prezentuá. Przetoż pod podobienstwem Palca / Wzrost tego / y spráwy Pásterkie / ktory iáko w złotym Relikwiarzu / w życiu ięć rozmaite

A herotycznymi cnotami przyozdobionym wyddie się / opisać chce / y tenże Kościołowi S. dla przykładu innych Prálatow / zá drogi oddam prezent. A ponieważ terażniejszy czas / wiele się znayduje w Polšce / ktorzy náśláduiac Bolestáwa / Zaboyce Stánisláwa S. ten Palec Iurydykcyi Kościelney gdy nieposłusne klatwami karze / lekce sobie wáza / onego się nie boia / wprzód takim dam przestroge duchowna. Ad M. D. G.

PO się tyż przestrogi Duchowney. Głupie się wpráwdzie chępił Koboám Król Izráelski / iáko by najmnieyszy palec ręki tego / grubszy był od grzbieta całego Sálomona Orá swego / gdy chce zastraszyć poddane swoje / taká do nich nágotował sobie orácy: Minimus digitus meus grossior est dorso Patris mei. Iednak o Palecu Iurydykcyi Kościelney / ktorym ná czas pogroza / ná czas tej y uderza / wydaiac klatwy ná kłabne / nieposłusne to się prawdziwie mówić może y owšem co wiecey: Stráśny to záiste Palec / gdy komu klatwa pogroza / stráśniejszy gdy nim y uderza. Niechżeśliwy / kto się tego Palca świeconego / to jest klatwy / nie boi: chęśliwy záś ten / ktory ia umie sobie poważać. Oboie się to pokázuie z Pismá S. á to chęścia z słow / chęścia z postęptu samegoż Zbawiciela nášego. Niechżeśliwość lekce sobie wáżacych klatwy Kościelne / pokázuie się z ónych słow Zbawicielowych u Máteusza S. gdzie po dwójákim nápomnieniu kłabnego w złości swojej / do Sadu Duchownego / ktoremu ná to władza dal mówiac táńże do Apostolow: Quod cumq; ligaveritis super terram, erit ligatum & in caelis. Quod si te audierit, dic Ecclesiae: á gdyby znówu usłuchać niechciał Wzrostu duchownego / wyklináć go pozwała / y chrońić się go wšytkim káże: Si Ecclesiam non audierit, sit tibi, sicut ethnicus & publicanus. Z ktorych słow iáwo się domyslić / do iáko niechżeśliwego stanu przychodzi głowie przez klatwa / zwłáśzżá ten / ktory

PARS
I.

2.Reg. 12.

Script.

Matth. 18.

lekce

ci, ce ona waſac ſobie / z niey ſie uwol-
nic zdniedbowa: to ieſt / że ſie zſtanie
podobnym Pogáninowi / Żydowi zc.
albo ieſzże gorſzym nieſzczęśliwym
od nich; á to z tey miary: bo z Ży-
dem / z Pogáninem / godzi ſie ludziom
konverſowac / ieſc y pić z niemi / kon-
ſtrowac; czego ſie nie godzi z wy-
kłym: modli ſie Koſciół S. ſole-
mniter ná Mſę S. przynamniey raz
w rok / to ieſt w Wielki Piątek zá Po-
gány / náwet y zá Żydy; zá wykłady
zda nigdy tego nie czyni / y owſem
pod klatwami mnieyſzemi tego zaká-
zuie. Moſze ſie odprawowac Mſa
S. przy Żydzie / przy Pogáninie, przy
wykłym bynamniey / doſc nieſzczę-
śliwoſci; á uſłheamy niſze ieſzże wi-
cey. Przeciwnym ſposobem / ſzczę-
liwoſc onych / ktorzy ſobie nie lekce
powaſzają klatwy Koſcielne / nie tylko
ſprawiedliwie / ale teſz (co ſie tróſia
na 308) nieſuſtnie ſerowane / poſá-
znie ſie z poſtepu Zbawicielowego /
z owym alepo národzonym / á potym
uzdrowionym od niego: tego bowiem
Biskupi Żydowſcy / gdy ſtáecznie wy-
znawali moe Paná JEZUSOWA / wy-
kłeli o to: Et eiecerunt eum foras.
Leontius tłumaczy Excommunicave-
runt ten gdy ſie tulał okolo Koſciół-
lá / nie ſmiecąc / choć był nieſuſtnie
wykłym / wnieſc do niego z drugiem
ná modlitwa; ſam go Pan JEZUS
fułal / y mile go pocieſzył. Audivit
JESUS, quia eiecerunt eum foras,
& cum inveniffet eum, dixit, &c.
Petrus Natalis piſe / że go teſz miedzy
Dzień ſwoie polizył ten potym Bi-
ſkupem był / Sidonius názwány. Pá-
tercie idź ſzczęśliwy ten / ktorzy choć
nieſuſtney klatwy lekce ſobie nie wa-
żył. Jákoſ ná pocieche takowych /
ktorzy albo nieſuſtnie wykłeli / albo
że dla uboſtwa nie mogá ſie rák pra-
tko z klatwy wytklać / cierpliwie to-
obelgo znoszą / y powierzhonnie iáko
wytklać ſprawia ſie / nápiſal S. Aug.
Sapè etiam finit Providentia Divi-
na, per nonnullas turbulentas car-
naliu hominu ſeditiones expelli
de Congregatione Chriſtiana, eti-
am bonos Viros: quàm contume-
liam vel injuriam ſuam cum pati-

Joann. 19

de vera
Relig. c. 6.

A entiffimè pro pace Eccleſiæ tute-
rint, hos coronat in occulto, Pa-
ter in occulto videns.

Obiáſnić ſie moſze Figura Viſná S.
nieſzczęśliwoſc pogardzających tym
Pálcem Jurysdykcy duchowney: á to
wſpomniawſzy ſobie ná one pálce ktore
ſie niegdy pokazyły były / w Pálacu
Krolá Báltázára bántkietuącego ſie
z dobre Koſcielnych / y piącego z złe-
tego Koſcielnego naczynia zábráne-
go w Jeruzalem: á te pálce pokaza-
ły ſie było piſac ná ſcienie / iáko by
Dekret y Ekſkommuniá ná Báltázára:

B In eadem hora, apparuerunt digiti
quali manus hominis ſcribentis
contra candelabrum in ſuperficie
parietis aulae Regiæ. Ten dekret
dobrze nam ſigurować moſze dekretá /
Ekſkommuniá / ktore pálce Jurysdy-
kcy Koſcielney gęſtoć piſa / y
wydał przeciwko Báltázárom to ieſt
ludziom náprzyklad krzywdującym
Koſciół / kontrybucye nowe ná do-
bra duchowne uchwalającym; á z te-
go lupieſtwa ſie bántkietuającym / ſtro-
jącym ſie zc. Kwádrula bowiem
wielce cháraktery one ná ſcienie wi-
dziane; Mane, Tekel, Phares, do-
 trzech ſłukow / ktore ſprawuie klatwá.

C A naprzód Mane, ktore rák ná on-
gás tłumaczył Dániel: Numeravit
DEUS Regnum tuum; iáko znáczy-
ło Báltázárowi / że miał być dány
w race nieprzyiaciół ſwoich; rák teſz
tu znáczy / że ciáło náwet wykłatego
nieprzyiaciel duſny bierze w poſſeſſi-
ſwoia: Jákoſ Doktorowie tłumáczá
one ſłowa Páwła S. wykłindácego
niewſtydná jednego. Tradere eum

D ſatana in interitum carnis. twier-
dza / że zá gáſow Apoſtołſkich / gdy
tego wykłato / záraz go teſz gárt wi-
domie opętał y trapił: co lubo y teraz
w ſamey rzeczy podobno ſie dzieie /
iedná z tym nie wydaie ſie ſátan co
czyni ná ſtuka / áby ſie ludzie nie od-
razáli od lekkiego powaſzania ſobie
klatw Koſcielnych. Tekel, appen-
ſus es in ſtatera, & inventus es
minus habens. znáczy drugi ſłuk
klatwy; to ieſt / wzgládem duſy; że
wykłatego duſá nie nie waży / nie zy-
ſkować ſobie / nie zaſługować nie moſze

Figur.

Daniel. 5.

Corn. hic.

ni bydz u. esmieszka zaslug Chrestu-
jowych/ Sakramentow Ss. modlitw
Koscielnych: a nawet ze y ciadlo tego
po smierci mieysca miec nie moze na
szuconey ziemi. Phares, Divisum
est Regnum tuum. znaczy moze
dogesne karania: pospolicie bowiem
wyklętych ludzi/ a zwlaszcza niny
dbajacych na klatwy Koscielne/ ni-
szcza domy/ na dzialkach/ na gospo-
darstwie/ zc. takim Pan Bóg nie
błogosławi/ ani potomkom ich: a na

Const. sub wet y prawda Koronne pozwalala/
Sigismund rozbiegac sie poddanym ze Wai gdy
vide Tubas dziedzic rok caly w klatwie przestaje

przez co samo na substancyi miszac
musa. Tu sie znou reflektujemy
troche nad Oycem tego Baltazara/
Nabuchodonozorem: ze y ten takze
pod podobnosc byl podpadl dekrety/
y Ekommunikacji Boskie. Slysial bo-
wiem wolajacego glos przeciwno so-
bie: Succidite arborem, Wytniecie to
drzewo: wyklęto go takze/ wyłagano
bylo od towarzysstwa z ludzmi. Eij.

Daniel. 4. eient te ab hominibus, mowi do
ntego Daniel: a przecia Ociec y Syn
nie jednaki koniec mieli; Ociec mial ko-
niec szesliwy/ Syn zaś nieszesliwy:
wiele bowiem Doktorow Ss. trzyma
dobrze o zbawieniu Nabuchodono-
zora/ uwazajac o nim niektore teksty
Pisma S. Baltazar zaś Syn tego
zla smiercia zginat. Czemuż to r-
zawna jest tego przyczyna. Nabucho-
donozor nie lekce sobie wazyl onych
decretow/ pogrozel Niebieskich/ ale
wedlug informacyi Danielowej mial
sie do pokuty/ do dosyc uczynienia/
do przeproszenia Pana Boga: jam
o sobie wyznale: Ego Nabuchodo-
nozor, oculos meos ad coelum
levavi, &c. a ten nam niech znaczy
ludzi owych/ ktorzy nie mogac dlugo
klatwy Koscielney na sobie zcierpiec/
staraia sie co przedzy o uspokojenie
strony/ o przeproszenie Zwierzchnosci
Koscielney o sublewacye/ o rozgrzes-
zenie: co takowym na dobre na zbawie-
nienie wychodzi. Baltazar zaś/ le-
kce sobie wazyl one pisane palce; al-
bowiem dobrze sobie wytłumaczony
miał dekrét napisany/ nie tego sobie
nie uwazal/ pil dobrze na to/ przeto

A też własnie gdy w rok tenże dzień
przyšedl/ bdnktutac sie/ mizerne od
Persow zabity jest. Eadem nocte
(sequentis anni według tłumaczenia
Cornelij.) interfectus est Balhazar
Rex. Ten dobrze figuruje na sobie
ludzi owych/ ktorzy lekce sobie wazia
choć rok y drugi w klatwie sa/ y co-
śto mawiaia; coż mi to piodzi/ choć
świece na mnie z Ambony ciskano r-
moge ta z tym wszystkim dobrze iść
y pie/ zc. y oraz takim pokazuje na
sobie/ y owym obiecuje im niesza-
śliwy koniec/ y kara Boska/ wsiada
nad niemi. O co ich też przestrzega
S. Chryzost. Nemo contemnat vin-
cula Ecclesiastica: non est enim
homo, qui ligat, sed Christus, qui
nobis hanc dedit potestatem, -- Si
quis autem illam contemnat, ad-
veniet tempus iudicii, quod ipsum
doceat. Zaden (prawi) niech nie
pogardza Koscielnymi klatwami: bo
nie człowiek wyklina go ale Chrystus
ktory nam tę władze dał: kto zaś
niemi pogardza, przyjdzie czas Sadu,
a dopiero pozna.

C Widzieliśmy to pod figurą oba-
czmy też oboje/ wyzetelnych przykła-
dach. Szczęśliwość poważajacych
sobie klatwy Koscielne przykład ma-
my na obudwu Teodozjuszach Cesa-
rzach Rzymskich; ktorych Pan Bóg
na Państwie dziwnie błogosławił; y
od postronnych nieprzyjacieli bronili:
pierwszego niezmiernie wychwalał
Cephorus, że o tyranku płucę nad
Nieszczęsnymi w Tessalonice/ odes-
pchnięty ode drzwi Koscielnych/
skromnie to zniósł/ y zachował sie tak
wyklęty poły po publiczney pokucie
nie otrzymał absolucyi od Ambroze-
go S. Drugi Teodozjusz/ gdy takis
duchowny/ że nie mógł z niego
aprościć/ puścił na niego/ lubo za-
dneć na to mocy nie miał klatwy/ y
uciekł; zburzony tym Cesarz/ lubo
mu Patriarcha wybił to z głowy/
mowiąc/ że nie wazna ona klatwa
była/ jednak ani pie/ ani iść nie
chciał/ poły nie znaleziono onego gło-
wika/ y poły go z oney klatwy nie
wypuścił. Nieszczęśliwość zaś po-
gądzajacych Koscielnymi klatwami/

*in Ep. ad
Hebraeos
Homil. 4.*

Histor

albo sie o nie gniewiaacych/ nie su-
kaiac daleko/ iasny mamy przyklad na
Boleslawie zaboycy dzisieyszego Bi-
skupa Stanislawa S. ktory o zbro-
dnie swoje toleminiter wykley od
niego/ lekce sobie to wazac/ y owsem
stodze sie o to gniewiaac/ do tak
skardnego grzechu przyshedl/ ze wlas-
na raka przy Nfhy S. Biskupa S.
zabil; a potym Krolestwo stradil/ y
o iego zbawieniu wielka iest wacpli-
wosc: gdyz wiele Zistorykow pisa/
takoby po lasach tulaie sie w desper-
tacyi/ od wlasnych psw zaledziony
byl. Tak to iest zla rzecz/ lekce sobie
wazyć palec/ moc/ Jurysdykcyi Ko-
ścielney.

PAR S.
II.

O sie tyze drugiey Części
Raznida/ to iest Biskupie
go Palec Stanislawa S.
Miedzy wiela doskonalo-
sciami/ ktorych Pismo S.
zaleca Páná BOGA/ wychwala go
tez ze trzech Palecow iego/ albo racy
pod podobienstwem trzech palcow z
wszechmocnošci iego/ ktora zatrzymu-
ie ten swiad: o tym czytamy u Izai-
iasa/ gdzie o Panu BOGV in sinu
ativé per interrogationem tak mo-
wi: Quis mensus est pugillo aquas/
& celos, palmo ponderavit/ quis
appendit tribus digitis molem ter-
ra? Wprawdzie w propozycy mo-
iey o jednym tylko Palcu Stanislawa
S. namienilem/ jednakze sam ied-
nen/ nie zda mi sie bydz dostatecz-
nym do opisania Pasterskich enot iego/
akomoduiac sie w tym do slow
Prorockich wzwoz powiedziannyh o
Panu BOGV/ dobieram do iednego
Palec dwu inſzych; y tak odprawia
Pánegirye zycia Stanislawa S. na
trzech Palecach Biskupich/ to iest na
tych/ ktorych Biskupi gdy sie zegnaja
uzywac powinni/ według Ordye
nacyi Innoc. III. lib. 2. c. 4. Leonis IV.
ep. ad Episc. zowia ie Index, Medius,
& Pollex. alias. sa to trzy pierwsze
Palce u raki. Jakoz y my wſyscy
uzyc sie mamy sposobu zegnania/ aby
nie iednym Palcem/ zegnac sie ani
cala raka/ ale trzema pierwszymi pale-
cami/ a to na pamiatke Trojcy Prz:
dla zego tez zycie Stanislawa S.

Capit. 40.

ap. Gavant
P. 3. Tit 3.
fol. 88.

uwazac bede w trojakim stanie/ ut
Prædicatorem, ut Episcopum, ut
Martyrem. A ze Biskupie Palec/
tak w starym/ tak y w nowym Te-
stamentie/ miewaly y maia suas sa-
eras unctiões, rozmaite drogie na-
masczenia/ tych trzech Biskupich pal-
cow Stanislawa S. zbawienym oraz
przypatrzmy sie iuz namasczeniom.

Pierwszym tedy Palcem Stanislawa
S. nazywam pierwiastki stanu iego
go Duchownego/ na Urzadzcie Rza-
znodzieyskim/ a to z tey przyczyny:
albowiem ten Palec ktory sie zowie

Index, denominacya swois ma/ albo
ab indicando, ze nim pytaiacemu
droge/ albo rzecz taka pokazuiemy;
albo ab indicendo silentium, ze na
usta polożony/ milczec rozkazuje. Toz
wszystko weryfikowac sie powinno o
Raznodziele. Naprzod/ ze Palcem
iest/ dochodzi tego z S. Hieronyma/
ktory uwaziac owe ceremonie/ ktora
rey Zbawiciel zacyl/ uzbawiaiac tak
leke gluchego/ nayswietſze palec swo-
ie wlozyl w uszy iego. Misit di-
gitos suos in auriculas ejus: naru-
ga/ ze te palec w uszy gluchego wlo-
zone/ znaczyly slowa Duchá S. ktore
przez usta Raznodzieyskie do uszu lu-
dzkich przychodza. Digni etiam
Christi, possunt dici verba Spiritus
S. Jakoz y sam Duch Przen: ktory
nawpierwszym Raznodzielem iest/ Pal-
cem sie nazywa: gdyz mu przy dniach
Swiatecznych tak przyspiemnie Ko-
ściol S. Digitus paternæ dexteræ.

Mistyczny ten Palec/ kazdy Razno-
dziele zowie sie Index ab indican-
do; bo droge enoty/ y prawdy stu-
chaczom pokazowac powinien/ albo
tez Index, ab indicendo silentium,
bo mądrego/ y pobożnego Razno-
dziele nauka/ zamyla usta heretykom/
wszelkim falszom/ y obmowcom. O
biedwie powinności Palec tego/ na-
der doskonale wypelnil Stanislaw S.
na ten czas/ gdy Lampertus Biskup
Stanislawa ona Peregrynacya w ci-
dze kraie/ dokad go byli ſlachetni
Rodzice iego/ dla nabycia wieſſey
nauki/ z niemaly m wyprawili koſciem/
namnity nie zeprowadz obyczajow
tego/

Script.
Marci. 7.

iego wstydlivosti / skromności / trze-
 jowości / zc. ktorey sie byl nauczył ie-
 ści w Polšce / częścią w domu bo-
 goboynych Rodziców / częścią w A-
 kademij ná ten czas Gnieźnieniskiej.
 widząc to mówi Lampertus, mlodo-
 poświęconego ná Kaplána / zdraz go
 też dla osobliwej náuky iego / yrostop-
 ności / podniósł iáko Pálec ná Am-
 bone Krakowská / czyniąc go Kátes-
 drálnym Ráznodziejstvá : ná ktorým us-
 rzędzić żarliwie y nabożnie spráwu-
 iac sie Stánislaw S. iáko Index, in-
 dicabat, pokázoval všelkiego stanu
 słuchágom / ktoraby byli drogá do
 zbáwiená / á ktora do zguby wieczney.
 Indicabat také silentium, bo Rázá-
 nia y życie iego Ráznodziejstvie / byly
 tak madre / ytak ostrożne / że nawnie-
 kái nepřzyjaciele Wlády S. y Osoby
 iego / nie śmieli mu w ničem przy-
 gánic : tak bowiem Zistoył życie
 iego Ráznodziejstvie / áluduiac do
 słow Páwla S. opisal: Sic Stani-
 slaus tanquam fecunda & pretio-
 sa planta, in uberius solum transla-
 ta, uberrimos fructus reddere cap-
 it; in omnibus seipsum praebens
 exemplum bonorum operum: in
 doctrina, in integritate, in gravita-
 te, verbum sanum & irreprehensi-
 bile; ut is, qui ex adverso essent,
 vererentur, nihil habentes dicere
 malum de illo. Ale je to ten Pálec
 Ráznodziejstwiego Wzrostu / byl Pálec
 Biskupi / częścią dla tego / że w tym
 zastopował Stánislaw S. Lampers-
 ed / częścią / że wkrótce z Ambony
 ná Kátedre Biskupia wstąpić miał /
 idzie zátem / že według zwyczáiu mu-
 śiał ten Pálec bytć unctus digitus:
 A iakáž prosil unctya r Przy poświę-
 cáníu Kaplánow / Biskupow / zázywá
 Kościół S oleum sacrum, álbo
 Chrisma, ktorým rece ordinando-
 rum námáść: á náwet (iáko Pieri-
 us pise) y u Pogánistvá to sie zachó-
 wywa / iż Kapláni ich máiac czynić
 ofiáry / palce swoje drogiemi nápu-
 száli olejkami. Oleum, według O-
 rigen: Ambr. Hilár. Bernárdá, znáczy
 S. Scripturam, lucem scientiae, &
 eloquentiam; Pismo S. światło náuky,
 y wymowę Ráznodziejstvá. á według

apud Sylv
 Alleg.

A S Chryzost gratiam Evangelica pra-
 dicationis łaskę do Kazania. Rázá-
 nia Stánisláwa S. byly Digitus un-
 ctus, ale nie iákiemi perfumami fal-
 sywemi / cudzoziemskimi subtelnych
 konceptow / Retorycznych siglow /
 Poetyckich baitek; brzydził sie on temi
 przyprawami / pámiatając ná prze-
 stroge Páwla S. Doctrinis varijs,
 & peregrinis nolite abducí / ale
 Kazania iego / od ktorých sie żadnym
 zabáwom Lwowiskim / bo Audytorem
 byl oraz Biskupim / oderwać nie
 dal / námáśćzone byly drogim olej-
 kiem Pisma S. y Doktorow náuky
 wšietkých u Kościółá S. To miz ma-
 my ieden Pálec.

Hebr. 13.

Drogim Pálcem / á tym średnim /
 utytułowalem Wzrost Biskupi Stá-
 nisláwa S. Sredni bowiem Pálec u
 rekt / iest maximus, największy / naye-
 dłuższy / á (iáko Pierius notuje) zo-
 wie sie ex officio, Medicus, bo zda-
 miś Pánowie Medycey do mácánia
 pulsow choremu / tego zázywá: co
 oboite dobrze kwádruiac do Biskupiego
 Wzrostu / ktory iest stopien naye-
 wyższy Kaplánistvá / y powinnośc ma / cho-
 re Duchowne owieźć swote legzy-
 náwiedzáć / pulsow im mácac / nápo-
 mnánien y Karánien. A poniewáz
 y ten Pálec Wzrostu Biskupiego mu-
 si bytć unctus: pytam sie o te un-
 ctya Palca Stánisláwa S. to iest
 Wzrostu iego: tá byla bárdzo prze-
 wyborna / y wielce przyzwoita stano-
 wi takim. Obazemy to pod Fi-
 gura Pisma S. w Pieniách Salomoi
 nowych powiáda Oblubienicá iego sa-
 má o sobie že gdyśie porwała z lošká
 swego / aby byla otworzyła koláczec-
 mu do drzwi iey Oblubienicowi swe-
 mu / ugula rece y palce swote bytć
 pelne przewyborney mirry. Surrexi,
 ut aperirem dilecto meo; Manus
 meae stillaverunt myrrham, & di-
 giti mei, pleni myrrha probatissi-
 ma. Według zgodnego zdánia Ory-
 gen Ss. in sensu Allegorico, Oblubie-
 nicá tá znázyla Kościół S palce
 záś y rece / ktorými koláczecemu do-
 ferc ludzkich Pánu JEZUsovi otwie-
 ra tá Oblubienicá; znázyla ludzi

Duchownych /

Figura.
 Cantic. 5.

Duchownych Nauczycielow/ Razno-
dzietow a zarym Biskupow; ponie-
waż do nich principaliter Wzrost Rás-
znodzieyści należy: wiec tym bardzley
znaczyć nam powinny Stanisław S.
tak żarliwego Ráznodzieis y Biskupa.
Mirra zaś na palcach tej Oblubienic-
cy/ naprzód według Gregori. Nissen-
ap. Gisl. Ambrosi; znaczy umartwienie wnes-
trznych námiestności w Nauczycie-
lách/ w Práslatách Kościelnych: a
ile zapach wdzięczny z siebie wydaie/
znaczyć może zapach sławy dobrej/
żywota/ przykładnego; na który się
stanu takiego ludzie zdobywać po-
winni: stosując się do owych słow
Pawła S. Christi bonus odor su-
mus. To naprzód mirra przyprawny
widze Pálec Wzrostu Biskupiego Sta-
nislawa S. Patrzał bowiem wshytek
świat Polski na dziwnie umartwione/
póse; y námiestności tego/ w ten czas
osobliwie gdy od jednego Słádbci-
cá zaproszony na Poswiescenie Ko-
ściółá stromotnie od niego zniewa-
żony/ wygnány z dworu tego bedac
laskawie nazajutrz dal mu się prze-
prosić y wrocil się do domu tegoż.
A w owej niesłusnej potwarzy o nie-
slusne trzymanie wsi Piotrowiną/
pozwány na Sejm Koronny/ dziwnie
się skromnie spráwił: rozszedł się też
był po Polskę/ wdzięczny/ y oraz
przerásiłszy zapach tej mirry/ umar-
twionego/ przykładnego życia tego/
tak dalece/ że y sam Krol Bolesław/
lub glet ładziakich obyčajow/ obe-
cność tego/ y cnote w rewerencyi
przez dlugi czas mieć musiał/ y ná-
stąpić na niego nie śmiał. Powtore/
Mirra na palcach Oblubienicy we-
dlug Rybarda; znaczy vigilantiam,
custodiam, pilność, czułość. Nie-
darmoć to (tak w trzech Pieniách
Salomonowych czytamy) widziano
tám mirra kurząca się náskrzale rozgi.
Quæ ascendit sicut virgula fumi,
ex aromatibus myrrhæ & thuris.
Rozga zaś / symbolum populi-
taryności. Virgam vigilantem ego
video. co drcrdobrze kwádruie do-
guyności Pasterskiej nádwieczkami
swemi. A tej mistycznej Mirry
guyności Biskupiey/ pelne widze

A pálec Stanisława S. Jawnie się to
pokazuje/ gęscia z ustáwicznych wi-
zyt Dyecezyi/ które sam w Osobie swo-
iey/ nie spuszczałac się ani ná Archi-
dyakona/ ani ná Kommissarzé/ bár-
dzo dozorcie odprowadzał: gęscia z
onego heroicznego aktu tego/ gdy ná
Bolesława Krola/ którego się inni
wshyscy Biskupi Polscy bali/ nápo-
mnieć o publiczne zbrodnie tego/ sam
Stanisław S. czyniac powinności
Pasterskiej dosyć/ odważył się ná to/
poleczał do niego/ nápominał przy
Senatorách/ groził nawet Jurysdy-
B kcyi swojej Biskupiey Palcem/ to jest
klatwą/ náoskatek uderzył go nim;
gdy záklamiałego w złościách widząc
Krol/ solemniter onegoż wyklal.
Potrzebie Mirra/ która wigoru cía-
lom dodáie/ y od skazytelnosci one-
záchowuie/ znaczyć nam może/ vim
patrativam miraculorum w Kościel-
le Bozym: którey niektórym osobi-
wey światobliwosci. Możom użyga-
Pan Bóg/ ná utwierdzenie wier-
nych przy prawdziwey swojej Wierze:
a to według obietnice Zbawicielo-
wey: Signa autem eos qui credi-
derunt, hæc sequentur. &c. Ta
mirra osobliwa/ Pan Bóg uzcił
Pálec Wzrostu Biskupiego Stanisłá-
wa S. dádac mu dziwna moc do gy-
nlenia cudow/ tak za żywota/ iáko y
po śmierci: między któremi/ do tego
istke czasu świat Chrześciáński dzi-
wuie się od kilku lat umárlemu/ a
potym od niego w ogách całego
Senatu Polskiego/ wskrzefonemu
Piotrowinowi: po śmierci zaś Bi-
skupa S. nie jednego od umárłych
przez przygyny tego ożywionych zo-
stało: któż tedy pomienione wywody
uwážwshy/ nie przyzna/ że Stanisław
S. o Pálcach swoich/ to jest o Wzro-
dzie swoim Biskupim/ słusnie rzec
może z Oblubienicą Salomonową:
Digiti mei pleni myrrhâ optimâ.
Trzecim Palcem/ który się zowie
Pollex. iáko by najmocniejszy/ uty-
tulowalem Stanisława S. ut Mar-
tyrem, ile Megenniká/ propter
constantiam, dla státeczności/ przy
prawdzie/ przy cnocie/ przy powin-
nościách Wzrostu swego/ przy pra-

Levit. 4.
Histor

wach y wolnościach Kościelnych. A między innemi starozakonnemi ceremoniami/ była też y ta/ że Biskup/ albo Kapłan/ oddając ofiarę/ winien był we łwii bydlęcy palec swoy osmaczać. Tinger Sacerdos digitum in sanguine. Wypelnil náš Biskup S. y te ceremonia/ daleko doskonalszym sposobem; widze bowiem Digitum iego Pastorem tinctum sanguine, gdy przy powinnościach W. rzędu Pasterskiego mocno skłaca/ oś blal sie łwia swoia/ okrutnie przy Ofierze Pánstkiej własna ręká Krolei wśka zátity.

Máš tedy Oblubienico Chrystusowa Kościele S. za osobliwy prezent od Polaka nášego/ ten troiaki/ erodakiego Wzrodu/ albo stanu/ troiakiemi untykami przyprawy Palec/ w życiu Stánislawa S. idko w drogim Relikwiarzu wydłacy sie/ y tobie za prezent ofiarowany. Cieš sie z tego Cny Narodzie Polski/ że z Oyczyzny twojej tak osobliwy ná Gody B. ránkowe importowany jest upominek. A przecie pámistay/ że te Palece Stánislawa S. iešce żyła; mówie moraliter, o wielowaznych modlitwach iego przed Máiestatem Boskim. A przeto reflektujac sie nád tak wiele zwycięstw/ktoreš przez przyczynę iego

nád nieprzyaciółami twemi przedtem otrzymywał/ mozeš żyć onych słow Dáwidowych. Qui docet manus meas ad praelium, & digitos meos ad bellum. y owšem iáko śable twoie Polka w palcach/ w rękách swoich píasłował. On bowiem nieiáko był Wodzem twoim/ Mistrzem twoim ná Woynách; ná ktora pámietka nabozni Krolowie Polscy uprosili w Rzymie u Oycá S. drugie Świato w Wzręsniu / Przeniesienia Stánislawa S. Pojal sie BOZE nád toba Polko/ żeš terdzimiešych gásw/ z tej B wielemožney przed BOGiem raki/ y z palcow Stánislawa S. wydarła nieiáko śable twoie Kycerka/ y strážna niegdy pogranicznym nieprzyaciółom/ a dálás ja w ręce Cudzoziemskie/ poddašy ja pod ich ordynánsę y falcę/ y według woli ich ná Bráterska/ Chrześcianska używaš iey krewn. Niech ciš BOG narowyšy za przyczyna Stánislawa S. w tym oświeci/ abyš sie w tym postrzegła; a oddawšy znowu ona w ręce Stánislawa S. y innych Śś. Pátronow twoich/ iednym sercem y żarliwością záżyła śable twojej/ ná obronę Wiary prawdziwey/ y gci BOGA twoiego: Ktoremu chwala niech bádzie ná wiek. AMEN.

Psalm. 17.

Ná dzień S. ANTONIEGO z Pádwie, Novem Civitates Refugii.

Non potest Civitas abscondi, supra Montem posita. Matth. 5.

Jelce była śczęśliwa sławna niegdy/ y stroyna/ lubo iuž teraz repudiata, rozwodna Oblubienica Boska/ ona Synagoga Starozakonna/ z tej między innemi racy/ że udrówána była Civitatibus Refugij, Miasłami takimi/ do ktorých winowacy/ gdy o życie ich słochronić sie bezpiecznie mogli. A. A. O tym bowiem wyraźnie mamy w Księgách Moysesowych/ ktore sie z Hebrayśką zowia: Deuteronomij Numerorum, a ieżeli te Miasła do-

brze záchowác bádziemy chcieli/ dźle/ wiéć ich znadziemy: gdyž do onych śęściu od Moysesá náznáczonych dla pokolenia Efraim/ przydał był Jozue Wodz/ inne trzy; co pilnie obserwuie Cornel. à Lapide. Nie mnieysze/ y owšem doskonalsze nieśkonżoney swoiey Prowidencyi pokazał BOG Wśechm. dzieło/ nád nowa Oblubienica swoia Nowozakonnym Chrystusowym Kościołem; ponieważ w dzisiejszej Ewangelij słyszymy/ że nam iákieš iuž nie máteryálne/ ale misyjne wystáwue/ y pę-

Edznie

tażnie Miast. Non potest Civitas abscondi, supra montem posita. Przez ktore miasta/ że rozumieć chciał Zbawiciel Apostołowś na ten czas/ a na potym ludzi nadsłuchiacych żywo- ta ich/ w cnotach doskonałych osobli- wych w zasługach przed Panem BO- giem/ łatwo się tego domyślić z sa- mego kontekstu S. Ewangelij; y zgodne jest o tym tłumaczenie Ko- ścielnych Doktorow:

Te tedy mistyczne Miasta/ ludzkie osobliwych cnot/ świętobliwości/ zas- ług przed Panem BOGiem zstają się Kościołowi S. to jest/ ludzioru prawowiernym Civitas refugij/ przez- to/ kiedy nie tylko nauka/ y przykład dem życia swego budzących/ y do Pana BOGA prowadzą; ale też przez to/ gdy ludzie w potrzebach/ y uciskach/ tak duchownych/ iako y doczesnych/ modlitwami/ y zasługami świętymi przed Najwyższym Boskim wspomagać/ y niekiedy przed gniewem Boskim one ochraniać. W czym osobliwym był y jest/ dzisiejszy So- lennizant Antoni S. ktorego gdybym chciał in singulari nazwać/ stosować się do Ewangelij/ Miastem/ zdami- żebym mało powiedział o nim: albo- wiem gdy się refleksja na wspomnio- ne w starym Testamencie dziełach Miast uciegli/ y oraz na Nowenn- Wotkow; to jest/ Nabożeństwo z- Pełnem do S. Antoniego przez dzie- łach Wotkow/ do ktorego nabożeń- stwa zwykli się pospolicie udawać lu- dzie w utrapieniach swoich; tak mi- się zda/ iakoby widział Novem Civitates Refugij; ktorem P.BOG przez zasługę S. Antoniego dal ten Przywili/ że w nich każdy człowiek w swoim utrapieniu salwować przy- tulic/ schronić się/ y pociechę odnieść- może. A ten ci to będzie osobliwy upominek od S. Antoniego na Go- dach Barankowych ofiarowany. Pi- seneca, że Korynccy/ chcąc go- dnie regaliować Aleksandra W. wy- stali do niego Posłow/ ofiarować mu w upominku Miasto swoje: czym lubo on na pogardę wzgardził/ le- piej jednak informowany o znaczo- ści tego/ mile to za upominek przyjął.

De benefi-

Antoni S. lubo doskonały Ewange- liznego ubostwa Professor, coś wie- cey ofiaruje. Oblubienicy Baranko- wey/ Kościołowi S. wouliacemu; bo- nie jedno Miasto/ ale oraz dziełach Miast/ Civitates refugij, to jest No- wenna Wotkowa uprzywilejowana/ aby do niej/ iako do- A syllum- mieli uciegła swoje Synowie Kościoła S. w potrzebach/ y przypadkach swoich niebezpiecznych. O ktorych dziełach wot- kowym nabożeństwie do S. Antoniego mówić będzie pod podobieństwem 9. Civitarum Refugij; wprzód przyg- d- niwshy owym ludziom/ ktory w utra- pieniach swoich gdzie indziej/ to jest u- ściana/ szukają sobie Civitates refu- gij; alias uciegła się do złych sposo- bow/ iako to do wrożom/ do czar-ownic/ do zabobonow. A. M. D. G.

O sie tyż pierwszy Cześci- Kazania; to jest Miast/ al- bo Fortec/ ktore sobie nie- ktoryz mniej bogoboyni lu- dzie w przygodach swoich zakładają w czarach/ zabobonach/ y w nich ufaia; na ochylenie ich/ dosyćby mi było zająć onego sposobu/ ktorego używał Carolus V. Cesarz; ten gdy do ktorego Miasta przyja- chał/ zwykł się być o troje PPP. py- tać/ quis Pastor, Praeceptor, Prator to jest: o Pleban/ o škół Mistrza/ y o Burmistrza; ktore trzy Osoby/ gdy widział bydy godne/ dobrze sadził o tym Mieście; gdy zaś postrzegł/ że- ladać byli/ w pogardzie takie u nie- go było Miasto. Podobna mogliby sobie uczynić refleksja oni ludzie/ kto- rzy w przygodach swoich/ uciegła się do porady czarownic/ wrożom/ ić. iako ad Civitatem Refugij, y uwa- żyć sobie/ kto w tych Miastach pro- bożuje/ kto Nauczycielem/ kto Bur- mistrzem: uważać/ że są wszyscy la- daco/ fałszerze/ y na zdradzie temu. Nauczycielem jest sam ściana/ ścior- dawy ofiust/ Kąpląnem niekiedy/ B- ba/ Czarnowica owad/ co ci zegnając na wspak/ a coś niezrozumianego mówiac/ nocnice/ uroli/ odgynia/ nad chorym z dziwnymi ceremoniami opak Pacierz/ albo co podobnego blu- żnierkiego/ pod pokrywką nabożeni- stwa

PARS
I.

Script.
Levit. 20.

stawa somawia/ zagna/ tropi/ blogo-
równi; pytam/ od kogoż ta moc baba
ona ma i nie od Pána BOGA i bo
ta moc Káplánom iest obiecána: toć
od gárdá ofustá; Burmistrzem zaś
tego Miásta/ iest sam Lucyper; ktoś
ry gdy w tym głowiekowi posłusz-
nym bárdziej onemu iest ná zdrádie;
tym bárdziej mu w tym infym wie-
cey skódi: Do tego iest Proditor,
stogi zdraycá/ bo gdy obiecuie udá-
iacemu się do siebie przez czáry obro-
ne/ pócieche w utrapieniu/ w chorobie/
tym samym wiąże onego głowiekú/
wille/ á potym ná dáleko wielkú
wydáie nieścáścia/ ták w zglédem du-
she/ idko y w zglédem rzeczy doczesnych.
Naprzód wiąże go: álbówień kto się
w te okázye zabobonne raz/ álbó dwá
wda/ ták się wiec tym umiela/ że ná
potym oderwáć się od tego nieidko
nie móże/ álbó iezeli kiedy niektórym
do tego przyjdzie/ bywa to z wielkú
bárdzo trudnością; á gęstokróć/ gdy
się od tego oderwáć zámyśla/ dozna-
wa nád sobú niewymownego okru-
cienstwa czártowskiego/ ták/ że áni
go ták/ áni sam: iák zwiázány/ áni
pomocy od gárdá/ áni od P. BOGA
nie ma. Czego dowodzą słowy Pi-
smá S. w którym táká przeciwno udá-
iacym się do czárownic/ do wrożow/
z. cytam sentencyá/ wydána od P.
BOGA: Anima, quæ declinaverit
ad Magos & ariolos, & fornicata
cum eis fuerit, ponam faciem
meam contra eam, & interficiam
eam de medio populi mei. Czto-
wiek, któryby się udáł do Czárnoksię-
żników y wieścizkow. á spługawilby się
niemu, postáwie twarz moję przeciwno
niemu, y wygládzę go z póśrodku ludu
mego. Pierwsze słowá/ álbó kárá/ że
Pan BOG przeciwnú strážá twa-
rzą obrocié się ná tákich obiecuie.
Ponam faciem meam contra eam,
ponieważ zá inne grzechy/ zá zaboy-
stwa/ cudzoloſtwa/ z. nigdy P. BOG
tákimi słowy nie groził; przeto dáie
się z nich znáć/ iákó ná ludzi udáia-
cych się do tych sposobow/ naybár-
dziej gniewa się Pan BOG/ y zá
to nie iedná/ ále wielkú plag/ y bardzo
prátko ná tym/ y ná tákimym świecie

A obiecuie onych kárá: ták tłumáczy
Cornel. á Lapide pomienione słowá:
Ponam faciem meam. &c. Occi-
dam eam, celeri morte puniam in
hac vita, & in futuro eam repro-
babo. A gdy dáley mówi fornicata
fuerit: nieidko przez podobienstwo
chce nádzyc/ że to się z tákim gło-
wiekiem dzieie/ co się dzieie z cudzo-
lojnica wygnána od Mejá: gdy áni
iey sam/ áni ieý ták; do Mejá dár-
mo/ do swoich też przeszłych Amázy-
uſow tákże darmo/ niebezpiečno;
B bo gęstokróć y ci tákimi wiárolo-
mnemi bezydá się niewiáďami; á
iezeli ich kiedy do domu swego przy-
má/ w leſkim one pokáżeniú máia;
bá y serviliter tákowe niecnoty trá-
kują nápotym. Toż się dzieie z gło-
wiekiem/ który się do bab/ do wrożow/
do Astrologow w utrapieniu/ w nie-
ścáściu/ w chorobie/ w zgubie/ z. z.
wprzód udáie/ niż do Pána BOGA/
do Sá. Bożych przigyny/ do modli-
twy Káplánſkiej o poráde/ o blogo-
śláwienieſtwa; bo ták/ lubo potym
udá się do Pána BOGA/ do Ká-
plánow/ poſpolicie iúž nie znáydzie
póciechy. O tym ſłucháycie s. Chryz:
Si levi aliquo morbo tentatus, il-
lico resiliens à Domino, ad dæmo-
nes accurras, quam tandem veni-
am consequeris? quo pacto illum
valebis denuò tibi propitium red-
dere? Quin potius nec alius quis-
piam pro te deprecari poterit, eti-
amſi tantum valeat auctoritate
apud DEUM, quantum Moyses.
Iezeli wpadłszy w chorobę, oddalił się
od BOGA, á udał się do czártá. iák
koźci to odpuszczono będzie? iákó go
przeprosi? I onſiem żaden zá toba
przyczyniáć się nie móże, choćby też
ták wiele u BOGA wáżył. iákó Mozeſ.
A gdy znówu nie ználáſzy u Pána
BOGA ráekunku/ u Káplánow ſku-
teczney porády/ wraca się ták gło-
wiek do ſátáná/ do czártow/ do bab/
iúž ná ten czas nie tylko nie znáydzie
u niego pomocy/ ále ráczej doznáie
nád sobú wielkiego okrucieńſtwa czár-
townskiego/ który rozmaikimi ſpoſo-
bami męſzac się tego/ że myśli o po-
kucie/ o náwroceniu się do P. BOGA/

in Levit.
17. v. 10.

Oratio s.
contr. Ju-
daos.

ap. Lain.
in Exod.
22. 7. 33.

y o odstąpieniu tego/ niemilosierdzie onego morduje/ y gdzie może onemu płodzi. O czym klade świadectwo Remigiusz: Certè ex eo qui adhuc exiitit tortilegorum numero, nemo quod sciam auditus est, qui ad bonam frugem se recepisset; sed contra uno ore omnes ferè autumant, sibi postquam semel fidem dæmoni suam obstrinxerunt, non licere impune eam unquam fallere; & si quando id faciendi subeat libido, aut aliquid illius capiat, fortè quòd promissa non perficiat, quod intollerabiliter saviat, quod instet ubique importunus; non licere tamen id facere, propter ejus juges, assiduasque hortationes minas, & verbera. Otoż pierwsza zdrada Gubernatorów tych Miasz niebezpieczliwych/ że udających się do ścieżek w utrapieniu/ tak okrutnie wiąże/ trapię/ y wkle na sumnieniu.

Druga zdrada Gubernatorów tych Miasz garta przekleste/ że tak potajnie wiążąwszy ich na sumnieniu/ onych tyrannizuje/ męczy/ y na cieles/ y na innych rzeczach tym im bardziej płodzi. W czym niech nam posłuży za Figure Miaszto owe sławne niegdy Jerycho/ które za czasów Jozuego Wodza/ gdy na traby Kapłanów zruinowane zostało/ już nigdy na potym restaurować się nie godziło/ dla wyprzeczego zakazu Boskiego/ a żeby się zaś był poważyl one znowu zakładać/ zabiciem Syna nasytarskiego/ y wszystkich dzieci tego wygubieniem/ pogrożono mu było. Maledictus Vir coram Domino, qui suscitaverit, & edificaverit Civitatem Jericho, in primogenito suo fundamenta illius faciat, & in novissimo liberorum ponat portas ejus. Co się też spełniło potym na jednym z Pásnow Izraelskich/ gdy znowu one Miaszto chciał restaurować. Jericho, co się tłumaczy Luna, według Venerab: Bedam bardzo dobrze figurnie śatanę/ którego s. Bernard do głupca owego podobnego Miesiacowi u Medreć/ Stultus ut Luna mutatur: przyrównawszy; tak o nim napisał: Unicus ille stultus, qui verè muta-

rus ut Luna, sapientiam perdidit in decore suo, sub MARIE pedibus conculcatus, & contritus, miseram patitur servitutem. Jedyny on głupiec, który prawdziwie odmienny iako Miesiac, mądrość zgubił w ozdobie swojej, pod nogami MARI podpiął, y zkruszył, mizerna cierpi niewola. Długo ten Lunatyk pánował/ y w nim naród ludzki zabobonami bóstwochwalskimi zaślepiony/ u niego Forteca sobie zakładał/ to jest ratunku w potrzebach swoich szukał: lecz już teraz zruinowane są te Fortece tego/ poniżona moc jego przez JEZUSA Chrystusa; iako samże Zbawiciel oznaymiał nam to: Nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras: iednak że się zamyśla y teraz tacy ludzie/ którzy to obalone Jerycho/ poniżona moc śataniska/ repárować nsiłują; gdy coś wiec o pomocy tego/ niż o dobroci Boskiej trzymając do niego się udają w potrzebach swoich/ przez bąby/ przez wroże/ zabobony: zapominając o tym/ że żadne stworzenie Wszechmocności Boskiej sprzeciwić się nie może; a zatył y sam śatan/ ani nam pomoc/ ani zaś płodzić nie może bez woli/ albo dopuszczenia najwyższego Pána. Zamyślając tacy u niego Refugium, pocieche/ obronę w niebezpieczeństwie bynamniem: albowiem to się z niemidziele/ co się działo z owemi/ którzy obalone Jerycho restaurować chcieli. In primogenito suo fundamenta illius faciat, to dwoidko my sobie tłumaczyć możemy. Naprzód duchownie. Pierworodne/ nasytobędne dzieci nasze/ jest zbawienie dusz naszych; iakoś Boska/ o której powiedział Zbawiciel. Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, anima verò suæ detrimentum patitur: to pierworodne dziecię/ ginie zaraz przez grzech śmiertelny/ który popelnia głowie/ zezwalając na zabobony/ udając się do gátów/ gátownic/ wrożom. In novissimo liberorum ponat portas ejus. Albowiem przy tym grzechu/ traci gęstość y inne cnoty święte: traci Władę/ bo to nie bywa bez takich bluznierstw/

Figura

Josue 6.

3. Reg 16.

in Alexia
con D. t. i
Capitolo 2.

przeciwko BOGU/ przeciwko Sa-
kramentom/ y rzeczom świętym; y
dla tego udawać się do zabobonow/
jest to grzech przeciwko owemu przy-
kazaniu/ w którym Pan BÓG za-
każ udawać się do cudzych Bogow.
Traci przytem y Nędzie/ despernizac
o pomocy Boskiej/ á ufać w mocy
światłowej; zczym też idzie ruin
innych wielkich cnot y zasług przed
Panem BOGIEM. Możemy też ie-
ścić ons pogroźkę ná restauracych
Jerycho. In primogenito suo fun-
damenta ejus faciat, wtłumaczyć
magis propriè: to jest/ że Pan BÓG
udalacych się do górow/ do wrozw/
zwył karć ná własnych dzieciach/ y
całowych familie gubi; dopuszczając
światłowi ná to mocy: O czym táł
nápiśal Brognokus: Damon est mer-
cator tenacissimus, qui nullam
vult pati jacturam, ideò cùm ro-
gantes ab aliquo malo liberat, ma-
lum temporale in alios transfert.
Si non permittatur á DEO illud
facere, quod postulant homines,
tunc saltem precedentibus pecca-
tum addit, aut in desperationem
egrotos inducit. Si verò permit-
tatur malum auferre, ita ejus libe-
ralitas est, ut boni nihil praestet, nisi
cum aequali damno. Quare cùm
Virum morbo liberat, transfert in
mulierem, si á Patre aufert languo-
rem, filio eum tribuit: idkoby chciał
rzec ten Autor: Czart jest to kupiec
fortelny wielce, który lubo przez bábę,
czarownicę, może uzdrowić dziecię ná
uroki, ale jednak inną chorobę ná to
miejsce w niego, albo w ciebie samego
wprowadzi. alboć oborę zepsuie; odczy-
ni chorobę bydłciu, nábiat przywroci,
ale ci Synaczka suchotami, káślem zá-
razi, Zonę poczaruię, &c. gdyż y jedne-
go rázu darmo nie posłuży czarownicy
diabel, ale ia obliwie, aby nowa złość
komu wyrzadziła. A táł głowieć
gdzie się u światłá przez Góry spo-
dziewał znaleźć Civitatem Refugij,
znaydzie Civitatem perditionis, pro-
ditionis, wielkych daleko niebezpie-
czeń ná duszy/ y ná rzeczach docze-
snych.

Tego wszystkiego mamy wiele przy

A kladow/ naprzod w Piśmie S. ná
Krolu Saulu: ten ná woynie 3 Si-
listynámi w niebespieczeństwie będąc/
zdesperowawszy o pomocy Boskiej/
udal się do tej Fortece ścátánskiej/
zázýwšy w tym pewney czárownice.
Quærite mihi mulierem, habentem
pythonem, & vadam ad eam, &
sciscitabor per illam. Spráwili-
mu to u gáttá babá tego chciał/ że
się 3 Sámuelem iuż umárłym widział/
y rozmawiał/ ale tej usługi swoiey
kóstownie nád nim názáuertz zaráz
powetował gátt: gdy go przywiódł
do desperacyi/ że się sam własnym
mieczem przebił/ y w złym ścianie umie-
rził/ na duszy y ná ciełe zginał
wiecznie. Mamy y w świeszczých Hi-
storyách wiele o tym: iedno wspomnie:
ustulzył ścátan owemu Mieszczánino-
wi/ ktorému gdy lyšká srebrna w do-
mu zgineła/ udal się do wrożow; ci-
mu odpowiedzieli/ że kto dziś ósle-
pnie/ ten te lyške porwał: bo tym
spósobem zwykł był gátt on wyda-
wác złodziejá: á że Syn własny ko-
chány onego góspodarzá/ ówa lyške
był przekrył/ więc onegoż dnia óslep
zaráz: y ták gátt uwalniając Oyca
od smutku/ dla iedney škody/ wielk-
ego utrapienia nábdáwil onego głowie-
lá. Zátým ktoż iuż nie uzna/ że pod
tákim zdraycá Tyránnem/ Guberna-
torem gáttém zostájące te Miásta/
nie są Civitates refugij, ale perditionis,
proditionis; á zátým bárdzo
nirozumníe gýnta ludzie ówi/ ktorzy
do pomocy iego przez báby/ czáro-
wnice/ zabobony/ w utrapieniách y
przygodách swoich uciekają się

D **E** sic tytuze drugiey Części
Kazania; to jest: Novem
Testamenti novi Civita
res Refugij, aliás Chwały
Antoniego S. y zdlczenia

Dziwactwo twórczego nabożeństwa
 ku niemu: które ludzkom utraconym
 zostawił Pan Bóg/ dla uciezki/ y
 pociechy osobliwej w utraconiu: trzy
 okoliczności dziwactwa onych Miał
 starozakonnych obserwać. Funda-
 mentum, solum, & privilegium,
 y oraz do tych mistycznych nowego
 Testamentu miał/ aliàs dziwactwo.

wtorkowego

wtorkowego nabożeństwa / one takt
 aplikule. Naprzód miały to Mias-
 ta tamte / że były fundowane in pos-
 sessione Sacerdotali, na gruntach
 Káplánskich; y przeto zwady się Ci-
 vitates Sacerdotales: o czym wywo-
 dy znaydziesz apud Cornel. à Lapide.
 Na podobnymże gruncie fundowane
 są w nowym Testamencie / mistyczne
 nasze Refugij Miasa / to jest nabo-
 żeństwo dziewięciowtorkowe do An-
 toniego S. W polpolitości mowiąc
 o wszytkich Świtych kroluących z
 BOGIEM w niebie / do których się w
 potrzebach naszych / iako nas Władca
 S. Károlieka nądga / uciekamy ná-
 zywając się w Piśmie S. Káplánami:
 albowiem Jan S. w Objawieniu pá-
 trzając ná obojey płci Świtych w
 Niebie / ogółem wszytkim dał nazwi-
 sko: Erunt Sacerdotes Christi, &
 DEI, & regnabunt cum illo mille
 annis. Będą Káplány Bożemi, y Chry-
 stusowemi, y będą z nim krolować ty-
 siąc lat. Czego przyczyna daie Joann:
 Sylveir: Sancti dicuntur Sacerdotes,
 quia DEO, & Christo offerunt vo-
 ta, & preces Ecclesiae, mediatores
 que sunt, & intercedunt pro nobis.
 Świcy nazywają się y mówić mogą Ká-
 plánami, bo Chrystusowi y BOGU ofiá-
 rują služby, y modlitwy Kościoła S. y
 pośrednikami są. y nstawiają się za ná-
 mi. I przeto gdy mu Károliecy we-
 dług owych słow u Jobá S. Ad ali-
 quem Sanctorum convertere. Na-
 ciełamy się do Ss. Bożych w po-
 trebach naszych; uciegła náśa fun-
 dule się niekto in terra Sacerdotali,
 to jest ná modliwach Ss. Bożych
 za námi: mocno bowiem wierzymy/
 y wyznajemy / y on drugi átrykul Wlá-
 dy S. Károlieckey: Communionem
 Sanctorum: to jest że Ss. Boży krol-
 ujący z BOGIEM w Niebie / widzą
 w BOGU potrzeby náśe / y za námi
 się do niego modla. Wisc w fizes-
 gulności mowiąc o uciegce wiernych
 w uciekach swoich do S. Antoniego/
 y o nabożeństwie ku niemu dziewię-
 ciowtorkowym: toż się ma mówić/
 że to nabożeństwo fundule się nie ná
 lądacym / nie ná superstycjach iákich/
 (co nám gástkroć zarszucia Heres

tycy) ale ná dobrym według Wiary
 S. fundamencie: bo in terra Sacer-
 dotali, to jest / ná wielce skutecznych
 modliwach tego przed Mléstątem
 Boskim; ktore on iako jüge Sacrifi-
 cium bez przestánku modlać się za
 potrzeby uciekających się do siebie/
 zwałężá przez Wtorkowe nabożeń-
 stwo / iako Káplan y Biskup ofiáruje:
 zego dowodze niektóry rewelacy-
 ámi / z których oraz pokazuje się táie-
 mnic / czemu nie mniej / albo więcej
 Wtorkow / y czemu się inšy dzien/
 nabożeństwo do S. Antoniego w so-
 bie zamyła. Pierwsza rewelacya ká-
 de ex Vita Venerab. Servi Josephi de
 Copertino. á ten był wieku náśego; bo
 umárl Roku D. 1663. Gdy ten Slu-
 ga Boży loszał raz dyskurs o S.
 Antonim z Pádwie / za ktorego przy-
 czyną codziennie ludzie wiele łask od
 Pána BOGA dozńa; rzekł: An-
 toni S. jest to Prokurátor Generalny
 w Niebie; albowiem Pan JESUZ
 z Fránciszkem S. zostając w Niebie
 umysłili obróc Prokurátora Gene-
 ralnego / żeby on wszytkim ludziom
 w potrzebach ich dogadzał: szukając
 tedy po całym Niebie / kogoby mieli
 ná ten urząd wysłać / náleżli An-
 toniego S. ktoremu za zgodnym
 Mléstáncow Niebieskich zezwoles-
 niem / wszytkie Obywátelom ziemskich
 zlecili potrzeby / aby im w nich za in-
 stancya swoia przed Mléstątem Bo-
 skim dogadzał. Druga rewelacya
 cytam in Libro, cui titulus, Lilia
 Cnos SS. Antoniego S. Bráchwá, &c.
 iako w Bononii sławnym Włoskim
 Mléście / iedney bogoboyney / ale niez-
 plodney Mátronie / y przeto srodze
 utrapioney od Mléz: (działo się to
 okolo R. P. 1617.) pokazał się S.
 Antoni Pádew: w wielkiej iáności;
 á gdy od niego pociechy żadała / rzekł
 do niej: Wiedzay moy Obraz w
 Kościele Zakonnikow Fránciszká S.
 przez dziewięć Wtorkow / tész dni masz
 pościć / y spowiać się grzechow Ká-
 plánowi z żalem / Misy S. słuchać /
 świece ná Oltarz oddać / Kommunię
 Naysw: przyjąć: co gdy uczynisz
 pocieszona zostaniesz. A żebyś za-
 táemnice wiedziała tej Nowenny /

Capit. 33.

w Lublin.
Typis Soc.
Jesu. 1706

Azem ja w Piatek umarł/ ale ciało moje we Wtorek jest pogrzebione: który dzień/ y ót Pan BÓG rozlisz z nami wstawil cudami. Dziwiasz Wtorkow znaczy dziwiasz Chorow Anielskich; z których każdego Choru/ Pan BÓG duszy mojej cnoty osobliwie dał/ y zesłał ich/ aby dusze moje przed tego Najświętszym słaśli. Świeca zapalona/ znaczy Wiarę/ Nadzieję/ y Miłość gorącą ku Panu BÓGowi ludzi obecnych przy Grobie moim. W tym zniknął/ a według obietnicy tego/ swego czasu Matrona oną posiadana odmiostła pociecha/ lubo nie bez powrotnego wielkiego cudu. Z tych tedy obudwu rewelacyi autentycznych/ pokazuje się/ że to nabożeństwo dziwiasz Wtorkowe/ nie ma żadnych superfluy/ ale raczej wielkie duchowne tajemnice; y jest dobrze ufundowane/ nie tylko na dotychczas Wiarę S. Katolickiej/ ale też in fundo Sacerdotali, na modlitwach Antoniego S. które on za uciekającymi się do niebie uświadczenie ofiaruje BÓGowi wszechmogącemu.

Druga okoliczność Civitatum, refugij, w starym testamencie była ex parte Sicut, i były (tako notuje Beerlink,) wystawione na miejscach wydatnych/ in montibus, na gorach/ pągorkach; dla tego aby uciekający do nich/ łatwiej one obaczyć byli mogli y rozjeżdżać. Podobnym sposobem/ y w nowym Testamencie/ uciekający się do modlitwy S. Bożych/ fundują się in montibus, to jest na zasługach S. Bożych/ na które się oni zdobyli tu na ziemi żyjąc: Gory bowiem te/ według S. Augustyna, znaczy wysoka doskonałość w cnotach S. Non potest Civitas abscondi, supra montem posita, id est fundata supra insignem, magnamq; iustitiam. Według pospolitego rozumienia/ im tu który Święty doskonałym był w cnotach/ tym też skuteczniejszy jest tego modlitwa za nami w Niebie; a za tym pewniejszy jest ucieczka do niego. A na tychże to gorach y te mistyczne Civitates refugij, Antoniego S. dziwiasz Wtorkowe nabożeństwo widza ja bydy ufundowane

A to jest/ iż to nabożeństwo skuteczne jest wielce/ zasługom tego/ y osobliwiej doskonałości żywota tego w cnotach S. przypisać się to powinno; które abym takokształt pod podobieństwem Gór wysoki/ iako w naszym reprezentował/ przypominam sobie/ według liczby dziwiasz Wtorkow dziwiasz Gór sławniejszych w Piśmie S. y one są Figura cnot y darów niektórych/ w których celował Antoni S. y na nich pokazał insig. ē. magnamq; iustitiam, za żywota swego/ biore. Pierwsza Góra sławna w Piśmie S. jest Oreb; na którą uciekł był Eliasz Prorok/ przed Izabella/ tą według S. Ambroza. znaczy Fugam saeculi, Cnotę pogardy świata/ y marność tego; w której cnotcie Antoni S. pokazał eminentem, magnamq; iustitiam, gdy przez podziwisy dziecinne lada/ zbryzdziwszy sobie świat/ wstąpił do Zakonu Augustyna S. w Klastorze na Przedmieściu Włoskim: leg gdy y tam od krewnych uczęszczających do siebie/ pokoiu mieć nie mógł/ chęć uysc okazył świeckich/ do dalszego wprosił się Klastoru. Drugie Gory w Piśmie S. sławne są/ Gory Skagace. Montes exultaverunt ut arietes: a te nam znaczyć mogą żarliwość o Wiarę S. ochotę/ gorącość do Nabożeństwa za Wiarę S. w czym nasz Antoni S. pokazał insig. magnamq; iustitiam: bo gdy ciała pierwszych Niegenników Zakonu naszego obaczył/ wszystkie siły jego/ wszystkie krewny/ y gionki/ exultaverunt ut arietes, poruszyły się niezmiernym pragnieniem/ y ochotą do myślenia krwie za Wiarę S. co mu było napierwszą okazył do odmienienia stanu. Trzecia Góra sławna jest od przemienienia Pána JEZUOWEGO/ nazwana Tabor; tą dobrze znaczyć nam może desiderium altioris perfectionis; żeby to głowiek według onego lbunt de virtute in virtutem, postępując w cnotach/ co raz w doskonałego przemieniał się. A na tej Górze pokazał Antoni S. eminentem iustitiam, prawie przez całe życie swoje do doskonałego postępu w cnotach ap. plikując się/ ale osobliwie w ten czas

Figura.

in Theatr.
Vita.

Job. 39.

gdy przechodząc z Zakonu Augusty na S. do Zakonu Braci Mniejszych/ transfiguracy. nieidła. odprawił. Czwartą Górą sławną/ nazwaną Bethel, według Orygenes. znaczy Volumina SS. Scripturarum, aliás: chęć y pilność do nauk duchownych Pisma S. W czym pokazał Antoni S. insignem, magnamq. iustitiam: bo dla osobliwej swolei w tej mierze aplikacy/ do takiej mądrości Niesbieskiej/ y zrozumienia Pisma S. był przyszedł/ że go też Papieżowie/ Arka Testamentu nazwali; y nymedras. Teologowie/ mądrość tego wstydzili się. Piątą y Szóstą Górę sławną/ nazwane Montes pascuaz, & montes fluentes à facie Domini. Gory pełne paszy y gory rozplywające się od oblicza Boskiego. Pierwszą dobrze znają mistyczne Gory Pana JEZUSA/ y Należy: Macta tego/ na których Antoni S. per contemplationem, przez bogomyślność y rozmyślanie żywota ich/ pasł dusze swoje/ y pomnożył się był jako góra taka/ in insigni: magnaue iustitia, tak dalece/ że też y widomie zstał się był godnym pa. trzyć gestokroc na oblicze ich/ y z nimi poufale rozmawiać; jako go wypatrzył ieden płachcic w gościnie go mający u siebie: a na ten czas zstał się oraz góra rozplywająca się/ fluxerunt à facie DEI Sinai, od wielkich pociech duchownych/ których na ten czas z milego onego towarzyswa doznawał dusza jego. Siódmą Górą/ nazwaną Sion, na której wystąpił Salomon Kościół Pański: ponieważ Sion tłumaczy się: licitas, znaczy umartwienie ciała/ posty/ y inne mortyfikacye: bez których niema służba Boska udawaj się/ nie może w duszy swojej milego przybytku/ doskonałego żywota/ Pana BGDV wybudować. Ltwo się dogydać w żywocie tego S. o postach/ mortyfikacyach jego/ w czym pokazał insignem, magnamque iustitiam; bo od ostryści żywota/ y postów/ gdy między Bracia przychodził/ ledwie mógł o swojej mocy stać. Osmą Górą nazwaną Hermon, która się tłumaczy/ destructio: anathematis:

bardzo dobrze kwadruie do Cnoty Pokory. wymiśzenia samego siebie/ posuśenstwa ubóstwa: w których cnotach pokazał wysoko swoje dosko. nalsze Antoni S. gdy mając wielkie od Pana BGD talenta/ kuchenne mi tylko zabawiał się usługami; gdy osobliwym Ewangelicznego ubóstwa zelatorem przed Trybunałem Papie. skim/ mocno opierając się relatywom/ pokazał się. Dziewiatą Górą/ Ephraim nazwaną/ według Grzegorza S. figura jest żarliwości/ y pracowitości w Kościele Bożym Różnójcie: a któż nie przyna/ że prawie na samym wierzchołku tej Gory stał Antoni S. kiedy obiegając Hispania/ Francja/ Włoska Ziemia/ nasyć się nie mógł nawracaniem dusz/ kwia Chrystusowa odkupionych/ już to od grzechow/ już od niedowiadstwa. Non potest Civitas abscondi, supra montem posita, id est, super insignem, magnamq. iustitiam. A teć to są wysokie Gory/ na których te Fortece uciegli/ to jest Nabożenstwo dziewięciowortkowe do Antoniego S. funduje się: ponieważ (jako trzymamy pobożnie) dla osobliwych dosko. nalsze w cnotach S. pomienionych/ y nader wielkich zasług swoich/ ma to Antoni S. że tak skuteczna jest modlitwa jego przed Mafiatem Boskim za ludźmi utrapionemi/ uciekającemi się do niego/ przez dziewięciowortkowe Nabożenstwo.

Trzecią okoliczność starozakonnych Fortec Ciuitatum Refugij, uważam Privilegium immunitatis; iż gdy winowayca do nich się schronił/ wolnym zostawał od exekucyi Sadowey: Diodat ten przywilej pozwolony był cum aliqua limitatione, bo on winowayca nie był doskonałe bezpiecznym od krewnych/ na przykład/ zabitego/ tak długo/ po ki Należyższy Rabin albo Biskup/ za którego to niebezpieczeństwa na niego przyszło/ był y dla tego musiał taki tak długo mieszkac w onych Miasztach uciegli; po ki nie umarł on Biskup. Manebitque ibi, donec moriatur Sacerdos Magnus. Który przywilej gdy ja aplikuje do mistycznych Miasz Refugij w nowym

1. Reg. 1.

Numer. 25

Histor

Testamencie/ to jest do dziewięciowtorowego Nabożeństwa S. Antoniego/ coś osobliwego uznaje: albowiem z Historji życia y cudów Antoniego S. dobrze to wiem/ że ten Przywiliy Nabożeństwa do Antoniego S. pozwolony jest illimitatē. ponieważ wszyscy ludzie/ tak ci/ którzy za żywota tego uciekali się w potrzebach swoich do modlitwy jego/ w niebezpieczeństwach/ chorobach/ zgubach/ ślepi/ chromi/ zc. obrona u niego/ y pociecha odnieśli; iako też y ci/ którzy y po śmierci tym bardziej przez dziewięciowtorowe/ albo innego nabożeństwa sposoby/ przyczyni y opieki Antoniego S. udają się w takichże/ y owym wielkich uciskach/ niebezpieczeństwach. Asylum, refugium, swoje znaydują. A że trudno wszystkich policzyć tego przykładów/ ieden osobliwy świeży/ który się zstał w Królestwie Neapolitańskim/ R. P. 1675. przywodzi. Eliotki Antonius Tortomanus, mający osobliwe nabożeństwo do Antoniego S. gdy naderżając dla kupienia płócien wybrał się z pieniędzmi/ z pańy od zbojcow/ y związany/ wywalał po dw. kroć pomocy Antoniego S. Antoni S. rozgniewany o to ieden z letrow/ ciał go dwa razy w głosze/ mówiąc: Ocoż cię Antoni: y tak zabitego wrzucił/ y przysypał w iednym dole/ kamieniami/ y gólaży naderżawszy nań: już trup pięć dni leżał/ y robaczy go toczył/ aż oto piatego dnia przychodzi wiadomość Antoniego S. do niego/ y stając się nad dołem/ zawoła na zabitego/ Antoni: Antoni: wstań od umarłych: Na które słowa ożywszy zabity/ wstał/ mając ciało zgnileści/ y robakowepelne/ z których robaków ogarnawszy go Antoni S. y wziawszy go za rękę/ wyprowadził na drogę jego dobrą/ mówiąc: Dwa razy zawołales na mnie o r. tunc/ gdy cię zabijano/ iam też dwa razy na cię zawołał/ gdyś cię ustrzeżał. Idźże/ a najmniey nie myśl o zemści/ ani starz się o to: a każdego dnia odmawiaj 12. Pacierzy/ y Pozdrowienia Maryi: Panny z nabożeństwem ku mnie; w tym imiel

A Antoni S. Owo zaś młodzieńiec od wielkiego strachu/ głuchym y niemym się zstał; y tak do domu zamieszony/ przez dwa prawie miesiące leżał; lecz gdy nadeszło Święto Wroczyste Antoniego S. począł mówić; y te jego słowa najpierwsze były/ O S. Antoni: gdzie potym całe ozdrowiawszy wszystko cudo/ które uczynił nad nim Antoni S. opowiedział przed Przedem: y te Historja z pozwoleniem starszych wydrukowana widziałem sam/ y czytałem. Wielki zaśże Przywiliy Immuniratis maia/ te misyjne Refugij Miasła/ nabożeństwo do S. Antoniego/ kiedy nie tylko od następstwy broni śmierci/ w cięskich chorobach/ ale też y od samej śmierci/ cudownie wielu uwolnił/ y uwalnia.

Wiac ktoż już nie przyzna/ że Nabożeństwo/ zwłaszcza dziewięciowtorowe do Antoniego S. daleko zacniejsze w nowym Testamencie jest uerapionym Fortecami/ niżeli były one dziewięć Miasł w Mojżesowym Zakonie/ dla winowaycow naznaczone. Te tedy Fortece choć ubóstwa Ewangelickiego Profesa/ Antoni S. Oblubienicy Chrystusowej Kościołowi S. w upomniku ofiaruje. Za które my wszyscy pokornie podziękowawszy Wszechmocney Opactwności Boskiej/ że wygadzała tym potrzebom naszym w rozmaitych trefunkach/ takimi przywilejami Świętego tego/ y pomienione Nabożeństwo do niego/ udatować raczył; iemu gisć/ wieczną chwałę oddajmy.
AMEN.

NA DZIEŃ S. MAŁGORZATY, Panny y Męczenniczki. Xenium Nundinale, seu Lucra Castitatis.

Simile est Regnum Coelorum Homini Negotiatori, quarenti bonas Margaritas. Matth. 13.

SWygay iest u politycznicy. A szch ludzi/ że z zwołanego powręcając Jarmarku/ do przyjaciół swych/ z osobliwym iakim iarmarczonym/ albo poddrunczkiem dla każdego przywieżdżają; dobrego sobie tym samym winiując targu albo zarobku/ y nim się nieiało z przyjaciółmi swymi dzielić. **N. N.** Nie pospolity w dzisiejszej Ewangelii wystawia Rościół S. Jarmark na którym ieden Kupiec tak wiele zarobił/ że zarobek/ albo kupiać jego wyrównać mogła przynajmniej przez podobieństwo calemu Królestwu a ięzże Niebieskiemu. *Simile est Regnum Coelorum, homini negotiatori, quarenti bonas margaritas.* A że to Ewangelia greka na Drogiśćość Małgorzaty S. Panny y Męczenniczki/ łatwo się domyślić/ że onę sama/ przez tego kupca/ na Jarmarku/ rozumieć chce; przez towar zaś albo kupia/ na którym tak szcześnie zarobiła/ nie przyzwoliciey znaczyć się nie może/ iako droga perła/ Czystości iey Pánienickiej/ która przedawszy/ dając/ ofiarowawszy/ Pánu BOGD/ nie lada lucrum/ ale regale otrzymała. Wic z tego iarmarku powracając Małgorzata S. trafiawszy przy drodzej swojej Drogiśćości na Gody Bărăńkowe innego dla Oblubienicy Bărăńkowej/ za upominek weselny nie będzie szukać/ Eleynotu/ ale oto za iarmarczony gośćciniec ofiaruje/ y prezentuje Rościółowi S. cały swoy zarobek/ to iest/ iako wiele na perle czystości/ gdy ja Pánu BOGD swiemu oddała/ y dochowała weale/ zyskowała. A którzy to taki będzie z trzy rzeczy w rękach Małgorzaty S. według pospolitego zwyczaju Małarżow/ na Obrad

zsch widze: Krzyż/ którym z górtą tryumfowała: lancuch/ na którym pokonanego Smoka/ to iest/ górtą trzyma: y zwyciężka Męcenikom palma: te trzy rzeczy obieram sobie za symbolum troistiego zysku/ który otrzymała Małgorzata S. przedając/ a także dając BOGD perle nieśkazyney czystości. Krzyż niech nam znaczy osobliwe i. i. Niebieskie/ którym z aslug Krzyża/ y Męli Dána JEZUSOWEY/ uwyga Pan BOG brzydzącym się rozkośa cielesna; zwiazany on smok/ niech nam znaczy moc osobliwa/ która tak ludźie przeciwko szatanstwu maia; Męcenika zaś palma/ chwala takomych że osobliwa: w której oni samym Męcenikom równają się/ y tu za żywota/ y tam w Niebie. Ten troistki zarobek/ zysk na perle czystości zyskowany gdy na zalecenie tej cnoty Małgorzaty S. w Rościele S. w skutym wiernym prezentuje: mowić ia bede o tym troistim przywileju ludzi rozkośa cielesna brzydzących się; y pokazac to iedno na przykładzie żywota tej S. Męceniczki; wprzod powiedziawszy o tym/ iaka popadła strata pomienionego troistiego zarobku/ ci którzy rozkośy cielesney służac/ handluia cnota czystości/ alias ciałem swoim/ lubieżności służa. **A. M. D. G.**

O do Pierwszej Części Rządzenia. Prawda iest/ że S. rąficki Doktor B. z. a. v. e. n. t. u. r. a. S. wiele wyliczył škod/ które popadają ludzie handluia cnoty/ y cielesney rozkośy służacy/ iednak do propozytu mego trzy celnieyše z nich sobie do uwagi biora. Pierwsza tedy škoda takich potyka/ że swankuia na nayprzedniejszym zarobku/ to iest/ na Krzyżu Pana JEZUSOWYM/

PARS
I.
in Diat.
Salut. ut. i
cap. 5.

Script.

Matth. 13.

Wspomym alias ná pożytkach y owocach Młci iego Przem: to jest/ ná laskách Boskich/ ktore on im dostatecznie záslužil/ y zjednal Młta swóia. Damna luxuria sunt sex: Primo hominem ducit ad maximam paupertatem, aufert gratiam, gloriam, & propriam substantiam. nápył Seráficki Doktor. To álbowiem jest pospolita ludzi puszdziaeych sie zá rostkosa cielesna/ że nie tylko tręca laska Boska poświęcająca/ ale náđ to/ bárdziej niż inší grzesznicy nie sposobnemi sie czynia/ do przylacía last ratunkow Boskich/ ktoreby im mogly pomoc do nawrocenia sie przez pokuta do BOGA. O tey strádce y skodzie ich duchowney dal znać sam Zbawiciel pod podobienstwem owego Gospodarz áciaciego násienie swóie; między ktorým násieniem byly też takowe ziárka/ ná ktorých on Gospodarz nie tylko nie nie zyskował/ ale ięszce zstrácił: á te byly troiákie/ iedne/ ktore upádly przy drodze. drugie/ co pádly ná opoka/ trzecie/ ktore pádly między ciernie. Według wytłumágenia dánego od samego Zbawiciela/ ziárko one znázgyló słowo Boskie: Semen est verbum DEI. do ktorego słowá Boskiego/ náleży principaliter verbum inspiratum. serdeczne nádechnienia/ porużenia woli do dobrego oświecenia na rozumie/ postregonia sie we złym/ pochodzące z laski Duchá S. Ziemia zaś przy drodze/ ziemia opoczysa/ y trzecia ciernista/ znázgily jercá ludzkie/ rozmaicemi grzechami/ iáko to lakomstwem/ lenistwem w službie Boskiej/ zárdżone: á osobliwie ciernista ziemia znázgyla dusze w rostkosách kochájąca sie. Dważcieś co sie z támtym ziárkiem/ ktore upádlo ná ciernista ziemi zstalo. Práwda jest/ že y ná támtých/ ktore byly upádly ná ziemię przy drodze/ y ná opoczysa/ zstrácił Gospodarz/ iednak wyráźnie o strádce iego powiedział Pan JEZUS ná onym z arku/ ktore bylo między ciernie wpádlo: álbowiem zóraz záclumione zóstalo. Quod autem in spinas cecidit, hi sunt qui audierunt, & a voluptatibus vitæ, euntes suffocan-

tur, & non referunt fructum. Z czego domysláć sie możemy/ iáko dusze cierniami rostkosy cielesney záprzatnione/ náđ inne grzesne/ nieposobnieyszymi/ trudnieyszymi/ zstáia sie do tego/ aby w nich Niebieskie ziárko laski/ instynktow dobrych/ owoc y skutek swoy spráwilo. Nie jest rzecz niepodobna/ aby y przy drodze/ kóś iáki nie mogł sie uchowác: bo to często widuiemy: y ná opoczysých gruntách iákiékolwiek/ lubo nie bárdzo przednie bymáia urodzáie; ale ná ziemi ciernistej/ pospolitym sposobem trudno sie tego spodziewác: álbowiem (iáko Naturalistowie uwa-
B zdáia) ciernie wśelki dobry humor krádnie/ y wyciąga do siebie z ziemi/ á zly tylko w niey zostawia/ ktory/ przeciwny jest wśelkiemu urodzáiowi; y dla tego wrzucone w táka ziemię ziárko/ nigdy żadnego pożytku uczynić nie może. Coć sie wlasnie dzieie w duszy głowieká cielesności sluzacego: bo wśytek vigor, to jest áffekt jercá ludzkiego/ y wśytkie síly rozumney dusze/ cielesna rostkosa ták do siebie ciagnie/ že dla ziárka dobrego/ to jest nádechnienia Duchá S. áni w rozumie/ áni w woli/ wigoru sposobności/ choci nie zostawia: ztego inše grzechy w duszy rozumney nie spráwnia. Co dobrze uważył S. Thom. Villan: gdy ták piše: Avaros, superbos, invidios, iracundos, plures de votos invenies, & licet peccatores, tamen pij, & qui in DEUM & Sanctos ejus piam, & devotam habent affectionem: Libidinosus utique absorptus est in libidinem, neque DEUM, neq; Sanctos reveretur & diligit: nulla in eo devotionis scintilla, nullum spiritualis amoris vestigium. Zákomych, pyśnych, nienáwistnych, gniemliwych, wiele nabożnych znaydzieś: á lubo grzesznie sa. iednak pobożni. y ku BOGU. y swiętym iego, poruśáia sie áffktem nabożeństvá. Wśakże iednak nieczysty człowiek ták się záurzył w nieczystości, ze áni BOGA áni swiętych Pán skich czci, y miłue, żadney w nim nie máś iskierki nabożeństvá, żadnego znáku miłosci Boskiej. Jákož y Josephi

Conc. 2. de S. Ildaph.

Mansf.

de Luxur.
D. 12.

Mansi, pomienione miejsce Pisma S. A trutygnięć/ nie infa tego nieurodzaiu y skody duchowney w ludziach cielesnych/ nadszaga przyczyna gdy w te słowa piše: Non referunt fructum; dato enim casu quod bona aliqua inspiratio, vel sensus aliquis devotionis homini alicui carnali aspietur, hunc tamen in eodem inefficacem esse, & sine ullo effectu, aut fructu manere semper videbist ejus ratio est, quia hoc vitium rationem, intellectum, memoriam, voluntarię ad meliora propensionem totaliter absorbet. Nie odnośa pożytku, choćby też to było, aby człowik, który w nieczystości zostaiący, czuł w sobie iakie natchnienie do dobrego, y sposobność do nabożeństwa, iednak takowe nabożeństwo, y takie dobre natchnienia, skutku nie odnośa, y pożytku w nim nie sprawnia: tego bowiem jest przyczyną, że ten występki jego rozsadek, rozum, pamięć, y woli do lepszych rzeczy skłonność, ze wszykim w nim zstumia, y niszczy. A Młodopłynny Doktor Bernard S. wyrażniey ięszce nieścisłość / zapamiętałość ciałowych ludzi chciał opisać/ gdy tak mowi: że ani przy obecności Pr: Sakramentu/ ani pod czas Kazania/ cielesny głowiek od lubieżnych affektorow wstrzymać się nie może. Eleuetur Corpus Christi in Ecclesia, & sit ibi amasia luxuriosi, potius respiciet ibi amasiam, quam Corpus Christi pretiosum; similiter si predicet Pradicator, & sit ibi amans, & amata, nihil horum quae de Paradisi delicijs dicuntur, audietur ab eis. Już tedy rzecz idna/ idko handlujący enota czystości/ y służący lubieżności/ traci pierwsze y wielkie lucrum. Młeki Pán JESUsoy/ to jest łaski/ y ratunki Boskie/ nieposobna do przysięcia ich czyniac dusze swoje/ bardsiey niżeli gdyby się był infemi uwiklal grzechami cielesnymi.

Druga utrąta/ ktora popada głowiek handlujący enota czystości/ słusze lubieżności/ jest Amissio libertatis, Utrata wolności. Luxuria deijcit hominem in pessimam servitutem. Nieczystosc wprawnia człowieka

w najeższą niewolę. mowi Bonawentura S. A to nie tylko dla tego/ że w cielesnym głowieku ciało y ziemię pánuje nad duszą rozumna (iako to tłumaczy pomieniony S. Doktor) ale osobliwie z tey przyczyny/ że taki głowiek w cielesu nad inne grzeszniki niewola/ tu ięszce żyjąc/ dostatek się śasdanowi. Tęgo podaje łaskom wdłym Figure oraz y przykład na owej Niewieście/ ktora Prorok Zacharyas widział siedząca po pás w cudownym naczyniu/ albo dzbanie/ na ktora oczy wszytkiego świata ludzi obrocone były. Hae est amphora egrediens, -- Hae est oculus eorum in universa terra, -- Et ecce Mulier una in medio sedens amphorae. Ta bowiem Niewiasta/ według zdania Teodoretę, znać zyla roztok zakazany/ a w szczegolności uważając rzeczy/ według Joseph. Mansi, reprezentowała na sobie Niewiasty owe/ ktore na swymolny żywot puszczwły się/ enota handluia; idkoż nie darmo/ idko za iurgieltonną/ plemiadz wielki/ bo edly talent/ nieśiono: Ecce talentum plumbi portabatur, & ecce Mulier una sedens in medio amphorae. W którym to olowianym talencie/ osobliwie zamylała się cieleśność; pierwsza upatrzyl tenże Autor/ gdy sobie uważa/ że on talent/ nie był złoty/ ani srebrny/ ale z podłego metalu/ bo olowiany. A kęś profs olowiana moneta płaci/ albo handluier. Zwyczajnie takie Osoby na Amazyjskich swoich wiele złota/ srebra/ y drogich zysku fleynotow: Odpowiadając na to ten Neoteryk, iż wszytke złota/ srebra/ fleynoty/ bogactwa/ oney nieenoćie w ołow się ndostatek obracaly. Ecce tibi quale fuerit mulieris istius aurum, argentum, & monilia, plumbum videlicet erat thesaurus ipsius. Przez co się znaczy/ iż takie Osoby handluiające enota/ zela bardszo wielka strata; bo wszytko to/ zęgo takim niepożytecznym sposobem nabymaia/ mizernie utrąca/ y w cieleskim uboświe dni swoje konczyć beda: Plumbum igitur thesauri loco habebat, quia per quotidianam experientiam videmus, quod non obstante quo

Figura

Zachar. 5.

ap, Mans.
cit. D. 2.
Citat.

cunq; lucro, quod inhonesta ejus-
cemodi Mulieres, ex opere suo me-
retricio sibi acquirunt, tandem
nihilominus in extremam redigan-
tur miseriam. Druga zaś tajemnica
ce do materji náfey bádziej słuźaca
zrozumieły/ tylko posłuchaymy/ co
sie z ona Niewiasta zstalo. Oto
Antol Pániski/ aby sie znać była náfey
cila onym nieczystym zarobkiem
swoim/ on ołowiany talent wrzucił
w páfegels iey. Misit massam plum-
beam in os ejus; y oraz ia wepchnął
głęboko dź ná samo dno dzbaná one-
go/ y tam zámknął. Projecit eam in
medio amphora. S. Hieronymus wie-
dźi/ że kiedy ona Niewiasta wepchnie-
ła to w dzban/ w samey rzeczy wsadzo-
no w ten fátan; y tak oboje oraz/
fatan z Niewiastą zaspontowaniemi
zostali w onym dzbanie: Diabolum
Mulierem accepimus: mowi Doktor
S. Z tego sie domyslać możemy/
ze do takich Osob/ fátan ma oso-
bliwa relacja/ y że ludzie lubieżno-
ściom cielesnym słuźacy/ daleko w-
cięższa/ y niezbytá dostáia sie temu
niewola/ nizeli inni grzesznicy. Tey
tajemnice po części postreżęł pomie-
niony Teoteryk/ gdy tak ná to miew-
see piše: Ecce tibi Mysterium: Da-
mon enim velut in centro quiescit,
quando huic sexui qui luxuria fo-
mentum est dominatur, & pro suo
arbitrio imperat. Ożoś, tobie da-
mienia tajemnicá: Szatan bowiem
jakoby w centrum spoczywa sobie w ta-
kich, którzy lubieżności słuźa, y ná-
d nimi panuje, y rządzi według swego
upodobania. Przyznał to wyraźnie y
Antol Rafal/ goy informuiac Tobie
afá młodszejo/ iako sie miał sprawić
w stanie Matżeńskim/ opowiedział mu
że y nád temi námet/ którzy w tym
stanie iako bestye lubieżności słuźa/
ma swoia moc fátan. Hi qui con-
jugium ita suscipiunt, ut DEUM á-
se, & á sua mente excludant, & suae
libidini ita vacent, sicut equus &
mulus, quibus non est intellectus,
habet potestatem demonum super
eos. Z tego idwo inferowdę á
fortiori, że nád onemi ludźmi którzy
cudzołóstwami/ y innemi nieczystemi

Tobie 17.

A grzechami parata sie/ daleko u. e. f. f. a
ma moc fátan. A przeto S. Isidor.
napisał: Magis per luxuriam huma-
num genus subditur diabolo, quàm
per cetera vitia. Bádziej przez nie-
czystość naród ludzki poddaie się w nie-
wola fátanowi, á nizeli przez inne
grzechy. A możesi już wielkie nie-
bezpieczeństwo potknie żyjącego ná świecie
głowiek/ nád to/ iako kiedy utraci-
wszy wolność y swoboda/ ktora go
przez Krzyż swoy udzielił Chrystus
(co przyznáie Páwel S. Quá liber-
tate Christus nos liberavit.) dostá-
bie sie w niewola tak wielkiemu Ty-
tanowi nieprzyjacielowi swemu

Tercia škoda/ y niebezpieczeńwość
popadáia ludźie hándluacy czysto-
ścią/ że siła dla tego musza cierpieć/
á práwie Męcenikámi zstáia sie
diabelliemi/ mowi Bonawentura S.
Luxuria acriter mortificat, occidit
morte culpe, infamiae, gehennae.
Albowiem fátan/ ktory ich do onych
przymodzi sprośności/ nie kontentuje
sie tym/ że ich morzy przez utratę lá-
ski Boskiej ná duszy/ y pastwić sie nád
nimi swego czasu będzie w piekle/
ale y tu ięże za żywota za dopu-
szeniem Bożym rozmaricie ich trapi-
uż to chorobami obrzydlemi/ smro-
dliwymi/ swankiem ná substancyi/
nieślawy między ludźmi/ gdy różnemi
sposobami wyddá sie ich nieczysty
skryte Na co kłká Przykładowo spo-
mnie świętych Drexel/ piše/ iako
niedawnemi czasy w Wiedniu/ iedne-
go znáznego głowiek/ ná rozpusty
cielesne wyuzdanego/ potrawszy fa-
tan z łosk/ zámknął do iednego Pána
skrynie koniskiej/ y w gnoiu go po-
rzuć: w tym konie przeleknione/ rzu-
caniem sie gładz pobudziły/ y tak
głowiek poznano; znou go pot-
wał fátan/ y zámknął go do iednego
sarbierza/ w naczynie pełne inkustu
wrzucił/ zład ugermáńskiego y potlu-
zonego z wielká tego smrodu do
spitalá odniesiono. Gorkego coś
potkalo w Lugdunie R. P. 1621.
trzech żołnierzy/ ktorzym po noccy
śukájącym okazyi do nieczystości;
fátan w postaci urodzawy niewiasty
pokazawszy sie/ y do sprośności ich
przymiódży/

L. 2. Sent.
Capit. 34.Exem-
plum.Conc. hist.
bistor. 52.

przywiodły/ nąstątek w zgnielego trupą w oczach ich przemieniwszy się/ na smrodliwych miejscach onych zostawili/ z których żadna miara wyradowani bydzi nie mogli/ y tak tam pomarli. Podobnaś niebezpieczeństwo okazywa nie dawno zginął ieden Student w Portugali/ który skryty nie czystości parali się/ y drugich psował/ albowiem od Rodziców znaleziony jest nocy iedney potłuczony/ popalony/ głowa zanurzona miazie w naczyniu gnoiu ludzkiego pełnym. Tę sa niebezpieczeństwa zarobki/ alias strąty które zyskują ludzie cielesni/ zle handlujący droga perla cnoty czystości.

PARS
II.

O do drugiej Części Rozmiana: to jest/ iako a contrario wielkie lucra otrzymać małgorszą S. handlując z Panem BÓGiem droga perla czystości/ przez zupełne iey dochowanie: co y wśytkim ogólnie brzydzącym się rozkosza cielesna/ a żarliwym o cnotę czystości/ służyć powinno. Najpierwsze lucrum presentue in symbolo Krzyża w rękach swoich Macennistka S. to jest dacie znaczyć; iako z zasług Krzyża/ y Młeki Páná JEZUSOWEY/ dane im bywają osobliwsze dary/ y łaski Niebieskie/ do nabycia wiele innych cnot y zasług wysokich. Czego nim proba dam/ na samejże Málgorzacie S. wprzód tego dowodzę z Pismá/ z oney samey przypowieści Zbawicielowey/ o Gospodarzu nąstęnie ściegającym; z której przypowieści w pierwszej Części Rozmiana wyrozumieliśmy na ziarku posianym w ziemi ciernistej/ o skłodzie która popadła ludzkie cielesności służący. W tej tedy przypowieści nąstętku wspomina Pan JEZUS o ziarkach/ które na dobrej ziemi posiane/ wydały owoc/ y zysk przyniosły Gospodarzowi swemu/ iedne trzydzieści/ drugie pięćdziesiąt/ trzecie setny. Alia ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. *Gloss. Ordin:* twierdzi że to tu rzecz jest o łaskach/ y darach Niebieskich/ o cnotach S. y poży-

Matth. 13.

Atkach ich/ który sprawnia w duszy. A któreś to ziarko: które cnoty dar: tak bardzo zyskowny/ co to żarstwo zarabia: Aliud centesimum. Tenże *Glossator* odpowiada/ że to ziarko jest cnota czystości doskonałej Pánienstey. Triginta refertur ad Nuptias, sexaginta ad Viduas, centum, qui numerus jam est in dextera, ad Virginitatem. A dobrze zaś mowi: bo jeżeli Duch S. powiedział o wśydlimocy/ y w granicach stanu Málkenskigo zatrzymujący się Młotronic/ że taka dusza coraz w większych łaskach u Páná BÓGIA pomnaja się. Gratia super gratiam, Mulier Sancta. & pudica. toć pewnie daleko hojniejszy w łaskach swoich musi bydzi Pan BÓG względem ludzi doskonałej Pánienstey dochowujących czystości: iakoż z doświadczenia samego to wiemy/ że ludzie w czystości żyjący/ sposobniejsi są nąd inne/ do innych cnot/ do pokory/ do cierpliwości/ do modlitwy/ do miłosierdzia: co wśytko sprawnia w nich obfitują łaski Boskiej. A przeto nąpomina *Sixtus Papież III.* życząc każdemu iak nąobfitego zysku cnot S. aby tego zyskownego ziarká/ iako Młeki wśytkich cnot/ pilnie przestrzegac. Custodi diligenter unum, ut facilius possideas totum; pudicitia enim omnium bonorum Mater est. Czego przykład mamy nąprzód na S. Cecyli/ której cnota Pánienstwa do ziarká przyrownał S. Urban Papież/ tak się mowiac do Páná JEZUSA: Domine JESU, seminator casti consilij, suscipe seminum fructus, quos in Cecilia seminasti. *Panie JEZU Chryste,* sprawco czystey rady, przyjmij ziarno pożytek, któreś w Cecyli raczył posiać. Które zyski ziarká tego uważając Neoteryk/ to jest/ iako ta S. Pánienka rozmilowawszy się cnoty czystości; nie tylko w swojej duszy wiele innych cnot herotycznych/ ale też y w bliznich swoich/ tak wiele ich nąmrociwszy do Páná BÓGIA/ zarodziła pożytki/ tak mowi: Unicum tantum semen ab ipso in Virgineam S. Cecilie animam seminatum fuerat, amor scilicet

Mans. D. 8

Ecelia 20.

l. de Castit.

De Castit.
D. 8.

swym Chrystus go związał; gdy osobom białej płci dał moc, y łaskę do zwyciężenia czartów: które miejsce Pisma S. y pomieniona glossa Joseph Mansi w szczególności wyświadcza na dzisiejszej S. Pánience Málgorzacie S. gdy tak pisze: Sic enim Sanctam Margaretham, & S. Martham depingi videmus, quasi draconem pedibus earum substratum conculcantes. Dla tego (prawi) wiáziemy ná obrázach Málgorzaty S. y Mártý drugiey Pánienki, málowanego sáatána w postáci smoka pod nogami ich podeptanego. Ten zaś zwyczaj y sposób málowania Obrázow Málgorzaty S. ma fundament na Historii Żywota iey/ w której czytamy: iáko tę S. Pánience gdy w więzieniu była dla Wiáry S. y dla ściegności przy czystości Pánienkiej/ po dwakroć pokazał się sáatan/ chcac iá ná mówić do odświeżenia czystości z którym oná widoma wojnę miała; y tak dobrze pokonała go/ że mu ná kark nastąpiwszy/ nogami do tego przymiotła/ że się iey prosić musiał/ wolając: O Beata Margaretha, superatus sum, si juvenis me vinceret, non curassem; ecce à tenera puella superatus sum. O Błogosławiona Málgorzato, zwyciężyły jestem; gdyby gość nademną miał młodzieńiec taki, nie byłoby mi tak boleśno; ale oto od młodzieńczej Pánienki pokonany jestem. To jest drugie lucrum, drugi zysk Castitatis Pánienki Málgorzaty S. Victoria sathanæ, Chwałebne zwycięstwo ná sáatanem.

Histor

Trzecie Lucrum Castitatis, Zysk Pánienstwa BOGOWO dochowanego/ symbolizuje Palma Młazenska; która czynia Málgorzaty S. a tá znaczy: iáko cnota czystości dysponuje głowicką albo do otrzymania w samey rzeczy Młazenskiej Korony/ albo przysnamniej do uczestnictwa iey/ przez to/ że cokolwiek kto uciérpi dla dochowania tej cnoty/ lub wewnątrznie z pokusami/ lub też zewnątrznie od ludzi nieprzyjáznych cnotie swojej/ wbytko to mu w zasługę Młazenską poczyna Pan BOG. O pierwszym punkcie żadney wątpliwości być nie może;

Abo iáki tego przykład jest między tak wielu tysięcy Pánienkami/ które przy tej cnotie/ y dla niej Młazenską Koronę podiały/ ná dzisiejszej Młazennigce S. która dla niezwykłej ściegności przy czystości swojej/ tak wiele ma okrutnych wytrzymawczy/ w samym skutku zstała się godna Młazenskiej Korony. Co zaś do drugiego punktu/ S. Laurent: Justinian: daie przykład ná S. Hieronymie; gdy uważając cięskie bledowanie się tego już w starości z pokusami cielesnymi/ bo nie raz zdalo mu się ná postyńi badacemu/ iáko by obcym był w Rzymie ná dyalogach/ y pátzał ná urodziwe osoby tancu-tace/ swywołujące; gym tak dalece strapiony bywał/ że też serdecznie sam ná siebie plátał/ co ná się wyznáć/ pisząc ad Eustach: Virginem: Romanis putabam me interesse delicijs, sedebam solus, qui amaritudine plenus eram, horrebant sacco membra, deformis & squalida cutis. si tum Ethiopicae carnis obduxerat, quotidie lachrymas, quotidie gemitus. To mówi uważając S. Laur: Justinian: konkluduje zá pewne/ że lubo Hieronym S. krowie swojej ani zá wiáry/ ani zá cnoty nie wysła/ iednak dla onego bledowania się z pokusami/ iáko Młazennik umáel. Sine sanguinis effusione gloriosi Martyrij triumphum obtinuit; quod enim carnificis mucrone non pertulit, hoc in ipso castitatis amore complevit.

Serm. de
S. Hieron.

Záiste osobliwe to są Lucra Castitatis, zarobki/ które Málgorzaty S. przy Jarmárku życia doczesnego/ ná drogiej perle czystości Pánienkiej/ szczególnie zyskowała; których y my rozmiłowawszy się/ prośmy Młazenniki S. że iáko oná tym trójakim iádmárznym upomínkiem ukontentowała Oblubienica Chrystusowa Rósciol S. tak też aby zá przyczyna iey zelus tej cnoty w sercach wiernych Chrystusowych rozmnożenie swoje brał. Ná góść BOGA w Troicy S. iedyneho/ któremu góść y chwała ná wieki.
AMEN.

NáDzień S. WAWRZYNCA Męczenniká. Tres Manipuli, aureæ Messis.

Si granum mortuum fuerit, multum fructum affert. Ioann. 12.

W Rzy terażnieyszych Go-
spodárskich pracach okolo
żniwa/ y dzisieysza Ewán-
gelia nowe/ á niezwygady-
ne/ z iednego tylko ziarka
reprezentuje żniwo. S. N. O ro-
zmaitych/ niezwygadynych śleybach/
y żniwach/ znayduia się kłká rzeczy
u Historykow. Czytamy o iednym
ap. Pofid. Krolu Celtow/ że dla pokazania się/
S. Ashan. y szkodroblivosti swojej/ po dro-
gách/ po polách/ po rolách iádac/
złoto sztukami śiał: co Historycy ná-
zwáli auream messem, złotym żni-
wem. O Opácie Veneriusu nazwanym
lit. L. f. 4. Theatr. vita human. piše/ że cudownie
iednego dnia/ y záoral/ y záśiał/ y ze-
brał z pola. Plinius zaś wspomina/
lib. 5. c. 4. że zá Augusta Cesarzá/ w Afryce w
Manst. D. pewney Prowincyi/ tak żyne żniwo
125. było/ iż z iednego ziarka prawie cały
sнопек/ bo czterystá kłsow urodziło
się/ który to sнопек zá osobliwy upo-
minek posłał Stárostá oney ziemie
do Rzymu Cesarzowi. Coś podo-
bnego (tenże piše) tráfilo się zá zá-
sow Neróná. Nádz te ia iedná nie-
pospolite żniwa przekładam dzisieysze
Ewangeliczne żniwo/ bo widz/ iż le-
dwo co wślane. á iuż rodzi: Si gra-
num mortuum fuerit, multum
fructum affert. znówu rodzi nie kł-
skami/ ale całemi sнопami/ y owšem
całe żniwo/ może byt z niego. Mul-
tum fructum affert. á żniwo nie po-
dte/ bo złote/ iáko to wnet zrozumie-
my. To tak żyne ziarko/ znády dži-
sieyszego Męczenniká Wawrzynca S.
życie y zasługi tego; tak álbowiem
w pospolitości nápisal Ioann. 87. v.
tłumáczac ten text Ewangelij S.
Granum spiritualiter loquendo, de
quo hic est sermo, est Christus, &
Sancti eius; in quibus si mors ac
mortificatio intervenit, certissime
præmiũ multiplicato fænore adest.
Ziarkiem duchownym iest Chrystus, y

A Święci tego, którzy gdy przez śmierć
umorzoni bywáia zá pewne náder obfi-
ty pożytek przynoszą. To tedy misty-
czne ziarko Wawrzyniec S. przy mece
swoiej/ złote y obfite żniwo z siebie
wydalo/ gdy miłościá Boska (która
się w Piśmie S. złotem nazywa) zá-
graiany/ tak okrutna wytrzymuiac
mek/ ná wielka obfitość zasług/ z
których y inšym dostało się/ y dostáie/
szczęśliwie się zdobył. Oświácano
niegdy (iákom iuż námiemil) Augu-
stowi zá osobliwy upominek sнопек
cały z iednego ziarka; Wiele y ia
Oblubienicy Báránkowej Kościół-
wi S. w upominku weselnym imie-
niem Wawrzynca S. z tego złotego
żniwa/ nie ieden iuż/ ale oraz trzy
sнопki z iednego ziarka oświáwać be-
da: to iest/ powiem o trojákim poży-
tku/ który odnosi Kościół S. aliás,
wszystcy wierni Chrystusowi/ z tego
mistycznego ziarka Wawrzynca S.
wprzód doeknáwy artykułu Wiáry
S. Kátolickiej/ de Communione
Sanctorum, to iest/ iáko Święci Pán-
scy z BÓGiem iuż w Niebie krolu-
iacy/ są nam pożyteczni/ y rátowac
nas mogą. Ad M. D. G.

S O do pierwszey Części Ra-
zania. Nie ma się niht dži-
wować/ że džiś zápowie-
działem obfite z zasług S.
Bożych w Kościele Bożym
żniwo. Kościół álbowiem S. to iest
zgromadzenie wiernych/ pod iedną
głową Chrystusem/ do którego należą
wszystcy sprowadzeni/ tak tu ná świe-
cie iestac żyacy/ iáko y ci/ którzy w
lásce Boskiej zefili z tego świátdá/ lubo
iuż kroluacy z BÓGiem w Niebie/
lubo iestac pokutniacy w Cyscowych
mekách; ten mowi Kościół iest buy-
na náder rola/ nágotowana do śleyby
onemu Gospodarzowi/ o którym
Matth. 13. czytamy: Exijt, qui se-
minat seminare semen suum. Jest

rola

PARS
I.

Psalms 67.

rola dobrze zdołana onym wolkami/
w którego Osobie Dawid S. mówi:
Ut jumentum factus sum apud te.
co Joann: Sylveir. tłumaczy o Zbaw-
wicielu naszym Chrystusie: Dominus.
JESUS, fuit in passione sua vitulus.
multa sustinens: test ięsze rola/ ko-
stownie uprzedzając światem i nędkami
y przykładami/ tegoż własnego życia.
Niosąc statek skropiona, test obficie/ las-
kawym deszczem z dawna obiecá-
nym/ zachowanym Kościołowi S.
o czym w Psalmie 67. Pluviam vo-
luntariam segregabis DEUS here-
ditati tuæ: á ten znaczy/ Krew/
Mleko Páná JEZUOWA/ y zasługi-
cie/ od której wszystkie pożytki duchow-
ne/ walor Sakramentow Ss zasłu-
gi uczynkow dobrych/ pogarek swoy-
má. Wiac ná tak dobrze przygo-
towáney roli/ po żniatkách/ to test/ po-
świętych ludziach/ którzy przy pomo-
cy łaski Boskiej/ przy zasługách Mleki
Zbawicielowey/ tu ięsze zostájac ná-
ziemi in statu merendi, rość mogli-
w enoty/ y w zasługi przed Pánem.
BOGIEM/ łatwo się spodziewáć Ro-
ściol S. może obfitego żniwa poży-
tkow; to test: iż gdy już oni przez-
śmierć zakończyli żniwo swoje statum
merendi, y przeniesli się do BOGA/
portantes manipulos suos. z sнопkám-
i swymi/ z tychże sнопek swoich
prac y zasług/ całemu Kościołowi
S. udzielać/ y pożytecznemi by-
dź moga/ y w samey rzeczy są. Jakoż
test o tym osobliwy Wiarty S. Kato-
lickiey artykuł/ nie wymysłony (iako
nam zarzucaia Heretycy) ale zaraz
od początku Kościoła, Chrystusow-
wego/ podany od samychże Ss.
Apostolow w Kredzie codzienn-
nym: które się zowie Symbolum,
Stłádem Apostolskim; á to w onych
słowách: Credo - Communionem
Sanctorum, Wierzę świętych obcowá-
nie: to test spoleczność z nami. Wiac
tego artykułu Wiarty naszey/ ponie-
waj ná nim wiele innych artykułow
fundue się/ iako ow o wzywaniu Ss.
Bożych o Odpustách/ o poradowaniu
duś w Cżyju pokutniacych; naprzod
dowodze z Pismá S. Testamentu stá-
tego: Czytamy u Izaiáš Proroká/

Script.

A iako Ezechiasz Krol Izraeli/ gdy
zostawał z całym Miastem w cieśkim
obłożeniu/ y niebezpieczeństwie od
nieprzyjaciela/ doznał nád soba wiel-
kiego skutku/ y pożytku zasług niegdy
przodká swego Dawida/ który lubo
ięsze ná ten czas z drugiemu Oycami
Światem w otchłaniách zatrzymá-
nym był/ zasługi iednak tego obfite/
zastąpiły w tym Krolu Ezechiasza
żebrzącego u BOGA miłosierdzia/
y od gniewu sprawiedliwego Bo-
skiego zá grzechy Miasto Jerolim.
Nie zastąpiły: z takim albowiem po-
selsstwem wysłał Pán BOG Proroká
do onego Krolá. Protegam Civi-
tatem istam propter me, & propter
David servum meum. Obronię tego
Miastá, ábym ie zachował dla mnie, y
dla Dawida slugi mego. Stary Doktor
Kościoła s. Hieronym, dziwna sprá-
wiedliwość Boską/ y respekt ná prze-
sile zasługi, sprawiedliwych/ już nie-
żyjących/ w tych słowách uważa; gdy
tak piše: In tantum iustitiam di-
ligit DEUS, ut etiam posteris San-
ctorum hominum, non suo merito,
sed majorum virtute tueatur. Tak
się BOG w sprawiedliwości kocha, że
nawet potomkom ludzi sprawiedliwych,
nie dla ich zasług, ale dla cnot przod-
ków ich pobożnych obrania. Tegoż
Artykułu Wiarty S. probuje s. Chry-
zost. z onych słow Jakuba Pátryar-
chy/ w których przed śmiercią błogo-
ślawiac dzieciom swoim/ wzywał nád
niemi Imion/ już nie żyjących Świe-
tych niegdy Przodków swoich/ Abrahá-
má/ y Izááká. Invocetur super
eos nomen meum, nomina quoque
Patrum meorum Abraham, & Isaac.
Ná te słowa pomieniony Doktor S.
tak piše: Ex probata Patrum vita,
ex beneficijs in se collatis, preces
fundit, & benedictionem filijs pre-
catur. Od pobożnego (práwi) żywotá
Oycow y z dobrodziejstw sobie danych,
modlitwę czyniac, błogosławieństwa ná-
dzieci zaciaga, y onego im życzy. Doy-
żreli tedy dobrze Apostolowie Ss tey
náuki utáionej w stárym Testámencie/
o walorze zasług Ss Bożych po-
śmierci/ y przeto ná niey się fundus-
iac/ ten artykuł de Communione

Isai. 62. 33.

Genes. 48.

Sanctorum

2. Petr. c. 1.

Sanctorum, w Credo włożyli: a ná d A
to y Kiasz Apostolow Piotr S. wy-
radznie pomoc y opieka swoia przys-
biecal Kościolowi S. choć po śmier-
ci/ w te słowa pisać: Dabo autem
operam, & frequenter habere vos
post obitum meum.

Drugi dowód tegoż Artykułu
Wiary S. Rátolickiej obietam sobie
z nowego Testamentu/ niektóre slo-
wa Doktorá Narodow/ ná kterych
fundus sis Kościelni Doktorowie;
ilekroć o tym artykule traktują: to
jest de Communione Sanctorum.
Ten S. Apostol pisać do Rzymian/
y chce przez podobieństwo nieiákie
obidanie to spolkowanie wszystkich
sprawiedliwych między sobą/ y iákim
to sposobem jeden od drugiego nie
tylko w rzeczách doczesnych/ ale dale-
ko bárdziej w rzeczách duchownych/

Figur.

Roman. 12.

1. Cor. 12.

ad Eph. 5.

wspomożonym byś może; dal tego
Figure ná jednym cieie żywym/które
jest złożone z członków rozmaitych/
wielkych/ y mniejszych/ niższych/ y
wyższych. Sicut enim in uno cor-
pore multa membra habemus, o-
mnia autem membra, non eun-
dem actum habent; ita multi unum
corpus sumus in Christo; singuli
autem, alter alterius membra.
Podobnegoż podobieństwa záżył tenże
Apostol pisać do Koryntyjanow w
podobnej materii: Sumus Corpus
Christi, & membra de membris.
Tu sobie uważmy/ iż w żywym cieie
niższe podleyse członki/ máia com-
municationem, albo spolkowanie/ nie
tylko z przednieyszymi członkami/ iá-
ko jest náprzykład serce/ głowa/ któ-
re dodáia každemu członkowi spiri-
tus vitales, ożywiającey krew/ ktora
biora od serca/ albo od głowy/ zosła-
wawszy sobie ile im potrzeba/ ostatek
iej spuszcza niższym członkom. Po-
dobnym sposobem dzieie sis tá spoles-
czność wszystkich sprawiedliwych w
Kościele Bożym; gdzie głowa jest
Chrystus Pan: Christus est Caput
Ecclesiae, nápiśal tenże Apostol: lu-
dzie zaś zjednocení z nim- przez lást-
sa żywemi członkami tego/ máiacy
zobopólna między sobą spoleczność/
zjednocenie/ singuli autem alter-

alterius membra. O ktorey spo-
leczności ludzi sprawiedliwych y Jan
S. w Liście swoim dáie znáć. Si in
luce ambulamus, sicut & ipse est
in luce, societatem habemus ad
invicem. Jeżeli w światłości chodzie-
my iáko y on jest w światłości, towarzy-
stwo mamy między sobą. Tá zaś spo-
leczność według Doktorow/ nie tylko
w tym záwisła/ in communicatione
Fidei Sacramentorum, że wszyscy ier-
dnio wierzymy/ wszyscyśmy Chrzęs-
ni / y iednych używamy Sakra-
mentow; ale też in communicatio-
ne meritorum, donorum, że iedem
drugiego záslugami swemi/ modli-
ewami rátować możemy. A ponie-
waż Święci Boží z Bógiem iuż
kroluacy w lásce Boskiej z tego świad-
eć zeszli/ nie pewnieyszego/ że do tej
spoleczności Kościoła S. náleżeć po-
winnt: o czym nápiśal Albert. Magn.
Notandum quod Ecclesia militans
per Christum conjungitur trium-
phanti, & e converso, & omnes
Ss. Boží/ są to członki w cieie/ aliás
w Kościele Chrystusowym/ członki
celnieysze/ y bliższe głowy Chrystuso-
wey; bo iuż ná wielk z nim zjedno-
zone. Wiele zaś zádydnie sis mie-
dzy temi członkami/ to jest między
Świstemi/ ktorzy tu żyjac ná świe-
cie zá hoynym zlewkiem lásti Boskiej/
sobie od głowy Chrystusa użyzoney/
ná ták wielk obfitość záslug zdobyli
są/ że lubo iuż zá nie quoad valo-
rem meritorium, to jest/ ile były zá-
ługujące chwaly wieczney/ otrzymáli
w niebie proporcjonalna nagroda/
iednák quoad valorem satisfactori-
um, to jest/ ile one dobre uczynki/
náprzykład dyscypliny/ posty/ y inne
ostrości dostáteczne były/ ná dosyć-
czynienie sprawiedliwości Boskiej zá
grzechy/ ktorych oni albo málo co
mieli/ y bárdzo lekkich/ albo cále nie/
iáko to trzymamy o Naysw: Dánnie/
o Janie S. y o innych wielu. Ten
wszystek satisfactionis valor, aby bez
skutku swego nie zoslawal/ eoby było
z niemála krzywda Rxi Páná JE-
ZUSOWEY/ zá ktorey pomoga oni va-
lor nábyty byl/ przetoż iáko wyższe
członki bliższe serca y głowy zoslawi-

1. Joann. 1

wsy

wszystkie sobie co potrzeba kwie/ oney
niższym udzielaia głontom; tak też y
on zbyskniacy valor z zaslug Swiet-
tych Bożych/ zlewa sie na nas niższe
głontki Chrystusowe/ tu na ziemi ży-
tace/ ktorzy dla wielkości grzechow
nasych/ dobremi uczynkami sprawie-
dlivosti Boskiej wystarczyc nie moze-
my/ y nie wdolamy. A nie jest to
nie przeciwko dostojności Mediatoris
Christi, (tak nam zarzucaia He-
reticy) gdy oprocz zaslug Pana JE-
ZUSOWYCH/ do zaslug Swietych tego
udaiemy sie: y owsem jest to z wielka
chwała tego/ Bo jezeli nie to nie
skodzi sercu/ gdy kwie ożwiadcacy
przez wyższe głontki/ niższym udziela/
daleko bardziej nie jest przeciwko
dostojności primi Mediatoris, że nam
Ktuku Meki swojej udziela median-
tibus sacramentis, ut instrumentis;
naprzyklad przez wode na Chryste S.
a czemużby ztad miała byc uyma
dostojnosc tego/ gdy rzez zaslugi
Swietych Bożych/ ktorzy celniejszy
sa głontkami tego Ktuku iakiego Meki
swojej udziela/ y owsem chwala to
tego: bo originaliter y zaslugi Sa.
Bożych/ vigor ten/ ktorego od nich
doznaiemy/ od Chrystusa iako od zro-
dla y glowy mair/ y temu przyzyczac
sie powinny. Dosyc rzetelnie o tych
supplementach duchownych między
głontkami Kościoła S. napisał S.
Ambrozy: Tota Ecclesia suscipit
onus peccatoris, cui compati-
endum cum fletu, & oratione, & do-
lore est. Et quasi fermento ejus se
totum conspergit: ut per univer-
sos ea quæ superflua sunt in aliquo
poenitentiam agente, virilis miseri-
cordie aut compassionis, veluti
collectivâ quadam admixtione
purgentur. Cały (prawi) Kościół bie-
rze na się ciężar grzesznika nad którym
pożatowanie. płacząc, y modląc się, mieć
potrzeba, właśnie gdyby kwielem skro-
piony był, aby przez wielu tym, co w
kim pokutniacym zbywa, gdy się z mi-
łosierdzia wszyscy grzesznemu złoza,
oczyszczonym zostal.

Potrzebie/ ten Artykuł Widry S.
utwierdaiemy Katoicy wiela cudow
ktorych ludzie za zaslugami Swietych

A Bożych w potrzebach swoich dozna-
wali; ztego że pelne sa żywoty Ss.
opuszczam to: na to tylko miejsce
utwierdaiam to z Rewelacyi S. Gero-
trudy. Ta S. Pánienka obagryw-
ra; S. Bernarda Opata w dziei V.
rozystości iego w bogatej śacie/ na
ktorey wydawaly sie wszystkie cnoty y
zaslugi iego/ y bagac iako z śaty oney
wynikajaca swiatłość na pierśi wśpi-
etich modlacych sie do niego/ y zaslug
iego wyzwydzacych/ sprawowala na
piersiach ich postac kleynotu przedzi-
wnego/ na ktorym sie pokazowala
wszelka zabawa miłości Boskiej/ kto-
ra ten S. przyslugowal sie na ziemi
Panu BOGU/ tak iakoby takze od
káždey z niey wykonana byla. Wisc
rzekla do Swietego: Celi przeznany
Oycze te Osoby ztad do zbawienia
mair/ że sie zdadza byc zaslugami
tzwemi przybrane/ poniewaz one by-
namniej takich uczynkow nie wypra-
wily. Na co on rzekl: Co ma mney
plekności Pánia/ ktora ustroia w cu-
die stroie/ nad ta/ ktora sie w swoje
wlasne przystoi; by tylko byly kley-
noty one iednakiey ślizności/ tak też
rozumiey o zaslugach/ y cnotach mo-
ich/ ktorych te Osoby przez nabożeń-
stwo/ y pragnienie swoje uczestnikami
sie staly. Juz tedy iasna z tego tro-
iakiego wyvodu/ iako Kościół S.
obfite żniwo zbiera/ to jest pożytki
odnosi z przeszlych zaslug Swietych
z BOGIEM w Niebie kroluacych
Co iesze lepley obagemy na dzisiey-
szym Meczenniku S.

O sie tyze drugiey Ciasci
Razania: Augustyn S. opi-
suiac pożytki/ ktorych Ko-
ściół Swiety uczestnikiem
stai sie/ odprawuiac Dro-
zystosc Meczennikow Ss. trzy oso-
bliwsze wyliza/ gdy tak pisze. Popu-
lus Christianus memorias Marty-
rum religiosâ solemnitate conce-
lebrat, & ad excitandam imitatio-
nem, & ut meritis eorum conso-
cietur, atq; orationibus adjuvetur.
Lud (prawi) Chrzesciánski dla tego
odprawuie Proczyście pamiatkę Mecz-
nikow; naprzod, aby ztad brat pobudke
do naśladowania ich, druga, aby zaslug

Histor
Infu. c. 50.

PARS
II.

2 contra
Faust. 6, 21

Script.

Cantic. 7.

hic in E-
vangel.

ich uczestnikiem był. potrzebie aby mogł
bydź poratowany modlitwami ich. Ná
ktorey náuce Doktorá S. funduiac
się ia/ przy dzisiejszym złotym żniwie/
to jest: przy Droczystości Męczenní-
cá dzisiejszego/ trzy także upatrzyłem
snopek/ to jest pożytki/ które z tego
jednego/ ale więcej buynego misty-
cznego/ ziarká Wáwrzyńcá S. uzbiera-
ł sobie/ y zbiera znowe Kościół S.
Pierwszy snopek/ albo pożytek z te-
go Męczenniká S. ma Kościół S.
ratione communicationis merito-
rum: to jest/ iż za zasługami tego
udziela Pan Bóg wszystkim wiernym
zwłaszcza nabożnym ku temu S. wiele
lask potrzebnych do otrzymania zbá-
wienia wiecznego. Czego dowodzą
z onych słów Ewangelij dzisiejszey.
Si granum frumenti mortuum fu-
erit, multum fructum affert. Jeżeli
ziarko pszeniczne obumrze, wiele poży-
tku przynosi. To ziarko idom ná
początku Kazania powiedział/ nays-
przedniejszym sposobem znaczyło sa-
megoż Zbawiciela umorzonego ná
Krzyżu. Secundario zaś znaczyło
Świtych Bożych/ á zwłaszcza Mę-
czenników/ dla Chrystusa/ y Wiary
tego pozabijanych. Wiele trzymając
się tego podobieństwa o ziarku/ po-
dobnym sposobem/ ile można/ ták o
Panu JEZUSIE umieszczonym/ iako y
o S. Męczennikach trzeba nam dy-
skutować. Pyta się tedy o Pánu
JEZUSIE *philo Carpatu*, genu się
to tu Pan JEZUS ziarkiem nazywał:
Si granum frumenti mortuum fu-
erit, ponietrąj Duch S. w Pieniach
Sálonomowych wielką kupę ziarn
pszenicznych onegoż nazywał; mówiac
pod figurą Oblubienicy Sálo-
nowey/ do Prz: Pánni/ ná ten czas
w żywocie go swoim noszący. Ven-
ter tuus sicut acervus tritici. Wiel-
ką to zaśle różnicá/ iednego ziarká/
od kupy pszenice. Odpowiada ná to
Joann: *Sylveir*: że oboje to służy Zbá-
wicielowi: jest on/ y był ziarkiem/
oraz też zstał się y kupa pszenice/ á
to przez to/ iż zamorzony ná Krzyżu
ták wiele ziarnek urodził/ iak wiele
wiernym zasługi przeydroższej tego
Młki do zbawienia pomogły. Ná

co przypada zdaniem swoim Richard:
gdy ták mówi: Nisi granum istud
mortuum in Cruce fuisset, ipsum
solum mansisset: sed per hoc, gra-
num unicum, factus est acervus
magnus. Gdyby było to ziarko nie ob-
marło ná Krzyżu, samoby było zostało:
lecz przez to samo, ziarko to iedno,
obrociło się w wielką kupę pszenice: to
jest ták wiele pożytku zasługami
śmierci swojej w ludziach ugnie-
wshy. Podobnym sposobem o dzisiejs-
zym Męczenniku Wáwrzyńcu S to-
żurnieć/ y mówić możemy. Zstał się
ten przy Młce swojej iako wyborne
ziarko; bo wszystkich Męczenników
Ss krewny *Tertulianus* nazywał náste-
niem Kościółá S. Sanguis Marty-
rum, semen est Christianorum. Y
w szczególności o tym Męczenniku
pod tymże podobieństwem lubo tro-
chę odmiennie/ bo pod podobieństwem
ziarká gorczywnego napił *S. Ambr*:
Igitur S. M. tyrem *Laurentium*,
grano sinapis possumus compara-
re: qui diversis passionibus per to-
tum orbem gratia meruit sui fragra-
re Martyrij. To tedy mistyczne ziar-
ko/ obrociło się iako y Chrystus in-
acervum tritici, kiedy ná wzór tego
mortuum, multum fructum attulit:
to jest: kiedy okrutne Młki ponosił
ná ciele swoim od Tyránna/ y iako
reba piekac się długo ná żelazney
kłaćce/ w ták wiele/ y wielkie zrodził
przed Panem Bógiem zasługi/ że
nie tylko sam z nich/ iako z obfitego
ciechy się żniwa/ nagroda y Korona w
Niebie otrzymawszy/ ale też zasługami
sweimi innych wiernych w Kościele
Bożym ratuje/ y niemi w sprawach
zbawienia dusznego/ bardo skutecznie
wspomaga/ zstępując ich przed su-
rowością sprawiedliwości Bożey:
czego osobliwie doznają dusze w Czy-
scu pokutujące: Piše albowiem S.
Grzegorz *Turon*: że Wáwrzyńc S
ten przewilił ma od Pána Bóga
iż w każdy Piątek przychodzi do Czy-
scá/ y iedną duszę z niego/ zasługami
Męczennictwa swego aplikując/ y
wyprowadza. Zaiście prawdziwa się ná
tákich duszach one słowa Proroctie:
Larabuntur coram te, sicut qui

in Apolog.

in cap. 3.
Luc.

Isaia 9.

larabuntur

atantur in messe: gdy żniwa zasług A obfitujących Wawrzyńca S. przez użętnictwo ich/ snopeżek/ to jest pożytek/ pomoc odebrawszy z nim na wesele Niebieskie z radością wchodzi.

Drugi snopeżek z złotego mistyżnego żniwa/ z Męczeństwa Wawrzyńca S. odbiera Kościół S. per excitationem ad imitationem: to jest że wiele wiernych przypatrując się heroicznemu cnotom/ a osobliwie tego niezwyčajnej świątliwości w tak okrutnych Mękach/ pobudzają się do naśladowania tego w podobnych cnotach/ y okazyach. Tego ducha

Figura.

Rub. 2.

wonego żniwa podaje mi się zdaniem nie od rzeczy Figura/ na owym żniwie/ które niegdy odprawował z żniwami swymi sławny w Piśmie S. y oraz pobożny Mąż/ Booz nazwany. O tym czytamy/ że w śledzą na polu swoje do żniwiarzów/ postrzegł ubogiego jedynego Niemca/ Rut nazwanego/ która dla pożywienia swego/ y swiętym swojej/ pozostała za żniwami zbierała kłosi: wiec miłosierdziem nad nią porużony/ nie tylko jej pozwoleł na rolę swojej zbierać, ale też do pracy innych żniwiarzów swoich przypuścił ona. Quando hora vespiciendi erit, veni huc, & comedite panem, &c. Nád to rozkazał żniwiarzom/ aby dla niej umyslnie/ nie tylko kłosi/ ale y całe własne sнопki zostawiali za sobą. De vestris quoque manipulis projicite de industria, & remanere permittite, ut absque rubore colligat. Co do mojej materii tak aplikować mogę. Booz pobożny/ iako użę Gloss. Ordin. Figura był Chrystusa Pána; Rola tego Męża/ jest Kościół tego/ według Origen żniwo zaś na tej roli/ znaczy rozmaite uczynki dobre/ zasługi/ ná które się zdobywają wierni/ przypasługach/ y pomocy Męci Pána JEZUSOWEY/ męśores, żniwiarze pracujący/ zbierający sнопki; sa to wędług Grzeg. S. y Augustyna, Męśowie Apostołscy y wszystkich zasług/ świętobliwości przed Panem BOGIEM; do których ligby bez wątpienia należą Wielki Dyakon Kościoła Rzymskiego/ dalsiejszy Wawrzyńec S.

Rut zaś ona Niemca uboga idąc za żniwiarzami/ y pozostała zbierająca kłosi/ niechaj nam znaczy ludzie uboższe w zasługi; którzy iednak idąc za cnotami per imitationem; gdy przypatrując się przykładom Ss. doskonałych ludzi/ do podobnych cnot zachęcają się/ y onych naśladować; chciał albowiem tego Niebieski Booz Chrystus/ aby nie tylko z przykładu doskonałego żywota tego/ ale też y z przykładu doskonałych ludzi/ zbierając sobie Kościół S. snopeżki/ to jest pożytki duchowne/ pomnażał się w cnotach Ss. Zaiste osobliwy Messor na roli Niebieskiego Boosa/ Wawrzyńec S. zostawił po sobie piękne snopeżki/ dla tej ubogiej Ruty; to jest niezwyčajne przykłady rozmaitych cnot; iako to; niewinności/ żarliwości/ miłosierdzia nad ubogimi/ ná które wszystkie starby Kościelne rozdał był; a osobliwie zostawił przykład niezwyčajnej świątliwości/ y cierpliwości w tak okrutnych Mękach. Z tych tedy remanentów/ zbierał sobie piękny snopeżek Romanus y Hippolytus znaczni w Rzymie ludzie; także Concordia, iako druga Rutha/ gdy słuchając nauki Wawrzyńca S. y oraz patrząc na świątliwość tego w Mękach/ z całym domem swoim wspaniałego Chrystusa wyrzucił y Męczeństwo dla niego podzielił. Ná których zaraz ogryzanie się pokazywało iako obfite żniwo/ y pożytki wydawało z siebie to mistyczne żniwo Wawrzyńec S. o in Eflo. ozym z podziwieniem napisał Jacobus Lobettus: Ecce quot ab uno Martyre Martyres, quot ab uno frumenti grano succrescunt grana. D ut de illo verum esset istud Christi oraculum: si mortuum fuisset, multum fructum affert. Zbiera y do tych czas Kościół S. z przykładu świątliwości Męczeństwa S podobnych snopeżek/ nawet y w onych odległych Indyjskich Królestwach: ozym tak napisał Josephus Mansi, Flammis, quas ipse pertulit omnium Christianorum corda calefecit: adeo, ut qui in Indijs deinceps pro Religione Martyrij subire agonem, ad hujus Martyrij imitationem tanta in-

D. 6. de Eflo.

latitia morti occurrerint, ut super
carbones ardentes repositi, odorí-
feris se floribus, vel pretiosissimis
carbunculis instratos esse purave-
rint. *Płomieniami, które on wytrzy-
mał, wszystkich Chrześcian zagrzał ser-
ca, tak dalece, że y ci, którzy w Indy-
ach potym za Wiarę S. Męczennictwo
podzieli, nąśladując tego Męczennika,
z taką wesołością sli na śmierć, iż
położonym na ognistych węglach, zdato
się, że na kwiatach, albo na drogich
spoczywają kárbunkulach.*

Trzeci snopek/ albo pożytek zbie-
ra Kościół S. z mistycznego tego
ziarnka Wawrzyniá S. per adjutori-
um Orationum; to jest/ iż ten S. z
BOGiem inż teologem/ modlitwami
swemi wżytek Kościół S. a osobliwie
ludzie pod opieką tego zostające/ albo
oneyże wywołujące/ skutecznie ratuje.
W tym takoby był pilnym ten Mę-
czennik S. z widzenia się to jednego
pokazuje. W pierwszym Klastorze
który fundowany był pod tytułem
S. Wawrzyniá/ pokazał się ten So-
z latarnia rewolucyj celę Zakonną
kowi wżytek; a gdy niektórych zna-
lazł nie nabożnych/ lasa ich ktora
trzymał w rękach/ wyrzucił z Klas-
torá. W tym gdy Krucyfik na do-
mitarzu badacy/ widomie płacząc po-

gali jeden z nabożniejszych Zakonni-
ków/ upadł przed nim na Modlitwę/
do którego przystąpił wżył się Wawrzy-
niec S. rzekł te słowa: O frater!
vado iterum assari pro Fratribus
meis. Oto ja znowu idę, abym był dla
Braci moich pieczętym: Co ja sobie
eludając o Modlitwach tego gorą-
cych przed Mławstatem Boskim/ kto-
remi miał ratować w potrzebach dusz
chowanych Bracia Klastoru pod ty-
tułem swoim fundowanego.

Tec to jest o siate złote żniwo/ w
które zarodziło ziarno mistyczne Wá-
wrynica S. te są trzy snopeki/ kto-
remi wżytek Kościół S. kontentuje
S. Męczennik/ przy swojej Drogy-
kości: które ja oddając mu w upo-
minku/ za Drogya klade słowa onej
ktore de S. Maximo Episcopo Lyrin: ná-
pisał Faustus: Vobis iste Athleta
Christi in agone sudavit, vobis, dum
se excoluit, fructu fecavit, sibi ipse
serens, vobis colligens. Dla was ten
Męczennik Chrystusow przy śmierci
pościł się, dla naszego pozysku pracował,
z siate, aby dla was zbierał. Z tego
niech będzie wiečna chwala/
wielkiemu w Męczennikach
Se Panu BOGU w
Troyce iedynemu.
AMEN.

Histor
ap. Lobes
in Festo.

NA DZIEN S. IACKA Pátroná Korony Polskíey. Tres Hyacinthinæ Coronæ.

Et lucernæ ardentes in manibus vestris. Luc. 12.
Manus illius - - plenæ hyacinthis. Cantic. 5.

Nbo Sálomonowe weselne
Gody/ z Godami Ciebie-
skiego Báráńka/ ktore z
Kościółem S. odprámuie
Syn Boski Wcielony/ wiel-
ka mój relacya/ y podobienstwo takó
Figura cum Figurato: z dzisiejszey
jednák Ewángeliy/ nieśaka w appá-
cie Godowym rożnica pokáznie się.
S. N. Sámá albowiem Oblubienic-
á Sálomonowá/ pilne ná ten gós-
márac cko ná wszystkie okoliczności/

przy onym ákcie uroczystym powiáda-
je w rękách Oblubienicá ktore według
zdánia Grzegorza Nyssen. Anzelma, Ry-
chárdá, y innych figurowały Męzom
Apostolskich/ widziáta drogic hyacyn-
ty. Manus illius tornatiles, aureæ,
plenæ hyacinthis. W dzisiejszey
záś Ewángeliy sam Chrystus Pan
tymże Apostolskim Męzom/ służacym
Oblubienicow ná Godách tego/ d.
nec revertatur á Nuptijs, pochodnie
gordzące rozdáie w tace/ Et lucernæ

ap. Mich.
Ghisler.

ardentes

ardentes in manibus vestris. Rozniec to wprawdzie na pozor rzeczy/ drogi kamien hiacynt/ a górnica pochodnia; iednak quoad rem significatam, w duchownym rozumieniu ná jedno wychodzi: bo według tychże Doktorow/ tak przez górnice pochodnie/ iako y przez hiacynty drogic/ znágo sie uczyni dobrze/ y przykłady enot S. z ktorými Mójowie Apostolscy ná Baránkowych Godách słužac/ prezentuá sie Oblubienicy tego Kościolowi S. Co ná osobliwym sposobem o wielkim Apostolskim Mójowie Hiacyntie S. Patronie Korony Polskiej/ względem samego imienia tego weryfikowác sie powinno: ktory nie tylko Polskiemu/ ale y całemu światu wzorem doskonałego Apostolskiego żywota/ y przykładem wyśokich enot iako pochodnia zaiśnienia/ wśy onę oraz pod podobienstwem drogich hiacyntow w rełách swych prezentuie. Manus illius plena hyacinthis. A gdzieś te twoie drogic hiacynty z rąk twoich złożył Apostolski Mójow/ y wierny słužo God Baránkowych/ Hiacyntie S. r pomysłiby nam o tym potrzeba/ iakoby dla ukontentowania Oblubienicy Baránkowej/ to jest Kościola Chrystusowego/ z tych twoich drogich hiacyntowych kamieni/ osobliwy iaki sporządzić upominek; iakoz łatwo zśláć sie to może. Drogic hiacyntowy kamien wyddá sie pięknie w pierścieniu/ piękniey ięże w kleynocie miedzy perłami osadzony/ ale naypiękniey mu jest w Krolewskiej Koronie. Oblubienicy Baránkowej Kościol S. Krolowa názwał Dáwid S. Asitit Regina a dextris tuis. Wiele drogich upominkow już odebrała tá Oblubienica od innych Świstych przydrożystościach swych/ Korony iednak niht iej za prezent nie oddal. Upatrzyłem ja tedy trzy Korony/ to jest/ trzy stany/ albo kondycye życia ludzkiego/ to jest stan Młodzieniski Szlachecki/ stan Práclcki/ y stan Jarónny/ ktore Hiacynt S. drogiemi swoimi hiacyntami/ to jest rozličnych enot swych przykładami wielce przyozdobil. Wisc iako od Korony

Psal. 44.

A nego Syná/ te trzy hiacyntowe Korony/ zá weśelny upominek Kościolowi S. ofiarowác umyśliłem; to jest mówić beda pod pomienionym podobienstwem/ o wśokich enotách/ ktorými Jácel S. w tróidkim pomienionym stanie zaiśniał; w Pierwszej Części obferniey troche dawśy naukę potrzebną do wychowania młodzi śláchetnego stanu. Ad M. D. G.

O do pierwszej Korony/ to jest do lat młodych Jácel S. w stanie śláchetkim zśławionych; ktore iakoby były w wyborne hiacynty/ rozmaitych áktow pobożności przyozdobione/ nim tego z Historji żywota tego domodzić pogne wprzod mi sie trzeba poradzić. Pisná S. ię żelim słuźnie láta młode/ y stan śláchetney młodzi do Korony przyrownal; y oraz dowiedzieć sie w czymby tey Korony/ to jest stanu śláchetkiego młodzi/ ozdoba zawiślá. Naprzod tedy nie zbladziłem bynamniey/ gdym stan młodości/ Korona názwał; bo przez Salomona o młodości ludzkiej/ y o licznych potomkach Duch S. tá powieǳiał: Corona Senum. Filij Filiorum. A Ociec tego Dáwid opisyuac śláśliwego głowieká/ miedzy śláśliwościami tego/ y to też pokóżył/ że widziál iakoby Korona dokóla otózoneg dźiatkami swoimi. Filij tui, sicut novella olivarum, in circuitu mensæ tuæ. Przeto Ambrozy S. nápomina Rodzicow/ áby patrząc ná lignie potomstwo swoje okolo siebie/ zá nie dźiatkowáli Pánu BOGU/ iako zá osobliwa ozdoba/ ktora rążył stan ich Mláżeński uślánować. Agant itaq; Patres gratias, quia generaverunt: Filij, quia generati sunt: Matres, quia conjugij pramijs honorantur. Co dáleko bárdziey rozumieć sie ma o młodości ludzi śláchetnie urodzonych; ei álbowiem nie tylko Rodzicow swych y Sámilj własnych/ ale też y całego Krolestwa wielce ozdoba Korona sa; ná czym ieżeli ktore Krolestwo śwántuig/ eákie sa iakoby bez Korony: A podobnoć to dla tego lamentuacy Jeremiaś ná d ruina Krolestwa

PARS
I.Script.
Prover. 17

Psal. 127.

Thran. 5

lib. 3 a. 21

Figura.

Cantic. 3.

Jerozolimskiego/ po wyligonych wie-
lu bardo ciestlich miseryach/ ná tym
iákoby ná cym największym zákonie
szyl iż pátztał ná ostatnia ruina sła-
chetney Jzrdelskiej młodzi: Adoles-
centibus impudice abusi sunt, &
pueri in ligno corruerunt, senes
defecerunt de portis; & juvenes
de choro psallentium. y wnet przys-
tał: Cecidit corona capitis nostri.
Zspadła Koroná z głowy nášey. Dos-
brze o tym nápisal Cassiod. Boni fi-
lij parentum panegyris, & feliciter
laus. Dobré dzieci, sa sława Rodzicom,
y przednia ich pochwała.

Tu jednáł trzeba wiedzieć/ że tá
Koroná młodości/ zwłaszcza ludzi
słachetnie urodzonych/ gdyby się
znaydować miała bez drogich káme-
ni/ to jest bez należytych młodemu
przymiotow/ pewnie służyłby nie mo-
gła tu ozdobić/ ani onym samym/ ani
Rodzicom ich/ ani Oyczyźnie/ ale
ráżey tu háńbić/ o tych zaś dro-
gich kámieniach/ albo przymiotach
chwałebney młodości/ dowiemy się z
Pisma S. gdy się pilnie przypátrze-
my oney Koronie wielce bogátey/ y
ozdobney/ w ktora młodego iesze ná-
ten czas/ y do stanu Mążenckiego
dopiero się gotuiącego Sálomoná/
własna iego Mátká Betsabée/ przy-
stojá była; o cym Eorki Syońskie
táć do siebie mówiące słyseć się dáły.

Egredimini Filiae Sion, & videre
Regem Salomonem in diademate,
quo coronavit eum Mater sua.
Wynidźcie Eorki Syońskie, a obaczcie
Krolá Sálomoná w Koronie, ktora go
ukoronowała Mátká iego własna. Przez
ktora Korona táć cudná/ rozumieć
ja tu chce/ nie tylko ona máteryálna
ná głowie Sálomoná młodego; ale
też/ y owšem tym bárdziej/ Korona
mystyczna/ ktora figurowála támtá/
to jest młodość Sálomonowa/ y chwa-
lebone posłepi/ obyczáie/ cnoty; w
ktorych záraz z młodości zápráwuiąc
go Mátká iego/ iákoby drogiemi
bárdzo kámieniámi przvozdobila go:
dájąc tym ná sobie przykład wšytkim
Mátkom. Co ábyście lepiej zrozu-
mieli/ czynię rożnice nieiáka między
Mátkami. Trzy álbowiem ma (swoim

A sposobem mówiac) młodość każdego
człowieká Chrześcíanckiego Mátki.
Naturam, gratiam, & naturalem
Parentem. Naturę, łaskę y Mátkę te,
ktora go zrodziła. Od tych Mátek
młodość każdego dla ozdoby swojej
ma/ albo mieć powinna/ cztery dro-
gie kámienie/ albo kleynoty/ táć wy-
sokiego káunku/ że ie też Cornel. á
Lapide scabam cálemi nieosładowa-
nemi ámiál názwać: Quatuor ado-
lescentum sunt thesauri incompa-
rabiles, Virginitas corporis á Na-
tivitate: pierwsze jest niendárušone

in Prov, 1.
versu 4.

B Pánienstwo: ktory kleynot odbiera
Młodzieniasz od pierwszej Mátki/
to jest od samego przyrodzenia/ gdy
z tą zupełnością z żywotá Máciei
rzynskiego wychodzi. Drugi kleynot
jest Innocentia in baptismo data:
Niewinność wyniesiona ze Chrztu Sa-
d to ma Młodzieniasz od drugiej
Mátki/ á Gratia, od trzeciey Boskiej/
sobie ná Chrście S. wlanej/ przez
ktora zstał się Filius gratiae, synem
łaski. Trzeci y czwarty kleynot/etas
maximé virtuti opportuna, & mo-
rum modestia, ac verecundia, to
jest sposobność/ poistność do dobre-
go/ do náuki/ y skromność obyczáiw/
wšredliwość: á do tych uż powinna
konkurrować każdego Mátká/ y O-
ciec; to jest kárac się máia o to pil-
nie/ áby sposobności oney młodych
działek swoich umieli záżyć/ ápli-
kuiąc ich/ góścia do náuk/ góścia
do cnoty/ do boiáźni Boskiej: w cym
wielce przezorna była Betsabée Má-
tká Sálomonová: co się pokázule
iásnie z oney zárlivey ádmoney/
ktora mu czasu jednego dáła w te

Prover. 31

D słowá: o cym y samje relácia czyni
Proverb. 31. Visio, quæ erudit eum
Mater sua: Quid dilecte mi, quid
dilecte uteri mei, quid dilecte vo-
torum meorum; ne dederis mul-
eribus substantiam tuam, & divi-
tias ad delendos reges. noli regi-
bus ô Lamuel? noli regibus dare
vinum, &c. W ktorych/ y w dá-
łych támsze słowách/ náuczála go
chronić się nieczyłości/ zdietswa/
pijánstwa/ niemilosierdzia ná bli-
źnim. Te to były drogic kámienie

te kleynoty

te kleynoty Korony oney/ to jest/ młodości Salomonowey / . Ktozey przeto fabryka słuſznie Corti Syonſkie przypisuią Młóce tego. Videte Regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum Mater ſua. A tu konfundować ſie móg owe Młócki/ owi Rodzicy/ ktorzy o pomienioną ozdobe y kleynoty/ Korony młodości dziatek ſwoich ſłáchetnie urodzonych/ ſtáráć ſie zániedbýwáią; do náuk/ álbo cále nie/ álbo nierychłó/ gdy ſie iuż ſwymoli náuczó/ ápplikúją/ ná dobre Inſtruktory koſtu záluia/ y choć w nich poſſe/ zápalgýwóſci do złego widzą/ nie gánia im tego/ á gájem ieſzcie to ſobie w ſmiech obracáią: takowych Rodziców dzieci/ nie bywáią im ozdoba Korona/ ále cierniowá; bo z nich póciechy nie miewáią/ y ſwego gáſtu ſami Rodzice ná ſie lamentowác muſia/ onemi ſłowy Proroká: Cecidit Corona Capitis noſtri, gemu nie kto inſy/ tylko ſamiſi oni przyczyna ſobie bywáią.

Histor

Teraz je iuż obroćmy oczy náſze ná pierwſzą hiacyntowá Koronę/ to ieſt/ ná młode láta Jácká S. w ſláchetnym Domu Rodziców ſwoich po wiſtkhey częſci zſtrawione; á pewnie obagemy/ iáko w niej miánowne gtery drogic kleynoty/ y przednie hiacynty/ to ieſt przymioty młodoſci/ dáleko piękniey wydáia ſie/ niżeli nie/ gdy w Salomonowey pomienioney Koronie: in diademate, quo coronavit eum Mater ſua. Wydáie ſie pierwſzy kleynot/ ktory miał Jácek S. od pierwſzey Młócki/ to ieſt z przyrozdzenia/ kleynot mowis nieſkázoney gzyſtoſci/ z ktora ſie był urodził: bo według relacyi Piſarzow żywota iego/ Pánienſtwá z żywota Młócieryniſtego w nieſione/ zupełnie nie tylko w młodoſci ſwoiey/ ále y przez cále życie ſwoie dochował. Co też látwo wierzyć/ y trzymác możemy/ y o drogim młodoſci kleynocie/ ktory miał Jácek S. od drugiey Młócki/ to ieſt przez láſk/ o niewinnoſci ze Chryſtu S. wzietey; tey bowiem nápierwſzą utrádą między ludźmi/ poſpolicie tráfia ſie z okazyi polus cieſejnych; w

Staromol-
ſciu ſerm.
2. in Feſto.

A gzym niedotkliwym był (iáko ſie do piero powiedziało) Jácek S. Nádpomienione iednak miſtyczne Młócki/ właſciwa Młócka/ y owſem oboie przeſláchetni Rodzice Jácká S. z Domu ſlawnego Odrowążow/ wiſcey do ozdoby tey Korony/ to ieſt młodoſci Jácká S. konkurrowáli; bo nie tylko przez pilny dozór/ y áwiałobliwie/ oſtrożne wychowánie Syná ſwego/ przylożyli ſie do tego/ że y támych dwu kleynotow/ Pánienſtwá y niewinnoſci láſki/ zupełnie dochował ále nád to/ widząc láta/ go młode do wſytkiego dobrego ſpoſobne/ dwiemá oſobliwemi przymiotami/ iáko przeſwistnemi kámienniami hiacyntowemi/ ozdoba młodoſci iego komplementowáli: á te ſa/ pobożnoſci/ y náuka. Pobożnoſci/ pomolnoſci/ do pełnienia Przykazánia Boſkiego/ według zdánia Dyſymá, Bedy, Hugoná, ozdoba/ Korona młodoſci názwał Duch S. gdy przez Prowerbiáliſta do Młodziemáſtá tak mowi: Audi Fili mi diſciplinam Patris tui, & ne dimittas legem Matris tuæ, ut addatur gratia. Chaldaea czyta: Decore capiti tuo. Słuchaj Synu moy kárnoſci Oycá/ twego/ y nie opuſzczaj práwá Mátki twoiey/ abyć zá to przydána była láſká. Chaldaea czyta: ozdoba głowie twoiey: W ktorych ſłowách Prowerbiáliſta Páná BOGA Oycem zowie/ á Koſciół S. Młócka. W tenote z iáka by pilnoſciá zápráwował Jácká S. ſláchetni Rodzice iego/ látwo ſie domyslić z pierwſzego pobożnego áktu Rodzicielki iego/ ktory ták opiſuię. Bzovius: Recens natum Mater infert in templum, eumq; per manus Episcopi Cracoviensis Ivonis, Patruſ ejusdem, in altari dedicat. Prętko iáko ſię urodził, Młócka przynoſi do Koſciółá/ y onego przez ręce Biſkupa/ Krakowſkiego Iwoná Wuia iego, oddáie Pánu BOGU ná ofiarę, y ſłužbę iego S. Znowu náuka/ młodoſci/ y to drogim kámiennem zowie Eklezyáſtyk: Quam aspera eſt nimium ſapientia in doctis hominibus, - - quaſi lapidis virtus probatio erit in illis: bárdzo wyſokiego ſóciunku ten nábywa kámienia/ kto

ſie do

Eccleſi 6.

bire.

sie do náuki/ zwłaszcza w młodości
applicatus/ mowi *Cornelius à Lapide*:
Sapientiae & virtutis studiosis, est
lapis roboris, gloriae, & triumpho,
ideòq; eis quasi in gemmā illustrē
puta in Smaragdum, Carbuncu-
lum, &c. convertitur. No ten drogi
kámień do Korony młodości dla
Syná swego Jácká/ przeżacni postá-
ráli sie Rodzice: gdy go záraz w
młodych latach do škol/ y pod dytes-
keya dobra/ zwłaszcza Wnia tego J.
wondá/ Biskupa Krakowskiego oddá-
li: przez co/ tak był postąpił w náu-
kach/ że też y Doktorstey w Teologii
S. zstał sie godnym promocii. A
teraz niech tá będzie hiacyntowa Ko-
rona/ stan młodzi ślácheckey/ ktora
hiacyntami swemi/ przykładem cnót
swóich przyozdobil Jácek S.

PARS
II.

Druhá Korona/ ktora Já-
cek S. hiacyntami przy-
kładow áwistych żywota
swego przyozdobil/ ná-
zwalem stan Duchowny
Prádecki/ do ktorego Jácek S. od
Wnia swego Biskupa Krakowskiego
powołany był/ gdy go Kanonikiem
Katedrálnym Krakowskim uczynił.
Nie bez fundamentu záś zgrómadze-
nie Prálatow do Korony przyrowna-
sem; albowiem *Cornel: à Lap:* uwa-
żając owe Korony/ ktore Zacháryas
słowi kázal Pan B O S porobić/ y
włóżyć ná głowę Náywyższego Ka-
plána: Sumes aurum, & argentum,
& facies Coronas, & pones eas in
Capite Jesu Filij Josedece, Sacerdo-
tis Magni. twierdzi/ że te Korony
znaczyły Prálatow Kościelnych/ kto-
rzy ozdoba są głowy Pána JESU-
sowey. Mystické significant Pontifi-
ces, qui dum instar Christi ponti-
ficatu funguntur, imponunt Coro-
nam Capiti JESU Christi, quia
ipsius Sacerdotium obrinent, pro-
movent, & condecorant. Co spe-
cificé, y nayprzednieyszym sposobem
weryfikate sie o Przesławistney Ká-
pitule Krakowskley/ częścią dla Her-
bownych Koron: częścią że to Capi-
tulum pospolite w Polskę zowie sie
Seminarium Episcoporum; rzadki
w Polskę Biskup/ ktoryby nie był

Zachar. 6

A wprzód Kanonikiem Krakowskim.
Dobre pięknie drogic hiacynty pobo-
żności/ y náuki Jácká S. wydaly sie
w pierwsey Koronie tego/ ale tesze
piękney záśiadaly w tey drugiey
Koronie stanu Prádeckiego/ przy Her-
bownych Koronách Kapituly Kras-
kowskley. Przymowil tam komus
Prowerbiałistá/ o nie dobre mekto-
rych subiektow ná Urzedy promocii;
á to pod podobienstwem głowická
rzuciącego kámień drogi y bogato
oprówny/ ná slosiáks Merkurysá/
Pogáńskiego niegdy Bóstá. Sicut
qui mittit lapidem, (*Cornel: à Lap:*
ex Hebraea czyta) ligaculum lapidis
in acervum Mercurij; ita qui tri-
buit insipienti honorem. *S Petrus*
Damian, applicate te przymowke do-
owych Rollatorow/ ktorzy ludziom
nieprzykładnego żywota/ lákomym/
przymowitey náuki nie málącym/ ro-
zdáta Beneficia, Prádenry Kościel-
ne: Z ktorych słow Eklezjastyká *Hugo*
Cardin: słodze obciąża ten grzech/ y
o nieidake balwochwalstwo takowych
potapia; tak właśnie/ gdyby Pogáń-
skiemu Bóstwu bożnice budowali.
Sicut Mercurij fanum extruere
idolatria est; ita etiam idolatriæ
quoddam genus est, insipientem
Virum, Magistrum creare. Tá
przymowka bynamniej nie sluzi Pro-
mocii Jácká S. ná Kanonia Kras-
kowská; záśte bowtem swiatobliwy
Biskup Krakowski Jwo. Non misit
lapidem in acervum Mercurij kiedy
ten kámień hiacyntowy Jácká S. w
Kapitule Krakowskley osadzil; bo
go tym samym w herbownych osadzil
Koronách/ y między wiela innych ká-
miení drogich/ to jest Prálatow zna-
łomitych pobożności y náuki: mie-
dzy ktoremi iednak náś drogi hiacynt
pomienionemi pobożności y mądrosći
splendorami naylepiey záśiadnal/ y
tym Koronom Kapituly Kras-
kowskley/ y stanu duchownego osobliwey
ozdoby dodal. O czym tak w Bre-
wiarzu napisano czytam: Inter Ca-
nonicos Cracovientes adscitus, in
signi morum, pietate, & summá e-
ruditione ceteros antecelluit.

Trzecia Korona/ ktora ten drogi

hiacynt

Script.

Prover. 26

L. 1. ep. 8. ad
Alex. Pár.

Ecclia. 30.

Figura

in Apocal.

Genes. 49

hiacynt Jacek S. przyozdobil nazy-
wam stan Duchowny Zakonny/ zgro-
madzenia slug Bozych/ pod pewna
Regula od Kosciola S. utwierdzo-
na zyacych; ktorzy we dnie y w nocy
pilnujac chwały Boskiej/ idko Koro-
na/ otazgia Młastat BCGA Wses
chmogacego ktorzy uczac sie/ kazac/
pracujac okolo zbawienia dusz ludz-
kich/ nie poslednia sa ozdoba Koscio-
la S. W czym wszytkim wielce jest
znamiennym przeswiety Zakon Do-
minika S. O ktorym przeto S. Pater-
arche/ y o Zakonie tego/ bardzo dobrze
weryfikowac sie moga one slowa E-
klesyastyka Panskiego: Corona fra-
trum circa illum; oratio autem in
manibus eorum; coram omni Sy-
nagoga Israel. W tej mistycznej
Koronie Kosciola S. w Zakonie Do-
minikanskim/ wiele wydat sie bardzo
drogich/ y swietych kamieni; iuz
to krawce Rubiny/ tysiacie Magen-
itow S. iuz to zlate Chryzolit y zgo-
nych Doktorow/ iuz ogniste Karbu-
kuly Wyznawcow; iuz Uniones, per-
lowe/ Pamienek Es. Przy dzisiejszy
jednak Drozystosci wszytkich na sie
obraca. oczy/ nadz drogi y przeswiety
hiacynt Jacek S. nie tylko dla nie-
bieskiego hiacyntowego koloru, pobo-
znosci/ y mdrosci/ ale tez dla innych
splendorow/ przymiotow doskonatego
zywota Apostolskiego/ ktorymi przy-
ozdobil Zakon Dominika S. dla kto-
rych latwiejszego wyrozumienia blo-
te sobie za Figura hiacynta S. jeden
kamien z onych dwunastu/ iedenasty
w rzędzie/ ktore z rozkazania Panskies-
go wprawione byly w Pectoral Nays-
wyszego Starozakonnego Kaplana.
Exod. 28. a ten zwal sie Ligurius, a
wedlug zdania Cornel: a Lap: w samey
rzeczy byl to hiacyntowy kamien zlo-
cistego koloru: Na tym zds. kamie-
niu/ wyryte bylo Imie/ albo Herb Po-
kolenia Aser. ktoremu Pokoleniu Pa-
tryarcha Jakub zostawil byl blago-
slawienstwo swoje w te slowa: Aser.
pinguis est panis ejus, & praebebit
delicias Regibus. Co bylo napisane
na onym starozakonnym hiacyncie/
to ia wszytko symboliczycam na
naszym hiacyncie/ aliis w zymocie

A Zakonnym Jacka S. Czytam naprzod
napisane Imie Aser, ktore wedlug
Hieroni: Lauretum, znaczy felicitatem
ex bonis operibus proveniente: co w ten czas sprawdzilo sie na Jacku
S. kiedy bywszy w Rzymie z Wniem
swoim Biskupem Krakowskim/ y pa-
trząc na cudowny żywot Dominika
S. y oraz uważając sobie/ idko nasta-
pujący on Zakon/ wiele pożytkow w
Kosciole Boskim czynil/ życząc sobie
aby mogli sie zstac uczestnikiem onych
prac y ścisłości w życiu Zakon-
nym/ porzućwszy bez odwołki wszel-
kie świeckie tytuły/ Prelatury/ intras-
ty/ y nadzieie dalszych promocyi na
świecie/ zostal Zakonnikiem Dominika
S. gdzie w jednym roku pod dy-
ktando samegoś Patriarchy S. tak
ścisliwie postąpił w życiu Zakonnym/
że go też idko iuz doskonatego Młaz-
eym Królem za Apostola śmiał postać
Dominik S. Aser. pinguis panis
ejus: troidzi ja chleb sobie uważam/
ktorem gością siebie/ gością bliznich
karmil; wiec Jacek S. Eucharisticum,
Orationis, & Prædicationis. Pier-
wszy chleb/ to jest Przen: Sakrament/
byl pinguis, byl żyzny u Jacka S.
a to dla osobliwego tego nabożenstwa
tu tej Naws: Ciemnicy/ bo często
kroć przy Nfhy S. mając przyjmować
Ciało Panskie/ dla goracosci ducha
widymy byl podniesiony na powie-
trze od ziemi: bo z Rurowa unosząc
przed nieprzyjaciolmi/ wzniawszy w ie-
dne reks Przen: Sakrament/ a w
druga Obraz/ albo Posag kamienny
Przen: Panny/ bystra rzeka sucha noga
przejechał. Drugi chleb: Panis Ora-
tionis, Modlitwy; byl edkze pinguis
Jackowi S. bo we dnie pracujac oko-
lo bliznich/ edle nocy w Kosciole tra-
wil na Kontemplacyach. Trzeci
Panis Prædicationis, Kazania tego/
byl pinguis, bo wszytkie Narody/
Wlochy/ Niemce/ aż do samego ofsa-
tniego Septemtryonu nim nakarmil/
nawracając ludzic od swiata do Za-
konu/ od grzechow/ do pokuty/ od
balswochwalstwa do Wiary S. Chry-
ściánskiej. Pinguis est Panis. Olea-
ser. czyta: Oleo linitus panis, przy-
prawny idkimśi olejkiem. Oleum,

Syn. Alleg.

według Georg. Venet. in Cantic. 1. est
 divina quaedam virtus, znaczy moc
 iakaś osobliwa Boska: a tym ci to
 oleiem przyprawny miał chleb Panem
 Prædicationis. Jacek S: gdy ná us
 twierdzenie náuki swojej/ w oczách
 światá Polskiego/ w oczách Pogan
 Rich/ Synul moca Boska ták wiele
 cudow/ umárle wskrzeszając/ chore
 uzdrawiając/ sucha noga bystre prze
 bywając rzeki: tak dalece/ że takó pier
 wiasłki Zakonu Franciszka S. na cen
 gás ugeił był Pan BÓG cudotwor
 nym Antonem Pádewskim/ ták też
 pierwiasłki Zakonu Dominika S.
 ugeił tym cudotwornym Polakiem
 Jáckiem S. Et præbebit delicias
 Regibus: y trochę nie przyzna/ że się
 to zweryfikowało ná Jácku S. kiedy
 aważy/ że samá Królowa Niebieska
 Przen: Pánna z nim/ takó z Synem
 najmilszym mile się zabawiła/ mo
 wiąc do niego pieśgione one słowa.
 Gaude Fili Hyacinthe, &c. Ráduy
 się Synu Hiacyntie: kiedy znowu us
 wazy sobie/ takó y Królowie ziemscy/
 Książka/ Pánowie tego świata wiel
 cy náciekły się obecnością tego/ ro
 znowami/ Rządzącami/ nie mogli
 Wzrym osobliwy był Monárcha Pol
 ski Lesco; który powziawszy wiado
 mość o przyściu Jácká S. do Polski/
 gdy się już zbliżał do Krakowa/ ná
 mowiwszy się z Kárdynałem Kres
 cenerusem/ ná ten czas Legatem
 Pápięskim/ tákże z Biskupem Krakó
 wskim/ y z Senatorami swemi/ soles
 mino sporządziwszy processyá/ z chora
 gwidami záśedł drogá Świątemu/ y
 Bráci tego/ y z wielką pompą witając
 požadánego Gościa w Pánstwie swo
 im do Kościółá S. Troycy ná ten czas
 farnego wprowadził: gdzie záraz
 wszytkie duchowieństwo/ ták się ro
 zmiłowało Jácká S. y Bráci tego/
 że záraz ták wspólnie Kościółá
 onym gościom ustapili/ y od wszytkich
 ciężarow/ námet á quarta funerali
 um, wiegnęmi gasy uwolnili/ ná co
 znáydute się w Komwencie Krakó
 wskim Diploma Beati Ivonis Episcopi.
 Pinguis panis ejus. To jest wztu
 mágzenie pokolenia Ašer, wyrzeto
 ná onym stárożytnym hiacyntie

Dominus
 Frydryk
 wie de Pa
 tronatu S.
 Hyac. 1.3.

A z którego przywileiom per applica
 tionem, przez podobienstwo wyroz
 mieliśmy po części o splendorách y
 dárách nášego Hiacyntá S. ktorém
 w życiu Zakonnym ták znakomicie
 záśádzał/ y mistyżney Korony/ to
 jest przeświatnego Zakonu Domin
 káńskiego osobliwa zstał się ozdoba.
 A ták już jest trzecia Koroná hiacynt
 towa/ przesłignęmi hiacyntami/ to
 jest przykładami żywota Jácká S.
 przyozdobiona/ ktora dzisiejszy Świe
 ty Wyznawca/ Báránkowa Oblubie
 nice Kościół S. kontentue/ troiá
 kiemu stanowi w Kościele Bożym
 przyzwoutych cnot/ wzor ná sobie zo
 stánuje.

Ten ták kosztowny hiacyntowy u
 pominek/ y do ciebie należy Króle
 stwo Polskie/ ktore wzgládem Wiary
 Kátolickiey nieposlednia testes ga
 stka Kościółá Chrystusowego/ y o
 wšem specialem maś do niego rela
 tionem; ponieważ ten hiacynt/ ták
 pięknie przyozdobił Koronę twóis/ z
 ktorey rácy Orator pewny pod czas
 Kánonizacyi tego Świątego/ Kościół
 Kátolicki przyromnawszy do pierśce
 niá/ przednieyszą tego gąstę w ktorey
 bywa osadzony kámen/ názwał Króle
 stwo Polskie: Modò, quòd omnium
 Maximus Pontifex Clemens VIII.
 eum uti speciosissimam gemmam
 Orbis hujus annulum ubiq; con
 decorantem, gentibus universis pa
 trocinantem, adscripserit, Polonia
 erit illustrior, ea pars annali, unde
 omnis noster ornatus, atq; gloria
 manebit. Przeto konzác Kázanie
 moje/ Korono Polska/ przy oddaniu
 ci tego upominku/ przywidzie mi do
 ciebie idła perora użynie. Wiac z
 okazyi tych trzech Koron hiacynto
 wych przychodzi mi ná pamić mi
 sterne wielce trzy Korony Sálomo
 nowe/ ktore on przy pierścieniu/ albo
 ná pierścieniu wyrobione nośił; te
 dńá była złota/ druga cierniowa
 trzecia srebrena; ktora tamte dwie
 lednogzyla: nápisano było przy nich:
 Victoria Amoris, Zwycięstwo miłości.
 O czym piśe Aristoas Ptolomai Phila
 delphe Secretarius. Wiem że w tych
 Koronach niektorzy z mądrych/ Ta

Hilarion.
 Rangoni
 Cister. ap.
 Dom Fry
 drychewic
 cit. tit. 1

ap. Posn. 1.
 part Inst.
 Specul. de
 Trinitate.

Cantic. 3.

temnice Troyce Przen: upatrzyli; te-
raz iednak niech nam w: náfey m:
tery: posłują: Koron: złota: niech
nam znágy stan Syláchecki/ który
sie figyćci złota wolnością Srebrna
zds stan Duchowny świecki; ponie-
waz też propugnacula Oblubienicy/
które Oratorów w Kościele Bożym
znágyły/ argentea, srebne były. Fa-
ciamus propugnacula argentea.
Cierniowa też Koron: ta sama dla
ostrości kwadrucie stanom Żalonnym.
Cias: zds Victoria amoris, nieáko
przeestroga ci dacie Korono Polka: że
połi te trzy Korony/ to jest te trzy
stany były zwiázane miłością zobo-
polna/ poty ci zwróciśwá Pan Bóg
dawal: á że terazniejszych czasow to
vinculum amoris, pogelo swáńto-
wác/ gdy stan Syláchecki nie może
patrzác ná dobrá/ intraty stanu du-
chownego/ gdy sobie folge geniac/
nieznosne onera podarkow ná dobrá
ich Hładzie: stan zds świecki duch-
owny przeciwko exmpevom/ przywi-
lejom stanow Żalonných zeluje dla

A tego też victorias, zwycięstwá nád
nieprzyaciolmi swemi dogetać sie nie
możesz Korono Polka. Niechże ci
to spráwi miła Ocyżyno! modliwá-
mi swemi Pátron twoy Jacek S: aby
to vinculum amoris, to jest iedność
zgoda/ zobopolna/ nie tylko między
Synámi Koronnemi/ ale y między
wszystkiemi stanámi przywrocona byłá.
á ia nád Koronámi twemi/ które
drogi ten hiácynt tak pięknie przy-
zdobił/ nápiśe Lemma: Victoria a-
moris: że gdy sie do zobopolney wro-
ciś miłości y zgody: tym samym zwycię-
stwo otrzymáš nád nieprzyaciolmi
twemi/ y owšem przydás Vaticinium,
pomienionego wzwyż Oratora/ pod-
czas Kánonizácyi Jacek S o Polkę
wydáne. Non cadet Polonia, quia
huc immortalis Hyacintho adniti-
tur. Nie zginie Polka: bo tym nieśmier-
telnym Hiácyntem dobrze opátrzona jest.
Co niechay zdarzy reka Wszechmo-
cnego Boga; któremu głóś/
y chwala ná wieki.

AMEN.

NA DZIEN S. MICHAŁA Archániolá, Clypeus aureus Sponsæ.

Angeli eorum semper vident faciem Patris. Matth. 18.

Cantic. 3.

Sadne zámoláne/ á zwiázá C
Arclewskie Gody/ bez Sal-
wagwardyi odprawić sie nie
możá: nie tylko dla powagi/
y pompy áktu onego/ ale
też oraz dla bespiegenstwa żeby snadzi
Oblubiencom co przeciwnego przy-
dác sie nie mogło. S. A. Dáło sie
to widziéć ná Salomonowych Go-
dách: bo sam Duch S. świádkzy/ że
lojnice Oblubiencom/ otaczala Sal-
wagwardya nápotężniejszych 60.
Ráwalerow. En lectulum Salomo-
nis 60 fortes ambiunt ex fortissimis
Israél. Rowšem sam Salomon przy-
znáje/ że widział Oblubienice swote/
iako wieża wta otoczona tarczami.
Mulle clypei pendent ex ea, omnis
armatura fortium. Do tego kwá-

Cantic. 4

Druta y staro Dogáńskie zwycięgie/ ál-
bowiem in signum immunitatis
Oblubienicy przy álubnych áktach
Grecy zázywali wloznie: o gym
Plutarchus. Perseus zds piśe/ iż u
Rzymian álubna biała sítá/ zwála
sie Candidus Umbo. iakoby biała
Tarcza. Coś podobnego y ia sobie
uwázam ná Godách Niebieskiego
Salomona/ y oraz Baránka Apokali-
ptycznego Chrestusa Pána/ które on
odpráwié duchownie/ góściá z Ko-
ściółem S. góściá w figuľności
z kájdego dusza sprawiedliwego/ iáko
z najmilšemi Oblubienicami: ná te
bowiem Gody/ przy dzisiejszey Wro-
czyśtości stawiá sie iuż nie 60. Rá-
walerow/ ale cała Gwórdya Niebies-
ka milliony millionow Aniolow Ss.

pod natchwałebnym Hetmanem A
swoim Michalem S. Wszyscy iako
pułkierzami żarliwością o honor Bo-
żi/ y Oblubienicy jego uzbrojeni/
składają one y ofiarują tej Oblubie-
nicy za weselny upominek/ gdy się
też z gotowością swoją oświadczą:
żącym coś wiscey o niej rzec się powin-
no/ niż powiedziano o Oblubienicy
Sólomonowej: Mille Clypei pendēt
ex ea. Między temi iedną Targą
mi Anielskimi/ nayoźdobniey się wy-
daje Targę Hetmana ich/ Michála
S. z ktora go pospolicie mowią/ z na-
pisem tym: Quis ut DEUS. A kioś
nád BOGA. ná co się tłumaczy Jmies
jego Michael, ktora to on targę
uzbroiony/ szczęśliwie pokonał rebelli-
zujących BOGÓW Aniołów. Ten
tedy jego pułkierz/ według sensu sa-
mego napisu/ niech nam symbolizuje
on wysoki ákt summae appretiationis
DEI. to jest ákt miłości najwyższej
rewerencyalney ku Stworcy swemu/
ktorym áktem uzbroiony Michal S.
one niebezpieczna/ ze wszystkimi inne-
mi swymi adherentami/ zwycięzył po-
kusę. Wierc aby Oblubienica Chry-
stusowa/ to jest Kościół S. iako też
y każda w szczególności dusza w po-
dobnych okazyach/ y pokusach obrony
swojej z tegoż pułkierza mieć mogła/
on też z upominek weselny ofiaruje/
przy którego oddaniu ná zalecenie
jego/ dań duchowną naukę/ o tym
wielec potrzebnym do zbawienia A-
ktie Appretiativi Amoris DEI, ná-
zwany go złota Targę/ bardo prze-
ciwko pokusom wszelkim potrzebną/
skuteczną y wielec wysmienitą: oraz
powiem iako Michal S. y z innemi
Aniolami tej Targę/ przez wszystkie
życie n. się przestrzegają/ y nie kierują/
usposabiając nas do pomienionego
áktu. Ad M. D. Gloriam.

PARS
I.

Się tyż pierwsze Część
Razania: Tym o skutkach
tej duchowney Targy/ to
jest o tym ákcie: Quis ut
DEUS: aliás Amoris ap-
pretiativi: Miłość najwyższej re-
werencyalney ku Panu BOGÓW mo-
wić będą: wprzód mi trzeba dać na-
ukę/ w czym ten ákt summae appre-

tiationis, estimationis, reverentiae
DEI zawisł: y iako się usposabiać
może do niego dusza. Ten tedy ákt
częścią należy do rozumu/ częścią
do woli dusze naszej; á to w ten czas
mieć go kto może: kiedy sobie uraczy
dobrze to/ co wie przez Wiara o Pa-
nu BOGÓW: náprzykład iż P. BOG
jest to rzecz nieskonczoną/ nápiętwą/
on sam jest koncem y początkiem/ bo
Stworca każdego/ y naydoskonalszego
stworzenia; sam źródłem wszelkiej by-
tności/ y tego wszystkiego/ cokolwiek
doskonalego/ pięknego/ milego/ ma-
drego/ zc. w stworzeniu pokazując się
może/ cokolwiek ná świecie jest/ przez
niego/ dla niego/ od niego/ y w nim
jest; bez niego byt nie może: On
zaws sam bez tego wszystkiego od wieków
był y byt może. To mówię uważy-
jąc głowiek/ nábedzie ná rozumie
swoim appretiationem, estimatio-
nem summae DEI osadzi/ że BOG
jest godzien tego/ aby był u głowiek
w najwyższym respektie/ w najwyż-
szej cenie/ w wszelkich okazyach; y
nieiako sam w sobie głowiek rzeczy.
Quis ut DEUS, kioś ma być u mnie
godnym nad BOGA. Do czego
wriet przyłoży się wola/ składając się
ku nieiakiemu miłosnemu podda-
niu/ tak godnemu/ tak zacnemu
Panu; tak dalece/ że głowiek użwie
w sobie iaką gotowość/ dla onego
najwyższego respektu ku Panu BO-
GÓW/ odstąpić wszystkich innych res-
pektów; gotow będzie wszystko zynieć/
gotow wszystko cierpieć/ byle tylko
BOG swaie swoje miał/ byle się przy
Przykazaniu jego Sławił/ przy lasec
jego mógł utrzymać. Myślicy, zo-

Dwie ten ákt amorosam reverentiam,
albo reverentialem amorem, á nay-
lepiey nazwać się może Amor appre-
tativus, Miłości ná wszystko przeka-
dającą Panu BOGA. A ten ci to ákt
wyrażony cytam ná Targę Michála
S. w onych zámienionych słowach:
Quis ut DEUS, kioś jest ná Pana
BOGA. Ten tedy ákt/ to jest/ mieć
Pana BOGA/ y laska jego w każdej
okazyi w najwyższym respektie/ ná-
zwalem naprzód Targę złota/ y wiel-
ce duszy naszej do zbawienia potrze-

bia:

Druzbiec.
in Exerc.

Deuter. 6.
Script.

Matth. 22.

Exerc. de
Rev. DEI.

ona: złota dla tego; bo się w nim A
znajduje Amor appretiativus DEI.
miłość Boska; która pospolicie Pi-
smo S. do złota przyrównywa. Jaki
toby zaś potrzebna była głowicekowi
do zbawienia tą Tarczą/ ten akt/
pokazuje się to z obligi bardzo ściś-
sley/ najpierwszego mandatu Boskie-
go: Diliges Dominum DEUM tu-
um, ex toto corde tuo, ex tota ani-
ma tua, ex tota fortitudine tua.
Będzieś miłował Pana BOGA twego, ze
wszystkiego serca twego, ze wszystkiey
duśy twoiey, ze wszystkich sił twoich.
Które Przykazanie y w nowym Testa-
mentie tym bardziej utwierdzone jest/
przez samego Zbawiciela naszego/ w
oney odpowiedzi daney Młodzienias-
tkowi/ pytającemu się o sposób otrzy-
mania żywota wiecznego. To zaś
Przykazanie (według Cornel. à Lap.
y innych Ekspozytorow) rozumieć się
ma/ de amore appretiativo to jest/
iż w wielkym respektie powinien mieć/
głowicek Pana BOGA/ y łaski jego/
niżeli wszystkie inne rzeczy/ a nawet/
niż duszę/ to jest życie swoje/ którego
rady odstępować powinien/ niżeli B-
GA albo łaski jego postradac/ do-
puszczając się śmiertelnego jakiego
grzechu. J. Kosi y mądry Salomon/
w tej najwyższay apprecyacy/ albo
respekt na Pana BOGA/ y w wysoki-
rozumienie o nim/ kazał każdemu za-
prawować pilnie duszę swoią onemi
słowami Sapient. 1. Sentite de Domi-
no in bonitate. Rozumiećcie o Panu
w dobroci. to jest/ iako tłumaczy Corn.
à Lapide, iż on jest dobrem najwyż-
szym/ y przeto sam jest godzien naj-
wyższey miłości; które Salomonowe
słowa trutynując oni sławni Biskupi
Dalmacyi/ którzy zastawiając się za
Concilium Chalcedoniskim/ pisali do
Cesarza Leoná/ zowią ten akt/ fundá-
mentem Wiary/ y doskonałości Chrze-
ściáńskiey. Ad omnem perfectio-
nem Catholice Fidei, sufficit doctri-
na sapientissimi Salomonis: ait
enim: Sentite de Domino in bo-
nitate, &c. Przydam więcej ex Ga-
para Druzbicc. który wiele pięknych
rzeczy o tym akcie napisał; że kto P.
BOGA w najwyższey cenie ceni

cy/ respektie nie ma/ taki nie tylko
przeciwko Przykazaniu Bożemu/ ale
też przeciwko samemu prawu przyro-
dzonemu grzeszy. Nihil magis est
contra naturam suam, & DEI fa-
cere, nunquam iniquiorem, pro-
brosiorem, damnosiores sibi, ac
etiam DEO esse; quam dum DEO
amorem, reverentiam, honoremq;
derogat, & quidquid aliud magis,
quam DEUM diligit, atq; venera-
tur. Jakiym tą Tarczą Michał S.
Quis ut DEUS? to jest/ mieć także
w najwyższym respektie P. BOGA/
wielce jest potrzebna każdemu glo-
wicekowi do otrzymania zbawienia
wiecznego.

Powtóre: taś mistyczna Tarcza
jest potężna/ y wielce skuteczna do
obrony przeciwko wszelkim trudno-
ściom y pokusom przeciwnym zbá-
wieniu naszemu; bo komu się to Quis
ut DEUS, y ktoś nad BOGA, dobrze
wbije w pamięć/ y w serce: to jest/ u
tego Pan BÓG zostaje w najwyższey
cenie/ y respektie/ taki łatwo wszystko
zwycięża/ y sam go Pan BÓG od-
kłamku broni. Wpatrzyłem tego
Figura
Figurę na Krolu Babiloniskim. Na-
buchodonorze. Wiadoma jest dobrze
wszystkim owa Złistoria/ o trzech Mło-
dzieniaszkach pokolenia Żydowskiego/
których Krol pomieniony/ za to samo/
że BOGA prawdziwego w najpier-
wszym respektie miał/ woli Krole-
wski w oddaniu pokłonu bóstwu
jego niechcieli dosyć uczynić/ w
ognisty piec związanych wrzucić ka-
zał. Przy której tak okropney trąs-
akcy/ wielkie się cuda zstąpiły; wielki
to cud był/ gdy onych Młodzienias-
tkow BOGA swego wychwalać/
cych/ w pośrodku pieca ogniściego
ogień/ y na samych ścianach nie nie do-
tknął. Non tetigit eos omnino ignis,
neq; contristavit: ale zdamis to wie-
lszy cud/ gdy tenże ogień/ wielu innych
z Poganstwá/ blisko pieca stojących
popaliwszy/ Erupit & incendit, quos
reperit juxta fornacem de Chalda-
is. samemu jednák Nabuchodonozoro-
wi/ który dla obażenia cudu onego
do samych drzwi pieca onego o-
gnistego przystąpił się był/ y niemi

Daniel. 3.

*Homil. de
3. Pueris.*

went zglądał, płomien on namniey
nie skłodził. Tunc accessit ad ostium
fornacis ignis ardentis. Tunc eadē
zaiste dziwno/ że się onych pachołat
on ogień nie tal/ bo dusze ich świecie/
y ciała ich niewinne/ cyście nader były:
ale to dziwniejsza że nā eadē okrutnym
Krolu/ dystryktnym się pokazał: Ges-
mu też y S. Chryzostom nie pomalu
dziwuje się eadē mówiąc: Tunc exijt
Rex ad ostium fornacis ignis arden-
tis, nec cum prope fuerit positus
flamma contingitur. Coż eadē zło-
śliwego Krola nā ten czas bromilor
Odpowiadam/ iż zdobył się był ten
Krol/ choć nā on trocki czas nā do-
bra Targu/ Quis ut DEUS, bo pā-
trząc nā te cuda/ przyznał iż BOG
onych pachołat/ był najwyższym Bo-
giem; gdy nā nie zawałat: Servi
DEI excelsi, egredimini & venite.
Co y potym feruąc dekrét surowy nā
bluzniercom BOGA tego/ powtorzył
onemi słowy: Neq̃ enim est alius
DEUS, qui possit ita salvare: y eadē
dla onego aktu choć nā trocki czas
wyprawionego od niego/ (boć on
potym bawochwałstwa swego nie
poprzestal) obronił go BOG od o-
gnia: Takie jest zdanie pomienione/
go S. Doktora: Necessario enim
ab ipso igne cognoscitur, qui Do-
minum exerit confiteri. Podo-
bnego coś dzieje się z ludźmi nā tym
świecie. Piec on ognisty Babilon-
ski/ bārdzo dobrze figurować nam
może rozmaite trudności/ tentacye/
wiodące do przesiępstwa Przykazania
Boskiego; a osobliwie/ według zda-
nia Cassyana. y Origenesa, pokusy do
grzechu cielesnego; które Babilon-
czyk pikielny podnieca w ciałach
ludzkich iako w piecu takim. Tru-
fiła się często okazyje że idzie o utra-
te honoru/ sławy iasli respektu Pan-
skiego/ o utratę zarobku/ o skłoda
znazna nā substancyi/ a nā czas y o-
jycie. Iezeli nā to nie pozwolę/ nie
podpiszę się/ iezeli nie skłanam/ zle
nie przystępnę: bądźcie nā ten czas
głowiek iako w piecu ognistym/ tru-
dności/ deliberuiac nā co się ma od-
ważyć z tego dworęgo: W tym ogniu
wiele ludzi ginie/ wiele ich też z niego

A zdrowo wychodzi. Głowa owa/ którzy
tey Targu Quis ut DEUS, nie mąga/
to jest u których w wielkym respektie
są pomienione interessa dogesne/ niż
Pan BOG; a gina z onemi Chło-
deyzykami/ którzy także iż więcej
sobie wazyli iasli/ y rozkazanie Krol-
lewskie/ niż prawo Boże/ zakładujące
niewinne zabijac/ mizerne y nā duszy
pogineli y nā ciecie: toż się dzieje y
z takowemi/ którzy respektu ludzkie
dogesne nazbyt sobie poważają, bo
przeko tacy w takowych okazyach
śwankują nā grzech się odważając/
B y eadē dusze swa gubią/ y nā onych
respektach/ dla których Pān BOGA
obrazili swankując. Nā co lament-
rował ieden Dworzadnin Krola An-
gielskiego/ Zenera 17. ktoremu on
dla pozyskania sobie iasli Pāniskiej/
w wielu rzeczach przeciwko sumnier-
niu służył; ten przed śmiercią wy-
rzekł te słowa: Heu mihi, & grati-
am DEI amisi, & gratiam Regis
non acquisivi. Inni zaś są ludzie/
którzy eadē Targu Quis ut DEUS, do-
brze uzbrowili dusze swoje/ zaprawu-
iac one często w aktach summae ap-
pretiationis, altimationis DEI. tacy
żadnym respektom dogesnym nākło-
nie się nie dādzą/ y w najeiszym o-
gniu tentacyi/ zloża się przeko eym
aktem/ y rzeka w sobie. Jzaliż ia
dla głowiek/ dla dogesney rzeczy/
zarobku/ sławy/ dla momentowej ro-
słohy/ dla trockiego żywota/ mam
obrazic nieśkon/ onego eadē dobrego/
wiecznego BOGA mego/ nigdy nie
uczynis tego. Potrzeba to tedy test
Targu/ skuteczny wielce przeciwko
pokusom/ akt pomieniony.

D Potrzebie iako Targu złota/ nie-
tylko służy do obrony/ ale też należy
do ozdoby/ y stroju Kawalerskiego;
toż też ma y pomieniony akt; albo-
wiem respective do aktow innych
enor test wielce przed P. BOGIEM
zasługujący/ y dusze w ozach Bo-
skich zalecający. Ojcie Lobner: że nā
Dworze Krola Angielskiego/ czasu
jednego Kawalerowie Dworcy/ eadē
sobie urządzili koncertacyę/ aby wsi-
scy z targami stawili się nā Pałac
Krolewski: a którzyby mistrzynie na

Histor
it Char.
in Miscell.

Targy

Targy miał wymalowane symbo-
um, ten między niemi prym miał
otrzymać. Wmówionego tedy czasu
zschodzą się na Półcie w Targu przy-
brani; na których/ jeden miał cudnie
wymalowaną Lilię/ drugi Rożę/ trze-
ci Tulipan/ inni inne kwiaty: czego
postrzegłszy Król Brytański/ co pro-
dziej kazał namalować na swojej
Targy/ Inopeł związany wszystkich o-
nych kwiatów: napisałszy nad nimi/
In me omnia: y tak onemuś same-
mu prym/ albo wygraną przyznana
była. Te misterne Targy/ niech nam
symbolizują akty cnot: rozmińdłych/ li-
kowiey czystości/ różowej cierplivo-
ści/ zc. wszystkie te/ wielkiej ozdoby
dodała duszy/ w której się znajdował:
ale Targę na której napisano: In
me omnia: która dobrze kwadrnie-
do aktom amoris appretiativi DEI
którym głowiek przekłada BOGA
nadd uszytko: y mówi z Patriarcha
S. nąszym/ w szczerości serca: DEUS
meus, & omnia: ta jest szczególna
ozdoba duszy/ y w zasłudze swojej
wszystkie inne przechodzi: co zrozumieć
możemy z oney wstrzeczney rewelacyi/
która czasu jednego miał wielki na-
bęgo: Gaspar Druzbice: Sac. JESU, o-
grym tak sam pisze: R. P. 1623: dnia
4. Kwietnia/ na pewnym mie/ sciu pa-
trząc na jedno jezioro/ albo staw/
myślicie pogalem/ y mówić w sobie.
O dobry BOŻE/ czyli też dusza mo-
ja jest tak pełna łaski twojej/ iako to
jezioro jest pełne wody: w tym przys-
łła mi reflexa/ iż jednym aktem es-
timationis Divinx, najwyższego
pomazania: sobie. Páná BOGA/
mogłbym sobie: tak wiele przyczynić
łaski/ y zasługi/ y dał mi to P BOG
jem żarzą taki akt wyprawił. W tym
ugulem w sobie osobliwe urażenie:
Boskie/ y głos: iakis wstrzeczny mo-
wiący do mnie. Nie tylko (prawi)
tyło łaski mojej nabydź: możesz/ iak
wiele jest w tym jeziorze wody/ ale
też tyło tej możesz: jednym aktem
najwyższego pomazania y rozumienia
o Páná BOGA nabydź: tak wiele
łaski/ iako wielkie jest spatium meys-
sce/ które zastąpiło całe Niebo/ po-
wietrze/ y ziemią. Dosyć tedy z tych

A trzech okoliczności ma zalecenia swe-
go ta mistyczna Targę Michała S.
z napisem Quis ut DEUS, to jest
Akt. Amoris appretiativi summa
estimationis DEI: mieć. Páná BO-
GA w nayspierwszym respektie. Może
w tej materji. Káznodziei: bardzo pię-
knie posłużyć: przykład. o dwu zebra-
kach, dysputujących między sobą, który
był lepszy, czy Xiażę ich, czy Pan BOG!
iako na dobre wyszło owemu ubogiemu,
który Pána BOGA miał w nayspierwszym
respektie. Patrz tego w Melodji S.
Kázmierzá, to jest Kázaníach o Najśw.
Páníe, na ono. Pienie; Omni die dic
MARIE, odemnie. wydanych. Part. 2.
fol. 133.

O sie tyże drugiey Części
Kázania: Wyrozumielismy
iuz co nam znaczy ta Tar-
ga Michała S. Quis ut
DEUS, y o skutkach tej:

leż trzeba nam iestże tego takiego/
coby nie kierował/ y nas tej nauczył
żżyć. Pisa Historje o Szánderbeku
wielkim wojowniku Turkow; że proso-
ny przez Poslow od Tureckiego Sol-
tána/ aby mu miedz swoy/ którym tak
szasliwie wojował Turkow/ posłał
na pokazanie/ ugrzył to ochotnie:
ten miedz oglądając Soltan/ a wi-
dząc że dla cięskosci y wielkości tego
niezwyčajney/ ani on sam/ ani żaden
z Káwalerow Tureckich/ w rece go
wślac/ ani nim nalezyć: robić nie
mogl/ nie wierzył aby ten sam był:
odesłał mu go tedy nazad/ mówiąc/
aby z niego sobie żartow nie stroił.
leż Szánderbek spráwując się Po-
slow/ iako ten właśnie/ a nie inny był
miedz tego/ odpowiedział w te słowa/
Gladium quidem misi, sed manum
non misi. Iakoby chciał rzeć/ iż
do Káwalerskiego Ouzá/ y Miedzá/
Káwalerskiej też taki potrzeba. Po-
dobnym sposobem y ia rzekł o Targy
tej Michała S. Quis ut DEUS, taki
też Anielskiej potrzeba/ to jest/ do
tego/ aby głowiek w każdej okazyi
mogl się utrzymać przy miłości naj-
wyżey Páná BOGA/ y aktem A-
moris appretiativi obronić się od
pokus/ że sam przez się wielce ulomny
jest/ dał mu Pan BOG manum.

PARS
II.

Script.

Matth. 18

Sup. Matt.

23.

Angeli, straż Aniolow Ss. którzy nieiało są Targu/ tieruia/ gdy rozma-
cie dysponują głowieką do pomie-
nionego Aktu; a iako we trzech oso-
bliwie okazydch u śródawnych ludzi
zwłafzga Lacedemonczykom/ w uży-
waniu bywada Targu: to jest przy
Urodzeniu/ na wojnie/ y przy śmierci/
ci/ albo na pogrzebie; tak też we
trzech podobnych okazydch/ Anioło-
wie Ss. mają swoje staranie okolo
tey mistycznej Targy. Naprzód za-
żywano Targy przy Urodzeniu; bo
owe Amazonki Lacedemonskie/ do
wychowania dzieci/ miało kolebki/
zajmowały Targu; tym samym dyspo-
nując dzieci swoje do wojny; podob-
nym sposobem/ ta jest naysławniejsza
pilność Aniolow Ss. okolo tego/ że
by zaraz z młodości ludzi sobie po-
wierzonych dysponowali do BOGA/
do otrzymania łaski tego świętey/
przez przysięcie Chrztu S. a potem
gdy przychodzą do rozumu/ przez
akty miłości Boskiej/ y inne tym po-
dobne; y owsem w tym Aniolowie
Ss. bardziej są okolo młodych prze-
zorniejszymi/ ochotniejszymi/ niżeli
okolo ludzi w latach już podeszłych.
Czego prośba mamy w dzisiejszey E-
wangeli/ z onych słow Pana JEZU-
sowych/ kiedy postawiwszy w postoi-
dłu Dniom pacholatko młode/ rzekł
do nich: Angeli eorum in calis.
semper vident faciem Patris mei.
qui in calis est. Aniolowie ich w
Niebie, zawsze widzą twarz Ojca
moiego, który jest w Niebieściech. W
tych pierwszych słowach Angeli eo-
rum, Aniolowie ich; wyrażnie dał znać
Zbawiciel/ że każdy zaraz z młodości
ma własnego sobie dla straży przyda-
nego Anioła. O czym wyrażniey-
ciej napisał S. Hieronym. Magna
dignitas fidelium animarum, ut
unusquisq; habeat, ab ortu Nati-
vitatís in custodiam sui Angelum
deputatum, imò plures. Wielka jest
godność wiernych dusz, że każda z nich
ma od pierwszego poczęcia swego deputo-
wanego na straża Anioła S. y owsem
wielu innych. W dalszych zaś słowach
Semper vident faciem Patris mei,
qui in calis est: Zawsze się zapatruia

na twarz Ojca mego, który jest w Nie-
bieściech. dać znać Zbawiciel/ (to
obserwuje S. Chryzost. Maldonatus. y
Burgon:) iż Aniolowie Ss. Strojosi-
wie/ młodych ludzi/ odnośią z tad os-
obliwszą chwałę/ y ukontentowanie
swoie w Niebie: dla czego też z wiel-
ką pilnością y ochotą taką swoją
usługę okolo nich odprawia. Co
upatrzyl w pomienionych słowach
Zbawicielowych Chryzost. S. gdy tak
nań pisze: Nihil enim aliud de-
signatur, cum faciem dicat Patris
mei aspiciunt, quam summa fidu-
cia eorum. & honor principis.
Która straż Aniolow okolo dzieci/
nie tylko w tym zawisła/ aby ich od
zadużenia się/ od utonienia/ y od
wielkich swankow/ od których ich
niepodobna y nadozorniejszym Ro-
dicom upilnować/ bronili/ ale w tym
nawiszece/ żeby gdy do rozumu przy-
chodzą dzieci/ w to obronna Targu
miłości/ boiażni Boskiej/ młodość ich
zaprawniać/ uzbudzić. Co na czas
y widomie czynili: idko Raderus pisze
o S. Joannie Jakonu Dominika S.
że gdy ia málutka odumarli Rodzi-
ce/ Aniol Stroj widomie się tey po-
kazawszy/ Pacierzył y Artykułom Wi-
dy S. nądzal/ y tak ia był w aktach
miłości Boskiej zaprawił/ że do samey
śmierci łaski Boskiej ze Chrztu S.
wzłatey/ zupełnie dochowała.

Powtore zażywano Targu/ yteraz
zażywają na Wojnie/ dla złożenia się
postrzalom nieprzyjacielskim/ y odbi-
cia onych; każdy głowiek od pierwsze-
go rozumu wstąpić/ aż do samey
śmierci na wojnie zostać/ do kół o-
toczony strzałami pokus/ y okazył do
grzechu; na których odbicie/ łaskom
tego już wyżej dowiodł/ naysłot-
niejsza jest Targu Amor appetiti-
vus DEI, Miłość nązwysza P. BOGA
mieć BOGA w naysławniejszym respe-
kcie: ten zaś głowiek ta Targu mi-
łości Boskiej/ naysławniey potrafi się
złożyć przeciwko pokusom/ który ia
codziennie oddać w ruce/ w protekcyę
Aniolow Ss. przez osobliwe idkie ku
nim/ zwłafzga ku Strojowi swemu/
nabożenstwo. Wspominając Dzieje
Machabejskie o słotey Targy/ Która

sto tysięcy

Figur.

Mach. 14

Capit. 15

Joann. 10

Apocal. 22

to tysięcy czerwonych złotych waży-
 ła; ta dana była w podarunku. Rzy-
 miąnom od Rzezyposp. Izraelskiej:
 gdy albowiem za czasów Judy Ma-
 chabejskiej/ żydowska Rzezyposp. nie
 mogła własnymi siłami odporu dą-
 niażdom/ y oppressyom/ od pogra-
 nych Krolow/ urządził między sobą/
 aby wnieść w konfederacyę z Rzymia-
 ny/ na ten czas sławnemi zwycięstw-
 nad całym światem; Wic w protes-
 tacy ich oddając się/ na znak tego/
 posłali przez Posła swego Rzymia-
 nom one figurozłota Targę. Post-
 hac autem misit Simon Numeni-
 um Romam, habentem clypeum
 aureum magnum, pondus mmarum
 mille, ad statuendam cum eis ami-
 citiam: idkoż mile bardzo Senat
 Rzymski przyjął on podarunek: o-
 czym w Liście swoim do Krola Pro-
 lomeusza/ w którym mu surowo zaka-
 zymano najeżdżać Ziemię Żydowską/
 dano znać: Visum est nobis accipe-
 re ab eis clypeum. A Żydowskiej
 też Rzezypospolitey na dobre to wys-
 flo; bo przez długi czas/ za protes-
 tacy Rzymian/ idkoż za Targę bezpie-
 cni byli od postronnych nieprzyjaciół.
 Złota ta Targę ofiarowana Rzymia-
 nom/ kwadracie pięknie do mistycznej
 Targy/ Miłości najwyższej BÓG. A
 Narody te dwa: nich nam zna-
 dwie natury rozumne. Anielska/ y lu-
 dźka. Rzymski Narod jako tryum-
 fuący na on czas dobrze wyraża na-
 tura Anielska/ tych Duchow którzy
 zaraz na początku świata nad świat-
 stem rebellizującym BÓG try-
 umf otrzymali: Izraelska zaś Rze-
 zypospolita zerwad wojnami utrapio-
 na/ wyraża nas ludzi na tym świecie
 ustawienie z pokusami woliących.
 Miedzy temi dwiema Narodami al-
 bo Naturami/ za sprawą Najwyż-
 szego Kapłana Chrystusa/ została kon-
 federacya/ albo Braterstwo: bo wzgla-
 dem losu/ tak im/ idkoż y nam ludziom
 danej przez Chrystusa: Gratia per
 Christum: Aniolowie Bracia nasha:
 co wyznal jeden z nich przed Ja-
 nem S. w Objawieniu/ Vide, ne fe-
 ceris, conservus enim tuus sum.
 Wdziężne wyprawnienie my poselswo

A do Aniolow Ss. kiedy im złota one
 ofiarujemy Targę; to jest/ kiedy przez
 osobliwe nabożestwo ku nim/ zaleca-
 my się im/ aby przez wewnętrzne oświe-
 cenia/ pokuszenia/ y inne ratunki od
 Pana BÓG modlitwami/ nam
 uprosione/ pomnażali w sercach na-
 szych miłość Boga: co widząc An-
 iolowie Ss. mile przyjmują w protes-
 tacy swojej Targę; albowiem wśle-
 dich sposobem na to zdążyła/ ażeby
 w największych pokusach ta Targę
 miłości Boskiej nam nie poświęco-
 wała/ meżnie targami swoimi to jest
 modlitwami do Najwyższego Boskiego/
 cięstkich pokus odbijała od nas po-
 strzaly. W czym chcąc nas uwier-
 dzić/ y widomie niektórym to świad-
 czyli. Święty bowiem Jureus/ w
 cięstkich zostający pokusach/ widział
 Aniola z Targę/ która go od gestych
 postrzalow ścigających bronila. Także
 gdy S. Teofila Pątentę gwałtem
 do domu wprowadzono mierzadnego;
 pokazał się przy niej Aniol/ mający
 złota wielką Targę z napisem/ Quis
 ut DEUS Christianorum, który za-
 stanowiąc S. Pątentę Targę/ na-
 pisał na cnotę jego/ jednych po-
 zabijał/ drugich posępiał/ a oney o-
 bronił.

Nadaf.

Histor

Potrzebie zdążywano Targę przy-
 śmierci/ y za śmiercią to miano/ gdy
 kto w potyżce na własnej umierał
 Targę/ y z tej racji konając na placu
 Epaminandus, wielki Ródzler/ naj-
 bardziej się pytał o Targę swoją/ jeżeli
 przy nim była/ a nie dostała się nie-
 przyjacielowi. Jeżeli kiedy pomie-
 nionej złotej Targę/ to jest aktow
 Miłości. Boży potrzebuje bardziej
 głowie/ idkoż w godzinę śmierci
 gdzie konieczne przy zwycięstwie u-
 trzymać się potrzeba/ tak o onym o-
 ścinnym punkcie napisał S. Bonawenti:
 Non ergo tunc valet scientia, non
 prodest gratia, non adjuvant ope-
 ra bona, si non adsit victoria. Nic
 w ten czas nie warty nauka, nie pomo-
 że y łaska. ani uczynki dobre, jeżeli się
 kto przy zwycięstwie nie utrzyma prze-
 ciwko pokusom. Gdzież zaraz przydzie
 ten Doktor S. że na ten czas do tej
 wiktoryi najbardziej przykładają się

Aniolowie S. Si igitur tantum bonum est victoria, quantam illis debemus reverentiam, qui nostram pugnam faciunt, nec juvare nos cessant, nisi victoria prius obtineatur. Etora pilność y kooperacya swoia wielordko ná ten czas świadczą Aniolowie: już to odganiając ściana swoja napastujące/ już ochoty do przystęcia wczesnie Sakramentow dodać. w osobliwej tedy pieczy mája Targu aktow Miłości Boskiej/ stając się aby ná ten czas głowieć iako ná najgorętsze akty Miłości Boskiej zdobył się: w czym ratują ludzi kościoła/ naprzed modlitwami swymi/ iako czytamy w Kronikach Cytyeryenskich/ R. P. 1176. gdy ledem zakonnik konał/ widziano w Kościele Chory Anielitę modlić się za konającego. Ratują też w tym konających gdy Kapłanom dysponującym chorego ná śmierć/ dodają ducha/ y ratują/ ktorzymby mogli skutecznie pobudzić do gorących aktow miłości Boskiej. Świadczył też sławny C pobożności w Rzymie/ P. Camillus de Lellis, iako bywając przy konających/ widywał Aniolow Ss. śpiących do ucha akty Kapłanowi chorego dysponującemu.

ap. Mar.
de Angel
D. 9.

A Ta tedy jest złota Tarcza najwyższej miłości tu P. BOGD. Quis ut DEUS, ktora Michał S. ze wszystkich mi Aniolami Ss. Oblubienicy Barankowej Kościołowi S. iako też y w osobności/ każdej duszy prawowiernej ná zaślubyt/ y obrone/ nie tylko oddać/ ale też nią kierować w każdych okazyach obliguje się. Wiele zalet wsty każdemu/ aby w ten akt Quis ut DEUS, to jest mieć P. BOGA w najwyższym respektie/ y Miłości/ iako naysilniey zaprowadzał dusze swoie/ ktorze Razanie z powinowaniem Oblubienicy Barankowej/ tak znamię nitego od Aniolow Ss. upominku/ słowami Miłodoplynnego Doktorá. Bene tecum agitur o Sponsa, bene tecum agitur in loco peregrinationis tuae, de caelo, de terra venit tibi auxilium, qui custodiunt te, non dormitant, neq; dormiunt, custodes tui Angeli Sancti, vigiles hic spiritus. Dobrze się z toba dzieje o Oblubienico, ná tym pielgrzymowaniu twym, z nieba, y z ziemie, masz poślitki swoie: ktorzy cię strzegą, nie drzymia, ani zaśpią, stróżowie twoi Aniolowie Ss. czują ci duchowie. Za co niech będzie Królowi Aniolow wieczna chwala/ Amen.

Serm. 77.
in Cantu.

NA DZIEN S. O. FRANCISZKA, Thalamus Sponsæ.

Invenietis Requiem animabus Vestris. Matth. II.

Nie mala to rzecz/ bo nie każdy temu potrafi aby piekiono urodzonemu/ wychowanemu delikatowi/ umiał dobrze posłać/ y wygodzić. A S. Czystość bowiem taktemu/ choćby mu z samego puchu/ albo labeciwego pierza/ y ná kilka łokiet pościeli nałat/ twarde/ y niewygodno/ źle posłano/ zdać się będzie: Z ligby tych delikatow była ona swymolnica w Rzymie Alexopatra; ktora nie kontentując się pułchowa pościela/ losko sobie z samych

D zwykłych listow różowych wysoko wysięlać kazala. A ktoż bydy moze delikatniejszy (je tak rzekę) urodzony y wychowany iako Oblubienica Boska/ Oblubienica Barankowa; przez ktora teraz rozumieć chce dusze rozumne każdego człowieka/ zwiastując prawowiernego/ Delikatnie urodzona ta Oblubienica/ bo początek ten nie z ziemie/ nie z gliny/ z ktorej ulepione było ciało pierzatego człowieka; ale z nayszczerniejszej (je tak rzekę) materii/ to jest/ z samego tchu Boskiego. Et inspiravit in faciem ejus,

Genes. 2.

Hom. 2. de
Symbolo

spiraculum vitæ, & factus est homo
in animam viventem. A dopieroż
ieſſe delikatniey wychowana/ bo na
drogich ſpreyalach/ to ieſt na ſamey
ſtrwi: ktora odkupiona ieſt Pána JE-
ſusowey: a to przez Sakramenta S.
Chryſtu/ Pokuty/ z: ktore valor ſwoy
máis z zaſług Zbawicielowych. O
czym Euſeb: Euiſ. Quam pretioſus
ſis; ſi factorem forte non credis,
interroga Redemptorem. O jak dro-
go nieoſacowanym ieſteſ. ieżeli nie wie-
rzyſſ Stworcy ſwemu. ſpytaj o. Odku-
picieſ. A gdzieſ tak pieſzono uro-
dzoney/ tak miękko y delikatno wycho-
waney Odlubieniey Boſkiey duſzy
ludzkiey/ miękkiego/ wygodnego do-
bierzemy loża/ Potężniec wprawdzie
iakiſ loże/ albo ſpoczynek/ dla wygo-
dy duſzy Zbawiciel w dſiaſieyſey Pa-
wangelij: Invenietis Requiem ani-
mabus veſtris: ale podobno twarde
to loże dla niey zdać ſie komu bądzie-
bo na twardey poſtaniu/ na
ſamym plugu. Tollite jugum me-
um, &c. invenietis requiem. Czy-
tamy w żywoćie Romualda S. iako
Otto Ceſarz na puſtelniſzym iego
poſtaniu/ cała noc ſpoczywał/ bier-
dzo ſobie oneſ ſmakował. A ia przy
dſiaſieyſey Drogiſtoſci Francyſka S.
Oycy y Opatryſch mego/ dla wygody
Odlubieniey Barankowey/ každy
prawowierney duſze ſukiać loſka y
mieſtania dla ſpoczynku/ po ubogim
ſprzeciku w celi S. Francyſka pogla-
dam; ale także twarde poſtanie náy-
duie; gdyż na dawu mieſtach we
Wloſzech/ raz na Gorze Alvernie/
drugi raz in Monte Caſſali, widziałem
gole wielkie kāmienie/ na których O.
S. Francyſek ſpiał. Przecieſ ieno
nie trąemy nadzieie/ gdyż nam Ewan-
gelia dſiaſieyſia záperwne obiecnie/ za
przy Drogiſtoſci O. S. Francyſka
znaydziemy dla ſpracowanych duſz
náyſych mieſce wygodne dla ſpoczyn-
ku/ invenietis requiem, &c. Twar-
dye wprawdzie ciału ſwemu dawał
odpozynek O. S. Francyſek; ale o
iakiſ pieſzono/ iaki� delikatno duſze
ſwoie chował! Wſcie id reprezentor
wde bade/ y opiſe te Duchowna S.
ložnice w ktorey w záſow ſwoich zá-

żywała/ y uſontentowania ſwoie miá-
la Duſia O. S. Francyſka: y w ktorey
każda inſa Sponſa Agni, bogoboyna
duſia/ thalamum, requiem, ſpoczy-
nek/ w záſow/ znaleſć bądzie mo-
gła. Wprzód iednak/ dla pożytku
duchowonego/ pomowis o owych lu-
dziach/ ktorzy niedyſkretni ſa na duſe
ſwoie; gdy o w záſow tey prawdyſwy/
y uſpołnienie niedbaia. A. M. D. G.

O do pierwey Czeſci ed-
lego mego Ráżania; to
za fundament základam/
że lożem/ albo ſpoczynkiem
duſzy/ to ſie nazywac po-
winno/ czym kto prágnienia tey zwyſt/
albo powinien ſontentowac: bo co
ieſt zmordowanemu ciału loże/ to
ieſt každy duſzy owe obiectum, owá
rzecz/ ktorym ſie ona z uſontentowa-
niem ſwoim zabawia: Wiſcie troiſcie
upatrzylem lożyſka/ albo rzeczy/ w
ktorych ſmátowu ludzie duſiom ſwo-
im ſpoczynku/ y uſontentowania zwy-
kli ſukac/ a przecie go doſkonale w
nich nie znayduia. In voluptatibus,
in honoribus, in divitijs. W roſko-
ſach, w godnoſciach, y w bogactwach.
Wiſſytko bowiem to troie legowiska/
nie ieſt y bydy nie może do w záſu/
do uſpołnienia duſie rozumney: ale
bowiem pierwe ieſt niewzgeſne/
twarde/ drugie niebeſpieczne; a trze-
cie nieſpokoyne. Pierwe mowis
mieſce in voluptatibus, iako to;
dobrze ſie náieſc/ napić miękko ſie
wyſpáć; żimná/ biedy/ nie dáć ciału
cierpieć; wſelkiey mu pozwolic ro-
ſkoſy: ieſt to mieſce niewzgeſne do
wygody duſzy rozumney; bo imagi-
nowac ſobie/ y nádzieis miec/ że w
tym wſytkim rozumna duſia pra-
wdziwego/ doſkonalego ſpoczynku/
uſontentowania doſtápić może/ ſá-
lonego to ieſt rozumu. Dowod tego
ieden tylko dais z Piſmá S. Luc 12.
gdzie Zbawiciel opiſal iakiegoſ czo-
wietá/ ktory cokolwieć mogło bydy
potrzebnego/ y ſluzacego do w záſu;
iako to pientadzy/ maieſnoſci/ z ná-
gromadziwſy/ wſytkie ſieſliwoſc
ſwoie w tym był záložyl/ aby ſie ná-
ieſc/ napić/ wſelkiey roſkoſy y wy-
gody náſciec/ y ták do ſwoiey duſie

PARS
I.Script.
Luc 12.

mówił: Anima mea, habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare. *Duśo moia, maś wiele dohr zgrómadzonych ná wiele lat, odpoczywaj, iedz, pij, używaj, który ledwie domowiletych słow swoich śalonych/ zdraż niewysádnym terminem zkonfundował go Pan JEZVS. Stulte, hac nocte animam tuam repetent á te. Szalony, tej nocy duśe twej upominać się będą od ciebie.* Stulte, ostry to był bárdzo u śidrozakonnych termin: y przeto surowo sam Zbawiciel zakázywał go. Qui dixerit Fratri suo, Fatue, reus erit gehennae ignis: y sam zádka go/ y to gdy właśnie było potrzeba/ ná zgánienie zego zńágniezlego/ zádzywał: iáko go w tey okázji zádzył. Stulte. A wczymże to te glupstwo jego było? Anima mea, &c. ede, bibe. *Aza to duśa iada/ pijesz nieśmiertelna/ nieśkázitelna iest/ skázitelnego pokármu nie potrzebuie/ ani go zádzywać nie może.* Dość glupstwa w tym. Ale to najwyższe glupstwo jego było/ gdy doskonały spoczynek/ y ukontentowanie duśy swojej zázłóżył w pomienionych rozkoszach. Requiesce, O glupcze! kámiem mógłśi się uspokoić/ albo ryba ná powietrzu z bydlá oddychá nia potrzebuie/ mógłśi się ná dnie morskim spókoyno zosłać: A iákoś duśa rozumna/ ktorey te rozkoszy rázgy przecieśne są; bo ona do iákiegoś bydlecego pociągá śianu/ mógłśi w nich uspokoić się. Pozwoliś owo sobie głowiege zbytku w picu/ w iedzeniu; dopuściś swymu ciálu; áz gdy náziutrz do reflexy przysidzieś/ iáko sam z áiebie nie kontent bywaś/ sam się áiebie wśtydziś/ á ná gds y ludzi. Coż tego záz przyczyna nie inna/ tylko że duśa twoia rozumna/ wśtydiać się je po bestyálstwu wzgorá się sprawiła pokázanie po sobie/ że nie iest doskonałe ukontentowana rozkoszami onemi.

Drugie lożyfge/ w którym wczásu/ ukontentowania duśy swojej szukaś/ świátowi ludzie in honoribz, w godnościach/ lez y tu nie mogą zńálecć y nie; náydula duśy swojej dośko

A niego wczásu/ ukontentowania: bo to iest miejsce do spoczynku niebezpieczne. Ztego probuje Figura Dźma S. ná owym misernym lożu u Jobá spráwiedliwego: gdsie tam opísula kogoś ná wysokim stopniu posádzonego/ y z niego się pyśniacego: á ten był nie iáda kto/ ále sam Krol náywyżnieyśy: tak bowiem przy dokónżeniu Złstoriy o nim napisano czytamy: Ipse est Rex super universos filios superbiae: á nie był to ten Pánem/ tylko w samey imáginacyi/ bo mu ślázylá w tym nieposlednie fortuna; bo miał y powaga swoia/ bano się y poyrzec nie tylko ná Osoba/ ále náwet y ná śárty iego. Quis revelabit faciem indumenti ejus. *Mowa iego była strážna/; co rzekł/ iáko by kámieniem w leb dal.* De ore ejus lapides procedunt, quasi tede ignis accensa. *Takogo się nie bał/ náywiśśy Ráwáler/ Potentat/ záz iedne plewy u niego pozycany był.* Reputabit, quasi paleas ferrum. *Ale gdy się przypátrzymy lożu iego/ ná którym spoczywał/ uznamy wśtyścy/ że było órcyniebezpieczne/ te álbowiem opísulie Job kámiie temi słowy: Sternet sibi aurum, sicut lutum, *Náściele, sobie złotá, iáko błotá.* Zdeć się bádzie podobno że to dobrze ná stronę tego pyśnego Potentatá: bo pospolicie potí złotá/ pieniadzy śláie/ łatwo się okupieć/ y utrzymáć przy godności. Lez inśego rozumienia bádziecie/ tylko posłuchaycie/ iáko to miejsce czytá śeptuaginta. Lectus ejus, obeliciacuri *Łóże iego, ná koleczyśtych ślupách.* Pacuubellus, w tym misernym lożu upáderuie prześli upádeł ludzi ná godnościach zosłáacych. Pomyślcie sobie/ gdyby kto ná igłach leżał; á dopieroż gd by kto ná konczyśtych wysokich ślupách; coby tam záz wzdá taki głowieć miał; zázte nie tylko by mu było niewzgeśno ále oraz y niebezpiečno: bo co moment spádeku takiemu trzeba by się obawiać. Podobnymci sposobem/ gdy kto ná tym świecie/ zwláśczá per illicita media chce ślawá/ reputacya swoia utrzymáć/ imprezy dokázáć/ do fáfey wiazáć się przeciwko sumnieniu/ dom*

Figura.
Job. 41.

ap. Paciuc
in Joann.
capit. 28

woy wystawić/ utrzymać krewnych
przyjaciół swoich/ zc. dopuścić mu
tego Pan BÓG na czas/ że mu się
urprezy jego darsza/ wsparcy cudza
potencya/ będzie strasny przeciwney
stronie/ rośnie w tytułach/ godno-
ściach/ zc. a znaydziesz taki requiem
animæ? darmo nie znaydziesz: na nies-
bezpiecznym bowiem odpoczywa po-
staniu: na igłach/ na wysokich/ ale
konczyłszy spychających z siebie sty-
letach spoczynek jego/ bo samo co raz
sumnienie zle jego ruina mu grozi:
Stylet to ci słu/ sumnienie zle/ stro-
fuiać; stylet gniew Bosty: DEUS
luperbis resistit; stylet invidia lu-
dzka; stylet y one słowa nagła śmierć
ci grożące rosnącym w godnościach.
Omnis potentatus vita brevis.

Ecclesi. 19.

Homil. 2.
ad popul.

1. Tim. 6.

Histor

in Ecclesi. 14.
v. 4.

Trzecie lożyście/ w którym duszy
swojej affektow uspokojenia ludzkie
światowi szukać zwykli/ test in divi-
tijs. w zbiorach/ dośladkach/ majątno-
ściach y o tym rzeczy się mogło/ że
nieważnie bo o nich mówi s. Chryzost.
Stratis molibus jacentes, multoti-
es totam ducunt in somnem, divi-
tibus in iucunditate multæ agri-
tudines irruunt. Na miękkiej pościeli
leżący, częstokroć przez całą noc na-
sen zdobyć się nie mogą. Na bogaczom w
dośladkach opływających, wiele chorob
zwykło przychozić. Znowu y to pra-
wda/ że niebezpieczne względem du-
szy. Qui volunt divites fieri, inci-
dunt in tentationem diaboli. Kto-
rzy chcą bogatemi zostać/ ci wpadają
w samolowki szatańskie. napisał Doktor
Narodow. Ale to iestże przydać/
że iest y niespokojne; ponieważ bo-
gactwa majątności/ zwlaśnia z u-
ciemieniem poddanych/ kontraktu-
mi figlarstwiem/ sukcesyja zmyślona/
albo innym sposobem złym nabycie/
zawsze na głowickę wolała strofuiać
sumnienie tego o złe nabycie; y że
bardzo presto z takiego/ albo przy-
namniej z tak potomkow tego wydra-
szyć: Co probuis przykładem Cornel-
à Lapide pisze o jednym bogaczu w
Remis: że ligacz raz pilno swoje ger-
wone. złote/ usłyszał z nich głos taki:
Omnes quidem hic sumus sed bre-
vi cum asinis erimus: id est cum

A Gualtero Budello. bo się tak s. Frán-
cuskiego iszytka tłumaczyło przezw-
sko ladańskie głowickę onego y
hulecia/ ktoremu ona substancya złe
zebrana/ dostać się miała. Jasna
tedy rzecz: że ani w rośkoszach/ ani w
godnościach/ ani w bogactwach du-
szy ludzka na tym świecie nie może
spoczynku prawdziwego znaleźć.
Wise gdzieby go znaleźć mogła/
niech się pilno przypatrzy tej lożnicy
w której Ducha D. S. Francyśka na-
der wygodny spoczynek swoy/ tu ie-
stże na świecie żyjąc/ znalazła. In-
venietis requiem animabus vestris

Do drugiey Części Ra-
zania. Na pokazanie y ob-
iżnienie lożnicy/ w której
D. S. Francyśka duszy swo-
jej Requiem. doskonały spo-
czynek znalazła/ y one deliktach/ że tak

wielkiey doskonałości cnot heroiz-
nych/ y zasług dorosła wychował/ trzy
dokumenta zabieram sobie Naprzód
z Pisma S. zażycie owych słow Ecclesi.
24. In omnibus requiem quasi vi-
& in hereditate Domini morabor

CWszystkim szukał m odpoczynku y w
dziedzictwie Páńskim mieszkając będę
Prawdą iest/ że Kommentatorowie
Pisma S. to miejsce tłumacza/ czę-
ścią o Mądrości Przedwieczney/
częścią o Przen: Pánnie; y z niego
dochodzą/ gdzie/ y iako y w których
duszech przedwieczna Mądrość spo-
czynek swoy znayduie; iednak nie u-
mieszczając onymże/ y na ich tłumacze-
nie pozwalając/ in sensu accommo-
datio. (iako go Teologowie nazywa-
ją) godzi mi się tak tego miejsca/
iako y innych zażyć ku chwale D. S.

DFrancyśka; na pokazanie tego gdzie/
y tak piekano dusze swoje chorwał
ten Światy. Wise powtarzam w
Osobie D. S. Francyśka one słowa.
In omnibus requiem quasi vi-
& in hereditate Domini morabor. W
których słowach nie mało chelpi się D.
S. Francyśka/ że nasyławszy się spo-
czynku dla dusze swojej. In omnibus
requiem quasi vi onego nigdzie sta-
teznego nie znalazł/ tylko w samym
dziedzictwie Páńskim: y dla tego tam
ustawił dusza jego wczasu/ ukon-

PARS
II.Scripta
Ecclesi. 24.

rentowania affektow swoich szukał/ A one znalazła. In hereditate Domini morabor. Tu trudność/ co się to rozumie per hereditatem Domini, Dziedzictwo Pańskie; a personaliter mówiac/ dziedzictwo Pańskie. Wiemy dobrze o P. JEZUSOWIE. że to Pan dziedziczny/ Pan nie taki/ iako to niektórzy u nas w Polskę bywają/ którzy przedtym pisali się Panami na majątności takiej/ a takiej/ a teraz straciwszy one/ tylko się piszą Panem z takiej a takiej majątności. Pan JEZUS/ Pan jest na majątności/ na niebie/ na ziemi: bo nie tylko z nieba przyszedł/ ale też Panem na niebie/ y na ziemi piše się. Data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra. Wisc taki Pan musi mieć hereditatem suam Hereditas, Dziedzictwo P. JEZUSOWE/ wieloraka nie upatruje. Naprzód dziedzictwem P. JEZUSOWYM są wszystkie dusze/ które on sobie zakupił drogą krwi swojej/ zwłaszcza odrodzone przez Chrysta S. o tym Apostoł Piotr S.

1. Petr. 2. Gens sancta, populus acquisitionis, Psalm 2. y Psalmista/ Dabo tibi gentes in hereditatem. Drugie dziedzictwo P. JEZUSOWE/ jest chwala ona wielka: do którego dziedzictwa przypuścił Chrystus Pan ludzi sprawni. Hæredes quidem DEI, co hæredes autem Christi, Dziedziczymi Bożemi, a społ dziedziczymi Chrystusowemi. Potrzebie Hereditas Christi, jest przykład żywota tego/ y cnót S. nam zostawiony iakoby testamentem: Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. Leż iako in jure wieloraka znayduie się hereditas, między ktorými najsławniejsza jest hereditas ex affe, to jest dziedzictwo zupełne; a tym lepiej/ gdy będzie Testamentem & morte Testatoris utwierdzone/ mówi Apostoł: Ubi enim testamentum est, mors necesse est, ut intercedat testatoris. tak y między cnótami/ y przykładami cnót/ które nam/ iako dziedzictwo zostawił Chrystus JEZUS/ niedną znayduie się cnótą; a ta jest Abnegatio sui, potorne wyrzeczenie się/ pogarda samego

1. Petr. 2.
Psalm 2.

Roman 8

1. Petr. 2.

ad Hebr. 9

stanie. Ta jest hereditas Christi ex affe; bo cnót najsławniejsza/ y do odziedziczenia innych cnót prawo dająca. Jest utwierdzona testamentem P. JEZUSOWYM: bo gdy Dąniow swoich wysłał w świat/ żegnałac się z nimi/ y testamentem zostawiać im nauki rozmaite P. JEZUS/ to im między nimi osobliwa zostawił. Qui vult venire post me, abneget se metipsum. Kto chce iść za mną, niech się zaprze samego siebie: Jest potrzebie utwierdzona ta hereditas morte testatoris, bo napisano o P. JEZUSOWIE: Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem. To tedy dziedzictwo P. JEZUSOWE/ wżąda samego siebie/ ma to do siebie/ że w niej zabawiać się dusza/ presto się uspokoić może. In hereditate Domini morabor. bo najsławniejszy sposób do utrzymywania wiecznego pokoju/ y z Bogiem/ y z ludźmi; gdy się kto upokorzy/ uznając się być godnym wszelkiej pogardy/ y niegodnym żadnego respectu; takiego zaisie by naprzeciwniejsze rzeczy/ nie potrzebują. In omnibus requiem quasi. S. O. Fránciszek we wszystkich trzech pomienionych dziedzictwach Pańskich JEZUSOWYCH/ szukał spoczynku duszy swojej: szukał w pierwszym/ per zelum animarum. gdy o to się starał/ y nie to zakończył fundował/ aby dziedzictwo P. JEZUSOWE/ dusze krwi tego odkupione nie ginały/ tak przez niedowierstwo/ iako y przez grzechy; co czyni już to obiegiac tak wiele królom Chrześciańskim z Kazaniami: już to przykładem żywym na sobie do potęty/ już między Sądzącami przed samym Sulecanem Wiara S. opowiadając/ y cudem onym/ gdy na ognie siedł potwierdzając: tedenak dusza tego/ y tu nie znalazła doskonałego Requiem, bo czego pragnęła/ dostąpić nie mogła/ to jest Nagęstawa za Wiara S. Drugie dziedzictwo P. JEZUSOWE/ chwala wleżna/ ta należała O. S. Fránciszkowi: y ewsem już nągotowine mu było miejsce między najsławniejszymi Aniolami/ z którego nigdy Lucyper wypadł: iako o tym

Luca 9.

ad Phil. 2.

miał

miał ieden obdzwienie/ iehże za ży-
wota S. Francyśka. Pragnął
wpraxdzie duszą iego spoczynku w
tym dziedzictwie/ bo miał gęsto
w duchu z Dawidem S. Quam di-
lecta tabernacula tua Domine.
Concupiscit, & deficit anima in a-
teria Domini: iednak y w tym non
invenit requiem Duszą iego/ gęsta
dla nieustającego pragnienia do Oy-
czyzny Niebieskiej/ y takżnice do niej/
w ktorey się uspokoić nie mogła: gę-
sta dla pokory: iż niegodnym się
bydź. rozumiał chwały wieczney: co
pokazała ona iutrzni iego. na ktorey
cała noc z Bratem Lwem strawił/
gdy Brewiarz nie miał kazać sobie
Bratu onemu mówić: Francyśku.
masz wiedzieć żeś ty najwyższy grzes-
hnik/ przeto nie masz mieć żadney na-
dzieje/ aby cię Bóg przypuścił do
niebów. Czego gdy Brat wydrygał
się mu mówić/ długo się z nim ucie-
rał o to/ coraz zelżywszych słow ro-
żniając sobie mówić. Należym lubo
cała noc strawił. iednak nie mógł
mieć Ociec S. zupełnego swego u-
kontentowania/ bo żadna miara on
Brat nie mógł się na te słowa zdobyć.
W trzecim tedy dziedzictwie P J E-
wowy/ to jest in abnegatione
sui, dopiero duszą iego spocynęł swoy
y ukontentowanie na tym świecie
znalósł był/ In hereditate Domi-
ni morabor. bo się wnetrznemi a-
ktami pokory/ poniżenia samego sie-
bie nigdy nasycić nie mógł: rozmá-
tych do tego okazyi szukał z iuz to-
ża halonego się udając/ iuz kając de-
ptać po twarzy swojej Socyusowi
swemu/ y środze lądac/ nawet iuz za-
powrocz u żył zadržucony/ nago przez
żysy prowadzić się Bratu rozkazał/
w tym/ y w innych podobnych despe-
ktach/ iakoby ukontentowanie miała
duszą iego/ trudno wypowiedzieć.

Figura. Lubo tedy zrozumielismy iuz nie-
co/ gdzie Duszą O. S. Francyśka Re-
quiem znaydował; daley to iednak
y lepiej obaczemy/ z Figury Pisma S.
na sławnym y wielce musternym lożu
Krola Salomona/ ktore Oblubienicę
tak opisuie: Lectulus noster flori-
dus, y znou tamże: En lectulum

Cantic. 1.

A Salomonis 60. ex fortissimis Israël
ambiunt omnes. &c. To Krole-
wskie loże bardo do materiy nāshey
kwódruię/ bo mówi S. Bernard. Le-
ctum in quo quiescitur, claustra
existimo esse, & monasteria; in
quibus quietē vivitur a curis sæcu-
li, & solitudinibus vitæ. Łoże do
spoczynku. rozumiem bydź klauzury y
Klasztorz Zakonne, w ktorych duchowne
osoby spokojnie żyją. wolnemi zosłaiac
od starania y pieczolowania tego swiá-
ta. Co tym bardziej mówić się może
o życiu samegoż Fundatora/ iednego
z pryncypalnych Zakonow nāsęgo O.
S. Francyśka. Jakoż uważam sobie/
że życia iego/ y enot rozmátych/ y
nader uspokoiłney w BGDV dusze
iego/ pisłny wielce konterfekt pokazu-
ie się w tym Salomonowym lożu.
Naprzód uważmy te słowa: Lectu-
lus noster, z ktorych quoad literam
daje się znáć/ że to lożko Oblubieni-
ce/ było spolne z Oblubienicem: gdy
nie mówi Lectulus tuus, albo meus,
ale noster. Przez co się in sensu
mystico, (mówiac o lożnicy ducht-
wney/ to jest o życiu Zakonnym) wy-
bornie wyraża przednia enota/ albo
zabawa Zakonney dusze/ to jest bogi-
myślność/ modlitwa; na ktorey tes-
dnoczy się duszą affektami woli/ aktami
rożumu z Panem BGDiem/ y
Pan BGD z nią/ przez przymnoże-
nie łaski/ oświecenia/ y zapály duchos-
wne/ a tá samá kontemplacya jest mi-
ła lożnica/ miłym spoczynkiem dusze
Zakonney. In omnibus requiem
quæsi, & non inveni, nisi in an-
gulo cum libello: mówi Thomas à
Kempis. W tej zabawie iakoby się
Łoż al za żywota swęgo O. S. Frán-
śka/ trudno to opisać/ gdyż całe iego
życie/ iedną modlitwą nazwać się
mogło: te zabawy naysilniey zalecił
w Regule Bráci swey. Ante omnia
curare debent, habere spiritum
devotionis. Tej zabawy zda się iá-
koby Ociec S. y po śmierci nie po-
przesiał; gdyż w grobie iego (co Kro-
niski świadczą) właśnie iako żywy
stoi na słupek kamiennym/ oczy w go-
rę/ iakoby w kontemplacyi zosłaiacy/
albo modlacy się/ podnieśione májac.

*Serm. 44^a
in Cantic.*

Regul. 5.

Lectulus

Leſtulus noſter floridus. Gdybym to materialiter chciał do O. S. Fránciſka aplikowac/ ná przyozdobienie lożnice tego/ nálaſtby w żywocie tego y kwiatki; to ieſt owe Roże cudowne u Porcyunkuli w ciemni na leżone. Pożytylby u Socyſka tego B. Józego/ y Lilij/ które wyniły z ziemi; albo u Ludwika S. ale wole to myſlicie rozumieć: tak to aluſmacy Carnel, á Lapide. Leſtulus floridus, eſt ſancta mens caſta, & ſudio virtutum dedita; quæ flores, & fruſtus omnium operum, honorum progerminat; á ſátem przez te kwiaty/ znága ſie rozmaite y wyſokie cnoty O. S. Fránciſka/ pokory/ cierpliwoſci/ wſtrzymaliwoſci/ cichoſci/ uboſtwa/ miłoſci/ dzia ku bliźniemu; ktorém on lożnice ſerca ſwego wyſłał piſknie/ y przyozdobił. Wydawały ſie w dziecinie w duſzy tego lilie cichoſci/ gdy tuſzony o te cnocie od Sárdecenki ná ogień poſełł/ á drugi raz w ciemni ſa tarál: Wydawały ſie Roże ogniſtey ku bliźnim miłoſci/ gdy tródomátem/ y chorym w ſpítalách ſam ſłużył; gdy w Domku Porcyunkuli dla grzeſhnych táł hojny dorocznie wiecznem gáſy uproſił Opuſt; gdy dla náwrocenia niewiernych Sárdecenow/ táł dluga/ táł niewieſzna/ táł niebeſpieczna podiál do Solcána Turckiego droge. Po trzećie/ Sálomonowe loże/ nie tylko miękke/ wgieſne/ roſkoſne/ bo kwieciſte/ floridus, było; ale oraz y do ſpoczynku beſpieczne: bo armata otoczona. En leſtulu Salomonis 60. ex fortiffimis, &c. coſia podobnego widza y okolo lożnice/ w ktorej Duſhá O. S. Fránciſka/ milego záżywała ſpoczynku/ Mortificatio, oſtre obchodzenie ſie z ciałem ſwoim/ ieſt to iáko by potężna armata/ dyſcypliny/ cylicya/ lancuſki/ zé. zé. ſa to iáko by miecz pancierz;: ciało obleżone w oſtra ſuknia/ w cilicium. ieſt to iáko potężny kiryánek/ ktory loża Sálomonowego kwieciſtego/ to ieſt/ cnót. Ss. troni/ O co Piotr S. Apóſtol napominał: Chriſto igitur paſſo, eadem & vos cogitatione armamini. Manſtulus magy: Imitatione paſſionis & fla-

1. Petri.

gellationis Chriſti in corpore vestro contegimini. Poſi ten kiryánek ná ſtrázy ſtoł/ to ieſt/ poſi kto z ciałem ſwym oſtro ſie obchodzi/ poty duſhá tego ſpokojnie odpoczywa z Bogiem ſia przez modlitwę/ przez láſkę łączac/ y cnót Ss. záſlug/ przygyniáſac ſobie. Tlic iádniej w żywocie O. S. Fránciſka nie wydáte ſie/ iáko ta cnótá; kto mogł bydz wiſtłym nieprzytácielem wygodom ciála/ nádz Fránciſka S. & kto mogł bárdziej prágnać cierpienia/ trapienia ciála ſwego: Samá o tym áwádeczmo dáie Regula tego/ w ktorej táł wiele ſpoſobow do umartwienia ciála podał Bráci: boſo chodzie/ nie ieżdzie/ gruby hábit nágdy go nie záwymuáac noſie/ zé/ zé. táł wiele poſcie. Przyložcieſ do tego innych wiele prywatnych/ ſkrytych mortifikey/ ktore ſobie wynáydował O. S. Fránciſek; przyložcie owe pieć ran/ gwoździ w ſobie máſiace/ ktore przez dwie lecie przed ſmiercią noſił/ y onych w Píakli/ aby mu tym bárdziej dokuzáły/ nie dáł ſobie opatrowac: iáliſ nie przyina káždy/ że Duſhá Fránciſka S. była otoczona ta umartwienia armata: á ſátem życie tego było podobne Leſtulo Salomonis, w ktorym Requiem, ſpoczynku záżywał Duſhá tego S. En leſtulum Salomonis.

Ta dobitek probácy moſey/ przychodzi mi ná myſl co piſe Athen. że Krolowie Perſey/ mieli ieden Pokoy/ albo lożnice Krolewſka/ góſie w głowách był ſkarbiec/ w ktorym było pieć millionow talentow złota; á zwano to Cervical Regis. w nogách záś było trzy milliony talentow; co gyniono/ aby Krolowie oni/ duſaiac w tak wielkie ſkarby/ tym ſmágniej y ſpokojniej odpoczywac ſobie mogli. Phil. Hartunc. pieć Ran Pána J. E. Złowych/ przyromywa do piáciu talentow Ewángeličných onemu wiernemu ſtudie powierzonych. Wiſc nie dáleko od zdánia tego Autorá uſtupiac/ pieć bliźn Ran Pána J. E. Złowych wyrażonych w ciełe O. S. Fránciſka/ názwa táłſe piáciu millionow talentow: záś przez trzy mil-

liony/

Histor

Domin. in
Alba.

liony talentow/ beda rozumial trzy
śluby Zakonne/ posluszeństwa/ ubo-
stwa/ czystości/ ktorem i y siebie/ y
Synow swoich ściśleym daleko nād
inne Zakony sposobem obowiazal/ O.
S. Frānciszek: a to mowia funduic
sie nā owym widzeniu/ ktore miał O.
S. Frānciszek/ gdy mu sie pokazal P.
JESVS/ y chciał od niego/ aby mu
był co podarował; lecz on iako ubogi
wymawiał sie z tego; przecieś z ro-
kazania P. JESVowego osiągną-
wszy do zanadrzā/ czyli do rekawā/
znalāst tam trzy złote tabliczki; kto-
re znaczyły trzy śluby Zakonne/ y one
Pānu JESVowi ofiarował. Jezeli
tedy Krolowie Perscy/ mādac tāk bo-
gāta prowizya/ smādno nā lozu onym
misternym sobie spoczywāli. A iakoż
Dusā Frānciszka S. daleko w boga-
tse opātrzona talenta/ tāk wielkimi
przywilejami Boskimi nād inne Ss.
tu ięszce nā ziemi udarowāna/ tāk
dobrze opātrzona/ znależć nie miała
Requiem, smāznego odpoczynku
swego; gdyś samemi tylko s. talen-
tow/ to iest placi ran przywilejami
zāsęgiediac sie/ przeszkody żadney
wzāsu swego obawiac sie nigdy nie
mogł: mowić mogł z Pāwlem S. De
cetero nemo mihi molestus sit, ego
enim stigmata Domini JESU in
corpore meo porto. Et invenietis
requiem animabus vestris.

ad Galat. 6

A toś masz Oblubienico Bārān-
kowa/ duszo ludzka/ duszo rozumna/
duszo sprāwiedliwa/ lożnica/ albo rā-
zey mieysce/ y sposob/ gdzie Dusā
Oycā S. Frānciszka miły spoczynek/
wzēsny/ y bezpieczny znalazła. Bierz

A sie y ty Oblubienico Bārānkowa/ du-
szo rozumna/ duszo sprāwiedliwa/ do
tey lożnice/ a gdy sie zmordujesz/ uda-
way sie choć po części do tych obie-
ktow/ w ktorychbyś wedlug BOGA/
ięszce tu na swiecie/ uspokoić sie mo-
glā. A ponieważ zschodzi nam nie
tylko nā wnetrznym Requiem, uspo-
koieniu, ale y powierzchnym/ kto-
regu Synowie Koronni/ po rozma-
itych latach/ rozmaitemi sposobami
fukāiac/ znależć go nie mogą. U-
daymy sie w tym pospolitym utrapie-
niu do przyczyny O. S. Frānciszka.

B Pise s. Bonaventurā, że gdy Medyk/ cit. ab E-
ktory służył O. S. Frānciskowi/ y scob. de SS.
Brāci iego w chorobach/ uskarżał sie/ Pang. c. 2-
że mu sie kamienica iego walila/ dał de S. Franc
mu O. S. Frānciszek kilka włosow z numer. 16.
głowy swojej/ ktore złożywszy w ro-
spādliny murow swoich/ zāraz sie w-
kupa ściśnaly/ iż ruiny/ y niebezpie-
czeństwa żadnego nie bylo. Coś po-
dobnego z nām si dzieie: wāl si O.
S. Frānciszeku Oyczyna nāszā/ y od
woyny/ y od powietrza morowego/
w ruine idā Dobrodziecie nāsi/ ktorzy
C Synow twoich nie nie mādacych/ tāk
wiele tysięcy/ z życzliwości ku tobie
żywiā/ y opātruia: Wiemy/ że skutec-
znieysza iest przyczyna twoia/ nizeli
włosy twoie. Prosiemy cię niegodni
Synowie twoi/ zā Dobrodziejami nā-
szemi/ zā Krolestwem Polskim/ upa-
dniey dzis przed Nāiesiatem Boskim/
ā modliwāmi twemi ktoryś tu ięszce
nā ziemi znalazł Requie Duszy two-
iey/ Oyczynie nāszej od oboygā tych
plag/ woyny y powietrza/ upros-
Requiem, albo Pacem. Amen.

Nā Dzień S. PIOTRA z ALKANTARY, Claves Theaurorum Sponsæ.

Vbi enim thesaurus vester est. Luca 12.

Słādnie widze nāsz Piotr
S. de Alcantara, parāgo-
nuie z Piotrem S. Aposto-
lem/ naywyiszym/ y naypie-
wszym po Chrystusie Pastes-
ru Kościola S. S. N. Obādwa

D albowiem. nie tylko z skarbami/ ale
oraz z kluczami do nich/ przy Droczy-
stosciach swoich doroznich prezen-
tuia sie. Odebral Piotr S. Apostol
przy Droczystosci swojej od Chrystu-
sa P. Skarb/ ā Skarb Niebieski/ oraz y

Aaa

z kluczami

Matth. 19

kluczami do niego/ aby iako Pod-
 skarbi Oblubienicy Barankowey Ro-
 sciola S. duchowne tey potrzeby z
 tego skarbu opatrowal. o czym gwi-
 relacya doroznia/ Swieta iego/ E-
 wangelia/ slowa samego Zbawiciela
 do niego alleguige. Tibi dabo Cla-
 ves Regni celorum. Orosz y nasz
 Piotr S. z Alkántary/ swoim sposo-
 bem stawa też przy swoim Swiecie
 z nieposlednimi skarbami/ bo także
 niebieskimi; o których przegytana
 Ewangelia/ symbolic po dwakroć
 pamięta; gdy raz wspomina o skarbie
 nieustaiacym w Niebie: Facite vo-
 bis. thesaurum non deficientem
 in celis, a drugi raz, o skarbie serce
 ludzkie w sobie zgraptaiacym: Ubi
 enim thesaurus vester est. ibi & cor
 vestrum erit: ten zaś skarb u ludzi
 bogoboynych nie infty jest/ tylko sam
 Pan BÓG. A owšem Pan BÓG
 jest skarbnica/ albo zgromadzeniem
 wielu nieograniczonych skarbow: bo
 każde attributum tego/ to jest dosko-
 nałość/ iaka jest sprawiedliwość/ ma-
 drość/ wszechmocność/ zc. skarbem
 zwąc się powinno; ponieważ jedno
 z tych/ to jest attributum mądrości/
 skarbem utytulował Paweł S. In
 quo absconditi sunt thesauri sapi-
 entiae, & scientiae DEI. A że Piotr
 S. z Alkántary/ tesze tu za żywota
 przez dzienne ziednoczenie serca swego
 utopil był Dusze swoie w tey skarbn-
 cy/ to jest w BOGOW swoim/ seroka
 też przeto do tych skarbow doskona-
 łości Boskich otworzył sobie/ zstawszy
 się Podskarbiem/ to jest uczestnikiem
 znakomitych dzieł atributów Bos-
 kich/ trzech osobliwie wymienionych;
 to jest sprawiedliwości/ mądrości/
 Wszechmocności Boskiej. Spyta-
 mnie kto; a gdzież tego nowego Pio-
 tra/ nowego Podskarbiego Niebie-
 skich skarbow klucze do tych skarbow
 Zostawia ta pierwszemu Piotrowi Kias-
 jacin Apostolskiemu złoty/ y srebrny
 klucz Papiesti. Nowemu Piotrowi
 z Alkántary/ iako ubogiego Oycá Sy-
 nowi/ dosyć będzie na żelaznym/ ale
 wielce misternym kluczu: przez który
 kluc/ rozumieć chce niezwygdyne
 ofira pokuta iego; dla ktorey go.

Roman. 11

A Bremiarz Rzymski nazywa: Porten-
 tum Penitentiae, Cudem iednym pa-
 kuty. dla tego/ że tak się surowo ob-
 chodził z ciałem swoim/ iakoby owo
 żelazne/ y niegule było. Był ten
 zwyczaj u Rzymian/ (iako pise Pie-
 rius) że na Godach Malżeńskich od-
 dawano Oblubienicy klucze/ Toż y
 ia uczyni na Godach Barankowych/
 oddam Oblubienicy Barankowey Ro-
 sciolowi S. za weselny upominek/ od
 tego nowego Podskarbiego Piotra S.
 ten misterny kluc/ do skarbow Nie-
 bieskich; to jest powiem; iako Piotr
 S. dla osobliwej surowości żywota
 swego/ zstał się godnym darow Nie-
 bieskich/ y nieśmiętego uczestnictwa
 skarbow sprawiedliwości/ mądrości/
 Wszechmocności Boskiej; w pier-
 wszej iednak Ciści Razania/ dam
 duchowna nadek owym/ którzy sili
 nagromadzili grzechami swemi de-
 pozytow/ do skarbu sprawiedliwości
 Boskiej/ folgując ciału swemu/ o kluc/
 klusney pokuty nie dbają; to jest nie
 starają się dosyć czynić za grzechy/
 przez náprzykrzania się ciału swoie-
 mu. Ad M. D. G.

Hieroglif.

D do pierwszey Ciści Ra-
 zania/ y oraz pierwszego
 skarbu/ to jest attributum
 sprawiedliwości Boskiej; i-
 akoby sobie Piotr S. do nie-
 go otworzył żelaznym kluczem ofstey
 náder Pokuty/ S. nim ná to odpowiem/
 dam wprzód in universali potrzebná
 wielce informacya/ o tym skarbie sprá-
 wiedliwości Boskiej/ o depozytách
 iego; y iako nie lada kluc/á trzeba ná
 otwarcie sobie onego. Prawda jest że
 Atributum sprawiedliwości Boskiej
 connotat actus, non tantum iustitia
 punientis, sed etiam pramiantis;
 to jest/ iż P. BÓG/ ile sprawiedliwy
 jest iako najmnieyszeu dobrego uczyn-
 ku nie opuścá/ ktoregoby głowieko-
 wi/ lub ná tym świecie lub ná tam
 tym nie nagrodził; tak też/ y za naj-
 mnieyszy grzech/ niedoskonałość/ ści-
 śle wyciąga od głowiek doskonałe-
 go dosyć uczynienia/ nie tylko wzgla-
 dem winy/ ale y względem karania:
 iednak ná ten czas trzymać się chce
 słow Pawła S. który uważając w

PARS
I.

szeregulności

szegulności dzieła sprawiedliwości A
Boskiej karzącej grzechy/ Karbem
ona nazywał/ tak do iakiegoś niekarnego
go/ zakamiedłego głowięcia pisać: Se-
cundum duritiam tuam, & impa-
nitens cor, thesaurizas tibi iram,
in die revelationis iusti iudicii DEL.
Według zaktwardziłości twojej, y sercá
niepokutuiącego, skarbiś sobie gniew,
w dzień gniewu, y obławienia sprawnie-
dliwego sądu Bożego. Depozytá zaś
do tego skarbu komportuia grzechy
nasze, tak wielkie, iako y drobniejsze;
bo za każdy grzech/ każdemu z nas
kiedykolwiek trzeba będzie dosyć ucy-
nie sprawiedliwości Boskiej; Do te-
go skarbu co dzień/ co godziná mo-
ża ludzie te swoje grzechowe depozy-
tá, y obligacye/ ale rozmaici/ rozma-
ćcie: bo jedni iakoby wozami/ to jest
owami/ którzy bez boiaźni Boskiej żyją/
prawie co godziná/ ledwie y nie co
minutá/ śmiertelnymi grzechami P.
BOGA obrażają; iako to przekle-
stwy/ bluźnierstwa/ przysięgami/ ran-
korami/ słowami/ myślami/ pożądli-
wościami cielesnymi; drudzy zaś, iá-
koby wórkami znoszą do tego skarbu;
to jest/ którym nie tak często trafia
się zgrzeszyć śmiertelnie: trzeci przy-
kładają do tego skarbu tylko kwara-
ntkami: to jest/ którzy powspędniemi
grzechami obrażają Pana BOGA:
o tych napisano u Miedecá Septies
in die cadit iustus. Wszakże to ie-
dnak sprawiedliwość Boska chowa/
tanquam in thesauris, á chowa bą-
dzo pilno; bo każdy y najmniejszy
woreczek pieczętuje: o czym Job S.
tak mówi do Pana BOGA: Signa-
sti, quasi in sacculo, delicta mea.
Zapieczętowałeś, iakoby w woreczku.
występek mój: Miało ná ty/ ale
nawet y Regestrá Pan BÓG pisze/
każda rzecz kreślić: czego doznał Je-
remiasz Prorok/ Vigilavit; Hebra-
versio czyta: punctis notatum est,
jugum iniquitatum mearum, in
manu ejus. albowiem nie tylko rea-
tum culpæ, ale też poenæ, to jest nie
tylko winę grzechową/ ale oraz y ka-
ráníe powinne za nie kreślić. Bo
dajmy to/ że niektórzy depozytá grze-
chów swoich/ po części windykuia z

Job. 14.

skarbow Sprawiedliwości Boskiej/
zdeymuia nieiako te pieczęć z wore-
czków swoich/ to jest przez żal/ stru-
che/ przez absolucyę Kapłanśką: mi-
łosierńny BÓG odpuścza im grzechy
ich quoad culpam, y wieczne oraz
karáníe; iednak punctis notat ini-
quitates eorum, zostają przecie ná
kreślách/ quoad debitum poenæ
temporalis: wszystkie pokuty názná-
żone im ná Spowiedziách/ od nich
opuszczone/ albo ladaiało odprawio-
ne notuje/ co kto powinien: y owsem
iż rzadko kiedy Spowiednicy trafiać
B mogą ná proporcynálną grzechom
penitentá pokutę/ á ná czas dla iakiey
okoliczności folguiać mu/ odsłáć go
muszą z ostatkiem pokuty do Czysta-
swego czasu; Sprawiedliwość iednak
Boska według ścisley táry swojej/
wszystko to kreślić: Punctis nota-
tum est jugum iniquitatum mea-
rum in manu tua. Nie zámadzi-
tu idikolwiek choć per conjecturam,
kompucie tego uczynić/ miarkuiać
się według dawney pokutney Ro-
ścielney táry/ która za jeden śmier-
telny grzech/ náznáżáá siedm lat
pokuty/ trzy razy przez tydzień ná
chlebie y ná wodzie poszczaz Dajmy
to bowiem/ żeby kto przez cały rok
co dzień raz śmiertelnie zgrzeszył:
náprzykład przysięgáć się/ przekli-
náć/ albo pożadliwościami/ myśla-
nieczysta delectuiać się; to taki we-
dlug pomienioney táry/ obligowany
by był ná one pokute ostrá/ albo o-
strzeżysia ięszcze w ogniu czystowym/
przez lat dwa tysiąciá/ pięć set/ pięć
dziesiąt y pięć: á gdyby przez lat dzie-
śięć raz ná dzień zgrzeszył/ pokutá
tego wychodzićby powinna/ ná lat
dwadziestá y pięć tysiący/ pięć set y
pięćdziesiąt. Reflektuyże się tu
głowięcze świecki/ który/ nie dziesięć
lat/ ale kilkadziesiąt bez boiaźni Bo-
skiej żyje/ który nie raz ná dzień/ ale
ledwie nie co godziná śmiertelnie o-
brażáá Paná BOGA/ uczynkami/
słowami/ myślami; przyłoż do tego
tak wiele słów próżnych/ kłamliwych/
y innych powspędnych grzechów/ á
domysław się/ iakéi wielka mnogość
y po Spowiedziách zostáá kreślić w

Matth. 5.

Compucie starbowym Sprawiedliwo-
ści Boskiej; to jest obligacyi dosyć
uczynienia przez proporcjonalną po-
tutę/ y mśczenie się nad samym sobą/ y
nad ciałem swoim/ przez rozmaite
umartwienia dobrowolne: bez czego
ci y najmniejszy kreski nie zmądrza.
gdyś sam powiedziałś Bawiciel: Non
exies hinc, donec reddas ad novis-
simum quadrantem. Nie wyjdzieś
stąd, poki się nie wypłacisz do najmnie-
jszego pieniaśki. O idź niebezpieczliwy
jestes/ jeżeli poki jest dzień miłosier-
dzia/ poki ci zdrowie/ y siły służy/
nie staraj się uspokoić przez różne
potuty: y umartwienia ciała twego/
tych interessow starbowych sprawie-
dliwości Boskiej/ ani kluczem ostrej
potuty wcześniej do tego starbu sobie
nie otwieraj. Albowiem Apostoł S.
w pomienionych słowach/ Thesauri-
zas tibi iram in die iudicii, ostrze-
ga ci/ iż kiedy te skarbnice same się
otworzą/ y wszystkie kreski/ albo obli-
gacye za grzechy nie wypłacone po-
kaja ci: w ten czas iako z otchłani
takiej wybuchnie na cie gniew Boski.
Krechesz podobno: mam ja teraz kluc-
zewny/ którym sobie mogą za żywo-
tą otworzyć te skarbnice sprawiedli-
wości Boskiej/ y wszelkie uspokoić in-
teressa/ albo obligacye za grzechy mo-
je; a ten klucz jest on/ który Chrystus
dał Piotrowi S. Książciu Aposto-
łemu; przez niego zaś dał go innym
Kąplanom/ Spowiednikom. Tibi
dabo claves Regni caelorum, quod-
cunq; solveris super terram, erit
solutum & in caelis, to jest Pokuta
y Spowiedź S. z absolucya Kąplani-
ka. Dobrze mówisz/ y dobrze uga-
dzaś do propozycji Kazania moiego:
y iá to mocno twierdzą/ że Pokuta S.
jest kluczem grzesznego/ y sposób słu-
teczny do uspokoienia się za grzechy
z Panem BOGiem; ale jest nąksta-
klucza o trzech rebach: bo ex parte
penitentis, Pokuta ma trzy Części.
Wyznanie grzechow/ żal z postano-
wieniem/ y dosyć uczynienie: A dla
tego to samego/ nie wślesy sobie tym
kluczem Pokuty otwierania starb sprá-
wiedliwości Boskiej; bo niektórym
pierwszy y drugi zab u tego klucza

A kwantuje często: gdy albo dla nieśta-
tecznego wyznania grzechow/ albo
dla defektu prawdziwego żalu/ y po-
stánowienia/ nie ważna ich Pokuta/
Spowiedź bywa; niektórym zaś sam
trzećci zab satisfaktionis, dosyć uczynie-
nia, bywa w tym ná przeszkodzie: gdy
albo dobrze nim niechca zaktęcić/ al-
bo ná cudze race/ to jest ná same tylko
absolucya Kąplaniśka spuszcza się/
sami lednak iakoby jednym palcem/
albo cale nie/ potuty za grzechy/ przez
posty/ dyscypliny/ náprzytżenia się
ciału swemu dotknąć się go wzdry-
gają/ jednym słowem/ rozumie-
ją że máła pokuta/ kilka pácierzy/
dosyć już uczynili/ za tak wiele/ y
wielkich grzechow/ Boskiej Sprawie-
dliwości.

Ci ostatni iáko się w tej okazyi
sami zawodzą/ aby tym łatwiej po-
znać mogli/ obidáním im to pod
Figura Pisina S: per contrarium
ná onym bogactw w ogniu piekła
nym prosiącym miłosierdzia u Abra-
amá/ aby był pozwoił. Łazarzowi/
choć jednym palcem w wodzie umo-
czonym/ pomoc dać utrápionemu.
Pater Abraam, mitte Lazarum, ut
intingat extremum digiti sui in
aqua, & refrigeret linguam meam.
a pomogł mi to co z bydnimiey:
gemus. Odpowiedz podobno/ że już
był w piekle: a napisano jest/ in in-
ferno nulla redemptio, potępione-
mu nié pomoc nie może: prawda
jest; ale oprotz tego upátrzyli Ła-
zarzowie Inśa leżące przyczyna;
to jest; iż tylko jednym palcem po-
moc sobie dać chcieli/ y to leżące spu-
szczając się ná cudze race. Intingat
extremum digiti, & refrigeret lin-
guam meam. W tym niebezpiecz-
nym bogactw Abbas Cellensis upátrzył
wizerunek ludzi nie doskonałe pokutu-
jących; którzy lubo się spowiadają/ y
żalują za grzechy swoje/ lednak spu-
szczając się/ ná same race Kąplani-
skie/ to jest/ ná absolucya/ mniej dba-
ją o wypełnienie potuty; a podobno/
lubo zaśluzili cudzolośtwy/ puánstwy
swemi/ aby za pokute cála taka ká-
tali: śiekli dyscyplinami/ trápili postá-
mi ciała swoje/ ledwie (iáko mówią)

Figura

Luc. 16.

de panibus
Capite 25.

jednym.

iednym palcem tknąć się go wzdryga-
ia/ wymawiając się usilnie (powiednie-
kowi/ ze wszelkich mortyfikacyi: ta-
kowym ludziom/ pokuta ich nie mo-
że się stać klugem do otwarcia sobie
skarbow sprawiedliwości Boskiej/ do
uwolnienia się od obligacyi za grze-
chy swoje/ boć to do tego kluga Po-
kuty S: kto sobie chce nim otwo-
rzyć/ nie iednym palcem/ ale całą rę-
ką/ y to własną/ a nie cudzą przyło-
żyć się trzeba. O co tenże Opát ká-
żdego napomina temi słowy. Ple-
nam itaque manum sanguine Re-
demptoris, non extremum digitum
in aqua tinctum, exposcat consci-
entia de gravibus confitentis; nec
alterius ramem, sed proprio digito,
velit movere, & amovere poenam,
quam, malè animum movendo, si-
bi admovit. Przeto Climacus dosko-
nała pokute y dostateczną/ ná uspo-
kojenie się z sprawiedliwością Bo-
ską/ nazywá ustawicznym dręceniem
ciála; y wynalázczyńa rozmaitego u-
martwienia. Pœnitentia est cor-
poræ consolationis perpetua, &
jugis repudiatio: est voluntaria e-
arum rerum omnium quæ affligūt,
toleratio; est cruciatu sibi semper
opifex.

Wielebny mogli Historyi przyto-
czyć ná to/ iáko sobie bogoboyni lu-
dzie tym klugem ostrey pokuty otwie-
rali do skarbnice (sprawiedliwości Bos-
kiej/ wypłacając się z grzechow swo-
ich: iáka jest ówá o iednym zboycy
dektetowanym ná ściacie; ktory inż
ná theatrum badac/ prosił o pewny
instrument ostrey/ ktorym/ nim ściety
był każdy glonek drápal/ y klul/ á
potym po glonku sobie ruce y nogi
urzynąc kazał/ mścić się nád ciálem
swoim przeszłych grzechow swoich: Coś
podobnego uczynił y ów Lichwiárz/
ktory zá pokute/ w bezcepe pelney id-
dowitych gádzin dopuścił się zam-
knąć/ áby był od nich pożarty. Ale
dajmy tym pokoy/ mamy w o-
czách dzisieyszego Piotra S. z Alkán-
tary/ ktory náder ostro pokuta kárac
ciáło swoje/ iáko klugem żeláznym/
otwierał/ nie tylko sobie/ ale y innym
skarby (sprawiedliwości Boskiej. Ma-

A my to bowiem z Historyi żywota iego/
iż záraz z młodych lat/ ktore ná ná-
ukách w wielkiej ostrożności/ y go-
towości náboženstwa z stráwił/ w tym
był wielce przezorny; bo gdy mu się
tráfiło/ choć w drobny iáki defekt
upásć/ y tym zadłużyć się w skarbie
sprawiedliwości Boskiej/ záraz to ostro
pokuta/ dyscyplinami kárawami ná-
grádzal. Ab eo tempore atrox
corpori suo, tanquam infensissimo
hosti bellum indicens, præter ci-
bi parsimoniam, atque a vino ab-
stinentiam ob levissimos defectus,
asperrimis illud flagellis macera-
bat: Co iésze zá málo mádiac/ gdy
wnet/ bo w lat šestiasu náder ostro
Regula Fránciszka S. przyial/ iá-
ko niesłychanie ostro pokuta w nim/
aż do lat šestádziesiat y trzech pro-
wadził/ niżej to obázcemy: teraz ná-
tym dosyć miemy/ że ten Piotr tym
żeláznym klugem ostrey pokuty/ nie
tylko sobie/ ale y bliżnim otwierał
skarby Boskiej sprawiedliwości; bo
człotkoć ludzie świeccy pátrzáiac ná
mortyfikacye iego y Bráci iego/ do-
szerey pokuty zá grzechy swoje po-
budzali się. Ut illo spectaculo Vr-
bium Cives plurimum atteriti,
ad monasterium advolarent, eos
obnixè deprecantes, ut à tanto ri-
gore sibi parcerent. To pierwszy
skarb attributi iustitiæ Divinæ, do
ktorego sobie żeláznym bo ostrey po-
kuty klugem/ Piotr S. otworzył/ y
oraz náuczył nas nim sobie otwierać.

D rugi skarb do ktorego
sobie tymże klugem o-
tworzył Piotr S. z Alkán-
tary/ jest attributum sa-
pientię, Madrość Boská

niekłonczóná; ktorey Pan BÓG u-
dziá siwózeniu rozumnemu/ nie
tylko Aniolom/ ale y ludziom; o-
świecáiac rozum ich do poznániá rze-
czy niebieskich/ duchownych/ do zro-
zumieniá Pisma S. do czego też ná-
leży dar ducha Prorockiego/ pozná-
wanie tátemnic serdecznych/ y tym
podobne dary. Do tych skarbow
mádrości trzy się znayduia kluge/
dlbo sposoby nábyciá ich; między kto-
remi jest też y ten klug żelázný/ po-

Brev.

Brev.

PARS
II.

Script.

Histor

Specul. E-
xemp. nũ.
1330.Casar. l. 2.
capit. 33.

779

1. 2. quæst.
Evangel.

Lucæ 9.

Serm. 226.

Sapient. 7.

Isaie 28.

Job. 28.

Demotif
D. 6.

Łuty Piotrá S. Pierwszy łaż jest A
Piotrá S. iako náuczã S. Augustinus,
pišac ná one słowã/ ktoremi zbawie
ciel konfundował Sárzeuřow o to/
iż łaż do starbow mądrosći strãci-
li byli. Væ vobis legisperiti, quia
tulistis clavem scientiæ. Drugi
łaż jest Modlitwã. Oratio iusti est
clavis coeli, mowi tenże S. Doktor.
O czym teŹ dñie świãdecwo y ma-
dry Salomon, sam ná sobie doznãwřy/
Invocavi, & venit in me Spiritus
Sapientiæ. TeŹeć łaż do tegoŹ star-
bu/ albo sposob nábyciã mądrosći/
wiãdomosći duchowney/ jest ten želã-
zny/ ostrã pokutã/ martwienie rozma-
itemi sposobãmi wřytekich zmysłow
ciãłã swego Żaden zãisłẽ z doskona-
lych ludzi nie otrzymał takowey du-
chowney mądrosći/ y nie zřiał siã go-
dzienremeldecy/ niebieřkich/ pokimprzod
przy innych cnotãch nie náprzeřřyl
siã mocno ciãłu swoiemu. Dãwno
bowiem o tym promulgowãny jest De-
cret przez Prorokã. Quem docebit Sci-
entiam, & quem intelligere faciet
auditum? Ablatus à lacte, avul-
sus ab uberibus. Kogõ náuczã u-
miejętnosći? y komu da zrozumieć co
řřyřãł, ořřãwionym od mleka, odřãdzo-
nym od pierřã. TakŹe sprawiedliwy
lob spytařřy siã/ gđzie by przemieřřli-
wãłã mądrosć. Sapientia ubi inve-
nitur, & quis est locus intelligen-
tiæ? Odpowiedziãł ná to/ Źe mie-
dzy delikãtemi Źyiacemi ludźmi/ kto-
rzy rozumy swoje maia zaprzãenione
myřłãmi o wczasach/ o wygodãch
ciãłã/ o ledzeniu/ o pićiu/ o spãniu
znãydowãc siã nie moŹe. Non in-
venitur in terra suaviter viventiu.
Ktore słowã uwãŹajãc/ Josef b:
Mans. tak mowi DEUS illis, qui
mortificationi dediti sunt, occultis-
sima sua mysteria revelat. Pan
BOG tym którzy siã umartwieniem bã-
wia, skryte swoje tãiemnice obiãwiã;
Miãdzy temi wřytekiami/ ktorym P.
BOG mądrosći swojej starbnice
otworzył/ osobliwym teŹ byl Piotr
S. z Alkántary: miãł bowiem duchã
mądrosći/ albo biegłosći w Piśmie
S. ktorego dŹiwnie madre y nábo-
Źne/ madrym dořře Teologom wykłã-

dy dawał. Scripturæ S. qua m me-
moriã calluit, divinus quidam in-
terpres erat, nec scholasticorum
more puncta difficultatum amba-
gibus indagans, sed supernaturali
quadam stillante gratiã penetrans,
ad quæřita cum stupentium satis-
factione respondebat. Miãł náđ
to dŹiwnie wielkã w rzeczãch ducho-
wnych mądrosć/ dła ktorey wiele
Pãnow świectkich/ iãko to Rãrzel 7.
Cesarz Chrzeřciãński/ Krol takŹe Lu-
zytãński zã Spowiednikã go sobie mieć
prãgneli; y wiele takich bylo/ ktorzy
dla tego przy Klastorkãch tego nie
daleko/ mieřřkãniã sobie budowãli/
albo naymowãli. Doznãłã tego du-
chã tego Serãfickã Pãnnã Teressã S.
od niego w trudnosćiach swoich du-
chownych/ (w ktorych iey niřře nie
mogl rezolwować) dořřonãle uspo-
řřokionã; ktorey teŹ obiãwiony byl
duch tego Niebieřkiew Mądrosći/ gđy
raz widziãłã Duchã S. w postaci gor-
labice ná rãmionãch Piotrá S. śie-
dãcego/ y do uřãã/ co miãł piřãc o
nemu řepãcego. Miãł teŹe du-
chã mądrosći/ przyřřle rzeczy/ y tãie-
mnice řere ludŹkich poznãwãdãcego:
bo wiele rzeczy prãwđŹiwie proroko-
wãł/ y o tãiemne grzechy penitentow
swoich napominał; ktorym teŹ gřsto-
kroć/ gđy w tãkim niebezpieęstwie
byli o upãdek/ ná mieřřcãch odle-
głych byřřy/ cudownie pokazowãł
siã/ y one náuczãł. Dořře tedy ře-
roko otwarte byly starby Boskiej
Mądrosći Piotrowi S. Otwierãł te
zãs sobie łażem náprzod glibořkiew
nãder pokory/ w ktorey osobliwym
był; takŹe łażem modliwy: bo Źy-
cie iego w Źãkonie cale/ sama kontem-
placyã bylo. Assiduõ contrãplatio
nis pabulo refectus; przypisuiẽ m u
to Breviarz řrancieřkã: ale osobliwy
łaż iego byl/ do mądrosći ducho-
wney/ nãder ostrã pokutã/ řurowe
obchodzenie siã z ciãłem swym. Petr.
Damianus. piřãc ad Monachos Bãzãł
im tãm tãkieř łaŹyřli do gęby nořřie.
Portatis vobiscum clavem cellulae;
portate quoque clavem linguae.
Ktorey łaŹyřł zãgãł umartwienie
iszylã od gãdãnia. V Piotrá S.

Marian. in
Vit. cap. 9.

z Alkantarą widze ja/ iuz nie jeden tákowy klucyk/ ale wiele temu podobnych: bo nie tylko kluczem umartwienia zamykał usta swoje/ iuz to od próżnych słow/ dla czego przez wiele lat kamyki w ustach nosił; iuz to od smężnych potraw, które pospolicie/ gdy ich uchronić się nie mógł u świętych/ czym nieprzyjemnym psował/ a gdy mógł/ one popiołem posypował; Wina nigdy zżywać nie chciał; ale nad to zamykał tymże kluczem umartwienia oczy swoje tak ściśle że y Bracia z kłótni mieścił po głosie tylko/ nie po twarzy poznawał; miśkami/ Rękawic / z takiej materii były nie wiedział. Zamykał y uszy swoje; gdy rozmaite zniewagi od złych ludzi/ takoby ich nie słyszał/ cierpliwie przysmował; bo do tego/ raz przyszło było/ że od złośnicy jedney niewiasty/ która dachowki raniony był w swoje głowę/ która iuz bez tego/ pełna była rozpadlin/ y ran/ głębia od uderzenia głębiego w głowę a podwoje/ bo był wzrostu przywzrostego, głębia że tak zimie tak y lecie z odkryta głową podroże swoje odprawował. W tych zaporach/ w tych zamkach pod kluczem umartwienia wszystkie członki ciała swego ustawicznie trzymał Piotr S. bo napisano o nim: A planta pedis, usq; ad verticem capitis, nulla in eius corpore fanitas apparebat. Od stopy nożnej, aż do wierzchu głowy nie znajdował się w ciele jego członek zdrowy. Ktoż tedy nie przyzna/ że nie był ten in terra suaviter vivens, ubi non invenitur sapientia, ale był ablatus a lacte, avulsus ab uberibus, takim P. B O G Mądrości swojej zwykł używać a za tym każdy przyznać musi/ że z pomienionej propozycji Piłma S. pokazuje się to/ iako Piotr S. do Starobu Mądrości Boskiej seroko sobie otworzył kluczem austerę Poenitentia, nader ostrego żywota.

Trzeci Starb do którego Piotr S. tymże kluczem otworzył sobie/ jest atribution Omnipotentia DEI. Wszechmocności Boskiej, ponieważ władzy jego/ albo także modlitwie skutecznej/ podlegały wszystkie Elementa, kiedy

A wiele cudow ięszce za żywota czynił/ y teraz czynić nie przestaje: Do tego zaś Starbu nie innego zaśył klucza/ tylko tegoż/ którego zaśył y sam P. Chrystus. Czego Figure mamy u Proroka Izaiasza/ na najwyższym Rąplanie Eliakim nazwanym; a ten według Doktorow/ Figura był Chrystus/ a Páná/ temu tedy obiecany był kluczem wielce misterny/ który miał być nie tylko znakiem iurydykcyi/ ale też y instrumentem mocy Chrystusowej/ nad wszystkie światem. Dabo clavem domus David, super humerum

B ejus. Procopius, stosując się do słow owych tegoż Proroka/ w innym Rozdziale: Et factus est principatus ejus super humerum ejus, przez ten kluczy/ rozumie Krzyż Páná JEZU sow: Clavis Christi est Crux, quam ille humero gestavit: czego dalszą racją dając Cornelius tak mowi: Christus enim sua Cruce & passione promeruit, ut hæc universalis imperij Ecclesie potestas ei daretur. Unde Crux fuit ei quasi Clavis, quia ille celum aperuit, & veluti instrumentum Omnipotentia Christi,

C quod est clavis Regia. Toż swoim sposobem Piotrowi S. iako osobliwemu miłośnikowi Krzyża aplikować się może. Crux fuit ei instrumentum Omnipotentia DEI, nie tylko dla tego/ że mocą y znakiem Krzyża S. wiele cudow czynił/ ślepe/ ułomne uzdrawiając; nie tylko dla tego/ że modlącego się po drogach do Krzyżow/ Wszechmocność Boską wysoko na obłoki podnosił/ y niezwykłym oragala światłem; ale osobliwie dla tego/ że ta Clavis Regia, Krzyż umartwienia był super humerum ejus, y owsem wiscey: bo nie tylko na ramię swoich nosił blachy/ że różne przez lat wiele/ ale też i takom iuz powiedział/ zawsze o tym przemyslał aby każdy członek ciała jego/ iako o sobliwie miał swoje umartwienie. A toć to jest co mu zjednalo u Páná B O G A moc do czynienia cudow. S. Thom. Villan. notuje o Świętych Bożych/ że w czym który z nich/ albo na którym członku znamię ucierniał tedy dana mu bywa od B O G A moc

Figur.

Isaia 22.

ap. Cornel.

Capite 9.

serm. de S. Stephan.

aby

NA DZIEN B. IANA KANTEGO, Pátroná Korony Polskiej.

Triplex Epithalamium, seu Nuptialia Cantica.

Quando reuertatur à Nuptijs. Lucz 12.

Nawo temu wierzyć/ że od założenia świata/ ani na ziemi/ ani na niebie/ żadne ięszce zamówiane/ zwołane/ Królewskie Gody/ bez wdzięczno brzmiacey Adpelle/ y śpiewania/ nie odprawiły się. S. N. J. Szad albowiem (iako piše Scaliger. y Clemens Alex:) początek swoy wzięły ięszce z Poganiństwa owe Godowe pieśnia/ wiersem komponowane/ nazwane Epithalamia, które na weselu zaszynali sami Oblubienicowie gościom swoim/ a dopiero Goście kolejno głosy brali/ iuż to śpiewać/ iuż to na instrumentach muzycznych wygrawać one. Tenże zwyczaj y Jan Krol Jeruzolimski Salomon/ na Godach swoich/ które z Corta Sądona odprawował/ zachował; dając o tym Cantica Canticorum, dźwięnie ugonę/ y misterne. Co wiastka/ że y w Niebie na onych Godach Bărănkowych/ które opisał Jan S. w Obiáwieniu swoim. Venerunt Nuptiz Agni, bez piosnki/ ani muzyki nie obešlo się: bo słyszał Jan S. tyśiące śpiewających/ pieśni samego Oblubienica/ to jest Bărănka/ Cantantes canticum Moylis, & Canticum Agni. Tenże Niebieski Bărănek Chrystus JEZUS/ y tu na ziemi z woiniacym Rósciolem S. iako z ukochaną Oblubienicą weselne odprawiły Gody/ o których wzmianka w dzisiejszey Ewangelij. Quando reuertatur à Nuptijs: a ponieważ też właśnie so/ o których wzmianka u Matreusá S w przypowieści o dziesięciu Pannách/ zekłaiących na Oblubienicą Godowego/ gdzie też słyszeć się dały głosy/ wysokie woldaiących. Mediá nocte clamor factus est, &c. idzie z tym że y te Gody Chrystusa/

weselacego się z Rósciolem S przy asystencyi Ss. Bożych/ bez swego Epithalamium, bez Piosnek/ bez muzyki byty nie mogą. A któż prosi z Gości/ to jest z Ss. Páńskich/ na tych Bărănkowych Godach zacząć to Epithalamium; y wdzięczną harmoniczną melodyą ukontentuje Oblubienicę Bărănkową Róscioł woiniaczy: Ta funkcya nikomu przyzwolonej z Ss. Bożych służyć nie może/ iako wielkiemu/ y oraz cudotwórcemu Wyznawcy Chrystusowemu/ Patronowi Królestwa Polskiego/ Profesorowi niegdy Przestawney Akademii Królewskiej/ B. Janowi Kantemu: którego arcybiegłego byty w duchownych Pieniách/ y muzyce wybdie jako tego przezwisko Cantius, iakoby à Canticis. Jakoż widze że Błogosławiony ten Mąż náder chwalebnie w Rósciele Bożym odprawił/ y odprawi funkcya. Co abym łatwiej reprezentować mógł słuchającego memu/ tedy sławnieysze w Piśmie S obieram sobie Cantica: Canticum Agni, Canticum Patruelis, Canticum novum: y oraz w trojakiem stanie uważając tego Błogosławionego/ in statu Academico, Sacerdotali, & Beatorum, z nich iakoby trzy chory sobie reprezentui. Wiad iako B. Jan Kánty/ na tych trzech chorach stánowiący/ trojakie pomienione Canticum, z Epithalamium, arcykunsztownie/ y z wielkim ukontentowaniem Róscioła S. wyspiewał/ y wygrał; o tym mówić bade; na pierwszym chorze dla duchowney pociechy y pożytku Professorów Akademickich moralizując/ zabadz nieco. Ad Majorem DEI Gloriam.

Scherl. in
Cant. i. V.
fig. l. n. 28.

Apocal. 19.

Capit. 13.

Matth. 25.

PAR S
I.

O do pierwszey Czesci Kánta/ albo pierwszego choru Stationis Academicæ, iako B. Jan Kánty/ żyłac w stanie Akademickim/ ślęcznie bårdzo wyśpiewał/ y wygrał Kościolowi S. Epithalamium pierwsze: Canticum Agni; o ktorym namienilem wżey z Obiawienia Jana S wprzód nim o tym mówić bede/ iakoż przyobierał/ dla poćiechy Professorow pracujących/ zǎbierając sobie materya do moralizacyi/ prace ich/ ktore w użeniu sǎ/ y nauczaniu innych podeymuǎ/ nǎzwa Canticum Agni, Piosnka/ melodya Bǎrǎntǎ Niebieskiego/ bårdzo przednia/ y oraz dla swojej hǎrmonij Oblubienicy tego Kościolowi S bårdzo wdzieczna. Pierwszego punktu mogǎmieć fundamēt w Piśmie S. Nie normǎ to bowiem w Piśmie S. Doktorǎskie prace do Pienia/ do melodyi/ á Professorow nǎyk do instrumentow przyrownuǎ muzycznych. Wleżǎslyb Pǎnǎski opisyuǎ chwalebnych ludzi/ to do chwały ich przydał: In pericia sua requirētes modos musicos, & narrantes carmina scripturarum. Tignina cyta: Qui carmina scriptis prodita explicavēre. Umiejętnośćǎ swǎ wynǎydowali śpiewania muzyczne; y wierše, piśmǎ wykładali. Przeto Cornel. á Lapid. twierdzi/ że tu Doktorow Teologow pracujących o kolo nǎuk Piśmǎ S. wychwala Mǎdrzec. Laudat hic non solum Cantores, & psaltes, sed & Doctores; &c. A z teyć to rǎcy Gregor. Nissen: nǎzwał S. Bǎzylego/ auream dogmatum philomelam, złotym nǎuk sfońnikiem. do pǎskǎ także śpiewǎłace. go przyrownal S. Dyonizego Areopagita/ Chryzostom S. Theodoretus Efrem S. zowie Sonoram lyram Spiritus S. Melodyjnym instrumentem Duchǎ S. á S. Grzegorz trǎba prawdy/ Tubam veritatis, mǎdruie Ałǎndzego S. A nie bez fundamēt u jest tǎ kompǎracya Professorow nǎuk mǎdrości/ do instrumentow muzycznych; gdyż oni przy pulpach/ ná Kǎtedrach/ iako ná Lurniǎch idǎ lich/ iako strony śily swoje wyciǎgǎli/

Script.
Capite 44

A y owsem tǎrgǎli/ długo śiedząc/ cytać/ piśac/ nauczǎć/ dysputuǎć. Czemu bym zǎs te mistyczne Cantica, prace Akademickie nǎzwał Canticum Agni, uczynilem to nǎptwǎd dla tego/ że Bǎrǎntǎ jest symbolum candoris, szczerości, w czym zdawǎ voce populi, mǎla pochwała swojej Professorie Akademicy: słowny jest wǎdźcie Candor Academicus. Jǎkoż wǎytkie Chryśćǎńskie Akademice/ tamieć powinny chwalać/ że ich Cantica, sǎ Cantica Agni; to jest/ żeby nǎukǎ ich: y prace okolo sǎtoly/ zǎłżone byly cum candore, z szczerością. **O** czym eǎł nǎpǎsal Paulus Scherlog. Christi Academia alumnos produxit, quorum ingenio & eruditione, cum nihil majus, candor tamen, animi, & morum summus appareat. Przeto tenże uroǎżǎć/ iako Piśmo S. powiedzǎłszy o Jakubie Pǎrro deſe/ że sǎ był do Akademij uǎł/ zǎraz eǎż o prostocie/ albo szczerości tego wspomina: Jacob autem Vir simplex habitabat in tabernaculis. Chalda cyta: Vir integer, & Minister doctrinae: twierdzi/ że to nie jest bez eǎciemnice: albowiem tym dǎżǎnć Piśmo S. że Jǎkob był prawdziwym Akademikiem/ przeto/ iǎż lażył nǎuka cum candore. Reǎć igitur ubi narrare aggressus est Academicum fuisse Jacob. - adjunxit hominem extitisse, apertǎ, simplici, atq; candidǎ indole. Jǎtym gǎdzieby kto przy nǎukǎch y mǎdrości/ albo fałſeta dla nieſzczerości/ nienawośći/ albo fiſtula dla wynioſtości y pogǎrdy innych nǎrabiał/ by nǎwyżey śpiewał/ to jest/ by nǎymǎdrſzym był/ nie śpiewałby Canticum candidi Agni, ktore przy nǎuce y mǎdrości potrzebuie wolnych piǎrǎi/ candidum Academicum pedus. Z tǎd ieſzże Akademickie prace nǎzwalem Canticum Agni, bo sǎronǎ ze wnetrzości/ albo ieliteczek bǎrǎntowych ukracoǎ/ do muzycznych instrumentow nie tylko nǎymelodyjniefſǎ/ ale y nǎytrwǎłſǎ jest/ gdyż y nǎywyſſy/ y nǎydluſſy wytrzymǎć moſze ſtroj/ zego inne strony nie doǎǎżǎ: co piśknie twǎdrnie Mǎjom Stationis Academicæ,

in Cant 4.
Vestig 28.
Sect. 3.

micæ,

in Theolog
Marian. n.
1317 f. 61.

demica; którzy stanowią per vocationem in choro Academico, przez piętną harmonia promocyi do wyższych/ y wyższych Professori postępując/ wszelki choć najwzwyż stroy/ bardzo długo/ bo do samej śmierci wytrzymują statecznie Chrysostorus Vega, Soc JESU położył za osobliwa chwalebę Professorow sui Instituti, że są w Rosciele Bożym/ iako wiec w wierzbymy syllabá communis: ktorey może Poeta użyć/ raz pro brevi, drugi raz pro longa; przez co chciał wyrazić indifferentiam do Professori/ wyższych/ albo niższych/ krótko/ albo długo użyć: nie uym podobno przez to nikomu nie/ gdy per piam amulationem, na osobliwa pochwałę Professorow Akademickich/ nazwa ich in Canticis Ecclesiae DEI syllabam longá, & firmiter longá. Która nigdy nie może być brevis: bo prace ich nie krótkie/ nie roczne/ nieustające. Longa to syllabá positione, bo raz zasiadłszy Katedry/ do śmierci tej nie opuszczają: longa incremento, bo co raz więcej im przybywa roboty/ gdy na wyższe postępują Professori; longa autoritate, bo y Katedralny Kanonik/ od Katedry nie jest wolen: longa term natione, bo te prace nie kończy/ tylko śmierć. Jasna tedy rzecz jest/ ponieważ z pomienionych racyi Akademickie prace kwadrui ad Canticum Agni, żem ich słusnie tym utętułował nazwiskiem.

Obaczmy już teraz iako te mistyczne Cantica Agni, prace Akademickie wielce wdzięczne y przyziemne są Oblubienicy Barankowej Rosciolowi Świątemu á to pod Figura Pisaną Świątego do ktorej dał mi okazyja sławny Expozytor Lucas Velloso, ten pisać in Judith. c. 1. num. 2. á przypatrując się oney wesołej scenie/ ktora reprezentowano Janowi S. w Obiawieniu/ to jest na Tronie siedzącemu/ około ktorego dwadzieścia y czterech Starców w togach białych/ także na Katedrach/ albo na Tronach siedziało, zdáło mu się/ iakoby na Akademii patrzył/ ktorey Rektorem nazywał samego Pána BOGA/ na najwyższym Tronie iako

A w Katedrze siedzącego. Ecce sedes posita erat in caelo, & super sedem sedens. Starcowie zaś oni w Togach/ zdáli mu się byż Professorami oneyże Akademii: gdzie y na Bibliotece nie schodziło: bo cała Biblioteka w leśney Katedrze/ ktora trzymał siedzący w Katedrze/ zamykała się. Vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intus & foris. O czym tak pomieniony Autor napisał. Vides Academiam frequentem alumnis plurimis, & maturi cerebri? vide & bibliothecam benè cultam, unde vitæ liber in Magistri manu. Lekce siedzących onych Professorow/ były Cantica Agni; Pienia/ ktore y śpiewali/ y na Cytrach w grawali Barankowi/ ceciderunt singuli corâ Agno, habentes singuli citharas, &c. & cantabāt canticū novum. Tá Niebieska Akademia/ gmużyby nie mogła służyć za Figurę Akademii ziemskiej; ponieważ oprocz tego co się już powiedziało/ y z innych wielá okoliczności/ ledná do drugiey kwadrui: widziane tam były septem lampades ardentes ante thronum, te służą Professorom septem artium liberalium; widziano około Katedry morze/ mare vitreum simile crystallo: to niech znaczy liczna młodzież gromadząca się do Akademii/ według onego: Aquæ multæ, populi multi. Widziano y gworo cudnych z ogymá zwierząt głowieká/ lwá/ wolu y orlá; te dobrze reprezentują quatuor facultatum Doctores; między ktoremi Orzeł/ według Hugona, wyraża Doktorá Teologii. Facies Aquilæ, Theologum exprimit. Naostaték/ w czym osobliwie obiedwie te Akademia kwadrui do siebie/ jest to: że iako Canticum one nowe/ ktore Barankowi wyspiewywáli/ wygrywáli starzy oni Niebiescy Professorowie/ wielce było przyziemne Rosciolowi S. tryumfującemu z tych racyi; że iako notuje Sylveir: znaczyło innovationem Sponsæ Ecclesiae. dla czego też go nazwano Canticum novum, tak podobnym sposobem/ y w Akademiiach ziemskich Cantica nova, prace Professorow około nauki/

apocal. 4.

Capit. 5.

in Ezec.
c. 1. n. 16.

in Apoc. 5.
q. 25. n. 224

y naučania młodzi/ przez które co raz
renovatur, odnawia się, w subiektá
moinacy Kościół S. niezmiennie go
cieńsa y uweselała.

To abym się nie zdał komu nimis
affectatē. (iako Syn ku Młóce) mo-
wić y samym tylko konceptem ná-
bić/ przyswodzi ná to krótka Historja
przeciwko której/ nie powinaby cur-
rere exceptio, od kogo nie ze wszystkim

Histor

in Sodali
Parthemio
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

bo ja Gaspar Leebner Soc:
JESU wspomina/ o pewnym Profesi-
orze w Akademii Redkowskiej/ pod
R. P. 1510. że ten przez pul roká w
skolách explikując Authorem pro-
fanum, Ciceroná śródz. czyli Virgí-
liusá/ miał raz takie widzenie: wi-
dział iakis ozdoby Kościół/ á w nim
ná Ołtarzu zamówiona tablica/ ná
ktorej złotymi literami napisano było
Imis onego Autorá/ którego w škole
Studentom explikował. Przydać
tenże/ iż pamięta ten Professor gos-
tując się ná explikacya/ zwykł był po-
czynąć studia swoje od nabożeństwa;
dawano znáć przez ono widzenie/ iako
praca tego Professorowská/ lubo circa
obiectum profanum, wielce była
wdzięczna Panu BOGU; z czego á
fortiori argumentować łatwo się do-
myślić/ iako inne Akademickie prace/
circa nobiliora objecta, v.g. Teolo-
giczne/ Rádoniczne/ Juredygiczne/ rze-
lecyce/ wielko máła zasługi y mile są
Panu BOGU; á zátym y Kościo-
łowi tego S. To powiedziawszy dla
utwierdzenia w pomienionych pra-
cach Ich MNI Professorow/ appli-
kacya tego/ już czynis do B. Jana
Kántego/ teyże Akademii Professora;
y widze iako bádzo excellentér, ná-
tym pierwszym stánawszy Chyże Sta-
tionis Academicz, to pierwsze Epi-
thalamium, Canticum Agni wy-
śpiewał Oblubienicy Báránkowej
Kościółowi S. rzekłem excellentér,
bo gládko wielce propter candorem
Agni Academicum, y oraz fortitér,
mocno dotrzymał glosu tego/ nie-
spracowanym bywšy w Akademickich
funkcyách. Rándoru tego Bárán-
kowego dosyć wyrdżne argumentum;
Báránek Apokaliptyczny ná wspá-
niałym Grobie tego mistrznie wyro-

biony: Candidum tego pectus, że
wolne było od wszelkiej obludy/ nie-
szczerości/ dáć mu świadectwo tego
oná pospolita y domowa Paramia.
Conturbare cave, non est placare
suave. Diffamare cave, nam revo-
care grave. Łatwo tedy candido
pectori posły te Cantica Agni, Can-
tica Academica, to jest posłepet w
náukách/ w mądrości/ y wšytkie A-
kademickie prace/ w których tey bád-
dzo dobrze wytrzymał glos/ & lon-
gam, wdzięcznym w Kościele Bożym
zámwiódł finalem, gdy zasiadłszy ná

Bystrowská Katedra w roku wieku
swego dwudziestym/ aż do lat osmiu-
dziesiąt/ w różnych Professách ná-
niey pracował. Słyszał niegdy w
zachwyceniu bédac S. Furseus wdzie-
czne Pienia śpiewających one słowa
z Psalmu. Ibunt de virtute in vir-
tutem, które pienie mogłoby się ná-
zwáć Canticum Academicum, bo
te słowa Chaldaa versio czyta: Ibunt
de domo sanctuarij, in domum do-
ctrinae, albo in Academiam, iakom
czyta w lednym Neoteryku. S. Hiero-

nym 34s czyta Ibunt de fortitudine
in fortitudinem. To właśnie Can-
ticum Academicum, weryfikuje się
de Canticis Cantianis, o pracách
skolnych B. Jana Kántego: Ivit
de virtute in virtutem, bo każdy ále
Professor tego/ dla wysokich ducho-
wney intencyi/ był mu stopniem eno-
cy y zasługi: Ivit de domo sanctua-
rij, in domum doctrinae: bo nim
ná Katedra posiedł/ studia swoje po-
czynal od nabożeństwa/ od medycacy;
zwłasczá o Młóce Oániskiej/ przed O-
brázem boleśnym/ blisko tego hábica-
cyi swojej badacym. Ivit de fortitu-
dine in fortitudinem, gdy tak me-
żnie/ śtátecznie przez lat kilkadziesiąt
wytrzymywał wšytkie Akademickie
funkcye.

Dpráwiwszy pierwsze Epi-
thalamium B. Jan Kánty
ná lednym chorze/ wstąpił
ná drugi chor/ o którym
śpiewa Kościół S. Almus

Sacerdotum Chorus, przez który
rozumiem Stan tego Kapłanskí: y
tu drugie náś: Cantus zápočyna
Epithalamium,

Skarga in
Vita eius.
Psalm. 83.

PARS
II.

Script.
Isaia C. 5.

Epithalamium Rosciolowi S. Sława
wne jest w Piśmie S. owo Canticum
Patruelis, u Izaiasza Proroża: Can-
tabo dilecto meo, canticum Patru-
elis vineæ suæ. Vineæ facta est &c.
gdzie Expozytorowie per Patruelem,
rozumieją Chrystusa Páná; Canti-
cum zaś tego de vinea, były owe
przypowieści/ w których pod podob-
nictwem winnicy/ opisał Ekonomis-
Rosciola swego. Toż Canticum,
de vinea przejął od Chrystusa Páná
B. Jan Kánty/ y one wyśpiewał
w dziecinie; kiedy obraższy sobie przy-
pracach Akademickich stan Kapłan-
ski/ in vinea Domini pracując prze-
dziwnie piękna harmonia cnot Ká-
pláńskich/ Rosciol S. uweselił. A
nie dziw/ stał bowiem sobie na bára-
dzo wydatnym miejscu/ bo w samym
pośrodku choru Kapelli stanu Du-
chownego. O tym S. Kapłanie tłu-
maczyć sobie chce one słowa Dáwi-
dowe: Si dormiatis inter medios
cleros, pennæ columbæ deargenta-
tæ, & posteriora dorsí ejus in pal-
lore auri. Choćbyście śpali w pośrodku
łosów/ piora gołębice posrebrzoney/ a tył
grzbietu tego zółci się jako złoto. albo-
wiem w tych słowach według zdania
Thoma Blanc. opisał Psalmistá przyp-
mioty każdego światobliwego Ká-
plána. Gołobicą tą srebrną pozłocił
sta/ znaczy według Hugona Kárdy-
nalá/ Rosciol S. droższą nad złoto
Krewia Páná JEZUSOWA przyozdo-
biony/ to jest odłupiony. Inter me-
dios cleros: trzymając się pospolite-
go wykładu na Polskie/ Cleros, zná-
czy stan Kleryecki/ albo Duchowny; a
ten jest dworak/ jeden Świeckich/ a
drugi Zakonnych Osób/ które iako
dwie polyskniących się pierśi u go-
łobie/ zdobia Rosciol S. Stał
niemal B. Jan Kánty inter medios
hos cleros, gdy sobie obrał ten stan
Kapłanski przy Professyi Akademi-
ckiej: który żywot participat ab u-
troq, extremo, gdyż przy dośkon-
ości Kapłáńskiej tuteżni Professoro-
wie in Collegijs, pewnemi Konsty-
tucyami/ & vitâ communi okryli-
wszy się/ żywot iakoby Zakonny pro-
wádza. In hoc medio Choru Ká-

Psalms 67.

A pláńskiego stánowią B. Jan Kánty/
iako piękna wielorakich cnot stanu Ká-
pláńskiego harmonia wydał/ zrozu-
miemy to/ jeżeli się trzymać zechcemy
tłumáżenia pomienionego Expozy-
torá/ ná też słowa Dáwidowe/ y sto-
sować one będziemy do żywota tego.
Pierwsze słowo Dormiatis, podług
tłumáżenia tego/ znaczy powinność
Kapłáńską/ quietem mentis; pokoy
duchowny; w tym tak się kochał B.
Kánty/ że aby był z pewney okazyi
uśledł rozzerwania ducha/ dobrowolnie
był ustąpił ná kilka lat do Olskiej
B. Plebanji. Inter medios, Stodek ten
znaczy concordiam; która mu tak
była miła/ że gdy mu się trąfiło/choć
tylko ná pozor w skólnych dysputa-
cyách ná drugiego nátarczywie ná-
stąpić/ ani spaci/ ani do Wsi S. nie
poszedł/ póki tamtego sobie nie prze-
jednał. Cleros, to słowo znaczy o-
sobliwą zabawę Kapłánów/ to jest
Pismo S. obojgá Testamentów; w
którym iako był biegłym B. Kánty/
świádecstwo daia zostawione tego Te-
ologiczne manuseripta; które iuż y
w Process do Kanonizacyi tego we-
szły. Pennæ, piora gołębice/ znáza
kontemplacye tego wyśokie/ y zjedno-
żenie duszy swoiey z BOGIEM/ dla
których zstał się godnym gadac z Prz-
páną/ zwiáżąc w Wigiliá Naro-
dzienia Bożego/ gdy mu sama płaszc
ubogiemu nagiemu od niego dany/ ná-
zad oddawała: takie y z Stánisławem
S. który mu był o blisko następni-
cey placze ogniovej ná Kraków prze-
powiedział. Columbæ, gołobicą/ jest
ymbolum simplicitatis; niewinno-
ści; szczerości Kapłáńskiej tego: o
której się w pierwszej Części tuż po-
wiedziáło. Deargentata, srebro dla
dźwięku głośnego/ znázy słowo Bo-
skie/ głosy Kánodziejyskie. o pracach
B. Kántego po różnych Ambonách/
świádecstwo daia Postylle/ albo Ka-
zánia teka tego zostawione. Posteri-
ora dorsí ejus. według tegoż Kom-
mentatorá znáza w duchownych lu-
dziách compassionē ad proximum.
politowanie nád bliżnim, osobliwe za-
iste przykłady zostawił tej cnoty Ká-
pláńskiej B. Kánty; gdy własne

Miechovici

jużnie zdeymulac z siebie/ nágie po drodze niemi okrywał/ y pod oknem wolających głodnych/ własna obsyłał poręczy; która mu raz cudownie znieba wrocona była: y ná cudu tego pamiatke Mensa Collegij Majoris, dotad z stołu swego codziennie iednego ubogiego sustentuje: Ale naywiecez compassionem pokazywał ad principalem proximum; naypierwszym bliżnim/ bo Bratem naszym jest boleśny Pan JEZVS; przeciwko któremu iaka B. Kánty pokazywał compassyá/ dokumentem są nie tylko serdeczne iego przed boleśnego Pána JEZUSA Obrázem/ medytacye/ ale też posteriora dorsi ejus, umiałyby o tym powiedzieć/ od ostrych dyscyplin/ od grubego cilicium porantione; y orszem wszystko cídło iego znoszone/ iuż to pielgrzymowaniem do Jeruzalem/ do Rzymu po trzykroć; iuż twárdem y ná siaróść postámi: bo (iako Miechovici piše) zostawšy Teologij Doktorem/ nigdy iuż misa nie skończył/ a gdy go pokuśa do niego uwodził/ one rozwarzone/ go raco przykladał do ciała swego/ mówiac: Carnem o caro appetivisti, carne ergo frueris. Ostatnie słowa in pallore auri, które złoto znaczy ogniska Miłość: dáła znać/ iako B. Kánty miłość swoia ku BOGV dośkonale wypróbował w ogniu rozmaitych przeciwności/ meżnie y siatecznie dia BOGA/ dla cnoty/ dla prawdy wszystko wytrzymuiac. Ták to jest obygdziow Kapłánskich B. Kántego przedziwna hármónia/ której zostawšy w życiu swoim przykład/ iakoby przestódka melodya/ Oblubienice Chrystusowa Kościół S. wielce ukontentował.

Już ná trzeci wstępné Chor/ to jest inter Choros Sanctorum B. Kánty/ kiedy po szczęśliwie zakońzonych pracách swoich/ osobliwej chwały y błogosławienstwa w Niebie doštapil: gdzie też stánawšy/ zá trzecie Epithalamium Oblubienicy Báráńkowej Kościółowi S. woiniacemu/ wysławiającemu/ y wygrawa/ sławne w Niebie/ (o czym mamy z Obiáwienią Janá S.) Canticum novum, przez

które rozumieć chce/ wielce skuteczne modlitwy iego przed Máiestatem Boskim/ które on ratował/ y ratuje Kościół S. y wszystkich ták tu w Krakowie/ iako y w całej Polsce uduchowanych się do niego w potrzebach swoich. Obiecał tam niegdy przez Prokótá Jzaiášá Pan BOG/ że w domu swoim miał zátkać koleť taki/ ná którym wszelkie instrumentá muzykzne miály byđz zawieszóné; z czego wielka chwala miała się zstáć Domowi tego. Figam illum, ut paxillum, in loco fidei, & erit in solium.

B gloria domui Patris ejus. Hieron: Prado, to miejsce tłumácząc myślicé, przez te instrumenta powieszóné w Domu Boskim ná koleť/ rozumie Anielow Ss w Niebie ziednogonych z BOGiem/ per visionem & fruitionem beatificam; á zátym toś się mówić może y o wszystkich Ss. Boskich. Melodya tych instrumentow/ nie inša jest/ tylko chwały/ które P. BOGV oddáa/ y oraz modlitwy ich zá námi/ gdy się do nich poufale uciekamy. Miedzy temi melodyines

C mi instrumentami máš Rosciele S. máš Krakowie/ máš Korona Polska/ Patroná twego B. Janá Kántego/ który ci wysławia Canticum novum, gdy ná pokazanie iako jest skuteczna melodya modlitwy iego przed Máiestatem Boskim/ nowym sposobem/ bo ták wiela/ nie tylko zá żywota/ ale y po smierci cudami potwierdził/ y dotad utwierdzac nie przestaje. Wspomináia Historye/ iż zá czasów Alexandrá W. zstávil się był ták Instrumentálistá/ że gdy zágral/ zátaz słuchájących práwie do śaleństvá/ drugich do smutku przywodził; á gdy znowu inša nota zágál/ znowu ich też do rozumu/ do weselóści przywracał. Daleko ia skuteczniejsza byđz widze melodya Modlitw B. Jana Kántego/ gdy sobie uwajam/ iako zá iego przyczyną smutni w utrapieniách swoich/ pociecha odnośa/ z chorych zdroweni się zstává/ umarli do żywota cudownie przywróceni zostáia; których w Procesie do Kanonizacyi iego do R. P. 1603. iuż śeśnástu náznaczowano. O czym tam ták nápiáno

zycam:

Figura.

Isaia 22.

ap. Cornel.

Histor

żył: Ad annum 1603. varijs gravissimis morbis conflictati, 83. voto inuisendi busta DEI servi commissi, sanitatem receperunt; verè mortui sedecim revixerunt. A to jest już trzecie Epithalamium, Godowa Piosnká/która Oblubienicy Bántowej Kościółowi S nader wdzięcznie wyspiewał noster B. Cantius.

Wiec zakończyć mi przyjdzie to Razanie *apostrofe* do miłej Młotki mojej/Przesławnej Akademii Krakowskiej/ słowy Eklezjastyk/ nie wiele w nich odmieniwszy. Laudemus Virum gloriosum, & Parentem nostrum, in generatione sua, &c. In peritia sua requirentem modos musicos, & narrantem carmina scripturarum. Miał się z tego cieszyć Przesławna Akademia Krakowska/ że in gremio tui znalazł się taki/ który tak przewdzięcnym Epithalamium uweselił Gody Bántowej/ y ukontentował Oblubienicę tego Kościoła. Niech cię B O G wspomaga za przyczyną Pátryárchy twego/ abyś te Cantica Agni, Cantica Patruelis, Cantica nova, ktored tak pięknie zagał B. Ranty/ odnawiając się znowe w cnocie/ mądrości/ y w pilne Professory/ dociągając ich dobrze na pociecha Kościółowi S nigdy nie ustawała/ ani przerywać ich sobie nikomu nie dala.

A Ty zaś utrapiona Wygryzno/ która obcy Narodom na spustoszenie podana będąc/ smutnie sobie nuciś z Jiraelczykami/ niegdy do Babilonii zabránemi; Super flumina Babylo-nis illuc sedimus, -- In salicibus suspendimus organa nostra, tym się ciesze cieś/ że masz iestże w Ciebie zawieszone organa swoje/ to jest Pástronow Ss Polaków modlących się tam za toba; a między niemi osobliwego Instrumentalistę B Janá Rántego/ którego skuteczney modlitwy/ że pod czas wojen doznawali pobożni Królowie/ y Wodzowie twoi/ świadkiem ja po Kościołach Krakowskich Obrazy historii wojennych; które między Patronami Woyska Polskie ratuacemi/ reprezentują też tego Błogosławionego; Nie ustawał tedy w nabożeństwie ku niemu/ gdy do niego nabożne wota/ krzycay się/ y nie żaluy kosztów/ nie przestawał ponawiać supplik u Stolicy Apostolskiej/ o Kanonizacyę tak wielkiego y cudotwornego Pátrona; a nadzieia w B O G D/ y w skuteczney Modlitwie

C Błogosławionego Rántego/ że ten Cantius, zaśpiewa ci Canticum novum, Pax tibi Polonia. Amen.

NADZIEN WSZYT KICH SS. Epulationes Sponsæ in sacris desiderijs,

Gaudete & exultate. Matth. 5.

Jak uprzykrzona osłomina/ gdy kto głodnym będąc pátrzy na inſych nie daleko się bie bankietujących się choy nie S. A. Nie darmo y sam Zbawiciel opisując mizerję głodnego Łázárza/ nie zamilczał tej osłoligności/ to jest/ iż nie daleko Páslácu bankietującego się bogactwami/ niezmiernie latnał/ choć okruszynki z stołu jego. Jacebat ad januam ejus, ulceribus plenis, cupiens

D saturari de micis, quæ cadebant de micis divitis. Najmilsi Rantolicy: przy dzisiejszej Wrogzystości/ otwierając się nam niejako Pałace Niebieskie pátzamy przez Wiata na on bankiet który Wſzechmocny B O G sprawił wicnym Slugom swoim/ Swietym Błogosławionym: y owsem w samej rzeczy pátzamy na wesele Bántowe/ które on odprawił tam z Oblubienicą swoją/ to jest z Kościołem S. tryumfującym; a iakoż nam/

ktorzy

Psal. 126

Ecclesi 44.

Luce 16.

ktorzy przynamniej nadzieia do tych
 God mamy relacya/ y całego Ko-
 ściolowi S. wotuiacemu na ziemi zo-
 stającemu/ nie ma bydz stad ciska
 ofskomina z kofhy nam to dal/ aby
 choć okruhynta idła z Bąnkietu y
 Wefela Ss. Bożych/ dostać się też
 nam mogła z jeby tak sprawdziło się
 dziś o nas/ Gaudete & exultate. do
 którego nas pobudza Zbawiciel w
 dziśieyſzey Ewangelij. Lecz przecie
 nie zapomniat o nas głodnych Gospo-
 darz sam God Niebieſkich/ Oblubie-
 niec Bąranek Chryſtus JEZVS: al-
 bowiem co niegdy o nim/ ile o Na-

Prover. 9.

drości Przedwieczney napisał Sáló-
 mon: Sapientia edificavit sibi do-
 mum, ... proposuit mensam, misit
 ancillas suas, ut vocarent, &c. to
 w samey rzeczy w dziśieyſzey Ewán-
 gelij czyni/ kiedy ośm enot przednich/
 uboſtwo/ cichoſć/ miłoſterdzie/ ſprá-
 wiedliwość/ cierpliwoſć &c. idła ſu-
 żebnice ſwoie wyſyła; które idłoby
 nas odrobinkami z bąnkietu onego blo-
 goſławionych gęſtuig/ gdy nam każda
 z nich z oſobną pamiatke/ y obietnice
 blogoſławieństwa wiecznego przynoſi.
 Beati pauperes, beati mites, beati
 miſericordes, &c. Błogoſławieni ubo-
 dzy w ducha, błogoſławieni ciſzy, bło-
 goſławieni miłoſterni &c. Jednym
 ſłowem ſama nadzieia nas karmia
 blogoſławieństwem wiecznego. Jakoż/
 coſ oſobliwego ma ta odrobinka/
 która ſie nam doſtaje z wefela Świ-
 tych Pánſkich: to ieſt/ nadzieia o
 przyſłym blogoſławieſtwie. Inne
 odrobinki ofskomina uprzykrzona gło-
 dnemu koſtuiacemu gynieć głodu
 mu y miżery przyczynia. Nadzieia
 fednat o przyſley chwale/ im w duſzy
 wielſza ofskomina to ieſt goręce pra-
 gnienia do otrzymania iey wzbudza/
 tym ſamym dziwnie ja poſila. P.
 Matthias Faber, piſze/ że w Niemczech
 okolo Kolnd/ ieſt zwyczaj/ iż ná to
 Święto Wſzytkich Świętych/ robia
 idłkieſ kolage/ albo Páſtecy; które
 zowią Panes Sanctorum, Chlebem
 Wſzytkich Świętych, y nlemi ſie ná znát
 wesołoſci ludzie obſyła. O podob-
 nym nieco zámyſlam y ja dziś trá-
 ctámencie. Odrobinki te y ofskominki

in dñs.

A tanta ſpei, ſanctorum deſiderio
 rum. Akty nadziei, prągnienia chwały
 wieczney które przy dziśieyſzey Dro-
 gzoſtoſci/ z okazy wefelacych ſię Ss.
 Bożych w Niebie porywają ſię y po-
 rywac powinny w ſerecach wſzytkich
 wiernych/ mogą ſię nam dziś zſtać
 Panes Sanctorum, chlebem/koſtagem/
 páſtetem/ którym Ss. Bożi z wefela
 ſwego Oblubienice Bąrankowa Ko-
 ściol S ná ziemi zoſtaacy obſyła. Ten
 aby nam lepiej zaſmakował/
 o tym mówić beda/ idła akty
 nadziei/ y prągnienia gorącego do
 doſtapienia chwały wieczney káidey
 prawowierney duſzy ſa wielce ſkute-
 cznym poſiłkiem: a potym powiem/
 idła te zbawienno duſz naſzych po-
 tráwe/ cukuig nam dziś Ss. Bożi/
 ułatwidac nam nadziei náſie o otrzy-
 maniu blogoſławieństwa wiecznego.
 Ad Majorem DEI Gloriam.

O do pierwſzey Ciſci Rá-
 zania: Ze trzech rzeczy któ-
 re zwykły záleceć potrawa
 idła; te Niebieſkie odrobinki
 ſię z bąnkietu Ss. Bożych
 wefelacych ſię w Niebie nam poſłane/
 to ieſt akty nadziei/ y prągnienia gor-
 race do chwały wieczney/ mája zále-
 cenie ſwoie Naprzód je ſa cibus
 connaturalis animae według przyro-
 dzenia duſze rozumney. Każda iáſte
 rzecz żyłaca/ lub duch/ lub też co z
 ziemſkiej materji ſłożonego má ſwoie
 proporcjonalne do przyrodzenia ſwe-
 go nieidło pożywienie; z ta tylko ro-
 żnica/ że idła rzeczy żyłacey materj-
 álney/ ſame tylko materjalne/ y z zie-
 mie rodzące ſię rzeczy/ zá poſarm ſu-
 ja; tak też duchowney rzeczy/ a zá-
 tym y rozumney duſzy poſiłkiem bydz
 nie mogą tylko ſame duchowne Nie-
 bieſkie rzeczy O czym piſanie napi-
 ſat Pſalo. Pulch' e' convenit, quod
 ut factum eſt ex terra, corpus co-
 gnatis alatur cibis, quos terra pro-
 ducit: at illa ætherea portio ſcil-
 anima, habeat necesse eſt alimenta
 divina. A takimé co poſármem ro-
 zumney duſze/ mieſzy wiele inſzych
 Niebieſkich obiektow/ duchownych á-
 ktow/ ſa áctus ſantaſ ſpei, & pia-
 deſideria beatitudinis æternæ, akty

PARS
I.

1. Alleg.

nadziei,

Script.

Psal. 141.

nadziei, y pragnienia, ktoremi się pa-
sie dusza pobożna pożądać goraco,
uczestniczka zstąpić się chwali y bogo-
sławienia. ktorego Święci Bożi zaży-
wają w Niebie. Mamy tego iasny
dokument: słow Dáwida S w Psal-
mie 141. Kiedy nadzieie o chwale wie-
czney/ porczyła dusze swojej wyrażnie
nadmawiał/ tak się modłać do P. B O G A.
Clamavi ad te Domine, dixi, tu
es spes mea, portio mea, in terra
viventium, ktora porczyła tak dusze
tego zasmakowała była/ że nieznośne,
mi unosić się pragnieniami tu otrzy-
maniu chwały wieczney/ lubo dobrze
wiedział/ że mu trzeba było: i innemi
Oycami Świetnymi nie mało gasze-
jąc na przysięcie prawdziwego Mes-
jaszy/ iednak aby był w nadziei i wo-
siej bezpieczney/ prosił P. B O G A/
żeby dusze tego przez śmierć wypro-
wadził z ciała. Educ de custodia
animam meam: me expectant ju-
sti, donec retribuas mihi. Że zaś
takowe desideria, są/ y bydy pomim-
ny connaturalia, według przyrodzie-
nia/ albo wrodzone duszy rozumney/
tenże Psalmista S daie znać pod-
nieślim podobieństwem; kiedy wy-
rażniać akty nadziei/ y gorącego
pragnienia do przybytkow Pańskich/
to jest do chwały Błogosławionych/
reflexya czyni nad wroblekami/ y sy-
nagalicz/ ktore z przyrodzenia swe-
go mają to/ że zawię o gniazdeżku
swoim myśla/ y do niego pragna.

Psal. 83

Quam dilecta tabernacula tua Do-
mine virtutum, concupiscit, & de-
ficit anima mea in atria Domini,
Etenim passer invenit sibi domum,
& turtur, nidum sibi, ubi ponat
pullos suos. Jakoby chciał rzec/ iż
takie pomienione pragnien/ wrodzone
mają inflindecy/ chęć do gniazde-
żka swego; tak rozumna dusza/ do
otrzymania chwały wieczney/ do zie-
dnogienia się finaliter per beatitu-
dinem, z ostatnim koncem swoim/ z
B O G I E M swoim/ do ktorego swo-
rzona jest. A owsem daleko bardziej;
bo na gas y te pragnia daleko zales-
ciawszy/ albo dlugo chowane. zapo-
minają o gniazdeżkach swoich: du-
sza zaś rozumna appetitum ad bea-

A ritudinem æternam, wrodzoney in-
flindecy do wiecznego błogosławień-
stwa/ nigdy się już pozbyć nie może; 4. d. 49
gdyż (iako nauza subtelny Doktor) quast. 10.
y samych potępionych dusze/ w piekiel-
ney ognistej oney klacie siedzące/
w okrutnych mękach/ mają appetitū
innatum ad beatitudinē, y mieć go
na wszystkie wieczność nie przestają/
luboć im to nie nie pomaga/ ale ra-
czej przyczynia się im męki oney/
ktora się zowie poena damni. A
przeto ieden Mistrz duchowny/ po-
czta to za znak namizerniejszej dus-
ze/ niegodney B O G A B r a t k o w y c h/
ktora nie quie w sobie smaku do tes-
go pokarmu/ to jest myśli podmat/
pragnienia utasliwego do chwały
niebieskiej: gdy tak o tym piše: Non
tardere, neque anhelare ad beati-
tudinem, signum est, quod animus
noster adhæreat, immersusque sit
carni, & sensui, & his caducis re-
bus, argumentum est, quod qui-
tales sunt, indigni sunt Naptijs A-
gni, & ingrati D E O, quo an possit
eis aliquid evenire perniciosius, vi-
derunt, qui tales sunt.

Droz. E.
xer. 6. de
Beatitud.

C Porstare ten pokarm duchowny
æternorum desideriorum, pragnie-
nia/ utaslenia do chwały wieczney/
ma stad swoje zalecenie/ że jest wielce
pośilacym dusze w żywocie duchow-
nym/ okolo nabywania cnót. Dla-
ciawiejszego wyrozumienia podał
nam tego Figure sam Duch Praen:
przez Prowerbiałistę swego na drzewie
Rajskim/ ktore się zwalo drzewem
żywota. Lignum etiam vitæ in-
medio Paradisi. O tym drzewie
naucaia Teologowie/ że rodziło y
rodzić miało takie owoce/ ktorych kto-
by był skosztował/ natychmiast poży-
nalby był żywot nieśmiertelny/ prze-
miesiony moza Boska będąc do Wie-
ka z duszą y z ciałem: Gysby zaś
ono drzewo miało takowa moc z sa-
mego swego przyrodzenia/ Gysby też
z osobliwego postanowienia Boskie-
go/ to kwestya skólnym zostawie;
a raczej co do propozytu mego stu-
ży/ przywodzi text Prowerbiałisty;
w którym Duch Praen: do Drzewa
pomienionego przytównal pobożne

Figura
Genes. 2.

Prov. 13.

ap. Cornel

Apoc. 18.

pragnienia; Spes, quæ differtur affligit animam. Lignum vitæ desiderium veniens. Proverb. 13. *Ná-dzieia, która w odwołę idzie, trąpi duszę. Drzewem żywota jest pragnienie, zbliżające się.* Czyni tu Duch S. (iako obserwując Ekspozytorowie) komparacja nadziei świętej/ pragnienia do rzeczy duchownych wiecznych/ iaká jest chwala Niebieska; do świeckiej nadziei/ y do pragnienia rzeczy dośmiertnych/ iakie są honory/ roskoszy/ bogactwa: y przez podobieństwo chce pokazać/ iako różne wielce owoce z tego obojga się rodzą. O nadziei tedy ludzi świeckich náprzód powiada/ że owoc albo skutek iey/ jest utrapienie/ y wąsełkie nieśczęście. Spes quæ differtur, affligit animam *Cornelius tłumaczy/ id est sperantes, deludit, & cruciat.* I przeto moglbym te świeckie desideria przyrównać do owoców drzew Babilonskich/ ná których rodziły się Poma desiderij. *Jabłka pragnienia.* Ktoremi się karmili sławná ona w objawieniu Jana S. nierządnicá; z ktorey uragájac się Aniol/ wołał ná głos: Poma desiderij animarum discesserunt á te, bo iako one iakbyle zginęły przedko. Discesserunt á te, y o ostatnia zguba Pania ona/ przyprowadziły; tak y te świeckich ludzi zbyteczne do rzeczy dośmiertnych pragnienia/ nie tylko w nadziei swojej zawodzą ich/ ale też wiele ludzi gubią ná duszy dla grzechów/ ktorých się oni dopuszczają/ starając się dostąpić tego/ czego pragną. Słuszenie tedy powiedział Duch S. o takowych pragnieniach/ y świeckiej nadziei/ że zawodzi/ y trąpi duszę. Spes, quæ differtur, affligit animam; y to są przyrodzone owoce drzewa tego/ nadziei świeckiej. Riedy zaś tenże Duch S. pobożne desideria utrafiłowe pragnienia ludzi sprawiedliwych do chwały wiecznej/ przyrównává do drzewa żywota. Lignum vitæ desiderium veniens, tym samym dasie znać/ że owoce/ ktore się z tego drzewa rodzą/ są fructus vitæ/ żywot duchowny pomnázające/ y dziwnie skutecznie posilające duszę w pracach/ w trudnościach/ okolo nabývania

A cnot/ ktore żywot wieczny przynoszą duszy; Spes æternorum adinstar ligni vitæ animam pascit, & oblectat. *Ná-dzieia dobr wiecznych náskładá drzewa żywota, duszę posila y cieszy,* nápisal *Cornelius*, tłumaczac pomieniony text Pisma S. Jakoż to jest rzecz doświadczoną/ że im kto goręcej pragnie nagrody wiecznej/ tym też pilniej stara się o cnoty święte/ o uczynki pobożne/ dobre to bowiem samo jest osobliwym bodźcem do cnoty. O czym pięknie wieku nášego *Asceta Gaspar Druzbiccius*, Soc. Jesu mówi. Desideranda est beatitudo: quia desiderium ejus, est stimulus, ad acquisitionem ejus: Non habebis illam nisi sedulo conquiesieris, nisi infatigabiliter laboraveris; non laborabis, nisi te desideria indefessa stimulaverint. W tej materji nádelikatniej nad innych nápisal wielki *Mistrz ducha Tom. á Kemp.* gdy przestrzegając każdego/ aby pilnie mieć oko ná porywające się w sercu takowe święte/ pragnienia/ w osobie Boskiej tak do każdego mówi. Fili, cum desiderium tibi æternæ beatitudinis desuper infundi sentis; &c. Synu/ kiedy owo pocutiesz w sobie pragnienie do wiecznego błogostánstwa iá rádaby dusza twoja z ciała wyflá/ abys mnie w iasności swojej obaczył: rożerzay w ten czas/ serce twoje/ y z wąsełkim pragnieniem przyjmuy náskłnienie takowe; abys tak/ w cnotach/ pokorze w cierpliwości w miłości Boskiej/ y bliźniego postąpił á ná przyszłe pokusy przygotował się. Przydaie *Neoterik* te alleguacy sentencyę. Hi sunt fructus illorum, qui ad celestem gloriam feruntur affectu. Władnie iakoby się chciał przymowić do materji mojej/ że tego drzewa żywota/ to jest świętego pragnienia/ nie inne są owoce/ tylko cnoty Ss. dziwnie posilające duszę ná tym świecie w ciełe zostająca. Po trzecie ten pokarm duszy nášey *Santa Spei desideriorum*, pragnienia dobr wiecznych/ ma zálecenie żąd/ że lubo nim dobrze nádziewá/ násyca się dusza rozumná/ iednak iey ten pokarm nie obciąża/ ale raczej czyni ją bardzo lekka y lotna/ tak

żywota:

Exercit. 3.
de Beat.de Imitat.
l. 3. C. 49.Kifel. N.
lus. Cons.
69.

Exer.

tu za żywota/ iako y po śmierci. Za żywota: bo im kto częściej akty nadziei/ pragnienia/ testnienia do otrzymania co przedzy chwały wieczney wyprawia/ tym spotkym krokiem posługuie w zosługowaniu sobie doskońalszey nagrody w niebie/ ktora mu za to samo pragnienie/ osobliwa zapewne BOG gotuje. O czym znoszu *Gaspar. Druzhicius* tak pisze *Deus noster delectatur radio nostro ad ipsum; propè est talibus amatoribus, indulgens eis, solatiaque submittens, & varijs gratiæ suæ modis, eos in radio suo fovens, insuperq; ad beatitudinem certius ac uberius capiendâ disponens: ac pro modo, mensurâq; radij ipsius beatitudinis copiam illis præparans.* BOG (prawi) nasz, delectuje się pragnieniem, testnieniem naszym do siebie; przybliża się do takich kochanków; łaskawszym się im sławia; pociechy spuszcza; a różnemi łaski swojej sposobami w onej tęskni; wspomaga; a nad to do otrzymania błogosławieństwa obfitego usposabia; a według miary/ y gorącości pragnienia onego nagrodę chwały gotuje.

Exemplum.

Co dobrze wiedząc osobliwi słudzy Boży mieli/ y mają w wyżai/ aktami nadziei y testnienia do szczęśliwey wieczności iak nagaściey podnosić dusze swoje. W czym osobliwa była *Seraphica Donna Teresa* S. albowiem każda godzinę licząc z wielkiego usilenia ducha/ mawiała one słowa: Jam sumus cælo propiores, jam hora transit. Już, już bliżsi jesteśmy niebą iedną godziną. Lekko ięże czyni duszę y po śmierci takowe pia desideria; bo im kto za żywota gorętszym jest w takich aktach/ tym przedzy po śmierci przypuszczonym bywa do chwały wieczney. Co pokazuje się a contrario z przykładu/ ktory pisał. *S. Vicentius Ferr.* Był ieden wielkiej świętobliwości człowiek/ ktory gdy umarł/ ieden z przyjaciół jego/ życzył sobie wiedzieć/ jeżeli też dusza jego prosto do nieba posła: Wtedy pokazała mu się dusza umarłego w ogniu: czego gdy się tamten orzekał/ rzekła do niego dusza ona: Ja jestem skazany na czas pewny do

in Feslo.
Omn: SS

A Czysta/ za to tylko/ że żniac nie takt goraco/ iako należało do chwały niebieskiej pragnalem. Zgad a contrario łatwo inferować/ że dusze ludzi pilniejszych za żywota w tych aktach/ æternorum desideriorum, lotniey/ przedzy/ przychodzi do chwały wieczney. Za tym bardzo to smagane/ bardzo skuteczne/ są duszy naszej/ Panes Sanctorum, to jest Akty nadziei/ ktoremi nas dziś czestuje Ss. Boży/ dając nam do nich pochob/ y okazując przy urozystości swojej.

B O do drugiey Części Rządzenia. Aby ten Panis Sanctorum, ten Paster/ S. nasz/ nadziei/ y pragnienia chwały wieczney/ lepiej smakował

duszy naszej. Ciekawo go nam niech to dziś święci Panscy/ gdy nam przy Urozystości dzisiejszey trojakim sposobem udzielią nadziei do otrzymania błogosławieństwa wiecznego.

Naprzód przez to/ iż prezentując się nam na onym bankiecie chwały wieczney/ tym samym ofiarnym nam czynią/ y to pragnienie w nas zdołają/ iż y my radzibyśmy się dostać do onej Gody. Wzula nigdy w sobie dusza Dawida S. niezmownie pragnienie/ że iako z mordowaną łani pragnie do wody/ tak y on pragnął do chwały wieczney. Quem admodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEUS meus? Chcemyż wiedzieć z iakiey okazji te serdeczne żądzy się były w sercu Dawidowym zapaly? a to zgod/ że tam tylko żąły był był głosow iakichsi bankietuacych się z BOGIEM w przybytku iesgo/ y to ięże w Proroctwie tylko Duchu o przyszley chwale Ss. Bożych z Chrystusem: słuchamy/ co troszko niżej przydad. Transibo in locum tabernaculi admirabilis, usq; ad domum DEI, in voce exultationis & confessionis tonus epulantis. *S. Hieronym.* czyta/ Multitudinis epulantis: a *S. August.* Soni festivitatem celebrantis. co obadwa elumacza o Ss. Bożych weselacych się/ y światło wieczne odprawiających

D w niebie/ ktore swoje światło ze y

PARS
II

Script.

Psalm. 41.

Apoc. 7.

tylko względem zasługi/ ale y wzglę-
dem stanu. Co wyraźnie utwier-
dza widzenie ono Janá S. Vidi
urbam magnam, quam dinume-
rare nemo poterat, ex omnibus
gentibus, & tribubus &c. *Widzi-
dem rzeszę wielką, ktorey żaden prze-
liczyć nie mógł, ze wszystkich narodów.*
Jakoż wiemy dobrze Imiona niekto-
rych świętych każdego stanu; Teologos
wie máia Ss. Augustyná Tomášá/
Bonaventurę, &c. Filozofowie. S.
Dyonizego; Jurystowie: S. Iwoná.
Medycy/ Ss. Kosma y Damianá:
Muzycy/ S. Cecyliá; Professorowie/
Instruktorowie školni/ S. Kossyá-
ná; Malarze/ S. Lukášá; Złotnicy/
S. Eliášá; Myślicy/ S. Eus-
stachiuszá; Rybacy/ S. Piotrá/ Jes-
drzejá; Stolarze/ Cieśle/ Tokarze/ S.
Jozefá; Tkáże S. Páwlá/ S. Ses-
wera; Krawcy S. Gutmáná; Sze-
wskiego rzemieślá/ Ss. Kryspiná y
Kryspináná; Siedlarze/ S. Gwál-
wardá; Woglárze/ S. Alexandrá;
Kolnicy/ S. Jyrdorá; Żołnierze/ Ss.
Maurycyego/ Sebaštyána/ Achácego:
O Krolách/ Cesarzách/ Książetách/
Książniczách/ Zrabinách/ Kanoniz-
owanych od Kościoła S. dobrze wie-
my. To sobie uważając głowieć
práwowierny/ pewnie/ iámo pomy-
śli/ Gemużyby y iá w tym że stanie ży-
jąc/ w którym ten á ten świętym zo-
stał/ zá dobroćią miłosierneho Páná
niemogłem się pomieścić w liczbie
błogosławionych; y lubo w zasługach
wyrownąć mu nie mogę/ tédnát pá-
mietając ná one słowa Zbawicielo-
we. In Regno Patris mei, man-
siones multe sunt, mam mocná ná-
dziecie/ że przynádmniey pokuta moie
przyjmie láskawy BOG/ y miejsce
mi da między zbawionymi zá pokuta
lotrými.

Exem-
plum.

Ná ostaték rukruis nam álbo u-
látwiaia Świsłci Boží nádziecie ná-
ho o dostápieniu chwały niebieskiej/ me-
ritis suis & intercessione, rátuiać nas
záługami swemi/ y modlitwami swe-
mi/ upráśiać nam śluteżne do te-
go od P. BOGA ráunki; co lubo
jest osobliwym artykułem Wiáry S.
Katólickiej; O czym śerzey maś w

A Rázaniu ná S. Máwrzymiec; tédnát
krotko teraz utwierdzam to Zis-
tya/ álbo widzeniem/ ktore miała
Gertrudá S. przed samá śmierćią;
álbowiem gdy przy niej mówiono Li-
tánia o Wszystkich Ss. widziá/ iá
to każdy święty ktorego mianowa-
no/ z wielkim weselem/ y uciążliwością
powstájąc/ pokłéknawszy/ ná łono
Pániskie záslugi swoje/ w podobien-
stwie kosztownych upominków ofia-
rował P. BOGU/ ná pomnożenie/
wesela/ y chwaly oney dusze/ zá kto-
rá mówiono Litánia. Desyć tedy
B smacznym/ y dobrze ocukrowanym/
specyálem z tych odrobinek piorun
desideriorum zrobionym/ obestáli-
nas dziś święci Boží z bankietu swe-
go/ kiedy nam nie tylko dali okázy
do osobliwej nádziei chwały wiecznej/
ále też nam ona wielordko ulátwili.
Oblubienico Bántkowa/ duszo prá-
wowierna/ ná tym wygnaniu zostaia-
ca/ te dziś niech będa twoie epulati-
ones: tuż się dziś mocná nádzieia
dostápienia błogosławieństwa wie-
cznego/ odrzuca od serca twego
wszelkie światowe lábotki/ miłość sa-
meo siebie/ miłość do rzeczy doces-
nych/ á ná tych osłominkách nábo-
żnych zápráwiać gęsto potencie
twoie/ rozum y wola/ do onego bánt-
ketu Niebieskiego/ w wielkim uprá-
gnieniu ducha/ powtarzay gęsto z
Dáwidem. Quando veniam, & ap-
parebo ante faciem tuam? Satis-
bor cū appuerit gloria tua! I kiedyż
stanie y pokáże się przed twárzą two-
ią, kiedyż násycony będę, kiedyż obócę
chwałę twoię, BOZE wieczny, Boże
dobry/ Boże słodkości/ Boże wsze-
kiego ukontentowania/ Boże

gęsto móia z Tobie teraz
niech będzie Część y Chwa-
lá od wszelkiego
stworzenia.

A. M. E. N.

NA DZIEN S. MARCINA BISKUPA, Sacrarum Minutiarum Clenodium.

Lucerna Corporis tui, est oculus tuus. Lucæ. II.

Nieśli kto/ idnieyſzych/ by
ſtrych potrzebnie ogu/ idto
biegły Jubiler/ zndiacy ſie na
gdeunkach drogich kāmieni y
kleynotach. S. N. Bywaia
benſem na gas lubo drobne/ iednak
bardzo drogę kāmyle/ bywaia y kley
noty rozmaitych ſubtelnych wyro
bione ſtuzek/ ktore czeſtoć y miſter
ſtwem y drogocnoſcia rowna ſie w ſc
cunku wielkim kleynotom/ a na gas
y przechodza one/ pewnie tādlich otd
rōdę by nie mogli nāleżyć/ ſwanku
iacy/ albo ſtaby na ogu Jubiler.
Dnia dźiſteyſzego ſtawa na Godach
Barankowych przy Drogyſtoſci ſwey
Biſkup S. Mārcin z drogiemi rozli
czeni ięſze duchownemi kleynotā
mi. Jowſhem Koſciol S. iego ſa
mego/ droga nazwał perla/ Vivit
in Chriſto (Martinus) gemma Sa
cerdotum. A Miadoplunny Doktor.
o nim nāpiſal. Dives eſt iſte Marti
nus, dives in meritis, dives, in
virtutibus. Bogaty toten ieſt Mār
cin, bogaty w zaſlugi, bogaty, w cnoty.
Niedzy ktorem kleynotami naydu
ia ſie y wiekſze/ y drobnieyſze/ przy
wiekſze rozumem ſprawy iego w ſia
nie Kāplankim/ przy drobnieyſze u
czynki iego dobre/ w ſianie iego ſwie
ckim. Wſcie o to Koſciol S. chce
ſie przypātrzyć tym duchownym kley
notom Mārcina S. dobywa nie iako
ogu Ewāngeliſkich/ kiedy nam dźiſ
cyta Ewāngelia o ogach jaſnych.
Lucerna corporis tui, eſt oculus
tuus. I lubo ſie wſytkim ſprāwom
iego wielce dźiwuie/ y one wychwa
lā/ naybārdziej iednak na drobne ie
go kleynoty/ a zwłāſzga na one ſtuz
ek plāſzga ubogiemu dana od nie
go/ gdy ięſze był ſwieckim/ ogu
ſwoie obracę; uważając to ſobie/ iak
wielkiego ſcunku ta ſtuzka była/
u ſamego Zbawiciela/ że z niey iako
z czego naydrożſzego przed wſytkim

A wychwałā ſwiātem. Martinus ad
huc Catechumenus, hac me veſte
contextit, Mārcin ieſſe Cbrztę cze
kaiacy, to mnie okrył ſuknia. Tād ci
to ieſt zdiſte/ że u Jubilerā Niebieſkie
go BOGA Wſzechmocnego maia
ſwoy wyſoki ſcunek/ y te male ſtuz
ek/ to ieſt uczynki nāſze drobniey
ſze/ kiedy beda w złoto miłoſci Bo
ſkiej/ miſternie przez intencye dobre
oprāwne/ to ieſt oſiārowane P. B. D.
GV; pewnie tādkie uyſc mogą zā
wyborny kleynot przed P. B. D. G. G.
czego mamy dźiſ przykład na tey
ſtuzce plāſzga Mārcina S. ktora
ia prieto Oblubienicy Barankowej
Koſciolowi S. zā weſelny upomi
nek od Mārcina S. oddāiac/ nim
mowić beda o ſcunku tey ſtuzki
plāſzga Mārcina S. w przod po
wiem de Clenodio Sacrarum Mi
nutiarum, to ieſt/ iak wielki mōia u
P. BOGA ſcunek/ alias zaſluga
choć drobne y male uczynki dobre/
z dobrej pochodzące intencyi: y że y
tych zāniechować nie trzeba. Ad
Majorem, DEI Gloriam.

O do pierwey Czeſci Rā
zānia: Że y male ſtuzki/
to ieſt/ drobnieyſze uczynki
dobre/ iako to umartwienie
ſie w małych rzeczach/ mo
dlicy/ nābożeńſtwā/ by narkroſe/
uczynki miłoſierne nad bliźnim/ iak
mużny y naymnieyſze/ kiedy ie kto w
złoto dobrej intencyi dla ſamey chwa
ly/ dla miłoſci Bożej/ albo tym po
dobnym końcem one czyniac/ przygo
dobi/ drogi kleynotem ſa/ to ieſt
wielka zaſluga maia przed O. B. D.
G. G. na to wiele dokumentow znay
duie ſie w Piſmie S. y w Doktorach.
O tym nāprzod Univerſalem nā
mienił Dāwid S. Pſal. 55. Pro nihilo
(id eſt minimo opere & indu
ſtria:) iako elundęzy Loebner. Sal
vos facies illos. W ktorych ſłowach

zā naymnieyſzy

PARS
I.

Script.
Pſal. 55.

Matth. 25.

2. Cor. 4.

C. 2. insti
Spir.

Matth. 10.

Luca 21.

3d najmnieyszy uczynek dobry/ kto-
ryby sie zdal bydz jednym nizym/ o-
biecuie od P. BOGA zbawienie
wieczne. Wyraźnieysze o tym sam
Zbawiciel zostawil nauke/ gdy w o-
sobie Pána/ iednego sluge swego/ 3d
przysluga wierna w maley tylko oka-
zy na Gody swoje wprowadzić 3d-
3dl. Euge serve bone & fidelis,
quia super pauca fuisti fidelis, su-
per multa te constituam, intra in
gaudium Domini tui. Jednak w
szczegulności o niektórych akcach mo-
wiac/ wyraźnieysze ieszce miec mo-
żemy tego dokumenta. Doktor náro-
dow Páwel S: w najmnieyszym y nay-
krotkszy bo w momentowym umartwie-
niu albo trudności iakiey ucierpienia
dla P. BOGA/ tak wielka upatrzyl
zaslugie/ ze wazac ja/ cala wieczność
wzgleciem nley musial na waga po-
lozyc. Quod in presenti momenta-
neum est, leve tribulationis no-
strae supra modum. S. Anzelm czyta/
Supra omnem comprehensionem.
S. Thomas. Supra omnem mensu-
ram in sublimitate aeternum glo-
riae pondus operatur in nobis. To
ktore teraz krotkie, y male jest utra-
pienie nasze nad proporcya, nad miare,
y szacunek wysokości wieczney nagrody
wage nam zaslugie. Wwaza znowu
Doktor Anielski/ to slowko Pondus
Waga; y z niego ieszce wistkego sz-
cunku oneyze zaslugi dochodzi; mo-
wiac: Nam pretiosa solum ponde-
rari conveverunt; Albowiem (prawi)
Jame tylko drogie rzeczy, na wadze
zwyczaj jest probowac. Przeto Blosi-
us twierdzi/ ze gdy kto choc w ma-
ley rzeczy chetka swoje umartwi/
wdziagnieysza rzecz P. BOGA cy-
ni/ nizeli gdy by wielu umartwych/ do
zywota wskreszil. Nabożne tez myśli
osketa/ y krotkie modlitwy/ tak wiel-
kiey sa u P. BOGA ceny/ ze ie sam
pilnie rachuje/ y onych iako drogiey
iakiey rzeczy z pilnością strzeze. Mo-
wi do Apostolow swoich Chrystus.
Vestri capilli capitis omnes nume-
rati sunt. Wlosy waszey głowy wszystkie
polichzone sa. I znowu. Capillus de
capite vestro non peribit. Wlos z glo-
wy waszeynie zginie ktore wlosy wedlug

A S. Cyrilla y Damascena, znaczyly dro-
bnieysze uczynki/ y myśli dobre. Quid
capilli capitis, nisi minutissimas a-
ctiones & cogitationes iustorum
designant; quas DEUS exacte ser-
vat, & praeмиat. Naośtatek ze y
najmnieyszy miłosterny uczynek/ tak
wysokiego u BOGA szcunku jest/
iz go czym inszym nie placi/ tylko sa-
mym krolestwem Niebieskim/ przy-
siagl na to sam Zbawiciel w onych
slowach: Quicumque potum dede-
rit: uni ex minimis istis calicem
aquae frigidae, tantum in nomine
discipuli. Amen dico vobis non
perdet mercedem suam. Ktokol-
wiekby dal iednemu z najmnieyszych
moich choc kubek zimney wody tylko/
zaprawde powiadam wam, iz taki nie
ztraci nagrody swojej za to. Naktore
flowa tak pisze S. Augustyn. Re-
gnum coelorum venale est, preti-
um ejus calicem aquae frigidae esse
voluit. Krolestwo Niebieskie przeda-
ne jest, cene iego za kubek zimney wo-
dy P. BOG puszcza. Dosyc laski/ do-
syc dyskrety/ dosyc szodroblivosti
Boskiej/ ze odmiernego swego swo-
rzenia tak male uczynki dobre mile
przyimute/ y one wysoke ceni. Nies-
bze przydacie Páwel S. ze y same
sprawy ludzkie/ ktore z siebie nie sa/
ani dobre/ ani zle/ iako spaci/ iesci/
pic/ sobie robic na pozyczenie re-
gdy ie kto oprawi w zloto intency
nabożney/ ofiaruiac to wshytko na
chwale Bozja/ tez mala cene u Pána
BOGA. Omne quodcunque fa-
citis in verbo, aut in opere, omnia
in nomine Domini nostri JESU
Christi, niżej potym przydacie: Sci-
entes quod a Domino accipietis
retributionem hereditatis. Wie-
dziec (prawi) macie, ze od P. BOGA
weźmiecie za nagrode iego dziedzictwo.
Co pieknie Bernard swięty ob-
iadsnia. Jako gdyby rano wstaiac/
uczynil sobie intencya/ ze kazda akcy-
jwois/ chodzeniem/ ruszaniem sie/ oka-
mgnieniem chce/ P. BOGA obrazić/
na wzgarda onemu ja czynic: o iak
wiele by piekla sobie/ taki przez caly
dzien zaslugyl. Tak przeciwnym
spisobem/ gdy kto rano calego dnia
akcy

hom. 13.

Ad Coloss 3

akcy swoje/ ośa mgnienia rużoma
 się figurer miłości tu P. BOGV
 chce czynić/ y one na chwale Bożo
 ofiadrute/ niewypowiedziane wielka
 zasługować sobie musi nagrody w
 niebie; ponieważ P. BOGV łatwiej
 szym jest do dania nagrody/ za dobre/
 niżeli karcenia za złe.

To uważając niektórzy Mistrze
 wie ducha wielka czynia compassja
 nad ludźmi owymi/ którzy te drobne
 strugi lekce sobie mają/ y onych za
 niedbują: iedni albowiem są kto-
 rzy te codzienne akcy swoje bez za-
 dney intencji/ ale tylko z zwyżaiu/
 własnio idko idkie bydła odprawu-
 ją/ a za tym żadney zasługi nie mają:
 drudzy zaś ięszce gorą/ którzy widząc
 że się na idkie znagneyse uczynki dobre
 zdobyć nie mogą; náprzykład nie z
 stanie ich na to aby znagney ialmu-
 żny czynili aby się długo modlili/
 aby twarzo posty nakładane od Ro-
 ściola S. zachowali &c: choćby mo-
 gli czym mniejszym wterze mactery
 przysłużyć się P. BOGV/ ale wśy-
 tkiego zaniechawszy. Dla zachecenia
 tedy takich ludzi/ y do tych dro-
 bnych spraw dają Doktorowie Ro-
 ścielnii piękna figura w przybytku
 Pańskim. Náprzód Rupert Abbas.
 uważa pilno/ że kiedy P. BOGV przy-
 kładł Moysesowi/ aby dla sporadzenia
 apparatów y ozdoby przybytku Dá-
 śiego/ zbierał od ludu rzeczy do tego
 należące/ wylizywłszy złoto/ srebro/
 drogie perły/ kamienie/ mianował
 też tam lńdne nitki/ y włosy albo
 welno. Hæ sunt quæ accipere de-
 betis aurum, & argentum, & æs, &
 hyacinthum & byssum, & pilos
 caprarum. Podobną reflexia cy-
 ni y S. Grzegorz. przypatrując się w
 tymie Rozdziale naszym przyby-
 tku Pańskiemu; między ktorymi były
 wielkie y małe/ nie tylko rostruchá-
 ny/ ale y kubeczki; wśytkie iedną al-
 bo złote/ albo złościste. Parabis &
 acerabula, & phialas, thuribula, &
 cyathos. - ex auro purissimo. Kto-
 re złoto według Didac: Stellam in
 Cap. 11. Lucæ. Znaczyło pobożne
 intencye/ we wśytkich naszych sprá-
 wach. Nihil erat in templo, quod

Figur.
 Exod. 25.

A non esset ex auro purissimo confe-
 ctum, vel saltim deauratum, atque
 ita in templo vivo animæ nostræ
 nihil debet esse, quod non sit cha-
 ritas, vel ornatum cum charitate.
 Wisc obadwa Doktorowie Ss. w
 pomienionych rzeczach/ y ordyna-
 cyach Boskich upatrzyli piękna tá-
 jemnice y náuka do propozytu mego
 służąca. A náprzód Rupertus, idko
 przez złoto/ srebro/ kamienie dro-
 gie ofiadowane od ludzi/ rozumie
 opera excellentia, wielkie znagney
 uczynki dobre/ náprzykład miłosier-
 ne; tak przez nitki/ albo też welno ro-
 zumie owe sprawy/ ktore są drobniejs-
 ze. Wiedzieć tedy masz głowiecie/
 ktorego nie stanie na złoto/ to jest na
 znagney ialmużny/ na fundacye ko-
 ściółow/ szpitalow/ ale przecie stanie
 się na welno/ na sukna ubogiemu na-
 giemu/ a przynamniej na nitki/ na
 kofule dla mego; albo też ty/ ktory
 dla słabego przyrodzenia/ zupełnie nie
 możesz całego odpościć postu świę-
 tego/ ale przecie możesz choć do po-
 łowy/ lub od połowy pociągnąć/
 choć też/ y z nábiątem ledząc/ nie
 przeto masz rozumieć/ żeś coś wolen
 na sumieniu/ zaniechawszy wśytkie-
 go/ ale co możesz powinienes to uczy-
 nić; y te niteczki małe ialmużne dāna
 ubogiemu/ y to drobne w słabości
 umartwienie wstrzymācie się od mie-
 sa pod czas postu S. a przynamniej
 od smagniejszego kaská; y tym podob-
 ne akcy/ gdy one z figurero affektu
 ofiadować będziesz P. BOGV/ w
 walorze swoim przed nim/ złotu/ sre-
 bru &c. to jest hojnym ludzi bog-
 tych ialmużnom/ twarzym pustelnik-
 low postom/ zadować się mogą y o nich
 się spráwdzi/ co nápisal Rupert. o tam-
 tych nitkach/ y welnie ofiadowanych
 P. BOGV. Pili caprarū in pretio
 differunt, & tamen sub eodem vo-
 cabulo primitiarum positi sunt.
 Podobną adhortacya czyni y Grze-
 gorz S. do owych ludzi/ ktorzy mając
 iakakolwiek sposobność/ y náuka od
 P. BOGA/ dla tego że w niej wy-
 równać innym nie mogą/ nie chcą
 y tego trochę zdżyć na pożytek bli-
 żnich swoich: takich Doktor S.
 przyrównawszy

przytównawszy do naczynia dro-
bniejszego w przybytku Pánškim/ mo-
wi do nich w te słowa: Per phia-
las doctrina exuberans per cy-
athos verò parva, & quæ angustatur,
designatur scientia. In DEI ergo
tabernaculo, id est in S. Ecclesia
positi, si per doctrinam sapientia
ministrare phialas minimè pote-
stis, in quantum pro Divina lar-
gitate sufficitis, proximis vestris,
boni verbi cyathos date. *W Ko-
ściele (prawi) Bożym jeżeli kto dla słabego
talentu nauki oświeczeniem wielkim być
nie może, niechże przynajmniej karna
teczka synkaje; to jest, według tego,
czemu poddać może, nauki duchowney
używać, niech się stara bliźniemu swo-
mu. Podobnie lubo uniwersalem w
każdej materii zostawił nàpomnienie
S. Ambroży, in Plal: 118. Si mons
esse non potes, nec pravales,
esto vel collis. Nie możesz urosć w
Gócie iako wysoka góra, przynajmniej
staraj się podnosić iak pagóreczek.*

Tey całej materii, to jest iako so-
bie P. BOG drogo ścunie/ te dro-
bne sztuczki/ drobne ialmużny/ akcy/
mortyfikacye/ robotki/ z: złotem nà-
bożney intencji ozdobione/ ięszce
przykładami dowodzić chce. O mą-
drosć oney ialmużnie/ to jest o dwu-
pienizkach/ które uboga wdowka nà-
osiarsz polozyla/ sam powiedział Zba-
wiciel patrzący nà to/ iż nad wsty-
tkie dukaty które nà ten czas bogáci
Pánowie rzućco rzucali/ droższa była
u P. BOGA. Amen dico vobis,
quoniam vidua hæc pauper, plus
omnibus misit. Czytamy też apud
Ruffin. o iednym Zakonniku/ który z
miłości ku ubóstwu S. zebrał w reko
odrobinki chleba z stolu/ ze w drogie
perły cudownie obrocil mu/ ie Pan
BOG. Dosyć mało bylo umartwie-
nie yowego Pustelnika/ który raz wi-
dzac kápajacy miod z kaly/ y po
drugi raz/ trzy dni też głodnym by-
dac/ napadł na ziemi pod drzewem
ślizne upadle iablka/ pokusa do sko-
rótowania obojga zwycięzył w sobie/
aż wnet w nagrodę tego od Anioła
z pewney rzeki/ nàd którą nie śma-
gniejszego/ y słodszego nà świecie

A bydż nie mogło/ utracowanym 300
stał. Mnieysza to ięszce mortyfiká-
cyja/ kápajacego mniekomorka/ robaka
albo pachły przykrywacy się ciadlu nie ode-
gnąc/ nie zabić a przecie P. Lancel-
us pise/ że znał takich Zakonników/ kto-
rzy w tym się martwic przez kilka mie-
siacy/ wielkie łaski haroicarů virtutů,
których przez kilka lat modlac się/ u-
prosić sobie u P. BOGA nie mogli/
za to samo pretko one otrzymali.
Nàostaték iako wielkiey zasługi sa
przed BOGIEM wszelkie choć pospo-
lite/ y potrzebne stánowi swemu ro-
boty/ kiedy ie kto dobra intencja okra-
śi/ pokázalo się cudownie nà S. Li-
baryj Pánience/ y nà S. Rozie Limón-
skiej; bo pierwszey/ kiedy się robota o-
kolo kádzieli nàbożnie zabawiala/ sam
wierzch przśłice w ślizne kwiaty cu-
downie zakwitł/ a tam tá druga/ co-
sto bårdzo nà pulcyneczku swoim przy-
korym była siedzacego P. JEZU-
SA widywala. Pokázalo się to y nà
Rolnikach/ Kzemieslnikach: bo S.
Izydorowi do pomocy okolo roli zsy-
lal P. BOG Aniolow widomie z nieba
Także S. Homobonowi: w rzemieśle
kráwieckim nà wårstacie/ widomie
Aniolowie Ss. roboty pomagali; y
czystokróć gdy się on w Rosciele mo-
dlił/ za niego w domu robota konczy-
li. Ktoż tego tedy nie widzi nà oko/
iako y naydrobnieysze sztuczki/ nay-
mnieysze akty z nàbożney pochodzace
intencji/ drogim kleynotem/ to jest/
wielkiey zasługi sa przed P. BOGIEM.

D o do drugiey Części Ró-
zania. Jeżeli/ Sacra Mi-
nutia, drobne sztuczki dro-
bnieysze akty/ sunt pretio-
sa Clenodia, ták wielki ma-
ia swoy ścunek/ u P. BOGA/ toć
pewnie ta sztuczka plászga Mácina
S. ubogiemu dana/ daleko droższej
ceny kleynotem bydż musi u P. BO-
GA; oprotz albowiem oprawy złotey
to jest intencji świsłej i z to uczynil
Mácina S. z figury miłości ku P.
BOGU/ y bliźniemu swemu/ iest wiele
innych okoliczności; które iako drogie
perły dodają ozdoby/ y ceny tey kley-
notowej sztuce plászga Mácina S.
Policzmy wprzód drobnieysze przy tey

PARS
II.

Oson. 7.
v. 1.

Exem-
plum.

l. 3. n. 91.

Script.

Iſaia 28.

ſtrugze pláſzga Márcinowego kley-
noćiki: á potym iá zważemy ná wá-
dze: Powiedział Iſaiaſz Prorok. Pal-
lum breve, utrumque operire
non poteſt, *Krótkim pláſzczem dwa-
y ſię okryć nie mogą, á dopiero połowa:*
á przecie tá ſtrugła pláſzga Márc-
cinā S pokryła y ubogiego náglego
w bramie Ambiańſkiego Miáſta/ y w
niebie P. JĘZVSA/ który ſię z tego
chłubiąc mówił do Aniołow. Mar-
tinus hác me veſte contexit: á
coż to ſpráwilo? ſpráwilo to wielo-
ratie meritum, y wielordkich cnot.
Akte/ktoremi Márcin S. przyozdo-
bił ten ſwoy miłoſierny uczynek. Ná-
przód że będąc ná ten czas żołnie-
rzem/ do tego ieſzce nie chrzconym/
wyprawił w tym akte polcowania
ſerdecznego nad ubogim; do czego
bywaia trudni ſtánu żołnierskiego
ludzie. Powtórę wyprawił akte mi-
łoſierdzia nad niedo bliźniego zimno
cierpiącego. Potrzebie. Akte nie-
zwyczajney ſzodroblewości/ tego u-
działiac drugiemu/ zego ſambár-
dzo potrzebował. Pegwarce. Akte
miłoſci ku bliźniemu/ ſiebie obnaży-
wſzy/ aby drugiego odział. Po piacie/
Akte pokory/ gdy Káwalerem Szlá-
chetnym bywſzy/ nie wſtydził ſię rzucić
do uſługi iednego ubogiego od wſy-
tekich wygardzonego. Poſtoſie/ Akte
wielkiego umartwienia/ y cierpliwo-
ſci; bo iáko Severus Sulpitius in vita
eius piſie/ dla tey iego akcy/ ſpulkor-
warczyſtwo tego/ nádmiewało ſię z nie-
go iáko z błazna iákiego. Interea
de circumſtantibus riſere nonnul-
li, quia deformis eſſet, & trunca-
tus habitu videretur. Poſiódme/
wyprawił w tym akte wygardy ſamego
ſiebie/ nie dbając o wygodę ſwoię/ y
ciężkie zimno z tey okázy cierpieć.
Nádoſtátek wyprawił w tym miło-
ſiernym uczynku wſońkiey widę akte/
uśmáwiac w onym ubogim ſamego
Chryſtuſa P. y w nim go gázać. Tę to
já drobne kleynoćiki przyozdobiające/
y ſacunku przygymiające tey ſtrugze
pláſzga Márcinā S ktore po gáſci
policzwſzy/ ábyſmy tym lepiej ſá-
cunku tey doſli/ wſámy iá ná wágo/
z innemi ſacami/ ktorych kiedyś zdá-

A rzyló ſię P. JĘZV Sowi zaiywać.

Troiatkie takie ſacary upátruw w Pi-
śmie S. iedne ktorych pożyżyli byli
Apoſtoli P. JĘZV Sowi. kiedy
ná oſlicy wieździł do Jeruzáleń/
gyniac z nich ſiedzenie Pánu. Addu-
xerunt aſinam, & pullum, & impo-
luerunt ſuper eos veſtimenta ſua.
& cum deſuper ſedere fecerunt.
Drugie Veſtimentum Patris, to ieſt
ktore wziął P. JĘZV S od Oyca
przedwiecznego ná gorze Tábor/ przy-
cudownym przemienieniu ſwoim. Ve-
ſtimenta ejus facta ſunt alba, ſicut
nix. *Odzienie iego ſtáło ſię iáko ſnieg.*
Trzecie Veſtimentum Matris, odzie-
nie ktore miał P. JĘZV S/ od Náy-
ſwiętſzey Mátki ſwoiey; nie mówi tu
o oney ſácie tkáney/ ktora reſkami ſre-
mi wyrobila była Synowi ſwemu
Przen: Pánná/ y ktora z nim roſna-
cym roſia cudownie; lubo y tá by mi tu
uwać mogła; ale mówi o náturze
ludzkiej/ ktora Przen: Pánná zezwa-
lając ná Wcielente Syná Bożego w
żywoćie ſwoim náture iego Boſka
iáko ſacá iáka pokryła. Z temi
trzemá ſacami per comparationem
wáże te ſtrugze pláſzga Márcinā S.
náprzód kompárujac ons z ſacami
Apoſtołſkimi widome cená tey prze-
wyſza ták te u Pána JĘZVSA;
bo ná nich ſiedział tylko P. JĘZV S/
w Márcinowe zás ſtrugze pláſzga
ubrał ſię w ſamey wſczy. Martinus
hác me veſte contexit. Tamtych
Apoſtołſkich ſac záżył ieſzce podle-
głym będąc nágoſci/ miſeryom/ rá-
nom/ y ſmierci; ta ſię zás przyodział/
máiac iuż inna ſacá ná ſobie uwiel-
bionego ciála. Kompárujac zno-
wu te ſtrugze pláſzga/ z ona ſacá
P. JĘZV Sowa iáſnobiła ná gorze
Tábor/ y z tego ſamego oſobliwey tey
ceny domýſláć ſię łatwo możemy. O-
zdobney oney ſácie/ iáko y wſytkim
onym widzeniu ktore ná ten czas mie-
li przytomni Apoſtoli/ miłżec o-
tym káza! Zbówiciel; o plátegu zás
Márcinowym ſamże przed cáłym nie-
bem kázánie gýni. Martinus hác
me veſte contexit: co y dorocznie
przy uroczyſtoſci powtáráć kázáł
Duch S. Koſciółowi S. kompárujac

Figura.

Matth. 21.

potrzebie

ap Ioseph.
Mansi d. 2
de Feslo.

po trzecie ten płatek z białą to jest z naturą ludzką/ która Maryś: Panna przysiodła Syna swego; prawdą jest: że ten w cenie/ nie tylko celować/ ale ani wyrownać nie może ta figura płaszcza Marcínowego; iednak per contactum. Kiedy Chrystus y cienie swoje natury ludzkiej białą Marcína S. suknią tak oponiżającą nakrył/ Świątości zjad osobliwy/ a za tym y ceny/ nabydź musiał. Do tego służyć może co o tej białej Marcínowej napisał ieden Neoterik. Mirum profecto, quod homo DEO vestem tribuat, habitu inventus ut homo, vestem humanitatis suscepit ex MARIE visceribus & nunc iterum, ut priorem vestem operiat, vestem à Martino accepit. Dżwna rzecz zaś, że człowiek używa BOGA świąty; ile człowiek wziął świątę natury ludzkiej z żywota MARTY, a teraz znowu aby onę pierwszą pokrył, przymiuc in se świątę od Marcína świętego.

Histor

Udoskonal ten kawałek płaszcza / który Marcín S. będąc jeszcze świeckim żołnierzem dał ubogiemu dla miłości Bożkiej; wazę z inna własną suknią tego która już bywł Biskupem dał był także za śalmużna: gdy bowiem raz gotował się do Młhy S. postzegł blisko ubożego w pul nas giego; zdławłszy pretekst z siebie spodnia Biskupia sukienkę; pokrył nią nagość jego: który miłosierny uczynił iaktę był u P. BOGA ceny pokazało się to przez to/ że gdy do Młhy S. wyszedł: (co pisze Dionysius Cartusianus) ogniście kolo nad głową tego pokazało się: Wspomniony już Ioseph. Mansi: za mniejszą rzecz pożyta/ one ogniste kolo widziane nad głową Marcína S. na ten czas Biskupa/ niżeli osno widzenie/ gdy P. JEZUS przysiodłany suknią płaszcza Marcína S. jeszcze na on czas żołnierza/ chępił się z niego przed Aniolami: z czego zaraz konkluduje/ że wielką zasługą miała śalmużna Marcína S. gdy świeckim bywł płaszcza swego utroił ubogiemu/ niżeli gdy Biskupem już będąc całą suknią obdarował nadszłego: czego też oraz przyczynę dać w te

A słowa pisać. Quia tunicam illam integram, eo tempore pauperi dedit, quo Sacerdos Monachus, Episcopus, & non solum in annis, verum etiam in sanctitate vite consummatus erat, & perfectus: contra verò chlamydis dimidium donavit, dum juvenis, miles imò Cathenchumenus etiamnum esset. Alwiem (prawni) suknią onę całą w ten czas ubogiemu dał kiedy już był Kapłanem, Zakonnikiem, nie tylko w latach y w cnotę dorosłym: przeciwnym zaś sposobem, kiedy płaścił swego ubogiemu urzynął był jeszcze na ten czas młodym człowiekiem, świeckim żołnierzem, y onsem nie chrzczonym. Przez co zdraz P. BOG chciał dać do wyrozumienia wszystkim (iako tenże obserwaie Author:) że wielka cena zasługi maia nie które/ choć drobne akty/ które świeccy ludzie na czas żywicia żniac się w cym dla P. BOGA wyprawia. Widzieliśmy już z wielką okoliczności iak wielkiej ceny była/ y jest u P. BOGA ta figura płaszcza Marcína S. więc y mynie lekce sobie poważamy Sacras Minutias drobniejszych okazy do przysługi sobie przed P. BOGIEM nie opuszczamy/ wszystkie akty/ prace nasze y naydrobniejsze / i same nawet ruszenia pulsu/ naszego mgnienia okazy złotem świątobliwych intency dla miłości Bożkiej na chwale tego on osiadać przyozdabiamy; a pewni bądźmy/ że y te drobiazgiłki zgodroblivy y nader łaskawy BOG/ za drogą kłesnotowa skutek wyśle to nam w zasługę rachuiac/ od nas ochotnie przymiuc; któremu niech będzie wieczna chwala/ Amen.

NA DZIEN S. KATARZYNY P. y M. Cor ex auro Liliatum.

Accipientes lampades suas, exierunt obviam Sponso & sponsa. Matth. 26

Musi bydy w tym iakás tajemnicá/ że nam Ewangelistá S. nie wyraziłá/ z iakiey materiy byli skłone/ byli gliniane/ byli srebrne/ albo złote/ były one lampy/ z ktorymi te Panny wygotowały się na Gody Oblubienic. S. N. Rozumiálbym ja na ten czas/ iż z tey przyczyny/ nie opisano tego; że ponie- waż te lampy znalazły sercá/ albo affekty serdeczne onych Pánien/ przes toż według rozności w naczynych af- fektor/ y dárov/ według zasługi miłosierdy albo wielksey/ iedne z skłane- mi/ drugie z glinianemi; inſze doſko- náłſze z srebrnemi/ naydoſkonáłſze zaś z złotemi prezentować się miały lam- pami. Co teżeli tak iest/ toć dziśieyſza Katarzyna S. iako naymądrſzâ mla- dzy matremi Pánnami bo Miſtrzy- ni Doktorow/ z złota iaká/ y to z nay- przednia Lampa prezentować się nam powinna na Baránkowych Go- dach. Jakoż tak iest w samey rzeczy. Tu sobie wspominam na to/ co piſa Hiſtorycy; że kiedy Ludovicus XI. Krol Francuſki/ wieſzdział do Torná- ku Miáſtá/ wiſtając go Miſieſzanie kámeſni w brámie/ wypráwili przed ſobá urodziwa Pántenta/ ktord Jmieniem Miáſtá całego eſiarowała Krolowi złote ſerce/ z ktorego wycho- dziła liſtá miſternie wielce z perel wos- robiona; z czego niewypomiedzianie Krol on był ukontentowany. Do- dobre donarium widze przynosi na Gody Baránkowe Katarzyna S. Naczyniem złotym zowis iey jako ſerce albo duſze dárem mądroſci od BÓGÁ nápełniona: bo według S. Grzegorza, y S. Auguſtyna złoto iest Symbolum mądroſci: perlowa zaś liſtá/ niechay znaczy dat niewinnoſci/ Czystoſci Pántenſkiey; ktore dwa dáry oſobliwym ſposobem zátaſniały w ży- wocie Katarzyny S. y tym ſamym

4. Moral.
35. q. 105.

Ata S. Pántentá/ iako weſelnym upo- minkiem kontentnie Oblubienice Bá- ránkowa Koſciół S. kiedy wſytkim wiernym na ſobie pokázuie, iako do nabyciá prawdziwey mądroſci iedy- na pomoce iest życie czyſte/ wolne od lubieźnoſci cielesnych. Czego ja dziś dowodzie náprzód chcę; á potym le- piey ſię przypatrzęwſzy temu złotemu liliami ułoronowanemu naczyniu/ to iest ſercu Katarzyny S iakoby tym wſytkich na Godach Baránkowych ukontentowała opowieſtá ſkóm wá- ſzym. Ad M. D. G.

BO ſię tyżę pierwiey go- ſci Kázania. Tá dziśiey- ſzâ morálná náuka wſy- tkim wprowadzie wiernym/ ále/ oſobliwie Pánom Sen- dentom/ ktorzy Katarzyna S. zá Pá- tronka maia/ wielce ma bydy potrzebna y pożyteczna; przetoż iakoby wielka kón- nexa miały między jobá/ złoto mądro- ſci/ liliá Czystoſci/ to iest/ iako pragna- cym poſteptu w náukách/ trzeba ſię chronić cielesnoſci/ y tego wſytkie- go co do tego grzechu pobudzá/ prowadzi: dowodze im tego náprzód z Piſma S. Godne ſa uwagi Páwła S. ſłowa/ gdy w Liſcie ſwym do Ro- ſyntyanow/ wliczywſzy wiele áttow enot Chreſcíanſkich/ wspomniáwſzy też o enocie Czystoſci/ záraz po niey wspomina o dárze mądroſci/ náuki. In laboribus, in vigilijs, in jejunijs, in Caſtitate, in Scientia: właſnie iakoby to Czystoſć/ y poſtepek w ná- ukách były ſobie rodzone nigdy nie- rozdzielne ſioſtry: co dobrze uwazył Caſſianus, gdy tak ná pomienione ſło- wa piſze: In qua virtutum conjuga- tione, evidentiffimé nos voluit erudire, de caſtitate ad ſcientiam perveniri. Z tego porzadku enot, wyraźnie chciał nas náuczyć Páwel S. iż czyſtoſć, droga iest do mądroſci. Podobnagſ temu zoſtawił náuka/ y dru-

PARS
I.

Script.

2. Corin. 8.

Collat. 14.
n. 16.

gi Apóstol

Iacob. 3.

gi Apostoł Jakub s. gdy in sua Canonica tak piše: Quæ autem de sursum est Sapientia, primum quidem pudica est. *Nauka która P. BOG daje, naprzód wstydlivości przestrzega. Te fiona Apostolskie testifikują Doktor Amelki Thomass s. (ktorego też Pan BOG. dla startu iego przy enocie Czystości udarował byś nader osobliwym datem mądrości) tak piše: Hic est primus color in pictura Sapientia; quæ reformat imaginem DEI in anima per peccatum deformata, scilicet candor pudicitia; Jakoby chciał przez podobieństwo rzecz Doktor S. kto się (prawi) uda do nabywania nauk, właśnie idłoby chciał obraz piękny na karcie rysować: wiec iako gdy kto ma co na karcie rysować/ naprzód starac się o to powiniene/ aby karta na ktorej chce rysować była biała, tak też kto chce/ aby na rozumie iego odrysował Pan BOG mądrość/ daj postępek w nauce/ to nayıpiertwie staranie iego ma być/ aby dusza iego/ myśl iego/ była iak nabytka/ wolna od myśli wstecznych/ y od tego wszystkiego/ co się enocie Czystości przeciwi. Co y drugim podobieństwem obdarsia s. Grzegorz Tysenski. Ut porcorum oculi natura in terram conversi, ministrarum rerum coelestium. aspectum non habent; sic animus corporis luxu perditus, cum ad ea quæ sunt pecudum, inclinarus sit, non cælum amplius cernere potest. *Jako wieprz maiać z przyrodzenia spuśczone oczy na ziemię, nigdy widzieć nie może piękności, ślicznego nieba; tak y rozum w rostkossach ciała utopiony, y tym co jest bestyom pospolita zabawiony, więcej ku rzeczom niebieskim poanieść się nie może. Co nie tylko rozumieć się ma o nauce zabawiający się o rzeczach duchownych/ ale też y o wszystkich innych naukach pospolitych potrzebnych do wypolerowania głosi wielk: ponieważ Poganiski Filozof Cicero, samym tylko przyrodzonym rozumem oświecony/ o sposobie do postępu w naukach wyswolonych dykturuiac/ tak napisał: Luxuria mortuus, sicut maximus est, ira inimi-**

Orat. in Hortens.

A cillimus philosophia, & Sapientia; proindeq; non potest stare voluptas corporis, cum cognitione, & Sapientia; quæ mentibus pudicis se se maxime accommodat. *Pożadliwość cielesną, iako są nayıpotężniejszy, tak też nayıprzeciwniejszy filozofij, y mądrości; dla tego się nie może zgodzić rostkoss ciała z wiadomością, y mądrością; która do wstydlivych ludzi sama się gárnie. Przetoż Augustyn s: wszystkim młodym studentom krotkie/ ale do zrozu mienia dacie w tym náyomnienie. Affuecat juvenis ad castitatem, ut sit dignus Sapientia DEI. Niech się młody wprawie w cnotę Czystości, aby stał się godnym mądrości danej od P. BOG s: Ten moralny dyskurs aby lepiej sobie pamiatali Pánowie Studenti/ obdarsiamy go Figura Pisma S. *na oney Gwardyi okolo loży Sálomonowego; która Duch. S. temi opisał słowy: En lectulum Salomonis, sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israël; omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi: uniuscujusque gladius super femur suum, propter timores nocturnos. Oto takko Sálomonowe, sześćdziesiąt mocnych obstarpi; co z nýmocniejszy ludu Izraelskiego; wszyscy trzymajac miecze, y wprawni do boju; u každego miecz na biodrach, dla strachow nocnych. Loże one Sálomonowe według s. Brunona, figurowalo Rosciot Chrystusa P. daleko doskonalszego/ zagnieyszego Sálomona. Lectulus Salomonis est Ecclesia illius videlicet Salomonis, qui ait: Ecce plusquam Salomon hic. Kądślerowie okolo tego loża stojacy/ są w Rosciot Bozym ludzie uzeni/ Młodrzy; do ktorych naleyć powinni wszyscy studenci aplikuiacy się do nauk. O tych tedy Figuraliter powiada Duch S. że wszyscy mieli przypasane do bioder miecze przecinako przypadkom postrachom nocnym. Uniuscujusque ensis super femur, suum propter timores nocturnos. A poistkiemu by to bylo kiedyby ustawnie Pánowie Studenti z sábla cho dzili; gdyż w wielu Akademich/ y ludziom Słabym tego nie pozna-**

Dom. 25. post Trinit.

Figura.

Cant. 3

Serm. 5. de Conf.

in Cant. 3
Vestig. 26.
Sed. 9.

lata: idkoż Pana Studenta baw
dziey też/ cko kalamaz u pasa/ ni
zeli śablá u boku zdość: á przecie/
że przy boku każdego zámie pádnie
widziáno. Uniuscuiusque ensis
super femur suum: idko też y dalsze
słowa czynią contra timores no
cturnos osobliwa uwaga: alboż
to ci student! po nocy chodzili/
że im trzeba było mieć zámie przy
sobie przecie cko grassantom! nápa
śnikom nocnym kordy u boku z
moje ná tych PP. Studentow páś
cá suspicya/ áni przymowla; bo pod
madrym y dozorcy Rektorem byli pod
Salomonem: ále inśá w tym znaydu
je się tajemnica; to jest: per timores
nocturnos, przez nocne postrachy zna
czy się ignorantia nieumiejętność, cie
mny/ nie oświecony náuka potrzebna
rozum: Niezem przecie cko temu zle
mu/ jest náuka mądrości/ do ktorey
się ludzie niektórzy pilnie aplikuią/
nie dla próżney chwały/ nie dla pro
mocy/ nie dla inerat/ ábo innego
światowego respektu/ ále szczerze dla
tego/ żeby náuka swoia gósu swego/
mogli bronić Kościółá S. rozgania
jąc nim ciemności argumentow He
retycznych/ prostątkow náucząc/ grze
sne do pokuty nawracając. Uni
uscuiusque ensis super femur suum.
Tu znówu trudność/ że ten miecz mą
drości ustawicznie widziáno być przy
pásany do bioder Kawalerow tych/
Kościółá S. broniących; pospolicie
bowiem/ kto się nápaści w nocy idąc
obawia/ góły miecz y dobyty/ á nie w
pochwach/ u boku noś: Czemuś się
to ten miecz mądrości/ tak bardzo y u
stawicznie ledziw/ trzymá albo boku
Wielce dowcipnie y do propozytu me
go solwisz tę trudność Paulus Scher
lag: tak ná to pisać: Femur, castitatis
hostis; indē erumpunt incendia;
coercendus est igitur libidinis pru
ritus, circa appendatur ensis, qui
feriat, & vulneret; si enim fuerit
pax in carne nostra, ut non do
minetur luxuria, illuminabimur,
& sciemus: intelligentia enim so
ror est castitas, imò nutrix & cu
stos. Volentes igitur hi fortes ex
fortissimis Israël, securi esse de

A nocturno metu, nempē de excita
te & ignorantia, pro castitate di
micant, & ideò contra femur, quod
huic inimicū gladijs armantur. Le
dźwie (prawi) śaczystości nieprzyja
cielem; z ktorych wychodzą do złego
podniaty; przeto trzeba pozadliwości
ciata pokromić, y zawięzić miecz ná
nich, ktorymby się obcinąć; álbowskiem
mądrości siostra, jest czystość, y onśsem
wychowywacielka jej, y strażnica:
Chcąc tedy ci Kawalerowie Izraelcy
bespiecznemi być od nocnych nápaści,
to jest, od ślepoty, y niewiádomości, wal
czą o czystość, y dla tego do bioder (swoich
które uprzykrzone bywają cności czystości
miecz przypásane mają) Tę konneę
nierozdzielną między mądrością, y cno
tą czystości, utwierdzić się może y z
nie ktorych historyi: Kiedy czytamy o
wielu S. Panienkach/ wielka y niedo
ścigła náuka wiádomości zwiáżca
o tajemnicach Pisma S. obdárzonych;
Wzym osobliwa była Serafićka P.
Teresa S. ktora známe traktaty
duchowne napisane zostawiła/ także
S. Kátarzyna Senenśka, ktorey od
powiedzi ná trudne bardzo Teologii
cne kwestye słuchając Teologowie
wielcy, zdumiewali się. Napisał o
niej F. Raymundus też że spowiednik;
że czystość była oraz pisarzem o
rożnych materjach pisacym/ mogła
wydostać do dyktowania/ z samey tyl
ko pamięci/ cudowne y wysokie obda
wiać rzeczy. Wzym tak była
prędká y łatwa/ że y najmniejszego
momentu do pauzowania w pisanu
nie mogli mieć oni pisarze. Do te
go też bardzo pięknie służy/ co píše
Petrus de Natalibus. O S. Grzegorzu
Názywáyskim/ ktorego pospolicie dla
wielkiej mądrości Teologiem zowie
my; iż temu młodemu ięszce/ gdy się
do náuki aplikować począł/ pokázá
ły się bardzo urodziwe dwie Pániens
ki; ná ktore on/ iáko wielce wstydli
wy pospno poyrzáwşy/ coby zac by
ły/ y czego by tu chciały spytał ich.
W tym go obiedwie mile oblápivşy
czekły: nie miey nam zá złe dobry młó
dzienskástu; jedná z nas jest mądrość/
á druga zowie się czystość; posłane tu
jestemy/ ábyśmy z toba mieškály:
álbowskiem

Exem
plum.

PARS
II.

albowiem piśne y chodogie w sercu A
twoim wygotowałeś nam mieszkanie.
Z tego całego dyskursu idź nie się po-
dać wiedzieć, iż wielka konnerya z
sobą maia złoto mądrości/ z lilią po-
wściągliwego żywota.

O się tyż drugiey części
Rozania. Je nazynie/ to
jest serce Katarzyny S. pe-
ne było złota mądrości/
y oraz lilią czystości Pá-
nienkiej ukoronowane; tego mi tak
dalece wyrodzić nie potrzeba; bo o
mądrości iey nie tylko Róściel S.
świadectwo daie w Pácierzach Rá-
plánskich/ ale też y oni Mężowie w
cáłym Rzymśkim Pánstwie nymadro-
si; ktorych tá S. Mistrzyni/ przy o-
becności Cesarza przedysputowała/
y do Wiary S. nawróciła. Nie
mnieysze ma świadectwo z Historyi
żywota swego/ y o Pánienkiej cz-
ystości ścześnie dochowane; ponie-
waż tam czytamy/ że gdy Marcius
Cesarz po zamordowaniu żony swo-
iey Cesarzowej dla Wiary S. nápie-
tał się Katarzyny S. w małżeństwo/
mężnie tym pogardziła. Tu tylko
mówić chce o tym/ iako tym upo-
miniem/ to jest mądrością złączoną
z czystością/ wielce ná Godach Bá-
rąnkowych ukontentowała/ náprzed
samego Oblubienca/ a potem Oblubie-
nica tego Róściel S. tak woiniacy/ iá-
ko y triumfacy. Náprzed ukonten-
towała samego Oblubienca/ to jest
Chrystusa O mądry Salomon/ za wiel-
ki dar otrzymał był tam niegdy Mą-
drość/ która ná on czas w młodziem-
stwie iego wielką złączoną była z Pá-
nienką czystością: bo też y sam o
tym dyskursuac/ powiedział o niey: D
Nihil inquinatum in eam incurrit.
Ze od wszelkiej skazy daleka była. W
tey tedy mądrości/ iako by miał wiel-
kie swoje ukontentowanie Salomon
pokazał to/ nie tylko przez to/ że ra-
bie ná złoto/ ná srebro/ y owsem
ná zdrowie własne przekładał. Omne
aurum in comparatione illius are-
na est exigua, & tanquam lutum
estimabitur argentum in conspe-
ctu illius; super salutem dilexi il-
lam: ale też náostatek ulubił sobie

Script.
Sapient. 7.

w niey był/ iako w nymileyszej O-
blubienicy. Hanc amavi, & exquisi-
vi á juventute mea & quasi vi Spon-
sam mihi eam assumere. To mierz-
sce Pisma S. funduac się ná zdaniu
Josephi Mansij, który tego tekstu w
podobneyże materyi ná dzisieysze
Świsto zaiwya/ tak do Katarzyny
S. aplikuje; O mądrości Katarzyny
nie S. od BOGA w młodych latach
użyconey/ ponieważ złączona była z
cnotą Pánienstwa/ toż władanie re-
tyfikowac się powinno/ co o mądro-
ści sobie dány powiedział Salomon.
Nihil inquinatum in eam incurrit.
y nie mnieyszej pewnie też ceny była
tá od tam tey Salomonowej; ponie-
waż Katarzyna S. dla tego aby iey
bez wszelkiego uszerbku dochowała
była/ dla Niebieskiego Salomona
Chrystusa/ wszelkich Cesarzich bo-
gactw/ á náwet y zdrowia swego od-
stąpiła. Hanc amavi, & exquisivi
á juventute mea, & quasi vi Spon-
sam mihi eam assumere. Co do-
skonałym sposobem z weryfikowa-
ło się ná Katarzynie S. kiedy Salo-
mon Niebieski Chrystus/ tak bardzo
w złotym iey sercu/ to jest w mądro-
ści iey liliami Pánienstwa przyozdo-
bioney upodobał sobie/ że iá też ex-
traordynarynym sposobem zá náder-
mą posłubił Oblubienica: Mówie
extraordynarynym sposobem; bo piśa
godni Autorowie/ że gdy Katarzyna
S. po śmierci Cesarza Oyca swego/
Chrześciana zostawszy/ y umyśli-
wszy sobie czysty żywot prowadzić/
wszystką ná nabywanie mądrości u-
dała się była; y w niey zá daniem Bo-
żym tak bardzo postąpiła/ że y ná-
mądrzego przedysputowac mogła:
Czasu iednego miała takie widzenie.
Widziła w asystencyi wielkiej Du-
chow niebieskich siedzącá ná Tronie
Przen. Pánna piastująca ná rekach
śliczneyse nad słońce dzieciatko P.
JEZUSA/ trzymającego w ręku
złoty bardzo drogi pierścien; który
wziawszy zá rek Katarzyny S. ná
palec iey włożył/ obierając iá sobie zá
osobliwą Oblubienicę. Co było zna-
kiem/ że P. JEZUS wielkie miał u-
kontentowanie w mądrości y Pánien-
stwie Rá-

stwie Rá-

Figur.

Exod 25

stwie Kátarzyny Swiętej.

Powtore ukontentowała Kátarzyna S. tym upominkiem Oblubienica Baránkowa Kościół S. wojujący: gdy zostawiać na sobie tak przemysłowy przykład daru Mądrości y Pánienstwa wszystkim wiernym/ nim wręcił Kościół S. oświecił. Miałby innemi nągyniami które kazał był P. BOG Mojżesowi sporządzić dla ozdoby przybytku swego/ w którym przebywała Arká Pańska/ był też ten den lichtarz figuralny/ dziwnym misterstwem zrobiony. Facies & candelabrum de auro mundissimo, ac lilia ex ipso procedentia. Zrobił lichtarz z wybornego złota, y lilia wychodzące z niego: na tym lichtarzu powinno było gorzeć siedm lamp. Facies & lucernas septem, & pones eas super candelabrum, ut luceat ex adverso: powinien zaś ten był lichtarz stać in parte australi od południa, aby tym lepiej mógł być oświecany przybytkiem Pánim. In sensu morali. Przybytek on Pánim wystawiony na pułgę/ wyraźna był figura Kościoła S. zostającego tu ięszce na ziemi. Lichtarz zaś on misterny/ ponieważ według S. Bernárdá, y innych Doktorów znać ludzi mądrych/ w Kościele Bożym/ bardzo dobrze w szczególności może nam figurować Pátronkę świętych Doktorów y Mistrzynie Niebieskiej Mądrości Kátarzyny S. złoty to lichtarz/ dla daru mądrości; teory dar w Piśmie S. złotem się być miał/ iakoż już wyżej powiedział; Siedm lucern gorących na tym lichtarzu/ niech znać siedm Dárow Ducha S. które temi utalentowana była duszá Kátarzyny S. Plága Australis, na której stał on lichtarz/ według tłumaczenia Origenesa, Hieronyma, y Augustyna S. znać Fervorem charitatis, & Fidei, gorąca miłość y Wiara. W czym obowgu wiele się popisala Kátarzyna S. gdy nie mogąc paść trzyć na balwochwaliskie ofiary/ zarliwością zdista/ śmiało do bożnicy Pogańskiej wchodzi/ surowo o to konfundowała Cesarzá. Zostaje mi też jeszcze jedna tajemnica w onym lichtarzu

A rzu/ to jest; że on lichtarz/ przy złocie miał oraz y lilia: Facies & lilia ex illo procedentia. Ioseph. Mansus twierdzi/ że te lilia Symbolum popolite czystości; dawały ad intende ludzom mądrym/ w ten czas złotem jest mądrość ich/ w ten czas nauka swoja oświeca Kościół S. kiedy przy nauce starała się żyć powściągliwie; prze- toż też y Kátarzynie S. iako misty- cznemu Kościoła S. Lichtarzowi/ bardzo pięknie te lilia kwadrują dla osobliwego przykładu iey/ y statku przy cnotie Pánienstwa. Wiedząc iako on złotoliliowy Starożytny Lichtarz wielce/ nie tylko oświecał/ ale też dla misterstwa swego zdobył przybytek Boży; tak y Kátarzyna S. pomienionych dwu cnot mądrości/ y Pánienstwa/ przykładem bardzo zdoby Kościół S. wojujący; a za tym wielce go tym kontentuje.

Uaóstatek/ y druga Oblubienica Baránkowa/ to jest Kościół S. tryumfujący alias Obywatelom Niebieskich ukontentowała wielce Kátarzyna S. tymże upominkiem; to jest złotem mądrym/ y oraz czystym sercem: albowiem z tej racji tak ciała iey Pánienstwu na ziemi/ iako y duszy w Niebie osobliwy uczynili honor: Wielki uczynili honor ciała iey Aniołowie S. kiedy ono zaraz po ścięciu iey wzięwszy/ cudownie na Górę Sinai zanieśli/ y pogrzeb mu osobliwy uczynili/ śnać dla tego; aby na onę Gorę/ na której niegdy Mojżesz rozmawiał z P. BOGiem mądrości niebieskiej nauczył się; y czysty Eliasz widzenie miał osobliwe P. BOGA; na teży też Gorę/ tak mądrość/ iako y czystość Kátarzyny S. honor swoy odniosła. Wiadząc iako ięszce honor z teży racji odniosła Duszá iey S. w niebie; od obywatelów tamiecznych/ albowiem gdy raz Gertruda S. prosiła P. JEZUSA/ aby iey był obiadził Chwałę/ y zaśluzi Kátarzyny S. pokazał iey tedy te S. Pánno na krześle tak wysoko wyniesionym/ że kiedyby żadney insey Królowey na Niebie nie było/ dosę by się Niebo chwala iey zdalo być ozdobione. Widąc też było pod nią

D. 10. de Const n. 16

Histor

3. Reg. 19.

Iustit. P. 4. C. 59.

przedziesiąt onych Medrcow/ kroych oná Duchem Boskiey mądrości zwyciężywszy/ do nieba wylierowald: ktorzy w hyscy złote berla w resku trzymając/ przez ktore się znaczyła nauka ich / wierzchołki ich na ściecy teżże Panny ślaniając/ one niemi przedziwnie na kształt kwiatkow zdobiłi/ czac tym samym cudowna niebieska mądrość/ ktora była udarowana Katarzyną Świątą.

Bardzo tedy zacny Katarzyna S: na Gody Barankowe importuje prezent/ złote mądrości pełne serce/ lilia Pániestwa ukoronowane; ponieważ tak jest do ukontentowania/ y Oblu-

A bienia samego/ tak też y Oblubienicy tego. A że Katarzyna S. w poświęcaniu za upominek odebrała od Oblubienca swego/ Chrystusa Pána ten przywilej; że krotkowiekby do przyczyni się udał się nabożnie w potrzebach swoich/ zapewne pomoc y pocieszenie otrzymał od P. BOGA: o czym pisze S. Albertus M. y S. Gertruda tamże namienia; Wisc w potrzebach naszych tak dogesnych jako y duchownych poufale udajmy się do niego/ mocna nadzieja mając/ że obietnicę jego dana spełni na nas dobrociwego BOGA; ktoremu niech będzie chwała y chwala na wieki/ Amen/

NA DZIEŃ B. STANISŁAWA KOSTKI Pátroná Korony Polskiej.

Authenticum Reliquiarium Sponsæ.

Et Lucerne ardentes in manibus vestris. Lucz 12.

Jepospolitym widze sposobem/ to przykazanie dane Wznom od Chrystusa Pána o przygotowaniu się na przywiera nie Oblubienca Godowego/ dzisiejszy Solemnizant/ a Pátron Korony Polskiej B. Stanisław Kostka przy chwalebney swojej Drozystości pełni S. N. Albowiem na te Gody zapala pochodnie/ nie balsamowemi/ albo innemi wonnemi materjami przyprawne/ jako bywał zwycaj u śtarych na átkach weselnych/ ale nad to rad bedac Oblubiencowi niebieskiemu: (jako wisc mawidamy oświádcząc się komu z niezwycajną ochotą) nie tylko z dusze ale też/ y ze wszystkich Kostek swoich/ mówiac z Dawidem: Omnia ossa mea dicent: Domine quis similis tibi. Wszelkie Kosteczki powiedzą: Pánie á ktoś podobny tobie. Z samego Przeświectney Familij przezwistá Kostka/ Kosteczki swoje ogniem niebieskim rozpalone/ miásto gorących wynosi pochodni. Robilo niegdy Poganstwo za czasów Tyránna Neronowego z kóści y z ciał

C Świtych Męczennikow pochodnie/ gdy przywiązane do palow y tłusta oblane/ albo oblepiene materja zapálali; y niemi sobie po ulicach Rzymskich w noce świecili; co okrutne Tyránstwo bylo: coś podobnego ale náder chwalebnie stáło się z Kostką naszą B. Stanisławem/ mogłobowiem Błogosławiony ten záżyć owych słow Jeremiášowych: De excelso misit igaem in ossibus meis, & erudit me. Z wysokości zesłał ogień w kóści moje, y wycwiczył mnie; ponieważ pod naymiedrzym náuczycielem Duchem S. tá Kostka do takiey perfekcyi przyšla/ choćdą w młodych latach/ że ogniem niebieskim podpálona/ nieugášonemi miłości Boskiej y áktow wśeláskich innych enot/ ustáwicznie paláła płomieniami. O Świate! o błogosławioná osobliwego Reliquiarza y ugcimóść godná Kostek B. Stanisławie/ ktory tak pięknie tak ozdobnie na Godach Barankowych prezentujesz się.

A coż przecie prośe przy dzisiejszym Ákcie twoim za upominek oddam od ciebie Oblubienicy Barankowej

Thron. 1.

psal. 34.

Martyrol.
Roman.

2. Reg. 15.

Abialon Roolewicz wyprosił się był z Jeruzalem u Oycy swego Dawida. Vadam & reddam vota mea, quæ vovi Domino in Hebron. Coś podobnego wyświadczył Józef Pátry archa Reliquiom albo Kościom Oycy swego Jakubá/ gdy one z użęciwością z ziemie Pogańskiej z nie małą wyprowadził pompa: co też potem po wielu lat samegoż Józefa Kościom uczynił Zakonodawca Moyses.

Exod. 13.

lit quoque Moyles ossa Joseph secum. O tym wszystkim universaliter napisał Eklezjastyt. Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, & nomen eorum vivit in generationem & generationem.

Eccli. 44.

Ciała ich. w pokoju pogrzebione są. a imię ich żyje do narodu a narodu. Pigna Commentator, że słowá in pace, tłumaczy o wspólnych nagrobkach nączyniach albo Reliquiarchach/ w których Kości onych Ss. Pátryarchow konserwowane były. Nonnulli exponunt in sepulchro Magnifico, & summo artificio elaborato. To wstarym Testamencie w takiej rewerencyi były Kości Reliquie Swietych: a dopieroż w nowym Testamencie gdyż zaraz za czasów S. Jana Ewangelisty na samym albo w samym Ołtarzu Reliquie Ss. stawiano/ iako też dochodzi użony Bellarm. z pewnego widzenia/ które miał ten S. Apostoł gdy tak píše. Videtur ista consuetudo Apostolorum coepisse: nam ideò ostensa sunt animæ Martyrum sub Altari, quia corpora eorum in terris sub Altaribus requiescunt. O tym starodawnym Kościolá S. ku Reliquiom Ss. nábożenstwem/ świadectwo dáje y S. Hieronym, gdy Wigilancyusowi Heretykowi uragájącemu się z Kátolikow iakoby z kálonych/ że trupie Kości tak śánusia/ przypomina dawnych Cesarzow Chrześcianskich/ a zwłaszcza Konstancyá W. pierwszego Chrześcianina/ który Kości y grob Ss. Apostolow Piotrá y Páwła w wielkiej rewerencyi miał/ tak dalece/ że szerozłote zawięsiwszy lampy u grobu ich/ bogacie uczynił fundacye na to/ aby drogim nápełnione balsamem we dnie y w nocy przed Reliquiámi ich gorzały/ który

C. 3. de Reliquijs.

Apost. 6.

także Reliquie Andrzejá S. Lutáfskí y Tymoteusza z wielką częścią do Konstantynopola wprowadził. Także Arkadyuszá Cesarza/ który Kości Proroká Samuela z Palestyny z wielkim nábożenstwem do swoich kédiorow przyprowadził. Ergone Sacrilegus fuit Constantinus? Sacrilegus Augustus, Arcadius? Czyli to był Świętokrádca Konstantyn, czyli y August, Arkadius. Z tego wszystkiego iásnie się pokázuje/ że część y honor/ który/ Kościol S. Kátolicki oddáje Kościom Reliquiom Ss. starodawnym/ jest nie speći go byndánniem/ ale y o wsem wielce go záleca y zdobi.

Drugi pożytek z Reliquiy odnośi Kościol S. w tym/ że gdy wierni mają te w pośanowaniu/ nábożnie przed nimi się modlac/ przy sobie one nosząc/ groby/ Reliquiarze ich náwiedziac/ wśelkiej nieprzyystowności w obecności ich albo miáwszy je przy sobie chroniac/ odnośa z tego pomnożenie w duchu/ w świątobliwości/ a to część przez modlitwy/ y záslugi onych/ że Swietych/ część biorac z tego okazya do rozmaitych/ áktow cnot Chrześcianskich.

Czego Figura pieszczona upatrzyl Rupert. Abb. na Samsonie sławnym wojenniku Filistynow/ y na oney Kości/ albo figece bydlecey/ która cudownie strumienie wody z siebie wypuszcá/ niemi już już práwie od cieśkiego prágniénia umierającego Samsoná otrzeźwiła/ y zemdlone tego pokrzepiła síly. Aperuit itaque Dominus moralem dentem in maxilla asini, & egressæ sunt aquæ: quibus haustis refocillavit spiritum. Mowi Pismo S. Co tak aplikuje do rzeczy nášej pomieniony Opat: przez Samsoná omdlewającego od prágniénia/ rozumie wiernych ludzi/ niedostónalnych/ słabych ięszce w Wierze/ w cności etc. przez martwa Kość one rozumie Reliquie/ Kości/ pozostałe Swietych/ z których iakoby strumień wody wyprowadził P. Bóg/ kiedy wiele ich cudámi użcił: z tego samego pośilek błoga wierni ludzie/ gdy z tej okázji pomnázają się w wierze/ w nádziei/ w miłości a zá tym w innych cnotách Chrześcianskich. Pro-

Figura

in Iudic. 15.

stratis enim in mortem Sanctis, repulchra illorum vivas aquas emanaverunt, corpora illorum miraculorum gratiam profuderunt. Exinde crevit fides, roborata est spes, charitas magis invaluit: movi tenet fláwny Commentator. Wielebny dzo w tej młecy napisał S. Hieronym. S. Chryzostom. S. Grzegorz Nazianzenſki; ale my mamy doſyć teraz ná Dekrecie Concilium Trydenieſkiego/ ktore z wielkú deliberacú funduiac ſie ná Piſmie S. y zdaniu ſtarych Koſciółá S. Doktorow napisało Canon, wyrażájac w nim oraz y motiva, álbo táce dla czego mamy mieć w rewerencyi Reliquie Ss. y oraz pożytki duchowne z tego pochodzące. O tym ſłowá tákie góta n ſeſſione 25. Sanctorum quoque Martyrum, & aliorum cum Christo viventium Sancta corpora, quæ viva fuerunt membra Christi, & templum Spiritus Sancti ab ipſo ad æternam vitam ſuſcitanda, & glorificanda, á fidelibus veneranda eſſe: per quæ multa beneficia á DEO hominibus tribuuntur. Świętych (prawi) Męczenników, y innych z Chryſtuſem żyacych. Święte ciała, ktore tu żyac były członkami Chryſtuſowemi, y y mieſzkaniem Duchá S. y ktore ná męczny żywot wſkrzeſzone, y uwielbione byđj maia, powinni byđj u wiernych w poſanowaniu, bo przez nie wiele dobrodziejſw od B O G A ludzie oabierai. Mładzy ktoremi dobrodziejſwy Concil. Moguntinum principaliter kládzie pomnożenie ſie w cnotách wiary/ nadziei zc. Reliquias Sanctorum, monemus in Eccleſijs noſtris, vel ob id proponendas, & religioſa pietate venerandas, ut per eas fideles communiti, diſcant virtutem & fidem Sanctorum imitari &c. Napominamy (prawi) aby Reliquie Ss. w Koſciółach wyſtawiać y mieć w uczciwoſci, żeby wierni z tego poruſzali ſię y zachęcali do cnoty, y w mierze Świętych ná ſladowali: pátrzac ná krew ich dla miłóſci Chryſtuſowej/ dla doſtapienia y wotá wiecznego wylana/ pomnázali ſie też y oni w nadziei doſtapienia do bró niebieſkich/ y w miłóſci Boſkiej

A Trzeci pożytek z Reliquy Ss. odnoſi Koſciół S. y każdy wierny/ że mu ſa tu wielkiej obronie nie tylko przeciwko niebeſpieczeńſtwom od nieprzyiációł doſęjnych/ ale też tym bardziej od nieprzyiációł duſjnych/ ſátaná y pokuſ iego do grzechu. Bardzo wiele mamy Hiſtorii y dawnych y ſwieżych/ iáko w okázách wojennych Reliquie Ss. na ſobie miały/ wiele od śmierci jałowowały/ iáko wiele Miałſt udrúac ſie nábożnie do grobow Ss. Bożych/ álbo Reliquiárz po murách wyſtawiać/ ciałe nieprzyiácieliſkie wterzymać obłążenia. Czego oſobliwie doznał/ wielokróć y doznáć Rzym/ dla czego Chryzostom S. Reliquie Páwła y Piotrá Ss. napoznánteyſzemi baſtami Miałſta tego názwál. Hoc Corpus Urbem hanc munit, quod quavis turri, innumerisque manibus, & vallis eſt tutius, & cum iſto Corpus eriam B. Petri. Co ſie záſ tyż obrony przeciwko gartowſkim pokuſom; daie ſwiadectwo o tym nie ieden ná ſobie tego doznáwſzy: Pierwſzy Jan Konnł ieden Cyſterſki/ ktory to o ſobie powiádał/ że ieſzce ſwieckim bywſzy/ y noſiac ná pierſiach ſwoich Reliquiárz/ ielekróć ſpetna myſł/ álbo pożałliwoſć iá zaſymowała ſie w nim/ záraz on Reliquiárz dobrowolnie ſam rozchwiáwſzy ſie/ uderzał go tu ierem; nieiáto oſtrzegáiac go/ y odgániaiac od niego one gartowſka pokuſe. Coſ podobnego wyznáwał ná ſie nie bárdzo dáwnemi záſy w Rzymie máj ieden/ ktory doſtał był niektorych Reliquy S. Silippá Treuſká/ y one ná ſobie noſil: że gdy ráz iúž ſie był odważył ná grzech cielesny/ y okázyl ná to gękal/ on Reliquiárz iáko młotem iákim uderzył go w pierſi/ táť dobrze/ że zemdláwſzy upadł ná ſiemie; ſłyſiac glos do ſiebie S. Silippá: Cave ne facias, surge hinc & fuge peccatum. Wielká to ieſzce/ co piſze Concionator Hiſtoricus o pewnym Wodzu Zboycow zá záſow Maurecyuſá Ceſarzá náſ bożnego/ ktory przez wiele lat náiezdjal okolice Konſtántynopolſkie/ iúž dzi zabíal/ y wiele lotroſtwá popel-

Hiſtor

Homil. 31.
ad Rom.ap. Caſar.
l. 18. dial.
c. 67.Vit. S. Phil.
ip. Ner. l.
6. c. 4. n. 1.

Hiſt. 44.

mal: tenu

niał: temu że miał tajemne między
 słami swoje łaty / żadne Woy-
 ską porządzić / ani go dosłać nie mo-
 gły: więc pobożny Cesarz takiego
 sposobu zażył na niego; kazał bogaty
 zrobić Reliquarz / y w ten Ss. Ro-
 ści włożywszy za upominek posłał go
 zbocy onemu / ledwie co go on locz
 na sobie zamieścił / zaraz pogul sku-
 teł Ss. Reliquiy / albowiem obciąża-
 nie pogul / y serce tego nie tak to-
 pnieć jałem pokuty S. przyшло na o-
 statek do tego / że sam dobrowolnie
 pośedł na pałac Cesarzki / y na sie o
 sprawiedliwość prosił Cesarza / ale w
 krótko zachorowawszy śmiertelnie / u-
 stawnie lzy za grzechy prześle obfi-
 cie z oczu leciać / szcześnie umarł /
 którego śmierć rządził P. B. O. S. użycie
 cudownym jedynym widzeniem: O
 czym znajdziesz in Festo S. Magda-
 lenæ. Jedak pokazało się na nim / i-
 ako Reliquie Ss. za skuteczną obronę
 przeciwko grzechom / y pokusom są-
 taniłim.

PARS
 II.

O sie tygo drugiey części
 Rządzenia: przelożywszy już
 Katolicka nauka o Ro-
 ściach albo Reliquiach Ss.
 literaliter, allegoricę już
 mówić będą o S. Koście / to jest / o
 B. Staniławie / o osobliwych darach
 tego / cnotach / zasługach / y święto-
 bliwości: która Kościelna że za osobliwa
 Reliquia oddałem Oblubienicy Bā-
 ránkowej Kościolowi S. autentycz-
 wać mi ja potrzeba. Trojakim au-
 tentyktem albo sposobem mogą być
 approbowane prawdziwe Reliquie /
 Kości Ss albo per Diploma przez
 Listy Papiestkie / albo też przez taki
 niepospolity cud; na przykład gdy w
 ogniu będąc nie zgoręła / albo przez
 to samo / gdy Kościol S. pozwala-
 ich publicæ venerationi, na Oltar-
 zach wystawiać. Podobnem nie co
 autentykami / umyśliłem wywodzić /
 iako B. Kościelna dla darów niebieskich /
 y świętobliwości swojej / jest osobli-
 wa Reliquia do Reliquiarza Kościol-
 la S. należąca. Pierwszy autentyk
 na to produktus / Diploma Pontifi-
 cium: niechce ja tu mówić materi-
 aliter o Bulach Papiestkich; bo o tym

A niek nie wątpi / że te o Beatyfikacyi
 tego / y de Patronatu dostatecznie
 publikowane są: ale chce tu mówić
 mysticę duchownie, uważając rzeczy
 przez niełatwie podobienstwo. Należy
 wyższym Biskupem / od którego naje-
 pewnieysze o świętobliwości wycho-
 dza Diplomata, świadectwa, jest Śb. a-
 wieciel nasz Chrystus; o czym napisał
 Paweł S. Habemus Pontificem
 magnum, qui penetravit Coelos,
 JESUM Filium DEI; ten Diploma-
 ta swoje świadectwo / już nie na parg-
 minach / albo tablicach takich / ale na
 samych duszach / na sercach ludzkich
 pisze / iako tenże Doktor Narodow-
 twierdzi: Epistola estis Christi scri-
 pra non atramento, sed Spiritu
 DEI vivi, non in tabulis lapideis.
 sed in tabulis cordis carnalibus.
 Charaktery Ráncellary / a rącey
 Wszechmocney ręki tego Biskupa są
 wizerunki rozmaitych cnot Ss. w du-
 szach pobożney / iako na pargaminie wy-
 razone. A w ten ci to sposób tenże
 Należy wyższy nasz Biskup dać autentyk
 y Diploma swoje na to / że Kościelna
 B. Staniław B. jest jedyną święto-
 bliwością Reliquia / godną Reliquia-
 rza Oblubienicy Bāránkowej / kiedy
 osobliwych cnot / a zwłászczá nienaru-
 szoney niewinności wizerunki ręki
 swojej B. B. bo za skutecznymi ra-
 tunkami swemi / w duszy jego wyraż-
 one prezentuje. Według Psalmis-
 ty S. wielka ma konnerva niewin-
 ność z Reliquiami / tak dalece / że al-
 bo jedno z soba są / albo pospolicie bez
 siebie być nie mogą: tak bowiem
 do tegoś mówi Dawid S. Psał: 36.
 Custodi innocentiam, & vide a-
 quitatem. Chaldaea czyta. Respi-
 ce iter rectum, quoniam sunt reli-
 quiae homini pacifico. Przestrzegay
 niewinności. upatruy drogi prostej, al-
 bowiem to stoi za relikwiami spokojnemu
 człowiekowi; które Psalmisty słowa
 ponieważ Ioseph. Mansi. literaliter
 tłumaczy / o kościach Ss. albo Reli-
 quiach; toć się ja też odważy zażyć ich
 do mistycznej Reliquiy / do Kościel-
 Staniława B. Jeżeli o tym / tedy o
 nim weryfikuje się że to / homo paci-
 ficus, spokojny, bo Kościelna; Kościelna zaś

ad Hebr. 4

1. Cor. 3

Script.

de Reliqui-
D: 9.

prześladowania domowego a ustami
anego od Rodzonego Brata swego;
w czym y do bicia przychodziło gęsto
ćroć. W ogniu trudności / które bar-
dzo wielkie miał w przystępie do Insti-
tutum Societatis JESU. W ogniu
rozmaitych mortyfikacy / długiego
kłacenia / niewczesney aż do Rzymu
prawie o żebrnym chlebie peregryns-
cyi przyłożmy do tego Żakonne ostre
exercitia, dyscypliny; o które samże
na kilka dni przed śmiercią gotuac
się na Święto S. Barbary prosił
Rektora Nowieckiego; y one pu-
blikanie w Refektarzu odprawil. W
ogniu także miłości wrodzoney ku Ro-
dzicom; którzy mu w Żakonney Wo-
kacyi byli na przeszkodzie; listami sw-
mi dosyć groźnemi.

A osobliwie ta Rostęgła / ta Reli-
quia S: wyprobowana jest w ogniu
dwójakiej miłości / w ogniu a raczej
w piecu ognistym miłości; przez który
rozumieć chęć Prz: Panna bo oniey na-
pisał S. Bernard sen. MARIA fornax
est amoris Spiritus S. Do której o-
sobliwie maiać B. Stanisław nabo-
żnistwo / miłością ku niej przeistę w
samego Aniola zdał się bydy przesfor-
mowanym: co z kilku tego słow po-
znał / y relacya uczynil samemu Ge-
neralowi Borgiaszowi S. Pater Em-
manuel SA, Soc: JESU wielki Teolog
Pisnia S. Ale nayośbliwszym spo-
sobem wyprobowana bydy widze ta
S. Reliquia to Rostę w środym
ogniu; to jest w ogniu miłości Bo-
skiej; który tak się był w sercu tego za-
iał iż gęstoćroć omogonemi w wodzie
chustkami pierśi tego serca chłodzić
musiano: a nawet według zdania
Medyków przytomnych / nie z pr-
rodzoney idkiej okazyi / ona śmierć
na chorobą na niego przysła była /
ale raczej z wielkich y niezwyčajnych
upałów miłości Boskiej / których mło-
dziutkie członki wytrzymać nie mo-
gły. A z tym tak wyprobowana w
ogniu Rostę ma y drugi autentyk
na to / że B: Stanisław / względem
świątobliwości swojej był / y jest oso-
bliwa Reliquia Oblubienicy Bara-
kowej Rostę Chrystusowego.

Trzeci autentyk daje na to / tacy są

ma Oblubienicy Barankowa Rostę
S: tak mówiący na ziemi / iako y try-
umfujący w niebie / kiedy B. Rostę /
dla świątobliwości tego wystawia na
wysoki gródus / za Patroną go oso-
bliwego Koronie Polskiej przyzna-
cie / y nazywać / y czcić każąc.
Co względem wciutego Rostę;
dokumentem tego iasnym jest Bulla
Papieża Pauli V. która B. Rostę
miedzy principalnymi Patronami
Koronie Polskiej ligę nakazuje. Co
zda względem tryumfującego w nie-
bie / i tacy to iasnie wyrozumieć
Ziśtoryi. Dyse P. Młodzianowski Soc:
JESU / że R. P. 1628. w Krakowie
jeden pobożny Żakonnik Żakonu O.
S. Franciszka miał takie widzenie:
Widział na Tronie BOGA OCEA
osobę którą rozgiewana twarzą swo-
ją kazał Aniolom kazać Polskę; zęgo
postrzegły Nawa. Panna prosiła
Syna Bożego / przez krew tego przez
pierśi swoje macierzyńskie / aby się u
BOGA OCEA wystawił za Polskę;
z tem widział że Syn Boży P. Chry-
stus w takiej postaci / iako go wie-
malutka modlącego się w Ogroycu /
uklekał y prosił Oycę za Polskę. Po-
strzeże potym Orzen. Panna stołac
go / B. Stanisław Rostę nie mo-
dlącego się / albo raczej obawiają-
go modlić za grzeszającą Polskę / y rze-
ze do niego: Quare tu Sponte Fi-
lij mei, non oras pro fratribus tuis.
A czemuż ty Oblubienice Syna mojego,
nie modliś się za bracia twoja: a gdy
wskoczy razem prosił / odpuszcil BOG
Ociec Polśze / Otey rewelacyi czy-
nil relacya sam Biskup Krakowski /
na ten czas Andrzej Lipski / na Syn-
nodzie Piotrkowskim / z której Zi-
stori / albo obdawnienia / iasnie się po-
kazuje / że y samo niebo / sam Chry-
stus / sama Pezen: Panna / przyznaje
ta godność B. Rostę; że dla osobli-
wey świątobliwości swojej / jest y
bydy powinien przed Mleństwem
Boskim osobliwym Patronem Koron-
ny Polskiej. Wisc kto dobrze uważy
te trzy autentyki / albo wywody; przy-
znac pewnie musi że Rostę nasha / to
jest świątobliwość y zasługi Błogo-
sławionego Rostę są jedna autenty-

Histor.

in Fest. B.
Rostę.

Tom. 3. de
Assump.

gna Re.

czna Reliquia Kościoła Świętego.

Żyjąc tedy imieniem Błog. Kościół słow Salomonowych do Oblubienice swojej: y rzekł do Oblubienice Barankowej Pone me ut signaculum super cor tuum. Przyjmij proszę za wdziężne od Polaka naszego za weselny upominek ten Reliquidz misyżny Kościół Błogosławionego y zasługami światobliwości tego/ w tak młodem y krótkim wieku zasługay się Włóko naszą/ y Oblubienico Chrystusowa Kościele Święty Rzymski.

A ponieważ (takom w pierwszej części kazania powiedział:) Reliquie

A Kościół S. są osobliwa obrona przeciwko nieprzyjaciółom/ y wszelakim niebezpieczeństwom/ ktoremi je widzę otoczona zewsząd Oyczyzna naszą; kląde przeto na cie utráplona Polsko ten Reliquidz; niech cie ta błogosławiona Kościół/ ta Reliquia/ Błog. Stanisław niegdy Syn twoy/ a teraz Patron osobliwy/ od twych nieprzyjaciół zasługami swoimi broni/ a modlitwami niechayci przednia

B Sprawiedliwie na cie zagniewanego BOGA/ktoremu gość/ y chwala w Świętych tego na

Amien.

Totum quidquid haecenus hic scripsi, subijcio humillimè iudicio S. Ecclesiae RomanoCatholicae: idq̃ cedat ad Honorem Peraugustissimae Trinitatis, Salvatorisq̃ mei JESU Christi, necnon Matris ejus Immaculatè Conceptae, Sanctorumque DEI laudem. Et si quid fortè labor iste habeat apud DEUM meriti, totum id Author resignat in vita & post mortem desolatis animabus purgatorij in Suffragium. Tu qui legis, vel saltem per hoc quod legis, cum merito tuo stude suffragari iisdem; ut te deinde suavius recipiant in sua tabernacula: quod tibi, & sibi ex corde idem precatur.

I N D E X

LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ.

<i>Genesis.</i>			<i>Cap. Vers.</i>	<i>Folia.</i>
<i>Cap. Vers.</i>		<i>Folia</i>	20 6	Anima quæ declinaverit ad Magos & ariolos, interficiam eam, &c. 687
2. 9.	Lignum etiam vitæ in medio Paradisi,	802	<i>Numerus.</i>	
24.	Erunt duo in carne una,	302	12 1	Locutaq; est Maria & Aaron contra Moysen, &c. 6
3. 17.	Maledicta terra, &c.	221. 660	35 25	Manebitq; ibi donec moriatur Sacerdos magnus, 698
15.	Et tu insidiaberis calcaneo ejus,	187	<i>Deutoronomium.</i>	
19.	Memento homo quia pulvis es; &c.	5	6 5	Diliges Dominum tuum ex toto corde tuo, &c. 745
4. 7.	Sub te erit appetitus tuus, &c.	258	<i>Iosue.</i>	
17. 13.	Eritq; pactum meum in carne vestra,	79	6 26	Maledictus Vir coram Domino qui suscitaverit & ædificaverit Jericho, &c. 689
18. 16.	Abraham simul gradiebatur deducens eos,	486	13 33	Tribui autē Levi non dedit possessionē, 626
24. 22.	Protulit Vir in aures aureas appendentes siclos duos, &c.	75	19 24	Ceciditq; fors quinta filiorum Aler per cognationes, &c. 387
47.	Suspendi itaq; in aures ad ornandam faciem, &c.	60	<i>Iudicum.</i>	
65.	Tollens citò pallium operuit se,	56	7 14	Non est hic aliud, nisi gladius Gedeonis, 656
45. 22.	Beniamin verò dedit trecentos argenteos, &c.	126	14 9	Veniensq; ad Patrem suum & Matrem, &c. 69
48. 16.	Invocetur super eos nomen meum nomina quoq; Patrum, &c.	718	<i>Ruth.</i>	
49. 20	Aser panis pinguis, & præbebit delicias Regibus,	386. 539. 737	2 14	Quando hora vesperti erit, veni huc, & comedere panem, &c. 725
<i>Exodus.</i>			<i>I. Regum.</i>	
2. 21.	Juravit Moyses, quod habitaret cum eo, accepitq; Sephoram filiā ejus Uxorem,	6	2 29	Magis honorasti filios tuos quàm me, 545
4. 25.	Sponsus Sanguinum tu mihi es,	17	15 12	Nuntiatum est Samueli, quod venisset Saul in Carmelum, 389
7. 22.	Fecerunt similiter malefici Ægyptiorum incantationibus suis	169	16 23	David tollebat citharam, & percutiebat, &c. 182
8. 17	Percussitq; pulverem terræ, & facti sunt sciniphes in hominibus,	169	17 40	Elegit sibi quinq; limpidissimos lapides de torrente, &c. 585
15. 1.	Gloriosè enim magnificatus est,	99	18 27	Percussit ex Philistijm ducentos Viros, & attulit eorum præputia, &c. 22
16. 14.	Cumq; ros operuisset superficiem terræ, apparuit in solitudine minutum,	155	23 26	Itaq; Saul & Viri ejus in modum coronæ cingebant David ut caperent eos, 225
25. 3.	Hæc sunt quæ accipere debetis aurum, argentum, &c.	815	28 7	Quarite mihi mulierē, habetē pythone, &c. 692
31.	Facies & candelabrum de auro mundissimo, ac lilia ex ipso procedentia,	831	<i>II. Regum.</i>	
28 21	Duodecim nominibus calabuntur, singuli lapides nominibus per duodecim tribus.	502. 538	6 23	Igitur Michol filia Saul, non est natus filius, usq; in diem mortis suæ, 500
28	Stringatur rationale annulis suis, cum annulis superhumeralis vitta hyacinthina,	390 & 622	14 17	Sicut enim Angelus Domini, sic est Dominus meus Rex, ut nec benedictione, &c. 589
33	Ad pedes ejusdem tunicæ per circuitum, quasi mala punica facies, &c.	323	15 7	Vadam, & reddam vota mea, quæ vovi Domino in Hebron, 837
29 5	Indues Aaron: superhumerali & rationali quod constringet balteo,	622	<i>III. Regum.</i>	
<i>Leviticus.</i>			12 10	Minimus digitus meus grossior est dorso Patris mei, 672
4 25	Tinget Sacerdos digitum in sanguine,	683	<i>IV. Regum.</i>	
19 32	Coram cano capite consurge,	442	2 19	Ecce habitatio hujus Civitatis optima est, sed aquæ pessimæ, &c. 664
		Eff		

I N D E X

II. Paralipomenon.

Cap. Vers.	Folia	Cap. Vers.	Folia
9 1 Regina quoq; Saba cum audisset famam Salomonis, venit in Jerusalem, &c.	614	30 20 Quam magna multitudo dulcedinis tuae Domine, &c.	173
<i>Tobias.</i>		31 1 Beati, quorum remissa sunt iniquitates, &c.	606
6 17 Hi, qui conjugium ita suscipiunt ut DEUM a se & sua mente excludant, &c.	707	33 12 Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos,	419
13 22 Per vicos ejus Alleluja cantabitur,	410	36 37 Custodi innocentiam, & vide aequitatem, &c.	596
<i>Esther.</i>		38 6 Verumtamen vanitas, omnis homo vivens, &c.	574
2 17 Posuit diadema Regni in capite ejus, &c.	53	39 9 In capite libri scriptum est de me,	195
15 5 Cumq; Regio fulgeret habitu, & invocaret, &c.	397 401	41 8 Abyssus abyssum invocat, &c.	806
<i>Iob.</i>		1 Quemadmodum desiderat cervus ad fontem, &c.	174
5 26 Ingredieris in abundantia sepulchrū, &c.	180	42 5 Confitebor tibi in cithara Deus meus, &c.	361 446
6 10 Hæc mihi consolatio ut affligens me dolore non parcat,	223	44 10 Astitit Regina à dextris tuis &c.	322
7 17 Quid est homo quia magnificas eum, &c.	6	49 23 Sacrificium laudis honorificabit me,	369
14 2 Quasi flos egreditur & conteritur, &c.	5	50 3 Miserere mei DEUS, secundum magnam misericordiam tuam,	812
17 Signasti quasi in lacculo, delicta mea.	773	55 8 Pro nihilo salvos facies illos,	615
15 16 Qui bibit quasi aquam iniquitatem,	53	67 32 Æthiopia præveniet manus ejus DEO,	71 16
28 12 Sapientia ubi invenitur, & quis est locus intelligentiæ,	779	71 16 Et erit firmamentum in terra in summis montium,	717
19 Non adæquabitur ei Topazius de Æthiopia,	400	72 23 Ut jumentum factus sum apud te,	77 20
40 31 Versa est in luctum cithara mea,	188	77 20 Percussit petram, & fluxerunt aquæ, &c.	83 1
31 20 Et de velleribus ovium mearum, calefactus est pauper,	644	83 1 Quam dilecta tabernacula tua Domine, &c.	2
34 30 Qui regnare facit hominem hypocritam, propter peccata populi,	658	2 Cor meum, & caro mea, exultaverunt in DEUM vivum,	13 174
39 1 Numquid nosti tempus partus, ibi cum in petris, vel parturiētes cervas observasti, &c.	26	13 Non privabit bonis eos qui ambulant in innocentia,	88 28
40 11 Fortitudo ejus in lūbis ejus, ossa ejus &c.	712	88 28 Et ego primogenitū ponam illum, &c.	90 13
41 21 Sternet sibi aurum, quasi lutum,	760	90 13 Et concubabis leonem & draconem,	91 14
<i>Psalmi.</i>		91 14 Plantati in Domo Domini in atrijs, &c.	92 1
1 1 Beatus Vir qui &c. in cathedra, &c.	512	92 1 Dominus regnavit, decorem indutus est,	103 30
2 10 Erudimini, qui judicatis terrā	432 495 646	103 30 Emittes Spiritū tuū & creabuntur, &c.	108 29
3 6 Ego dormivi & soporatus sum, & exurrexi,	105	108 29 Operiantur sicut diploide confusione suā,	116 1
8 3 Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem,	417	116 1 Laudate Dñm omnes gentes, &c.	118 64
4 Quoniam videbo celos, opera digitorum tuorum,	671	118 64 Misericordia Domini plena est terra,	125 6
5 Quid est homo, quod memor es ejus,	6	70 Coagulatum est sicut lac cor eorum,	127 3
13 3 Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem,	335	125 6 Venientes autem venient cum exultatione, &c.	141 6
15 1 Conterva me Domine, &c. Quoniam non derelinques, &c.	111	127 3 Filij tui sicut novellæ olivarum, &c.	146 7
16 4 Ego custodivi vias duras.	163	141 6 Clamavi ad te Domine, dixi: Tu es spes mea, &c.	149 6
5 Dominus pars hæreditatis meæ,	623	146 7 Præcinite Domino in confessione, psallite DEO nostro in cithara, &c.	153 30
17 35 Qui docet manus meas ad prælium, &c.	684	149 6 Et gladij ancipites in manibus eorum, &c.	108 29
18 6 Exultavit ut gigas ad currendam viam,	513	116 1 Laudate Dñm omnes gentes, &c.	118 64
6 In sole posuit tabernaculum suum,	364 515	70 Coagulatum est sicut lac cor eorum,	125 6
20 4 Domine prævenisti eum in benedictionibus, &c.	137	127 3 Filij tui sicut novellæ olivarum, &c.	141 6
21 7 Ego autē sum vermis, & non homo,	41 313	146 7 Præcinite Domino in confessione, psallite DEO nostro in cithara, &c.	149 6
22 5 Paraſti in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me,	152	153 30 Emittes Spiritū tuū & creabuntur, &c.	108 29
28 9 Vox Domini præparantis cervos,	521	108 29 Operiantur sicut diploide confusione suā,	116 1

Proverbia.

1 16 Pedes eorū ad malum currūt & festināt,	137
6 1 Fili mi si sponderis pro amico tuo, &c.	531
10 23 Quasi per risum, stultus operatur,	271 87
11 12 Qui despicit amicum suum indigens corde est, Vir autem prudens tacebit;	582
13 12 Spes quæ differtur affligit animam, &c.	803
14 13 Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij luctus occupat.	175

LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ.

Cap. Vers.	Folia	Cap. Vers.	Folia.
32 Sperat autem iustus in morte,	181	7 1 Quàm pulchri sunt gressus tui in calceamen-	261 334
15 26 Abominatio Domini cogitationes malæ,	570	5 Caput tuum ut Carmelus: & comæ ca-	295
30 Lux oculorum lætificat animam, fama bo-	48	8 1 Quis mihi det te fratrem meum,	12
16 31 Corona dignitatis senectus, quæ in vijs ju-	446	6 Pone me ut signaculū super cor tuū,	76 554
17 6 Corona senum, Filij Filiorum,	730	<i>Sapientia.</i>	
8 Gēma gratissima, expectatio præstolātis,	508	7 26 Candor est lucis æternæ, & speculū, &c.	614
22 6 Adolefcens juxta viam suam etiam cū se-	420	7 Invocavi, & venit in me spiritus sapiētiae,	779
20 Ecce descripsi eam tibi,	561	26 Nihil inquinatum in eam incurrit,	829
25 12 Inauris aurea, & margaritum fulgens qui	586	8 3 Generositatem ejus glorificat, contuberni-	287 292
26 8 Sicut qui mittit lapidem in acervum Mer-	717	21 Scivi quoniam aliter non possem esse con-	634
22 Verba susurrionis quasi simplicia & ipsa per-	587	12 1 O quàm bonus & suavis est Domine spiri-	172
28 14 Beatus homo, qui semper est pavidus,	519	14 12 Initium fornicationis, est exquisitio idolo-	556
31 1 Visio, quā erudit eum Mater sua; Quid	712	17 10 Cū sit timida conscientia, dat testimoni-	168
<i>Ecclesiastes.</i>		18 24 In veste poderis quam habebat, totus erat	440
4 2 Laudavi magis mortuos, quàm vivētes,	181	<i>Ecclesiasticus.</i>	
10 17 Beata terra, cujus Rex nobilis,	288	1 29 Usq; in tempus sustinebit patiens, & po-	582
<i>Cantica.</i>		2 14 Væ duplici corde & labijs.	53
1 3 Trahe me post te, curremus, &c.	224 486	4 23 Fili conserva tempus & evita à malo.	26
3 Introduxit me Rex in cellaria tua,	81 150	6 18 Fili à juventute excipe doctrinam, & usq;	420
9 Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis,	319 28	21 Quàm aspera est nimium sapientia in do-	734
10 Murenulas aureas faciemus tibi, &c.	60 13	7 1 Non iteres verbum in oratione.	467
13 Botrus Cypri dilectus meus in vineis En-	88	21 Noli discedere à muliere senata & bona,	320
15 Ecce tu pulcher & decorus, &c.	105	17 12 Et mādavit illis unicuiq; de proximo suo.	332
2 3 Sicut malus inter ligna sylvarum, &c.	146	18 6 Cū consummaverit homo, tunc incipiet.	408
5 Fulcite me floribus, stipate me malis, &c.	617	27 Homo sapiens in omnibus metuet, &c.	271
9 En ipse stat post parietem nostrum, &c.	20	24 11 In omnibus requiem quæsi, &c.	762
3 7 En lectulum Salomonis 60 fortes ambi-	826 741	18 Ego quasi plantatio Rose in Jericho.	663
9 Ferculum fecit sibi Rex Salomon, &c.	648	27 Spiritus enim meus super mel dulcis.	172
11 Egredimini & videte filia Sion, &c.	12 89	25 3 Tres species odivit anima mea & aggra-	444
4 3 Sicut vitta coccinea labia tua.	385	8 Corona senum multa peritia, & gloria il-	446
3 Sicut fragmen mali punici genæ tuæ, absq;	328	26 19 Gratia super gratiam, mulier sancta & pu-	710
4 Mille clypei pendēt ex ea, & omnis, &c.	741	20 Omnis autem ponderatio, non est digna	633 652
11 Odor vestimentorum tuorum, sicut odor	101	28 20 Qui respicit illam non habebit requiem, nec	587
15 Fons hortorum, puteus aquarum viventi-	264	32 7 Gemmula carbunculi in ornamento auri,	464
1 Veniat dilectus meus in hortum suū, &c.	12	8 Sicut in fabricatione auri, signum est Sma-	470
3 Lavi pedes meos quomodo inquinabo illos.	261	14 Ante grandinem præbit coruscatio, & an-	321
5 Surrexi, ut aperirem dilecto meo, &c.	680	33 31 Quoniam in sanguine animæ comparasti	35
6 Anima mea liquefacta est ut locutus est.	330	8 Una est Matris lux, electa Genitrici lux.	575
10 Dilectus meus candidus & rubicundus,	19	<i>Effz</i>	
14 Venter ejus eburneus, distinctus Sapphiris	451	34 17 Timen-	
14 Manus ejus tōnantes aureæ plenæ hyacin-	534		
6 7 Sexaginta sunt Reginae, & octoginta, &c.	397		
8 Una est Matris lux, electa Genitrici lux.	575		

I N D E X

Cap. Vers.	Folia.	Cap. Vers.	Folia.
34 17 Timentis Dominum, beata est anima ejus, ad quem respicit, &c.	519	2 13 Magna est velut mare contritio tua,	605
35 18 Nonne lactymæ viduæ ad maxillam descendunt & exclamatio ejus, &c.	46	3 49 Oculus meus afflictus est,	89
41 1 Omors quàm amara est memoria tui, &c.	189	5 13 Adolescentibus malè abusi sunt, & pueri in ligno corruerunt, &c.	731
50 13 Coronâ fratrum circa illum: oratio autem in manibus eorum, &c.	737	<i>Baruch.</i>	
8 Quali flos Rolarum in diebus vernis.	663	5 1 Induet te decore & honore ejus, quæ à DEO tibi est, &c.	352
<i>Iſaias.</i>		<i>Ezechiel.</i>	
1 6 A plâta pedis usq; ad verticē non est, &c.	395	1 8 Et manus hominis, sub pennis eorum quatuor,	427
3 1 Auferet à Jerusalem Prophetam ariolum, prudentem eloquij mystici,	639	3 25 Et tu fili hominis, ecce data sunt super te vincula,	76
7 14 Et vocabitur nomen ejus Emmanuel	266	8 9 Ingredere & vide abominationes pessimas, quas isti faciunt,	608
9 3 Latantur coram te, sicut qui latantur in melle	724	9 2 Vir quoq; unus in medio eorum vestitus, &c.	215
6 Parvulus natus est nobis, &c.	23	16 4 In die ortus tui non est præcisus umbilicus tuus,	545
6 Factus est principatus super humerum ejus,	241	<i>Daniel.</i>	
22 18 Coronans coronabit te tribulatione,	225	1 5 Constituit eis Rex annonam per singulos dies de cibis suis, &c.	596
22 Dabo clavem domus David super humerum eius.	782	2 44 In diebus regnorum illorum, suscitabit DEUS. &c.	142
28 9 Quem docebit scientiam, & quem intelligere faciet auditum? &c.	779	3 50 Non tetigit eos omninò ignis neq; contristavit,	746
15 Percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.	78	5 5 In eadem hora apparuerunt digiti quasi manus, &c.	674
20 Palliū breve, utrūq; operire non potest.	819	8 5 Hircus caprarum veniebat ab occidente super faciem terræ, &c.	339
37 35 Protegam civitatem istam propter me, & propter David servum meum.	718	<i>Oseas.</i>	
40 12 Quis mensus est pugillo aquas & celos, &c.	677	2 19 Sponsabo te mihi in justitia & in judicio, &c.	349
31 Mutabunt fortitudinem, assument pennas sicut aquilæ, current & non laborabūt.	125	<i>Iſai.</i>	
49 15 Nunquid oblivisci potest mulier infantem suum, &c.	372	1 2. 5 Audite hoc senes: expergiscimini ebrii & flete, &c.	449
16 In manibus meis descripsi te,	98	<i>Amos.</i>	
23 Et erunt Reges nutritij tui,	645	2 4 Super tribus sceleribus Juda, &c. non convertam eum, &c.	354
53 7 Oblatus est quia ipse voluit.	227	6 Pro eo quod vendiderit pro argento justum, & pauperem pro calceamentis,	337
59 5 Telas aranæ texuerunt	54	7 7 Ecce Dominus stans super murum litum, & in manu ejus trulla cæmentarij,	289 808
63 3 Torcular calcavi solus, &c.	161	<i>Micbaas.</i>	
<i>Ieremias.</i>		7 1 Væ mihi, quia factus sum sicut qui colligit racemos in autumnno,	315
2 32 Nunquid obliviscetur Virgo ornamentis suis, &c.	373	<i>Sophonias.</i>	
3 1 Tu autem fornicata es cum amatoribus multis,	54	3 7 Corruerunt omnes cogitationes suas,	570
8 7 Milvus in celo cognovit tempus suum, turtur, &c.	496	14 Jubila, latare, & exulta in omni corde, filia Jerusalem,	172
10 7 Quis non timebit te o Rex gentium,	523	<i>Zacharias.</i>	
12 1 Justus quidem tu es Domine, si disputem tecum, &c.	458	3 9 Super lapidem unum septem oculi sunt,	590
13 20 Ubi est grex qui datus est tibi, pecus inclytum tuum, &c.	532	5 8 Hæc est impietas: & misit malleam plumbeam in os ejus,	337
15 19 Si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris.	535	6 Hæc est amphora egrediens: Hæc est oculus eorum, &c.	706
18 11 Revertimini unusquisq; à via sua mala,	570	6 11 Sumes aurum & argentum & facies coronas, & pones in capite Jesu, &c.	140 736
<i>Threni.</i>		<i>9 17 Vinum</i>	
1 9 Sordes ejus in pedibus ejus, &c.	257		
13 De excelso misit ignem in ossibus meis, & erudit me,	834		
15 Vocavit adversum me tempus.	251		

LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ.

Cap. Vers.	Folia
9 11 Vinum germinans Virgines,	159
11 7 Assumpti mihi duas virgas, unam vocavi decorem, & alteram funiculum; & pavi gregem.	420

Malachias.

2 7 Labia Sacerdotis custodient scientiam,	432
<i>Machabæorum I.</i>	
14 24 Post hæc autem misit Simon Numenium Romam, &c	753

Machabæorum II.

5 26 Omnes qui ad spectaculum processerant trucidavit,	274

Matthæus.

4 13 Venit & habitavit in Capharnaum, &c.	552
24 At illi relictis retibus, secuti sunt eum,	463
5 20 Nisi abundaverit iustitia vestra, &c	569
26 Non exies hinc, donec reddes ad novissimum quadrantem,	775
6 7 Orantes nolite multum loqui,	406
10 30 Vestri capilli capitis omnes numerati sunt,	442
11 30 Jugum meum suave, & onus meum leve,	163
13 8 Alia ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum,	709
16 17 Caro & sanguis non revelavit tibi, &c.	437
18 10 Angeli eorum in cælis, temper vident faciem, &c.	751
16 In ore duorum vel trium, stat omne verbum,	196
18 Quodcumq; ligaveritis super terram &c	672
21 7 Adduxerunt asinam & pullum, &c.	820
23 37 Jerusalem quæ occidis Prophetas	54
24 15 Cum videritis abominationem, itantem in loco sacro,	558
25 21 Euge serve bone & fidelis, &c.	813
26 4 Tunc congregati sunt Principes Sacerdotum, &c.	69
27 52 Multa corpora Sanctorum qui dormierant, &c.	106
28 3 Erat autem aspectus ejus sicut fulgur,	104

Marcus.

2 20 Cum auferetur ab eis Sponsus, tunc jejunabunt,	149
3 17 Imposuit eis nomina Boanerges; quod est Filij tonitruj,	455
7 33 Misit digitos suos in auriculas ejus,	678
10 32 Præcedebat illos JESUS & stupebant,	228
15 33 A sexta hora tenebræ factæ sunt,	498
16 6 Nolite expavescere: JESUM queritis Nazarenum, surrexit,	123 244
16 Qui vero non crediderit, cõdemnabitur,	117

Lucas.

1 24 Post hos autem dies concepit Elisabeth Uxor ejus, &c.	346
28 Ave gratiâ plena,	399 405
29 Quæ cum audisset turbata est in sermone ejus,	326

Cap. Vers.	Folia.
2 14 In terra pax hominibus bonæ volûtatís,	506
21 Postquàm consummati sunt dies octo, &c	19
27 Cum inducerent puerum JESUM parentes ejus,	277
3 3 Factum est verbum Domini super Joannem, &c.	426
6 12 Erat pernoctans in Oratione,	500
9 55 Et conversus increpavit illos,	587
10 35 Curam illius habe, & quodcumq; supererogaveris, &c.	459
11 5 Amice, commoda mihi tres panes,	197
52 Væ vobis legisperiti, quia tulistis clavem scientiæ,	779
12 19 Anima, habes multa bona posita in annos plurimos, &c.	759
50 Baptismo habeo baptizari & quomodo corarctor, &c	128
13 1 Quorum sanguinem Pilatus miscuit in sacrificijs eorum,	40
15 18 Surgam, & ibo ad Patrem meum,	422
22 Cito proferte stolam primam, &c	238
16 24 Pater Abraham mitte Lazarum, ut intingat, &c.	776
19 43 Tunc circumdabunt te inimici tui,	186
22 3 Intravit autem Satanas in Judam, &c.	67
65 Et alia multa blasphemantes, dicebant in eum,	81
24 52 Regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno, &c.	148

Ioannes.

1 12 Dedit eis potestatem filios DEI fieri, &c.	542
35 Altera die iterum stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo,	450
2 1 Nuptiæ factæ sunt in Cana Galileæ,	476
6 Pelagus operuit caput meum,	89
3 16 Sic DEUS dilexit mundum, ut Filium, &c.	4
9 2 Magister, quis peccavit, hic, an Parentes ejus, &c.	23
11 16 Eamus & nos moriamur cum eo.	527
35 Et lacrymatus est JESUS. Dixerunt ergo Judæi, &c.	310
2 21 Accesserunt ad Philippum, & rogabant eum, dicentes, &c.	489
13 8 Domine, non lavabis mihi pedes in æternum,	256
49 Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum,	76
14 21 Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, &c	537
23 Si quis diligit me, sermonem meum, &c.	191
26 Ille vos docebit omnia, & fuggeret vobis, &c.	55
19 26 Cum vidisset ergo JESUS Matrem suam, &c.	476
34 Unus militum lanceâ latus ejus aperuit,	517
39 Ferens mixturam Myrrhæ & Alôes, quasi libras centum,	101
20 23 Accipite Spiritum S quorû remiseritis, &c.	158

I N D E X

Cap. Vers.	Folia
25 Nisi videro in manibus, &c.	524
19 Ubi erant Discipuli congregati propter metum Judæorum, &c.	524
<i>Acta Apostolorum.</i>	
1 1 Dixit autem Princeps Sacerdotum, si hæc ita te habent,	589
7 Tēpora quæ Pater posuit in sua potestate, 25	
10 Ecce duo Viri astiterunt juxta illos, &c.	46
13 Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes.	536
24 Ostende quem elegeris accipere locum ministerij hujus, &c.	548
6 15 Et intuentes omnes qui sedebant in concilio, viderunt faciem ejus, &c.	588
7 51 Dura cervice & incircumcisis cordibus, &c.	589
55 Ecce video cælos apertos, &c.	590
14 2. Quoniam per multas tribulationes oportet, &c.	130
<i>Ad Romanos.</i>	
1 19 Quod notum est DEI, manifestum est in illis,	507
2 5 Secundum duritiam tuam, & impenitens cor, &c.	773
5 5 Charitas DEI diffusa est in cordibus nostris per Spiritum S.	153
8 Commendat autem charitatem suam DEUS in nobis,	6
10 Cum inimici essemus, reconciliati, &c.	96
12 Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, &c.	301
6 4 Contempti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem,	200
9 Christus resurgens, jam non moritur, &c.	101
8 29 Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus,	141
11 33 O altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ DEI,	368 457
12 4 Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, &c.	719
14 15 Noli cibo perdere illum, pro quo Christus mortuus est,	556
15 4 Ut per consolationem Scripturarum, spem habeamus,	154
<i>Prima ad Corinthios.</i>	
4 1 Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, &c.	624
8 13 Si esca scandalizat fratrem meum, carnem non manducabo in æternum,	556
9 19 Cum liber essem ex omnibus me servum feci, &c.	440
11 27 Quicumq; manducaverit panem hunc, &c.	559 214
12 27 Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro, &c.	303
13 12 Videmus nunc per speculum & in ænigmatē,	57 & 112
<i>Secunda ad Corinthios.</i>	
4 17 Quod in presenti momentaneum est leve tribulationis nostræ, &c.	813

Cap. Vers.	Folia
5 10 Omnes nos manifestari oportet ante tribunal, &c.	354
16 Et si cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus,	102
6 3 Nemini dantes ullam offensionem,	556
6 In laboribus, in vigilijs, in jejunijs, in castitate, in scientia,	824
10 Nihil habentes, & omnia possidentes,	429
7 8 Contristavi vos in epistola, nunc gaudeo, &c.	167
<i>Ad Galatas.</i>	
3 27 Quicumq; enim in Christo baptizati estis, Christum induistis,	353 594
28 Non est Judæus, neq; Græcus; non est liber, &c.	290
5 22 Fructus autē Spiritus S. est charitas &c.	180
6 17 De cætero nemo mihi molestus sit, &c.	769
<i>Ad Ephesios.</i>	
3 18 Ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, &c.	371
4 30 Nolite contristare Spiritum S.	157
15 Facientes in charitate crescamus in illo per omnia, &c.	303
5 15 Videte fratres quomodo cautè ambuletis, &c.	26
25 Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut sit sancta & immaculata, &c.	55
<i>Ad Philipenses.</i>	
2 8 Humiliavit semetipsū, factus obediēs, &c.	764
4 1 Vos estis gaudiū meum, & corona mea,	140
12 Scio & humiliari, scio & abundare, &c.	440
<i>Ad Colossenses.</i>	
1 18 Ipse est caput corporis Ecclesiæ, &c.	141
2 3 In quo absconditi sunt thesauri sapientiæ, &c.	771
3 17 Omne quodcumq; facitis in verbo, aut in opere,	814
<i>Prima ad Timotheum.</i>	
3 2 Oportet Episcopū irreprehensibilem esse,	433
6 9 Qui volunt divites fieri, incidunt in temptationem diaboli.	761
<i>Secunda ad Timotheum.</i>	
4 5 Tu verò vigila, in omnibus labora, &c.	484
<i>Ad Hebræos.</i>	
1 3 Splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus,	65
2 16 Nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.	5
17 Debuit per omnia fratribus similari,	13
4 14 Habentes Pontificem magnum, qui penetravit cælos, &c.	140
5 4 Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a DEO,	545
9 16 Ubi enim testamentum est, mors necesse est ut intercedat testatoris,	763
11 6 Credere oportet, accedentem ad DEUM,	57
12 2 Proposito sibi gaudio, sustinuit Crucem confusionē contemptā,	228 66
	113 Re-

LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ.

Cap. Vers.

Folia

Cap. Vers.

Folia.

- 3 Recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus, &c. 63
4 Nondum ad sanguinem restitisti, 37
14 Pacem sequimini cum omnibus, & sanctioniam, &c. 52
24 Accessistis ad testamenti novi Mediatorem JESUM, &c. 33
13 6 Doctrinis varijs, & peregrinis nolite abduci, 680

Epistola I. B. Petri Apostoli.

- 1 9 Reportantes finem fidei vestræ, salutem animarum. 17
8 Quem cum non videritis diligitis, &c. 19
18 Non corruptibilibus auro vel argento redempti estis, &c. 39
2 21 Christus passus est pro nobis, vobis relinquens, &c. 761
4 1 Christo igitur passo in carne, & vos eadem cogitatione armamini. 767
15 20 Christus resurrexit à mortuis, primitiæ dormientium. 124

Secunda B. Petri Apostoli.

- 1 15 Dabo autem operam, & frequenter habere vos post obitum meum, 719

Epistola I. B. Ioannis Apostoli.

- 1 6 Si in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce, &c. 720
2 1 Advocatum habemus apud Patrem IESUM, &c. 114 144
4 9 In hoc apparuit Charitas Dei in nobis, &c. 10
5 3 Mandata ejus gravia non sunt, 163

Epistola B. Iacobi Apostoli.

- 3 17 Quæ autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est, 825
5 13 Tritatur aliquis vestrum, oret. 494

Apocalypsis.

- 1 5 Qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis, &c. 267
13 Præcinctus ad mamillas zona aureâ, 306 310

- 13 Vidi similem Filio hominis, vestitum portare, &c. 170
3 10 Quoniam servasti verbum patientiæ meæ, & ego servabo te. 183
11 Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam, 0
4 3 Iris erat in circuitu Sedis, similis visioni Smaragdinae, 472 478
8 Requiem non habebant die ac nocte dicentia, &c. 201
9 Cum darent animalia gloriam, & honorem, &c. 427
5 6 Et vidi, & ecce in medio throni, & quatuor animalium, & in medio seniorum, Agnum stantem tanquam occisum, &c. 53
7 14 Laverunt stolas suas & dealbaverunt, &c. 602
12 1 Signum magnum apparuit in calo, Mulier, &c. 66
13 15 Et datum est illi, ut daret spiritum imagini bestię, & ut loquatur imago bestię. 157
14 4 Hi empti sunt ex hominibus primitiæ DEO & Agno, 604
18 14 Poma desiderij animæ tuæ discesserunt à te, 803
19 7 Gaudeamus, quia venerunt Nuptiæ Agni, 3
8 Datum est ei, ut cooperiat se byssino iplendenti & candido, 129 158
20 6 Erunt Sacerdotes DEI & Christi, & regnabunt cum illo mille annis, 621
21 2 Vidi Civitatem Sanctam descendantem de calo, &c. 115 7
4 Absterget DEUS omnem lacrymam, &c. 46 113
14 Et in ipsis duodecim nomina, duodecim Apostolorum Agni, 40
19 Fundamenta muri Civitatis, omni lapide pretioso ornata, &c. 410
22 13 Ego sum Alpha & Omega, primus & novissimus, &c. 27
14 Beati qui lavant stolas suas in sanguine Agni. 28

R E I E S T R

Rzeczy osobliwszych w Pierwszey Części.

Liczba znaczy Kártę y Kolumnę.

A.

Affekt Pána JEZUSA wielki do śmierci, zkaż się pokazać, folio 65
Aktow przy śmierci dopiero się uczyć, niebezpieczno
190. Akty przy konaniu potrzebne, 184. Akty
konających, łatwo idą bogobojnemu człowieko
wi. 183. Akty Wiary, Nadzieje. 95
Alleluia, co ma w sobie za tajemnicę, 103
Aniołów osobliwa wesołość, przy Zmartwychwstaniu
Chrystusowym, 103. Ze trzech przyczyn we
feli przy Wniebowstąpieniu, 146
Apolog słuczny Platoná, o różni y między ludźmi, 122
Apostołów usta, melodyjne instrumenta, 165
Aquila Victices, co znaczyły u Rzymian, 202

B.

Barbára S. na co w mieśkaniu, cbsciata mieć trzy
okna, 194
Berto Krolewskie, znak łaskawości. 144
Błogosławionych miłość, albo zazywanie BOGA, 113
Błogosławionych w Niebie, bezpieczeństwo, 113
BOG, Spontus Zelotypus, 5. Na miejsce od-
rzucenych, innych sobie dobiera, 50. Nie cierpi
w duszy miłości ku komu innemu, 52. Bądźciey
umitował naturę ludzką niż Anielską, 5. Niko
go nie opuszcza, poki sam człowiek BOGA nie
opuszczy, 52. Czemu od siebie odrzucił Synagogę
Stározakonną, 54. BOGU z wuszu słazacemu
cieńsko na sądzie Bożym, 164. Nie podoba mu
się taki, co zbyt spiera w Artykułach Wiary S. 57.

C.

Cesarz spalić kazał własną Corkę, która przypa
dkiem oplunęła Márkę, 81.
Chrystus przy Obrzezaniu, Oblubieniec w skárta-
cie, 17. Przy Zmartwychwstaniu swoim, zarg-
czył nam chwagę Niebieską, 109.
Chwały Pána JEZUSOWET, dzwoneczki głośne,
Wielkonocne Rotuły, 102.
Ciała umartwienie, wielorakie, 130. Sposobi go
do uwielbienia, 129. Ciało uwielbionych chy
zość, za co? 130. Nieśmiertelność, za co? 131.
Subtelność, za co? 131. Jásność za co będzie
dána? 130.

Ciało uwielbionego nieśmiertelność, wonna przy-
prawą śśaty Chrystusowej, 101.
Ciało uwielbione, iásno, subtelne, y czyże, 101.
Ciało uwielbionego chwala, ledwie poznać dáła
Pána JEZUSA, 102.
Ciało nasze iako teraz uśposabić do uwielbienia:
sposoby na 10, 129. Ciało zmartwychwstałego
Pána, słubna śśata, bardzo przednia z wielo
miar. 98.
Cierpliwosć w utrapieniu, w biedzie, iak wiele
pomogła marnotrawnemu Synowi, 238.
Cytra melodyjna kiedy jest duszą sprawiedliwą, 175.
Cytra, symbolum sprawiedliwyb. 174.
Czarownicy Egipscy, czemu nie potráfili uczynić
z prochu komorow, 169.
Czart iako stráśny do obaczenia. 187.
Czasu śanować kaze Pan BOG, 26. Kaze śano-
wać Kościół S. 26.
Czystości mleku, škodzi kwas złey konwersacyi, 42.
Wielka obrona, icy zámśtydzenie się, 43.

D.

Dekretu Pilatowego tenor, 91.
Duch S. autorem pociech duchownych, 150. Despe-
ratá odrzuconego od BOGA Oycá, y Syná, ratu-
ie, wiadomé mu się pokazawšy, 176. Gospoda-
rzem God Barankowych, 150. Duchá S. głosy
depressowe do grzesznika; jest grzyżenie na su-
mnieniu, 167. Duch S. Magister Capellae, 165.
Pisma S. rozumienia dáie, 154. Sprawiedli-
wym na dobrą noc przygrywa: gdy ich przy
śmierci cieśy, 179. Przygrywa sprawiedliwym
pociechami duchownemi, 172.
Duchá S. zasmuca, kto pożyczka z czytania, z Ka-
zania nie bierze, 160. smuci go, kto nie ochotnie,
nie z miłości, przykazanie Boskie pełni, 163.
Zasmucenia go niegodnie przyjmuiacy Sakramen-
tá SS. 158. Duch S. zowie się Pálcem ręki
Oycowskiej, 170.
Duchowi S. zalewa nieiáko oczy, kto niegodnie
przystępuje do Sakramentow, 158.
Duch S. w postaci gołębice, wylátuje z ust wyrze-
kaćcego się wiary, 160. Jest złewca wśelkicy łáski
Sakramentalney,

W Pierwszey Części.

Sakramentalney 173 Przygrawa tak grzeszne
mu iak sprawiedliwemu, 161 Wwelela dusze zstro
skane, 166. w piwnicach Oblubienica gospodarnie,
y częstuje 151.

Dusza błogosławiona, trzemá węzlami przynia
zana do Pana Boga, 112. Dusza (sprawiedli
wa, kiedy jest cytra melodyjna, 175 Dusza opu
szenia swego od Pana Boga, sama sobie jest
przyczyna, 51. W Duszy nie cierpi Pan Bóg,
miłości ku komu innemu 52 Dusza iako ma
uśposabiać potencje swoje do chwaly Niebiescy
117. Dusza w trudnościach wesota, podobna do
Cytry Daw dowcy w czym? 182. Dusza sprá
wiedliwego kiedy jest Lutnia sposobna do muzyki
Ducha 5. 183. Duszę w złoto przemienia są
krament Frzen: 213.

Dzień wesoty przy Męce P. JEZUSOWEY, iako? 66
Dzień Wielkopiatkowy, Dies desponsationis,
iako? 65.

Dziwoślabin, God bolesnych P. IEZUSOWYCH, 67
Dziwoślób, Iudaś od śmierci, 67.
Dyalog archboleśny, 83.

E.

Eliezer figurował Chrystusa, w czym? 115.
Elzearo 5. konanie osobliwe, 186.

G.

Grzechy ktore byly przyczyna smutku P. JEZUSO
wego 73 Ktore byly przyczyna P. JEZUSO
wego zplucia, 82 Ktore przyczyna poimania
P. IEZUSOWEGO, 77.
Grzesney Dusze rozmowa z Głowa zraniona P. JE
ZUSA, 90. Grzesnego smutek, ktory od czar
ta pocodzi, 168.
W Gwiazdzie miaziane dzieciętko z Krzyżem, 9.

H.

Herod Koronę swoię kładzie na Głowę Pana IE
ZUSOWA, i na co, 85.

J E Z U S.

JEZUS u pierśi Mąki swej, osobliwa pobudka do
miłości, 13. Czemu zaraz na początku ośmego
ania obrzezanie przyjął 20. Czemu nie mię
dzy Narodami, ale między Hebrejczykami chciał
się narodzić? 22. Przed Obrzezaniem ośm dni
zdało się mu ośmiaset lat, dla czego? 20. Jego
Krew przy Obrzezaniu wylana, całego świata
ozdoba, 23. Pragnął zámśe iak najprędzey
krew swoię przelać za człowieka 19. Jego ze
gnanie z Przeni: Mąki, 70 Jego poimania,
ktore grzechy przyczyna, 77 Konania w O
grojcu przyczyny, 71. Skarzy się przed Najświ
Panną, y grozi na przykrzacych sobie w przy
kazaniach Boskich, 163 Jego smutku, ktore
grzechy przyczyna byly? 73. Odbiera podarun

ki przedślubne, od śmierci przy poimaniu, 73
Przy Męce swej Sponsus Sanguinum, 66.
Sponsus dolorum mortis dolorosa, 66.
Przy Męce swej bolesny Oblubieniec, 64 Bol
iego pierwszy, że lichy otakowany, 68. Ciężko
bolecie z zguby Iudaś, 68 Jego figurował Sama
son, czemu? 69 figurował Izak, czemu? 74.
Poślubia sobie śmierć, z pozwoleniem Oycy y
Mąki, 70 Sprawuje kółczy w wieczerniku, 70.
Pierwszego powitanie się z śmiercią, 71. Nie
bał się kielicha, ale raczej czegoś cięższego prą
gnął, 72. Milczy przed Płatem; czemu? 79.
Policzek iego pieczęć śmierci, 80 Iako srodze
był spluty na twarzy, 81 Twarz iego obita by
ła trzewikami, 80. W same mu usta, albo gardło
pluli; czym go mało nie zadusili, 81. Zplucia,
ktore grzechy byly przyczyna, 82: Cielśni lu
dzie ubiczowali go 90. Pysną ukoronowali, 90.
Iako się gotuje do slubu z śmiercią, 68 List do
śmierci krmia pisany, 73. Stroy do slubu z
śmiercią 87. Iudaś deprał po pierśiach Pana
IEZUSOWYCH, 76. Odbiera bolesna Oblubienicę
przez Dekret Płatow 91. Łożnicą iego Krzyż 92.
Wprzód pacałował Krzyż, 91. Z Krzyżem od
prawił Spontalia gaudiosa, iako? 221. Przy
śmierci swej Sponsus tragædus, 84 Na
trzech Teatrach odprawił scenę po śmierci 84
leżąc na Krzyżu, Lucyper się pokazał z wi: ka
iego przykrością, 187. Na Krzyżu, Kroleś się
pokazał 242 Krzyż tak sromotny iako mu mógł
być ku chwale: trzy tego rący, 243. Pospoli
cie pokazuje się z Krzyżem, 245. P. IEZUSA
po Krzyżu nad głowa poznal ieden, między tak
wielu krasnych młodzieńców, 246. P. IEZUS
na Pałacach Pańskich, czemu pospolicie bywa
wysmiany 87. Zastugi iego drogie klejnoty 115.
Z krwi iego iako mała łaczyc Wzowy tzy swo
ie, 46. Krew iego Matczński kontrakt skra
pia, 44. Jego Krew w fundamenta Kościelne
zakłada Henryk Krol Angielski, 38. Jego Krew
Zakonnika napomina o co? 27. Jego krew spo
wiednik kropłami zbiera, 34. Jego krew peror
ruie do duchownych: iako, y o co? 33. Jego
krwi kropie rozdane za kolegę roznym stanom 33
Do iego krwi mała się udawać Matzonkowie
niezgodni, w iaki sposób, 45. Od iego krwi da
ne memorjały duchownym, 34. Miley mu na
Krzyżu, niżli w żywocie Najświ Panny albo u
pierśi iey, 231. Jego plag uczba u słup, 89.
Liczba kropel krwi y ran przy koronowaniu, 89.
Jego Męki dzień, był mu oraz dniem radości:
iako? 229. Na Krzyżu miszący, chwalebniejszy
się pokazał, niżeli siedzący w Niebie na Tronie,
242. Jego Oblubienicą bolesna, śmierć Krzyżowa 65
P. IEZUS

Rejestr Rzeczy osobliwszych

P. IEZUS chwalebny. Oblubieniec przy Zmartwychwstaniu, 98. Jego Piwnice, jest miłość Boska, z ktorej plynie wino pociech duchownych, 156. Jego Piwnicami, są rany jego albo też Sakramenta 151. Gotowy teraz cierpieć na Krzyżu, dla zbawienia ludzkiego, 231. Ziednał nam umiłowienie ciała po Zmartwychwstaniu, 123. Zmartwychwstający chwalebniejszy, niż nowonarodzony, czemu; 99. Zmartwychwstały Pan najpierw się pokazał Najsw. Pannie, 107. Jego Zmartwychwstanie, exemplarzem jest naszego Zmartwychwstania, 121. W wielbienie ciała ziednał nam po Zmartwychwstaniu, 123. P. IEZUSA Koronę, pięć bliźni w ciele Wniebowstępującego 140. Wniebowstępującego, chwalebna koronacja iako się odprawiła, 137. Z Krzyżem nieiako w Niebie siedzi na Tronie chwwały, 232.

Intencji, albo ofiarowania na cały rok spraw swoich formą, 30. Dla intencji wewnętrznej mięksey zaśluga dostępnie Kucharka niż Pułstnik, 29.

Intraty Kościelne, (a luccus sanguinis Christi, 35. Z intratami Kościelnymi, tak sobie trzeba postępować, iako ze krwią Pana IEZUSA, 35.

Iudaś dziewczęta od śmierci, 67. Pocałowanie jego, czemu ciężkie P. IEZUSowi, 75. Iudaś wskich srebrników trzydzieści summa, na trzy czerwone złote nie wychodziła, 67.

K.

Kapłan jeden o niedbale gotowanie się do Mszy S. w wielkim niebepieczestwie na sądzie Bożym, 218.

Koleśa, od czego się tak zowie, 31.

Koleśa, dla duchownych Prądatów, 33. Ludziom, Zakonnym 36. dla Panów Studentów, 43. dla Stanu Rycerskiego, 37. Panom Żołnierzom, 40. dla Matczonków, 44. dla Młodzieńców, 40. dla Pannienek, 42. dla Wdów i utrapionych, 45. dla chorych, słabych, 47. dla starych, 41. Za Koleśa, krople Krwie P. IEZUSOWEY rozdane różnym stanom, 33.

Kolor czerwony, znak wewnętrznej gorącej miłości, 19.

Komorą od żaby różnicą, pokazuje różnicę, między smutkiem zbawiennym i niezbawiennym, 170.

Konanie nasze, ma być na wzór konania Pana IEZUSOWEGO, 183. Konanie osobliwe Elżbięty S. 186. przy konaniu jeden zezwala na złe myśli, i potępiony jest, 190. Konających akty, łatwo idą bogobojnemu człowiekowi, 183. Konającemu przeszkoda są złe nałogi, 188.

Kontrakt między śmiercią i P. IEZUSEM 78. Kontraktów Matczęskich rozmaite u Narodom ceremonie, 80. Kontraktu Matczęskiego znak, gdy Oblubienicą do kogo pita, 62.

Koronę Męczenniką niesłatecznego, insey nie-

wierny Żołnierz otrzymuje, 55. Koronę Męczennicką traci, która insey otrzymuje, krzywdy nie chcący odpuścić, 56. Koronę upleśli cierniowcy, którzy pletą klamania na Spowiedzi: iako też wśeteczniemi myślami głowę sobie zaprzatają, 90. Koronę złotą Wniebowstępującego, wywyższenie dziś całej natury ludzkiej, 138. Koronę Wniebowstępującego Pana, znaczy wielkość chwwały jego na ten czas, 137. Koronacja P. IEZUSA Wniebowstępującego, iako się odprawiła, 137. Koronacja czworaką Wniebowstępującego Pana, 138. Koronę wolno zażywać każdemu do ślubu, 135. W Koronie cierniowej ślub odprawiano w Anglii, 87. Korony zwycięskie, z mieczem robiono, 140.

Kościół Chrystusowy pierwszy z Narodom, 55. Trzej Królowie, 49. O Kościołach ubogacenie starali się pierwsi Polscy Monarchowie, 38. Kościołom Polskim oppressya tych czasów, 39. Kościołom Polskim do Rycerskiego Stanu, krwawa suplika, 39. Kościół S. radość w dzień Zmartwychwstania z czego się rodzi, 106. Czemu po świątkach przeto obchodzi Święto Bożego Ciała, 154.

Krew z czoła Jeleniego, choroby jego leczy, 47. Ku Niebu skacze, 45. Krew S. Januariusza, przy głowie jego postawiona wrę, 40. Krew pozających Izraelczyków, Pilat z ofiarami mieszał, 40. Krew pył dziecicy, odmiodzić nieco słary, 42. Krew robaczka, kruszy kamienie, 41.

Krew z uszu iedney matrony, złotem odważono 38. Krew serdecznej krople, są trzy, 45. Krew własną czciliwali się Oblubienicowie, 32. Krew się kropiono gdy pakta o pokoiu zamykano, 32. Krew przy obrzezaniu dziecicy wylana, MARIA Panna namaszcza pierśi swoje, 48.

Krew, vide Paną IEZUSOWA Krew.

Królowa Hiszpańska czemu o zdrowie prosić P. BOGA niebóciała, 226.

Królowie trzy Ss. witając Paną, wyprawiły akty heroiczne cnoty, 61. Kościół Chrystusowy pierwszy z Narodom, 49. Iak długo iecbali do Betleem, i z iakim niewczasem, 61. Nabozęstwo ku sobie niektórym zawdzięczaia: czym, i iako? 63. Są Patronowie przeciwko wielkiej chorobie, 63. Odwaga ich wielka, 62. Pokorą ich, i posłuszeństwo, 62.

Krzyż S. Znalezienia Święto, czemu się odprawuje teraz, 220. Krzyż podwyższeniem, Tronem, bertem Królewskim jest Paną IEZUSA, 241. Najchwalebniejszy tytuł P. IEZUSOW, 244. w Gwiazdzie od Trzech Królów widziany, 246. Instrumentem podwyższenia chwwały Imienia P. IEZUSOWEGO, 234. z Krzyżem niektórych coacta Sponsalia, bywała luduola, 222. Krzyż szukać, i Krzyż znaleźć, iako różnicą, 223. Jego pragnienie, czym się Oblubienicy nadsz nągrodziło, 224.

W pierwszej Części.

Krzyż utrapienia pragnąca niewiaśta: opu-
szczała umyślnie w Pacierzu. Wybaw nas ode złego;
226. Krzyż utrapienia ślubna Zoná kázdego czo-
wieka 211. Z Krzyżem niektórych Sponsalia
casualia, a te bywa infaulta, 222. z Krzyżem
utrapienia, niektórzy odprawia Sponsalia qua-
sita, a te bywa gaudiola, 223. Krzyż utra-
pieńa cierpliwie znoszący. Kroć om się w gośności ro-
wna, 235. Ist podobny do łóża salomonow go, w
czym: 93. Krzyż albo Boża Męka, obaliny się
na jednego. Chrzestianinem go czyni, 226. Krzyż
z iaka wesołością przysiał Pan IEZU, 227. Krzy-
ż sam P. IEZUS sukut, 228. Krzyż Prása win-
na, grono. Pan IEZUS: wino, łaska Boża. 161.
Krzyżem podpisywał listy Paweł S. 240

Krzyżu niebcacy odpuszc, Koronę Męcze-
ńską traci, która infty otrzymuje, 56. Kuchare-
czka, drwa noszą, więksey zaślugi niż Pustelnik
dosiępnie, dla wnętrzney intency y nabożeństwa 29.

Kupiec łakmy, nie może polknąć Sakramentu
Najświętszego, 217.

L.

Ludzie najgorši pod czas Narodzenia P. IE-
ZUSOWEGO, 8.

Ludwik S. czemu niebciał widzieć hostyi w
Dzieciatko przemienioney, 59.

Ł.

Łaska Boża winem sięzowie ze trzech przyczyn, 15

Łażnia Oblubienic bolesnego w poće krwawym 72

Łosko na kończyłych kolossach, 92.

Łosr cierpliwie Mękę zasłużoną znoszący, iako
chwałebny u nieba, 240.

Łożnica Páná IEZUOWA Krzyż, 92.

Łzy swoje iako maia łaczyć wdowy, ze krmia
P. JEZUSOWA, 46. Łzy Wdowie, do nieba ska-
czą, 46. Łzy, są to krople krwi serdeczney, 45.

M.

Małżeński kontrakt, skrapia krew P. IEZUSO-
WA, 44. Małżonkowie niezgodni maia się uda-
wać do krmia P. IEZUSOWEGO w taki sposob, 45.

Małdrość oká, ięzka uszu, 56 w czym zawistá 132

Mánná oraz z rosy spadáta: tak też rosy Du-
chá S. trzeba przy Piśmie S. 155. Figura była
Pisma S. czemu? 155.

Máści do grobu P. IEZUSOWEGO było sto fun-
tow, ná co tak siła, 101.

Męka z wielu miar była okrutna od cierniowej
Korony, 89.

Mężá, Xiężná jedná sztucznie z więzienia u-
walnia, 171.

Miłość BOGA, usposabia wola duszną do chwa-
ły wieczney, 118. Miłość dowcipna wynalazczy

na, 255. Miłość, albo zżyzwanie BOGA bło-
gostawionych 113. Miłość Chrystusowa ku lu-
dziom gwałt nieiako cierpi przy Wniebowstąpie-
niu, 139. Miłości największa pobudka jest náro-
dzenie Boże, 9. Miłości Boży symbolum, pás-
złoty, 118. Miłości gorący znak, kolor czerw-
ny, 9. Do miłości Boskiej pobudki osobowe, 10.
Mise S. skwapliwie odprawione podległe kará-
niu 216.

Mucha ná pártesie usiadłszy, iakię turbáci y
śmiechu Muzykom nabawiła: crefny przypadek, 177

MARYA PANNA.

MARTA Pánná Mátká oraz y Oblubienicá Pá-
ná IEZUSOWA iako? 18. Tuwálnia zkrwawiona
przy obrzezaniu dzieciatka przy sobie nosita a
przy śmierci łanowi ja S. oduła, 34. Iako się w
płnych studentach kocha, 44. Krwiz przy obrze-
zaniu dzieciatka wylana, namáściła pierśi swoje, 48
Najsw. Pánnę wesele, przy Zmarłychwstaniu P.
IEZUSOWYM, iak wielkie, 107. Zakonnikom práu-
tacych pot, w złoty kielich zbiera 37. Najsw. Pán-
nie najpierw y się pokazał Zmarłychwstały P 107.

N.

Nabożeństwo S. Bernárdá do Narodzenia Páná
IEZUSOWEGO, 14. Dla nabożeństwa więksey zaśl-
gi dosiępnie kuchareczka niż Pustelnik, 29.

Nadzieia uwielbienia ciat nászych rośnie nam,
gdy patrzymy ná uwielbione ciato Páná IEZU-
SOWE, 123. Nadzieia słateczna, y w pobożnych in-
tencyach słatek, usposabia dusę do chwaty niebie-
skiej, 120.

Nalogi złe, przeszkoda są konaiżemu, 188.

Natura ludzka Oblubienicá uboga y podła, 46

Natura ludzka Oblubienicá niurodzinna, 6

Natury ludzkiej figura była Seforá, Zoná Moy-
żesza, w czym? 7.

Národzenie Boże, jest miłości największa po-
budka, 9. do Narodzenia P. IEZUSOWEGO nabożeń-
stwo S. Bernárdá 14. w Narodzenia Bożego dzień
deliktuiá się z Pánem IEZUSEM S. Augustyn, 2.
Duns Scotus, y inni, 15. w Narodzenia Bożego
dzień S. Bernard cudownie uzdrowiony, 14. Pod
czas Narodzenia Páná IEZUSOWEGO, ludzie naj-
gorši, 8. (178.

Niedokonáłość máta, wesołość duchowna psuje,
Niewiaśta w gniewie komunikująca nie może
polknąć Najsw. Sakramentu, 217.

Wniebowstępujący Pan, iako Biskup błogostawi
przytomnym, y zegna ich Krzyżem S. 140.

Wniebowstępującego boynosc ná ludzie, 144.

Przy Wniebowstąpieniu ze trzech przyczyn we-
seli náder Aniołowie, 146,

Wniebo-

Rejestr Rzeczy osobliwszych,

Wniebowstąpienie czemu nazywa Kościół cudownym 138. Przy Wniebowstąpieniu moc Boską osobliwie się wydać. 138. Wniebowstąpiący Pan cięży Matkę Najświęt. 147. Z Wniebowstąpienia Pańskiego weszli się Apostołowie, czemu? 148. O Wniebowstąpieniu Rotuły, instrument to muzy czny uwielbiący BOGA. 148. Przy Wniebowstąpieniu, Królewska godność w Panu IEZUSIE najlepiej się wydała 140. Przy Wniebowstąpieniu iąka radość Kościoła triumfującego, 145. Przy Wniebowstąpieniu, uwielbiona nader Najsw. P. 146. W dzień Wniebowstąpienia, umarli i żywi osobliwie otrzymują łaski. 145.

O.

Oblubienica trojaka Pána IEZUSOWA, 98. Oblubienica Pána IEZUSOWA rok nowy, albo Nowe Lato, 18. Oblubieniec na samym weselu ściennie zabity 86. Oblubienica boleśnego tężnia, w poćie krwawym 72. Oblubieniec, krewia własna częstowali się, 32. Oblubienica do ślubu z zakryta wychodziła twarzą 56. Oblubieniecowi miłości ku Oblubienicy, trzy znaki. 4. Oblubienica gdy do kogo piła, znak był Matkińskiego kontraktu, 62. Oblubieniec odważa przed ślubem, 9. Oblubienica uboga i poła natura ludzka, 4. Oblubienica nie urodziwa, natura ludzka, 6. Oblubieniec piwnice swoje otwiera we dni świąteczne, 150. Oblubieniec na rękach wnośono w dom, 92. Oczy umarłych oglądania Synów Pani iedną pewną nagrodę osobliwej w Niebie. 133. Oko mądrość w czym zamieszka, 132. Od myśli szpetnych czym się odróżać, 118. Orfeusza Lutnię w graniu świerczek ratuje, 185.

P.

Pakt pokoju gdy zamykano, krew się kropiono, Pałacow Królewskich dwa przywileje 194. (23. Panna umiera od miłości ku Nowonarodzonemu Panu IEZUSOWI, 16. Pás złoty, symbolum miłości Bożej, 118. Patronowie przeciwko wielkiej chorobie, są trzej Królowie Ss. 63. Piśmo Ss. jest piwnicami Kościoła S. 154. Pokutnicy cierpliwie, iak miły P. BOG, 239. Polscy Monarchowie pierwsi, starali się o ubogacenie Kościoła. 38. Pot, Najsw. Panna Zakonników pracujących w złoty kielich zbiera, 37. Powołanie Zakonne, succus Sanguinis Christi, 36. Przykazanie Boskie, lekkie, środkie, 163. Przykazanie Boskie, kto nieochotnie pełni zasmuca Duchą S. 163, w Przykazaniach Boskich którzy sobie przykrzą, P. IEZUS skarzy się przed Najsw. Panną na piech. 163.

R.

Z Rękami ukrwawionymi urodził się Syn Królowi Perskiemu, znak to był wojny, 23. Rok każdy, czemu się zowie Annus Domini, 25. Roku każdego Panem i Oycem sam Pan BOG, 25. Rok nowy, albo Nowe Lato, młoda Oblubienica P. IEZUSOWA, iako i za niego wydać, 18. Rok nowy iako po Chrześcijańsku zacząć, 18. Rok nowy iako przez pobożne intencje przybrać w świętą skarlata, 27. Rok nowy, iako zafarbować w krewi P. JAZUSOWEY, 28. Czemu się poczyna od dnia Obrzezania P. IEZUSOWEGO, 28. Roku nowego ofiarowanie P. BOG, równa się dąrom od Trzech Królów ofiarowanych P. IEZUSOWI, 29. Rotuły wielkonocne, dzwoneczki głośnie, chwwały Pána IEZUSOWEY, 102. Rozmowa dusze grzeszney, z Głową zranioną Pána IEZUSOWEGO, 90.

S.

Sakrament Najsw. godnie przyjmujący w iaki pośanowaniu u Nieba, 112. W złoto przemienia duszę 213. w Sakramencie utajony P. IEZUS, pilnie ogląda, i notuje nienabożeństwą nasze, 214. Przy Sakramencie Najsw. i matę nieobyczajności, niedbałwa, notuje P. IEZUS, i karze za nie, 215. Sakrament Najsw. stanowiąc P. IEZUS, Panem, Królem się pokazał, 208. w srebrnych Golebiach, czemu go przedtym chowano, 154. w Sakramencie ze utajony Pan IEZUS, tym gorętsze affekty wzbu- dza w duszy 210. Czemu się nam niewidomym sposobem zostawił Pan IEZUS, 206. Ze w Sakramencie Przeni. nie wiążemy P. IEZUSOWEGO, pożytek z tego trojaki, pierwszy, lepsza konfitecja do niego 207 do Sakramentu S. przystępujących, odróżałby był majestat wielki, gdyby się był oczywiście zostawił P. IEZUS, 209. Jego nieuśanowanie, karane bywa głodem, powietrzem, &c. 215. Pilnia go orśaki Aniołów, 208. Do Sakramentu Ss. niegodnie przystępujący, zasmuca Duchą S. 158. kto niegodnie przystępuje, zalewa nieiako oczy Duchowi S. 158. Ze w Sakramencie Przeni. nie wiążemy Osoby P. IEZUSOWEY, nieślusnie niektórzy oto narzekają, 206. tegoż potknąć nie może kupiec łakomy, także Niewiasta w gniewie komunikująca, 217. Przy jego obecności tańczący, iako pokarani, 218. przy nim Aniołowie Ss. mieczami, naco, 216. Niegodnie go przyjmujący gośy niż krzyżownik P. I. 72. Samson figurował Pána IEZUSOWEGO, czemu, 69. Seforá, Zoná Mojżesza, Figura była natury ludzkiej, w czym, 7. Syn Boski, Oblubieniec miłosny natury ludzkiej, 3. Z szczerą miłości przyjął naturę ludzką, 3. Syna Boskiego z naturą ludzką wesele albo ślub kiedy się odprawił, 1. Syn

W pierwszej Cześci.

Syn marnotrawny zgubiony, czemu z większą pompą przyjeżdża od Ojca, niżeli owieczka zgubiona, od swego Pasterza, 238. Iak mu wiele pomogła cierpliwość w biedzie, 238.

Ślub w dielniowej Koronie odprawowano w Anglii, 87.

Śmierci pragną Sprawiedliwi: czemu? 181.

Śmierci godziną wesola sprawiedliwym, 180. Śmierć ludzi bez bojaźni Boskiej żyjących, w cieńskim smutku, czemu? 186. przy śmierci dopiero uczyć się aktów, niebezpieczno, 190. przy śmierci dopiero pytał się jeden, Quid est Contritio? y umarł bez niej, 190. Śmierć Krzyżowa, bolesna Oblubienicy Pana IEZUSA, 65.

Smutek grzesznego który od czarta pochodzi 168. Smutku zbawiennego pobudki y znaki, a taki pochodzi od Ducha S. 168. Smutek z mefelem, iako się pogodził oraz w duszy Pana IEZUSOWEY przy Męce tego, 230. Smutek na sumnieniu dwoiaki: zbawienny y niezbawienny, 167. (34.

Spowiednik, Krew P. IEZUSOWA kroplami zbiera, Starym trzeba często się spowiadać, komuni-kować, 42. Starczy pospolicie uparć, 42. Staremu tańcować, stroić się, iako śpiewa, 42. Stary krew pijać dziecięcą, odmłodnienie nieco, 42.

Student pilny, Męczennikiem jest, 44. w Studentach pilnych P. MARTA się kocha 44.

Sumnienia gryzienia, po Spowiedzi ustają, 171.

Sumnienia dobrego wesela iak wielkie, 172- (39

Suplika Polskich Kościołom do Stanu Rycerskiego, Szata cudowna Gertrudy S. wyrażająca rożność zasług, 120.

T.

Od Tańca umartwiwszy się Panna iedną, po śmierci co za nagrodę w Niebie otrzymała, oznajmuie, 133

TROYCA S.

Triclinium, Izba, czemu się tak zwała, 193.

Troicy S. Tajemnica, obianwiona była wyraźnie niektórym w starym Testamencie, 196. Trzy Osoby, czemu się wyraźnie mianuia przy Chrzcie S. 192. Troicy S. Uroczystość iak dawno, y dla czego postanowiona, 194. do Troicy S. kto nabożny, lekko umiera, y prętko do Nieba idzie, 203. do niej nabożeństwo, obrona w utrapieniu, 195. Nabożeństwo do niej, znaczą trzy chleby Ewangeliczne, 197. do niej nabożne akty, 198. 202. Nabożeństwo do niej, broni od złej śmierci, 200. do niej nabożnego, wyrażały one cztery zwierzęta Apokaliptyczne, dla czego? 201. Iey śpiewać Beda Vener. umiera, 203. Troica S. żegnając się Senator Polski, osobnie umiera, 204. Troicy Prz: Tajemnica, potrzebuie osobliwego nabożeństwa, 193. do Troicy Prz: dusza nabożna, co ma za przywileie, 193. ku Troicy S. nabożnemu

Młodzieńcowi, czart škodzić nie może: Krucyfiks do niego się obraca, 199. na Troicy S. wspomnienie, rewerencya iaka czynić, pożytecznie, 198.

Tronu Wniebowstępującego Pana opisanie: zna czy niedoścignęła wielkość tego, 142.

V.

Wczynki dobre, stroj Godowy, 59. sa zaufnice, 60.

Wmarli trzy wskrzeszeni, dają świadectwo o bógostawienstwie dusz sprawiedliwych, jeszcze przed ciał zmartwychwstaniem, 116. Umiera, o czym przeszkoda od domowych, od szataństwa: 186.

Wpominiki weselne bolesnemu Oblubieńcowi oddają duszę: akty cnot niektórych, 94.

Utrapienie, pierścień to drogi, y ślubny, 237.

Utrapienia nasze chwaly przyczyniają P. BOGV 236.

Wielbienie ciała w czym zawisto? y iako sposobić do tego trzeba ciało swoje, 123. Wielbionego ciała cztery przymioty wytłumaczone, 124.

W.

Wesela sumnienia dobrego iak wielkie, 172. Wesela albo ślub Syna Boskiego z naturą ludzką kiedy się odprawiało. 1. Wesela duchownego pobudki, 173. Weselość duchowna, y mała niedoskonałość psue, 178. Wdowy, iako mają łączyć trzy swoje z krmia P. IEZUSA, 46. Wdowie trzy do nieba skaczą, 46.

Wiara jest uszami dusze, a zaufnice iey, sa uczynki dobre, 60. Iest ślubny pierścień chwaly Niebieskiej, 117. Wiara trzech Krolow ss. w czym ofobliwa, 58. Wiare S. kto w Polsce, y na czym fundował, 38. Iest Zastona na oczy rozumne, 57. Wpofabia rozum do widzenia istności Boskiej w Niebie, 117. w iey Artykułach kto zbyt spera, nie podobają się P. BOGV, 57. w Artykułach zbyt czarna ciekawość iako uspokoić w sobie, 59.

Według miary miłości, idzie miara bógostawienstwa, 119. Widzenie bógostawione opisuie się 112.

Wielkonocne Rotule, dzwonaczki głośne chwaly Pana IEZUSOWEY, 102.

Wina, którym Duch S. upoił Apostoły trzy kieliski obianwione S. Meczyladzie, 157.

X.

Xiężna iedną w muzycznym instrumencie żelaza prześlawszy sztucznie Męża z więzienia uwalnia, 171.

Z.

Zakonnym, škodliwa jest korespondencya z świeckimi, 36. Zakonnikom pracujących pot, Najsław: Panna w złoty kielich zbiera, 37. Zakonnik za ptaśkiem śpiewającym 300. lat chodził, które mu się zdążyły być kilka tylko godzin, 129. Zakonnika napomina krew Pana IEZUSOWA, o co? 37.

Złodziey, wcofawszy się na Bożą Mękę, ukrył się sztucznie przed gonioćmi go, 227.

H h h

Zmartwych:

Reiestr Rzeczy osobliwszych,

Zmartwychwstanie Páńskie, wzbudza nadzieię ku chwale wieczney, 112.

Zmysły wszystkie, mieć będą w Niebie osobne u kontentowanie, 126. Zmysły ciała iako uśposabiać do chwały niebieskiej, przez umartwienie każdego w szczególności, 132.

Znak wewnętrzney gorącej miłości, kolor czerwony, 19. Znaki trzy miłości Oblubienicowej ku Oblubienicy, 4. Znak wojny, Syn urodzony z rękami krwawemi, 23.

Zołnierzowi jednemu, wpuśczonego na bankiet Niebieski, 200 lat, krotkim widziało się czasem, 128.

REIESTR Z DRUGIEY CZĘŚCI.

A.

Affekty wewnętrzne, są nogi duchowne, 256.

Akty miłości Boskiej złote niteczki, 362.

Alexandrá W. wstęga, prognostyk Krolenskiej godności, 393.

Anioła oczyszczenie, jest podwyższenie jego w dą rąch tańki, 261. Aniołowie podlegli Ianowi S. tak dobrzy, iako y zli, 428. (gánne, 431.

Apparaty drogic Kościelne, y sprzęty, nie są na Apostołowie S. drogic kamienie w Kościele B. 429.

Arystotelesowej Corki odpowiedź o rumieniściach białogłowskich, 324.

B.

Bachusowe dni śmierdzace, 271. są poświęcone grzechom, 272. w Bachusowe dni czym się Kátolik zabawić ma, 273. śmierdzą Kościolowi S. y Do ktorom, 273. są zaraza duś niewinnych, 274. w Bachusowe dni, ktorzy pilnują nabożeństwa, iako są milemi Pánu IEZVsovi, 283.

Bálsam, symbolum stawy dobrej, 278.

Bernard S. bardzo się lękał nienabożeństwa do Meki P. IEZVsovej, 309. Bernárdá S. Kazania, skuteczniejszy językiem nieznanomym, czemu? 435.

Biskupie funkcje, nie iako odprawuje P. Pánná, 425.

P. BOG wyprawił człowieka w drogę do nieba nie boso, 336. BOGA na pojedynki ieden mżywał, 374. Skarbem jest, y każda doskonałość jego, 368. Bardziej grzeszniká miłuje, niżeli Mátká dziecię swoje, 372. Najosobliwszym sposobem ziednoczonym był Prz. Pánnie, 266.

Botami zelazem ostrym ponábijánemi, męczył Tyrán S. Grzegorzá, 337. w Botách zelaznych, musiał ieden chodzić, aby go wiatr nie porwał, 340.

C.

Chrystus oraz Synem y Oblubienicem jest Nayśw: Pánný, 253.

Chrystus, to jest namászczony, dáie wywod Niepokalanego Poczęcia Prz: Pánný, 267.

Ze Chrystus zostáie postáremu coś z brudu grzechu pierworodnego, skłonność do złego, 255.

Cieleśny człowiek, y ná starość kořtem traci, 340.

Cudzołożnik, iak odważny ná wszelkie niebespieczeństwa, 339.

Człowiek do dobrego jest iako ołowiany, do złe-

go zaś iak ptak lotny, 335. Człowieká ládaco od dobrego odwiedzie, lubo dla świata ná wiele się odważa 338. Czystości symbolum, Synogarlicá, 329.

D.

Dámę zmyśloná, iábtko wydało, 411.

Dáwidá S. okolo dzieciństwa dziełek swoich osoblive staranie, 419. Dyálog bardzo smutny, 274.

Dyáment, symbolum ludzi słabych, 290.

Dzieci swoje Mátká iedná nazwała kleynotami, 372. iakie miały wychowanie u S. Dáwidá, 419.

Duśá boleliaca nád Meka P. IEZVsova, jest żywym członkiem jego y prawdziwym Oblubienicá 304.

Nie lituie się ná bólami Zbáw: umartym członkiem jest, 305: Duśe zły znak, kiedy nád Meka P. IEZVsova polcowania nie czuje, 302. Duśy cudzołożney znak, nie pamiętáć ná dobrodziejstwo Oblubienicá swego, 306.

F.

Fámilij obroná, Koronká Szkaplerzá S. 386.

S. Fránciszká de Salesio, nápomnienie piękne Káznodzieiom, 435.

Fraucmeru co zá powinność była ná weselu 397.

Fraucmer troiaki, 398. Naycelniejszy Prz. Pánný,

Siostry Rozáncá S. 399. Iego powinność mieć stará-

nie o sátab, o stroiu Páńskim, 401. Fraucmerne

dwie Pánný, Aniołowie y ludzie, 402. Fraucmer,

strázy potrzebuie, 403.

G.

Gorá Libánu, znáczy Chrystusa P. 265.

w Gromniczny dzień, czemu świece świeca, 277.

Grzesznik ná inszych pokutuiących má pamiętáć

grzesznikow, 374. Grzeszniká, náwraca kártá z

Nieba z napisem, 374. Iego P. BOG bardziej miłu-

ie, niżeli Mátká dzieci swoje, 372. Grzesznikowi

naywiększemu, gotow odpuścić Chrystus, 373. Grze-

śnicy są wnétrznosciámi Prz: Pánný, 378. Grze-

śnych skarb, miłosierdzie Boskie, 368. Grzesnych

znáczy Kościol, 339. Grzesny w ołowianych bo-

tách chodzą, 337.

H.

Hrábiá ieden świecki Zonáty, rovný w zastu-gách Pánuccemu Pustelnikowi, 291.

Heretycy, podobni ludziom zá zářtoná niecnoty plodzacy, 355.

Hiácynt,

W Drugiey Części.

Hiacynt, lekarstwo na melankolia, 346. Affekty ludzkie podziaga, 348. Ten kamień na pogodę, y nie-pogodę wieni się, 344.

I.

Iabłko zmyślona Damię wydało, 411. Jędrzey S. Szafir mistyczny, 443. Iana S. Narodzenie, z wiela cudow, 424. iego Młodość, kto poświęcił, 424. we trzech leciech na pustynię idzie, 425. iego dzieciństwo w takim po-dziwieniu u P. BOGA, 426. iego młodość we trzech rzeczach celuie, 423. iego młodością samą ręką Boska zawiaduje, 423. kleynotami cnot rozma-itych ozdobiona, 425 iego głos in manu Dni, 426. Iego Kazania, czemu skuteczne były, 427 iemu poddać się nieiako Chrystus P. 428. podlegaia aniołowie, 428. gądziny mu škodzić nie mogły, 429. Iego Relikwie, morze ukramiaia, 429. Iego Pálec, smoka umorzył, 429. Iego ręką, prognostykiem do-brego, albo złego urodzaju, 430.

Iaspiś kámienia moc, przeciwko nocnym strá-ebom, 435 iego trzywłasności, 432 Iego koresponden-cya z Słońcem, 432. Figuruie Ss. Piotra y Pawła, nawet wszystkich Duchownych Prálatow, 431.

J E Z U S.

P. IEZVSOWE bole, krotko zebrane, 364. Iego bolu rana, bardziey była rana serca Prz: Panny 316. P. IEZVS robaczek, 313. iego słowa na Krzyżu, młoty bijace w serce Prz: Panny, 313. Stękat na Krzyżu iż widział boleciaca Mátkę 315. IEZVS Imię, wywod Niepokal. Poczęcia Prz: Panny, 264 P. IEZVS był Zbawicielem Mátki nayprzednieyszym spo-sobem, to jest broniac iey od wszelkiego grzechu 266, do iego zasług trzebá też y naszych, 353 krzyżuie go Miesopustnicy, 282. do Męki iego, takie Nabożeń-stwo bywáło w dawnych Kátołikách, osobliwie w Wielki tydzień, 307. do Męki iego nienabożeństwą, bardzo się leká Bernard S. 309. Iest grono Báłá-mione, 281. iego krew, wonny báłsam, 281. Ranie-go rozmyślanie pod czas Miesopustow pożyteczne, 282. co mu wyrządzili kilka Miesopustników, oso-bliwe widzenie, 282, iako mu miłemi są owi, kto-rzy w Bachusowe dni pilnuia nabożeństwą, ná to Historye, 288.

K.

Kármel Gorá N. Panny figurá, 388. Iest miey sce tryumfow zwycięstkich, 389. Kármelu świątostwo, spráwuie bógostáwienstwo, 387.

Kártá z Niebá z napisem Miserere mei DE-US: nawraca wierutnego grzeszniká, 374.

Kazania Bernardá S. skutecznieysze ięzykiem nieznanym, niz inšego, &c., czemu? 435.

Káznodzieiom piękne nápomnienie S. Fránciska

de Salesio, 435. Głosyich, moc biorá á manu Do-mini, 426. Onych figurowáły cztery Apokalipty-czne zwierzętá, 427. Ieb Kazania, nie tylko potrze-buia skrzydeł, ále y rak, &c. (ci, 301.

Kochánkom dwoygu prześcierádło okázya śmier-Koronki odpráwiac, uczy Najsł: Pánná, 386. Koronká Szkapl. S. obrona Fámilij krolestw, 386. Krolestw obroná, Koronká Szkaplerzá S. 386. Krolewná iedná iako lotna była w biegu, 340. Kupcá, który ná ženine modlitwy spuszczał się, iako odpráwiono u wrot Niebieskich, 357.

L.

Láznia Konstantyná Cesarzá, ze krwi dźiatek, 267 Láznie trzy pod pieczęciami, w których Niepokal. poczęta Najsł: Pánná nábyła piękności puritatis originalis. 255.

M.

Mátpá uślá w Fraucmerze zá Dámę, 411.

MARTA, vide Pánná Przenayświętsza.

Mátká iedná, dzieci swoje kleynotami nazwála, 371. Mátká żadna tak miłowac nie mogła dzieci swoich, iako Prz: Pánná kochála syná swego, czemu? 311. Martwienie złych namiętności przykazal P. BOG, 258.

Męzá zmárlego swego, procb pje Xiężna Au-stryi, 308.

Miłosierdzia Boskiego, rozmaite Epitheta, y stopnie, 375. Miłosierdzie Boskie skarb grzesznych, 368. Miłosierdzia Boskiego sprawy rozmaite, 369. Miłosierdzia Boskiego miará, 371, doznáia go, y sami potępieni w piekle, 371.

Miesopustne smrody, odráta przyktádem cnot swoich Prz: Pánná, 270. z Miesopustow Kátołi-ckich, śmiecie się Turczyn ieden, 276. Miesopustnicy krzyżuie P. IEZVSA, 282, onych do nabożeństwą nápomina Prz: Pánná przy Oczyszczeniu, 280.

Młodość w boiáźni Boskiej zstrawiona, stárości pocztliwey znak, 420. w Młodości wychowanie do-bre, broni od zguby ostatniey, ná to przyktády, 422

Młodych nápomina pięknie Ambroży S. 423.

Modlitwę pozdrowienia Prz: Panny, kto wyná-lazł, 399. Modlitwę iedną wielokróć powtarzac, nie Iest rzecz nágánná, 407.

Myślinych, S. Augustyn konfunduie, 338.

N.

Nabożeństwo, stárości ozdoba, 444.

Nabożnego symbolum, Szafir, 444.

Niebá prágnoćemu, nie trzebá się spuszczac bár-dzo ná cudze modlitwy y zasługi, 352.

Niewiasty Cbrześciańskie, wstydem dla obna-żenia chćiano odwozić od Wiáry w lápony, 324.

Reieſtr Rzeczy oſobliwſzych;

O.

Oblubienice idąc do ſlubu, iak z najpięknieyſzą twarzą ſtarała ſię ſławić, 319. Głowę pokrywały, Flāmeo, 299. Oblubienicy nie godziło ſię progu przeſtepować, ale ia na ręce wzięwſzy, przezeń prze-noſono, 349.

Obumie ſymbolum ochotnie poczyniającego, 335. Obuwie z napisem AVE MARIA, dane jednemu po ſmierci, za co? 348. Toż biacyntowe co znaczy, 337.

Opasanie na pierſiach, znak Wiary Małżeńſkiej, 306.

P.

W Paćierzuczemu mowimy: Przydź Kroleſtwo twoie, a nie Przydźmy do Kroleſtwa twego, 336.

Panna Przenayświęta,

MARTI Imię, zgodzićby ſię nie mogło z pierwo-rodnyim grzechem, 264. To Imię od morza wzięte, z czego wywod Niepokal: iey Poczęcia, 263. z Imie nia MARTA, IEZUS, CHRYSOSTUS, wywody Niepokal. Poczęcia, 255. MARTI Imię, wywod Niep. Poczęcia iey pokazuje wielorakie, 262. Niep. Poczęcia ſymbolum Gwiazda, 262. Prz. Panna zaraz przy Poczęciu ſwoim była Oblubienica P. IEZVSOWA 265. Niepokal, Poczęciey Prz. Panny, co za ſata y wſięgi? 383. MARTI Imię, znaczy Pania, wolna od niewoli wſelkiej grzechowej, 262. To Imię, do wonnego olejku przyrownańe, co znaczy, 263. Pr. Panna nabyła pięknoſci puritatis originalis, 255. Dzień iey Narodzenia, początek wſykich Swiat, miało oſobliwe przywileie, 286. Szlachetna ze krwi, 293. Iey Szlachetne urodzenie arcywſokie, 293. Rodzicow iey cnoty, zlewaia ſię na Corkę z nich ſię rodzaca, 298. Ieſt Corka Duśba S. 343. pięknoſć iey względem ciata, 359. W Święto Zwiąſtowania, kleynotem obdarza nabożna duſę, 332. Prz. Panny urodą najpiękniey ſię wydała przy Zwiąſtowaniu, 319. Prz. Pannę Anioł zaſiał czytająca, y co, 331. przy Zwiąſtowaniu, czyni warunek ſlubu czyſtoſci, 329. Pozdrowienia Anielskiego cbwa'y, 406. Prz. P. przy Zwiąſtowa niu wielu cnot wyprawiła akty, 330. zamſtydziła ſię, obaczmyſy w mieſkaniu ſwoim poſłać Młodzia ną, 326. na Prz. Pannę, tałkã Niebieſka ſpłynęta cum impetu, iako to? 265. w najgorętszym akcie miłoſci Boſkiej, poczęła P. IEZVSA, 330. Prz. P. ile Małkã, naybliſzſza bydź powinna przywileiu zacho wania od wſelkiego grzechu, 266. Prz. P. Gro mniczney Święto, czemu w Mieſopuſty ſię odprauu- ie, 270. Prz. P. chroniac ſię zgorſzenia, przycho- dzi na Oczyſzczenie, 279. przy ceremonij Oczyſzcze- nia, napomina Mieſopuſtnikow do Nabożeńſtwa, 280. pokorã iey przy Oczyſzczeniu, 278. Prz. Pannã, iak długa, y iak niewczefna odprawiła drogę do Elzbie- ty, 343. przy Nawiędzeniu Elzbiety, nader doſko-

nały akt poſtuſenſtwa wyprawiła, 342. z Prz. P. Wniebowzięcia y cbwa'y, Niebo y ziemia uwieſelone, o czym widzenie S. Gertrudy, 355. Stroy iey przy Wniebowzięciu, 383. Slubna iey ſatã, naywyſzſza cbwałã przy Wniebowzięciu iey, 351. P. MARTA, choć bez wſelkiej ſkazy grzechowej była, obmyta bydź mogła, w iaki ſpoſob, 261. ieſt twarzą alho iagodami Koſcioła S. 325. Iey urodę widzieć, z na- bożeńſtwa przychodzili ludzie z dalekich krajow, 325. Prz. Pannã, nigdy nie mogła widzieć, ani ſłyſeć, coby było przeciwnego wſtydowi, 327. Prz. P. iak wielka miłoſć ku zbawieniu ludzkiemu, 312. ſamã była gotowa przybić do Krzyża Synã ſwego, gdyby inaczey bydź nie mogło, 312. dla wielkiej boleſci ſercã, oniemiała pod Krzyżem, 314. naylepiey ro- zumem ſwoim poymowała wewnętrzne boleſci P. IE- ZVSOWE, 315. bolow iey przybywało ſłyſac naſmie- wiających ſię z Ukrzyżowanego, 315. Zał iey ſrogi, że tak okrutna Męka Synã iey, nie wielu na zbã- wienie bydź miała 315. dla iey nayprzednieyſzym ſpoſobem, przelał krew ſwoię P. IEZVSA, 267. Prz. Panny boleſciacey pod Krzyżem stroy, 383. Bolesne iey medytacje nad członczakami dzieciatka P. IE- ZVSA, 281. ieſt Corkã pierworodna Męki P. IE- ZVSOWEY, 268. Macierzyniſtwa, Zrzedło wſelkich tałk iey, 367. Iey bolesne ſerce, wonna Apteczka przeciwko fetorom Mieſopuſtnym, 280. ieſt Bãłſam wyborny, 259. każda iey modlitwa z pamiatka Mę- ki P. IEZVSOWEY, 385. Prz. P. prãgnieniem przy- ſcia Meſſyaſowego, ſkraciła dni przyſcia iego, 331. Przywiliy miała, że między ludźmi będąc, częſto- kroć od nich widziana nie była, 334. Tytuł iey oſobliwy, Regina Milericordix, 377. we wſy- kich akcyach ſwoich, miała nader wyſmienite in- tencye, 342. Naucza iako Koronkę odprawić, 386. przykładem cnot ſwoich, odraza ſmrody Mieſopu- ſtne, 270. Nigdy nieprzerwana była w aktach miłoſci Boſkiej, 362. iako niedoſcięta w liczbie y doſkonaloſci aktow miłoſci Boſkiej, tak y w ſtopniu cbwa'y wieczney, 363. Obuwie nog iey Mieſiac, czemu? 345. Częſtokroć rozmaite ſpiewała pie- ſni, 385. Od Prz. P. tałki nam dane, albo uproſo- ne, iaki początek ſwoy miała od Chryſtuſa P. po- dobieńſtwa obiaſnia 346. Krolowa ieſt y Pania duſ w Czyſcu pokutuiących, 394. Bolesci iey przy- czyniała miłoſć dwoiaka, 310. troiaka miała mi- toſć ku Synowi ſwemu, 311. Wola iey, w wola Bo- ſka była przemieniona 343. niektorzy iey przy- znaia Bilkupi tytuł, 425. Nieminnoſć iey przecho- dzi Anielska, dla czego? 344. Rumieniec iey przy- rownany do Krwi Męczennikow, y Krwi P. IEZV- SOWEY, 327. O iey urodzie, ſwiadectwo Dyoniſze- go S. 325. Prz. P. Macierzyniſtwa Boſkie, nayzã- cnieyſzy przywiliy, 396.

Prz:

W Drugiej Części.

Prz. Panna proprie jest y zwac się powinna
Krolowa, 293. Szlachectwo iey z Imienia, 293.
Szlachectwo z mąietności, 294. Nád Pr. Pannę
oprocę P. IBZV A, nikt się z ludzi szlachetniey nie
urodził, 295. Narodzenie iey, czemu do Karmelu
podobne, 295. przy Narodzeniu swoim, wiele przy
wileiow odbiera, 297. Święto Narodzenia, cudo
wnie z nieba nakazane, 299. P. Panny bolesney opa
sanie, zalem serce ściśnione, 302. P. Panniciele Mā
tce Boskiej, chwata wieczna należała, 357. Nie
winność iey, miarā wielkości chwaty 358. Ciało
iey nieiako ubosiwone było, 360 dla śliczności iey
na duszy y na cieie, naywyżsa w Niebie należy
chwata, 360. P. Panny akty miłości iako były do
skonale, 362. przez pokorę, wzgardę, ubosiw, wy
soki stopień chwaty zaśluzyla, 363. P. Pannie wśy
scy błogostawieni chwatej swoię przypisuią 364.
Kleynot iey, P. IBZVS u pierści, 367. w osobności
od ludzi kochala się, 329. Bardzo była wyborna
w bāstārstwie, 278. P. Panny co za ślapania, y
co za obunie? 335.

Pani narzekająca ná Ewę, iako od Męża zkon
fundowana, 259.

Panna w ogniu ginie, Kieźny Pani swoiey obna
żona nogę chce pokryć 324

Pawła S. tytuły niektore, 438.

Pieśń Muzyczna z czego chwalebna, 406.

Pieśni z gestami oraz śpiewano. 411.

Piotr S. y Paweł, rozmaicie według potrzeby z
ludźmi sobie postępowali, 438.

Piotr S. naywyższy Teolog, 438. Około ludzi wśel
kiego stanu praciue, 439. Stoićbę z Czyścā wy
bawia, 442. Iego mądrość od káždey Osoby Troycę
Przenayświętsey pocodzi, 437.

Ss: Piotra y Pawła moc, przeciwo śātānśtwu,
y elementom, zwierzętom, chorobom, &c. 441

Ss. Piotra y Pawła piękne symbolum, 436.

Piotra S. klucz, mądrość, nauka, 437.

Pokutā ma bydź według proporcji grzechu 369

Pokutā Dāwidowa ważna, nie ważna zāś lau
dowā, czemu? 356.

Polakow dawnych nabożeństwo ku Szkaplerzo
wi S. 388.

Polkie terażnieysze Krolestwo podobne do nę
dzarza poranionego, 395.

Popielcu święconego skutek, 276.

Porcyunkuli Odpust, podobny do kleynotu zākry
wającego płamy, krosły ná twarzy, 379. pomaga
Duśsom Czyścownym, 380. w ten dzień S. Frānciszek
do Czyścā zstępuje, y wiele duś wyprowadza
z tāmā, 381. Porcyunkuli Odpust, nadrozsy kley
not z skārbow Miłosierdzia Boskiego 375. Tego
Odpustu trzy skutki, 376. Zāsczytem jest Naysw:
Panny, 376. Iey kleynot osobliwy, 376, Iest Kleynot

Confirmatæ Milericordiz, czemu? 368. pokā
zuie Prz: Pannę bydź Krolowa miłosierdzia, 377.

Posłubiny Synā Boskiego z natura ludzka po
dzień Zwiastowania, 317. Posłubin trzy kondycje,
albo requisita, zachowane przy Wcieleniu Synā
Bożego, 318. Posłuszeństwa symbolum biā ynt. 342

O Pośt Szrodowy żarliwi Polacy, 389

Pości śmiać się wczasow śakać karty grāć, &c.
fromolā ná Kātoitka, 303.

Pozdrowienie Anielskie, zamyka w sobie trzy
dzieśiatki słow, 405. Tę Moditwę kto wynāłāst 399.

Prātaći o naukę ślārać się powinni, 432. Prā
tatem ozdoba, żarliwość y ochotā do pracy Pāster
skiej, 433. Prātat duchowny, kiedy się ma pokazać
Cberubinem, Lwem, Wolem, 434. Prātatā przy
kładny żywot, skutecznysy na śātāny, niż Exorā
czymsy iakie, 435. Prātatom Rāznodzieiom wiel
ce piękne nāpomnienie S. Frānciszkā de Salesio, 435

Prātatā żarliwego Figurā, wāpnā odlewāna ślā
rozakonna, 433. Prātatom reflexya potrzebna czy
ni ieden, 441. Prātatow piękna przestroga, 439.

Prātatom, Kānonikom czemu dāia do pocātowania
Librum Evangeliorum, 433. Prātatow ducho
wnych, figuruie śāspis kāmien, 431

Prześcierādło, okāzysy śmierci, dwoygu kochān
kom, 301.

Powtarzanie modlitwy iedneyże, nie iest rzecz
nagānna, 407.

Przywileie Confraternitatis z Zakonami, co
māia zā fundāment 356.

Przymleiom Confraternitatis, kto zle żyie,
niech bardzo nie dufa, 356.

R.

Różāncowey Prz: Panny Figurā, Ester, 401.

Rozāncowe Nabożeńśtwu, śātā ozdoba N. P. 403.

Rozāniec bāstowāny ná śācie, 403. To Brāctwo,
rucbo nośi zā Naysw: Pannā, 403. Iego Brācia,
māia osobliwā opiekę Boską nád sobā, 403. Ro
żāncem broni się śātānśtwu Graff ieden, 404.

Rozāncowa Naysw. Pannā, broni kāmieniami zol
nierzā, 404. To Nabożeńśtwu, gromi Turkow y
Szwedow, 404. Iego Dramata, ze trzech okoli
czności śā osobliwe, 405. Temu Nabożeńśtwu przy
mawia Kālwina. ná co się odpowida, 406. Temu

Nabożeńśtwu obiekcya, y odpowiedź ná nię, 407.

To Nabożeńśtwu, cantus figuratus, 407. Tego
Nabożeńśtwā, różne dawne Figury, 408. Różān
cowey pierwszey części Figurā, śpiewanie Serāfi
now, 409. Drugiey części, Figurā Canticum

trium puerorum, 409. Trzeciey Części, Figurā
Canticum Alleluja, 410. Rozāncowych Brāci

Przywileie obidawione od Naysw: P. 411. Ieb duśse,
nigdy same do nieba nie idā, ale z kompaniā, 411.

Rozāncowey Pierwszey części Figurā, śpiewanie Serāfi
now, 409. Drugiey części, Figurā Canticum

trium puerorum, 409. Trzeciey Części, Figurā
Canticum Alleluja, 410. Rozāncowych Brāci

Przywileie obidawione od Naysw: P. 411. Ieb duśse,
nigdy same do nieba nie idā, ale z kompaniā, 411.

Rozāncowey

Reiestr Rzeczy osobliwszych,

Różańcowym Braci nienabożnym, y z tego żywo-
tą, osobliwie napomnienie, 412. Iego Bracia y Siostry
Fraucmer to Najsiv: Panny, 397. Iego Modlitwy,
sa to Dramata MARIE, 398. To Bractwo, należy
do Seregu Anielskiego, 399. Iego Promotorem, sam
Duch Prz: 400.

Rumieniec wstydlivosti, chwali Grzegorz S. w
Siostrze swojej, 324. Rumieniec na twarzy, albo
wstydlivost, znak czystego, y ozdoba, 319. o Ru-
mieniacb bratogłowskich, odpowiedź Córki Ary-
stotelesowej, 324. Rumienisko Niewiaści, wstydl. 321

S.

Ná Sądzie ostatnim, o własne, á nie o cudze zá-
ługi pytać będą 354.

Salomon, złotem drobno pitowanym, pudrował
włosy, 443. Iego Pienia, skarb Najsiv: Panny, 384
Stany dobrej symbolum, Balsam, 278.

Stary nienabożny, obrzydły Duchowi S. 444.
z Starego á nieśladká, śmiecie się Seneká y Dokto-
rowie, 445. Stárosti ozdoba, nabożenslwo, 444.
Stárosti pocziwey znak, młodość w boiaźni Bo-
skiej y strawiona, 420. Stárczy poszanowania godni,
442. Szafir znaczy Iędrzeć S. 443. Iest sym-
bolum nabożnego, 444.

Szátá popisana Różańcem, 403.

(404)

Szátáńslwu, broni się Graff ieden Różańcem,

Szat ornament osobliwy wstęgi, 382. Szátá-
złota Szkaplerz 382.

w śacie pożyczany, to iest o cudzych zasługach
ebca niektorzy do nieba wniść, 351.

Szkaplerz S. przywileie pod podobieństwem tro-
iákiego koloru wstęgi, 384. ku Szkaplerzowi S. Po-
lakow dawnych nabożenslwo, 388. Szkaplerz S.
jedna skuteczne zbáwienie táski, 390. bez dobrych
uczynkow nie zbáwi człowieka, 391. Iego Bracia,
powinni według stanu swego nápowsciaglimost 391.
Iest znak osobliwych ratunkow, 392. Iego przye-
ciem, od cielsnych pokus uwolnieni, 393, Iest pri-
vilegium Sabbatum, 394.

Szláchetwo z pobożnością, wabi do siebie Páná
BOGA, 288 Szláchetne urodzenie, bodziec do
cnoty, wstępné do złego, 289. Szláchetne urodzenie,
dar to iest Boski, y zań trzeba P. BOGV dziękować,
287. Nie tylko szláchetnym, ále y plebeiusom, P. BOG
ocbośnie táske swoich uziela, 290. Szláchetnych bu-

dzi symbolum Dyament, czemu? 290. Szláchet-
nie urodzony, trudniejszy niż kto podty cnoty naby-
wa, ále grunatowniejszy, 291. Szláchetnie urodzeni,
powinni być bezodremi, 300.

Świétá Gromanicznej N. Panny okázja? 277.
Czemu się w Mięsopeły odpráwuje, 270.

Świéta u Pogan Luperalia, álbo wilcze, 274,
T.

Trzewiki śluczne, drukujące Pismo ná páwi-
nienie, 348.

V.

Vmartwienie, táżnia to ná brudy požadliwosti
z'ycb, 259.

W.

Wdowa młoda, iák sobie postąpiła, z konterfa-
ktem zmarłego Mężá, 308.

Włócznie zázywano, gdy stroiono do ślubu Oblu-
bienie, 316.

Włosy w złoto opráwne, Boském ofiarowano, 443.
Włosy złotem pudrowáne, 443.

Wstęgi, osobliwy sat ornament, 382. Wstęga A-
lexándra W. prognostyk Krolemskiej godności, 393.

Wstędem dla obnuzenia, obciáno odwodzić od
Wiary Chrześciáńskie Niewiaści w láponij, 324.

Wstydlivost ná twarzy, znak czystego, 319. Okrá-
sa iest Kościoła S. 320. Iest ozdoba młodości, 320.

Iest drogi klejnot, 321. Wstyd Niewiaści rumieni-
dło, 321. czyni różnicę osoby pocziwey, od niepo-
cziwey, 321. Wstydlimy Młodzieniásek álbo Pá-
nienká, krew swą ofiaruie P. BOGV 322. Wsty-
dlivego ná twarzy rumieniec, iák P. BOGV miły,

323. Wstydlivosti symbolum, iábko gránatowe,

323. Wstydlivosti rumieniec, chwali S. Grzegorz
w Siostrze swojej, 324.

X.

Xiężná Austrii, zmarłego Mężá swego procb
pije, 308.

Z.

Zal, álbo płacz nad przyjaciélem, dowodny znak
miłości ku niemu, 310.

Zoná nayukobáńsa, powinna była umierać ná
pogrzebie Matzonka, 301.

REIESTR Z TRZECIEY CZĘSCI.

A.

Aároná Broj stározakony, figurował Collegi-
um Apostolskie, 502.

Abráám dla ludzkości swojej, godnym się zsta-
mieć w domu Trojcy Przen. 485.

Affektu zbytecznego ku krewnym, symbolum
Dyament, 545.

Ametystus kámién, symbolum cnot roznych,
497. Prawdziwy od fałszywego rozeznáć, trzy ná-
to sposoby, 542. Iest symbolum, Mácieia S. 542.

Aniół dobry iest polityczny, zły zaś srogi grubiano
487.

Anioło.

W Trzeciej Części.

Aniolowie y z samemi czartami obyczajnie sobie posępują, 487.

Annę S. nie wspomina Pismo S. czemu? 574. Miała troiakié prawo do P. IEZUSA y Najsł. Panny, 575. Figura tej piękna na Arce stárego Testamentu, 576. Iak długo żyła, 577. Cudownie ratuje nabożnych ku sobie, na co przykłady umarła we Wtorek, 578. Jest skarbnią Boską, 567.

Anteambulones Rzymscy: iak wiele ich, 593.

B.

Bartłomiej S. ofobliny między iedenastą millionow Męczenników, 502. Pokorę w nim ofobliwa z czego poznać, 503: w Uboſtwie iako się kochał, Moc jego nad czartami, eod. Czarta widomie w łancuch wſadził, y na puſzcza wygnał, 504. Ratuje w pokuſie niebeſpieczney nabożnego ku sobie Teologa, Czarta iako przedysputował y wyiawił, eod. Igo nabożeńſtwa niektóre wywody, 500. Na jego Święto, czemu Ewangelia na początku o modlitwie wspomina P. IEZUSOWEY, eod. ſto rázy przez dzień, y znówu przez noc na modlitwę kękał, 501. Bez wielkich dyſkursów, bez obietnic żadnych, poſedł za P. IEZUSEM, iako ſkłonny do dobrego, eod. Imię jego tłumaczy się wielorako, 492. Niektórzy go bydź rozumieją Synem, albo Krolá Ptolomeuſá, albo iednego z trzech 45. Krolow którzy w Betleem witáli P. IEZUSA, 493. Iemu pozwoili P. IEZUS ſatę noſić ofobliwa z kámienniami drogiemi u kráioy iego. Sardius kámién symbolum iego, eod.

Bárwa dworu Krolá P. IEZUSA, iáſka poſwięcáca, 594.

Beneficia Koſcielne, krewnym choć y godnym, konſerwowane bydź nie máia, czemu? 551.

Beryllus kámién S. Tomáſá Apoſtoła symbolum iakże boiaźni Boſkiej, 517. Lubo przybliżył miáłości y ſercá przydaje, 518. Na ſłońcu uſława w rękę, 522. Pomaga do płodu, 521.

Berio Kroléwſkie z bóciania głowa, na co? 406.

Pan BOG nie obliwie człowieka nad to, co kto zmoc może, 450. Brzydzi się grubiańſtwem, choć pod pretextem ſwiatobliwoſci, 486. Obyczajnie, nie żaraz z piorunami na grzeſzników naſtępuje, 487. Ma ofobliwa opiekę nad człowiekiem, poki go po Chreſcie S. nie obrązi, 597. Co z ſiebie, káżdemu obmyſlił ſrodki do zbawienia, 507. Człowiekowi woli dobrej, w niewiadomoſci ginąć nie dáć, 508. U P. BOGA co krok to miła, a miła nie-ſkonczona, 459.

Bogobojnemu, oſtrożnemu człowiekowi, zkąd ſię przybywa, 519. nad Bogobojnemi oczy Boſkie, 520. Bogobojny, pięć wielkich trudnoſci y pokus zwycięża, za pomocą Boſką, 520.

Boiaźń Boſka, uſkramia poſzedliwoſci złe, 523. jest Mátká cnot, 521.

Boiaźni Boſkiej ſymbolum Beryllus kámién, 517. Iey przymiory, pod podobieńſtwem drogiego kámiénia, 518. w Pokuſách niezwyciężonym czyni, 518. Na wojnie duchowney ſiły dodaje, która na ſwiatowej bárdzo ſzkodzi, 519. Boiaźliwego ſumienia człowiek, pomnaża się w pokorze, 522.

C.

Carbunculus kámién, iedno co y Chalcedonius, 456. w ogniu gáſnie, w wodzie się záſ iſkrzy, 457. ma z Mieſiacem ſympachiam, 465. matrzy ofobliwe rzeczy, 466. ogniste iſkry z ſiebie záwſe wydaje, 462.

Cesarze wierni, czemu przed ſobá lámpę gorálica noſić kazáli, 406.

Chryſolytus kámién, bláſkiem przeobdźi inſe kámiénie drogie, w nocy iako przy ſwiecy możen czytać przy nim, 505. ſłońce w ſobie wyraża, 511. jest ſymbolum S. Márcuſá 506.

Chryſoptalus kámién y Hiácynt, co ma zá wlaſnoſci, 531. Chryſtu P. Samarytan, 460.

Chreſciánie dawni iako się obronili okázy do zgorſzenia, 556.

Cieſne pokuſy cierpiacego, wyſſa chwala w Niebie czeka, niſeli kogo inſzego, 472.

Cierpliwoſci cnoty kámiénie ſłodkie erzy, 581.

Cnot róžnych ſymbolum, Ametyſtus kámién,

497. Cnot Mátká Boiaźń Boża, 521. Páwla S. w cieſkich pokuſách wyprobowana, 471. Iana S. godnym uczyniła miłóſci P. IEZUSOWEY y N. Panny, 479. Iana S. wſyckie inne po Prz. Pánnie przechodzi, 475. Iana S. wyprobowana w ogniu pokuſy 476. Ma się łączyć z nabożeńſtwem, 472.

Czyſtoſci Figura Tęcza Szmaragdowa, 472. Potrzebuie częſtego używania ss. Sakramentow, czytania Kſiażek duchownych, modlitwy, &c. 473. Bez miłóſierdzia nad bliźnim, nie podoba się, czart się iey nie boi, 474. Iey proba w umartwieniu ciała, 474. Czyſtoſci doſkonalej proba w ogniu cieſkich pokus 470. dla Czyſtoſci Iana S. ciała śmierć się nie mogła dotknąć, 480. Bez Czyſtoſci, mądroſć niebieſka pomieſcić się nie może, 477.

D.

Duſá ludzka, kiedy się łączy ſkrębem Boſkim, 568. Dyament, ſymbolum affektu zbyſzcznego krewnym, 545.

Dzieci Kánclerzami, Będziakami, Trybunałiſtami, Márſalkami, 418. Dziecię ſniadanie noſi P. IEZUSOWI: iako mu się to nagrodiło, 599.

E.

Eblekya bez reſpektow, drogi to Ametyſt, Eblekya na urząd duchowny, które ſa złe y zásmucájace Koſciół S. 542. w Eblekycách albo kollácyách Koſcielnych, nie ma się mieſzać voluntas viri: tego I i i z

Iamego

Reieſtr Rzeczy oſobliwſzych,

Jamego ktoręgo obierają, eod. Elekcyja duchownych, nie ma bydź ex ſanguinibus, dla reſpektu krewnoſci, 544.

Evangelistoſw znaczyły cztery Apokaliptyczne, zwierzęta, 513.

F.

Filip S. primus vocatione, conſilio, confidentia, prædicatione Nominis JESU, 488. Troiaki kolor cnot Ss. wydawał na ſobie, 489. Imię ognistej miłości znak, 489. Inſzych Apoſtołów celo mał w taſkawoſci, obyczaynoſć ku ludziom, 489. Czemu ſię go rządzł P. IEZVS ſtrony cielebą, a nie inſzego Apoſtola 489. Sławy y reputacyi był wielkicy o ſwiatobliwoſci ſwoiey ſamychnieprzyjaćioł, 491. Moſlitwa ſwoia ſmoka umorzył, y kraj od iadowitych węzow uwolnił, 492. Iego taſkawoſć niezwyčajna y przyięmnoſć obyczajow, 482 Ss. Filippa y Iakubą, znaczył kámiień Sardonix y Topazius, 482.

S. Fránciſzek w cierniu ſię tara, dla uſkromienia cieieſnoſci, a ciernie ono roze rodzi, 474.

G.

Goliat, ſymbolum bárdego y pyſnego, 585.

Gółębie dzikie iáką ſtuka myſliwcy łapać mogą, 486.

Grzech nie tylko w uczynku, ale y w myſli bydź może, 569. Iego nie znać, iáką ſzczęſliwoſć, 595.

Grzechy, iż pakutuiacego, przeważyły na wadze 612. Grubiáſtwem P. BOG ſię brzydzi, choć pod pretextem ſwiatobliwoſci, 486. Grubiáſtwo, Vitium diabolicum, 487. Grubianow, ſwiętaſkow, nápomnienie piękne, 487.

H.

Hiacynt kámiień, prognostykiew deſzczu, 539. Hiacynt y Chryſopraſus, coma za właſnoſci, 531.

I.

Iakub S. nie wiele ná poczetku náwrócił ludzi, 455. Mnicy miał wielką u ludzi reputacya o ſmiałobliwoſci ſwoiey, 482. Dla wielkicy żarliwoſci o zbawienie bliźnich, do Kárbunku podobny, 463. Iego miłość ku P. IEZUSowi oſobliwa, z czego ſię pokazuje, 463. Z wola P. IEZUSowa zgadzanie ſię, 463. W Rocznice ſamę śmierć P. IEZUSowej zabiły, 464. Iego cnoty rozliczne, 465. Rowno z Ianem S. wrodzoney dochowali czyſtoſci, 465. Nypierwſza pod Imieniem N. Pánni wyſtawił Kápliec, y on pierwſzym promotorem był Niepok. iey Poczęcia; onże złożył modlitwę poſtawiania N. Pánni, 466. Jedna zwycięſtwo ná Sáraceny w Hiſpánii, 466. Z więzienia Kupcá ku ſobie nabożnego uwalnia, podnoży wieża z fundamentow, 466. Pozábijaynym pielgrzymom życie przywraca, 467. Iego lalki

y cbiſki, lękają ſię ſátáni, 467. Náypodobnieſzym był P. IEZUSowi w ſizyogomii, 490. Brátem P. IEZUSowym czemu go zwano, dochował Pánieſtwa, Zelázo na głowie iego nie poſtało, ani pijańego trunku przez całe życie nie pił, Nypierwſza Mſa po Wniebowſtąpieniu odprawił, y wſytkich komunikował, eod. Iego figurá Carbunculus, 456. Iego kraj ſáty, uzdrawia chore, 492. O iego chwale, za żarliwoſć w ſáraniu ſię o zbawienie ludzkie, obáwienie S. Gertrudy, 468.

Jan S. Chrzćciel Márſalek P. IEZUSow 417. Według niektórych, był Oblubieńcem ná godań w Kánie Gáſileyſkiey, 476.

Janá S. Ewangelisty, chwatał więkſza w Niebie, nizeli Chrzćciela, czemu? 476. Iego cnota, pokazata ſię przy Męce P. IEZUSowej 476. Szczegulne dary Duchá S. otrzymał, 477. Przez czyſtoſć nabył mądroſci, 477. Iego Figurá Tęcza szmarágdowa, 478. Iego czyſtoſć, godnym uczyniła miłości P. IEZUSowej, y N. Pánni, 479.

Czemu w Ewangelii ſwoiey Imienia właſnego nie położył, 479. Z Towarzyſtwa P. IEZUSowego y N. Pánni, wielkie cnot pomnożenie wziął 479. w Oleiu ſmázony, ſkody nie otrzymał dla cnoty Pánieſtwa, 480. Iego ciata, dla niſkázateľney czyſtoſci iego, śmierć ſię nie mogła dotknąć, 480. Skárbcem ieſt w ktorzym teſtamentem Zbawicielowym depozytowána ieſt naydrożſza peria N. Pánni, 467. Ieſt ſkárbiec rozlicznych cnot Ss. kámieni, 468. Iego czyſtoſć; wſytkie inne po N. Pánnie przechodzi, 475. Iego Pánieſtwo, szmarágd troiako nyprobowany, 459. O Ianie S. queſtya Ewangeliczna do tego czasu iákoby nie ieſt ſolwowána 467.

Iędrzeń S. ſkłonnoſć do rzeczy duchownych, 449. Codziennie Mſa S. odprawił, 450. Nypierwſey opowiada Chryſtuſa, 451. Szczegulnie go miłował P. IEZVS, 451. Niezliczona liczbę ludzi do Wiary náwrócił, 451. Nypierwſzym był z wierzących, 452. Wſelkie cnoty w nim iákó złoto, iáśniáy, 452. Iego oſobliwy ákt pokory, 452. Moc do czynieniacudow, 453. 40 umártych oraz wſkrzeſił, 453. Ná wojnie Krolow broni, 453. Ieſt oſobliwy Pátron przeciwko cieieſnym pokuſom, ná co dwa przykłady, 453.

Ieſień trudny do rodzenia, 521. kiedy grzmi, rodzi łatwo; y pewnym ziółkiem rátuie ſię, 521. Ielenie, ſymbolum Apoſtołow, 526.

Ięzyká pilny, niecierplivy, 582. Indyann ieden, że według prawá przyrodzonego ſpráwował ſię, nie mógł bez ſwiátła Wiary S. y Chrztu umrzeć, 510.

Inſtáncye białoſtówſkie, ſa ſzkodliwe Koſciółowi S. 646.

P. IEZVS Słonce miſtyczne, 513.

P. IEZVS

W Trzeciej Części.

P. IEZVS za żywota swego, wieleli ludzi do BOGA nawrócił, 481. **P.** IEZVS A młodego Pokoju; Nieminnatka Święte, 593. Jego figura, kámién o siedmiu oczách, 590. z tego boku Sakramenta wypłynęły, 517. Jego Bok przebity, /skarób otwarty, 516. Jego figura kámyk Dáwidow, 585. Jego Męki pámiatka odgánia turbácy serdeczne, 584.

Iozef S. iáko wyrażeniem iest Duchá S. 561. Iest wyrażeniem **P.** IEZVSowym y **N.** Pánnyná ciele, Był iednakiey komplexyi ná twarzy z **P.** IEZVSem y z **N.** **P.** dla czego? 562. był wyrażeniem icbze względem uwielbienia w Niebie. w uwielbionym ciele wstąpił do Niebá, oraz z **P.** IEZVSem, 563. Obrazu iego co był zá Rzemieślnik, pod Figura w żywocie Mátki, uwolniony od pierworodnego grzechu, prędczy niżeli Ián S. Ná głowie iego, wiażány od ludzi Duch S. w postaci gołębice, 564. Pomnażał się co moment w duchu, z konwersacyi **P.** IEZVSowej y **N.** Pánnyn, 565. Jego cudá, Jego Obrazkiem od cielesnych pokus niektorzy uwolnieni, świętoto nieśdawnó nastáło, co zá tajemnica, 566. co był zá rzemieślnik, rózne w tym opinie, 554. Obrazem był **P.** IEZUSowym y **N.** Pánnyn, 555.

K.

Kámién o siedmiu oczách figura **P.** IEZUSowa, 590. Kámién Topasius, Spółobny náder do poteru, y do pieczęci wyrobienia, 483. Kámiénia Sardoniá, moc y skutki, iest symbolum łazkiego przyiemnego człowieka, 485. Kámiénie śladkie trzy cnoty cierpliwości 581. Kámiénie w sercu znalezione, 584. Kámyk Dáwidow Figura **P.** IEZVS 485.

Kaznodzieia wolny ná sumnieniu, choć pozýku z Kázáń swoich nie widzi, 460. Kaznodzieiom, dobra otuchę czyni S. Chryśstom, 461. Kaznodzieie iednego widzenie, który się turbował o pozýsek Kázáń swoich, 461. Kazania niektorzy rádziłi mówiać, a nie rádziłi Spowieści słubáć: co o nich S. Antoni Pádewski napisał, 533. Kaznodzieiom, bázaro pomocna iest sława, opinia o ich światłości, 483. Kaznodzieiom sławy dobrej skutki, 484. Ieb Figura żywót Oblubienicy, 451 465.

S. Kazimierzá symbolum, ręcza zmaragdowa, 473.

Kleynót drogi nowego Testamentu który iest, 575

Kellátorom dobr Kościelnych náuka, 545.

Konterfektý Oblubieńców, osobliwy upominek, ná weselách, 553. Trzy rzeczy go zalecáć, 560.

Koroná Krolewská, Purpura, Berlo, co znáczy duchownie, 495. Koroná Monárchów, Nábozeństwo, 495. Krolowie, Pánowie, powinni byáć pierwszemi do Nábozeństwa, 498.

Kościółowi S. są škodliwe biádogłowskie instán. 596, 546.

Kruczeta iáko się chowáć w gniaździe, 597.

L.

Látá młode małżátkuina stárości, 418. (594.)

Łáská poświęcáć barwa dworu Krola **P.** IEZVS 4,

Łáski wziętey ze Cbrztu, y nabytey przez pokutę, różnica, 594.

Lekarstwo ná smutek, modlitwa, 494.

List X. Druzbicki goná potwarz, 583.

Ludwik S. Krol Fráncuski nie uśláie ná wojnie S. choć musię nie powódziło znáczáć 461.

Ludzie iáwo się budáć z Páná náboznego, 497.

za drogi kłýnot poczytáć śláchetne wrodzenie 493

Ludzie dobrej woli, którzy są 506 Ludzkość y S.

polityká, ozdóbá pobożności, 485. dla ludzkości

Imóy, Abrahám gołnym się z'lat, mieć w domu

Trojce Przenajświętsz, 485. Ezy ólowiane, 608.

Placzącých biáłygbłów náá bózkim, są symbolum

falszymey pokuty 609. Pokutniácych rózne są,

á nie mýskie wáżne u **P.** BÓG 4, 605. Które nie

wáżne? obławiono S. Brygítie, 612. Pokutniácego,

ná wádcę przewáżył grzechy, 612.

M.

Máćeria S. Proczyśłość, dżiwienie Kościół S. rozmielá, 542. Jego elekcyá, non ex voluntate Viri, iáko to? 548. Elekcyá iegoz nie była ex sanguinibus, iáko to? 550. Táz iego Elekcyá, nie była ex voluntate carnis, czemu? Instancyá Najswięt. Pánnyn zá nim 552. Jego symbolum, Amethylius kámién, 542.

Magdálena S. morze łez, 605. Iey pokuta, nie skłaná 613 oddala od siebie wśelkie okazye do grzechu, w twarz męszczýźnie nigdy potym nie wyrażá, Ezy iey nie falszywe, Figura iey, Sabá Krolowá, 614. Ezy iey prezentowáno z niebá, iáko perły w Kielichu, 616.

Małżátkowkicy funkcyi, trzy okoliczności 418.

Máćeuf S. przy Msy S. zabity 516. Tw kupieckim stanie miał dobrá wolá zły stan porzucić, 506. Był przedtym kupcem, 505. dla prędkiego náwrocenia swego, stóńcu podobny, 511. Jego symbolum, Chrysolytus, 506. Niektóre iego cnoty, 514. Konterfekt w nim **P.** IEZVSow przez náśladowánie cnot iego, 514. pozýrenie oczu **P.** IEZVSowych, co w nim spáwiło 514.

Máćki nigdy nie przeprosić, chwála, 598.

Mádrość Niebieská, bez czyśłości pomieścić się nie móże, 477. Mádrości nabył przez czyśłość Ián S. 477.

Męczeństwo niewinniatek Ss. celuie męczeństwo wśykich Męczeńników, w czym, 603.

Milczaczy ná potwarz, wielki tryumfator, 583.

Młóści symbolum ogień, 463. Mýstyczny troiáki ogień, 475.

Modlitwa, lekarstwo ná smutek, 494.

K k k

Mádrości,

Rejestr Rzeczy osobliwszych,

Młodości, dobrze, albo złe zstrawionej, Figura, 421.

Mysli nieczyste, obrzydłym czynia przed P. BOGIM, co Pismem. Figura, przykładem obiaśnia się, 570. Relikwiarz odgania one, 572. Mysłom wśsetecznym gdy zezwala Pustelnik, ogień, który mu przedtym nie szkodził, pali go, 572. Mysli złe jako P. BOG karze, przykłady o tym, 573.

Myslimcy, iaka sztukę gołębie dzięki, łapać mogą, 486.

N.

Nabożeństwo, dar modlitwy, drogą perłą, 494. Jest starości koroną, 446. Jest ozdoba Pánów, Krolow Etc. 495. Jest koroną Monarchow, 495. Nabożeństwo Krolow iako zaleca Dawid S. 495. Z Nabożeństwa Krolow uragających się, surowo karze P. BOG, co się pokazało na S. Dawidzie y S. Ludwiku, 500. do Nabożeństwa powinni być pier wszem Krolowie, Pánowie 498. z nabożnego Pána budują się i tacy ludzie, 497.

Nauka Kollatorom dobr Kościelnych, 545.

Niewinność docbowana, pokoiowym Boskim czyni, 593. Poufalość sprawuje ku P. BOGV, 598. O niej co trzyma S. Tomasz 595. Aby iey docbować, napomnienie, 595. Ma swoje osobliwa. wiewnę, albo porczy pod Figura Euzekat, 596.

Niewinniata ss. Pokoiowi młodego P. IEZVSA, 593. pobite, głosz sławę Messyasa, iako? 601. Ieb Męczeństwo, celuje Męczeństwa wśykich Męczennikow. w czym? 603. Nabożnemu ku sobie Kápu cynowi, przy śmierci, iawnie się pokazuia y onego ratuie, 604. Niewinnego serca człowieka, ogień nie pali, 599.

O.

Oblubieńcom konterfekty, osobliwy upominek na weselach, 553.

O Obrazach niemstydlivych nauka, Obrázy iákie, sa obeiga Wiary Kátolickiej, 555. za Obrázy niemstydlive Málárgow wykłina Károl S. sa początkiem nieprawości, 556. Szkodliwse sa niż ksiáfski, czemu, 557. Obrazow niemstydlivych figura, Obraz b. syi Apokálityczney, 558. Iaki mu bonor oddaia czarci: y czemu? 560.

Obyczajnie sobie postępuia Aniołowie y z samemi czártami, 487. Obyczajność przyjemna, oraz y stawa dobra sa ozdoba swiatobliwosci, y wielce pomocne do nawracania ludzi, 482. Obyczajne ludzkie postępowanie sobie z ludźmi, powabia in sych do dobrego, 486.

Ogień nie szkodzi Pustelnikowi, poki serce nie winne miat. 599.

Okazyi do zgorśsenia iako się chronili dawni Cbrześcianie, 556.

Oleiek OO. Reformatow na bose nogi zimie, 523.

Opiekę ma osobliwa P. BOG nad człowiekiem, poki go po Cbrzcie S. nie obrazi, 597.

Ozdoba stanu duchownego, żarliwość około duś, 534 P.

Prz. Pánná oleykiem boki iednego Zakonnika ná smárowámszy, od pokus go cielesnych uwalnia, 475. Pánieństwo pysne, podlejsze od małżeństwa, 474. w Panu cnota, miłsa jest BOGV, niżeli w ubogim, 497. Páwet S. gdy mu się nie powodziło w opowiadaniu Ewángelij, czym się cieszył, 457.

Perła Unio, dla czego się tak zowie, 611. Perła droga, akt skrucby, 611. Perły fałszywe, iako robia, 608. Pebożności ozdoba, ludzkość, 485.

Pokoiovy Soltaná Tureckiego, oknem po list wyskoczył, 603. Pokoiowi P. IEZVSA, Niewinniata młode 593. Pokoiowym Boskim czyni, niewinność docbowana, 593.

Pokuta niektórych nie ważna, choć płacze na Spowiedzi, 606. Pokuty fałszywey symbolum, tzy płaczących biatychbów nad Boskiem. 609. Pokutującego tzy, na wadze przeważyły grzechy, 612.

Prágnienie iakiekolwiek polepszenia się, usposabia grz. snego do otrzymania od BOGA łaski, 506. Prágnienie do dobrego, do pokuty iako grom ro zgánia satány 509. dla prágnienia do dobrego swiáto Wiary zaiásniało Atenczykom, y Korne-liuszowi Setnikowi, 510.

Prátači, ręce toczone P. IEZVsove, czemu, 534. Prátači káздеgo Káznodzieie Figura, austeryarz Ewángeliczny 460.

Przykazanie Boskie, niektórzy tylko po Zydowsku zachowuia, 568.

Przyiaciel łagodny, pociecha w utrapieniu, 586. Przyacielskie politowanie z semránem, przyczynia gorzkości serdeczney, 587.

Pysnego symbolum, Goliat, 585.

Q.

Questya Teologow o ludziach niewiernych, nie- slyszacych nic o Wierze prawdziwej, 507.

R.

Rubin, obrona bywa przeciwko drapieżnym bestyom, 499. Nad sercem zawięzany, ulżywa znacznie smutku, 494. Rodzi inśe kámiennie, 497. S.

Sákráment Prz. we wnętrzościach N. Pánný, iako w monstráncji w Niebie, widza błogostawienie 516. Jest iako stónce w Kościele Bożym, 516.

Sálonon, iako rozeznał między pokoiowemi płec męską yżeńską, 602.

Sardonix, trzy kolory w sobie zámyka, 488.

Skarb Boży, duśa sprawiedliwa, 568.

Stary swywojny, stroisiek, niecb się boi piekła, 446. Starości dobrej Figura, sáta portocista, ztosemá.

W Trzeciej Części.

złotemi galonami od spodu obramowana. 447. w starości, nabożeństwa przykłady na niektórych Cesarzach. 448. do nich żarliwe Apostrophe. 449. starości purpurowa ozdoba i Korona statekyna bożeństwo. 446. starości dni, galon u świąt. 447. napomina ich pięknie S. Ambroży. 448. starość nie-nabożnego, złego, Etc. Satani z duszą i z ciałem do piekła porwali. 449.

Ślawa i 'ra, jest ozdoba światobliwości, i wielce pomocna do nawracania ludzi. 482. Pomocna jest Káznodzieiom, o ich światobliwości. 483. O sławę dobrą kaze się ślawać Duchownym, Nauczycielom, Biskupom, Fawet S. 483. Stawy dobrej o Káznodziei, Biskupie, skutki. 484. Stawie złej o sobie, choć nieprawdziwej, duchowny powinien za raz na początku zabiegać. 485.

Szafiiry trzy rzeczy zalecają. 449. na palcu nieczystego, kolor swój mieni. 453.

Szatan i jako grom rozgania, pragnienie do dobrego. 509.

Szlachectwo złaczone z nabożeństwem, pobożnością klejnot osobliwy. 494. Szlachetne urodzenie za drogi klejnot poczyta luźnie. 493.

Szmaragd, czemu jest ymbolum Pánieństwa. 469. i jako probuje go na stopniu. 472. próbował go Nero w oleju. 474. i trojakim sposobem ich probuje. 469. przedni, ogień wytrzyma. 469.

Szczepan S. czemu święca zaraż po Bożym Narodzeniu. 580. jego milczenie, skromność, Aniołem czyniło. 588. widział na Krzyżu P. IEZU SA, gdy go kamienowano. 591. Rátuje go modlitwa Najświętsza Panna. 592.

Śmierć, nader chwalebna, albo przy Mszy, albo prętko po Komunii. 515.

Szemrakow, pociebecow, i jako zkonfundował Konstantyn W i Fryderyk Cesarz. 587.

Stopnie trojaki. 511. stopnie mistyczne P. IEZUS. 511

Spowiednik i Káznodziei, zbierał krople Krwi P. IEZUSOWEY. 536. Spowiedzi niektórzy nie radzi słuchać; a Kázania chętnie prawia, co o takich S. Antoni Pádewski napisał. 533. na Spowiedź gotujących się, o co napomina S. Augustyn. 610. Na Spowiedzi, pokuta niektórych nie ważna, choć płaczą. 606. na Spowiedzi, i jako poznać nieprawdziwy żal. 607.

Szymon S. podobny burstynowi, pociągającemu plewy. Nawraca do Wiary Krola Edessy Abagar. 538. Egipt cały nawraca do Wiary. 539.

Skrucby akte, perła droga. 611. Sumnienia, bojaźliwego człowieka, pomnaza się w pokorze. 522

T.

Tadeusz i Szymon S. wielkie cuda czynią, czarom milcząc kaza, Dzikie bestye usmierza, Nie-

możliwie mowę dają. 540. Tadeusz S. żarliwość o duszę nieczynna, trojako się wywodzi, Imię jego Zelotes, co znaczy. 536. tego list, i jako wyjace wyobwala Hieronym S. 537.

Tęczą, ma kolory od słońca. 473. Tęczą szmaragdowa, czystości Figurą. 472. jest S. Kázmierz i ymbolum. 473.

Tomaś S. był sumnienia nader delikatnego. 524. Czemu go nie było z drugimi w Wieczerniku, kryjącemi się przed Żydami. Wymawia go od niedowiarstwa S. Augustyn, cod. Ostrożność jego od samego Zbawiciela pochwalona. 525. Lotny i jako leci w opowiadaniu Ewangelij, Wiara o Zmartwychwstaniu Pańskim prześledł innych Apostolor. iako. 526. Miłość jego ku P. IEZUSOWI, z czego poznać? Pokorę jego z mowy i z nazwiska wydać się. Tytuł jego osobliwy że jest Synem Boku P. IEZUSOWEGO, Najprześwieśszym jest między wierzącymi. 527. Surowy był na ciało swoje, pancerz na sobie nosił. 528. jego ymbolum Beryllus kamień. 517.

Trudności, pokusy, w złączonym dobrym wytrzymać, trzy na to sposoby. 457.

V.

Wzrędom Kościelnym, domagającym się, wpraszającym się w nie, Paweł S. przekleństwem grozi. 543

W

Wola dobra, skłonność do dobrego, pragnienie iakikolwiek pozepienia się, współlania grzesznego do otrzymania od BOGA łaski. 506. woli Bołki i męrym sporządzeniem cieszyć się, gdy się co w dobrych zamiarach nie powodzi. 457.

Wojny choć sprawiedliwe, rady, Etc. gdy się nie nadają, iako się uspokoić. 458.

X.

X. Pleban każdy niewolnik. 532. XX. Plebanom Hugo dać napomnienie o Kázaniu. 533. Cięska ich wizyta czeka. 532.

Z.

Zal za grzechy, iaki nie jest ważny u P. BOGA. 610. Zal, i postanowienie nieprawdziwe na Spowiedzi, iako poznać. 607.

Żarliwość naprzód należy do Pasterzom duchownych, o co mać napomnienie od Duchy S. 531. Żarliwość o duszę, iako ma zasługę. 535. Żarliwego o duszę, zwala Kátrzyną Seneska drugim P. IEZUSEM. 536. Żarliwość o zbawienie ludzkie komu należy, zdobi człowieka, i iak wielkiej ceny jest. 530. Żarliwość około dusz, ozdoba stanu duchownego. 534.

Ziemia czemu się przy Męce P. IEZUSOWEY, nie

Reieſtr Rzeczy oſobliwſzych.

nie wprzod żatrzeſtą niżeli zaćmilo ſię ſłońce, 498.

Ziołko którym ſię Ieſeń rātuie, gdy rodzi 521.

Ziołko przeciwno pokuſom, którego używają OO⁰⁰ lezuici, 523.

REIESTR Z CZWARTEY CZĘŚCI.

A

Aaronow Ornat, ſymbolum Prádtow, 622. Tenże Ornat, Duchownym Páſterzom naukę daie potrzebna ibid. Kościelných intrat iako máia używać Beneficarij, 623.

Academicus candor ſlawny ieſt wſzędzie, 788. w Afryce, tak żyłne było żniwo, iż z iednego ziárka cały ſnopek, 715.

Agnieſka S. wiele ſmokow pokonała, zachowując Pánieſtwo, 640. Symbolum iej ſłońce z wielu miar, 641. Cudownie rātuie w pokuſach cielesnych, przykłady na to, 643.

Akademie Chrzeſćiańskie, Cantica Agni, 788.

Akt ſummæ appretiationis Dei, w czym záwiſt, 743. Aktu tego ſymbolum puklerz, eod. Iako ſię duſza ma do niego uſpoſabiac. 744. Akty nádziei, prágnieńa chwaly wieczney, ſa duſzyſku teczny poſiłkiem, 800. ze trzech rzeczy máia zálecenie ſwoie, ſa cibus connaturalis animæ, eod. Poſilana duſzę okolo cnot nábywania 802. Loſna duſzę czynia, 804. Im kto częſciej ie wypráwia, tym ſpoſoſym krokiem poſtępuie w záſługowaniu ſobie nagrody doſkonaleſey w Niebie, 805. Im kto goręteſzym ieſt w takich Aktách tym prędzej po ſmierci przypuſzczonym byná do chwaly wieczney, eod. Ieden ze nie tak goraco prágnał do chwaly wieczney ſkazańy do czyſzcza, eod. Aktowi miłości Boſkiej naybardziej człowiekowi potrzeba w godzinę ſmierci, 754.

Na Aktach weſelnyb ſtarzy zápaláli pochodnie baſamowemi máterjami przypráwione. 833.

Anioł ſtroż B. Ioánnę Pácierzá y Artýkulow Wiáry S. náuczył, 752. S. Fuſteuſká w ciężkich pokuſach zoſtáiecego tarcza broni 754. S. Teoſile tákże tarcza záſłaniał, y nápaſtnikom ná cnotę iej iednych pozabýjał, drugich poſlepił, eod. Aniołowie Ss. ſa Bráćia náſza 753. Wſelkich ſpoſobow na to záżywáia, aby miłość Boſká w nas nie poſłwankowała, 754. Ciężkich pokuſ od nas odbyiaia poſtrzály, eod. Naybardziej ſię ſtaraia o to, aby człowiek w godzinę ſmierci ná naygoręteſze akty miłości Boſkiej zdobył ſię, 755. Moła ſię zá konáſce, Dodata Ráptánom dyſponuiacym chorego ducha, y racyi. eod. Oniſz we trzech okazyach máia ſtáranie o nas, 751. Bárdziej ſa okolo miádyb przeżornieyſſemi, niżeli okolo ludzi w leciech poſeſtych, eod. Aniołowie Ss. Strożowie miádyb ludzi, oſobliwſza chwata odnoſa ſwoię w Niebie, 752. Straż ich okolo dziełek, w czym záwiſła? eod.

Nábożeńſtvo ku Aniołowi Strożowi ieſt obrona przeciwno pokuſom, eod.

Antoni S. ieſt Prokurator Generalny w Niebie, 694. do niego nábożeńſtvo przez dziewięć Wtorkow Novem Civitates Refugij, 685. To Nábożeńſtvo do niego, fundue ſię nie ná ladáczym, ale in terra Sacerdotali, to ieſt ná modlitwách iejgo ſkutecznych, 693. do niego Wtorki poſzczac iedná Mátrona nieplodná, poćieſzoná, 694. Taimnicá Nowenny do niego. eod. Iednego zábitego, pięć dni leżacego do żywota wrocił, 699.

B

Báránek Symbolum P. IEZVſa 633. ieſt Symbolum candoris, 788. (632.

Bayka Poſtycka, Vellus aureum w Colchis, Beneficia, ktorzy Kollatorowie rozdáia ludziom nieprzykladnego żywota, przymowká, 737. Beneficarij czyli ſa Pánami intras Kościelných, 624. Beneficiatos prodigos, S. Hieronym ſacriſtegos zowie, Ciſi powinni z prowentow udzielać komuz? 625. powinni ſię modlić zá owieczki ſwoie nominatiu, wprzod o potrzebách ubogich, niżeli o krennych pámietać powinni. Figura to pięknie objaſnia, 626. Beneficiati, mogą moderatę krennym udzielić z prowentow ſwoich kiedy? w czym piękny przykład dał Clemens IV. 627.

Beneficiatus ieden objaſnia o potępieniu ſwoim, zá co? 628.

Bernard S. w bogatej ſciąie widziány, ná ktorrey wſykie cnoty y záſługi iejgo wydáwały ſię, 722.

Biskup rzádku w Polſce ktorzyby nie był Kánovníkiem Krakówſkim, 736. Biskupi, Práłaci, ſa palcami ręki Chryſtusa P. 671.

BOG ieſt rzecz nieſkonczóná, naypierwſzá 744. ieſt godzien aby był w człowieká w naypierwſzym reſpekcie, y w więkſzym niź inne rzeczy, náwet niź duſza 744. 745. U kogo w naywyżſey cenie y reſpekcie zoſtáie táki táwmo wſytko zwyciężá, y ſam go BOG od ſwánku broni. 746. Kto go nie ma w naywyżſey cenie, nie tylko przeciwno przykázanu Bożemu, ale teź przeciwno ſamemu práwu przyrodzonemu grzeſzy, 746. Tym, ktorzy ſię umartwieniem báwia ſkryte ſwoie taimnice objaſnia 779. Delektue ſię prágnieniem náſzym y reſkniieniem do ſiebie, 805. O naymnieyſych częſteczkách ciáta ma ſtáranie, 836. Łatwieyſzym ieſt do dánia nagrody zá dobre, niżeli kárania zá złe, 815. Iako naymnieyſzy uczynek nágráda, tak teź zá

naymnieyſzy

W Czwartej Części.

Najmniejszy grzech doświadczenia wyciąga 772.
Regeſtr piſe, y każda rzecz notuje, 773. wzię-
cie myſli mu rzecz czyni kiedy ſię kto w małej rze-
czy umarł, niż gdyby wielu umarłych do żywo-
wota wſkrzeſił, 1813. z BOGIEM do utrzymania
pokoiu, ſpoſob nayałwiejſzy pokorą, 764.

Bogacz Ewangeliczny, wizerunek ludzi niedoſko-
nałe pokutujących, 776. Bogacz ieden licząc czer-
wone złoto, taki głos z nich uſłyſzał, 761. Bog-
dwa, mądroſci, z tym ſpoſobem nabyte, zawiſe-
człowieka ſtróſia, 761.

Boż figura był Chrystuſa Pána, 723.

Błogoſławieſtwa, na dzieci zaciąga pobożne ży-
cie Oycow, 718.

C.

Cantica trzy ſławniejsze w Piśmie S. 786.

Carolus V. Ceſarz, gdy do którego Miasta przy-
iadał, pytał ſię o troje P. 686

Ciało ieſt ſmok, 640. z nim kto ſię oſtro obco-
dzi, duſa jego ſpokojnie odpoczywa, 768.

Cieleſny człowiek ze nie nabożny przyczyna,
703. Od lubieżnych aff kłom przy obecnoſci Sa-
kramentu Prz: wſtrzymać ſię nie może, Cieleſnoſć
wprawia człowieka w nayałwiejszą niewola ſatano-
wi nał inne grzeſniki, cod. Cieleſny roſkoſzy
ſłużąc, ktorzy bándłuią cnotę czyſtoſci, iako ſtrą-
cę popadają, 702. Oney ſłużący nie tylko traca
taſkę Boſką, ale ſię nieſpoſobnemi czynią do przy-
ięcia ratunkow Boſkich, 703. w Cieleſnym człowie-
ku, ſkierki nabożeńſtwa nie maſz, 704. Cieleſne
pożadliwoſci, ſa nayałwiejsze mądroſci, 826.
Cieleſnoſci ſłużące niewiaſty, czego nabymaia mi-
zernie traca y w uboſtwie dui ſwoie kończą, 706.
w Cieleſnych ludziach ſatan iako w centrum ſpo-
czywa, 707 ſa Męczennikami diabełſkimi, 708
Cieleſnego człowieka ſatan z łoſką porwany, w
gnoiu porzucił, a potem w inkaust wrzucił, 708.
Trzech młodzieńcow w ſmrocznych mieyſcach zo-
ſławił, cod. Student drugich pſniacy, w gnoiu
znaleziony, potłuczony y popalony, 709.

Cierpie, dobry humor krądnie z ziemi, 704.

Czary, vide Zabobony.

Czyſtoſć, ſpecyal to koſtowny, iedna reſpekt
między ludźmi, wyraża w człowieku Obraz Boſki,
652. takiey koło ſiebie potrzebuie pilnoſci przez
podobieſtwa, 653. Czyſtoſć y poſtepek w naukach,
ſa rodzone ſioſtry, 824. ieſt droga do mądroſci,
cod. Nieprzyjacielem iej ſa leżawie, 828. ieſt
mądroſci ſioſtra cod. Czyſtoſć Pánieſka, ſatana
złota z welny Baránka P. IEZUSA, 633. Czyſto-
ſci cnota, dyſponuje człowieka do otrzymania Ko-
rony Męczeniſkiej gdy co cierpi dla dochowania
iej, 713. w czyſtoſci żyjący ludzie, ſpoſobniejszemi
ſa do cnot, 710. maia moc nad ſatanem, 711.
Cnot oſm, ſłazebnice Boſkie, 799.

D.

Duch S. Pálcem, 678.

Duſa każdego człowieka prawowiernego, Obla-
bienia Baránkowa, 756. ktora nie czuje w ſobie
pragnienia do chwały wieczney, ieſt to znak, iż
niegodna God Baránkowych, 802. iednoczy ſię z
BOGIEM przez modlitwę, 766. na Duſę ſwoię
ſa nie dyſkretni ludzie, ktorzy nie dbają o iej
uſpokojenie, 758. Duſy rozumney poſutek, ducbo-
wne niebieſkie rzeczy, 800.

Duchowna wiadza nad owieczkami, Duch S.
przyrownał do Pálca Boſkiego, 670

Dziedzictwo P. IEZUSOWE mielorakie, 763.

Dziedzictwem P. IEZUSOWYM ſa wſyrykie duſe,
krew iego odkupione, cod. przez dziedzictwo
Pánſkie co ſię rozumie, 761.

Dzieci, na ſłużbę Boſką Rodzicom zalecającym,
nauka, 638

Dworzanin ieden, ktory dla pozyskania taſki
Pánſkiej wiele przeciw ſumieniu czynił, iakieſ
ſłowa przed ſmiercią wyrzekł, 748.

E.

O. S. Fránciſka poſtanie, kámiennie gołe, 757.
Twardy dawał odpoczynek ciatu, ale duſę pieſczo-
no cbowal, cod. Státecznego ſpacynku naga-
nie znałſ tylko w ſamym dziedzictwie Pánſkim,
762. we trzech dziedzictwach P. IEZUSOWYCH
ſukał ſpacynku, 764. Życie iego iedną modlitwą
nazwać ſię może, 766. w Grobie ſtoi iak żywy,
na ſtupku kámiennym, cod. Cnoty iego, 767. Był
wielkim nieprzyjacielem wygodom ciata 768. Trzy
tabliczki, ktore u ſiebie w zanadrzu znałſ,
znaczyły trzy ſluby Zakonne, 769. w Fránciſka S.
Zakonie, liczbą, iak wiele ieſt ludzi, 639.

G.

Na Godnoſciach zoſtających ludzi, preki upa-
dek, 760. Gólebica srebrno pozłociſta, znaczy Ko-
ſciół S. 793. ieſt tymbolum ſimpliciratis, 794.

Gory znacza wyſoka dyſkonaloſć w cnotach, 693.
Gory ſławniejsze dźwięc, 696. Gora Oreb zna-
czy pogardy ſwiata, Gory ſkazzące, znacza żarli-
woſć o Wiare S. Gora Tábor, znaczy deſideri-
um altioris perfectionis, cod. Gora Betheł,
znaczy chęć y pilnoſć do náuk duchownych, 697.
Gora Sion, znaczy umartwienie ciata, poſty, 698.
Gora Hermon, znaczy cnotę pokory, cod. Gora
Ephraim, figura ieſt żarliwoſci, 698.

Grecy, przy ſlubnych áktach, zazywali wło-
cznie in ſignum inmunditatis, 742

Grzegorzowi S. młodemu ápplikuie:emu ſe do
náuki, ámie Pánienki ſię pokazały, iedną mądroſć,
druga czyſtoſć, 828.

Grzeſzał przez cały rok ſmiertelnie, pokuty
lat

Rejestr Rzeczy osobliwszych,

lat dwa tysiące, pięć set, pięćdziesiąt i pięć 774.
Grzeźnika ciężar, bierze na się Kościół S. 721.
Grzeźni ludzie, przyczyna że pasterze źli, 658.
Grzeźnikom, którzy folgować chcą swemu, nie-
stara się dosyć uczynić za grzechy, nanką, 772
Grzeźnicy depozytą grzechami, do skąru spra-
wiedliwości B. iedni wozami, drudzy workami,
a trzeci-kwartnikami żnuś, 773. Onymże re-
flexya, 774.

H.

Hiacynt a gorąca pochadnia iedno ińacze, 729
Hiacyntowy kamień, w czym się nąpiękniej wydaie,
729. Heretykom reflexya, 639.

Hieronym S. w starości, wielkie pokusy cierpiat,
714. Dla biedowania się z pokusami iako Męczen-
nik umart, eod.

I.

Iabłka prągnięcia, 803.

Iacek S. czystości przez całe życie dobowat, 733.
Iego cnoty, tak tylko się urodził, oddany P. BOGU
na ofiarę i służbę od Mąski, eod. Trojakim cble
bawi siebie i bliźnich karmić, 737. Nabożeństwo ie-
go ku Prz. Sakramentowi, Rzekę sucha noga prze-
śedł, wziąwszy Obraz w iedną rękę Prz: Panny, a
w drugą Najś. Sakrament, eod. Cuda iego, 738.
Panna N. iako z synem się zabaniała, eod.

B. Ian Kanty, żyjąc w stanie Akademickim, wy-
śpiewat Epithalamium Canticum Agni; 787.
w Roku 30 zasiadł Katedrę, aż do lat 80 na niej
pracował, 792. Studia swoje poczynat od nabożeń-
stwa, przed Obrazem bolesnym, eod. wyspiewat
Canticum Patruelis, 793. kochał pokoy ducho-
wny, 794. z N: Panną zstał się godnym gadać, i
z Stanisławem S. eod. Nagie po drodze okrywat,
795. Porcyo, która dat ubogiemu, z niebą mu cu-
downie wracona, Do Rzymu po trzykrć obodist,
Zostawij Teologij Doktorem, mięsa nigdy nie sko-
stował, eod. Rátuie modlitwami swemi wbytkich
udziacych się do siebie 796. na wojnach ratował, 798
Iego Imię, wydaie go bydz arcybiegłego w ducho-
wnych pieniach i muzyce, 786.

P. IEZUS trojakich stat zazywat, 820. Bole-
sny, iest Bratem naszym, 795. Czemu się nazywat
ziarkiem, 723. Ukrzyżowany, Męczpan: czemu
645. Iego rany, pięć talentow, 768. Iego Krzyż,
Wschmocności Bolkiej klucz, 782.

Imiona niektórych Ss. każdego stanu, 809.

Instrumentaliści ieden, gdy zagrał, stuchnia-
cych, iednych do ślania swa, drugich do smutku
przywodził, innych do weselności, 796.

K.

Kamienie prognostykujące, 627.

Kapituła Krakowska, Seminarium Episco-
porum, 736.

Kapłani u Pogańswa ródac czynić ofiary
palce swoje-drogiemi napuszczali olejkami, 679.

Kapłańskiego stanu symbolum Roza.

Karnawałowa pod czas postu S. nagana i sku-
tek, 646.

Katarzyny S. serce, pełne było złotą mądrością
829. Maxencyusz Cesarz małżeństwem pogardzi-
ł, ukontentował mądrością złaczono z czysto-
ścią Chrystusa P. eod. dla dochowania czystości,
bogactw i zdrowia odstąpił, 830. P. IEZUS dał
iej złoty drogi pierścień, obierając ię sobie za Oblu-
bienie, miał wielkie ukontentowanie w iey mą-
drości, i Pániotwie, eod. Ukontentował Ko-
ściół S. wojniacy, 831. Cesarz konfundował o-
bawochwałskie ofiary w bożnicy Pogańskiej, eod.
Ukontentował Kościół tryumfiacy, 832. Anio-
łowie Ss. wielki honor ciálu iey uczynili, gdy po-
ścięciu wzięwszy ciálu na Górę Syon zanieśli, Wi-
dziana od S. Gertrudy w Niebie na krzyśle wy-
soko wyniesionym eod. ma przywiliy od Chrystusa.
P. iż udziacy się do przyczyny iey nabożnie w po-
trzebach, pomoce i pociechę od BOGA otrzyma, 834.

Kazimierz S. Podczasy P. IEZUSOW, Męczpa-
nami częstuię, 643. Większy nád Salomona, w czym,
648. w Czechach na wojnie zwyciężony, Częstuię
młode Polska czym? 651. Rátuie Polaki, 656.

Kaznodzieia każdy, zowie się Index ab indi-
cando, 678. Kłatwy, kto się nie boi, nieśczęśli-
wym iest, kto ię zaś umie sobie poważać, szczęśli-
wym iest, 672. Przez kłatwę człowiek do nieśczę-
śliwego stanu przychodzi, który sobie onę lekce-
wał, eod. Z wyklęty nie godzi się ani iść, ani pić,
673. Wielka szczęśliwość tych którzy sobie nie
lekceważ kłatwy choć nieślusnie ferowane, eod.
Skutki trzy kłatwy, 674. Ciáto wyklętego, bierze
w possessyó czárt przeklęty, Takiego dusa nie zy-
skować, ani zasługować sobie może, eod. Niedba-
jących na kłatwy Kościelne nieśczęcie domy, 675.
Wyklęty przestroga S. Chryzostoma, 676.

Kleopatry łosko z samych listkow ścykanych
rozowych, 755.

Kolacje Messyjaś, figura Prz: Sakramentu, 654.

Korona, zgromadzenie Prálatow, 736. Koro-
na BOGA W. iest Zakonny stan Duchowny, 737.
Korony erzy, złota, srebrna, i cierniowa, co zna-
cza, 740.

Kościół S. iest ozdoba Zakonny stan Ducho-
wny, 737. Iemu Piotr S. przyobiecát pomoc i opie-
kę swoię choć po śmierci, 719.

Kostka B. nieugásonemi mióści B. uśtawnicznie
palał płomieniami, 834. Iest iedyna świątobliwo-
ści relikwia, był homo pacificus z BOGIEM 842

Łáski

W. Czwartey Części.

Łaski Boskie nigdy nie utraci, niewinności na duszy zupełnie dochował, w domu konwersował z Aniołami ss. Panna Prz: P. IEZUSA mu podał, 843. Wyprowadzony w siedmiorakim ogniu, 844. Miał osobliwe nabożeństwo do Panny Prz: 845. Jest relikwia Kościoła Chybusowego cod. jest Pątronem Korony Polskiej, 846. Historia o nim, cod. Klucz jest Pokutą, 771. Klucze oddawano Odlubińcom na Godach Matżeńskich, 772. Klucze od skarbów mądrości B. trzy Pokorą Modlitwą, Pokutą, 778. Kluczyki do gęby, umartwienie języka, 780.

Król Celtów, złoto po drogach, polach, sztukami siat, 715. Królów, Monarchów, czego naucza Król Dawid, 646.

Krucyfix widomie płakał, 727.

Kupiec zapomniany od duchownego, wszystko traci, 627.

L.

Lampy, znak serca i affekty serdeczne, 823. Łaska Boska, jest nayukochańsze dziecię nabe, 690. Lichwiarz za pokutę dopuścił się zamknąć w bezcepej pełnej gązini, 777.

Łoże do spoczynku najlepsze klauzury Zakonne, 766. Łożnica, albo Pokój Królów Perskich, zwat się Cervical Regis 768. Łożyska w których ludzie światowi duszą swą spoczynku znikli szukać, se voluptates, honores, divitias, 758.

Lud Chrześcijański, dla czego odprawiać uroczystości pamiątkę Męczenników ss. 720.

Ludwik Król, wieżąc do Miasta Tornatu, Mieszkanie mu z ołtarza misternie wyrobione ofiarowali, 823.

Ludziom szukającym w uterapieniach swoich Civitates Refugij u szatana, nagana, 686.

M.

Mągorzata S. wielkie lucta otrzymała za dobowanie czystości 709. Przy cnotcie czystości otrzymała wiele innych cnot od P. BOGA 711. Przykłądem iey, nawróciło się pięć tysięcy ludzi do wiary, miała moc osobliwą i władzę nad szatanem, cod. Szatana w postaci smoka pod nogami ma podeptanego, czemu? 713. Wiele mak wytrzymała dla czystości, 714.

w Matżeńskim stanie iako się mają ludzie z szatanem, 707.

Marcin S. droga perła, 811. Jego stuczka płaszcza pokryła i ubożego nągiego, y P. IEZUSA w Niebie, 819. Akty jego wielorakich cnot, cod. Sztychki jego płaszcza z szatanem P. IEZUSA komparacya, 820. Biskupem będąc, dał suknią ubogiemu, którego przy Mszy postrzegł nągiego, 821. Ogniste kocio nad głową jego widziane, Wiekła zastęgi mia

ła iakimś iego gdy bywłby świeckim, p'asza ukroił ubogiemu, niezeli gdy będąc Biskupem aat' cala suknie, cod.

Mądrych ludzi w ten czas jest złotem ich mądrość, kiedy przy nauce starają się żyć powściągliwie, 832.

Miasta fundowane na gruntach Kapłańskich, zwat się Civitates Sacerdotales, 693.

Męki P. IEZUSOWY Symbolum, Salomonowe nabe, 648. do Męki iego nabożeństwo, Królów Monarchów posilek 645.

Michał S. prz. z nysykie życie was przestrzega 743.

Mikołaj S. iako szafował dobrami Kościelnymi, 629. Jego cnot dwanaście pod Figurą kamieni drogich, Cudo na cegle pokazał, utwierdzając Tajemnicę Trójcy Przen: 630. Zbożę którego ala ubogich dano, nie nie ubyma 631.

Mirra znaczy umartwienie namiętności wnetrznych w Pralatach Kościelnych 681. Znaczy pilność y czystość, cod. Wigeru dodaje, y od skazyliwości zachowuje, 782.

Młodość ludzi słabiejnie urodzonych gdyby się znaydowała bez należnych przymiotów słaby nie mogła ku ozdobie, ale ku hanbie, 731. Młodość każdego człowieka Chrześcijańskiego, ma trzy Marki, 732. Młodzi słabiejnego stanu nauka potrzebna, 730. Ozdoba ich w czym zawisła 730. Młodzi słabiejnie urodzeni, nie tylko Rodzicom, Familij ale też całego Królestwa korona jest, cod.

Modlitwa ss. Bożych skuteczniejsza jest za nami w niebie, im tu który był doskonałym w cnotach, 695. Modlitwa do ss. Bożych, funduje się in terra Sacerdotali, 63. Modlitwy nasze tak wielkiej są u BOGA ceny, że ie sam pilnie rachuje, 813.

Monarchowie w kłopotach rządów swoich czym się mają cieszyć, 649. Monarchowie gdy na wojennych imprezach nie dąrzy się, reflexya piękna 600. Moryskacya ciasta, jest to potężna armata, 707.

N.

Nabożeństwo do Prz: Sakramentu, vide Sakrament Przenajświętszy.

Nabożeństwo do Antoniego S. vide Antoni S. Nadszicia o przyszłej chwale, jest to odrobinka z stołu błogosławionych, 799.

Napomnienie Rodzicom, o nychowaniu dzieci 733.

w Nauce aby dał BÓG postępku komu trzeba się starać aby dusza iego była iak naybielsza, 825. w Naukach pragnącym postępku, trzeba się chronić cielskości, 824. Nieczystość, vide Cieleśność.

Niewiasta z szatanem zaślubiona w dzbanie, 707. Nocne postrachy znacza niewinność, 827.

O.

Odlubińcomie na weselu zaczęli gościom pić Godowu, które zwano Epithalamia, 785.

Rejestr Rzeczy osobliwszych,

Opát Venerius jednego dnia cudownie zaorat, zasiał y zebrał z pola 715.

Do oręźa Káwalerskiego, Káwalerskiej też ręki trzeba 750. Ośbuś jeden w Turczach zmyślał, że miał klucz do Ránu dárowany od Máhometa 784

Otto Cesarz, ná postaniu Romualda S. bárdzo sobie smakował 757. P

Pálma Męczeniśka, symbolum czystości. 713.

Pálcami trzema, á nie całą ręką zgnąć się mamy ná pámietkę Troye Przen: 677.

Pánienka S. Libárya, okolo kádzieli się bawiaca sam wierzb przesłuce w śliczne iey kwiaty zá kniś, 818. Pánienki w czystości żyjące, máta moc y táskę do zwyciężenia czárzow, 712. Pánienki stan, ozdoba Kościoła Chrystusowego. 633. Pánienstwo, droższe nád z'oto, 633. Potrzebuie niebieskiej pomocy. Iest dar Boski osobliwy 634. Potrzebuie modlitwy y umartwienia ciała 635. Iego symbolum s'atá Apokálipsyczna. 636. Rozmaza ludzkie, 637. Ten stan symbolizuje słońce, Miesiąc záś stan Matzeński, 636. Iest równo z Wiara Kátolicka. 638. Różność czyni między prawdziwą Wiara, á herezycką 639. Była u dawnego Pogaństwa w pośanowaniu, 439

Pásterz á temi czasy łatwiej znaydzieś nieprzykładnego, niż światobliwego. 658. Pásterzow duchownych cięśkie ohlgi. 621. że Pásterze áli, przy czynia grześni luźnie, 658. Pismo S. Iest oleum. 679

Piotr S. de Alcantara, z Piotrem S. Apostołem równi. 769. Iest Podskárbim átrybutow Boskich spráwiedliwości, mądrości, wśchmocności B. 771. Iest Portentum Patientiæ, 772. Pokuta otwierał sobie skárby spráwiedliwości B. 777. w lat 16. Regułę O. S. Fránciśką przyjął, y do lat 63 ostrą pokutę prowadził. 778. miał ducha mądrości álbo biegłości w Pismie S. 779. Duch S. w postaci gólicie widziany ná rániach iego. 780. Przyjęł rzeczy, y tájemnice serc ludzkich poznawał, skárby mądrości B. otwierał sobie kluczem pokory. modlitwy, pokuty, eod. kámyki w ustach nośił. 781. Potrany papiołem polypował, od złośliwej niewiasty s'uka dachowki był raniony. Podlegał mu wśyskie elementá, eod. Od kádżego elementu ná kádżym członku cierpiał. 783. Modlitwa iego, Iest to klucz pospólsty, 784. Zasługi iego s' Paradisus deliciarum, eod.

Pogaństwo z kości y z ciał Ss. Męczenników, pochodnie robili. 833.

Pokutá, Iest kluczem grześnego, ále o trzech zębách 775. Tym kluczem grześnicy nie wśyscy sobie otwieráia skárby spráwiedliwości B. ma trzy części, eod. Do kluczá pokuty, nie jednym pálcem ále całą ręką przyłożyć się trzeba. kto chce nim otworzyć, 777. Pokutá doskonała, uśtawiczne drę-

czenie ciała, eod. Ludzi niedoskonale pokutujących, wizerunk w bogactw Ewángelicznych 776. Zboycá jeden dekretowany ná ściecie, nim ścięty, zá pokutę kádzy członek drapał y kłut, mśszcząc się grzechow swoich ná ciałem, 777. Pokuty komputer, 774. Pokuty kto się nie stára czynić, poki zdrowie służy, nieśczęśliwy, 775.

Polśká, przedtym była Paradylus, 662. Polśkę, názwał jeden Paradylus Judæorum, 663.

Prágnienia zbyteczne rzeczy docz'snych, wiele ludzi gubia ná duszy, 833. Prágnienie nagrody wieczney, Iest bodźcem do cnoty. 804.

Prá'áci, s' pálcami Chrystusa Páná, 671. Já ozdoba głowy P. JEZUSOWEY, 736. Prá'atów zgromádenie, korona. 736.

Professorowie náuk s' instrumentámi muzycznymi, 787. Prace ich, ktore w uczeniu podęmuia, s' Canticum Agni, eod. s' wdzięczne Kościołowi S. 789. Professorá Akademij Krak: eksplikując profanum Authorem; widzenie, 791.

Pustelnik umartwiał się od miodu, y tablek, od Anioła utrątkowany, 317.

R.

Relikwie Ss. gdy w náleżytej uctęliwości máia wierni, co zá pożytek odnośa z tego. 835. Relikwie Ss. w stárym testamencie w wielkim pośanowaniu były 836. w nowym Testamencie zá czásow Ianá S. ná Ołtarzách ich stawiano, 837. Pierwszych Rodzicow náśych w takim pośanowaniu były, rz Krolowie, Sc. peregrynáre do nich odprawowali. 836. przy sobie ie nośac odnośa pomnożenie w duchu y w światobliwości. Pomazał się w cnotách wiary ná tziel. 838. s' obrona przeciwko grzechom y pokusom sázańskim 840. Zakonnika broni Relikwiarz od myśli s'petych, Odważácego się ná grzech, uderzył iako młotcem w pierś, Zbojcy pośłány do upamiętania go przywiódł, eod. Troiákim s'posobem autentykowane byáć mogą 841. Niewinność ma z niemi w elka konnexy. 842. Relikwij niepewnych, w ogniu probowano, 844.

Rodzicy powinni dziękować P. BÓGU zá pócies'stwo, nápomina Ambroży S. 730.

Rola buyna Iest Kościół S. 716.

Różaiezeli z kolócení ościami stworzona que'stya, 660. Ze teraz kole, Iest to kara zá grzech, eod. Iest symbolum stanu Káptáńskiego, eod. Ma zálecenie ex plantatione, odore, & colore, 663. Aby miała kolar piękny, y zápách ná to sekret, 664. Róża z zlotá wyrobiona dorocznie poświęca toleminier O S. Papież 657

Rzymánie ślubná s'ąg biatá zwáli Candidus umbo, 742.

W Czwartey Części.

S.

Do Prz. Sakramentu nabożeństwo posiłek ludzi
na wojnie. 654. Iest chleb wojkowy. 654.

Salomonowe nośenie, symbolum Męki P. IE-
Zusowej. 648. Na sen częstokroć przez całą noc
zdobyć się nie mogą na miękkiej pościeli leżący. 761

Śluby Zakonne trzy, trzy miliony talentów. 769.
Trzy tabliczki, które O. S. Franciszek u siebie zna-
laśt znaczyły ich, eod. (Se. 640)

Smoczy chwalecy P. BOGA, 641. Smok ciążo na
Srebro, dla dźwięku głośnego, znaczy słowo Bo-
że. 794

Stanisław S. nazywa się Półcem trojakiem, 678
będąc w cudzych krajach nie zepsował obyczajów,
678. Kazańia jego były Digirus unctus, 680. dla
nauki osobliwej, uczyniony Káznodzieja Katedra-
nym Krakowskim. 679. sam wizytował Dycezyę 682

Seroná z barankowych ielitczek ukręcona iest
naimelodyniejszy. 788. (826.

Studentom młodym, nápomnienie S. Augustyna,

Święto Wslytkich Ss. ná co odprawuemy, 807.

Ná toś Święto w Niemczach robią kołacze, które
zowią Panes Sanctorum, 779. Ss. Boscy trojá-
kim sposobem ułatwiają nam nádzieć do otrzyma-
nia chwaly wieczney. 806. S Gertrudy gdy mówiono
Litania o Wslytkich Ss. widzenie. 810. Ss. Páńscy
kroluacy w Niebie, są nam pożyteczni y ratować
nas mogą. 716. Są członki czlnieysze, bliższe głowy
Chrystusowej. 720. Ss. Páńscy ná którym członku
cierpieli, ná tych od Boga máia moc nas ratować. 782

Szátá złota z węgny Baránka P. IEZUSA: cnota
czyłtości 633. Szátá P. IEZUSOWÁ, oraz z nim-
rosta, y nie psowała się. 638

Szatáná, figuruje lerycho. 689.

Sumnienie złe, styllet ciężski, 761.

T.

Talent otowiány. 706.

Tarczy we trzeci okazyach używano u Láce-
demonczykow, 751. Tarcza Michátá S. nayożdo-
bney się wydaie między tarczami Anielskimi. 743
Iest symbolum aktu appretiationis DEI, eod.
Iest symbolum aktów cnot rozmaitych 749.
Tarcza złota, która sto tysięcy czerwonych złotych
wazyła 753. na Tarczy gdy kto umierał: za szę-
ście to miano, 754.

Tereśsa S. w káżdą godzinę wypráwiała akty
prágnienia do chwaly wieczney 805.

Troyce S. tájemnicá cudem potwierdzona ná ce-
gle. 630.

V.

Wczynki náśe choć mále, wielki máia śáacunek
u P. BOGA z dobrej intencji pochodzące. 812
Wzynek miłosierny najmniejszy, BOG samym Kro-
leństwem Niebieskim płaci, 814.

W.

Wawrzyńca S. Figura ziarko, 715. przy Męce
swoiej, złote y obfite zniwo z siebie wydał, 716. za
zasługami jego udziela P. BOG wszystkim wiernym
śáask potrzebnych do otrzymania zbawienia. 723.
Przy Męce swoiej zśáat się wyborne ziarko, 724.
w káždy Piątek do Czyścá przychodzi, y iedną du-
śę wyprowadza. eod. z látarńia rewidował celle
Zakonników wslytkich. 727.

Wizerunk ludzi niedoskonále pokutuiacych, Bo-
gacz Ewangeliczny. 776.

Woiownik ieden Tureckiemu Soltanowi postáł
miecz ciężski y wielki, co ná to odpowídzáł, 750.

Woyciech S. wonna Roza, 657. ma zálecenie ex
plantatione, odore. & colore. 663. Cnoty ie-
go rózne, Pokorá, choyność ná ubogie, cierpliwóść.
667. (742

Włoczuie zázywáli Grecy, przy ślábnych áktách,

Włósy, znáczą mnieysze uczynki y myśli dobre. 814.

Włósy w rośpáaliny murow włożone, ruiny nie pod-
legły. 770

Wroczyśáć Męczenników Ss. dla czego odprá-
wuie lud Chrześáianski, 722.

X

X. Druzbickiego ákty śáski Boskiej, 749.

Z.

W Zabobony wdáiacy się, z trudnośáią mu się
przychodzi oderwáć od tego. 687. Ná takich kárá
od P. BOGA, eod. udáiacy się do wrożów, do bab,
w utrapieniu pierwey niż do P. BOGA, nie zná-
duie póciechy. 683. Doznaie náđ sobá wielkiego
okrucieństwa czártowskiego, 688. Wiaże takich y
wíkle ná sumnieniu czárt przekłety. 689. ná cieie
y ná innych rzeczách škodzi, ná sumnieniu ty-
ránnizmu. 689. Zezwaláiaci ná zabobony traci
cnoty Ss. Wiárę, Nádzieć. 690. Takich kárze P.
BOG ná włáśnych dzieciách, y fámilie gubi. 691.
Ieden udáiac się do wrożów, gdy mu tyśká zging-
ła, Syná mu czárt óslepił. 692.

Zakanny śáan Duchowny, iest Korona BOGA W.
y ozdoba Kościoła S. 737. Zakonne klauzury,
toże do spoczynku náylepsze, 766. Zakonnikowi,
zebrane odrobinki z stołu, BOG w drogie perły
obrocił. 817.

Zhoycá dekretowany ná śáięcie, nim śáięty, ká-
ždy członek drápał y kłut, mścząc się grzechów
swoich. 777.

Złoto symbolum mądrośái, 823. Znáczy po-
bożne intencje w śprawách náślych. 815.

Zniwo złote, 715. w Afryce tak żyzne było, iż
z iednego ziarká cały práwie snopek. 715.

Zycie czyśáe, pomocá iest do nábycia mądrośái
práwdziwey. 824.

M m m

REIESTR

R E I E S T R

KAZAN NIEDZIELNYCH.

W którym, znaydziesz na Każda Niedzielę przez Rok, początek Kazania, y gdzie ostatka szukać: a to pospolicie będzie w pierwszej Części każdego Kazania; gdzie ledwie ktore słowo odmiennymy, albo opuścimy, materiy założoney dowiedzieć Pismem świętym, Figura, y Historya.

Luc. 21. **NIEDZIELA I. ADWENTU.** *Levate capita vestra, quia appropinquat redemptio vestra.* Słowna przypowieść/ ale u Mistrzow duchownych omylna. Wierzyło się na strasze uczyć/ a zwlaśzcza cnoty/ y nabożeństwa. Przysnacie ja wprowadzić/ że to rzecz trudna/ ale przecie nie jest niepodobna. O to y w dzisiejszey Ewangelii/ strasze święta/ bo ostateczne dni tego/ opisuje Zbawiciel/ do nabożeństwa brać się należy; kiedy ludziom na on czas żyjącym taka zostawienie nauki/ *Levate capita vestra* &c. Pieśń tu przestroga owym/ którzy zstrawili są lata swoje na próżność/ świąt/ swywołów świętowych/ dorzekają się świętego wola/ mało co/ albo nic nie poprawia żył wola swego; przetoż y ja animować takich do odmiany żywota/ wolam na nich pomienionemi Zbawiciela słowa: *Levate capita vestra*; y dowiodę im tego/ iako Nabożeństwo/ jest okrasa świętego wola; to jest iako to rzecz piękna/ kiedy człowiek w strasze przyczynia sobie nabożeństwo y w pobożnych Chrześciańskich aktach tym pilniey się ćwiczy. Patrz w Kazaniu na S. Andrzeja w Części pierwszej folio 444.

Matt. 11 **NIEDZ. II. ADWENT.** *Capit JESUS dicere ad turbas de Joanne.* Wielkie nader szczęście potkało Janá S. gdy nieskonzoney Młodości Baznościecia/ bo Słowo Boskie wcielone/ tytuły tego y cnoty wylicza: już to wielkym nader Prorokow/ już to Aniołem zowią go. Te wszystkie prerogatywy/ cnoty przywileje Janá S. prawda jest *principaliter* przypisać się powinny reze/ to jest lasce Boskiej wspomagającej go. *Etenim matris Domini erat cum illo*: napisał Łukasz S. też dnak *secundario* nie pomalut dopomogło mu do takiej doskonałości to/ że młodość swoje w boiażni Bostkiej/ uśledszy z domu Rodziców na puszczu/ zstrawiał. Trzeba albowiem wiedzieć/ że młoda de lata w boiażni Bostkiej zstrawione/ początkiem y znakiem są dalszego cnotliwego życia. Z Kazan. na S. Janá Chrzęciela: część pierwsza. 418.

Ioan. 1. **NIEDZ. III. ADWENTU.** *Tu quis est?* Podobno kto/ poczytać będzie za przysnane tym Zydami/ iż tak pilno Janá S. *examinant*/ y od niego o Messyasu dowiedzieć się pragną. *Tu quis es?* lecz jeżeli to uczynili *non ex curiositate*, nie z dworności takiej/ albo z intencji zły podchwycenia/ niż w czym Janá S. ale raczej z intencji dobrej/ y z skłonności do dobrego/ ganić im tego pytać/ nie może: gdyż skłonna/ gotowa do dobrego wola/ y iakiekolwiek pragnienie polepszenia się/ wielce usposabia człowieka grzeszącego/ do otrzymania od P. BOGA dalszego oświecenia y łaski. Z Kazania na S. Mateusza, część pierwsza. 506.

Luc. 3. **NIEDZ. IV. ADWENTU.** *Predicans Baptismum Penitentiae.* Takci właśnie przynależałoby/ żeby przed postanowieniem Chrztu prawdziwego Chrystusowego/ poprzedził był Chrzt Janowy/ Chrzt pokuty: bo ten nie tylko był figura nowego Chrystusowego Chrztu/ ale oraz dyspozytywa czynił w sercach ludzkich do tamtego. Lecz tu *Quaestio*; jeżeli za nastąpieniem Chrztu Chrystusowego/ ustat *Baptismus Penitentiae*. Ja uważając swoimi sposobem rzeczy/ odpowiadam na ten czas/ iż nie ustat albowiem y po Chrście S. zostali przy człowieku niektóre brudy/ na których obmycie potrzebuje częstokroć człowiek Chrztu pokuty S. Z Kazania na Niepokal Poczęcie Przp. PANNY. część pierwsza. 253.

Luc. 2. **NIEDZ. po BOŻYM NARODZ.** *Puer credebatur, & confortabatur.* Szczęśliwe dziecko/ y oświecony/ w młodości swojej/ które na wzór Dziecięcia P. JEZUSA/ w dalsze lata rośnie/ y do rozumu przychodzić/ nie traci niewinności na Chrście S. nabytych/ ale raczej usilnie się w niej; bo takowi ludzie którzy niewinności swej wcale dopowiadają śmiercielnego/ nie gdy ięże nie dopuścimy się grzechu/ osobliwemi sługami y oświeconymi P. JEZUSOWI nazywać się mogą: powiem przeto w czym takowi ludzie różnią się od innych sług Bostkich; y w czym inne celuia. Z Kazania na Młodzianki. część pierwsza 591.

Luc. 2. **NIEDZ. I PO TRZECH KROLACH** *Dolentes querebamus te.* Zafakowały się P. JEZUS w Brzyszu zaraż z młodości swojej/ iakoby w naysłodszej Oblubienicy z korey nam czasu/ su młeki swojej urodził Zbawienie y Niebo/ też y innym ludziom co nayudobniejszą sobie/ rad/ one/ y nie częstnie/ kiedy na Prz. Matkę swoją y Oycę domniemanego Jozefa S. Brzysż urodzenia przepuszczają. *Dolentes querebamus te.* Wierze że żaden z żyjących ludzi bez podobnych okazy/ na świecie odbyć się nie może. Każdemu do rezy ukończoney P. JEZUSOWI Oblubienicy/ to jest do Brzysza brać się potrzeba. *Qui vult venire post me* &c. tollat crucem suam; nie każdemu zaś z ta Oblubienicą

R E I E S T R

bienica smęczno mieścić/ to jest Brzyżutrąplenia ponosić; powiem o różnicy y przyczynach tego/ Z Kazania na Znalezienie S. Krzyża. część pierwszą. 219.

NIEDZ. II. PO TRZECH KROL. *Nuptia facta sunt &c. & erat Mater JESU ibi.* Samą obę Joann. 2. cność P. JEZUS A y z Matką swoją na tych małżeńskich Godach/ świadectwo dać/ iako fona trakt małżeńskie/ lubo na on czas ieższe nie były okrażone iakże Sakramentalna/ iako sa teraz/ nie miały w sobie żadney przygany; iako to niektórzy zmyślali Heretycy za czasów Hieronyma S. A tym samym gdy P. JEZUS approbnie stan małżeński/ potępi wielce stan owych/ którzy bez małżeństwa żyć wolno cielesności szuka. Przeto iak wiele takich ludzi tręca/ którzy to cnota czystości handluia/ powiem. Z Kazania na S. Małgorzatę. Część pierwszą. 701.

NIEDZ. III. PO TRZECH KROL. *Ostende te Sacerdoti: Paterfamilias iako y sam najwyższy* Matt. 8. *Baptista Chrystus JEZUS: Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech* ma w osobliwym respektie y części Kaptanow; kiedy o to trędowatego do nich odsyła. *Ostende te Sacerdoti.* Nam w tym przykład zostawiać/ iako w osobliwym respektie u ludzi choćby też najwyższego stanu byli; powinni być Kaptani/ Praláci/ zwłazężowi. którzy funkcjom swoim starają się czynić dosyć: o trzech ich pryncypalnych funkcjach powiem pod podobienstwem jednego drogiego kamienia. Z Kazania na SS. Piotra y Pawła. część pierwszą. 429.

NIEDZ. IV. PO TRZECH KROL. *Quia timidi estis modica fidei.* Wiele się znajduje iakże Matt. 8. dżi bardzo podobnych tym Apostołom/ którzy począwszy co dobrze/ gdy na nie iakże burze porwana/ trudności przyida/ gdy się im zamyśli ich nie powodzą/ chociaż w pobożnych intencjach/ wnet sobie przykrza/ albo uścisła w gorącości ducha/ y zacierznych intencji odstepia. Zamowiam tedy na takich z P. JEZUSEM *Quia timidi estis, &c.* y onymże podam potrzebną w takich okazyach informacyę. Z Kazania S. Jakuba Większego. część pierwszą. 455.

NIEDZ. V. PO TRZECH KROL. *Dixit JESUS parabolam.* Pyrdia się uczeni/ czemu zbawiciel Matt. 13. wicieleś naś chęć Kazaniami swymi nawracać od złego grzeszne/ ledwie nie pospolicie zażywał przypowieści/ iakoby o tym innym mówiąc: co y w dzisiejszym Ewangeliu czytamy: kiedy bowiem trzeba było grzesznym pogrozić piekłem: czyni to nie wyrażnie/ ale pod podobienstwem łaskolu na ogień nągotowanego. Na co tak odpowiedział; że to czyni P. JEZUS dla tego/ aby iakże obyczajnie postępować z grzesznymi/ tym łatwiej mogli ich nawrócić y przywieść do poprawy żywota. Albowiem iakże obyczajność/ przyjemność. oraz też y opinia dobra/ wielka sa ozdoba światobliwości/ y skutecznym sposobem do nawracania grzesznych. Z Kazania na SS. Filipa y Jakuba. Część pierwszą 481.

NIEDZ. VI. PO TRZECH KROL. *Quod minimum est omnibus seminibus.* Co tu zbawiciel Matt. 13. mówi generice o Krolewie Niebieskiej/ to w samey rzeczy prawdzi się o wszystkich biogostawożnych tamże Kroliwych/ którzy/ że tu na świecie/ gorzki w moryfikacyach/ w utrapieniach prowadzili żywot/ stużnie do gorętszego przyrośnani sa siarką. *Quod minimum est ceteris* prawdzi się to o nich: bo takcy matemi/ podłami pospolicie zdadza się uścisła. *Cum autem creverit maior est omnibus olivibus, & sit arbor; ita ut volucres cali veniant & habitent in ramis eius.* Przez co się znaleźć może/ iż gdy takowi dostają się do Nieba/ nam tu na ziemi leższe zostającym/ zstają się pożytecznymi/ ratować nas mogą: co jest artykuł Wiary S. Katolickiej/ zamykający się w Pater noster albo w Credo, w owych słowach *Communione Sanctorum.* Świętych społeczności: o czym Berze powiem. Z Kazania S. Wawrzynca. część pierwszą. 715.

NIEDZ. STAROZAPUST. *Conventione facta cum operarijs ex denario diurno.* Łatwo się Matt. 20 domyślić: że P. JEZUS przez te przypowieści chciał w sercach wiernych wzbudzić nadzieję y pragnienie do chwały Niebieskiej/ która każdemu według praw Bożego sprawiacemu się/ iako groś dzienny za pracę obiecana jest: o czym Paweł S. *Reposita est mihi corona iustitie, quam reddet mihi iustus Iudex.* Z stużnie przypomina pracuiacemu P. JEZUS o tej zapłacie: iako bowiem robotnikowi cały dzień pracuiacemu sił dodaje to samo/ gdy sobie wspomni/ iż go groś iego zapłacone dojdzie: tak y Alty Nadziei; a dopiero gorące pragnienie do dostapienia chwały Niebieskiej/ każdej prawowierney duszy/ sa wielce skutecznym na drodze doskonałości poszukiem. Z Kazania na Wszystkie Święte. część pierwszą. 797.

NIEDZ. PRZEDMIĘSOPUST. *Hic sunt qui in corde bono & optimo audientes, verbum retinent.* Luc. 8. Jako to beśześliwa rzecz jest/ mieć serce dobre; a dopiero mieć najlepsze; z dzisiejszym się pokazuje Ewangeliu: bo takowe serce iako nabuynięba ziemią stokrotny wydać owoc: to jest obfite sprawusie zbawienie. Z owsem iakakolwiek inklinacya do dobrego/ choć też y w sercu grzesznym pokazuje się/ bez pożytku nie bywa: bo go po lekku usposabia do otrzymania dalszego oświecenia. Z Kazania na S. Mateusza. część pierwszą. 506.

NIEDZ. MIĘSOPUST. *Ascendimus Ierosolimam.* Nie wygodnie iakże trąfić z Processyą swoją Luc. 18. iak w kompanii Apostołow P. JEZUS/ tak na on czas do Jeruzalem Miasta/ iako y teraz do nas pod czas dni Mięsopestnych. Pospolicie przed zawołaną Processyą chędoża Miasta/ burki/ z błoztą y plugastw: w naszych zaś Katolickich miastach/ a ledwie nie po wszystkich Pałacach/ Dworach/ kątach

KAZAN NIEDZIELNYCH.

rách kámiennicách/ domach/ nigdy więcej plugastw y fetorow nie obaczyć/ iáko w te dni ostatnie Misopustne; co ia rózney rozumieć chce o fetorách moralnych/ srodze zaraźliwych/ ktorých bywa ia okazyia dni terażniejszy; o tych mówić beda/ abyśmy tym łatwiej/ oczyszcili sie z nich mogli y przygotować ná te zámowia P JEZU Sowa Processya. Z Kazania ná Dzień Oczyszczenia Nayswięt. PANNY. część pierwszá. 270.

Matt. 4. NIEDZ. I. W POST. *Cum ieiunasset quadraginta diebus.* Ikróž nie przyzna że Bóżećiot S. terażniejszyemu Dostowi S. dał wielce przyzwonity tytuł/ gdy go zaráz ná początku/ w dzień Pościelcowy/ nazwali Dniemi Pokuty śpiewając one słowa: *Adveniens nobis dies penitentiae;* ponieważ y samego Zbawiciela pokutującego/ do pościacego dni 40 á to zá cudze grzechy/ prezentując nam dzisiejszá Ewangelia S. który/ przykładem swoim nas grzesznych pobudza do pokuty zá własne náše grzechy przy tych dniách postnych/ to jest do ostrego sie obchodzenia z ciałem nášym. Co wiedzieć iáko wiele przez życie náše nábierało sie w nas obligacyi grzechowych/ właśnie niby do starbu iákiego przyczyniliśmy ztego/ co moment: co tam komus Apostoł wymawiał. *Thesaurisas tibi iram in die indignationis.* Teraz tedy jest czas y te dni/ kiedy możesz sobie orworzyć do tych depozytow przez pokutę S iáko kluczem iákim/ y uwolnić sie od tych pozostálych obligacyi grzechowych. Dam tedy naukę duchowna owym/ którzy siła nágromadziwszy grzechami swoimi depozytow oblig do starbu sprawiedliwosci Bóżećiy/ nie stará sie o ten klucz kłusney pokuty/ zwaśzcza przystępniejszych dniách/ niechca dość czynić zá grzechy swoje przez náprawy przykrzenie siá ciału swojemu prawdytym y ścisłym Dostem/ iáko też y infemii mortyfikacyami. Z Kazania ná S. Piotrá z Alkántary. część pierwszá 772.

Matt. 17. NIEDZ. II. W POST. *Loquentes cum JESU.* Radzibyście podobno wiedzieli/ o czym P. JEZUS pod czas cudownego przemienienia swego z temi dwiema Patriarchami/ Mojżeszem y Eliášem rozmawiał. Já wam ná to kruszénka odpowiesz dáte/ z drugiego Ewangelia sty tak piszącego. *Loquebatur de excessu quem facturus erat in Ierusalem:* to jest/ gádot z niemi o przyszłym o śmierci swojej. Która miał podać w Jeruzalem. Ale cóž zá podobieństwo/ sromotnego przyszá do tak solennego aktu przemienienia P JEZU Sowego? Wielkie záiste/ gdyž Zbawiciel náš w każdej okazyi/ poczytał sobie Krzyž zá cześć y chwale osobliwa. Z czego y nam nauka sie podać/ w takiey wódze y poświęcaniu powinn y nas być moralne Krzyž; to jest utrąpienie; ponieważ kto sie z niemi łączy/ sromotnie one znosi y w nich sie kocha iáko w najmilsiy Oblubienicy/ taki chwalebnym y czci wśeláctey godnym zstá sie Z Kazania ná Podwyższenie Krzyža S. część pierwszá. 235.

Lue. 15. NIEDZ. III. W POST. *Extollens vocem quaedam mulier dixit.* Nie mogą sie Ss. Doktorowie wychwálić dzisiejszey niewiásty błogosławicey P JEZUSOY y Márki tego/ osobliwie z pobożney kompassyi nad znieciągami P. JEZUSOWEMI/ które cierpiá ná ten czas od zámierzenia go żydostwa; czego ona dłużej nie mogąc wycierpieć/ aby była one uszczepione przeciwko P. JEZUSOWI przetrwała dyskursy/ wielkim zámowia glosem. *Extollens vocem quaedam mulier.* Bierzmy y my przykład z niey do pobożney nády tymże Zbawicielem kompassyi/ którego znieciąg/ y owšem cása meła gorzka przy tym Dóście S. zwykł Bóżećiot S. speialter rozważać; á do podobnego nády cierpiącym P. JEZUSOWEM politowania pobudzającym serca náše. Albowiem zná to jest/ nie pewney Oblubienicy P JEZUSOWEY/ to jest nie pewney duszy aby była kochánka P JEZUSOWEY, która w te żalostne dni Dostne/ pod czas pámiatki Márki tego/ boleśnym nády cierpiącym Oblubienicem swoim nie poruša sie affektem. Z Kazania o Bolesney Nayswięt. PANNIE, ná Wielki Piątek, część pierwszá 302.

Joann. 6. NIEDZ. IV. W POST. *Est hic puer unus.* Wielkóž z Ewangelij S. dacie sie znać o osobliwocy inflúency która miał Zbawiciel ku dziećcom; iáko to u Márka S. c. 9. *Et accipiens puerum JESUS, statuit eum in medio.* Znowu c. 10. *Sinite parvulos venire ad me.* Ale y z dzisiejszey Ewangelij nie mniej sie pokázuie/ gdy nie od tego innego/ tylko od tego samego dziećciá supplemencem/ ná uczynienie tak wielkiego cudu kontentuje sie Zbawiciel. *Est hic puer unus.* Arias czyta ádiminutivę: *Puerulus unus.* Z tego terminu *Puerulus unus.* S. Antoni Pádewski domyśla sie káže/ że to było osobliwe dziećcié/ kresemu/ wzglédem nábożeństwa/ sromotności/ wstydlivosti w całej oney kompanij rownego nie było. Z tey tedy okazyi p wniemy pokáże/ iáko wstydliwa sromotność osobliwie ná twórz/ jest osobliwa okráś młodości. Z Kazania ná Narodzenie Nays PANNY, część pierwszá 287.

Joann. 8. NIEDZ. V. W POST. *JESUS autem abscondit se.* Samey to rekt Bóżećiot dzieło było/ że sie przed kámienniami żydostwami ukrył P. JEZUS. co też ná czas czynił P. BÓG Póło niefekrorych Światyć Aug swoich/ iednáć rzádko; pospolitie bawiem/ gdy se ná człowieka ludzkie zlosliwi rzuca/ y onego moraliter zwaśzcza kámiennia/ słowami náprzyktá obelżywemi/ obmowiskami/ posadżániami/ albo infemii sposóbkami skódić onemu usłuiu/ dopuścza im tego P. BÓG/ tak dalece/ że uchronić sie przed niemi y náylepsiemu nie podobna: iednáć dobrotliwy BÓG sposóžadził ná to infie sposoby/ inne kámiennie; kresemi w takich okazyách możemy obronić sie od nápadáci/ y owšem ostódzić sobie przesládających kámiennie; iákie niegdy szczęście potkało S. Szeze-
páná

K A Z A N N I E D Z I E L N Y C H.

páná Meczenniká/ o którym napisano *Lapides torrentis, illi dulces juere.* powiem ja tedy o tych
 stódkich kámiénikách/ to jest o trzech sposobách do ulżenia sobie smutku w wszelkiej przeciwny okáz
 zyi Anżacych. Z Kázania ná S. Szczepána. część pierwszą. 581.

NIEDZ. KWIETNA. *Hosanna Filio David.* Ktoż by był nie rzekł/ patrząc na wiejdź zającego Matt. 21.
 do Jeruzalem Zbawiciela z tak wielką pompa y okrzykiem ludzi/ że na wesele albo na ślub wie-
 szdzą/ a nie na smrotną krzyżową śmierć która w kilku dni podiat z nas: Ale y ten by się, był
 nie omylił/ któryby był rzekł/ że śmierć y krzyż/ iako wiec naypożądanyteyśa Oblubienice/ przy-
 muie do siebie Oblubieniec: to jest z niewymowną ochotą/ radością dla zbawienia nášego pod-
 iat okrutna Krzyżowa śmierć: co pożąże. Z Kázania ná Święto Znalezienia Krzyża S. część
 wtórą 227.

NIEDZ. WIELKONOCNA. Masz gotowo ná miejscu Kázanie całe, 95.

NIEDZ. I. PO WIELKIEYNOCY. *Dominus meus, & DEUS meus.* Bardzo potrzebny Pá Joann. 20
 řdemu wiernemu cnoty to jest synowskiy boiaźni y rewerencyi ku P. BÓGVI/ uczyć się dziś ma-
 my od Tomaśa S. Apostoła/ która wyrażit w pomienionych słowach/ *Dominus meus, & DEUS meus.*
 Dla której cnoty od Doktorow Kościelnych przyrownány jest Tomaś S. do iednego drogiego
 kámiéniká *Berillu* nazwanego: bo iako ten kámién rodzi się w iedneyże kónie morskiej/ w której
 się rodzi purpura; tak y Tomaś S. ledwie co dotknął się ręką przeydrożney purpurowey kóny/
 to jest krwawego Boku P. Jezusowego/ záraz się zdobył ná ten wysoki rewerencyálney boiaźni ałt ku
 P. BÓGV: *Dominus meus & DEUS meus.* O tey tedy cnotie boiaźni rewerencyálney ku Panu y
 BÓGV mówić będę, pod podobienstwem pomienionego kámiénia/ aplikuiac przymiory iego/ ř-
 řdemu obierájacemu się w tey cnotie. Z Kázania ná S. Tomaśa Apostoła, część pierwszą 518

NIEDZ. II. PO WIELK. *Ego sum Pastor bonus.* Masz dwoie Kázania prawie ná téż Te- Joano. 10
 me, to jest ná S. Woyciech, y ná S. Stanisław: Pierwszey części z kázdego, możesz wybor-
 nie zażyć, iakiegokolwiek dobráwśy sobie Exordium. 635. 670.

NIEDZ. III. PO WIELK. *Modicum & videbitis me.* Starodáwná to przestroga/ że y małych Joann. 16
 rzeczy/ nie trzeba sobie lekce wáżyć: bo lubo małá/ ale orazy droga rzecz bydy może/ a przynámniey
 z wielu máłych złoczonych w kúpe/ náprzykład perel albo kámiénia/ drogi kłeynot zrobiony bydy mo-
 że. Z duchownym sensie znajduia się podobne *Modica* małuckie rzeczy/ które przy łasce Bo-
 skiey y aplikacyi nášey zśláce mogą wielkimi/ y wysokiego śláunku: bo za nie dostáć możemy.
Videbitis me. Widzenia! błogostawienstwa Niebieskiego/ iakie są drobne uczynki/ z intencyi dobrych
 pochodzące: które je wielki mogą mieć śláunek/ to jest záśuga u P. BÓGA/ y je ich zániedbys-
 wáć nie potrzeba/ pożąże. Z Kázania ná S. Márcína, część pierwszą. 812.a

NIEZ. IV. PO WIELK. *Arguet mundum de peccato.* Wielká tátemnica że Zbawiciel náš obie Joann. 16
 cniac przysláce Ducha S. opowiada iż sroflowáć będzie grzesznikow. *Arguet Mundum, &c.* y oraz
 go téż *Paracletum* to jest Potieśycielem nazywá. Coż by mi to był zá Potieśyciel/ któryby cłoz
 wielkowi grzechámi y troskámi duchownemi zstráptonemu/ o to samo táłat y iego sroflowáć a
 przećie tak się dzieie/ abowiem DUCH PRZ: tak umie zmiarkowáć głosy. swoje sroflowáć grze-
 snego/ że w potrzebach iego y troskach duchownych/ zá arcyrodźleczną w życiu iego muzykę mu stá-
 na. Z Kázania ná Poniedziałek Świąteczny, część pierwszą. 167.

NIEDZ. V. PO WIELK. *Ut gaudium vestrum sit plenum.* Nle zapomind widze káśtáwy náš Joann. 16
 Ociec y Mistrz o uczniach y dziećciách swoich: wiedziál bowiem że ich zostáwić miał w wielkich
 troskach y trudnościách duchownych/ y przeto rozmaitych sposobow náuczá ich osłáblwie modli-
 twy; przez które otrzymáć by mogli z nieba potiechy y ratunki duchowne: *Petite, & accipietis, ut*
gaudium vestrum sit plenum. A to nie byto bez tátemnicy. Wiedziál bowiem Zbawiciel/ o bliz-
 ko nástępnym zślániu DUCHA S. ná Apostoly: ten zśláma swoje sposoby, y tak wdźleczney
 harmonyi głosy/ że spráwiedliwego człowieka/ by w naywiększych troskach y trudnościách duchow-
 nych uweselić potráł: Z Kázania ná Poniedziałek Świąteczny, część wtórą. 172.

NIEDZ. PO WSTÁPIENIU PANSKIM. *Ut cum venerit hora, eorum reminiscamini.* Bardzo Joann. 15
 osłáblwa/ y oraz potrzebna tá opieka Zbawiciela kóto Uczniow swoich/ kiedy onych y ná ostatnia
 godzinie śmierci náleżytemi opátruić instrukcyami; y czymby się w on ciężki punkt posláć utwier-
 dzać/ y cieśzyć mogli. Odał by rozkázáwy BÓG/ áżeby y nad káždym z nas w ostatnia one go-
 dzine/ iaka opátrznóść iego światá pokázáła się. Alie my dobra nádzicie w dobroći iego nieśkon-
 czony/ że nas y w ten czas nie opuści: á ia tym czasem powiem o wesolostí duchowney/ której
 zwykł P. BÓG użyć w godzinie śmierci/ ludziom spráwiedliwie żyjacym. Z Kázania ná
 Wtorek Świąteczny, część pierwszą 179.

NIEDZ. ŚWIĄTECZNA. Masz gotowo ná miejscu: także y Niedzielę pierwłą po Świá-
 tkách, albo Dzień S. TROYCY, 150.

NIEDZ. II. PO ŚWIÁTK. *Homo quidam fecit cenam magnam.* Rozumiem iż káždy bez wiel- Luc. 14.
 kich wywodow ná to pozwoli; że ten niektory człowiek Wierzerza wielką sprawuiacy/ znaczy
 Chrystusa Páná/ który nam z Ciała swego y Krwie nayświeńśzey spráwił záwołány bankiet w PRZ:
 Sakramencie. Spyta mnie tu kto: á czemuż się nam to P. JEZVS nie zostáwił widomie w

K A Z A N I E D Z I E L N Y C H.

rym *Clay* Sakramencie alchymey uczył się pod przypadłościąmi chleba y winą/ właśnie iako by za koryno iaką z odpowiedzią nań to; że to jest osobliwy funkcj Oblubienicę pochłaniać duże nąże y dwie przyczyny tego/ z wielkiej miłości ku nam pochodzące/ nąznacze Z Kazania na Bo-
że CIAŁO: które możeliż podzielić: iedną część na iamo Święto powiedzieć, a drugą na tę zachować Niedzielę 205.

Luc. 15. NIEDZ. III. PO SWIĄTK. *Erant appropinquantēs ad eum Publicani & peccatores.* Jeſzcze dobrze przed śmiercią swoją krzyżowa Zbawiciel nasz skarby miłosierdzia Boskiego otworzył był dla grzeszników/ a to dla mocy zasług przeżywania Meſi ſwoiego: po nieważ o to wiǳiemy iako poufałe do niego garna się iawnogrzesznicy/ aby się mogli zapomoc z skarbow miłosierdzia Bo-
skiego/ otrzymując odpuszczenie grzechów. Dopieroż teraz; gdy już Zbawiciel *perſolvit pretium*, uczynił nagrodę ſpra wiedliwości Boskiej za grzeszne podejmując śmierć krzyżową/ tym ſerżey utworzone ſa dla grzesznych skarby miłosierdzia Boskiego. Zayrze ia przeto w te skarby nies-
bieſkie y tam rozmaitym depozytom ſktom miłosierdzia Boskiego dla grzesznych nągotowanym przypatrzyć ſia. Z Kazania na Porcyunkulę, część pierwszą. 368

Luc. 5. NIEDZ. IV. POSWIĄTK. *Ex hac iam eris homines capiens.* Nowey zſiſke Piotr S. nąbył mądrości od Zbawiciela gdy y nązdechnieyſzy/ nąymadſzy ludzi tak towie mogł iako wiec ry-
bał łowi ryby. *Homines capiens*: iakoż pokazał się w nim iawnie ta mądrość/ oſobliwie w Kzy-
mie/ gdzie opowiadał Ewangelia/ tak wiele ſ łoz ſow/ y znęcznych ludzi nąwerz domu Ceſara
ſkiego do wiary pociągnął. Jednak uważać potrzeba/ co daley piſe Ewangelista. *At illi ſubdu-*
it's ad terram navibu, *relictis omnibus ſecuti ſunt eum* to ieſt iż Piotr S. z drugiem/ aby był po-
ſtąpił w tey nowey mądrości y one mogł praktykować opuſcił nie tylko ſięci/ Oyca/ Marka y in-
ne rzeczy doczesne ale teſ y wiaſna ſona/ która miał przedtym ſobie ſciſłym wzetm małżeńſkim
przylęgoną; dobra ſobie czyſty Apoſtołſki żywot: wiecey już nigdy (iako obſerwować Koſcielak
doktorowie) nie ſtając małżeńſtwu ſbowiem uparzył to był że do nąbycia mądrości zwołaſzſz
zbawienney/ oſobliwa pomocą ieſt/ życie czyſte wolne od wszelkiej cielesności. Z Kazania na S.
Katarzynę, część pierwszą. 824.

Matt. 5. NIEDZ. V. PO SWIĄTK. *Niſi abundaverit iuſtitia veſtra pluſquam Ec. non intrabitis in Regnum*
Caelorum Owie ſłoty ale przeciwnie ſobie w dſięſiey Ewangelii nam ſie prezenta. iedną ſła-
ryżoſtſką/ która nąuczała/ że do doſtąpienia zbawienia wiecznego/ doſyć ieſt chronić ſie uczyniſz zle-
go: nąprzykład zaboſtwa cudzołóstwa &c. myſli iednak ztych mſciwych/ nieczyſtych nie zabra-
niała. Drugą ſłota D. JEZUſowa/ która zabramiała nie tylko uczynków ztych/ ale teſ ſłow y
myſli o ztych obiekciach. Z przetoż przeſtrzegł Zbawiciel aby ſie tamtey ſąryżoſtſkiej nąuki nie
trzymiać/ iako przeciwney abawieniu. *Niſi abundaverit iuſtitia Ec. non intrabitis in Regnum Cae-*
lorum; a tey rączy D. JEZUſowej przeſtrzegać: to ieſt/ nie tylko ztych uczynków ſie oraz y my-
ſli/ wnecezných poſadliwości ztych wyſtrzegać ſie: o czym dowodniey powiem. Z Kazania na
S. Annę, część pierwszą. 568

Mar. 8. NIEDZ. VI. PO SWIĄTK. *Miſereor ſuper turbam.* Oſobliwy przykłał w dſięſiey Ewans-
geli *Clay* wyſſy naſ Biskup y Dralat D. JEZUſ podał na ſobie wſytkim/ a zwołaſzſz duchow-
nym/ y inſzym maiałym powierzzone ſobie prowentu Koſcielne/ iaimuſny/ ſymboli wiernych/ iako
y dla tego onemi ſaſować maia. Doſyć nie wiele w ſatietkach Apoſtołſkich znaydowało ſia/ bo
było tylko ſieomioro chleba/ które im pobolſni ludzie na drogę byli dali/ tak dla ich wygody/ iako
y dla inſzych; a przecie widząc D. JEZUſ obce/ nieznające ubogie ludzic/ *Nec haberent, quod*
manuſcarent. Leciwać ſie nad nami *Miſereor ſuper turbam* kęſzt wſytko miedzy nie roſſaſować. Dłea
knaſ to zaiſte enota w Szſarſkich Koſcielnych/ zwołaſzſz in Beneficarij, wiedzieć komu/ kiedy/ y
czego z prowentu Koſcielnych udzielać. takowa roſtropnoſć/ bardſiey zdoła oſobe duchowne/
niżeli niegdy zdołał Aaron/ ſierozękonny od Mozyſſa ſporządzoney Ornate Z którego okolkznos-
ści trzy potrzebne okolo ſaſowania intratami duchownemi; uczynie reflexye. Z Kazania na
S. Mikołay, część pierwszą. 622.

Matt. 7. NIEDZ. VII. PO SWIĄTK. *Omnis arbor, quae non facit fructum, excidetur.* Tak to właśnie
poſtepuieſie D. BÓG z duſzami ludzkiem/ iako ſobie poſtepuie płuwo ogrodił z drzewami/
ktory obaczayſy nieurodzajne drzewo/ choć y wielkie/ wyćina go/ a i ſe choć małutkie na tego
mieyſcie wſadza: albo iako Oblubieniec przeżorny/ ktory poſtrzegeſz po poſludinach iakięgo nieſia-
tku po Oblubienicy ſwoiey/ porzucić one/ a inſzey nowey dobiera ſobie. Dodobaym nieco ſpoſos-
hem czyni D. BÓG; gdy poſtrzeſze/ iż duſza iak niewdzięczna tak iego y ſtądania okolo ſiebie nie-
chce ſie mieć do dobrego/ y owſzem iako nieprawa Oblubienicę/ nieſtateczny pokazuje affect/ co raz
przez grzech porozu niewiać ſie z karaniem/ wyćina one z ogrodu ſwego/ z taſi ſwoiey wyrzucić ſi-
naliter y iako w iarobomna Oblubienice repudiat, rozrwa z nią wieczny czyni: a inney ſobie na tey
mieyſcie dobiera/ tak to y czemu powiem dla przeſtrogi każdemu. Z Kazania na trzech Krolow,
część pierwszą. 50.

Luc. 25. NIEDZ. VIII. PO SWIĄTK. *Filius huius ſeculi, prudentiores filijs lucis.* Tę ieſt przywarę zepſo-
waney przez pierworodny grzech/ nąmry nąſey ludzkiej/ że poſtenieyſſa ieſt do zlego/ niſi do
dobrego.

R E I E S T R

dobrego. Co wyraźnie przyznał w dzisiejszej Ewangelji sam Zbawiciel/ przykład tego obrazu iac na tym Włodarczy oskarżonym u Páná; ktorému ná wyratowanie się z onego cieśkiego rázu/ przedzy ná myśl przybły sposoby zle y nie według sumnienia/ niżeli dobre/ bo powinien był ná resztę słyca sęd Pánu swojemu; záczy według sumnienia náleżało myśleć/ albo o satisfakcy/ albo przynamniej o rekoimie do czásu/ albo prosić odpuszczenia: aż on o to ięsze więcej ztego przyczynia: gdy gospodarstwie fałszywie Reiesirá/ y kwity dłużnikom odmienia. Coś podobnego y z nami mizerkami częstokroć się dzieje; ktorzy łoznemi/ przekłami do ztego/ do dodrego zaś ociążkami á práwie okowidnemi bydz się nznademy. Wnet to lepiej dla upokorzenia siebie sámpych obaczemy. Z Kazania ná Náviedzenie Prz. PANNY, część pierwsza. 335.

Luc. 19.

NIEDZ IX. POSWIATK. *Ingressus templum, capit ejcere vendentes in templo* Szczytá sie kiedyś Dawid S. z zelusa swego/ to jest z żarliwości o Dom Boży/ o chwale Bożej: Zelus Domus tue comedit me: /sal 68 podobno dla tego/ że chciał Bożiósł D. BOGA wystawić; czego nie mógł sam dokazać synowi swemu náder dostateczne sumpy zostawić: ale bez porównania wiesłby zelus pokazał Zbawicielowi ná/ gdy z tego Bożiósła Salomonowego/ niestronnie/ nie zákonsnie spráwuiac się ludzie wyganiał. Zóiste chwalebná to álcya/ żarliwośćia uwodźcie się przeciwko grzebnym/ y o ich zbawienie wśelkim stá: áć się sposobem/ z serca ich ná wzór D. JEZUSA wygánień zle/ to jest grzech. Do tego by zaś ná żarliwość principaliter náleżał r powiem; przynadac y to/ iako wielce zdobi człowieka żarliwość taká/ y iak wielka cena ma każdy ált pomienionej cnoty. Z Kazania ná SS. Szymoná y Tadeusza, część pierwsza, 530.

NIEDZ X. POSWIATK. *Publicanus a longè stans, nolebat nec oculos levare.* Tak ia rozumiem że ten iáwogrzebnik nie mógł podnieść do gory oczu swoich/ nie tylko dla wstydu/ ale też y dla też uśtawicznie z oczu tego plynacych; ktorez struszonego tego serca pochodzace/ w drogic práwie perły y szacunku wielkiego u D. BOGA obrócały się ponieważ dla nich uspráwiedliwionym zostac. *Descendit hic iustificatus in domum suam.* Dáby to D. BOG! aby wszystkich pláczacych pokutniacych: ná Spowiedziách zá grzechy swoje lzy/ tak drogiemi perłami u D. BOGA zstáły się: ale ponieważ wiem to dobrze/ iż iako między materyálnemi perłami / tak y między moralnemi/ to jest łzami pokutniacych/ wieloráká różnica znayduie się: powiem przeto ktorych to pokutniacych lzy przed D. BOGiem są prawdziwe/ á ktore fałszywe. Z Kazania ná S. Magdaleny, część pierwsza. 606.

Luc. 18.

NIEDZ XI. POSWIATK. *Misit digitos suos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius.* Powinnyby iuz wśelkie zámilknac bluźnierstwa Heretyków przeciwko Reliquiom SS. y cudom ktore D. Bog w Kościele Katolickim częstokroć przez nie czyni/ kiedy słybemy z áwiedectwá dzisiejszej Ewangelji/ iako na dotknięcie palców D. JEZUSOWYCH y sliny iego/ káleká ten zdrowie zus pełne odbiera. Gdyż w tym nie wielka różnica; bo iako palce D. JEZUSOWE miały poswócenie a gratia unionis hypostatice, do ktorey y oná sliná/ ktora dotknął się D. JEZUS teżyła tego kálaki iákimkolwiek sposobem náleżała/ tak y Swiatych Bożych pozostałe Reliquie/ ponieważ były kiedyś/ względem zjednoczoney sobie duży/ przybytkiem łáski Duchá S. tym samym poswócone są: á iako palce y sliná oná nie swoia ále Boswa éhrystusowego móca/ ná kálaka cudá uczyniły tak y Reliquie Swiatych/ sáмого D. BOGA móca gdy się woli iego S. podobá/ rozmaite pokázuią cudá/ y pomoc spráwuią ludziom nábożnym. O czym iá/ y o czi im przynáleżacy przetoż náuka Katolickiego Kościóła. Z Kazania ná B. Stánisława Kostkę, część pierwsza. 835.

Marc. 7.

NIEDZ XII. POSWIATK. *Diliges Dominum DEUM tuum* Donieważ z odpowiedzi D. JEZUSOWEY iáśnie się wyrozumieć dáć iż náypierwszy sposób do otrzymania zbawienia/ jest miłować Páná BOGA ze wszystkiego serca &c. tof konieczne y ná przedniemy sposób starac się kádeś mu z nas przynáleży o pomnożenie w sobie miłości Bożey. Zakoż wiele się znayduie sposobow/ albo uwag stáacych do tego/ ále náystarczniejszy sposób zdá mi się bydz uważac sobie miłosc D. BOGA ku człowiekowi/ wyświádczona przy Wteleniu Syná Bożego: gdyż to D. BOG uczynił nie innym koncem/ tylko dla tego/ aby mogł tym skuteczniey záchac człowieka do oddania sobie z obopólney miłosci O tym mówic bede. Z Kazania ná Boże Narodzenie tota Confirmatio 3.

Luc. 10.

NIEDZ XIII. POSWIATK. *JESU praeceptor, miserere nostri.* Bárdzo sobie mądrze postąpiłi ci trędowáci/ że w niebezpieściu swoim, nie událi się do Sáráná, do gusel/ do czarownic/ o ktore ná ten czas w ziemi Zzáclskiej podobno nie było trudno ále náypierwszą y náprzednięszą záchóżyli sobie ucieczkę w BOGA y Chrystusa iego. *JESU praeceptor, miserere mei.* Zakoż nie záchó wiedli się ná tym/ gdy wszyscy dośkonále uzdrowionemi zostáli O iák wielu Katolików ná sádzie Bożym zámstydza ci trędowáci: owych mówic/ ktorzy w niebezpieściwych przypadkach/ w chorobach/ w zgubách/ &c. nie wprzód się uciekali do D. BOGA/ nie wołali JESU miserere mei: nie událi się do pokuty S. do Bápłanów, ale rączey do gusel/ do bab/ do czarownic: ktorym iá przeto ná resztę przygánie o to/ y w tym lepśa podam informácy: Z Kazania ná S. Antoniego Padew. część pierwsza. 686.

Luc. 17.

NIEDZ XIV. POSWIATK. *Querite primū Regnū DEI* Ná to do siebie Królestwo Alechickie albo chwala wieczna/ iá pamiétiacemu o nicy/ y prágnaćmu iey/ wszystko się lekko widzi. Dla czego

Matt. 6.

R E I E S T R

czego też w codzienney ranney modlitwie to jest w Psalterzu/ po oddaniu Chwały D. BOGA/ w onych słowach *Sanctificetur Nomen tuum*. Święć się Imię twoje; aby się nam wszystkie rzeczy przez cały dzień szczęśliwie powodziły/ z nauki Zbawicielowey ten Akt nadziei y pragnienia do Chwały Niebieskiej wzbudzamy w sobie onemi słowy: *Adveniat Regnum tuum*. Przydź Krolestwo twoje: y przeto w dzisiejszey Ewangeli/ gospodarzow troskliwych cieśćac Zbawicieli/ do gorącego pragnienia Chwały Niebieskiej zachęca/ mówiac: *Quærite primum Regnum DEI*. Wier y ta/ choć potiaćnoe tej exhorty D. JEZU Sowy/ mówić o tym bede/ iako słę nadziei/ wzdychania y pragnienia do Chwały wieczney/ sa duży prawowierney w trudnościach tego żywota osobliwym posila kiem. Z Kazania na Wszystkie Święte, część pierwszą. 800.

Luc. 15. NIEDZ. XV. PO SWIATK. *Adolescens, tibi dico, surge*. Musiał to bydy iakiś pocztowy młodyśieniasz/ nad którym upodobało się D. JEZU Sowi; choć nie prośonemu/ tak wielki uczynić cud. Wskazał D. JEZU S u naria córce Fafelia y synowi Brolika iednego iuż koniacemu zdrowie dał/ ale wprzód o to bardzo prośony; temu zaś młodziencowi/ od nikogo nie prośony/ życie przywraca. Domyślam się pobożnie przyczyny tego; iż to on młodzieniec był w większych leciach niżeli tamten Brolewicz y Klejniczka: bo go zowią *Adolescens* Młodzianem dorosłym/ a za tym podległym iuż wielom pokusom przeciwnym czystości Młodzieńskiej/ które on iednak mejnie wytrzymał/ y zupełnie czystości dochował; iako twierdzi Orgien: y Sylweta którzy też nauczają/ że to samo ziedało mur-spekt ten u Zbawicieli/ iż mu się upodobało/ tak wielki cud nad nim pokazać. Z tej tedy okazji/ powiem iako wyprobowana pokusami czystość/ jest osobliwej wagi/ zaśluga u D. BOGA. Z Kazania na S. Iana Ewangelię: część pierwszą 469.

Luc. 14. NIEDZ. XVI. PO SWIATK. *Amice, ascende superius*. Wulce restropony był ten Gospodarz Ewangeli/ który wiedział komu dać pierwsze miejsce tego wyżej promowad: bo w tej okazji miał widze oko/ nie tylko na godnego/ ale na godniejszego. *Ne forte honorator te veniat*; Eto rego przykładem regul wać się maia owi zwiaższ/ do których iakimkolwiek sposobem należa Elecy/ prezenty na Beneficya Kościelne/ Biskupstwa/ Pralacwa/ Kanonie/ Probostwa/ Plebana: albo iem obowiazani sa na sumieniu/ aby przebieżeli w subiektach starościach siou nich o *Beneficium*. Jako Jubilerowie w drogich kamieniach, upatrując godniejszego/ lepszego/ miedszego: przeto pod podobienstwem drogiego iednego kamienia potrzebna o tym przetoże nauka: y powiem/ które to sa zle y nie według BOGA Elecy/ promocje na urzędy Duchowne. Z Kazania na S. Maciey, część pierwszą 542.

Matt. 22. NIEDZ. XVII. PO SWIATK. *Diliges Dominum DEUM tuum*. Wezeni Teologowie/ miłość Boska/ o której w dzisiejszey Ewangeli/ sam Zbawiciel przypominá nám nauke/ dzielac in *Amorem Apprehensivum, Intensivum, & Extensivum* nauczał/ że naypotrzebniejszy jest do zbawienia *amor apprehensivus*: kiedy to człowiek miłuje y przekłada sobie D. BOGA/ miłosć y łaska tego/ nade wszystkie rzeczy stworzone to jest gotow wszystko czynić/ wszystko zstracić/ wszystko cierpieć y samego postradać życia/ byle przegrzech łaski Boskiej nie utracił. Przyczyna tego larwa/ albo iem kto jest dobrze wprawy w pomieniony Akt miłości Boskiej/ żadne pokusy takiego do grzechu przystać nie mogą: gdyż przeciwko nim/ stoi takie mu ten Akt miłości *Amoris apprehensivi* za naypotrzebniejszą tarczą. Czego dowiodę. Z Kazania na S. Michał, część pierwszą 743.

Matt. 9. NIEDZ. XVIII. PO SWIATK. *Hu blasphemat*. O iaki niewdzięczność Żydowski tu do brotliwemu D. JEZU Sowi! Kiedy on na oświecenie ich/ o wszelkie starał się sposoby/ iuż to w oczach ich/ tak wiele cudow czyniac/ miedzy ktorymi był ten uzdrowiony paraliż/ iuż to nauki Niebieskie y tajemnice onymże przypominając/ oni niewdzięcznicy wszystko to sobie w złe obracali/ y mówili: *Hic blasphemat*. Wiele y teraz tym niewdzięcznikom zayduje się podobnych ludzi/ którzy gdy ich Duch S: częstnie łaskami swymi/ natchnieniami do dobrego/ do pokuty/ do używania Sakramentow S: niewdzięcznie/ nie obczy ynie/ ale po grubiańsku na tym traktamencie posłupia sobie. Powiem którzy to sa tacy. Z Kazania na Niedzielę Święteczną, część wtora. 157.

Matt. 22. NIEDZ. XIX. PO SWIAT. *Non habens vestem nuptialem*. Jako tego nie mającego godowrey Bęty na uczenie/ znaczna poroka konfuzya/ tak bez wątpienia większy ięże obawiać się potrzeba każdemu/ kto o Bate zaśluga przed D. BOGEM przez uczynki dobre nie stara się: co na ten czas zna/ gdy Gospodarz Niebieski y oraz Sprawiedliwy Sedzia zasądzić będzie Elugi swoje/ za siol Chwały. *Facit illos discumbere*. to jest rozdawać będzie Chwałę Niebieską. Prawda jest/ że znayduia się tacy którzy na on bankiet staraja się stawić choć w pokrzyżaney/ cudzy Bacie; do jest za cudzemi zaślugami: modlitwami/ mortyfikacyami spodziewaia się dostąpić Chwały wieczney: w co nabyt aby nie dufali/ uczynia im w tej materii potrzebna reflexya. Z Kazania na Wniebowzięcie Prz. PANNY, część pierwszą 351.

Joann. 4. NIEDZ. XX. PO SWIAT. *Incipiebat enim m. r.* Szczęśliwy nader ten Brolewicz/ że przy konaniu swoim uczul nad sobą wszechmocna raka D. JEZU SA/ lubo ięże nie obecnego. tak ia rozumiem/ że gdyby był ięże miał samą obecność Zbawicielową/ nie tylko konanie/ ale y samą śmierć cięskaby mu nie była: mając przy sobie przystoonego tak wielkiego Potęgiyciela: doznało

K A Z A N I E D Z I E L N Y C H

doznęło bowiem wielu/ y teraz doznacie przy śmierci/ iako srodka temu umierać/ komu Bóg na ten czas asystuje/ tego DULS Przen: cieśy. Ale że częstokroć inaczej widniemy w swiatach tych ludzich/ powiem czemu oni zwłascz przedtem swywołnie żyacy/ nie uczuwała przy śmierci tych pośledz Ducha S. ale pospolicie w smutku ieznośnym/ z nierzadk: n/ z nieufnością wzięciem/ a drudzy w desperacyi umierali. Z Kazania na! Wtorek Swięteczny, Część Wtora. 186.

NIEDZ. XXI. po SWIAT. *Homini Regi, qui voluit ponere rationem cum servis suis*, 3 wielu miar pokazuje się cnota/ pobożność/ y Nabożeństwo tego Ewangelickiego Króla. Naprzód/ że nie czyni osłep/ iako pospolicie czynia Pánowie/ nie wprzód staje się pod areście bracie do więzienia/ do turmy sadząc/ póki nie uczyni rachunkow z niemi. y to nie przez Admistrátorow/ nie przez Commisarzyow swoich/ ale sam przez się *Voluit ponere rationem cum servis suis*. Druga/ że takowym się pokazał do odpuszczenia tak wielkiej skody swojej. Ducha wny to też był człowiek/ y nabożny wielce: poznaje to z samey jego exhorty/ teora uczynił do głosiłwego sługi: *Nonne oportuit res De* wiele będzie ten pobożny Król przykładem wśreślim ślachećnie urodzonym/ owym zwłascz/ którzy prz: to/ że się rodili ślachećnie/ pozwalają sobie siła/ nienabożni/ swywołni/ t. nie umiela tego drogiego Kłeynotu ślachećstwa swego śakować, Zaczynam dla informacyi takich ludzi pod podobieństwem drogiego Kłeynotu/ powiem iako opł: bliwa rzecz jest ślachećstwo z nabożeństwem cnota/ y pobożnością złączone. Z Kazania na S. Bartłomieja, Część pierwsza, 494.

NIEDZ. XXII. po SWIAT. *Redde te qua sunt Caesaris Cesari*. Miał to niektorzy podlepa Bego y ubożiego stanu ludzie/ że patrzeć na ślachećnie urodzonych/ y bogatych ludzi/ pycha iakaś czyli zazdrość nadeś/ lubo ich powierżchowanie śanui/ bo muśa/ iednak w sercu swoim/ onych lekce waga potępia/ o cnotie/ o zbawieniu ich nie sobie tuśa/ y sadza: w czym/ że nie czynia/ niech się reflektui/ nad dñsiejszą nauka Dawaćciela/ który nie pogardzał ślachećnie urodzonymi/ tacy byli Cesarze Rzymscy/ lubo na ten czas zli y Dogańie/ kiedy im wiernie oddawać to śas za co im przynależało. *Redde te qua sunt Caesaris Cesari*. Zakoś ślachećstwo mieć powinno swoy respekt y pośanowanie: albowiem ono jest osobliwa ozdoba człowieka/ kiedy go kto umie zająć/ czego probować bede. Z Kazan: na Narodzenie Najs: Panny, Część Pierwsza, 287.

NIEDZ. XXIII. po SWIAT. *Non est mortua puella* Uczony Admistrátor Ioann: Sylveira, czyni reflexy/ że wszyscy trzej umarli wśreśeni od P. JEZUŚA/ to jest Zazarz/ Młodzieńec z Nami/ y dñsiejsza Danienta/ byli tacy/ którzy z mazy czystości nie znali: żadnego zś z fonda tych/ albo z meżatek nie czytamy/ aby P. JEZUŚ wśreśił: pyta się tenże Autor/ co by w tym za tajemnica była. Wiece funduie się na zdaniu Orygenesa/ przypisuje to cnotie niezamężney czystości. *Quia innupti erant, casto & Virgineo corpo e viventes, ac proinde aptiores inveniebantur ut mortem fugerent, ac vita florent*. Właśnie iakoby to chciał P. JEZUŚ/ żeby Młodzień: niasłowie czysti y Dantenci/ nigdy nie umierali. Y nie dñiwo/ albowiem Dantenci czystości/ jest iako Kuno naywyborniejsze Niebieskiego Baranka/ z którego Kościot Chrystusow/ Kościot Katoicki ma wielką ozdobę. O czym powiem wiecey. Z Kazan. na S. Agnieszke, Część Pierwsza. 633

NIEDZ. OSTATN. po SWIAT. *Cum videritis abominationem desolationis*. Znáydą się niektorzy tłumacze Dismá S. co przez te obrzydliwość na miejscu Swiętym postawiona/ rozumieć śatay/ obrząy/ Tyta y Wespazynna Cesarzow/ którzy zwoiowawśy Jeruzalem/ miaśto takich S. rzeczy/ na wzgárdę Żydow/ śazali w Kościule Salomonowym bawiany swoje postawie/ co było wielka obelga na ten czas Żydowskiej Wiary/ y Kościotł onego. Żal się BÓŻE! iż za czasów nabych między wiernemi Chrystusowemi znáydą się podobneś *abominationes*, obrzydliwości/ przez które chce się rozumieć/ owe niepożęciwe/ sprosne/ nágie/ rozmaitey plci Obrząy/ albo posagi/ oczy ludzkie gorszące: a na czas bywania *in loco sancto*, po Kaplicach/ po Kościotłach pod pretextem Śeufi Włostkiej/ pod pretextem Magdaleny/ Egipcjacki/ t. przeciwko którym obrzyś dliwosciom dñia dñsiejszego mówić bede: Z Kazania na S. Jozef, Część Pierwsza. 555.

P R Z E S T R O G A.

Na Kazania Swiętne przydłużśe; dla tego wolno pierwszą Część zachowywać sobie na Niedziele: a drugiey zażyć na same Swięta.

PROTESTATIO AVTHORIS.

Quoniam emanavit Decretum S. D. N. VRBANI VIII. 1631. die 5. Iulij. Ne admittantur elogia Sancti, vel Beati absolute, & ea quæ cadunt super Personam, benè tamen ea, quæ cadunt super mores & opinionem cum protestatione in principio, quod illis nulla adsit authoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantum sit penes Authorem. Ego pariter ut Filius genuinus S. Matris Ecclesiæ protestor, si quæ in tali materia refero, ea me velle habere non majoris certitudinis, præterquam vult S. Mater Ecclesia Romano-Catholica: cuius iudicio & authoritati, me, meumq; præsens ob. scilum, plenissime subijcio.

Errata sic corrige.

Folio 5 ad Hæbr. 2 Nequaquam, lege Nusquam

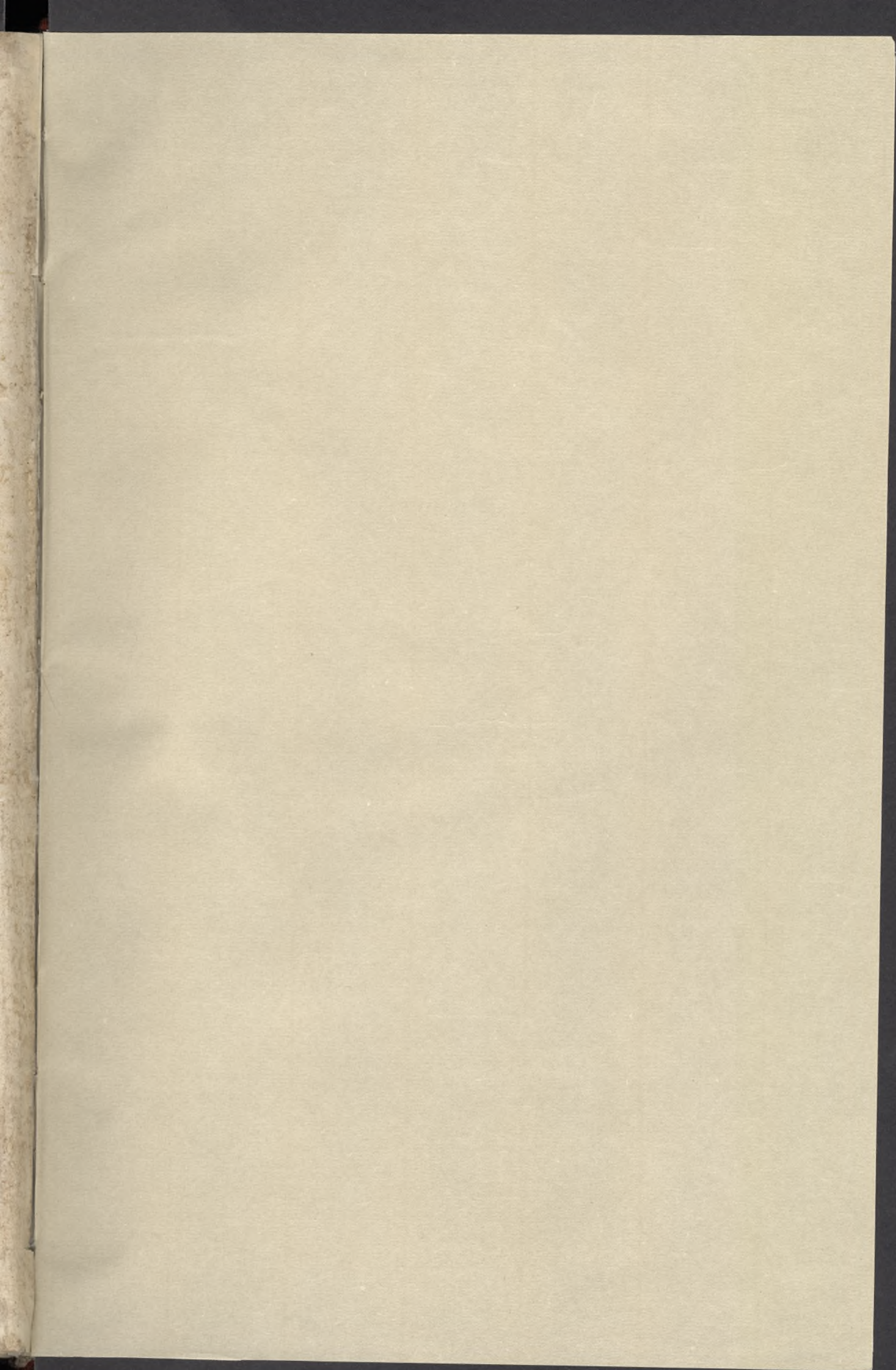
Psalm. 58. lege 38.
33 Hæbr. 2. l. 12.
35 Eccl. 31. l. 33.
39 1 Petri 2. l. 1.
53 Esther 1. l. 2.
54 Isaiæ 58. l. 59.
57 1. Cor. 18. l. 13.
69 Matth. 24. l. 26.
76 Joann. 3. l. 13.
95 Rom. 8. l. 5.
117 Lucæ 16. l. Marc. 16.
150 Cantic. 3. l. 1.
172 Sapient. 1. l. 12.
174 Psalm. 34. l. 42.

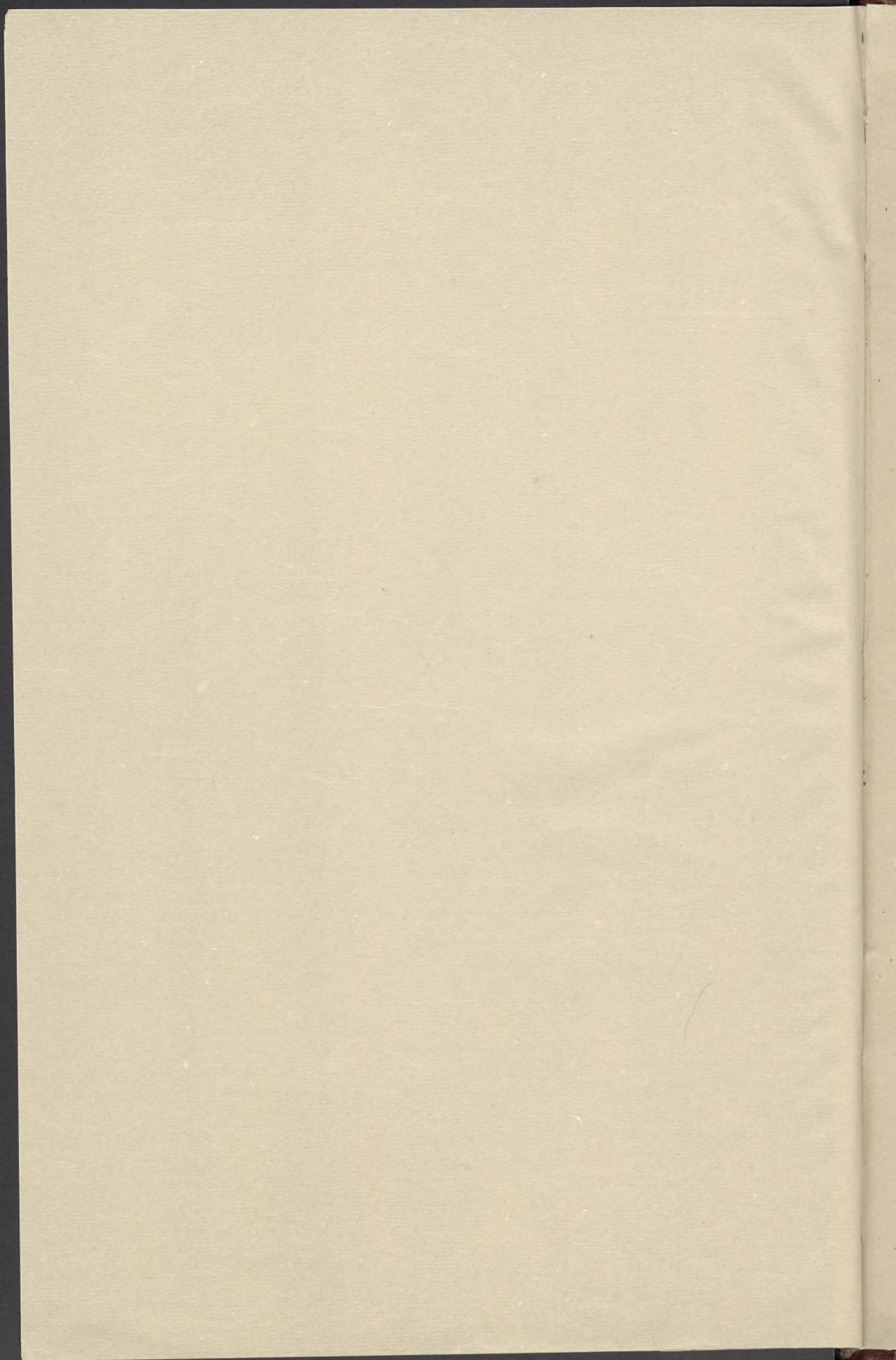
Folio 180 ad Ephes. 5. l. ad Galat. 5.

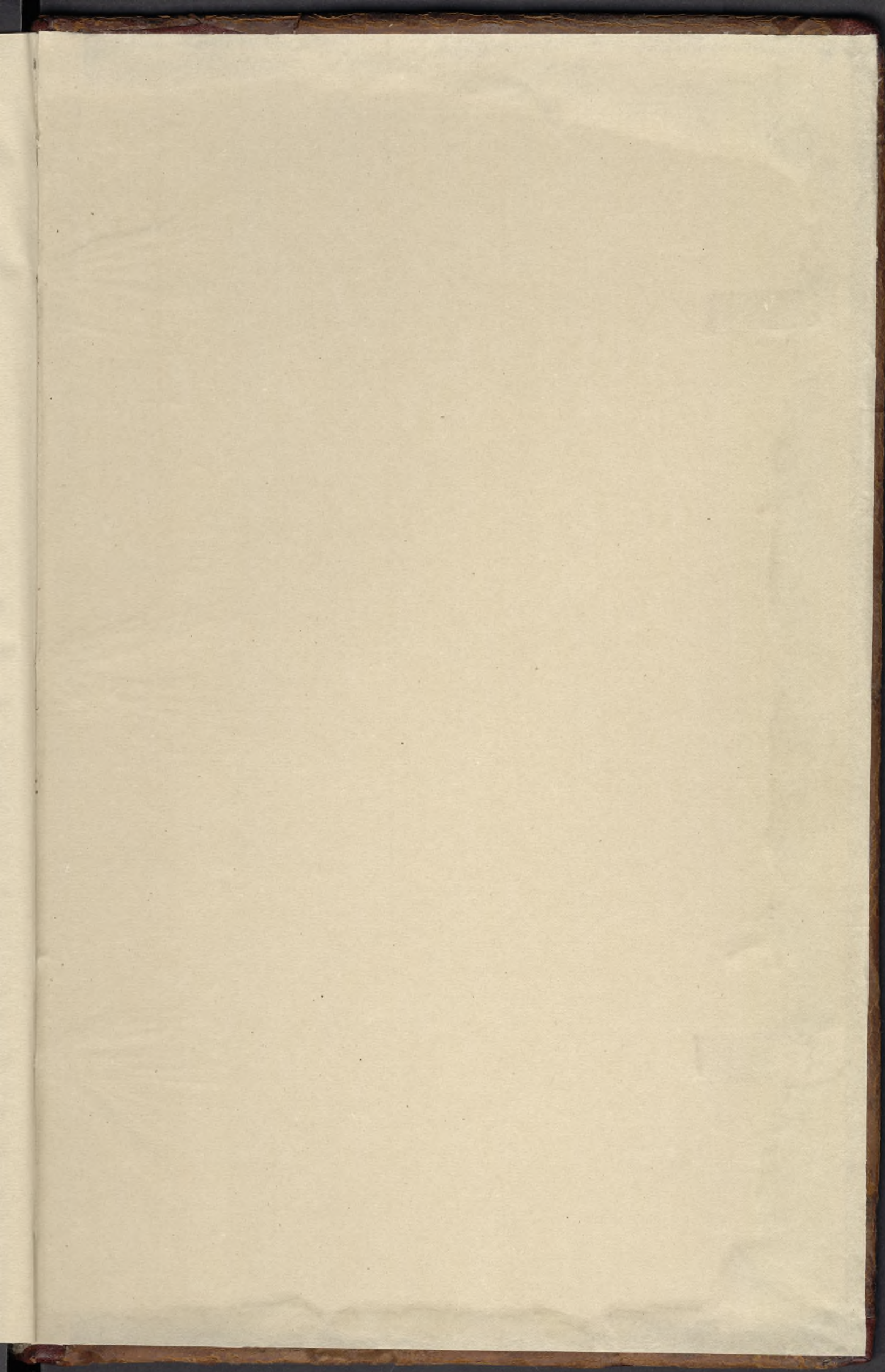
188 Jerem. 38. l. 30.
225 1 Reg. 38. l. 23.
238 Lucæ 16. l. 15.
295 Cantic. 8. l. 7.
303 1 Cor. 13. l. 12 ad Ephes.
13. l. 4. ibid.
305 Ezechiel. 2. l. Jerem. 2.
390 Exod. 38. l. 28.
623 Psalm. 15. l. 16.
624 1 Timoth. 3. l. 1 Cor. 4.
707 Tob. 17. l. 6.
717 Psalm. 63. l. 72.
771 Rom. 2. l. ad Coloss. 2.
779 Lucæ 9 l. 11.

Folio 21. in margine, Psalm 1. lege parte 1. Item in margine 33. Festum S. P. Francisci, lege Testamentum, f. 50. iako finaliter, l. iako też finaliter. f. 63. znaleźli na idowie/ l. znalast. f. 70. Przy kontraktach/ l. kontraktach. Item 3 śmiercia/ l. 3 śmiercia f. eod. f. 94. nayw. swotch/ lego nawiewstych. f. 119. za miłością/ l. za miłośćią. f. 127. ducha istności/ l. ducha w istności. f. 131. in gloriam, lege ingloriam f. 171. takiego skutu/ l. takiego. f. 195. pochodzace/ l. pochodzą. f. 202. co jest/ l. to jest. f. 223. między dwiema/ l. obiemą. f. 257. Tropice, l. Tropologicę f. 312. sto sujac/ l. stojowala. f. 313. nacykaniem/ l. nabuianiem. f. 336. kontytuiac/ l. konfrontuiac. f. 338. molla asinaria, l. mola. f. 339. Bogatemi/ l. Rogatemi. f. 525. w tym pragnal/ l. w tym sie pragnal. f. eod. ugruntowal/ l. ugruntowala. f. 614. pomsto, l. poneto. f. 623. velis, l. velit hare. ditais. l. hereditates. f. 644. calefactus sum pauper, l. calefactus est. f. 544. fulsi, l. fult. f. 533. concurat, l. non curat. f. 471. renitimus, l. renitimur.

1237.